

SEJNI ZAPISKI

**SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE**

14

SEJE

OD 1. VI. 1971

DO 30. VI. 1971

LJUBLJANA

1 9 7 2

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 1. VI. 1971 DO 30. VI. 1971

LJUBLJANA 1972

SE-S : 18/74

Subotariat Shqipërie SNS
dokumentacija

Innr. St. : 477/72

REPUBLIŠKI ZBOR

27. seja

(16. junija 1971)

Predsedoval: **Miran Goslar**,
predsednik republiškega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik **Miran Goslar**: Pričenjam 27. sejo republiškega zbora. Dnevni red, ki ga predlagam, je tale:

1. odobritev zapisnika 26. seje;
2. predlog amandmajev XX—XLII k zvezni ustavi;
3. organizacija in strokovna usposobljenost bolnišnic v SR Sloveniji;
4. predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971;
5. osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani;
6. osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača;
7. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji;
8. poslanska vprašanja;
9. volitve in imenovanja.

Se s predlaganim dnevnim redom strinjate? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Na dnevnem redu današnjih sej vseh zborov Skupščine SR Slovenije je predlog ustavnih amandmajev XX—XLII k zvezni ustavi. Uvodno obrazložitev, ki jo poslušajo poslanci vseh zborov Skupščine SR Slovenije, bo dal predsednik skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, tovariš **Sergej Kraigher**.

Prosim predsednika komisije, tovariša **Sergeja Kraigherja**, da vzame besedo.

Sergej Kraigher: Tovarišice in tovariši poslanci! Končana je javna razprava osnutkov amandmajev k zvezni ustavi. Pripravljeno in predloženo je besedilo predloga, o katerem bo 18. t. m. sklepal zbor narodov zvezne skupščine.

Potek javne razprave vam je znan, saj ste v njej tudi sami aktivno sodelovali. Za današnjo sejo pa ste prejeli še gradivo republiške konference Socialistične zveze o poteku javne razprave in mnenjih in stališčih, ki so bila izražena v njej, ter pregled pripomb, predlogov in sugestij iz javne razprave, ki ga je pripravil sekretariat skupne komisije vseh zborov zvezne skupščine za ustavna vprašanja. Znana vam je tudi ocena Socialistične zveze in sindikatov Slovenije, ki je bila dana na skupni seji predsedstev obeh organizacij.

Skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja je ves čas kot celota in prek svojih delovnih teles ter posameznih članov aktivno sodelovala v oblikovanju amandmajev k zvezni ustavi. O tej dejavnosti mi ni treba posebej poročati, ker ste imeli sproti možnost spremljati to delo prek skupščinskih informacij. V gradivu za današnje seje zborov ste prejeli tudi poročilo o delu te komisije in njenih delovnih teles, v katero so vključena tudi stališča, mnenja in pripombe, ki jih je komisija sprejela na svoji zadnji seji 2. junija.

Mislim, da izražam mnenje nas vseh, če ugotovim, da nam danes ni treba ponovno razpravljati o izhodiščih ustavnih sprememb in ciljih, ki jih želimo z njihovim sprejemom doseči, med drugim tudi zato ne, ker je naša skupščina že pred dobrim mesecem sprejela odločitev, naj se v skladu z njimi čimprej pripravijo spremembe republiške ustave in pristopi k delu za pripravo nove republiške ustave.

V teku javne razprave in po njej so izhodišča, cilje in predložene rešitve sprejela tudi politična vodstva vseh družbeno-političnih organizacij. Predsedstvo Zveze komunistov Jugoslavije je na svoji 17. seji ugotovilo, da pomenijo ustavni amandmaji nadaljnjo uveljavitev vodilne vloge delavskega razreda, polne enakopravnosti narodov in narodnosti ter odgovornosti republik in pokrajin za lastni in skupni razvoj in zavzelo na tej seji zelo jasna stališča o neposrednih nalogah komunistov. Drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije v Sarajevu, s svojo resolucijo o aktualnih političnih nalogah in z resolucijami za posamezna področja združenega dela in družbenega življenja, ni samo sprejel in ni dal samo polne podpore ustavnim amandmajem, ampak je tudi za mnoga področja zavzel povsem konkretna stališča in naloge za njihovo izvajanje. Stališča kongresa, izražena v njegovih resolucijah, predstavljajo brez dvoma programski dokument, ki bo služil kot skupna podlaga in opora v drugi fazi ustavnih sprememb v federaciji, kot pri spremembah ustav republik in pokrajin ter pri izdelavi samoupravnih aktov občin, organizacij združenega dela, krajevnih in drugih samoupravnih skupnosti ter samoupravnih interesnih skupnosti. Na skupni seji predsedstva republiške konference Socialistične zveze in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so ugotovili, da je Slovenija tako rekoč na plebiscitarni način sprejela temeljno vsebino ustavnih sprememb. Konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je končno pred kratkim zaključila javno razpravo o ustavnih amandmajih, s podobno ugotovitvijo za vse republike in pokrajine in za vso Jugoslavijo. Tako so bili ustavni amandmaji politično sprejeti ob najširši možni podpori in polni enotnosti.

Za javno razpravo o ustavnih amandmajih je značilna poleg te enotne podpore, lahko rečemo, s soglasna zahteva, da je treba storiti vse, da se bodo določila ustavnih amandmajev dejansko uresničevala in še posebej, da se za to jasneje določi odgovornost vseh družbenih in političnih činiteljev. Delovni ljudje in občani so poleg tega razpravo o ustavnih spremembah povezovali z vsakodnevnimi problemi svojega dela in življenja, zahtevali hitrejše in učin-

kovitejše reševanje odprtih vprašanj našega družbenega in še posebej gospodarskega razvoja. To nam in vsem samoupravnim organom nalaga odgovornost, da prispevamo v resnici po vseh svojih sposobnostih k uresničevanju določil in duha ustavnih amandmajev v vsem našem delu in še posebej v konkretnih odločitvah pri reševanju odprtih vprašanj. Z zahtevo po večji odgovornosti se je povezala tudi zahteva, da državni organi s svojimi sankcijami učinkoviteje varujejo pravice občanov in zakonitost poslovanja in delovanja in da zagotavljajo reševanje tistih družbenih protislovij, ki jih ni mogoče zadovoljivo reševati z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Osnovna bitka za realizacijo ustavnih amandmajev pa bo potekala prav gotovo v družbeni bazi, v osnovnih organizacijah združenega dela in v podjetjih, ustanovah, zadrugah, gozdnih gospodarstvih in raznih oblikah njihove integracije ter poslovnega sodelovanja in povezovanja, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih, v samoupravni občini. Svoj delež k uspešnemu izhodu te bitke za uveljavljanje odnosov v družbi, ki jih zahtevajo amandmaji, pa bo morala prispevati tudi republiška skupščina.

Današnja opredelitev zborov o ustavnih amandmajih je še posebej pomembna zato, ker predlagani ustavni amandmaji predvidevajo, da v prihodnje o spremembi ustave SFRJ odloča Zvezna skupščina v soglasju s skupščinami vseh republik in avtonomnih pokrajin. Stališča, ki jih bodo zavzeli zbori in s tem Skupščina SR Slovenije v zvezi z ustavnimi amandmaji v predloženem besedilu, bodo lahko služila kot orientacija zveznim poslancem, ki so povabljeni na današnjo sejo, pri njihovem odločanju v zboru narodov 18. t. m. oziroma na drugih zborih Zvezne skupščine, ko bodo sprejemali ustavne amandmaje na podlagi besedila, ki ga bo sprejel Zbor narodov. Soglasje zborov naše skupščine k ustavnim amandmajem pa bo služilo kot orientacija tudi pri našem bodočem delu.

Zato mi dovolite, da na podlagi vsega dela, ki je bilo opravljeno pri izdelavi amandmajev zvezne ustave ter na podlagi stališč, ki so jih sprejele družbenopolitične organizacije, predlagam, da zbori Skupščine SR Slovenije kot najvišjega organa oblasti in organa družbenega samoupravljanja Slovenije posebej izrazijo svoje soglasje in podporo predlogu amandmajev. Dalje predlagam, da zbori odobrijo delo republiške ustavne komisije, oziroma, da se izrečejo o njenem delu pri pripravljanju teh amandmajev.

Dovolite mi, da na kratko povzamem nekatera stališča in ugotovitve iz javne razprave in o njih spregovorim predvsem z vidika stališč, ki so prišla do izraza v republiški ustavni komisiji in v končno izoblikovanem besedilu predloga ustavnih amandmajev v zvezni ustavni komisiji.

Ob tem, ko so družbeno-politične organizacije in njihova vodstva, in še posebej drugi kongres samoupravljalcev, sprejeli osnovno usmeritev ustavnih amandmajev, lahko ugotovimo, da so načela, ki jih vsebujejo ustavni amandmaji, že danes prisotna pri reševanju najvažnejših tekočih vprašanj družbenega in gospodarskega razvoja. Tu gre predvsem za stabilizacijo razmer v gospodarstvu in s tem tudi odnosov med republikami samimi ter med njimi in federacijo. To je treba še toliko bolj poudariti, ker sta bila ves čas javne razprave o ustavnih amandmajih prisotna dva momenta. Najprej naj omenim vprašanja, ki jih povzroča gospodarska nestabilnost. V raznih okoljih in na raznih področjih družbenega dela so v razpravah povezovali ustavne amandmaje z reševanjem tekočih neodložljivih problemov, od katerih je odvisna stabilnost in socialna varnost delovnih ljudi. Zahteva po stabilnejših pogojih življenja, delovanja in

razvoja je bila v razpravi ves čas prisotna. Drugi vidik pa se je nanašal na uresničevanje ustavnih amandmajev. Hkrati s plebiscitarno podporo, ki so jo ustavni amandmaji dobili, so občani v javni razpravi zahtevali jamstvo, da se bodo amandmaji, ki ustrezajo njihovim temeljnim interesom, tudi v resnici izvajali in uveljavljali v praksi vseh družbenih, samoupravnih in političnih činiteljev. Zato velja danes toliko bolj podpirati vse tiste korake, v katerih se že kaže izvajanje ustavnih amandmajev in tudi metode, ki vodijo do tega.

Naj navedem uspešen dogovor o likvidaciji starih obveznosti federacije in pred kratkim izvenproračunske bilance federacije kot primer in dokaz uspešnosti reševanja odprtih vprašanj na podlagi medsebojnega dogovarjanja in sporazumevanja. Iz tega jasno sledi, da ustavni amandmaji ne izhajajo iz nekih abstraktnih teoretičnih razčiščevanj problemov našega ustavnega sistema. Ustavni amandmaji ne pomenijo vizije za neko daljno prihodnost, ampak izvirajo neposredno iz potreb urejanja in reševanja nekaterih najbolj perečih vprašanj našega družbenega življenja in razvoja, katerih odlaganje je že doslej zaostrovalo politični položaj v Jugoslaviji in bi ga v bodoče seveda še toliko bolj. Ustavni amandmaji odpirajo perspektive za izhod iz teh problemov. Zato je toliko bolj pomembna ugotovitev, da so se nekateri problemi že začeli reševati v smislu določil ustavnih amandmajev. Reševanje problema starih obveznosti federacije je jasen dokaz, da je nemogoče narediti katerikoli korak, ki globlje posega v družbenoekonomske in materialne odnose v Jugoslaviji in v odnose med republikami, če ne temelji že na uresničevanju smeri, ki so jo začrtali ustavni amandmaji. To velja ustrezno tudi za reševanje vseh teh in drugih vprašanj predvsem iz področja razvoja gospodarskega sistema in priprave srednjeročnega družbenega plana Jugoslavije, ki stojijo neposredno pred nami. Čim globlje bodo predložene rešitve izražale smer in duha ustavnih amandmajev, tem večji in trajnejši bo njihov prispevek k stabilizaciji gospodarstva in urejanju odnosov v naši družbi.

Prav zaradi povezanosti ustavnih amandmajev z reševanjem danes najbolj aktualnih vprašanj moram na tem mestu opozoriti na ustavni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev. Tu se prav posebno postavlja zahteva, da je treba preprečiti zgolj formalno usklajevanje zakonov in raznih samoupravnih aktov s črko ustave, ki ima za posledico, da se osnovni odnosi v družbeni bazi prepočasi spreminjajo. Zato vas želim opozoriti na nekatere probleme, ki se povezujejo z izvedbo ustavnih amandmajev. Predvsem je treba zagotoviti uresničevanje XXI. in XXII. amandmaja, ki se začneta v smislu ustavnega zakona takoj uporabljati s tem, da hkrati prenehajo veljati osnovne določbe zakonov, ki nasprotujejo določbam obeh amandmajev.

Prav tako je treba zagotoviti takojšnje izvajanje sedanjega XXIV. amandmaja o samostojnem delu s sredstvi v lastnini občanov. Izvajanje XXI. in XXII. amandmaja zahteva, da vsi samoupravni činitelji takoj začno s pripravami, ki so potrebne za prilagoditev njihovih samoupravnih aktov in notranjih odnosov določilom teh amandmajev. Dalje se je treba pripraviti za učinkovitejše reševanje in za ustreznejše urejanje odprtih vprašanj na celotnem področju dejavnosti stanovanjskega in komunalnega gospodarstva in družbenih služb, ki prehajajo v celoti v odgovornost republik.

Dalje velja opozoriti na problematiko določanja obveznih oblik zdravstvenega varstva z zveznim zakonom. V predlogu ustavnega zakona je predvidena rešitev tega vprašanja tako, da do konca leta te določbe nehajo veljati in da je treba v tem času izdelati kriterije, na podlagi katerih se bo to vprašanje

reševalo v okviru skupnih izdatkov, predvidenih v proračunu federacije, za katere je potrebno soglasje republik in avtonomnih pokrajin. V sklopu problemov za izvedbo ustavnih amandmajev naj na tem mestu opozorim še na pomen novih zakonov o zveznem izvršnem svetu in o zvezni upravi. Oba zakona bosta predvidoma sprejeta julija tega leta in zahtevata tesno sodelovanje pri določanju ustreznih rešitev. Mislim, da bi bilo koristno ob zaključku razprav v zborih naše skupščine poudariti tudi pomen priprav za učinkovito izvajanje in uveljavljanje ustavnih amandmajev in ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev.

Ob zaključku javne razprave o predloženih ustavnih spremembah imam za potrebno, da opozorim na nekatera vprašanja, ki so pomembna zaradi poteka javne razprave, dela republiške ustavne komisije in tudi za orientacijo o predloženih predlogih končnega besedila ustavnih amandmajev, o katerih bo 18. t. m. odločil Zbor narodov. Ta vprašanja pa kažejo tudi na delo, ki stoji pred našo skupščino in njenimi organi, pred vsemi samoupravnimi skupnostmi in družbeno-političnimi organizacijami in na probleme, ki se bodo s tem v zvezi odpirali v našem družbenem in gospodarskem življenju in razvoju v prihodnjih letih.

Mislim, da je bilo v dosedanjih razpravah in posebno v pobudi za začetek postopka za spremembo ustave naše republike dovolj govora o položaju republike in o vlogi federacije. Javna razprava je pokazala, da o tem v Sloveniji ni deljenih mnenj. Kakor mi, pristopajo tudi druge republike k bližnjim opredelitvam republik kot suverenih držav in samoupravnih skupnosti v skladu z njihovimi specifičnostmi, posebno glede njihove nacionalne in družbene strukture. Sedaj je jasno, da je Socialistična Jugoslavija v procesu razčiščevanja in prilagajanja odnosov med narodi in narodnostmi, republikami in pokrajinami ter federacijo, na doseženi stopnji razvoja vsake republike in pokrajine postala močnejša in da se bo ob graditvi svojih družbenih odnosov na teh temeljih kot mnogonacionalna država še bolj utrdila in da bo še bolj okrepila svoj mednarodni položaj.

V javni razpravi je bila zelo prisotna zahteva, da se v XX. amandma vključi tudi opredelitev statusa občine v sistemu naših družbenoekonomskih odnosov in v družbeno-političnem sistemu. Mislim, da vsebuje priloženo gradivo in še posebej obrazložitve, ki ste jih sprejeli v poslednji redakciji predloga ustavnih amandmajev od skupne komisije vseh zborov za ustavna vprašanja Zvezne skupščine, dovolj utemeljitev, zakaj se ta predlog ni mogel sprejeti in zakaj ni na njem vztrajala tudi republiška ustavna komisija, ki ga je tudi sprva zastopala. Zato mislim, da se mi ni potrebno na tem dalj zadrževati.

Tok javne razprave o položaju republike in funkcije federacije in njenih organov pa opravičuje po mojem mnenju, da se vendarle zadržim vsaj na enem vidiku tega vprašanja. To še toliko bolj, ker je od stališča v tem pogledu v znatni meri odvisen tudi odnos do mnogih drugih vprašanj v predloženih ustavnih amandmajih ter prilagajanja skupščinskega sistema z ene strani odgovornostim, ki jih republike in pokrajine neposredno prevzemajo za svoj razvoj in z druge strani zahtevam samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov in neposredne demokracije.

V razvoju našega družbeno-političnega sistema in življenja na podlagi ustave iz leta 1963 se je močno uveljavil skupščinski sistem in vloga skupščine tako v federaciji kot v republikah, pokrajinah in občinah. V skladu z odločujočo funkcijo federacije skoraj na vseh področjih družbenega življenja zlasti pa na

področju razširjene reprodukcije je posebno vlogo igrala zvezna skupščina. Za zaščito ustavnih pravic ter enakopravnosti republik, narodov in narodnosti pa je v njenem okviru imel in še vedno ima poseben pomen Zbor narodov.

Vloga zvezne skupščine in s tem njen položaj v celotnem skupščinskem in družbeno-političnem sistemu pa sta se morali spremeniti takoj, ko se je začelo dosledno uveljavljati ustavno načelo, da delovni ljudje, narodi in narodnosti uresničujejo svoje suverene pravice v socialističnih republikah oziroma socialističnih avtonomnih pokrajinah, v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji pa kadar je to v skupnem interesu določeno z ustavo Socialistične federativne republike Jugoslavije. Zato so v ustavi v amandmaju XXX navedeni skupni interesi, zaradi katerih se narodi in narodnosti Jugoslavije združujejo v enotno zvezno državo in samoupravno skupnost. Vendar te svoje skupne interese uresničujejo na različne načine. Z ene strani po organih federacije, med katere spadajo tudi zvezna skupščina in zvezni izvršni svet ter kot nov organ predsedstvo SFRJ. To je navedeno v amandmaju XXXI.

Posebej so v amandmajih navedene tudi pristojnosti predsedstva SFRJ, ki v okviru svojih pravic in dolžnosti uresničuje enakopravnost narodov in narodnosti in v ta namen usklajuje skupne koristi republik oziroma avtonomnih pokrajin skladno z njihovo odgovornostjo pri uresničevanju pravic in dolžnosti federacije. To se uresničuje dalje z neposrednim sodelovanjem in dogovarjanjem republik, občin, avtonomnih pokrajin. Tudi tu nekatera ustavna določila neposredno nalagajo sporazumne rešitve republik v paritetnih organih federacije, predvsem v zveznem izvršnem svetu. Nekatere od svojih skupnih interesov pa morajo uskladiti neposredno. Tudi te so deloma navedene v ustavnih amandmajih, deloma pa bo tako usklajevanje interesov narekovala samoupravna praksa mnogih dejavnikov družbenega in gospodarskega razvoja v vsaki republiki in njihovo medsebojno sodelovanje. Nekatere od skupnih interesov pa zagotavljajo s samoupravnim sporazumevanjem, družbenim dogovarjanjem ter združevanjem organizacij združenega dela in drugih organizacij in interesnih skupnosti, z dejavnostjo družbeno-političnih organizacij, društev, skratka z razvijanjem in širjenjem razvejanega sistema samoupravnih organizacij in samoupravnih skupnosti, ki tvorijo organsko celoto in podlago našega samoupravnega družbenega sistema in življenja. Zato so toliko pomembnejši skupni družbenoekonomski temelji, ki jih za uresničevanje skupnih interesov v federaciji predstavljajo proizvodni in družbenoekonomski odnosi, ki jih opredeljujejo in določajo predvsem XXI., XXII., XXIII. ter XXIV. ustavni amandma.

Mislim, da je zaradi dilem, ki so se v zvezi s tem pojavljale v javni razpravi, potrebno še enkrat poudariti, da spremembe v položaju zvezne skupščine in izvršnega sveta, ustanovitev predsedstva ter urejanje ustreznih odnosov med njimi izvirajo iz nove vloge, položaja in odgovornosti republik ter funkcije federacije in njenih organov. Zaradi tega je nemogoče in nesprejemljivo podrežati odnose med republikami in vlogo federacije in njenih organov nekemu predpostavljenu ali podedovanemu skupščinskemu sistemu. Potrebno je obratno, da se republike v svoji skupni zvezni državi organizirajo tako, da bodo čimbolj učinkovito in čimbolj enakopravno ugotavljale in zagotavljale skupne interese ter reševale protislovja svojega družbenega in še posebej gospodarskega razvoja.

Pozabiti ne smemo, da je neposredni povod za predstoječe ustavne spremembe bilo prav dejstvo, da zvezna skupščina in še posebej Zbor narodov ni bila sposobna, da na dosedanji način rešuje dovolj učinkovito in ob pravem

času nekatera bistvena vprašanja nadaljnega razvoja Jugoslavije in zlasti vprašanja, ki na kakršenkoli način globlje posegajo v materialne odnose med republikami in da je prav to narekovalo spremembe v pristojnosti federacije in njenih organov ter v položaju in odgovornosti republik, obenem z organizacijo predsedstva SFR Jugoslavije s funkcijami in odgovornostjo, kot jih določajo predloženi ustavni amandmaji.

Omenil sem že, da naš družbeno-politični in še posebej skupščinski sistem raste iz sistema socialističnih samoupravnih proizvodnih in družbenoekonomskih odnosov, da ustvarja pogoje za njihovo nadaljnje poglobljanje in razvijanje in da predstavljajo z druge strani prav ti odnosi in njihova razredna politična vsebina družbeno-politična vez med narodi in narodnostmi in republikami in pokrajinami Jugoslavije in temelj uresničevanja njihovih skupnih in posebnih interesov. Ustavni amandmaji XXI, XXII, XXIII in XXIV izražajo po javni razpravi in drugem kongresu samoupravljalcev jasneje in bolj določeno osnovne proizvodne in družbenoekonomske odnose naše samoupravne socialistične družbe.

V zvezi z javno razpravo ter dvomi, ki so se pokazali v zvezi z realizacijo teh amandmajev, naj poudarim naslednje. Ti odnosi se že uveljavljajo in prebijajo v naši družbeni bazi z razvijanjem samoupravljanja. Razvoj družbe v smeri poglobljanja samoupravnih socialističnih družbenih odnosov bo vedno odvisen predvsem od razredne samoupravljalске zavesti delavcev in delovnih ljudi ter moči in sposobnosti njihovih družbeno-političnih organizacij, predvsem pa Zveze komunistov za uresničevanje zgodovinske naloge delavskega razreda — osvoboditve dela. Ustvarjati je potrebno zavestno družbeno akcijo, vedno bolj ugodne družbene in materialne pogoje in zagotoviti v procesu družbene reprodukcije tak položaj delavca in delovnega človeka ter take odnose v proizvodnji, s takimi neodtujljivimi in nedotakljivimi pravicami delavca, da se bo z obnavljanjem in širjenjem procesa družbene reprodukcije z njemu lastno logiko in zakonitostjo obnavljal in širil tudi samoupravljalški socialistični proizvodni odnos, širila njegova materialna baza ter utrjevale in krepile samoupravljalске pravice delovnega človeka in delavcev v združenem delu.

Drugi kongres samoupravljalcev v Sarajevu pa je obenem jasno pokazal, da je v naši družbeni bazi popolnoma prodrla zavest, da je reševanje vseh bistvenih vprašanj našega družbenega življenja in razvoja odvisno od tega, koliko bomo v naši družbeni praksi dosledno uveljavljali v ustavnih amandmajih določen samoupravljalški položaj delavca in delovnega človeka kot osnovni proizvodni in družbenoekonomski odnos. Naloga ustavnih amandmajev je prav v tem, da s pravne strani odstranijo ovire za njihovo polno uveljavljanje tako, da samoupravni položaj delavca in delovnih ljudi v tem procesu ter njihova družbena in politična aktivnost v smislu njegovega utrjevanja in poglobljanja najde polno podporo in zaščito v celotnem pravnem sistemu in sistemu politične oblasti.

Proizvodni in družbenoekonomski odnosi ustavno-pravno formulirani v teh amandmajih predstavljajo tudi specifično družbeno osnovo in obliko, v kateri se razvija in deluje enotno jugoslovansko tržišče z vsemi njegovimi zakonitostmi. Mislim, da ves gospodarski in politični razvoj Jugoslavije v zadnjih letih kaže, da bo jugoslovanski trg deloval toliko bolj kot integracijski faktor vseh delov jugoslovanskega gospodarstva in njegovega enakopravnega vključevanja v mednarodno delitev dela in vraščanja v mednarodne ekonomske odnose, kolikor bolj organsko bodo rasli vsi odnosi, ki se na njem uveljavljajo in činitelji, ki

ga opredeljujejo, iz integracije naše družbe na podlagi uveljavljanja delovnega človeka v združenem delu kot osnovnega nosilca odločitev o razširjeni reprodukciji in iz njegovih pravic, ki jih uveljavlja v osnovni organizaciji združenega dela v vseh oblikah delovnih organizacij, združevanja dela in sredstev ter poslovnega in interesnega povezovanja.

Javna razprava in drugi kongres samoupravljalcev še posebej sta enodušno potrdila osnovna določila XXI. in XXII. amandmaja. Sklepi drugega kongresa samoupravljalcev so nekatere od teh postavk tudi podrobneje izdelali. Prav zaradi tega ti ustavni amandmaji ne potrebujejo ob tej priložnosti posebnih razlag. V naslednjem hočem pokazati samo na nekaj momentov, ki so bili posebno prisotni v javni razpravi.

V predlogu amandmaja XXI je jasneje opredeljen kot osnovni proizvodni odnos nedotakljiva in neodtujljiva pravica delovnega človeka v združenem delu, delavca, da na podlagi svojega tekočega in minulega dela v osnovnih organizacijah združenega dela ter v vseh oblikah njihovega združevanja in poslovnega sodelovanja upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije, ustvarja dohodek ter o njem odloča, kot o delu skupnega družbenega dohodka, ki ga ustvari v različnih oblikah združenega dela in združevanja sredstev. Zaradi nekaterih negativnih izkušenj iz uporabljanja amandmaja XV (oziroma XIII republiške ustave), je posebno pomembno določilo, ki zagotavlja v mnogo večji meri kot je to bilo doslej, uveljavljanje in nedotakljivost takih pravic delovnega človeka v združenem delu, namreč določilo, da pripada dohodek, ki se ustvarja v katerikoli obliki združenega dela in združevanja sredstev v celoti osnovnim organizacijam združenega dela. Pri tem je poudarjena, jasneje kot doslej, pravica delavcev v vsakem delu delovne organizacije (podjetja, zavoda, zadruga, kombinata, gozdnega gospodarstva itn.), ki pomeni delovno celoto, v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in ki je lahko na tej podlagi samostojno izražen, da se organizirajo kot osnovna organizacija združenega dela z vsemi pravicami, ki jih lahko v osnovni organizaciji združenega dela po tej ustavi uveljavljajo.

V razpravi o amandmajih se je pogosto postavljalo vprašanje, kje so jamstva, da se bodo v tem smislu spremenili sedanji odnosi. Poleg tega, kar sem rekel že prej v zvezi z uveljavljanjem samoupravnih odnosov in kar smatram, da je osnovno za spremembo sedanjih odnosov, naj opozorim še na naslednje: Določila amandmajev pomenijo, da delavci v obstoječih organizacijah združenega dela, ki razpolagajo s pogoji, da se organizirajo v osnovno organizacijo združenega dela, to lahko uveljavijo s statutom podjetja, ustanove itd. Kolikor pa jim organi upravljanja oziroma drugi deli podjetja ali ustanove tega ne priznajo, pa bodo to lahko uveljavljali s sporom na sodišču. Naj v zvezi s tem problemom opozorim še na ustavno določilo, ki zamenjuje določilo o prisilni upravi in ki na nov način ureja ukrepanje družbenih organov proti organizacijam združenega dela, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti in škodujejo družbenim interesom. To določilo omogoča, da se proti takim organizacijam lahko nastopi z začasnimi, z zakonom in v zakonu določenimi ukrepi, tudi če bistveno kršijo uresničevanje samoupravnih pravic delavcev.

S tem v zvezi je potrebno posebej opozoriti še na določila ustavnega amandmaja, da osnovne organizacije združenega dela, kadar združujejo svoje delo in sredstva, urejajo medsebojna razmerja s samoupravnimi sporazumi o združevanju, ki morajo zagotavljati v celoti neodtujljive pravice delavca,

določene v XXI. ustavnem amandmaju. To velja za vse oblike in smeri integracij ter poslovnega, delovnega in interesnega povezovanja.

S tem so ustvarjeni pogoji, da se ustvarijo enakopravni odnosi med delavci v vseh oblikah združenega dela in vseh področjih družbenega dela. To pomeni predvsem v treh sferah, kjer doslej ti proizvodni oziroma ekonomski odnosi v družbi niso bili enakopravni oziroma so bili premalo družbeno zaščiteni in pretežno odvisni od subjektivnih momentov v posameznih integracijskih grupacijah.

Taki odnosi enakopravnosti na podlagi neodtujljivih pravic delavcev se morajo uveljaviti v raznih integracijskih oblikah znotraj združenega dela, kjer so delavci povezani neposredno v raznih fazah procesa proizvodnje, v njihovem proizvodno tehničnem in finančnem sodelovanju. Uveljaviti se morajo v integracijskih procesih in poslovnem sodelovanju med proizvodnimi organizacijami in bankami, zavarovalnicami ter nekaterimi drugimi organizacijami združenega dela v sferi prometa, blaga in uslug, kjer prihaja do večje koncentracije sredstev družbene reprodukcije. To se kaže tudi v drugi smeri integracijskih procesov znotraj združenega dela, med organizacijami na področju tako imenovanih družbenih služb in gospodarskimi ter drugimi organizacijami združenega dela, ki so neposredni koristniki njihovih uslug oziroma neposredni nosilci družbenih potreb in ki se povezujejo med seboj bodisi prek menjave dela, bodisi direktno v samoupravnih interesnih skupnostih z raznimi oblikami družbenih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

V skladu z enakopravnim položajem delavcev v združenem delu so tudi določila, da se mora družba s celotno svojo politiko razvoja in delitve ustvarjenega dohodka usposobiti, da zajamči vsakemu delavcu v združenem delu, da uresniči s svojim delom vsaj tolikšen osebni dohodek in vsaj toliko drugih pravic, da sta zajamčena njegova socialna varnost in stabilnost. Samoupravni sporazumi in dogovori morajo določiti konkretnjša merila za uresničevanje te pravice. S tem se z ene strani odreja ustvarjanje pogojev za preprečevanje odprtih družbenih konfliktov, ki tako težko pretresajo vse druge države. Z druge strani pa se v njej izraža družbeni odnos, v katerem se uresničuje družbena lastnina in na njeni podlagi enakopravni odnosi med delavci v združenem delu, to pa so bistvene specifičnosti našega družbenega sistema in njegove prednosti nasproti drugim družbenoekonomskim in političnim sistemom.

Naj ob tej priliki opozorim samo na nekatere vidike družbenoekonomskih in političnih posledic doslednega uresničevanja teh in drugih določil XXI. in XXII. ustavnega amandmaja ter novega XXIII. amandmaja o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju. Njihovo uresničevanje bo zahtevalo uveljavitev čistih računov tudi znotraj podjetij in ustanov in znotraj raznih integracijskih grupacij, med njihovimi enotami na podlagi ugotavljanja prispevka delavca in vsake osnovne organizacije združenega dela s skupnim rezultatom dela. To bo zahtevalo popolnoma nov odnos in čiste račune tudi med ustanovitelji bank in njihovimi stalnimi večjimi vlagatelji ter upravnimi organi bank in delovno skupnostjo bank, posebno pri takih odločitvah, kot je spajanje bank in ustanavljanje podružnic, kakor tudi glede uresničevanja ciljev in drugih odnosov, ugotovljenih v samoupravnih sporazumih o ustanovitvi bank.

Podobno velja, upoštevajoč vse specifičnosti, tudi za dejanske čiste račune z zavarovalnimi zavodi pa tudi s tistimi trgovskimi organizacijami, kjer se stekajo in prelivajo znatna sredstva akumulacije. Uresničevanje teh odnosov

mora vplivati tudi na oblikovanje krajevne samouprave in samoupravne občine ter njihove odnose in čiste račune na podlagi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov z osnovnimi in drugimi organizacijami združenega dela na njihovem področju in na področju drugih občin in krajevnih skupnosti mest in industrijskih središč, kjer so zaposleni delavci, ki sicer živijo s svojimi družinami v teh občinah oziroma krajevnih skupnostih. To bo moralo bistveno prispevati k povečanju vpliva občanov direktno ali prek krajevnih skupnosti in njenih organov, ali pogodb z njimi, na delovanje podjetij in ustanov s področja stanovanjske in komunalne dejavnosti, izobraževanja, otroškega varstva, zdravstvenega varstva in še drugih družbenih služb. To bo moralo bistveno vplivati tudi na medobčinsko sodelovanje, njegovo prilagodljivost resničnim in konkretnim življenjskim potrebam občanov. To bo nujno prispevalo tudi k temu, da se bo na novih osnovah uresničevalo samoupravno načelo, da občani v krajevnih skupnostih in samoupravnih občinah uresničujejo čim bolj neposredno svoje potrebe in funkcije družbene skupnosti razen tistih, ki so z ustavo določene kot pravica in dolžnost republike oziroma federacije. To mora prispevati k oblikovanju in afirmaciji samoupravnega karakterja republike kot suverene države delavskega razreda in delovnih ljudi ter samoupravne socialistične demokratske skupnosti delovnih ljudi, občanov ter enakopravnih narodov in narodnosti.

Da povzamem: dosledno izvajanje amandmajev XXI, XXII, XXIII pa tudi XXIV o samostojnem osebnem delu občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini, bo odločilno prispevalo k temu, da se bo moral delavec v združenem delu in delovni človek začeti uveljavljati neposredno z vsemi svojimi interesi v družbenem in političnem življenju na vseh področjih družbenega dela in življenja v krajevni skupnosti tako v občini, mestu in republiki in da mu bo začel dajati bolj odločno kot doslej svoj pečat s svojim resničnim nepopačenim družbenim interesom.

V javni razpravi je posebno zanimanje vzbudilo minulo delo kot kriterij, po katerem se določajo pravice v udeležbi v dohodku organizacije združenega dela in v skupnem dohodku družbe. Prav gotovo bo minulo delo kot ustavno-pravna kategorija zahtevalo podrobno obdelavo v zakonih, ki jih zahtevajo ustavni amandmaji in tudi v strokovnem in znanstvenem delu ustreznih institucij na raznih področjih družbenih ved. Uveljavljanje kategorije minulega dela v ustavi naj prispeva k temu, da se zagotovi interes in vpliv delavcev in delovnih ljudi na uporabo rezultatov njihovega dela povsod v procesu družbene reprodukcije in v kakršnikoli obliki se pojavi. Če tega na ustrezen način ne zagotovimo, potem se rezultati dela odtujujejo od tistih delavcev, ki so jih ustvarili z vsemi posledicami družbenih napetosti in konfliktov, ki iz takega položaja izvirajo. To pa pomeni, da je treba z ustrežno uporabo tega merila pri ustvarjanju in delitvi dohodka preprečiti prilaščanje rezultatov dela na skupinsko lastninski, etastični ali kateri drugi, v odnosu do združenega dela osamostaljeni podlagi.

V javni razpravi so bili izraženi pomisleki v zvezi z minulim delom, češ da se v uveljavljanju pravic na tej podlagi skriva nevarnost eksploatacije sedanjega tekočega dela, rentništva itn. Pri tem pa je treba upoštevati naslednje. Praksa zadnjih let integracije obratov in podjetij v večje integracijske grupacije, ne da bi se upoštevale medsebojne pravice in obveznosti delavcev teh obratov in podjetij na podlagi njihovega tekočega in minulega dela, je privedla do zelo neenakopravnih odnosov znotraj teh grupacij, do razlašanja delovnih ljudi

in zoževanja njihovih samoupravnih pravic in do mnogih konfliktov in tudi do razpada mnogih takih integracij. Enake, če ne težje posledice je imela pretežna koncentracija svobodnih sredstev reprodukcije v bankah in zavarovalništvu in večjih trgovskih organizacijah, ob nezadostni zaščiti pravic delovnih ljudi in organizacij na podlagi minulega dela. Vse to kaže, da obstoji realna nevarnost za obnavljanje skupinsko-lastninskih odnosov, podrejanje interesov delavcev drugih področij združenega dela ali drugih organizacij ter za uveljavljanje modificiranih oblik eksploatacije, prav zaradi neurejenih in neustrezno vrednotenih pravic in obveznosti, ki nastajajo na podlagi minulega dela ob združevanju dela in sredstev družbene reprodukcije v raznih oblikah integracije, poslovnega sodelovanja in interesnega povezovanja. Že obstoječa ustava in prav tako predloženi ustavni amandmaji pravno onemogočajo kakršnokoli obliko eksploatacije in omejujejo pravico udeležbe v dohodku na podlagi minulega dela, na dobo amortizacije združenih sredstev.

In končno, sedaj je na republiški ustavi in zakonodaji, da regulirajo na ustrezen način pravice in obveznosti na podlagi minulega dela tako, kot to ustreza posameznim področjem družbenega dela. K temu še posebej obvezujejo omejena opozorila v javni razpravi. Zelo pomembna odgovornost za ustrezno urejanje teh vprašanj pa pada na samoupravne akte delovnih organizacij, samoupravne sporazume in družbene dogovore in še posebej na samoupravne sporazume o združevanju v podjetjih, ustanovah in drugih oblikah združenega dela. Mnogi od njih že sedaj vsebujejo ustrezna določila v tem pogledu. Sedaj pa gre za ustavno obveznost, ki zahteva povsod konkretno ugotavljanje ustreznih meril kot podlago za uveljavljanje pravic delovnih ljudi in organizacij združenega dela v njihovih medsebojnih odnosih.

Samoupravni sporazum in družbeni dogovor se sedaj predvsem na zahtevo sindikatov in drugega kongresa samoupravljalcev ustavno-pravno urejata v posebnem XXIII. amandmaju. Pri nas so se družbeni dogovori in samoupravni sporazumi na posameznih področjih družbenega življenja začeli že v preteklih letih uspešno uveljavljati. V zvezi z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem so bila v javni razpravi izražena razna opozorila in zahteve, da je treba onemogočiti, da bi delovne organizacije posameznih področij družbenega dela z njimi sebi zagotavljale monopolni položaj v odnosu na potrošnike njihovih proizvodov oziroma uslug. To je veljalo še prav posebej za take pojave v zvezi s sporazumi na področju cen. V novem XXIII. amandmaju je zato posebej predvidena pravica osnovnih in drugih organizacij združenega dela in interesnih skupnosti, ki menijo, da so s samoupravnimi sporazumi drugih organizacij združenega dela prizadeti njihovi interesi, da lahko sprožijo postopek za ponovno proučitev samoupravnega sporazuma po postopku, ki ga bo določil zakon.

V javni razpravi se je posvetila posebno velika pozornost sedanjemu XXIV. ustavnemu amandmaju, ki ureja temeljni družbeni položaj in pravno varnost samostojnega osebnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini. Posebno velja ugotoviti, da so v javni razpravi določbe tega ustavnega amandmaja bile podprte takò v Sloveniji kot drugod v Jugoslaviji.

Na področju osebnega dela z zasebnimi sredstvi je kljub znanim stališčem Zveze komunistov in Socialistične zveze v praktični politiki prihajalo do nihanj, ki so bila včasih povoljna, drugič pa direktno usmerjena proti razvoju teh dejavnosti. Zato pomenijo ustavna določila o samostojnem osebnem delu pomemben korak naprej v primerjavi s sedanjo ureditvijo. Jamčijo svobodo samo-

stojnega osebnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini, kadar je opravljanje dejavnosti z osebnim delom po načinu, materialni osnovi in možnostih, v resnici osebno delo. Urejanje teh odnosov prepušča dalje republikam, da se s svojimi zakoni prilagodijo specifičnim pogojem razvoja posameznih dejavnosti, upoštevajoč pri tem sodobno tehniko in tehnologijo ter družbenoekonomske odnose, ki se lahko na taki podlagi s tem v zvezi razvijajo. Ustavno določilo izenačuje delovne ljudi, ki opravljajo takšno dejavnost, po pravicah in obveznostih in načeloma po družbenoekonomskem položaju, z delovnimi ljudmi v organizacijah združenega dela ter jim tako nedvosmiselno odredijo mesto v socialističnih družbenoekonomskih odnosih in družbeni reprodukciji. Na podlagi zakona urejajo odnose z delavci, ki jih zaposlujejo v dopolnilnem delu s tem, da jim mora kolektivna pogodba, z ustrezno intervencijo družbenih in državnih organov, zagotoviti iste pravice kot jih zagotavlja XXI. amandma delavcem v združenem delu.

In končno predvidevajo ustanovitev posebnih organizacij združenega dela kot oblike, v kateri se delovnemu človeku, ki svoje delo in delovna sredstva združi v tej organizaciji, jamči pravica voditi poslovanje, skladno s pogodbo in zakonom, in pravica na osebni dohodek v skladu z uspehi njegovega dela in s pogodbo določenim deležem na podlagi vloženih sredstev kot oblike, pravilom vsaj, njegovega minulega dela. Vendar ustavni amandma zahteva, da se opravlja delitev dohodka v takih organizacijah tako, kot v drugih organizacijah združenega dela in da postane del dohodka po izločitvi osebnih dohodkov, družbeno lastnina, ki se upravlja skladno z ustavnimi načeli samoupravljanja.

Prav gotovo ni mogoče zanikati tendenc in pojavov okoriščanja in bogatenja, ki prav tu nimajo nobene zveze z delom. Vendar je kapitalizacija ustavno-pravno pa tudi praktično že sedaj nemogoča (po členu 8. sedanje ustave). Ustavni amandmaji ustvarjajo pogoje, da se z ustavo in z zakoni republik tudi na tem področju uredijo odnosi učinkoviteje, kot so se urejali lahko doslej. Tu lahko pride do neupravičenega bogatenja, zlorab in ekscesov, do katerih je že do sedaj prihajalo. Te pa je treba onemogočiti z ustreznjšo davčno politiko, zlorabljanje sredstev pa še posebej z bolj učinkovito organizacijo državne uprave v občinah in v republiki in z ustreznim delovanjem vseh pravosodnih organov. Pojave eksploatacije ter izigravanja pravic delavcev pa je treba onemogočiti tudi z ustrezno aktivnostjo sindikalnih organizacij in seveda delavcev samih.

Urejanje enotnega trga pa bo nedvomno v prihodnje ena od najpomembnejših funkcij federacije. Po sedanjih ustavnih amandmajih republike ravno na teh področjih vse bolj aktivno in neposredneje prevzemajo svojo polno odgovornost. Ta se kaže predvsem v tem, da je za urejanje vseh bistvenih vprašanj, od katerih je odvisno urejanje enotnega trga, potrebno soglasje republik.

Obstoj enotnega trga, zagotavljanje pravic in samostojnosti republikam in avtonomnim pokrajinam, da same nosijo neposredno odgovornost za oblikovanje in izvajanje politike in njihovega družbenega in gospodarskega razvoja, so terjala tudi drugačno urejanje odnosov na področjih družbenega načrtovanja in monetarnega in davčnega sistema. Pri tem ne gre za to, da sedaj federacija zgublja svoje pravice na teh področjih. Gre predvsem za drugačna izhodišča pri reševanju teh vprašanj. Planiranje ne more biti več sinonim za državno vodenje družbenega razvoja.

Plani naj bodo izraz in rezultat samoupravnega in družbenega dogovarjanja na temelju poznavanja delovanja tržnih zakonitosti in zakonitosti, ki se uveljavljajo v družbeno-gospodarskem razvoju posameznih republik in pokrajin in posameznih družbenih dejavnosti, zakonitosti, ki opredeljujejo njihovo ponašanje na trgu in njihove interese in stališča pri samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju. V družbenih planih se mora izražati medsebojna odvisnost vseh nosilcev družbenega in gospodarskega razvoja, njihovo povezovanje in upoštevanje specifičnih ter ugotavljanje skupnih interesov. Tako izhodišče je dobilo v javni razpravi tudi vso podporo.

Na področju kreditno-monetarnega sistema se prav s soodgovornostjo republik, z njihovimi večjimi pristojnostmi pri izvajanju skupne emisijske in kreditne politike federacije, ustvarjajo pogoji za večjo stabilnost gospodarstva, kolikor je odvisna od monetarnih faktorjev. To pomeni tudi soodgovornost republik in avtonomnih pokrajin tako pri kreiranju emisijske politike kot za stabilnost dinarja. Obenem pa predvidevajo tudi določeno samostojnost in odgovornost republik za kreditno politiko in za likvidnost gospodarstva na področju republike. Vse te spremembe so v javni razpravi podprli. V realizaciji teh določb je pred nami naloga, da v amandmajih k republiški ustavi vsa ta vprašnja, vključno z vlogo republiške narodne banke, opredelimo tako, da bo zagotovljena aktivna vloga republike, nosilci oblikovanja in izvajanja politike kakor tudi njihova odgovornost za sprejete odločitve na tem področju in za njihovo izvajanje.

Glede oblik financiranja federacije mislim, da je sedaj med dvema ekstremnimi stališči doseženo sprejemljivo srednje stališče. Carine, zvezne takse in samostojni dohodki iz dela zveznih organov in organizacij predstavljajo dohodek federacije. Ostala sredstva za pokrivanje izdatkov federacije pa se zagotovijo s prispevki republik (kotizacijo) in davka na promet proizvodov in uslug v prometu, na način in po merilih, ki jih bo predpisal zakon. Tudi ta zakon se mora sprejeti ob soglasju vseh republik in pokrajin. Končna rešitev problema se je torej odložila tako, da so glede meril za določanje prispevka republik in pokrajin in glede določanja fiksnega zneska in podobno, odprte še vse možnosti. Pokazalo se je, da je taka rešitev edino mogoča ob našem sedanjem poznavanju elementov, vezanih na problematiko prelivanja sredstev prek plačevanja carin, dalje vpliva, ki ga lahko ima na osnovno ekonomsko funkcijo davka na promet proizvodov in uslug v prometu, če se vzame tak ali drugačen kriterij za določanje prispevka republik ali pokrajin za proračun federacije (torej za kotizacijo), dalje naše sedanje poznavanje problematike morebitne uvedbe tako imenovanega davka na dodatno vrednost itd.

Mnogo je bilo razprav o tistem delu amandmaja o enotnem trgu, ki obravnava kompenzacije. V javnosti so se o tem izoblikovala različna stališča. Odraz vseh teh stališč je sedanja formulacija, ki zagotavlja kompenzacije kot sestavni del ukrepov skupne ekonomske politike za ustrezno plansko obdobje. Kompenzacije predstavljajo bistveni element skupnega trga z enotnim in centraliziranim reguliranjem, kadar na njem nastopajo gospodarske organizacije različnih nacionalnih gospodarstev. Če enakopravnost kateregakoli med njimi resnično rušijo ukrepi organov, ki regulirajo trg, potem si bodo prizadete nacije, republike ali pokrajine prej ali slej s takimi ali drugačnimi sredstvi tak enakopraven položaj izvojevale in zagotovile. V ustavi so sedaj postavljene kompenzacije v osnovi kot politična obveznost. Praktično razlike v stališčih, ki so prišle do izraza tudi v ustavni komisiji, niso več posebno pomembne. Dosežen je namreč

sporazum, ki ga vsebuje amandma XXXIII, točka 1, da se morajo ukrepi ekonomske politike, ki zahtevajo kompenzacijo, kakor tudi obseg in oblika vsake kompenzacije, sprejeti ob soglasju vseh republik in pokrajin. Vsako neupravičeno določanje kompenzacij v neustreznih oblikah in obsegu se lahko torej prepreči v postopku usklajevanja stališč o ukrepih za uresničevanje skupne ekonomske politike in njihovih posledicah za predvideno plansko razdobje.

V javni razpravi o amandmajih je bila mnogokrat poudarjena potreba, da se jasneje opredeli odgovornost političnih, upravnih in strokovnih organov in delavcev za oblikovanje in izvajanje politike razvoja posameznih družbenih dejavnosti in razvoja naše republike in Jugoslavije v celoti. Tudi v naši skupščini so se v vseh teh letih delovanja sedanjega sklica skupščine in verjetno tudi že prej, postavljale zahteve za bolj odrejenim določanjem odgovornosti vseh nosilcev odločanja v javnem in političnem družbenem življenju ter strokovnih odločitev na vseh področjih družbenega življenja ter delovnih organizacijah.

Lahko rečemo, da ustavni amandmaji kljub temu, da vsebujejo nekatere srednje rešitve in nekatere rešitve, ki imajo glede nekaterih družbenih posledic še ne dovolj razjasnjene določbe, vendarle omogočajo, da se izoblikuje čvrst, v medsebojnih odnosih nedvoumno povezan sistem odgovornosti za oblikovanje politike in za njeno izvajanje. Z amandmaji so opredeljene dejavnosti in področja, kje so republike in pokrajine prenesle svojo odgovornost na federacijo in njene organe. Prav tako so določena področja, kjer se zahteva soglasje republik v paritetnih organih federacije. S tem je dana možnost, da se ugotovi ponašanje in odgovornost vsakogar v danem primeru. Določena je tudi vloga in odgovornost predsedstva SFRJ. Amandmaji določajo nekatere zahteve, kjer je rešitev in s tem odgovornost odvisna izključno od neposrednega sporazuma republik in od njihove lastne iniciative ali le ob posredovalni vlogi organov federacije, predvsem zveznega izvršnega sveta. Amandmaji tudi opredeljujejo področja izključne odgovornosti samoupravnih delovnih in interesnih skupnosti za politiko njihovega razvoja in njeno izvajanje. Sedaj je torej na republikah, da v ustavi in drugih ustreznih aktih dalje razčlenijo sistem odgovornosti, v skladu s svojimi družbenimi posebnostmi in možnostmi, s katerimi razpolagajo.

Z vprašanjem soglasja vseh republik za nekatera osnovna vprašanja njihovega razvoja nekateri povezujejo tudi uvajanje pravice veta v naš sistem in s tem tudi vprašanje odgovornosti za reševanje določenih protislovij našega družbenega razvoja in v medrepubliških odnosih, če katerakoli republika ali pokrajina uporabi to pravico. Formalno-pravno gledano s sedanjimi določbami ustavnih amandmajev, soglasje vseh republik, ki je za nekatera točno določena vprašanja predvideno v prvi točki XXXIII. amandmaja, ne vsebuje pravice veta. Predvideno je namreč, da predsedstvo lahko predloži zvezni skupščini predlog predpisa o začasnih ukrepih v primerih, ki so v tem amandmaju določeni, in da tudi odloči, da predpis o začasnih ukrepih stopi v veljavo tudi, če v zboru narodov ni bil sprejet s predpisano večino delegatov vsake republike, če je ob prisotnosti več kot polovice poslancev za predlog glasovala običajna večina. Glede odločanja o samem predsedstvu o teh vprašanjih pa je predvideno, da predsedstvo dela na podlagi usklajenih stališč članov in da odloča na način, ki ga bo samo določilo v svojem poslovniku. Predsedstvo bo torej s svojim poslovníkom odredilo tak način odločanja o posameznih vprašanjih, ki bo njemu omogočalo, da na ustrezen način izvršuje svojo odgovornost, ki

jo ima za svoje delo v okviru ustave SFRJ in zveznih zakonov. Prav tako bo moralo pri tem upoštevati svojo odgovornost v zvezi s prevzemanjem ali neprevzemanjem iniciative v posameznih situacijah, na kar ga amandmaji zavezujejo v njegovih odnosih z zvezno skupščino oziroma z zveznim izvršnim svetom. Odgovornost članov predsedstva skupščinam republik oziroma pokrajin, ki so jih izvolili, v resnici pomeni neposredno jamstvo uveljavljanja interesov vsake republike in pokrajine v ustreznih organih federacije, v vseh vprašanih njenega družbenega in političnega razvoja, ki so na tak ali drugačen način v interesu Jugoslavije kot celote in katerih reševanje je odvisno od tega. In obratno, to pomeni uveljavljanje in prisotnost interesov Jugoslavije kot celote, pa naj bodo to tudi interesi, ki se neposredno tičejo ene ali nekaterih republik in pokrajin v delu skupščin in v družbeno-političnem delovanju vsake republike oziroma pokrajine. Pri tem ni odveč, če še posebej poudarim velik družbeno-politični pomen kohezivne vloge, ki jo mora igrati in ki jo bo igral celoten sistem družbeno-političnih organizacij in še posebej usmerjevalna, idejno-politična vloga Zveze komunistov, njenih organizacij in članov, tako v družbeno-političnih organizacijah in njihovih organih, kakor v celotnem sistemu samoupravnih skupnosti in oblastvenih organov.

Glede prenosa zakonodajnih pristojnosti s federacije na republiko gotovo še nismo storili vseh potrebnih sprememb. Razprava je posebno opozorila na potrebo, da bi — ob doslednem upoštevanju svojih posebnosti — morali v prihodnje težiti k temu, da bi republike same med seboj usklajevale urejanje temeljnih institutov in odnosov na posameznih področjih iz njihove pristojnosti (npr. na področju kazenskega prava). Na tem področju se nam odpira izredno zahtevna naloga, da zgradimo celovit, zaokrožen pravni sistem republike na številnih področjih družbenega življenja in dela, česar doslej — kljub nekaterim pomembnim premikom v smeri decentralizacije pristojnosti — še nismo uspeli napraviti. Tudi resolucija o zakonodajni politiki federacije in ustrezna republiška resolucija nista tega procesa bistveno premaknili naprej. Vsekakor pa so nam ti procesi in dokumenti dali mnoga koristna opozorila, pa tudi že konkretne elemente za novo pojmovanje pristojnosti federacije in republike ter za jasnejšo razmejitve med njima, posebno v novih pogojih, ki se ustvarjajo z ustavnimi amandmaji.

V javni razpravi je bilo tudi mnogo govora o pravicah in odgovornostih, ki jih prevzemajo republike neposredno na področju mednarodnih odnosov in zunanje politike. Mislim, da predložene rešitve v ustavnih amandmajih zadovoljujejo in da predstavljajo v sedanjem času tudi najbolj racionalno rešitev glede na doseženo stopnjo razvoja Jugoslavije, posameznih njenih delov in razvejanosti njihovih mednarodnih, ekonomskih in drugih družbeno-političnih odnosov. Z ene strani urejajo dosedanjo vlogo republik kot njihovo ustavno pravico ter širijo možnosti njihovega mednarodnega povezovanja v okvirih sprejete zunanje politike in sprejetih mednarodnih pogodb. To isto velja tudi za ustavne pravice, ki jih amandmaji zagotavljajo občinam, organizacijam združenega dela in drugim organizacijam pri uspostavljanju odnosov in pri sodelovanju z ustreznimi tujimi in mednarodnimi organi in organizacijami ter teritorialnimi enotami drugih držav.

Izredno velike pozornosti so bila v razpravi deležna vprašanja v zvezi s samoupravo občanov v občini. Precejšnjo podporo je dobilo stališče, da bi morali v ustavi jasneje opredeliti pravice in dolžnosti krajevnih skupnosti, interesnih skupnosti in občine, ker bo šele vzpostavitev odnosov med republiko

in federacijo z ene strani in med samoupravnimi subjekti v okviru republike na novih osnovah na drugi strani, pokazalo bistvo in širino sprememb v družbenoekonomskih odnosih in političnem sistemu. Jasno je, da bodo vsa ta vprašanja, predlogi in sugestije morale biti obravnavane in upoštevane v drugi fazi ustavnih sprememb v Jugoslaviji in v zvezi s spremembami republiške ustave.

Tovarišice in tovariši! Stojimo pred veliko nalogo, da v našem nadaljnjem delu sprejmemo vse tiste rešitve, ki so potrebne za dejansko uresničevanje duha in načel družbene in politične usmeritve, ki jih izražajo predloženi amandmaji k zvezni ustavi. O nalogah in pomenu ustavnega zakona za izvajanje ustave in še posebej o pomenu republiške ustave je bilo že govora, deloma v začetku teh izvajanj, deloma na zasedanju skupščine ob sprejemanju pobude za sprejemanje republiške ustave. Naj še enkrat posebej poudarim tako imenovane interne zakonodaje samoupravnih skupnosti in predstoječe zakonodajne dejavnosti naše skupščine.

Kar zadeva priprave prvih sprememb republiške ustave, lahko rečem, da skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja pripravlja prve teze za osnutek sprememb republiške ustave. Njene delovne skupine si prizadevajo, da bi ustavna komisija o tem lahko razpravljala že v prihodnjem mesecu in pripravila besedilo osnutka amandmajev k republiški ustavi.

Tako dobivajo še prav posebno težo neposredne naloge, ki stojijo pred našo skupščino. Tu mislim predvsem na uresničenje stabilizacijskega programa in še posebej na razprave in sprejemanje stališč o dolgoročnem družbenem in gospodarskem razvoju Slovenije ter srednjeročnem planu Slovenije. Zagotoviti moramo resnično sodelovanje vseh zainteresiranih samoupravnih faktorjev na vseh področjih družbenega dela, krajevnih skupnosti in samoupravnih občin, tako da bodo ti pomembni akti o našem bodočem razvoju v duhu predloženih ustavnih amandmajev v resnici predstavljali samoupravni dogovor v naši skupščini, republiškem zboru ter zboru delovnih skupnosti in zasedanju delegatov občin.

Predsednik Miran Goslar: Sledi kratek odmor. Poslance zborov delovnih skupnosti prosim, da upoštevajo, da bo gospodarski zbor začel s sejo čez pol ure v veliki dvorani izvršnega sveta; prosvetno-kulturni zbor čez pol ure v dvorani skupščine mesta Ljubljana — na Magistratu; socialno-zdravstveni zbor pa takoj v mali dvorani te skupščine. Republiški zbor bo nadaljeval z delom čez 10 minut v tej dvorani.

(Seja vseh zborov je bila končana ob 10.10, seja republiškega zbora pa se je nadaljevala ob 10.25.)

Predsednik Miran Goslar: Odobriti moramo zapisnik 26. seje republiškega zbora. Zapisnik ste prejeli. Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 26. seje republiškega zbora odobren.

Nadaljujemo z 2. točko dnevnega reda. Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli besedilo predloga ustavnih amandmajev od XX—XLII,

predlog ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev od XX—XLII, pregled pripomb, predlogov in sugestij iz javne razprave o načrtu ustavnih amandmajev od XX—XL, predlog sprememb in dopolnitev v načrtu ustavnih amandmajev od XX—XL, prikaz javne razprave o spremembah zvezne ustave v Sloveniji in poročilo o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles.

Na sejo zbora so bili vabljeni člani skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in člani delegacije SR Slovenije v zboru narodov.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Poslanci našega zbora so večkrat opozarjali na nujnost, da se spremenijo odnosi med federacijo in republikami. Njihov pobudo je upoštevala tudi skupna komisija vseh zborov naše skupščine za ustavna vprašanja, zavedajoč se, da bo s spremembo omenjenih odnosov treba ustvariti tudi pogoje za nov položaj republike in za njeno neposredno odgovornost za nacionalni razvoj in za uveljavitev načela, da delovni ljudje in narodi Jugoslavije uresničujejo v federaciji le tiste suverene pravice, ki jih v skupnem interesu, določenim v zvezni ustavi, prenesejo nanjo, v vseh drugih odnosih pa jo uresničujejo v republiki.

Komunistična partija pa je že od svoje ustanovitve utirala pota za tako državno tvorbo, katera bi po geslu — delu čast in oblast — uresničila vzorno sožitje ter socialni in gospodarski napredek vsem narodom in narodnostim nove skupnosti.

Napredno delavsko kmečko gibanje, ki ga je ustvarila partija in se mu je pridružilo tudi slovensko izobraženstvo ter iz tega gibanja izhajajoče nove družbene sile, so bile sposobne in tudi poklicane, da združijo v letih 1941—1945 v Osvobodilni fronti vse, kar je bilo v narodu svobodoljubnega, človekoljubnega in pripravljenega na boj, ki je bil boj slovenskega naroda na življenje in smrt. Razvijajoč neslutene ljudske moči smo ustvarili Slovenci, za ceno ogromnih žrtev v ljudeh in narodnem imetju ter ob nepopisnem trpljenju naših ljudi svojo narodnoosvobodilno vojsko in z njo svojo državnost in svobodo. Vsi jugoslovanski narodi so se borili vztrajno in zagrizeno proti zaslužjevalcem in proti narodnim izdajalcem, ki so se vdinjali tujcem, pa tudi proti lastnim napakam ter slabostim, ker so le tako lahko dosegli mednarodno priznanje in postavili zahteve, sprejete ob II. zasedanju Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije v Jajcu.

Že na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju dne 3. oktobra 1943 je bilo poudarjeno, da je namen osvobodilnega boja svobodna, združena Slovenija v svobodni in združeni Jugoslaviji. Vojski je namenil ta Zbor vlogo oboroženega ljudskega tvorca nove demokratične in močne Jugoslavije. Osvobodilno fronto je označil kot borbena skupnost za doseg celotne narodne in človeške svobode. Za slovenski narod pa je menil, da mora ob uveljavljanju svojih življenjskih pravic ravnati v skladu z resnično vsebino demokratičnih načel in v skladu z načeli svobodoljubnega človeštva.

Deklaracija AVNOJ zagotavlja, da bo Jugoslavija zgrajena po demokratičnem in federativnem načelu kot državna skupnost enakopravnih narodov, poseben sklep tega zasedanja pa poudarja, da bo Jugoslavija temeljila na najpopolnejših demokratičnih pravicah in na organih ljudske oblasti. Tako smo si zapisali na zastavo, s katero smo korakali zmagi nasproti. Po zmagi smo začeli

graditi nove družbene odnose kljub vmešavanju od zunaj, ki je bilo z vzhoda celo močnejše kot z zahoda. Z vključevanjem novih moči iz vrst doraščajoče mladine smo ustvarili nove samoupravne družbene odnose, socializem s človeškimi obličjem in zgradili materialno osnovo nadaljnjemu družbenemu napredku Slovenije. V tem procesu neprestanega težavnega boja za napredek naše domovine bi ne smelo biti bistvenih nasprotij med staro in mlado generacijo, kajti doraščajoča mladina nenehno prihaja v aktivno življenje. Zato se je bil včeraj in se bije danes in se bo bil tudi jutri boj med progresivno usmerjeno veliko večino našega ljudstva in med posamezniki in skupinami, ki so nazadnjaško usmerjeni ali pa delujejo za tuje koristi. Take skupine in posamezniki so bili, so in bodo med ljudmi ne glede na njihovo starost, pripadnost ali poklic, na vasi in v mestu. Porajajo jih zaostalost, zaprtost, neznanje in različnost značaja, najbolj pa obremenjenost iz preteklosti.

Naša družba podpira napredna stremljenja vseh dejavnikov naše skupnosti, tako tudi mladine, to je mladih delavcev in kmetov, študentov in vse druge mladine, hkrati pa nasprotuje negativnim pojavom. Le oster boj z negativnimi pojavi vodi k napredku in uspehu in to v smislu izročila NOB. To izročilo je večina naše mladine sprejemala ves čas do danes in ga bo sprejemala — o tem smo lahko globoko prepričani — tudi v bodoče. Sprejemala ga bo zaradi tega, ker so tudi njej svete žrtve, ki so padle v boju za napredek in svobodo. Složni in strnjeni gradimo sedaj Slovenci z drugimi jugoslovanskimi narodi državno skupnost enakopravnih republik in narodov. Dopolnila k zvezni ustavi so prvi korak k načrtnemu izgrajevanju jugoslovanske državne skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti. Drugi korak pa bo sprejem dopolnil k republiški ustavi, ki bo tako okrepila slovensko državnost in jugoslovansko federacijo, da bo doseženo in preseženo vse tisto, kar so snovali in hoteli uresničiti naši največji ljudje od Prešerna do Cankarja.

Pri tem ne smemo prezreti zaslug partije, ki je na čelu delavskega razreda in njegovih zaveznikov kmetov in izobražencev, vodila nepopustljivi boj za narodno in socialno osvoboditev v teku narodnoosvobodilne vojne, kakor tudi za ustanovitev enakopravne slovenske republike v okviru federacije enakopravno združenih jugoslovanskih narodov.

Predloženi amandmaji torej pomenijo zagotavljanje dejanske enakopravnosti narodov in narodnosti. Ta enakopravnost je bila doslej mnogokrat bolj deklaracija kot ustaljena praksa. Pomenijo tudi zagotavljanje bolj skladnega razvoja samoupravne družbe in položaja delovnega človeka v njej. Zavedamo pa se hkrati, da še vedno niso uveljavljena vsa stališča naše republike. To je mogoče razumeti, glede na to, da amandmaji predstavljajo sporazum pogosto različnih interesov, vendar pa tudi obveznost za vse, da jih dosledno uveljavljajo. Delali bi si utvare, če bi se ne zavedali, da so pred nami še ogromni napor, tako za dosledno uresničevanje ustavnih amandmajev kot napor za zgraditev resnične slovenske državnosti. Vse, kar pripravljamo, bo prispevalo k dejanski krepitvi Jugoslavije na načelu dosledne enakopravnosti njenih narodov in narodnosti.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Franc Svetelj.

Franc Svetelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V začetku javne razprave o ustavnih spremembah, katere nosilec je bila Socialistična zveza, je bilo pogosto postavljeno vprašanje, ali je prav, da smo z javno

razpravo začeli šele, ko so bili predlogi amandmajev skoraj že dokončno izoblikovani in ko je bil o nekaterih spornih vprašanjih dosežen sporazum med predstavniki republik. Čeprav so občani predlagane spremembe v veliki večini v celoti podprli, so bili marsikje mnenja, naj naša republiška stališča in predlogi dejansko izhajajo iz predhodne široke razprave o možnih vsebinskih rešitvah obravnavanih sprememb. Občani torej menijo, da naj javna razprava še sooblikuje predloge amandmajev, ne pa da se javna razprava začne šele s precej dokončno izoblikovanimi predlogi in da je potem zanjo na razpolago sorazmerno zelo malo časa. Treba je povedati, da so ljudje v javni razpravi z razumevanjem sprejeli ugotovitev, da vseh predlogov ne bo mogoče uresničiti, ker je potrebno usklajevanje med republikami. Menim pa, da bo treba v drugi fazi ustavnih sprememb predloge glede poteka javne razprave upoštevati še posebej zato, ker bo v razpravi naš skupščinski in volilni sistem. Z javno razpravo o bodočih spremembah zvezne in republiške ustave bo treba torej čimprej začeti, saj nas do poteka sedanjega mandata skupščin loči le dobro leto in pol. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče več besede, dovolite, da predlagam zaključek, ki predstavlja zaključek celotne javne razprave o predlogu amandmajev k zvezni ustavi.

Na podlagi razprave, ki je potekala v zvezi s poslanim gradivom o javni razpravi o amandmajih k zvezni ustavi in o delu skupne komisije vseh zborov skupščine za ustavna vprašanja ter v zvezi z ekspozejem, ki ga je dal na današnji seji tovariš Sergej Kraigher, lahko ugotovim, da poslanci našega zbora odobravajo delo naše republiške ustavne komisije v pripravi amandmajev k zvezni ustavi in sprejemajo besedilo predloga amandmajev. Sprejem amandmajev in njihova realizacija bo pomenila krepitev samoupravnega položaja delovnega človeka in vloge delavskega razreda ter uresničila suverenost republik in narodov, pravice narodnosti in pokrajin in njihovo odgovornost za lasten razvoj in za razvoj Jugoslavije kot zvezne države in socialistične samoupravne demokratične skupnosti.

Poslanci so mnenja, da je v tem času za nadaljnji razvoj Jugoslavije najvažnejše, kljub nekaterim srednjim kompromisnim rešitvam, ki so predlagane v ustavnih amandmajih, poglobljanje samoupravnih socialističnih družbenih odnosov in razreševanje odprtih vprašanj ter utrjevanje enakopravnosti bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in vseh republik in pokrajin. Zato naj ustavne amandmaje, o katerih je doseženo najširše politično soglasje vseh odločujočih faktorjev, v zvezni skupščini čimprej sprejmejo. Tako bi lahko izvajali politiko v skladu z določbami amandmajev in s smerjo, ki jo amandmaji nakazujejo.

Uresničevanje ustavnih amandmajev in ustavnega zakona za izvedbo ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev, posebej pa uresničevanje XXI. in XXII. amandmaja, ki se začeta v smislu ustavnega zakona takoj uporabljati, pa bo seveda zahtevalo veliko napora tako v družbeni bazi, to je v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v občinah, kot tudi seveda na ravni republike in v okviru celotne federacije.

Tudi v Sloveniji bomo morali napraviti vse potrebno, da se bo republiška zakonodaja v predvidenih rokih vsebinsko in ne samo formalno-pravno prilagodila ustavnim amandmajem. Zdaj je resnično čas novega ustvarjalnega državotvornega dela slovenske nacionalnosti. Republiška ustavna komisija naj

skupaj z družbeno-političnimi organizacijami, znanstvenimi, strokovnimi in drugimi ustreznimi organizacijami in institucijami ter javnimi strokovnimi in znanstvenimi delavci še naprej intenzivno deluje v pripravi druge faze sprememb zvezne ustave in seveda tudi ustreznih sprememb v republiški ustavi. Pred nami so velike naloge, ki zahtevajo našo veliko zavzetost in odgovornost, da bomo izhodišča in načela ustavnih amandmajev uspešno uveljavili v življenju. K temu nas zavezujejo tudi mnenja in stališča iz javne razprave, ki je dala ustavnim spremembam polno podporo in zahtevala tudi njihovo dosledno uresničenje.

S tem je 2. točka dnevnega reda današnje seje zaključena.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na organizacijsko in strokovno usposobljenost bolnišnic v Sloveniji.

Za to točko ste prejeli poročilo o strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji, ki ga je pripravil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, in predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v Sloveniji v obdobju 1971—1976, ki ga je predložil socialno-zdravstveni zbor.

Poročilo in predlog stališč in sklepov so obravnavali odbor za socialno politiko in zdravstvo, ki je dal poročilo o obravnavi navedenega gradiva, dalje zakonodajno-pravna komisija in delegati občin, ki so prav tako predložili zboru mnenja, stališča in predloge k poročilu.

Na sejo zborna so bili vabljeni predstavnik socialno-zdravstvenega zbora, Slovenskega zdravniškega društva, skupnosti zdravstvenih zavodov in medicinske fakultete. Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? Rado Pušenjak, prosim.

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Podpiram predlog sklepov, zlasti v tem, da je treba dati v naslednjih petih letih prednost bolnišničnemu centru v Ljubljani in Mariboru ter bolnišnicam v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti. Računajoč, da bo zbor predloge odbora za socialno politiko in zdravstvo sprejel, apeliram na odgovorne dejavnike, da delo pospešijo tako, da bi lahko pričele posamezne bolnišnice s sanacijo že v jesenskih mesecih. Bolnišnica v Murski Soboti ima na primer že zbrano vso potrebno tehnično dokumentacijo, poleg tega ima tudi pokrite investicije s čvrstimi pogodbami in razpoložljivimi sredstvi vred do približno 70 %. Za rekonstrukcijo bolnišnice je prispevala vsaka delovna organizacija v Pomurju in tudi vsaka družina. Zbrana sredstva, tudi tista, ki so pogodbeno zagotovljena, izgubljajo na svoji vrednosti zaradi inflacije vsak mesec. Nemogoče bi bilo organizirati še eno zbiralno akcijo za kritje nadaljnjih podražitev. Če dobi bolnišnica prispevek republike, bo lahko s sanacijo pričela takoj. Glede na to ponovno prosim, da se v interesu zdravstva delo čimbolj pospeši in predlagam, da zadolžimo izvršni svet, da opravi določene naloge v konkretnih rokih.

Predsednik Miran Goslar: Dr. Ivan Kopač, predstavnik socialno-zdravstvenega zbora ima besedo.

Dr. Ivan Kopač: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Mnoge strokovne analize o stanju, zmogljivosti, organiziranosti in uspešnosti bolnišnične mreže v Sloveniji so pokazale, da ta pomemben del zdravstvenega varstva doživlja v zadnjem obdobju vsestransko krizo in stagnacijo v svojem razvoju. Ta kriza se pri večini bolnišnic odraža:

1. v slabih, zastarelih in nefunkcionalnih prostorskih razmerah za zdravljenje in nego bolnikov;

2. v nenormalni natrpanosti bolnišnic s težkimi somatičnimi in duševnimi bolniki, s poškodovanci vseh vrst, s porodnicami, bolnimi otroci, aktivnimi delavci, invalidi in starčki, ki v svojem boju za podaljšanje življenja še pogosto trkajo na bolnišnična vrata.

Kriza je tudi zaradi velikega povpraševanja na eni in nezadovoljive zmogljivosti bolnišnic in njenih specialističnih ambulant na drugi strani. To povzroča vse večje nezadovoljstvo občanov in tudi preobremenjenih zdravstvenih delavcev. V vseh bolnišnicah je močno občutiti izrabljenost in pomanjkanje sodobnejših sredstev za delo, aparaturo, medicinske opreme in instrumentarija. Občutiti je tudi pomanjkanje strokovno-medicinskih delavcev za nego in nekaterih kategorij specializiranih zdravstvenih kadrov. Vse to pogojuje tudi slabo tehnologijo in organizacijo dela ter neracionalno poslovanje znotraj posameznih bolnišničnih zavodov.

Vse te in še druge ugotovitve so podrobneje dokumentirane v obsežnih strokovnih elaboratih. Njihov namen je, da čim natančneje spoznamo sedanje stanje in da predvidimo tak načrtni razvoj mreže bolnišnic, ki bo najbolj ustrezal potrebam prebivalstva in perspektivnemu družbenoekonomskemu razvoju naše republike.

Danes je na voljo približno 10 000 standardnih postelj. Poprečno leži v naših bolnišnicah na dan približno 12 000 bolnikov. To pomeni, da znaša povprečna zasedenost bolnišničnih zmogljivosti 115 %, kar je že patološko. Optimalna zasedenost bi namreč morala znašati kvečjemu 90 %. Od teh približno 12 000 ležečih občanov, jih je največ na kirurških oddelkih, približno 2600 na dan. Nato sledijo nevropsihiatrični oddelki in bolnišnice s približno 2000 ležečimi bolniki na dan. Nato so internistični oddelki, kjer leži na dan približno 1800 bolnikov. Temu sledijo porodnišnice in ginekološki oddelki s 1366 ležečimi bolnišnicami in porodnicami. Nato so pediatrični oddelki s približno 1037 bolniki na dan in pljučni oddelki z 990 bolniki na dan. Pri tem naj omenimo, da je bilo leta 1959 na teh oddelkih 2758 ležečih bolnikov na dan.

V SR Sloveniji je torej na voljo 6,2 standardnih postelj na 1000 prebivalcev. V primerjavi z drugimi državami smo na spodnji lestvici. Manjšo bolnišnično zmogljivost imajo v Španiji in Grčiji, pred Slovenijo so Bolgarija s 7,2 posteljami na 1000 prebivalcev, nato Romunija, Avstrija, Italija, da ne govorimo o drugih ekonomsko razvitejših državah kot je Švedska s 14 posteljami na 1000 prebivalcev, Britanija, Zahodna Nemčija itd.

V našem srednjeročnem programu smo si zadali skromen cilj in sicer doseči zmogljivost 7 standardnih postelj na 1000 prebivalcev. V to število niso všteta zdravilišča s svojimi zmogljivostmi. To torej pomeni, da moramo sedanjo zaostalo in provizirano bolnišnično zmogljivost standardizirati, modernizirati in sanirati. Čeprav je število 7 postelj na 1000 prebivalcev navidezno skromno, pomeni vendar velike napore in velika družbena sredstva pri sanaciji, reorganizaciji in modernizaciji naših bolnišnic. Pomeni materialno in kadrovske usposobiti našo bolnišnično mrežo, da bo na dan povprečno oskrbovala enako število bolnikov, vendar pod drugačnimi pogoji, v funkcionalnejših objektih, ki bodo imeli na razpolago več sodobnejših sredstev za delo, tako da bo omogočeno intenziviranje medicinskih storitev in nege s krajšo ležalno dobo in z večjim obratom bolniških postelj. Tako bomo lahko nudili večjemu številu državljanov pravočasno in specializirano pomoč. Ta makroprojekt ima tudi

policentrični karakter, s čimer naj bi bila celotna mreža bolnišnic med seboj funkcionalno povezana in delovala ubrano ob upoštevanju delitve dela med bolnišnicami in bodočim kliničnim centrom. Ta makroprojekt narekuje koncentracijo zahtevnejših zdravstvenih storitev v večjih centrih ob decentralizaciji bolnišnične dejavnosti, ki jo moramo čimbolj približati ljudstvu. Te dejavnosti so porodništvo, splošna medicina, interna, splošna kirurgija itd. ter specialistična ambulantna dejavnost.

Zato ne smemo gledati na perspektivni razvoj bolnišnic zgolj iz lokalističnih gledišč, marveč moramo upoštevati republiko kot enotno zdravstveno območje. Stališča in sklepi socialno-zdravstvenega zbora so le povzetek najpomembnejših ugotovitev in smernic, ki so podrobneje obdelane v posebnih elaboratih sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo. V teh sklepih pod točko 1 poimensko navajamo klinični center v Ljubljani kot prioriteto potrebno izgradnjo, dalje bolnišnico v Mariboru, Kopru, v Novi Gorici in Murski Soboti. To smo storili zaradi tega, da bi dali poseben poudarek tem bolnišnicam, ki sodijo v tisto kategorijo, ki jih je treba kompleksno reorganizirati in dograditi ali na novo zgraditi, ker so v izredno slabem stanju. Vse druge bolnišnice poimensko ne navajamo, ker sodijo v drugi odstavek naših sklepov in kjer ne gre za kompleksno izgradnjo, marveč za sanacijo ali razširitev posameznih organizacijskih enot, ki so v slabem stanju. Sem sodijo bolnica Celje, Novo mesto, Slovenj Gradec, Ptuj itd.

V obeh primerih naj bi bila ustrezna udeležba republike pri sofinanciranju in sicer le po kriterijih in pod pogojem, ki so navedeni v izhodiščih za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji.

Zato na koncu tudi menim, da so nezadovoljstva in eventualni amandmaji, ki zahtevajo, da se poimensko naštejejo še druge bolnišnice, nepotrebni, ker jih sklepi in stališča socialno-zdravstvenega zbora kot tudi pristojnega odbora republiškega zbora ne izključujejo pri eventualnem bodočem sofinanciranju republike pod pogojem, da bodo izpolnile vse pogoje, ki so navedeni v izhodiščih in v drugem materialu. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Franci Kuhar.

Franci Kuhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Naša občinska skupščina je na svoji zadnji seji obravnavala gradivo, ki je danes pred tem zborom. Iz materiala, ki ste ga prejeli danes na mizo, je razvidno, da imamo nekatere svoje predloge.

Podpiramo stališča socialno-zdravstvenega zbora oziroma njegovega odbora in sklepe o izgradnji in sanaciji bolnišnic v naši republici v letih 1971—1976. Ob tem pa predlagamo spremembo sklepov pod zaporedno številko 1 in sicer tako, da se v prvem odstavku poimensko navede tudi bolnišnica v Novem mestu kot regionalna bolnišnica za celotno območje Dolenjske.

Ne bi ponavljal tega, kar ste dobili kot obrazložitev k temu amandmaju, pač pa sem dolžan povedati nekatera dejstva, ki govorijo v prid našemu amandmaju.

Že v osnovnem gradivu, ki smo ga dobili, to je poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji, posebno pa še v ekspoziciji tovarišice Zore Tomičeve, članice izvršnega sveta, je bilo jasno poudarjeno, kakšna so bila prizadevanja Dolenjske od leta 1963 dalje za rekonstrukcijo precejšnjega dela bolnišničnih zmogljivosti in za zgraditev novega objekta, ki seveda v celoti še vedno ne pokriva vseh potreb tega območja.

Vse to je bilo storjeno v večji meri s sredstvi, ki smo jih tako ali drugače zbrali iz lokalnih virov, kar delamo še danes. Naj povem, da imamo namensko povečano stopnjo iz prispevka iz osebnega dohodka v višini 0,4% od bruto osebnih dohodkov, ki se, poudarjam, namensko zbirajo za izgradnjo zdravstvenih objektov, oziroma za dograditev druge faze bolnišnice v Novem mestu.

Res je sicer, da ta bolnišnica pokriva območje, ki šteje približno 110 000 prebivalcev, vendar ga pokriva zgolj formalno. Naj povem, da se v tej bolnišnici zdravijo tudi ljudje iz drugih delov Slovenije in celo iz sosedne Hrvatske. Na leto se torej v naši bolnišnici zdravi 30 in več odstotkov bolnikov s tistih območij, ki jih ta bolnišnica formalno ne pokriva.

Poleg tega je zelo pomembno dejstvo, da opravijo v tej bolnišnici veliko kirurških posegov, kar je logično, saj leži ob cesti I. reda. Mimo tega moramo ugotoviti, da je ta bolnišnica, oziroma to območje še vedno eno od tistih, ki ima relativno najmanjše število postelj v Sloveniji na 1000 prebivalcev.

Iz gradiva, ki ste ga prejeli od naše skupščine, je to tudi razvidno. Razvidno je tudi iz poročila o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji.

Poleg dejstva, da smo sami do sedaj zbirali sredstva, naj poudarim, da pokriva ta bolnišnica precejšen del slovenskega nerazvitega območja, kamor ne sodi samo Novo mesto, marveč tudi širše območje. Mislim, da mi ni treba posebej utemeljevati, katera so ta območja. Vemo, da so v prvem delu slovenske lestvice, kar zadeva nacionalni dohodek. Na boljšem so samo tri občine, vse druge pa so daleč od vseh poprečij.

Zavedamo se, da republika Slovenija v tem času, ko prevzema vrsto nalog tudi na področju izgradnje bolnišnic v Sloveniji in predvsem kliničnega centra, ne bo najbrž mogla v večji meri podpirati izgradnje regionalnih bolnišnic. Istočasno pa menimo, da je normalno in celo nujno, da se ta zbor sooči z izrednimi dosedanjimi prizadevanji, napori in z rezultati, ki so razvidni iz poročil. Zato naj zbor to upošteva in naj novomeško bolnišnico obravnava enako kot bo obravnaval bolnišnice, ki so navedene v točki 1. sklepa in h kateri dajemo amandma. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Dr. Majda Benedik.

Dr. Majda Benedik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V imenu odbora za socialno politiko in zdravstvo sem dolžna dati nekaj pojasnil k današnji razpravi.

Vsi imate gradivo, ki ga je našemu odboru oziroma zboru posredoval odbor za socialno politiko in zdravstvo socialno-zdravstvenega zbora. Na podlagi njegovega mnenja je naš odbor tudi sklepal o soglasju. Danes prihajamo do tega, da sprejmemo mnenje našega odbora. Nesporazum — kot ste že slišali iz razprave tovariša poslanca Kuharja — nastaja sedaj pri drugem sklepu. Naš odbor je bil soglasen z odborom socialno-zdravstvenega zbora, da je treba pri izgradnji bolnišničnih zmogljivosti v naslednjih petih letih dati prednost bolnišničnima centroma v Ljubljani, vključno onkološkemu inštitutu in v Mariboru ter bolnišnicam v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti. Funkcionalno je treba usposobiti tudi druge bolnišnice, da bi lahko zagotovile ambulantno-specialistično zdravstveno varstvo zunanjih bolnikov in izpolnile verifikacijske pogoje.

Tovariši poslanci, danes sprejemamo, oziroma smo soglasni tudi s poročilom o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji in z gradivom »Pregled bolnišnic v SR Sloveniji«. Kratko obrazložitev o tem nam je posredoval tovariš dr. Kopač. Vse te analize so bile izdelane skrbno. Na njihovi podlagi slonijo tudi naši sklepi, oziroma naša soglasja za nadaljnjo bolnišnično izgradnjo. Tovariš dr. Kopač dobesedno citira, ko analizira stanje bolnišnic v Sloveniji, da ima relativno dobro standardno zasedenost tudi splošna bolnišnica Novo mesto, ki tudi po drugih kazalcih kaže solidno dinamiko izkoriščanja razpoložljive bolnišnične standardne zmogljivosti. Veliko število sprejemov, kratka ležalna doba, relativna optimalna zasedenost bolniških postelj ob dobri zasedenosti s strokovnimi kadri. Gotovo je, da prav tako tudi bolnišnica Novo mesto potrebuje nadaljnjo izgradnjo. Vendar se je naš odbor strinjal z odborom za socialno politiko in zdravstvo socialno-zdravstvenega zbora, da za enkrat dajemo prioriteto izgradnji bolnišnic, ki so navedene v sklepih. V imenu odbora za socialno politiko in zdravstvo predlagam zboru, da amandmaja občinske skupščine Novo mesto ne sprejme, in sicer iz naslednjih razlogov.

V prvi točki predlaganih sklepov so zajeti in posebej imenovani le tisti bolnišnični objekti, ki so že v izgradnji in ki jih je zato treba čimprej dograditi. Mimo tega je v tej točki sklepov v drugem odstavku jasno rečeno, da je treba usposobiti tudi druge bolnišnice, da bi lahko zagotovile ambulantno-specialistično zdravstveno varstvo zunanjih bolnikov in izpolnile verifikacijske pogoje. Tudi iz izhodišč za družbeni dogovor izhaja, da ima vsaka bolnišnica, tako tudi novomeška, če izpolnjuje določene pogoje, možnost, da njeno sanacijo sofinancira republika. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo bo seveda preverjal skladnost programskih zasnov za izgradnjo posameznega bolnišničnega objekta s sklepi in stališči skupščine.

Glede na to, da poleg Dolenjske računajo tudi na drugih območjih Slovenije na udeležbo republike pri sanaciji bolnišnic, bo naš odbor zavzel stališče o vprašanju udeležbe republike pri teh bolnišnicah tedaj, ko bo izvršni svet predložil skupščini v skladu z družbenim dogovorom predloge finančnih programov, oziroma zakonov za financiranje posameznih investicij v bolnišnični mreži. Zaradi navedenega in ker je to v skladu z razpravo na našem odboru, izjavljam v imenu odbora, da amandmaja občinske skupščine Novo mesto ne moremo sprejeti.

Predsednik Miran Goslar: Zdenko Roter, prosim.

Zdenko Roter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Nisem se nameraval oglasiti, vendar glede na konfrontacije, ki so nastale ob izjavah, danih pred menoj, moram reči, da bom glasoval za amandma občinske skupščine Novo mesto, in sicer iz naslednjih razlogov.

Menim, da sklepi na 3. strani v točki 1. s prvim in drugim odstavkom na nek način razvrščajo bolnišnice oziroma bolnišnične centre. Formulacija v teh dveh odstavkih ni taka, da bi šlo zgolj za nekakšno časovno prednost, dano tem objektom, marveč govori v prvem odstavku o bolnišničnih centrih in bolnišnicah. To razumem tako, da se bolnišnice v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti popolnoma upravičeno definirajo kot regionalni centri s kompleksno strukturo. V drugem odstavku pa je govora o funkcionalni usposobljenosti tako imenovanih drugih bolnišnic, ki naj bi zagotavljale le ambulantno-specialistično zdravstveno varstvo zunanjih bolnikov itd. Se pravi, gre za neke vrste razvrsti-

tev bolnišnic. S tega stališča je — po mojem mnenju — tako iz gradiva občinske skupščine Novo mesto kot iz razprave poslanca Kuharja, popolnoma evidentno, da novomeška bolnišnica izpolnjuje vse pogoje, da se jo lahko opredeli kot regionalni zdravstveni center, ki mora imeti kompleksno strukturo. Če je bolnišnica v Novem mestu strokovno, kadrovsko itd. že sedaj nekoliko na boljšem, je to samo prednost tega bolnišničnega centra. To pomeni, da bi bilo treba za njegovo dokončno izgradnjo mnogo manj sredstev. Torej, če ima ta akt, ki nosi naslov »Predlog stališč in sklepov« načelni pomen, izjavljam, da bom glasoval za to, da se v prvi odstavki poleg bolnišnic v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti doda še bolnišnica v Novem mestu. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Majda Gaspari želi razpravljati.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker gre očitno za nepoznavanje strokovnih osnov, na katerih temelji zasnova makro organizacije bolnišnic, se mi zdi potrebno, da vam pojasnim nekatere stvari v zvezi s predlaganim amandmajem.

Iz ocene razvitosti naših bolnišnic in iz strokovnih spoznanj o njihovi sodobni organizaciji in tehnologiji smo prišli do zaključka, da bomo tudi v bodoče imeli v Sloveniji le tri regionalne bolnišnice. Za regionalno bolnišnico namreč štejemo tisto, ki ima vse medicinske veje in funkcionalne enote, s katerimi lahko obvladuje vso specialistično ambulantno in bolniško zdravljenje. Nekatere subspecialnosti pa naj bi se razvijale le v enem bolnišničnem centru, najverjetneje v tistem, ki opravlja tudi funkcijo kliničnega centra. Ti regionalni centri že obstajajo in so v Ljubljani, Mariboru in Celju. Za druge splošne bolnišnice tudi v bodoče ne bo potrebe, da bi se razvijale v regionalne bolnišnične centre. To ne bi bilo smotno, saj drobljenje kadrov in opreme ne bi dalo pričakovanih strokovnih učinkov in bi tudi zaviralo razvoj sodobne medicinske tehnologije in teamskega dela. Naložbe v takšen razvoj bolnišnic zato tudi ekonomsko ne bi bile utemeljene. S takšno usmeritvijo v bodoči organizaciji bolnišnične dejavnosti se je strinjal republiški medicinski svet.

Analiza pa je pokazala, da so sanacije potrebne vse splošne bolnišnice, a da je obseg sanacije ugotoviti in predvideti z razvojnim programom. Osnova zanj naj bodo smernice o makro zasnovi organizacije bolnišnične mreže in o strokovnih pogojih, ki jih bodo morale ob verifikaciji izpolnjevati vse bolnišnice.

Zato smo se trudili, da čim prej pridemo do izhodišč, na katerih naj temelji organizacija bolnišnične dejavnosti (makro koncepta), iz katerega bomo izpeljali razvojne programe posameznih bolnišnic. Vsaka bolnišnica je kot delovna organizacija dolžna izdelati svoj razvojni program. Ta naj se potem strokovno preverja, usklajuje z zainteresiranimi za delo te bolnišnice in naj se končno pride do zaključka, ali naj se bolnišnica modernizira ali ne, ali naj se razširja ali ne, oziroma izgrajuje ali ne. Torej se ne moremo izogniti strokovnemu razčiščenju programov in ugotavljanju možnosti za njihovo uresničitev. Tudi v primeru bolnišnice Novo mesto bo treba preverjati njen razvojni program z vidika makro koncepta in tudi usklajenega delovanja bolnišnic med seboj.

Menimo tudi, da sanacije vseh bolnišnic ne bo mogoče opraviti v petih letih, saj bo terjala veliko sredstev. Zato je treba sanacijo temeljito pripraviti, potem pa tudi določiti vrstni red za izpeljavo sanacijskih načrtov. V poročilu smo predlagali, katerim bolnišnicam je dati prednost pri sanaciji. Ta predlog

izhaja iz ugotovljenega stanja in funkcije bolnišnic. Kot veste, se je naš sekretariat odločno zavzemal, da je treba kar se da hitro dokončati gradnjo kliničnega centra, ker le-ta predstavlja v strukturi in funkciji bolnišnic tako pomembno institucijo, da brez njegove strokovne usposobitve ni mogoče izpeljati nujne in smotrne delitve dela v bolnišnični dejavnosti in v zdravstveni službi nasploh. Temu centru naj bi v sanaciji sledile regionalne bolnišnice v Mariboru in Celju. Zlasti v mariborski bolnišnici je stanje kritično. V slabem stanju pa so tudi splošne bolnišnice v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti, ki jim bo v zagotavljanju sanacije dati prednost pred ostalimi. Potek njihove sanacije pa bo mogoče določiti šele, ko bodo pripravljene in z makro zasnovno razvoja bolnišnične dejavnosti usklajeni njihovi razvojni programi. Do takrat morajo vse bolnišnice opraviti še resno strokovno delo.

Zato menim, da ni potrebno danes v stališčih razširjati kroga bolnišnic, ki naj imajo prednost pri sanaciji. To naj potrdijo nadaljnje strokovne analize in ocene naših materialnih možnosti. Odločilno besedo pri tem pa bodo imeli družbeni dejavniki, ki so zainteresirani za sanacijo bolnišnic in ki bodo zagotavljali sredstva za to.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Še kdo želi besedo? Besedo ima Franci Kuhar.

Franci Kuhar: Tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi rad zavlačeval, niti ne bi bil rad s svojimi izvajanja nadležen. Vendar mi dovolite, da se vseeno ponovno oglasim.

Mislím, da sem v zadnjem delu svojega prejšnjega izvajanja jasno, čeprav ne direktno, povedal, da gre v bistvu pri naši zahtevi za to, da damo dosedanjim prizadevanjem tudi določeno družbeno priznanje, družbeno vrednost in težo. Mislím, da je tovariš poslanec Roter prav ugotovil, ko je dejal, da ob sprejemanju takih sklepov hote ali nehote kategoriziramo, oziroma razvrščamo bolnišnice v določene kategorije, s čimer jim damo tudi določeno ceno in vrednost.

Mislím, da dosedanja prizadevanja zaslužijo, da se jim da določeno priznanje, ne oziraje se na to, ali bo republika Slovenija v določenem čas res zmogla vse sofinancirati.

Tovarišica dr. Benedikova je v imenu pristojnega odbora navedla vzroke, zaradi katerih odbor odklanja amandma, ki smo ga predložili. Med prvimi je navedla, da je treba sanirati tiste objekte, ki so že v izgradnji.

Naj ta zbor obvestim, da je bolnišnica Novo mesto tudi v izgradnji in da je druga faza tik pred zaključkom. V času, ko so drugje obstali na pol poti iz takih ali drugačnih razlogov, je dolenska regija zgradila nov precejšen del bolnišnice, tako imenovano prvo fazo nove novomeške bolnišnice. To je v tem gradivu tudi jasno navedeno. Strinjam se seveda s tistim delom, da se je možno dogovarjati tudi z republiko o sofinanciranju, vendar mislím, da sem povedal vzroke za sprejem našega amandmaja.

Kar zadeva nadaljnje programiranje izgradnje bolnišnic v Sloveniji, naj povem, da se bolnišnica Novo mesto gradi skladno s soglasji, ki jih je dobila takrat, ko se je ustvarjal ta program. To soglasje je takrat dal izvršni svet kot je v gradivu napisano. Po tem programu tudi gradimo našo bolnišnico.

Nihče od nas, niti bolnišnica sama, nima nobenih drugih pretenzij kot samo, da postane bolnišnica z vsemi potrebnimi oddelki in da nima želja, da bi

se ukvarjala z neko specialistično dejavnostjo. Vemo, da bo to dejavnost dejansko razvijal najbrž samo en center, to je klinični center v Ljubljani oziroma slovenski klinični center.

Kar zadeva dogovarjanje okrog financiranja, je prav dolenska regija ena prvih v Sloveniji, ki sprejema program razvoja celotne zdravstvene mreže, skladno z veljavnimi predpisi. Naša regija je ena od prvih v Sloveniji, ki sprejema družbeni dogovor o financiranju teh objektov in mislim, da tudi tega ne bi mogli postaviti ob stran. Upam se trditi, da smo glede priprav celo korak pred republiko Slovenijo. Zato prosim vse poslance, da upoštevajo ta dejstva in vsa naša prizadevanja in da s tega gledišča ocenjujejo naš amandma in ga tudi sprejmejo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima dr. Majda Benedik.

Dr. Majda Benedik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ponovno se oglašam zato, ker menim, da je po sredi nek nesporazum. Nisem omenila, da bomo predvsem zgradili bolnišnice, ki so v izgradnji, saj v sklepih pod točko 1. piše: »pri izgradnji bolnišničnih objektov« itd. To se pravi, da je bil nesporazum v dikciji med tovarišem Kuharjem in menoj. Vendar poudariti moram, da verjetno nikjer in tudi pri nas ne sklepamo na podlagi tako obširnega programa, se pravi ugotavljanja obstoječega stanja in ugotavljanja, kako naj v bodoče rešimo vprašanje naših bolnišnic. V elaboratu, ki ga je posredoval sekretariat za zdravstvo, je to točno omenjeno. Na podlagi tega je tudi današnja naša razprava, oziroma sklepi, ki pomenijo prvo stopnjo v nadaljnji izgradnji naše zdravstvene službe sploh. Že na zadnji seji našega zbora, ko smo sprejemali zakon o izgradnji kliničnega centra v Ljubljani, smo poudarili, da se prvokrat jemlje zdravstvo v Sloveniji kot celota. Torej res ne moremo tako debatirati kot tovariš Kuhar, ko je dejal, da naj bi bila navedena v sklepih tudi bolnišnica Novo mesto, s čimer bi dali določeno družbeno priznanje vsem tamkajšnjim dejavnikom za njeno dosedanjo izgradnjo. Najbrž ta zahteva ne more služiti pri sprejemanju nekkih sklepov o izgradnji bolnišnične mreže v Sloveniji. Izgradnjo lahko narekuje samo strokovna potreba po bolnišnicah. Tovarišica Gasparijeva je točno poudarila, da bodo tri regionalne bolnišnice in da moramo gledati na zdravstvo v Sloveniji kot na celoto.

Predsednik Miran Goslar: Ali še kdo želi besedo? Adolf Tavčar, prosim.

Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zdi se mi, da se povsem ne razumemo, za kaj pravzaprav gre.

Ko je naš odbor — o tem je poročala tovarišica dr. Benedikova — zelo obširno razpravljala o tej problematiki, je imel v začetku razprave precej pomislekov glede rekonstrukcije naše bolnišnične mreže, oziroma samih bolnišnic. Vendar smo potem ugotovili, da je vprašanje rekonstrukcije bolnišnic zasnovano na slovenskem konceptu kot enotna regija in ne tako, kot je bilo pred letom 1965, ko nismo imeli takšnega strokovno izdelanega centralnega koncepta. Zaradi tega je bila takrat storjena zelo velika napaka, ki se nam danes maščuje tako, da smo imeli naenkrat šest bolnišnic v izgradnji. Od teh še nobena do danes ni dograjena. Zdi se mi, da je naša dolžnost, da takšno stanje ocenimo in da ne dovolimo več, da se bi ponovilo tisto, kar je bilo že enkrat napačno stor-

jeno. Obravnavati moramo zdravstveno službo, oziroma bolnišnično mrežo kot celoto. Zato je treba sedanji predlog podpreti, ker ne daje nobene izjeme, niti za Novo mesto, niti za Slovenj Gradec, ki prav tako zahteva svoje pravice. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Ne.) Ali lahko glasujemo? (Da.) Glasujemo najprej o amandmaju skupščine občine Novo mesto, ki ga imate pred seboj. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (9 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (27 poslancev.) Kdo se je vzdržal? (20 poslancev.)

Amandma ni sprejet.

Glasujemo o amandmaju odbora za socialno politiko in zdravstvo našega zbora k 2. in 3. točki sklepov. Tekst imate na prvi strani poročila tega odbora z dne 9. 6. Ali je jasno, za kaj gre? Spreminja se tekst 2. in 3. točke. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci.)

Amandma odbora k 2. in 3. točki sklepov je sprejet.

Sledi amandma zakonodajno-pravne komisije. Imate ga v poročilu zakonodajno-pravne komisije. Gre za formulacijo »do sredine 50 let«, oziroma »do leta 1956« kot predlaga komisija. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma je sprejet.

Sledi glasovanje o predlogu stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v Sloveniji v obdobju 1971 do 1976 v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (En poslanec.) Kdo se je vzdržal? (14 poslancev.)

Ugotavljam, da je predlog o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971. do 1976. leta z večino glasov sprejet.

Poleg tega moram na podlagi razprave ugotoviti, da se strinjamo s poročilom o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji, ki ga je predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. S tem je ta točka dnevnega reda zaključena.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnava v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971.

Predlagatelj je izvršni svet. Predlog odloka so obravnavali odbor za finance in proračun, odbor za proizvodnjo in blagovni promet in zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo želi poslanec Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Pridružujem se stališču odbora za finance in proračun ter odbora za proizvodnjo in blagovni promet, da je politično in ekonomsko nevzdržna tako velika razlika v odkupni ceni mleka med zasebnim in socialističnim sektorjem kmetijstva in v tej zvezi tudi tako velika razlika v premijah. To nam upravičeno očitajo predvsem tisti zasebni kmetovalci, ki so se v zadnjem času preusmerili na proizvodnjo mleka, ki zahteva prav tako velika vlaganja. To diskriminacijo nasproti zasebnim kmetom bo treba čimprej odpraviti. Prav tako bi bilo treba čimprej odpraviti tudi

diskriminacijo nasproti socialističnemu sektorju vinogradništva glede plačevanja prometnega davka na vino. O tem govorimo v našem in gospodarskem zboru — žal — brezuspešno že nekaj let.

Uveljavljamo na vseh področjih načelo čistih računov, da bo manj ekonomskih in političnih težav. Menim, da je treba vezati odkupno ceno mleka le na kakovost in količino in ne na sektor lastništva. V tej zvezi je tudi premirjanje, če se ne bomo v bodoče odločili za kakšen drug način stimuliranja te proizvodnje. Prav gotovo v Sloveniji nimamo interesa, da bi socialistični sektor kmetijstva likvidiral proizvodnjo mleka. Nedvomno bi se lahko našla neka druga oblika, ki bi to preprečila. Zadnja oblika, ki povzroča med kmeti že vrsto let negotovanje, je nedvomno napačna. Nevzdržno je tudi to, da so v sedanjem sistemu deležni družbene pomoči tudi tisti občani, ki bi lahko plačevali mleko in mlečne proizvode po dejansko ekonomskih cenah. Za letošnje leto se seveda ne more nič spremeniti, vendar vztrajajmo na tem, da se ta zadeva uredi v naslednjem letu. Glede na to predlagam, da izvršni svet prouči problematiko in jo predloži v jesenskih mesecih skupščini.

Drugo vprašanje je vprašanje kmetijstva. Postavka »sofinanciranja pospeševalne službe v kmetijstvu« je sicer v globalu še vedno nizka, vendar so nekatere podpostavke že primerno visoke. Posledic prizadevanj republike na področju pospeševanja kmetijstva pa teren — žal — še ne čuti. Kljub temu, da je ta institucija še mlada, je bilo pričakovati upravičeno manjše uspehe, vendar ne dokaj pomembnih vlaganj v to dejavnost. Menim, da je krivda v organizaciji te akcije. Če se prav spominjam, je bil prvotni namen vlaganja republiških sredstev dvigati našo vas, oziroma kmetijstvo.

Govoril bi še o podpostavki »izobraževanje pospeševalcev in proizvajalcev s seminarji za strokovno usposabljanje«. V ta namen je bilo porabljenih lani 190 milijonov S dinarjev. Tovariši, to ni majhna vsota. Če jo merim z očmi poslanca in občine, je to na primer polovica proračuna ljutomerske občine. Postavljam vprašanje, mar ne bi bilo bolj smotрно, če bi na primer sklad plačal vsaki kmetijski občini v letošnjem letu enega pospeševalca. V tem primeru bi skladu ostalo še vedno približno 40 do 50 milijonov S dinarjev. Ta sredstva bi lahko porabil za razne demonstracije, kratke seminarje, za stroške institutov v tej zvezi in za razne druge stroške. Saj ne gre v tem primeru za učenje začetnikov, marveč za pravilno usmerjanje strokovnjakov, ki so pridobili glavno izobrazbo že v šolah. Prosim, presodite, če imam tokrat prav ali ne. Če so ta sredstva namenjena dvigu vasi in kmetijstva, potem moramo izreči na tem mestu ostro grajo in sicer, zakaj se odgovorni dejavniki niso, ko gre za pomembna sredstva, konzultirali z anketiranimi občinami. Pospeševanje kmetijstva je ena temeljnih nalog naše kmetijske politike. Glede na to predlagam, da izvršni svet in sekretariat za gospodarstvo proučita najprej organizacijo pospeševalne službe v Sloveniji. Predlagam, da sprejmemo v predlogu odloka navedeno postavko sofinanciranja pospeševalnih služb v znesku 6 250 000 N dinarjev in da pri razdelilniku teh sredstev sodelujejo tudi občine.

Predsednik Miran Goslar: Ivan Kreft, prosim!

Ivan Kreft: Tovariši in tovarišice! Vselej, ko gre za prenos s federacije, pride do gotovih neskladij. Doslej smo namreč imeli enotno kmetijsko politiko, vodeno od federacije. Federacija je bila usmerjena predvsem na žitnorodna območja, ki jih Slovenija nima, saj je predvsem živinorejsko območje.

Tako se lahko zgodi, da bo namenjenih premalo sredstev Sloveniji za živinorejo, ko bo republika popolnoma neodvisna glede gospodarske politike. Zato mislim, da tovariš Pušenjak ne bo razočaran, ko se bodo te stvari pravilno urejevale, tako kot bi se morale. Zakaj? Sedaj, »vrat na nos« je federacija sklenila uvoziti za 15 milijonov dolarjev prehrane, v glavnem živinorejskih proizvodov. To je posledica tega, ker živinoreji nismo posvečali posebne pozornosti, pri žitaricah pa smo prišli že tako daleč, da stane koruza 130 din kilogram in da sta v zadnjem času podjetje »Emona« in kmetijski kombinat v Gornji Radgoni že drugič popolnoma izpraznila prašičje staje, ker je v takih pogojih nemogoče gojiti živinorejo. V tej zvezi bi rad na nekaj opozoril:

V obrazložitvi je zapisano tole: »Pričakujemo, da bo v polletju letošnjega leta zaključena razprava o prenosu izvenproračunskih in določenih proračunskih postavk. Potem bo treba sklepati o dokončnem finančnem načrtu.« Tovariši, pred letom dni se je zvezni izvršni svet zavezal, nihče ga k temu ni silil, da bo ta še odprta vprašanja rešil do 31. decembra 1970. leta. Sedaj smo skoraj že v drugi polovici 1971. leta in še ničesar ne vemo, kako je s temi stvarmi. Izgleda, da kaže zelo slabo, kar izhaja tudi iz obrazložitve na drugi strani, kjer je zapisano: »Med dohodke je bilo treba vključiti sredstva izvenproračunske bilance federacije, morebiti pa tudi nekatere prenesene postavke ali njihove dele zveznega proračuna, če so namenjene izravnavanju in pospeševanju gospodarstva in če bo tak namen ob prevzemu določen tudi v republiki.« Tovariši, danes zremo iz izjave predsednika izvršnega sveta Slovenije Staneta Kavčiča predsednikom občin, da nimamo ničesar pričakovati. To, kar smo pričakovali pred tremi tedni, da bo znašala na podlagi starih podatkov proračunska bilanca 3000 milijard S din, oziroma kot je pred tremi tedni ugotovila Miljana Krstenič, članica zveznega izvršnega sveta, 3200 milijard. To je kar 1000 milijard več kot je bilo rečeno ob koncu minulega leta, ali za 800 milijard več kot je pred tremi tedni zagotavljala Miljana Krstenič.

Tovariši, če se lahko dogaja, da v kratkih presledkih narašča neproračunska bilanca iz dneva v dan v milijarde, potem tukaj niso čisti računi. Kako je vendar mogoče, da se pojavljajo take različne številke? Kako je mogoče v dogovor vstaviti take besede, da bodo morale odplačila prevzeti republike?

Investitor, ki v milijardah vlaga, ne more biti neznan. Jaz vsega tega ne morem razumeti. Kako je vendar to mogoče? V občini so takšni in podobni razgovori nemogoči, da bodo morale prevzeti plačila republike, ker je pač investitor neznan. Prosim za zadevno pojasnilo, ker vsi vemo, kaj hočemo. Hočemo le čiste račune, vendar vse to nič ne govori, da so ti računi čisti.

Predsednik Miran Goslar: Zoran Lešnik, prosim!

Zoran Lešnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predlog pristojnega odbora, ki je posvetil vprašanju neenakih cen še posebno pozonost. O tem je diskutiral že tudi tovariš Rado Pušenjak.

Če se prav spominjam, smo ob razpravah o nadaljnjem razvoju kmetijstva zelo jasno poudarili, da bomo enotno obravnavali slovensko kmetijstvo. Skupščinska resolucija je bila sprejeta decembra 1968. leta, to se pravi pred dvema in pol letoma. Namesto, da bi vse zapisano v načelu upoštevali, izgleda, da želimo celo povečevati nekatere razlike.

Zavedam se, da je nepopularno govoriti o tem in da se hitro najdejo taki, ki ti radi očitajo, češ da si proti družbenemu sektorju.

Tovarišice in tovariši poslanci! Moram zelo glasno in jasno povedati, da nisem najmanj proti družbenemu sektorju, saj sem precej časa v njem delal. Zato tudi nimam namena trditi, da izračuni, ki so jih napravili ali v sekretariatu, ali v delovnih organizacijah, niso točni. Verjamem, da mleko v družbenem sektorju toliko stane, vendar se ne morem sprijazniti s tem, da bi bilo mleko v zasebnem sektorju kmetijstva toliko cenejše. S predlagano razliko, skoraj 50 starih dinarjev, kar pomeni precejšen razkorak v cenah, ne moremo več naprej. Če je res, da kmetje oddajo na leto približno 100 milijonov litrov mleka, potem lahko kaj hitro izračunamo, da pri taki razliki dobijo približno 5 milijard starih dinarjev manj kot bi jih sicer dobili, če bi bila odkupna cena mleka izenačena s cenami družbenega sektorja.

Nekateri tovariši, ko se o tem pogovarjamo, radi pravijo: »bomo pa čredo družbenih krav, ki je najboljša v Sloveniji, zaklali«. Mislim, da bi bil kriminal, če bi to storili. Vendar je prav tako kriminal, če ne omogočimo kmetom, da bi od slabih krav prišli k boljšim kravam. K boljšim kravam bodo lahko prišli le, če bodo dobili za mleko ekonomsko ceno, s katero bo plačano njihovo delo, ne pa tako kot sedaj, ko to delo ni plačano.

Zavedati se moramo, da je material za proizvodnjo, ki ga kmet kupuje, zanj dražji kot za družbeni sektor. Te stvari moramo upoštevati; če jih bomo upoštevali, se povsem pridružujem odboru za proizvodnjo in blagovni promet, ki je o tem razpravljal in to tudi predlagal. Ne vem sicer, če imam to možnost, vendar bi, tovariš predsednik, predlagal, da bi, če ne prej kot v jeseni, skušali ponovno uvrstiti in dnevni red naše seje realizacijo stališč o nadaljnjem razvoju kmetijstva. Lahko bomo tako videli te razlike, saj kmetje dokazujejo, da te razlike niso samo pri mleku, marveč tudi pri krompirju, pšenici, pri lesu, sadju in živini. Poudarjam, da gre pri vsem tem za pridelke enake kakovosti. Zmeraj trdimo, da je tisti kmet, ki prideluje v pogodbenem sodelovanju družbeni proizvajalec. Sklene pogodbo in z njo se obveže, da bo oddal na leto toliko in toliko teh pridelkov. V primeru neizpolnjevanja pogodb vemo, da so možne tudi sankcije. Zaradi tega bi morali obravnavati tistega kmeta, ki je pripravljen skleniti pogodbo in pripravljen postati družbeni pridelovalec, enako kot tistega v družbenem sektorju lastništva.

Upam, da mi tovariš Pušenjak ne bo zameril, če rečem, da je v svoji razpravi spregledal nekatere stvari. Postavka 260 milijonov je namreč namenjena za pospeševanje celotnega kmetijstva in navedenih je več vrst del, ne pa samo izobraževanje pospeševalcev in proizvajalcev, seminarji itd. kot je navedeno pod točko h). 260 milijonov dinarjev je torej namenjenih za vsa tista dela, ki so navedena pod točko 1, teh pa je osem. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kar zadeva pobudo za obravnavo o tem, kako se uresničujejo naša stališča in sklepi, ki zadevajo kmetijstvo, jo sprejemam. Vendar ne v smislu procedure, marveč kot delovno pobudo.

Besedo ima Miloš Polič.

Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V ekspezeju tovariša Kraigherja o ustavnih amandmajih je bilo rečeno, da so mnogi delovni ljudje izrazili določeno skepso glede sprejemanja ustavnih amandmajev in njihovega uvajanja v življenje. Ta razprava o tej točki kaže — tako se mi zdi — da v skupščini gremo v razkorak s tistim, kar smo popolnoma

soglasno sprejeli v 1. točki amandmaja XXIV. Prečital bi samo prva dva odstavka:

»Zajamčena je svoboda samostojnega osebnega dela občanov z delovnimi sredstvi v njihovi lastnini, kadar opravljanje dejavnosti z osebnim delom ustreza načinu, materialni podlagi in možnostim osebnega dela. Delovni ljudje, ki opravljajo takšno dejavnost, imajo načeloma enak družbenoekonomski položaj in v osnovi enake pravice ter obveznosti, kot jih imajo delovni ljudje v organizacijah združenega dela.«

Jaz, tovarišice in tovariši, ne bi imel nobenega komentarja več. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Ivan Pučnik ima besedo.

Ivan Pučnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne vem, zakaj prav na tem področju ne moremo nikoli iz stare kože. Sprejemamo resolucije in resolucija, ki jo je skupščina sprejela 1968. leta, se bolj počasi uresničuje kot bi se lahko sicer. Vemo, da je večina naših kmetov živinorejcev. V raznih razpravah, denimo, ko razpravljamo o pokojninskem in o zdravstvenem zavarovanju kmetov, se srečujemo z večnimi deficiti že pri nepopolnem zdravstvenem zavarovanju, na drugi strani pa v perspektivi predvidevamo vsaj delno pokojninsko zavarovanje, ko za to zavarovanje še nismo našli materialnih virov. Na drugi strani pa spet ločujemo glede na sektor lastništva proizvodnjo od proizvodnje. Smatram, da je to nesprejemljivo in da moramo obravnavati pridelke kot pridelke kot družbeno dobrino in družbeni proizvod, ne glede, kdo jih je proizvedel in v katerem sektorju so se pridelali.

Podpiram vsa stališča, ki so jih nakazali razpravljalci o tem problemu. Strinjam se s stališčem tovariša Poliča, ki je dejal: »že danes, ko o tem problemu razpravljamo, že skušamo kršiti amandmaje, za katere smo se prej načelno odločili«. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Štefan Sambt.

Štefan Sambt: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moji predhodniki so v glavnem povedali vse tisto, kar sem mislil povedati sam. Zato bom na kratko povedal samo nekaj svojih misli.

Če hočemo s temi družbenimi sredstvi pospeševati kmetijstvo, potem imamo vse možnosti, da to storimo na drug način. Naši kmetje so danes že na takšni stopnji razvoja, da nam nobena kalkulacija kateregakoli sekretariata ne more dokazati, da je proizvodnja na večjih farmah za 50 din pri litru mleka lahko dražja kot pri zasebniku, ki ima dve ali tri krave. Tega našim kmetom na današnji stopnji razvoja ne moremo več pripovedovati. Kmetje nam očitajo, da že dve leti govorimo, da imamo resolucije, da imamo stališča, vendar se to na terenu še dosti ne pozna. Zato ostaja položaj nas poslancev nevzdržen. Zahtevajo od nas, da smo odločnejši, da se naj tisto, kar sprejemamo, tudi izvaja tako s strani najodgovornejših ljudi iz republike kot tudi zveze. V nasprotnem primeru bodo prisiljeni zahtevati, da sami podamo ostavko, ali pa da nas odpokličejo.

Strinjam se s tovarišom Lešnikom, naj republiški zbor ponovno obravnava izvajanje stališč, sprejetih za področje kmetijstva. Strinjam se tudi s tovarišem Pučnikom, ki je omenil bremena kmetov in njihovo predvideno pokojninsko zavarovanje. Mislím, da je v razlikah v cenah dovolj rezerve za kmetovo

pokojninsko zavarovanje, samo treba jih je preusmeriti na pravilno mesto. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Predlagam, da ne bi nadaljevali z razpravo o regresiranju mleka, ker ni to strogo v smislu poslovnika, oziroma odloka, ki ga imamo na dnevnem redu. Vendar so pobude poslancev v tej razpravi lahko koristne v odnosu do republiškega izvršnega sveta, ki je pristojen za sprejem odloka o regresu na mleko. Te dane pobude naj izvršni svet tudi upošteva.

Se kdo želi besedo? (Ne.) Najprej glasujemo o amandmaju odbora za finance in proračun in odbora za proizvodnjo in blagovni promet, da se doda nova 3. točka. To je razvidno iz poročila na strani 2. Ali se izvršni svet strinja s to novo točko? Riko Jerman se javlja k besedi.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dopolnitev odloka smatra izvršni svet za potrebno, vendar meni, da je tekst kot je predložen s strani odbora za finance in proračun predolg, oziroma ponavlja to, kar je že urejeno. Dovolj bi bilo, da bi se ta 3. točka v odloku glasila: »Postopek za pridobitev in uporabo sredstev posebnega računa po tem odloku se določi z odlokom izvršnega sveta, ali ga določi izvršni svet z odlokom«. Pogoje in merila za posamezne odločitve določa izvršni svet namreč že z odlokom ali z zakonom Skupščine SR Slovenije. Vsaka potrošnja iz tega računa je namreč ustanovljena s posebnim aktom skupščine. Zato menim, da ni potrebno omeniti te pogoje in merila, čeprav hkrati mislim, da ne bi bilo prav nič škodljivo, če je tako napisano. Na drugi strani pa menim, da je treba povedati, kdo je tisti, ki bo izdal takšne predpise. Mislim, da je to izvršni svet.

S predlogom zakonodajno-pravne komisije k 4. točki, ki določa, kdaj začne veljati ta odlok, se strinjamo.

Predsednik Miran Goslar: Se odbori strinjajo s tem? (Da.) To se pravi, da je amandma v tem smislu usklajen in se torej glasi:

»Postopek za pridobitev in uporabo sredstev iz posebnega računa po tem odloku določí izvršni svet Skupščine SR Slovenije s posebnimi odloki.« Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sledi amandma zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi ta amandma je sprejet.

Glasujemo o predlogu odloka v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti v letu 1971 sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani.

Predlagatelj je izvršni svet, ki predlaga skrajšani postopek in sicer tako, da predloženi zakon obravnavamo kot predlog zakona. Na pobudo in po predlogu Socialistične zveze delovnega ljudstva je namreč treba čimprej sprejeti

ukrepe za trajnejše pokrivanje stroškov časopisno-založniške dejavnosti, kar bi omogočilo podjetju »Delo«, da samo sanira svoj ekonomski položaj. Ali kdo ugovarja predlogu za skrajšan postopek? (Trije poslanci dvignejo roko.)

Mirko Žlender: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Bojim se, da skušamo v ta zbor vpeljati prakso, ki je v nasprotju s poslovnikom, ki smo ga sprejeli za naše delo. To ne samo na podlagi tega predloga, ki je danes pred nami, marveč na podlagi določenih odločitev, ki smo jih sprejeli v preteklosti. Želel bi opozoriti samo na 294. člen poslovnika, ki pravi, da če ne gre za obsežne in zahtevne zakone, lahko predlagatelj predlaga skrajšani postopek.

Tovariši poslanci, mislim, da gre za vprašanje denarja in sicer za eno in pol milijarde dinarjev, verjetno torej za zelo zahtevni predpis, ki ga ne moremo sprejeti po skrajšanem postopku v smislu poslovnika. To dejstvo opiram predvsem na poročilo, ki sta ga predložila odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za finance in proračun. Iz tega poročila citiram samo naslednje: »predlagatelj ni predložil nobene finančne konstrukcije, iz katere bi bilo razvidno, da je denar za izvajanje tega zakona zagotovljen«. Dana je bila na odborovi seji obljuba, da bo verjetno izvršni svet to pokrnil iz prenesenih sredstev izvenproračunske bilance. K osnutku zakona tudi ni bil predložen nikakršen finančni material, na podlagi katerega bi se lahko vsakdo izmed nas prepričal, ali je sploh umestna takšna družbena intervencija ali ne. Samo stavek, da se je neko podjetje zainvestiralo in da mu je treba zato pomagati, ker pač opravlja neko družbeno funkcijo, me zadovoljiti ne more in verjetno tudi ne še kakega drugega poslanca, da bi lahko mirno vzel na znanje predlog izvršnega sveta, da je treba zakon sprejeti po hitrem postopku. Zaradi tega bom glasoval proti hitremu postopku.

Predsednik Miran Goslar: Opozoril bi poslance, da gre za skrajšani postopek in ne za hitri postopek. V tem primeru ne gre tolmačiti tega člena, ki ga je citiral tovariš Žlender tako, ker gre v bistvu za enostavni zakon. Mišljeni so v smislu tega člena obsežni in zahtevni zakoni glede na materijo, število členov itd. Poleg tega je predlog tak, da gre še vedno za dve fazi, ne pa za eno. Torej glede tega izraženi argumenti povsem ne veljajo tako kot je pojmoval tovariš Žlender.

Se kdo želi razpravljati glede postopka? Prosim vas, da se ne spuščate v vsebinsko razpravo, ker bomo o vsebini razpravljali, ko bomo sprejeli postopek.

Kdo želi besedo? Bogdan Šnabl, prosim!

Bogdan Šnabl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem imel namena oglasiti se k tej točki, ker me je na seji odbora za blagovni promet predstavnik republiške konference Socialistične zveze že skoraj prepričal o potrebi in nujnosti, da se osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« sprejme po skrajšanem postopku. Ker pa se je po omenjeni seji v kasnejših dneh širše odprla problematika slovenskega političnega informativnega tiska in zavzela obsežnejše dimenzije, ki odkrivajo še druge dileme, je po mojem mnenju nujno, da se te stvari še podrobneje proučijo. Zato podpiram predlog tovariša Žlendra, da se sprejme zakon po normalnem postopku. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Ela Ulrich se javlja!

Ela Ulrih: Ker sedaj ne razpravljamo o vsebini zakona, podpiram predlog, da se sprejme normalni postopek za sprejem zakona. Po dosedanjih izkušnjah vem, da skrajšani postopek nekje onemogoča določene zadeve spoznati do kraja. Zaradi tega podpiram predlog nekaterih poslancev, da se sprejme normalni postopek.

Predsednik Miran Goslar: Avgust Majerič, prosim!

Avgust Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne mislim govoriti o vsebini zakona, vendar bi želel za ta in za bodoče finančne zakone, ki zahtevajo določene finančne obveznosti s strani republike, opozoriti na dejstvo, da če že skrajšujemo postopek, potem ga skrajšujemo tako, da namesto osnutka sprejmemo predlog zakona, nikakor pa ne smemo izvzeti predlog za izdajo zakona. Mislim, da je to tista prva osnova, o kateri se izrekajo poslanci tega doma o tem, za kakšno finančno rešitev se odločijo. Mislim, da prav pri tem zakonu, ki je v razpravi, manjka tehtna in argumentirana obrazložitev, zakaj je prišlo do potrebe po konverziji in zakaj se predlaga ta konverzija. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Dajem torej na glasovanje predlog, da obravnavamo predloženi zakon po skrajšanem postopku kot osnutek zakona.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (19 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (25 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (12 poslancev dvigne roko.)

Predlog ni sprejet. Torej obravnavamo zakon v prvi fazi in sicer kot predlog za izdajo zakona.

Osnutek zakona so obravnavali odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za finance in proračun. Zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo. Predstavnik republiške konference SZDL Slovenije in časopisno-grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani sta bila vabljeni na sejo.

Pričenjam razpravo o predlogu za izdajo zakona. Kdo želi besedo? Besedo ima Jože Florjančič.

Jože Florjančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ob tem predlogu za izdajo zakona želim reči nekaj besed, ki so bile izrečene že na prejšnjem zasedanju, ko smo obravnavali predlog zakona o udeležbi republike Slovenije pri izgradnji kliničnega centra v Ljubljani.

Mislim, da se moramo v naši skupščini pri vprašanjih, ki gre za intervencijo republike pri obravnavanju in urejanju posameznih vprašanj, pričeti držati določenih pravil. Ta pravila nam bodo omogočila, da bomo lahko slovenski prostor, za katerega vemo, da je majhen, in še ne dovolj enoten, lahko v večji meri integrirali. Tako bomo lahko tudi naše skupne cilje s skupnimi močmi reševali enotno in usklajeno.

Zdi se mi normalno, da bi morala ob sprejetju in predlogu takega zakona, proti kateremu nimam ničesar, priti pred skupščino problematika določenega družbenega področja s celotnega slovenskega prostora. V nasprotnem primeru smo v skupščini nenehno pod parcialnimi pritiski posameznih struktur, posameznih regij, posameznih občin itd. Skratka: tudi v tem domu prihaja do najbolj klasične oblike majorizacije pri glasovanju.

Menim, da v Sloveniji nimamo vzroka, da ne bi v javni in konstruktivni diskusiji in kritiki prišli do enotnih stališč glede tistih vprašanj, za katera vsi menimo, da jih je treba enotno reševati. Mislim, da je skrajni čas, zlasti sedaj, ko pripravljamo republiško ustavo in ko načrtujemo naš nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj, da se tega v največji meri trudimo tudi v tej skupščini, ki je najvišji samoupravni in državni organ v Socialistični republiki Sloveniji. Pred skupščino bi morale priti jasno definirane naloge z določenega področja, usklajene s strani posameznih nosilcev in odgovornih dejavnikov. Šele tedaj bomo lahko mirne vesti glasovali tudi o udeležbi širše družbeno-politične skupnosti za urejanje določenega področja. Zato predlagam zboru, da istočasno, ko bo sprejel sklep o sprejemu predloga za izdajo zakona, naroči predlagatelju, da pripravi osnutek in hkrati predloži skupščini tudi predlog o tem, kako namerava rešiti celotno časopisno-založniško dejavnost v Sloveniji s pristankom samoupravnih in drugih subjektov, ki o tem lahko tudi odločajo. V nasprotnem primeru bomo spet ustvarili kamen spotike.

Moram končno reči, da je prav razprava o soudeležbi republike pri izgradnji kliničnega centra naletela na Štajerskem na zelo nelagoden občutek. Po mojem mišljenju je to povsem po nepotrebnem, če bi na področju zdravstva to, kar smo storili na današnji seji, storili že na prejšnji. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Ela Ulrih.

Ela Ulrih: Spoštovani poslanci! Oprostite, če bom kakšno misel ponovila. Izhajam iz obrazložitve, ki jo je podal izvršni svet, citiram, »da je treba v breme republike zagotoviti sredstva za olajšanje in premostitev položaja, v kakršnem se je znašel dnevni informativno politični tisk, ker meni, da je ta dejavnost takšnega pomena, da opravičuje družbenoekonomsko intervencijo«.

Najbrž ni med nami poslanca, ki bi dvomil o nujnosti in ki bi tej obrazložitvi tudi oporekal. Samo konsekvence iz te utemeljitve mora biti drugačna kot je predložen osnutek zakona, oziroma sedaj predlog za izdajo zakona. Mora namreč izhajati iz celovitosti te dejavnosti, mora izhajati od vseh časopisnih podjetij, ki opravljajo dnevno družbeno informativno funkcijo v Sloveniji. Iz obrazložitve je razvidno, da se je v približno enaki poziciji znašel ves tisk, seveda, če upoštevamo vse tiste bonitete, ki so jih v času reforme izgubila ta podjetja. V tem smislu samo podpiram zahtevo, da bi potrebovali najprej celovit prikaz stanja, v katerem se nahaja naš dnevni informativno politični tisk. Podpiram nujnost ukrepov, ki bi jih morala sprejeti Socialistična republika Slovenija, ki naj bi temu tisku pomagali premostiti težave, v katerih se je znašel. Če govorimo tako, potem bi v tem smislu morali najbrž modificirati predlog za izdajo zakona, da se ta ne bi nanašal samo na eno časopisno podjetje, ki opravlja to dnevno informativno politično funkcijo, marveč bi moral biti ta predlog za izdajo zakona iniciativa za zakonsko ureditev družbeno-ekonomske pomoči dnevne, političnemu informativnemu tisku. Na podlagi analize bi pa ugotovili, komu in v kolikšni višini je ta pomoč potrebna.

Naslednje vprašanje, ki me zanima neposredno v tej zvezi, je vprašanje, koliko zmoremo in ali imamo za vse obveznosti, ki jih sprejemamo, resnično zagotovljena tudi sredstva. Spominjam se vseh vročih razprav okoli izgradnje hitrih cest. Takrat so nam na najrazličnejše načine dokazovali in dopovedovali, da ne bomo zmogli tega zaloga, ki smo si ga naložili s cestami. Kakor sledim, vem, da smo za nad 20 milijard starih dinarjev sprejeli razen za ceste še druge

zadolžitve. To je klinični center, to so železnice, luka Koper, študentski stolpiči in podobno. Nekatero investicije so majhne, nekatere velike. Vendar izgleda, da s to prakso nadaljujemo celo tako, da sploh ne vemo, s katerim denarjem bomo pokrili vse te obveznosti. Želela bi celovit prikaz naših stvarnih zmogljivosti za vse te obveznosti, ki jih srednjeročno sprejemamo.

Kar zadeva sredstva, smo pravkar videli v začasnem finančnem načrtu sklada za pospeševanje gospodarstva, da za ta namen niso zagotovljena. Če bi še primerjala potrebe in obveznosti sklada z njegovo stvarno možnostjo, potem smo sploh lahko upravičeno zaskrbljeni. Brez vsake demagogije bi opozorila na položaj tekstilne industrije in na nemogoče razmere, v katerih danes životari nad 20 000 delavcev. Morda niso dovolj organizirani, da bi se borili za družbeno pomoč. Dejstvo je, da te pomoči niso deležni, čeprav niso po lastni krivdi v takih težavah, v kakršnih so. Ne moremo torej parcialno nekoga reševati, drugega pa leta in leta pustiti in biti gluhi za vsa njegova opozorila. Zato menim, da bi bilo treba predlog za izdajo zakona razširiti na stanje vsega dnevnega političnega informativnega tiska v Sloveniji. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Avgust Majerič.

Avgust Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Menda res ni med nami nikogar, ki ne bi priznaval našega osrednjega dnevnika »Delo« kot osrednji slovenski informativni politični tisk. Vendar se mi zdi pri predlogu za izdajo zakona vsa stvar nekompleksna, saj smo o celotnem ozadju premalo informirani.

V obrazložitvi na prvi strani v tretjem odstavku je rečeno: »stanje dnevnega informativno-političnega tiska časopisnega podjetja »Delo« bo prikazano v posebni informaciji, ki bo priložena ob obrazložitvi osnutka tega zakona. Orisal ga bo izdajatelj, to je republiška konferenca SZDL Slovenije«. Iz tega ne morem razumeti, ali gre za pismeni ali za ustni oris. Če gre samo za ustni oris, potem moram izjaviti, saj sem na tej seji prisostvoval, da me ta oris ni povsem zadovoljil.

Pri tem zakonu bi nam moralo biti jasno, ali rešujemo naš osrednji slovenski dnevnik, ali pa tiskarno, ki je imela megalomanske tendence postati tiskarna Slovenije, misleč, da bo tako lahko odstranila ostale konkurente v Sloveniji, nabavljala dragocene barvne rotacije itd., ki so danes neizkoriščene. Slovenska družba vendarle ni tako sposobna in petična, da bi lahko kupovala vse mogoče barvne in druge revije. Pri vsem tem se prikazuje tako kot da osrednji dnevnik »Delo« davi tiskarno. Jaz bi vso zadevo postavil obratno. Tiskarna davi osrednji slovenski dnevnik zaradi tega, ker so glede na njene kapacitete in investicijsko ambicijo danes njene storitve tako drage, da onemogočajo cenene storitve.

Želel bi zaključiti s tem, da se mi zdi celotna informacija nekompleksna in tudi s samim predlogom nepopolna. Zaradi teh razlogov menim, če je možno, tovariš predsednik, da razprava o tej problematiki prenesemo na prihodnjo sejo. Menim, da bo na področju tiska, oziroma založniške dejavnosti resnično potrebna družbena intervencija. Vendar bi želel, preden bi glasovali za tako družbeno intervencijo, biti seznanjen o dejanskih vzrokih za takšno intervencijo in tudi o kompleksnem pristopu k tej problematiki. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Zdenko Roter ima besedo.

Zdenko Roter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kolikor sem razumel predlog za izdajo zakona, ugotavljam, da je predlagatelj in vsi tisti, ki sodelujejo z njim, izhajal iz neke konkretne situacije tako imenovanega »doma tiska«, oziroma časopisno-gospodarskega podjetja »Delo«. Moram ugotoviti, da je bil doslej, kadarkoli smo razpravljali o podobnih primerih, postopek identičen. Ko smo razpravljali o luki Koper, smo izhajali iz konkretne situacije in ko smo razpravljali o drugih primerih, smo prav tako izhajali iz povsem konkretne situacije. Sem sicer pristaš tega, da se stvari proučujejo kompleksno. Mi jih tudi neprestano kompleksno proučujemo in dostikrat je rezultat tega kompleksnega proučevanja enak ničli. Zato menim, da ni nujno, da ob nekem konkretnem primeru vedno vlečemo na dan kompleksno situacijo. V tem konkretnem primeru ne nasprotujem temu, da bi v naslednjih fazah našega dela, poleg gradiva, ki nam je bil dan na voljo, dobili še celoten prikaz situacije, v kateri je dnevno-politični tisk. Pri tem bo treba seveda ločiti prikaz stanja, v katerem se nahaja grafična industrija. Menim, da ima predlagatelj na voljo dovolj časa in seveda tudi dovolj možnosti, da nam postreže informativno tudi z obema prikazoma tako, da bi lahko odločali tudi o tem konkretnem primeru. Menim tudi, da bi si morali biti na čistem glede tega, da Slovenija ni prostor, ki bi bil navadna vsota manjših prostorov. Slovenski prostor je celota, ki je strukturirana in funkcionalizirana, v okviru katere ima svojo vlogo središče in v okviru katerega imajo svojo vlogo tudi regionalna, subregionalna in druga središča. Zato bom vedno nasprotoval temu egalitarizmu, ki se zadnje čase zelo pogosto pojavlja in sicer v tem smislu, da naj bi vsakdo v okviru slovenskega prostora imel vse. Kar ima drug, se takoj javi deset drugih, ki leciturajo povsem isto. Ne morem se znebiti vtisa, da smo slovenski prostor že v resnici dokaj dobro razparcelirali in vsako parcelo ogradili s svojo ograjo. Od tu potem vsak gleda k sosedu in čim se pri sosedu kaj novega pojavi, je takoj ogenj v strehi.

Menim, da se prav sedaj, ko gradimo pravo slovensko državo, lahko zavemo vsega tega in da ob konkretnih debatah vse stvari tudi pravilno odmerjamo.

Mislím, da se slovenska država ne more odreči svojemu središču, ne more se odreči svojim osrednjim informativno-političnim glasilom in tudi ne drugim svojim osrednjim ustanovam, čeprav morda kdo drugače misli. Če pa kdo misli, da je treba tudi iz Slovenije napraviti federacijo komun, potem naj to odkrito pove in seveda tudi teoretično utemelji. Osebnó sem proti temu, da bi Slovenija obstajala kot federacija komun.

Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak, prosim!

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Zamerim predlagateljem, da niso predložili tistih najosnovnejših pokazovalcev, iz katerih bi bilo razvidno, kako pravzaprav to podjetje stoji. Bil sem pač toliko prizadet, da sem poiskal podatke iz SDK in ugotovil naslednje:

1. Lansko leto je imelo to podjetje — govorim v starih dinarjih — 15 milijard vsega dohodka. Iz tega je podjetje formiralo amortizacije nekaj manj kot milijardo starih dinarjev, točno 9 192,00 N din. Poleg tega je ustvarilo 5430 tisoč novih dinarjev dobička. Res je, da ima podjetje po bilanci 65 milijonov 258 tisoč N din obveznosti in da ima zapadlih neplačanih anuitet v lanskem letu za 3 milijone 679 tisoč N din.

Iz tega sledi, da bi, če bi količkaj malo stisnili, lahko pokrili te svoje letošnje obveznosti, kljub temu, da so te visoke. Prej sem dejal, da ustvarja

to podjetje milijardo in pol akumulacije s svojim denarjem. In zdaj poglejte, kakšen je predlog glede vračila tega posojila, se pravi 1 milijarde 600 milijonov dinarjev, ki naj bi ga podjetje dobilo od skupščine. Leta 19 glavnic 1 milijon 675 tisoč in do drugega leta bi se na leto vračalo komaj 200 milijonov dinarjev, ko hkrati ustvarja podjetje po lanski bilanci za milijardo in pol akumulacije.

Tovariši, takšni pa res ne moremo biti v tej hiši, da bomo na tak način ogrožali ta velika sredstva, da bomo v desetih letih vplačali malenkost na račun vračanja tega posojila, ki bi ga hudo rabili za razne druge potrebe. Ne bi želel, da vodimo tako politiko. Centri dobijo sredstva, občine, ki ustvarjajo nizek narodni dohodek pa le po besedo.

Te podatke sem dobil iz bilanc in res ne morem razumeti, da nam ti podatki niso bili predloženi. Torej se mi iz nerazvitih območij s tako politiko ne moremo strinjati.

Drugo je vprašanje kompleksnega reševanja. Mislim, da ima »Mariborski tisk« prav, ko je povzročil malo viharja s tem svojim člankom in pismom, čepav menim, da ima podjetje pogoje, da rešuje svoje probleme začasno prek skladov gospodarskih rezerv. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Mirko Žlender.

Mirko Žlender: Tovarišice in tovariši poslanci! Moram reči, da mi je malce neprijetno, da se je razvnela ta razprava v takem tonu, čeravno nihče ni tega omenil. Čutiti pa je v tej dvorani, da diskutirata Maribor in Ljubljana, oziroma lista »Večer« in »Delo«.

Mislim, da bi se bilo treba ostresti tega načina. Tovariš Zdenko Roter ve, da če sem postavil vprašanje procedure, da sem zagovornik tiste politike, ki ne gre za atomizacijo Slovenije, marveč nasprotno: za koncentracijo in za funkcionalno porazdelitev funkcij v Sloveniji ter za racionalno obnašanje v naši družbi. V zakonu me moti predvsem to, kar je uvodoma navedel tovariš Florjančič. Mislim, da ni prav, da pridemo z zakonom o reševanju dveh, oziroma enega časopisno-tiskarskega podjetja in da se skuša pod problemi tega podjetja izluščiti reševanje politično informativnega dnevnega tiska. Jaz ločim ti dve zadevi. Ločim zaradi tega, ker mi je popolnoma jasno, da je morala družba tako v preteklosti kot bo morala tudi v prihodnje dajati razne ugodnosti dnevnemu političnemu informativnemu tisku. Nikdar pa se ne bom strinjal, da se daje eni tiskarski dejavnosti v Sloveniji drugačne bonitete kot drugi. Tiskarska dejavnost je zame gospodarska dejavnost, ki se srečuje na trgu. Mi nimamo v Sloveniji samo ene tiskarne, imamo jih pet, šest tiskarn. Mislim, da je treba enak odnos do gospodarstva imeti tudi glede tiskarske dejavnosti, ker gre tu za tipično konkurenčno obnašanje enega in drugega. Če se je pri tem nekdo zakalkuliral ali zainvestiral, potem povejmo, da smo za investiranje, da smo podedovali tako in tako dediščino, rešujmo te zadeve prek sklada gospodarskih rezerv, ne pa skušati prevreči tiskarske anuitete na dnevni informativni tisk. Povejmo odkrito, da je dnevni informativni tisk v krizi zato, ker je tam najetih toliko in toliko milijard kredita pod neugodnimi pogoji.

Zaključil bi svojo misel z odgovorom tovarišu Roterju. Odločili smo se za luko Koper. Vendar tu gre za infrastrukturo in najbrž ne moremo reči, da gre za neko tržno obnašanje, oziroma za možnost konkurence v slovenskem prostoru. Pri tem je najbrž poseg republike potreben. Če pa gre za intervencijo v tiskarstvu, ko imamo več tiskarskih podjetij v Sloveniji, pa najbrž ni mogoče potegniti paralele med luko Koper in med tiskarsko dejavnostjo.

Podpiram pobudo izvršnega sveta in republiške konference SZDL v tej smeri, da je treba reševati problematiko dnevno-informativnega političnega tiska v republiki Sloveniji. Treba je tudi predložiti problematiko in osnutek zakona, ki naj pove, kako reševati te zadeve, ko točno vemo, da so bila v preteklosti ta podjetja, oziroma te dejavnosti oproščene prispevkov iz osebnega dohodka zaposlenih ljudi in da so prejemale tudi dotacije, eno podjetje večjo, drugo manjšo. Zato podpiram predlog, naj bi se ta zadeva razširila na obravnavanje družbene intervencije pri reševanju problemov politično informativnega dnevnega tiska v Sloveniji.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Mitja Gorjup.

Mitja Gorjup: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zahvaljujem se vam, ker ste mi dali možnost, da pojasnim nekatere temeljne probleme tistega časopisa, ki ga prejemate vsak dan in ga, če se ne motim, večkrat tudi bolj kritizirate kot pa hvalite.

Najprej o nekaterih nejasnostih, ki so bile izražene v dosedanji razpravi. Jaz sam in prav tako tudi drugi v časopisnem podjetju Delo — v uredništvu še posebej — smo prepričani, da je potrebno kompleksno reševati problematiko politično informativnega tiska. Škoda le, da dobijo takšne naše zahteve, ki niso nove — saj so bile izražene že pred leti — svoj odmev in svojo potrditev v tako uglednem forumu prav takrat, kadar se začne razmišljati o konkretnih rešitvah in o konkretnih ukrepih. Očitno je namreč, da se za konkretne rešitve ni nihče zavzemal dotlej, dokler se ni pojavil predlog za pomoč, in sicer ne časopisno-grafičnemu podjetju Delo, temveč v prvi vrsti časopisu Delo. Pojasnil bom, zakaj se v taki situaciji pojavljajo zahteve za kompleksno reševanje, čeprav je najnost kompleksnih rešitev v Sloveniji že zelo, zelo dolgo očitna, medtem ko se v ostali Jugoslaviji podobne kompleksne in druge rešitve najdejo brez hudih zapletov; vsaj tako se nam zdi.

Mislimo, da je resnično potrebno rešiti problematiko tiska, prav tako pa tudi problematiko založništva, ker bomo sicer prav gotovo prišli v položaj, iz katerega ne bomo več našli izhoda. Dejstvo je, da je Delo, tako kot tudi drugi naši časopisi, v položaju, ko se na trgu pri najboljši volji ne pojavlja kot blago, nastaja pa v povsem blagovno tržnih odnosih tako od kupovanja surovin na trgu do plačevanja delovne sile po tržnih razmerah. Mi se, skratka, nasproti našim dobaviteljem in vsem drugim obnašamo na trgu kot blagovno tržni partner, ko pa svoj proizvod prodajamo, se obnašamo kot politiki!

Bistveno je, da ne upoštevamo prave ekonomske cene; izvod »Dela« ne velja le 80 oziroma pri naročnikih 66 par, temveč znatno več. Vsako povečanje cene je vedno izzvalo zelo velike politične pretrese; če lahko naše majhne probleme imenujem večje. V Socialistični zvezi se je vsako povečanje naročnine obravnavalo kot problem informiranosti naših občanov, skoraj nikoli pa se to vprašanje ni obravnavalo s stališča delavcev, ki so zaposleni v tej gospodarski panogi. Vsa dosedanja povečanja cen časopisno informativnemu tisku so povzročala tudi zelo močne pretrese v tisku samem, saj se je tudi do 30 % zmanjšalo število prodanih izvodov časopisa, kar seveda bistveno vpliva na informiranost občanov in je resnično političen problem.

Mi torej živimo dvojno življenje: delavca v fazi proizvodnje in politika v fazi prodaje. Ob uveljavljanju sistema, v katerem naj delovni ljudje odločajo o proizvodih svojega dela, tem hkrati ne omogočamo, da to svoje delo valorizi-

rajo na trgu. Ta političnost v nas, ne samo v novinarjih, temveč tudi v tiskarjih, seveda zahteva permanentne žrtve, ki jih bo po spremembi ustavnega sistema čedalje težje tolerirati.

Ob razpravljanju o potrebi kompleksnega reševanja problematike časopisov in založništva bi bilo najbrž potrebno, da se nekdo loti tudi dokaj neracionalnih konceptov na tem področju, verigo razdrobljenosti in velike razparceliranosti, z zelo resnimi posledicami, ki se največkrat pojavljajo kot plod zelo izrazitih lokalnih interesov na vseh območjih v Sloveniji, pri čemer je usklajevanje teh interesov postalo že skorajda nemogoče brez politične intervencije.

Danes je v Sloveniji celo morje časopisno informativnih in politično informativnih edicij, ki v glavnem vse životarijo in se zelo težko uveljavljajo na trgu. Vendar pa isti politični organi, ki dajejo take slabe ocene vseh teh edicij, od lokalnih do republiških, postavljajo vedno nove zahteve, povezane z zelo težavnim iskanjem sredstev, največkrat samo zato, da nekaj izide, pri čemer se mnogokrat ne posveča potrebna skrb za kakovosti takih izdaj.

Naj preidem k temu, kar sem sicer še hotel povedati za uvod, pa me je tovariš Roter deloma že prehitel! Dovolite mi, tovariši poslanci, nekoliko simbolike v tej današnji razpravi v zvezi s prvo točko. V političnem sistemu vi, kot predstavniki delovnih ljudi, gradite slovensko državo z vsemi atributi državnosti. Ob graditvi državnosti so imela v zgodovini, imajo danes v svetu in bodo najbrž imela tudi v bodoče, tako v svetu kot pri nas, informativno politična glasila, časopisi, svojo bistveno in pomembno vlogo soustvarjalca in mnogokrat tudi kot branilca te državnosti. Malo neprijetno je za nas, in težko se bomo v časopisu temu občutku izognili, da se nas ob novih, čedalje močnejših zahtevah, ki se postavljajo pred tisk s strani političnih forumov, prav gotovo pa tudi s strani skupščine, v tem smislu, da bi bili časopisi in še posebej »Delo« najbolj verni, najbolj zagrizeni, najbolj neposredni in učinkoviti soustvarjalci slovenske državnosti, prinašalci aktov in ukrepov te države, propagatorji njenih idej in njenih organov ter oblikovalci državotvorne slovenske miselnosti, na drugi strani postavlja objektivno v položaj, ki omejuje možnost naše dejavnosti po obsegu in kakovosti, kaže pa, da bo naš položaj vedno težji.

Drugi simboličen element te razprave je po mojem mnenju ta, da z XX., XXI. in XXII. amandmajem postavljamo delovne ljudi — tako vsaj pravimo in tovariš predsednik Kraigher je danes to posebej podčrtal — v tak položaj, v katerem resnično ustvarjajo v pogojih blagovno-tržnega gospodarstva čimvečji dohodek in ta dohodek samoupravno dele. Ob tem je seveda nujna moja bežna polemika — če se seveda temu lahko tako reče in če je to dostojno — s tovarišem Zlendrom in še z drugim tovarišem iz Maribora, Majeričem, če se ne motim.

Ne gre za reševanje grafike in ne gre za reševanje zainvestiranega podjetja. Niti najmanj! Ta finančna konstrukcija — obrazložiti jo mora najbrž kdo drug, ker jaz nisem niti predlagatelj zakona niti njegov pobudnik — naj bi, po mojem mnenju, ustvarila pogoje, v katerih bi se lahko znotraj podjetja regresiralo izdajanje »Dela«. Samo to! Kakor vam bo lahko obrazložil naš direktor tovariš Belopavlovič — če mu boste dali besedo — se naše podjetje ni lotilo te investicije zaradi svojih megalomanskih ambicij in podobnih motivov, ki ste jih omenili v svojih razpravah.

Podjetje se je odločilo za investicijo po političnem dogovoru slovenske republike na najvišjem vrhu. Ta dogovor je pravzaprav rodil načrte in postavil bazo za tako imenovani slovenski dom tiska, ne pa tiskarji ali novinarji. Novinarji

niso imeli posebnega interesa, ker še danes od te velike »megalomanske investicije«, kot ji pravite, v glavnem nimajo nobene koristi, saj delajo še vedno z istimi pisalnimi stroji kot pred 20 leti, v hiši, ki jo je že amortizirala ena izmed starojugoslovanskih bank, v prostorih, ki že 15 let niso bili prepleskani in v katere pozimi vsako jutro naši delavci na hrbtu nosijo premog in kurijo po pisarnah 30 let stare peči. Torej novinarji kaj posebnega od te »megalomanije« resnično niso imeli!

Grafiki prav tako niso bili pobudniki te investicije; že zato ne, ker so v glavnem konservativni. Imajo radi stare, preizkušene stroje in jih je bilo treba tudi s pritiskom, ki je bil včasih še mogoč, prepričati, da so sprejeli tisto »megalomansko« gradnjo.

Rodila se je v slovenski politiki, prav gotovo tudi s pristankom koga izmed vas; nastala je kot plod pretehtane potrebe, da se slovenska grafika in s tem slovensko časopisje postavi v položaj, ki bo vsaj enakovreden položaju, v katerem deluje ostali jugoslovanski tisk. Nič več in nič manj! Zamisel pa ni uspela, kar si lahko ogledate na našem nedokončanem gradbišču.

Zmotno je tudi vaše mnenje, tovariš Majerič, da v grafiki nimamo izkoriščenih zmogljivosti in da nimamo dovolj dela; resnica je prav nasprotna. Naša grafika ima v jugoslovanskem in evropskem prostoru — ker mnogo tiska tudi za evropski prostor — toliko dela, da le z velikim političnim prepričevanjem dobesedno zapovedujemo samoupravnim organom, da tiskajo »Delo«. »Delo« namreč tiskajo z veliko izgubo. To lahko dokažemo tudi s podatki službe družbenega knjigovodstva.

Nekaj elementov je, ki že navzven pokažejo, da naši grafiki tiskajo »Delo« z izgubo. V polovici letošnjega leta smo dosegli poprečno naklado 91.000 izvodov. Hrvaški »Vjesnik« po podatkih, ki jih objavlja vsak dan v svojem časopisu, dosega v istem času približno 93.000 izvodov naklade. To pomeni, da v več kot polovico manjšem jezikovnem prostoru, v katerem nastopamo, hkrati z »Dnevnikom«, »Večerom« in »Primorskim dnevnikom«, dosegamo približno isto naklado kot »Vjesnik«. Kot pravijo tovariši v »Vjesniku«, ta list ni regresiran. Vsi novinarji radi govorijo, da niso regresirani, kar naj bi bil nekakšen simbol naše velike samostojnosti v politiki. Vendar je resnica drugačna: razen »Politike« so v Jugoslaviji regresirani vsi dnevni časopisi. »Vjesnik« je bil dotiran tako, da mu je centralni komite hrvaške partije podaril svojo stavbo, ko se je sam selil v novo; to stavbo pa je isti »Vjesnik« prodal izvršnemu svetu za vsoto, ki presega naš »sistemski« ali »polsistemski« parcialni predlog za rešitev Dela«. Poleg tega bi mi ta denar, če bi poslanci zakon sprejeli, kasneje vendarle do zadnjega dinarja vrnili. Lista »Oslobodjenje« in »Nova Makedonija«, ki se lahko primerjata z nami, sta dotirana s približno 300 do 400 milijoni letno. »Nova Makedonija« še bistveno več, ker republika Makedonija plačuje celo večerni list, ki ga izdaja podjetje Nova Makedonija v 5.000 izvodih zato, da bi se na območju makedonske republike uveljavil tudi časopis v makedonskem jeziku.

Mi že več let ne dobivamo nobenih dotacij in — če povem iskreno — za nas v »Delu« bi bilo bolj enostavno, če bi dobili čisto dotacijo. Sicer imamo pravzaprav nekakšno pogodbo civilno-pravnega značaja z republiško konferenco Socialistične zveze, v kateri natančno piše, da je Socialistična zveza kot ustanovitelj dolžna kriti razliko med lastno in prodajno ceno časopisa »Delo«. Tega pa Socialistična zveza seveda ne more narediti brez vaše pomoči. Hkrati je bilo

izrečeno tudi mnenje, da je primerneje, če se sistemsko, ne pa z dotacijami, rešuje položaj informativnega tiska in zato dotacija ne pride v poštev.

Torej mi ne dobivamo nobenih sredstev, hkrati pa imamo enake obveznosti kot vsi ostali jugoslovanski časopisi in — če dovolite, posebno tovariši poslanci iz Maribora, ki ste govorili na začetku — večje od »Večera«, večje od »Dnevnika« in večje od »Primorskega dnevnika«, ki izhaja v Trstu.

V pogledu naših večjih obveznosti smo mi resnično najbolj slovenski časopis. Ne upoštevam dejstva, da prodajamo dvakrat več papirja kot drugi časopisi in da nas papirna industrija zelo malo sprašuje, ali smo glasilo SZDL ali glasilo kogarkoli drugega. Pri tem se prav tako sklicujejo na iste ustavne amandmaje kot se sklicujejo naši tovariši grafiki in hočejo iztržiti na trgu takšno ceno, kakršno bi lahko dosegli, če bi papir prodajali drugim in hočejo za svoje delo tudi plačilo.

Zanemarimo tudi dejstvo, da samo naš časopis izhaja 7-krat na teden; tudi ob nedeljah. Prav tako lahko zanemarimo tudi še eno, morda ne zelo pomembno dejstvo, namreč da svoj časopis prodajamo v vsej Sloveniji in v zamejstvu, kar nalaga časopisu »Delo« ogromne dajatve in daje zelo majhen dohodek.

Nekatere okoliščine pa moram poudariti. »Delo« mora imeti svoje dopisnike v Beogradu in moralo bi jih imeti tudi v vseh drugih republikah, ker bo poslej ob drugačnem položaju republik še kako pomembno vedeti, kako druge republike ustvarjajo svojo politiko v odnosu do federacije in v odnosu do naše republike. Več let se že od »Dela« zahteva, da v vseh republikah postavi svoje dopisnike. Doslej smo odprli svoje dopisništvo v Beogradu in Zagrebu; za odpiranje drugih nimamo možnosti. Ne spominjam se, da bi katerikoli politični forum s svojo politično avtoriteto postavljajal enake zahteve kakšnemu drugemu časopisu.

Ker pokrivamo celotni republiški prostor, moramo nujno imeti svoje dopisnike vsaj v vseh večjih regionalnih centrih Slovenije. Sedaj jih imamo v Murski Soboti, Mariboru, Celju, Kranju, Novi Gorici, Kopru, Idriji, Trbovljah in Novem mestu. Ne vem za noben drug naš časopis, ki bi moral pokrivati tak prostor z enakim ali podobnim številom dopisnikov.

Morda smo v duši provincialci, morda smo provincialci tudi v novinarstvu, vendar menimo, da je potrebno, da imamo kot osrednji slovenski časopis — ne zaradi našega prestiža ali našega tako imenovanega ugleda, ampak zaradi bralcev v tej republici, ki se odpira v svet — vsaj nekaj svojih dopisnikov v tujini. Takšne zahteve so bile celo postavljene v vseh političnih vodstvih in so utemeljene. Ne vem pa, če bi morali imeti take dopisnike tudi drugi časopisi in tudi ne vem, če je kdo od njih to zahteval.

Če dovolite, bom navedel še prav svež in morda ne najbolj ilustrativen primer. O današnji obravnavi ustavnih amandmajev v vseh zborih te skupščine bo moralo »Delo« — ne zato, ker bi mu to kdo po telefonu naročil, ampak zato, ker smatra za potrebno, da o zgodovinskih prelomih v tej deželi obvešča svoje bralce kar najbolj temeljito — dati svojim bralcem mnogo več informacij in mnogo več gradiva kot ga navadno nudijo bralcem drugi časopisi glede na svojo usmerjenost, svoj odnos do bralcev in svoj smoter.

Ob tem se hkrati spominjam — v predsedstvu skupščine sem bil o tem informiran — da ste tovariši poslanci pogosto nezadovoljni s količino oziroma obsegom našega poročanja o delu skupščine. Moram vam seveda povedati, da znamo tisto, kar pač znamo in to se lahko ocenjuje po vsebini našega časopisa.

Lahko pa naredimo samo tisto, kar resnično zmoremo, to pa se kaže tudi v obsegu časopisa. Zato, da bi storili kaj več, nam nihče v zadnjih letih ni dal prav nobene možnosti — tudi republiška skupščina očitno ne!

Pravite, tovariši poslanci, da Slovenija ni tako petična, da bi lahko kupovala barvne in podobne revije, pa so zato naši koncepti zgrešeni in megalomanski ter praktično prodajamo »luksus«
ljudem, ki jim do tega ni. Iz svojih izkušenj lahko povem, da Slovenci množično kupujejo barvne in druge luksuzne revije iz drugih republik; ne zato, ker bi bolj ljubili kakšen drug jugoslovanski jezik, ampak predvsem zato, ker jim mi ne moremo nuditi po vsebini in likovni opremi enakovrednih revij. Ne vem, kdaj jim bomo lahko to nudili; očitno velikih perspektiv nimamo, čeprav to od nas zahtevajo bralci in politiki. Te zahteve pa ne upoštevajo položaja, v katerem se sedaj nahajamo.

Govori se, da imamo velike zahteve in ambicije. Očita se nam, da hočemo v današnjih razmerah, ki resnično niso rožnate, uveljaviti nove zahteve. Dvomim, da boste lahko danes dobili kakršnokoli ekipo, ki bi bila pripravljena izdajati tako stagnanten časopis kot je »Delo«
brez ambicije, da bi iz tega časopisa kaj naredila. Dvomim tudi, da se lahko slovenski narod in slovenska politika sprijaznita s tako stagnantno pozicijo, v kakršni smo bili doslej.

Problem »Dela«
seveda lahko rešimo relativno enostavno! S sredstvi, ki jih dobimo pri enakem številu oglasov s strani gospodarstva, predvsem pa z razpisi, malimi oglasi in podobnimi drobnarijami, se pri enakem obsegu in pri polovični nakladi lahko vzdržujemo sami in dvomim, da bi nadlegovali katerikoli zbor s tako neprijetnimi zadevami, kot je zagovarjanje svojih interesov. Pri 40 000 izvodih in pri sedanjem številu oglasov se nam tako zmanjšajo stroški za papir kot največji izdatek časopisa in ob tem tudi stroški prodaje, ker pošti plačujemo vsak dan več, da bi na tak način lahko »Delo«
financirali sami.

Še več! Mi lahko z jutrišnjim dnem ukinemo vse naše lokalne izdaje in izdajamo samo enoten časopis na sedmih straneh. S tem bi zmanjšali stroške še za približno 20 %
. Dvomim, da bi zaradi tega bistveno padla naklada; če pa bi, toliko boljše! Vendar pa bi pri tem morali biti na jasnem, da nam nihče v katerikoli slovenski občini, v katerikoli slovenski vasi, v kateremkoli slovenskem takem ali drugačnem centru ne bi smeli več očitati, da premalo poročamo iz Nove Gorice, Kopra ali iz Murske Sobote, da sploh ne poročamo o ljudeh iz teh krajev in tako dalje. Mi lahko vse to damo na eno stran v časopisu in praktično bolj ali manj enostavno prodajamo izdelek, kakršnega ta narod hoče in kakršnemu pravzaprav reže kruh.

Najhujše je to, da v sedanjem položaju ne moremo kadrovsko obnavljati redakcije, da ne moremo dobiti dobrih sodelavcev; na naše oglase, na naše razpise se v zadnje pol leta ni prijavil en sam ekonomist in en sam pravnik; praktično v »Delu«
ne odpiramo mlademu sodobnemu novinarstvu nobenih perspektiv in nobenih poti!

Boste rekli, da to velja tudi za druge? Morda, ali pa skoraj gotovo. Vendarle pa kaže razmisliti, kaj se da rešiti danes, kaj pa je treba rešiti jutri in najbrž tudi, kako bi pametno in dobro delali brez permanentnih finančnih težav. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Prekinjam razpravo za pol ure.

(Seja je bila prekinjena ob 13.15 in se je nadaljevala ob 14. uri.)

Predsednik Miran Goslar: Nadaljujemo razpravo. Rado Pušenjak ima besedo.

Rado Pušenjak: Dovolite, da v zvezi z izvajanjem tovariša Gorjupa še nekaj povem!

Menim, da se vsi stranjamo s stališčem, da mora biti naš tisk čimbolj neodvisen. Vendarle je napočil čas, ko bo treba konkretne nepravilnosti grajati tudi v časopisih; grajati vse tiste delovne organizacije in posameznike, ki ne delujejo v skladu z našo politiko. Vem pa, da časopisi tako ne delajo, ker se pač bojijo za dohodek.

Menim, da bi vendarle morali naša stališča glede pomoči časopisom spremeniti. Zavzemam se za to, da časopisi ločeno izkazujejo svoj poslovni uspeh in da jim pri tem po potrebi na podlagi čistih računov pomagamo z dotacijami. Samo z dotacijami, ki naj bi jih dajali na podlagi preverjenih meril, bomo ohranili neodvisnost časopisov. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Stane Repar, predstavnik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Stane Repar: Tovarišice in tovariši poslanci! K dosedanji razpravi bom skušal prispevati svoj delež na podlagi naporov republiške konference v preteklem in letošnjem letu, da bi začeli reševati pereča vprašanja politično informativnega tiska. Zato vas želim zelo na kratko seznaniti s problemi, s katerimi se ukvarjamo v republiški konferenci in jih šele sedaj začinjamo praktično reševati.

Razpravljam pravzaprav z namenom, da podprem dosedanja prizadevanja za odpravo nekaterih težav, v katerih so se v zadnjih letih znašle delovne organizacije, ki izdajajo politično informativni tisk.

Če je danes pred vašim zborom osnutek zakona o konverziji kreditov podjetju »Delo«, to še ne pomeni, da bomo v celoti odpravili težave v podjetju »Delo« in v drugih časopisnih podjetjih v Sloveniji. Razmere v »Delu«, pa tudi v drugih politično informativnih listih, ki opravljajo dejavnost posebnega družbenega pomena, ne morejo biti, glede na družbeno funkcijo, ki jo opravljajo, v celoti le zadeva teh delovnih organizacij. Zato je umestna njihova zahteva, da družba tudi v materialnem pogledu kompenzira njihova prizadevanja, da zadostijo družbenim potrebam po informacijah ter opravljajo svojo informativno, prosvetno in kulturno poslanstvo v slovenskem prostoru.

V Socialistični zvezi se zavedamo težav, v katere je v preteklih letih zašel politično informativni tisk, vendar ne povsem po svoji krivdi. Poudarjam, da so težave nastopile predvsem v letu 1970 in jih od takrat naprej poskušamo reševati. S spremembami cen surovin, reprodukcijskega materiala in storitev, ki so povezane z izdajanjem in prodajanjem listov, so se povečale razlike med stroški in prodajnimi cenami listov, ki naj bi bile kolikor toliko dostopne delovnemu človeku. Če kaj kmalu ne bomo z družbeno pomočjo zagotovili normalnega poslovanja teh delovnih organizacij, bodo lahko nastopile neljube posledice, ki bodo prizadele predvsem kakovost informacij.

V tej zvezi pripravljamo v republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva gradivo in predloge ukrepov, s katerimi naj bi poskušali odpraviti nastale težave. Gre v bistvu za nadomestila v zvezi z opravljanjem posebnih družbeno utemeljenih nalog, čeprav bomo ob predlogih in ob gradivu

za sistemske rešitve morali tudi zelo odkrito in pošteno povedati, kaj potrebujemo in koliko zmoremo na področju informativne dejavnosti v naši družbi. Prepričani smo, da bomo le s takimi rešitvami ustvarili normalnejše pogoje za poslovanje teh delovnih organizacij, uveljavili načelo dohodka in s potrebnimi družbenimi nadomestili pripomogli k večji samostojnosti in odgovornosti delavcev v sredstvih obveščanja. Če tega ne storimo, se bomo le izčrpavali v dolgih diskusijah in ne bomo rešili ničesar. Izkušnje pa kažejo, da niti tako dolgo pričakovane sistemske rešitve ne bodo rešile vseh vprašanj zaradi razmer, v kakršnih so danes delovne organizacije, ki se ukvarjajo s sredstvi obveščanja.

Taki so interesi Socialistične zveze in najbrž bomo že v juliju v našem najvišjem forumu razpravljali o teh vprašanjih. Naša želja je, da čimprej rešimo te težave. Tudi v tej razpravi ne moremo mimo skrb, ki jo je republiška konferenca Socialistične zveze dolžna posvetiti podjetju »Delo« in njegovim problemom, predvsem dnevniku »Delo«, katerega ustanovitelj je in mu je tudi po pogodbi dolžna zagotoviti sredstva, s katerimi naj pokriva razliko med stroškovno in prodajno ceno.

V preteklem letu je predsedstvo republiške konference posvetilo tem vprašanjem dve svoji seji. Po temeljiti proučitvi razmer in konfrontaciji stališč je bilo na teh sejah ugotovljeno, da je nadaljnji razvoj podjetja »Delo« zaradi družbeno pomembnih nalog, predvsem zaradi izdajanja dnevnika »Delo«, velikega pomena za razvoj časopisne dejavnosti v Sloveniji, da je delovna skupnost podjetja za dosednji razvoj prispevala velik delež iz lastnih sredstev, in da je podjetje zaradi splošnih pogojev, v katerih je poslovalo, zašlo v težaven položaj, ki resno ogroža možnosti nadaljnjega uspešnega razvoja. Ta stališča so bila predložena izvršnemu svetu z namenom, da prouči položaj in sprejme ukrepe za premostitev sedanjih težav v podjetju.

Eden od potrebnih ukrepov je tudi danes obravnavani osnutek zakona, s katerim bi kolektivu »Dela« vsaj delno razbremenili sklade in mu omogočili večja vlaganja v kvaliteto dnevnika in ostalih publikacij časopisne enote. Predvideno je, da bo s tako sproščenimi sredstvi od konverznih kreditov financiral razširitev in utrditev dopisniške mreže v Sloveniji, Jugoslaviji in v tujini ter pridobil sredstva za okrepitev kadrovske zasedbe, za opremo in izboljšanje prodajnih pogojev lista in drugih izdaj. Treba je namreč ob tem povedati, da se v Sloveniji postopno ukinja nedeljsko delo pošte in je podjetje prisiljeno postaviti lastno prodajno mrežo, če hočemo v Sloveniji obdržati edino nedeljsko izdajo dnevnika.

Ob tem zelo resno opozarjam na problem, ki se pojavlja v zvezi s celotno dejavnostjo tako imenovanega posebnega družbenega pomena in interesa, kjer gre izrazito za kompenzacije. Temu bomo morali v prihodnje pri nas v Sloveniji posvetiti veliko pozornost in ga tudi ustrezno rešiti.

Podjetje se je že tri pretekla leta odreklo subvenciji, v letu 1970 pa je zanjo zaprosilo, vendar je bila prošnja zavrnjena iz principialnih razlogov in stališč, predvsem političnih, češ da subvencija ni primerna oblika financiranja. Smatralo se je namreč, da so kreditne olajšave primernejša oblika intervencije in skladnejše z ekonomsko politiko. Mislim, da tudi ne moremo mimo podatka, da podjetje »Delo« tiska danes že 60 do 70 % slovenskega tiska, s čimer je seveda poudarjen njegov pomen in položaj.

Predlagam, da se obstoječe stanje v »Delu«, ki se sicer lahko le še poslabša, čimprej reši in da se čimprej dokoplujemo do tako imenovanih sistemskih rešitev, s katerimi bi omogočili vsaj enakopravnejše pogoje tudi vsem drugim politično

informativnim listom v Sloveniji. Seveda se bomo lotili tudi drugih vprašanj, ki so na področju politično informativnega tiska že dalj časa odprta in jih bomo v tem obdobju tudi morali rešiti.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Riko Jerman.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z razpravo v tej točki dnevnega reda sem dolžan dati nekaj pojasnil, ki so potrebna zaradi nekaterih nejasnosti.

V obrazložitvi resnično ni podana povsem skladna finančna konstrukcija, iz katere bi bilo jasno razvidno, kako bo SR Slovenija, če bi tak zakon sprejela, svojo finančno obveznost lahko izvršila. Ta predlog zakona smo pripravljali v času, ko smo še živeli v prepričanju, da nam bo že v prvem polletju vendarle uspelo dobiti vse potrebne podatke in izvršiti prenos tako imenovane »izvenproračunske bilance« s federacije na republiko. Pričakovali smo, da bomo prvo in drugo fazo tega postopka sicer pripravili v času, ko ta bilanca še ne bo definitivno prenesena, vendar pa bomo v končni fazi celotnega postopka lahko pred skupščino bodisi pokazali bilančno ravnovesje in bilančne možnosti za financiranje take odločitve bodisi predstavili datum začetka take družbene intervencije iz leta 1971, kot je v sedanjem osnutku predvidena, v tisto leto, ki ga bo bilanca omogočala; skratka, takrat, ko nam bodo povsem znane materialne posledice likvidacije izvenproračunske bilance, bomo dali tudi eventualno spremenjeno ali pa prav takšno finančno konstrukcijo glede na okoliščine in možnosti. Toliko glede nejasnosti v zvezi z vprašanjem, ali smo sploh finančno sposobni.

Nekdo od poslancev je tudi dejal, da sprejemamo različne obveznosti ne glede na to, ali imamo materialne možnosti za izpolnitev takih obveznosti. Mislim, da finančni načrt — čeprav začasno pripravljen le za prvo polletje — ki ste ga sprejeli v prejšnji točki, kaže na to, da so vse obveznosti, ki jih sprejema republika, bodisi za plačilo v letošnjem letu bodisi za nadaljnja leta, točno navedene, nobena ni spuščena, nobena ni namerno podcenjena ali precenjena, pač pa takšna, kakršno je mogoče v danem trenutku ugotoviti. To bomo storili tudi ob definitivnem finančnem načrtu, ki ga bo mogoče v enem ali dveh mesecih pripraviti in predložiti skupščini. Takrat bo tudi povsem jasno, ali je finančno obveznost mogoče prevzeti v letošnjem letu ali pa v prihodnjem letu ali pa je morda sploh ni mogoče prevzeti. Sam pa sem prepričan, da je prevzem obveznosti glede »Dela« mogoč.

Končno naj še povem, da časopisno podjetje »Delo« in glavni odbor Socialistične zveze nista predlagala konverzije tega kredita. Časopisno podjetje in Socialistična zveza sta se obrnila na izvršni svet s predlogom, da bi našli primerno rešitev za pokritje izgube, ki je nastala pri izdajanju časopisa »Delo«, vendar pa se v celotnem založniškem in tiskarskem poslovanju podjetja posebej ne izkaže. Ko je sekretariat za finance z nekaterimi drugimi upravnimi organi proučeval takšen predlog Socialistične zveze, smo bili mnenja, da ni prav, če republiški proračun prevzema izgube, ki nastajajo pri sicer nujno potrebnih političnih in raznih drugih dejavnostih. Ne gre le za časopis »Delo«; če bi se SR Slovenija odločila, da bo iz proračuna poravnala izgube, ki nastajajo pri sicer nujno potrebnem političnem ali drugačnem delu, ki ga opravljajo razni zavodi, razne revije in podobno, bi se pojavilo zelo veliko podobnih teženj in predlogov.

Menili smo, da niti sanacija niti družbena pomoč v obliki dotacije ni mogoča niti primerna. Zato je republiški sekretariat za finance predlagal, naj se podjetju olajša njegov, zaradi te investicije zelo težaven položaj. Sam sem bil večkrat seznanjen z vsebino te investicije; obravnavali so jo tudi ugledni strokovnjaki, gradbene, strojne in tehnične stroke; vendar mi ni znano, da bi kdorkoli to investicijo omenil kot megalomansko, zavoženo ali podobno. Dejstvo pa je, da je v takratnih pogojih časopisno podjetje »Delo« sprejelo nenormalne in zelo težke pogoje, da bi uresničilo to investicijo, ki je bila po oceni podjetja zanj nujno potrebna. Zato smo menili in še menimo, da investicija v nobenem pogledu ni zgrešena. Seveda to lahko presojujejo le ustrezni strokovnjaki, ne pa tisti, ki tega področja ne poznajo.

Pri analizi položaja časopisno-založniškega podjetja smo ugotovili, da izguba, ki nastaja v časopisnem podjetju zaradi tega, ker izdaja časopis »Delo«, že doslej presega obseg, ki ga je še mogoče pokrivati znotraj celotnega podjetja predvsem zaradi tega, ker je podjetje obremenjeno z velikimi obveznostmi za investicije. Prav gotovo bi tolikšnih obveznostih za investicije ne bilo, če pri projektiranju doma tiska ne bi bilo vnaprej predvideno, da bo ta hiša in ta strojna oprema tiskala časopis. Verjetno bi predvideli drugačno, bolj komercialno tiskarno, če ne bi bilo te potrebe. Zato smo menili, da je pametneje in boljše, če pustimo časopisnemu podjetju »Delo«, da znotraj najde pogoje in možnosti za ustrezne rešitve glede deficita, ki nastaja pri izdajanju časopisa »Delo«. Mi podjetju »Delo« ne bi pomagali tako, da bi mu karkoli podarili, temveč na ta način, da mu pod takrat neugodnimi pogoji sprejeti kredit podaljšamo za osem let, kot je v tem predlogu predvideno. Časopisno podjetje bi tako del svojih kreditnih obveznosti v teh osmih letih pač nekoliko bolj blago odplačevalo in tako v okviru svojih čistih dohodkov našlo materialne možnosti, da pokrije negativne rezultate izdajanja časopisa. Menimo, da bi morali plačevati mnogo večje vsote, če bi republika enostavno prevzela plačevanje takih izgub. Mislimo, da je zelo prav, če si podjetje v lastnem okviru prizadeva za racionalnost izdaje časopisa in da ga izdaja v pogojih, kakršne materialno omogoča celotna delovna organizacija. Če pa zaradi tega pride do kakršnihkoli težav, naj se te rešujejo znotraj podjetja in jih ni mogoče reševati na ta način, da bi negativni saldo ali izgube prenašali v republiški proračun. Če bi tako ravnali, bi iz tega naslova plačevali vsako leto več; poleg tega pa nikdar ne bi mogli vnaprej predvideti, koliko družbenih sredstev bo potrebnih za ta namen. Zato smo mnenja, da je potrebno skrbeti za ustrezno racionalnost znotraj samega podjetja. To je za družbo ceneje in hkrati pomeni bolj principialno rešitev, kot pa to, da bi plačevali izgube vsakemu, ki bi prišel z zahtevkom k blagajni.

Še enkrat poudarjam: če boste sprejeli predlog tovariša Pušenjaka, naj se plačajo izgube, ne boste morali plačevati izgube samo za »Delo«, temveč za mnogokaj! Tega pa v sedanjih pogojih republiške finance ne bi prenesle. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Jožko Štrukelj, prosim!

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pravzaprav nimam kaj dosti dodati temu, kar so doslej povedali tovariši predgovorniki in pravkar tovariš Jerman.

Nameravam le še pojasniti pravno stran tega vprašanja. Predvsem je treba povedati, da smo v tej skupščini v proračunski razpravi sprejeli sistemsko

rešitev, po kateri Socialistični zvezi dajemo dotacijo. Argument, ki ga je navedel tovariš glavni urednik, namreč da obstoja civilno-pravno razmerje med »Delom« in Socialistično zvezo, po katerem je Socialistična zveza dolžna pokrivati izgube, ni edini. Obstoja še drug pravni akt, in sicer o ustanoviteljstvu. Ustanoviteljstvo pa ima za posledico tudi pokrivanje morebitnih izgub.

V izvršnem svetu že leto dni razpravljamo o tem problemu s tovariši iz »Dela«, iz Socialistične zveze in drugimi zainteresiranimi in iščemo najprimernejšo rešitev. Nekaj je o možnih rešitvah povedal že tovariš Jerman. Mislim, da je treba poudariti, da smo bili na koncu mnenja, da je najbolj racionalna rešitev, po kateri bi ob izrecnem soglasju kolektiva celotnega podjetja to podjetje v bodoče samo nosilo višje stroške, ki nastajajo pri izdaji »Dela«. Gre tedaj za obveznost, ki je ne nalagamo podjetju, temveč se podjetje samo obvezuje, da bo potem, ko se bo ekonomsko okrepilo, tudi samo trpelo morebitne izgube, ki bi še nastajale pri izdajanju »Dela«. Mislim, da je to zelo pomembna okoliščina, ki jo je vsekakor treba upoštevati.

Naj povem samo še to, da se izvršni svet kot predlagatelj zakona strinja z obravnavanjem zakona po daljšem postopku, o čemer ste danes že odločili; prav tako se strinja, da Socialistična zveza skupaj z »Delom« predloži izvršnemu svetu in skupščini analizo o finančno gospodarskem stanju. Moram reči, da je izvršni svet že imel take analize in jih je že obravnaval; zato bomo lahko brez posebnih težav posredovali tako analizo in v bodoče, v naslednjih fazah priprave zakona, tudi bolj poglobljeno razpravljali o teh vprašanjih, ko bomo imeli podatke o finančnem stanju v zvezi z izdajanjem časopisa. Zato v imenu izvršnega sveta predlagam, da sprejmemo odločitev o prvi fazi priprave tega predpisa. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Besedo ima Polde Maček!

Polde Maček: Tovarišice in tovariši! Naš odbor za finance je imel že na svoji zadnji seji zelo različna stališča o tem vprašanju.

Najprej smo ugotovili, da je gradivo slabo pripravljeno, ker ni v njem osnovnih podatkov o finančnem stanju. Dana je bila samo ustna obrazložitev Socialistične zveze; pismenega poročila, ki se omenja v obrazložitvi, pa nismo dobili niti poslanci niti odbor za finance. Iz takega gradiva torej ni dovolj razvidno, za kaj prazzaprav gre. Ali gre za konverzijo kreditov, kot je v zakonu zapisano, ali pa gre za dotacijo časopisnemu podjetju »Delo«, ker v družbenem interesu opravlja dejavnost, ki prinaša izgubo?

Če bi bil ta predlog popolnoma jasen, bi se poslanci dosti lažje opredelili. Če gre za dve alternativni, bi bil predlog lahko pripravljen v dveh variantah in bi potem lahko izbirali med njima.

Po današnji razpravi in po razpravi v našem odboru sklepam, da predlog v končni fazi ne bo sprejet in da z vračanjem postopka v prvo fazo le odlagamo odločitev.

Predlagam, da se bistveno spremeni celoten zakon in celotna obrazložitev z upoštevanjem vseh dodatnih predlogov odbora za finance.

Ne zavzemam se za kompleksno proučevanje celotnega tiska. O tem smo že večkrat razpravljali in vemo, da imamo različne vrste tiska, tudi takega, za katerega je bilo tu že večkrat ugotovljeno, da bi bilo bolje, če ga ne bi financirali. Če bi šli po tej poti, bi lahko — ker smo v tej skupščini radodarni in zelo

potrošniški — na koncu le ugotovili, da moramo podpirati vsak tisk, ne glede na to, kako piše in o čem piše. Po taki ugotovitvi pa bi na skupščino padlo težko breme. Zato se v tem primeru zavzemam za nekompleksno rešitev, o kateri bi se v tej skupščini lahko dogovorili s Socialistično zvezo in bi bila sprejemljiva za vse. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Magda Mihelič!

Magda Mihelič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim povedati samo nekaj besed o tem, kako se to vprašanje obravnava v javnosti.

Ko smo v odboru za finance in v odboru za proizvodnjo in blagovni promet obravnavali predloženi osnutek zakona, nam je tovariš Simonič kot predstavnik republiške konference Socialistične zveze poročal o stališču republiške konference Socialistične zveze do obravnavanega zakona. Nekaj dni kasneje pa je mariborski »Večer« priobčil izjave nekaterih odgovornih mariborskih javnih delavcev, ki so zatrjevali, da to, kar je tovariš Simonič poročal v imenu republiške konference Socialistične zveze, ni bilo stališče izvršnega odbora ali republiške konference Socialistične zveze.

Menim, da je tak način obravnave nekoliko vplival na razpoloženje nekaterih poslancev, ki nimajo jasne predstave o tem vprašanju in lahko dvomijo v verodostojnost izjave tovariša Simoniča kot predstavnika republiške konference Socialistične zveze in izjave omenjenih mariborskih javnih delavcev.

Mislím, da tako javno obravnavanje tega vprašanja ni v redu in na tak način ničesar ne prispevamo k rešitvi, temveč samo rušimo. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Niko Belopavlovič, direktor »Dela«.

Niko Belopavlovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kljub temu, da se že dolgo zadržujemo pri tem vprašanju, mi vendarle dovolite, da povem nekaj besed kot direktor prizadete grafične hiše, ki jo vodim že skoraj pet let.

Bil sem kot vi poslanec, ko so me poslali v časopisno podjetje »Delo«, seveda ne kot velikega strokovnjaka, novinarja ali grafičarja, temveč kot človeka, ki naj bi s svojimi organizacijsko političnimi in družbenimi izkušnjami lahko koristno delal v tem podjetju. Pojasniti moram, da je takrat celotna gradnja stala in so bile vse investicije ustavljene. Šele ob koncu 1966. leta oziroma v začetku 1967. leta se je začela gradnja nadaljevati. Takrat se je naš položaj nekoliko izboljšal; 1965. leta se je povečala cena »Dela« od 2 na 3 dinarje, potem pa od 3 na 5 dinarjev, s tem pa so bili ustvarjeni pogoji, da naša gospodarska organizacija hkrati s povečanjem obsega oglasov sama pokriva stroške tiskanja ne samo dnevnega, temveč tudi zabavnega tiska, ki ga naša hiša izdaja. Ker se je naš materialni položaj izboljšal in smo lahko sami pokrivali vse stroške, smo se vse do leta 1970 odrekli vsaki dotaciji. Tako smo na primer, od prvotnih 360 milijard dohodka od oglasov v lanskem letu že dosegli pri oglasih dohodek 2 milijardi 700 milijonov starih dinarjev.

Vendar so se stroški medtem nepričakovano in pretirano povečali in mi ni prav nič po volji, ker moramo svoje težave reševati v tej skupščini. Kaj hočem ob tem povedati? Zelo sem vesel ostrih besed, vendar pa so nekateri kritiki

verjetno zaradi neobveščенosti neupravičeno obsodili naš kolektiv. Prav boli me, ko to poslušam kot predstavnik kolektiva, ki je v zadnjih štirih letih nosil najtežje materialno, tehnološko in pravzaprav tudi kadrovske breme na svojih ramenih, da bi dokončal investicijo, na katero bo jutri Slovenija lahko ponosna. Pri tej investiciji nič ni prevelikega; nasprotno, že danes so nekatere zmogljivosti premajhne in bomo prisiljeni po normalni gospodarski poti nadaljevati razvoj.

Dovolite mi še, da povem svoje mnenje o trditvi, da je premalo podatkov za razpravo in odločanje. Vtis imam, da celo natančneje poznate položaj kot jaz, da ste se zanj zainteresirali in se za današnjo obravnavo še posebe temeljito pripravili.

Dve leti smo v okviru podjetja proučevali celoten položaj, da bi videli, kdo koga vzdržuje. Danes ste slišali tovariša Gorjupa, ki je lepo povedal, da je danes podjetje tako do podrobnosti proučeno in urejeno, da se lahko takoj ugotovi, kakšne so materialne možnosti posameznega dela podjetja. Naj povem samo to, da je podjetje »Delo« doslej iz lastnih sredstev vložilo tri in pol milijarde in plačalo še tri milijarde dinarjev za anuitete. To pomeni, da je od dvanajst in pol milijarde dinarjev dohodka ta kolektiv v petih letih plačal nič manj kot dobrih šest in pol milijarde dinarjev. Zaradi odložitve investicije v zvezi z našimi nerešenimi sistemskimi vprašanji je bilo glavnici pripisanih 741 milijonov starih dinarjev interkalarnih obresti. Plačali smo vse prispevke za Skopje, plačali prispevek za elektriko in vse komunalne in druge prispevke, ki so nam bili naloženi. Sami moramo vračati vse kredite, najete v inozemstvu, ker je vsa oprema uvožena, kajti v Jugoslaviji je ne proizvajamo. Pri tem smo računali na znatne bančne kredite, dobili pa smo samo bančno poroštvo. Vsi krediti so inozemski in jih moramo vračati v devizah, pri čemer nas velja dolar od 1800 do skoraj 2000 starih dinarjev.

Naše podjetje tiska približno 65 % vsega dnevnega, tedenskega in revijskega tiska v Sloveniji, kar ni malo. Ne gre le za nepomembne liste, saj tiskamo »Našo obrambo«, »Našo ženo«, »TV 15«, »Komunista«, »Teorijo in prakso« in podobne revije. Pri tem ne moremo cene neprestano povečevati in bo moralo priti do obravnave materialnih problemov v tej zvezi tudi v tej skupščini.

Zaradi tega ne prosimo nobenih privilegijev in ne potrebujemo nobenega »centralizma«, radi pa bi se vsaj delno izenačili z drugimi podobnimi podjetji, ki so bila v tem času deležna določenih ugodnosti. Ne govorim iz hudobije, moram le povedati resnico! Tovariši poslanci iz Maribora nedvomno dobro vedo, kako so v Mariboru lepo rešili probleme v zvezi z »Večerom«. Občinska skupščina je namreč oprostila »Večer« davka od osebnih dohodkov za štiri leta, morda tudi za več — to bolj natančno vedo tovariši iz Maribora. Če bi bilo v preteklosti naše podjetje oproščeno tega davka, verjemite, danes ne bi stal tukaj, ker bi to v petih letih prineslo eno milijardo in 984 milijonov dinarjev čiste dotacije! Tudi mi smo prosili izvršni svet za davčno olajšavo, pa smo dobili odgovor, da je ni mogoče priznati.

Zaradi tega nam ni mogoče očitati, da zahtevamo privilegije; želimo le najnujnejšo podporo.

Od različnih predlaganih rešitev je predlog, ki ga daje izvršni svet po nasvetu republiškega sekretariata za finance, za naše podjetje najmanj ugoden. Prosili smo namreč najprej za dotacijo, nato pa za olajšave, o katerih sem pravkar govoril. Predložena pa je rešitev, po kateri naj bi podjetju odložili bremena dotlej, dokler ne bo to odplačalo svojih dolgov bankam in inozemskim partner-

jem. Nato pa bi podjetje poravnalo tudi odložene obveznosti in mu tako ne bi bilo nič dolga odpuščenega.

Mi danes res ustvarjamo, kot je tovariš Pušenjak lepo povedal. Največji napredek v jugoslovanski grafiki v zadnjih štirih letih je doseglo podjetje »Delo«. Njegova realizacija se je vsako leto povečevala za 30 do 40 %, amortizacija se bo letos povečala od 900 milijonov na eno milijardo in sto milijonov in tudi skladi se morajo letos povečati nad 400 oziroma 500 milijonov starih dinarjev. Moram tudi povedati, da letne obresti, ki štejejo v materialne stroške, znašajo nič manj kot 500 milijonov dinarjev! Zato so bili v preteklosti naši osebni dohodki majhni, zato je lansko leto odšlo drugam 284 naših delavcev in je sedaj vprašljivo, ali bo naš kolektiv zmogel vsa bremena, ki so se v zadnjem času zgrnila nadenj. Imamo 700 mladih ljudi — strokovnjakov; 121 jih imamo v grafični šoli in še 80 jih bo šlo v šolo jeseni, nazaj pa jih pride 30 — vendar je vprašanje, koliko časa jih bomo lahko obdržali — bežijo namreč v tista podjetja, v katerih bodo lahko dobili stanovanja in druge ugodnosti, ki jih naše podjetje ne more nuditi.

Zato ne želim, da bi mojo razpravo razumeli kot nekakšen obračun med grafičnimi hišami, temveč želim pojasniti, da bo treba našim ljudem odgovarjati na neprijetna vprašanja, če ne bomo pravočasno dobili pomoči. Moram povedati še to, da moramo zaradi velikih obveznosti nasproti inozemstvu doseči devizni dohodek v višini 500.000 dolarjev, da bi pokrivali anuitete, na katerih tiskamo »Delo«, »Tovariša«, »Komunista« in podobne liste, ki jih ne moremo izvoziti, da bi pokrivali stroške za stroje, ki smo jih kupili za devize. S takimi izdajami imamo posebne stroške, ne moremo pa toliko iztržiti, da bi lahko pokrivali stroške in vračali dolgove. Z olajšavami po predlaganem zakonu, bi predvsem omogočili nadaljnje izdajanje omenjenih časopisov.

Tovariš Gorjup je lepo pojasnil sedanje stanje v podjetju in težave. Naj še povem, da ne vemo, kako bomo dostavljali časopise, ker pošta odpoveduje redne vožnje, ne vemo, kako bomo lahko uredili teleprintske povezave med redakcijami, uredništvu in dopisniki, ker celotno amortizacijo uporabljamo za odplačilo anuitete, niti dinar nam ne ostane za enostavno reprodukcijo! Razumljivo je, da tako novinarji kot grafičarji, ki so dali svoj prispevek v vrednosti 6 milijard, vedno odločneje postavljajo vprašanje, kdaj bo rešen njihov problem in kdaj bodo prenehali delati v neustreznih prostorih pod takšnimi pogoji, ki jih omenjajo tudi tovariši iz Maribora, namreč pri temperaturi 50 do 45 stopinj!

Naj še povem, da s predlagano razbremenitvijo seveda še ni rešeno vprašanje političnega tiska niti v naši hiši niti drugod. Ko sem jaz prišel v »Delo«, je bil papir po 96 dinarjev, danes ga plačujemo v Krškem po 215 starih dinarjev, že v naslednjem mesecu pa naj bi se dvignila cena na 240 dinarjev, ker sta les in celuloza vedno dražja.

Ker nekateri tovariši poslanci drugače ocenjujejo položaj, nekateri pa izjavljajo, da problemov ne poznajo, ker nimajo dovolj podatkov, bi bil zelo zadovoljen, če bi ta zbor organiziral ogled tiskarne, pri katerem smo pripravljene postreči z vsemi podatki, ki so na razpolago. Podatkov, glede katerih je bilo rečeno, da jih poslanci niso dobili, ne bo težko dati, saj smo jih v preteklih dveh letih poslali približno 1 kg različnim organom, med njimi tudi Socialistični zvezi, ki ga je vedno posredovala drugim pristojnim organom. Lani je Socialistična zveza poslala v podjetje bančno komisijo, ki je pregledala celotno poslovanje; šele po tem pregledu je Socialistična zveza poslala predlog izvršnemu

svetu. Ob obisku podjetja ne bi dobili napačnega vtisa o tem kolektivu in o njegovi »zavoženosti«.

Prosimo samo to, da se naše delo pravilno vrednoti! Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Gregor Klančnik.

Gregor Klančnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Danes imamo na dnevnem redu dva med seboj zelo podobna zakonska predloga, ki oba obravnavata približno podobno materijo. Sta sicer po obliki zelo podobna, po vsebini pa vendarle različna, ker gre za različno dejavnost.

Kot je omenil že tovariš Žlender, gre v prvem primeru za bolj ali manj komercialno dejavnost, v drugem primeru pa za infrastrukturno dejavnost. Zato sem prepričan, da v 5. točki dnevnega reda ne bo tako dolga razprava, kot je bila v 4. točki dnevnega reda. Vsi poslanci bi bili zelo zadovoljni, če bi v delu naše skupščine prišlo do spremembe v tem smislu, da bi začela obravnavati zakonske predloge, ki bi pomenili širjenje virov dohodka, ne pa samo zakonske predloge, s katerimi se trošijo družbena sredstva. Vendar sem prepričan, da bo za tako preureditev našega dela potrebno še precej časa in da bodo podobni predlogi, kakršni so v 4. in 5. točki dnevnega reda današnje seje, še večkrat prišli na dnevni red.

Predlog za konverzijo kredita časopisnemu podjetju »Delo« je vzbudil mnogo hrupa zato, ker je sredstev malo, potreb pa veliko. Zato je tudi razumljivo reagiranje nekaterih podjetij, ki menijo, da so enako upravičena do družbene pomoči kot časopisno podjetje »Delo«. Pričakujem pa, da v zvezi z infrastrukturno investicijo, ki smo jo pravzaprav že meseca februarja obravnavali v tem domu, ne bo toliko razprav kot jih je bilo v tej točki dnevnega reda.

Verjetno je pri investiranju »Dela« bilo nekaj zgrešenega. Mislim namreč na to, da smo v Sloveniji hkrati razširjali in modernizirali več tiskarn, ne le v republiškem merilu, temveč tudi v samem središču. Tako imamo v sami Ljubljani več tiskarn, ki verjetno tudi želijo dodaten prispevek ali kakšne druge ugodnosti za izboljšanje gospodarskega položaja.

Obstaja Ljudska pravica, ki je bila precej sočasno modernizirana, obstaja Mladinska knjiga, če gremo navzven pa še Gorenjski tisk, Pomurski tisk, Mariiborski in tako dalje. Imamo vrsto tiskarn, za katere sem prepričan, da se medsebojno integralno ne dopolnjujejo, temveč si med seboj konkurirajo. Končno imamo pri nas v Sloveniji in v Jugoslaviji še mnogo naročnikov, ki še vedno iščejo tiskarske usluge v inozemstvu, češ da naše tiskarne ne zagotavljajo zadostne kvalitete. Pri tem gre predvsem za turistične prospekte in podobno. To bi morali preprečiti, ker sem prepričan, da imamo dovolj modernih tiskarn. Hkrati sem tudi prepričan, da bi bilo potrebno večje medsebojno sodelovanje na tem področju, da bi tudi na ta način lažje gospodarili.

Kot podpredsednik odbora za proizvodnjo in blagovni promet sem vodil sejo, na kateri smo pravzaprav sprejeli in posredovali naprej predlog predlagatelja, da se ta predlog obravnava celo po skrajšanem postopku. Čeprav ni bilo na razpolago vseh podatkov, smo vendarle dobili vtis, da je to akuten problem, ki pa ni od danes, temveč je obstajal že prej in gre v tem primeru za upravičeno kompenzacijo. Kompenzacija se v tem konkretnem primeru daje v obliki konverzije kredita, s katero se zmanjšujejo letne obveznosti, da bi na ta način olajšali položaj časopisnemu podjetju »Delo«.

Mislim, da obstaja določen problem predvsem glede tiskanja »Dela« kot osrednje družbeno-politične publikacije. Kdor pozna pogoje, v kakršnih delajo tam novinarji, ki so pravzaprav glavni producenti, se ne sme čuditi zahtevam, da se iščejo možnosti za izboljšanje teh pogojev. Res pa je, da je tako stanje posledica investiranja, za katerega si upam skoraj trditi, da bi ga danes drugače zasnovali, če bi pričeli znova, čeprav ne dvomim v upravičenost investicije. Vendarle pa je vredno pozornosti dejstvo, da je bila vrednost investicije po predračunu 57 milijonov dinarjev, doslej pa je bilo vloženih že 125 milijonov in še ni končana. Gre torej za ogromno podražitev, ki je vendarle nekoliko preobsežna. Zato ta kolektiv resnično čuti breme te investicije, delno pa je tudi prizadet zaradi maksimiranih cen najpomembnejšega proizvoda, to je dnevnega časopisa »Delo«. Mislim, da je zato kompenzacija upravičena.

Ker naš predlog za obravnavo po skrajšanem postopku ni bil sprejet, bomo imeli še velike možnosti, da se to vprašanje vsestransko in podrobno prouči. Zato predlagam, da zbor danes sprejme predlog za izdajo zakona. Kot sem že prej omenil, se bodo v tem zboru še večkrat obravnavali predlogi za sanacijo zlasti tistih delovnih organizacij, ki imajo že daljše obdobje maksimirane cene. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagal bom več ali manj stereotipen sklep, čeprav ta morda ne bo vseh zadovoljil. Običajnemu sklepu naj bi bilo še dodano, da je treba v naslednji fazi predložiti tudi ekonomsko-finančno problematiko dejavnosti, ki se nanaša na dnevni tisk, da bi si lahko ustvarili celovitejšo sliko o položaju. To je bilo tudi v razpravi obljubljeno; tovariš Štrukelj je govoril v tem smislu, da bi to lahko pripravila Socialistična zveza in »Delo«. To je sedaj stvar njihovega delovnega dogovora, vendar bomo mi naložili to nalogo izvršnemu svetu. Jasno je, da ima v takšnem položaju in po takšni razpravi ne glede na formalno sprejeti sklep izvršni svet vse možnosti, da osnutek ali predlog zakona koncipira tako, da upošteva predloge, ki so bili tu dani, da spremeni naslov zakona ali pa posamezne vsebinske rešitve.

Predlagam naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani se sprejme.
2. Osnutek zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi osnutka zakona naj izvršni svet upošteva stališča republiške konference SZDL Slovenije ter prouči vse pripombe in predloge, dane k predlogu za izdajo zakona in predloži obrazložen osnutek zakona.
4. Poleg obrazložitve osnutka zakona naj izvršni svet predloži tudi ekonomsko finančno problematiko časopisno založniških podjetij v Sloveniji za dejavnosti, ki se nanašajo na dnevni informativni tisk.
5. Izvršni svet naj predloži osnutek zakona in ostalo gradivo do 15. julija 1971.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača.

Predlagatelj je izvršni svet. Odbor za proizvodnjo in blagovni promet za finance in proračun sta dala zboru poročilo, prav tako tudi zakonodajno-pravna komisija. Oba odbora predlagata, da osnutek zakona obravnavamo po skrajšanem postopku kot predlog zakona. Odbora sta že pri obravnavi predloga za izdajo zakona predlagala, naj se druga in tretja faza obravnave združita.

Ali kdo ugovarja skrajšanemu postopku? (Nihče.) Torej soglašamo, da zakon obravnavamo po skrajšanem postopku kot predlog.

Na sejo zбора je bil vabljen tudi predstavnik združenega železniškega transportnega podjetja.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Tovariš Klančnik je pravilno prognozirал!

Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divča sglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v Sloveniji.

Predlagatelj je izvršni svet. Predlog za izdajo zakona so obravnavali odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko, odbor za prosveto in kulturo in zakonodajno-pravna komisija.

Na sejo zбора je bil vabljen tudi predstavnik zavoda za šolstvo SR Slovenije.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Besedo ima Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Eksperimenti, ki smo jih v šolstvu dovoljevali v preteklosti, me silijo k opreznosti glede vsega, kar se dogaja v zvezi s šolstvom.

Se pred dvanajstimi leti so nekateri zelo odgovorni dejavniki v naši republici zagovarjali stališče, da na kmečkem podeželju sploh ni potrebno obnavljati osnovnih šol, ker bodo ostale šole zaradi preselitve prebivalstva v industrijska mesta in druga središča brez šolarjev, za prehodno obdobje pa je dovolj, če končajo štiri razrede osnovne šole, nadaljnjo izobrazbo pa si lahko pridobijo pozneje v novem okolju, kjer bodo pač zaposleni in se bodo izobraževali v tako imenovanih večernih šolah. Ta napoved se ni uresničila in prava sreča je, da se ni! Zato pa smo sedaj pod geslom »sto let — sto šol« prisiljeni nadomestiti v preteklosti zamujeno, to pa v kratkih petih letih, ki v glavnem že potekajo, ni uspeho.

Ravno tako ni uspelo, da bi imele že vse šole pouk v eni izmeni. Prednost enozimenskega pouka so velike, tako za učitelje kot za učence. Ob prostih sobotah so tako dane možnosti za razvoj najrazličnejših svobodnih aktivnosti otrok, toda bojim se, da bodo izkoristili te možnosti drugi, mimo nas, kot so jih marsikje že doslej celo brez proste sobote. Tako kot smo mi pred vojno s svojo dejavnostjo zapolnili praznino, kjerkoli smo jo odkrili, sedaj brez zamude in oklevanja nastopajo naši konservativni nasprotniki. Ni jim žal časa in truda, medtem ko je nam vselej težko kaj žrtvovati. To pa je nevarna razvada in pomeni zanemarjanje samega sebe in družbe. Škoda, da je tako! Vendar je

le malo upanja, da bomo to indiferentnost oziroma nezainteresiranost pravočasno premagali.

Brez napredne mladine ne bo naprednega razvoja! Tega se moramo zavedati in se bolj posvetiti vsemu, kar je v zvezi z mladino, njeno vzgojo in šolanjem.

Tako sem na kratko utemeljil razloge, zaradi katerih se bom vzdržal glasanja o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj izvršni svet upošteva pripombe in predloge, dane k predlogu za izdajo zakona in predloži skupščini obrazložen osnutek zakona.

4. Osnutek zakona naj izvršni svet pripravi do 10. julija 1971.

Kdor je za ta sklep, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet!

8. točka dnevnega reda so poslanska vprašanja.

Marjan Dolenc bo odgovoril na poslansko vprašanje Ivana Krefta.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Ivan Kreft je poslal izvršnemu svetu vprašanje o državnem kapitalu, ki se zbira v zveznih bankah in o usodi tega kapitala. Prvi del njegovega vprašanja se glasi: Zakaj niso uspele intervencije izvršnega sveta Slovenije, da se to vprašanje po več kot dveletnem dogovarjanju končno uredi tako, kot je v interesu naše republike, njenega gospodarstva in s tem vse jugoslovanske skupnosti, ki želi imeti čiste račune?

Odgovor: Sredstva državnega kapitala, s katerimi upravlja federacija, so naložena v številnih investicijskih kreditih, ki so jih v skladu z odločitvami zveznih predstavniških organov dodeljevale bivše zvezne banke gospodarskim organizacijam. V letu 1968 je bil celotni zvezni državni kapital izvzet iz teh bank. Vse poslovanje se odvija prek posebnih računov pri službi družbenega knjigovodstva, bivše zvezne banke pa opravljajo predvsem tehnične posle v zvezi z izterjavo in likvidacijo obveznosti domačih in inozemskih upnikov.

V decembru 1970 je bil dosežen med predstavniki republik osnovni sporazum o načelih, po katerih naj bi ukinili tako imenovano neproračunsko bilanco federacije. Med dohodki te bilance so bila tudi likvidna sredstva zveznega državnega kapitala. Ta sporazum je bil v letošnjem letu ponovno potrjen in dopolnjen. Na sestanku zveznega izvršnega sveta s predsedniki izvršnih svetov republik in pokrajin, ki se je končal včeraj, to je v torek, 15. 6. 1971, pa je dobil obliko zakonskih predlogov, ki bodo po hitrem postopku predloženi v končno potrditev zvezni skupščini v naslednjih dneh. Pričakujemo, da bo zakon začel veljati mesec dni po sprejemu. Po predhodnih podatkih znaša ob ukinitvi neproračunske bilance federacije skupni primanjkljaj 3257 milijonov novih dinarjev. Od tega naj bi federacija poravnala 905 milijonov dinarjev, na repu-

blike pa bi prenesli 2098 milijonov dinarjev. Na Slovenijo bi odpadlo 135 milijonov dinarjev primanjkljaja. Če povem iste zneske v starih dinarjih, potem znaša celoten primanjkljaj v federaciji ob ukinitvi te bilance 325 milijard, federacija naj poravna 90 milijard, republike 210 milijard in republika Slovenija okrog 13 milijard starih dinarjev.

Poudarjam, da so to predhodni in začasni podatki, ki se lahko še nekoliko spremenijo. Predložili smo in sprejet je bil namreč sklep, ki bo formuliran v posebnem členu omenjenega zakona, da je potrebno v posebni paritetni skupini pregledati vse pogodbe in verificirati vse dokumentacijsko gradivo. Šele potem, ko bomo opravili to delo, bomo razpolagali s podrobnim in dokončnim pregledom aktive in pasive, ki bo ob uknitvi neproračunske bilance federacije prenesena na Socialistično republiko Slovenijo. To nam bo omogočilo, da bomo ta zbor podrobno obvestili o celotnem poteku in finančnih posledicah likvidacije neproračunske bilance za našo republiko. Poudarim naj, da so predstavniki in predsednik izvršnega sveta izhajali iz tega, da ne gre samo za čiste račune, ampak tudi za to, da se dogovorimo in odločimo za novo politiko in za novo naravo odnosov, ki naj vladajo med republikami in federacijo v prihodnjem obdobju; skratka, ne gre samo za likvidacijo te bilance, temveč tudi za dogovor, da ne ustvarimo nove. Lahko rečem, da smo nastopali z vsem razumevanjem položaja drugih, hkrati pa se zavzemali za nekatera principialna stališča in bistvene interese Slovenije.

V neposredni zvezi z likvidacijo izvenproračunske bilance in prenosom preostalih obveznosti na republike je tudi drugi del vprašanja, ki se glasi:

Vprašam, koliko znašajo mednarodna posojila, ki bremenijo SR Slovenijo oziroma njene gospodarske organizacije?

Najeta mednarodna posojila bodo v smislu sporazuma med republikami, če bo sprejet ustrezen zakon, poravnale republike po temle merilu: če gre za kredite, kjer so koristniki znani, naj se obveznost deli po sedežu gospodarske organizacije, ki je kredit izkoristila. Če gre za kredite, pri katerih končni koristnik ni znan in so bila sredstva mednarodnih posojil porabljena za investicije v gospodarstvu, naj se obveznost deli po strukturi vseh investicij, v katerih je sodelovala federacija, oziroma po strukturi plasmaja celotnega državnega kapitala po republikah in pokrajinah. Pri tem smo udeleženi z okrog 80 %. Obveznosti za ostali del kreditov pa naj bi bile razdeljene glede na udeležbo republik v strukturi družbenega proizvoda. Kot vam je znano, je naš delež v družbenem proizvodu Jugoslavije okrog 16 %.

Ker podrobni in končni podatki o razdelitvi obveznosti do zunanjih kreditov še niso znani, lahko govorim le o približni vsoti inozemskih kreditov, katerih odplačilo bo padlo na SR Slovenijo. Po grobih računih bo tozadevna obveznost znašala do leta 1975 okrog 750 milijonov, od tega v letu 1971 okrog 210 milijonov dinarjev ali okrog 21 milijard starih dinarjev.

O predložitvi vseh podatkov in dokumentacije bomo lahko tudi podrobno odgovorili na vprašanje o sestavi teh kreditov, ki se prenašajo in tudi na podobne pripombe, kot jih je v današnji razpravi dal tovariš Kreft.

Naslednje vprašanje se nanaša na posojila, ki jih je Jugoslavija dala drugim državam in na usodo teh kreditov. Vprašanje se glasi:

Ali bo tudi SR Slovenija prizadeta, če ne bo uspela izterjava omenjenih kreditov?

Tako imenovani politični riziki, ki nastajajo pri vračanju danih kreditov, se krijejo iz posebnega zavarovalnega sklada, ki se formira v določenem od-

stotku od vrednosti izvožene opreme pri skladu za kreditiranje izvoza opreme na kredit. Največkrat gre za odlaganje rokov odplačil. S tem v zvezi je prizadeta zlasti industrija, ker se zaradi zmanjšanega dotoka anuitet zmanjšuje potencial sklada za izvoz opreme in možnost izvoza. Sorazmerno z udeležbo, ki jo imamo pri izvozu opreme na kredit v določene države, v katerih je vračanje teh kreditov odloženo, na primer v Indoneziji in nekaterih drugih državah, bo seveda ob odlaganju plačila naših terjatev prizadeto tudi gospodarstvo SR Slovenije. Vendar se to vprašanje še rešuje.

Na koncu naj poudarim, da je vprašanje zavarovanja tako imenovanih političnih rizikov povezano z razvojem in usodo sklada za kreditiranje izvoza opreme, glede katerega smo vedno odločno in dosledno zastopali stališče, naj se iz zveznega sklada spremeni v sklad gospodarstva in republik. Če bi imeli tak sklad, bi dobili napor gospodarstva tudi v takih primerih večjo podporo. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Riko Jerman bo odgovoril na poslansko vprašanje Rada Pušenjaka, Staneta Jenka in Ivana Krefta.

Riko Jerman: Tovariš poslanec Rado Pušenjak je vprašal:

Služba družbenega knjigovodstva ugotavlja v nekaterih delovnih organizacijah razsipavanje z družbenimi sredstvi, pa čeprav obstoja za take izdatke formalno kritje v samoupravnih aktih. Takšni izdatki se delavcem običajno prikrivajo. Delavcem službe družbenega knjigovodstva so mnoge nepravilnosti v delovnih organizacijah dobro znane, ne uvajajo pa nobenih postopkov, ker niso izrecno kršeni predpisi oziroma samoupravni sklepi, niti ne sestavljajo zapisnikov. Zato javnost ne more izvedeti za številne konkretne nepravilnosti, to pa je tudi vzrok, da se te hitreje ne odpravljajo. Postavljam izvršnemu svetu vprašanje, če je voljan dati službi družbenega knjigovodstva pobudo, da seznanja javnost o konkretnih primerih čezmernega trošenja družbenih sredstev v nekaterih delovnih organizacijah tudi takrat, ko ne gre za formalno kršitev predpisov?

Izvršni svet je pooblastil republiški sekretariat za finance, da na to vprašanje odgovori.

Služba družbenega knjigovodstva je poleg opravljanja drugih evidenčnih in kontrolnih nalog že po zakonu dolžna obveščati organe družbeno-političnih skupnosti in uporabnike družbenih sredstev o pojavih in problemih, ki jih opazi pri opravljanju svojih nalog. Služba družbenega knjigovodstva ima tako vsa pooblastila za odkrivanje in preprečevanje pojavov zapravljanja družbenih sredstev, čeprav so izdatki formalno pokriti s sklepi ustreznih samoupravnih organov. Zato po mnenju izvršnega sveta ni potreba nobena njegova posebna pobuda, to tembolj, ker je zapravljanje družbenega premoženja omogočeno predvsem zaradi premalo natančnih samoupravnih aktov. Mislim na tako zapravljanje, na kakršno se nanaša poslansko vprašanje.

Ko sestavlja svoje informacije in analize, mora služba družbenega knjigovodstva na podlagi konkretnih primerov opozarjati predvsem na pomanjkljivosti notranje zakonodaje v delovnih organizacijah. Menimo, da je lahko ustrezna notranja kontrola, temelječa na materialnih interesih zaposlenih, edina sila, ki bo odpravila nerednosti v poslovanju delovnih organizacij, k čemer pa mora služba družbenega knjigovodstva posebej spodbujati. Krepiti to silo v okviru samoupravnega sistema pomeni zagotavljati racionalno gospodarjenje. Menimo, da služba družbenega knjigovodstva v tem smislu deluje že več let, in sicer ne

zgolj formalno, temveč tudi vsebinsko poglobljeno in vsestransko; vsaj morala bi tako delovati. Pri tem pa je objavljane konkretnih ugotovitev o čezmernem trošenju sredstev stvar presoje in odgovornosti služb družbenega knjigovodstva, ki morajo biti v svojem delu samostojne. Izvršni svet ne daje nobenih konkretnih pobud za objavljane ali neobjavljane takih ugotovitev, ker je to del samostojnosti in odgovornosti službe družbenega knjigovodstva.

Dajanje konkretnih pobud od strani izvršnega sveta ali drugih organov bi pomenilo prevzemanje odgovornosti za točnost takih objav, pa tudi možnost, da se služba družbenega knjigovodstva skriva za temi organi. Zato naj služba družbenega knjigovodstva objavlja svoje ugotovitve po lastnem preudarku ob lastni moralni in materialni odgovornosti za njihovo točnost in na način, ki je v interesu dela te službe.

Tovariš poslanec Jenko je vprašal: »Ali je res, da namerava republiški sekretariat za finance izdati dovoljenje za otvoritev še ene igralnice v Slovenskem primorju? Če je to res, kdo in na kakšen način izpolnjuje pogoje v smislu 4. člena zakona o igrah na srečo (Uradni list št. 29/65), da mu lahko republiški sekretariat za finance po prostem preudarku izda takšno dovoljenje?

Republiški sekretariat za finance je po republiškem zakonu o igrah na srečo pristojen za izdajanje dovoljenj za igralnice, v katerih se igrajo posebne igre na srečo. Za to dovoljenje je že več let, odkar velja navedeni zakon, zelo veliko zanimanje. Zato ni nič čudnega in nič posebnega, če so pri republiškem sekretariatu za finance prav sedaj v postopku štiri takšne prošnje, ki se nanašajo na igralnice v Slovenskem primorju in v nekaterih drugih krajih. Če je že vnaprej očitno, da niso izpolnjeni po zakonu predpisani pogoji, republiški sekretariat za finance zavrne prošnjo takoj, da prosilec prikrajša tako stroške kot tudi včasih nerealna pričakovanja. Tako je sekretariat rešil tudi eno izmed navedenih štirih prošenj, ki je bila vložena 25. maja 1970. leta in se je nanašala na otvoritev igralnice v Žusterni pri Kopru. Prosilec pa je ugovarjal in s konkretnimi podatki zavoda za statistiko v Ljubljani dokazoval, da je izpolnjen pogoj glede števila ležišč in nočitev, kot je določen v 4. členu zakona o igrah na srečo, ker v zakonu ni nikjer določeno, v kakšnem pomenu je razumeti besedo »kraj«, ali v širšem ali v ožjem pomenu. Ob uporabi širšega pomena že sedaj na obalnem področju delujoča igralnica v Portorožu ne bi bila prizadeta.

Sekretariat za finance je zaradi tega ugovora ponovno začel postopek, v katerem naj bi se ugotovilo, ali so res izpolnjeni vsi zakonski pogoji. S tem pa ni v ničemer prejudiciral končne odločitve, ker je ta odvisna od ocene vseh dokazov skupaj. Pri reševanju takih prošenj v primerih, ko so možnosti, da bodo zakonski pogoji izpolnjeni in ko je bil postopek za izdajo dovoljenja že sprožen, zahteva naš sekretariat, kakor je to predpisano v zakonu, tudi mnenje republiškega sekretariata za gospodarstvo in republiškega sekretariata za notranje zadeve. Poleg tega se na lastno pobudo posvetuje tudi z drugimi predstavniškimi in upravnimi organi, da lahko svojo — po prostem preudarku sprejeto odločitev — čimbolj uskladi s splošnimi in krajevnimi interesi. Tudi v omejenem primeru bo storil tako, ker vse kaže, da formalni pogoji, ki jih postavlja zakon o igrah na srečo, omogočajo ustanovitev še ene igralnice na našem obalnem območju.

K smotrni odločitvi republiškega sekretariata in k lažji ter preudarjeni odločitvi bi bistveno pripomoglo tudi soglasje vseh treh obalnih občin tako glede števila in lokacije igralnic kot seveda tudi — kar je pri tem bistveno —

glede dohodkov, ki iz delovanja teh igralnic izhajajo in so po zakonu namenjeni za pospeševanje turizma.

Tovariš Ivan Kreft, poslanec republiškega zbora, je vprašal tole: »Kdo je odgovoren za to, da vsota 75,5 milijona dinarjev še ni prenesena na zavarovalne zavode republik, kot je lani sklenila zvezna skupščina? S kakšno pravico s temi sredstvi še vedno razpolaga zavarovalnica Jugoslavija?

Na to vprašanje odgovarjam takole:

Po dvehletnih prizadevanjih zavarovalnih organizacij je bil leta 1969 spremenjen zakon o zavarovanju in zavarovalnih organizacijah. Po spremenjenem zakonu sredstva bivše jugoslovanske zavarovalne skupnosti po stanju ob koncu leta 1975 pripadajo vsem zavarovalnim organizacijam, ne le pravnemu nasledniku bivše Jugoslovanske zavarovalne zajednice, to je zavarovalnici Jugoslavija.

Zvezna skupščina je v juniju leta 1970 sprejela obvezno razlago o spremembi zakona. Čeprav je od spremembe zakona minilo že dve leti, še vedno ni izvršena. Zadevo je obravnavalo tudi zvezno ustavno sodišče, ki je spornim strankam svetovalo — namesto, da bi razsodilo — samo pobotanje, do katerega pa ne more priti. Postopek po zakonu zavlačuje tudi služba družbenega knjigovodstva.

Zaradi tega je upravni odbor združenja zavarovalnih organizacij vložil pismen protest zaradi zavlačevanja rešitve s strani republiške centrale službe družbenega knjigovodstva za Srbijo in njene filiale 608 v Beogradu.

Na konkretno vprašanje o tem, kdo je odgovoren, da ni izvršen prenos, odgovarjam: odgovorna je služba družbenega knjigovodstva, centrala za republiko Srbijo.

Na drugo vprašanje, s kakšno pravico s sredstvi še vedno razpolaga zavarovalnica Jugoslavija, pa odgovarjam, da ji taka pravica ni dana v nobenem predpisu.

Predsednik Miran Goslar: Sledi odgovor Iva Klemenčiča na poslansko vprašanje Miloša Poliča in Marjana Jenka.

Ivo Klemenčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec Miloš Polič je v zvezi s predlogom srednjeročnega in dolgoročnega razvoja cestnega omrežja SR Slovenije postavil izvršnemu svetu vprašanje, ki se nanaša na prometni davek na bencin in ostala pogonska goriva in njegovo razdelitev med zvezo in republiko.

Na njegova vprašanja dajem naslednje odgovore:

1. Iz sprejetega rebalansa republiškega proračuna je razvidno, da povečani delež SR Slovenije pri zveznem prometnem davku znaša 463 milijonov dinarjev. V tej vsoti je vključen tudi povečan delež republike pri zveznem prometnem davku na pogonska goriva, ki v rebalansu proračuna ni posebej prikazan. Po izračunu na podlagi količine pogonskih goriv, ki bodo predvidoma prodana na območju Slovenije v letošnjem letu, bo znašal povečani delež republike pri prometnem davku na goriva okrog 68 milijonov, kar pomeni za 15 % povečano udeležbo republike pri skupnem zveznem prometnem davku.

2. Kot je razvidno iz rebalansa republiškega proračuna, so sredstva proračuna iz naslova povečane udeležbe republike pri zveznem prometnem davku že razporejena za financiranje nalog, ki so hkrati s temi sredstvi prenesena na republiko. Skupaj z drugim prometnim davkom je za te namene uporabljen tudi prometni davek na pogonska goriva. Nerazporejenih je ostalo samo še

46 milijonov dinarjev; o njihovi uporabi naj bi odločila republiška skupščina, in to verjetno šele takrat, ko bodo znane tudi obveznosti republike v zvezi z likvidacijo izvenproračunske bilance federacije.

Naša republika se je v preteklem obdobju zavzemala za ponovno razdelitev zveznega prometnega davka na pogonska goriva v korist republik, in sicer namensko za graditev cest in druge potrebe prometne infrastrukture. Znale so tudi obveznosti, ki jih je in jih še sprejema republika v zvezi z gradnjo avtoceste, z razvojem Luke Koper in modernizacijo železnic. Toda z večjo udeležbo republike pri zveznem prometnem davku, v katerem je tudi prometni davek na pogonska goriva, se na republike prenašajo tudi obveznosti, ki se morajo nujno pokriti. Po mnenju republiškega sekretariata za finance ni realno pričakovati, da se bodo v letih 1971 do 1973 ta sredstva lahko že namensko usmerila za potrebe prometa. To pa ne pomeni, da si ne bomo še naprej prizadevali, da se pretežni del prometnega davka od pogonskih goriv čimprej usmeri za potrebe cest in druge prometne infrastrukture.

3. Večja finančna sredstva za realizacijo srednjeročnega in dolgoročnega programa razvoja cestnega omrežja je možno zagotoviti predvsem z večjimi dohodki iz sedanjih namenskih virov sredstev za ceste.

V razpravi so že predlogi, po katerih naj bi se to doseglo z večjo ceno pogonskih goriv, bencina in nafte, ter večjimi pristojbinami za cestna motorna vozila. Razen tega naj bi se prometni davek na pogonska goriva postopno znižal na stopnjo, ki velja za večino reprodukcijskega blaga, razlika do dosedanje višine pa naj bi se namenila za financiranje gradnje cest in za druge potrebe prometa.

Z vsemi predvidenimi povečanji namenskih dajatev za ceste pa se kljub temu ne bodo mogle pokriti vse potrebe in bo še nadalje potrebna pomoč iz sredstev proračunov in drugih dodatnih virov.

Postavlja se tudi vprašanje realnosti plana razvoja cestnega omrežja, ki ga je izdelal cestni sklad SR Slovenije, po katerem naj bi se za ceste na območju Slovenije v obdobju 1971—1985 vlagalo poprečno 1130 milijonov dinarjev letno ali 768 milijonov letno v obdobju 1971—1975. Pri tem naj bi za vzdrževanje cest namenili 30 % sredstev, za rekonstrukcijo in modernizacijo 24 % in za graditev novih cest 35 %. Po tem programu naj bi samo za graditev avtocest v obdobju do 1985. leta dajali 392 milijonov dinarjev letno.

Menimo, da bo potrebno predloženi program razvoja cestnega omrežja uskladiti s celotno bilanco sredstev javnega financiranja in z realnimi možnostmi družbe. Zato o končni rešitvi financiranja srednjeročnega in dolgoročnega programa cestnega omrežja v Sloveniji ne moremo govoriti, dokler ne bo program razvoja cestnega omrežja družbeno potreben in sprejet.

Na vprašanje poslanca tovariša Marjana Jenka dajem naslednji odgovor:

Postopek za dopolnitev odloka o višini pristojbin, ki se plačujejo za cestna motorna vozila, je republiški sekretariat za gospodarstvo začel že 29. aprila lanskega leta, ko je osnutek dopolnitve podal zveznemu sekretariatu za gospodarstvo s prošnjo, da ga predloži zveznemu izvršnemu svetu v odločitev.

Osnutek je predvideval naslednje dopolnitve 1. točke citiranega odloka:

Za tovarne priklopnike kmetijskih traktorjev, ki jih uporabljajo njihovi imetniki izključno za lastne potrebe, naj bi ti plačali samo 20 % cestnine, ki je določena za traktorje. Temu predlogu je republiški sekretariat za gospodarstvo priložil obširno utemeljitev.

Postopek za dopolnitev citiranega odloka je bil sprožen na podlagi vprašanj in zahtev poslancev republiške skupščine.

Na predlog republiški sekretariat za gospodarstvo ni dobil odgovora, o čemer je obvestil republiško skupščino. Razlog, zaradi katerega zvezni organi niso nadaljevali postopka za dopolnitev odloka, je bil verjetno v dejstvu, da so se že začele priprave za revizijo zvezne zakonodaje in s tem v zvezi prenos pristojnosti iz zveze na republike, ko naj bi v sklopu prenosa financiranja cestnega gospodarstva prešle na republike tudi pristojnosti v zvezi z določanjem višine pristojbin za cestna vozila in oprostitve oziroma olajšave plačevanja teh pristojbin. Poleg tega pa je vprašljivo, ali bi taka sprememba oziroma dopolnitev zveznega predpisa ustrezala stališčem drugih republik.

Kompleksna ureditev teh vprašanj bo trajala dalj časa. Zaradi tega je bil za območje naše republike pripravljen tudi osnutek začasne rešitve, po kateri bi že ob naslednji registraciji vozil začeli uveljavljati olajšave oziroma oprostitve plačevanja pristojbin za kmetijske traktorje in njihove priklopnike, ki jih lastniki uporabljajo v kmetijstvu za lastne potrebe. Vendar predlagani način rešitve ni bil povsem v skladu z veljavno zvezno zakonodajo, zaradi česar je izvršni svet Skupščine SR Slovenije na 72. seji dne 26. 5. 1971 sklenil, da bo postopek za dopolnitev zveznega odloka o višini pristojbin, ki se plačujejo za cestna motorna vozila, ponovno sprožil s tem, da bo predlog dopolnitve podal zveznemu izvršnemu svetu. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Želi kdo postaviti nova vprašanja? Bogdan Šnabl, prosim!

Bogdan Šnabl: Glede na vse pogostejše očitke, ki jih moramo poslanci poslušati na sejah občinskih skupščin ter na drugih sestankih — v zadnjem času pa jih zasledimo tudi v dnevnem tisku in celo v razpravah v tukajšnji skupščini — da se v republiki vodi protekcionistična politika ter da so v slovenskem prostoru prisotni poskusi oživljanja republiškega etatizma, kar naj bi se odražalo tudi v sprejemanju nekaterih predpisov, ki pomenijo parcialno reševanje zadev, zaradi česar smo poslanci v zadnjem času tudi predmet vse bolj pogostih kritik občanov, postavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednja poslanska vprašanja s prošnjo, da nanje tudi izčrpno odgovori.

1. Ali so v zadnjem času nekateri predloženi osnutki zakonov za konverzijo kreditov res tudi element take protekcionistične politike, in če niso, zakaj ne?

2. Ali ima izvršni svet izdelan selektiven program in tudi predvidene možnosti za uspešnejše reševanje najbolj akutnih problemov v SR Sloveniji, kot so bolnišnice, ceste, šole — glede na prej naveden in nam poslancem od občanov očitani način reševanja najbolj pereče problematike v SR Sloveniji?

Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Šnabl, taka vprašanja bi bilo treba postaviti v razpravi o konkretnih zakonih, ne pa posebej! Takrat bi moral jasno deklarirati svoj pogled na takšne zakone, ne pa posebej postaviti vprašanje, ki ga po mojem mnenju težko vključimo v celoten sistem poslanskih vprašanj.

Rado Pušenjak ima besedo!

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Pomanjkanje traktorjev povzroča med kmeti vedno večje nezadovoljstvo. Po časopisnih vesteh prodamo

v naši državi letno le 3000 traktorjev, osebnih avtomobilov pa kar 50 000. Kmetje ne morejo razumeti, da so za uvoz osebnih avtomobilov na voljo devizna sredstva, za traktorje, katerih bi potrebovali v državi kar 150 000, pa ne! Nadalje sprašujejo, zakaj ni večja domača proizvodnja traktorjev in zakaj je bila znižana carina za uvožene osebne avtomobile, za traktorje pa ne.

Prosim predstavnika izvršnega sveta, da odgovori na naslednja poslanska vprašanja:

1. Kaj namerava storiti izvršni svet, da bi dobili kmetje vsaj za jesensko setev zadostno število traktorjev?
2. Če je kdaj pričakovati znižanje sedanje 35 % carinske stopnje?
3. Ali so in kakšne so možnosti, da bi se tudi slovenska industrija ukvarjala s to proizvodnjo oziroma kdaj je pričakovati prve proizvode?

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Prosim, tovariš Drnovšek!

Jože Dernovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Imam dvojce kratkih vprašanj.

Znano je, da se je tudi izvršni svet vključil v prizadevanja za stabilizacijo naših gospodarskih in družbenih razmer. V zvezi s tem je sprejel 23. 2. 1971. leta svoj stabilizacijski program in ga nedavno še dopolnil. Ta program je sedaj še na pol v ilegali zato, ker so ga sprejeli samo predsedniki občin, za njimi pa sekretarji komitejev Zveze komunistov; v dnevniku »Delo« pa je bil objavljen komentar, ki ugodno ocenjuje ta program, kar se mi zdi, da je tudi v redu.

Imam tile vprašnji:

1. Kakšni so vzroki, da izvršni svet tega programa ne objavi? Ali so kakšni posebni razlogi?
2. Ker so v tem programu postavljeni tudi roki, na primer konec maja ali konec junija, me zanima, kdaj bo dana kakšna krajša bilanca oziroma poročilo o rezultatih izvajanja tega programa, glede na to, ker so problemi zelo pereči. Zanima me ta aktivnost oziroma bilanca po posameznih področjih glede na postavljeni program.

Odgovor na prvo vprašanje želim še danes, če je to mogoče, na drugo pa na prihodnji seji. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: Štefan Sambt, prosim!

Štefan Sambt: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Z odgovorom tovariša Klemenčiča nisem zadovoljen, ker sem že pred leti dobil enako pojasnilo, namreč, da morajo to vprašanje urediti zvezni organi. Ko smo se pritožili na zvezno komisijo za prošnje in pritožbe, so nam sporočili z velikim naslovom, da je to v pristojnosti republike, in to že v preteklem letu! Škoda, ki nastaja zaradi tega, ker to vprašanje še ni rešeno, pa nenehno raste. Lastniki traktorjev sedaj praktično ničesar ne plačujejo, ker traktorjev nimajo registriranih. Če bi plačali 20 % takse, kot je bilo predvideno, bi iz tega naslova že pridobili ogromno milijonov za ceste. Tovariši, mi pa sedaj vztrajamo pri obveznosti, ki je ne moremo realizirati in izgublamo sredstva, ki bi jih lahko zbrali, če bi to vprašanje pametno uredili. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V našem parlamentu ne obstoja pravica do interpelacije. Nekateri današnji odgovori so takšne narave, da bi bila pravica interpelacije ne le smiselna, pač pa še kako koristna in potrebna! Ker takšne pravice ni, predlagam v skladu z našim poslovnikom naslednje:

Če so odgovori na poslanska vprašanja takšne narave in tako pomembni, da bi ob uporabi pravice interpelacije mogli služiti za razčiščevanje pomembnih širših problemov, lahko predsednik zbora po lastni presoji prizna pravico do interpelacije.

Predsednik Miran Goslar: Upam, da bomo z novim poslovnikom lahko to rešili drugače.

Ali bo predstavnik izvršnega sveta lahko odgovoril na vprašanja, ki so bila postavljena? Namreč na tista, na katera lahko že danes odgovori.

Marjan Dolenc: Upošteval bom predvsem zadnjo pripombo in odgovoril na tista vprašanja, na katera lahko takoj odgovorim, glede ostalih pa si pridržujem pravico, da odgovorim kasneje, ko bomo zbrali dodatne informacije.

Predvsem prosim tovariša poslanca Šnabla, da bolj konkretno pojasni, katere primere je imel v mislih, ko je omenjal protekcionistično politiko, da bi nam olajšal formuliranje našega odgovora. Na splošno pa moram reči, da bomo imeli, kot do sedaj, zlasti pa v prihodnjih tednih in mesecih še dovolj priložnosti, da razpravljamo o naši politiki in njeni globalni orientaciji; zlasti v razpravi o našem srednjeročnem planu, v kateri bomo najbrž določili bodočo razvojno politiko in ustrezne instrumente, naše skupne cilje in vlogo družbene intervencije oziroma družbe na splošno. Še bolj temeljito pa bomo lahko govorili o tem tudi ob sprejemanju koncepta dolgoročnega razvoja.

Kolikor pa je mišljena tekoča politika, bi nam koristilo, če bi lahko podrobneje opredelil vprašanja.

Glede vprašanj o kmetijstvu, zlasti glede oprostitev omenjenih pristojbin, moramo reči, da smo že večkrat odgovarjali in da spoštujemo in moramo spoštovati v tem domu in v izvršnem svetu obstoječi pravni red. V tem okviru smo določali stališča in potem napravili na tem področju, kolikor smo največ mogli. Povem naj, da smo na seji izvršnega sveta to vprašanje obravnavali kot posebno točko in o njej zelo široko razpravljali, ker smo resnično poskušali poiskati ugodno rešitev, vendar so bile naše možnosti omejene zaradi obstoječih predpisov. Ko pa bodo sprejeta ustavna dopolnila, se bo stanje bistveno spremenilo.

Predsednik Miran Goslar: Na druga vprašanja bo izvršni svet odgovoril na naslednji seji.

Zadnja, to je 9. točka dnevnega reda, so volitve in imenovanja.

Imamo več odlokov. Najprej je na vrsti predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. K predlogu odloka sta dala pozitivno mnenje prosvetno-kulturni zbor in izvršni svet. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Prosim, da glasujete. Kdor je za predlog odloka, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka sprejeli in smo s tem razrešili predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti, Stanka Petelina in imenovali v skupščino izobraževalne skupnosti Rudija Likarja.

Naslednji je predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Pozitivno mnenje imamo od prosvetno-kulturnega zbora in izvršnega sveta. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Torej glasujmo! Kdor je za predlog odloka, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in je za predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja imenovan Uroš Markič, svetovalec republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Sledi predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svet zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Pozitivno mnenje imamo od prosvetno-kulturnega zbora in izvršnega sveta. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Torej glasujmo! Kdor je za odlok, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in je v svet zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije imenovan dr. Sergej Vrišer, ravnatelj pokrajinskega muzeja v Mariboru.

Za tem je na vrsti predlog odloka o izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in Mariboru.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Glasujmo! Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in je za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani imenovan Anton Pipan, sodnik občinskega sodišča I v Ljubljani, za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru pa Dušan Dougan, sodnik občinskega sodišča v Mariboru.

Sledi predlog odločbe o soglasju k imenovanju dr. Toneta Ferenca za ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Želi kdo besedo? (Ne.) Pozitivno mnenje imamo od izvršnega sveta in prosvetno-kulturnega zbora.

Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog odločbe je sprejet in s tem dano soglasje k imenovanju dr. Toneta Ferenca za ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

Zadnji je predlog odločbe o soglasju k imenovanju Miloša Kobeta za direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Pozitivno mnenje sta dala izvršni svet in prosvetno-kulturni zbor. Želi kdo besedo? (Ne.)

Torej glasujmo! Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dano soglasje k imenovanju Miloša Kobeta za direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani. Hvala lepa!

Dnevni red seje je s tem izčrpan in zaključujem 27. sejo republiškega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 15.45.)

REPUBLIŠKI ZBOR

28. seja

(30. junija 1971)

Predsedoval: Miran Goslar,
predsednik republiškega zbora in

Lojzka Stropnik,
podpredsednica republiškega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Miran Goslar: Pričenjam 28. sejo republiškega zbora.

Za današnjo sejo so opravičili svoj izostanek naslednji poslanci:

Tone Remc, Janko Burnik, Vinko Hafner, Maks Jamšek, Stane Kavčič, Dušan Kolenc, Andrej Peharc, Miha Prosen, Franci Kuhar, Adolf Tavčar, Zdenko Roter, Marjan Orožen in Avgust Majerič.

Ker je precej poslancev odsotnih, vas prosim, da disciplinirano vztrajate do konca zasedanja in tako omogočite sklepčnost.

Poleg razširitve dnevnega reda, ki sem jo predlagal z dopisom od 23. junija, razširjam predlagani dnevni red še z obravnavo predloga zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov. Ta zakon je predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnavamo po skrajšanem postopku. Tako torej predlagam tale dopolnjeni dnevni red:

1. odobritev zapisnika 27. seje republiškega zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970;
4. predlog zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev XX do XLIII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov;
5. osnutek zakona o cestah;
6. osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji;

7. zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970;
8. finančni načrt cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971;
9. osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno prenosnih elektrogospodarskih podjetij;
10. osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov;
11. osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov;
12. predlog zakona o republiških priznavalninah;
13. predlog za izdajo zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo;
14. predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji;
15. predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve;
16. predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971 do 1975;
17. predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerze v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stolpičev v študentskem naselju v Ljubljani;
18. razrešitev in imenovanje tajnika Skupščine SR Slovenije ter imenovanje namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije;
19. imenovanje sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije;
20. razrešitev nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, imenovanje republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter določitev oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje.

Ali se strinjate s tem dnevnim redom?

Tovariš Kreft, se ne strinjaš?

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Zavedam se v polni meri, da je dopolnjevanje dnevnega reda z novimi točkami opravičeno le v nujnih in izjemnih primerih, ki jih ni mogoče predvideti. Menim, da gre sedaj za tak primer, sicer se ne bi predvčerajšnjim sestal na izredni seji centralni komite Zveze komunistov Slovenije, da bi razpravljali o položaju, ki ni nastal po krivdi naše države. Dnevni red današnje seje je bil določen že pred desetimi dnevi, ko položaj najbrž še ni bil tako zaskrbljujoč, kot je postal zadnje dni. Zato predlagam, da dnevni red dopolnimo s poročilom o mednarodnem političnem položaju.

Ce danes tega predloga o dopolnitvi dnevnega reda ne bi mogli sprejeti, naj bi bila ta točka na dnevnem redu naslednje seje republiškega zbora. Skupščina se ne more zadovoljiti s tem, da dogajanja le spremlja, temveč mora tudi ukrepati, kadar to nujno terja položaj.

To je kratka utemeljitev mojega predloga.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Kreft, strinjam se s tem predlogom; ker pa je naslednja seja predvidena za 8. julij, bi imeli to točko takrat na dnevnem redu.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Matičič, prosim!

Cene Matičič: Tovariš predsednik, strinjam se z dnevnim redom, mislim pa, da bi morali eno od teh točk še nekoliko dopolniti.

Trdno sem prepričan, da je vsebina vprašanja, posebno pa še misli, ki so vtakane v poslansko vprašanje dr. Vojana Rusa, takšnega načelnega pomena, da bi lahko takoj razpravljali o številnih nujnih spremembah v našem sistemu. Zato tega poslanskega vprašanja ne bi smeli obravnavati po običajnem postopku. V skladu s svojim predlogom o pravici do interpelacije, ki sem ga podal na prejšnjem zašedanju našega zbora, predlagam, da spoštovani predsednik našega zbora izjemoma odredi pravico do interpelacije na to poslansko vprašanje. To pomeni, da bi poslanci našega zbora, potem ko bi slišali odgovor izvršnega sveta, lahko na isti seji razvili debato v okviru vsebine poslanskega vprašanja tovariša dr. Rusa ter odgovora izvršnega sveta. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Matičič, izvršni svet ne bo odgovoril na vprašanje dr. Vojana Rusa na današnji seji, temveč šele na naslednji! (Cene Matičič iz klopi: »Potem to odpade.«)

Kdor je za predlagani dnevni red, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.)

Hvala! Dnevni red je sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na zapisnik 27. seje.

Ima kdo kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da ni pripomb in je torej zapisnik 27. seje republiškega zbora odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na poslanska vprašanja.

Na vprašanje dr. Jožeta Brileja odgovarja Boris Goljevšček, predsednik komisije izvršnega sveta za zadeve SR Slovenije v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij.

Boris Goljevšček: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec republiškega zbora Jože Brilej je postavil naslednja vprašanja:

»Ali je izvršni svet že imenoval komisijo, predvideno v 10. členu zakona, kakšna je njena sestava in predstavniki katerih občin so v njej?

Ali je ta komisija že začela z delom in kakšno je njeno dosedanje delo?

Ali komisija ocenjuje, da sta v 5. členu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji omenjena republiška sklada, namreč cestni sklad ter vodni sklad SR Slovenije, in v 6. členu omenjene skupnosti, namreč izobraževalna in raziskovalna skupnost v svojih letnih in srednjeročnih planih, ki so jih že oziroma jih še pripravljajo, upoštevale predloge in zahteve manj razvitih območij, določenih v zakonu?

Ali je komisija razpravljala o enotnih stališčih 6 občin, in sicer: Šmarje pri Jelšah, Šentjur pri Celju, Laško, Sevnica, Krško in Brežice, v katerih območja spadajo tudi deli Kozjanskega, glede petletnega programa razvoja cestnega omrežja na Kozjanskem? Kakšno je stališče komisije do predloženega programa 6 občin in, ali je komisija to svoje stališče posredovala cestnemu skladu SR Slovenije?«

Odgovarjam takole: V komisijo, ki naj bi delovala v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij, je izvršni svet Skupščine SR Slovenije imenoval dne 25. 2. 1971 naslednje člane: Davorina Cvilaka, pomočnika republiškega sekretarja za finance, Rada Lipičarja, pomočnika republiškega sekretarja za

gospodarstvo, Andreja Briškija, svetovalca zavoda SR Slovenije za planiranje, Vlasto Uršič, sodelavko gospodarske zbornice SR Slovenije, Ivana Kukovca, dipl. inž. agronomije, tajnika republiškega odbora sindikatov kmetijskih delavcev, Zdravka Krvino, predsednika skupščine občine Škofja Loka, Ferdinanda Papiča, predsednika skupščine občine Tolmin, Avgusta Majeriča, poslanca republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, Cirila Pevca, predsednika skupščine občine Trebnje, Franca Svetino, predsednika skupščine občine Šentjur pri Celju, Franja Muršeca, predsednika občine Lenart v Slovenskih goricah, Draga Seligerja, poslanca družbeno-političnega zbora zvezne skupščine, Antona Matjašiča, sodelavca Ljubljanske banke in Borisa Goljevščka, predsednika skupščine občine Murska Sobota.

V komisiji je torej 6 predsednikov občinskih skupščin, in to dva iz razvitih občin Škofje Loke in Tolmina ter štirje iz nerazvitih območij: Trebnje, Šentjur, Lenart in Murska Sobota.

Komisija je na prvi seji dne 1. 4. 1971 sprejela naslednje sklepe: republiški sekretariat za finance v sodelovanju z zavodom SR Slovenije za gospodarsko planiranje in sekretariatom za zakonodajo izvršnega sveta SR Slovenije pripravi predlog odloka za ugotovitev občin, ki izpolnjujejo pogoje iz 2. člena zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. Odlok je pripravljen in poslan izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije.

Republiški sekretariat za finance je zahteval od cestnega in vodnega sklada SR Slovenije, da do 5. maja 1971 sporočita svoje odločitve glede sredstev, ki jih v svojem srednjeročnem in letnem programu za leto 1971 predvidevata za ustrezne investicije infrastrukturnih objektov na manj razvitih območjih in predlog meril, za katera samoupravni organi obeh skladov menijo, da bi predstavljala podlago za tripartitne odločitve glede geografsko zaokroženih območij, ki niso zajeta z odloki izvršnega sveta v smislu 2. člena. Republiški sekretariat za finance si bo do 5. maja 1971 zagotovil od izobraževalne skupnosti SR Slovenije, raziskovalne skupnosti SR Slovenije, skupnosti otroškega varstva SR Slovenije in kulturne skupnosti SR Slovenije obvestilo o izvajanju 6. člena zakona, predvsem pa njihove predloge za določitev meril, ki morajo biti dogovorno sprejeta.

Do prihodnje seje naj se pripravi osnutek poslovnika za delo komisije, v katerem morajo biti jasno opredeljena stališča o treh osnovnih vprašanjih: beneficirana obrestna mera, sofinanciranje razvojnih programov in projektov ter konverzija posojil kmetijskim gospodarskim organizacijam. O vseh teh vprašanjih naj se pripravijo variantni predlogi.

Republiški sekretariat za finance bo takoj zahteval tolmačenje zakona od Skupščine SR Slovenije, predvsem glede nejasnosti določbe 12. člena.

Sprejet je bil tudi predlog, naj pošljejo manj razvite občine kratek oris svojih prizadevanj za srednjeročni razvoj.

Do 23. junija 1971 je komisija prejela le pismen odgovor vodnega sklada SR Slovenije. Cestni sklad in druge skupnosti iz 6. člena zakona se kljub ponovni zahtevi niso odzvale in nam tako niso znana stališča in merila, ki naj bi jih sklad oziroma skupnosti upoštevale pri sprejemanju tekočih in srednjeročnih načrtov.

Komisija zavzema tudi odločno stališče, da ne bo odločala, dokler nima sprejetega poslovnika in razvozlanih dilem glede treh poglavitnih vprašanj. Pri beneficiranih obrestih še ni rešeno vprašanje, ali naj se izračunani znesek obresti izplača med graditvijo objekta in se na ta način učinkovito pomaga

investitorjem tudi v obliki soudeležbe ali pa naj se beneficirane obresti izplačujejo tako kot prihajajo v plačilo anuitete. Pri tem je treba upoštevati, da se komisija ne sme zadolževati za večji znesek, kot je predviden v vsakoletnem proračunu. Nadalje je odprto vprašanje, ali naj bodo obresti za vse gospodarske dejavnosti enake; ali je nujen natečaj in razpis? Na podlagi natečaja in razpisa bi moral biti sprejet finančni načrt, v katerem mora biti jasno določena struktura porabe glede beneficirane obrestne mere, sofinanciranja objektov in konverzije posojil; prav tako pa tudi glede sofinanciranja razvojnih programov.

Težišče je na regionalnih programih, poleg tega pa menimo, da nima smisla financirati vseh projektov, temveč le tiste projekte, ki se lahko uresničijo. Tudi na ta način se želimo izogniti raznim megalomanskim načrtom, ki ne morejo biti uresničeni.

Prav tako je še vrsta odprtih vprašanj glede konverzije kmetijskih posojil, ali naj se konvertira rok ali pa tudi obrestna mera, ali to velja samo za stara posojila, ali tudi za nova in tako dalje.

Komisija bo imela danes sejo. Variantni predlogi so pripravljene; v juliju bo o njih obveščenih in zaprosenih za mnenje 11 manj razvitih občin in tudi izvršni svet. Delovna skupina komisije: Cvilak, Lipičar, Briški, Uršič in Goljevšček, je pripravila variantne predloge spornih rešitev. Komisija bo zavzela svoje stališče o teh vprašanjih 30. junija 1971 in pripravila tudi poslovnik ter ga poslala v obravnavo izvršnemu svetu in manj razvitim občinam. Postopek v tej zvezi naj bi bil zaključen v mesecu juliju. Predviden je bil tudi razgovor s predstavniki skladov in samoupravnih skupnosti SR Slovenije, vendar taka razprava brez zaprosenih stališč in meril ne bi dala zelenega rezultata.

Pričakovali smo, da bomo naloge postavljene na prvi seji komisije, uresnili v mesecu maju. Več kot enomesečno zamudo pa je treba pripisati predvsem dejstvu, da je vse strokovno delo za komisijo opravljal že tako preobremenjeni pomočnik republiškega sekretarja za finance, tovariš Cvilak. Vsi napor, da bi na sekretariatu za finance našli zanj ustrezno nadomestilo, niso uspeli. Naloge komisije, našteje v 10. členu zakona, so tako obsežne, da bi morala vse strokovne in administrativne posle opravljati oseba, ki bi ji bilo to delo izključna zadolžitev. Zato predlagamo, da celotno finančno poslovanje komisije ostane v sklopu republiškega sekretariata za finance; vsa strokovna in administrativna dela pa naj opravlja strokovna oseba v okviru republiškega sekretariata za gospodarstvo.

Pred zaključkom naj povem, da je komisija svoje delo razdelila v tri etape.

Prva etapa je razdelitev dveh milijard dinarjev, kolikor je na razpolago; druga etapa je določitev in sprejem jasnih meril skladov in samoupravnih skupnosti; v tretji etapi pa naj bi predvsem proučevali stanje in razvoj ter koordinirali akcije na manj razvitih območjih. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Na drugo vprašanje Jožeta Brileja odgovarja Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem.

Boris Mikoš: Tovariš poslanec Jože Brilej je postavil tri vprašanja in sicer:

1. Kateri ukrepi so bili sprejeti po pismu občinskih skupščin Brežice in Krško z dne 12. avgusta 1970 izvršnemu svetu in kateri republiški organi skrbe za njihovo izvajanje?

2. Kateri republiški organ je pristojen za izdajo soglasja za začetek obratovanja industrijskih obratov; onesnaženost Krke je izrazito kritična od Novega mesta navzdol; kdaj in pod kakšnimi pogoji je izdal to soglasje in kateri organ je dolžan kontrolirati izvajanje ukrepov, ki bi jih bilo treba pri obratovanju takih naprav nujno zagotoviti?

3. Kaj nameravajo izvršni svet oziroma pristojni republiški organi ukreniti, da se omenjena onesnaženost Krke čimprej odpravi in zagotovi, da v prihodnje ne bi prihajalo do pojavov, kot so opisani v začetku tega vprašanja?

Dajem odgovor:

V zadnjem letu je dvakrat prišlo do velikega onesnaženja reke Krke. Na prvo onesnaženje sta opozorili skupščini občin Krško in Brežice dne 12. 8. 1970. leta. V tem pismu sta občini navedli, da je onesnaženje nastopilo na območju Mršeče vasi. Na tem območju ima pralnico peska podjetje »Kremen«. Republiški vodnogospodarski inšpektor je pregledal obratovanje pralnice in ugotovil, da je pralnica po prvem onesnaženju usposobila 20 .9. 1970 nov usedalni bazen in od takrat dalje odteka iz te pralnice v Krko čista voda. O teh ugotovitvah, kakor tudi o programu skupščine občine Novo mesto za zgraditev kanalizacije in čistilnih naprav na njenem območju, je republiški vodnogospodarski inšpektorat podrobno obvestil občini Krško in Brežice z dopisom z dne 28. 1. 1971. Ker prizadeti občini na ta dopis nista reagirali, je inšpektorat menil, da sta s pojasnilom zadovoljni. Zato navedba v poslanskem vprašanju, da prizadeti občini o ukrepih nista bili obveščeni, ni točna.

Ob letošnji prijavi onesnaženja Krke je bilo očitno, da pralnica peska pri tem ponovnem onesnaženju ni prizadeta. Vzroke smo zato iskali predvsem v Novem mestu, ki s fekalnimi in industrijskimi odpadnimi vodami nevarno obremenjuje Krko. Izredna občasna onesnaženja Krke povzročata predvsem tovarna zdravila »Krka«, ki zliva »šarže« pokvarjene fermentacije antibiotikov v količinah po 30 ali celo 60 kubičnih metrov v dveh urah in pol sunkovito in naravnost v Krko. Te vode vsebujejo mnogo organskih snovi, ki povzročajo v Krki verjetno skupno z ostalimi onesnaženji izredne biokemične procese ter pojavljanje in odminanje mikroorganizmov, kar vse povzročata spremembo barve vode, kalnost, pomanjkanje kisika in podobno in to še daleč pod izvirom onesnaženja.

Za vse industrijske čistilne naprave daje vodnogospodarsko soglasje republiški sekretariat za urbanizem na podlagi zahtevka investitorjev. Uporabna dovoljenja za pričetek obratovanja pa izdaja pristojna občinska skupščina. Vodnogospodarska soglasja vsebujejo vse potrebne določbe glede čiščenja in odvajanja odpadnih voda v vodotok. Izvajanje teh določb nadzoruje pristojna občinska vodnogospodarska inšpekcija. Dejanska kadrovska zasedba te inšpekcije pa je skrajno deficitna, saj opravlja medobčinski gradbeni inšpektor v Novem mestu tudi vodnogospodarsko inšpekcijo za štiri občine. Nadzor nad delom občinskih vodnogospodarskih inšpektorjev pa opravlja v Sloveniji en sam republiški vodnogospodarski inšpektor.

Republiški sekretariat za urbanizem je kot pristojni organ za vodno gospodarstvo že od leta 1965 dalje z vso resnostjo obravnaval problematiko ohranitve kvalitete reke Krke. Ker je glavni povzročitelj onesnaženja Krke Novo mesto s svojo industrijo, je republiški sekretariat za urbanizem že takrat dal pobudo za izdelavo sanacijskega programa za odvajanje in čiščenje vseh odpadnih voda na območju mesta Novo mesto.

Na podlagi te pobude je v letu 1969 izdelal Zavod za vodno gospodarstvo SR Slovenije potrebno projektno dokumentacijo, za tem pa idejni in tudi glavni projekt posameznih faz sanacijskega programa in finančni program. Republiški sekretariat za urbanizem je na podlagi finančnega programa zagotovil udeležbo republiških kreditov tako s strani vodnega sklada SR Slovenije kakor tudi s strani komunalne banke Ljubljana. Zaradi velike investicije je bil finančni program za obdobje v letih 1970 do 1977 razdeljen na sedem investicijsko zaključenih faz. Celotna osnovna investicija, to je: glavni zbiralnik, črpališče, potrebni zadrževalni bazeni na glavnem zbiralniku in čistilna naprava je namreč reč skupno ocenjena na 11 milijonov dinarjev. Od tega so v letu 1970—1971 v gradnji glavni zbiralnik v Ločni, zadrževalni bazen deževnih voda v Kandiji, ki je hkrati preurejen v začasno čistilno napravo in sušni zbiralnik v Kandiji; vse skupaj v vrednosti dveh milijonov dinarjev. V letu 1971 pa bodo gradbeno zaključeni vsi ti objekti. V letošnjem letu že teče tudi gradnja glavnega zbiralnika v Bršljinu in prve etape centralne čistilne naprave v vrednosti 2,5 milijona dinarjev. V naslednjem letu predvidevamo gradnjo sušnega zbiralnika, črpališča na tem zbiralniku in druge etape čistilne naprave v vrednosti dveh milijonov dinarjev. Računamo, da bo s temi investicijami zgrajena osnova za čiščenje odpadnih voda Novega mesta in da bo hkrati zgrajen tudi del glavne zbiralne mreže v Novem mestu. Zbranih in očiščenih bo na ta način približno 60 % vseh odpadnih voda mesta in industrije. V polni meri pa bo investicija učinkovala po priključitvi še ostalih delov mesta, ki jih bo možno priključiti komaj v razdobju 1973—1977; takrat bo sanacijski program zaključen. Poleg teh investicij pa je tovarna Krka sama zgradila napravo za nevtraliziranje odpadnih voda in vložila za ta dela 350.000 dinarjev.

Tovarna Novoteks bo v letu 1971 zgradila nevtralizacijsko napravo in sedimentacijo za tehnološke odpadne vode in za to investirala 250.000 dinarjev.

Na podlagi onečiščenj je republiški vodnogospodarski inšpektorat naročil občinski inšpekciji, da prijavi tovarno zdravil Krka pristojnemu tožilcu zaradi prestopka, ki ga je izvršila s tem, ker gradi kanalizacijo po spremenjenem projektu, ki nima vodnogospodarskega soglasja in ker predpisana in že zgrajena nevtralizacijska naprava ni obratovala ter zaradi nedovoljenega odvajanja »šarž« pokvarjene fermentacije v Krko.

Inšpektorat bo prijavil tudi industrijo motornih vozil, ker odvaja industrijsko odpadno vodo v kraško vrtačo brez vodnogospodarskega soglasja.

Drugi industrijski obrati, ki sicer imajo čistilne naprave, pa jih učinkovito ne uporabljajo, bodo prijavljeni pristojnemu sodniku za prekrške.

Onesnaženje vode se ne pojavlja samo v Krki, ampak tudi v večini drugih vodotokov. To samo utemeljuje potrebo, da v politiki na področju vodnega gospodarstva v bodoče bolj poudarjamo vprašanje varstva kakovosti voda. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Jožetu Drnovšku odgovarja Marjan Dolenc, član izvršnega sveta.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Poslanec Jože Drnovšek je postavil izvršnemu svetu vprašanje o objavi stabilizacijskega programa in o rezultatih izvajanja tega programa na posameznih področjih.

Vprašanje se glasi takole:

1. Zakaj izvršni svet tega programa ne objavi? Ali so za to kakšni posebni razlogi?

2. Ker so v programu tudi postavljeni roki, na primer, konec maja, konec junija in podobno, me zanima, kdaj bo dana kakšna krajša bilanca oziroma poročilo o rezultatih izvajanja programa po posameznih področjih?

V imenu izvršnega sveta dajem naslednji odgovor:

Akcijski program izvršnega sveta so sprejeli vsi poslanci republiške skupščine, predsedniki občin — z njimi je bila posebna obravnava — in sekretarji občinskih komitejev Zveze komunistov, posredovan pa je bil vsem republiškim vodstvom družbeno-političnih organizacij. Bil je že obravnavan tudi v nekaterih forumih v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, v centralnem komiteju Zveze komunistov in v drugih organizacijah. Prejele so ga vse redakcije, ki vodijo sredstva javnega obveščanja. Izvršni svet meni, da je s tem postal njegov akcijski program vsem dostopen in javen. Na željo širše javnosti pa bomo program v bližnji prihodnosti še posebej objavili.

Velja poudariti, da ima akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971 predvsem operativni, delovni značaj in se bo zato v skladu z našimi spoznanji in odločitvami in glede na spremenjene pogoje spreminjal in dopolnjeval.

O izvajanju akcijskega programa bo izvršni svet poročal skupščini predvsem s konkretnim obravnavanjem posameznih vprašanj, ki so v programu zajeta in predvidena za obravnavo v Skupščini SR Slovenije. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: Sledi še odgovor Ivanu Kreftu. Odgovarja Riko Jerman, republiški sekretar za finance.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Ivan Kreft, poslanec republiškega zbora, je postavil naslednje poslansko vprašanje:

»Kako namerava slovenski izvršni svet ukrepati glede na dejstvo, ki ga je navedel v svojem odgovoru na moje poslansko vprašanje republiški sekretariat za finance, namreč, da je služba družbenega knjigovodstva, centrala za Srbijo odgovorna za to, da doslej še ni uresničen lanski sklep zvezne skupščine o vrnitvi 77 milijonov dinarjev zavarovalnicam v republikah?«

Odgovarjam: Kakor sem že povedal v odgovoru na prejšnje poslansko vprašanje, se z uresničevanjem lanskega sklepa zvezne skupščine, da mora zavarovalnica Jugoslavija vrniti zavarovalnicam v republiki 77 milijonov dinarjev, intenzivno ukvarja in ga razčiščuje združenje jugoslovanskih zavarovalnic. Med temi prizadevanji je združenje tudi naslovilo na SDK protest, katerega bistvo je zahteva, naj SDK nujno izda ustrezne odločbe o prenosu sredstev bivše Jugoslovanske zavarovalne skupnosti na komisijo za likvidacijo njenih obveznosti in to v skladu z zakonom in avtentično razlago 126.c člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovanju in zavarovalnih organizacijah.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije meni, da je kljub očitnemu zavlačevanju rešitve potrebno nadaljevati razčiščevanje navedene sporne zadeve med prizadetimi organizacijami in pri tem podpira vse upravičene zahteve združenja jugoslovanskih zavarovalnic. Glede na vprašanje v zvezi s službo družbenega knjigovodstva želim poudariti, da mojega prejšnjega odgovora ni mogoče

razlagati tako, kakor da sem želel nasploh kritizirati to službo v Srbiji. Omejil sem se izključno le na primer, ki ga je navajalo vprašanje; znano pa je, da opravlja služba družbenega knjigovodstva odgovorne in pomembne družbene naloge in jo moramo podpirati. To pa seveda ne izključuje, da ne bi bili, ko je to potrebno, tudi kritični. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Želi kdo postaviti kakšno novo poslansko vprašanje? Ivan Pučnik, prosim!

Ivan Pučnik: Spoštovani tovariši in tovarišice! V zadnjem obdobju je stekla širša družbena razprava in prizadevanje na področju starostnega varstva in je upravičena sprejeta ocena, da je bilo to področje dokaj zapostavljeno. V resno opozorilo so tudi primeri, ko so ostareli ljudje osamljeni in brez vsake pomoči žalostno končali. Številni družbeni dejavniki so naposled ugotovili, da je tudi na tem področju potrebno doseči vidnejši napredek.

Življenjski pogoji socialnih podpirancev v naši občini so skrajno nevzdržni; šele po izrednem prizadevanju in razumevanju skupščine so v tem letu dosegli poprečno podporo 100 novih dinarjev. Ob takem poprečju se postavlja vprašanje življenjskega minuma; spričo nenehne rasti življenjskih stroškov pa je nujno potrebno, da bi se s pomočjo republike zagotovila sredstva v te namene.

Zato postavljam izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

Ali predvideva, da bi se v okviru Socialistične republike Slovenije uzakonil delež nacionalnega dohodka, ki bi bil namenjen dopolnjevanju razlike med občinsko poprečno denarno pomočjo in v republiškem merilu ugotovljenim življenjskim minimumom.

Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak, prosim!

Rado Pušenjak: Tovariši, dnevno časopisje je ocenilo odločitev zveznega izvršnega sveta, da se bodo odkupne cene osnovnih kmetijskih proizvodov sicer pomembno zvišale, kljub temu pa bi ostale cene kruhu, sladkorju in olju nespremenjene, kot edino pametno rešitev. Nekateri previdnejši časopisi so se sicer omejili na pripombo, da velja ta ugotovitev vsaj za ta trenutek. Nedvomno je večina občanov za to, da se z zvišanjem cen izboljša položaj kmetijstva na eni strani, na drugi strani pa se ne poslabša socialno stanje mestnega prebivalstva, vendar pa jih postavlja ta zelo nagel in daljnosežen ukrep ter prava prelomnica v praksi zadnjih let pred številne neznanke.

Zanimivo je predvsem, kako se izraža ta edino pametna rešitev v številkah. O tem zvezni izvršni svet javnosti ni seznanil, kakor tudi ne o tem, iz kakšnih virov bo potrebno poskrbeti kritje za te nove pomembne obveznosti proračunov.

Prosim, da mi izvršni svet odgovori na naslednja vprašanja:

Kakšno obveznost predstavlja zadevni sklep zveznega izvršnega sveta za Slovenijo? Kako namerava izvršni svet Skupščine SR Slovenije pokrivati te obveznosti? Ali namerava izvršni svet podvzeti ustrezne ukrepe, da pri iskanju kritja maksimalno zaščiti tisto skupino občanov, katerim zvezni izvršni svet ni maral naprtiti novega zvišanja cen? Kaj pomeni zvišanje odkupnih cen za slovensko kmetijstvo? Ali ne bi bilo mogoče uporabiti ekonomičnejših rešitev, ob katerih zvišanje cen živil vendarle ne bi prizadelo socialno šibkega dela prebivalstva in ob katerih bi premožnejši občani kupovali prehrabene artikle

po ekonomskih cenah? In končno, ali pomeni zadevni sklep zveznega izvršnega sveta začetek pomembnejšega subvencioniranja kmetijstva?

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Zdravko Dolinšek.

Zdravko Dolinšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Znano je, da je v turistični sezoni ob sobotah do 22. ure in ob nedeljah in državnih praznikih do 24. ure prepovedan promet tovornih vozil, ki za prevoz nimajo posebnih dovoljenj, ta pa se izdajajo le tistim tovornim vozilom, ki prevažajo lahko pokvarljivo blago in podobno. Kljub temu pa se dogaja, da na relaciji Maribor—Ljubljana—Koper v prepovedanem času brezskrbno vozijo tovorna vozila s prikolicami in brez njih, med njimi tudi prazna in za katere dvomim, da bi imela ustrezna dovoljenja, ter močno ovirajo promet. Ker po naših cestah kroži kar precej vozil prometne milice in ker je turistična sezona v polnem razmahu, zastavljam sekretariatu za notranje zadeve naslednje vprašanje:

1. Kako je mogoče, da se dogajajo takšne kršitve vzdolž glavne prometne magistrale?

2. Ali bodo podzeti ustrezni ukrepi, ki bodo v bodoče to pomanjkljivost odpravili in bodo kršitelji primerno kaznovani?

Predsednik Miran Goslar: Prišel je tovariš Klemenčič, ki bo odgovoril na poslansko vprašanje Rada Pušenjaka.

Ivo Klemenčič: Na poslansko vprašanje tovariša Rada Pušenjaka dajem naslednji odgovor:

V zadnjih dveh letih se je v Sloveniji naglo povečalo število traktorjev v zasebnem kmetijstvu. Po podatkih iz leta 1970 imamo približno 8.000 traktorjev; na en traktor pa odpade 33 ha njiv. S stališča racionalne porabe traktorskih zmogljivosti in glede na to, da zasejemo pri jesenski setvi le 1/3 vseh ornih površin, ki obsegajo okoli 80 000 ha njiv, bi lahko trdili, da traktorjev pravzaprav ne primanjkuje. V tem času namreč odpade na en zasebni traktor le 10 ha jesenskih setvenih površin.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije podpira prizadevanja domače industrije, da se čimprej usposobi za proizvodnjo traktorjev. Tako je izvršni svet podpiral kreditiranje rekonstrukcije livarne Belt v Črnomlju s sredstvi republiškega sklada skupnih rezerv in sicer za proizvodnjo kmetijskih traktorjev. Rekonstrukcija je toliko napredovala, da bo prvih 100 traktorjev na voljo že v mesecu septembru letošnjega leta.

V zvezi z zmanjšanjem carinske stopnje za uvoz traktorjev je znano, da je bila že 22. aprila tega leta hkrati z zmanjšanjem carine za uvoz osebnih avtomobilov na 35 %, zmanjšana tudi carinska stopnja za traktorje na 22 %.

Končno ugotavljamo, da so zmogljivosti domače industrije za proizvodnjo traktorjev nezadostne, saj krijejo komaj 50 % potreb po traktorjih v SFRJ. Del manjkajočih količin uvažamo; tako je bilo v obdobju 1967—1969 uvoženih 11 403, v letu 1970 pa 5281 traktorjev. Osnovna ovira pri uvozu traktorjev po našem mnenju ni carinska zaščita, temveč režim uvoza, ki dopušča nabavo traktorjev v tujini samo na podlagi posebnega dovoljenja zveznega sekretariata za zunanjo trgovino, ki pa je odvisno od pristanka grupacije proizvajalcev traktorjev in razpoložljivih deviznih sredstev. Po podatkih poslovnega zdru-

ženja industrije za kmetijske stroje predvidevajo naša podjetja v naslednjem planskem obdobju, to je do leta 1975, veliko povečanje proizvodnje traktorjev nad 20 konjskih sil in tudi traktorjev manjše moči. V tem programu so zajeta tudi nekatera slovenska podjetja, ki bodo v najbližji bodočnosti skupaj z nekaterimi drugimi jugoslovanskimi podjetji lahko krila potrebe po teh strojih v naši republiki. Rešitev navedenega problema pa je odvisna od realizacije program proizvodnje. Domači proizvajalci traktorjev razvijajo pri tej proizvodnji kooperacijske odnose s tujimi tovrstnimi podjetji, kar bo vsekakor vplivalo na znižanje proizvodnih stroškov in s tem tudi na manjšo potrebo po carinski zaščiti teh proizvodov. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Cene Matičič:

Cene Matičič: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Upošteva je nekajletno prakso, ob kateri ni verjetno, da bi kaj kmalu dosegli enotno stališče o potrebnosti zakona o politični odgovornosti, nadalje dejstvo, da nam tudi zaradi nemoči in neodgovornosti nekaterih nosilcev javnih funkcij propadejo gospodarske reforme, dejstva, da se zaradi neodgovornosti in nesposobnosti, pa tudi nemoči organizatorjev in voditeljev proizvodnje v organizacijah združenega dela celoten tok reprodukcije ne odvija v načrtani smeri ter dejstva, da je za zagotovitev načrtane stabilizacije, s tem pa tudi za realizacijo novega srednjeročnega in dolgoročnega načrta družbenega razvoja Slovenije, kot kondicio sine qua non potrebna ostra in brezkompromisna odgovornost vseh nosilcev reprodukcije našega družbenoekonomskega razvoja, posebno pa še odgovornost nosilcev funkcij na vseh področjih javnega življenja, kot tudi odgovornost organizatorjev in voditeljev proizvodnega procesa v organizacijah združenega dela — prosim izvršni svet naše skupščine, da mi odgovori na poslansko vprašanje: ali je pripravljen sprejeti pobudo za izdajo enega ali večjega števila zakonov, s katerimi bi naredili red in zaostriili ter dopolnili obstoječe določbe, ki govore o odgovornosti in so razporejene po številnih naših zakonih?

Ob tem vprašanju mislim, da bi vsebina tako postavljenih zakonov slonela na naslednjih načelih:

1. Osební in kolektivni nosilci funkcij in služb javnega pomena ter vsi nosilci oblastnih, samoupravnih in drugih družbenih funkcij so dolžni ob koncu leta telesom, ki so jih izvolila oziroma imenovala, predložiti poročilo o svojem delu in o izvrševanju politike, ki jo je za to leto zaupalo nosilcu funkcije telo, ki ga je izvolilo, oziroma imenovalo. Poročilo je nujno združeno s predlogom razrešnice, ki jo predlaga predsednik tega telesa. Če telo, ki funkcionarje imenuje oziroma izvoli, ugotovi, da je bilo delo funkcionarjev v skladu s sprejeto politiko ter da so bili realizirani cilji, katerih izvršitev je bila za preteklo leto funkcionarjem zaupana, lahko predlagatelja poročila ponovno izvoli oziroma imenuje.

V imenu kolektivnega izvršilnega organa naj predlaga poročilo njegov predsednik in predlog razrešnice velja za predsednika in za člane tega telesa. Volilno telo imenuje oziroma izvoli predsednika, na njegov predlog pa tudi ostale člane tega telesa. Kolikor se izkaže, da izvršni svet naše skupščine ne bi bil sposoben oziroma da ni sposoben voditi takšne politike, ki bi omogočila vsaj 5 % rast družbenega produkta, to je stopnjo rasti, ki jo dosledno apliciranje

sodobne ekonomske znanosti in drugih znanosti že omogoča, kljub ugodno sprejetemu poročilu ne bi mogel biti več izvoljen.

Volitve in imenovanja funkcionarjev bi bile praviloma tajne.

2. Organizatorji in voditelji organizacij združenega dela in organizacij posebnega družbenega pomena so prav tako dolžni ob koncu slehernega leta samoupravnemu organu, ki jih je izvolil oziroma imenoval, predložiti poročilo o svojem delu in o izvrševanju načrtov, ki jih je za preteklo leto sprejel samoupravni organ, njih izvršitev pa zaupal vodilnemu osebju. Poročilo je prav tako združeno s predlogom razrešnice, ki jo obvezno predlaga predsednik tega samoupravnega organa. Če samoupravni organ, ki je vodilno osebje izvolil oziroma imenoval, ugotovi, da je bilo delo vodilnega osebja v skladu s sprejeto politiko in z načrti in da so bili realizirani tudi cilji, katerih izvršitev je bila s to politiko temu vodilnemu telesu zaupana ter realizirana na začetku leta postavljena poslovna politika, lahko samoupravni organ predlagatelja poročila ponovno izvoli oziroma imenuje.

Predlog razrešnice ne velja samo za direktorja, temveč tudi za vse vodilno osebje.

Samoupravni organ imenuje in izvoli direktorja, na njegov predlog pa tudi druge člane tega vodilnega telesa. Samoupravni organ lahko za vodilno osebo izvoli oziroma imenuje tudi osebo, ki jo direktor ne bi predlagal. Če se izkaže, da je organizacija združenega dela dosegla negativni finančni rezultat, kljub ugodno sprejetemu poročilu, direktorja in vodilnega telesa ni moč ponovno izvoliti. Ta omejitev ne bi veljala samo za organizacijo združenega dela, ki se nahaja v preizkusni fazi proizvodnje. Pri obravnavanju poročila, ob sprejemanju razrešnice in volitvah, oziroma imenovanju vodilnega osebja, se pravica do debate kot tudi pravica do volitev in imenovanja oziroma razrešitve razširi tudi na predstavnike družbeno-politične skupnosti, predstavnika službe družbenega knjigovodstva, predstavnika banke, če so vložena pomembnejša bančna sredstva, kot tudi na predstavnike tistih organizacij združenega dela, ki so v poslovanje organizacije vložile svoja lastna sredstva. Pri tem seveda razmerje med številom prvonavedenih in drugih predstavnikov ne bi moglo biti v korist prvih. S tem bi institucija prisilne uprave kot nesamoupravna institucija lahko odpadla.

Samoupravni organ bi bil lahko sklepčen, če je navzočih vsaj 2/3 članov in če glasuje za sklep tudi 2/3 vseh članov. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Štefan Toth!

Štefan Toth: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije, objavljen pa je v Uradnem listu SRS št. 26/70, ni povzel določil 66. člena zveznega zakona o zdravstvenem zavarovanju iz leta 1968, ki je delavcem milice v času bolezni zagotavljal prejemke v nezmanjšani višini. Zaradi tega sedaj delavci milice v Socialistični republiki Sloveniji od 1. 3. 1971 dalje prejemajo v času bolezni nadomestilo, ki je nižje od rednih mesečnih osebnih dohodkov. V drugih republikah prejemajo delavci milice v času bolezni nadomestilo v nezmanjšani višini oziroma višini, kot je to določal že omenjeni 66. člen zveznega zakona o zdravstvenem zavarovanju iz leta 1968.

Zaradi ukinitve doslej veljavnih beneficij je pričakovati zmanjšanje pritoka kadrov v vrste delavcev milice, čeprav imamo v Socialistični republiki Sloveniji

prav nasprotne potrebe in tudi nasprotne interese. V zvezi s tem vprašam izvršni svet Slovenije, kako ocenjuje opisani položaj in kaj misli ukreniti, da bi se navedena pomanjkljivost odpravila? Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Polde Maček!

Polde Maček: Tovariši in tovarišice! Postavil bom samo eno vprašanje.

Občinske skupščine so do leta 1965 dajale poroštvene izjave za vse investicijske kredite, ki so jih dobivale delovne organizacije. Poroštvena izjava je imela tudi svojo materialno osnovo oziroma pokritje v družbenem investicijskem skladu občine, ki je bil kasneje z zakonom prenesen v poslovne oziroma kreditne sklade bank. Poroštvene izjave so ostale, denar pa se je preselil v banko! Ker to vprašanje sistemsko še ni urejeno, se dogaja, da banke želijo realizirati oziroma uveljaviti vse, kar na osnovi poroštvene izjave lahko uveljavljajo. Ker je bil ta problem tudi v programu dela naše skupščine že v prvem polletju tega leta, vprašujem, kdaj bo realizirana ta programska naloga in predlagam, da rešitev pripravi izvršni svet. Možnosti sta po mojem mnenju dve: ali se te sklade vrne v rezervne sklade delovnih organizacij v občinah, ki naj potem prevzamejo tudi poroštvene izjave, ali pa se ti skladi dajo v rezervni sklad republike, ki naj potem prevzame tudi poroštvene izjave. Nevzdržno pa je sedanje stanje, ko je denar v bankah, poroštvene izjave pa v občinah.

Predsednik Miran Goslar: Se kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da je druga točka zaključena.

Sledi 3. točka dnevnega reda, to je predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970.

Predlagatelj je izvršni svet. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo predloženi zakon po skrajšanem postopku kot zakonski predlog. Takšen postopek izvršni svet predlaga zato, ker gre v tem primeru za obravnavo zakonskega akta, za sprejem katerega je vsako leto obvezna skupščina po ustreznih zveznih in republiških predpisih o financiranju družbeno-političnih skupnosti.

Ali kdo ugovarja skrajšanemu postopku? (Nihče.)

Ugotavljam, da se strinjamo s predlogom in obravnavamo predloženi zakon kot predlog zakona.

Predlog zakona sta obravnavala odbor za finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Cene Matičič, prosim!

Cene Matičič: Spoštovani tovariši poslanci! Opravičujem se, ker sem že tretjič na tem odru, vendar govorim sedaj delno kot poročevalec delno pa kot poslanec; moram pa vas obvestiti, da bom še enkrat nastopil kot poročevalec.

Najprej mi dovolite, da vas kot poročevalec matičnega odbora seznanim s stališči odbora za finance republiškega zbora.

Odbor, katerega poročevalec sem, se je na svoji seji po obravnavi predloženega zaključnega računa za leto 1970 z njim strinjal, prav tako se strinja s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku, kar je bilo že odločeno, in tudi z amandmajem, ki ga je k 4. členu predložila zakonodajno-pravna

komisija. Odbor je vsekakor mnenja, da je treba predlog izvršnega sveta, po katerem naj se nerazporejeni dohodki v višini nekaj nad 400 starih milijonov dinarjev dodele izvršnemu svetu za financiranje stanovanjske izgradnje za delavce republiške uprave, razširiti tako, da bi bila ta sredstva namenjena tudi za delavce republiških predstavniških organov. Zaradi tega predlagamo amandma, po katerem naj bi se 3. člen dopolnil tako, da se za besedico »delavce« vstavi besedilo: »v republiških predstavniških organih in delavcev republiške uprave«.

Splošno je namreč znano, da je kadrovsko stanje v republiških predstavniških in upravnih organih nezadovoljivo. Eden od bistvenih vzrokov je prav gotovo pomanjkanje sredstev za financiranje stanovanjske izgradnje. Zato sedanje nezadovoljivo stanje ne terja samo kritično analizo in ugotovitev pomanjkljivosti ter predlaganje takšne bodoče ureditve, ki bi ta problem hitreje in učinkoviteje odpravila, marveč narekuje tudi takojšnje reševanje še posebej zaradi nalog, ki jih republiški organi zavzemajo po sprejetju novih ustavnih dopolnil:

V republiških predstavniških in upravnih organih je danes 132 delavcev brez primernih stanovanj. Tu ne upoštevam delavcev republiškega sekretariata za notranje zadeve. Poleg tega republiški organi potrebujejo še dodatni stanovanjski fond za kadre, ki prihajajo na novo; teh pa brez zagotovila, da bodo njihova stanovanjska vprašanja rešena, skorajda ni mogoče pridobiti.

Med obstoječe vire za financiranje graditve stanovanj za potrebe republiških upravnih in predstavniških organov je najprej šteti stanovanjski prispevek, ki se zbira pri posameznih republiških organih, nato združevanje štiri odstotnega stanovanjskega prispevka voljenih in imenovanih funkcionarjev in to še stanovanja, vložena v sklad stanovanjskih hiš stanovanjskega podjetja Dom.

S sredstvi, ki bi jih namenili za reševanje stanovanjske problematike v republiških predstavniških in upravnih organih, bi reševali že obstoječe težave, o katerih sem govoril, z njimi pa bi zagotovili tudi določeno število stanovanj za tiste strokovne kadre, s katerimi bo potrebno republiško upravo okrepiti glede na razširitev njenih nalog in pristojnosti; nadalje bi povečali tudi število tako imenovanih »službenih« stanovanj, ki jih je sedaj v republiki deset. To so stanovanja, ki služijo za izvrševanje funkcije; pri njih ne gre za pridobitev stanovanjske pravice, marveč le za dodelitev stanovanja za čas opravljanja funkcije. To bi bilo seveda potrebno storiti ne samo zaradi zagotovitve stanovanj voljenim funkcionarjem, pač pa tudi takim delavcem republiške uprave, ki bi pogodbeno prevzeli delo za določeno dobo.

Kar se tiče predloga zakona o zaključnem računu v celoti, pa sem mnenja, da moram kot poslanec pripomniti in predlagati še naslednje:

Mislim, da se je v danih pogojih in načinih zbiranja sredstev za proračun, izvršni svet kot njegov izvrševalec obnašal razumno, racionalno in v skladu s priporočili, ki jih je v proračunski politiki sprejemala naša hiša. Prav tako moram ugotoviti, da je bila upoštevana tudi resolucija o smernicah ekonomske politike in politike zbiranja ter uporabe sredstev za splošno proračunsko potrošnjo v letu 1970, ki smo jo sprejeli ob koncu leta 1969. To dokazujejo številke, ki kažejo, da se je na eni strani doteklo skoraj 12 % več sredstev in da je bilo na drugi strani potrošenih 0,7 % sredstev manj, kot pa je bilo predvideno ob sprejemanju načrta. Vsa sredstva, ki so dotekala nad planom, torej teh 12 %, so bila v skladu s sprejeto politiko odvedena v posebno rezervo. Tako ima proračun sedaj dva rezervna sklada. Najprej rednega, v katerega se steka 1 %

proračuna; v njem je sedaj kumulativno, skupno s prenesenimi sredstvi iz prejšnjih let, približno 38 milijonov novih dinarjev ali 5,3 % sedanjega proračuna. Drugi je poseben rezervni sklad, v katerem je že omenjenih 83,2 milijona novih dinarjev ali 11,7 % sedanjega proračuna. Glede politike rezervnih skladov, o kateri smo v tem domu že večkrat govorili in sprejemali priporočila, pa v samem poročilu ni posebne obrazložitve.

Celotno poročilo z vsemi tabelami ima 151 strani. Za poslanca so nedvomno najpomembnejše tiste strani, na katerih je sam zakon, to je ob pričetku; nadalje tistih 29 strani, na katerih je zapisana obrazložitev, iz katere je razvidna politika trošenja in zbiranja; kot tudi zadnje štiri strani, na katerih je poročilo službe družbenega knjigovodstva. To pripovedujem zaradi tega, ker se zavzemam za to, da bi v bodoče tako ogromno gradivo v vsej svoji celoti ne razmnoževali in razpošiljali vsem poslancem. Mnenja sem namreč, da je za nas izredno pomembno, da se v tej hiši mnogo bolj natančno pomenimo ob projektu samega proračuna. Ob tem aktu se namreč ustvarja in kreira politika proračuna. Ob sprejemanju že izvršenega proračuna pa se lahko mnogo bolj naslonimo na ustrezen matični odbor na eni ter na poročilo službe družbenega knjigovodstva na drugi strani. Slednje pa bi po moji oceni le moralo biti nekoliko obširnejše in ne bi smelo obravnavati le proračunske tehnike. Iz tekstualnega dela poročila izvršnega sveta ter poročil odbora in službe družbenega knjigovodstva bi moralo biti jasno razvidno, če je izvršni svet ravnal v skladu s proračunsko politiko, ki mu je bila zaupana. Da bi imeli v naši hiši stalno kontrolo nad izvrševanjem proračuna, bi bilo dobro prav tako razmisliti o predlogu, po katerem naj bi izvršni svet na primer dvakrat ali pa trikrat v letu predložil poročilo, iz katerega bi bilo razvidno, kako se proračun tako na strani dohodkov kot tudi na strani izdatkov izvršuje in kako se kažejo tendence izkrivljanja proračunske politike, ki smo jo ob začetku leta sprejeli. Z drugimi besedami: bodimo mnogo bolj natančni in dosledni pri kreiranju proračunske politike, izvrševanje te politike pa prepustimo izvršnemu svetu. To je namreč tudi njegova funkcija; ljudje, ki se ukvarjajo z izvrševanjem proračuna, so za to tudi plačani. Če pa ugotovimo, da izvršilna politika ni v skladu s tisto, ki smo jo sprejeli, potem je naša sveta dolžnost, dolžnost poslanca, da to ne le kritiziramo, kot to normalno delamo in jo na koncu zaradi formalnosti vendarle odobrimo, pač pa se poslužimo tudi pravice predlaganja nezaupnice tistim, ki so za to izvrševanje oziroma izvajanje zadolženi in plačani.

Vsekakor je letošnji zaključni račun republike Slovenije po naši oceni ugoden in dober.

Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Franc Gerbec.

Franc Gerbec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predlog tovariša Maticiča v zvezi s stanovanjsko problematiko delavcev v republiških organih in ta njegov predlog razširjam s tem, da naš zbor sprejme delovni sklep, s katerim naj naloži izvršnemu svetu, da nam čimprej predloži širšo informacijo, v kateri nam bo prikazal stanovanjsko problematiko v republiških upravnih, predstavniških in izvršilno-političnih organih, kakor tudi kadrovsko problematiko, ki nastaja zlasti s prenosom pristojnosti federacije na republiko. Mislim, da je izvršni svet nekoliko skromno, po pregovoru »kovačeva kobila je vedno bosa«, danes dal poslancem na klopi predlog odloka, s ka-

terim naj bi uredili financiranje stanovanjske izgradnje za delavce v organih za notranje zadeve s štirimi milijardami starih dinarjev, in to srednjeručno v petih letih. Ob tem pa je prinesel na klop tudi predlog, da damo 400 milijonov starih dinarjev po zaključnem računu republiškega proračuna za reševanje stanovanjskih problemov v drugih republiških upravnih predstavniških in izvršilno-političnih organih. Mislim, da je ta skromnost odveč in bi rad s tega mesta podprl vso razpravo tovariša Matičiča. Menim, da celo podatki, ki jih je on navajal, niso točni. Številka 132 zadeva nerešene stanovanjske probleme samo v ožjih republiških upravnih organih, ne zajema pa niti republiške skupščine oziroma delavcev v republiški skupščini.

Predlagam, kot rečeno, da se sprejme delovni sklep, s katerim se izvršnemu svetu naloži, da nam predloži to informacijo in predlog ukrepov, s katerimi bi za srednjeručno obdobje rešili to vprašanje. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Besedo ima Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Kdor sodeluje v razpravi, ko se sprejema republiški proračun, se skoraj ne more izogniti tudi razpravi o njegovem zaključnem računu. Tako ima poslanec priložnost, da v zvezi z istim gradivom dvakrat razglablja o vseh bistvenih vprašanjih proračunske politike in ocenjuje njeno učinkovitost oziroma neučinkovitost. Ocenjuje pa lahko tudi pravilnost svojih stališč v predhodnih razpravah.

Lanski in letošnji republiški proračun smo sprejemali še po starem. Zaključni račun za preteklo leto pa sprejemamo v popolnoma novih okoliščinah, vendar se še vedno srečujemo s problemi, ki jih ne bi smeli tolerirati v času, ko tako odločno in enotno odobravamo ustavno dopolnila. Današnji dnevnik nas seznanjajo z enim od takih problemov.

Še bolj kot prejšnje zaključne račune republiškega proračuna lahko označimo tega, o katerem razpravljamo, kot zaključni račun čistih računov. V razdelkih, tabelah in pregledih zaključnega računa iz leta 1970 najdemo podatek za vsak izdatek. Še bolj kot večji dokazujejo manjši izdatki, da ve izvršni svet za vsak dinar, komu ga je dal in zakaj, pa tudi, ali je bil racionalno uporabljen. Bilo bi idealno, če bi tak pregled izdatkov lahko zahtevali od vsakogar, ki je bil deležen sredstev, ki jih je prigospodarilo slovensko delovno ljudstvo. Če bo to doseženo s kotizacijo, za skupne potrebe predvidena vsota pa bo sestavni del republiškega proračuna, bo izpolnjena zahteva po tako imenovanih čistih računih, sicer pa ne.

Teško se je bilo v preteklosti izogniti nesporazumom o tem, koliko proračunskih sredstev naj dobijo posamezni porabniki. Kdor ni bil zadovoljen z višino sredstev, ki so mu bila dodeljena v proračunu, je skušal priti do sredstev po drugi poti, ki jo samoupravni sistem izključuje. O tem, kako so si nekateri zagotavljali sredstva na nesamoupraven način, piše v zadnjem času tudi ljubljansko Delo v zvezi z odkritjem tako imenovane »afere o atomski bombi«. O tem ne bom govoril, ker ne spada v tale dnevni red. Na drugi strani pa se seveda moramo zavedati, da stabilizacijski ukrepi, tudi če jih pravočasno pripravimo, terjajo velike materialne žrtve, če pa jih pripravimo prepozno, smo materialno še bolj prizadeti. Še danes ni pojasnjeno, zakaj je zvezni izvršni svet opustil ukrepe, ki jih je napovedal lani ob tem času, ko se je nameraval celo odreči počitnicam, da ne bi ukrepa zamudil. Po enem letu je zvezni izvršni

svet sicer začel ukrepati, toda v veliko neugodnejšem položaju kot je bil lani ob tem času, žal pa pri posameznih ukrepih ni upošteval specifičnosti republik. Tudi to bom izpustil.

Izvršni svet oziroma njegovega predstavnika pa prosim za nekatera pojasnila v zvezi z zaključnim računom.

Ali predstavnik izvršnega sveta lahko zagotovi, da so bila vsa sredstva, prikazana v zaključnem računu za leto 1970, med 1. 1. in 31. 12. 1970 res tudi porabljena, torej porabnikom ne le odmerjena in nakazana, temveč tudi do zadnjega dinarja potrošena? Moje vprašanje je seveda umestno le, če še velja pravilo, da proračun velja le za proračunsko leto in zapade v korist naslednjega republiškega proračuna vse, kar ni bilo izkoriščeno v obdobju istega koledarskega leta.

Vprašujem pa to zaradi tega, ker je izvršni svet zaradi pomanjkanja finančnih sredstev moral zavrniti marsikatero upravičeno prošnjo za pomoč, zaradi česar je ponekod nastala politična škoda, o kateri tu ne nameravam govoriti, vendar je ne smemo podcenjevati. Ne bi bilo prav, če bi proračunska sredstva ostajala neizkoriščena, saj se bo z njimi dalo pozneje napraviti veliko manj, ker cene pač preveč hitro naraščajo.

Dalje me zanima, ali ni izvršni svet že lani naši skupščini predlagal, da se proračunski presežki iz leta 1970 vrnejo gospodarstvu prek sklada skupnih rezerv za intervencije v gospodarstvu?

Drugih vprašanj in pripomb nimam in bom glasoval za zaključni račun.

Miran Goslar: Še kdo želi besedo?

Bo v zvezi s to razpravo morda kaj pojasnil predstavnik izvršnega sveta? Tovariš Jožko Strukelj želi besedo!

Jožko Strukelj: Tovariši poslanci! Glede predloga tovariša Krefta, da naj se presežki vrnejo gospodarstvu, naj povem, da smo tak sklep lansko leto sprejeli in ga tudi izvršili. V letošnjem letu pa smo se znašli v težavnem položaju v zvezi s povečanimi potrebami v javni upravi predvsem zaradi pomanjkanja stanovanj ob istočasnem povečanju nalog uprave glede na prevzem novih pristojnosti. O tem so govorili tudi tovariš Matičič in drugi poslanci. Zato je izvršni svet predlagal, da se odobrijo dodatna sredstva za stanovanja za uslužbence in tudi za predstavniške organe. Mislim, da je to utemeljeno in da boste podprli predlog izvršnega sveta.

Na vprašanje ali so bila uporabljena prav vsa sredstva od 1. 1. do 31. 12. 1970, bi povsem natančno težko odgovoril, ker to vedo predvsem tovariši, ki so tehnično urejali računska opravila. Vendar lahko na pamet povem, da zelo verjetno niso mogla biti natančno in v celoti izkoriščena vsa sredstva od 1. 1. do 31. 12., ker je to nemogoče, kajti nekatera plačila dospevajo tudi kasneje. Sredstva so zbrana pri banki in se izplačujejo. Jaz ne verjamem, da je to možno. Torej, del sredstev bo še črpanih oziroma so bila medtem verjetno že izčrpana. Tako pravzaprav ne vem, kaj je tovariš poslanec Kreft še hotel vedeti v zvezi s tem, ker je logično, da se tako posluje.

Seveda je res, da nismo mogli pokriti vseh zahtevkov, ki so se pojavili. Marsikdaj je zaradi tega nastala tudi politična škoda, vendar se temu ni bilo mogoče izogniti, kajti takim naknadnim zahtevam oziroma tistim, ki že ob sprejemanju proračuna pač ni bilo mogoče ugoditi tako iz načelnih razlogov

kot tudi proračunsko tehničnih. Pri tem smo tudi morali upoštevati politiko, sprejeto v tej skupščini.

Menim torej, da je možno in normalno, da kakšna obveznost ni bila izplačana, oziroma da nekaterim zahtevkom ni bilo ugodeno. To se je pač dogajalo in se bo še dogajalo. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Štrukelj, samo še nekaj! Tovariš Gerbec je predlagal delovni sklep.

Jožko Štrukelj: Mislim, da je sprejemljiv in bomo skupščini tudi predložili tako poročilo, ki je že sestavljeno. Sestavili smo ga tudi za predsedstvo skupščine in ga lahko pošljemo do prihodnje seje te skupščine.

Predsednik Miran Goslar: Ali lahko glasujemo? (Da.)

Najprej glasujemo o amandmaju odbora za finance in proračun k 3. členu. Imate ga v poročilu. Kdor je za amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je sprejet.

Sedaj glasujemo o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 4. členu. Kdor je za amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je sprejet.

Glasujemo o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970 v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Mislim, da o predlogu tovariša Gerbca ni potrebno posebej glasovati, ker je tovariš Štrukelj povedal, da bomo poročilo lahko dobili in dali na dnevni red ene od naslednjih sej.

4. točka dnevnega reda je predlog zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati za uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in o podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov.

Predlagatelj je izvršni svet, ki predlaga obravnavo tega zakona po skrajšanem postopku in ne glede na roke. Razlog je jasen: gre za kontinuiteto in izpolnitev določene pravne praznine, ki nastaja po uveljavitvi ustavnih amandmajev, ker z njihovim sprejemom prenehajo veljati določeni zvezni predpisi, ustreznih republiških predpisov pa ne bo mogoče pripraviti v tako kratkem času.

Predlog zakona ste danes prejeli na klop, tudi poročilo zakonodajno-pravne komisije ste prejeli danes. Ali kdo ugovarja skrajšanemu postopku ne glede na roke? (Ni ugovorov.) Torej razpravljamo o predlogu zakona po skrajšanem postopku in ne glede na roke.

Tovariš Česnik, ali želiš razpravljati v zvezi s skrajšanim postopkom?

Janko Česnik: Tovariš predsednik, mislil sem sicer govoriti v razpravi o tem zakonu; glede postopka pa opozarjam samo na to, da gre za hitri postopek, ker je zakon danes predložen in ga moramo tudi danes sprejeti. Danes

bodo predvidoma sprejeti zvezni ustavni amandmaji in potrebno je ta zakon danes sprejeti, da bi bila zagotovljena pravna varnost.

Predsednik Miran Goslar: Ali to pomeni kakšno spremembo? Mene zanima, če si proti temu, da zakon obravnavamo danes kot predlog! Sicer ga obravnavamo ne glede na roke in sprejemam pripombo, da gre za hitri postopek. Tako je rešeno formalno sporno vprašanje, ki je popolnoma nepomembno.

Kdo še želi besedo? Tovariš Martin Košir kot predstavnik odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko, prosim!

Martin Košir: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko je o predlogu zakona razpravljal na današnji seji in se s predlogom strinjal; seveda se strinja tudi s predlaganim postopkom, ker smatra, da je predlagani zakon v skladu z ustavnimi spremembami, ki so danes na dnevnem redu zvezne skupščine in ne sme priti do praznine v zakonodajni ureditvi posameznih področij. Zato odbor predlaga, da se zakon sprejme.

Predsednik Miran Goslar: Ivan Kreft, prosim!

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Kot izhaja iz predloga zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi Socialistične federativne republike Jugoslavije, pristojnosti ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov, bo zakonodajna pristojnost federacije po XXIX. in XXX. amandmaju omejena. Razširila pa se bo republiška, občinska in avtonomna normativna dejavnost. Mnoge zadeve, o katerih je doslej odločalo ustavno sodišče Jugoslavije, bodo v bodoče v pristojnosti republiških ustavnih sodišč. Po delovni osnovi za ustavni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev XX do XXXIX z dne 15. 3. 1971 gre za 333 dosedanjih zveznih zakonov, od tega je 220 izključnih in popolnih, 95 temeljnih in 15 splošnih. Po tej osnovi preneha veljati oziroma preide v področje republiške zakonodaje 131 zakonov. Uskladitev, v kateri bo prišlo tudi do nove delitve pristojnosti do konca leta 1971, je predvidena za 75 zveznih zakonov, za poznejšo obravnavo pa jih ostane čez 124.

Premik je potemtakem že sedaj znaten. Še večji premik v novi razdelitvi pristojnosti na področju varstva ustavnosti in zakonitosti, se pravi, med ustavnim sodiščem Jugoslavije in ustavnimi sodišči republik oziroma avtonomnih pokrajin pa lahko pričakujemo v drugi fazi dopolnjevanja in spreminjanja naših ustav, ko bo, med drugim, na dnevnem redu tudi ustavno sodstvo in pravosodni sistem.

Menim, da je potrebno že v prvi fazi dopolnjevanja republiške ustave ustrezno dopolniti sestavo ustavnega sodišča SR Slovenije tako, da bi štele 12 članov, da bi tako lahko zmoglo vse nove naloge, ki izhajajo iz 3. člena predloga zakona, o katerem sedaj razpravljamo.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? (Nihče.)

Glede spora ali gre za hitri ali za skrajšani postopek, menim, da je možno to vprašanje tolmačiti na različne načine. Prebral sem poslovnik in se tudi bolj

nagibam k temu, da ima prav tovariš Česnik, čeprav tovariš sekretar tolmači, da ne gre za hitri postopek, ampak za skrajšani in je po njegovem razlika med skrajšanim in hitrim postopkom predvsem ta, da sploh noben odbor niti zakonodajno-pravna komisija o takšnem zakonu ne razpravlja, eventualno lahko, če je čas, ni pa to nujno, ter zbora sama sprejmeta zakon. Čim pa odbor ali komisija o tem zakonu že razpravljata, gre za skrajšani postopek. Vendar je v 298. členu zapisano: »Po hitrem postopku sme biti izdan le zakon, ki ureja takšna vprašanja, ki jih je treba nemudoma urediti«. Mislim, da je to bistveno, čeprav bi se dalo še naprej prerekati z eventualnimi drugačnimi stališči, vendar vsebinsko to ni pomembno.

Izvoli tovariš Česnik!

Janko Česnik: Tovariš predsednik, želim povedati dve besedi o vsebini zakona.

Nisem imel namena zaplesti vprašanje postopka, želel sem le opozoriti, da je hitri postopek tak, ki zahteva, da skupščina sprejme predpis na seji, na kateri je predložen, se pravi, da ne gre za skrajšanje posameznih faz postopka, temveč je treba predpis še isti dan, ko je predložen, sprejeti ne glede na to, ali ga obravnavajo skupščinska telesa ali ne.

V zvezi s predloženim zakonom pa želim povedati tole: Danes obravnava zvezna skupščina ustavne amandmaje in bodo predvidoma danes tudi sprejeti. Z razglasitvijo ustavnih amandmajev se takoj razveljavijo vsi zvezni splošni zakoni in vsi izvršilni predpisi, ki so bili izdani na podlagi zveznih splošnih zakonov. Obenem prenehajo veljati tudi pooblastila zveznim upravnim organom na področjih, ki preidejo v republiško pristojnost oziroma na področjih, na katerih zvezni organi po ustavnih amandmajih nimajo več pristojnosti. Ravno tako preneha tudi pristojnost zveznega ustavnega sodišča za presojo skladnosti in ustavnosti zveznih zakonov na področjih, ki se prenašajo v republiško pristojnost. Vse to je seveda potrebno urediti nemudoma, da ne trpi pravna varnost; zato je potrebno, da ta naš zakon začne veljati takoj ob uveljavitvi zveznih ustavnih amandmajev.

S tem zakonom, kakor ste opazili, urejamo pooblastila zveznih organov na ta način, da se prenašajo v okviru pravic in pristojnosti republike na republiške organe, da se ureja pristojnost republiškega ustavnega sodišča in da se prevzamejo nekateri izvršilni predpisi, ki bi sicer prenehali veljati, vendar pa v tako kratkem roku ni mogoče pripraviti povsem novih republiških predpisov. Zato je potrebno, da začne zakon veljati še danes in pravna kontinuiteta tako ni pretrgana.

Obširnejše in bolj zapleteno pa bo zakonodajno delo v zvezi s prevzemom materije zveznih temeljnih in popolnih zakonov, o katerih je govoril tovariš Kreft. To nas še čaka v naslednjem obdobju do konca leta. Gre za precej obsežno in odgovorno zakonsko materijo in treba se bo zelo potruditi, da vseh teh, po mojem štetju 96 oziroma morda še nekaj več, zveznih zakonov ne bomo prevzemali samo formalno, temveč bomo vsebinsko, skladno z našimi razmerami, prilagodili zvezno zakonodajo našim pogojem in na ta način te stvari tako uspešno uredili, da kasneje ne bomo imeli več nobenih oziroma vsaj ne večjih problemov.

Naš izvršni svet je na svoji seji še obširno obravnaval to problematiko in sklenil, da je potrebno angažirati vse sile v naši republiki za to, da se ti problemi ustrezno rešijo. Predlagam, da se za zagotovitev uspešnosti tega dela do

konca leta predloži skupščini ustrezen program, ob katerem naj se mobilizirajo vse sile, ki so na razpolago v republiki.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Še kdo? (Nihče.)

Prosim, da glasujete o predlogu zakona. Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prosim, da se kot delovni sklep sprejme tudi predlog tovariša Česnika glede programa dela v zvezi z nadaljnjim usklajevanjem oziroma pripravo ustrezne republiške zakonodaje na tistih področjih, kjer nehalo veljati zvezni zakoni. Se strinjate s tem, da tak program predloži izvršni svet? (Da.) Hvala!

Želite kratek odmor? (Da.) Odrejam odmor 10 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 10.40 in se je nadaljevala ob 11. uri.)

Predsednik Miran Goslar: Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o cestah.

Predlagatelj je izvršni svet, predstavnik izvršnega sveta pa je Boris Vadnjal, ki bo dal uvodno obrazložitev. Verjetno se bo obrazložitev nanašala tudi na naslednjo točko in bo temu ustrezno tudi razprava možna hkrati o obeh točkah. Prosim!

Boris Vadnjal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Predloženi osnutek zakona o javnih cestah je rezultat dolgotrajnih strokovnih in političnih konzultacij ter široke razprave v občinah, organih skupščine in strokovnih institucijah. V imenu predlagatelja se ob tej priložnosti opravičujem zboru za znatno zakasnitev, ki je nastala predvsem zaradi dolgotrajnega razčiščevanja pristojnosti med federacijo in republiko tudi na tem področju. Šele razprava o ustavnih spremembah nam je omogočila, da v osnutku zakona uredimo večino tistih določil, ki so jih poslanci in javnost zahtevali v dosedanjih razpravah. Šele z ustavnimi amandmaji in tezami za revizijo temeljnega zakona o cestah je bilo omogočeno, da lahko samostojno opredelimo odnos do gospodarjenja in upravljanja s cestami v naši republiki. S tem tudi dopolnjujemo in v glavnem zaključujemo tako imenovani »cestni paket«, ki ga poleg predloženega zakona sestavljajo še zakon o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili, zakon o varnosti prometa ter srednjeročni in dolgoročni program razvoja cestnega omrežja v Sloveniji.

Zakon o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili in zakon o varnosti prometa je skupščina že sprejela. Sedaj je pred nami osnutek zakona o cestah, s katerim naj bi pravno uredili bodoči sistem upravljanja in gospodarjenja z javnimi cestami, kakor tudi vprašanja s področja vzdževanja, rekonstrukcije, gradnje ter varstva in uporabe javnih cest. Pričakujemo, da bomo predložili skupščini jeseni še predlog srednjeročnega in dolgoročnega programa razvoja cestne mreže. Če bi lahko predložili tudi že večkrat zahtevano spremembo sistema financiranja, s katerim bi omogočili pospešeno modernizacijo cestne mreže, bi to pomenilo, da je področje prometne infrastrukture sistemsko urejeno. Žal nam prav sedanja nestabilnost v našem gospodarstvu tega v tem trenutku ne dopušča. Čeprav so določila v predloženem osnutku zakona o cestah

precej jasna, obrazložitev osnutka pa dokaj obširna, bom kljub temu opozoril na nekatera osnovna izhodišča.

Zadeve s področja javnih cest sta doslej urejala temeljni zakon o javnih cestah in republiški dopolnilni zakon o cestah. Kot sem že omenil, pa bo po ustavnih spremembah urejala v prihodnje večino zadev s področja javnih cest republika s svojimi predpisi. Zveza naj bi na tem področju urejala le tiste zadeve, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih obveznosti, ter predpisovala nekatere tehnične normative v obsegu, ki je nujen za smotrno enovitost osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja. Pri tem naj bi dajal zvezni zakon v svojih določbah le osnovna izhodišča, podrobneje pa naj bi jih urejali republiški predpisi.

V času izdelave osnutka zakona o cestah so bile na razpolago tudi teze za revizijo zveznega zakona o javnih cestah, ki jih je februarja tega leta pripravila komisija zvezne skupščine za revizijo zakonov s področja prometa in zvez. Omenjene teze že upoštevajo predvidene ustavne spremembe. Stališča tez o sistemu upravljanja, gospodarjenja in uporabe cest, so povsem v skladu s stališči, ki smo jih doslej zastopali v naši republiki. Po izrecnem stališču republiške skupščine ob sprejetju predloga za izdajo zakona so javne ceste družbena lastnina v splošni rabi. To definicijo povzemajo tudi teze za novi zvezni zakon, v katerih je zapisano, da so javne ceste splošnega značaja za javni promet in pod določenimi pogoji vsakomur dostopne in proste za javni promet. S to opredelitvijo je po našem mnenju dokončno razčiščeno vprašanje, ali so ceste lahko osnovno sredstvo cestnih podjetij. Ta opredelitev nam je služila kot izhodišče za postavitev sistema upravljanja in gospodarjenja s cestami. Osnutek zakona postavlja cestna podjetja v poseben družbeni položaj in sicer tako, da na eni strani obvezuje kolektive cestnih podjetij na obvezno vzdrževanje in delno upravljanje cest, na drugi strani pa jih vključuje v upravljanje cest in sredstev, ter jim daje določene prednostne pravice pri rekonstrukciji in gradnjah.

Na tej podlagi je zagotovljen ustrezen položaj kolektivov cestnih podjetij. Vse odnose in podrobnosti, ki jih zakon ne bo mogel urejati, pa bo urejala pogodba, s katero se bo lahko dolgoročno zagotovilo pravilno gospodarjenje s sredstvi in cestami ter dalo jamstvo za varen in nemoten promet v bodoče.

V osnutku zakona je predlagana tudi ustanovitev interesne skupnosti za upravljanje in gospodarjenje z republiškimi cestami. Prav tako bo omogočeno občinam, da bodo lahko ustanovile za upravljanje in gospodarjenje z lokalnimi cestami medobčinske skupnosti za ceste. S tem bo pri upravljanju javnih cest in gospodarjenju z njimi zagotovljena udeležba uporabnikov cest, družbenopolitičnih skupnosti in drugih za ceste zainteresiranih dejavnikov. Poudariti moram, da sta oba predloga, in sicer opredelitev odnosa med cestnimi podjetji in cestno skupnostjo, kakor tudi predlog za ustanovitev cestne skupnosti, dobila v javni razpravi polno podporo. Prepričan sem, da bodo tudi cestna podjetja spoznala družbeno upravičenost take opredelitve in se še nadalje aktivno, predvsem pa organizirano in racionalno vključevala v cestno gospodarstvo.

Zakonski osnutek je bil v dosedanjih razpravah v osnovi ocenjen kot dober. Seveda so bile izrečene tudi številne pripombe in kritike k posameznim členom zakona. Največ pripomb je bilo k poglavju o financiranju cest in k predlogu za razvrstitev cest. Zato nekaj besed o tem.

Osnutek zakona predvideva za razliko od dosedanjih štirih tri kategorije javnih cest. Po novem naj bi se ceste delile v magistralne in regionalne, ki jih upravlja in z njimi gospodari republika prek republiške skupnosti za ceste

ter lokalne ceste, ki jih upravlja in z njimi gospodari občina. Po predlogu odloka naj bi se v lokalne ceste, ki jih upravljajo občine, prekategoriziralo 220 km sedanjih cest II. reda in 1763 km sedanjih cest III. reda ali skupaj 1983 km cest, ki jih sedaj financira republiški cestni sklad. Tako bi občine upravljale 8735 km lokalnih cest namesto dosedanjih 6747 km, kar predstavlja približno 30 % več. Republiška cestna skupnost pa bi upravljala 4530 km magistralnih in regionalnih cest namesto dosedanjih 6415, torej okoli 30 % manj.

Kaj nas je vodilo pri takem predlogu?

S tem bi rešili sedanje neurejeno stanje, ki je nastalo po ukinitvi okrajev, ko je republiški cestni sklad prevzel obveznosti za financiranje vzdrževalnih del in rekonstrukcije prejšnjih okrajnih cest III. reda, občine pa so predstavljale upravni organ za upravljanje teh cest.

Občine so že doslej pokazale interes in prizadevnost za vzdrževanje in modernizacijo cest III. reda, ker so te ceste pomembne predvsem za lokalni promet, medtem ko so bili napor in pozornost cestnega sklada usmerjeni predvsem v vzdrževanje in modernizacijo cest I. in II. reda, ki tvorijo hrbtenico našega cestnega omrežja.

Seveda ni realno pričakovati, da bi občine prevzele ceste, ne da bi se s tem istočasno ustrezno uredilo tudi vprašanje financiranja teh cest oziroma prenosa dela sredstev iz republike na občine. V osnutku zakona je predvideno, da dobijo občine za financiranje lokalnih cest 25 % pristojbin, ki se plačujejo pri registraciji motornih vozil in 10 % od prispevka za ceste v ceni benzina in plinskega olja.

Ta predlog je doživel v razpravah največ kritik in pripomb. Mislim, da upravičeno. Zato so predlogi, ki so bili dani v razpravah, vredni premislekâ. Predvsem bo moral predlagatelj priložiti predlogu zakona finančno kvantifikacijo in posledice, ki izhajajo iz določil zakona in odloka o razvrstitvi cest. Tovariše poslance naj obvestim, da je predlagatelj že pričel pripravljati tako finančno študijo, ki jo bo predložil v prihodnjih mesecih občinam v oceno ter zbral njihove pripombe in predloge, nato pa bo ta študija služila za končno ureditev zakonskih določil o financiranju. Poudariti pa moram, da nam nobena finančna študija o drugačni razdelitvi sedanjih sredstev ne bo mogla prinesiti več sredstev, kot jih imamo sedaj skupno v republiki in občinah. Glede na stanje cest v naši republiki se v tem domu že nekaj let glasno postavlja zahteva, naj se pretežni del sredstev, ki se oblikujejo iz naslova goriv, uporabi za hitrejšo modernizacijo cestne mreže. Do nedavnega smo to zahtevo naslavljali na federacijo. Ob prenosu zveznega prometnega davka na republike pa se bomo morali pogovoriti v lastni hiši, kdaj in koliko sredstev, ki se oblikujejo na cestah, lahko namenimo zanje.

Ker nam še niso znane vse obveznosti republike, ki izhajajo iz prenosa funkcij in pristojnosti; ker v naših programih govorimo o razbremenitvi gospodarstva; ker smo sprejeli že vrsto obveznosti tudi za področje prometne infrastrukture — Luka Koper železnica, avtocesta — in ker imamo še utemeljene pričakovalce republiških sredstev: klinični center, regionalne bolnišnice, turizem, kmetijstvo in druge, bo najbrž ostal za modernizacijo cest manjši kos kruha od že tako zelo majhnega hlebca.

Kljub temu ne smemo izgubiti volje in potrpljenja. Upajmo, da se bo stanje v gospodarstvu kar najhitreje stabiliziralo in bomo lahko premišljeno in pod normalnimi pogoji odločali o tem, kako bi vlagali več sredstev v tako pomembno vejo našega gospodarstva kot so to ceste.

Veliko je bilo tudi pripomb k predloženi razvrstitvi cest. Vse te pripombe je cestni sklad kot sestavljalec predloga registriral. Na podlagi teh pripomb bo izdelal nov predlog ter po neposrednih razgovorih z občinami opravil ustrezne korekcije.

Na koncu se v imenu predlagatelja zahvaljujem vsem, ki so zavzeto sodelovali v razpravah o osnutku predloženega zakona. Vse predloge, ki so bili dani v dosedanji razpravi in bodo dani verjetno tudi v današnji, bo predlagatelj proučil in jih upošteval ob sestavi predloga zakona. Izvršni svet bo predložil skupščini besedilo predloga zakona kot tudi odloka o razvrstitvi cest do konca oktobra letos kljub še nekaterim odprtim vprašanjem glede uveljavitve sprememb zvezne zakonodaje s tega področja. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: O osnutku zakona so razpravljali odbor za proizvodnjo in blagovni promet, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo in zakonodajno-pravna komisija. Imamo njihova ustrezna poročila in dodatna poročila.

Pričenjam razpravo. Miran Cvenk, prosim!

Miran Cvenk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Kljub temu, da je odbor za proizvodnjo in blagovni promet dal dve pismeni poročili, moram poudariti, da smo o tej tematiki v zadnjem obdobju trikrat razpravljali na seji odbora za proizvodnjo, od tega dvakrat skupno z odborom za urbanizem. V načelni razpravi je bilo ugotovljeno, da osnutek zakona upošteva vsa stališča, ki so prišla do izraza v javni razpravi, prav tako pa tudi v razpravi v tem domu. Ugotovili smo tudi, da osnutek vsebuje osnovne elemente nove družbene ureditve v zvezi in republiki, ki nastaja s sprejetjem novih ustavnih amandmajev.

Odbora sta menila, da je vprašanje upravljanja cest pravilno rešeno. Res je, da nekateri posamezniki še zagovarjajo stališče, naj bi cestna podjetja upravljala ceste, vendar je bilo v razpravi nedvoumno potrjeno mnenje, da so gospodarski objekti cestne infrastrukture splošnega javnega pomena in je zaradi tega nujno potrebno, da pri upravljanju soodloča tudi družbena skupnost. Upravljanje cest je v zakonu dvakrat opredeljeno, in sicer:

1. Z delitvijo cest na tako imenovane magistralne in regionalne, ki jih upravlja republiška skupnost, ter na lokalne ceste, ki jih upravljajo občinske oziroma eventualno regionalne skupnosti.

2. Pri upravljanju cest sodelujejo neposredni uporabniki cest in družbene skupnosti.

Kakor je bilo že v uvodni razpravi predstavnika izvršnega sveta poudarjeno, je bilo največ razprave o vprašanjih financiranja. Zakon sicer ureja originalne vire dohodka, in sicer na eni strani v obliki prispevka na gorivo, na drugi strani pa v obliki taks na motorna vozila.

Veliko razprave je bilo tudi o vprašanju delitve sredstev. Pri tem smo ugotovili, da je vzrok za tako številne pripombe, ki so nenehno prihajale, še prihajajo in bodo še prihajale k temu osnutku, vsaj delno tudi nejasnost v dolečbah o delitvi, zaradi česar je na vsak način treba te predloge upoštevati in v neposrednem sodelovanju z občinami razrešiti te probleme. Odbor je bil mnenja — kar je tudi predstavnik izvršnega sveta danes že povedal — da je treba do predloga zakona pripraviti kvantifikacijo sredstev, poleg tega pa pred-

ložiti tudi več variant za delitev sredstev glede na številne predloge, ki so jih dale občine.

Odbor je bil mnenja, da je vprašanje sredstev za ceste ter njihova delitev neposredno povezano z vprašanjem kategorizacije cest. Po našem mnenju bo moral predlagatelj v nadaljnjih razpravah z občinami in drugimi zainteresiranimi organi in uporabniki cest, ob upoštevanju njihovih interesov in predlogov poiskati najustreznejša razmerja v delitvi sredstev za ceste.

Odbora sta tudi vztrajala pri tem, da izvršni svet po tej razpravi čimprej predloži skupščini predlog zakona.

Odbor predlaga zboru, da zakonski osnutek sprejme. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Štefan Toth!

Štefan Toth: Tovariši predsednik, tovariši poslanci! V celoti podpiram čim hitrejši sprejem zakona o cestah kakor tudi sprejem odloka o razvrstitvi cest. Brez dvoma sta nam oba neobhodno potrebna, če želimo na tem pomembnem področju uveljaviti potrebne načelne rešitve, zagotoviti več reda in večjo učinkovitost.

Brez dvoma imata oba akta, o katerih smo doslej razpravljali, več pomanjkljivosti. Mislim, da večino teh pomanjkljivosti ne bo težko odpraviti in se bomo glede številnih manjšin formalnih in tekstualnih pomanjkljivosti lahko zelo hitro sporazumeli in jih odpravili. Želim pa opozoriti na dva oziroma tri, po mojem mnenju najpomembnejše probleme oziroma vprašanja, o katerih se bomo verjetno nekoliko težje sporazumeli.

Menim, da je najpomembnejše vprašanje, kako povečati sredstva, namenjena za izgradnjo, modernizacijo in vzdrževanje cest. Prav gotovo je teh sredstev že danes premalo, v prihodnje pa jih bo še bolj primanjkovalo, saj vemo, da so nerešena številna vprašanja cestne povezave in komunikativnih sredstev nasploh. Zaradi tega bi morala biti naša razprava vse do sprejema tega zakona vsekakor zlasti usmerjena k vprašanju, kako zagotoviti dodatne vire. Morda bi bilo koristno v tej zvezi razmišljati tudi o tem, kako stimulatивно vključiti soudeležbo občinskih skupščin tudi pri cestah, ki so republiškega pomena. Mislim, da to vprašanje in ta misel ni odveč. Vemo sicer, da občine nimajo veliko sredstev, vendar praksa zadnjih petih, šestih, morda tudi desetih let kaže, da so se občine zelo dinamično in tudi množično, zlasti na manj razvitih območjih, vključile s svojimi sredstvi; seveda je bil to večkrat obvezen pogoj, vendar so dajale svojo soudeležbo. Menim, da bi morali tudi ob novi razvrstitvi cest najti določen stimulativen mehanizem za soudeležbo občin. Seveda pa je poleg tega treba poiskati tudi dodatne vire sredstev. V tej smeri bo težavno poiskati nova sredstva, vendar neobhodno moramo nekaj storiti.

Ko govorimo o virih sredstev za potrebe cest, menim, da bi bilo tudi potrebno še enkrat proučiti optimalno racionalnost v trošenju sredstev. Ne želim niti nimam pravice, da bi komurkoli glede tega karkoli očital, vendar menim, da v smeri optimalnejšega in racionalnejšega koriščenja in trošenja sredstev še nismo dosegli optimuma in so v tem pogledu še precejšnje rezerve. Naj navedem samo eno!

Danes imamo v republiki Sloveniji 9 cestnih podjetij. Nedvomno bi bilo potrebno proučiti, ali je razvrstitev in obstoj 9 cestnih podjetij pri nas upravičen in, ali ne bi bila koristna nova organizacija cestnih podjetij, v kateri bi prišlo do koncentracije tehničnih, ljudskih in kapitalnih potencialov. Niso

morda prav v tem precejšnje skrite rezerve? Vemo, da vseh teh 9 podjetij nabavlja zelo dragocene stroje, vendar je vprašljivo, ali je vsa ta mehanizacija optimalno izkoriščena. Da ne govorim o velikanskih režijskih stroških, ki so na tem področju očitni! Menim, da ta razmišljanja zaslužijo pozornost in določeno strokovno obravnavo, ne pa zgolj tako laično oceno, kot sem jo podal jaz.

Nadalje želim v tej zvezi opozoriti na položaj, v katerem se bodo znašla manj razvita območja spričo nove kategorizacije oziroma nove razvrstitve cest. Obstoječi kazalci, ki po vsej verjetnosti še niso natančno izdelani in definitivno izkristalizirani, kažejo, da odpade na manj razvita območja relativno največ novih cest, zlasti velja to za Pomurje in še posebej za občino Murska Sobota. Ta območja pa imajo na drugi strani najšibkejše vire financiranja, saj na njih ni veliko motornih vozil niti črpalk in se ne proda veliko goriva; skratka, to vse je v medsebojni odvisnosti in povezanosti. Finančna kvantifikacija, ki jo je najavil moj predhodnik, bo zanesljivo pokazala, da so ta moja izvajanja točna. Razkorak med obveznostmi, ki jih prevzemajo manj razvita območja in viri sredstev, se bo povečal. Ta razkorak je očiten že danes, z novo razvrstitvijo cest pa se bo še povečal.

Sprejeli smo poseben zakon o manj razvitih območjih predvsem zato, da tem manj razvitim območjem pomagamo. V ta namen sta letos predvideni 2 milijardi starih dinarjev. Bilo bi nekonstruktivno in nesprejemljivo, če bi ta manj razvita območja z novo kategorizacijo cest nenadoma oškodovali za to vsoto! Vsekakor je ob tem treba najti kompenzacijo na kakršenkoli način.

Tretje načelno vprašanje pa je nova razvrstitev cest, vendar o njem ne bom posebej govoril. Če bi pričeli konkretno obravnati to vprašanje, bi se obravnava zelo zavlekla; prišlo bi do neke vrste licitacije, prepričevanja in tako dalje. Menim, da je pot, ki so jo ubrali odgovorni tovariši, povsem pravilna, v tem smislu namreč, da se o razvrstitvi cest dogovorijo cestna skupnost SR Slovenije in prizadete občine.

Prizadete občine so v tej smeri dale veliko brez dvoma konstruktivnih pobud in predlogov; zaradi tega menim, da naj se o konkretni razvrstitvi cest prikažejo vsi argumenti za tako ali drugačno rešitev in naj se konkretna vprašanja rešijo na terenu samem. Zato o tem ne bom tu razpravljajal. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Zdravko Dolinšek!

Zdravko Dolinšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z osnutkom zakona o cestah želim opozoriti na dva problema.

Prvi se nanaša na izgradnjo in asfaltiranje cest v občinah, kjer je razvit maloobmejni promet. Že pred več leti smo se odločili za tako imenovani maloobmejni turizem, pri tem pa pozabljamo na ceste, ne da bi pomislili, kako bo turist prišel do krajev, ki za ta turizem nekaj pomenijo. Vsak turistični in za tujca pomemben kraj ima vrednost, če lahko pride do njega po lepi cesti. Iz leta v leto razpravljamo o gradnji in vzdrževanju teh cest. Prenašamo bremena iz federacije na republike, z republik na občinske skupščine, stanje cest pa ostaja neizpremenjeno in celo slabše zaradi vedno večjega prometa. Turisti prihajajo in odhajajo; prenekateri se redko vračajo, če ne zaradi napak gostinstva, pa zaradi slabih cest. Smatram, da je že napočil čas, ko ne smemo več ostati samo pri besedah, ampak moramo preiti k dejanjem! Turistični promet ne narašča tako kot si želimo, če pa smo se že odločili za tako donosno dejavnost

kot je turizem, potem moramo nekaj sredstev vložiti prav v ceste, ki so osnovna veja za razvoj turizma. Vsi se zavedamo, da pomeni maloobmejni promet slovenskega turizma vse; zato ga moramo pospešeno razvijati. Ne želim biti »lokal-patriot« in se zavedam, da je potrebno takšne ceste graditi na vseh območjih, tako na Koroškem, Primorskem in Gorenjskem kot tudi na Štajerskem in v Prekmurju, čim dlje bomo odlašali, v toliko slabšem položaju se bomo znašli. Turista ne zanimajo naši problemi, pač pa dobra postrežba in predvsem dobra cesta; če mu bodo nudili to dvoje, mu tudi nobena cena ne bo previsoka. Zato menim, da bi se morala republika s svojimi sredstvi usmeriti v območja, kjer je tak turizem razvit in se vedno bolj razvija.

Drugi problem pa je financiranje gozdnih cest, ki služijo javnemu namenu. V zvezi s sedanjimi razpravami o novem zakonu o cestah je prišlo ponovno v ospredje financiranje gozdnih cest, ki služijo javnemu namenu. Slovenija velja za gozdnato deželo. Od vsega ozemlja, ki meri nekaj nad dva milijona hektarjev, je en milijon hektarjev gozdov, to je 50 % vse površine. Gozdne prometnice ne služijo samo gospodarskemu namenu, ampak posredno tudi okoljskemu prebivalstvu ter imajo zato ponekod tudi značaj javnih komunikacij. Razen tega so velikega strateškega pomena za primer vojne. V zadnjem času pa vedno bolj omogočajo razvoj turizma, zlasti kmečkega turizma in zimskega športa oziroma rekreacije na splošno. Funkcijo gozdno cestnega omrežja ne moremo ocenjevati samo z vidika neposrednih koristi gospodarjenja z gozdovi, temveč tudi z vidika posrednih in neposrednih koristi, ki jih te ceste nudijo vsem prebivalcem in celotnemu gospodarstvu.

Kljub taki opredelitvi in pomenu gozdnih cest pa temelji financiranje razširjene reprodukcije gozdnocestnega omrežja in vzdrževanja ter rekonstrukcije obstoječih gozdnih cest na sistemu čistega samofinanciranja v okviru gozdno-gospodarskih organizacij, ki gospodarijo s temi gozdovi. To je razumeti tako, da gozdno-gospodarske organizacije odvajajo v ta namen znaten del dohodka od prometa z lesom iz družbenih gozdov kakor tudi iz gozdov v zasebni lasti. Izjemoma je federacija v letu 1966 priskočila na pomoč s sredstvi za investicije v gozdarstvu tako, da je nudila kredite za zgraditev okoli 4000 km gozdnih cest na področju vse Jugoslavije. Manjši del teh kreditov, čeprav pod neugodnimi pogoji, so uporabile tudi naše gozdnogospodarske organizacije. To pa je tudi vse, s čimer je v celotnem povojnem obdobju družba pomagala gozdarstvu pri intenzivnih naporih za odprtost naših gozdov in smotrno gospodarjenje z gozdnim bogastvom.

Že nekajkrat je gozdarstvo prosilo za družbeno pomoč pri financiranju graditve ter vzdrževanja gozdno-cestnega omrežja. Ti naporji so bili odvisni od takratne ekonomske moči gozdnih gospodarstev in gozdnih posestnikov, vsakokrat pa neuspešni v republiki. Predvsem je gozdarstvo v republiki zahtevalo participacijo pri bencinskem dinarju, oziroma oprostitev plačevanja določenih davščin, ki se plačujejo z gorivom za vzdrževanje in izgradnjo javnih cest, podobno kot velja za železnico in ladijski promet.

S tem v zvezi predlagam naslednje rešitev: Pri sedanji ceni goriva plača potrošnik pri nakupu vsakega litra bencina 0,55 dinarja, pri litru nafte pa 0,30 dinarja prispevka za ceste; to so namenska sredstva ali tako imenovani bencinski dinar. Prispevek se plača ne glede na to, ali se stroj, ki uporablja to gorivo, poslužuje javne ceste ali ne. Pri nakupu goriva so posebne benefikacije priznane le večjim potrošnikom goriva, ki pri svojem prometu očitno ne uporabljajo javnih cest, ampak imajo lastne prometne poti, na primer pomorski

promet in železnice. V novem predlogu financiranja javnih cest, ki ga je sestavil republiški sekretariat za gospodarstvo, so beneficije pri nakupu goriva predlagane tudi za kmetijstvo. Nikjer pa ni omenjeno gozdarstvo, čeprav precejšnji del njegove mehanizacije ne uporablja nobenih cest, poleg tega pa za svoj promet gradi in vzdržuje obsežno lastno cestno omrežje.

Z nekaterimi številkami želim prikazati, kako je s sredstvi, ki jih gozdarstvo plačuje kot bencinski dinar. Po podatkih gozdnih gospodarstev je bilo v gozdarstvu do leta 1970 skupne mehanizacijske vrednosti za 145 000 konjskih moči, od tega je odpadlo 45 000 konjskih moči na ročne motorne žage in 100 000 konjskih moči na drugo mehanizacijo, kamione, traktorje, gradbeno mehanizacijo, motorne vitle in tako dalje.

Ker je bilo v rabi 16 000 motornih žag s poprečno porabo 53,4 litra bencina na leto, lahko izračunamo, da je bilo leta 1970 potrošenih 845 000 litrov bencina in pri tem plačanih 0,47 milijona dinarjev prispevka za ceste. Za mehanizacijo, ki kot gorivo uporablja nafto, je bilo v gozdarstvu porabljeno 13,2 milijona litrov nafte. Pri nakupu nafte je bilo plačanih 4,86 milijona dinarjev prispevka za ceste. Torej je gozdarstvo v preteklem letu plačalo 5,33 milijona dinarjev ali 533 starih milijonov dinarjev dajatev za ceste v obliki bencinskega dinarja.

Iz letne tržne proizvodnje 2,2 milijona kubikov lesa, poprečne razdalje prevoza lesa 25 km in porabe goriva za tekoči kilometer 0,045 litra izračunamo, da je bilo za prevoz lesa porabljeno 4,95 milijona litrov nafte, pri čemer je bilo plačanih 149 milijonov prispevka za ceste. To pomeni, da so kamioni pri prevozu lesa zbrali le 28 % vsega bencinskega dinarja, vse ostalo pa stroji, ki sploh ne uporabljajo cest. Dalje je potrebno povedati, da teče transport lesa 35 % po javnih cestah, 50 % pa po cestah, ki jih gozdarstvo gradi in vzdržuje izključno iz lastnih sredstev.

Gozdarstvo gradi in vzdržuje obsežno lastno cestno omrežje ter sodeluje pri financiranju in vzdrževanju mnogih občinskih javnih cest. Tudi po gozdnih cestah vozijo vozila javnega prometa, za kar ne zaračunava odškodnine, pač pa plačuje 458 milijonov starih dinarjev za ceste, katerih ne uporablja.

Iz prikazanih podatkov sledi, da gozdarstvo popolnoma upravičeno zahteva beneficije pri nakupu goriva oziroma delež pri bencinskem dinarju najmanj v taki višini kot sedaj neupravičeno plačuje prispevke za ceste, čeprav ta prispevek razmeroma ni velik.

Druga oblika pomoči družbe pa naj bi bila taka, kot jo je nekdanj že dajala federacija, namreč s krediti, ki bi jih dajali iz republiških sredstev. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Milo Vižintin!

Milo Vižintin: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice poslanci! Mislim, da lahko pozdravimo osnutek zakona in da želimo vsi, da bo čimprej sprejet. Tako bomo vsaj pravno in tudi tehnično napravili na tem področju nek samoupravnih red. Doslej smo o tem vprašanju že mnogokrat govorili in nisimo bili zadovoljni s sedanjim stanjem naših cest. Osnutek pozdravljam in mislim, da bo v bodoče to vprašanje potekalo nekoliko drugače. V načelu sprejemam, kar je napisano, vendar imam nekatere pomisleke glede republiške cestne skupnosti v odnosu do cestnih podjetij.

Praksa namreč kaže, da cestni sklad in cestna podjetja doslej niso bila v takem stanju in v takih tehnično-kvalitetnih odnosih, kakršni bi bili potrebni.

Velika sredstva se uporabljajo za izvedbo rekonstrukcij itd. in kot sam vidim, ni tiste prave kontrole nad izvajanjem. Zato mislim, da moramo nujno zaostri ti to kontrolo, se pravi, nadzor nad delom izvajalca. To je bistveno vprašanje pri uporabi teh sredstev. Drugo vprašanje je, ali bodo šli republiška cestna skupnost in njeni organi na licitacijo pri oddaji del ali ne, ker je namreč nekje zapisano, da ima prednost tisto podjetje, ki operira na tem območju. Mislim tudi, da bi se morali strogo držati kvalitete izdelave cest. Če namreč plačaš, potem mora biti tudi kvaliteta te ceste najboljša. Ne pa, da se pojavijo spomladí spet razvaline na nekaterih sektorjih ceste. Tako mečemo na stotine in stotine milijonov v ceste in na koncu imamo vedno slabo cesto. To se pravi, da smo ta denar vrgli proč, oziroma ga ni dovolj, da bi bila lahko takšna rekonstrukcija tako stabilna, da bi cesta lahko služila svojemu namenu in vzdržala tak in tak tovor.

To je eno vprašanje. Drugo je vprašanje samoupravljanja s cesto. Res sicer osnutek govori, kdo je gospodar tega cestišča in katero podjetje je odgovorno za vzdrževanje, ne pa za rekonstrukcijo ali za nove ceste. Vendar spet ugotavljam, da je neko podjetje odgovorno v toliko, kolikor se nad njim izvaja nadzor, sicer bi špekuliralo tudi s svojimi sredstvi, da čim manj in čim slabše naredi. Na primer: pojavijo se razpoke in luknje na glavnih kot tudi na manj važnih cestah. Minevajo meseci in meseci in nikogar ni, da bi vse to popravil. To ni nikakršen red, to ni nikakršna resnost. Če ima podjetje za ceste svojega kontrolorja, ki vidi in opazi, da je cesta v slabem stanju, jo je treba takoj popraviti. V nasprotnem primeru bi namreč lahko potrošnik te ceste postavil vprašanje, kdo bo plačal škodo, ker ceste zanemarjamo in končno saj plačujemo vse predpisane takse. To se pravi, da tu nekaj ni v redu. Mislim, da bi bilo treba torej zaostri ti ta nadzor od dela cestne skupnosti do podjetij, ki prevzemajo takšna dela.

Naslednje vprašanje je razdelitev sredstev. Mislim, da ne moremo v tem domu gledati ločeno na republiške in občinske ceste. Menim, da so nam enake vse ceste v Sloveniji in v Jugoslaviji ter da bi imeli radi enkrat že urejeno to vprašanje. Zato se mi zdijo predlogi tovariša Vadnjala, da bodo še enkrat pregledali delitev sredstev, pravilni. Če gledamo s tega stališča, se pravi ne samo magistralo in regionalne ceste, marveč tudi ceste III. razreda, potem naj bi reševali ta vprašanja skladno in brez stopnic: »to občina in to republika«. Vsaka cesta, tudi tista, ki ni kategorizirana, je pomembna in važno je, da je v dobrem stanju zaradi prometa in turizma. Tujec, ko vstopi v državo, najprej pogleda cesto. Zato mislim, da bi morali to vprašanje, ki ga je postavil tovariš Vadnjal v tem smislu reševati tudi v prihodnje.

Gradivo govori tudi, da bo federacija določila, koliko prometnega davka od pogonskega goriva bo prejela vsaka republika za urejanje cest. Moti me to, ali ne bo imela na podlagi amandmajev tudi slovenska socialistična republika kot država pravico, da sama določa ta prispevek za ceste. Do zdaj vemo iz prakse, da je šel presežek od tega davka v zvezni proračun in nikdar nismo imeli čistega računa. Sedaj, če hočemo priti do čistih računov, bi rad slišal, ali bo to enotno urejeno za vso Jugoslavijo in ali ne bo imela republika pravico sama določiti določeno vsoto tega davka od pogonskih goriv za namene cest? To vprašanje mi ni jasno, kajti, če nimamo sredstev, je vse zastoj govoriti o rekonstrukciji cest. Vidite že, kako s težavo gremo naprej z izgradnjo hitre ceste z mednarodnim posojilom. Kaj, če bi mi že sedaj uvedli cestnino? Govorim s šoferji, avto-moto društvi in drugimi, ki imajo vozila. Ne bi bili proti, da bi se

uvedla sedaj, ko potrebujemo sredstva, cestnina. Vprašanje je sicer, za kakšno relacijo. Vendar, če pridem v Ljubljano, če se vozim skozi Slovenijo, naj bi plačal tudi cestnino. Na primer iz Ljubljane do meje na glavnih cestah, tako za lahka kot tudi za najtežja vozila. Tako bi vsak dan »kapljal«
dinar za dinarjem v to blagajno. Ni treba, da bi bila ta obremenitev velika, vendar: če lahko spijemo eno pivo, lahko damo še za cestnino. Mislim, da to ne bi bilo težko, če bi dobro obrazložili, za kaj potrebujemo sredstva, in da bi šla cestnina direktno v cestni sklad. Menim, da bi rad vsak plačal že zato, da bi čimprej prišli do potrebnih asfaltnih hitrih in drugih cest. Ta predlog dajem v razmislek trdno prepričan, da bi tak ukrep imel tudi močan finančni uspeh. Lahko bi nekdo rekel: povečajmo takso za registracijo vozila. Vendar za registracijo plačamo za vse leto 2000 ali tri, štiri in več tisoč starih din in potem pa konec. Nekdo je spet rekel, da je bolj pravično to plačevati pri porabi bencina, vendar samo od tega dinarja na bencin ne bomo prišli daleč, ker je to premalo v primerjavi s cestnino. Morda boste dejali, da moj predlog ni sprejemljiv in da je tudi tehnično neizvedljiv. Vendar menim, da se da tehnično izvesti, ne da bi čezmerno obremenili voznike motornih vozil. Če jih že tako vsak dan občutno obremenjujemo s povečanjem cen zdaj tega zdaj onega artikla, bi tudi ta obremenitev po mojem predlogu ne predstavljala kakšno večjo zapreko. Menim, da bi vozniki motornih vozil tak predlog le pozdravili. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Roman Pirjevec želi besedo.

Roman Pirjevec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi spregovoril nekaj besed o osnutku zakona o cestah in o osnutku odloka o razvrstitvi cest.

Predloženi osnutek zakona podpiram in menim, da moramo s sklepom naročiti predlagatelju, da predloži zboru čimprej predlog zakona. Tako se bo sedanje, dokaj neurejeno stanje na javnih cestah uredilo. Zato je tudi predloženi osnutek zakona dobra osnova. Podpiram tudi predloge odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo ter zakonodajno-pravne komisije. Želel pa bi pri tem izraziti svoje pomisleke k členu 12. in 36. predloženega zakonskega osnutka.

V drugem odstavku 12. člena je rečeno, da več občin lahko ustanovi svojo regionalno cestno skupnost. Na zasedanju delegatov občin je bilo podčrtano, da bi kazalo precizirati ustanavljanje regionalnih cestnih skupnosti kot obveznost občin. Smatram, da je tako stališče nesprijemljivo, ker bi še nadalje povzročalo spore med občinami. Razen tega tako stališče tudi negira samoupravno pravico občin. Zaradi tega predlagam, da se podčrta potreba po ustanavljanju regionalnih cestnih skupnosti, ker se pri usklajevanju programov za razvoj cestne mreže ni moč odreči samoupravni odločitvi občin, ker sicer ne bodo dani pogoji za resnično sodelovanje. K 36. členu je moja pripomba naslednja: s predlogom odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo se nikakor ne morem strinjati. Dosedanji sistem zbiranja sredstev je za večino občinskih skladov izrazito diskriminacijski, saj favorizira tiste, ki imajo slučajno močan avtopark, ne glede na druge kriterije kot so prodaja pogonskega goriva, dolžina in kvaliteta cestnega omrežja in podobno. Zato podpiram določila v osnutku zakona pod točko 1 tega člena s pripombo, da bi morale najbrž občine dobiti višji odstotek, mo-

goče 13 ali 15 %, glede na to, da ostanejo občinam po prekategORIZACIJI cest v glavnem neasfaltirane ceste.

Za drugo in tretjo točko tega člena pa predlagam, da se združita tako, da bi se 2. točka glasila: »100 % od dohodka pristojbin, ki se plačujejo za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij in vprežnih vozil ter vseh drugih cestnih motornih vozil, do nosilnosti 3 tone. Razumljivo je, da bi bile v tem primeru pristojbine za vozila nad 3 tone republiška sredstva. S tem predlogom bi bila sredstva pristojbin za cestna motorna vozila neefektna in nerealna, porazdeljena med upravjalce posameznih kategorij cest in bližja dejanski porabi in obrabi cestnega omrežja.

Glede osnutka odloka o razvrstitvi cest, kljub temu, da se strinjam s tovarišem Tothom, da naj pripravijo kategorizacijo, oziroma razvrstitev strokovne službe skupnosti za ceste SRS skupaj z občinami, bi vendar želel dati nekaj konkretnih pripomb. Strinjam se z osnutkom odloka kot tudi s kriteriji za kategorizacijo cest. Ocenjujem pa, da se predlagatelji niso dosledno držali kriterijev za razvrščanje cest. Zato mi dovolite nekaj konkretnih pripomb.

Prvič: zelo nerazumljiva se mi zdi prekategORIZACIJA dosedanjšega odcepa ceste E 93 Senožeče—Sežana v R 1. Odsek ceste Senožeče—Sežana ni bil nikoli cestni del Nova Gorica—Sežana, ker je njegova funkcija drugačna, saj povezuje mednarodni prehod Fernetiči. Predlagam, da bi se cestni del Nova Gorica—Sežana priključili na magistralno cesto, oziroma podaljšal do Divače kot je to doslej. Odsek ceste Sežana—Senožeče naj ostane magistralna cesta. Kolikor pa se predvideva povezava z novo magistralno cesto iz Divače, predlagam, naj ostane cesta Sežana—Senožeče regionalna cesta prvega razreda in prav tako tudi sedanja cesta Sežana—Divača. Gre za cestni številki 118 in 201.

Drugič: mislim, da so s predlagano kategorizacijo prizadeti odseki na mejnih prehodih kot so Gorjansko, Brestavica—meja, Ljutomer, Kontaver—meja in Divača—Lokve—meja, ki so po osnutku razvrščeni v regionalne cestne odseke drugega razreda. Predlagam, da se ta kategorizacija ponovno prouči in primerja z drugimi prehodi, ki so po osnutku višje prekategORIZIRANI. Poudarjam, da se promet na teh prehodih nenehno večja, saj so na prehodu Lokve—Brezovica že dosegli milijon 200 tisoč potnikov in 60 tisoč vozil v letu 1970. Mimo tega je treba tudi računati na možnosti, da bo ta in mogoče še kateri prehod odprt za mednarodni promet.

Tretjič: povsem nerazumljivo mi je, kako je morala iz prekategORIZACIJE regionalnih cest odpasti cesta skozi Lipico, turistični center, ki nedvoumno izpolnjuje vse kriterije iz 3. člena zakonskega osnutka. Zato predlagam, da se cesta Sežana—Lipica kot odcep 318 prekategORIZIRANA iz lokalne v regionalno cesto drugega razreda. Gre za cesto v dolžini približno 7 km, ki je tudi asfaltirana.

Četrto: Traso ceste 318 je treba podrobno definirati. Najprimernejše bi jo bilo — upoštevajoč kriterije in perspektivo, vezati prek Divače na spodaj ležeče Frangle—Ribnica. Odcep ceste v Škocjanski jami z magistralo 111 pa bi postal cesta regionalnega drugega razreda, ki bi se morala v bodoče vezati prek Brkinov in Zavrha na regionalno cesto Prem.

Petič: vprašujem, kako je mogoče, da je cesta Rupa—Kozina—Krvavi potok ter številka 208, ki predstavlja kot glavna arterija med zahodno Evropo in Jugoslavijo turistični tok v Dalmacijo in Kvarner, postala v osnutku zakona regionalna, čeprav iz obrazložitve izhaja, da je navedena trasa predvidena za magistralno cesto? Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Poslance prosim, da se izognejo razpravi o konkretnih cestah, ker nas takšna razprava nikamor ne pelje. To seveda ne pomeni, da ne bi mogli bodisi občinske skupščine ali posamezni poslanci in drugi zainteresirani organi predlagati ustrezno prerazvrstitev. Ta je seveda predmet strokovne obravnave in objektivnih kriterijev, ne pa določenih razprav, zlasti ne v našem zboru. Prosim vas torej, da to upoštevate.

Besedo ima Rado Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Javnost pričakuje, da bomo z novim zakonom začrtali tudi novo cestno gospodarstvo, ki bo omogočilo hitrejšo modernizacijo cest, ne samo republiških, marveč tudi lokalnih. Tudi lokalne ceste uničujejo motorna vozila. Pogoji zato je seveda dobiti več sredstev, ki jih pač moramo najti. Menim, da bi morali hkrati s sprejemom zakona najti tudi bolj zadovoljivo rešitev vprašanja financiranja cest v naslednjih letih. Predvidena delitev sredstev med občinami in republiko kot so vsi ugotovili, ni sprejemljiva. Toda kljub pomanjkanju sredstev je cestni sklad z udeležbo lokalnega gospodarstva in prebivalstva vendarle asfaltiral precej cestnih odsekov tudi na nerazvitih območjih.

Dovolite, da navedem nekaj podatkov iz občine Ljutomer. Modernizacija nekaterih cestnih odsekov s prispevkom naše bencinske črpalke zelo raste. Lani je bilo od prodanega goriva na tej črpalki odvedenih od cestne pristojbine že 271 milijonov starih dinarjev, letos bo vplačanih že 400 milijonov starih din, torej približno 50 % več kot lani. Poleg tega dobi občina še približno 30 milijonov starih dinarjev s taksami za motorna vozila. Ni res, da bi predstavljale nerazvite občine v tem pogledu za družbo pasivno postavko kot se to misli na splošno. Res je, da je prispevalo lokalno gospodarstvo in prebivalstvo velike zneske za modernizacijo republiških cestnih odsekov. Ta sredstva bi bila nujno potrebna za odpiranje novih delovnih mest v teh občinah. Če bi se sedaj odstopilo občinam 10 % od cestnih pristojbin od prodanega pogonskega goriva na območju občine ter 25 % od pristojbin za cestna motorna vozila, bi prejela občina Ljutomer v letošnjem letu za potrebe cest vsega skupaj 23 milijonov starih din, odvedla pa bi vseh sredstev v višini 407 milijonov starih din, torej nad 90 %. Hotel sem dokazati, kako nemogoč je bil ta predlog. Sedaj je občina vzdrževala 55 km lokalnih cest. Od republike naj bi prevzela še 48 km, skupaj torej 103 km. Poprečno bi torej prišlo na kilometer le 220 000 starih din.

Pri sedanji praksi so imeli glavne koristi od vlaganja sredstev v ceste s strani lokalnega gospodarstva in prebivalstva drugi, najmanj pa tisti, ki so financirali to modernizacijo. Novi sistem bo moral odpraviti to prakso. Kot predstavnik manj razvite občine moram vztrajati na tem, da se prihodnje — vsaj od takih občin — ne bo zahtevala participacija za modernizacijo oziroma za novo gradnjo objektov, ki sodijo v pristojnost republiške cestne skupnosti. Utemeljena je ta zahteva tudi zaradi tega, ker je le v takih pogojih možno imeti nek program vzdrževanja in modernizacije tako imenovanih lokalnih cest. Menim, da moramo s tem sistemom rešiti to vprašanje. Glede tega se s tovarišem Tothom ne morem strinjati, ker ne moremo tistih nekaj milijonov dinarjev, ki ostanejo za občinski cestni sklad, še odvajati za modernizacijo tako imenovanih republiških cest.

Skoraj na vsaki seji našega zbora odobravamo velika sredstva, namenjena večjim centrom in ki le v zelo majhni meri koristijo prebivalstvu na manj

razvitih območjih. Glede na dejstvo, da so lokalne ceste v resnično poraznem stanju, predlagam, da se razmisli o tem, da bi odstopili določen odstotek od davkov in cestnih pristojbin, zbranih od pogonskega goriva na območju manj razvitih občin kot dodatna sredstva za izboljšanje dosedanjih lokalnih cest. To bi pomenilo veliko razbremenitev prebivalstva in tudi spodbudo za nadaljnjo modernizacijo lokalnih cest. Glavna sredstva za vzdrževanje in modernizacijo lokalnih cest bi se morala zbirati od pristojbin na gorivo in motorna vozila in ne od prebivalstva.

S prekategorizacijo cest je — moramo priznati — najbolj prizadeto cestno podjetje Maribor. Na tem območju naj bi prešlo 645 km sedanjih republiških cest na občine, to pomeni celo nad 30 %. Ker vemo, kakšno je stanje teh cest, kljub prizadevanju cestnega sklada, bi morali vztrajati na tem, da se opravijo vse kolikor toliko primerne korekture prekategorizacije. Dalje menim, da bi bilo treba merilo republike oblikovati enotnejše, vendarle za področje vsega prometa in v tej zvezi izvesti vse potrebne organizacijske ukrepe. Le tako se bo lahko ta politika mogla v bodoče tudi realizirati.

Končno menim, da bi bilo treba samo občinam prepustiti odločanje o predpisovanju raznih tehničnih normativov za občinske in krajevne ceste, kajti če bomo prišli z enotnejšimi normativi, bomo samo zahtevali večja sredstva in se s tem seveda oddaljili od bodoče izgradnje teh cest. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Franc Rihtaršič, predstavnik poslovnega združenja cestnih podjetij.

Franc Rihtaršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da v imenu upravnega odbora poslovnega združenja cestnih podjetij povem nekaj misli, ki so se izoblikovale na seji dne 27. 5. 1971. leta.

Cestna podjetja so že svoječasnno ob razpravah o prejšnjih osnutkih zakona o cestah in končno o postopku sprejemanja tega zakonskega osnutka stala na stališču, da z javnimi cestami upravljajo cestna podjetja in da so tudi odgovorna za stanje na javnih cestah. To stališče so zavzela naslanjajoč se na temeljni zakon o javnih cestah in z namenom, da se odstranijo obstoječe pomanjkljivosti in neskladnosti v dosedanjih zakonodaji in praksi in da bi se stanje na cestah izboljšalo. Predloženi osnutek zakona o cestah ne upošteva navedenih predlogov cestnih podjetij, zaradi česar menijo cestna podjetja, poznavajoč pomen javnih cest in zahteve prometa, da bi imel tak osnutek za posledico poslabšanje stanja javnih cest. Vendar kljub neupoštevanju predlogov, se cestna podjetja ne mislijo distancirati od zakona. Zato v zvezi s tem ugotavljajo, da v osnutku zakona odgovornosti niso usklajene s pristojnostmi. Tako so v smislu 15. člena osnutka zakona cestna podjetja samo izvajalci cestnih del, pri čemer pa v smislu 17. in 18. člena v zvezi s prvim odstavkom 16. člena nosijo neprimerno večje odgovornosti od izvajalske.

V osnutku zakona je neizčiščen status cestnega podjetja. V smislu 13. člena so izvajalci del, po 14. členu so specializirane gospodarske organizacije in v smislu 18. člena v zvezi s 16. členom pa nosijo bistveno opravljalno odgovornost. Po zadnjem odstavku 16. člena je dana prisila za sklenitev pogodb za izvajanje cestno-vzdrževalnih del v nasprotju s pravnimi načeli pogodbenega prava o prosti volji pogodbenih strank.

Nerazčiščen je tudi pravni status republiške cestne skupnosti. Po prvem odstavku 22. člena je samoupravna organizacija, po 29. členu pa ima položaj

državnega organa, ki lahko v smislu 13. člena ustanavlja lastne tehnične enote. V osnutku zakona in v njegovi obrazložitvi je prezrto vprašanje, ali lahko tudi upravni organ ustanavlja tehnične enote za izvajanje gospodarske dejavnosti. Nerazčiščeno je tudi vprašanje, kateri predpisi veljajo za delo skupnosti; ali veljajo gospodarsko-pravni predpisi ali predpisi, ki veljajo za državne organe?

Po 22. členu zakonskega osnutka je republiška cestna skupnost samoupravna organizacija, pri čemer temelji po 11. členu upravljanja javnih cest prvega in drugega reda na samoupravljanju uporabnikov cest in družbeno-političnih skupnosti. Iz 26. člena, ki ureja način delegiranja in sestavo skupščine kot najvišjega organa upravljanja skupnosti, je razvidno, da gre v glavnem za posredni delegatski sistem, ki je v praksi manj učinkovit glede na manj izrazito odgovornost delegatov. Mimo tega nimajo določene skupine uporabnikov cest svojih predstavnikov v skupščini. Po zadnjem odstavku 26. člena so v večini delegati, ki jih izvoli Skupščina SR Slovenije. Ta ustanovi in imenuje tudi iniciativni odbor za izvedbo priprav za ustanovitev in pričetek poslovanja republiške skupnosti za ceste.

Vse to več ali manj kaže na prikrit upravni način upravljanja. Da bi se razčistil status cestnih podjetij in republiške skupnosti za ceste in da se odstranijo nesoglasja, ki jih osnutek zakona še vsebuje, se cestna podjetja opredeljujejo za to, da se ustvarijo v cestnem gospodarstvu čisti ekonomski pogodbeni odnosi. S tem bi bili odpravljeni tudi vsi očitki, ki se nanašajo na monopolistični položaj cestnih podjetij. Stoječ na tem stališču, predlagajo cestna podjetja, da se iz osnutka zakona o cestah dosledno črta ime »cestno podjetje« ter da se v zvezi s temi členi, ki se nanašajo na ta podjetja, preformulirajo tako, da se glasé na za to usposobljene organizacije kot pogodbene izvajalce del in na njihovo izvajalsko odgovornost.

Kljub temu menim, da v vsakem primeru ostanejo cestna podjetja še prisotna na cestah, ker smo še vedno usposobljeni izvajalci cestnih del. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Miloš Polič, prosim.

Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot poročevalec odbora za urbanizem se ne mislim oglašati, ker ste dobili poročilo, marveč bi želel kot poslanec polemizirati o nekaterih vprašanjih.

Mnogo lažje bi bilo razpravljati o zakonu o javnih cestah, če bi imeli bolj čisto situacijo v kompleksni sferi prometa. Namreč v tej sferi, če vzamemo tako imenovani cestni promet, železniški, vodni promet in podobno, vidimo velike razlike, karakteristike in tudi trend posameznih vrst prometa. Če vzamemo železnico, njeno funkcijo in njen sestav, vidimo, da skuša železnica dobiti z vozno karto ali s tovornim listom tista sredstva, ki so ji potrebna za vzdrževanje, obnovo in tako dalje. Če pogledamo zračni promet, vidimo, da se že deli v dva sektorja: v letališko službo in v zračno plovno službo. Letališka služba s svojimi letališči prejema od letalskih podjetij takse za pristajanje in za vzdrževanje letal. Zračna pristanišča se lahko vzdržujejo z vsemi dodanimi sredstvi gostinstva in turizma, ki je na letališčih razvit. Vidimo torej, da niso v deficitu in da bi jim zato morali pomagati z raznimi krediti, beneficiranimi obrestmi itd. Če pogledamo ladijski ali plovni promet, vidimo, da se tu dogaja nekaj podobnega kot pri zračnem prometu.

Kako pa je s famoznim cestnim prometom ali kot ga nekateri nazivajo »cestno gospodarstvo«? Postavlja se vprašanje, kaj je to cesta in kaj je cestno gospodarstvo sploh? Kaj proizvajamo in kaj dobimo za cesto? Vemo, da jo uporabljajo razni uporabniki od pešcev in volovske vprege do najbolj modernih kamionov in avtobusov. Ti ničesar ne prispevajo niti za vzdrževanje, kaj šele za cestne novogradnje. Danes tu govorimo, kako bi delili občinam to in to, Zdaj se postavlja vprašanje, kaj naj tem občinam delimo. Katera so ta sredstva, ki jih naj in lahko delimo? Pri zračnem prometu je jasno, prav tako pri železnici in ladjarstvu. Pri cestnem gospodarstvu pa to vprašanje ni jasno. Če bi imeli vso situacijo kompleksnega prometa, ki jo žal nimamo, na žalost nimamo niti sekretariata za promet, ne bi imeli pred seboj takega zakona kot ga imamo. Poglejmo, kaj delamo z elektrogospodarstvom! Danes imamo vrsto problemov v elektrogospodarstvu. Govorimo, kaj mu bomo dali in koga bomo zadoščili, da bo moral dati itd. Poglejmo dalje vodovod. Ta daje, črpa vodo in jo transportira do koristnika. V ceni vode so tudi sredstva za razširjeno reprodukcijo itd. Le za ceste se nikakor ne upamo niti s tem zakonom povedati, kaj pravzaprav hočemo. Popolnoma se strinjam, da je tisto, kar je najbolj važno, tudi popolnoma jasno. Vrtimo se okoli dinarja, ki je imaginaren in ga vsako leto kreiramo in uporabljamo za vse. Vedel bi rad, kaj bi bilo, če bi rekli, da je treba od vsakega litra vode ali kubika plačati 15 starih dinarjev za ceste? Ali pa, da je treba od vsakega kilovata elektrike plačati 10 para za ceste? Vedel bi rad, kakšno revolucijo bi s tem napravili? Le sredstva, ki jih dobimo iz prodaje pogonskega goriva in so namenjena za ceste, delimo za vse namene, le za potrebe cest ne. Mislim, da se moramo res zamisliti nad takšnim načinom, ko na veliko govorimo, kaj je javna cesta, čemu služi, govorimo o turizmu, o Bernardinu, ki ga bomo gradili, nismo pa rekli, kako bodo prišli turisti do »Bernardina«. Sredstva, ki se dotekajo iz prodaje pogonskega goriva, smo dali za gradnjo hotelov in ne za ceste. Torej imamo precej takšnih vprašanj, ki jih je treba temeljito obdelati in obrazložiti.

Drugo, kar me moti, je, da bo imela republiška cestna skupnost približno toliko članov kot jih ima naš republiški zbor. Torej bomo imeli še eno skupščino in še strokovne službe. Ta skupščina se bo sestala dvakrat na leto. Že sedanji upravni odbor cestnega sklada se v takšnem sestavu ne more pogovarjati o strokovnih stvareh, marveč samo o finančnih in raznih ekonomskih vprašanjih. Rad bi vedel, kaj bomo šele s takšno veliko skupščino. Kaj se bomo na tej skupščini pogovarjali, res ne vem. Mislim, da smo z zakonom formirali splošni sektor za proučevanje in programiranje, sektor za gradnjo avtocest in sektor za vzdrževanje cest. Vsak tak organ je zase organizacija, ki rešuje posebne strokovne zadeve. Kako bo zdaj ta velika skupščina povezovala vse te sektorje in reševala to problematiko? Mislim, da bi bilo prav o tem razmisliti in eventualno formirati neko komisijo ali odbore, ki naj bi kolikortoliko delali tudi strokovno.

Zakon je strokovno slabo pripravljen. V 2. členu pravi »za javno cesto se šteje prometna površina, ki je« itd. itd. V členu 37 pa pravimo »javna cesta sestavlja spodnji in zgornji ustroj ceste, objekti, zemljiški pas in še 7 m zraka navzgor«. Vidimo torej, da 2. člen nima s 37. členom nobene zveze. Cesta je konstrukcija, ki je namenjena prevozu cestnih vozil. Kakšna so vozila, temu primerna je tudi konstrukcija. To določa do neke mere 37. člen, vendar 2. člen govori samo o prometnih površinah. Če bi bilo tako, potem ne potrebujemo ničesar drugega kot cestne pometače, ki bodo pometali cestne površine. Potem ne bi potrebovali toliko denarja, kot bi ga sicer.

Z zakonom o cestah nočemo opredeliti, da mora biti cesta udobna in varna za vožnjo in da morajo biti takšni tudi vsi elementi od vzdrževanja naprej. Služba vzdrževanja mora torej obstajati bodisi v sklopu cestnih podjetij ali sama za sebe. Ta zakon določa pravilno. Ne morem pa iti mimo dejstva, da nikjer v zakonu nismo povedali, da imamo magistralne, regionalne in lokalne ceste. Še bolj pomembno bi bilo, da bi imele te ceste neko ekonomiko, v tem smislu, da ne gradimo, recimo, magistralno cesto za dve leti, potem pa rečemo, da so cestna podjetja kriva, ker ne znajo delati. Krivi smo mi, ker smo jo hoteli napraviti za take denarje. Mislim, da je nujno potrebno reči za vsako cesto, da mora biti zgrajena za neko določeno vozno dobo na primer za 5, 10, 15, 20 let, šele potem se lahko pogovarjamo tudi o vzdrževalni službi. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Zoran Lešnik ima besedo.

Zoran Lešnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Imel bi samo dvojce vprašanj na strani 18, 19, 20 in 21, kjer so navedeni cestni mejni prehodi.

Z M so označeni mednarodni, z O pa maloobmejni prehodi. Doslej smo imeli menda tri vrste prehodov. Mednarodne, meddržavne in maloobmejne. Zato me zanima, kako je zdaj s tistimi, ki smo jih tretirali kot meddržavne prehode. Ali so sedaj ti izpadli in ali se spremenijo? Tu so navedeni namreč samo nekateri, za katere vem, da so maloobmejni in kakšen bo potem režim na teh prehodih? Z osnutkom o razvrstitvi javnih cest se uvrščajo sedaj nekatere ceste, ki so bile dosedaj občinske ali pa javne ceste III. reda, v republiške ceste, regionalne ali pa magistralne. Takšen primer je na primer na nekem območju, ko sta dve vzporedni cesti, ki imata isto izhodišče, isto stično točko, seveda s tem, da gre ena po dolini in druga po hribu. Tista slaba cesta, ki gre po hribu, je na primer makadamska in se sedaj vodi kot republiška cesta, medtem ko je boljša cesta občinska, čeprav ima asfaltno prevleko. Katera cesta bo torej postala regionalna in kdo o tem odloča?

Ker smo sklenili, da bomo skupaj diskutirali tudi o osnutku zakona o cestah, bi predlagal spremembe na strani 3, člen 7, tam, kjer je v četrtem odstavku govora o lokalnih cestah. Vem, da je prav zaradi zelo slabe obrazlage dosedanjih zakonskih predpisov prihajalo dostikrat do sporov, kaj so te lokalne ceste. Te naj bi uvrščali med občinske ali ceste IV. reda. Tudi ta odstavek je zelo skromen in prepričan sem, da bo, glede na zelo različno urbanistično ureditev Slovenije, prihajalo do sporov. Namreč v tem odstavku piše »lokalne ceste so ceste, ki povezujejo med seboj kraje v eni občini ali med več občinami in zadovoljujejo lokalne potrebe prometa«. Zdaj tam, kjer imajo gosto naseljena naselja, je to laže razumljivo. Če pa izhajam konkretno na primer z območja Slovenskih goric, se to vprašanje zelo različno tolmači. Imamo katastrske občine, ki imajo 150 hišnih števil, vendar niso v strnjem naselju. Ti ljudje prav gotovo potrebujejo, ne me napačno razumeti, da mislim cesto do vsake hiše, cestne povezave z regionalnimi ali magistralnimi cestami, ki jih bomo imeli v prihodnje.

Zato predlagam, da bi se 7. člen in 4. odstavek nekoliko dopolnila z bolj jasno formulacijo, da pozneje ne bo prihajalo do sporov in da ne bodo občinske skupščine na podlagi tako pomanjkljivega določila menile, da so vse tiste ceste, ki so za posamezne kraje zelo pomembne kot krajevne ceste in prišle v breme

krajevnih skupnosti. Prav tako se je bati, da bo le preveč cest prišlo na breme občinskih skupščin.

Predsednik Miran Goslar: Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.30 in se je nadaljevala ob 13.05.)

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi besedo? Ivan Kreft, prosim.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! V razpravi bom posvetil posebno pozornost odloku o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji, upoštevajoč in sklicujoč se na nekatere odločitve, ki so bile sprejete že leta 1958, oziroma 1960. leta, dobile pa so potrditev tudi v dokumentih, o katerih danes razpravljamo. S tem sem tudi že povedal, da odlok podpiram in da bom zanj glasoval.

Nekdanja uprava za ceste Ljudske republike Slovenije je že leta 1958 oskrbela obširno študijo, ki jo je izdelal projektant inž. Pavle Pečenko. Ta dokument je obravnavala republiška komisija za revizijo investicijskih programov 7. 5. 1959. Za to temeljito študijo bi bolj ustrezal naslov »cestna poveza Pomurja in nekaterih drugih manj razvitih območij z bližnjimi večjimi središči in osrednje Slovenije«, ta obširna študija se namreč ne omejuje le na ožje nerazvito območje Pomurja, temveč skoraj na vse nerazvito območje na Štajerskem. Naslov ni važen, važna je vsebina, ki nam tudi po 13 letih lahko še s pridom služi glede tistih v njej obravnavanih cestnih objektov, ki doslej še niso bili zgrajeni ali so zgrajeni le delno. Po več kot dveletni javni razpravi o omenjenem programu, ki je zabeležena in nam je na razpolago, je izvršni svet Slovenije z odločbo z dne 18. aprila 1960 potrdil investicijski program za izgradnjo prve faze severne magistrale z rekonstrukcijo ceste Maribor—Lenart—Benedik—Radgona—Murska Sobota—Lendava. Hkrati je s citirano odločbo potrdil investicijski program za rekonstrukcijo tako imenovane prekmurske cestne mreže kot okvirni perspektivni investicijski program z orientacijsko investicijsko vsoto 4422 milijonov takratnih dinarjev. To je bila tedaj čedna vsota. Investicijski program je predvidel kot naslednjo etapo izgradnjo cestne mreže Lendava—Bistrica v Prekmurju, Novi most—Žihlava—Ptuj—Slovenska Bistrica.

Doslej je iz tega investicijskega programa v celoti zgrajena le severna magistrala od Dravograda do Lendave, cesta Lendava—Ptuj—Slovenska Bistrica pa se je spremenila s številko 225 v regionalno cesto I. reda v spremenjeni varianti in sicer Dobrovnik—Beltinci—Bratonci—Križevci—Lokavci—Grabe—Zična—Ptuj—Slovenska Bistrica—Mestinje—Čatež. Nova varianta torej povezuje največji del najmanj razvitega štajerskega območja in je od vseh regionalnih cest Slovenije I. reda najdaljša. O tej cesti smo v skupščini tudi največkrat razpravljali. Sklicujemo se na dokumente iz preteklosti, ki osvetljujejo njen pomen. V odločbi, ki jo je izdal izvršni svet Ljudske republike Slovenije na podlagi prve točke odloka o reviziji in potrjevanju investicijskih programov za objekte, ki so splošnega pomena za Ljudsko republiko Slovenijo (Uradni list, št. 24/80-54), je rečeno — citiram: »kot druga etapa izgradnje«, s prvo etapo je mišljena že zgrajena severna magistrala, to je moja pripomba, citiram naprej, »se je smatralo kot najvažnejše, da se poveže Lendava z novim mostom prek Mure, nekje ob Bistrici s Ptujem in Slovensko Bistrico ter tako ustvari južno vzhodno cesto, ki pa že delno služi tudi transverzali skozi sredino

Prekmurja.« Konec citata. Ponovno opozarjam, da je po vsem tem sedanja varianta ceste 225 le primaknitev v še bolj nerazvita območja ceste z odločbo izvršnega sveta z dne 18. aprila 1960 in s podpisom takratnega podpredsednika Viktorja Avblja. Zame je to najboljši dokaz, da je bila ta cesta že pred 11 leti pravilno programirana in so torej strokovnjaki in upravni odbor cestnega sklada Slovenije ravnali pravilno, da so jo uvrstili v sedanji program kot regionalno cesto I. reda, saj povezuje v svojem prvem delu pomurska nerazvita območja s ptujskim, v nadaljevanju s Kozjanskim vse do Obsotelja. Kraji ob severni magistrali so se začeli lepo razvijati, cesta 225 pa bo prenesla tak razvoj tudi svojemu, doslej najmanj razvitemu zaledju.

Razumljiv je zaradi tega predlog, naj dobi ta cesta tudi sedaj tak poudarek kot ga je dobila v odločbi izvršnega sveta leta 1960. S to cesto se povezuje obstoječa regionalna cesta II. reda št. 368, ki ima naslednjo traso: Videm, Raddenci—Petanjci—Gederovci—Cankova, Sotima—Kuzma. Ob njej sta dva mednarodna prehoda in več maloobmejnih.

Glede na to, da je del ceste 368 v celoti asfaltiran in povezan v Vidmu z neasfaltiranim delom regionalne ceste I. reda št. 225, bi kazalo uvrstiti že asfaltirani del ceste 368 v kategorijo, ki jo ima neasfaltirani del te ceste in ga smatrati kot sestavni del ceste 225. To je regionalne ceste I. reda.

Še enkrat poudarjam, da gre za cesto, ki je že v celoti asfaltirana, razen odseka v dolžini 3 km med Žihlavo in Vidmom in 800 m med Vidmom in Kapelo. O vseh drugih cestnih problemih na Slovenskem nerazvitem območju so razpravljali že delegati občin in tudi delegat občine Gornja Radgona. Njihova mnenja bi kazalo tudi upoštevati, kolikor je seveda mogoče.

(Vodstvo seje prevzame nato podpredsednica zbora Lojzka Stropnik.)

Podpredsednica Lojzka Stropnik: Rudi Rebek, prosim.

Rudi Rebek: Spoštovano predsedstvo, tovarišice in tovariši poslanci! Zavedajoč se dejstva, da so javne ceste predmet poudarjenega družbenega interesa in da je nujno zavarovati te interese z ustreznim zakonom in v okvirih zakona omogočiti ustrezno sodelovanje predstavnikov družbeno-političnih skupnosti in uporabnikov cest na eni in cestnih podjetij na drugi strani, je treba pri izhodiščih k osnutku zakona za ureditev cestne problematike upoštevati najprimernejše rešitve, ki slonijo na dosedanjih izkušnjah in ki bodo omogočile odpravo vseh pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v cestnem gospodarstvu. Nikakor niso sprejemljive rešitve, ki v praksi niso preverjene in ne zagotavljajo izboljšave. Določanje in sprejemanje cestne politike ne bi bilo smotno brez pripomb in upoštevanja predlogov, ki jih dajejo tudi cestna podjetja in ki temelje na izkušnjah. Osnutek zakona predvideva med drugimi določili tudi pogodbeni odnos z republiško skupnostjo za ceste in omogoča formiranje lastnih terenskih operativnih enot za vzdrževanje cest. Cestna podjetja s tem izgubljajo zakonito materialno osnovo svojega poslovanja in dejavnosti. Preusmeriti bi se morala na prosti trg. V to bi jih silile negotove perspektive glede vzdrževanja cest ob možnosti, da cestna skupnost lahko kadarkoli formira svoje enote za to dejavnost. Torej cestna podjetja postavlja na eni strani v status pogodbenih izvajalcev, na drugi pa jih kljub negotovi perspektivi omejuje v dejavnosti in predpisuje celo njihovo temeljno osnovno dejavnost vzdrževanja cest II. in I. reda.

Prav tako je tvegano določilo, ki omogoča cestni skupnosti formirati nove terenske enote za vzdrževanje cest, čeprav ima že sedaj 7 takih organizacij, usposobljenih za vsa cestna dela. Prav tako je nesprejemljivo določilo, ki obvezuje cestna podjetja, da morajo ob elementarnih nesrečah in drugih primerih brez naročila ali pogodbe, na lastno odgovornost opraviti cestna dela, ki so lahko po obsegu v takih primerih zelo velika in zahtevna. V praksi prihaja v takih primerih do mnogih sporov tako glede stroškov kot tudi ustrezne tehnične rešitve. Ugotovimo lahko, da osnutek zakona še vedno predpisuje načelo, da nekdo odloča, drugi pa za take odločitve odgovarja. Odgovornost za stanje cest je vezano na sredstva. Nasproti temu in tej odgovornosti naj se torej omogočijo tudi cestnim podjetjem pristojnosti in iniciativa za gospodarjenje.

Podpredsednica Lojzka Stropnik: Janez Verbič, prosim.

Janez Verbič: Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši poslanci! K členu 34. zakona o cestah, točka 5, predlagam, da naj se ne plačuje pristojbina samo za traktorske priklopnike, marveč tudi za kmetijske traktorje, ki služijo za prevoz za lastne potrebe. Kmetijstvo namreč že plačuje prispevek od goriva, čeprav se večji del goriva porabi za delo na polju in dvorišču, manj za prevoz na javnih cestah. Lahko smatramo, da je prispevek za vse porabljeno gorivo več kot sorazmeren dajatvam drugih koristnikov cest. Minimalni prispevek od traktorjev tudi ne bi bistveno povečal sredstva, pač pa bi po nepotrebnem obremenjeval administracijo in stroške zbiranja. Hvala lepa!

Podpredsednica Lojzka Stropnik: Kdo še želi besedo? Tovariš Martin Košir.

Martin Košir: Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši poslanci! Pred seboj imamo zakon o javnih cestah, odlok o razvrstitvi javnih cest, tudi finančni načrt za leto 1971 ter zaključni račun za leto 1970.

Nameravam predvsem razpravljati o nekaterih vprašanjih, ki jih obravnava zakon.

Menim, da je predloženi zakon v resnici vreden pozornosti in zasluži tudi v nekem smislu podporo, čeprav je bilo danih nanj dovolj pripomb in tudi nezadovoljstva. To je — po mojem mnenju — popolnoma razumljivo, saj materija, ki jo ta zakon skuša urediti, praktično zadeva celotno slovensko javnost. Zaradi tega se mi zdi, da je toliko večji interes za dokončno ureditev tega področja. Mislim, da so tudi nesporazumi, ki so bili v preteklosti prisotni, zlasti na področju urejanja in kategorizacije cestnega omrežja v Sloveniji, izhajali predvsem zaradi tega, ker problem ni bil docela urejen. Toda kljub rešitvam, ki se nam ponujajo s konceptom predloženega osnutka zakona, je realizacija tega koncepta logično odvisna od finančnih sredstev, ki jih nakazuje zakon. Ob tem in pri realizaciji programa se mi zdi, da se bo treba vseeno odločiti za nekatere probleme v Sloveniji in da bomo morali na podlagi samega zakona priti do ustrežnejšega dolgoročnejšega programa modernizacije cestnega omrežja v Sloveniji. V to nas neobhodno sili sedanja situacija. Menim, da je treba pri modernizaciji cestnega omrežja vsekakor upoštevati, da gre za aktiviranje obstoječega gospodarskega potenciala in seveda tudi za aktiviranje že vloženi investicijskih in bodočih sredstev v razvoj gospodarstva. Tu mislim predvsem

na določene že vložene in predvidene investicije v področju industrije in na koncu seveda tudi na področju turizma. Če teh področij ne bomo odprli, potem se bo pojavil problem, da začne prav zaradi nerazvitega cestnega omrežja stagnirati celotno nacionalno gospodarstvo. Strinjam se s tovarišem Poličem, da gre tu za reševanje ne samo enega komunalnega problema, marveč gre v bistvu za gospodarski problem, ki je sestavni element vse naše ekonomike.

Na drugi strani se postavlja resno vprašanje, to je vprašanje varnosti cestnega prometa. Sprejeli smo zakon o varnosti cestnega prometa in seveda s tem naložili vsemu slovenskemu narodu določene obveznosti, ki izhajajo iz tega zakona. Zakon o varnosti cestnega prometa nam v ničemer ne koristi, če ne uredimo osnovnih predpogojev, da bi se cestni promet razvijal na naših cestah normalno. Zelo pomembno se mi zdi to, da razvijamo cestno omrežje ne samo zaradi naših notranjih razmerij, marveč tudi zato, ker je Slovenija in tudi Jugoslavija v takem geopolitičnem in strateškem položaju, da je sama zainteresirana za to, kako se promet odvija. Seveda je zainteresirana tudi Evropa, da se promet pri nas hitreje odvija kot se je razvijal doslej.

Drugi element, ki je zelo pomemben, je porast motornih vozil. Tako hitrega porasta motornih vozil kot je pri nas, praktično ne opazimo skoraj nikjer. Že sedaj gostota prometa terjaja odločnejše ukrepe in seveda tudi rešitev, kako in na kakšen način bomo razvijali bodoči cestni promet. Sedanja gostota prometa je taka, da že po glavnih prometnih žilah, zlasti skozi nekatera glavna križišča ali mesta ni več mogoč hiter in varen promet. Če ne bomo začeli hitreje reševati teh prioritetenih, za slovensko nacijo in gospodarstvo tako pomembnih, se bo resno postavilo vprašanje, ali bomo lahko tako kot predvidevamo, razvijali naše gospodarstvo in dvigali naš nacionalni dohodek. Če tega ne bomo reševali, potem je logično, da predvsem na področju turizma ne pričakujem večjega in hitrejšega porasta. Noben turist ni danes več idealist, ki bi bil pripravljen prebijati se na svoj cilj v tako strnjenih prometnih kolonah. Raje bo koristil drugje turistične storitve in druge možnosti, ali pa iskal druga prometna sredstva. Glede vsega si torej moramo biti na jasnem. Finančna situacija pri realizaciji tega cilja ali politike, ki jo skušamo speljati skozi vse te dokumente, nas resno omejuje tako v potrebah kot tudi v željah. Zato nisem pristaš neke ekstenzivne izgradnje cestnega omrežja v Sloveniji. Sem za to, da se dogovorimo za nekatere prioritetenne naloge, ki jih bomo morali usmerjati s sprejetim programom. Če bomo vse želje in potrebe hkrati reševali, potem že danes lahko rečem, da ne vidim nikakršnih možnosti ali pa zelo majhne, za uspešno rešitev teh problemov. Kar zadeva sredstva, se mi zdi, da smo neprestano pred določeno dilemo, na kakšen način naj začnemo intenzivneje zbirati sredstva. Jasno mi je, da je porast prometa, turizma itd. prehitel rast nacionalnega dohodka. Smo zato v zagati in se zaradi tega zelo težko primerjamo z razvitejšimi območji.

Pred časom sem bral neko poročilo, ki so ga pripravili tisti tovariši iz sekretariata za notranje zadeve, ki so bili na obisku v zvezni republiki Nemčiji. Mislim, da je bil obisk zelo koristen in da bo tudi nam lahko koristil pri izdelavi nekaterih naših normativnih nalog. Zahodni Nemci so si postavili program do leta 2000. Do leta 2000 naj bi v Zvezni republiki Nemčiji zgradili približno 16 000 avtocest. Teh 16 000 avtocest najbrž niso mišljene samo zato, da se bo promet hitreje razvijal samo na njihovem teritoriju, marveč se bo promet deloma ali vsaj v nekem visokem odstotku prelival še od severa Nemčije naprej proti jugu. Moramo torej biti kolikor toliko korajžni in se resno lotiti

svojega programa. Samo s cesto, ki jo sedaj imamo v programu, to je Šentilj—Nova Gorica in kasneje Podkoren—Ljubljana itd., ne bomo še ustvarili nekega širšega programa. Zato pogrešam smelost v finančnih konstrukcijah. Najprej se mi zdi, da ne bi smeli odlašati z možnostjo razpisa ljudskega posojila. V tej skupščini je bila ta misel že večkrat izražena, vendar se mi zdi, kot da se ne upamo odločiti. Vem, da obstojajo različne rezerve, vendar z rednimi sredstvi ne računam, da bi z njimi lahko hitro vsaj nadomestili to, kar smo zamudili.

Nadalje menim, da bo treba sedaj, ko razmišljamo o teh vprašanjih, resno razmisliti tudi o umestnosti sedanjih virov. Pri tem zlasti mislim na ceno bencina in drugega pogonskega goriva. Kolikor mi je znano, še nismo dosegli glede cen nivoja naših sosedov. Ne gre za to, da pokrivamo druga področja splošne potrošnje, toda če se odločimo, se potem moramo jasno in glasno izreči za določen program.

Odrto vprašanje so tudi takse na motorna vozila. Vsi, ki imamo motorna vozila, imamo večkrat velik odpor do teh obremenitev, ki nas osebno še posebej prizadenejo. Toda, če smo se odločili za programsko usmeritev, potem je — po mojem mnenju — sedanja obremenitev na motorna vozila prenizka. Ta sredstva, ki jih dobivamo iz tega naslova, so odločno premajhna in z njimi ne bomo rešili ničesar. Menim, da je to, kar je omenil tovariš Vadnjal, in sicer o dosedanji obremenitvi nacionalnega gospodarstva glede na že sprejete obveznosti, resnično. S tem se torej več ali manj strinjam, toda zdi se mi, da je sedaj določen odstotek prenizek, zlasti od goriv za motorna vozila za potrebe cestnega razvoja. V preteklosti smo vedno krivili federacijo za to in tudi za druga področja. Zdi se mi pa, da v svojih ukrepih ne bomo nič drugačni kot je bila doslej federacija. V tem ne bomo videli nekega zelo stabilnega vira dohodka, ki bi ga lahko s pridom uporabljali. Prometni davek in druge obremenitve se mi zdijo, da so prenizke. Vsaj tretjino tega dohodka bi morali nameniti za potrebe cestnega omrežja.

Ko smo razpravljali o zakonu in varnostno-cestni problematiki, smo naročili izvršnemu svetu, da predloži do konca maja varnostno cestno problematiko s svojimi predlogi, ki se naj v glavnem nanaša na poostritev kazni na cestno-prometne prekrške. Te problematike še nismo dobili. Zdi se mi, da bi lahko tudi te denarne kazni namenjali potrebam cest. Če nočemo torej resno zaostajati, potem seveda ti naporji ne bodo zaman in konec bo medsebojnega prepričevanja, kreganja itd.

In na koncu samo še tole:

V razpravah je bilo precej predlogov za zmanjševanje ali omejevanje oprostitev itd. Menim, če smo za to, da se lotimo tako pomembnega gospodarskega poblema kot je izgradnja cestnega omrežja, potem ne bi pristal na nobene oprostitve in na nobene izjeme, kajti, če so izjeme, postanejo te pravilo, kar pomeni nekoga več obremenjevati ali pa zmanjševati sredstva za hitrejše reševanje problemov. Hvala lepa.

Podpredsednica Lojzka Stropnik: Kdo še želi besedo? Tovariš Jože Florjančič, prosim.

Jože Florjančič: Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši poslanci! Nedvomno predstavlja predloženi osnutek bistveni napredek od predloga za izdajo, o katerem smo razpravljali lani. Ne glede na to želim opozoriti na tri vprašanja, ki niso — po mojem mnenju v tem osnutku dovolj razčiščena.

Na zadnjem zasedanju skupščine smo se strinjali s predloženimi ustavnimi dopolnili k zvezni ustavi. Torej tudi s tistimi, ki urejajo družbenoekonomske odnose med delovnimi ljudmi v naši samoupravni socialistični družbi. Zato se mi zdi, da je rešitev, ki je predvidena za sestav republiške cestne skupščine, v bistvu kompromisna rešitev med tistim, kar smo delali v preteklosti in tistim, kar bi morali delati v bodoče. V ustavnem amandmaju smo nedvoumno rekli, da naj o sredstvih družbene reprodukcije odloča tisti, ki jih ustvarja in da naj pri urejanju posameznih področij združenega dela sodeluje tisti, ki ga to najbolj in neposredno prizadeva. Zato pomeni predlog, naj bodo v republiški skupnosti za ceste v absolutni večini predstavniki družbeno-političnih skupnosti, ostanek usedline paternalistične miselnosti, češ da smo v skupščini bolj sposobni urejati posamezna vprašanja in zadeve kot tisti, ki so za to poklicani in ki dajejo za te namene tudi sredstva.

Menim, da je to speljano v relaciji do občinske skupščine nedosledno. Če namreč ostanemo na občinskem nivoju, da upravlja s cestami občinska skupščina, ne vem, zakaj ne bi potem ostali na enakem principu tudi v republiški skupščini, ki naj bi na republiškem nivoju urejala to problematiko. In obratno, če smo se odločili, da poverimo upravljanje s cestami na republiškem nivoju posebni samoupravni skupnosti, ne vidim nobenega vzroka, da tega ne bi storili tudi v regiji, oziroma v občinskih skupščinah. Mislim, da gre pri tem za vprašanje doslednosti našega pojmovanja načelnih stališč iz ustavnih in drugih političnih razprav v konkretne zakonske tekste. Izhajajoč s te predpostavke se mi zdi, da bi morali biti v republiško skupnost za ceste izvoljeni predvsem predstavniki delovnih organizacij, ki se ukvarjajo s cestnim transportom, nadalje tistih, katerih osnovna dejavnost je proizvodnja cestnih prevoznih sredstev, tistih, ki imajo močan interen odsek za transport in podobno. Sodelovati bi morali tudi privatni avtoprevozniki prek svoje asociacije in predstavniki državljanov kot koristnikov cest. Ti prek organizacije avto-moto zveze ali na kakšen drug način. V tej skupnosti bi morali sodelovati tudi predstavniki proizvajalcev cestnih vozil kot zelo zainteresirani za nadaljnji razvoj cestne mreže. Od tega je namreč odvisen njihov plasma.

Dalje bi morali v tej skupnosti sodelovati tudi predstavniki cestnih podjetij kot delovnih organizacij, ki neposredno vzdržujejo in rekonstruirajo obstoječe ceste. Mislim, da mora republiška skupščina v vsakem primeru že po dosedaj veljavnih zakonskih in drugih normah tudi v bodoče zadržati tako obravnavo nasproti posameznim interesnim samoupravnim skupnostim, kakršna naj bi bila tudi samoupravna skupnost za ceste. Namreč v tem, da ta skupščina vodi generalno politiko, da daje soglasje h konkretnim finančnim načrtom. Skratka, strinjam se, da je treba zagotoviti ne samo možnost vplivanja, marveč tudi neposrednega odločanja glede urejanja posameznih zadev na nivoju republiške skupščine kot predstavniškega oziroma samoupravnega organa. Če že dajemo vrsto zadev v pristojnost samoupravne interesne skupnosti, konkretno republiške skupnosti za ceste, potem bodimo dosledni in to skupščino izvolimo takšno, da ne bo imela primesi države, oziroma mešano strukturo.

Seveda bi bilo treba za tak izbor sprejeti ustrezna merila za to, na kakšen način in v kakšni meri bi bili posamezni proizvajalci oziroma posamezni predstavniki občanov številčno zastopani v tej skupnosti. Ta merila so stvar razprave. Mislim, da je tako možno vzeti kot merilo, recimo opravljeni tonski kilometri, tonaža, s katero razpolagajo in tako dalje. Torej merila, ki bodo v smislu 33. člena zakona tudi osnova prispevka sredstev za urejanje cest.

Opozarjam, da so v 33. členu našeta sredstva, s katerimi se bodo financirale ceste, družbeno-politične skupnosti glede financiranja na petem mestu pred posojili in pred drugimi sredstvi. V enakem vrstnem redu bi morali biti tudi predstavniki pri ustanavljanju, oziroma pri sestavi samoupravne interesne skupnosti, konkretno republiške skupnosti za ceste.

Drugo vprašanje, o katerem želim razpravljati, je regionalna skupnost, ki jo sestavljajo zakona, naj mi ne zamerijo, jemljejo najbrž samo kot lepotni vložek. Regionalna cestna skupnost je omenjena na dveh mestih in sicer kot ena od možnih oblik, za katero se občine lahko odločijo. Prav zaradi te nedoslednosti je neustrezno opredeljena tako glede svojega dela kot tudi obsega. Strinjam se, da damo to samoupravno pravico tudi občinam in delovnim ljudem v občinah, da se dogovore, kako naj ta izgleda. Vendar bodimo načelni in enako delajmo tudi v vseh drugih interesnih skupnostih in ne vodimo žolčnih razprav, da mora biti za formiranje skupnosti zdravstvenega zavarovanja toliko in toliko zavarovancev, da mora biti za izobraževalno skupnost tako in tako število in podobno. Imamo jasno postavljene kriterije, kdaj se ustanovljajo regionalne oziroma medobčinske in kdaj republiške skupnosti. Če hočemo torej slediti logiki samoupravne in čim racionalnejše ureditve posameznega področja družbenega in gospodarskega življenja, potem moramo imeti na vseh področjih določeno logiko. Zato moramo samoupravnost in racionalnost primerno opredeliti tudi v takih zakonskih tekstih. Zanimivo je, da 11. člen, ki določa izvajanje samoupravljanja na področju cest, pravi, da se to izvaja v republiški skupnosti in v družbeno-političnih skupnostih. Če ne bi bilo to res, kar sem dejal glede regionalnih skupnosti, potem bi moral dosledni sestavljalec osnutka zakona uvrstiti vanj regionalno skupnost. Čim bi v zakonu predvideli regionalne skupnosti, bi morali podrobneje opredeliti njihov namen, dejavnost, način formiranja teh skupnosti, kar vse logično potegne za seboj tudi sredstva, ki bi se morala v zvezi s tem tudi formirati. Formirati sredstva seveda tako kot se formira taka skupnost.

Tovariš predstavnik skupnosti cestnih podjetij je povedal svoje mnenje — z njim se strinjam — da bo njihov položaj po sprejetju tega zakona boljši kot je sedanj. V to sem trdno prepričan. Zato sem odločno proti temu, da ustanovljamo pri republiški cestni skupnosti kakršnekoli nove tehnične službe. Menim namreč, da nimamo toliko denarja, da bi s sredstvi, ki jih dajemo za ceste, ustanavljali še nove tehnične službe. Mislim, da bi bila to najbolj grobo povedano — neumnost in dvakratno trošenje sredstev za iste namene. Zato menim, da kakršnakoli tehnična izvajalska služba, ki naj bi se formirala pri bodočih skupnostih, ne more priti v ta zakon in ne more biti predmet našega zavestnega odločanja. Nasprotno, zdi se mi, da je treba s tem zakonom obvezati cestna podjetja za ustrezen samoupravni sporazum in predvideti možnost družbenega dogovora o tem, kako se bodo in kako se morajo obnašati pri izvajanju nekaterih nalog skupnega pomena po načelih pravic iz minulega in živega dela. Mislim, da imamo pravico zahtevati, da se s samoupravnim sporazumom dogovorijo cestna podjetja o tem, kako in na kakšen način bodo urejala nekatera skupna vprašanja. Sem proti temu, da jih silimo v združeno ali enotno podjetje; sem pa zato, da jih zavežemo, da se morajo dogovoriti o nekaterih nujnih usklajevalnih postopkih, predvsem pri nabavi velike mehanizacije za vzdrževanje cest. To zategadelj, da ne bo prihajalo do takih postopkov kot jih imamo in smo jih imeli v preteklosti, ko smo nabavljali mehanizacijo, oziroma posamezno opremo, ki je presejala potrebe posameznih cestnih podjetij.

Torej sem za ustrezen položaj cestnih podjetij v tem zakonu in za ustrezno družbeno normo, ki naj uredi nekatera obnašanja teh podjetij za tista dela, ki jim jih nalaga zakon. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Franc Gerbec, prosim.

Franc Gerbec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Navezujem se na razpravo nekaterih predhodnikov. Podpiram zakon tak, kakršen je, s pripombami, ki so bile dane na odborih in zato mislim, da so stvari dovolj jasne.

Zdi se mi, da s tem zakonom lomimo iluzije, ki so v naši skupnosti prisotne že dalj časa. Te iluzije imajo precej zagovornikov in sicer, da se lahko sfere, zlasti s področja gospodarske infrastrukture, obnašajo kakor hočejo in da niso potrebna glede tega določena pravila. Mislim, da je treba tako kot smo v elektrogospodarstvu, tudi na področju cestnega prometa in nekaterih drugih panog s področja gospodarske infrastrukture čimprej urediti z družbenimi dogovori, s samoupravnimi sporazumi, in po potrebi tudi z zakoni pravila obnašanja v tistih elementih, ki niso v tržnem odnosu. Zdi se mi, da je treba končno prenehati s frazarjenjem o samoupravljanju, o kršitvah samoupravljanja in podobno.

Menim, da nas te stvari drago stanejo tudi na drugih področjih, na primer na področju stanovanjskega gospodarstva, kjer smo prav tako operirali z iluzijami. Zaradi tega tudi imamo ekonomske in politične probleme v občinah. Stanovanjsko gospodarstvo je klasično področje, kjer smo dali skupini ljudi v gospodarjenje pomembne družbene sklade, da z njimi delajo, kar hočejo pod plaščem neke samouprave. Zato je razumljivo, da stvari ne gredo tako kot bi morale. To je moja prva načelna pripomba.

Druga moja pripomba je, da bi morali stvari izraziti jasno glede tistega, ki zadeva zagotavljanje dodatnih sredstev za financiranje, vzdrževanje in gradnjo cest. Kot mi je znano, so bile že izdelane študije v zvezi z možnostmi za razpis ljudskega posojila, vendar so ostale te študije v predalih. Obveščen sem, da je celo cestni sklad v zadnjem času izdelal neko novo študijo o razpisu ljudskega posojila. Menim, da bi bilo prav, da pojasni danes predstavnik predlagatelja, ali so v zadnjem času kaj delali na vprašanjih, ki zadevajo razpis ljudskega posojila in da pove, kakšno je njihovo mnenje do tega vprašanja.

Menim namreč, da bi lahko z ljudskim posojilom zbrali pomembna družbena sredstva za izvajanje programa vzdrževanja in izgradnje novih cest v naslednjem obdobju. Glede tega moramo — tako menim — z današnjo razpravo o osnutku zakona o cestah odpreti zeleno luč tudi za razpis ljudskega posojila, seveda ob solidni pripravi.

Sedaj bi rad še nekaj povedal, za kar se tovarišu predsedniku oprostam, ko je prosil, naj bi o konkretnih cestah diskutirali v zvezi z odlokom o razvrstitvi javnih cest. Vendar sem dolžan kot poslanec iz domžalske občine povedati, da se skupščine občin Ljubljana-Bežigrad, Domžale in Kamnik ne morejo strinjati z razvrstitvijo sedanje ceste št. 5028 to je Šentjakob—Domžale—Kamnik v kategorijo lokalnih cest. To utemeljujejo z dejstvom, da ta cesta izpolnjuje vse kriterije, ki so zapisani v odloku o javnih cestah, oziroma v odloku o razvrstitvi javnih cest. To se pravi, da je ta cesta pomembna prometna žila, ki poteka skozi več občin in ima zvezo do železniških postaj, do letališča, do turističnih centrov, zlasti do visokogorskih centrov Velike planine in Krvavca.

Povezuje mesta z več kot 10 000 prebivalci in tudi po obremenjenosti prometa zadovoljuje kriterijem, ki jih vsebuje ta odlok. Cesta Šentjakob—Domžale—Kamnik ima poprečno obremenitev več kot 25 000 motornih vozil na dan. Menimo sicer, da bomo tudi s predlagateljem uredili te stvari, vendar mislim, da sem bil dolžan povedati, da te občinske skupščine enotno mislijo in sicer, da ta cesta ne more biti lokalna, marveč regionalna cesta. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Če se nihče več ne javlja k besedi, zaključujem razpravo. Morda želi predstavnik predlagatelja odgovoriti na nekatera vprašanja, dana v razpravi. (Ne.)

Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. osnutek zakona o cestah se sprejme;
2. predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije;
3. pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku in predloži skupščini obrazložen predlog zakona;
4. izvršni svet naj predloži predlog zakona do 31. oktobra leta 1971.

Če se strinjate s tem sklepom, prosim, da dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sklep o sprejemu osnutka zakona o cestah je sprejet.

Sledi 6. točka dnevnega reda, to je osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji.

Osnutek je pripravil cestni sklad. Obravnavali so ga isti organi, ker smo o tem razpravo že vodili, zato predlagam naslednji sklep:

1. osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji se sprejme;
2. predlog odloka pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije;
3. pri pripravi predloga odloka naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku odloka in predloži skupščini obrazložen predlog odloka;
4. izvršni svet naj predloži predlog odloka do 31. oktobra 1971.

Ali ste za ta sklep? Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Tudi osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji je sprejet.

Sledi 7. točka dnevnega reda, to je potrditev zaključnega računa cestnega sklada SR Slovenije.

Predlagatelj je upravni odbor cestnega sklada. Hkrati z zaključnim računom ste prejeli tudi poročilo o izvršitvi 4-letnega programa cestnega sklada o vzdrževanju in rekonstrukciji cest I., II. in III. reda v razdobju od leta 1967 do 1970. Dalje ste prejeli poročilo upravnega odbora cestnega sklada o izvršitvi 4-letnega programa cestnega sklada o vzdrževanju in rekonstrukciji. Poročilo o modernizaciji ceste; državna meja pri Šentilju—Ljubljana—državna meja pri Novi Gorici za leto 1970 in poročilo upravnega odbora cestnega sklada o isti zadevi.

Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa je predložil odbor gospodarskega zbora za proizvodnjo in blagovni promet. Zaključni račun in predlog odloka so obravnavali odbor za proizvodnjo in blagovni promet, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, odbor za finance in proračun ter zakonodajno-pravna komisija. Izvršni svet je dal pismeno mnenje,

iz katerega izhaja, da se strinja z zaključnim računom. Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Torej glasujemo. Najprej glasujemo o predlogu odloka o potrditvi zaključnega računa cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Imamo še predlog odbora za finance in proračun, ki je razviden iz njihovega poročila. Kaj je s tem predlogom? Ali predlagate, da ga zbor sprejme, oziroma da o njem razpravlja? Tovarišica Stropnikova me je opozorila, da je že v poročilu zapisano, da izvršni svet smatra oba predloga odbora kot pobudo za proučitev in rešitev navedenih vprašanj s ciljem učinkovitejšega dela cestnega sklada in posebej še hitrejša modernizacije in rekonstrukcije cest. Glede na to menim, da ni treba še posebej glasovati o tem, pač pa bomo ta predlog dostavili s posebnim pismom izvršnemu svetu in cestnemu skladu.

Na vrsti je 8. točka dnevnega reda, to je finančni načrt cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971.

V soglasje ga predlaga skupščini upravni odbor cestnega sklada. Finančni načrt so obravnavali odbor za proizvodnjo in blagovni promet, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo ter odbor za finance in proračun. Tudi zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo. Izvršni svet je dal pismeno mnenje in se strinja.

Pričenjam razpravo. Besedo ima Magda Mihelič.

Magda Mihelič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V celoti se strinjam s finančnim načrtom cestnega sklada za leto 1970. Ta finančni načrt je bil izdelan ob začetku letošnjega leta ob predpostavkah, da bodo finančna sredstva, ki se stekajo v ta sklad, taka kot so bila predvidena. Vendar se je situacija v letošnjem letu menjala. Izgleda, da se bo v tem skladu do konca letošnjega leta zbralo približno 28 milijonov novih din več kot je predvideno v finančnem načrtu. Vem, da so ta sredstva dosti premajhna, da bi lahko reševala tudi najbolj kritične cestne odseke v Sloveniji, premajhna, da bi lahko rešili vsaj najnujnejše probleme, na določenih cestnih odsekih ali teritorijih. Vendar menim, da bi bilo, glede na nujnost cestne povezave na razvitih območjih prav, da bi večji del teh sredstev namenili reševanju najbolj kritičnih problemov cestnih odsekov na nerazvitih območjih. Po zakonu o ukrepah za razvoj nerazvitih območij, ki smo ga letos sprejeli, so za razvoj teh območij dolžne skrbeti občinske skupščine, delovne organizacije in njihove asociacije. Vendar, kot je znano, delovne organizacije in njihove asociacije niso zainteresirane za to, da bi vlagale svoja sredstva v ta področja vse dotlej, dokler ne bodo rešene osnovne cestne komunikacije tako, da se bo lahko nemoteno odvijal promet ljudi in prevoza. Izgleda celo, da tistih dveh milijard starih din, ki so predvideni za te namene, ne bomo mogli koristiti, kajti ni interesa delovnih organizacij za večja vlaganja.

Občinske skupščine in občani teh območij urejajo s svojimi lastnimi sredstvi in delovno silo veliko število lokalnih cest, medtem ko jim za urejanje širšega cestnega omrežja primanjkuje sredstev. Zato si dovoljujem v svojem imenu in še v imenu desetih poslancev republiškega zbora Skupščine SR Slovenije predlagati temu zboru, da sprejme naslednje priporočilo:

»Cestni sklad SRS naj sredstva, ki se bodo zbrala v letu 1971 prek sredstev, ki so predvidena v finančnem načrtu za leto 1971, uporabi prvenstveno za reševanje najbolj kritičnih problemov rekonstrukcij cestnega omrežja na nerazvitih območjih in to že v letu 1971.«

Obrazložitev: sredstva sklada, ki se zbirajo iz prodaje goriva, so se povečala že v prvih mesecih letošnjega leta nad planirano višino. Zato bodo sredstva cestnega sklada za leto 1971 večja za približno 28 milijonov din kot je to predvideno v finančnem načrtu. Namen priporočila je, da se sredstva, ki se bodo natekla prek sredstev, planiranih v finančnem načrtu, namenijo prvenstveno za reševanje najbolj kritičnih cestnih problemov na nerazvitih območjih. S tem bo zagotovljeno dosledno izvajanje zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, ki ga sedanji finančni načrt cestnega sklada za leto 1971 ne upošteva dovolj. Z ničemer ni s tem predlogom porušena, s finančnim načrtom za leto 1971, predvidena konstrukcija financiranja cestnega omrežja; le neplanirana sredstva se dajejo prvenstveno za nerazvita območja, s čimer začenjamo dopolnilno urejati ta zelo pereč problem cestnega omrežja na nerazvitih območjih.

Sopodpisniki so poslanci republiškega zbora: dr. Jože Brilej, Janko Česnik, dr. Branko Furlan, Marjan Jenko, Ivan Kreft, Leopold Krese, Cene Maticič, Lojzka Stropnik, Franc Vrviščar in Ela Ulrih.

Tovarišice in tovariši poslanci! Ob odločanju o tem priporočilu, mislim, da bi imeli pred očmi resnično težak položaj naših nerazvitih območij in željo, da jim vsaj z izgradnjo infrastrukture damo nekoliko boljši standard, da bodo lahko sami začeli skrbeti za svoj nadaljnji razvoj. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Tovarišica Miheličeva, če prav razumem, gre za sredstva iznad teh 649 milijonov, ki so tu predvidena.

Magda Mihelič: Da, za sredstva, ki se iznad tega stekajo letos v cestni sklad.

Predsednik Miran Goslar: To pomeni, da sprejemamo nerealni finančni načrt, iz katerega, če ga danes sprejemamo, bi že morali videti, da to ni realno, da bo sredstev več. Zakaj potem govorimo o 649 milijonih?

Magda Mihelič: Mislim, da bi moral cestni sklad, če bi predložil dokončen finančni načrt, upoštevati te zneske. Tako pa menim, da bo cestni sklad predložil rebalans finančnega načrta za leto 1971 in v njem upošteval priporočilo, seveda če bi ga republiški zbor danes sprejel.

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Prosil bi, da nadaljujemo z razpravo, v kateri bi seveda morali slišati tudi predstavnike cestnega sklada o tem predlogu zato, da se lahko lažje odločimo. Polde Maček ima besedo.

Polde Maček: Tovariši in tovarišice. Ko je odbor za finance razpravljal o potrditvi finančnega sklada za leto 1971, je bil obveščen na seji, da bodo verjetno nastali v tem letu določeni viški. Ti viški so sicer pri nas sedaj normalni. Ugotavljamo jih na vseh področjih in verjetno bodo nastali tudi pri cestnem skladu. Kljub temu je bila večina članov našega odbora, ki je bila seznanjena s približno vsebino tega amandmaja kot je predložen, odločno proti,

da delimo nekaj, kar še nimamo in da razporejemo na način, ki za nas — po mojem mnenju — ni sprejemljiv. Sprejeli smo zakon o pomoči nerazvitim in z njim določili način tretiranja nerazvitih območij. V tem zakonu smo tudi jasno napisali, naj letni, kratkoročni in dolgoročni programi zagotovijo prek vodnega in cestnega sklada sredstva za nerazvita območja. Ko smo vprašali na odboru za finance, ali je to zagotovljeno ali ni, so nam odgovorili, da so se cestni in vodni sklad ter izvršni svet držali zakona in sprejeli določene ukrepe. V poročilu smo celo napisali, da je letos — upoštevajoč v programu nerazvitost — 27 % sredstev celotnega cestnega sklada namenjenih tem območjem. Prav zaradi tega se odbor za finance, oziroma večina članov, ni mogla strinjati s predlogom, da bi ob vsaki priliki, kadar se pojavljajo, oziroma ne pojavljajo določeni viški, spet nekemu obljubljali nekaj z nekim nesistemskim ukrepom, ali preglasovanjem ali z nekimi pobudami, ki nimajo nič skupnega s sistemskimi vprašanji. To se pravi, da obljubljam nekaj, kar pravzaprav še nimamo. Zaradi tega je odbor za finance menil, da je treba, če bodo viški dejansko nastali, počakati z njihovo delitvijo vse dotlej, dokler ne ugotovimo, koliko je teh viškov in če bomo pokrili program. Nihče sedaj ne more namreč garantirati, da bo ta program, ki ga imate pred seboj, tudi realiziran. Ko bomo to ugotovili, potem se strinjamo, da se s programom določi, kakšen delež naj dobijo nerazvita območja v letu 1972, oziroma v obdobju od leta 1972—1975 ali v dolgoročnih programih, ki jih bo skupščina sprejela.

Na koncu bi omenil samo še, da naj bo naš odnos do nerazvitih območij stvar programov in zakona, ki smo ga sprejeli, ne pa »ad hoc« rešitve in amandmajev, za katere se bomo opredeljevali tako ali drugače. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak želi razpravljati.

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši. Izražam zadovoljstvo, da je med podpisniki toliko tovarišev poslancev izven nerazvitih območij, kar pomeni, da vendarle obstaja skrb za hitrejši razvoj nerazvitih. Sicer bi malo podvomil v številke, da bo šlo 27 % letošnjih vseh sredstev za nerazvita območja, zlasti če še upoštevamo, da bo nekaj investicij, ki se bodo letos izvršile, plačanih kasneje. Podpiram predlog tovarišice Miheličeve, ker menim, da je stvar v redu. Mislim, da je boljše, da letošnje zanesljive presežke porabimo še letos kot da bi ta sredstva hranili za drugo leto, ko bo spet zagotovo zmanjšana vrednost dinarja. Tako je tudi s te strani stvar v redu.

Čeprav se cestni sklad trudi, bi vendarle opozoril na to, da je moja občina zajeta v tem gradivu z dolgom za lansko leto v višini 40 milijonov. To je dolg iz lanskega leta, mimo tega pa je predvideno 25 milijonov dinarjev kot pomoč za izgradnjo mostu, ki se mora zgraditi glede na regulacijo. Če bomo torej ta sklep sprejeli, bo lahko moja občina zagotovo lažje podprla predlog cestnega sklada. Dobro bi bilo, da le malo pogledamo strukturo teh sredstev in ugotovimo, kam gre teh 27 % sredstev. Mislim, da lahko pozdravimo ta predlog.

Predsednik Miran Goslar: Miloš Polič ima besedo.

Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Preberimo dobro zaključni račun cestnega sklada na strani 7. v prvem odstavku zgoraj, kjer pravi: »s posebnim naročilom je zavod za 32 določenih mest raznih cest računsko določil potrebno debelino utrditve glede na terenske in prometne

prilike ter ugotovil, da od nobenih pritiskanih mest utrditev vozišča ne za- došča«. To omenjam zato, ker imamo pred seboj finančni program za leto 1971 in da smo odklonili 5-letni in srednjeročni program, ker smo ga smatrali za nerealnega. Napravi naj se program za leto 1971, ker bi sicer bil v juniju mesecu vsak dinar, vložen na ceste, trikrat vržen stran brez potrebnih projektov. Zaradi tega, ker sprejemamo zadnjega junija finančni program, imamo letos takšno situacijo, da je izdelan in realiziran samo del pogodb s cestnimi podjetji. Šele po tem sprejemu bomo za letos realizirali pogodbe s tistimi podjetji in spet bomo ponavljali to, da bomo v jeseni, tik pred zimo, okrepili naša vozišča.

Ne morem se torej strinjati s takimi željami, ki ne prenesejo nobenih strokovnih kritik. Želje so v redu, vendar jih je strokovno nemogoče uresničiti. Cemu metati denar skozi okno? Z druge strani pa smo že nekajkrat ugotovili, da so naše ceste slepe, da imajo slabo signalizacijo in razsvetljavo in ne vem kaj še. Zato bi bilo boljše, če bi rekli, da usmerimo ta sredstva v signalizacijo in v smernike, da bi bile naše ceste varne za vožnjo. To bi lahko še letos realizirali, sicer pa lahko sprejmemo drugi sklep, da ta sredstva ne vržemo stran in sicer, da sprejmemo srednjeročni in finančni program za leto 1972. Začnimo že letos pripravljati projekte in drugo leto marca meseca začeti z delom. Torej sem proti vsakemu drugačnemu delu. Hvala lepa.

Predsednik M i r a n G o s l a r : Cene Matičič, prosim.

C e n e M a t i č i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Sem podpisnik tega priporočila, vendar smatram, da bi bilo zadovoljeno tako pomislekom poslanca, ki je govoril pred menoj kot tudi drugim, ki imajo pomisleke proti temu, če bi to priporočilo formulirali takole:

»Cestni sklad SR Slovenije naj sredstva, ki se bodo v letu 1971 natekla prek sredstev, ki so predvidena v finančnem načrtu za leto 1971, uporabi za reševanje najbolj kritičnih problemov rekonstrukcije cestnega omrežja, prvenstveno na nerazvitih območjih.« S tem bi dosegli oboje. Dosegli bi, da se ta sredstva prvenstveno namenijo za rekonstrukcije itd. na nerazvitih območjih. Če pa na teh območjih ni programov, o katerih je govoril tovariš Polič, potem ta seveda lahko pridejo tukaj na vrsto. S tem bi seveda tudi tisto našo deklarativno misel o razvijanju nerazvitih območij v Sloveniji lahko tu ponovno še enkrat manifestirali. Mislim, da je to naša dolžnost! Hvala lepa.

Predsednik M i r a n G o s l a r : Moram reči, da je tovariš Matičič, kolikor razumem slovenščino, takšna dikcija kot je predlagana, popolnoma enaka po svoji vsebini tisti, ki jo ti predlagaš. Kot podpisnik tega priporočila si imel takrat možnost odločiti se za to in ne da sedaj kot eden od podpisnikov spreminjaš nekaj, kar si pred pol ure podpisal. S tem otežuješ delo ne samo meni, marveč tudi poslancem, ker — ponovno poudarjam — gre za isto vsebino.

C e n e M a t i č i č : Mislim, spoštovani predsednik, da popolnoma isto ni. To smo podpisali že pred dnevi, ko smo na našem odboru o tem govorili. Mislim, da je bistvena razlika v tem, da to priporočilo kot je napisano, pravi takole: »da se uporabi prvenstveno za razreševanje najbolj kritičnih problemov rekonstrukcije cestnega omrežja na nerazvitih območjih«. Moja dodatna misel, ki bi se lahko sprejela, kolikor to priporočilo ne bi bilo odklonjeno je: »Cestni sklad itd. naj sredstva, ki se bodo v letu 1971 zbrala prek sredstev, ki so predvidena

v finančnem načrtu za 1971 uporabi, zdaj se pa »prvenstveno«
briše, za razreševanje najbolj kritičnih problemov rekonstrukcije cestnega omrežja prvenstveno na nerazvitih območjih. Mislim, da sem bil dovolj jasen.

Predsednik Miran Goslar: Ne, nisi, oprusti. Vendar smatram, da ni potrebno, da se prepirava za oslovo senco. Razumem vsebino tega priporočila, da tovarišica Miheličeva in drugi poslanci, ki so podpisali ta tekst, ne zahtevajo v tem tekstu, da gredo sredstva iz presežkov v celoti na nerazvita območja, marveč samo, en del in sicer prvenstveno. »Prvenstveno«
pa pomeni, naj bi šel večji del na nerazvita področja. Jasno je, da bo šlo v vsakem primeru za reševanje kritičnih problemov rekonstrukcije cestnega omrežja itd. Vendar kot rečeno, če vztrajaš pri tem besedilu, bom tudi to upošteval, čeprav si nastopil kot poedinec s tem predlogom.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Milan Kristan, predsednik upravnega odbora cestnega sklada.

Milan Kristan: Tovariši poslanci, ne bi govoril o številkah in zneskih, marveč bi poudaril, da je bil predlog plana v skupščini že pred meseci. Zadnji rezultati kažejo, da bo dotok sredstev, predvsem od prodaje bencina, nekoliko večji kot smo planirali, kljub temu, da je bila stopnja porasta porabe bencina za letošnje leto planirana z isto stopnjo kot je bila dosežena iz leta 1969 na leto 1970. Vse dosedanje prognoze, ki smo jih delali ob porastu prometa, praksa zanika in je promet vedno večji. Prav je, da imamo v našem programu določene postavke za določene objekte. Ko smo delali plan, smo imeli za nekatere objekte točne podatke o predračunski vsoti, za nekatere pa jih nismo imeli. Dejstvo je, da že sedaj praksa kaže, da imamo za dosežena in dovršena dela neke preko-račitve. Dejstvo je tudi, da bodo pri delih, za katera smo šele izdelali določene programe in ki jih bomo začeli izvajati letos, tudi nastopale podražitve, kar je proti našim prvotnim ocenam. Zaradi tega se mi zdi logično, da vztrajamo pri realizaciji plana tudi po obsegu, kakršen je predviden v našem programu. Eventualne presežke bomo skušali usmeriti na podlagi plana predvsem na nerazvita območja. Zato bi bilo takšno priporočilo popolnoma sprejemljivo za cestni sklad s tem, da poskušamo reševati to, kar plan vsebuje. Pri tem moram ponovno povedati, da imamo v letošnjem letu težavo, prav zaradi tega, ker imamo letni plan, nimamo pa srednjeročnega. V zvezi s tem nastane nov problem, za katerega menim, da ga moramo predočiti tudi vam. Želimo od vas sugestijo, kako naj se uporabijo eventualno več zbrana sredstva. V prejšnjih letih smo takšna sredstva uporabljali na podlagi srednjeročne usmeritve. Te sedaj nimamo in sredstva ostanejo samo za potrebe letošnjega plana. To bi pomenilo, da moramo, če realiziramo ta plan tudi po obsegu, vse dati v rezervo in prenesti neizkoriščena sredstva v leto 1972 in jih deliti na podlagi novega plana za to leto. Zaradi tega se mi zdi generalna usmeritev, da ta sredstva uporabimo predvsem na nerazvitih območjih, edinole pravilna. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Janko Česnik ima besedo.

Janko Česnik: Moja razprava bo kratka, ker je tovariš Kristan kot predsednik cestnega sklada že pojasnil vso to zadevo. Ni šlo namreč za nobene hitre in nepredvidene rešitve ali kakršnekoli urgentne intervencije za nerazvita

območja ko sta mislila tovariša Polič in Maček. Gre za to, da se da generalna usmeritev za začasno nerazporejena, vendar za že zbrana sredstva cestnega sklada v korist že sprejetih ali naknadno sprejetih planov. Torej ne gre za neke hitre rešitve. Sem zadnji, ki bi se eventualno zavzemal za to, da naj se sprejmejo v skupščini nerealni programi, oziroma bilance, ki ne bi bile pokrite. Gre samo za to, da so sredstva resnično večja in da bo znana njihova končna višina šele z zaključnim računom. Ker so pa že sedaj določeni presežki, naj se ti po uvidevnosti upravnega odbora cestnega sklada in našem priporočilu usmerjajo na določene dolgoročne naloge v korist nerazvitih območij.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Franc Vrvišar.

Franc Vrvišar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nisem imel namena danes razpravljati, vendar me je razprava tovariša Poliča in Mačka nekoliko presenetila. Sem namreč podpisnik priporočila in moram reči, da po novem zakonu o razvitih in nerazvitih območjih ne izhajam iz skupine nerazvitih. Zato je treba mojo razpravo tudi tako razumeti. Doslej je v današnji razpravi več diskutantov povedalo, da so s prenosom cest iz republiških ingerenc prenesene na občinske predvsem ceste manjše vrednosti in ceste, ki zahtevajo več sredstev za vzdrževanje in za modernizacijo. Ob tem je bilo tudi ugotovljeno in poudarjeno, da se s tem nalaga predvsem občinam, ki so manj razvite, večja bremena. Jasno je tudi rečeno, da se s tem vzporedno ne prenašajo tudi sredstva. Če to skušamo uskladiti, vidimo, da tu praktično skladja ni in daje priporočilo, ki ga je dala tovarišica Miheličeva in ki smo ga podpisali še nekateri poslanci, samo poseg v razpravo in da se ga izplača tudi podpreti. Tovariš Maček je omenil, da se v planu trošenja sredstev cestnega sklada za leto 1971 odteka 29 % na nerazvite dele naše občine. Prosil bi ga, da bi nam to malo bolje prikazal, oziroma postregel z bolj otipljivimi podatki. Temu namreč ne verjamem in ne bi bilo prav, niti pošteno, da bi kdo temu verjel in da bi tako te zadeve tudi registriral.

Na koncu bi rad povedal, da smo o nerazvitih prejeli zadevne predpise, zakone in odloke. Rečem, da smo do danes samo razpravljali, narejenega pa ni bilo veliko ali celo nič. Dve milijardi, ki so predvidene za nerazvite, pomeni, 20 km asfaltirane, oziroma modernizirane ceste in nič drugega. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš Bogdan Šnabl.

Bogdan Šnabl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predlog oziroma priporočilo tovarišice Miheličeve. To zaradi preprostega razloga, ker je problematika nerazvitih že tako akutna in kritična, da bi bilo vsako nadaljnjo odlaganje ali zavlačevanje reševanj teh problemov za prebivalstvo teh krajev in območij že skrajno škodljivo in tudi politično nevzdržno. Nimam namena o tej problematiki kaj več razpravljati, ker je bilo o tem rečenega že skoraj preveč. Rad bi le povedal, kako se na teh območjih stvari slabšajo. Tu mislim, samo na primer, da je na območju dela celjske regije, mislim na Kozjansko, po ugotovitvah interne kontrole celjskega avtobusnega podjetja »Izletnik« neprevoznih 22 cest za avtobusni promet. Smo pri tem, da bodo nekatera avtobusna podjetja, kolikor se stanje cest ne bo na kakršenkoli način in v kratkem popravilo, ukinila svoj promet na teh cestah

zaradi ekonomskih, tehničnih in varnostnih razlogov. Kaj bo tak ukrep za te kraje in dele pomenil, si lahko samo mislimo.

Glede na to se mi zdi dobrodošel vsak predlog in ukrep, ki je v danem trenutku koristen in sprejemljiv in ki gre v smeri konkretnega reševanja te problematike. Tudi, če gre samo za manjša sredstva, se mi zdi, da je spričo obsežnosti ostale problematike v Sloveniji in ob splošnem pomanjkanju sredstev in možnosti za uspešno reševanje vseh teh vprašanj treba izkoristiti vsako priliko in tudi najmanjše možnosti, da se začnejo te razmere urejati. Zdi se mi tudi najbistveneje, da se tem ljudem, ki živijo na navedenih območjih, pomaga, čeprav zaenkrat samo toliko, da se jim z izboljšanjem infrastrukture omogoči vsaj gola eksistenca. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? Tovariši, menim, da lahko končamo z razpravo, ker je po mojem stvar popolnoma jasna.

Lojze Blenkuš: Tovarišice in tovariši poslanci. Zdi se mi, da se igramo z besedami. Nihče namreč ni govoril o tem, da je treba vložiti sredstva, saj smo glasovali za ta zakon. Vendar, če že damo priporočilo, potem bodimo konkretni in recimo na primer za cesto št. 2., ki vodi prek Podčetrтка na Bistrico. Za to cesto je napravljen projekt in če bo kaj sredstev ostalo, naj se porabijo za to cesto, ali za cesto Krško—Impolca. Tudi za to cesto je napravljen projekt. Bodimo torej bolj konkretni.

Predsednik Miran Goslar: Moja pripomba k vsemu temu je naslednja: nimam sicer zakona o nerazvitih pred seboj, vendar kot sem razumel tisti člen, ki govori o obveznosti cestnega sklada, da namensko kanalizira določena sredstva na nerazvita območja v Sloveniji, bi to potegnilo za seboj, da v vsakem planu cestnega sklada vidimo tudi optično in računsko, koliko je teh sredstev. To se pravi, da bo moral cestni sklad v bodoče in tudi druge samoupravne skupnosti, ki so v smislu tega zakona vezane za posebna dodatna sredstva za te namene, to tudi pokazati. V predlogu finančnega načrta to še ni posebej razvidno, razen seveda, če bi se nekdo posebej lotil seštevanja posameznih cest in objektov. Morda nisem prav razumel dikcije tega člena, vendar bi precej razprav odpadlo, že zaradi tega, ker bi bila slika o tem, koliko celotnih sredstev vlagamo, mnogo bolj jasna. Potem bi lahko vse to primerjali s kilometrino cest, ali s čem drugim. Tako pa mnogi poslanci in tudi drugi tavaajo v megli in drug drugemu vedno očitamo, ali smo dali ali nismo dali sredstev, ali smo jih dali preveč, ali premalo in podobno.

Odbori niso glede tega delali nobenega problema in vendar bi veljalo razmisliti o tem. Tovariš Blenkuš, prosim.

Lojze Blenkuš: Na strani 8 finančnega načrta cestnega sklada je navedeno, da je za izvršitev del investicijskega vzdrževanja predvidenih v 1971. letu 141 527 407 din. Nerazvita območja so glede del investicijskega vzdrževanja udeležena s 37 milijonov din, kar predstavlja 26 % sredstev za investicijsko vzdrževanje v letu 1971.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje se določajo po ključu, ki je za vso Slovenijo enoten.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Magda Mihelič, prosim.

Magda Mihelič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Oprostite prosim, da se ponovno javljam, saj ne polemiziram rada, vendar v prid stvari moram pojasniti določene stvari.

Sem poslanka s tako imenovane razvite občine Celje, torej ne z nerazvitega območja. V finančnem načrtu cestnega sklada je res namenjenih 26 % sredstev za nerazvita območja. Vendar, če upoštevamo, da je 11 občin brez tistih dodatnih delov Kozjanskega, Brkinov in Notranjskega in še vseh, ki sodijo med nerazvita območja, je to 18,3 % od 60 občin in za to je namenjenih 26 % sredstev. Vendar nekatere ceste, ki jih slučajno poznam, kot Rogatec—Lupinjak in Smehov klanec, so ceste II. reda, ki ne sodijo v sklop sredstev za nerazvita območja. Verjetno so še kakšni drugi cestni odseki, ki jih ne poznam. Nikdar se nisem in se ne bom borila, da bi se kakršnakoli sredstva dajala komurkoli brez odobrenega finančnega projekta, brez dokončno izdelane finančne in tehnične dokumentacije. Že prej sem dejala, da naj bi cestni sklad upošteval v rebalansu finančnega načrta, ki ga mora pripraviti glede na to, da bodo sredstva večja, tak predlog, seveda če bi ga danes sprejel naš zbor. Mislim, da naj bi potem ta predlog upravni odbor cestnega sklada izdelal in dal prioriteto tistim cestnim odsekom, za katere se bo dogovoril upravni odbor cestnega sklada s predstavniki posameznih nerazvitih območij.

Mislim, da ni prav, da so bile omenjene v razpravi nekatere ceste prav z območja Kozjanskega. To izgleda tako kot da sem se s tem svojim predlogom borila izključno za Kozjansko. Tovarišice in tovariši poslanci, daleč sem od tega. Imela sem pred očmi vsa nerazvita območja Slovenije tako kot jih deklarira odlok izvršnega sveta o nerazvitih občinah in njihovih območjih.

Končno menim še to, da se predlog, ki ga dajem, v bistvu prav nič ne razlikuje od tega, o čemer je govoril tovariš Kristan. V obrazložitvi sem navedla, da z njim ni v ničemer porušena s finančnim načrtom za leto 1971 predvidena konstrukcija financiranja cestnega omrežja. Le neplanirana sredstva naj bi se prvenstveno dajala nerazvitim območjem. Jasno je, da se morajo s konstrukcijo finančnega načrta za leto 1971 planirani objekti dokončati. Sredstva za te podražitve naj bi torej šla tudi iz nadplanskih sredstev, ostala sredstva pa prvenstveno za nerazvita območja. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? (Ne.) Glasujemo. Dajem na glasovanje predlog o soglasju k finančnemu načrtu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Dalje dajem na glasovanje tekst priporočila kot ga je predlagala tovarišica Miheličeva in 10 poslancev. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Večina poslancev.) Kdo je proti? (2 poslanca.) Kdo se je vzdržal? (9 poslancev.)

Ugotavljam, da je priporočilo sprejeto.

Sledi sklop elektroenergetskih zakonov. To so točke 9., 10. in 11. dnevnega reda. Ker gre za kompleksno materijo, bomo o njej poslušali skupno obrazložitev in tudi skupno razpravljali.

Imamo osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij, dalje osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov in osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov. Predlagatelj je v vseh pri-

merih izvršni svet, kot gradivo pa ste prejeli tudi orientacijsko osnovo za kvantifikacijo potrebnih sredstev za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov in naprav v letu 1971 do 1975.

Osnutek zakonov so obravnavali odbor za proizvodnjo in blagovni promet in zakonodajno-pravna komisija. Imamo njihova pismena poročila; poročilo odbora za proizvodnjo in blagovni promet ste prejeli danes na klopu.

Ivan Zupan, član izvršnega sveta ima uvodno besedo. Prosim!

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pred vami so osnutki zakonov, s katerimi naj bi za naslednje petletno obdobje urejali financiranje elektroenergetskih objektov v Sloveniji. Ti zakoni realizirajo načela, ki so bila postavljena v predlogu za izdajo teh zakonov in ki so bila že sprejeta v tej skupščini. Priprava teh zakonskih osnutkov teče že od začetka tega leta, to je od takrat, ko smo sprejeli zakone o začasnem financiranju izgradnje energetskih objektov v naši republiki. V tem času pa je bil, kot vam je, tovarišice in tovariši poslanci znano, sprejet tudi družbeni dogovor o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva. S tem dogovorom se poleg elementov racionalnega gospodarjenja v elektrogospodarstvu in v ureditvi odnosov med elektrogospodarstvom in družbeno skupnostjo, določajo tudi osnovna načela za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu.

Z družbenim dogovorom, katerega so sprejela vsa elektrogospodarska podjetja, so določene konkretne obveznosti elektrogospodarskih podjetij glede zagotavljanja njihovih sredstev za razširjeno reprodukcijo v elektrogospodarstvu po načelu skupnih vlaganj.

V tem času pa so bili oblikovani in bodo v kratkem tudi dokončno sprejeti ustavni amandmaji, s katerimi se zlasti krepi položaj delovnih ljudi v osnovnih organizacijah združenega dela pri razpolaganju s sredstvi družbene reprodukcije. Osnovno načelo teh amandmajev je, da delovni ljudje v osnovnih organizacijah združenega dela samostojno razpolagajo s sredstvi, ki jih ustvarjajo, družbene skupnosti pa imajo možnost, da lahko organizacijam združenega dela začasno omeje uporabo določenih sredstev in predvidijo njihovo obveznost do združevanja sredstev za financiranje nekaterih nujnih potreb družbene reprodukcije. Tako obvezno združevanje pa ne pomeni odtujevanja sredstev delovnim ljudem in oblikovanje nekih imaginarnih sredstev odtujenih od baze, temveč oblikovanje skupnih sredstev združenega dela, namenjenega za financiranje splošne družbene reprodukcije, pri čemer je zagotovljen osnovnim organizacijam združenega dela vpliv na uporabo in gospodarjenje s temi sredstvi. Tako rešitev je SR Slovenija v zadnjih letih že večkrat predlagala, sedaj pa jo uveljavlja.

V skladu s tem bo potrebno osnutke zakonov, ki jih imamo danes v obravnavi, primerno dopolniti. Sedanji osnutki določajo obveznosti elektrogospodarskih organizacij, uporabnikov družbenih sredstev in odjemalcev električne energije za zagotovitev sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov. Osnutki predvidevajo, da se navedene obveznosti zmanjšajo oziroma da jih sploh ni, če prizadete gospodarske organizacije zagotovijo sredstva za te namene v obliki skupnih naložb ali na drug ustrezen način. Dopolnitev predloženih osnutkov pa bi bila predvsem v tem, da se pri zagotavljanju rešitev za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu postavi na prvo mesto načelo združevanja oziroma sovlaganja in da se z zakonom predvidijo ukrepi za tiste, ki bi se takemu združevanju oziroma sodelovanju hoteli izogniti.

To pomeni, da bo treba zakon, ki zajema sredstva elektrogospodarskih organizacij proizvodne in prenosne sfere dopolniti, kakor to predvideva že sam družbeni dogovor.

Analogne rešitve bo treba sprejeti tudi po zakonih, ki zajemata gospodarstvo in potrošnja. Nekoliko zahtevnejša bo realizacija tega načela pri široki potrošnji, zato bo zakon predvidel možnosti ustanavljanja ustreznih asociacij oziroma drugačno obliko združevanja sredstev.

Predloženi osnutki pa vsebujejo tudi še novost, da s prispevki za gradnjo energetskih objektov sorazmerno s potrošnjo električne energije obremenjujemo vse te potrošnike. Pri tem se upoštevajo tudi stroški, ki jih s svojim odjemom potrošniki povzročajo pri proizvodnji in prenosu električne energije.

V skladu s tem predlagamo najvišji prispevek za široko potrošnja. To so potrošniki na nizkonapetostnem omrežju. Ta potrošnja je rasla v preteklem obdobju z mnogo večjim poprečnim indeksom (112) kot pa v industriji (107). Udeležba široke potrošnje v celotni porabi se bo od 26 % v letu 1970 dvignila do leta 1975 na 30 %. Razen tega povzroča ta kategorija potrošnikov največje dnevne in sezonske oscilacije, kar zahteva visoka investicijska vlaganja, ki pa so relativno nizko izkoriščena. Večja investicijska sredstva za široko potrošnja zahteva tudi izgradnjo in vzdrževanje potrebnega omrežja. Potrošniki na 0,4 kV omrežju povzročajo tudi organizacijsko izdatno višje stroške poslovanja, saj je teh potrošnikov okrog 545 000, dočim je ostalih potrošnikov na 35 in 10 kV omrežju samo okrog 650.

Financiranje investicij pa je potrebno približati stroškovnemu principu, saj bi z nadaljnjim nesorazmernim obremenjevanjem gospodarstva povzročili porast cen, kar pa v skrajni posledici zopet predstavlja obremenitev potrošnje. Prispevek naj bi bil uveden šele v letu 1972, znašal pa naj bi, kot vam je znano, 20 % obračunskega zneska za porabljeno električno energijo v letih 1972 in 1973 ter 25 % v letih 1974 in 1975.

Nižji prispevek naj bi veljal za industrijo, ki je bila doslej najbolj obremenjena, čeprav nima največjega porasta potrošnje, niti ne oscilacij v dnevni in letni potrošnji.

Osnutki predvidevajo tudi, naj ne bi plačevali prispevka potrošniki v elektrometalurški in elektrokemični potrošnji, kjer se morajo prilagajati možnostim proizvodnje električne energije, s svojo veliko potrošnjo energije pa celo prispevajo k racionalnosti izkoriščanja elektroenergetskih zmogljivosti. Pokrivanje porasta svoje potrošnje pa si bodo zagotovili s posebnimi dogovori.

Elektrogospodarstvo je v obdobju 1966—1970 prispevalo 20 %, v obdobju 1971—1975 pa bo prispevalo 18 % sredstev. Gospodarstvo je v sedanjem obdobju prispevalo 80 % sredstev, v naslednjem obdobju pa naj bi prispevalo 45 % sredstev. Široka potrošnja v pretečenem obdobju ni posebej prispevala, sedaj pa naj bi prispevala 37 %. Če k temu dodamo še, da bo gospodarstvu v obravnavanem obdobju vrnjeni del sredstev, vloženih v zadnjih petih letih lahko ugotovimo, da bomo s temi zakoni gospodarstvo v naslednjem petletnem obdobju obremenjevali s polovico manjšimi obremenitvami kot do sedaj. Pri obravnavi zakonskih osnutkov v odborih obeh zborov skupščine je bilo večkrat postavljeno vprašanje, ali ne bo ponovno prišlo do kršenja zakonov predvsem s strani elektrogospodarskih organizacij, oziroma do trošenja sredstev mimo intencij tega zakona. Želim poudariti, da družbeni dogovor o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva vsebuje nove sistemske rešitve in s tem predstavlja realizacijo skupščinskega priporočila na višjem

nivoju. Družbeni dogovor v svoji izpeljavi namreč uveljavlja prisotnost gospodarstva in družbe pri soupravljanju z elektrogospodarstvom, kar pomeni njihov vpliv pri realizaciji družbenega interesa. S sovlagateljskim odnosom, katerega s temi zakoni prav tako uveljavljamo, pa tudi po tej strani uvajamo prisotnost delovnih organizacij v gospodarjenju infrastrukturne dejavnosti.

V osnutku zakona je govora tudi o izjemah oziroma o oprostitvi plačevanja prispevkov. Tu so vključene oprostitve za elektroenergetske objekte, družbene službe, vzdrževanje stanovanjskih hiš in investicije iz krajevnega samoprispevka. Dodatno pa uvajamo oprostitve za tiste investicije, ki električne energije ne trošijo in sicer za delež, s katerim republika sodeluje pri posameznih investicijah. Oprostitve so predvidene tudi za elektrometalurgijo in elektrokemijo z omejitvijo, da je potrebno sredstva za povečano potrošnjo električne energije posebej pogodbeno zagotoviti.

V odborih je glede oprostitve prevladovalo stališče, da kroga upravičencev ne bi širili, temveč raje ožili.

Še nekaj besed o planu izgradnje energetskega objekta za obdobje, za katerega s temi zakoni zagotavljamo sredstva. Na podlagi predlogov elektrogospodarskih organizacij so bili v strokovnih institucijah z uporabo moderne računske tehnike izdelani predlogi plana, optimizacija in predloženi v obravnavo. Delo na tem planu se zaključuje in ga boste dobili skupaj s predlogi zakonov.

Tovarišice in tovariši poslanci, izvršni svet bo na osnovi razprav v odborih in na zborih osnutke zakonov dopolnil in jih predložil v obliki predloga. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Kdo želi besedo? Gregor Klančnik bo govoril v imenu odbora.

Gregor Klančnik: Tovarišice in tovariši. Res sem poročevalec odbora za proizvodnjo in blagovni promet in želim zbor seznaniti z dejstvom, da je odbor obravnaval vse predloge zakonov s področja financiranja elektrogospodarstva in pri tem skupaj z IS prišel do enakih zaključkov. Ob sprejemanju teh zakonov se moramo zavedati, da stojimo pred približno enakim problemom kot pri cestah. Dejstvo je, da kolikor hočemo nadalje razvijati našo skupnost, moramo zagotoviti ustrezne infrastrukturne objekte, to pa zahteva določena sredstva, ki jih je potrebno zbrati. Popolnoma jasno in logično je, da je reševanje energetske situacije sočasno tudi reševanje celotnega gospodarskega potenciala, zato smo v našem odboru predloge toliko bolj pozorno obravnavali. Ob tem smo bili mnenja, da bi morali predlogi bolj poudariti načelo sovlaganja in iz tega izhajajoče pravice. V vseh treh predlogih pa je v taki formi kot je danes pred nami, bolj prisotno zbiranje sredstev v obliki kreditiranja. Pri vseh teh predlogih smo obravnavali ta problem nekoliko diferencirano.

V prvi grupi, ko gre za financiranje elektroenergetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodnoprenosnih elektroenergetskih podjetij smo bili mnenja, da se je predvsem treba posluževati forme sovlaganja, kar bo omogočilo večjo integralnost slovenskega elektroenergetskega sistema in poleg tega večji neposredni vpliv posameznih organizacij, porabnikov na celotno elektrogospodarstvo. Podobno bi moral biti spremenjen tudi drugi osnutek, vendar je v tem potrebno omogočiti, da se sredstva dajejo bodisi kot kredit bodisi kot sovlaga. Menimo namreč, da je veliko neposrednih potrošnikov, ki so zainteresirani na tem, da so prisotni v elektroenergetskih organizacijah s svojimi sredstvi

in s tem tudi s svojim neposrednim vplivom pri gospodarjenju in proizvodnji elektroenergije. Tem je treba pustiti možnost, da se pojavljajo kot sovlagatelji pri povečevanju zmogljivosti elektroenergetskih kapacitet, s tem pa bomo razširili tudi splošno družbeno prisotnost pri upravljanju z elektroenergetskimi objekti.

Nekoliko težavnejši je problem pri široki potrošnji. Tu bo zelo težko doseči možnost neposrednega vpliva pri upravljanju z elektroenergetskimi objekti, odpira pa se seveda možnost, sicer komplicirana, ustanavljanja zborov takih potrošnikov, ki naj bi eventualno tudi sodelovali kot sovlagatelji. Menimo, da je to teoretično možno, praktično pa te možnosti ni, zato je bil odbor mnenja, da naj bi ostali pri istih rešitvah kot jih predlaga osnutek zakona. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Zdravko Dolinšek.

Zdravko Dolinšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ko danes ponovno razpravljamo o osnutku zakonov, ki naj bi SR Sloveniji ponovno zagotovili zadostno količino kvalitetne električne energije za bodoče razdobje, se gotovo zavedamo, da moramo to akcijo podpreti in za izgradnjo elektroenergetskega sistema zagotoviti potrebna finančna sredstva, kolikor bo za to predložen ustrezen finančni program. Predvideno je, naj bi od leta 1971 do leta 1975 vložili v razvoj električne energije 1935 milijonov din. Potrošniki električne energije naj bi po predvideni konstrukciji financiranja prispevali 935 milijonov din, to se pravi 0,51 din na enoto dela, to je na kW uro. Potrebna sredstva naj bi se zbrala deloma prek prispevka na vrednost potrošene električne energije, deloma pa prek obveznega posojila v višini 2% od investiranih denarnih sredstev.

Postavlja se vprašanje, če taka obremenitev ustreza načelu, da naj potrošnik prispeva sorazmerno s količino in kakovostjo potrošene energije. Taka analiza namreč ni priložena. Kot primer navajam združeno železniško transportno podjetje Ljubljana, ki bi na ta način v petih letih plačalo približno 46 milijonov din, dočim bi potrošnja električne energije porasla za približno 40 milijonov kilovatnih ur, to se pravi, da bi stala investirana kilovatna ura 1,15 dinarja, kar znaša dvojno ceno glede na poprečje. Sodim, da je taka nesorazmerna obremenitev dejavnosti, ki sama na sebi predstavlja važno infrastrukturno dejavnost, nepravilna, saj je znano, da ji je poleg tega potrebna precejšnja družbena pomoč, da bi se izvlekla iz zaostalosti.

Ne glede na to moram opozoriti na dejstvo, da so investicije na področju graditve in rekonstrukcij javnega cestnega omrežja po predlogu oproščena obveznega posojila, kar ustvarja nova nesorazmerja glede pogojev gospodarjenja med transportnimi panogami. Ta nesorazmerja pa so že povsod po svetu ocenjena za škodljiva, ker preprečujejo racionalno izkoriščanje in razvoj prometnih poti in sredstev.

Sodim, da je oprostitev teh investicij sicer utemeljena, vendar pa menim, da ne bi bila nič manj utemeljena oprostitev naložb v železniško infrastrukturo. V poprejšnjih razpravah na odborih je bil ta problem sprožen, predlog železnic pa odklonjen, češ da bi morali za to bolj obremeniti ostale gospodarske organizacije in da bi se pojavila nevarnost, da ne bi zbrali potrebnih sredstev. Menim, da tu ne gre za to, ali bo kdo bolj ali manj obremenjen, temveč za to, da bo obremenjen sorazmerno s količino in kvaliteto odjema električne energije.

Glede potrebnih sredstev pa je treba povedati, da bi znašala udeležba železnice v celotni vsoti 1935 milijonov din približno 46 milijonov, to je 2,4 %, kar je gotovo manj kot znaša točnost prognozirane vsote. Zato sem mnenja, da pravilna rešitev obremenitve železnice ne bi mogla ogroziti oblikovanja zadostnih sredstev. V razpravah je bilo sicer rečeno, da bi lahko našli ustrezno rešitev prek zakonov, ki predvidevajo konverzijo ali bonifikacijo kreditov, ki jih železnica najema, vendar bi bilo potrebno v tem primeru dopolnjevati kar tri zakone, kar pa smatram za neustrezno in nepotrebno.

Zato predlagam republiškem zboru, da po današnji razpravi sprejme sklep, s katerim naj se Združeno železniško transportno podjetje Ljubljana uvrsti med tiste gospodarske dejavnosti po 2. členu osnutka, ki bi bile posojila oproščene.

Predsednik Miran Goslar: Dalje. Ivan Kreft ima besedo.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci. Občasne razprave o financiranju elektroenergetskih objektov v Sloveniji se vrstijo ves čas po osvoboditvi. V zadnjih nekaj letih pa sploh ne pridejo več z dnevnega reda. Slovenija je bila že v stari Jugoslaviji najbolj elektrificirana — štajerski del celo bolj kot kranjski — ker ni bilo nobene tako velike elektrarne kot je bila falska, ki je bila dograjena v zadnjem letu prve svetovne vojne. Do leta 1941 je bila ta elektrarna prvič amortizirana, po osvoboditvi pa že drugič, toda, ko naj bi vgradila že osmi agregat v že obstoječe naprave, tega ni bilo mogoče uresničiti, ker so z njeno amortizacijo razpolagali drugi. Tako falska elektrarna še danes ne more izkoristiti vse vode, ki se pretaka skozi pozneje zgrajene dravske elektrarne.

Tudi amortizacija drugih podedovanih objektov je doživela podobno usodo, bodisi zaradi tega, ker se je po administrativnih kanalih preselila drugam, bodisi, da jo je razvrednotila inflacija. Dinar iz leta 1941 in dinar iz leta 1945 pa tudi dinar iz leta 1965 so bili po vrednosti več ali manj izenačeni. Kar se dinarja pred letom 1941 tiče, pa je imel še to posebnost, da je bil konvertibilen. Tisti, ki si je sposojal dinar iz amortizacije ali iz drugih skladov, je lahko gradil tudi nerentabilne objekte, saj se je zavedal, da bo po 20 letih vračal dinar, ki ga je pomagal sam razvrednotiti s tem, da je gradil nerentabilne objekte. Razumljivo je, da smo v takem položaju tudi v Sloveniji gradili elektrarne z državnim kapitalom, ker pa ga ni bilo dovolj na razpolago, smo v tej gradnji tudi najbolj zaostajali. Zato moramo sedaj kupovati dražjo električno energijo drugje. Iz pionirjev, z velikim naskokom na območju elektrogospodarstva, smo torej postali zamudniki, česar pa se žal še vedno ne zavedamo dovolj. Za med republikami izmenjano električno energijo ne bo več predpisane cene, kot je veljala, dokler je imela Slovenija presežke, temveč se bo cena ravnala po zakonu ponudbe in povpraševanja. Dobivali jo bomo po tržni ceni, ki bo seveda toliko višja, kolikor več bomo električne energije potrebovali in še zadovoljni bo mo, če jo bomo dobili dovolj. Imamo industrijo, ki potrebuje veliko električne energije, kot so to na primer Kidričevo, Ruše, Celje itd. Ni pa prezreti tudi terciarno dejavnost, ki porabi sicer manjše količine električne energije, ki pa ima lahko velike izgube, če en sam dan ostane brez električne energije.

Kaj naj torej storimo, da nam ne bi redukcija električne energije povzročala milijardnih škod in da nam na drugi strani ne bi bilo treba uvažati predrage električne energije. Že sedaj je električna energija, ki jo uvažamo, za 30 % dražja od domače. Podraženo uvoženo energijo prodajamo še vedno po

starih cenah. Bojim se, da bo tako še z marsikaterim drugim proizvodom, ki ga dobivamo od drugod. V času tako imenovane enotne cene električne energije je slovensko elektrogospodarstvo prelilo skoraj ves dobiček, da bi z njim pokrilo deficit v nekaterih drugih republikah. Danes pa se nekaj podobnega dogaja v drugi obliki. Ko je enotna cena, največ na pobudo naše republike, prenehala veljati, je bil trem republikam odobren regres na kilovatno uro. Med temi republikami ni bilo naše, ker smo pač proizvajali najcenejšo električno energijo.

Ti časi so za nami, ker presežkov nimamo več, pač pa moramo del električne energije kupovati. Če bomo zakone, ki so pred nami, sprejeli z zamudo, bomo take odnose podaljšali po svoji krivdi. Gre za zakone, ki urejajo zbiranje sredstev za nove elektroenergetske objekte, bodisi s kreditiranjem, bodisi s sovlaganjem. Svoj delež sredstev naj bi po teh zakonih zagotovila elektrogospodarska podjetja, porabniki električne energije, pa tudi vsi tisti, ki z novimi investicijami povečujejo porabo električne energije. Druge možnosti žal ni, ker je minulo delo razvrednoteno in morajo sedaj toliko več prispevati vsi tisti, ki jim električna energija pomeni del vsakdanjega življenja in razvoja. Vsi prevzemamo velika bremena, največja pa prav individualni porabniki.

Na koncu izjavljam, da podpiram zahtevo poslovnega združenja za distribucijo električne energije, da bi moral biti del sredstev, zbranih s prispevkom odjemalcev namenjen tudi za financiranje razširjene reprodukcije distribucijskih elektroenergetskih objektov, zlasti tistih, ki imajo izrazit infrastrukturni značaj.

Predsednik Miran Goslar: Ali še kdo želi besedo? Če nihče, zaključujem razpravo. Prosim IS, da pojasni ali so stvari sedaj toliko zrele, da bi lahko na seji dne 8. julija te zakone sprejemali že v zadnji fazi?

To bi morali vedeti zelo čvrsto. Danes se moramo namreč odločiti o tem, ker bomo s takim načinom sprejemanja nekoliko prekoračili določila poslovnika v tem smislu, da se ne bomo držali vseh v poslovniku predpisanih rokov.

Ta stvar je pomembna zaradi tega, ker bomo morali pri zakonu, ki se nanaša na obveznosti uporabnikov družbenega premoženja iz investicijskih izplačil uporabiti inštitut retroaktivnosti. Zakon naj bi namreč veljal od 1. julija naprej. Zato naj bi bil rok po prvem juliju, ko bomo ta zakon definitivno sprejemali, čim krajši. S tem se izognemo tudi nepotrebnim sporom, ki bi lahko nastali. Pri ostalih dveh zakonih ta problem ni tako pomemben, ker je obveznost za elektroenergetska podjetja izračunljiva na osnovi zaključnih računov, obveznost za uporabnike pa nastane šele leta 1972.

Razlogi, ki govore za to, da uporabimo inštitut retroaktivnosti, so predvsem v kontinuiteti dotoka sredstev. Sedanji sistem mi sicer ne spreminjamo in dejansko zvišujemo le stopnjo od sedanjih 5 na 2 in s tem na nižji stopnji podaljšujemo dosedanje obveznosti, formalno gledano pa gre za popolnoma nov zakon in je zato tudi s formalnega stališča treba z zakonom zagotoviti kontinuiteto.

Drug razlog, ki opravičuje uvajanje retroaktivnosti, pa je v tem, da bi nastale velike nejasnosti glede obračunavanja, če bi nastala pravna praznina od 1. do 15. ali 16. julija, ko bodo zakoni sprejeti. Iz tega bi lahko nastale razne težave pri obračunavanju, nepotrebni spori, težave pri tem, kako bi SDK stvari kontrolirala in pa seveda tudi poskusi špekulacij, s katerimi bi se mnoga iz-

plačila skušala datirati na ta čas, v katerem ne bi veljali niti dosedanji niti novi zakoni.

Zato prosim tovariša Zupana, da točno pove, kdaj bo izvršni svet lahko predložil predloge zakonov.

Ivan Zupan (iz klopi): Izvršni svet bo zakone predložil tako, da jih bo mogoče sprejeti na seji RZ dne 8. julija.

Predsednik Miran Goslar: Glede na to izjavo, bom sejo zбора, sklicano za 8. julij, razširil s temi točkami dnevnega reda.

Se kdo želi razpravljati? Če ne, bi dal na glasovanje ustrezne sklepe. Najprej sklep k 9. točki dnevnega reda:

1. Osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno prenosnih elektrogospodarskih podjetij se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku in predloži skupščini obrazložen predlog zakona.
4. Izvršni svet naj predlog zakona predloži takoj.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Sklep je sprejet.

Sledi sklepanje o 10. točki dnevnega reda. Predlagam tale sklep:

1. Osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje in graditev energetskih objektov se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet.
3. Pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku in predloži skupščini obrazložen predlog zakona.
4. Izvršni svet naj predlog zakona predloži takoj.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta sklep soglasno sprejet.

Sledi 11. točka dnevnega reda in ustrezni sklep, ki se glasi:

1. Osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje objektov se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku.
4. Izvršni svet naj predlog zakona predloži takoj.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Tudi ta sklep je sprejet.

Na vrsti je 12. točka dnevnega reda, to je predlog zakona o republiških priznavalninah.

Predlagatelj je izvršni svet. Predlog sta obravnavala odbor za socialno politiko in zdravstvo in zakonodajno-pravna komisija. Imamo pismeni poročili in še dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje.

Najprej glasujmo o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 1. in 14. členu. Ali se izvršni svet z njim strinja? (Da.) Dobro.

Kdor je za te amandmaje — razvidni so iz poročila zakonodajno-pravne komisije — naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandmaji zakonodajno-pravne komisije so sprejeti.

Sledi amandma odbora za socialno politiko in zdravstvo k 12. členu.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma odbora je sprejet.

Glasujemo o predlogu zakona v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog zakona o republiških priznavalninah je sprejet.

Na vrsti je 13. točka dnevnega reda, to je predlog za izdajo zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo.

Predlagatelj je izvršni svet. Obravnavala pa sta ga odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko in zakonodajno-pravna komisija. Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko predlaga, da zakon obravnavamo po skrajšanem postopku kot osnutek zakona, ker ne gre za zahteven in obširen zakon.

Ali kdo ugovarja predlaganemu skrajšanemu postopku? (Nihče.) To pomeni, da obravnavamo ta zakon kot osnutek zakona.

Pričenjam razpravo. Rado Pušenjak se javlja k besedi. Prosim!

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Z zadovoljstvom podpiram ustanovitev republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo. Žal smo tudi v naši republiki preveč počasni pri reševanju pomembnih gospodarskih zadev. Stališče, da bomo imeli v Sloveniji samostojni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, je bilo sprejeto v naši skupščini že leta 1968, o osnutku zakona pa razpravljamo šele danes, to je po treh letih. Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo naj bi bil dejansko odgovoren za razvoj te gospodarske dejavnosti in to socialističnega kot tudi zasebnega sektorja. V tem sekretariatu naj bi bile koncentrirane tudi vse tiste službe, katerih naloge so pogoj za hitrejši razvoj kmetijstva in gozdarstva.

Sekretariat bo lahko odigral zelo pomembno vlogo pri realizaciji kratko-ročnega in dolgoročnega razvoja kmetijstva in gozdarstva v naši republiki. Prva naloga sekretariata pa naj bi po mojem mnenju bila, da dokaže in prepriča odgovorne dejavnike v Sloveniji, da ni v interesu našega gospodarstva, da na primer uvažamo ogromne količine koruze iz drugih republik oziroma držav. Ob tem pa ima naša republika nad 100 000 ha neizkoriščenih zemljišč, primernih za to proizvodnjo. Pomanjkanje koruze v naši republiki je zlasti v letošnjem letu močno zavrlo razvoj živinoreje. Sekretariat bo ogromno koristil našemu gospodarstvu nasploh, če bo proučeval dohodke kmetijstva in ostalega gospodarstva ter dajal predloge za odpravo razlik.

Brez strokovnega mnenja sekretariata bi republika v bodoče ne smela sprejemati nobenih odločitev glede obdavčevanja kmečkega prebivalstva in kmetijskih organizacij. Zato pa bi moral imeti sekretariat tudi referat za proučevanje življenjske ravni kmečkega prebivalstva. Na ta način bo sekretariat lahko dal tudi predloge za izboljšanje socialnih razmer na vasi. Sekretariat

bo moral sodelovati tudi pri oblikovanju kreditne politike, kolikor se nanaša na kreditiranje socialističnega in zasebnega sektorja kmetijstva. Mnogo bo koristil tudi s tem, da bo sodeloval in pospešil predložitev sprememb za zakone o zemljiških razmerjih, o dedovanju, o arondaciji in komasaciji itd. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Janez Verbič.

Janez Verbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predlog za izdajo zakona o republiškem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo, imam pa naslednje pripombe. Predlog zakona v pristojnosti sekretariata ne vključuje živilsko predelovalno industrijo. Menim, da je v tem smislu predlog pomanjkljiv, kar utemeljujem z naslednjim:

Kmetijska proizvodnja postaja v sodobnem svetu industrija sodobne hrane. Značilno je, da se posamezna panoga razvija neodvisno od kmetijskih površin in da vse več kmetijskih pridelkov prihaja na tržišče prek živilske industrije, ki kmetijske pridelke pridelala ali pa vsaj sortira in ustrezno skladišči. Povezanost živilske industrije in kmetijstva je pri nas slaba, kar na eni strani povzroča velike težave kmetijski proizvodnji, ki nima zagotovljenega tržišča, po drugi stani pa tudi pri preskrbi prebivalstva in živilski industriji, ki se zato mnogokrat zateka k uvozu hrane, ki bi jo lahko ob ustrezni organizaciji pridelali doma. Tak uvoz ne samo, da slabša našo plačilno bilanco, temveč daje tudi pobudo za kritiko pri večini občanov. Menim, da bi sekretariat mnogo lažje usmerjal proizvodnjo, tržna gibanja v kmetijstvu, politiko cen, tržne rezerve ter sodeloval pri regulaciji uvoza in izvoza kmetijskih pridelkov, če bi njegove kompetence razširili tudi na živilsko predelovalno industrijo. Minimalno bi morala biti v pristojnosti tega sekretariata tista živilska industrija, ki je vezana predvsem na domače surovinske vire, kot so to klavna industrija, predelava mleka, predelava in skladiščenje sadja in vina ter industrija močnih krmil. Razmisliti pa bi bilo potrebno, če ne bi novi sekretariat razširil svoje dejavnosti tudi na vse področje prehrane tako, da bi ustanovili sekretariat za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo. Nekatere države imajo tako organizirana ministrstva, pa tudi mednarodna organizacija FAO nosi naslov: »Organizacija za prehrano in kmetijstvo«. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci. Menim, da je izvršni svet v obrazložitvi zelo dobro utemeljil potrebo po izdaji zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo. Pri tem ima podporo družbeno-političnih organizacij pa tudi našega zbora, kar je prišlo do izraza že ob sprejemanju sklepov in priporočil o vprašanjih, pomembnih za nadaljnji razvoj kmetijstva. Takrat še nismo vedeli, da bomo tri leta pozneje začeli iz zveze na republike prenašati pristojnosti s področja ekonomskega sistema, v katerem ima kmetijstvo važno vlogo. Če bomo ustanovili republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, bo prenos zveznih pristojnosti glede kmetijstva lažje izpeljati. S kmetijstvom smo še vedno v zelo težkem položaju, ker vsi dosedanja stabilizacijski napor in ukrepi niso obrodili sadov. Resnico je na zadnji seji našega zbora povedal tovariš Sambt, in sicer, da poslancem iz kmetijskih območij ne preostaja nič drugega, kot da odstopijo, če se zadeve s kmetijstvom kmalu ne

bodo pomaknile na bolje. Vse od osvoboditve do danes smo se premalo zavedali, da je kmetijstvo ne le važna gospodarska panoga s svojimi posebnostmi, temveč da je to panoga, ki v merilu vse države še vedno zaposluje skoraj polovico prebivalstva, v Sloveniji pa le malenkost manj kot eno četrtino. Brez dobro premišljenih in trajnih ukrepov širše družbene skupnosti ali organa, ki ga s tem zakonom nameravamo ustanoviti, ne bomo mogli doseči intenzivne proizvodnje, ki bi krila ne le domače potrebe, temveč bo omogočila tudi izvoz. Pri tem mislim predvsem na živinorejo, kot eno izmed glavnih panog slovenskega kmetijstva.

Ko smo začeli z velikimi sredstvi meliorirati tako imenovana žitorodna območja, smo zagotavljali, da bo naše kmetijstvo postalo neodvisno od vremenske stihije in da bodo letine po donosu več ali manj izenačene. To se doslej ni zgodilo, nekaj zaradi tega, ker smo poskrbeli le za melioracije, ki zadevajo odvajanje vode, ne pa tudi za namakanje, nekaj pa zaradi tega, ker se je iz kmetijskih območij, ki so bila odlično pripravljena za obdelovanje, prebivalstvo začelo izseljevati. Res je, da gre za ekonomski pojav, ki ga s premišljenimi trajnimi usmerjalnimi intervencijami lahko omejimo, mi pa smo ga celo zavestno pospeševali. Deloma so tako negativno usmeritev podpirali tudi republiški sekretariati za kmetijstvo, dokler so obstojali.

Če v Sloveniji sedaj ponovno ustanavljamo tak sekretariat, naj bo tudi z njegovo pomočjo zagotovljena kmetijstvu vsaj enaka možnost gospodarjenja, kot jo imajo druge gospodarske panoge. To bo vsaj v toliki meri v korist celotne družbe, kot bo v korist kmetijstva. Mar ni zaskrbljujoče dejstvo, da smo letos uvozili ogromne količine prehrabnih proizvodov, sklicujoč se na premajhno lansko letino. Predvidevali smo, da bomo z uvozom v vrednosti okoli 200 milijonov dolarjev pokrili vse potrebe. Sedaj, v turistični sezoni, ki pa tudi ne obeta preveč, pa se je pokazalo, da bomo morali uvoziti še za okoli 15 milijonov dolarjev mesa in druge hrane, če bomo hoteli nuditi turistom to, kar jim v prospektih obljublamo. Uvozili bomo mleko, vse vrste mlečnih proizvodov, od masla do sira ter sveže in predelano meso. Prvič tudi za 4,5 milijona dolarjev govega mesa. To so stvari, ki se pri urejeni kmetijski politiki ne bodo smele dogajati.

Uvozili bomo tudi sadje. Znano je, da raje uvažamo tuja jabolka, kot da bi odkupili domača. Uvozili bomo tudi gobe, ribe, školjke, lešnike, žgane in druge pijače, zamrznjene ribe, zanje bomo plačali 1,5 milijona dolarjev; za kaviar, rake in školjke 50 000 dolarjev, za konservirane olive, suhu grozdje in lešnike pa 1,5 milijona dolarjev. Naše vinogradnike, ki imajo polne kleti neprodanega vina, bo prizadel uvoz viskija za 800 000 dolarjev, pa tudi uvoz šampanjca, vermuta, najbolj pa seveda uvoz ustekleničenega vina. Edino oskrbo s telečjim mesom nameravamo prepustiti v celoti živinorejcem, verjetno slovenskim, ker dvomim, da bi drugi živinorejci sprejeli pitanje 62 000 telet s pogojem, da zvezna direkcija za rezerve prehrabnih pridelkov kreditira pitanje le s petimi milijoni novih dinarjev, ostalo pa naj bi prispevali živinorejci oziroma poslovne banke.

Kmetijsko gospodarstvo je postalo tako zapleteno, da si njegovega usmerjanja ne moremo zamisliti brez republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo. Sekretariat seveda ne bo mogel rešiti položaja v celoti. Moral pa bo sodelovati pri izoblikovanju sistema usmerjanja proizvodno tržnih gibanj v kmetijstvu z ekonomskimi posegi, posegi, ki naj preprečijo prepogosta ciklična nihanja v proizvodnji, predvsem živinorejski. Proizvodnja prašičev je ponovno

v kritičnem stanju. Zaradi dejstva, da je koruza za 30 starih dinarjev dražja od pšenice, je kmetijski kombinat v Gornji Radgoni na vrat na nos poklal v svoji farmi 1000 prašičev, prav tako pa je Emona poklala 6000 prašičev. Kombinat je dal svoje prazne hleve sedaj v najem kmetijski zadrugi v Križevcih za kurjo farmo. Namesto trajne specializacije v eni smeri menjamo v kmetijstvu proizvodne smeri, kar po tekočem traku. V sedanjih pogojih bi ekonomsko najbolj ustrezalo, če bi se orientirali na pridelovanje koruze, saj bi dosegli še znatno večje dohodke, kot smo jih dosegli pri pšenici, čeprav imamo velik uspeh tudi pri pšenici.

Do takih sunkovitih sprememb ne bi smelo več prihajati in tudi ne bo, če bo kmetijstvo imelo svoj vrh, ki bo v obliki republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo imel samostojnejšo in pomembnejšo vlogo pri usmerjanju razvoja kmetijstva, kot so jo imeli njegovi predhodniki.

Z ustanavljanjem tega sekretariata smo med drugim zamudili tudi zaradi tega, ker se na republike že prinaša sistem premij in regresov, dalje odločanje o družbeni kontroli cen, česar Slovenija prav gotovo ne bo skušala izkoristiti v škodo notnega jugoslovanskega trga, pa tudi ne v svojo škodo. To ne bi bilo v skladu z ustavnimi dopolnili, pa tudi ne s stabilizacijsko politiko, kajti v samozrtvovanju, kot so pokazale dosedanje izkušnje, ni rešitve. Menim, da sem dovolj utemeljil zakaj menim, da je že skrajni čas, da ustanovimo republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo.

Predsednik Miran Goslar: Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za finance in proračun sicer ni matični odbor, vendar je ta zakon obravnaval. Nimamo nič proti temu, da se ustanovi sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. Smo pa izredno zaskrbljeni nad tem, da predlog ni v skladu s tistimi skupščinskimi akti, ki govore, da mora sleherni predlog imeti tudi finančno konstrukcijo.

Sedaj je zaposlenih na področju kmetijstva in gozdarstva v okviru sekretariata za gospodarstvo približno 20 ljudi. Po globlji oceni bodo ob taki organizaciji in zasedbi znašali letni stroški za njegovo delo 2,5 do 3 milijone dinarjev. To se pravi 300 starih milijonov dinarjev. Opozarjam pa, da je imel sekretariat za finance, katerega delo ni malenkostno, v letošnjem letu, po proračunu, ki smo ga ravnokar sprejemali, dva milijona dinarjev. S tem hočem samo opozoriti na razlike. Vsekakor bo odbor za finance v naslednji dobi dosledno vztrajal na tem, da se predloži finančna konstrukcija. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Zoran Lešnik ima besedo.

Zoran Lešnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pridružujem se mnenju tistih, ki so pozdravili ustanovitev sekretariata. V materialu, ki smo ga dobili, piše, da smo začeli o tem razpravljati v Sloveniji pred tremi leti. Mislim pa, da lahko upravičeno rečem, da smo začeli o tem razpravljati dejansko že takrat, ko je bila dana pobuda, da se bivši sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo ukine. Zaradi tega se mi zdi skoraj nerazumljivo, da smo tako dolgo čakali.

Ne morem se strinjati v celoti z izvajanji tovariša Matičiča. Mislim, da smo se ob razpravah o ustanovitvi sekretariata vsi delno zavedali, da bodo za

to potrebna določena finančna sredstva, vendar smo na to pristali zavedajoč se, da bodo ta sredstva zelo dobro naložena. Rad bi dodal še misel, da moramo v sekretariatu angažirati take strokovne sodelavce, ki nam bodo zagotavljali njegovo uspešno delo. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Ali lahko glasujemo? Izvoli tovariš Matičič! Upam, da boš kratek.

Cene Matičič: Tovariš Lešnik me je opozoril še na nekaj drugega. V obrazložitvi je zapisano, da bodo znašali letni stroški za delo sekretariata do 3 milijone dinarjev. Vprašujem, ali so to celotna sredstva, ki bodo potrebna. Če so namreč to le dodatna sredstva, bo proračun tega sekretariata večji kot 4 milijone.

Milovan Zidar: Celotna sredstva bodo znašala 3 milijone.

Predsednik Miran Goslar: Ker je razprava končana, predlagam naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Izvršni svet naj predlog zakona predloži do 30. septembra 1971.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je osnutek zakona sprejet.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, na predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji.

Predlagatelj je izvršni svet. Poleg predloga odloka ste prejeli tudi predlog bilance sredstev in obveznosti za negospodarske investicije za obdobje 1971 do 1975 in predlog uporabe sredstev za negospodarske investicije v republiškem proračunu za leto 1971.

Odlok so obravnavali odbor za finance in proračun, odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko in zakonodajno-pravna komisija. Njihova poročila ste prejeli.

Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče, lahko preidemo na glasovanje. Glasujemo o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 4. točki. Ali se izvršni svet strinja s tem amandmajem? (Da.) Ugotavljam, da se strinja.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Glasujemo o predlogu odloka v celoti.

Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji sprejet.

Opazam, da večkrat manjkajo predstavniki izvršnega sveta in to pri tistih točkah, na katere jih izvršni svet sam delegira kot svoje predstavnike. Zato prosim, da izvršni svet poskrbi, da bodo njegovi predstavniki, ki so določeni za

posamezno točko dnevnega reda na seji dejansko tudi prisotni. Ker so tudi med poslanci stalne kritike glede tega, da članov izvršnega sveta, razen na začetku seje, na sejah zbora tako rekoč ni, prosim, da moje opozorilo blagohotno upoštevate in skušate biti prisotni vsaj pri tistih točkah, za katere so posamezni člani zadolženi.

Sledi 15. točka dnevnega reda, to je predlog odloka o finančnem programu za izgradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve.

Predlagatelj je izvršni svet. Odbor za finance in proračun je dal zboru poročilo, odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko mnenje, zakonodajno-pravna komisija pa poročilo.

Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Menim, da lahko glasujemo.

Imamo amandma zakonodajno-pravne komisije k točki 4. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je sprejet.

Potem imamo amandma odbora za finance in proračun k 2. točki. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. Gre samo za pravilne številke. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Tudi ta amandma je sprejet.

Glasujemo o predlogu odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, v celoti. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Odlok je sprejet.

Na vrsti je 16. točka dnevnega reda, to je predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975.

Predlagatelj je izvršni svet. K predlogu odloka ste prejeli srednjeročni program geodetskih del na območju Slovenije za obdobje 1971—1975, ki ga je pripravila geodetska uprava in poročilo geodetske uprave o izvajanju geodetskih del v obdobju 1968—1970. Poročilo je dal odbor za finance in proračun, mnenje pa odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo. Poročilo je dala tudi zakonodajno-pravna komisija. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Torej lahko glasujemo.

Imamo amandma odbora za finance in proračun k 2. točki. Kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je sprejet. Zdaj glasujemo o predlogu odloka v celoti. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Odlok o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975 je sprejet.

Sledi 17. točka dnevnega reda, to je predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v študentskem naselju v Ljubljani.

Predlagatelj je izvršni svet. Predlog odloka sta obravnavala odbor za finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste danes prejeli na klop. Pričenjam razpravo. Tovariš Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Žal mi je, da se to, o čemer govorim, dogaja prav s študentskimi stolpiči. Res zelo žal. No, postopek, h kateremu smo prisiljeni in številne nepravilnosti nas člane odbora za finance navajajo k temu, da vas poleg pismenega poročila opozorim tudi na ustno.

Gradnja se je pričela brez zagotovljenih sredstev. Pogodbe so se sklepale brez ustreznega finančnega kritja. Krediti, ki naj bi jih investitor dobil, so pogojno vezani na republiška sredstva. Stolpiča bosta danes ali jutri gotova. Tistega, ki naj plača, pa še ni. Postavljeni smo pred gotovo dejstvo, ki ga praktično ne moremo zavrniti. Kršena so vsa načela stabilizacije. Ležišče v ljubljanskem stolpiču je ob istih ali podobnih normativih, to je dvoposteljna soba in v vsaki etaži čajnica, za 130 % dražja od enakega stolpiča v Mariboru. Mnenja smo, da je primer ljubljanskih stolpičev primer neodgovornega trošenja družbenega denarja.

Glede na ugotovljeno, je naš odbor mnenja, da mora seznaniti poslance našega zbora s posebnimi stališči in sklepi, ki smo jih danes predložili in jih imate sedaj pred seboj. Čeprav je bilo sklenjeno, da se ta stališča pred zborom prebera, si glede na časovno stisko dovoljujem, da vas seznanim le z najpomembnejšim.

Komisija za družbeno nadzorstvo naj pregleda celoten postopek v zvezi z investicijo v oba študentska stanovanjska stolpiča. Nadzorna služba sekretariata za finance naj pregleda dokumentacijo in izvedbo stolpičev v Mariboru in obeh stanovanjskih stolpičev v Ljubljani ter ugotovi racionalnost projekta. Sekretariat za finance naj opozori vse na dosledno izvajanje navodil o postopku za pridobivanje sredstev. Skupščina sprejema vedno več zakonov in odlokov, ki nas finančno obvezujejo, ne samo v tekočem, marveč predvsem v naslednjih letih. Predlogi so običajno posamični, tako da poslanci nimamo kompleksnega pregleda na tem, kar je že odobreno in kakšne so celotne obveznosti republike. Sploh pa ne vemo ničesar o obveznostih, o katerih naj bi sklepali v bližnji prihodnosti. Vemo, da se pripravljajo številne in obsežne investicije. Klinični center, onkološki inštitut, celotna bolnišnična mreža širom po Sloveniji, ekonomska fakulteta v Ljubljani, pedagoška akademija v Mariboru, visoka komercialna šola v Mariboru, medicinska fakulteta v Ljubljani, centralna tehnična knjižnica, mreža strokovnih in srednjih šol, vrsta osnovnih šol in tako naprej.

Prav gotovo ne bo mogoče graditi vsega na enkrat. Mislimo tudi, da ni kazno odobriti projektov tistemu, ki prvi priteče. Tu je potreben nek vrstni red, neka prioriteta. Zato smo mnenja, da je potrebno izdelati in predložiti celotno republiško bilanco sredstev za te namene, in sicer najmanj za obdobje srednjeročnega plana. Prakso izsiljevanja, pri tem mislimo na investitorje, gradbena podjetja in arhitektske organizacije, ki nas postavljajo pred izvršeno dejstvo, ocenjujemo kot politično nesprejemljivo in kot tujo vsem pozitivnim načelom v naši družbi. Vrsta institucij, ki računa na financiranje investicij iz republiških sredstev, kar vnaprej naroča izdelavo glavnih projektov. Mnenja smo, da se lahko glavni projekti izdelajo šele takrat, ko je investicija že predvidena za realizacijo. Zaradi obsežnih tovrstnih investicij smo trdno prepričani, da lahko pomeni vsaka racionalnost izvedbe izredno velik prihranek oziroma, da je možno

s tistimi sredstvi, ki jih imamo, to kar smo si zadali, prej zgraditi. Javni natečaji so, kot vidimo ali izigrani ali pa le navidezni in prispevajo k ustvarjanju nekega skrivnostnega trga na tem področju. Ti javni natečaji naj postanejo osnovno načelo pri investicijah. Financiranja investicij z dragimi premostitvenimi krediti, tako kot je to sedaj primer, ne smemo več dovoliti. Mislim, da vas lahko opozorim na to, da je naš odbor dne 8. maja 1970 že sprejel določene sklepe, in da je te sklepe sprejel tudi ta zbor.

Prvi sklep je bil, da naj izvršni svet ustvari pogoje za uveljavitev izvajanja navodil o postopku za pridobitev sredstev za investicije. Drugi sklep je bil, da naj izvršni svet prouči možnost financiranja posebnega republiškega organa, investitorja za vse tovrstne investicije, tretji sklep je bil, da naj izvršni svet takoj imenuje posebno strokovnotehnično finančno komisijo, ki naj pregleda dokumentacijo in izvajanja takih investicij iz vseh aspektov. Naš republiški zbor je te sklepe sprejel. To, kar danes potrjujemo, pa ni v skladu s temi sklepi.

Ponovno poudarjam, da nam je vsem članom odbora, meni pa še prav posebej, ker sem prosvetni delavec, izredno žal, da se je ta situacija pojavila prav pri študentskih stolpičih. Vnaprej poudarjamo, da moramo sleherni komentar, ki bi hotel polemizirati o tem, da je naš odbor proti gradnji študentskih stolpičev, najostreje zavrtniti. To ni res. Želimo, da bi jih bilo čim več in če bi se investitor ravnal po mariborskem zgledu, bi lahko zgradili vsaj dvakrat več posteljnih kapacitet. Govorimo zaradi tega, ker smo kot poslanci tega zbora in člani odbora za finance in proračun dolžni, da se držimo vseh političnih in družbenih priporočil, pa tudi sklepov o racionalnem trošenju družbenih sredstev. Ne moremo si kar vnaprej dovoljevati, da bi bila družbena sredstva na grob način izkoriščana. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Predstavnik izvršnega sveta tovariš dr. Vladimir Bračič ima besedo.

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pripombe, ki smo jih pravkar slišali, so seveda v tem primeru umestne, vendarle bi želel ob obrazložitvi, v kateri so podana osnovna stališča, opozoriti na nekatere posebnosti. Najprej bi povedal, da so bili stolpiči predvideni v programu investicijske izgradnje v letih 1971—1975. Gradili bi jih naj v letih 1972—1974. Stanje študentskih stanovanj narekuje takšno izgradnjo že danes, zlasti še glede na povečano število študentov iz oddaljenih krajev, ki morajo stanovati v Ljubljani. Da smo šli v pospešeno gradnjo, je vzrok tudi v računalniškem kongresu (IFIP) in v velikem odzivu na ta kongres. Ko so bili narejeni izračuni, kje bi lahko namestili toliko ljudi, je bilo po daljših razpravah in proučevanjih ugotovljeno, da nobeno gradbeno podjetje ni spodobno zgraditi v tem času novih hotelskih kapacitet, ker ni bilo načrtov niti investitorja, medtem ko so osnovni načrti za stolpiče takrat že obstojali. Gradbena operativa je takrat dala izjavo, da je na osnovi teh načrtov mogoče zgraditi stolpiče v takem času, da bodo vseljivi nekaj dni pred začetkom tega velikega kongresa.

Premostitveni kredit, ki ga moramo plačati po obrestni meri 8%, je prav gotovo visok, toda če upoštevamo dejstvo, da bi te stolpiče gradili v letih 1972—1974, bi vsaj ob sedanji rasti gradbenih stroškov, ne bi bili prav nič cenejši, prav gotovo pa nekaj dražji, kot je teh 8%. Da so stolpiči dražji, kot je stolpič v Mariboru, je deloma vzrok tudi v tem, da so temelji tu zaradi težkih geoloških razmer — barjanska tla — veliko dražji. Ker nisem strokovnjak,

ne bi mogel navesti še vse ostalo, kar je gradnjo podražilo. Mi smo o teh razlikah razpravljali tudi na izvršnem svetu, zahtevali pojasnila in na osnovi naših zahtev tudi dosegli, da je bila prvotna investicijska vsota znižana. Kljub takšnemu stanju vendarle prosim ta zbor, da potrди ta predlog še zlasti zato, ker so bili tudi tehnični razlogi, da je prišel ta odlok tako kasno na zbor.

Zagotavljam vam, da se izvršni svet pri vseh ostalih investicijah drži navodil in sekretariat s svojo službo vse te stvari preverja. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Kdo še želi besedo? Ali želi kdo kaj reči v zvezi s stališči, ki jih predlaga odbor za finance, in ki jih je tovariš Matičič tu na kratko interpretiral? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče več besedo, lahko preidemo na glasovanje.

Glasujemo o amandmaju odbora za finance in proračun k II. točki predlaganega odloka. Ali se izvršni svet strinja s tem amandmajem?

Dr. Vladimir Bračič: Izvršni svet se z amandmajem strinja.

Predsednik Miran Goslar: Glasujemo o amandmaju. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Amandma je sprejet.

Glasujemo o predlogu odloka v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da je odlok o zagotovitvi sredstev univerze v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stolpičev v Ljubljani, sprejet.

Glede teh sklepov in stališč predlagam, da o njih posebej ne glasujemo, pač pa, da jih dostavimo izvršnemu svetu, tako kakor predlaga odbor za finance in proračun. Ali se strinjate s tem predlogom? Ugotavljam, da se strinjate.

Sledijo zadnje tri točke dnevnega reda, ki se nanašajo na razrešitev in imenovanje republiških funkcionarjev.

Najprej imamo 18. točko dnevnega reda, to je predlog odloka o razrešitvi in imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije ter o imenovanju namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije.

V 19. točki imamo predlog odloka o imenovanju sekretarja izvršnega sveta in v 20. točki predlog odloka o razrešitvi republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje.

Predlagatelj je v vseh primerih komisija za volitve in imenovanja. Ivan Renko ima besedo.

Ivan Renko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pred vami je več predlogov o pomembnih kadrovskih spremembah v organih republike. Potekla je namreč mandatna doba tajniku skupščine in sekretarju izvršnega sveta, štirim republiškim sekretarjem, to je za delo, finance, zdravstvo in socialno varstvo ter pravosodje in občo upravo ter namestniku republiškega sekretarja za finance.

Komisija za volitve in imenovanja je pri sestavi predlogov za razrešitev in imenovanje upoštevala stališča o spoštovanju ustavnega načela o rotaciji, ki jih je posredovala zboru septembra preteklega leta. Obenem pa je morala računati s predvidenimi ustavnimi spremembami v SR Sloveniji, ki bodo močno vplivala na kadrovske rešitve v bližnji prihodnosti. Potrebno je bilo torej, ne da bi odstopali od sprejetih stališč, zagotoviti nemoteno delo organov, o katerih je govora, ko hkrati puščamo odprte možnosti za takšne kadrovske rešitve, kot jih bodo zahtevale predvidene spremembe. Odtod tudi različni predlogi komisije v posameznih primerih.

Prvi je predlog odloka o razrešitvi in imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije in o imenovanju namestnika. Tajniku je potekel mandat in postopek je normalen v skladu s 66. členom ustave SR Slovenije. Predlagamo razrešitev dosedanjega tajnika tovariša Petra Zorka, obenem pa imenovanje novega tajnika tovariša Jožeta Packa, ki po mnenju komisije izpolnjuje vse potrebne pogoje za to pomembno funkcijo. Predvidena razširitev obsega dela Skupščine SR Slovenije po sprejetju amandmajev k zvezni ustavi in spremembah v republiki bosta vplivali tudi na obseg dela tajnika, ki bo mnogo bolj kot doslej angažiran na neposrednih vsebinskih nalogah, ki izvirajo in ki bodo izvirale iz bodočega delovanja Skupščine SR Slovenije. Prihaja torej do potrebe po krepitvi in po določeni delitvi dela, zato komisija predlaga namestnika, ki bi prevzel organizacijo strokovnih služb in administracijo skupščine.

Pri drugem predlogu odloka o imenovanju sekretarja izvršnega sveta predlaga komisija za volitve in imenovanja uporabo določil 196. člena ustave SR Slovenije, ki določajo postopek ponovnega imenovanja na funkcije, za katere je po 66. členu ustave SR Slovenije predvidena rotacija.

Komisija je mnenja, da so razlogi, ki jih izvršni svet navaja v obrazložitvi, dovolj tehtni in utemeljeni. Poudarjamo, da je to doslej edini primer, ko predlagamo poseben postopek, kar prej potrjuje doslednost glede izvajanja načela o rotaciji kot odstopanje od teh načel.

Opozarjam zbor, da je potrebno, da se najprej izreče o upravičenosti razlogov za tak postopek in šele kasneje glasuje o samem predlogu.

K predlogu odloka o razrešitvi republiških sekretarjev in namestnikov menimo, da ni potrebna posebna obrazložitev. Gre za izvajanje z ustavo določenega postopka ob izteku mandata. Rad bi rekel nekaj besed le glede imenovanj. Tu je bila komisija posebej postavljena pred vprašanje, kako zagotoviti kontinuiteto in nemoteno funkcioniranje posameznih organov, da hkrati ne onemogočimo tistih kadrovskih sprememb, ki bodo nujne po sprejetju ustavnih sprememb. Poudarjam, da je komisija takoj odklonila možnost podaljševanja mandatov, pa čeprav samo za nekaj mesecev, ker zahteva taka rešitev spremembo ustave. Ker tudi za ponovno imenovanje ni bilo utemeljenih razlogov, je preostala edina rešitev, ki jo predlagamo, in to je, da se tam, kjer se predvidevajo v nekaj mesecih večje spremembe, določijo osebe, ki bodo nadomestovale razrešene funkcionarje.

Razumljivo je, da ta rešitev nosi pečat začasnosti in da lahko takšno stanje traja samo kratko razdobje. Menimo pa, da je v tem trenutku najsprejemljivejša, zato predlagam temu zboru, da te predloge sprejme.

Ob zaključku smatram za potrebno obvestiti zbor, da te dni poteka mandat še nekaterim drugim funkcionarjem, to je predsedniku in štirim članom ustavnega sodišča. Komisija je doslej o tem že razpravljala in opravila vrsto kon-

zultacij, vendar še ni mogla pripraviti ustreznih predlogov za zbor. Pripravila pa bo svoje predloge najkasneje za prvo naslednjo sejo zбора. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Pričenjam razpravo o prvem odloku, iz točke 18. Želi kdo besedo? (Nihče.) Dajem torej predlog odloka o razrešitvi in o imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije ter o imenovanju namestnika tajnika na glasovanje.

Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in s tem Peter Zorko razrešen dolžnosti tajnika Skupščine SR Slovenije, hkrati pa za tajnika Skupščine SR Slovenije imenovan Jože Pacek, za namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije, dr. France Petrič.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o imenovanju sekretarja izvršnega sveta.

V smislu 196. člena ustave SR Slovenije dajem najprej na glasovanje predlog predsednika izvršnega sveta, da se ugotovi, da so razlogi za odstop od načela omejitve ponovnega imenovanja sekretarja izvršnega sveta utemeljeni.

Se s tem predlogom strinjate? (Da.) Želi kdo besedo? (Ne.)

Ugotavljam, da se strinjate s tem, da obstajajo razlogi za odstop od načela omejitve ponovnega imenovanja, zato lahko preidemo na glasovanje o predlogu odloka.

Kdor je za ta odlok, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za sekretarja izvršnega sveta imenovan Franjo Turk, dosedanji sekretar izvršnega sveta.

In končno še 20. točka dnevnega reda, to je predlog odloka o razrešitvi republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo in o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

K predlogu odloka so dali pozitivno mnenje socialno-zdravstveni zbor, gospodarski zbor in izvršni svet.

Kdor je za ta odlok, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo sprejeli predlog odloka in s tem razrešili Jožeta Božiča, dolžnosti republiškega sekretarja za delo, Rika Jermana, dolžnosti republiškega sekretarja za finance, Majdo Gaspari, dolžnosti republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo, dr. Viktorja Damjana, dolžnosti republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo in Dragico Dekleva, dolžnosti namestnika republiškega sekretarja za finance.

Imenovali pa smo Bojana Škrka za republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo, poleg tega pa smo odločili, da bosta do imenovanja novega republiškega sekretarja za delo in republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo razrešena sekretarja nadomeščala njuna namestnika, razrešenega republiškega sekretarja za finance pa bo do imenovanja novega sekretarja nadomeščal Jože Novinšek, direktor zavoda za gospodarsko planiranje SR Slovenije.

S tem je dnevni red izčrpan. Dovolite pa mi, tovarišice in tovariši poslanci, da te zadnje točke dnevnega reda zaključim z zahvalo in s pozornostjo, ki smo jo dolžni razrešenim republiškim funkcionarjem, našim dosedanjim stalnim sodelavcem pri delu republiške skupščine. Prepričan sem, da izražam v celoti tudi vaše mnenje, ko dajem vse priznanje in zahvalo za njihovo odgovorno delo, tovarišu Riku Jermanu, Majdi Gaspari, Jožetu Božiču, Viktorju Damjanu in Dragici Dekleva.

Lahko trdim, da so republiški upravni organi pod njihovim vodstvom ustvarili najlepše sodelovanje z našo skupščino, posebej pa je bila tudi njihova osebna strokovna razgledanost in pomoč pomembna za delo skupščine in seveda tudi vseh njenih teles, zborov, komisij, odborov itd. Vsakdo med njimi se je s svojo neposredno aktivnostjo v celoti angažiral pri reševanju široke problematike, s katero se srečujemo tako na področju delovnega prava, financ, pravosodja, zdravstva in socialnega varstva. Dejstvo je, da je mnogim skupščinskim dokumentom in normativnim aktom, ki smo jih sprejeli v teku zadnjih štirih let, pri nekaterih od teh tovarišev pa še znatno dlje nazaj, bil vtisnjen močan pečat njihovega osebnega dela in prizadevanja za uspešno delo zlasti na tistih področjih družbenega življenja, ki so spadala v delokrog upravnih organov, ki so jih vodili. Naj nam hkrati oprostijo — včasih je pač dolžnost poslancev taka, da smo pri mnogih stvareh nekoliko sitni — vendar je tudi ta sitnost po svoje doprinesla k uspešnejšemu in boljšemu delu mnogih teles, s katerimi smo v stiku.

To seveda ni nikakršno slovo od teh tovarišev, saj bodo vsi prevzeli nova delovna mesta. To pomeni, da se bomo še tako ali drugače srečevali pri skupnem delu. In ko se v tem trenutku zahvaljujemo za njihovo dosedanje delo, jim obenem želimo tudi pri opravljanju novih dolžnosti, novih delovnih uspehov v dobrobit naše jugoslovanske in slovenske socialistične skupnosti.

Posebej bi se rad zahvalil tudi tovarišu Petru Zorku, tajniku Skupščine SR Slovenije. Morda posebej tudi zaradi tega, ker je osem let nazaj prav v tej hiši uspešno opravljal odgovorne naloge in s svojo doslednostjo, s svojimi delovnimi sposobnostmi in izkušnjami uspešno soustvarjal in praktično vodil organizacijo skupščinskega dela. Mi vsi vemo, da je nemoteno delo skupščinskih teles v veliki meri odvisno od dela vrste strokovnih služb v naši hiši, tako tistih, ki jih mi kot poslanci vidimo, pa tudi tistih, ki so za nas nevidne, pa vendar izredno pomembne. Vse to je vodil tovariš Zorko. Pri svojem delu je izhajal s stališča, da se mora dejavnost strokovnih služb absolutno podrediti zahtevam uspešnega dela skupščinskih teles, pri tem pa ima posebne zasluge tudi za razvoj samoupravnih odnosov v delovnem kolektivu skupščine in za reševanje osebnih problemov mnogih delavcev, ki delajo v tej hiši. Čeprav danes zapušča to odgovorno mesto, bo sistem dela, ki ga je soustvarjal, ostal in se razvijal dalje. Njegovi nasveti pa nam bodo dobrodošli tudi v bodoče.

Ponovno vsem razrešenim tovarišem iskrena hvala in priznanje. (Ploskanje.) S tem je današnja seja zaključena.

(Seja je bila zaključena ob 16.20.)

GOSPODARSKI ZBOR

25. seja

(16. junija 1971)

Predsedoval: T o n e B o l e ,
predsednik gospodarskega zbora

Začetek seje ob 10.55.

Predsednik T o n e B o l e : Pričenjam 25. sejo gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji poslanci: Franc Cunar, Stane Divjak, Ivan Gole, David Jazbec, Jože Knez, Janko Kolarič, Pavle Kovič, Jože Lesar, Janez Miklavc, Ivo Mikluš, Štefan Podričnik, Jože Pogačnik, Egon Princič, Janez Vidmar, Martin Vidmar, Mara Žlebnik in Alojz Žokalj.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za 25. sejo našega zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 24. seje zbora;
2. predlog amandmajev od XX—XL k zvezni ustavi;
3. poslanska vprašanja.

Ali se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Da.) Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Na današnjo sejo sem poleg predstavnikov izvršnega sveta in upravnih organov povabil še poslance zveznega gospodarskega zbora, ki so voljeni v Sloveniji, nadalje predstavnike gospodarske zbornice, predstavnike Zveze sindikatov Slovenije in predstavnike skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja. Vabim predstavnike, da sodelujejo v razpravi.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda današnje seje, to je na odobritev zapisnika 24. seje. Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče pripomb, ugotavljam, da je zapisnik 24. seje zbora sprejet brez sprememb in dopolnitev.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog amandmajev XX do XL k zvezni ustavi.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli naslednja gradiva:

— predlog sprememb in dopolnitev k osnutku ustavnih amandmajev od XX do XLII,

— prikaz javne razprave o spremembah zvezne ustave v Socialistični republiki Sloveniji,

— pregled pripomb in predlogov in sugestij iz javne razprave o osnutku ustavnih amandmajev XX—XL,

— poročilo o delu skupne komisije vseh zborov Socialistične republike Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles,

— besedilo predloga ustavnih amandmajev od XX—XLII,

— in predlog ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev od XX do XLI.

Ekspoze v zvezi s predlogi ustavnih amandmajev smo že poslušali na skupni seji vseh zborov skupščine, zato lahko preidemo k razpravi.

Obveščam zbor, da v imenu komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja prisostvuje seji zbora tovariš Jože Florjančič in dr. Josip Globevnik. Kdo želi sodelovati v razpravi k 2. točki dnevnega reda? Besedo ima poslanec Jurij Pirš.

Jurij Pirš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne mislim razpravljati o izhodiščih ustavnih sprememb in o njihovih ciljih. Z njimi se popolnoma strinjam. Izrazil bi le upanje in željo, da to pot ne bomo ostali samo pri besedah in da se čez čas ne bomo spominjali ustavnih amandmajev samo kot ene od številnih neuspešnih ali uspešnih reform, ki smo jih sprejemali. Izražam najboljše želje pri izvajanju ustavnih sprememb. Imam samo eno konkretno pripombo k 10. točki XXX. amandmaja.

Ne vem, kako je to še mogoče, ker smo že v pozni fazi obravnave amandmajev. To, kar mislim povedati, je že republiška ustavna komisija na seji zvezne ustavne komisije v Beogradu predlagala, vendar ni bilo sprejeto. Nanaša se na enotno urejanje prometne politike v naši državi. Bilo je predlagano, da se besedilo dopolni v tem smislu, da se zagotavljajo osnovni elementi enotne politike za vse prometne panoge, kakor tudi za temelje varnosti prometa in sistema komunikacij pomembnih za vso državo.

Varnost prometa je prišla v ta ustavni amandma, formulacija o zagotavljanju enotne politike pa ni bila sprejeta. Če je to še mogoče, bi to ponovno predlagal. Kolikor pa to ne bi bilo sprejeto, bi rad vseeno še enkrat opozoril na trenutno pereč problem, ki je v ureditvi in sprejemu ustrezne prometne politike v državi, do česar do zdaj kljub določenim naporom še vedno nismo prišli. Moj predlog je enak kot je bil dan k 10. točki XXX. amandmaja, kjer naj bi še dodali, da »se zagotavlja osnovne elemente enotne politike za vse panoge prometa.« Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Hvala. Kdo še želi sodelovati v razpravi k tej točki dnevnega reda? Besedo ima predstavnik ustavne komisije tovariš Jože Florjančič.

Jože Florjančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s predlogom poslanca Jurija Pirša bi glede 10. točke XXX. amandmaja, s katero se urejajo pristojnosti organov federacije, povedal, da smo obravnavali ta predlog v delovnih telesih ustavne komisije Socialistične republike Slovenije in ga zavrnil, predvsem zato, ker menimo, da to spada v področje družbenega

planiranja in družbenega plana razvoja Socialistične federativne republike Jugoslavije. To temelji na določenih izhodiščih, kot je to že rečeno v posebnem amandmaju. Predložena sprememba besedila bi v bistvu pomenila povečanje pristojnosti organov federacije na temeljnih področjih urejanja razvoja prometa. Ta področja urejanja razvoja prometa morajo po mnenju republiške komisije za ustavna vprašanja biti v pristojnosti republik in avtonomnih pokrajin. Menili smo tudi, da glede na bodoče urejanje spornih in tudi skupnih problemov med republikami in avtonomnimi pokrajinami v Jugoslaviji, obstoja objektivna možnost in pripravljenost, da se republike v primerih, ko gre za skupne interese pri urejanju teh vprašanj, lahko medsebojno dogovorijo o razvojni politiki in tudi, kar je najbolj važno, skupno določijo ustrezna sredstva za razvoj prometne infrastrukture. Iz teh razlogov smo na ustavni komisiji menili, da ne bi bilo umestno povečati pristojnosti federacije. Zato se seveda s takim predlogom nismo mogli strinjati in smo ga zavrnil. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Imam dodatno vprašanje. Nisem razumel ustavne komisije SR Slovenije, da je omenjeni predlog za dopolnitev zavrnila zaradi tega, ker tega problema ni, ampak zato, ker je menila, da se to vprašanje ne bi reševalo z ustavnimi amandmaji, ampak s skupščinskimi akti in na podlagi določil v zvezni ustavi, ki to predvidevajo. Mislim tukaj predvsem na dvoje:

prvo na tisto, na kar nas je tovariš Florjančič že sam opozoril, da je to pravzaprav problem v okviru dolgoročnega in srednjeročnega razvoja Jugoslavije, kjer je ta problematika obravnavana kot del teh razvojnih dokumentov.

Drugo vprašanje pa je v tem, da se bo ta problematika reševala s tistim določilom zvezne ustave, ki ureja postopek sporazumevanja med republikami.

Ali poslanec Jurij Pirš lahko sprejme to tolmačenje ali pa ima morda kakšen ugovor na takšno pojasnilo?

Ali želi še kdo sodelovati v razpravi k tej točki dnevnega reda?

Ugotavljam, da nihče in zaključujem razpravo, po predlogu XX.—XL. amandmaja k zvezni ustavi. Moram opozoriti tovarišice in tovariše poslance, da je s tem zaključena razprava v telesih Skupščine SR Slovenije o predlogu zveznih amandmajev. Dovolite, da podam sklepne ugotovitve o razpravi v našem zboru.

Na podlagi razprave, ki je potekala v zvezi s poslanim gradivom o javni razpravi o amandmajih k zvezni ustavi in o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja ter v zvezi s ekspezejem tovariša Sergeja Kraigherja, predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, ugotavljam, da poslanci našega zbora odobravajo delo naše republiške ustavne komisije, v pripravi amandmajev k zvezni ustavi in sprejemajo besedilo k predlogu amandmajev kot izredno pomemben dokument, ki krepi samoupravni položaj delovnega človeka in vlogo delavskega razreda, ter suverenost republik in narodov, pravice narodnosti in pokrajin in njih odgovornost za lasten razvoj in razvoj Jugoslavije kot zvezne države in socialistične samoupravne demokratične skupnosti. Poslanci menijo, da je v tem času za nadaljnji razvoj Jugoslavije poglobljanje samoupravnih socialističnih družbenih odnosov in razreševanje odprtih vprašanj ter utrjevanje enakopravnosti, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije, vseh republik in pokrajin, najvažnejše, da ustavne amandmaje, o katerih je doseženo najširše politično soglasje vseh odločujočih faktorjev, čimprej sprejmejo v

zvezni skupščini in da se začne čimprej izvajati politika v skladu z določbami amandmajev in smerjo, ki jo amandmaji nakazujejo.

Uresničenje ustavnih amandmajev in ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev, posebej pa uresničevanje XXI. in XXII. amandmaja, ki se začneta v smislu ustavnega zakona takoj uporabljati, pa bo seveda zahtevalo veliko naporov, tako v družbeni bazi, to je v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v občinah, kot na ravni republike, kakor tudi za dosledno izvajanje ustavnih sprememb v okviru celotne federacije. Pristojni republiški organi bodo morali napraviti vse potrebno, da se bo republiška zakonodaja v predvidenih rokih vsebinsko in ne samo formalno-pravno prilagodila ustavnim amandmajem. Republiška ustavna komisija naj skupaj z družbeno-političnimi organizacijami, znanstvenimi in strokovnimi in drugimi ustreznimi organizacijami in institucijami ter javnimi, strokovnimi in znanstvenimi delavci, še naprej intenzivno sodeluje v pripravi druge faze sprememb zvezne ustave.

Pred nami so velike naloge, ki zahtevajo našo veliko zavzetost in odgovornost, da bomo stališča in načela ustavnih amandmajev uspešno uveljavili v življenju. K temu nas zavezujejo tudi mnenja in stališča iz široke javne razprave, ki je dala polno podporo ustavnim spremembam in njihovemu doslednemu uresničevanju.

Ali imajo poslanci morda kakšne pripombe ali dodatne misli k sklepnim ugotovitvam? Ugotavljam, da nihče ne želi sodelovati v razpravi.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na odgovore in na postavljanje poslanskih vprašanj.

Najprej bi predlagal, da začnemo z odgovori na poslanska vprašanja. Poslancu Viktorju Korenčanu bo na poslansko vprašanje, ki ga je na 24. seji našega zbora postavil republiškem sekretarju za finance, odgovorila tovarišica Dragica Dekleva, namestnik republiškega sekretarja za finance. Prosim tovarišico Deklevovo, da da odgovor.

Dragica Dekleva: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Viktor Korenčan, poslanec gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije je postavil naslednje poslansko vprašanje:

Ali je res, da namerava republiški sekretariat za finance izdati posebno dovoljenje za otvoritev še ene igralnice v Slovenskem primorju? Če je to res, kdo in na kakšen način izpolnjuje pogoje 4. člena zakona o igrah na srečo (Uradni list SRS, št. 29/65) da mu lahko republiški sekretariat za finance po prostem preudarku izda takšno dovoljenje?

Odgovor: Republiški sekretariat za finance je po republiškem zakonu o igrah na srečo pristojen za izdajanje dovoljenj za igralnice posebnih iger na srečo. Za ta dovoljenja je že vseh 5 let, odkar velja navedeni zakon, zelo veliko zanimanje. Zato ni nič posebnega, da ima republiški sekretariat za finance tudi sedaj štiri take prošnje in to za kraje v Slovenskem primorju, kakor tudi za druge kraje v Sloveniji. Če je že vnaprej očitno, da niso izpolnjeni po zakonu predpisani pogoji, republiški sekretariat zavrača prošnjo že takoj v začetku s tem, da strankam-prosilkam pojasni, da ni možnosti za izdajo takega dovoljenja. Tako je ravnal tudi z eno od navedenih štirih prošenj, ki je bila vložena 25. maja 1970. Z njo je zaprosila stranka za dovoljenje, da bi odprla igralnico posebnih iger na srečo v Žusterni v Koprju. Stranka pa je ugovarjala

s konkretnimi podatki zavoda za statistiko v Ljubljani. Dokazovala je, da je izpolnjen pogoj števila ležišč in nočitev, ki jih postavlja 4. člen zakona o igrah na srečo. Nadalje je navajala, da v zakonu ni nikjer določeno, kako je razumeti besedo »kraj«, v širšem ali ožjem. Pri tem jo širša razlaga te besede glede na že delujočo igralnico v Portorožu, ki je tudi na istem področju, ne bi prizadela. Republiški sekretariat za finance je zaradi tega namenoma ponovno zahteval postopek, ki naj ugotovi, ali so res izpolnjeni vsi zakonski pogoji. S tem pa ni v ničemer v naprej sprejel končno odločitev, ker je le-ta odvisna od skupne ocene vseh pogojev za tako dovoljenje.

Pri reševanju takih prošenj v primerih, ko so možnosti, da bodo zakonski pogoji izpolnjeni in ko je bil postopek za izdajo dovoljenja že sprožen, zahteva republiški sekretariat za finance, kakor je to predpisano v zakonu, tudi mnenje republiškega sekretariata za gospodarstvo in republiškega sekretariata za notranje zadeve.

Poleg tega se na lastno pobudo posvetuje z drugimi predstavniškimi in upravnimi organi, da lahko tako, po prostem preudarku sprejeto odločitev, čimbolj uskladi s splošnimi in krajevnimi interesi. Tudi v omenjenem primeru bo storil tako, ker vse kaže, da formalni pogoji, ki jih postavlja zakon o igrah na srečo, omogočajo ustanovitev še ene igralnice na obalnem območju. K smotrni odločitvi republiškega sekretariata za finance pa bo bistveno pripomoglo tudi soglasje obalnih občin, tako glede števila in lokacije igralnic, kot glede uporabe dohodkov za pospeševanje turizma. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Ali se poslanec Korenčan z odgovorom zadovoljuje?

Viktor Korenčan (iz klopi): Želim pismeni odgovor.

Predsednik Tone Bole: Poslancu Otmarju Sekavčniku bo na poslansko vprašanje, ki ga je postavil na zadnji seji gospodarskega zbora izvršnemu svetu odgovoril tovariš dr. Stanko Lajevec, namestnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo. Prosim dr. Lajeveca, da poda odgovor.

Ugotavljam, da dr. Stanko Lajevec ni prisoten na seji, zato ne more dati odgovora. Poslanec Otmar Sekavčnik želi, da se mu da pismeni odgovor. Prosim, da se v zapisniku ugotovi, da dr. Stanko Lajevec ni bil prisoten, ko bi moral dati odgovor kot napovedani predstavnik izvršnega sveta.

Na poslansko vprašanje tovarišu Stojanu Makovcu, ki ga je postavil na zadnji seji zbora, bo odgovoril Andrej Levičnik, republiški sekretar za gospodarstvo.

Andrej Levičnik: Tovariš poslanec Stojan Makovec postavlja vprašanje v zvezi z gibanjem cen mesa in močnih krmil. Pri tem opozarja, da so bila pri sklepanju sporazumov in oblikovanju cen mesa ter mleka upoštevana določena razmerja s cenami močnih krmil. Takrat so se povišale cene krmil in sedaj so zahteve po nadaljnjem zvišanju. V zvezi z navedenim postavlja poslanec naslednje vprašanje:

Kako je v takšnih pogojih možno doseči stabilizacijo cen mesa in mleka? Kako bo z nadaljnjo proizvodnjo tega in kakšen smisel ima sklepanje sporazumov, če ti ne vodijo k stabilizaciji, ampak k zvišanju cen in v nova nesrazmerja?

Odgovor, ki ga je pripravila naša strokovna služba, je naslednji:

Za stabilizacijo cen kmetijskih pridelkov, je velikega pomena vzdrževanje sprejemljivih paritetnih odnosov cen. Stabilizacija cen mesa in mleka pa je direktno odvisna od cen repromateriala, zlasti cen koncentriranih krmil. Osnovne surovine za proizvodnjo krmil se formirajo na trgu prosto, glede na ponudbe in povpraševanje. Ker se v prodaji pojavlja premalo surovin, prihaja do porasta cen teh surovin pa tudi do porasta cen pripravljenih krmil. S tem se rešijo vse realne paritete cen s končnimi cenami, živilskih proizvodov, torej tudi s cenami, ki so bile določene s sporazumom. Da bi se ti negativni pojavi omejili, je bil omejen izvoz koruze in ostalih krmil ter odobren uvoz 400 000 ton koruze in rži za potrebe živinoreje. Vendar je potrebno poudariti, da bi se moralo pri delitvi uvoženih krmil upoštevati predvsem tista področja, ki so manj ugodna za pridelovanje teh izdelkov in ne dovoliti raznih prekupčevanj. V praksi se je vse navedeno premalo upoštevalo. Zato tudi ni bilo učinkovitih intervencij. Potrebna in možna bi bila za potrebe živinoreje tudi večja proizvodnja krmil v SR Sloveniji.

Večje težave pri nabavi krmil in njihovih cenah so tudi zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. To onemogoča pravočasen in najbolj ugoden nakup krmil. K urejanju tega vprašanja bi morale s svojimi sredstvi prispevati tudi banke. Zaradi premajhne ponudbe in visokih cen krmil, ki še vedno naraščajo, je naš republiški sekretariat za gospodarstvo predlagal uvoz dodatnih 50 000 ton koruze, 15 000 ton sojnih tropin in 10 000 ton drugih oljnih semen, kar bi po našem mnenju zadostovalo za potrebe živinoreje v Sloveniji, do nove letine. Osnova za stabilizacijo cen in zadrževanje s sporazumi paritetnih cen je v bodoče predvsem večja proizvodnja krmil in večji obseg tržne proizvodnje. K povečanju tržne proizvodnje naj bi prispeval tudi dosledno izpeljan davčni sistem, ki bi omejeval špekulacije, predvsem zadrževanje koruze pri proizvajalcih.

Odločilno vlogo lahko odigrajo tudi zvezne in republiške rezerve krmil, s katerimi lahko uskladimo ponudbo s povpraševanjem in vplivamo na višino cen. Teh rezerv dosedaj niti v federaciji niti v republikah ni bilo in jih moramo v bodoče zagotoviti. Pri tem je treba poudariti, da je skrb za reprodukcijski material primarna naloga samih delovnih organizacij, to je proizvajalcev živalskih proizvodov, proizvajalcev krmil in trgovine. Opozarjamo, da je trgovina s krmili preveč zaprta v posamezna območja in da je od proizvajalcev krmil do proizvajalcev živalskih proizvodov vse preveč posrednikov, kar tudi vpliva na cene krmil. Sporazum o oblikovanju cen mleka in mesa bo verjetno potrebno razširiti tudi na področje proizvodnje močnih krmil, ker bo tako lažje usklajevati medsebojne odnose cen krmil in živalskih proizvodov. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Ali je poslanec Stojan Makovec zadovoljen z odgovorom republiškega sekretarja za gospodarstvo?

Stojan Makovec (iz klopi): Želim še pismeni odgovor.

Predsednik Tone Bole: Poslanec Makovec je izrazil željo, da dobi še pismeni odgovor. S tem smo prvi del 3. točke, to je odgovori na poslanska vprašanja, končali.

Kdo želi postaviti novo poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec Franc Petauer.

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da vas, preden bom postavil vprašanja, seznanim s problematiko žitno-predelovalne industrije SR Slovenije.

Žitno-predelovalna industrija v SR Sloveniji pokriva danes 80 % tržnih potreb po mokah, 75 % tržnih potreb po kruhu in pecivu ter 100 % tržne potrebe po testeninah. V tej industriji je zaposlenih 6000 delavcev. Razvoj zadnjih desetih let je bil izredno dinamičen, saj so žitarska podjetja izločala visok delež lastnih sredstev, četudi na račun nižjih osebnih dohodkov, samo da se izkopljejo iz tehnične in tehnološke zaostalosti. Bančna sredstva so večinoma pridobljena na osnovi vročanja, vendar je večina kreditov kratkoročnih z normalnimi obrestnimi merami, brez posebnih beneficij. Izvršena je modernizacija in koncentracija mlinске zmogljivosti, v pekarstvo je uvedena moderna tehnologija in produktivnejša osnovna sredstva, kolikor so to razmere dopuščale. Urejanje izredno zaostalega pekarstva je še v teku, saj dolga zaostalosti ne moremo takoj rešiti sami, z lastnimi silami. Proizvodnja testenin kakovostno ne zaostaja za razvojem v svetu.

Žitno-mlinska podjetja so posvečala svojemu razvoju izredno pozornost, saj so se zavedala, da je le z uvajanjem modernih tehničnih in tehnoloških pridobitev možno doseči stabilnejše cene na tem področju proizvodnje osnovnih življenjskih potrebščin. Da bi ta pozitivna gibanja v razvoju znižali še naprej, je potrebno tej industriji zagotoviti normalno reprodukcijsko sposobnost, da se ne bi znašla v položaju, ko bo družba prisiljena vlagati znatna sredstva za sanacijo in reševanje brezizhodno stanje. Kljub pomembnosti te industrije za proizvodnjo osnovnih življenjskih dobrin, republika do sedaj še ni dala na razpolago nobenih sredstev, oziroma pomoči za olajšanje težav dosedanjega razvoja.

Lahko trdimo, da je v današnjih razmerah perspektiva zelo neugodna, da se pozitivni trendi v razvoju zastavljajo in da se vračamo na izhodiščne pozicije, saj tehnološkim in tehničnim pridobitvam ne moremo več slediti. To bo povzročilo pritisk na povečano pariteto cen finalnih izdelkov proti surovinam, vplivalo bo na zaostajanje produktivnosti dela. Dolgoročno gledano, to vsekakor ni naš gospodarski interes, saj bi to negativno vplivalo tako na življenjsko raven, kot tudi na efekte povečane produktivnosti dela v drugih gospodarskih dejavnostih. Tehnično in tehnološko zaostajanje pa pomeni tudi zmanjševanje zanimanja za zaposlitve v tej dejavnosti, čemur smo vsakodnevno priča, kljub dosedanjim uspehom.

Žitno-predelovalna industrija ne oblikuje svojega dohodka na tržnih principih, pač pa na osnovi potreb tekoče ekonomske politike in nujnosti zaščite življenjske ravni zaposlenih z nižjimi osebnimi dohodki. To vsekakor narekuje družbeno-političnim skupnostim, od federacije do občinskih skupščin, da tej proizvodnji odmerjajo minimalni del za akumulacijo, kjer slej ko prej zadevajo ob problem dolgoročnosti svojih odločitev. Kam je to privedlo v kmetijstvu, je že povsem jasno, vprašanje pa je, če želimo to doseči tudi v tej industriji? Menim, da v teh dejavnostih ne moremo dovoliti zaostajanja, saj bi bilo za nas izredno drago in neracionalno, privede pa nas lahko v stanje, da ne bomo sposobni trgu nuditi osnovnih živilskih dobrin, ker se bodo sedanji objekti iztrošili, mi pa ne bomo imeli zadostnih sredstev niti za obnovo, da ne govorim o posledicah za delavce v teh industrijah, ki še danes delajo v težkih pogojih (kot primer navajam stalno nočno delo v pekarstvu).

Zato mora biti v družbenem interesu, da se omogoči tej industriji take pogoje poslovanja, da bo sposobna, da se vključi v našo stabilizacijsko politiko,

sledeč razvojnim možnostim, ne pa da postane eden glavnih elementov inflacije življenjskih stroškov.

Dovolite, da navedem nekaj problemov, ki nas tarejo. Slovenija je izrazito deficitarna glede kritja svojih potreb po žitih, na primer: pri pšenici, kjer krijemo iz slovenske proizvodnje le 15 % tržnih potreb. Zato moramo nabavljati iz žitorodnih območij, oziroma v primeru slabe letine, iz uvoza do 130 000 ton pšenice. Dodaten problem je terminski način nabave pšenice, ker smo prisiljeni v dveh mesecih žetve prevzeti dve tretjini letnih potreb. Tak način poslovanja zahteva velika finančna sredstva in ustrezne skladiščne zmogljivosti. Isto velja tudi za ostala žita.

Ugotoviti moramo, da je šele zadnja leta domača proizvodnja krila večino potreb po pšenici. Pred tem, ko smo uvozili več kot polovico potreb, je vsa skrb za normalno kritje potrošnje, zlasti deficitarnih področjih, imela zvezna direkcija za rezerve živil. Naša podjetja so imela le minimalne zaloge za normalno kritje mesečnih potreb svojih področij. Tako je direkcija v bistvu držala sezonske — letne zaloge in je skoraj celotna masa obratnih sredstev za te namene bila skoncentrirana pri njej. Banke so tu imele neznatno vlogo in se je njihov delež omejeval predvsem na kreditiranje zalog končnih izdelkov.

Z bistvenim zmanjševanjem uvoza in opustitve vloge direkcije kot osnovnega nosilca preskrbe deficitarnih področij so se za nas razmere začele bistveno spreminjati. Vsa skrb za nabavo potrebnih količin pšenice je bila prepuščena podjetjem samim. Z uvedbo reeskontnega kredita narodne banke in kredita poslovnih bank naj bi se stimulirala domača proizvodnja in omogočila podjetjem nabava sezonskih zalog. Ta sistem ima določene prednosti, ker navaja podjetja na večjo poslovnost, vendar so podjetja v praksi naletela na vrsto težav:

— poskrbeti so morala za občutno povečanje skladiščnih zmogljivosti, ob minimalni 50% lastni udeležbi (pri pičli akumulativni sposobnosti);

— odnos poslovnih bank do kreditiranja odkupa je bil odvisen predvsem od zmogljivosti bank, pa tudi od prilagajanja bank novemu sistemu kreditiranja (prej te skrbi niso imele);

— sistem reeskonta je omejen na domačo proizvodnjo in zaloge pšenice, zato so ob ponovnem pojavu uvoza nastale dodatne težave pri kreditiranju zalog pšenice. Za nabavo pšenice iz uvoza, oziroma iz materialnih rezerv, so zato podjetja odvisna predvsem od lastnih sredstev in možnosti, oziroma od razumevanja poslovnih bank;

— ob letošnjem splošnem pomanjkanju pšenice in s tem v zvezi velikemu pritisku na uvoz smo le s težavo in z dokajšnjim razumevanjem bank in direkcije uspeli zagotoviti ustrezne količine pšenice iz uvoza in za rezerve tekoče potrebe predelovalne industrije;

— za ostala žita, predvsem koruzo, nimajo podjetja na razpolago nobenih kreditov. Tako so odvisna od lastnih sredstev, ki pa so zaradi pogojev poslovanja že tako zelo omejena; vzrok takemu stanju je tudi to, da ostala žita (razen pšenice) niso v sistemu reeskonta.

Pri tem moramo vedeti, da je sposobnost oblikovanja lastnih obratnih sredstev ob akutnih potrebah, ki jih narekuje razvoj in pogoji poslovanja, zaradi zaostalosti teh podjetij, minimalna. Problem oblikovanja zadostnih obratnih sredstev se nenehno potencira zaradi stalnega naraščanja cen tako surovin kot končnih izdelkov, kakor tudi zaradi naraščanja nelikvidnosti gospodarstva. Konverzija kreditov glede na potrebe za normalno poslovanje ne

pomeni bistvenega premika, ker je bila masa kratkoročnih kreditov zaradi že znanih razlogov omejena, po drugi strani pa je pšenica, ki je v režimu reeskonta, izpadla iz konverzije.

Vprašanje letošnjega odkupa žit, zlasti pšenice, pa je še posebno kritično. Naša podjetja praktično še niso sklenila pogodbe o nabavi pšenice letošnje letine, ker ne morejo nuditi nobenih predplačil. Banke se izogibljuje dajanju sredstev, ker avansov ne morejo reeskontirati. Pri tem pa proizvajalci o končnih prodajnih cenah sploh ne razpravljajo. Zaradi izredno nizkih prehodnih zalog pri podjetjih in minimalnih materialnih rezerv je pritisk na odkup izredno močan, podjetja iz naše republike pa so še v posebno podrejenem položaju. Dobavitelji namreč z nami nočejo sklepati pogodb, ker ne dajemo avansov. To nas navaja k zaključku, da le-te od drugih kupcev dobijo.

Kot odgovorni za preskrbo republiškega območja z žiti in mlevskimi izdelki izražamo bojazen, tako glede višine kot kakovosti odkupljenih količin žit, da cen sploh ne omenjamo. Nabavno ceno bo regulirala ponudba, ki pa se bo spreminjala glede na povečano povpraševanje, kar najbolje prikazuje stanje cen žit v zadnjem letu. Prav tako je podjetjem ukinjeno beneficiranje obresti pri nabavi pšenice s krediti, kar je dodatno povečalo pogodbene obveznosti podjetij in s tem pšenice.

Osnovne naloge zvezne direkcije za rezerve živil, ki se očrtujejo predvsem v odkupu presežkov, intervencije na trgu ob pomanjkanju ter uskladiščenju obveznih rezerv, niso bile v celoti izpolnjene in na stabilnost cen in trga niso imele umirjajočega vpliva. Jasen dokaz za to je stanje na tržišču vseh žit, kjer so bile intervencije direkcije neučinkovite. Zato postaja problem letošnjega odkupa toliko bolj kritičen. Če namreč ne bomo mogli našemu potrošnemu območju zagotoviti zadostnih količin žit, utegne to imeti daljnosežne posledice za celotno proizvodnjo in potrošnjo, ne glede na pomembnost te proizvodnje za preskrbo prebivalstva in njeno vlogo v slovenskem prostoru.

Ker menimo, da moramo imeti zaradi nemotene preskrbe prebivalstva v republiki določene predelovalne zmogljivosti, ker to narekuje že princip racionalnosti (transportni stroški, rednost preskrbe), strateški oziri, lokalne potrebe, ali možnosti elementarnih nesreč, se moramo tudi vprašati, ali ne zasluži ta industrija družbeno pozornost?

Sistem cen surovin je v neposredni povezavi s cenami končnih izdelkov (moka, kruh, pecivo, testenine, krmila in podobno). Federacija zagotavlja proizvajalcem minimalne odkupne cene, občinske skupščine pa zaradi zaščite potrošnika določajo maksimalne cene mokam in kruhu. Končni rezultati teh administrativnih ukrepov je, da žitno-predelovalna podjetja razpolagajo z vse manjšo razliko med ceno surovin in končnimi izdelki. Že v stabilni situaciji je to načelo težko sprejemljivo, kaj šele v nenehni inflaciji vseh stroškov predelave. Zato je rentabilnost vseh teh proizvodnih iz dneva v dan bolj vprašljiva in brez ustrezajoče dolgoročne rešitve.

Menim, da je potrebno dati težo oblikovanja cen vseh osnovnih izdelkov iz žit, saj so paritete danes take, da vsaka najmanjša inflacija stroškov predelave resno ogroža že tako minimalno akumulativnost teh dejavnosti. Septembra 1970 smo se dogovorili in v resoluciji jasno nakazali, da ne bomo izvedli bistvenih podražitev. Ugotavljamo, da so bila izvedena znatna zvišanja cen energetskih virov, prevoznih in drugih storitev ter materialov, ob sočasno nespremenjenih cenah naših izdelkov. Mi bremen za taka gibanja ne moremo v celoti prevzeti, republiški organi pa se ne morejo izogniti odgovornosti za vsa ta

gibanja. Kako urediti odnos do spremembe cen na zvezni ravni s spremembami cen na ravni občinskih skupščin oziroma republik, kjer prihaja redno do večmesečnega zamujanja in celo zadrževanja? Kot primer zamujanja navajamo določanje cen kruhu, primer zadrževanja pa se izrazito kaže pri zamrznjenju cene otrobov na ravni iz leta 1965, kar je povzročilo podjetjem več stotilijonske izgube, čeprav vemo, da so se v drugih republikah oblikovale cene otrobov na višji ravni od predpisane, skoraj brez posledic. Ta primer jasno potrjuje nelogičnost urejanja cen na zvezni ravni, ki pa se po republikah različno izvajajo.

Potrebno je urediti tak mehanizem oblikovanja teh cen, ki naj upošteva sedanje stanje tehnično-tehnološke možnosti dejavnosti in v bodoče omogoči normalno reprodukcijo, ne pa da jo omejuje. Najti je potrebno ustrezen odnos med željami skupnosti in možnostmi teh podjetij.

Kolikor ne najdemo ustreznih rešitev, bodo podjetja primorana iskati možnosti za prestrukturiranje, tako zaradi lastnega, kot tudi družbenega interesa, ne glede na to, ali je taka rešitev dolgoročno gledana, sprejemljiva in družbeno utemeljena.

Kakšne so nekatere posledice sedanjih cen končnih izdelkov v žitno-predelovalni industriji: nizki osebni dohodki; minimalna akumulativnost; nizek družbeni standard; stalno nočno delo v pekarstvu (v poprečju 60 % delovnega časa); visok delež invalidskih upokojitev (v pekarstvu); fluktuacija delovne sile.

Po drugi strani pa ugotavljamo, da najdemo zaradi nizkih cen osnovnih kruhov, 5 do 7 % kruha v smetiščih in se vprašujemo, kateri sloj smo zaščitili z nizkimi cenami kruha? Pri tem ne želimo odpirati problema paritet cen med posameznimi živili pri nas zunaj, kot tudi ne obravnavati zunanje paritete med surovinami in finalnimi izdelki. Želimo le, da se primerno rešijo sedanji problemi tovrstne proizvodnje in njen nadaljnji razvoj, da ne bi predstavljala družba v bodoče breme zaradi trenutnega obravnavanja in političnih ter gospodarskih potreb. Žitno-predelovalna podjetja, ob vseh navedenih problemih, danes težko prevzemajo odgovornost za normalno oskrbo in pričakujejo od odgovornih činiteljev v republici ustrezno pomoč in podporo pri reševanju tako trenutne situacije, kot tudi perspektivnega razvoja.

V zvezi z navedeno problematiko postavljam v imenu poslanca Franca Puterle in v svojem imenu republiškem izvršnemu svetu naslednja vprašanja:

1. Ker smo žitno-predelovalna podjetja, kljub vsem naporom, nesposobna skleniti pogodbe za nabavo žit, zaradi pomanjkanja obratnih sredstev za predplačilo letošnjega odkupa, vprašujemo, kdo razen nas odgovarja in garantira za kritje potreb potrošnje Socialistične republike Slovenije z žiti tako po količinah kot tudi ustrezni kakovosti, ko hkrati ugotavljamo, da je izredno pomanjkanje žit, da so pri podjetjih in v blagovnih rezervah kritično nizke zaloge, naši izdelki pa so osnovne življenjske dobrine, ki ne smejo primanjkovati?

2. Kaj so republiški organi storili za rešitev vprašanja obratnih sredstev žitno-predelovalnih podjetij, ki zaradi limitiranih cen končnih izdelkov in prostih cen surovin ter iz tega izhajajoče nizke akumulativnosti in specifičnih pogojev poslovanja, niso sposobna izločati v lastna obratna sredstva, morajo pa imeti ustrezne sezonske zaloge surovin in normalne zaloge končnih izdelkov za pokritje tekočih potreb potrošnje?

Nenehno naraščanje teh cen in povečanje splošne nelikvidnosti pa ta problem še bolj zaostčuje. S prevzemom obveznosti za nabavo sezonskih zalog pšenice, namesto zvezne direktije za rezerve živil, nismo dobili ustreznih sred-

stev, banke pa nam potrebnih sredstev ne zagotavljajo. Kolikor pa je del teh sredstev na razpolago, jih banke nudijo po maksimalni obrestni meri, ki občutno veča cene surovin, povečuje pogodbene obveznosti podjetij in zmanjšuje že tako nizko akumulativnost.

3. Kakšno je stališče republiških organov do zvišanja cene žit, mok in kruha, ki so zdaj predvidene zaradi zvišanja garantiranih cen? Septembra 1970 smo se dogovorili in v resoluciji jasno nakazali, da ne bomo izvedli bistvenih podražitev. Ugotavljamo, da so znatno zvišane cene energetskih virov, prevoznih in drugih storitev ter materialov, ob sočasno nespremenjenih cenah naših izdelkov. Bremen za ta gibanja ne moremo v celoti prevzeti, republiški organi pa se ne morejo izogniti odgovornosti za vsa ta gibanja.

Kako urediti odnos do spremembe cen na zvezni ravni s spremembami cen na ravni občinskih skupščin oziroma republik, kjer prihaja redno do večmesečnega zamujanja in celo zadrževanja?

Kot primer zamujanja navajamo določanje cen kruha, primer zadrževanja pa se izrazito kaže pri zamrznjenju cene otrobov na ravni iz leta 1965, kar je povzročilo podjetjem več stotilijonske izgube, čeprav vemo, da so se v drugih republikah oblikovale cene otrobov na višji ravni od predpisane, skoraj brez posledic. Ta primer jasno potrjuje nelogičnost urejanja cen na zvezni ravni, ki pa se po republikah različno izvajajo.

Kakšna je vloga nas proizvajalcev in samoupravljalcev v tem procesu, ko na pogoje gospodarjenja nimamo bistvenega vpliva?

4. Sedanji položaj žitno-predelovalne industrije Slovenije, kot pomembne gospodarske panoge za zagotovitev osnovne preskrbe prebivalstva, narekuje dolgoročnejšo ureditev pogojev gospodarjenja z vključitvijo vseh odgovornih činiteljev, ki so osnova nadaljnega razvoja naše dejavnosti. Zato vprašujemo, kakšna je vloga naše dejavnosti v slovenskem gospodarskem prostoru in kakšna so zagotovila glede na ugotovljen pomen, da se omogoči nemoten razvoj žitno-predelovalne industrije?

Na vsa postavljena vprašanja želim v najkrajšem času pismeni odgovor. Še enkrat pa opozarjam na resnost položaja in predlagam takojšnje ukrepe.

Prav tako predlagam, da odbor za proizvodnjo in blagovni promet na eni od njegovih naslednjih sej širše seznanim s problematiko, da bi podprl naša stremljenja in stališča. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Kdo želi nadalje postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec Stane Pungerčar.

Stane Pungerčar : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne nameravam dati nobenega uvoda, ampak konkretno vprašujem, in sicer:

1. Ali zakoni, ki so v obravnavi in pred sprejemom v Skupščini SR Slovenije in določajo zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na področju elektrogospodarstva, enako zavezujejo tiste elektrogospodarske organizacije, ki niso podpisale družbenega dogovora, kakor tiste, ki so ta dokument podpisale?

2. Katere elektrogospodarske organizacije, še niso podpisale družbenega dogovora in zakaj ga niso? Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Besedo ima poslanec Ferdo Papič.

Ferdo Papič: Gospodarskemu zboru Skupščine SRS, tovarišu predsedniku! Zakon o varnosti cestnega prometa (Uradni list SRS, št. 17/71) v 1. odstavku 15. člena določa, da sme imeti delovni stroj, ki se premika z močjo lastnega motorja med vožnjo na cesti le priključke, katere je predvideval proizvajalec stroja. S tem v zvezi vprašujem:

Ali sme biti kosilnici, kot delovnemu stroju, ki se premika z močjo lastnega motorja, priključen lažji vprežni voz?

Navedeno vprašanje dajem zato, ker je kosilnica v dolinskih krajih v veliki meri nadomestila konja, vola ali kakšno drugo podobno vprego, ki služi kot vlečna sila vprežnih vozov. Kmetje, ki jih je milica opozorila na navedeno določilo, so zaradi tega prišli na občino. Povedali so, da je za njih kosilnica skoraj pomembnejša kot vlečna sila, saj z njo speljejo domov vse pridelke in le za težje tovore uporabljajo traktorje. Kmetje poleg tega navajajo, da zaradi razdrobljenosti posestev ni mogoče računati na to, da bi nabavljali traktorje ali redili konje in vole, ker je to zanje ekonomsko nesprijemljivo. Prav tako ni mogoče prevoza organizirati tako, da bi se izognili cestam, ker za te namene ni dovolj stranskih poti, katere bi lahko uporabljali za opravljanje prevoza s kosilnicami.

Navedene ugotovitve kmetov so resnične, dodati moram še to, da je uvedba tovrstne mehanizacije in vključitev le-teh tudi v prevoz, vplivala na intenzivnost reje in prispevala k hitrejšemu obratu črede zato, ker je reja volov nadomeščena s pitanjem pitancev, kar da več in tudi kvalitetno boljše meso. Če k temu dodamo še ugotovitev, da na Tolminskem ne beležimo prometnih nesreč, ki jo bi povzročil voznik kosilnice, lahko zaključimo, da je navedeno določilo prvega odstavka 15. člena zakona o varnosti cestnega prometa, kolikor gre res za prepoved rabe kosilnice za vleko lažjih vprežnih voz, prestrogo določilo, ki poleg tega povzroča veliko škodo kmetovalcem.

Glede na to, da bosta na podlagi že navedenega zakona prav gotovo sprejeta še ustrezni pravilnik in navodilo o izvajanju zakona o varnosti cestnega prometa, prosim, da se pri oblikovanju tega pravilnika in navodil upošteva moja pripomba tako, da bo dovoljeno kosilnice uporabljati tudi za prevoz oziroma vleko vprežnih vozov in ne samo priključkov, katere je predvidel proizvajalec stroja.

Predsednik Tone Bole: Poslanec Papič, to lahko razumem kot opozorilo in ne kot vprašanje. Ker zahtevate, da se to obravnava kot vprašanje, ga bomo tudi dostavili republiškem sekretarju za notranje zadeve.

Prosim, kdo še želi postaviti vprašanje? Besedo ima poslanec Janez Šter.

Janez Šter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z delitvijo emisije po republikah postavljam naslednji dve vprašanji:

1. Želim izvedeti, po kakšnih kriterijih se je formirala masa emisije in po kakšnih kriterijih se je delila po republikah?

2. Za kaj je namenjena ta emisija v naši republici?

Prosim, če mi predstavnik izvršnega sveta lahko odgovori danes ali pa na prihodnji seji.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi še postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec Ivan Atelšek.

Ivan A telšek : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Položaj državljanov, ki zaradi starosti in bolezní nimajo sredstev za preživljanje, niso pridobili pravice do pokojnine in jih tudi ne preživljajo njihovi sorodniki, je zelo težaven. Vse pogostejše je tako težak, da to ni v čast naši socialistični skupnosti. Urejanje takšnih primerov je prepuščeno občinskim skupščinam, ki s svojimi socialnimi službami rešujejo položaj teh ljudi od primera do primera brez enotnih kriterijev. Materialna pomoč je odvisna od sredstev občinskih proračunov, ki jih najbolj primanjkuje ravno v tistih občinah, kjer je potreb za socialne podpore največ. Socialne podpore, ki so navadno edini vir preživljanja teh ljudi, se gibljejo v tako nizkih zneskih, da jim s tem še zdaleč ni zagotovljen primeren življenjski minimum. Tako jih na primer od 113 socialnih podpirancev v velenjski občini, prejema 14 podporo v višini 200 ali 250 dinarjev, trije po 180 dinarjev, vsi ostali pa 150 ali celo le 50 dinarjev. Jasno je, da takšne podpore že zdavnaj več ne ustrezajo današnjim življenjskim stroškom in so le še simbolične.

V zvezi s tem postavljam republiškemú izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

Ali izvršni svet meni, da bi bilo potrebno položaj socialnih podpirancev urediti z ustreznim, republiškim zakonom, ki bi veljal za celotno področje republike in ki bi predvideval splošne kriterije in postopke za dodeljevanje socialnih podpor kot tudi določila o socialni podpori kot stalni obliki, ki mora upravičencu zagotoviti njegov življenjski minimum?

2. Ali ne bi bilo ustrezno, da bi ta zakon vseboval podrobneje tudi načine, pogoje in postopek, ki bi omogočali socialnim službam občin izterjati od sorodnikov takšno podporo, kot so jo sicer po zakonu dolžni dajati?

Tovariš predsednik, imam še eno poslansko vprašanje. Že večkrat so me volivci opozorili, da se nekatera vprašanja širšega pomena v naši skupščini rešujejo preveč enostransko, ali na neenakopravni osnovi oziroma, da se posamezna vprašanja ožjih družbeno-političnih skupnosti rešujejo celo po hitrem postopku, medtem ko se enako pomembna vprašanja širših skupnosti odlagajo.

Občutek neenakopravnosti so volivci izven Ljubljane izrazili zlasti v zadnjih dveh primerih, ko se neenotno obravnava politično-informativni tisk ter razvoj in strokovna usposobljenost bolnišnic v SR Sloveniji.

Nedvomno je potrebno reševati težave političnega in informativnega tiska v Sloveniji. Vendar je prav tako očitno, da je osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani le osnova za razvoj samo enega podjetja. To ni v skladu s programi in stališči, ki bi celoviteje reševali položaj politično-informativnega tiska v Sloveniji. Trdim, da tudi drugi časopisi, kot so »Večer«, »Ljubljanski dnevnik« in »Primorski dnevnik«, opravljajo pomembno družbeno funkcijo političnega informiranja.

Še bolj občutljivo je vprašanje reševanja slabih razmer v slovenskih bolnicah, ki zadeva hitro, učinkovito in sistematično reševanje tako graditve kot tudi opremljenosti in kadrovskega vprašanja bolnišničnega omrežja. Medtem ko se občani izven Ljubljane odločijo, da bodo s samoprispevki podprli razvoj zdravstvene in torej tudi bolnišnične službe, pa v republiškem merilu ob delitvi sredstev, kaj radi prezremo zavednost in prizadevanje volivcev na območju izven močnejših centrov. Koncept policentričnega razvoja ne more časovno favorizirati posamezne bolnice. S kliničnim centrom v Ljubljani bomo dosegli veliko, vendar menim, da bi s čimprejšnjo funkcionalno usposobljenostjo

splošnih bolnišnic v Sloveniji, zlasti še ob izdatnejši pomoči specialističnim službam v njih, dosegli znatno več. Nedvomno bi skrajšali čakalno dobo, izboljšali kvaliteto zdravljenja in občutno zmanjšali stroške. Skratka, prej bi vrnili zdravega človeka domov ali na delo. Tudi dobro organizirana in opremljena služba zdravstvenih domov ima pomembno vlogo, saj je celotno zdravstvo svojevrstna ekonomska kategorija, ki poleg opravljanja humanitarnih nalog vpliva tudi na rast nacionalnega dohodka.

Na podlagi navedenega postavljam izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednji vprašanji:

1. Kdaj in na kakšen način namerava republiški izvršni svet reševati na enakopravni osnovi in skladno s programiranimi stališči položaj in razvoj političnega in informativnega tiska v Sloveniji?

2. Kdaj in na kakšen način namerava republiški izvršni svet usposobiti bolnišnice in ambulantno-specialistične zdravstveno-varstvene zavode v Sloveniji, upoštevajoč stabilizacijske ukrepe, prizadevanja kolektivov bolnišnic in lokalnih faktorjev, da bi z republiškim sofinanciranjem ustvarili enakomerno razvitost in enotne pogoje za bodoče delovanje bolnišnic za vsa področja Slovenije? Hvala.

Predsednik T o n e B o l e: Kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? Ali lahko morda predstavnik izvršnega sveta že na današnji seji odgovori na katero od danes postavljenih vprašanj. Nobeden poslanec ni postavil zahtevo, da se mu da takojšnji odgovor. Kolikor želi predstavnik izvršnega sveta že danes odgovoriti, to lahko stori. Besedo ima Ivan Zupan, član izvršnega sveta.

I v a n Z u p a n: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Poslanec Stane Pungerčar, poslanec tega zbora je postavil dvojice poslanskih vprašanj.

Prvo vprašanje se nanaša na zakone, ki so sedaj v obravnavi, z njimi naj bi zagotovili zbiranje sredstev za razvoj elektroenergetskega gospodarstva za obdobje naslednjih pet let. V obravnavi so trije zakoni. Vprašanje se nanaša na prvi zakon, ki naj zajema vsa mogoča sredstva obstoječih elektrogospodarskih organizacij, le-ta naj bi jih izločala iz svojega tekočega poslovanja in namenila za razširjeno reprodukcijo. Zakon predvideva zajemanje vseh sredstev. Pri tem je predvidena določba, da kolikor se ta sredstva ne bi zbirala v skladu z družbenim dogovorom, se zberejo na podlagi določila tega zakona, ne glede ali je podjetje družbeni dogovor podpisalo ali ni. Zakon le predvideva, da se bodo intencije družbenega dogovora izvajale in dopušča tudi določene možnosti, za lažje notranje uravnavanje tega problema. Osnovno izhodišče pa je, da se iz sredstev gospodarjenja elektrogospodarskih organizacij zbere maksimalno možni del in ga nameni za razširjeno reprodukcijo. Ostala dva zakona obravnavata ostala vprašanja in primanjkljaj sredstev, ki ga bo treba pokriti iz drugih virov.

Drugo vprašanje se je nanašalo na to, kdo je do sedaj podpisal družbeni dogovor, oziroma katera elektrogospodarska organizacija ga ni. Kot je znano je bil družbeni dogovor sklenjen in podpisan od naslednjih elektrogospodarskih organizacij: »Savske elektrarne«, »TE Šoštanj«, »TE Trbovlje« in »Soške elektrarne«. Do sedaj ni podpisalo dogovora »Elektrogospodarstvo Maribor«.

Lahko obvestim ta zbor, da je bil medtem že formiran odbor udeležencev družbenega dogovora. Ta odbor šteje 15 članov, 5 članov so imenovala elektro-

gospodarske organizacije, 10 članov pa dogovorno izvršni svet, gospodarska zbornica in Zveza sindikatov Slovenije. Tovariš Šter, poslanec tega zbora, je predsednik tega odbora. Odbor je začel delati. Formirano je torej telo, ki naj na področju elektrogospodarstva začne delovati v smeri zaščite družbenih interesov. Odbor se je tega dela že lotil in moram reči, da imam vtis, da se bodo nerešena vprašanja začela reševati.

Vprašanje se je glasilo, zakaj Elektrogospodarstvo Maribor ni podpisalo družbeni dogovor. V teku so pregovori. Odbor je povabil predstavnike Elektrogospodarstva Maribor tudi na sejo, ki je bila prejšnji teden. Pogovarjali smo se o njihovih stališčih in jih povabili, da do 22. 6. 1971 pristopijo k družbenemu dogovoru, da enakopravno sodelujejo pri urejanju tega, za slovensko gospodarstvo nadvse pomembnega vprašanja. Elektrogospodarstvo Maribor navaja za svoje stališče določene razloge, ki so predvsem naslednji trije:

udeležencem družbenega dogovora naj bi priznali pred podpisom družbenega dogovora vse tiste investicije, ki so jih elektrogospodarske organizacije, v tem primeru Elektrogospodarstvo Maribor, izvajalo v pretečenih 5 letih mimo in proti intencijam zakona, ki je bil sprejet v skupščini. Izjaviti moram, da nam ni bil nikdar predložen noben pregled teh investicij. Zaradi tega nimamo pregleda, za katere investicije gre. V gradivu, ki ga je pripravila služba družbenega knjigovodstva, so ta sredstva zajeta. V družbenem dogovoru smo predvideli možnosti, da bi odbor tiste investicije, ki bi jih priznal za družbeno potrebne, priznal v prihodnjem planu, da bi se to ustrezno uredilo. Za ostali del pa nimamo pregleda. Kolikor ne bi negativno deloval na vsebino dogovora, bi priznanje teh investicij šlo po normalnem postopku, ki je v skladu z zakonodajo in s pristojnostjo službe družbenega knjigovodstva.

Drugo vprašanje, ki ga je postavilo »Elektrogospodarstvo« Maribor, je vprašanje zmanjšane vloge izvršnega sveta v temu odboru.

Tretje vprašanje je bilo v zvezi s skupno prodajo, ki naj bi se ne začela izvajati takoj po podpisu družbenega razgovora, ampak šele po integraciji.

Mislim, da ne bi te stvari komentiral. V teku so razprave, s katerimi se skuša ta vprašanja rešiti in dogovor pripeljati do tega, da bodo vse elektrogospodarske organizacije pristopile k realizaciji sklepov družbenega dogovora. To za izvršni svet pomeni zaščito splošnih družbenih interesov, ki jih družba pri tej tako pomembni dejavnosti ima in jih tudi želi uveljaviti s svojimi institucijami. Ko je tekla razprava o teh zakonih, so poslanci, mislim prav tega zbora, postavili vprašanje, ali obstoječa zakonodaja predstavlja tako rešitev, da v naslednjem obdobju ne bomo imeli ponovno primerov odvajanja sredstev za druge namene. Izvršni svet meni, da je bistveno pri sklenjenem družbenem dogovoru dejstvo, da smo formirali odbor udeležencev družbenega dogovora, ki bo stalno prisoten, ki bo spremljal dogajanja v elektrogospodarstvu in ki bo na osnovi tega tudi ukrepal, če bo potrebno. Bistvo družbenega dogovora je v tem, da predstavlja pravila vedenja elektrogospodarskih organizacij. Ta pravila dajejo elektrogospodarskim organizacijam večje pristojnosti, kot so jih imele do sedaj. Družbeni dogovor predvideva tudi sankcije in vlogo odbora udeležencev ter drugih organov, kolikor bi prišlo do kršitve družbenih interesov. V tem primeru bodo lahko nastopili ti organi s svojimi pristojnostmi in to preprečili. V skladu z vprašanjem poslanca Pungerčarja menim, da je bistvena novost v elektrogospodarstvu trajna prisotnost predstavnikov družbe, ki naj pomagajo urediti ta za družbo tako občutljiv problem. Samo tako se bodo razvili odnosi v elektrogospodarstvu v splošnem družbenem interesu, in nam ne

bo naknadno potrebno ugotavljati, da so se stvari razvijale proti družbenim interesom. Ne bo nam obenem pri tem treba ugotavljati, da družba ni bila prisotna ali da je bila brez moči.

Izvršni svet meni, da je s podpisom družbenega dogovora, z delovanjem odbora udeležencev tega dogovora, narejen bistven korak naprej, ki je v skladu z XXI. in XXII. predlogom ustavnih amandmajev, ki postavljata vprašanje udeležbe predstavnikov družbe povsod tam, kjer določene dejavnosti niso postavljene v realne tržne odnose in so zaradi tega v privilegiranem položaju. Hvala.

Predsednik Tone Bole: Ali želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima podpredsednik izvršnega sveta Tone Tribušon.

Tone Tribušon: Odgovoril bom v imenu izvršnega sveta na vprašanje poslanca Janeza Štera.

Predsednik Tone Bole: Podpredsednik Tone Tribušon bo odgovoril poslancu Janezu Šteru na vprašanje, ki ga je postavil na današnji seji.

Tone Tribušon: Poslanec Janez Šter je postavil dve vprašanji:

Prvo vprašanje se nanaša na kriterij za dodelitev tistega dela emisije, ki je bil prenesen na republiške narodne banke. Drugo vprašanje pa je bilo: kaj se je s tem delom emisije zgodilo v Sloveniji?

Na prvo vprašanje lahko odgovorim naslednje: Kriterij za delitev emisije je bil družbeni proizvod in število prebivalcev. Družbeni proizvod je bil v tem kriteriju udeležen v višini 75 %, 25 % je vplivalo na višino deleža od celotne emisije število prebivalcev. Reči moram, da smo predstavniki Slovenije v komisiji zveznega izvršnega sveta in tovariš Goslar tudi v monetarnem svetu, smo poskušali kot edini kriterij uveljaviti le družbeni proizvod. Do take rešitve ni prišlo, ker so bili upoštevani še nekateri drugi kriteriji, ki so bili za Slovenijo neugodni. Na podlagi tega je bilo od 100-milijardne emisije preneseno na našo republiko po tem kriteriju okrog 14 milijard. Postavilo se je tudi vprašanje, kako ta sredstva uporabljati? Izvedli smo skupščinski sklep, ki sta ga gospodarski in republiški zbor sprejela na sejah 4. 5. 1971, po katerem je treba ta sredstva predvsem uporabljati za pospeševanje izvoza. Zato je izvršni svet dal soglasje k odloku narodne banke, ki predvideva, da se ta sredstva uporabijo za dodatni reeskont v višini 10 % in sicer za izvoz na konvertibilno področje, v višini 5 % pa za pripravo izvoza. Vse to pod pogoji, ki veljajo za reeskont v federaciji.

Predsednik Tone Bole: Ali ima poslanec Janez Šter še dodatno vprašanje ali pa je z odgovorom zadovoljen? Besedo ima poslanec Janez Šter.

Janez Šter: Zanima me, ali je glede na take kriterije, po katerih se je delila masa emisije po republikah, ko se je — poleg družbenega bruto produkta, upoštevalo tudi število prebivalcev morda že sprejet kakšen načelen dogovor v okviru dogovorov z republikami, da se bo tudi za določitev višine prispevka, ki ga bomo morali zbrati za potrebe financiranja federacije, uporabil kot kriterij tudi število prebivalcev?

Predsednik Tone Bole: Poslanec Šter, nisem vas razumel, ali je to vprašanje ali pripomba?

Janez Šter (iz klopi): To je dodatno vprašanje.

Predsednik Tone Bole: Besedo ima Tone Tribušon.

Tone Tribušon: Izvršni svet je upošteval to pripombo, ki jo je dal poslanec Šter in jo bo tudi v naprej uporabil pri dogovorih.

Predsednik Tone Bole: Razumel sem, da je to vprašanje, in ne pripomba.

Tone Tribušon: Izvršni svet je vztrajal na tem, da bo, kolikor se bodo uporabljali za delitev sredstev taki kriteriji, kot so število prebivalcev, predlagal, ko bomo govorili o zakonu, ki bo določal osnove za kotizacijo, da se uporabi isti kriterij tudi za kotizacijo.

Predsednik Tone Bole: Je morda še kakšno poslansko vprašanje? Če ni več poslanskih vprašanj, dovolite, da ugotovim, da je izvršni svet zadržal odgovore za prihodnjo sejo zborna na naslednja poslanska vprašanja: na poslansko vprašanje, ki ga je postavil poslanec Franc Petauer, na poslansko vprašanje, ki ga je postavil poslanec Ferdo Papič in na poslansko vprašanje, ki ga je postavil poslanec Ivan Atelšek. Na današnji seji je izvršni svet odgovoril na poslansko vprašanje poslanca Staneta Pungercarja in na poslansko vprašanje poslanca Janeza Štera.

S tem je dnevni red 25. seje gospodarskega zborna izčrpan in zaključujem sejo.

Obveščam vas, da bo prihodnja seja 24. junija. Danes vam bo poslan sklic za sejo zborna.

(Seja je bila zaključena ob 12.10.)

GOSPODARSKI ZBOR

26. seja

(24. junija 1971)

Predsedoval: **Tone Bole**,
predsednik gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Tone Bole: Tovarišice in tovariši poslanci, predlagam, da začnemo z delom in sicer pričujem 26. sejo gospodarskega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji poslanci: Natan Bernot, Janez Eržen, Miloš Gabrijel, Drago Justin, Albin Kuret, Martin Vidmar, Štefan Nemeč, Bernard Rode, Ivo Sonc, Janez Vidmar, Peter Vujčič in Jože Žagar.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Predlagam naslednji, razširjeni dnevni red seje, in sicer:

1. odobritev zapisnika 25. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. osnutki zakonov o financiranju graditve energetskih objektov;
 - a) osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij;
 - b) osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov;
 - c) osnutek zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskih objektov;
4. predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971;
5. osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača;
6. osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani;
7. predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975;
8. mnenje k predlogu odloka o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za

pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale republiške sekretarje.

S to točko je razširjen dnevni red današnje seje. Se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.)

Ugotavljam, da pripomb ni. S tem je dnevni red sprejet.

Na današnjo sejo sem razen predstavnikov izvršnega sveta in predstavnikov republiških upravnih organov povabil še: predstavnika gospodarske zbornice SRS in Zveze sindikatov Slovenije, poslovnega združenja za energetiko SR Slovenije, združenega železniško-transportnega podjetja Ljubljana ter predstavnike republiške konference SZDL in časopisnega in grafičnega podjetja »Delo«.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 25. seje zbora. Prosim zbor, če ima pripombe k osnutku zapisnika 25. seje našega zbora? (Ne javi se nihče.) Če pripomb ni, ugotavljam, da je zapisnik 25. seje zbora sprejet.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Poslancu Otmarju Sekavčniku, ki je postavil izvršnemu svetu vprašanje na 24. seji zbora, je medtem izvršni svet že pismeno odgovoril. Prosim tovariša Sekavčnika, če ga odgovor zadovoljuje? (Da.) Hvala.

Obveščam zbor, da prosi izvršni svet odložitve odgovora za poslansko vprašanje Franca Petauerja in Franca Puterla, ki sta ga postavila na 25. seji. Prosim poslanca Petauerja in Puterla, da to sprejmeta z razumevanjem na znanje. Besedo ima tovariš Petauer! Prosim!

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na postavljeno vprašanje in na resnost problematike, ki je bila dana, bi ponovno želel opozoriti na naslednje:

Smo neposredno pred novo kampanjo oziroma pred žetvijo, posamezna podjetja z območja Vojvodine in Slavonije pa nam odklanjajo izpolnitev pogodbenih obveznosti, saj žitna podjetja Slovenije niso uspela v tem obdobju zagotoviti potrebnih dinarskih sredstev, kaj šele avanse tako, da smo pred resnim vprašanjem, kako zagotoviti minimalne količine žit, ki jih potrebujemo za redno poslovanje.

S tem želim ponovno poudariti izredno resnost postavljenih vprašanj. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Tovariš Petauer se strinjate, oziroma akceptirate predlog izvršnega sveta, da vam na vprašanje odgovori na prihodnji seji. (Petauer: Mislim, da mi drugo ne preostane.)

Poslancu Ivanu Atelšku, ki je na 25. seji postavil izvršnemu svetu vprašanje o enotni ureditvi kriterijev za dodeljevanje socialnih podpor v republiki, bo odgovorila predstavnica izvršnega sveta, tovarišica Zora Tomič.

Zora Tomič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Tovariš Ivan Atelšek poslanec gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije je 18. 6. 1971 postavil izvršnemu svetu naslednji vprašnji.

Ali ne meni izvršni svet, da bi bilo potrebno položaj socialnih podpirancev urediti z ustreznim, za celotno območje republike enotnim zakonom, ki bi predvideval tako splošne kriterije in postopek za dodeljevanje socialnih podpor kot tudi opredelil socialno podporo kot stalno obliko, ki mora upravičencu zagotoviti njegov življenjski minimum.

In drugo, ali ne bi bilo ustrezno, če bi ta zakon podrobneje obdelal tudi način, pogoje in postopek, ki bi omogočil socialnim službam občin izterjati takšno podporo sorodniku, ki je sicer po zakonu dolžan dajati to podporo.

Izvršni svet odgovarja:

V republiki smo opravili obsežno analizo o prejemnikih socialnih pomoči, ki kaže na izredno težke razmere tistih oseb, ki so odvisne od te oblike družbene pomoči. Zelo jasno se je pokazalo, da so potrebni takojšnji in učinkoviti ukrepi in da bo potrebno nekatere kategorije prejemnikov sčasoma reševati z zakonskimi ukrepi. Gre predvsem za stare, onemogle ljudi, ki nimajo nobenih virov preživljanja. Delno bomo prav gotovo to vprašanje rešili z uvedbo starostnega zavarovanja za kmete, mogoče se bo pokazala tudi možnost za uvedbo varstvenih pokojnin za ostarele ljudi brez sredstev, kar smo tudi že predvideli v stališčih za dolgoročni razvoj SR Slovenije.

Med prejemniki družbenih denarnih pomoči pa niso le ljudje, ki jim je socialna podpora edini vir preživljanja. Po naših podatkih je teh le okoli 6000. V veliki meri gre tudi za mlajše ljudi. Veliko je mladih družin, ki jim je pomoč potrebna zaradi trenutnih posebnih razlogov, ki se ne dajo vsi naštetih v zakonu. Gre tudi za povsem osebne ali krajevno pogojene okoliščine. V takih primerih je treba ukrepati hitro, potrebno je dobro poznavanje okoliščin, potrebna je možnost prostega preudarka s poudarjeno strokovno odgovornostjo, kar bi bilo z republiškim predpisom zelo težko podrobno urediti. Zato menimo, da naj bi dodeljevanje denarnih pomoči še naprej ostala stvar občin, ki edine lahko neposredno in hitro ukrepajo. Res je, da nekatere občine iz svojih proračunov niso zmožne zagotoviti potrebnih sredstev, zato jim bo morala pomagati republika. Tudi politika občin se bo morala delno spremeniti, saj pogosto menijo, da je to manj pomembno in odmerijo za socialno varstvo še manj sredstev kot bi zogle. Ne gre za velike zneske, zato bi v vsaki občini, na podlagi solidarnosti skladov, lahko mnogo več ukreniti kot smo doslej.

Za leto 1971 je predvideno, da bo republika dala občinam kot dopolnilna sredstva za socialne pomoči 5 milijonov dinarjev denarne pomoči, v primerih, ko predstavljajo edini vir preživljanja pa naj bi znašale 250 dinarjev mesečno. Ta znesek naj bi se po našem predlogu tudi letno valoriziral.

Pravno so sedaj denarne pomoči urejene z občinskimi odloki. Menimo, da bi bilo koristno, če bi se nekatera določila teh odlokov poenotila, tu mislim predvsem na postopek, in da bi se višina pomoči v podobnih primerih vsaj v posameznih regijah enotno določila, zaradi česar smo tudi predlagali občinam, naj bi se začele o tem dogovarjati. V enotnem predpisu za celotno SR Slovenijo ni mogoče zajeti vse primere in oblike, ker je socialna ogroženost vedno čisto individualna stvar in zato mora biti urejanje tega vprašanja čim bližje občanom.

Odgovor na druga vprašanje:

Izterjava prežिवnine od sorodnikov, ki so dolžni preživljati osebe brez sredstev, na primer otroci ostarele starše, je po naši zakonodaji že sedaj možna. Potrebno je le, da oseba, ki ima pravico do preživljanja, prek sodišča sproži postopek za uresničenje zahtevka. Glede na naš pravni sistem najbrž ni možno, da bi socialne službe brez soglasja upravičenca sprožile takšen postopek, ker bi

to pomenilo tudi kratenje osebne svobode upravičenca. Nevarno bi bilo, katerikoli službam dajati tako široka pooblastila, saj se tudi posegi v najboljši veri kaj lahko spremenijo v manipuliranje z ljudmi. Dejstvo je, da obstaja dolžnost preživljanja po zakonu le med najbližjimi sorodniki, medtem ko je pravica do dedovanja znatno širša. Zato niso vsi potencialni dediči dolžni preživljati osebe brez sredstev. Ta dva pojma se često zamenjujeta. Po naših podatkih večina prejemnikov socialnih pomoči sploh nima sorodnikov, ki bi jih bili dolžni preživljati. Veliko pa je takih, ki sicer imajo sorodnike, ki pa so sami v tako slabem socialno-ekonomskem položaju, da niso sposobni skrbeti za preživljanje drugih.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Atelšek, ali vas zadovoljuje odgovor predstavnika izvršnega sveta? Prosim.

Ivan Atelšek: Z nekaterimi stvarmi sem zadovoljen, vendar bi vprašal, zakaj se tega izogibamo in prepuščamo občinam, da tako pereč problem same urejajo? Zakaj se bojimo izdati predpis ali vsaj navodilo, da se omenjene zadeve uredijo enotno? Govorimo o socialni diferenciaciji na vseh političnih forumih, tu pa prepuščamo stvari samim sebi. Strinjam se, da določimo minimalno podporo, 250 dinarjev, čeprav ne vem ali je to dovolj, oziroma da določimo kriterije za dajanje podpore. Ko razpravljamo o različnih drugih stvareh, smo kaj humani, takšne zadeve pa prepuščamo občinam. Vprašam, kako nerazvite občine kot Šentjur ali druge lahko še kaj odvedejo v sklade za podpirance? Trdim, da marsikdo umre zaradi tega, ker nihče ne skrbi za njega. Menim, da je to stvar širše družbe, ki bi morala preprečiti, da se takšne stvari dogajajo.

Zato ponovno predlagam — v tem smislu z odgovorom nisem zadovoljen — da izvršni svet prouči možnost, da s posebnim predpisom uredimo to snov. Če zbiramo sredstva za razne stvari, ki potem uberejo napačno pot, pa zbirajmo tudi za takšna, da bodo najbolj revni ljudje nekaj od tega imeli. Menim, da se bo vsak delovni človek zavedal tega, da ga lahko marsikaj doleti, in da ne bo odklanjal takšne vrste podpore. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Poslanec Ivan Atelšek je postavil izvršnemu svetu na 25. seji vprašanje v zvezi s celovitostjo obravnave položaja informativnega tiska v Sloveniji. Na to vprašanje bo izvršni svet odgovoril na naslednji seji zбора.

Poslancu Ferdu Papiču bo na vprašanje, ki ga je postavil na 25. seji našega zбора republiškem sekretarju za notranje zadeve, odgovoril Peter Gluhar, predstavnik tega sekretariata. Prosim.

Peter Gluhar: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Poslanec gospodarskega zбора Skupščine SR Slovenije diplomirani inženir Ferdo Papič je postavil republiškem sekretarju za notranje zadeve poslansko vprašanje, in sicer:

Ali sme biti kosilnici kot delovnemu stroju, ki se premika s močjo lastnega motorja, priključen lažji vprežni voz?

Na to vprašanje daje republiški sekretariat za notranje zadeve naslednji odgovor:

Po 154. členu temeljnega zakona o varnosti cestnega prometa (Uradni list SFRJ št. 15/70) smejo biti v cestnem prometu samo motorna in priklopna vozila,

ki so registrirana, izjemno pa smejo biti v cestnem prometu tudi nekateri stroji in priprave, ki niso registrirani. Taki stroji in priprave sodijo k prvi točki drugega odstavka 154. člena navedenega zakona in sicer, kmetijski in drugi stroji in priprave, ki se premikajo z močjo lastnega motorja in na ravni cesti ne morejo razviti večje hitrosti od 30 km na uro. To so kmetijski in drugi delovni stroji, med katere spadajo tudi kosilnice.

Po svoji konstrukciji je kosilnica prirejena tako, da ne more izpolnjevati namena kot ga ima vlečno vozilo, med njimi na primer traktor. Pri tem je treba ponovno poudariti, da kosilnica ni motorno vozilo, namenjeno za cestni promet. Zaradi tega je moral tudi zakon o varnosti cestnega prometa obravnavati kosilnico drugače kot na primer traktor. Delovni stroj, ki se premika po cesti, predstavlja sam po sebi že določeno oviro in nevarnost v cestnem prometu.

Prvi odstavek 15. člena republiškega zakona o varnosti cestnega prometa (Uradni list SRS št. 17/71) pomeni logično izpeljavo in dopolnitev 154. člena temeljnega zakona o varnosti prometa. Ker je v zveznem predpisu le izjemoma dovoljen promet kmetijskim in drugim delovnim strojem po javni cesti, je zaradi prometne varnosti republiški predpis določil za take stroje le priključke, ki jih je predvidel proizvajalec stroja. Pa še za take stroje je predpis izrecno poudaril, da morajo imeti naprave za varno zaviranje. Končno pojasnjujemo, da so poslanci in delegati občin ob postopku za izdajo republiškega zakona o varnosti prometa o teh stvareh razpravljali, zlasti o prometu s traktorji in delovnimi stroji, in se pri tem zavzemali za bolj zaostrene ukrepe, ki se nanašajo na uporabo delovnih strojev v cestnem prometu. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Papič, prosim.

Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Z odgovorom nisem zadovoljen, saj so prav delegati občin opozorili na to vprašanje. Menim, da bi takrat republiški sekretariat to moral proučiti, saj gre za kraje, v katerih nikakor ne moremo stroje nadomestiti z živalsko vprego. Menim, da bi sekretariat lahko predpisal, kaj vse mora imeti takšno vozilo, da mora imeti utripajoče luči in ostalo, ne pa zatrevati, da je to nevarno za promet. Prosim predstavnika, da navede prvo nesrečo, ki se je zgodila pri kosilnici ali podobnem stroju. V zadnjih dveh ali treh letih, ko opravljajo to delo, ni bilo na Tolminskem niti ene nesreče, zato ponovno prosim, da se zadeva prouči in uskladi s tehničnimi predpisi, ki so v veljavi. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Papič, to pomeni, da predlagaš, da se zadeva ponovno prouči in da takšen predlog da zbor republiškem sekretariatu za notranje zadeve. Prosim, da tovariš Gluhar to vzame na znanje.

Peter Gluhar: Moram poudariti, da s podzakonskimi predpisi to vprašanje ni mogoče razrešiti in da v tem primeru gre za spremembo temeljnega zakona o varnosti prometa in republiškega zakona o varnosti prometa.

Predsednik Tone Bole: Če je vaše tolmačenje pravno točno, potem bo tovariš Papič, če se je za to stvar zavzel, sprožil zakonsko iniciativo. Prosim, če bi posredovali tudi potem pismeni odgovor.

Na 25. seji je tovariš Atelšek postavil poslansko vprašanje izvršnemu svetu o zagotavljanju enakomerne razvitosti bolnišnične mreže v naši republiki. Pro-

sim tovarišico Zoro Tomič kot predstavnika izvršnega sveta, da odgovori tovarišu Atelšku.

Zora Tomič: Tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Ivan Atelšek je postavil izvršnemu svetu vprašanje v zvezi z bolnišnično službo v Sloveniji. Vprašanje vam je znano, zato ga ne bi ponavljala, hkrati pa prosim za vašo pozornost, ker bom izkoristila priložnost, da ta zbor seznanim z nekaterimi ugotovitvami na tem področju in z razpravo, ki je potekala v tej skupščini.

Kot veste, je bila v mesecu maju, v tem domu, zelo obsežna razprava o bolnišnični službi v naši republiki. Ocena stanja bolnišnic v Sloveniji je pokazala, da bomo morali v to dejavnost vložiti mnogo denarja zato, da jo usposobimo za naloge, ki jih morajo bolnišnice v današnjem času, ob današnji stopnji razvitosti medicine in tehnike opravljati in da vsaj nekoliko nadomestimo zamudo vlaganj v zadnjih desetih letih na tem področju. Pri tem se moramo zavedati, da je izgradnja in opremljanje teh institucij zelo drago. Strošek za novo standardno posteljo znaša med 25 in 40 milijoni, strošek njenega letnega funkcioniranja pa najmanj četrtno investicijske naložbe. Zaradi tega lahko izpeljemo nove investicije in sanacije le na podlagi racionalnega in strokovno učinkovitega razvojnega koncepta, ki upošteva vse obstoječe standardne zmogljivosti bolnišnic v Sloveniji, zakonitosti razvoja bolnišnic glede na medicinsko tehnologijo ter glede na policentrični razvoj SR Slovenije. Naloge in vsestranski razvoj medicinske znanosti in medicinske tehnologije brezpogojno zahteva teamsko obravnavanje bolnikov, dragoceno opremo, koncentracijo laboratorijskih zmogljivosti in enot za intenzivno nego ter veliko rutiniranosti in vigranost zdravstvenih teamov, ki je možno le ob dovolj velikem številu pacientov in stalnem obravnavanju bolezenskih primerov.

To spoznanje pa narekuje delitev dela med bolnišnicami po strokovnih kriterijih in pogojuje organizacijo bolnišnične mreže, glede na kadrovske in tehnične možnosti obravnavanja bolj ali manj zahtevnih bolezni in opravičuje ureditev vseh slovenskih bolnišnic po enotnih merilih ob upoštevanju nujne potrebe po čimvečji koordinaciji in funkcionalni integraciji.

Strokovno in ekonomsko utemeljena funkcionalna izpeljava policentričnega razvoja SR Slovenije terja torej takšno makro organizacijo bolnišnic, da bodo po eni strani skoncentrirani zahtevnejši diagnostični in terapevtski postopki v večjih bolnišničnih centrih, po drugi strani pa, da bo izpeljava racionalna in ustrezna delitev dela med bolnišnicami. Evidentna je potreba po kliničnem centru z maksimalno koncentracijo medicinskih in drugi strokovnjakov, zlasti subspecialistov, kjer se bodo obravnavali strokovno najzahtevnejši in najtežji bolniki, prav tako pa bo treba sanirati oziroma funkcionalno opremiti tudi regionalne bolnišnice, ki imajo vse specialistične dejavnosti in urediti pogoje za delo lokalnih bolnišnic, ki rutinsko obravnavajo bolnike, ki jim ni potrebna vsestransko specialistično ali subspecialistično zdravljenje oziroma so taki bolniki tako maloštevilni, da koncentracija sploh ne bi bila možna. Seveda pa do neke mere terja razvejanost bolnišnične mreže tudi ambulantno-specialistično delo, za katero so naše bolnišnice že po zakonu odgovorne. Tako tudi v prihodnosti računamo s standardnimi posteljami v Sloveniji s tremi regionalnimi bolnišničnimi centri, razen kliničnega centra v Ljubljani, še v Mariboru in v Celju, na te pa že navezujemo splošne bolnišnice, ki bodo opravljale temeljno specialistično zdravstveno varstvo.

Ugotovitve in omenjene vidike bodočega razvoja bolnišnične službe v Sloveniji smo upoštevali tudi v predlogih za koncept srednjeročnega plana razvoja za naslednje obdobje.

O poročilu republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo ter sklepnih ugotovitvah so razpravljali in se z njimi strinjali tudi odgovorni družbeni in strokovni dejavniki, med njimi svetovalni organ naše skupščine, to je republiški medicinski svet pa tudi posvet bolnišnic. Tudi izvršni svet je sodil, da sta poročilo in njegove ugotovitve solidna osnova za oblikovanje našega odnosa do te pomembne zdravstvene dejavnosti in osnova za reševanje vprašanj za nadaljnji razvoj bolnišnične službe.

Izhajajoč iz tega dejstva in glede na to, da je treba pri načrtovanju bolnišnične službe obravnavati SR Slovenijo kot enotno zdravstveno regijo in da je treba povsod izboljšati oziroma primerno urediti standard bolnikov, ustvariti higienske pogoje in funkcionalno usposobljenost ter izpeljati strokovno delitev dela med bolnišnicami, je izvršni svet predložil Skupščini SR Slovenije v oceno in presojo smotrnost postopka za sklenitev družbenega dogovora o načrtovanju in izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976 in načelna izhodišča za ta dogovor, prav tako pa tudi zakon o prispevku SR Slovenije za dokončno izgradnjo kliničnega centra v Ljubljani.

Izvršni svet je že predlagal, da se zainteresirani dejavniki v republici sporazumejo, med te štejemo zvezo skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, zvezo skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, skupnost zdravstvenih zavodov SR Slovenije, gospodarsko zbornico SR Slovenije in Zvezo sindikatov Slovenije, kakšno konkretno politiko bomo vodili v naslednjem obdobju glede na stanje na tem področju ter kakšna pravila igre bomo upoštevali, da bodo rezultati čimvečji ob najbolj smotrni porabi denarja, ki ga bomo namenili za razvoj te dejavnosti. Spomniti se namreč moramo, da smo se pri oblikovanju republiškega zakona zavestno odločili za to, da se bomo o razširjeni reprodukciji v zdravstveni dejavnosti posebej dogovarjali in konkretno odločali o vsaki naložbi, njenem obsegu pa tudi glede usklajenosti zdravstvenega varstva, kakor tudi o tem, kako jo bomo financirali.

Z družbenim dogovorom o izgradnji bolnišnic za obdobje 1971—1975 se odločamo za rešitev najbolj kritičnih točk na tem področju, vendar usklajeno z vidika enotnega zdravstvenega območja, strokovne organiziranosti in racionalnosti naložb. Zlasti tam, kjer naj bi širša družbena skupnost sodelovala, je vprašanje programske zasnove najpomembnejše in je le na sprejeti programski osnovi mogoče računati z deležem drugih. Kolikšen bo ta delež, bomo morali vedno znova ugotavljati glede na pomen posameznega objekta in naše gmotne možnosti.

Družbeni dogovor naj bi tako postal akcijski program zainteresiranih dejavnikov za saniranje bolnišnic v Sloveniji, za dvig ravni bolnišničnega zdravstvenega varstva in ambulantno-specialističnega zdravljenja ter jamstvo zato, da bodo naložbe družbeno in strokovno upravičene.

Predsednik T o n e B o l e : Tovariš Atelšek, prosim!

I v a n A t e l š e k : Če sem tovarišico Zoro Tomič prav razumel, ne menim, da v Ljubljani ni racionalno ali mogoče potrebno investirati za klinične bolnišnice. Menim, da tovarišica Zora Tomič nima prav, ko pravi, da drugje, druge bolnišnice, niso na enaki strokovni ravni in da zato niso potrebne. Tako sem

namreč razumel njeno izvajanje. Zaradi tega le sprašujem, kdaj se bodo začele reševati tudi ostale zadeve, saj ne moremo misliti, da se bodo bolniki iz Slovenj Gradca ali Prekmurja zdravili v Ljubljani, razmere v teh bolnišnicah pa so že danes takšne, da se jih ljudje izogibajo zaradi pomanjkanja prostora.

Menim, da bi morali poiskati takšno organizacijo, ki bi zagotovila čim večjo učinkovitost in sodelovanje med bolnišnicami in strokovnim osebjem. S tem v zvezi sem tudi postavil vprašanje glede enakomerne razvitosti bolnišnične službe, na kar nisem dobil povsem zadovoljivega odgovora.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Atelšek, ali se vaše vprašanje nadaljuje?

Ivan Atelšek (iz klopi): Prosim, da dobim odgovor glede roka, saj sem natančno vprašal, kdaj in kaj.

Predsednik Tone Bole: Ali lahko tovarišica Zora Tomič že danes odgovori na dodatno vprašanje? Prosim!

Zora Tomič: Zelo mi je žal, če se s tovarišem poslancem nisva dovolj razumela, da je v tej skupščini že bilo obravnavano gradivo o strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji, kjer je bil zelo jasno prikazan položaj sleherne izmed naših bolnišnic. To gradivo je bilo sprejeto kot strokovna osnova za naše bodoče odločitve. To je prvo dejstvo.

Drugo dejstvo je, da smo razglasili Slovenijo za enotno zdravstveno območje glede bolnišnične službe, ki mora skladno delovati. Pri tem vemo, da je na vrhu klinični center, kot učna, znanstvena in pedagoška baza medicinske fakultete v Ljubljani, razen tega pa še regionalne in lokalne bolnišnice.

S takšno organizacijo smo prišli pred skupščino. Prav tako smo prišli pred skupščino z izhodišči za družbeni dogovor o izgradnji in sanaciji bolnišnic, ki so bila v tej skupščini verificirana. Moram poudariti, da je ena najpomembnejših točk družbenega dogovora, da se bo moral vključiti vsak, ki je zainteresiran za družbena sredstva, v program razvoja, v programsko delo, skratka v skladno delovanje celotne bolnišnične službe v Sloveniji in da bomo morali v tem, v skladu s strokovnimi načeli, ki smo jih sprejeli, preverjati program slehernega.

Stvari že gredo po tej poti. Izvršni svet je že začel postopek za sklenitev družbenega dogovora in je že poslal prvo vabilo partnerjem tega dogovora, da se dogovorijo o izhodiščih za družbeni dogovor. V skladu s tem dogovorom bodo preverjali programe slehernega in se bo, kolikor bo kdo pričakoval delež republike, ponovno prišlo pred ta zbor. Moram povedati, da se je glede na strokovno analizo, ki je bila dana, jasno pokazalo, katere so naše najbolj kritične točke v bolnišnični službi ter da je v najslabšem položaju Ljubljana, ki nima svoje regionalne bolnice in je tudi sicer v najtežjih razmerah. Prosim, če si stvari lahko tudi ogledate. V kliničnih bolnišnicah vas bodo radi povabili in vam bodo pokazali, da imamo še sobe, kjer leži 20 pa tudi še 40 pacientov.

Druga nevralgična točka je Maribor, kot druga največja regionalna bolnišnica z vso dejavnostjo. Postavlja se nam tudi vprašanje dveh bolnišnic, ki sta bili odtrgani od svojega zaledja, to je v Gorici in Kopru, na nerazvitem območju pa je izredno problematična bolnišnica v Murski Soboti. Pri tem nismo nikakor menili, da ni potrebno sanirati in urediti položaja tudi ostalih bolnišnic. Zaenkrat se nam je zdelo, da je v dani situaciji in v odvisnosti od

naše ekonomske zmogljivosti, saj le omenjene zadeve terjajo 90 milijard, potrebno predvsem urediti vprašanja omenjenih bolnišnic. Izvršni svet bo z vsakim posameznim predlogom za udeležbo republike prišel pred to skupščino in samo tu se bodo seveda sprejemale dokončne odločitve.

Tovariš predsednik, mogoče bi s tem v zvezi bilo koristno, če dobijo poslanci na vpogled celotno gradivo o stanju bolnišnične službe v Sloveniji, saj menim, da to vprašanje zanima slehernega občana zlasti pa poslanca.

Predsednik Tone Bole: Hvala. Menim, da predlog tovarišice Tomičeve, da se gradivo posreduje vsem članom našega zbora, lahko sprejmemo, saj se bo verjetno odpiralo manj vprašanj, če bodo člani našega zbora bolj podrobno seznanjeni s to tematiko.

Obveščam zbor, da je s tem prvi del točke dnevnega reda končan in prehajam na drugi del, to je, na nova poslanska vprašanja. Besedo ima tovariš Jože Knez.

Obveščam zbor, da je s tem prvi del točke dnevnega reda končan in prehajam na drugi del, to je, na nova poslanska vprašanja. Besedo ima tovariš Jože Knez.

Jože Knez: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! V okviru te točke predlagam novo točko dnevnega reda, ki naj jo obravnava zbor na prihodnji seji.

V imenu podpisanih poslancev gospodarskega zbora in v svojem mnenju predlagam gospodarskemu zboru, da sprejme za prihodnje zasedanje zbora naslednjo, posebno točko dnevnega reda, ki naj bi se glasila: ocena razmer v izvozu in potrebni ukrepi. To točko dnevnega reda predlagam, ker menimo, da postaja izvoz iz Slovenije in Jugoslavije posebno problematičen, saj iz meseca v mesec odstopa od planskih predvidevanj, ni pa nobenih znakov, da bi se v bodočnosti stanje izboljšalo. Zato menimo, da mora naša skupščina, zaradi izrednega pomena, ki ga ima izvoz za naše nacionalno gospodarstvo, še posebej spregovoriti o tem stanju in ugotoviti, kaj se lahko takoj ukrene zoper tako negativno dinamiko.

Hkrati opozarjamo, da izvoz zadeva dolgoročne odločitve gospodarskih organizacij in da za take odločitve danes ni potrebnih sistemskih rešitev. Predlagam, da zbor zadolži izvršni svet, da pripravi potrebno gradivo v zvezi s predlagano točko dnevnega reda, s tem, da na zasedanju zbora ne bi smeli čakati dalj kot do srede julija. Podpisani poslanci: Alojz Antončič, Franc Cuznar, Stane Pungerčar, Jože Slavič, Franc Puterle, Janez Beravs, Jurij Pirš, Vinko Božič, Janez Šter, Miro Repič, Franc Kolarič, Ferdo Papič, Jože Eržen, Jože Lesar in jaz.

Predsednik Tone Bole: Moram vprašati predstavnike izvršnega sveta za mnenje, če se lahko to gradivo pripravi do seje pred počitnicami. (Lahko.)

Jože Knez: Na poslansko vprašanje, ki sem ga postavil v zvezi z družbenim dogovorom o osebnih dohodkih na področju gradbeništva, sem prejel pismeni odgovor, bil pa je ta odgovor prečitan tudi na seji zbora, zato ga ne bi ponavljal. Svoje, takrat postavljeno poslansko vprašanje razširjam z naslednjimi vprašanji:

Ali bo družbeni dogovor potrjen in če bo, za koliko se bodo dvignili osebni dohodki v gradbeništvu? Menim, da je ekonomski namen teh dogovorov, da

zadržuje stroškovno inflacijo, ki jo deloma povzroča tudi nekontrolirano in neupravičeno dviganje osebnih dohodkov.

Glede na informacije, da gradbeniki hočejo dvigniti osebne dohodke tudi za 30 do 40 %, predvidevam strahotno povečanje cen v gradbeništvu. Prosim, da izvršni svet prouči vprašanje in da da odgovor na prihodnji seji.

Predsednik Tone Bole: Predstavnik izvršnega sveta je prevzel obveznost, da bo odgovoril na prihodnji seji. Kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima tovariš Ivan Gole.

Ivan Gole: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na predzadnji seji našega zbora sem postavil izvršnemu svetu poslansko vprašanje, kakšne so možnosti za delno ali popolno oprostitev cestnih taks za traktorje, ki se štejejo za kmetijska vozila. Ker sem dobil le ustni odgovor, prosim tudi za pismenega.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Petauer, prosim.

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s postavljenim vprašanjem na 25. redni seji gospodarskega zbora in v zvezi z današnjo izjavo predstavnika izvršnega sveta, da odgovor preloži na naslednjo sejo, bi naslovil na predsednika gospodarskega zbora zelo kratko vprašanje. Tovariš predsednik, kdaj bo naslednja seja gospodarskega zbora?

Predsednik Tone Bole: Predvidena je med 10. in 15. julijem, pri tem pa točen dan in ura še nista določeni.

Franc Petauer: To pomeni, da bo zanesljivo pred skupščinskimi počitnicami in da na tej seji pričakujemo jasen in konkreten odgovor predstavnikov izvršnega sveta.

Predsednik Tone Bole: Na katero vprašanje?

Franc Petauer: Na prva tri vprašanja, razen na četrtega.

Predsednik Tone Bole: V tem smislu smo dobili zagotovilo predstavnika izvršnega sveta.

Franc Petauer: Sicer bi nadaljeval vprašanje. Kolikor izvršni svet ni pripravljen ali ni v stanju dati na naslednji seji konkretni odgovor na prva tri vprašanja, potem prosim, da predstavnik izvršnega sveta ali izvršni svet prevzame nase v celoti odgovornost za posledice, ki bi nastale zaradi nerazrešenih vprašanj, ki smo jih postavili v prvih treh poslanskih vprašanjih.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Petauer, sicer ni nujno, ali bi jih lahko na kratko ponovil, da bi bolj natančno vedeli, za kaj gre.

Franc Petauer: Vprašanja so precej dolga, vendar bi podal le osnovno vsebino:

Prvo vprašanje se nanaša na zagotovitev sredstev, to je denarja za nakup pšenice, drugo vprašanje pa na ureditev obratnih sredstev za dispariteto med cenami surovin in končnih izdelkov. Tretje vprašanje se nanaša na ceno teh osnovnih živilskih proizvodov glede na zaostajanje določenih predpisov, ki po navadi prihajajo z večmesečno zamudo.

Izvršnemu svetu je, in upam da tudi predstavnikom, ki so danes tukaj, vsebina teh vprašanj odbora znana, sicer pa predlagam, da se predstavnik izvršnega sveta s celotno vsebino seznanji, ker je prezahtevno, da bi z nekaj besedami lahko zajel celotno vsebino. Lahko malo počakam na konkretni odgovor.

Vprašanja postavljam zaradi izredne resnosti te problematike in ker želimo, da se izvršni svet in njihovi predstavniki, ki so za to odgovorni, tega dobro zavedajo. Če niso v stanju zadevo takoj rešiti, potem naj na sebe prevzamejo celotno odgovornost in nas s tem razbremenijo za posledice, ki bi lahko nastale. Predstavniki delovnih organizacij so me pooblastili, da postavim takšno vprašanje.

Predsednik Tone Bole: Izvršni svet je že seznanjen z vprašanjem, saj je bilo vprašanje postavljeno na 24. seji zbora. V zvezi z vprašanji so bila že opravljena določena posvetovanja. Kdo želi še nadalje postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima tovariš Marjan Dolenc v zvezi z vprašanje tovariša Petauerja.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Povedati moram, da nimam namena odgovoriti na poslansko vprašanje, saj bom nanj v celoti in podrobno odgovoril na naslednji seji zbora. Povedal bi le, da smo s podjetji v stiku ter da sekretariat za finance in sekretariat za gospodarstvo skupno s podjetji rešujeta to vprašanje, ki je izredno pereče in ki tudi po materialnem obsegu ni majhno.

Gre za vprašanje obratnih sredstev. Podjetja terjajo od izvršnega sveta oziroma od bank, da dobimo v kratkem času več kot 30 milijard dinarjev, ki seveda z njim ne razpolagamo. Menim, da nikakor ne moremo sprejeti, kolikor seveda tovariši poslanci mislite, da lahko in da moremo, potem nam morate dati ustrezna pooblastila, da izvršni svet prevzame odgovornost v takih primerih. Gre za osnovni nesporazum, kaj kdo v nekem sistemu lahko opravi. Menimo, da je problem predvsem gospodarski in da ga morajo rešiti banke in gospodarstvo skupaj. Kolikor v tem ne bi uspeli, vas bomo seveda o vsem obveščali, da bi lahko dobili vašo odločitev. Izvršni svet zaenkrat nima sredstev, da bi lahko z njimi prerazpolagal oziroma, da bi prevzemal neko odgovornost. Kot sem omenil, bomo še nadalje iskali rešitev, sodelujemo z gospodarskimi organizacijami in ravno sedaj teče seja izvršnega sveta o podobnih, izredno pomembnih vprašanjih in vas bomo o tem sproti obveščali. V celoti bi na poslansko vprašanje odgovoril na prihodnji seji.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Dolenc, jaz nisem razumel tovariša Petauerja, da že njegovo današnje vprašanje postavlja izvršni svet v neposredno odgovornost. Razumel sem tovariša Petauerja, da bi se šele po odgovoru na poslansko vprašanje dogovorili, kako bomo to v SR Sloveniji uredili. Tako sem razumel tovariša Petauerja.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, me veseli, če je tako tolmačenje pravilno.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Petauer, prosim, ali se ne strinjate z mojo razlago?

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oprostite tovariš predsednik, žal se ne strinjam z vašo formulacijo, niti z zagovorom predstavnika izvršnega sveta, da izvršni svet ne more prevzeti takšne odgovornosti. Potem se lahko vprašamo, kdo še v naši družbi lahko prevzema odgovornosti. Gospodarske organizacije, ki so nemočne zaradi nerešenih sistemskih vprašanj? Menim, da je takšna izjava neodgovorna. Malo zlobno bi se lahko vprašal, kako pa more izvršni svet reševati zadeve glede Bernardina? Ali ni kruh važnejši, kot gradnja določenih tovrstnih objektov?

Ne bi želel sedaj odpirati dialoga o tej problematiki, želim le poudariti, da se moramo zavedati težavnosti vprašanja, pred katerim stojimo. Strinjam se in vem, da je danes težko dati odgovor, da tečejo prizadevanja za rešitev tega vprašanja, vendar želim, da se izvršni svet tega zaveda in da kolikor na prihodnji seji s tovarišem Puterlom ne bova dobila zadovoljivega odgovora, bova morala resno postaviti vprašanje in zahtevo, da prevzame izvršni svet v celoti odgovornost za takšno stanje v naši republiki. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Prosim, kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima tovariš Božič, prosim!

Vinko Božič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Pozornost tako političnih kakor tudi gospodarskih krogov je vzbudila objava lanskih poslovnih rezultatov tekstilne industrije v Jugoslaviji kakor tudi v Sloveniji. Kar vzbuja še posebno skrb, je izredno nizka raven osebnih dohodkov, saj je skoraj za 30 % pod poprečjem, ki ga je v državnem merilu doseglo celotno gospodarstvo in na zadnjem mestu po panogah v industriji in rudarstvu tako, da znaša v državnem merilu pri 225 000 zaposlenih le 742 dinarjev.

V Sloveniji je sicer poprečje nekoliko večje kot v državnem merilu, vendar so tudi v naši republiki osebni dohodki v tekstilni industriji na zadnjem mestu. Za primer naj navedem, da je bil poprečen osebni dohodek v dislociranih obratih podjetja Rašica v letu 1970 820 dinarjev, pri Modnih oblačilih pa le 720 din. Vzroki za nizko akumulativnost in neugoden položaj te delovne intenzivne industrije so v glavnem znani. Ker so bili po 17. seji predsedstva ZKJ in po kongresu samoupravljalcev sprejeti ukrepi za zboljšanje položaja v tekstilni industriji, ki jih ostale republike v glavnem že izvajajo ali pa imajo izdelane že konkretne predloge, predvsem na področju sprememb in dopolnitev zakona o davkih in prispevkih občanov, postavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednje vprašanje:

Kaj namerava, kdaj in v kakšni obliki storiti potrebne korake za reševanje perečih vprašanj tekstilne industrije v naši republiki in če bo morebitna razbremenitev s strani republike tudi pogojena z razbremenitvijo na ravni nižjih družbeno-političnih institucij, ki kaj rade vsako razbremenitev gospodarstva na višji ravni kompenzirajo v različnih oblikah s svojimi proračuni ter tako ostane razbremenitev le za statistiko in na papirju? Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima tovariš Egon Prinčič. Prosim!

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Dne 23. januarja 1969 je Skupščina SR Slovenije sprejela sklep o predlogih za spremembe in dopolnitve zveznih predpisov o prostih carinskih conah ter o poslovnem sodelovanju s tujino. Doslej večina predlogov skupščine še ni bila obravnavana oziroma sprejeta, čeprav je od takrat minilo že več kot dve leti. V zvezi s tem postavljam izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

Ali je izvršnemu svetu znano, v kakšni fazi je odločanje o predlogu Skupščine SR Slovenije o spremembah in dopolnitvah predpisov o poslovnem sodelovanju s tujino in o predpisu o prostih carinskih conah v zveznih organih ter kaj namerava storiti, da bi se zakonodajna iniciativa Skupščine SR Slovenije čimprej obravnavala in sprejela.

Tovariš predsednik, želim dati tudi dodatni predlog glede na predlog skupine poslancev, ki so predlagali obravnavanje vprašanja in problematike izvoza in potrebnih ukrepov za pospeševanje izvoza.

Predlagam namreč, da bi v gradivo in v obravnavo na prihodnji seji vključili tudi problematiko tranzitnega prometa, ki dejansko pomeni izvoz uslug in neblagovni devizni priliv. Ta tranzitni promet je obremenjen z močnimi resničnimi problemi, ki že močno vplivajo na odliv luškega, železniškega, cestnega in ladjedelskega tranzitnega prometa. Hvala!

Predsednik Tone Bole: Tovariš Prinčič, želite odgovor na prihodnji seji? (Da.)

Prosim, kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? Če nihče, zaključujem drugo točko dnevnega reda.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o osnutkih zakonov o financiranju graditve energetskega objekta.

Izvršni svet je na podlagi sklepa 21. seje našega zbora z dne 9. februarja 1971 predložil v obravnavo naslednje osnutke zakonov:

- a) osnutek zakona o financiranju energetskega objekta iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij;
- b) osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskega objekta;
- c) osnutek zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskega objekta.

K tem osnutkom zakonov je kot dopolnilo k obrazložitvi predložil tudi orientacijsko osnovo za kvantifikacijo potrebnih sredstev za financiranje izgradnje elektroenergetskega objekta in naprav v letih 1971—1975.

Prosim predstavnika izvršnega sveta, če želi še ustno obrazložiti predlagane osnutke zakonov. Besedo ima predstavnik izvršnega sveta tovariš Ivan Zupan.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Pred vami so osnutki zakonov, s katerimi naj bi v naslednjem petletnem obdobju urejali financiranje elektroenergetskega objekta v SR Sloveniji. Ti zakoni uresničujejo načela, ki so bila postavljena v predlogu za izdajo teh zakonov in ki so bila v Skupščini že sprejeta.

Priprava teh zakonskih osnutkov teče od začetka tega leta, ko smo sprejeličasne zakone o začasnem financiranju izgradnje energetskih objektov v naši republiki. V tem času je bil, kot vam je, tovariši in tovarišice poslanci, znano, sprejet družbeni dogovor o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva, v teku pa so zadnje priprave za njegov dokončen sprejem. Menim, da bomo o tem še danes sprejeli obvestilo. S tem dogovorom se razen činiteljev racionalnega gospodarjenja v elektrogospodarstvu in ureditve odnosov med elektrogospodarstvom in družbeno skupnostjo določajo tudi temeljna načela za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu.

Z družbenim dogovorom so določene konkretne obveznosti elektrogospodarskih podjetij, glede zagotavljanja njihovih sredstev za razširjeno reprodukcijo elektrogospodarstva po načelu skupnih vlaganj. V vmesnem času so bili oblikovani, hkrati pa bodo dokončno sprejeti novi ustavni amandmaji, s katerimi se zlasti krepi položaj delovnih ljudi v osnovnih organizacijah združenega dela pri razpolaganju s sredstvi družbene reprodukcije.

Osnovno načelo teh amandmajev je, da delovni ljudje v osnovnih organizacijah združenega dela samostojno razpolagajo s sredstvi, ki jih ustvarjajo, amandmaji pa dajejo družbenim skupnostim možnost, da lahko začasno omejijo porabo določenih sredstev organizacij združenega dela in predvidi njihovo obvezno združevanje za financiranje nekaterih potreb družbene reprodukcije.

Tako obvezno združevanje ne pomeni odtujevanja sredstev od delovnih ljudi in oblikovanje sredstev ločenih od baze, temveč oblikovanje skupnih sredstev združenega dela, namenjenih za splošne družbene potrebe, pri čemer je zagotovljen osnovnim organizacijam združenega dela vpliv na uporabo in gospodarjenje s temi skupnimi sredstvi.

V skladu s temi spoznanji bo potrebno osnutke zakonov, ki jih imamo danes v obravnavi, primerno dopolniti. Sedanji osnutki določajo obveznost elektrogospodarskih organizacij, uporabnikov družbenih sredstev in odjemalcev električne energije za zagotovitev sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov. Ti osnutki predvidevajo, da se navedene obveznosti zmanjšajo, oziroma da jih sploh ni, če prizadete gospodarske organizacije zagotovijo sredstva za te namene na drugi osnovi, to je v obliki skupnih naložb ali na drug ustrezen način. Navedena dopolnitev predloženih osnutkov bi bila predvsem v tem, da se pri zagotavljanju sredstev za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu postavi načelo združevanja in sovlaganja in da se z zakonom predvidijo obveznosti in ukrepi za tiste, ki bi se takemu združevanju oziroma sodelovanju hoteli izogniti.

To pomeni, da bo treba zakon, ki zajema sredstva elektrogospodarskih organizacij, proizvodnje in proizvodno prenosnega področja dopolniti, saj tako rešitev predvideva že sam družbeni dogovor in jo bo treba z zakonom samo sankcionirati ter predlog zakona ustrezno preoblikovati. Analogna izpeljava bo uresničena tudi pri zakonih, ki zajemata gospodarstvo in potrošnjo. Nekoliko zahtevnejše bo uresničenje tega načela pri razvejani široki in drugi potrošnji. Zato bo zakon predvidel možnosti organiziranja ustrezne asociacije oziroma drugačno obliko združevanja sredstev. S predloženimi osnutki pa obremenjujemo s prispevki za gradnjo energetskih objektov sorazmerno s potrošnjo električne energije vse potrošnike, glede na stroške, ki jih s svojim odvzedom povzročajo.

V skladu s tem predlagamo, naj višji prispevek prispevajo potrošniki v široki potrošnji, to so potrošniki na nizko napetostnem omrežju 0,4 kV. Ta

potrošnja je rastle v preteklem obdobju z mnogo večjim poprečnim porastom, indeks 120, kot pri industriji, indeks 107. Udeležba široke potrošnje v celotni porabi se bo leta 1975 povečala na 30 %, od udeležbe 26 % do leta 1970. Razen tega povzroča ta kategorija potrošnikov največje dnevne in sezonske oscilacije, kar zahteva visoka investicijska vlaganja, ki so razmeroma malo izkoriščena. Večja investicijska sredstva zahteva široka potrošnja tudi glede izgradnje in vzdrževanja potrebnega omrežja in transformacij, zaradi njene razdrobljenosti. Potrošniki na 0,4 kV omrežju povzročajo tudi izdatno višje stroške poslovanja, saj je teh potrošnikov okrog 545 000, medtem ko je ostalih 35 in 10 kV omrežju le okrog 650.

Pri tej kategoriji potrošnikov je bila doslej v ceni močno izražena določena politika zaščite, saj predstavlja električna energija do neke mere osnovno življenjsko potrebo. Vendar je potrebno približati financiranje investicij stroškovnem sistemu, saj bi z nadaljnjim nesorazmernim obremenjevanjem gospodarstva povzročali porast cen, kar bi v skrajni posledici predstavljalo zopet obremenitev široke potrošnje. Seveda z multiplikacijskim učinkom. Prispevek naj bi začela široka potrošnja plačevati šele z letom 1972, znašal pa naj bi 20 % obračunskega zneska za porabljeno električno energijo v letu 1972 in 1973, ter 25 % v letih 1974 in 1975.

Nižji prispevek naj bi veljal za industrijo, ki je bila doslej najbolj obremenjena, čeprav ni povzročala največjega porasta potrošnje, niti največje oscilacije v dnevni in letni potrošnji. Dalje, osnutki predvidevajo, naj ne bi plačevali prispevka odjemalci v elektro-metalurški in elektro-kemični potrošnji, ker se morajo prilagajati možnostim proizvodnje električne energije, s svojo veliko potrošnjo pa prispevajo celo k racionalnemu izkoriščanju elektroenergetskih zmogljivosti, pokrivanju porasta svoje potrošnje v omenjene namene pa si bodo morali oskrbeti s posebnimi dogovori.

Upoštevač omenjeno, dobimo naslednjo spremenjeno strukturo pokrivanja investicij v elektrogospodarstvu. Kot primerjavo vzamemo obdobje 1966—1970 in naslednje obdobje 1971—1975. V teh obdobjih je elektrogospodarstvo dosedaj prispevalo 20 %, v naslednjem petletnem obdobju pa računi kažejo, da bi bil njihov prispevek 18 %. Gospodarstvo bo prispevalo 18 %, po sedanjih računih 45 %. Široka potrošnja ni prispevala neposredno nič, sedaj pa naj bi prispevala 37 %. Če temu dodamo, da bo gospodarstvu v obravnavanem obdobju vrnjen del sredstev iz vlaganj v zadnjih petih letih, lahko ugotovimo, da bomo po teh zakonih gospodarstvo v naslednjem petletnem obdobju obremenjevali s polovičnimi obremenitvami kot dosedaj.

Pri obravnavi zakonskih osnutkov v odborih obeh zborov Skupščine je bilo večkrat postavljeno vprašanje, ali ne bo prišlo ponovno do kršenja zakonov, predvsem od elektrogospodarskih organizacij, oziroma do trošenja sredstev mimo intencij tega zakona. Želim poudariti, da družbeni dogovor o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva, vsebina vam je znana, predstavlja uresničenje skupščinskega priporočila na višji ravni. Družbeni dogovor namreč v svoji izpeljavi uveljavlja prisotnost gospodarstva in družbe pri soupravljanju z elektrogospodarstvom, kar pomeni vpliv pri uresničevanju družbenega interesa in trajno prisotnost, ki mora pomeniti več kot bolj ali manj spretno formulirani zakon oziroma občasno kontrolo. S tem pa je bil oziroma bo izpolnjen tudi pogoj tega zbora, vezan na podražitev cen električne energetike, ki naj bi, kakor vse, nastopile s 1. julijem tega leta. S sovlagateljskimi odnosi, ki jih s temi zakoni prav tako urejamo,

pa tudi po tej strani uvajamo prisotnost delovnih organizacij v gospodarjenju v to infrastrukturno dejavnost.

V osnutku zakonov je bilo dalje govora o izjemah oziroma oprostitev od plačevanja prispevkov. Tu se vključijo oprostitev, ki so po zveznem zakonu veljale dosedaj. To so energetske objekti, družbene službe, vzdrževanje stanovanjskih hiš in investicije iz krajevnega samoprispevka. Dodatno uvajamo oprostitev, za investicije, ki električne energije ne trošijo ter dela, pri katerih republika sodeluje pri posameznih investicijah. Oprostitev dalje velja za elektro-metalurgijo in elektro-kemijo z omejitvijo, da je povečano potrošnje potrebno posebej pogodbeno zagotoviti. V odboru je glede oprostitev prevladalo stališče, da kroga oprostitev ne bi širili, temveč prej ožili.

Se nekaj besed o planu izgradnje energetskih objektov za obdobje, za katerega s temi zakoni zagotavljamo sredstva. Na podlagi predlogov elektrogospodarskih organizacij so bili v strokovnih institucijah z uporabo moderne računalniške tehnike izdelani predlogi plana optimizacije. Odbor udeležencev družbenega dogovora, ki je po dogovoru pooblaščen, da oblikuje končni predlog, delo zaključuje in s predlogom zakona boste dobili tudi zaključni predlog, če že ne sam predlog plana izgradnje energetskih objektov s celotno kvantifikacijo. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Prosim predstavnika odbora za proizvodnjo in blagovni promet, da poda poročilo. Besedo ima tovariš Jože Eržen.

Jože Eržen: Tovarišice in tovariši poslanci! V odsotnosti poročevalca, ki na seji ni navzoč, dovolite, da v imenu odbora povem nekatera stališča, ki so povezana z novimi predlogi, ki jih je v uvodni besedi iznesel tovariš Ivan Zupan, član tega sveta.

Poročila odbora ne bi čital, ker je dovolj obširno in so v njem navedena stališča. V uvodni besedi pa je tovariš Zupan sprožil nov predlog, ki naj bi bil navzoč pri izdelavi dokončnih predlogov omenjenih zakonov. Zato se mi zdi prav, da v zvezi s tem povem, kakšna stališča so bila prisotna na odboru pri dosedanjih obravnavah razširjene reprodukcije na področju energetike. Se pred tem dovolite, da opozorim, da je naša skupščina o teh novih stališčih do oblikovanja zakonov, s katerim se nalaga obveznost sodelovanja gospodarstva in potrošnikov v izgradnji elektroenergetskih objektov pravzaprav že leta 1968 zavzela stališče, da je potrebno pri novih rešitvah za naslednje petletno obdobje na vsak način zagotoviti rešitev, ki bi prek materialne udeležbe v razširjeni reprodukciji zagotovila tudi soudeležbo v gospodarjenju na področju elektrogospodarstva. Predloženi zakonski osnutki dosedaj niso urejali tega vprašanja v zadovoljivi obliki, zato lahko v imenu odbora odločno podprem predlog, da se predloženi osnutki zakonov v tem smislu dopolnijo.

Rad vas bi spomnil, da sta gospodarski in republiški zbor že marca 1968. leta, ko sta obravnavala predloge zveznih zakonov o sredstvih delovnih organizacij, imela naslednje predloge: Citiram:

»Sredstva, ki jih gospodarske organizacije vplačujejo kot obvezna posojila, ostanejo še naprej obvezna kot minimalni prispevek za izgradnjo novih elektroenergetskih objektov. Vsaka gospodarska organizacija ali plačnik posojila pa lahko izbira ali svoj obvezni prispevek uporabi kot posojilo, ali kot svoj delež v elektrogospodarski investiciji z vsemi pravicami, ki izhajajo iz predpisov o skupnih vlaganjih.«

To je bilo marca leta 1968. Na podlagi tega je skupina devetih zveznih poslancev, tudi sam sem takrat bil zvezni poslanec, s posebnim pismom posredovala predsedniku zvezne skupščine ustrezen predlog z dodatkom, da je treba republikam dati v tem okviru pooblastila, da to na primeren način uredijo v svojih republikah.

Tudi družbeni dogovor sankcionira to v svojem 42. členu, ki se glasi približno takole: »Sredstva za financiranje razširjene reprodukcije v elektro-gospodarstvu se oblikujejo v načelu na podlagi sovlaganja elektrogospodarskih podjetij in drugih potrošnikov električne energije.« K temu naj dodam še naslednje. Odbor za proizvodnjo in blagovni promet, ko je obravnaval tako imenovano veliko optimizacijo, je v razpravi kasneje optimizacijo obravnaval tudi naš zbor, upoštevajoč, da bo za izgradnjo vseh objektov moralo gospodarstvo in potrošniki prispevati nova sredstva v naslednjem petletnem obdobju, na široko obravnaval in tudi dal iniciative in predloge, da bi, če je taka udeležba še potrebna s strani gospodarstva, da bi bila možna in edina pot, da pride do soodločanja potrošnikov in ostalega gospodarstva v tej infrastrukturi panogi gospodarstva. Ta stališča so se skozi odbor pravzaprav prepletala vse do zadnje obravnave, katere poročilo imate pred seboj, v zvezi s predloženimi osnutki zakonov, vendar takrat še ni bilo prisotno stališče predlagatelja, da bi na nek način že pri teh konkretnih zakonih pravzaprav prišlo do iniciative za tako udeležbo gospodarstva pri gospodarjenju na področju elektrogospodarstva.

Zato menim, da lahko razen tega, kar je v poročilu napisano, v imenu odbora izjavim, da v skladu z njegovimi razpravami, diskusijo in s stališči s tega področja odločno podpiram, da se predlogi zakona, ki bodo na podlagi današnje razprave predloženi zboru, dopolnijo s takšno vsebino, ki je bila tukaj, s strani tovariša Ivana Zupana predlagana kot dopolnitev.

Kolikor seveda posamezni člani odbora, ki so navzoči, menijo, da povzetek stališč odbora o dosedanjih razpravah, v elektrogospodarstvu ne ustreza temu, sem pripravljen, da skličem sejo, vendar po mojem mnenju to ni potrebno. Toliko sem, tovariši in tovarišice poslanke, hotel dopolniti poročilo odbora za proizvodnjo in blagovni promet, ki je skupaj z odborom za finance na skupni seji obravnaval predložene osnutke zakonov. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Ali se lahko sedaj razume, da je to stališče hkrati stališče odbora? (Da.)

Ima kdo pripombe k izvajanju tovariša predsednika odbora. Tovariš Jože Knez, prosim.

Jože Knez: Dovolite tole praktično vprašanje. Načelno se strinjam s tem, vendar k družbenemu sporazumu niso pristopila vsa elektro-energetska podjetja, vsaj v tem trenutku ne. Elektro-gospodarstvo Maribor še vedno ni podpisalo družbenega dogovora. Kaj se bo zgodilo, če elektro-gospodarstvo Maribor reče, vi v skupščini le sprejemajte zakone, vendar mi k družbenemu dogovoru ne bomo pristopili.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Knez! Tovariš predsednik odbora je podprl z avtoriteto odbora osnovne misli, ki jih je izrazil tovariš Ivan Zupan, na podlagi katerih naj bi se do prihodnje seje zbora dopolnili predloženi osnutki zakonov, vaše vprašanje pa se nanaša na razmere, če k družbenemu dogovoru ne bo pristopilo Elektrogospodarstvo Maribor.

K osnutkom zakonov ste prejeli skupno poročilo odborov za prizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance ter poročilo zakonodajno-pravne komisije. Ker je poročevalec odbora za proizvodnjo in blagovni promet že poročal, pričnam razpravo.

Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ivan Atelšek.

Ivan Atelšek: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Doslej smo že večkrat obravnavali energetiko. Menim, da predloženi osnutki zakonov ne prinašajo nič novega, kar ne bi predvideval že zvezni zakon. Po predloženih osnutkih smo oprostili še nekatere potrošnike plačila prispevka, nismo pa nič storili glede soudeležbe v upravljanju tistih, ki prispevajo sredstva za razširjeno reprodukcijo v elektrogospodarstvu. To je eno.

Menim, da predloženi osnutki zakonov ne morejo biti sprejeti, dokler ne uredijo teh zadev. Naj navedem primer. Predloženi 7. člen določa 15 let in 6 % obrestno mero, kar je navaden kreditni odnos, namesto da bi ta omogočal, da se lahko tudi ob 6 % obrestih in 15 letih k temu prišteva dohodek oziroma dobiček.

Drugo vprašanje se nanaša na tiste, ki so oproščeni plačila prispevka, to je člen 4., in sicer, barvna metalurgija. Prosil bi podatke o tem, kako je obdavčena oziroma koliko barvna metalurgija prispeva za energetiko danes v Evropi. Ali bomo še naprej dovoljevali, da potrošijo okrog 30 % energije v Sloveniji, če podatki niso povsem točni, me boste dopolnili, pri tem pa ne plačujejo nobenega prispevka. Ob takšnih pogojih lahko nekdo živi še dolga leta, čeprav vemo, da razvoj v tej industriji ni bil zadovoljiv v zadnjih letih.

Menim, da na današnji seji ni namen, da sprejemamo zakone po hitrem postopku, saj je še dosti nerazčiščenih stvari, zato bi tovariš predsednik predlagal, da se zakoni ne bi sprejemali po hitrem postopku.

Še nekaj dokazuje, da je še dosti neurejenih stvari med samim elektrogospodarstvom in ki kažejo na to, da bi vsiljevanje zakona verjetno le še podaljšale razmere, ki so danes v elektrogospodarskih podjetjih. Zadnje čase se celo kregajo glede sedeža uprave združenega podjetja. Verjetno je od uprave neka korist, to pa ni prav. Če s predloženimi zakoni to omogočamo, to biti ne more, saj tudi nova ustava tega ne predvideva, temveč odklanja.

Tisti del, ki predvideva prispevke od državljanov oziroma na nizkonapetostnem odvzemu, bi se dalo reševati tudi na ta način, da se enostavno povišajo cene elektroenergiji, za kar je pristojen zavod za cene SR Slovenije. Vprašanje zase pa je, ali naj bo to udeležba ali pokrivanje stroškov.

Ob koncu predlagam, da naj izvršni svet da nov izračun in pri tem upošteva, da bi barvna metalurgija plačevala prispevke kot je predvideno za ostalo industrijo. Razvidno naj bi bilo, za koliko se zmanjša prispevek vseh ostalih, ki so navedeni v osnutkih zakonov. Hvala!

Predsednik Tone Bole: Hvala! Prosim tovariše poslance, da bi razpravljali o vseh treh zakonih skupaj, saj predloženi zakoni predstavljajo eno organsko celoto oziroma eno problematiko. Glede na uvodno besedo tovariša Zupana bo v predlogih zakonov prišlo do pomembnih dopolnil, ki ne dopuščajo obravnavo po hitrem postopku.

Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Pirš.

Jurij Pirš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Ko danes ponovno razpravljamo o zakonih, ki naj bi Socialistični republiki Sloveniji zagotovili zadostno količino kvalitetne električne energije v bodočem razdobju, se gotovo vsi zavedamo, da moramo kot celota podpreti to akcijo in zagotoviti za izgradnjo elektroenergetskega sistema potrebna finančna sredstva. Proizvodnja električne energije naj bi od leta 1971 do 1975 porasla za 1838 MW ur, za kar bi bilo potrebno vložiti 1935 milijonov dinarjev.

Potrošniki električne energije bi po predvideni konstrukciji financiranja prispevali 935 milijonov dinarjev, to se pravi po 0,51 dinarja na proizvedeno kWh. Potrebna sredstva naj bi se zbrala deloma s prispevkom od potrošene električne energije, deloma pa z obveznim posojilom v višini 2 % od investiranih denarnih sredstev.

Organizacija, v kateri delam, to je Združeno železniško transportno podjetje Ljubljana, bi na ta način v petih letih vplačalo približno 46 milijonov dinarjev. Med tem bi potrošnja električne energije porasla za okoli 40 milijonov kWh, to se pravi, da bi na porabljeno kWh vplačali 1,15 dinarja, to je dvojno ceno v primerjavi s poprečjem.

Sodim, da je taka obremenitev pomembne infrastrukturne dejavnosti nepravilna, saj je znano, da že zdaj potrebuje precejšnjo družbeno pomoč, da bi prišla iz zaostalosti. Ne glede na to pa moram opozoriti na dejstvo, da so investicije na področju graditve in rekonstrukcije javnega cestnega omrežja po predlogu oproščene obveznega posojila, kar ustvarja nova nesorazmerja glede pogojev gospodarjenja med transportnimi panogami. Ta nesorazmerja so povsod v svetu ocenjena kot škodljiva, ker preprečujejo racionalno izkoriščanje in razvoj prometnih poti in sredstev. Sodim, da je oprostitev teh investicij sicer utemeljena, vendar pa menim, da ne bi bila nič manj utemeljena oprostitev naložb v železniške stabilne naprave.

V predhodnih razpravah na odborih je bil ta problem sprožen, predlog železnice pa odklonjen, češ da bi morali zato bolj obremeniti ostale gospodarske organizacije in da bi se pojavila nevarnost, da ne bi zbrali vseh potrebnih sredstev. Menim, da tu ne gre za to ali bo kdo bolj ali manj obremenjen, temveč za to, da bo obremenjen sorazmerno s količino in kvaliteto odjema električne energije.

Glede sredstev pa je treba povedati, da bi znašala udeležba železnice pri potrebnih vsoti 1935 milijonov dinarjev okoli 46 milijonov, to je 2,4 %, kar je gotovo manj kot znaša napaka pri ocenjeni vsoti.

V razpravah je bilo sicer rečeno, da bi se moglo najti ustrezno rešitev z zakoni, ki predvidevajo konverzijo ali benefikacijo kreditov, ki jih najema železnica. V tem primeru bi bilo treba dopolnjevati kar tri zakone, kar je neustrezno in odloži rešitev problema.

Na koncu naj še omenim, da je bila železnica nesorazmerno obremenjena že po prejšnjih zakonih; plačala je okoli 55 milijonov dinarjev, to je 7 % od vsote 778 milijonov dinarjev, ki so jo prispevale gospodarske organizacije, čeprav je bila pri potrošnji udeležena le s 3 %.

Razmerje med prispevkom železnice in ostalega gospodarstva k izgradnji elektroenergetskih objektov se torej ni menjalo, četudi je bilo železnici obljubljeno, da bodo njeni predlogi rešeni v pozitivnem smislu. Predlagam, da se moje pripombe upošteva pri nadaljnji obravnavi predloženih zakonov.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi še sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Antončič!

Alojz Antončič: V zakonu je predvidena možnost ustanovitve konzorcija bank in sicer z namenom, da dajo na razpolago ustrezen devizno-kreditni potencial. Vprašujem se, kaj bo v primeru, če do ustanovitve konzorcija ne bo prišlo?

V zakonu je tudi predlog, da republiški sekretariat za finance sklene ustrezno pogodbo z banko, ki bo zbirala, oziroma pri kateri se bodo nalagala ta sredstva. Gospodarstvo je močno zainteresirano za sredstva, ki bodo do časa angažiranja prosta in mislim da bi morali pri izdelavi zakona to praznino izpopolniti.

V obravnavah je Ljubljanska banka trdila, češ da ni mogoče zagotoviti zbiranja teh sredstev pri poslovnih bankah tako, da bi porabniki električne energije oziroma plačniki plačevali prispevek banki, katere komitenti so. Mislim, da tehnika ne bi smela biti vprašanje, saj je nešteto možnosti zbiranja sredstev tudi pri eni izmed osrednjih bank in delitve teh prostih sredstev po ključu posameznim bankam. Ta sredstva bi se lahko dajala kot posojila pod pogoji, pod kakršnimi so posamezni komitenti bank to oročili.

Menim, da bi bilo potrebno vztrajati in se z bankami v Sloveniji dogovoriti, da bi ustanovile konzorcij in da bi vse banke solidarno prevzele obveznost deviznega vračanja.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi še sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Papič.

Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pridružujem se mnenju tovariša Atelška, da nekateri problemi niso razčiščeni in predlagam, da bi zakon sprejemali po normalnem postopku, s tem da bi v drugi fazi razčistili te probleme.

V poročilu odbora je samo delno omenjeno, osebno pa mislim, da je zelo pomembno poročilo službe družbenega knjigovodstva, po katerem obstaja 92 120 000 dinarjev sredstev, ne vemo pa, če so ta le na papirju, ali so to sredstva, ki jih lahko upoštevamo pri planiranju izgradnje elektrarn. Mislim, da je to izredno pomembno, kljub temu pa na zadnji seji odbora nihče ni pojasnil, kaj je s temi sredstvi.

Poleg tega bi morali, ko se odločamo o konstrukciji sredstev, vedeti, za kaj se odločamo, kaj bomo gradili in koliko to stane. Sprejemamo predlog zakona, s katerim bomo zbirali sredstva, pozneje pa bomo odločali o objektih. Mislim, da mora biti bilanca potrošnje električne energije s strani gospodarstva in racionalno trošenje te energije osnovni princip pri takih odločitvah.

Žal sem šele danes dobil poročilo odbora za urejanje vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva, kjer je jasno povedano, da je dosedaj razčiščeno vprašanje nuklearne elektrarne in po ekonomski plati Šoštanj IV. V zadnjem času pa sem čital v Delu, da je bilo v republiškem zboru sabora Hrvatske postavljeno poslansko vprašanje o radioaktivnosti. To bo torej treba še pojasniti.

Pripombe imam tudi k odstavku v poročilu, kjer odbor pravi, da v zvezi s predlogom za izgradnjo hidroelektrarne Kobarid predstavnik republiškega sekretariata za gospodarstvo meni, da k objektu z elektroenergetskega stališča ni pripomb; potem pa seveda navaja še druge pripombe. Menim, da je pri konkretnih odločitvah o objektih treba odločati predvsem z ekonomskega stališča, če gospodarstvo za te objekte prispeva sredstva. Mislim, da nam ni

vseeno, če predstavnik republiškega sekretariata navaja, da bomo uvažali električno energijo, kar je trdil tudi pred enim letom in pol, pozneje pa smo videli, da smo jo zelo malo uvozili in jo pred devalvacijo plačali po 23 dinarjev. Projekt za izgradnjo hidroelektrarne Kobarid postavlja pri 15-letnem odplačevanju kreditov ceno 0,12 dinarja, pri 40-letnem odplačevanju pa 0,4 din. Menim, da ima ta podatek veliko večjo težo pri odločanju kot pa naravovarstveni razlogi. Nisem strokovnjak za hidroelektrarne, vendar trdijo, da bi bilo možno hidroelektrarno Kobarid zgraditi do leta 1974, najpozneje do pomladi 1975, če se bi zanjo odločili. V tem času bo vprašanje električne energije po ocenah zelo kritično.

Odločitve o gradnji energetskih objektov so zelo pomembne in jih je treba vsestransko argumentirati. Zato se sprašujem, ali odbor, ki je sedaj imenovan, lahko kompetentno in dokončno odloča o tem.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Žigon.

Žarko Žigon: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Strinjam se z diskusijo govornikov pred menoj, da je obremenjevanje uporabnikov družbenih sredstev vprašljivo. Predstavnik izvršnega sveta je pojasnil, da bodo posojila oproščene nekatere organizacije, kakor so bile tudi v prejšnjem zakonu. Zame, ki nisem sodeloval pri sprejemanju prejšnjih zakonov, taka utemeljitev ne zadošča, ker nisem pristaš prevelikih oprostitev. Rad bi imel zakon, ki ne bi imel nobene luknje. Ker pa je že tako, da so navedene nekatere dejavnosti, podpiram stališče odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance, ki predlagata tudi oprostitev primarne kmetijske proizvodnje.

V javni razpravi o kmetijstvu je bilo veliko govora o tem, da smo to panogo doslej zelo zapostavljali, predvsem pa ji nismo nudili nikakršne možnosti. Kot kmetijski strokovnjak pa prav dobro vem, da kmetijsko proizvodnjo lahko pospešimo samo z investiranjem. Ne moremo pričakovati boljših uspehov v kmetijstvu, če se bomo zanašali na karkoli drugega.

Pridelki so biološko omejeni, čeprav z uporabo agrotehnike to ne drži povsem. Vendar če hočemo pospešiti to proizvodnjo in jo poceniti, potem se na delovno silo ne moremo več zanašati in ne razumem, zakaj bi bilo potem kmetijstvo zapostavljeno v primerjavi s panogami, kakor so proizvodnja energetskega plina, nafte, urana, ali pa nakup ladij. Poudarjam, da bi v primarno kmetijsko proizvodnjo morali vključiti predvsem nabavo plemenske živine, ker je nelogično, da se plemenska živina obravnava kot tipično osnovno sredstvo. Razlika med klavno in plemensko živino, če se zakolje, pa je le v tem, da se v enem primeru odpiše osnovno sredstvo, v drugem pa ne. Zato ne bom glasoval za osnutek zakona, če med oprostivami ne bom predvidel tudi primerne kmetijske proizvodnje.

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi sodelovati v razpravi? Tovariš Šter, prosim!

Janez Šter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! K osnutkom vseh treh zakonov nimam posebnih pripomb in jih podpiram. Pač pa sem prisiljen polemizirati s tovarišem Zupanom o njegovih stališčih glede zvišanja cen električne energije s 1. 7. 1971. Menim, da še niso izpolnjeni tisti

pogoji, ki jih je postavil naš zbor takrat, ko je razpravljajl o povečanju cen električne energije. Obžalujem, da je bila naša seja sklicana za danes, čeprav je bila predvidena za prihodnji teden. Očitno smo v časovni stiski. Včeraj smo na tretji seji odbora za urejanje vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva ponovno razpravljali s predstavnikom »Elektrogospodarstva Maribor«. Podjetja so se med seboj dogovorila in na osnovi tega je v Mariboru sklicana danes seja delavskega sveta »Elektrogospodarstva Maribor«. Na osnovi včerajšnje razprave na odboru pričakujem, da bo »Elektrogospodarstvo Maribor« danes pristopilo k sporazumu oziroma, da ga bo podpisalo. Toda trenutno to še ni jasno. Zato s tega mesta sprašujem ali bomo prekinili razpravo o tej točki in počakali vesti iz Maribora, ali bomo kot zbor še enkrat jasno povedali, da se cene električne energije ne morejo povečati, če »Elektrogospodarstvo Maribor« ne podpiše sporazuma.

To je edini adut, ki ga držimo v rokah. Ob starih cenah bodo podjetja poslovala z izgubo in v takem primeru družba po zakonu lahko vpliva v večji meri kot v podjetju, ki normalno plačuje družbene obveznosti. Zato se zavzemam za to, da ne popuščamo. Prosim pa inž. Zupana, da pove, kakšno je stališče izvršnega sveta do tega vprašanja.

Predsednik T o n e B o l e : Tovariš Šter! Danes razpravljamo šele o osnutku zakona. Tvoj predlog bo pomemben tedaj, ko bomo razpravljali o predlogu zakona.

J a n e z Š t e r : Mislim, da ni tako! Eno so prispevki, drugo pa je pristanek na višjo ceno. Ne glede nato v kakšni fazi so tile zakoni, lahko da izvršni svet soglasje za višje cene električne energije s 1. 7. 1971. Prosim tovariša Zupana za odgovor.

Predsednik T o n e B o l e : Kdo želi še sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Božič!

V i n k o B o ž i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pred kratkim sem bil eden glavnih nasprotnikov podaljšanja zakona o zbiranju sredstev, ker sem slutil, da sporazuma še dolgo ne bomo dosegli, če bomo tisti zakon podaljšali. Tudi sedaj imam občutek, da do tega res ne bo prišlo.

Opozarjam na to, da smo publicirali in govorili, da je cena električne energije v Sloveniji najnižja. To pa ni res, kajti če izračunamo, koliko je bilo vloženo v petih letih, ko je zakon veljal, denarja iz gospodarstva in za koliko so se zato podražile investicije v gospodarstvu, potem vidimo, da smo zelo drago plačevali električno energijo.

Glede predloženih treh osnutkov zakonov pa poudarjam naslednje: če menimo, da je električna energija blago, ki mu priznavamo družben pomen, potem se zanjo lahko določi ekonomska cena, v kateri naj bo zajeta tudi razširjena reprodukcija. Če rabimo določena sredstva za investicije, mora biti cena električne energije pač taka, da bodo ta sredstva zagotovljena. Enostavno bi torej rekli: cena je taka in kdor elektriko rabi, naj jo plača. S tem bi odpadle vse komplikacije, posebno ker ob naši stopnji inflacije ocenjevanje potrebnih sredstev za 15 let nič ne pomeni in bodo ob predlaganem zbiranju sredstev zato morali zakon vsako leto znova spreminjati in dopolnjevati.

Predsednik Tone Bole: Prosim, kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš Korelc!

Franc Korelc: Podpiram predložene osnutke zakonov ter hkrati predlagam, da ob sprejemanju predlogov obravnavamo tudi energetska bilanco, ki bo pokazala potrebe po električni energiji v slovenskem gospodarstvu v naslednjem obdobju ter plan izgradnje energetskih objektov, ki bo pokazal obseg potrebnih sredstev za izgradnjo v naslednjem obdobju.

Če je element cene tudi energija, ne razumem, zakaj naj bi v zakonu posebej opredelili, da se plačuje prispevek iz dohodka. Zakaj ta prispevek ne gre enostavno v strukturo cene elektrike? V vsakem primeru bomo v prihodnje še poviševali cene energiji in zakaj izločamo sedaj v tem zakonu 10% od obračunskega zneska in določamo, da se prispevek kot zakonska obveznost plačuje iz dohodka, torej verjetno v drugi fazi delitve. Mislim, da ni nobenih razlogov, da ne bi ta prispevek plačevali enostavno v obliki višje cene.

Prav bi bilo tudi, da bi pokazali pred skupščino efekt novih cen, ki naj stopijo v veljavo 1. 7. 1971. Morali bi vedeti, koliko tega povišanja cen gre za pokrivanje tekočih izgub oziroma materialnih stroškov in koliko sredstev se bo uporabljalo za razširjeno reprodukcijo.

Poleg tega predlagam, da se pri financiranju kompletnih energetskih objektov upošteva vse tiste vire energije, ki bodo dali primarno ali sekundarno energijo za slovensko gospodarstvo in nobenega razloga ni, da bi rudnik urana izpadel iz tovrstnega sistema sofinanciranja. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Še kdo želi sodelovati v razpravi? (Nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prosim tovariša Zupana za sklepno besedo. Prosim!

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V obravnavi imamo osnutek zakona in vse današnje pripombe iz razprave v gospodarskem zboru bodo upoštevane pri oblikovanju predloga.

Povsem drugo vprašanje pa je postavil tovariš Šter. Govoril sem o tem, da potekajo zadnje razprave in pričakovati je, da bo družbeni dogovor podpisan. O tem bom obveščen. S tem pa bo izpolnjen pogoj, ki ga je postavil ta zbor, za povečanje cene električne energije. Menim, da s tem izvršni svet ne daje nobene izjave oziroma v ničemer ne spreminja sklepa tega zbora, razen če ga zbor želi spremeniti. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Tovariš Šter, ste zadovoljni ali zahtevate, da odložimo razpravo? (Janez Šter umika svoj predlog.)

Želi še kdo razpravljati? Tovariš Eržen, prosim!

Jože Eržen: Vprašam tovariša Zupana, kaj je z oprostitvami plačevanja prispevka določenih porabnikov električne energije v elektrometalurgiji in elektrokemiji?

Predsednik Tone Bole: Prosim, tovariš Zupan.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Postavljeno je vprašanje oprostitve plačevanja prispevkov, za električno energijo

določenih kategorij v elektrometalurgiji in elektrokemiji, ki se jim pogodbeno zagotavlja kritje večjih potreb po električni energiji.

Poudarjam, da želimo v bodoče na področju energetike voditi tako politiko, da bo vsak potrošnik plačal stroške, ki jih povzroča s svojim odvzemom. To naj bi bil osnoven kriterij, ki nas mora voditi, ko sprejemamo novo zakonodajo. Mislim pa, da je tudi glede na ekonomske tokove v Evropi še prezgodaj, da bi v ceno električne energije zajeli prav vse stroške.

Upoštevati moramo, da obstojajo zelo različne kategorije potrošnikov. Nekateri potrošniki trošijo električno energijo noč in dan, ob nedeljah in praznikih in s tem omogočajo, da elektroenergetski objekti kontinuirano obratujejo, imajo visoko proizvodnjo in s tem tudi nizko ceno po kWh. V nasprotnem primer bi ponoči voda tekla čez jezove in od tega ne bi imeli nobene koristi.

Imamo pa še drugo kategorijo, v katero spadamo mi vsi, to je široko potrošnje. Želimo in zahtevamo, da nam je električna energija na razpolago vseh 24 ur, trošimo jo pa takrat, kadar jo potrebujemo in nam pade na um, da obrnemo stikalo, oziroma ko se boiler avtomatsko prižge. To pomeni, da trošimo energijo nekaj ur na dan, na razpolago pa nam mora biti ves dan.

Seveda se odnos stroškov tukaj bistveno mnenja. Imamo potrošnike na 110 kV omrežju z nizkimi transportnimi transformacijskimi stroški in na drugi strani potrošnike z izredno razvejano mrežo, kjer je samo inkasantska služba izredno draga. Vse to nam narekuje, da ne moremo govoriti o enotni ceni za kWh, ampak da postavimo načelo, da vsak plača stroške, ki jih s svojim odvzemom povzroča. To je osnovno pravilo, poleg tega pa je že princip, da gospodarske organizacije dokazujejo, da so drugačni potrošniki in v skladu s takimi dokazili pogodbeno urejajo razmerja.

Barvasta metalurgija in aluminijaska industrija sta potrošnika, ki spadata v prvo kategorijo potrošnikov. Zanje ne bomo več avtomatično zagotavljali električne energije, ampak se bo pri vsaki nadaljnji investiciji postavilo vprašanje preskrbe z električno energijo. Ta bo sestavni del investicije in investitor se bo moral z družbo in njenimi predstavniki dogovoriti, s kakšnim deležem bo sodeloval tudi pri potrebnih investicijah v elektroenergetske objekte.

V Socialistični republiki Sloveniji trošimo nad 2700 kWh električne energije na prebivalca. Po tej potrošnji smo pred sosedno Italijo in Francijo in na zahodnoevropskem poprečju. Skoraj bi lahko rekli, da je številka razveseljiva, vendar bi dal razveseljiva v narekovaj. Po drugi strani namreč, ko primerjamo družbeni proizvod na kWh, potem vidimo, da v tem 20—30 % zaostajamo za omenjenimi državami, kar pomeni, da električno energijo trošimo za proizvode nizke predelovalne stopnje in zato ne pride do izvoza pri družbenem bogatenju. V predlaganih zakonih pa je novost, ki jo po razpravi sodeč v skupščini v celoti sprejemate v tem, da se med potrošniki električne energije in proizvajalci uveljavlja realen ekonomski odnos. Za vsako novo investicijo bomo ocenili, koliko zahteva investicij v elektrogospodarstvo in delež gospodarstva v njej mora biti temu ekvivalenten.

Postavlja se tudi vprašanje cen električne energije v Sloveniji. Mislim, da lahko priznamo, da smo v Sloveniji res govorili, da z elektroenergetskimi objekti gospodarimo nekoliko racionalneje in da se to odraža tudi v ceni. V letošnjem letu povišanja cen še ni bilo, zdaj je predvideno povišanje za 15 % in če to primerjamo z ostalimi republikami, ki so povišale ceno za 30 %, potem je to le prednost.

Mislim, da z ukrepi, ki jih uveljavlja skupščina z družbenim dogovorom, katerega nosilci smo bili pravzaprav mi tu, uvajamo v elektrogospodarstvo nove elemente racionalnega gospodarjenja, odprtega odnosa do družbe, optimalnega pristopanja k bodoči izgradnji elektroenergetskih objektov, kar se mora v končni fazi odraziti v ceni električne energije.

Sprašujete, če je ostalo nerešeno še kakšno vprašanje. Mislim, da smo z družbenim dogovorom naredili bistven korak naprej, ker smo družbi omogočili soupravljanje in soodločanje v tej infrastrukturni dejavnosti. Jasno nam mora biti, da so določene samoupravne strukture zelo zaprte same vase in da zaradi svojih koristi ne dopuščajo nobenih premikov. Z družbenim dogovorom smo podpisali nekaj zelo pomembnih stvari in ena od njih je, da nikomur ne priznavamo diferencialne rente v elektrogospodarstvu. Z njo se ne bo mogel nihče okoriščati, ne glede na to ali je blizu ali daleč od energetskega objekta. To je zapisano v družbenem dogovoru, kajti med drugim smo rekli, da je treba zagotavljati električno energijo vsem kategorijam potrošnikov v Sloveniji pod enakimi pogoji, neodvisno od oddaljenosti proizvodnih objektov. Tako in samo tako stališče nam omogoča, da lahko nepristransko razpravljamo o tem, kje bomo v bodoče gradili elektroenergetske objekte. Kolikor ne bi bilo tako, potem bi bilo logično, da bi vsaka regija hotela in morala imeti na svojem področju energetskega objekta, kajti v nasprotnem slučaju bi plačevala rento nekemu drugemu.

Če vzamemo vse te elemente, potem menim, da vam lahko v imenu izvršnega sveta prezentiram misel, da smo naredili bistveni korak naprej.

Zdaj vam lahko tudi sporočim, da je »Elektrogospodarstvo Maribor« sprejelo sklep o podpisu družbenega dogovora. S tem so odpravljeni vsi če in ko lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da so družbeni dogovor podpisali vsi partnerji.

Predsednik T o n e B o l e : Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutki zakonov o financiranju graditve energetskega objektov se v načelu sprejmejo.

2. Predloge zakonov pripravi izvršni svet. Pri pripravi besedila predlogov zakonov naj upošteva pripombe, ki so jih v svojih poročilih dali pristojni odbori zbora in zakonodajno-pravna komisija ter pripombe in mnenja, ki so bile dane v razpravi na seji zbora. Pri tem naj zlasti izhaja iz tega, da naj se predlogi zakonov uskladijo z intencijami predloga amandmaja XXIII k zvezni ustavi; da naj postane sistem sovlagateljstva osrednja oblika financiranja razširjene reprodukcije na področju elektrogospodarstva in to tako pri angažiranju sredstev organizacij združenega dela s področja elektrogospodarstva kot tudi pri zbiranju sredstev od izplačil za investicijska vlaganja uporabnikov družbenih sredstev; prav tako je potrebno omogočiti načelo sovlagateljskih razmerij tudi od prispevka, ki se zbira v odvisnosti od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo.

3. Hkrati s predlogom zakonov naj predloži izvršni svet program in plan izgradnje energetskega objektov in naprav za obdobje 1971—1975;

Prosim predstavnika izvršnega sveta, če lahko pove, do kdaj lahko izdelajo predloge zakonov? Prosim, tovariš Zupan!

I v a n Z u p a n (iz klopi): Menim, da bi uspeli izdelati predloge do zadnjega zasedanja zbora pred počitnicami.

Predsednik T o n e B o l e : 4. točka sklepa se glasi:

4. Predloge zakonov naj predloži izvršni svet skupščini najkasneje v času od 10. do 15. julija.

Kdor je za tak sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971.

Predlog odloka je predložil izvršni svet. Ali želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti predlog? (Ne želi.)

K predlogu odloka ste prejeli tudi pismena poročila odbora za proizvodnjo in blagovni promet, odbora za finance in zakonodajno-pravne komisije.

Prav tako smo prejeli tudi obvestilo predsednika republiškega zbora, iz katerega je razvidno, da je republiški zbor predlog odloka že sprejel z nekaterimi dopolnitvami k III. in IV. točki odloka.

Ali želi poročevalec pristojnih odborov tovariš Žokalj zavzeti stališče do amandmaje, ki jih je sprejel republiški zbor k III. točki predloga? Prosim, tovariš Žokalj!

A l o j z Ž o k a l j : V poročilu odbora za finance in odbora za proizvodnjo in blagovni promet je predlagano, da se v predlogu odloka doda nova III. točka v besedilu:

»III. Postopek in pogoje za pridobitev sredstev po tem odloku določi izvršni svet s svojim predpisom.«

Isti problem je obravnaval tudi republiški zbor, ki predlaga vsebinsko enako dopolnilo, le v drugačnem besedilu, ki se glasi:

»III. Postopek za pridobitev in porabo sredstev s posebnega računa po tem odloku določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije s posebnimi odloki.«

Ker vsebinsko ni razlike, umikam amandma odbora in predlagam, da zbor sprejme besedilo nove III. točke tako, kot ga je sprejel republiški zbor.

Predsednik T o n e B o l e : Prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da pove stališče komisije glede amandmaja, ki ga je k IV. točki sprejel republiški zbor!

S t a n e S i m š i č (iz klopi): Republiški zbor je sprejel k IV. točki amandma, ki ga je predlagala zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik T o n e B o l e : Pričenjam razpravo k 4. točki dnevnega reda. Kdo želi razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih. Ker je naš odbor odstopil od svojega in se strinja z amandmajem republiškega zbora, dajem na glasovanje amandma republiškega zbora. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma republiškega zbora soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje amandma zakonodajno-pravne komisije, s katerim se uvaja nova IV. točka. Kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma zakonodajno-pravne komisije.

Dajem na glasovanje predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Predlagam pol ure odmora. Se strinjate? (Poslanci se strinjajo.)

(Seja je bila prekinjena ob 11.15 in se je nadaljevala ob 11.50.)

Predsednik Tone Bole: Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo osnutka zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divaja.

Osnutek zakona je na podlagi sklepa 21. seje našega zbora z dne 9. februarja 1971 predložil izvršni svet. Ali želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti osnutek zakona? (Ne želi.)

K osnutku zakona ste prejeli tudi skupno pismeno poročilo odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance. Odbora predlagata, da naj zbor obravnava zakon po skrajšanem postopku, kot predlog zakona, to je, da se združita druga in tretja faza postopka za sprejem zakona. Ali želi poročevalec odbora, tovariš Žokalj še ustno dopolniti poročilo? (Ne želi.)

K osnutku zakona ste prejeli pismeno poročilo zakonodajno-pravne komisije, iz katerega je razvidno, da k osnutku zakona nima pripomb.

Pred prehodom na razpravo vprašam zbor, ali se strinja s predlogom odborov našega zbora, da se zakon obravnava kot predlog zakona? (Da.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel obravnavo po skrajšanem postopku in pričujem razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in glede na to, da ni predloženih amandmajev, prehajam na glasovanje o predlogu zakona. Kdor je za predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo osnutka zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani.

Osnutek zakona je predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnavamo po skrajšanem postopku. Ali želi predstavnik predlagatelja še ustno obrazložiti osnutek zakona? (Ne želi.)

K osnutku zakona sta predložila skupno pismeno poročilo odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance. V poročilu predlagata, naj se zakon ne obravnava po skrajšanem postopku, temveč da naj ga danes obrav-

navamo kot predlog za izdajo zakona. Odbora ugotavljata namreč, da predlagatelj zakona še ni zagotovil sredstev za konverzijo kreditov in da bi bilo potrebno analizirati nerešena vprašanja ostalega politično-informativnega tiska v naši republiki. Ali želi poročevalec odbora tovariš Žokalj še ustno obrazložiti stališče odborov? (Ne želi.)

K osnutku zakona ste prejeli tudi pismeno poročilo zakonodajno-pravne komisije, iz katerega je razvidno, da komisija nima pripomb.

Kot dodatno gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli tudi stališča o merilih za razvoj časopisnih podjetij, ki izdajajo politično-informativna glasila v Sloveniji, ki jih je dostavilo časopisno podjetje »Mariborski tisk«.

Glede na to, da je predlagatelj predlagal skrajšani postopek, to je, da o potrebnosti izdaje zakona odločimo že v fazi osnutka, vprašam zbor, ali se strinja s skrajšanim postopkom? (Nihče ne dvigne roke.)

Ugotavljam, da zbor zavrača ta predlog, kar pomeni, da se strinja s predlogom odbora, da se zakon obravnava kot predlog za izdajo zakona.

Pričenjam razpravo. Kdo želi sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Kolarič.

Franc Kolarič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Razpravljamo in sprejeli naj bi zakon, ki naj sanira slab gospodarski položaj največjega slovenskega grafičnega podjetja. Časopisno grafično podjetje »Delo« s tekočim dohodkom ne more izpolnjevati oziroma pokrivati svojih pogodbenih obveznosti, to je odplačevati anuitet za najete kredite. Posluje torej z izgubo. Sedaj pa glede na družbeni pomen informativno-političnega tiska, ki je tudi del dejavnosti tega podjetja, postavljamo pred vso slovensko družbo zahtevo, da nastali položaj skupno rešuje.

Sprašujem se v tej zvezi, ali so bili v primeru časopisno-grafičnega podjetja »Delo« izčrpani vsi viri in možnosti, ki jih naš družbenoekonomski sistem pozna v primeru sanacije sicer perspektivnega podjetja, ki je zašlo v trenutne gospodarske težave.

To je tudi osnovni namen predlagatelja, ki v svoji obrazložitvi na 3. strani spodaj pravi: »Bistvo predloga je v tem, da omogočimo podjetju, da ob normalizirani obremenitvi samo sanira nastali položaj in da se v bodoče samo vzdržuje na racionalni ravni. Pri tem mislimo na izdajanje časopisa »Delo«, vključno z eventualno izgradnjo redakcijske zgradbe in organizacijo sodobnega dokumentacijskega centra.« Mnenja sem, da bi morali predvsem poslanci tega zbora vztrajati pri tem, da se poiščejo vse možnosti reševanja, tako kot to delamo pri vrsti drugih gospodarskih organizacij, preden skušamo to reč rešiti na izjemen način s sprejemom posebnega zakona.

Predvsem bi moral imeti pri reševanju neposreden interes dajalec kredita, ki bi moral biti informiran o solventnosti dolžnika. S prolongacijo kreditov naj bi mu skušal omogočiti redno odplačevanje anuitet. Ali pa se tudi ta zanaša, da je v tem primeru to vprašanje slovenske družbe, ki bo problem izgube morala reševati tako ali drugače.

Vprašujem, kdo je garant za prevzete investicijske kredite in če je pri nastalem položaju bila upoštevana tudi možnost njegovega sodelovanja, kolikor seveda tukaj ni republika nastopala kot garant.

Vsi vemo, da imamo za izvedbe sanacijskih programov namenska sredstva, ki se zbirajo iz prispevkov vsega gospodarstva v skupnih gospodarskih rezervah občin in republike. Ali ne bi bilo možno tega problema rešiti s pomočjo teh namenskih sredstev? Saj je bilo še pred kratkim v najbolj kompetentnem

organu rečeno, da Socialistična republika Slovenija uspešno pokriva izgube z rezervnimi skladi tako, da še ostaja možnost za vrsto preventivnih akcij. Na primer v »Delu« smo 23. junija lahko brali, da znašajo razpoložljiva sredstva skupnih rezerv 200 milijonov, izgube pa znašajo po oceni 80 milijonov. Tako teh 16 milijonov, ki so v predlogu za izdajo zakona, ne bi smelo predstavljati posebnih težav, sploh če se bo to plačevalo 3 leta, kot je predvideno z zakonom, kar pomeni 4 milijone din letno.

Predlagatelj obravnavanega zakona pa je tudi v svojem akcijsko-stabilizacijskem programu odločno postavil zahtevo, da se morajo za sanacijo gospodarskih izgub najprej uporabiti sredstva občinskih rezervnih skladov in potem, koliko izgube ni mogoče pokriti, šele sredstva republiškega rezervnega sklada. Zakaj v obravnavanem primeru ne gremo po tej poti? Zakaj skušamo s političnimi argumentacijami reševati trenutno slab gospodarski položaj nekega podjetja v slovenski skupščini? Ali je to oportuno? Kolikor pa so vsi navedeni faktorji že prispevali po svojih možnostih k reševanju pereče gospodarske situacije časopisno-grafičnega podjetja »Delo«, potem bi želel, da predlagatelj zakona to obrazloži pred tem avditorijem. Tako bi poslanci lahko spoznali obsežnost problema.

Ne bom se spuščal v vsebinsko obravnavo koncepta investicijske izgradnje časopisno-grafičnega podjetja »Delo« in njegovega vključevanja v slovensko grafično industrijo nasploh. Iz številnih v materialih in iz načrtov je razvidno, da gre za precej obsežen grafičen center. Mnenja sem, da se je izvršni svet lahko prepričal o pravilnosti koncepta in da ga glede na predloženi zakon tudi podpira, predvsem ob upoštevanju naših slovenskih pogojev in možnosti. Prav tako pa tudi dajalec precejšnjih kreditnih sredstev verjetno meni, da gre za rentabilno in racionalno investicijo.

Tovarišice in tovariši poslanci! Strinjam se, da je politično informativna dejavnost splošno-družbenega pomena in da jo je treba, če je to nujno, tudi podpreti. Sem pa odločno proti parcialnemu reševanju, s katerim se izpostavljam nevarnosti, da smo neprinciplalni in pristranski. Ne strinjam se, da skušamo na tak način reševati ta problem v skupščini, medtem ko smo obšli druge činitelje, ki bi morali glede na svojo vlogo in namen prvi sodelovati pri sanaciji gospodarske organizacije.

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi razpravljati? Tovariš Belopavlovič, direktor »Dela«, prosim!

Niko Belopavlovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da pojasnim nekatere zahteve in prepričan sem, da bomo potem dosti lažje razpravljali o tem problemu.

Časopisno-grafično podjetje »Delo« kot pravijo, ima poleg gospodarskega pomena tudi posebno funkcijo oziroma dodatne obveznosti. Zato obveščam zbor, da se ni samo kolektiv odločil za predvidene investicije, ampak da so se z njimi strinjali takratni oblastni in politični organi v naši republiki. Takrat, ko smo pristopili k temu programu, so bili pogoji popolnoma drugačni kot so danes. Podjetje je bilo oproščeno plačevanja prispevka od osebnega dohodka kot podjetje posebnega pomena. Bili so oproščeni tudi nekaterih drugih obveznosti in to podjetje, ki je izdajalo »Delo«, je letno dobivalo 1,5 do 6 milijonov dinarjev dotacije. In 6 milijonov din je bilo 1962. leta toliko kot je sedaj nekaj

milijard. »Borba« je za 30 do 35 000 izvodov dobila od Socialistične zveze Jugoslavije v preteklem letu 8 milijonov din.

Podjetje je bilo še v izgradnji, ko so se bistveno spremenili odnosi in moralo se je vključiti kot vsako drugo podjetje v normalno gospodarsko poslovanje. Tako je bila po reformi leta 1965 dvakrat povišana cena časopisa od 20 na 30 din in od 30 na 50 para ter predvideno povečanje naklade za 30.000, kar pa še danes ni doseženo, čeprav smo že blizu. 1966. leta smo videli možnost za izboljšanje položaja poleg povišanja cene tudi v povečanju oglasnega prostora. Potem je bilo predlagano, da se odrečemo dotaciji in mi smo se ji odrekli. Dohodek od oglasov smo od 6 milijonov povečali v lanskem letu na okoli 28 milijonov in za letos planiramo dohodek 31 milijonov. Tako je »Delo« po teh dohodkih v jugoslovanskem merilu kot dnevnik drugo, prva je »Politika«.

Naredili smo pravzaprav to, kar nam je narekoval sistem. S povečano ceno in z večjim obsegom oglasov smo nekako gospodarili do leta 1970. Upoštevati pa je treba, da je bil pred 4 leti in pol papir po 96 para, danes je 2,17 din in v Krškem napovedujejo povišanje cene na 2,45 din. Kljub temu ima tako lesna kot papirna industrija občutek, da nas dotira.

Lansko leto smo pisмено obvestili Socialistično zvezo Slovenije, kot ustanovitelja, da je podjetje prišlo zaradi izdajanja časopisov, predvsem dnevnika »Delo« v težak položaj, ker iz svojih fondov ne more toliko vlagati, pa tudi ne plačevati obveznosti iz investicij. Podjetje je zato, da bi lahko izdajalo slovenski informativno-politični, zabavni in ostali tisk, najelo finančne kredite tudi v inozemstvu in jih mora s svojim izvozom, ki ga realizira v devizah, vračati.

Posledice nenormalnega razvoja so prizadele »Delo« kot vsako drugo organizacijo. Očitki, da je podjetje preveliko in da kapacitete niso izkoriščene, ne držijo. »Delo« je eno od grafičnih hiš v Jugoslaviji, ki je v zadnjih štirih letih najbolj povečala realizacijo ter strokovni kader in ki je v tej kritični dobi vložila iz svojih skladov v program 34 milijonov din in odplačala do sedaj 30 milijonov din anuitet, kar je skupaj 64 milijonov din.

Krediti, ki so bili takrat dani, ko sem prišel v podjetje, so vsi kratkoročni. Najdaljša odplačilna doba je 8 let z 8 % obrestno mero, samo pri enem kreditu je 7,5 % obrestna mera. Tudi inozemske kredite moramo vrniti v 4 do 5 letih.

V našem podjetju izkoriščamo okoli 55 % kapacitet za revialni, dnevni in tedenski tisk. Od tega 40 % za svojo lastno proizvodnjo, s katero smo imeli pri danih cenah okoli 3 milijone izgube. S 60 % uslug, ki jih opravljamo drugim, te izgube nismo mogli kriti. Zato smo ustanovitelju, s katerim imamo pogodbo iz leta 1965, predložili, da nam da dotacijo po pogodbi. Tovariši iz Socialistične zveze so k nam poslali bančno komisijo, ker se je dostikrat slišalo, da grafičarji živijo na račun časopisa. Ko je komisija ugotovila stanje, je posredovala izvršnemu svetu predlog, da se nam dodeli dotacija. Izvršni svet je odgovoril, da smo v republiki proti dotacijam in da je to treba urediti drugače.

Nato smo v podjetje povabili na razgovor tovariša Staneta Kavčiča, predsednika izvršnega sveta. Predlagali smo mu, da bi »Delo« ponovno oprostili plačevanja prispevka iz osebnega dohodka, na kar nam je rekel, naj predlog posredujemo izvršnemu svetu. To smo naredili in dobili odgovor, da je treba problem rešiti kompleksno, podjetja, ki se ukvarjajo z dnevnim tiskom, to je za »Ljubljanski dnevnik«, za mariborski »Večer« in za »Delo«. Pri »Dnevniku« so se s tem strinjali, pri mariborskem »Večeru« pa so nam rekli, da jim ta rešitev nič ne predstavlja, saj jih je občina Maribor že četrto leto oprostila plačevanja republiškega, zveznega in občinskega prispevka. Ko smo to povedali izvršnemu

svetu, so nam predlagali, da poiščemo drugačno varianto in ta je zdaj pred nami.

Oprostitev plačila prispevka iz osebnega dohodka bi za »Delo«, če bi jo imeli od leta 1966, pomenila 18 milijonov čistega dohodka, v letu 1971 pa 5,9 milijona din. Pri takih zahtevah so na nas kazali kot na ljudi, ki iščejo privilegije. Menim, da iščemo le pravico, ki nam pripada glede na naše obveznosti.

Tovariš glavni urednik bo lahko povedal, kakšna je razlika med našim časopisom in med nekaterimi časopisi, ki jih družba ne obremenjuje z vsemi prispevki. »Delu« se marsikaj očita, da prinašamo premalo vesti iz inozemstva, da premalo pišemo iz gospodarskega življenja itd. Prisiljujejo nas, naj odpremo v Sarajevu svoje dopisništvo, da bi ga morali imeti v Makedoniji in celo v Novem Sadu. Mi pa celo svoje hiše nimamo opremljene s tehničnimi pripomočki, kot so pisalni stroji, fotoaparati, teleprinterji. Menim, da bi zato družba morala sprejeti obveznost, ki je predvidena v predlogu za izdajo zakona, če nočemo, da bi v petih letih osrednji slovenski časopis popolnoma propadel.

Hrvati so ta problem rešili tako, da je »Vjesnik« prodal stavbo izvršnemu svetu in tako dobil denar. V Makedoniji prevzame republika 30 % kreditov, 70 % kreditov pa da na odplačilno dobo 14 let s 5 % obrestno mero, vse devize pa mora preskrbeti po uradnem kurzu makedonska banka za »Novo Makedonijo«. Bosanci so rešili to približno na isti način.

Mi smo omejeni s svojim jezikovnim področjem, srečujemo se z vsemi gospodarskimi problemi kot druge gospodarske organizacije in enkrat se nas obravnava kot čisto gospodarsko organizacijo, drugič kot specifično družbeno pomembno organizacijo. Da bi se prepričali, kako pereči so problemi, o katerih govorim, vabim zbor, naj k nam pošlje delegacijo, ki si bo vse lahko ogledala.

Poslanec pred mano je govoril o izgubi. Naše podjetje ima sredstva od amortizacije, ima sklade in če bi Socialistična zveza izpolnila obveznosti po pogodbi, ne bi imeli izgube. Ker ustanovitelj ni izpolnil obveznosti, smo bili prisiljeni poiskati rešitev, ki je predlagana.

Banka nas obravnava kot gospodarsko organizacijo in nam daje kredite pod enakimi pogoji kot drugim, pri republiškem skladu skupnih rezerv gospodarskih organizacij pa so nas zelo hitro odpravili kot negospodarsko organizacijo. Tako je iz leta v leto; sistemskih rešitev ni, mi pa moramo kljub temu izplačevati plače. Zato prosim, da sprejmete ta predlog za izdajo zakona, kot ga je že sprejel tudi republiški zbor.

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi sodelovati v razpravi? (Nihče.) Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona se sprejme;
2. osnutek zakona naj pripravi izvršni svet. Pri tem naj upošteva pripombe, ki so razvidne iz skupnega poročila odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance ter pripombe, ki so bile dane v razpravi na današnji seji zbora;
3. osnutek zakona naj predloži izvršni svet gospodarskemu zboru do 15. septembra 1971.

Dajem tako oblikovan sklep na glasovanje. Kdor je za takšen sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel sklep in zaključujem 6. točko dnevnega reda.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju Socialistične republike Slovenije za obdobje 1971—1975.

Predlog odloka je predložil v obravnavo izvršni svet. K predlogu odloka ste prejeli tudi srednjeročni program geodetskih del na območju naše republike za obdobje 1971—1975, ki ga je pripravila geodetska uprava Socialistične republike Slovenije.

Ali želi predstavnik predlagatelja še ustno obrazložiti predlog zakona? Prosim! Želi to storiti kot predstavnik izvršnega sveta ali kot predstavnik geodetske uprave? (Kot predstavnik geodetske uprave.)

Miro Črnivec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Z odlokom o financiranju geodetskih del, ki ga je skupščina sprejela v letu 1968, je bilo prvič omogočeno sistematično pokrivanje slovenskega prostora z geodetskimi načrti in kartami. V tem 3-letnem obdobju je 46 mest in urbanih območij dobilo sodobne načrte, za več kot eno četrtno celotne površine republike pa je izdelana osnovna državna karta.

V tem obdobju se je poglobilo spoznanje o nujnosti reševanja prostorskih vprašanj, smotrnega izkoriščanja prostora in zaščite narave ter okolja v zvezi z urbanizacijo in regionalnim razvojem, energetskim, prometnim in vodnim gospodarstvom ter kmetijstvom in gozdarstvom, kar je razvidno tudi iz stališč o dolgoročnem razvoju SR Slovenije.

Realnejše družbeno načrtovanje in realizacija stališč o dolgoročnem razvoju Slovenije zahtevajo tudi kompleksne geodetske evidence, med katere spadajo načrti, karte in katastri ter dokumentacije, ki smo jih uzakonili z zakonom o geodetski službi junija 1970.

Na osnovi teh ciljev je bila postavljena dolgoročna orientacija izvajanja geodetskih del, kjer je predvideno, da bo vse območje SR Slovenije pokrito s sodobnimi načrti in kartami do leta 1980, da bo hkrati ažuriran obstoječi zemljiški kataster in da bodo uvedene nekatere nove oblike geodetskih evidenc. Pri tem je bilo upoštevano veliko pomanjkanje osnovnih geodetskih materialov zaradi nezadostnega vlaganja v preteklosti, finančne možnosti družbenega vlaganja v geodetsko dejavnost, tehnična in kadrovska problematika pri izvajanju del, interesi republike pri izdelavi regionalnega prostorskega plana, interesi posameznih faktorjev za izdelavo planov, programov in projektov, interesi občin za izdelavo planov in programov ter urejanje prostorskih in zemljiških vprašanj. V najtesnejšem sodelovanju z navedenimi interesenti je bil sestavljen program etape 1971—1975, kjer je bila kot kriterij za prioritetni red upoštevana predvidena obremenjenost prostora raznih območij. Ta program je dobil dokončno obliko po daljši fazi posvetov zlasti z občinami in republiškimimi skladi, kjer so bili njihovi predlogi in potrebe v celoti upoštevani.

Tako bo odlok o financiranju geodetskih del omogočil izdelavo osnovne državne karte, nad 100 urbanih območij bo dobilo sodobne točne načrte, ažuriranega bo skoraj 1/3 zemljiškega katastra, pričelo pa se bo operativno izvajanje bonitiranja zemljišč, nastavitev regionalne geodetske dokumentacije in nekaterih drugih dokumentacij in študij.

V predlaganem odloku je predvidena uporaba pretežnega dela sredstev za načrte mest in naselij ter osnovne državne karte v znesku skoraj 40 milijonov dinarjev, ker so to osnovni materiali, kjer smo v največjem deficitu. Za reševanje ostalih nalog, kot so ažuriranje in obnova zemljiškega katastra, bonitira-

nje zemljišč, nastavitve regionalne dokumentacije in ustrežajočih topografskih kart pa se predvideva poraba nekaj nad 10 milijonov dinarjev. Dodatno je k temu že zagotovljeno sofinanciranje s strani občin v skupnem znesku skoraj 40 milijonov dinarjev in cestnega ter vodnega sklada SR Slovenije s skoraj 5 milijoni dinarjev. Občine so finančno udeležene praktično pri vseh navedenih delih. Izredno velika finančna udeležba občin, njihov odziv in pripravljenost za sofinanciranje je najboljša potrditev tega, kako nujno je financiranje teh del in da so dela racionalno izbrana.

Prosim ta zbor, da s sprejetjem predlaganega odloka omogoči izvajanje predvidenih geodetskih del in s tem pridobitev nujno potrebnih osnovnih podatkov za urejanje in smotrno izkoriščanje slovenskega prostora.

Predsednik T o n e B o l e : K predlogu odloka je predložil pismeno poročilo tudi naš odbor za družbenoekonomske odnose, ki predlaga amandma k II. točki odloka. Ali želi poročevalec Štefan Nemeč še ustno obrazložiti stališče odbora? (Ne želi.)

K predlogu odloka je poslala pismeno poročilo tudi zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo o 7. točki dnevnega reda. Prosim, kdo želi sodelovati v razpravi? (Nihče.)

Najprej bomo glasovali o amandmajih našega odbora k II. točki odloka. Amandmaji so trije in so redakcijskega značaja. Z njimi se strinja tudi zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za amandmaje našega odbora, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje našega odbora k II. točki odloka.

Prehajam na glasovanje o predlogu odloka v celoti. Prosim, kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju Socialistične republike Slovenije za obdobje 1971 do 1975 sprejet.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje.

Predlog odloka je predložila komisija za volitve in imenovanja skupščine in to zaradi tega, ker v odloku navedenim funkcionarjem poteče 4-letna mandatna doba in s tem v smislu ustavnih določil nastopijo pogoji za njihovo razrešitev.

Za sprejem predloga odloka je pristojen republiški zbor, gospodarski zbor pa daje mnenje k razrešitvi oziroma k imenovanju funkcionarjev, ki delujejo na področju, za katerega je pristojen gospodarski zbor.

S predlaganim odlokom se razrešijo s področja dela gospodarskega zbora funkcionarji:

- Jože Božič, republiški sekretar za delo;
- Riko Jerman, republiški sekretar za finance;
- Dragica Dekleva, namestnik republiškega sekretarja za finance.

Razrešene funkcionarje bodo do imenovanja novih nadomeščali namestniki oziroma bo nadomeščal republiškega sekretarja za finance direktor zavoda za gospodarsko planiranje SR Slovenije tovariš Jože Novinšek.

Ali želi predstavnik komisije za volitve in imenovanja tovariš Lutar še ustno obrazložiti predlog odloka?

K a r e l L u t a r (iz klopi): Ne želim.

Predsednik T o n e B o l e: Pričenjam razpravo o predlaganih razrešitvah oziroma določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in ugotavljam, da se zbor strinja s predlaganimi razrešitvami oziroma z določitvijo oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje. O stališčih zbora do predlaganih razrešitev oziroma imenovanj bom obvestil predsednika republiškega zbora.

Zaključujem 26. sejo našega zbora in se vam zahvaljujem za sodelovanje.

(Seja je bila zaključena ob 12.35.)

PROSVETNO - KULTURNI ZBOR

21. seja

(1. junija 1971)

Predsedoval: Miloš Poljanšek,
predsednik prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 9.15.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovarišice in tovariši poslanci! Začenjam 21. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Za današnjo sejo so opravičili svojo odsotnost poslanci Miha Jezeršek, dr. Vlado Benko, dr. Vladimir Bračič, dr. Ernest Petrič, Lojzka Gostenčnik-Žmavc, Drago Šega in Vlado Uršič. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 20. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. predlog programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;
4. koncepcija razvoja slovenskega knjižničarstva in predlog nove organizacije splošno izobraževalne knjižnične mreže v Sloveniji;
5. predlog zakona o obveznem pošiljanju tiskov;
6. osnutek zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti;
7. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji;
8. predlog zakona o strokovnih naslovih;
9. predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije;
10. predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani;
11. predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakó pripombo? Če nima, ugotavljam, da je predlagani dnevni red 21. seje prosvetno-kulturnega zbora soglasno sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vas obveščam, da sem na današnjo sejo povabil predstavnike izvršnega sveta, republiških sekretariatov za šolstvo

SR Slovenije, republiške izobraževalne skupnosti pedagoškega inštituta, republiške konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, Zveze slepih Slovenije, gospodarske zbornice SR Slovenije, skupnosti študijskih knjižnic Slovenije, republiške matične službe in društva bibliotekarjev Slovenije, predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki se žal seje ne more udeležiti, začasnega predsednika raziskovalne skupnosti Slovenije dr. Roberta Blinca, predsednico odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo, ki se je opravičila; poleg teh pa še predstavnike republiških vodstev Socialistične zveze, Zveze sindikatov, Zveze mladine in skupnosti študentov.

Vse, ki ste se vabilu odzvali, vabim, da se v točkah dnevnega reda, ki so za vas aktualne, udeležite razprave.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 20. seje zbora.

Ima kdo k zapisniku kakšno pripombo oziroma dopolnilni ali spreminjalni predlog? Če nima, ugotavljam, da je zapisnik 20. seje prosvetno-kulturnega zbora soglasno odobren, brez sprememb in dopolnitev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Pismeno ni nihče od poslancev zastavil nobenega vprašanja; želi morda to možnost kdo od poslancev izkoristiti sedaj. Prosim, poslanec Jože Melanšek.

Jože Melanšek: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zadnja izredna številka Tribune in zapisi v »Delu« z dne 26. 5. 1971 v zvezi s študentskimi akcijami v Ljubljani so me spodbudili, da postavim poslansko vprašanje:

1. Kaj meni izvršni svet o zadnjih študentskih dogodkih v Ljubljani in kakšne konkretne rešitve nakazuje?

2. Ali je predvideno, da bomo v skupščini v kratkem razpravljali o problematiki visokošolskih zavodov v Sloveniji in zavzeli določene konkretne zaključke?

Hkrati vprašujem, ali je možno, da bi nas danes predstavnik izvršnega sveta ali kdo drug v kratki obliki informiral o teh dogodkih, ker ne samo jaz, temveč vsi poslanci prosvetno-kulturnega zbora želimo zvedeti za objektivno oceno. Kot poslanci smo dejansko zastopniki občanov in ko nas prosvetni delavci o teh dogodkih sprašujejo, smo premalo informirani. Zato bi bilo prav, da bi skušali skupaj ugotoviti, kje so vzroki, kakšne so posledice in zakaj prihaja do vsega tega. Vem, da smo samoupravna družba, vendar menim, da kljub temu mora obstojati neko uradno stališče.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Melanšek, vprašujem, če ste se imeli priliko seznaniti se z odgovorom, ki ga je včeraj dal na seji republiškega zbora član izvršnega sveta dr. Ernest Petrič. Ta je danes že objavljen v dnevnem časopisju; zanimivo bi bilo slišati, če imate kakšno dopolnilno vprašanje glede tega, kar v odgovoru ni izraženo že na včerajšnji seji republiškega zbora.

Besedo ima poslanec Marjan Tavčar.

Marjan Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dvoje vprašanj imam: eno v zvezi s televizijo in drugo v zvezi s slovenskim zamejskim tiskom.

Prvo. Televizija se je tudi na Slovenskem v nekaj letih uvrstila med dejavnike, ki vse odločilneje oblikujejo izrabljanje prostega delovnega časa množic. Informativna, zabava, kulturna, vzgojno-izobraževalna in še kakšna funkcija predstavljajo konceptualno osnovo programa naše televizije. Zanima me predvsem koncept vzgojno-izobraževalnega programa slovenske televizije. Na osnovi katerih kriterijev in potreb je ta program sestavljen? Katerim kategorijam prebivalstva se v tem programu posveča največ pozornosti? Kakšna sta odziv in učinkovitost tega programa? Kakšna je povezava med televizijskim in šolskim izobraževalnim programom? Ali obstojajo pogoji in načrti, da slovenska televizija v prihodnosti globlje in kvalitetneje poseže v vzgojno-izobraževalni proces v šoli in v pošolsko izobraževanje? Posebej bi me zanimalo stališče programskega vodstva slovenske televizije do možnosti, da bi prišli do domače oddaje za slovenskega kmetovalca. Ali v zvezi s tem obstajajo kakšni načrti? Če ne, kje so vzroki za takšno zamudništvo naše televizije? Mar je med naročniki naše televizije še premalo kmetov ali pa ni perspektivne potrebe po tovrstnem programu?

V zvezi s slovenskim zamejskim tiskom pa tole: V zvezi z ustvarjenim toliko deklariranim enotnim slovenskim kulturnim prostorom postavljam naslednje poslansko vprašanje:

Kaj bi bilo treba storiti, da bi dosegli neovirano razširjanje slovenske publicistike, ki jo izdajajo slovenski zamejci? Na že treh dosedanjih tradicionalnih srečanjih urednikov sedmih primorskih revij Obale iz Kopra, Srečanj iz Nove Gorice, Idrijskih razgledov in Kapelj iz Idrije, Mosta in Mladike iz Trsta, je bila namreč izražena želja in zahteva, da bi omogočili omenjenim trem tržaškim slovenskim revijam brez administrativnih zapletov prihajati na trg v matično Slovenijo. Kje je vzrok, da temu ni tako? Ali morda ozkost naših kriterijev pri ocenjevanju skladnosti uredniškega koncepta teh revij z našimi zahtevami ali morebiti neustreznost sedanjega zveznega zakona o tisku, ki predpisuje razmeroma enostaven uvoz tuje jezične literature v našo državo, več administrativnih ovir pa postavlja domačemu tisku? Kaj bi bilo treba storiti, da bi naprednejši ali vsaj v osnovi lojalni slovenski tisk v zamejstvu neovirano prehajal mejo, ki je, kot smo že rekli, v tem pogledu ne bi smelo biti zaradi enotnega slovenskega kulturnega prostora?

Predsednik Miloš Poljanšek: Ker odgovor že danes ni možen, bom vprašanji posredoval izvršnemu svetu. K besedi se javlja poslanec Miran Hasl.

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Društvo glasbenih pedagogov Slovenije je k predlogu novega predmetnika za osnovne šole in gimnazijo dalo niz kritičnih pripomb; s svojimi stališči je seznanilo tudi zavod za šolstvo, sekretariat za prosveto in kulturo in druge forume, ki jih navedena tematika posredno ali neposredno zanima. Dovolite, da z njimi seznanim tudi ta zbor, potem pa postavim tudi nekaj poslanskih vprašanj.

Citiram: »Kljub temu, da se — v mednarodnem svetu glasba uveljavlja kot bistven sooblikovalec človekove osebnosti, moramo pri nas vedno znova dokazovati upravičenost vloge glasbe v sistemu splošno-izobraževalnega šolstva

in v estetskem oblikovanju mlade generacije. Praksa neizpodbitno dokazuje, da zanemarjanje estetske, torej tudi glasbene vzgoje, pelje v vrsto deformacij, ki imajo daljnosežne negativne posledice v oblikovanju in duhovni usmeritvi človeka. Posebno sodobni naporji na področju glasbene vzgoje prispevajo k vsestranski aktivizaciji mladine in k ohranjanju ravnotežja med različnimi komponentami človekove duševnosti.«

Najnovejši predlogi predmetnikov za osnovne šole in gimnazije utegnejo usodno poseči v uspešnost in učinkovitost glasbeno-vzgojnega procesa. Društvo glasbenih pedagogov Slovenije je proučilo najnovejše predloge predmetnikov in poslalo svoje mnenje vsem ustanovam in združenjem, ki so zainteresirani za usodo naše glasbene kulture in posebej glasbene vzgoje.

Iz njihov dopisov posnemamo najvažnejše pripombe:

»Glasbena vzgoja je bila že doslej v osnovni šoli, še bolj pa v gimnaziji zastopana s preskromnim številom ur, da bi se mogli učenci temeljito razgledati v glasbeni umetnosti. Ugotavljamo, da je dosedanji fond ur zares minimalen in da ga ni mogoče okrniti, ne da bi s tem prizadeli smotre glasbene vzgoje, kot so osveščenost za glasbene fenomene, sposobnost doživljanja in presoje vseh glasbenih zvrsti ter aktivno vključevanje v razne oblike muziciranja; posredno pa bi nastale usodne in nepopravljive posledice tudi za vso našo glasbeno in splošno kulturo.«

Ko poudarjajo nujnost kontinuitete glasbeno-vzgojnega dela, navajajo ta stališča tudi, da predlagana opustitev glasbene šole v 7. razredu osnovne šole in omejitev pouka osnov glasbene umetnosti v 4. gimnazijskem razredu, in to celo na samo družbeno jezikovni smeri, prekinja aktivni učenčev odnos do glasbe in ruši sistematično vzgojnih vplivov.

Dalje stališča navajajo, da je v sosednji republiki Hrvatski v matematično prirodoslovni smeri gimnazij toliko ur estetske vzgoje, kolikor jih trenutno še imajo gimnazije na Slovenskem, medtem ko imajo ostale gimnazijske smeri estetsko vzgojo v vseh štirih razredih; torej dvakrat več kot pri nas.

In ob zaključku še to:

Glasbeni pouk po sodobnih načelih bistveno prispeva k otrokovemu splošnemu razvoju; zato ima mladina v naši socialistični ureditvi tem večjo pravico do njega. Družba je dolžna to pravico zagotoviti. Če glasbeni učitelj zaradi okrnjenega predmetnega in učnega fonda ur ne bo več mogel doseči smotrov glasbene vzgoje, bo to dejstvo neizpodbitno vplivalo na glasbeni pouk in na glasbenega pedagoga; s tem pa grozi tudi odmiranje predmeta.

Vprašujem:

1. Kakšna je bila osnovna želja sestavljalca novega predmetnika? Ali je to razbremenitev učenca, dijaka, ki naj bi jo dosegli z zmanjšanjem števila učnih ur? Zakaj ta poseg prav na to področje? Mislím, da je nekaj podobnega tudi pri likovni vzgoji. Zakaj torej prav na to področje, ki naj bi mladega človeka predvsem estetsko in etično izoblikovalo, ga emocionalno sproščalo, mu v današnjem stehneziranem potrošniškem svetu razvijalo srčno kulturo, mu izoblikovalo moralne in duhovne vrednote?

2. Se zavedamo vseh negativnih posledic, ki jih bo zadevna sprememba prinesla? Ali ni degradacija predmeta problem nadaljnje uspešne aktivnosti glasbene mladine Slovenije, poklicnega usmerjanja za neprivlačni predmet, nadalje osip tako imenovanega koncertnega občinstva in še vrsta res samo negativnih posledic? Ali niso vse te stvari le preveč v škodo homogenemu, celovitemu oblikovanju mlade osebnosti?

Pri tem mi je seveda popolnoma jasno, da fond ur ne more toliko vplivati na kvaliteto predmeta in da je kvaliteta predmeta vendarle odvisna od predavatelja, od kvalitete vzgojnega procesa itd.

3. Katerim predmetom se bo število ur v novem predmetniku zmanjšalo, pri katerih bo ostalo isto in katerim se bo fond ur povečal? V tej fazi vsestranskega razbremenjevanja, ko razbremenjujemo federacijo, gospodarstvo, in to zelo uspešno, ko razbremenjujemo predmetnike, učence, dijake, vse razen nas poslancev, ki nismo čisto nič razbremenjeni, bi želel vedeti, kako je glede ostalih predmetov. Bodo učenci, dijaki in učitelji poleg urne razbremenitve razbremenjeni tudi pri obsegu snovi pri posameznih predmetih?

4. Kdaj bo novi predmetnik v celoti uveljavljen?

Predsednik Miloš Poljanšek: Odgovor bo dan na prihodnji seji zbora. Še kdo želi postaviti ustno vprašanje? Prosim, poslanec Ciril Plut.

Ciril Plut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pred kratkim so vse šole in delovne organizacije izračunale nove prispevne stopnje, ker so se prispevki za socialno zavarovanje iz osebnega dohodka in za ostale dajatve v letošnjem letu dvakrat spremenili. Prejšnja leta smo obračun napravili tako, da smo izračunali in potem nakazali le razlike, to je plus ali minus, medtem ko je letošnje leto služba družbenega knjigovodstva, vsaj podružnica službe družbenega knjigovodstva Krško, zahtevala, da smo morali nakazati oziroma refundirati najprej vse prispevne stopnje, vsa izplačila, potem pa ponovno zopet nakazati vsa plačila, tako da je osnovna šola Leskovec napisala 105 plačilnih nalogov. Služba družbenega knjigovodstva obračunava te naloge po odstotkih oziroma od vsakega naloga zahteva takšne in takšne zneske.

Sprašujem, ali je morda to terjala samo podružnica v Krškem, ali pa je to praksa vseh podružnic službe družbenega knjigovodstva?

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi zastaviti ustno vprašanje? Če ni nikogar, zaključujem to točko dnevnega reda. Odgovore, upam, da bomo dobili na prihodnji seji zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je obravnavo predloga programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Predlog programa je predložil v obravnavo republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Želi predstavnik predloženo gradivo še ustno obrazložiti? (Da.)

Besedo ima namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo tovariš Roman Oberlintner.

Roman Oberlintner: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Koncept usposabljanja prizadetih otrok je obrazložen v povzetku elaborata, ki ga imate pred seboj. Zato ga na tem mestu ne bi ponovno pojasnjeval. Potrebno in pomembno pa je po našem mnenju, da zbor seznanimo z načini in metodo, kako smo prišli do predloženega programa.

Na podlagi navodil za izvajanje zakona, ki sta jih tolmačila naš sekretariat in sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo v marcu 1968 zastopnikom občinskih skupščin in temeljnih izobraževalnih skupnosti v devetih območjih Slovenije, naj bi občinske skupščine same pripravile in sprejele v sodelovanju s

temelnjimi izobraževalnimi skupnostmi in prosvetno pedagoško službo lastne perspektivne programe za razvoj zavodov za usposabljanje; naš sekretariat pa naj bi zatem pripravil na podlagi občinskih programov program za vso Slovenijo in ga predložil izvršnemu svetu Skupščine v nadaljnjo obravnavo.

Razen redkih izjem občinske skupščine niso pokazale pripravljenosti za izdelavo in sprejem svojih programov. Zato je naš sekretariat pripravil osnutek perspektivnega programa za vso Slovenijo. Osnutek za razvoj posebnih osnovnih šol za lažje duševno prizadete otroke je nato poslal v razpravo skupščinam občin, temeljnim izobraževalnim skupnostim in organizacijskim enotam zavoda za šolstvo, posebnim osnovnim šolam, republiški konferenci za rehabilitacijo invalidov in medobčinskim konferencam za rehabilitacijo invalidov, republiškemu društvu za pomoč duševno prizadetih in drugim zainteresiranim institucijam.

Na osnutek smo dobili pripombe 24 občinskih skupščin, 4 temeljnih izobraževalnih skupnosti, 3 organizacijskih enot zavoda za šolstvo; medobčinski stalni konferenci za rehabilitacijo invalidnih oseb v Mariboru in Ljubljani sta priredili dve širši posvetovanji. Pripombe na osnutek programov za razvoj usposabljanja otrok vseh drugih motenosti so dale tudi posebne skupine, ki so bile formirane iz strokovnih in javnih delavcev ter zastopnikov zavodov za usposabljanje. Osnutek programa je obravnavala in sprejela tudi komisija za področje usposabljanje otrok in mladostnikov pri našem sekretariatu. Na osnovi vseh zbranih pripomb in stališč je bil nato izdelan predlog programa za razvoj zavoda za usposabljanje, ki ga imate v rokah.

Predlog je pripravljen za naslednje vrste motenosti: za lažje in težje duševno prizadete otroke, za slušno prizadete, za slepe in slabovidne, za otroke z govornimi motnjami, za telesno prizadete, za dolgotrajno bolne otroke ter za vedenjsko motene otroke. V šolskem letu 1970—1971 deluje v Sloveniji 49 zavodov za usposabljanje, kjer je zajetih 6318 otrok in mladostnikov, kar predstavlja glede na vpis v šolskem letu 1959/60 indeks povečanja 255. Ti podatki nam nazorno kažejo prizadevanje naše družbe za ustrezno vključitev prizadetih otrok.

Poudariti moramo, da je večina teh otrok vključenih v posebnih osnovnih šolah. V bodoče pa bi bilo potrebno usmeriti večje napore za razvoj predšolskega varstva in poklicnega usposabljanja te mladine. Glede vključevanja posameznih vrst motenosti je bilo največ storjenega za usposabljanje lažje duševno prizadetih šoloobveznih otrok, manj pa za slabovidne in naglušne otroke. Za podlago v načrtovanju je vzeto ocenjeno število prizadetih otrok. Pri izdelavi smo dosledno upoštevali vse veljavne normative o številu otrok, o izobrazbi strokovnih delavcev in o izmeri prostorov. Za vsebinska izhodišča pa so nam služila splošna načela habilitacije in rehabilitacije invalidnih oseb Jugoslavije, dosedanja vzgojno-izobraževalna praksa, ugotovitve in zaključki posvetovanja o duševno prizadetih osebah v Sloveniji, resolucija o vzgoji in izobraževanju na samoupravni podlagi, resolucija o socialnem varstvu, ugotovitve in zaključki druge stalne konference za rehabilitacijo invalidov ter dosedanje izkušnje in neposredne izkušnje s področja usposabljanja prizadetih otrok v Sloveniji.

Na podlagi sedanjega stanja na področju usposabljanja je program zgrajen na štirih poglobitvinih elementih. Ti so: vključevanje otrok v zavode za usposabljanje, omrežje zavodov za usposabljanje, pedagoški in strokovni delavci ter element prostora. Vključitev prizadetih otrok v zavode za usposabljanje

temelji na predvidenih možnostih. Za nekatera območja niso predvidene večje, bistvenejše spremembe. Bistvene spremembe pa so predvidene glede števila in strokovne ravni strokovnih delavcev ter izboljšanja prostorskih pogojev, zlasti delavnic za tehnični pouk.

Perspektivni program je že obravnaval odbor izvršnega sveta za znanost, kulturo in prosveto ter sprejel sklep

1. da se predlog pošlje v obravnavo izobraževalni skupnosti SR Slovenije in skupnosti otroškega varstva s predlogom, da ga oba izvršna odbora skupaj obravnavata;

2. da se pošlje odboru izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja ter

3. da se pošlje pristojnim odborom Skupščine SR Slovenije s predlogom, da se predloži program na zasedanje delegatov občin.

Dosedanje razprave o predlogu so pokazale, da programa ne bo mogoče realizirati v enem samem razvojnem obdobju petih let. Glede na to bo zelo pomembno določiti prioritetni program tistih nalog, ki jih je možno izpolniti v prvem razvojnem obdobju. Tak program pa je potrebno dopolniti tudi z vidika defekcije otrok z motnjami v duševnem in telesnem razvoju in z vidika zaposlovanja, da bi bili soočeni s celotnim ciklusom usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v duševnem in telesnem razvoju od vzgoje prek usposabljanja in izobraževanja do zaposlitve.

Predsednik Miloš Poljanšek: Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli še dopis predsednika socialno-zdravstvenega zbora, v katerem predlaga, naj naš zbor obravnava gradivo o skrbi za slepe in slabovidne hkrati s stališči, ki jih je socialno-zdravstveni zbor o tem že sprejel.

Poleg omenjenega gradiva in stališč ste prejeli še pripombe konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji k stališčem socialno-zdravstvenega zbora ter mnenje odbora socialno-zdravstvenega zbora k predlogu programa za razvoj zavodov, za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Danes pa ste na klopeh dobili še stališča konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji k predlogu tega programa.

Predloženo gradivo je obravnaval odbor našega zbora za vzgojo in izobraževanje in o tem predložil svoje poročilo. Želi morda poročevalec odbora poslanec Boris Feldin poročilo še dopolniti? (Da.) Besedilo ima poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Odbor za vzgojo in izobraževanje današnjih pripomb ni mogel obravnavati. V dogovoru s tovarišem predsednikom pa menim, da so vsa stališča konference za usposabljanje in zaposlovanje invalidov sprejemljiva in naj jih zato bodoči sestavljalci programa tudi upoštevajo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Glede na to, kar je povedal tovariš namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, bi kazalo na zasedanju delegatov občin opozoriti vse občinske skupščine na morda res nekoliko čuden odnos do sestave programa, da ne govorim o tem, kako zelo dolgo je trajalo, da so ob-

činske skupščine sploh obravnavale predlog, ki ga je poslal sekretariat za prosveto in kulturo. Vemo, da tam, kjer so posebne osnovne šole, ki so predvsem v domeni občinskih skupščin, obstaja nerešeno ali vsaj ne popolnoma rešeno vprašanje investicij; vse to čaka tako kot pri osnovnem šolstvu, na sredstva, na odloke o sredstvih republike SR Slovenije za investicije v šolstvo. S tem pa je povezan tudi razvoj posebnega osnovnega šolstva.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali se morda po razpravi tovariša Feldina še kdo javlja k besedi? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor s sklepom podpre predlog programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, upoštevajoč pri tem pripombe in stališča, izražena v poročilu odbora za vzgojo in izobraževanje našega zbora hkrati z današnjimi dopolnili in mnenje odbora socialno-zdravstvenega zbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo. Se strinjate s takšnim predlogom? (Da.) Je kdo proti? (Nihče.) Na ta način lahko zaključim razpravo in ugotovim polno podporo predlaganemu sklepu, ki sem ga pravkar citiral.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na razpravo o konceptiji razvoja slovenskega knjižničarstva in predlogu nove organizacije splošno-izobraževalne knjižnične mreže na Slovenskem.

Gradivo za to točko dnevnega reda je predložil republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Vprašujem, ali želi morda predstavnik republiškega sekretariata gradivo še ustno obrazložiti? (Da.) Besedo ima pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo dr. Branko Berčič.

Dr. Branko Berčič: Tovarišice in tovariši poslanci! Slovenska skupščina oziroma njeni domovi so že nekajkrat v 25 povojnih letih graditve novih družbenih odnosov razpravljali tudi o knjižničarstvu kot najbolj množični podlagi za razvijanje in uživanje kulture na Slovenskem. Pri tem je poleg sprejetja osnovnih pravnih aktov o ustanovitvi in delovanju posameznih vrst knjižnic iz prvih povojnih let skupščina predvsem spremljala razvoj knjižničarstva in njegovo vključevanje v družbeni razvoj. Za pomembnejšo prelomnico v dosedanem družbenem obravnavanju knjižničarstva moremo šteti samo sprejetje zakona o knjižnicah v letu 1961. Danes, 10 let za tem, stojimo pred novo prelomnico, ki naj s pospešenimi družbenimi in strokovnimi prizadevanji usmeri slovensko knjižničarstvo na pot moderno organiziranega in kvalitetno delujočega sodobnega kulturnega dejavnika, ki bo mogel stopiti v usklajeni korak s knjižničarstvom razvitih dežel.

V zadnjih 25 letih je slovensko knjižničarstvo prešlo razgibano in pomembno obdobje v svojem razvoju. V tem času se je pravzaprav na novo rodilo, se preporodilo in se uveljavilo kot pomembna kulturna in družbena dejavnost. Kot za vsa druga področja družbenih dejavnosti je tudi za slovensko knjižničarstvo v prvih letih po osvoboditvi značilno obdobje obnove. Razen redkih izjem so bile slovenske knjižnice kot hranilišča dokumentov o slovenski narodni samobitnosti in kot oblikovalci slovenske kulturne zavesti med zadnjo vojno izpostavljene nekulturnemu barbarizmu, ki jim je prizadejal hude izgube in globoke rane. Čeprav že prej neobilni, so bili na vsem slovenskem ozemlju ob osvoboditvi knjižni fondi skoraj popolnoma uničeni oziroma razneseni na vse strani. Potrebni so bili precejšnji organizacijski, pred-

vsem pa kulturno-ljubiteljski napor, da je na vojnih razvalinah zraslo obnovljeno in duhovno prerajeno slovensko knjižničarstvo.

Obnavljanje, prerajanje in močna kvantitativna rast so bile značilnosti prvih pet let povojnega razvoja slovenskega knjižničarstva. Ustanovljenih je bilo na desetine novih znanstvenih in strokovnih knjižnic in nekaj sto šolskih, sindikalnih in ljudskih knjižnic. V letu 1950, na primer, je bilo v Sloveniji 673 znanstvenih in strokovnih, 378 sindikalnih, 463 šolskih in 845 ljudskih knjižnic, ali skupaj 2359 knjižnic, s fondom 2 482 000 knjig. Okrepljeni in prenovljeni knjižni fondi so močno dvignili zanimanje občinstva za knjigo in izposojanje knjig v knjižnicah je zajelo zelo širok krog interesentov, bodisi iz izobraževalnih ali študijskih potreb, bodisi zaradi razvedrila in duševne rekreacije.

Obdobje naslednjih desetih let je imelo v nadaljnjem razvoju slovenskega knjižničarstva več posebnosti. Če je za prva povojna leta bila značilna stihijska množična rast knjižničarstva, se je poslej ta polet začel umirjati. Umiritev je usmerila akcijo v treznejše razmišljanje, predvsem o potrebah pa tudi o možnostih živega delovanja tako velikega števila knjižnic najrazličnejših vrst. Začel se je proces čiščenja in izločanja. Sledeč na eni strani reorganizacijam družbeno-teritorialnih oblik upravljanja in na drugi strani razvojnemu procesu v samem sebi, je slovensko knjižničarstvo dobivalo iz leta v leto bolj organizirane oblike in kvalitetnejšo strokovno podobo. Odmirale in odmrle so knjižnice, ki niso bile organsko zrasle iz potreb bralcev določenega okoliša ali strokovnih interesentov oziroma niso bile neposredno navezane na področje njih delovanja ali bivanja. Tako so sčasoma odpadle skoraj vse tako imenovane sindikalne knjižnice, se medsebojno povezale ljudske knjižnice, le šolske knjižnice so se še nadalje številčno krepile. V letu 1961 je na primer delovalo v Sloveniji 100 znanstvenih, 138 strokovnih, 525 ljudskih in 1412 šolskih knjižnic. Kljub manjšemu skupnemu številu organiziranih knjižnic, ki jih je bilo v tem času v Sloveniji 2175, pa so le-te razpolagale s podvojenim knjižnim fondom, ki je presegal 5 milijonov zvezkov. Neupoštevajoč šolske knjižnice je bilo med bralce knjižnic vpisanih nad 288 000 občanov, ki so nad milijoninpolkrat obiskali knjižnice in si izposodili skoraj 3 milijone knjig, ali z drugimi besedam, knjižnice, spet brez šolskih, so dnevno postregle nad 5000 občanov in jim posodile okrog 10 000 knjig.

Slovensko knjižničarstvo se je tako dokončno uveljavilo kot pomemben sestavni del narodnega kulturnega življenja, slovenski knjižničarji pa kot aktivni javni delavci in soustvarjalci kulturnega obličja sodobne družbe. Družbeno priznanje takšnega položaja in vloge slovenskega knjižničarstva se je kazalo v upoštevanju knjižničarske stroke v zakonodaji o javnih službah, še posebej pa v prvem slovenskem zakonu o knjižnicah. Zakon o knjižnicah je predvsem pravno uveljavil takratno stanje, hkrati pa je razvil popolnoma nove osnove za nadaljnji uspešnejši in sodobnejši razvoj knjižničarske službe in stroke na Slovenskem.

Ob drugih, dovolj elastičnih določilih, ki so omogočala prožnejšo akcijo, je zakon na primer sprožil preoblikovanje javnih knjižnic v samostojne delovne organizacije, vzpostavil enakopravne odnose pri obravnavanju položaja med drugimi ustanovami, prvič na področju javnih služb vpeljal sistem družbenega upravljanja in samoupravljanja, ustanovil institucijo matičnih knjižnic kot jedra slovenskega knjižničarstva, ki naj bodo osnovne baze njegovemu kvalitetnemu razvoju v prihodnje ter postavil zahtevo po strokovnosti knjižničarskega dela, kar je pomenilo za knjižničarsko stroko pridobitev enakopravnega

mesta med drugimi že dotlej bolj razvitimi in priznanimi strokami. Glede na vse to so bile v letih po sprejetju zakona slovenske knjižnice podvržene vnovičnemu kritičnemu preverjanju lastnih moči, družbena skupnost pa postavljena pred čisto določene in odgovorne naloge in dolžnosti do tega področja javnega življenja.

Kljub nekaterim negativnim pojavom, ki so pričali, da je bilo upoštevanje knjižničarstva in zakona mnogokje bolj načelno kot stvarno, moramo ob desetletnici zakona pokazati na vrsto pozitivnih rezultatov, ki pomenijo nadaljnji premik v konsolidaciji slovenskega knjižničarstva.

Vplivanje zakona je najbolj odsevalo na področju javnega knjižničarstva, med tako imenovanimi splošnimi ljudskimi in študijskimi knjižnicami. Danes deluje v vsaki občini Slovenije vsaj po ena samostojna knjižnica splošnega tipa, ponekod pa tudi po dve. Na osnovi zakona je bilo med 60 občinami v 48 formalno uresničeno določilo o matični knjižnici, medtem ko v 12 občinah to še ni urejeno, čeprav v štirih med njimi obstajajo osnovni pogoji. Pomeni, da so družbeno-politične skupnosti 80% izpolnile črko zakona in ustanovile matične knjižnice, medtem ko duha zakona in težnje po kvalitetnem izboljšanju knjižničarstva vse med njimi niso uresničile. Po splošno veljavnih strokovnih normativih ustreza, v celoti ali delno, zahtevam za matično knjižnico samo 43 občinskih knjižnic, medtem ko pet že imenovanih matičnih in preostalih 12 občinskih knjižnic ne izpolnjuje pogojev. Najbolj kritično stanje je v občinah Cerknica, Dravograd, Hrastnik, Laško, Litija, Logatec, Metlika, Mozirje, Sevnica, Šentjur in Šmarje.

Ne glede na to pa moremo reči, da je skoraj $\frac{3}{4}$ Slovenije vendarle oskrbljeno s takšnimi javnimi knjižnicami, ki izpolnjujejo temeljne pogoje, kot so ustrezni knjižni fond, prostori, čitalnice, strokovni kadri in redna finančna sredstva ter se morejo vključiti v splošno slovensko knjižničarsko mrežo in prek nje, poleg lastnih knjižnih fondov, oskrbovati svoje področje s potrebno literaturo. Hkrati morejo te knjižnice delovati kot strokovni usmerjevalci in mentorji drugim knjižnicam, društvenim, šolskim, strokovnim, ki delujejo na njihovem območju. Prav matična dejavnost, vodena po republiški matični knjižnici in službi, je speljala že številne organizacijske akcije in izdelala potrebna strokovna navodila za organizacijsko in strokovno ureditev splošnih ljudskih in študijskih, šolskih in strokovnih knjižnic, da bi se vse mogle enakopravno vključiti v republiško mrežo javne knjižničarske službe.

Po razpoložljivih statističnih podatkih deluje v Sloveniji 1864 knjižnic, od tega 129 znanstvenih, 172 strokovnih, 333 ljudskih in 1278 šolskih, s skupnim knjižnim fondom 4,747.000 zvezkov. V primerjavi s stanjem ob sprejemanju zakona o knjižnicah pred desetimi leti se je povečalo število znanstvenih in strokovnih knjižnic, nadalje znižalo pa število ljudskih in šolskih knjižnic. Prvo, povečanje je pogojeno z ustanavljanjem novih znanstvenih višje in visoko šolskih zavodov ter spoznavanje in potrebe po strokovni literaturi v gospodarskih in drugih delovnih organizacijah. Drugo, zmanjšanje, pa gre predvsem na račun upadanja majhnih društvenih knjižnic, ki niso bile več zmožne živega delovanja in katerih vlogo so prevzele večje in bolj organizirane poklicne knjižnice, oziroma gre to zmanjševanje na drugi strani na račun reorganizacije mreže šol in z njimi vred šolskih knjižnic po šolski reformi. Da pa sta obseg knjižnih fondov in njih izposoja skoraj enaka kot pred desetimi leti, je pripisati dejstvu, da so bile knjižnice nekaj let pred začetkom gospodarske reforme in po njem materialno močno zapostavljene.

Stanje se je začelo izboljševati šele zadnja leta, kar se kaže na ponovni, sicer prepočasni, vendar vztrajni rasti knjižnih fondov in njih izposojanju. O prepočasnem naraščanju govori zlasti podatek, da so fondi ljudskih knjižnic dosegli šele 0,84 knjige na prebivalca ali 37,3 % mednarodnega merila. Ena izmed posledic takšnega stanja je, da je razmerje v skupni masi knjig v vseh knjižnicah na Slovenskem preveč v škodo splošnih javnih knjižnic ter da imajo le-te preveč leposlovni značaj in premalo izobraževalnega fonda. O stanju knjižničarstva na Slovenskem so bili poslanci podrobno informirani z analizama o razvoju in problematiki knjižničarstva v letih 1964—1968 ter o problematiki študijskih knjižnic, ki ju je izdelal republiški sekretariat za prosveto in kulturo, ter s podrobno analizo občinskih matičnih knjižnic, ki jo je pripravila republiška knjižničarska matična služba.

Tovariši poslanci, prav posredovanje vsakomur potrebnih informacij za stalno izpopolnjevanje izobrazbe kot poti do čim bolj izpopolnjenega splošnega ali specialnega strokovnega znanja, ki je vedno bolj odločujoči dejavnik družbenega razvoja, pa je osnovna socialna funkcija knjižnic sodobnosti. Ne moremo reči, da te svoje naloge knjižnice na Slovenskem doslej ne bi bile opravljale, saj so bile med obiskovalci splošnih javnih, šolskih, visokošolskih, strokovnih in znanstvenih knjižnic predvsem učeče se mlade generacije obveznih, srednjih, strokovnih, višjih in visokih šol ter strokovni delavci in raziskovalci z blagovnih in umskih proizvodnih področij, da si poiščejo literaturo, ki jo neposredno ali posredno potrebujejo pri svojem rednem ali dopolnilnem učenju, pri proizvodnem delu ali raziskovanju. Ugotavljamo pa lahko, da je udeležba knjižnic pri splošnem ali specialnem izobraževanju potekala po medsebojno neuskkljenih poteh, da ni bila organizacijsko in kvalitetno kos naraščajočim potrebam ter da je bila za to premalo učinkovita in koristna. Urediti sistem knjižničarske dejavnosti na tak način, da bo čimbolj ustrezal potrebam po izobraževanju na vseh nivojih, je tako zahteva družbenega razvoja kot logična nadaljnja stopnja v samem razvojnem procesu slovenskega knjižničarstva.

V povojni čas smo podedovali organizacijske in delovne oblike knjižničarstva na visokih in drugih šolah, kakor so bile skoraj brez vsakršne resnične strokovne usposobljenosti sprejemljive za miselnost in strokovno vedenje o knjižničarstvu v času pred drugo svetovno vojno. Podedovali smo hkrati tudi splošno prepričanje, da je javna ljudska knjižnica zgolj izposojevalnica čtiva za razvedrilo brez kakršnihkoli vzgojnih in strokovnih namenov. Tem knjižnicam smo po vojni dodali vrsto pokrajinskih študijskih knjižnic kot tip splošnih znanstvenih knjižnic, zgrajen na vzorcu predvojnih avstrijsko-nemških deželnih knjižnic in namenjen predvsem ožjemu krogu znanstvenih interesentov. Študijske knjižnice pa so bile hkrati prve, boljše ali slabše, vendarle strokovno organizirane knjižničarske delovne enote pri nas in kot take temeljni kamen poklicnega slovenskega knjižničarstva. Njih vloga in pomen sta se začela družbeno še bolj afirmirati, ko so iz prvotne zaprtosti v ozek krog znanstvenih interesentov svojega območja postopoma začele razširjati svoj delokrog vedno bolj na področje splošnega in posebnega izobraževanja ter se po sprejetju zakona o knjižnicah na polju matične knjižničarske dejavnosti zblíževati z delokrogom ljudskih knjižnic. Le-te, se pravi ljudske knjižnice, so se po notranjih organizacijskih premikih, z uvajanjem profesionalizacije delovnega procesa in zlasti po uveljavitvi zakona iz zastarelih izposojevalnic zabavnega čtiva v občinskih središčih tu hitreje, tam v slabših materialnih pogojih počasneje, razvijale v posredovalnice literature za splošno obšolsko in pošolsko izobraževanje. Približevanje med

obema tradicionalnima tipoma knjižnic je pripeljalo ne samo do strokovnega in poslovnega sodelovanja, ampak ponekod že do organiziranega povezovanja. Kot izraz naših domačih potreb in družbenega razvoja se je rojevala nova oblika in kvaliteta v slovenskem javnem knjižničarstvu, kakršna se je bila kot najbolj ustrezajoča v naprednejših deželah zahoda in vzhoda vedno bolj uveljavljala že vsa povojna leta. Zdaj je tudi pri nas dozorel čas, da prelomimo s tradicijo in uveljavimo moderni tip sodobnih splošnoizobraževalnih knjižnic kakor so organizacijsko in strokovno načrtane v predlogu koncepcije razvoja knjižničarstva Slovenije. Naj pripomnim, da je ta predlog rezultat daljšega, obsežnega in strokovno poglobljenega študija in razpravljanj v vseh organizacijskih enotah slovenskega knjižničarstva in knjižničarjev ter sad njihovih enotnih spoznanj.

Splošnoizobraževalna knjižnica služi v enaki meri izobraževanju, strokovnemu izpopolnjevanju, širjenju znanstvenih spoznanj, kulturnemu delovanju in razvedrilu ter je najtesneje povezana s potrebami svojega območja po literaturi. Splošnoizobraževalna knjižnica je v svoji osnovi povsod enako strokovno organizirana in vodena. Oblika organiziranosti in razvejenost njenega delovanja pa je odvisna od velikosti in potreb komune, ki ji služi.

Osnovne celice novega enotnega sistema slovenskega javnega knjižničarstva so občinske splošnoizobraževalne knjižnice kot samostojni kulturni zavodi, v okviru katerih delujejo nesamostojne krajevne knjižnice in izposojevališča. Občinske knjižnice se povezujejo v regionalni knjižničarski sistem in prek njega v omrežje slovenskega knjižničarstva in izven njega. Delovna metoda enotnega sistema splošnoizobraževalnih knjižnic je popolna strokovnost knjižničarskih opravil, koordinirano poslovanje in delitev dela, glavni cilj pa osnovna oskrba s knjižničarskimi uslugami in s potrebno literaturo vseh občanov, ne glede na to, ali živijo v mestu ali na deželi, v bolj ali manj ugodnih socialnih ali geografskih pogojih. Temu osnovnemu smotru so podrejeni vsi strokovni delovni normativi kot na primer obseg, vsebina in dopolnjevanje knjižnih fondov, način poslovanja, kadrovska zasedba, odstotek zajemanja odraslih in mladine med porabnike knjižnice in drugi v koncepciji nakazani elementi srednjeročnega razvoja splošnoizobraževalnih knjižnic.

Ob posodobljanju in modernizaciji splošnega javnega knjižničarstva pa velja z enakim interesom sprožiti in uveljaviti enak proces tudi na področju knjižničarstva na stopnji visokošolskega in na nižjih stopnjah izobraževalnega sistema. Analize so namreč pokazale, da je obstoječa organizacija visokošolskih knjižnic nesmotrna, da sta razporeditev fondov in njih sestav nefunkcionalna in da je glede na sodobne vidike te službe neustrezno izvedeno celotno bibliotečno poslovanje, saj takšno, kot je, ne more pri svojem delu slediti razvoju znanosti in tehnike, medsebojnemu povezovanju posameznih disciplin in strokovnih področij in zahtevam hitro rastočega števila interesentov za visokošolsko izobraževanje. Zato se kaže tudi pri nas, kot je to storjeno drugod po svetu pri organiziranju modernega visokošolskega študija, potreba po smiselnem integralnem oblikovanju zaokroženih knjižničnih sistemov, ki bi ustrezali sodobnim visokošolskim potrebam. Kot našim razmeram primerna se nakazuje organizacija treh visokošolskih knjižničnih centrov, in sicer za družbene vede, za tehniške vede in za medicinske vede z ustrezno mrežo fakultetnih, oddelčnih in inštitutskih knjižnic, s primernejšo porazdelitvijo knjižnih fondov in z modernim strokovnim poslovanjem. Gre za to, da postane knjiga, strokovna in znanstvena, in ne samo najnужnejši učbenik in skripta, na posrednejši način,

stalno in močnejše pristopna v procesu visokošolskega študija in širšega doje-manja znanstvenih spoznanj.

Nekaj podobnega velja tudi za vzgojno-izobraževalni proces na vseh drugih stopnjah. Če želimo doseči neposredno aktiviranje učencev pri spoznavanju s šolskimi predmeti, s strokovnimi področji in znanstvenimi spoznanji, potem je prav gotovo spet knjiga, a ne samo običajni učbenik, eden osnovnih pripomočkov za uspešno opravljanje učno-vzgojnega programa in za oblikovanje duhovnega obzorja mladih generacij. Zato je potrebno, da se šolska knjižnica kot kabinet za pouk o uporabljanju knjige in za razvijanje potrebe po spremljanju osnovne in dopolnilne strokovne literature ter na podlagi modernih organizacijskih oblik in delovnih metod organsko vključi v izobraževalni proces kot sestavni del šolanja. Predlagana koncepcija načrtuje osnovno smer, kako prelomiti z dosedanjim zastarelim in omalovažujočim odnosom do vloge šolske knjižnice in kako uveljaviti njeno soustvarjalno funkcijo v modernem učno-vzgojnem procesu.

Tovariši poslanci, predlog za novo koncepcijo razvoja knjižničarstva se pojavlja v času, ko smo z novima sistemskima zakonoma zagotovili kulturi enakopravni družbeni tretman na bazi samoupravnega združevanja interesov za kulturo ter v boljših in stalnejših materialnih pogojih zanjo. In če je interes za kulturo osnovni oblikovalec programa in razvoja kulturnih dejavnosti, potem mora biti prav gotovo pri tem v ospredju interes za knjigo in knjižnice kot za najosnovnejše sredstvo in način pri uveljavljanju kulture in izobrazbe med najširšimi sloji občanov. Zato mora biti med prvimi nalogami nastajajočih kulturnih skupnosti poudarjena skrb in aktivnost za vzpostavitev učinkovite knjižnične organizacije in za čimvečjo dostopnost in uporabljanje knjige. Sem velja najprej usmeriti porabo za financiranje kulturnih dejavnosti določenih finančnih sredstev, ki jih je republika po zakonu odstopila kulturnim skupnostim. Z enakim interesom bi morale k učinkovitejšemu reševanju in modernizaciji knjižničarstva na svojem področju pristopiti tudi samoupravne izobraževalne skupnosti. Knjižničarske strokovne organe pa takšna razvojna koncepcija zavezuje, da bodo stalno bdeli nad njenim izvajanjem, pravočasno pripravljali potrebne strokovne normative, skrbeli za oblikovanje kvalificiranih kadrov in vodili knjižnično javno službo po poteh njene največje učinkovitosti.

V pristojnosti tega skupščinskega zbora je, da vsestransko oceni pravilnost predvidene usmeritve knjižničarstva na Slovenskem, da jo po potrebi dopolni in da zadolži pristojne samoupravne in družbeno-politične dejavnike za njeno izvajanje. Z uresničitvijo začrtanega programa kot sestavnega dela srednjeročnega družbenega razvoja do leta 1975 bo dosežen pomemben napredek na enem temeljnih področij kulture in izobraževanja na Slovenskem.

Predsednik Miloš Poljanšek: Naj povem, da je predloženo gradivo obravnaval naš odbor za kulturne dejavnosti; želi njegov poročevalec poslanec Batista poročilo odbora še ustno dopolniti? (Ne želi.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Avgust Vižintin, prosim.

Avgust Vižintin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Strokovna in teoretična akcija, ki jo vodijo društva bibliotekarjev Slovenije, republiška matična služba, skupnost študijskih knjižnic, sekretariat za prosveto in kulturo že skoraj tri leta, je dala prve rezultate. Vsa naša strokovna prizadevanja, so bila usmerjena v to, kako pripraviti koncept razvoja mreže knjižnic

v Sloveniji in okrog tega koncepta zbrati vse, ki naj v naslednjih letih podpirajo tako usmeritev in jo pomagajo uresničiti.

Skupščina — prosvetno-kulturni zbor je v zadnjih desetih letih večkrat razpravljaj o knjižničarstvu. Ugotovitve teh zasedanj še danes veljajo. Te ugotovitve lahko strnemo v en stavek. Slovensko knjižničarstvo je nastajalo zelo anarhično, knjižnice so v svojem delu premalo povezane med seboj, imajo premajhno družbeno podporo, zato so v svojem delu zastarele, nesodobne in neučinkovite. Razkorak med razvojem knjižnic in ostalim družbenim razvojem se je v zadnjih letih celo povečal.

V imenu društva bibliotekarjev Slovenije bi rad ob tem pogovoru rekel še naslednje:

1. Koncept razvoja mreže knjižnic je skrbno strokovno pretehtan, pač v okviru naših sposobnosti, in soočen z bibliotekarskim razvojem v svetu in z razmerami pri nas.

2. Ne domišljamo si, da je ta koncept brez napake. Dopusčamo možnost, da se v konceptu še marsikaj spremeni. Praksa bo vplivala, da se še marsikaj menja. Zarisan je le grob usmerjevalni koncept. Konkretna izvedba je stvar sprotnih dogovorov in prakse.

3. Predloženi koncept je zajel le osnovno usmeritev, s tem pa naše delo še ni končano. Na področju splošnoizobraževalnega knjižničarstva smo prišli malo dlje. Toda tu so še visokošolske, razne znanstvene, strokovne knjižnice, šolske in še kaj. Tu smo šele na začetku. Obdelavo teh področij nadaljujemo že letos in drugo leto. Na osnovi grobih konceptov, ki so vam danes predloženi, čaka zlasti nas knjižničarje še cela vrsta konkretizacij, podrobni standardi in merila, šolanje kadrov, specialni centralni katalogi, znanstvena in strokovna informacija itd.

4. Kot že rečeno, smo v predloženem konceptu zajeli samo glavne točke mreže knjižnic, samo to, kar moramo zagotoviti, tisto, česar ne smemo pustiti slučajnostim. S tem pa nismo vzeli v zakup celotnega knjižničarstva. Pustili smo dovolj prostora za vse, ki hočejo temu, kar predvideva koncept, kaj dodati.

5. Knjižničarji se dobro zavedamo, da ni moglo biti zajeto v konceptu tisto ustvarjalno, vzgojno-izobraževalno delo, ki mora nastati, če bodo izpolnjeni osnovni pogoji, ki so tu predlagani. Dobro vemo, da naše delo ni samo v tem, da imamo postavljene knjižnice, dovolj knjig in primerne pogoje dela. Prostori in knjige so le osnova za kulturno, znanstveno, izobraževalno dejavnost.

Toda teh pogojev zaenkrat ni dovolj. Zato ni čudno, da je koncept usmerjen prav v to. Prostori in knjige so le sredstva. Mi hočemo več. Knjižnice in knjižničarji se morajo s svojim delom vključiti v celotni sistem vzgoje in izobraževanja, terjamo mnogo več kot vsakodnevno izposojanje knjig, zahtevamo novo vsebino dela in premagati hočemo zastarel tip knjižnic in njihovo poslovanje.

6. V pripravljanju tega koncepta smo težko premagovali miselnost nas samih, naše ustaljene in priučene navade, našo lastno negibčnost in neučinkovitost; ta boj v naših vrstah še ni končan. Lahko pa rečemo, da smo tako daleč, da lahko to bitko prenesemo navzven in terjamo pomoč širših družbenih dejavnikov. Podpora javnosti bo tudi nam pomagala, da se otresemo zastarelih gledanj na knjižničarsko delo in pogumneje sprejemamo moderno poslovanje, ki bo v skladu z družbenim razvojem.

7. Uresničitev koncepta bo terjala več sredstev kot doslej, čeprav mislimo, da ni vse v sredstvih, ampak v naši miselnosti, v našem odnosu do tega pod-

ročja, ki je sestavni del kulturnega razvoja v najširšem smislu. Ta odnos moramo v prvi vrsti menjati, tako pri nas knjižničarjih kot izven nas, v družbi.

8. Koncept se bo zdel marsikomu pri nas pretiran, morda celo fantastičen za naše razmere; tak je tudi v resnici, če ga gledamo iz današnjega stanja, ki je, milo rečeno, zelo slabo. Toda koncept smo delali na hrbet potreb in ne stanja, za jutrišnji dan, iz perspektive modernega knjižničarstva v svetu, tako na vzhodu kot na zahodu. Koncept je delan na podlagi spremenjenih pogledov na vlogo knjižničarstva. Knjižnice obravnavamo kot aktivni del splošnega izobraževanja, študija, znanstvenega dela in raziskovanj.

9. Čeprav ima koncept našete in še morda neodkrite slabosti in je zajel šele osnovni del vprašanj, smatramo, da je vendarle že toliko dozorel, da zahteva podporo skupščine, družbeno-političnih, izobraževalnih in kulturnih organizacij, skratka vse družbe. Koncept potrebuje že v tej fazi enotno podporo. Taka enotna podpora bo nam knjižničarjem pomagala, da z obdelavo strokovnih problemov nadaljujemo in hkrati začnemo uresničevati naše zamisli.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Vižintin. Besedo ima tovarišica Koržetova.

Ančka Korže-Strajnar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V predlogih in mnenjih je republiški sekretar tovariš Slavko Bohanec poudaril, da je ureditev in modernizacija javnega knjižničarstva prioriteta naloga in skrb novoustanovljenih kulturnih skupnosti, in sicer na materialni osnovi za kulturne dejavnosti odstopljenih republiških finančnih sredstev. Ko se v praksi soočamo s tem vprašanjem, pa moramo žal ugotavljati, da skupine, ki vodijo kulturne skupnosti, v marsikateri občini in zlasti v manj razvitih področjih, niso pripravljene sprejeti sedanjih konceptov v moderni knjižnični mreži. Za njih je tak razvoj neutemeljen, marsikdaj slišimo očitke, da se zgledujemo po zahodu, da postavljamo zahteve, ki pri nas niso uresničljive. Menim, da je osnova za kakršenkoli razvoj želja po napredku in da nam zgledovanju po tujih, naprednih dosežkih mora biti vodilo. Tuji sistemi kot vzorci za naše knjižničarstvo pa bi bili seveda za naše razmere nesprejemljivi.

Knjižničarska služba se je v svetu po drugi svetovni vojni naglo razvijala in dosegla dimenzije, ki jih nismo mogli niti slutiti. Spoznanje, da je človekovo znanje eno izmed osnovnih gibal v moderni družbi in neobhodni pogoj vsakega naroda za njegovo vključitev v svetovni razvoj, je povzročilo v vseh razvitih državah globoke spremembe v izobraževalnih sistemih in tako seveda tudi v knjižničarskem sistemu kot njegovem sestavnem delu. Naša današnja slovenska ljudska knjižnica z izredno skromnim in največkrat neustreznim knjižnim fondom, z neustrezno in šibko kadrovsko zasedbo, s svojo neorganiziranostjo in neurejenostjo ne more služiti interesom razvijajoče se družbe. Zato je skrajni čas, da smo tudi v Sloveniji podvrgli vse vrste knjižnic podrobni analizi in ocenitvi ter določili minimalne standarde, da bi se mogli izviti iz zaostalosti na tem važnem področju.

Pri tem ne gre samo za organizacijske spremembe, ki naj bi omogočale boljše in sodobnejšo knjižničarsko službo v Sloveniji, ampak tudi za pomembnejše premike, za nove naloge in funkcijo javne oziroma splošne izobraževalne knjižnice v naši družbi. Osnovno gibalno teh premikov je težnja, da bi ustvarili takšno knjižničarsko službo, ki bo sposobna posredovati vsakemu občanu, kjerkoli živi, literaturo za študij, za permanentno izobraževanje, raziskovanje, za

razvedrilo ter informacije, potrebne za orientacijo v današnji družbi. Za javno knjižničarsko mrežo smo zato sprejeli štiri osnovna načela razvoja modernega knjižničarstva, ki veljajo za vsako sodobno javno knjižnico kjerkoli v svetu, in sicer: dostopnost knjižnice, ustrezen knjižni fond, izšolano strokovno osebje in potrebno materialno osnovo za poslovanje. Za ta štiri načela smo določili naša nacionalna merila oziroma standarde, ki jih moramo sprejeti, če hočemo doseči funkcionalnost, ekonomičnost in sploh upravičenost obstoja naših javnih knjižnic. Ta program bi lahko uresničili v petih prihodnjih letih in menim, da smo to tudi sposobni storiti, če bodo odgovorni faktorji dojeli bistvo sprememb, ki jih želimo doseči, in jih pri naših prizadevanjih podprli.

V tak zelo konkreten koncept nas sili izredno slab položaj sedanjih javnih ljudskih knjižnic, ki pri nas še vedno družbeno niso priznane kot neobhodna osnova za kakršnokoli znanje. V zadnjih 10 letih se stanje kljub zakonu neprestano slabša in smo že na meji, ko skoraj lahko rečemo, da javnega knjižničarstva v sodobnem smislu sploh nimamo. Podatki za leto 1970 kažejo, da je dostopnost do knjig na izredno nizki stopnji in da sposodimo v javni mreži knjižnic eno in pol knjige na prebivalca letno, od tega komaj poprečno 10 % poučne in znanstvene literature, to je 50 % našega minimalno postavljenega standarda za leposlovno literaturo in 25 % našega minimalnega standarda za strokovno in znanstveno literaturo.

Število strokovnega osebja se v zadnjih desetih letih ni dvignilo niti za 10 %, v ljudskih knjižnicah skoraj nimamo visoko izobraženih knjižničarskih kadrov, čeprav bi vsaj v večjih središčih knjižnice take kadre morale imeti. Zelo pomanjkljiva je knjižničarska specializacija in vedno pogosteje se dogaja, da prihajajo v knjižnice kadri brez kakršnekoli strokovne izobrazbe, na delovnem mestu pa največkrat nimajo priložnosti, da bi se ustrezno strokovno usposobili.

Knjižničarstvu doslej s strani občin materialna osnova ni bila zagotovljena in so se sredstva knjižnicam izredno skopo odmerjala. V letu 1970 so knjižnice prejele poprečno za 12 % več sredstev kot preteklo leto. Prirast knjižničnega fonda že od leta 1967 neprestano upada in je bilo za javne knjižnice leta 1970 kupljenih vsega 75 000 knjig, kar pomeni približno na 25 prebivalcev ena nova knjiga. Pri tem bi omenila, da je skoraj 90 % vse kupljene literature leposlovnega značaja. Tudi če bi bilo knjižničarstvo sanirano, bi to zvišanje ne pomenilo dosti, če vemo, da so se knjige v nekaj letih podražile tudi za 100 %. V vseh 25 letih po vojni npr. ni bila zgrajena niti ena nova javna knjižnica. Doživeli smo nekaj skromnih sanacij in še te ob podpori republiških skladov.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Že 1967. leta sem se oglašal pri tej problematiki in moram izraziti svoje zadovoljstvo nad tem, da smo končno prišli do koncepcije razvoja slovenskega knjižničarstva in do predloga nove organizacije knjižnične mreže v Sloveniji. Mislim, da je bilo o tem predvsem na zadnji razpravi, ki je bila o knjižnicah, govora in takrat sem želel, da enkrat to stvar razčistimo. Četudi tovariši, ki so doslej govorili, ugotavljajo, da morda predloženi koncept ni popoln, menim, da ni nobene škode pri tem, ampak da daje koncept vso osnovo za to, da se bo na tem področju lahko nadalje gradilo, skratka, da bomo sploh lahko vedeli, kaj v Sloveniji želimo na področju knjižničarstva doseči.

V podrobnosti se ne bi spuščal, saj je material zelo obsežen in zelo podroben. Vanj je bilo vloženo veliko truda, zbranih je bilo veliko podatkov z raznovrstnih področij in raznovrstnih držav, tako da je dejansko hvale vredno to, da smo dobili prezentirano tako široko sliko tega področja. Mislim, da je iz tega tudi izpeljano tisto, kar je za naše razmere zelo sprejemljivo.

Prav tako se mi zdi, da je gradivo prišlo ob pravem času. Ze prej je tovarišica poudarila, da smo pravkar ustanovili kulturne skupnosti in da bodo te lahko odigravale predvsem pri razvoju knjižnične mreže v Sloveniji večjo vlogo, kot pa je bilo to doslej, ko pravzaprav nobenega ni bilo, ki bi se poglobljal v to. Prav tako bi moral pohvaliti to sodelovanje vseh činiteljev, ki imajo na skrbi knjižničarstvo v Sloveniji; želim, da bodo tudi v bodoče sodelovali, tudi v odnosu do založnikov. Pri tem mislim na odgovor založnikov, ki smo ga dobili, ko smo postavljali vprašanje, kako omogočiti, da bi javne splošnoizobraževalne knjižnice prišle do večjega števila knjig, namreč, da ugodnejša nabava knjig zaradi uzance ni mogoča. Zdaj pričakujem, da bodo morale združene sile knjižničarjev v Sloveniji skupaj z založniki premakniti tudi te svete uzance in tudi na tem področju v odnosu med založniki in knjižnicami nekaj doseči. Pri tem mislim na razne bonitete, popuste in podobno.

Na našem območju smo obravnavali problematiko knjižničarstva in prav v zvezi z novim predlogom organizacije moram reči, da jo celotno naše območje podpira. Nova organizacija bo pozneje sicer terjala določene spremembe, mislim pa, da ni nič bistveno, kakšne te bodo, če se odločimo za tak in tak koncept, kakor ga bo terjal ta predlog; mislim, da bodo iz tega izhajale vse ostale stvari in se bodo temu prilagajale.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovarišica dr. Kornhauserjeva želi razpravljati.

Dr. Aleksandra Kornhauser: K materialu bi imela pripombo, ki zadeva predlog organizacije visokošolskih knjižnic. Točno je ugotovljeno dejstvo, da je organizacija visokošolskih knjižnic razdrobljena in da je nujnost medsebojnega povezovanja podana, saj jo narekujeja po eni strani dosedanja razdrobljenost mreže, po drugi strani pa vse večje potrebe povezovanja znanstvenih disciplin. Toda, ko ocenjujemo nakazano organizacijsko obliko kot dobro, pogrešam vsebinski, sodobni koncept. Zaradi izredno hitrega kopičenja dosežkov znanosti in pa seveda temu ustrezne izredno hitre rasti števila in obsega publikacij postaja klasični koncept knjižnic na področju znanosti zastarel. Razvoj v svetu gre v smeri formiranja dokumentacijskih centrov, ki so usposobljeni v najkrajšem času podati selekcionirane podatke, potrebne za reševanje določenih znanstvenih problemov. Ti centri morajo seveda razpolagati z najsodobnejšo tehnologijo, vključno s kompjuterji.

V materialu ni nakazan razvoj visokošolskih knjižnic v tak dokumentacijski center, čeprav ga je treba nujno predvideti. Ne smemo pozabiti, da tak razvoj spreminja nekatere osnove razvoja, ki so podane v tem materialu. Gre za politiko nabave literature, nadaljnjega nabavljanja revij, saj vemo, da se v svetu namesto tega v znanstvenih disciplinah že močno pojavljajo magnetni trakovi s selekcionirano problematiko. Računalnik pa potem omogoča izredno hitro in selekcionirano posredovanje zahtevanih podatkov.

Dalje je treba to predvideti v konceptu tudi zaradi kadrov, kajti načrtovanje kadrov na starih normativih, na klasični dokumentacijski službi bi kaj lahko

privedlo v polnjenje naših knjižnic z bibliotekarskim in knjižničarskim kadrom starega profila, ki seveda ne bi bil usposobljen za delo s sodobno računalniško tehnologijo. Tak razvoj ni nerealna vizija, saj vemo, da imamo v Sloveniji že serijo računalnikov. Vrsta tovarn ima že svojo dokumentacijo na računalniški obdelavi, da se ne sklicujem na razvoj v svetu. In zaradi tega je nujno načrtovati nadaljnji razvoj visokošolskih knjižnic kot postopno preraščanje v dokumentacijske centre, temu primerno pa je treba načrtovati tudi daljnoročno politiko nabave materiala, še posebej pa politiko formiranja kadrov. Menim, da je ta koncept treba pripraviti v sodelovanju z univerzo in republiškim računalniškim centrom. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Razpravljati želi poslanec Vinko Habjan.

Vinko Habjan: Oglasil bi se, tovariš predsednik in tovariši poslanci, glede šolskih knjižnic. Koncept je zelo v redu in če pogledamo vse njegove sestavine, idealen. Omenjeno je bilo, da je na Slovenskem okrog 1200 šolskih knjižnic. Menim, da bi od koncepta morali čimprej preiti h konkretnim akcijam. Pogrešamo namreč nekega usmerjevalca politike za delovanje šolskih knjižnic. Te naloge se je samoiniciativno že lotila pionirska knjižnica v Ljubljani, vendar bi bilo morda prav, da bi se tudi zavod za šolstvo temu posvetil, morda na isti način, kot je v širšem in bolj znanstvenem merilu za visokošolske zavode pravkar govorila dr. Kornhauserjeva.

Govorimo o nalogah šolskih knjižnic, ki naj bogatijo faze učno-vzgojnega dela na šoli, govorimo o knjižnem fondu, ki je potreben za posamezne stopnje osnovnega šolanja, govorimo o izboru literature, skratka o normativih za šolski knjižnični fond, v praksi pa vidimo, da je to več ali manj prepuščeno nagnjenosti posameznih šolskih vodstev. Knjižničarjev na osnovnošolskih zavodih pravzaprav še ni. Tudi nimamo nekega plana, koliko knjižničarjev bi osnovnošolske knjižnice potrebovale. Razpisujemo sicer mesta knjižničarjev, kvalificiranih kadrov pa ni.

Skratka, menim, da so koncepti zelo v redu, dejanska situacija pa je še popolnoma na začetku; marsikje poslujejo še popolnoma na star, klasičen način. Tu je tudi problem normativov za prostore, za financiranje, za to, koliko knjig naj bi kompletna osemletka z določenim številom učencev imela, kdaj bi lahko nastavila knjižničarja itd. Vse te probleme naj bi urejal nek center, ki bi bil za to dejavnost v povezavi z društvom bibliotekarjev. Nujno je potrebno, da v tem konceptu nakažemo konkretne akcije, ki bi jih naj po mojem mnenju prevzel zavod za šolstvo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi razpravljati? Prosim, tovarišica Koržetova.

Ančka Korže-Strajnar: Že prej je dr. Berčič povedal, da načrtno pripravljamo razvojne programe za vse tipe knjižničarstva. Kar zadeva univerzno knjižnico, smo dejansko povsem na začetku. Seveda pa na univerzi ni mogoče iti mimo ali pa pred sanacijo oziroma reformo univerzitetnega študija. Računamo, da bomo vzporedno z reformo tega študija lahko preformirali tudi univerzno knjižnico tako, kot je to tovarišica Kornhauserjeva že prej omenila. Take načrte imamo, seveda pa prehitovati na tem področju ne moremo.

Sanacijske oziroma razvojne programe šolskih knjižnic imamo že veliko bolj podrobno in točneje obdelane. Ni samo pionirska knjižnica tista, ki samodejno razvija to knjižničarsko dejavnost; v okviru Društva bibliotekarjev in republiške matične službe je pripravljen obsežen koncept in so dejansko že izdelani predlogi, ki bodo šli na sekretariat za prosveto in kulturo ter na republiško izobraževalno skupnost glede števila šolskih knjižnic, glede fonda v šolskih knjižnicah, glede kadrov v šolskih knjižnicah, glede šolskih knjižnic osnovne šole, gimnazije in glede učiteljskih knjižnic, ki so danes predimenzionirano razvite in nefunkcionalne, ker ne vsebujejo tiste literature, ki jo pedagoški delavec pri svojem pedagoškem delu dejansko potrebuje. Naši standardi, na primer, ne predvidevajo učiteljske knjižnice za več kot 100 naslovov literature. Danes pa imajo nekatere naše šolske knjižnice tudi od 12 do 15 000 knjig učiteljskega fonda. To so nekake obsežnejše ljudske knjižnice, ki tja ne spadajo. Ob tem, da mreže javnih knjižnic nimamo razvite, je bilo tako kopičenje te literature do neke mere opravičeno, s tem, ko bomo sanirali mrežo javnih knjižnic, pa takega opravičila ne bo več. Predvidevamo centralno pedagoško knjižnico, ki bo prevzela vso skrb za nabavo tuje strokovne literature, razvila medknjižnično izposojno in ustrezno dokumentacijo tuje pedagoško strokovne literature.

Mislim, da smo na področju šolskih knjižnic najdlje in da bomo v prihodnjem letu lahko točno in jasno povedali tudi glede standardov za šolske knjižnice.

Predsednik Miloš Poljanšek: Poslanec Mušič ima besedo.

Vladimir Mušič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci. Bom čisto kratek. Iz materiala, ki je bil prezentiran na začetku, in iz nekaterih danih obrazložitev, posebej tovarišice, ki je sedaj govorila, se mi zdi, da pričakujemo, da vprašanje knjižnic na visokih šolah, pod čemer lahko razumemo delno tudi znanstvene knjižnice pri nekaterih institucijah, rešuje nekdo od zunaj na podlagi takega ali drugačnega organizacijskega ali systemskega koncepta. V to bi se upal nekoliko podvomit, predvsem pa bi rekel, da ni dobro, da si delamo utvare, da bi lahko kdorkoli od zunaj, naj bo to sekretariat ali neko strokovno stanovsko društvo, vplival na odnose in organizacijo knjižnic kot integralnega dela posameznih visokošolskih in znanstvenih ustanov. S tem seveda ne bi rad ustvaril vtisa, da sem za kakršnokoli zaprtost ali avtonomnost univerzitetnih in znanstvenih struktur, proti temu sem že nekajkrat govoril tu in drugod, hočem pa poudariti predvsem to, da je treba najbrž marsikaj spremeniti v načinu dela tako na univerzah kot na mnogih naših tako imenovanih znanstvenih raziskovalnih ustanovah, da bi knjižnice dejansko začele predstavljati integralni del, da bi se notranje gradile v skladu z modernimi principi znanstvenega in pedagoškega dela na teh višješolskih in znanstvenih ustanovah. To je samo obrobna pripomba, da si ne bi delali utvar in se naslajali nad konceptom nekega sistema oziroma da ne bi preveč pričakovali od neke reforme, ki zaenkrat lebdi še precej v zraku, zlasti v svojih detajlih, pri tem pa ne bi skušali usmeriti večja prizadevanja v bistvena vprašanja spremembe sistema in načina dela.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Bruno Hartman.

Bruno Hartman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V gradivu, ki nam je bilo predloženo, je v oddelku o visokošolskih knjižnicah omenjena samo ljubljanska univerza in njenih 42 knjižnic. Situacija pa je takšna, da se na Slovenskem vendarle pojavlja že drugo visokošolsko središče, v Mariboru, in da so se v 10 letih, ko se je to središče utrjevalo, pojavili na področju knjižničarstva natanko isti problemi kot na ljubljanski univerzi.

Če gledamo, kako se vprašanje visokošolskih knjižnic oziroma univerznih knjižnic rešuje v svetu, zlasti na novo nastalih univerzah, vzemimo v Veliki Britaniji in Zahodni Nemčiji, da o Združenih državah Amerike sploh ne govorim, potem vidimo, da smo v Mariboru na veliki razpotnici: ali bomo utrdili takšen sistem, ki je privedel v slepo ulico celoten knjižnični sistem na ljubljanski univerzi, ali pa bomo ubrali neke nove, moderne, praktične, racionalne in ekonomsko opravičene poti. To je vprašanje, ki bi ga po mojem mnenju morali izredno hitro reševati, in to hkrati z reformo univerzitetnega študija.

Knjižnični sistem visokošolskih zavodov je namreč tesno povezan z načinom študija, in mislim, da je naša neposredna naloga, da te stvari izredno hitro rešimo, če naj rešimo vprašanje kadrov, ki naj bi jih v prihodnjih desetih letih dobili.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi besedo? (Ne.) Kaže, da so izčrpali razpravo; dovolite, da skušam povzeti temeljne misli.

Že uvodoma smo slišali, da nam gradivo, ki nam je bilo prezentirano in tudi faza, v kateri se nahajamo glede razprave obeta kvalitativno nove možnosti in predvsem tudi boljše rezultate. Gradivo je vendarle tako zastavljeno, drugače tudi biti ni moglo, da predvsem usmerja razreševanje tako imenovanih splošnih izobraževalnih knjižnic, vse ostalo nakazuje kot potrebno in možno urejanje. V nobenem primeru pa v samem gradivu še ni rešitev oziroma perspektiv ter metodologije urejanja za vse vrste knjižnic, od tako imenovanih splošno izobraževalnih, študijskih, knjižnic naše univerze, višjih in visokih šol do naših šolskih knjižnic. Mislim, da nas to delo še čaka in da bo prav, če bodo tovariši, ki so s tolikimi naporji in uspehom pripravili gradivo za današnjo razpravo, v sodelovanju z vsemi neposrednimi prizadetimi izoblikovali tudi konkretnější perspektivni program razvoja oziroma koncept sistema knjižnic na posameznih področjih. Opozarjam na to veliko kompleksnost, ki nas seveda ne sme zadržati v urejanju sedanjega, marveč nam mora, na kar je nekaj poslancev že opozorilo, nakazovati tudi možnost postopnega adaptiranja k vsem tistim novostim, tehničnim in sistemskim, ki se danes v svetu že kažejo in ki jim moramo slediti, če hočemo, da ne bomo na tako pomembnem faktorju vpliva zaostajali.

Bilo je opozorjeno tudi na sedanjo strukturo naših knjižnic, ki da je neustrezna in na katero bo treba v prihodnje bolj paziti in jo spreminjati. Rad bi opozoril, da se mi zdi nezadostno koncipirati možnosti strukturalnih sprememb naših knjižnic samo s pomočjo sredstev, s katerimi razpolagajo kulturne skupnosti. Menim, da bo treba v tej smeri izkoristiti vse posredno, predvsem pa neposredno prizadete, pri čemer mislim tudi na izobraževalne skupnosti, na gospodarstvo in na ostale faktorje. Sicer strukture ne bomo tako hitro spreminjali, kot je v gradivu nakazano kot nujno.

V uvodnem nagovoru je bilo rečeno, naj bi naš zbor podal oceno predlogov in hkrati zadolžil za izvajanje vse samoupravne in druge faktorje. Mislim, da je takšna odločitev, ki bi jo naj sprejel naš zbor, vsaj v določenem

delu preveč ambiciozna, ker bi posegala v domeno strokovnih ocen oziroma strokovnih solucij; to pa prav gotovo ni naša dolžnost.

Vsekakor pa naš zbor v celoti podpira zavestno organizirano delo v smeri posodobljanja sistema in metodologije urejanja vseh vrst knjižnic in v tem smislu dajemo vsi skupaj podporo gradivu in stališčem, ki jih v gradivu postavljajo predlagatelj, predvsem sekretariat za prosveto in kulturo. Mislim, da je prav, če se v tem trenutku zavezujemo, da bomo kot zbor tudi v prihodnje spremljali vse rezultate pri uresničevanju stališč, ki so v gradivu, prav tako pa tudi vsebinsko spreminjanje, za katero so podani elementi in tudi izrazita potreba v vseh vrstah naših knjižnic.

Glede knjižničnega kadra in glede močnejšega prizadevanja po sodobnejši koncepciji, mislim, da je tu treba gradivo dopolniti, ker je sistem šolanja kadra vendarle postavljen še tako, da bolj zadošča potrebam sedanje situacije v naših knjižnicah. V manjši meri nakazuje oblikovanje kadrov v tej smeri, da bi prav ti pomenili nov element pritiska na moderno organizacijo našega knjižničnega sistema.

To so moje zaključne misli. Ali želi morda k temu, kar sem povedal, kdo še kaj pridati? (Ne želi.) Sicer z njimi zaključujem razpravo in odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 10,50 in se je nadaljevala ob 11.45.)

Predsednik Miloš Poljanšek: Nadaljujemo z delom in sicer s 5. točko dnevnega reda, to je s predlogom zakona o obveznem pošiljanju tiskov.

Predlog zakona je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil sekretarja za prosveto in kulturo tovariša Slavka Bohanca. Vprašujem, ali želi tovariš Bohanec ustno obrazložiti predlog? (Ne želi.)

Predlog sta obravnavala naš odbor za kulturne dejavnosti in skupščinska zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem posredovala pismeni poročili. Želita predstavnika odbora oziroma komisije še ustno obrazložiti stališča? (Ne želita.)

Začenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Ne javi se nihče.) Kaže, da nihče; zato zaključujem razpravo in predlagam, da najprej glasujemo o treh amandmajih, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija, in to k 1., 2. in 4. členu predloga zakona. Vsi trije amandmaji so redakcijskega značaja, zato o njih glasujemo hkrati! Kdor je za amandmaje zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 1., 2. in 4. členu predloga zakona.

Sedaj lahko preidemo na glasovanje o predlogu zakona. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlog zakona o obveznem pošiljanju tiskov z amandmaji k 1., 2. in 4. členu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Osnutek zakona je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet. Ugotavljam, da ni predstavnika izvršnega sveta. Ima morda kdo od navzočih njegovo pooblastilo?

Slavko Bohanec (iz klopi): Določen sem, da v obravnavi sodelujem, če bo potrebno; ne bom pa dal uvodne besede.

Predsednik Miloš Poljanšek: Torej, če bo potrebno, da bi pooblaščen predstavniki izvršnega sveta dal komentar, bom pač moral pozvati člana izvršnega sveta, kjerkoli pač že je.

Osnutek zakona sta obravnavala odbor našega zbora za znanstveno-raziskovalno delo in skupščinska zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem predložila pismeno poročilo. Želita predstavnika odbora oziroma komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Začenjam razpravo. Se kdo javlja k besedi? Prosim, dr. Avguštin Lah, ki je v tem primeru predstavniki Slovenske akademije znanosti in umetnosti oziroma zastopa predsednika akademije.

Dr. Avguštin Lah: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zahvaljujem se vam v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti za vabilo in možnost, da kot njen zastopnik s pooblastilom predsednika spregovorim o pomenu in značilnostih novega zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, hkrati pa vas prosim, da opravičite odsotnost predsednika akademije, tovariša akademika Josipa Vidmarja, ki je v Novem Sadu, a je predstavljal akademijo v drugih dosedanjih razpravah o osnutku zakona. Dejstvo, da ste v tem visokem domu dali besedo predstavniku slovenske akademije, dokazuje, da skupno in z vseh vidikov pretresamo vlogo, organizacijo in usmerjenost te pomembne ustanove. O vidikih teh rešitev v novem zakonu in o sedanjih orientaciji akademije, spoštovani tovariši poslanci, bi vam želel spregovoriti ob tej priložnosti.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima in opravlja dvojno nalogo in vlogo: V prvi vrsti je to družbena ustanova, ki združuje najzaslužnejše znanstvenike in umetnike naše domovine, katerim je družba z izvolitvijo za člana akademije to posebej priznala. Nedvomno je potem po tej strani akademija ustanova posebnega družbenega pomena, vendar tako ni zapisano v osnutku zakona, ker bi potem morali še marsikaj preurediti. Po drugi strani pa je ta ustanova skupnost vrste inštitutov in drugih znanstvenih organizmov, ki imajo v okvirih slovenskega raziskovalnega programa in v znanosti svoje konkretne naloge, med temi nekatere trajne in specifično določene.

Ob pripravljanju osnutka zakona in zunaj teh razprav je bilo precej govora, kakšna naj bo vloga in značaj akademije. Po osvoboditvi, ko se je sprostila tudi ustvarjalnost v znanosti in jo je prva slovenska vlada že od začetka izjemno podpirala, je bila akademija osrednja in močna znanstvena organizacija, kakršne so znanstvene akademije v socialističnih deželah. Ker pa samoupravljanje v znanosti še ni bilo dovolj razvito, njen razvoj so usmerjali predvsem administrativno, z določanjem nalog po potrebah in možnostih, so se nekatere institucije postopoma osamosvojile in zunaj akademije snovale tudi nove. Tako je naša znanost imela različna pota in tudi Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ni bilo dano, da bi se celoviteje razvijala, niti na področjih, ki so ostala predvsem v njenem okviru. Zato pri nekaterih raziskovalnih

nalogah precej zaostajamo. V takih okoliščinah smo z zadovoljstvom pozdravili ustanovitev raziskovalne skupnosti Slovenije, ker ta lahko na samoupravnih načelih in ob širši družbeni podpori, če bo izpolnjevala svoje smotre in naloge, zagotovi potrebno koordinacijo, načrtovanje in usmeritev v znanosti k nalogam, od katerih je odvisen naš gospodarski in kulturni razvoj.

Druga možnost in varianta pa je bila postaviti akademijo samo z njeno prvo funkcijo, to je, združevati najzaslužnejše znanstvenike in umetnike. Takšne so akademije v kapitalističnih deželah. To je sicer cenejša varianta, a smo proti njej imeli dovolj utemeljene razloge. Znanosti ne razvijamo zaradi nje same, temveč zavoljo nalog, ki jih ima v socialistični družbi.

Dva osnovna razloga sta za takšno opredelitev akademije, kakor jo nakazuje osnutek zakona: z dvojno vlogo in nalogo. Najprej smo se vprašali, kako postaviti prvo funkcijo akademije in kakšen položaj akademikov in dopisnih članov je treba zagotoviti. Akademiki so v prvi vrsti znanstveni ali umetnostni delavci, vezani direktno na to ustanovo ali pa na univerzo oziroma na kak drug raziskovalni zavod. Če družba prizna velik, pravzaprav izjemen prispevek člana akademije znanosti, potem je za družbo edino smiselno in primerno, da tem uglednim znanstvenim kadrom v akademiji zagotovi:

a) delovne pogoje, to je kabinete (če jih nimajo na drugih ustanovah), kjer imajo lahko še naprej vpogled v znanost, kjer se lahko posvečajo svojemu življenjskemu delu, pridobivanju in vzgoji novih kadrov, kjer imajo informacije in literaturo;

b) da se lahko razbremenijo drugih družbenih in delovnih dolžnosti ter aktivno vključijo v programiranje in usmerjanje znanosti in raziskovanj; zato so vsi člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti tudi člani raziskovalne skupnosti Slovenije;

c) dati jim je treba primerno nagrado, vsaj v višini dobrega dodatka za ločeno življenje, da bi se z vsemi močmi lahko posvetili znanosti;

č) imeti morajo možnost za objavlanje razprav in drugih del, ki jih ustvarjajo.

Toda kabineti akademikov niso isto, kakor inštituti Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Znanost se razvija po mnogih poteh, z vse bolj široko zasnovano dela in orientacijo, kljub specializaciji znanstvenikov. V družbi smo se odločili, da tudi znanstveno delo nagrajujemo po določenih kriterijih, to je po projektu in po delu. Zato so potrebni inštituti Slovenske akademije za znanost in umetnost za opravljanje nalog, ki jih tej ustanovi nalaga slovenska družba in razvoj znanosti. Na akademiji so razvite naravoslovne in družbene vede, zlasti tiste, ki se ukvarjajo s proučevanjem preteklosti in sedanjega družbenega razvoja. Lahko bi rekli, da imajo ti inštituti trajen raziskovalni program, vendar o tem posebej kasneje.

Smoter mi je bil poudariti smisel dvojnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti, njeno družbeno funkcijo v znanosti in hkrati njene naloge v naši znanosti in družbeni praksi. Njena naloga je dajati priznanje najzaslužnejšim za slovensko znanost in umetnost ali za znanost v obče, gojiti znanost in raziskovalno delo po skrbno pretehtanem nacionalnem, da tako rečem, programu. Ta dvojnost se kaže tudi v osnutku zakona v razdelitvi samoupravnih pravic. Naravno je, da je skupščina akademije najvišji organ upravljanja z vsemi primernimi funkcijami. Skupščino sestavljajo člani akademije, od teh pa je le del v delovnem razmerju z akademijo oziroma znanstveno dela v njenih institucijah. Njim je zaupana osnovna delitev dohodka, določanje osnovne politike

in sprejemanje statuta. Glede na strukturo akademije in povezovanje različnih njenih sektorjev je naravno, da ima precejšnje pravice in dolžnosti tudi predsedstvo slovenske akademije in predsednik kot njen predstavnik.

V osnutku zakona sta zastavljena dva bistvena koraka naprej: eden za boljši razmah znanosti in akademije, drugi za samoupravne pravice posameznih enot slovenske akademije. Vprašanje znanosti, njene konkretne probleme na akademiji rešujejo in določajo razredi. Teh je pet. Sestavljajo jih le člani Slovenske akademije. V njenih raziskovalnih enotah pa deluje večje število znanstvenih delavcev, ki torej niso člani Slovenske akademije. Tem je tudi treba priznati samoupravne pravice v znanosti. Vse to je mogoče urediti s samoupravno strukturo enot akademije in s takšno postavitvijo razredov, da bodo na sodobnih načelih znanstvenega dela in programiranja lahko koordinirali in povezovali delovanje vseh znanstvenih delavcev, ki so vezani na program slovenske akademije.

Predsedstvo slovenske akademije je, upoštevajoč takšno razvojno in njej ustrezno kadrovsko politiko, predlagalo ustanovitev še ene kategorije sodelavcev, to je, znanstvenih svetovalcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ti ne bi bili člani akademije, temveč stalni in tesni sodelavci izmed priznanih znanstvenih delavcev v naši domovini, ki bi jih volili razredi in bi jim predsedstvo akademije podelilo to priznanje in ustrezno listino. Na tak način se bo primerno povečal krog priznanih znanstvenih delavcev in deloval po programu slovenske akademije, razredi bi imeli boljši pregled za predlaganje novih članov pa tudi bistveno širšo osnovo za delovanje. Za vsak znanstveni razred bo osnovana znanstvena skupnost razreda, v kateri bi delovali tako člani akademije, kakor znanstveni svetovalci akademije in znanstveni delavci enot akademije. Takšna skupnost pod vodstvom tajnika razreda, ki pa bo imel pomočnika iz vrst znanstvenih delavcev akademije, bo uspešneje razvijala znanstveni program, koordinirala delo in se povezovala z drugimi institucijami. V znanstvenem delu bi lahko dosegli najvišjo stopnjo samoupravljanja. V takih pogojih bo treba zagotoviti, da bodo raziskovalne enote akademije vodili znanstveni delavci, ki se v tem lahko popolnoma angažirajo ne glede na to, ali so akademiki ali ne. To slednje je zadeva še nadaljnjega dogovarjanja v akademiji in opredelitve v statutu. Sicer pa ima vsaka raziskovalna enota, to je inštitut, svoj znanstveni svet, ki skrbi za povezanost in skladje delovanja inštituta s politiko celotne akademije, ki jo določa skupščina.

Znanstveno in raziskovalno delo na akademiji, kar je bistvena njena naloga, se razvija na osnovi programa, ki ga usklajujejo z republiško skupnostjo za raziskovanje oziroma s skladom Borisa Kidriča in drugimi ustanovami, s katerimi je urejeno sodelovanje; mislim predvsem na univerzo. Te naloge so:

1. stalno spremljati in proučevati vse tisto, kar označuje razvoj naše dežele, ljudstva in kulture v najširšem smislu; obseg je določen s programom in z delitvijo dela z drugimi ustanovami;

2. prispevati k reševanju odprtih vprašanj našega razvoja;

3. skrbeti za pregled in za dostopnost vseh raziskovalnih del in proučevanj, ki se nanašajo na prvi dve točki; ta naloga je pri nas slabo rešena;

4. objavljati dela, prirejati posvetovanja, razprave, predavanja, razstave in vse tisto, kar povezuje znanstvenike, kar omogoča združevanje, izmenjavanje izkušenj in sploh napredek v znanosti in

5. razvijati stike s sorodnimi ustanovami doma in na tujem.

Vse, kar smo našteli, vpliva na zasnovu in ureditev te ustanove oziroma določila zakona. Slovenska akademija znanosti in umetnosti nima teženj ali programa, da bi skušala združevati čim več funkcij in nalog; mi podpiramo tezo, naj delujejo različni faktorji in institucije, vemo pa tudi, kje je temu racionalna meja in nimamo odklonilnega stališča, da bi v prid znanosti tudi bolj povezovali nekatere stroke. Osnutek zakona s tem računa in prepušča urejevanje teh vprašanj statutu in s pooblastili predsedstvu oziroma skupščini.

Eno nerazčiščenih vprašanj je odprtost slovenske akademije glede na volitve in sestavo rednih njenih članov, to je akademikov. Ni vprašanje v zaslugah znanosti in umetnosti, temveč v drugih kriterijih. V osnutku zakona sta v 11. predlaganem členu 2 varianti. Prva, da je za rednega člana lahko izvoljen le državljan SFRJ, ki deluje v SR Sloveniji, torej v okviru naših državnih meja; druga pa, da je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, torej brez poudarjanja državljanstva SFRJ, ki živi in deluje v SR Sloveniji. Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije se je izrekla za prvo, torej ožjo opredelitev, ki postavlja državljanstvo in delovanje v Sloveniji. Iz širših družbenih krogov pa slišimo predvsem koristne predloge, naj bi ne zanemarili naš zamejski etnični prostor, torej ne postavljali državnih meja za okvir. V praksi akademije pa vemo, da imamo tudi rednega člana, ki je živel in bil izvoljen v Sloveniji, a sedaj živi v tujini in je še naprej član in sodeluje.

V podobnem času, ko prav znanost premaguje vse politične meje, bi bilo prav, da to vprašanje pretresemo in najdemo varianto, ki bo dovolj široka. Znanstveni delavci na slovenski akademiji pa pridobivajo znanstvene naslove po istih zakonskih načelih in kriterijih, kakor na univerzi in zato naj imajo naslovi na akademiji tudi zunanjo veljavo.

Tovarišice in tovariši poslanci! Ko pregledujemo minulo in sedanje delo slovenske akademije, njeno vlogo v slovenski znanosti v kulturni politiki, njeno sodelovanje z univerzo, inštituti in tudi z nekaterimi gospodarskimi organizacijami, lahko rečemo, da opravlja zelo koristno delo. Njeni člani so dejavni na vseh področjih. Tudi delovna skupnost je zelo aktivna in vsi smo sodelovali pri oblikovanju predloženega zakonskega osnutka. Prepričani smo, da bomo v okviru raziskovalne skupnosti Slovenije in s politiko republiških družbenih organov vse uspešneje reševali tisto, kar zavira uspehe našega dela, da namreč nimamo dovolj pomožnega kadra in da imamo še vedno več klasičnih, kakor sodobnih pomagal za znanstveno delo.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti pripravlja novo projekcijo svojega znanstvenega in raziskovalnega dela, v katerem so oporni stebri velika monografija Slovenije, zaščita in urejanje naravnega in kulturnega bogastva, nacionalni atlas, izdajanje znanstvene literature in za slovensko kulturo temeljnih del, med katerim naj omenimo samo slovar slovenskega knjižnega jezika. Ta dela pripravljajo tudi v sodelovanju z drugimi ustanovami. Za nekatere je morda celo težišče dela zunaj, a vendar vemo za svoje naloge. To sicer niso projekti, ki rešujejo tehnologijo, pospešujejo proizvodnjo ali se dajo financirati iz dohodka proizvodnje, temveč so dela naše kulture in razvojnih dosežkov, kajti nismo narod samo mi, temveč naše generacije dedujejo dosežke vseh prejšnjih generacij in puščajo dediščino bodočim. Vsak narod ima svojo kulturo. Ta odseva razvoj in je del njegove biti, razviti narod pa torej za kulturo lahko stori več. V tem pogledu ima prav Slovenska akademija znanosti in umetnosti svoje posebne naloge, zato smo tudi financiranje v zakonskem osnutku predvideli temu primerno. Za osnovne naloge naj slovenska akademija

dobi sredstva iz republiškega proračuna, za pomembna in dogovorjena dela v okviru znanstvenega programa pa naj ima podporo tudi od družbenih skladov za znanost. Kot vsaka organizacija, ki ustvarja dohodek s svojim delovanjem in rezultati, mora tudi ta naša imeti svoj dohodek, delitev in sklade, ki jamčijo uresničenje samoupravljanja, vodenje kadrovske politike in razširjeno reprodukcijo.

Upam, da sem uspel prikazati značilnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti in kako so te rešene v osnutku zakona. Marsikatero formulacijo je mogoče še spremeniti in vsako izboljšanje smo ali bomo podprli. Imamo le eno priporočilo: o upravljanju na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je bolje, da je zapisano več kakor manj, saj se tu srečujejo različni dejavniki in so določene specifičnosti. Želim vam zagotoviti, da se člani in sodelavci Slovenske akademije znanosti in umetnosti zavedamo nalog, ki jih imamo v znanosti in v slovenskem kulturnem programu in da jih bomo prizadevno po pogojih in močeh uresničevali. Prosim vas torej, da se zavzamete za sprejetje zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Izkoriščam to priložnost in se zahvaljujem izvršnemu svetu, republiškemu sekretariatu za prosveto in kulturo in vsem poslancem, ki so že doslej razpravljali o osnutku zakona, za njihovo razumevanje in sodelovanje. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa predstavniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti za prispevek.

Nadaljujemo z razpravo. Kdo želi razpravljati? Dr. Demetrij Brodar, prosim.

Dr. Demetrij Brodar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O predloženem osnutku zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je treba razen samih določil zakonskega osnutka pogledati tudi nekoliko širše, kje in kakšno je njeno mesto. To še posebej zato, ker ravno začenjamo izvajati lani sprejeti zakon o raziskovalni dejavnosti.

V vsesplošnem napredku se je v zadnjih 25 letih močno razvilo tudi raziskovalno delo. Število organizacij, ki jim je znanstveno raziskovalno delo osnovni namen ali pa vsaj ena vrsta dejavnosti, se je močno povečalo. Čeprav je akademija samo ena od njih in to daleč ne največja, pa ima vendar poseben pomen v naši znanosti. Bila je ustanovljena tik pred zadnjo vojno in je takoj po osvoboditvi z ustanovitvijo večjega števila inštitutov dobila delovni značaj po zgledu akademije v drugih socialističnih državah. Zaradi hitrih družbenih sprememb je bila ta smer razvoja kmalu ustavljena. Veliki inštituti, kot so fizikalni inštitut Jožefa Stefana, kemični inštitut Borisa Kidriča, elektroinštitut Milana Vidmarja, inštitut za turbinske stroje, so se ločili od nje in zaživel samostojno. Izvolitev za člana akademije pomeni najvišje nacionalno priznanje za dosežke v znanosti ali umetnosti. Zato je vloga akademije kot reprezentativne ustanove, ki je trajna in ne more biti sporna, seveda ostala. Precej let pa ni bil jasen položaj manjših inštitutov, ki so ostali pri akademiji in zaradi takega stanja v glavnem stagnirali. Od časa do časa se je pojavila ideja, da se ukinejo oziroma prenesejo drugam in naj ostane v akademiji le častna funkcija. Vzporedno pa so tekale številne razprave o pomenu in potrebnosti teh inštitutov.

Predloženi osnutek zdaj te dileme rešuje. Iz več členov in tudi iz obrazložitve izrecno sledi, da ima akademija poleg reprezentativne še drugo, to je delovno, znanstveno raziskovalno funkcijo. Delokrog v osnutku ni omejen,

vendar pa iz formulacij izhaja, naj akademija goji predvsem tiste znanosti, ki jih, ob pomanjkanju boljšega imena, imenujemo nacionalne znanosti. Mislim, da je taka orientacija akademije v danih razmerah pravilna, rekel bi, celo edino pravilna.

Pri tem naj omenim noviteto, to je člen 29., ki pravi, da akademija po potrebi ustanavlja tudi kabinete za člane akademije. Ta določba je izredno važna, saj je z njo posredno določen tudi status inštitutov. Kabineti so tiste, po pravilu manjše, delovne enote, ki služijo posameznim članom akademije za njihovo osebno delo. Torej so ustanovljene ad personam. Ko potreba preneha, vsekakor pa s smrtjo akademika, kabinet preneha obstajati.

V nasprotju s tem pa so druge delovne enote trajne. Delajo na določenih nalogah permanentno, ne glede na personalni sestav članov akademije. To je nedvomno tisti pogoj, ki jim daje pravico do obstoja, saj so glavne naloge akademijskih inštitutov dolgoročne. Predaleč bi šel, če bi se na tem mestu podrobno spuščal v program akademijskih inštitutov. Omenim naj le, da že precej časa teče delo na pripravi takega programa, ki bo vseboval najnujnejše teme za posamezne vede in ki bo obenem usklajen z drugimi institucijami. Pri tem ne gre samo za odpravo dvojnosti, saj tega že doslej skoraj ni bilo, ampak bolj za enotno akcijo tudi v organizacijskem pogledu.

Ob tem se pojavlja vprašanje odnosa do pred kratkim osnovane raziskovalne skupnosti Slovenije. Mislim, da so v tem pogledu pred nami le praktična vprašanja in da problematičnih vprašanj in dilem ni. Raziskovalna skupnost ima širši značaj in akademija se bo vključila kot, upajmo, pomemben element v njeno dejavnost. V organe raziskovalne skupnosti Slovenije so bili izvoljeni tudi nekateri člani in znanstveni delavci akademije, kar zagotavlja stalno sodelovanje. Sicer pa akademija že danes stremi za tem, da si bo s svojim delom pridobila tisti položaj, ki ji, oziroma ki naj ji pripada.

Preden preidem na notranjo organizacijo, naj spomnim še na člen 10., ki omejuje pravico do izvolitve za rednega člana na državljane SFRJ. V mislih imam naše etnične manjšine v sosednjih državah in tudi naše znanstvenike, ki delujejo drugod. Mogoče bi bilo prav, da se tudi njim pusti možnost izvolitve.

Že doslej so se člani akademije združevali v razredih, ki so sestavljeni po strokovnem vidiku. Razred naj bi kakor doslej tudi v prihodnje reševal vprašanja znanosti in vodil konkretno delo na akademiji. Osnutek novega zakona pa pri organizaciji razredov dodaja bistveno novost. Pri vsakem razredu je namreč predvidena tudi razredna skupnost. Ker so člani razreda izključno člani akademije, niso znanstveni delavci, ki so v rednem delovnem razmerju na akademiji, imeli doslej nobenega vpliva na delo v razredu niti niso bili o tem delu obveščeni. V novouvedeni razredni skupnosti pa le-ti enakopravno sodelujejo. Medsebojne odnose razreda in razredne skupnosti bo moral natančneje določiti statut. Najbrž ne bo mogoče iti mimo tega, da bodo pravice odločanja pridržane razredu, torej članom akademije, in bo razredna skupnost imela le bolj parlamentarni značaj. Toda ne glede na to bo ta nova oblika imela v praksi velik pomen, saj so znanstveni interesi članov akademije in znanstvenih delavcev identični. Tudi novouvedeni pomočnik tajnika razreda, ki naj bo iz vrst znanstvenih delavcev, je pomemben. Opravljaj naj bi tehnične posle in skrbel za trajno povezavo.

V razredni skupnosti prihaja do izraza še ena novost predloženega osnutka. Druga alineja člena 8 pravi, da ima akademija tudi znanstvene svetovalce SAZU,

ki se po členu 12 volijo iz vrst priznanih znanstvenih delavcev v slovenskem kulturnem prostoru. Ti znanstveni svetovalci delujejo kot polnopravni člani razredne skupnosti, kar ima dvojni pomen: po eni strani se s tem akademija bolj odpre navzven, po drugi strani pa se bo morda povečalo število sodelavcev pri izvajanju postavljenega program.

Doslej sem govoril o pozitivnih določitih osnutka zakona o SAZU in o njegovih obetajočih intencijah. Žal pa je v osnutku tudi precej težka napaka. Prva vrstica člena 5 pravi, da SAZU posluje po načelih samoupravljanja. Moram ugotoviti, da je to le deloma res. Za kolektiv znanstvenih in strokovnih delavcev je to le deklaracija, ki ima malo stvarne podlage. Naj spomnim na 31. člen, ki na začetku ugotavlja, da je najvišji organ akademije skupščina. V skupščini akademije pa so vsi člani akademije, ki razen dveh, niso v rednem delovnem razmerju z akademijo in imajo svoje samoupravne pravice zagotovljene že na svojih službenih mestih. Minimalnega zastopstva delovnega kolektiva, ki niti nima vseh pravic, nikakor ni mogoče enačiti s samoupravljanjem. To je seveda vedel tudi predlagatelj osnutka in opravičilo beremo v obrazložitvi na strani 3, opomba pet. Da citiram: »Osnutek zakona določa samoupravne pravice teh delavcev smiselno z zakonom o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih v SR Sloveniji.«

Moram reči, da mi ni razumljivo, kako more priti do take primerjave. Znanstveno delo je ustvarjalno delo, ki ga ni mogoče stisniti v kalupe, ki zahteva iniciativo in intuicijo posameznika. Vprašujem se, kam bomo prišli, če bomo to načelo posplošili, kajti zakaj naj bi veljalo samo za nekatere? Vsekakor moram s tega mesta proti takim tendencam odločno ugovarjati. Razprave o novi organizaciji SAZU so pokazale, da bi popolno uveljavljanje samoupravljanja vodilo v tri smeri: ali bi zaradi prevelikega števila organov in komplicirane povezave med njimi bilo delo prizadeto in poslovanje komaj možno; ali bi prišli navzkriž z reprezentativno funkcijo akademije; ali pa bi bilo treba delovni del ločiti od akademije. Iz teh dilem vodi zaenkrat samo ta pot, ki jo je ubral tudi osnutek zakona, da se okrnejo samoupravne pravice znanstvenih delavcev. Ne vidim razloga, zakaj bi se skrivali za neprimernimi primerjavami in ne bi povedali tako, kot dejansko je.

Se dve stvari bi rad omenil, ki se ne tičeta direktno zakonskih formulacij.

Najprej druga alineja 28. člena, ki pravi, da samoupravne pravice inštitutov in drugih enot SAZU določa v soglasju z zakonskimi predpisi statut SAZU. Če se bo ta člen v statutu dosledno izvedel, kar ne bi smelo biti težko, saj ni nobenih objektivnih ovir, bi bili najbrž dani pogoji, da bi kljub prej izrečeni pripombi postal delovni del akademije sodoben in dobro delujoč organizem. Druga pripomba pa se tiče nepisanega pravila, da je lahko vodja inštituta le član akademije. Ker ni nujno, da je vsaka stroka med člani akademije vedno zastopana, bo treba zaradi smotrnosti in uspešnosti dela v takih primerih napraviti drugače. Vodstvo naj prevzame strokovno in tudi sicer najbolj primeren znanstvenik, čeprav ni član akademije.

Ob koncu bi želel omeniti še 39. člen, po katerem dobiva akademija sredstva za opravljanje osnovnih znanstvenih nalog iz proračuna SR Slovenije. V drugem odstavku tega člena pa je še rečeno, da SAZU pridobiva sredstva za znanstveno delo tudi od sklada za financiranje znanstvenega in raziskovalnega dela. Ker je bil način financiranja dolgo časa problematičen, z veseljem ugotavljam, da je s predloženo kombinacijo osvojen najboljši način, saj je za trajne institucije urejen osnovni status bistvenega pomena. Zdi se mi, da bi bilo treba po dobrem

premisleku isto načelo uveljaviti še za nekatere druge znanstvene raziskovalne institucije. Pri tem pa bi bilo najbrž prav od časa do časa izvršiti tudi, recimo, vsebinsko kontrolo uporabe sredstev in ne samo administrativne preglede, če so dokumenti pravilno vknjiženi in opremljeni z vsemi potrebnimi žigi.

V zadnjih letih so na akademiji že ustvarjeni novi, boljši odnosi. Osnutek zakona predvideva precej novosti, ki bodo še utrdile in še razvile že doseženo stopnjo sodelovanja. Zato bom kljub pripombam glasoval za sprejem predloženega osnutka. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Brodar. Dalje, prosim. Kdo še želi razpravljati? (Ne javi se nihče.) Kaže, da nihče več.

Naj zaključim razpravo, pri čemer bi samo na kratko pokomentiral izredno tehtne pripombe dr. Brodarja, ki opozarja na nedoslednost v izpeljavi samoupravnih odnosov. Hkrati pa vendarle lahko ugotovimo, da je osnutek zakona v takšni obliki korak naprej iz dosedanjega stanja odnosov na sami akademiji. Mislim, da gre v tem primeru za neke vrste koeksistenco reprezentančnega in delovnega dela akademij. Dokler bo ta dvojnost navzoča, bo verjetno težko izpeljati samoupravo v tistem doslednem smislu, kot bi si jo to želeli nekateri, predvsem pa, kot si to želi, vsaj iz razprave je bilo tako razumljivo, sam poslanec iz te najvišje znanstvene in umetniške ustanove dr. Brodar.

In še tole. Mislim, da je koristno opozorilo dr. Avgušтина Laha, predstavnika akademije o tem, da je treba pojmovati delo v znanosti in umetnosti glede teritorialne opredeljenosti širše in da nikakor ne kaže omejevati možnosti tako izvolitve za člana akademije kot tudi za znanstvenega sodelavca na akademiji po samem državljanstvu. Tukaj kaže biti širši, ker vemo iz prakse, da je veliko naših znanstvenih delavcev, eminentnih znanstvenikov druge in bi se na ta način zavestno odrekli njihovem prispevku k razvijanju naše znanosti in vplivanju njihovega znanja na razvoj znanosti na Slovenskem.

Predlagam zboru naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, ki so bile dane bodisi na odboru za raziskovalno dejavnost bodisi v sami razpravi.
4. Izvršni svet predloži predlog zakona do 31. julija letošnjega leta.

Se strinjate s takšnim predlogom sklepa? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel sklep o sprejemu osnutka zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevem delovnem tednu v Socialistični republiki Sloveniji.

Predlog za izdajo zakona je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet. Ker ni predstavnika, bo republiški sekretar za prosveto in kulturo še ustno obrazložil stališče predlagatelja. Prosim, besedo ima tovariš Slavko Bohanec.

Slavko Bohanec: Vsi se, tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci, tako ali drugače srečujemo s problemom petdnevnega delovnega tedna

v našem šolstvu. Srečujemo se na različne načine: ali kot pedagogi — praktiki ali kot pedagogi teoretiki ali pa tudi kot starši in občani.

Gotovo kaže, ko predlagamo spremembo zakona o tej zadevi, nekoliko osnovni osnovni motiv prehoda na tak način dela v našem šolstvu. Namreč, osnovni motiv je ta, da so začele vse delovne organizacije pri nas uvajati 42-urni delovni teden s prostimi sobotami in je že tedaj bilo povsem očitno, da se je temu novemu ritmu treba prilagoditi tudi v šolstvu. Zakaj vedno več je bilo staršev, ki so si želeli tak prosti čas v soboto preživeti skupaj z otroki. Znano je tudi, da so te zahteve že v letu 1967 sprožile javno razpravo o možnostih za uvedbo proste sobote. Zakon o petdnevnem delovnem tednu Socialistične republike Slovenije je 1968. leta pooblastil republiški sekretariat za prosveto in kulturo, v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi in seveda tudi drugimi strokovnimi organi in organizacijami opravi potrebne priprave za prehod na petdnevni delovni teden.

Na podlagi ugotovitev javne razprave ter številnih razgovorov in posvetov je v drugem polletju šolskega leta 1967/68 že prešlo 8 šol iz Kranja in Maribora na poskus. Poskus, ki so ga izvedli v Kranju in Mariboru, kot je nam vsem znano, je vzbudil veliko zanimanje po vsej Sloveniji in že v naslednjem šolskem letu je poskusno uvedlo petdnevni pouk 37 šol, v šolskem letu 1969/70 pa je mreža poskusnih šol zajela že 89 % vzgojno-izobraževalnih zavodov. Posamezne šole so delale po prilagojenem predmetniku in seveda po posebnem šolskem koledarju. Pozitivne izkušnje v teh letih, ki so jih pridobile šole, pa so seveda bistveno vplivale na nadaljnjo številčno vključitev tako osnovnih kot srednjih šol, zlasti gimnazij, v petdnevni delovni teden. Tako je v šolskem letu 1970/71 bilo vključenih v nov šolski koledar že 323 centralnih oziroma samostojnih šol, ki zajemajo že kar 75 % vseh učencev osnovnih šol in 27 % srednjih šol, predvsem, kot rečeno, gimnazij.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je izdal soglasje za uvedbo novega šolskega koledarja samo tistim šolam, ki so si prej pridobile soglasje staršev, ustanovitelja, izobraževalne skupnosti in zavoda za šolstvo SR Slovenije.

Prizadevanja za uvajanja petdnevnega pouka v šolah je spremljala in koordinirala posebna komisija, ki jo je imenoval naš sekretariat.

Delo eksperimentalnih šol je ves čas spremljala tudi pedagoška služba in sproti pomagala reševati organizacijske težave. In kar je pomembno, da bi namreč dobili znanstveno dokumentirani odgovor na nekatera odprta organizacijska in vsebinska vprašanja v zvezi z novim šolskim koledarjem, je to, da je delo poskusnih šol v letu 1968—70 spremljal pedagoški inštitut v okviru raziskovalne naloge z naslovom »Novi šolski koledar, pedagoška vrednost prostih sobot v šoli.«

Raziskava je potekala v treh smereh. Proučevala je spreminjanje subjektivnega odnosa učencev in učiteljev do nove organizacije vzgojno-izobraževalnega dela, dalje strukturo in dinamiko življenja otrok v prostem času in potek vzgojno-izobraževalnega dela po novem šolskem koledarju. Rezultati raziskave, o katerih bo prav gotovo spregovoril danes tudi predstavnik pedagoškega inštituta, seveda še niso v celoti objavljeni, vendar je mogoče že na podlagi doslej znanih ugotovitev dati odgovore na nekatera ključna vprašanja, ki so se pojavila med poskusnim uvajanjem petdnevnega tednika v šole. Med drugim je bil tako rekoč prvi pomislek, ki se je pojavil ob uvedbi proste sobote, po-

mislek glede tega, da bi dva prosta dneva negativno vplivala na vzgojno-izobraževalne rezultate šol.

Raziskava pedagoškega inštituta ni nikjer ugotovila upadanja učnega uspeha. Nasprotno, učni uspehi so naraščali v enakem odstotku kot na šolah s šestdnevnim poukom. Učitelji praktiki so v odgovorih na anketo ugotavljali, da je novi šolski koledar prinesel v šolo večjo resnost, boljše organizacijo dela in večjo učinkovitost. Tudi pomislek, da bo pouk v petek prav tako neučinkovit, kot je bil prej v soboto, se je pokazal kot neupravičen. Predvsem pa je raziskava ugotovila pomembnost racionalizacije dela v šolah in skrb za realizacijo vsake ure posebej. Uvajanje prostih sobot po novem šolskem koledarju je psihološko, mentalno higiensko in pedagoško ustrežnejše, ker poleg prostega dneva v tednu znižuje povprečno dnevno obremenitev učenca od 0,2 do 0,5 ure tedensko.

Toda tudi ob uvedbi prostih sobot je omejena raziskava ponovno opozorila na nekatere probleme, ki so bili navzoči že v stari organizaciji šolskega dela. Zlasti v nekaterih šolah se je, bi morda lahko rekli, povečalo nekakšno neskladje med vzgojno in izobraževalno funkcijo šole. V želji za bolj učinkovito in racionalno organizacijo šolskega dela je bila ponekod oškodovana prav ta vzgojna komponenta, kar pa je seveda moč odpraviti, če je šola nasploh vzgojnoizobraževalno bolj in celoviteje usmerjena iz obeh zornih kotov in če hkrati šola tudi skrbno načrtuje svoje delo. S skrbnim planiranjem se je mogoče izogniti organizacijskim težavam, ki nastajajo zaradi prilagoditve starega predmetnika novemu šolskemu koledarju. Kaže omeniti tudi to, da bo v prihodnjih letih večji del teh zaznanih problemov odpadel, ker bodo novi predmetniki in učni načrti izhajali iz petdnevnega delovnega tedna, na podlagi dosedanjih izkušenj in ugotovitev raziskave pedagoškega inštituta pa bo ustrezno korigiran tudi šolski koledar.

Ob uvajanju prostih sobot — da omenim še to — ostaja marsikje odprto vprašanje zapolnitve učencev v prostem času. Prostega časa v celoti ni več, kot ga je bilo prej, je pa seveda drugače razporejen. V tej zvezi je pomembno sobotno varstvo za tiste otroke, katerih starši še nimajo prostih sobot. Obenem pa se ob sobotah odpirajo široke možnosti za najrazličnejše oblike rekreacije in drugih dejavnosti, ki jih organizira šola in druge organizacije, ki delajo z mladino. Aktivizaciji mladine v prostem času bo prav gotovo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti, predvsem pa doseči trdnejšo koordinacijo dela med šolo in vsemi družbeno-političnimi organizacijami, ki delajo z mladino.

Narava pedagoškega dela, da omenim še to, je seveda taka, da se bodo pokazali pravi rezultati tega prehoda šele tedaj, ko se bo novi ritem pedagoškega dela ustalil. Zato ne moremo pričakovati, da bodo vsi problemi, ki se ob tem pojavljajo, rešeni čez noč. Prav tako je seveda nerealno pričakovati, da bo že sama sprememba šolskega koledarja povzročila bistveno izboljšanje učnih uspehov v šolah.

V dosedanjem obdobju uvajanja 5-dnevnega pouka v šole smo si prav gotovo nabrali dovolj izkušenj za nadaljnje delo. Preizkusili smo nov šolski koledar na osnovnih in srednjih šolah po vsej Sloveniji, na podlagi obsežne dokumentacije smo dobili temeljno analizo o tem prehodu, ki jo je, kot že rečeno, izdelal pedagoški inštitut.

Ob koncu letošnjega šolskega leta bo tako rekoč triletno poskusno obdobje zaključeno, s tem pa bodo tudi izčrpana pooblastila, ki jih ima republiški sekretariat za prosveto in kulturo na podlagi drugega odstavka 7. člena zakona o petdnevnem delovnem tednu v Socialistični republiki Sloveniji. Hkrati ome-

njeni zakon v prvem odstavku 7. člena določa, da delovni čas v vzgojnih in izobraževalnih zavodih urejajo posebni predpisi. Zato je republiški sekretariat za prosveto in kulturo predlagal, naj se uvajanje petdnevnega pouka v šole uredi z zakonom.

Predloženi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v Sloveniji bo torej uredil predvsem pravni položaj vzgojno-izobraževalnih zavodov, ki so že uvedli petdnevni pouk. Prav tako bo predloženi zakon omogočal, a ne prisiljeval, postopno prostovoljno uvajanje petdnevnega pouka v osnovne in srednje šole, ki izpolnjujejo za to pogoje. Dal pa bo tudi pravno podlago za ureditev nekaterih pomembnih organizacijskih vprašanj, zlasti učne obveznosti učiteljev. Zaradi drugačne razporeditve delovnega časa bo moral zakon določiti letno učno obveznost učiteljev in torej prekiniti s sedaj veljavno tedensko učno obveznostjo. Z novimi določili se namreč učiteljev letni fond učnih ur obveznosti ne bo prav nič spremenil, prav tako pa bo seveda ostala nespremenjena tudi učiteljeva 42-urna delovna obveznost v tednu.

Glede teh razlogov in zaradi takšnih potreb predlagam in prosim prosvetno-kulturni zbor, da o predloženem zakonskem besedilu izoblikuje pozitivno mnenje. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Zahvaljujem se sekretarju za prosveto in kulturo za uvodne besede, pri čemer naj dodam, da sta predlog za izdajo zakona obravnavala tudi naš odbor za vzgojo in izobraževanje in zakonodajno-pravna komisija; oba sta predložila pismeni poročili. Vprašujem, če želi predstavnik odbora tovariš Lenič še ustno obrazložiti stališče odbora? Besedo ima tovariš Jernej Lenič.

Jernej Lenič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da v dopolnitev in pojasnilo poročila odbora za vzgojo in izobraževanje dodam samo tole dvoje:

1. Da odbor za vzgojo in izobraževanje v načelu soglaša s težnjo, da se tudi vzgojnim in izobraževalnim zavodom omogoči prehajanje na 5-dnevni delovni teden s soglasjem ustanovitelja, pristojne izobraževalne skupnosti in republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

2. Po mnenju večine članov odbora pa razlogi za izdajo zakona niso dovolj strokovno utemeljeni. Iz predloženih gradiv je razvidno, da je pedagoški inštitut spremljal in raziskoval rezultate skoraj triletne preizkusne dobe 5-dnevnega delovnega tedna v tistih smereh, o katerih je govoril tovariš sekretar.

Čeprav je iz obrazložitve možno razbrati, da je precej teh podatkov zbranih, jih poslanci nismo prejeli. Brez takih kvalitetnih in strokovnih pokazateljev, ki lahko najbolj prepričljivo kažejo prednost skrajšanega tedna v šolah, tudi ni možna strokovna presoja ustreznosti predloga. Glede na to se večina članov odbora ni mogla odločiti za predložene spremembe in dopolnitve zakona o 5-dnevnem delovnem tednu v Socialistični republiki Sloveniji. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Vprašujem predstavnika zakonodajno-pravne komisije, če želi še ustno dopolniti poročilo? (Ni pripomb.)

Naj pred začetkom razprave pojasnim, da predlog za izdajo zakona obravnava in sprejema republiški zbor samostojno, kot to določa 7. člen odloka o delovnih področjih zborov Skupščine SR Slovenije o vprašanjih, glede katerih morajo dati mnenje delegati občin na zasedanju v Skupščini SR Slovenije in

o razmerjih med zbori Skupščine SR Slovenije pri njihovem delu. Naš zbor pa glede na to, da ureja predloženi zakon vprašanja vzgojno-izobraževalnega področja, daje k zakonu svoje mnenje.

Na to opozarjam zaradi tega, da bi se v takšnem okviru gibala tudi naša razprava.

Začenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim! Besedo ima predstavnik pedagoškega inštituta tovariš Zdenko Medveš.

Zdenko Medveš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ker je pedagoški inštitut v Ljubljani v svojem raziskovalnem programu opravljal raziskovalno nalogo o petdnevem delovnem tednu v osnovnih šolah v naši republiki, bi v nekaj besedah poskušal pojasniti nekatere bistvene utemeljitve oziroma razloge, ki so privedli v dosedanjem izpopolnjevanju sistema novega šolskega koledarja v osnovni šoli do take situacije, kot jo imamo danes.

Zavedati se moramo, da je v tem triletnem eksperimentalnem obdobju novi šolski koledar s prostimi sobotami doživljal številne spremembe. Lahko govorimo celo o različnih eksperimentalnih obdobjih, o različnih fazah teh eksperimentalnih obdobjih. Ob tem mislim predvsem na prvo leto eksperimenta v šolskem letu 1968/69 (pri tem izpuščam polletno pripravljalo obdobje, v katerem smo intenzivno akumulirali informacije vzgojnoizobraževalnih zavodov o tem pojavu) ter od tega ločeno drugo eksperimentalno obdobje. V drugem obdobju so bile opravljene že določene korekture prvega eksperimentalnega obdobja, na katerega se pravzaprav nanašajo vse ugotovitve, ki so v načelu in v podrobnih problemih veliko bolj kritične do obravnavanega pojava, kot bi bile v kasnejših eksperimentalnih obdobjih, za katere pa nimamo na razpolago tako preciznih podatkov.

V splošnem se je raziskovalno delo o tem problemu nanašalo predvsem na osnovne šole in to zlasti zato, ker v tem prvem eksperimentalnem obdobju ni bilo mogoče organizirati potrebne mreže eksperimentalnih šol na šolah druge stopnje.

Omenjeno je že bilo, da je kot povod za prehod šol na petdnevni delovni teden bil tudi pri nas kot v številnih drugih deželah prehod delovnih organizacij na 42-urni delovni teden. Prav v zadnjih petih letih se intenzivno pripravljajo za ta prehod skoraj vse evropske države. Seveda pa ta povod za uvajanje petdnevnega delovnega tedna v šolah nikakor ne more biti tudi smoter ali cilj. Naš cilj zato tudi ni bil v tem, da bi usklajevali delovni čas otrok in staršev, temveč smo poskušali v eksperimentu oblikovati takšno strukturo in razporeditev dela šole, ki naj bi ustrezalo različnim sestavinam šolskega leta. To pomeni, da vprašanje kvalitete pouka in vzgojnoizobraževalnega dela šole nikakor nismo vzročno-posledično povezovali z uvajanjem petdnevnega delovnega tedna. Prav poznavanje odnosa med organizacijo in učinkovitostjo dela nam je omogočalo sklepati, da spreminjanje delovnega časa lahko samo po sebi zelo nebitveno vpliva na kvaliteto dela. Ta vpliv pa je mogoč le ob izdelanem sistemu inovacij, ki so prilagojene novi organizaciji dela in kot takšne lahko odpravljajo slabosti, ki se pojavljajo zaradi neuskrajene (spremenjene) organizacije in vsebine dela. Uspešno uvajanje takšnih inovacij pa je odvisno predvsem od tega, kako je organizirano delo celotne šolske mreže. Ugotavljali smo, da je predpogoj za razrešitev nekaterih sistemskih vprašanj, ki so se pojavljala v šoli ob uvajanju novega šolskega koledarja prav enotno delo celotne šolske mreže. Med ta vprašanja sodijo zlasti:

a) Struktura predmetnika, ki pomeni prav gotovo enega izmed ključnih problemov novega šolskega koledarja. Prav struktura predmetnika se je doslej največkrat spreminjala, vendar obstoječe rešitve še niso zadovoljive.

b) Struktura učnega načrta ter v tem okviru tudi načrtovanje širšega vzgojnega delovanja vzgojnoizobraževalnih zavodov. Če smo opazili v eksperimentalnem obdobju, da postaja prav vzgojna funkcija šole v veliko večji meri prizadeta kot izobraževalna, pa smo hkrati tudi ugotavljali, da je ta pojav zgolj trenuten in začasen. To predvsem zaradi izrazito močnega poudarka intelektualne in izobraževalne funkcije, ki je bil prisoten že ob pripravljanju in interpretaciji samega šolskega koledarja.

c) Dalje pomenita poseben problem obseg in razporeditev vsebine v učbenikih. Učenci eksperimentalnih šol bi morali ob sedANJI razporeditvi vsebine dela v enem razredu uporabljati učbenike različnih razredov. V 7. razredu bi morali na primer uporabljati učbenike 7. in 8. razreda zaradi sprememb, ki so nastale v razporeditvi gradiva.

č) Uporaba avdiovizualnih množičnih komunikacijskih sredstev pri pouku (kot sta televizija in radio) je zaradi drugačne strukture predmetnika velikokrat nemogoča, ker je število tedenskih ur v različnih šolah bistveno drugačno pri posameznih predmetih, ki so jim oddaje namenjene.

Prav to nas opozarja, da bi omogočalo sistemsko rešitev nekaterih vprašanj prav urejeno in organizacijsko enotno delo šol celotne šolske mreže. Ko se zavzemamo za to, da bi večina šol v naši republici uvedla novi šolski koledar, težimo pravzaprav k temu, da bi uresničili celoten sistem inovacijskih sprememb, za katere menimo, da so potrebne in se dejansko že pripravljajo ob načrtovanju nadaljnjega uvajanja novega šolskega koledarja s petdnevnim delovnim tednom. To pomeni, da praktično že prehajamo v tretjo eksperimentalno fazo, za katero je značilno prav uvajanje teh inovacijskih sprememb.

Med bistvenimi spremembami, ki jih lahko predvidevamo pri nadaljnjem izpopolnjevanju petdnevnega delovnega tedna v šoli, je prav gotovo struktura šolskega koledarja. Pri proučevanju ritma vzgojnoizobraževalnega dela v šolskem letu, to je ritma, ki ustreza določenim pogojem, ki jih je oblikovala psihofiziologija dela ter določenim mikroklimatskim pogojem, ki so značilni za naše razmere ter tudi za naš način gradnje šolskih zgradb, smo ugotavljali, da sedanja struktura šolskega koledarja gotovo ni najbolj ustrezna. Zlasti ne, če ugotovljene delovne pogoje primerjamo z veljavnimi predpisi o klimatskih pogojih na delovnih mestih v zaprtih delovnih prostorih. Mikroklimatski pogoji v sedanjem tipu šolskih zgradb (paviljoni) že po 15. juniju ne ustrezajo več optimalnim temperaturnim vrednostim. Drugi bistveni problem, na katerega bomo morali biti v tem sistemu inovacij posebej pozorni, je ritem dela z vidika artikulacije dela v šolskem letu. V analizi smo namreč ugotavljali, da se artikulacijska struktura v šolskem letu ni bistveno spremenila na nivoju obravnavanja nove snovi, zato pa smo registrirali večje spremembe na nivoju ponavljanja in utrjevanja, zlasti pa na nivoju preverjanja znanja. Na tem artikulacijskem nivoju se je praktično že pojavljala takšna stopnja racionalizacije, ki gotovo ni več ustrezna. Ta problem, ki je samo navidez organizacijske narave, je bil v večji meri prisoten v prvem eksperimentalnem letu. Kasneje, ko je bila interpretacija šolskega koledarja praktikom bolj jasna, ko je bilo jasnejše razmerje med številom tedenskih ur ter trajanjem šolskega leta, kar je šele omogočalo učiteljem oblikovati ustrezne podrobne učne načrte, se je težavnost teh problemov zmanjšala. Iz primerjave šol, ki so prvo leto uvedle

eksperiment s šolami, ki so že dve leti delale v eksperimentu, smo videli, da so razlike zelo velike prav v notranji organizaciji dela pri pouku.

Ker nas ob uvajanju novosti v šolo pogosto najbolj zaskrbljujejo učni uspehi, lahko povem, da so se na eksperimentalnih šolah gibali učni uspehi v okviru trendov, ki so značilni za razvoj v obdobju zadnjih desetih let. Seveda pa učni uspeh ni tista karakteristika, na temelju katere bi lahko opravili reprezentativno analizo uspešnosti eksperimenta. To zlasti ne zato, ker je učni uspeh zelo občutljiv na različne zunanje impulze. Longitudinalna analiza dinamike učnih uspehov nam kaže, da je učni uspeh relativno bolj odvisen od različnih zunanjih impulzov, kot pa od sprememb v organizaciji pouka.

Na temelju podatkov, ki smo jih tako subjektivno kot objektivno merili, je mogoče govoriti tudi o večji urejenosti dela eksperimentalnih šol. Če primerjamo indeks realizacije učnih ur v eksperimentalnem šolskem letu z obdobji zadnjega desetletja, ugotavljamo, da narašča ob nizkih ascilacijah stopnja realizacije po uvedbi novega šolskega koledarja na 106 % oziroma v drugem letu na 108 % na centralnih in samostojnih šolah, na šolah s kombiniranim poukom pa celo na 124 %. To pomeni, da pridobijo z uvedbo novega šolskega koledarja šole s kombiniranim poukom v štirih letih celo šolsko leto pouka.

Vzroki za to so subjektivni in objektivni. Kot objektivnega naj omenimo predvsem to, da so učne ure v sobotah po starem šolskem koledarju največkrat odpadle. Ob tendenci prehajanja na polprosto soboto, tudi tega procesa ne smemo pozabiti, smo opazali specifično situacijo, da so se grupirale lažje skupine predmetov v sobotni urnik. Tako so odpadale ure pouka prav pri določenih predmetih, kot so, likovni in glasbeni pouk, ki v celotnem šolskem letu na posameznih šolah niso dosegali niti polovice razpoložljivega (predpisanega) učnega časa, prav zato, ker so se koncentrirali v soboto. Študija je pokazala, da bi tega argumenta, opravljeno število učnih ur, v določenih kritičnih mejah, ne smeli predimenzionirati. Mislim, da podatek o globalnem letnem številu učnih ur ni tako odločujoči faktor, kot smo na začetku eksperimenta mislili, ampak da je pomembnejše, kako je razpoložljivo število učnih ur razporejeno v samem predmetniku, kar določa tudi strukturo urnika. V študiji na primer ugotavljamo, da dvodnevni tedenski odmor (prosta sobota in nedelja) ni prizadejal kontinuitete pouka pri predmetih, ki imajo, to je nekaka limita, vsaj tri ure pouka tedensko. Če pa ima predmet manj kot tri ure pouka tedensko, nastajajo v kontinuiteti dela velike razlike, ki se kažejo predvsem v neracionalnem ponavljanju določenih delovnih operacij (npr.: daljše uvodno ponavljanje, večkratno ponovno razlaganje že obravnavane snovi itd.). S tem hočem poudariti to, da struktura predmetnika, ki naj bi ustrezala novemu šolskemu koledarju, ne more temeljiti le na klasičnih načelih načrtovanja predmetnika. Pri klasičnem načelu načrtovanja predmetnika smo uporabili pri razporejanju predmetov in obsega snovi, razred kot edini kriterij, na temelju katerega smo določali trajanje pouka nekega predmeta. V prihodnje pa bomo morali dekoncentraciji časa, ki je nastala z novim šolskim koledarjem, postaviti protiutež koncentracije vsebine. To pa pomeni: doseči s koncentracijo predmetov v krajše časovne intervale to, da predmet ne bi nujno sovpadal z zaključkom in začetkom razreda. Tako bi se vplivi nastale časovne dekoncentracije ob spreminjanju šolskega koledarja odpravili s koncentracijo vsebine.

Povedati sem hotel samo nekatere probleme in opozoriti hkrati na to, da različni zavodi delajo na njihovem reševanju. Predpogoj za njihovo razrešitev v praksi pa je enotno delovanje šolske mreže. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Dalje prosim! Še kdo želi razpravljati? Prosim, tovariš Suhadolnik.

Jože Suhadolnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Odbor za vzgojo in izobraževanje našega zbora je dal v bistvu odklonilno stališče do predloga zakona. Prepričan sem, da bi republiški zbor odklonil sprejem zakona, če bi podobno mnenje zavzeli tudi mi poslanci.

Menim, da je nujno potrebno, da uzakonimo obstoječe stanje v naših šolah in s tem tudi možnost, da imajo tudi ostale šole možnost, da pridejo na 5-dnevni tednik. Zato bi predlagal, da bi zavzeli pozitivno stališče do tega zakona in tako omogočili uzakoniti, še enkrat poudarjam, stanje in dati možnost vsem, da pridejo na 5-dnevni delovni tednik v šolah.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Prosim, tovariš Rojc.

Emil Rojc: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice poslanci! Čeprav je prvotno stališče našega odbora izzvenelo morda malo čudno in kazalo, da ne razumemo smisla in smotra in prednosti prostih sobot, pa vseeno v tem trenutku vidim, da je bilo tako stališče pravilno; zlasti zaradi tega, ker je malce usmerilo tok našega razmišljanja. Usmerilo in osvetlilo v tem smislu, da vprašanje proste sobote oziroma 5-dnevnega tedna ni niti primarno pravno vprašanje, niti organizacijsko vprašanje okrog organizacije koledarja, ampak je globoko primarno humanistično vprašanje.

Ob vsem tem enoletnem delu in tudi v naših razpravah smo zelo zelo pozabili na to, kaj smo otroku s to prosto soboto omogočili. Zato danes, ko je sekretar za prosveto in kulturo ta humanistični vidik v svoji razpravi širše obrazložil, drugače gledam na celotno zadevo. V dispoziciji, ki smo jo mi dobili za odbor, to ni bilo prisotno; s tako postavljeno problematiko, kot jo je on danes razložil, pa se absolutno strinjam. Prav je, da razširimo to prvotno pragmatično motivacijo za prosto soboto, o kateri je govoril tudi tovariš Medveš s pedagoškega inštituta, da jo odpravimo oziroma nadomestimo izključno s težnjo po obogatitvi vsebine, koncepta in metod socialistične vzgoje mladine.

Ti osnovni cilji morajo dejansko biti več prostega časa mladini pri učenju in delu, več ustvarjalne mladosti otrokom in mladini z organiziranjem bolj bogatih, prostovoljnih dejavnosti, več pomoči učencem pri šolskem delu in ne nazadnje omogočiti tudi samoupravljalno vzgojo prek aktivnosti v vseh teh oblikah interesnih oziroma svobodnih aktivnosti.

Odkrito moramo ob tem trenutku priznati, sicer ne bi šli v nasledno fazo z dobro vestjo, da na tem področju nismo naredili niti tistega, kar bi bilo možno.

Jasno, tudi jaz se strinjam s tem, da ne bi ničesar razrešili, če bi v tem trenutku odklanjali ta predlog za izdajo zakona. Rešitve pa so v glavnem v naslednjih smereh: da še naprej poglobljamo znanstveno raziskovalno proučevanje o koncepciji in vsebinskih vprašanjih v zvezi s koncepcijo proste sobote, da naši šolski organi opozarjajo šole, kaj so dolžne ob prostih sobotah programsko uresničiti, da ocenimo, kateri kadri bi lahko izpeljali program proste sobote, ali ti, ki jih že imamo na šolah ali pa bo potrebno tudi na filozofski fakulteti kaj reči o izoblikovanosti profila prosvetnega delavca za celodnevno varstvo in nazadnje, da v prihodnjem proračunskem letu zagotovimo v okviru vseh izobraževalnih skupnosti dodatna sredstva za izvedbo programa

interesne aktivnosti mladine v prostih sobotah. Če tega ne bomo napravili, bo seveda ta prvotna slaba vest ostala še naprej. Če bomo te pogoje uresničili, ne bomo mogli imeti pomislekov pri opredeljevanju za petdnevni delovni teden v šolah.

Posebno bi še rad izrazil svoje odobravanje predlagatelju zakona, ki je pri uveljavljanju prostih sobot upošteval vso mladino. Mislím, da bi napravili zelo slabo, če bi ostali le pri osnovni šoli in gimnazijah, ki so bile vključene v poskusno dobo skrajšanja delovnega tedna. Tisti, ki jim ta prosta sobota, če jo bomo seveda realizirali v tem smislu, kot sem govoril, največ pomaga, in tisti, ki zaslužijo v tem trenutku najbolj, da jim pomagamo, so učenci v gospodarstvu in prav je, da se tudi njim ta možnost daje. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Tovariš Praprotnik, prosim!

Adi Praprotnik: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Podpiram predlog za izdajo zakona o spremembi zakona o petdnevnem delovnem tednu. Sem že tretje leto na šoli, kjer delamo pet dni v tednu. In zaradi tega lahko trdim, da je delo v takem tedenskem razporedu v redu. Ne bi zdaj na dolgo in široko utemeljeval koristnosti; točne so navedbe v obrazložitvi, točni so odgovori na pomisleke, ki so morda bili proti uvedbi petdnevnega delovnega tedna. Hkrati nam pa že odstotek šol, ki so ta skrajšani delovni teden uvedle, govori, da je to koristna stvar. Če 75 % šol dela po petdnevnem delovnem tednu, ne moremo reči, da so se spustile v to brez slehernega premisleka. In če to ne bi bilo koristno, potem odstotek šol, ki delajo po petdnevnem delovnem tednu, ne bi naraščal. Zaradi tega in še drugih razlogov podpiram spremembo zakona. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Praprotnik! Še kdo? Prosim, namestnik republiškega sekretarja tovariš Oberlintner.

Roman Oberlintner: Tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi čisto kratko opozoril na tisti del zadolžitev, ki nas pravzaprav zadevajo tudi v prihodnje. Čeprav bi seveda želeli, da bi vse šole prešle na sistem proste sobote iz določenih organizacijskih in drugih razlogov, recimo zaradi učnega načrta, predmetnika itd., je vendarle sprejemljiva tudi ta fleksibilna rešitev, da tiste šole, ki nimajo za to dovolj pogojev, ostajajo pri šestdnevnem delovnem tednu. Lahko pa se dogodi tudi obratno, da se neko okolje v perspektivi vrne na šestdnevni delovni tednik, s čimer postane utemeljena potreba staršev, da tudi šola v izjemnem primeru in po resnem postopku tako, kot je prišla do proste sobote, spet uveljavi šestdnevni delovni teden. Mislím, da je to dobra možnost. Predvsem pa je fleksibilnost utemeljena pri uvajanju petdnevnega delovnega tednika na poklicnih in srednjih strokovnih šolah, kjer je treba resno proučiti možnosti. Tukaj nastopajo nekateri drugačni problemi kakor v osnovni šoli in gimnaziji, glede na periodični pouk, na prakso itd. Mislím, da je prav, da to opozorilo odbora oziroma tovariša poslanca Rojca razumemo tako, da je treba te stvari poleg ostalih še posebej proučiti. Zavod za šolstvo naj to stori, da do bimo dovolj soliden odgovor tudi na ta vprašanja.

Prav tako glede prostega časa. Gotovo je to izredno važen moment in solidna raziskava, ki jo je opravil pedagoški inštitut in spremljanje zavoda za šolstvo in našega sekretariata so pokazali, da je rakava rana naše osnovne

šole v tem, da vse bolj zanemarja vzgojna področja v ožjem smislu. Že vse razprave na raznih posvetih so šle v to smer, da je šola dolžna organizirati varstvo in vzgojo otrok v soboto v prostem času za tiste, katerim je to nujno potrebno glede na zaposlenost staršev, in tudi za ostale, ki to želijo. Moram reči, da so v tem pogledu mnoge šole precej naredile, da pa bo treba pritegniti k temu še organizacije, recimo Zvezo prijateljev mladine, tabornike itd., vse, ki lahko najdejo v delu z mladino v prostem času izredne možnosti, ki jih med tednom ni več toliko, kot jih je bilo nekdanj, ko so lahko v ta namen odpadle ure in dnevi. To je pomembna priložnost, da se mladina po prostovoljnem pristanku v večji meri vključi v prostovoljne dejavnosti v soboto.

Moram reči, da bom vesel, kadar bomo v tej skupščini in drugod sprejemali spremembe po takšni poti, kot to delamo danes; da bomo po dve ali triletnem resnem proučevanju, spremljanju pojavov, znanstvenem proučevanju, sprejemali sklepe, kajti to daje tudi nam, ki smo še posebej odgovorni za izvajanje teh sprejetih sklepov, neko posebno moralno zadoščenje, da gredo te stvari v redu.

Kar se tiče organizacijskih problemov, moram reči, da jih bo delno rešil novi šolski koledar, o katerem sem v odgovoru na neko poslansko vprašanje tudi določneje povedal, kako naj bi izgledal. Koledar bo rešil predvsem tisti del organizacijskih težav, ki jih imajo šole, s starim predmetnikom in učnim načrtom. Sedaj, ko zavod za šolstvo te stvari revidira, bo seveda velik del teh težav, ki so jih šole imele, ko so uvajale proste sobote, v organizacijskem smislu odpadel. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Še kdo želi razpravljati? Tovariš Plut, prosim!

Ciril Plut: Tovariš predsednik, tovarišice, tovariši poslanci! Zdi se mi, da preveč razpravljamo, premišljujemo o tem, kaj hočemo napraviti. Zahodni svet ima proste sobote in ravno tako tudi nedelje. Ne vem, kakšen smisel ima sedaj govoriti o tem, da bomo začeli učiteljstvo pridobivati, da bo v prostih sobotah sodelovalo in delalo z učenci. Vemo, da je to prosti dan za učence, posebno še za starše in tudi za učiteljstvo, ki mora 42 delovnih ur opraviti v petdnevem tedniku. Vse delovne organizacije pri nas so prešle na proste sobote in zato ne vem, kakšen smisel ima, da šolam dajemo samo možnost, da uveljavijo petdnevni delovnik po lastni presoji. Šole na Dolenjskem in tudi drugod nimajo nobenih problemov pri prehodu iz 6-dnevnega delovnega tedna na petdnevni delovni teden. Mi smo sami preizkusili to in tudi uspeh ni slabši, celo boljši. Vsi pa težimo za tem, da učencev in učiteljstvo ob sobotah ne obremenjujemo, ker je navada takšna, da hočemo sedaj ob sobotah storiti tisto, česar nismo mogli napraviti v drugih dneh. Dobivamo pa tudi navodila organizacijske enote za šolstvo in tudi na posvetih nam je svetovano, da ob sobotah čim manj obremenjujemo učiteljstvo in otroke. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Še kdo prosim? (Ne javi se nihče.) Kolikor ne, zaključujem razpravo, pri čemer moram priznati, da se ne morem solidarizirati z vsemi tistimi poenostavitvami, ki so bile izrečene v razpravi. Mislim, da je sam predlog za izdajo zakona opozoril na vsebinsko in problemsko tehtnost vsega posledičnega, ki se poraja ob frontalnem prehodu na petdnevni delovni teden. Zaradi tega je ta postopnost, ki jo sam zakon omogoča,

edino ustrezna in edino sprejemljiva. Nemogoče bi bilo kakorkoli stvari eno-smerno izpeljati v tem smislu, da bi sedaj takoj povsod prešli na petdnevni delovni teden, ko vemo, da marsikje okoliščine, predvsem pa materialni in vsebinski pogoji niso do te mere razviti in postavljeni, da bi lahko imeli tudi takšne rezultate, kakršne ugotavljamo na tistih šolah, ki so načrtno, premišljeno in organizirano prešle na ta petdnevni delovni teden. Osebnostno sem za sprejetje zakona iz preprostega razloga, ker je nemogoče prehajati nazaj na petrolejko, če nam električna luč vendarle boljše sveti. In če so — celotne razmere take, da gremo dalje, je nemogoče ta logičen, normalen razvoj kakorkoli administrativno ovirati in zavirati.

Razprava tovariša Rojca je opozorila na tisto vsebinsko tehtnost, ki mora spremljati vse naše napore, da preidemo v celoti na petdnevni delovni teden.

V tej smeri se bojim, da bi bila kakršnakoli poenostavitev v resnici škodljiva in bi predvsem vplivala na vzgojne in učne rezultate v šolah.

Predlagam, da naš zbor sprejme naslednje mnenje: »Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na seji dne 1. junija 1971 obravnaval predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom za izdajo zakona strinja.«

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (En poslanec.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci.)

Torej ob enem glasu proti in s tremi vzdržanimi je prosvetno-kulturni zbor sprejel predlagano mnenje. Mnenje bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o strokovnih naslovih.

Predmet obravnave pri tej točki dnevnega reda je besedilo 2. člena točke 6. predloga zakona o strokovnih naslovih, ki je bilo v republiškem zboru in našem zboru sprejeto v različnem besedilu. Kot veste, je naš zbor na svoji 19. seji dne 17. marca 1971 sprejel k 6. točki 2. člena tega zakona amandma, po katerem naj se strokovni naslov »diplomirani ekonomist tehniške smeri« spremeni v krajši naslov »diplomirani ekonomist«. S tem je naš zbor sprejel predlog zakona v drugačnem besedilu kot republiški zbor na seji dne 10. 2. 1971.

Republiški zbor je na svoji 25. seji 4. 5. 1971 usklajeval besedilo 2. člena predloga zakona, vendar, kot je razvidno iz dopisa predsednika republiškega zbora, ki ste ga dobili kot gradivo za to točko dnevnega reda, amandmaja našega zbora ni sprejel. Zato mora naš zbor na današnji seji ponovno razpravljati o svojem amandmaju k 2. členu k točki 6 predloga zakona.

K spornemu amandmaju je glede na obvestilo predsednika republiškega zbora ponovno razpravljaj odbor našega odbora za vzgojo in izobraževanje in predložil o svojem stališču pismeno poročilo.

Še preden vprašam poročevalca odbora, v tem primeru predsednika tovariša Dušana Šinigoja, če želi še ustno dopolniti poročilo, predlagam, ker ni med nami navzoča predstavnic predlagatelja, to je odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo, tovarišica Ela Ulrih, da preberemo njeno pismo, ki ga je naslovila zboru v zvezi s to točko dnevnega reda.

Prosim sekretarja zbora, če nam to pismo prebere.

G o j m i r K o m a r : Pismo ima takole vsebino:

»Spoštovani tovariš predsednik! Ker se zaradi odsotnosti ne morem udeležiti 21. seje prosvetno-kulturnega zbora, te vljudno naprošam za opravičilo in te hkrati prosim, da posreduješ poslancem prosvetno-kulturnega zbora utemeljitev, s katero je odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo kot predlagatelj zakona o strokovnih naslovih utemeljil predlog republiškega zbora, da v ponovni obravnavi ostane pri svoji prvotni odločitvi in s katero se obrača k poslancem prosvetno-kulturnega zbora s prošnjo, da spremenijo svojo prvotno utemeljitev.

Študij na tehnično-ekonomskem oddelku visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru je specifična oblika študija, ki se mora ustrezno, skladno s študijskim programom, izraziti tudi v naslovu. To je oblika študija, ki ima elemente interdisciplinarnega študija v tem smislu, da na drugi stopnji študija na tej šoli študirajo diplomanti višje tehniške šole, ki že imajo naslov inženir, torej tehniški naslov; na visoki ekonomsko komercialni šoli pa nadaljujejo drugo stopnjo integriranega ekonomskega študija. Torej ne gre le za običajno kontinuirano študijsko usmeritev, kot so poslovna smer, zunanja trgovina, podjetniška smer in druge stalne usmeritve v sicer enotnih štiriletnih študijskih programih, kjer dobijo diplomanti enoten naslov diplomirani ekonomist, pač pa za določeno sintezo tehniškega poklica, ki ga diplomant dobi predhodno na drugem visokošolskem zavodu kot prvo stopnjo, in ekonomskega znanja na ravni druge stopnje visoke ekonomske komercialne šole. Razlog, ki govori v prid odstopanja od enotnega naslova, ki ga podeljujeta ekonomska fakulteta in visoka ekonomsko komercialna šola vsem ostalim diplomantom, to je diplomirani ekonomist, je torej v povsem različnem programu in profilu diplomanta pa seveda tudi v določeni posebni usmeritvi visoke ekonomske komercialne šole, s katero je le-ta obrazložila svoj razvoj v visoko šolo in ustanovitev tega oddelka. Tak razvoj in usmeritev sta bila sankcionirana z zakonom. Razprava o vsebini in ustreznosti takega študija presega okvir tega zakona, zato se odbor kot predlagatelj v to ni poglobljajal.

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje je utemeljil svoj predlog prosvetno-kulturnemu zboru s tem, da je naslov prepodroben, da zato ne ustreza načelnim izhodiščem predlagatelja zakona in da ga je moč dopolniti s statutom visokošolskega zavoda.

Ne glede na to, da v tem primeru ne gre za običajno študijsko usmeritev, ožjo specialnost, ampak za elemente interdisciplinarnega študija, prvotni predlog odbora prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje v praksi ni uresničljiv, ker nima osnove v zakonu.

Če naj bi opredelitev specialnosti v naslovu prepustili statutu zavoda, bi morali to v zakonu izrecno navesti. Na primer »diplomirani ekonomist« z navedbo usmeritve, kakor smo to storili pri točki osem in deset 2. člena citiranega zakona. Res le za prvo stopnjo študija, medtem ko za diplomante drugostopenjskega študija zakon takih pooblastil statutom izobraževalnih zavodov sploh ne daje, ampak skupaj z zveznim zakonom materijo v celoti ureja. Takšno določilo pa bi se potem nujno nanašalo tudi na vse druge usmeritve osemsemestrskega študija na visoki ekonomski komercialni šoli, kar bi pomenilo povsem drugačen sistem naslovov na tem zavodu, kakor pa ga ima ekonomska fakulteta v Ljubljani in drugod v državi. Tako razlikovanje gotovo ni utemeljeno.

Spoštovani zbor! Boljšega, bolj ustreznega naslova, ki bi bil krajši, enostavnejši, pa da bi hkrati izražal splošnost in posebnost, predlagatelj ni mogel najti, čeprav smo se posvetovali s širšim krogom odgovornih ljudi in s pred-

stavniki prizadete šole. Proučevali pa smo tudi ureditve v drugih državah. Ugotovili smo, da je ureditev te materije zelo različna in da sloni na konvenciji.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prav tako podpira predlagano rešitev.

Ob koncu naj omenim še to, da je sprejem zakona nujen, če hočemo v času diplomskih izpitov in podeljevanja diplom zaustaviti stihijo ter preprečiti nadaljnje zlorabe zakonske praznine.

Za pozornost iskrena hvala! Predsednica odbora Ela Ulrih-Atena.«

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Komar. Ne želi predstavnik odbora za vzgojo in izobraževanje ničesar ustno dodati? (Ne želi.)

Tako odpiram razpravo. Želi kdo razpravljati? Ugotavljam, da ne.

Preprosto gre za to, ali umaknemo naš amandma ali pri amandmaju vztrajamo. Kot veste, vztraja predlagatelj na današnjem naslovu »diplomirani ekonomist tehniške smeri«, mi pa smo ta naslov preprosto skrajšali v »diplomirani ekonomist«. Pričenjam glasovanje. Kdor je za to, da naš zbor amandma k 2. členu točke 6 umakne in s tem identificira s tekstom republiškega zbora oziroma predlagatelja, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? ? (Trije poslanci dvignejo roko.) Se je morda kdo vzdržal? (Šest poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor z večino glasov umaknil svoj amandma k 6. točki 2. člena predloga zakona o strokovnih naslovih, po katerem naj bi se strokovni naslov, »diplomirani ekonomist tehniške smeri« spremenil v naslov »diplomirani ekonomist«. S tem je predlog zakona o strokovnih naslovih sprejet v obeh pristojnih zborih v enakem besedilu, o čemer bom obvestil predsednika republiškega zbora.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije.

Predlog odloka je predložila v obravnavo skupščinska komisija za volitve in imenovanja. Vprašujem, če želi njen predstavnik, tovariš Emil Rojc, ustno obrazložiti predlog odloka? (Ne želi.)

K predlogu odloka v tej in naslednjih dveh točkah dnevnega reda daje naš zbor svoje mnenje republiškem zboru, preden le-ta odlok sprejme, ker gre v vseh treh primerih za razrešitev oziroma imenovanje članov organov samoupravljanja v delovnih in drugih samoupravnih organizacijah na področjih iz pristojnosti našega zbora.

Želi kdo razpravljati? (Ne želi.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejme naš zbor naslednje mnenje: »Prosvetno-kulturni zbor je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na svoji 21. seji 1. junija 1971 obravnaval predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odloka strinja.«

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlagano mnenje, ki ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila v obravnavo skupščinska komisija za volitve in imenovanja. Želi predstavnik komisije ustno pojasniti predloženi odlok. (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da tudi v tem primeru sprejme naš zbor naslednje mnenje:

»Prosvetno-kulturni zbor je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na 21. seji dne 1. junija 1971 obravnaval predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odloka strinja.«

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlagano mnenje, ki ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Tako lahko preidemo na zadnjo, to je na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije.

Tudi ta predlog odloka je predložila v obravnavo skupščinska komisija za volitve in imenovanja. Želi morda njen predstavnik komisiji odlok še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da naš zbor sprejme naslednje mnenje:

»Prosvetno-kulturni zbor je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na svoji 21. seji dne 1. junija 1971 obravnaval predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v zavodu za spomeniško varstvo SR Slovenije.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odloka strinja.«

Kdor je za predlagano mnenje, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlagano mnenje, ki ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Dovolite, da vas, preden zaključim današnji dnevni red, seznanim z naslednjim:

V odmoru zasedanja našega zbora sem na željo akcijskega odbora za zasedbo filozofske fakultete sprejel predstavnika tega odbora tovariša Mihevca, študenta filozofske fakultete in mu omogočil, da naju je s tovarišico podpredsednico zbora seznanil o njihovem početju. Pri tem je izrazil željo, da mu omogočimo, da seznanil zbor o nekaterih stališčih akcijskega odbora. Povedal sem mu, da to po ustaljeni delovni praksi zbora ni mogoče, da pa ima priliko nama povedati vse, s čimer želi sicer seznaniti zbor. Hkrati sem mu nakazal možnost, da to pove v pisni obliki in da bomo na ta način seznanili z vsebino njihove akcije vse navzoče poslance prosvetno-kulturnega zbora. To smo tudi storili.

Naj povem še to, da sva tovariša Mihevca seznanila z vsemi napori prosvetno-kulturnega zbora, njegovih teles in komisije za obravnavo statutov

višjih, visokih šol, fakultet in ljubljanske univerze pri univerzitetni reformi. Opozorila sva predstavnika, da se, žal študentje na naša vabila, tudi na vabilo za današnjo sejo zboru, ne odzivajo in da jih ni med nami, ko pogosto obravnavamo problematiko, ki je v neposredni zvezi z njihovimi naporami za reformirano univerzo. Ker je predstavnik filozofske fakultete želel do neke mere popraviti nekoliko ostrejšo prvotno besedilo, smo mu to seveda omogočili. In tako je v pismu, ki ste ga dobili med sejo, že izražena solidarnost študentov, da se priključijo vsem tem naporom, ki jih skupščina in neposredno prosvetno-kulturni zbor vlagata v smislu posodabljanja, urejanja, modernizacije in, če hočete, reforme naše univerze.

Na koncu naj še dodam, da se seveda z nekaterimi formulacijami tovarišica podpredsednica in jaz osebno ne strinjava. Nisva pa v ničemer hotela prepričati namero in željo študentov, da seznanijo vas navzoče poslance s tem, o čemer so pač želeli. Seveda pa želja, da bi danes obravnavali iniciativo študentov filozofske fakultete kot posebno točko dnevnega reda, ni v skladu z našim poslovnikom, kot sem že povedal.

Smatral sem, da je potrebno, da vam ob koncu to povem. Hvala lepa!

S tem zaključujem 21. sejo prosvetno-kulturnega zboru Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila zaključena ob 13.35.)

PROSVEITNO-KULTURNI ZBOR

22. seja

(16. junija 1971)

Predsedoval: Miloš Poljanšek,
predsednik prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 10.55.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovarišice in tovariši poslanci; pričnjam 22. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci Viktor Turnšek, Jože Grošelj, Majda Slajmer-Japljeva, Mira Novakova, dr. Demetrij Brodar, Janez Pešec, dr. Boris Kuhar in Anton Troha.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 21. seje zbora;
2. predlog amandmajev XX—XL k zvezni ustavi;
3. problematika dramskih in opernih gledališč v Sloveniji;
4. osnutek zakona o gledališki dejavnosti;
5. predlog za izdajo zakona o ustanovitvi združenja višjih in visokih šol v Ljubljani;
6. športna rekreacija in turizem;
7. predlog odločitve o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani;
8. predlog odločitve o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elektrotehniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani;
9. poslanska vprašanja.

Ima kdo k predlaganemu dnevniemu redu kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Kaže, da ne. Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preden preidemo na dnevni red, vas želim obvestiti, da sem na današnjo sejo povabil predstavnike izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, izobraževalne skupnosti SR Slovenije, Zavoda za šolstvo SR Slovenije, gospodarske zbornice SR Slovenije, Turistične zveze Slovenije, Zveze za telesno kulturo Slovenije, Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani in v Mariboru, Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici, Slovenskega ljudskega gledališča v Celju, Mestnega gledališča ljubljanskega, Mladinskega gledališča v Ljubljani, Društva dramskih umetnikov Slovenije, Skupnosti dramskih

gledališč Slovenije, študentskega odbora na akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, dr. Roberta Blinca, predsednika raziskovalne skupnosti Slovenije, Saša Vugo, novinarja pri RTV Ljubljana ter predstavnike republiških vodstev Socialistične zveze, Zveze sindikatov, Zveze mladine in Skupnosti študentov.

Vse tiste, ki ste se vabilu odzvali, vabim, da se ob točkah, ki so za vas aktualne, udeležite razprave.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 21. seje odbora. Ima kdo kakšno pripombo k temu zapisniku? Kaže, da ne. Ugotavljam, da je zapisnik 21. seje prosvetno-kulturnega zbora soglasno odobren, brez sprememb in dopolnitev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog amandmajev XX—XL k zvezni ustavi.

Ekspeze k tej točki dnevnega reda smo pravkar slišali hkrati s poslanci drugih zborov. Kot gradivo k tej točki dnevnega reda pa ste prejeli: predlog izmena i dopuna u nacrtu ustavnih amandmana; besedilo predloga ustavnih amandmajev; predlog ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev; pregled primédaba, predloga i sugestija iz javne diskusije na nacrt ustavnih amandmana; prikaz javne razprave o spremembah zvezne ustave v SR Sloveniji in poročilo o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles skupaj s stališči, mnenji in pripombami k predlogu sprememb in dopolnitev v osnutku ustavnih amandmajev in predlogu ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev.

Tako lahko pričnemo z razpravo. Kdo želi besedo? Prosim poslanec Janez Švajncer.

Janez Švajncer: Spoštovane tovarišice in tovariši! Sicer je danes zadnji dan razprave o ustavnih amandmajih, vendar menim, da se še lahko oglasim. Poudaril bi rad, da sem odločno za ustavne amandmaje in da tudi sam menim, da so ti, ki se s tem ne strinjajo, nasprotniki našega razvoja. Vendar menim pa, da eden od ustavnih amandmajev ne gre v korak z našim razvojem. Govorim namreč o sedanjem XLI., nekdanjem XXXIX. amandmaju, ki govori o oboroženih silah Socialistične federativne republike Jugoslavije.

O vseh ustavnih amandmajih je bilo v časnikih precej razprave, vendar menim, da je prav toliko razprave bilo tudi o vprašanju narodnih jezikov v vojski, kot na primer v »Komunistu«, v »Sodobnosti«, v »Teoriji in praksi«, v »TV 15«. Glede na to bi rad poudaril, da bi vprašanju narodnega jezika morali posvečati več pozornosti. Moti me tudi to, da ta ustavni amandma jemljemo enostavno kot dejstvo, samo po sebi in ne glede na vse razprave, ki so bile in na vsa mnenja, ki so bila podana. Zadeva se nam zdi rešena in to, kar je pred nami, bo šlo, kot sem videl, pred zbor narodov in bo sprejeto. Recimo, da se v tem trenutno danem položaju ne da nič narediti, da mora jugoslovanska ljudska armada ostati taka, kot je. Toda, nedvomno pa je ta razprava, ki je bila v zvezi z narodnim jezikom v vojski, pokazala, da bi vsaj sčasoma morali računati s tem, da bo potrebno uvesti narodne jezike v vojski. Rečeno je bilo, da so tu poslanci prosvetno-kulturnega zbora, ki bodo naša mnenja zastopali v zvezi; mislim, da bi morali spregovoriti o tem vprašanju in vsaj zastopati naša stališča v tem smislu, kot je predlagal tovariš Krivic.

Ne vem, če sem povedal točno to, kar bi rad; mislim, da je o vprašanju jezika v jugoslovanski ljudski armadi premalo poudarka. Ta amandma danes sploh ni bil omenjen v uvodnih besedah tovariša Kraigherja, predsednika naše skupščine. Zato se mi je zdelo potrebno, da se sicer o tem prvi oglasim v razpravi.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Švajncer, imaš kakšen konkretni predlog glede tega?

Janez Švajncer: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci, dajem predlog, ki naj ga naš zbor sprejme — formuliral ga je in zato mislim, da pravno ustreza, tovariš Krivic: 4. točka XLI. amandmaja naj se glasi: »V oboroženih silah SFRJ se v skladu z ustavo zagotavlja enakopravnost jezikov ter pisav narodov in narodnosti Jugoslavije. Z zakonom se določi, v katerih primerih se lahko pri poveljevanju in pouku v JLA izjemoma odstopi od tega načela.«

Tovariš Krivic je k temu dal tudi obrazložitev, po kateri naj se določi čas, v katerem bo jugoslovanska ljudska armada poskušala prilagoditi dejansko stanje temu ustavnemu amandmaju; govori o roku 5 let.

Predsednik Miloš Poljanšek: Dalje prosim. Besedo ima poslanec Jože Suhadolnik.

Jože Suhadolnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ko danes, že v duhu predvidenih ustavnih sprememb ustave obravnavamo predlog ustavnih amandmajev XX—XLII ter predlog ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev, menim, da nam ni težko izreči svoj »da« za predložene amandmaje. Tega nam ni težko izreči zato, ker vemo, da je bila razprava o ustavnih amandmajih široka in demokratična, da so v njej sodelovali delovni ljudje v delovnih organizacijah, organizacijah Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze komunistov, sindikatov ter druge organizacije in društva, krajevne in druge samoupravne skupnosti, občinske skupščine itd. Razprava je pokazala, da delovni ljudje in občani Socialistične republike Slovenije nedvomno sprejemajo ustavne amandmaje, pri tem pa tudi jasno in odločno zahtevajo njihovo čim hitrejšo uresničenje.

Komaj je preteklo osem let od sprejema ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in že doživlja tretjo revolucionarno spremembo; in če bomo vztrajali na začrtani poti, menim, da bo doživela že v prihodnjem, najkasneje pa v začetku leta 1973 četrto spremembo. Ta četrta sprememba, ki je dejansko druga faza sedanjih ustavnih sprememb, bo obravnavala vrsto pomembnih ustavnih vprašanj in področij, ki pomenijo izpeljavo osnovnih zamisli sedanjih ustavnih amandmajev ter zamisli in predlogov, ki so prišli do izraza v dosedanjih razpravah o ustavnih amandmajih. Tu gre predvsem za razvoj komunalnega sistema, ki je nedodelan in nedorečen, skupščinskega in delegatskega sistema, v katerem mora dobiti delegatski sistem prevladujoče in ustrezno mesto volilnega sistema, ki mora biti demokratičen, svoboden, vendar pa jase, nekompliran in racionalen, ter pravosodnega in drugih sistemov in vprašanj.

Prepričan sem, da bo tudi druga faza sedanjih ustavnih sprememb doživela podporo vseh delovnih ljudi in občanov, družbeno-političnih organizacij, delovnih in drugih organizacij, krajevnih skupnosti, občinskih skupščin in drugih

zainteresiranih organizacij ter društev, če bodo amandmaji vsebovali splošno sprejemljiva stališča, ki bodo preprečevala obnavljanje ali ohranitev starih, že preživelih družbenoekonomskih in političnih odnosov.

Poudariti moram, da so bili pri obravnavi ustavnih amandmajev, ki pomenijo nov korak v revolucionarni kontinuiteti pri graditvi samoupravne socialistične družbe, podprti tudi drugi politični dogovori, ki so povezani z vsebino ustavnih sprememb in ki nakazujejo pot, po kateri se naj razvija naša socialistična skupnost. Tu mislim predvsem na II. kongres samoupravljalcev ter na Titov in Kardeljev govor na kongresu, na sklepe Zveze komunistov Jugoslavije in nekatere koristne in ustrezne dogovore, ki so bili v zadnjem času že sklenjeni med republikami.

Ko poudarjam, da so bili ob ustavni razpravi poleg revolucionarne vsebine ustavnih sprememb podprti tudi drugi politični dogovori, pa ne morem mimo dejstva, da so delovni ljudje in občani istočasno tudi opozarjali na težaven in resen, predvsem gospodarski pa tudi družbeni položaj. Delovni ljudje so se pripravljali boriti in nositi bremena v korist stabilizacije našega gospodarstva, toda to le s pogojem, da se čimprej začrta pot, po kateri bomo zakoračili v odpravo pomanjkljivosti in napak ter pod pogojem, da dobe trdna jamstva vseh, ki so odgovorni za usodo našega gospodarstva in družbenega napredka, da bodo vse sprejete, začrtane poti v programih tudi dosledno izpolnili. Tu se postavlja v ospredje predvsem vprašanje odgovornosti, ki je v našem sistemu nedodelano in nedorečeno tako, da ima človek občutek, da k razrešitvi tega vprašanja nočemo pristopiti.

Dovolite mi, da na kraju izrazim priznanje skupni komisiji vseh zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije za ustavna vprašanja in njenim podkomisijam ter vsem ostalim, ki so intenzivno sodelovali v obravnavi ustavnih amandmajev za nešteto koristnih sugestij, predlogov in pobud, ki so jih posredovali zvezni ustavni komisiji in ki so v večini primerov naletele na plodna tla, kot je razvidno iz poročila o delu skupne komisije, ki smo ga prejeli z gradivom za današnjo sejo z željo, da bi z isto vnemo nadaljevali z delom v prihodnje pri obravnavi druge faze ustavnih sprememb in, ne nazadnje, pri pripravi nove slovenske ustave.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi razpravljati? Prosim dr. Avguštin Lah, predsednik prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine.

Dr. Avguštin Lah: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najlepša hvala, ker mi dajete besedo o nekaterih aktualnih vprašanjih dopolnjevanja ustave in boljše razdelitve pravic in dolžnosti v upravljanju in razvijanju izobraževanja, kulture in znanosti. Kot poslanec zasavskih in nekaterih ljubljanskih občin štejem še posebej za svojo dolžnost, da vas obvestim o delu prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine, v katerem sem soudeležen.

Največ novega v upravljanju in razvijanju prinašajo ustavne spremembe na naših interesnih področjih. Sedaj že lahko tako govorimo, ker je za nami javna razprava in ustavna komisija zvezne skupščine je dala predlog, v prihodnjih dneh pa bo zbor narodov začel zadnjo fazo v postopku za spremembo zvezne ustave. V našem zboru v zvezni skupščini bomo o tem razpravljali 30. junija.

Organi federacije v bodoče ne bodo več neposredno posegali v izobraževanje, v kulturne dejavnosti in v usmerjanje znanstveno-raziskovalnega dela. Ta področja so sestavni del družbenega življenja vsake samoupravne in teritorialne skupnosti in zanje morajo skrbeti vsi družbeni dejavniki posamezne skupnosti. O tistem, kar je za vse enotno ali enako pomembno, se bomo v bodoče neposredno dogovarjali. Prenašanje pravic in dolžnosti na socialistične republike in socialistične avtonomne pokrajine naj prispeva h krepitvi samoupravljanja in hkrati k jasnejši orientaciji na osrednje naloge našega sedanjega in bodočega razvoja. Brez izobraževanja ali kulturnega življenja ali raziskovalnih znanosti ni družbenega razvoja, ni, kot pravimo, razširjene družbene reprodukcije. Torej mora biti to vtakano v vse naše snovanje in določanje razvojnih okvirov.

Ne da bi se spuščal v razpravljanje o odgovornosti vseh organov v najširšem družbenem interesu, naj le povem svoja mnenja in stališča našega zbora, namreč, da s to novo razdelitvijo pravic niso zvezni organi razbremenjeni vseh dolžnosti in odgovornosti. Ker bodo še v bodoče urejali odnose v gospodarstvu in naše stike s tujino, bodo še naprej odgovorni za ustvarjanje in razvijanje pogojev, v katerih bodo izobraževalne, kulturne in raziskovalno-znanstvene ustanove delovale za določene družbene smotre.

Spremembe v zvezni in ustrezno v republiških ustavah nas pravzaprav niso v ničemer presenetile ali postavile v bistveno nov položaj. Mi smo že pred leti začeli proces decentralizacije in krepitve samoupravljanja. Oviralo nas je predvsem to, da so področja izobraževanja, kulture in znanosti po krivici razglašali za negospodarsko sfero in jim administrativno, zaradi proračunskega odmerjanja sredstev, določali položaj.

Prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine se je dosledno boril za priznanje statusa, kakršnega v bistvu ima v družbi: da je neposredno povezan z gospodarstvom in dejavno vključen v proces družbenega razvoja. Kako nesmiselno je uvrščanje izobraževanja ali znanosti v neproduktivno sfero in kako nesmiselna sploh je ta delitev, naj nam pove primer, ko bi raziskovalne organizacije v gospodarskih organizacijah združenega dela imele drugačen status od samostojnih raziskovalnih organizacij ali pa gospodarske šole drugačen status, da tako rečem, od javnih izobraževalnih ustanov. In pri tem so nastajale še umetne administrativne bariere, v katerih so gospodarske organizacije za opremo laboratorijev in inštitutov imele mnogo več težav, kakor znanstvene in pedagoške institucije. Namesto da bi spodbujali gospodarstvo h krepitvi produktivnosti na osnovi boljšega znanja in primernejše tehnologije, torej na osnovi raziskovalnega dela in sodobnih metod vodenja, smo ga od tega celo odvrčali.

Sploh je administrativno vmešavanje pustilo v našem družbenem življenju mnogo vrzeli in nesorazmerij in skrajni čas je, predvsem še v obilju vsestranskih naporov za modernizacijo in rekonstrukcijo gospodarstva, da okrepiamo samoupravljanje, vlogo znanja in raziskovalnega dela, integracijske procese in druge bistvene spremembe, ki naj nam odpro pot uspešnejšega razvoja. Prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine je imel tudi ostre dialoge z zveznim izvršnim svetom; zavrnilo smo celo en predlog zakona, ko ni upošteval tega.

Ena prvih nalog, ki jo je opravil naš zbor v sedanjem sestavu, je bilo sprejetje resolucije zvezne skupščine o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah. V bistvu je bil to družbeni dogovor, ki smo ga snovali več let, ki ima več kompromisov, kakršni so običajni za take dokumente, a je vendar dogovor o skupnih osnovah izobraževalnega sistema in o potrebnosti

njegovega prilagajanja posebnostim v regionalnem smislu in bodočim nalogam. Ta zvezna resolucija naj bi kot dogovor veljala še naprej; tak je sedaj tudi predlog v zakonu o izvrševanju ustavnih amandmajev. Za nas pomeni uresničevanje decentralizacije večjo odgovornost vseh samoupravnih in družbenih faktorjev za razvoj izobraževanja, in ne samo prosvetnih, toda hkrati njihovo poudarjeno nalogo, da je treba izobraževanje prilagoditi potrebam gospodarskega razvoja in ga modernizirati.

Ko smo na zadnji seji prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine razpravljali o raziskovalnem delu, smo na tem področju ugotovili zaskrbljujoče zaostajanje. Ob tem smo sprejeli pobudo, da proučimo položaj dosedanjega zveznega zavoda za proučevanje šolskih in vzgojnih vprašanj, zlasti še, ker se nam je predstavil z nekaterimi analizami razmer in ker vedno bolj poglobljeno proučuje vsa vprašanja našega razvoja na tem področju. Njegov obstoj zagovarjajo predstavniki socialističnih republik in lahko bi bil dobro središče ali stičišče skupnih akcij za delovanje bodoče skupnosti za izobraževanje, če jo bomo osnovali.

To omenjam kot pobudo, ki jo je dobro čutiti zdaj, ko tudi pedagoški inštitut ljubljanske univerze začenja podobno pobudo za obravnavanje in uresničevanje razvojne projekcije. Vse te pobude moramo proučiti z veliko zavzetostjo in s še večjo odgovornostjo, kajti pomembne bodo, če se bo razvijala znanost in raziskovanje, vendar ne samo zaradi sebe, temveč za konkretne družbene smotre v socialistični skupnosti. Prav je, da na nek način pregledamo, registriramo ali celo koordiniramo te vrste raziskovanj in si postavimo hkrati jasne cilje v znanosti. Izkušnje nam kažejo, da je uspeh takšnega dela pričakovati samo, če znanost rešuje aktualna vprašanja, seveda z upoštevanjem vseh zakonitosti razvoja, in če vzdrži kritiko in sodelovanje javnosti; kajti tudi ta vprašanja so v največjem interesu te javnosti.

S tem pa moramo povedati še nekaj. Ne začenjajmo spet novih reorganizacij in akcij, ne štejmo dejavnosti zavoda za šolstvo kot neko administrativno funkcijo in ne dvigajmo znanost nad vse ostalo! Eno je z drugim povezano in v razvoju je treba upoštevati vse dejavnike.

O teh vprašanjih govorim v razpravi o ustavnih amandmajih, ker smo ob njih sprejeli dogovor, naj spremembe, naj prenašanje pravic in obveznosti, naj novi družbeni dogovori pomenijo kvalitetno novo razvojno stopnjo, v kateri se bo samoupravno sporazumevanje lahko opiralo na solidne analize in znanstveno postavljene koncepte in programe. Ta praksa mora veljati tudi za delovanje prosvetno-kulturnega zbora skupščine poslej, ko bo z ostalimi zbori nadaljeval še delo do konca svojega mandata.

Ob nekaterih vprašanjih smo se v razpravi o ustavnih spremembah posebej ustavili. Naj omenim najprej zakon o strokovnih nazivih in akademskih stopnjah, ki je pred ukinitvijo, čeprav sodimo, da je treba nekatere osnove in kriterije enotno urediti v vsej državi, saj se celo pripravlja interevropsko sporazumevanje. O teh vprašanjih dobivam celo pisma iz raznih dežel, s katerimi nismo uredili niti tega, kako se naše diplome tam vrednotijo. Nesmiselno bi bilo, če bi v eni socialistični republiki ali avtonomni pokrajini radodarno z diplomami delili naslove, v drugi pa kriterije zaostri. Sodimo, da je nekaj točk za dogovor, tak predlog imamo in prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine bo verjetno dal pobudo za prvi družbeni dogovor vseh socialističnih republik in avtonomnih pokrajin o tem vprašanju. Tako smo se dogovorili tudi v ustavni komisiji.

Drugo je vprašanje nostrifikacije spričeval, ki so pridobljena v tujini, in enaka veljavnost vseh spričeval v naši državi, seveda temelječih na istih kriterijih v znanju in usposobljenosti, ki jo dokumentirajo spričevala.

In tretje je vprašanje šol v jugoslovanski ljudski armadi. Za vojaške šole lahko jugoslovanska ljudska armada samo centralno določa vse osnove delovanja in vrednotenja; o tem govori ustavni amandma. Za tiste šole jugoslovanske ljudske armade, ki pa bi imele javni značaj in veljavnost diplom, pa naj socialistične republike ali avtonomne pokrajine, v katerih so, sprejemajo ustrezne zakone. Razmišljamo o koristnosti, da bi Jugoslovanska ljudska armada pridobivala čimveč svojih specialistov z dopolnilnim šolanjem po diplomiranju na javnih šolah. Njihova usposobljenost bo lahko najvišja, njihove diplome pa bodo omogočale bolj zanesljivo reševanje kadrovskih vprašanj in interesov neposredno prizadetih.

Tako smo na področju izobraževanja našli rešitve za vsa odprta vprašanja po načelu, naj družbeno dogovarjanje čimprej zamenja državno administriranje in reguliranje, kjerkoli je to mogoče. To dogovarjanje mora spodbuditi zavest in odgovornost vseh družbenih faktorjev, izobraževanju pa odpreti pot k notranji vsebinski reformi in modernizaciji za boljše reševanje vzgojnih in političnih problemov, predvsem pa dosledno uresničevanje osnovnih pravic vseh narodov in narodnosti. V tem pogledu tudi zastopam stališče, da bi morala jugoslovanska ljudska armada čimbolj dosledno upoštevati jezike in pisave narodov in narodnosti Jugoslavije, seveda pa moramo hkrati s tem razumeti sedanje možnosti za uresničenje vsega tega.

Na področju kulture je obstajala vrsta zveznih zakonov, vendar pa so razen stikov s tujino le malokdaj bili problemi kulture sploh na dnevnem redu. Mi smo želeli tudi tu čimprej razčistiti teren in še, ko so trajali maratonski dogovori pravnikov o postopku revizije zvezne zakonodaje, smo dali na preizkušnjo zakon o filmu. Kulturna sfera je vrsto let terjala rešitve, pa ni bilo mogoče priti niti do kompromisov na primer pri filmu med producenti, distributorji in prikazovalci. Naš zbor je ugotovil, da zvezni zakon ni potreben, kajti vprašanja prometa filmov in prispevkov se lahko rešijo z drugimi predpisi. Sedaj je ta zakon pred ukinitvijo, naš zbor pa je s svojo predčasno odločitvijo opozoril socialistične republike in socialistične avtonomne pokrajine, naj pripravijo svoje zakone in rešujejo odprta vprašanja, ne glede na zmešnjavo v zveznih predpisih.

Ukinjata se tudi zakon o založniških podjetjih in zavodih in zakon o varstvu kulturnih spomenikov. Predloženi XXX. amandma k zvezni ustavi pušča v pristojnosti federacije med drugim urejanje temeljnih pravic delovnih ljudi, lastninsko-pravnih razmerij, zunanjetrgovinsko in devizno poslovanje, carinski sistem, kreditiranje hitrejšega razvoja nezadostno razvitih socialističnih republik in avtonomne pokrajine Kosovo, politiko mednarodnih odnosov in ekonomskih odnosajev s tujino in drugo, s čimer se določa tudi položaj kulturnih, znanstvenih in prosvetnih inštitucij. Zato je uveljavljeno načelo, da je pri tem treba upoštevati interese vseh delovnih ljudi, torej tudi v teh sferah in v vseh socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah, kajti federaciji so ostale še zelo pomembne pravice. Amandma XXXV določa, da je treba mednarodne pogodbe z obveznostmi sklepati le v soglasju s skupščinami socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, pri mednarodnem občevanju pa so vsi jeziki narodov in narodnosti enakopravni.

Za področje kulture je prosvetno-kulturni zbor že začel postopek za sprejetje resolucije o kulturi. Te resolucije ne bomo več sprejemali, temveč bomo najbrž že v prosvetno-kulturnem zboru sprejeli ustrezna priporočila in predlagali družbeni dogovor ali vsaj razpravo o teh vprašanjih. Mislimo, da bi se morali dogovoriti o nekaterih principialnih vprašanjih zaščite kulturnih spomenikov, o načelih mednacionalnega in mednarodnega sodelovanja, o predstavnih v mednarodnih organizmih, o sodelovanju z zamejstvom zaradi usklajevanja interesov. Ena od osnov za takšne dogovore bo tudi razprava o delu nacionalne komisije za UNESCO ali pa razprava o kulturnem sodelovanju z drugimi deželami, posebno z deželami v razvoju.

Za področje telesne kulture obstaja posebna zvezna resolucija. V našem zboru bomo julija razpravljali o telesni in zdravstveni vzgoji in razmerah, v katerih živi mladina. Ta resolucija je primer zelo pozitivnega delovanja in spodbujanja vseh družbenih faktorjev. Na našo zahtevo so ustrezni organi pripravili analize, ki so sedaj predložene v razpravo zveznemu izvršnemu svetu.

Prosvetno-kulturni zbor je začel tudi postopek za sprejetje še ene resolucije, in sicer o tehnični kulturi. Vrsta je vzrokov, da smo sklenili z resolucijo opozoriti javnost na nekatere probleme. Po novem bo to kvečjemu priporočilo, morda pa bodo skupščine socialističnih republik in avtonomnih pokrajin boljše in do kraja opravile to delo. Nizka tehnična kultura je velika ovira ne samo za povečanje produktivnosti, temveč za zmanjšanje števila nesreč, ki gredo letno v naši državi v stotisoče poškodovancev in v velike izgube in nas je pripeljalo do tega, da imamo več invalidskih, kakor starostnih upokojencev. Na drugi strani vidimo velik pomen tehnične vzgoje za mladino; lahko ji nudimo več, kakor smo ji zadnja leta, in pri koristnem delu in učenju marsikomu pomagamo, da bo srečno zvozil svojo mladost in pot do poklica.

Preostane mi, da še nekaj rečem o znanosti. Tudi na tem področju smo v socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah našli pot, da smo decentralizirali zbiranje sredstev v družbene sklade za znanost z ukinitvijo zveznega sklada in dekoncentrirali koordinacijo in usmerjanje, ki jo je z velikimi sredstvi začel zvezni svet za koordinacijo znanstveno-raziskovalnih dejavnosti. Ta svet bo tudi, kot svet za prosveto in kulturo, po predvideni reorganizaciji zveznega izvršnega sveta in zvezne uprave končno odpravljen.

Le to naj še rečem, da podatki kažejo, da se v družbene sklade za znanost letos nateka vendarle več sredstev; lani so znašala 0,3 % narodnega dohodka, letos jih cenijo na 0,33 % narodnega dohodka, seveda pa bomo o tem lahko govorili, ko nam bodo znana vsa nova razmerja. Letos je pač že prvo leto novega srednjeročnega planskega obdobja in vsako zaostajanje že v začetni fazi se kasneje težko nadomesti. Na področju znanosti je še vrsta odprtih vprašanj, ne nazadnje tudi položaj posameznih večjih institucij.

Vsa ta decentralizacija pa ne pomeni zapiranja v republiške in pokrajinske meje, ne v znanosti in ne v kulturi ali izobraževanju. Potreba po sodelovanju je povsem naravna, mora pa ustrezati enakopravnosti in samoupravnim pravicam. Za področje znanosti že deluje koordinacijski odbor za povezavo socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, najbrž bo po podobni poti kazalo najti povezavo tudi v kulturi v najširšem tolmačenju tega pojma.

V delu prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine bomo na vsa vprašanja obravnavali v skladu z ustavnimi amandmaji in pravicami, zato bodo na dnevnem redu le razne analize; po potrebi bomo sprejemali priporočila ali

dajali pobude za dogovarjanje oziroma za široko obravnavanje določenih vprašanj. S predsedniki prosvetno-kulturnih zborov socialističnih republik in avtonomnih pokrajin se redno posvetujemo.

V našem zboru smo razpravljali tudi o drugih vprašanjih, na primer o opredelitvi položaja in nalog občine, o čemer je bilo že danes govora v ekspoziciji predsednika republiške skupščine oziroma predsednika ustavne komisije. V zvezni ustavni komisiji smo bili mnenja, da občine sedaj ne bi podrobneje definirali, saj prehajamo v drugo fazo ustavnih sprememb, ki bodo zajele komunalni oziroma skupščinski sistem; sicer pa bodo itak nekatera ta vprašanja urejena že sedaj s spremembami republiške ustave.

Tedaj bo treba ustrezno zasnovati tudi soodgovornost vseh družbenih faktorjev za razvoj znanosti, kulture in izobraževanja, zagotoviti samoupravne pravice in ustrezen položaj teh dejavnosti ter uresničiti načelo amandmaja XXIII, da delavci raznih panog usklajujejo medsebojne interese s samoupravnim sporazumevanjem, in amandma XXI, točka 6, ki pravi, da delavci drugih področij z delavci v izobraževanju, znanosti in kulturi zamenjujejo delo, ker je to enoten proces družbenega dela in je treba delavcem teh dejavnosti zagotoviti enak družbenoekonomski položaj, kot delavcem v drugih organizacijah združenega dela.

V novih ustavnih amandmajih se dosledno uporabljajo nekateri novi pojmi oziroma strokovni termini. Te spremembe so se pripravljale v pretehtavanju in usklajevanju stališč, v neprestanem korigiranju prejšnjega besedila. Zato ne sodimo vsebine, ki pomeni velik korak v uzakonitvi razvoja naše samoupravne socialistične družbe, samo po težje razumljivih stavkih, na kar nas opozarja javnost, ki s tem ni zadovoljna. V njih ni niti pravniško vse dorečeno. V slovenskem prevodu smo se morali ravnati po načelu skladnosti besedila v različnih jezikih. Vse, kar je v srbskem tekstu, na primer »slobodno«, je v slovenskem napisano »prosto«, čeprav bi včasih radi rekli slobodno dogovarjanje, neomejeno sodelovanje, samostojno odločanje in ravnanje po potrebi ali še kako drugače. Skušali se bomo držati duha amandmajev in sprememb, pri tem pa se moramo zavezati, da bi novo ustavo napisali v razumljivem, to je ljudskem ali, lahko bi rekli, v Titovem jeziku. To je sicer naš dokument, a brez dvoma bo prišel v ustrezno svetovno literaturo in brali ga bodo tisti, ki bodo razčlenjevali naš tako imenovani revizionizem, kakor tisti, ki priznavajo specifičnost razvojne poti v vsaki deželi, ali ki bodo v naših izkušnjah in rešitvah iskali nekaj podobnega za potrditev ali morda celo vzornega za rešitve v svojih pogojih. Te misli naj ne štejejo za odvečne sestavljenci republiških zakonov, ki jih roki še niso prehiteli. Čisti jezik ima naposled tudi najmanj lukenj in daje osnovo za čista prijateljstva in sodelovanje.

Naj sklenem še z nekaj mislimi o javni razpravi. Eden od članov zvezne ustavne komisije je vprašal, katera stališča in predlogi so bili pretehtani in upoštevani na sestankih v času javne razprave oziroma ali vse predloge enako vrednotimo. Mislim, da je bilo to vprašanje tehtno. Pregled javne razprave kaže veliko zavzetost; imela je težišče v gospodarski problematiki in sistemskih vprašanjih. Razprava je obsodila vse tisto, kar moti naš razvoj in skuša škodovati enotnosti in sodelovanju, poudarila pa je odgovornost vseh nosilcev funkcij in zahtevala doslednost v izvajanju resolucij in razglašanih načel o nadaljnjem socialističnem razvoju. Razprava je zahtevala stabilizacijo v gospodarstvu, ki naj spodbudi tista gibanja, katera prinašajo izboljšanje in napredek.

Zahtevala je izboljšanje položaja in večje pravice za proizvajalce in proizvodne delovne organizacije, kajti sedaj imajo nekatere druge panoge očitno prednost in žanjejo dohodke, s katerimi povzročajo negativna gibanja v gospodarstvu.

Prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine je že lani zelo resno opozarjal na to nalogo, a naša stališča niso imela potrebnega odmeva. Drugi kongres samoupravljalcev, maja v Sarajevu, je to izrecno zahteval. Na tem kongresu, ki je eden bistvenih delov javne razprave o ustavnih spremembah, so mnogi govorili tudi o znanosti, o raziskovalnem delu, o kulturi, sprejeli so več ustreznih resolucij, nas zavezali, da na osnovi predlaganih ustavnih dopolnil uresničimo vse tisto, o čemer se dogovarjamo ali za kar se na splošno zavzemamo. Potrebna so konkretna dejanja. Naš zbor je sklenil, da bo o zahtevah drugega kongresa samoupravljalcev razpravljal in se zavzemal za uresničenje njegovih resolucij. Prepričan sem, da bo tako ravnal tudi vaš zbor, zlasti še, ker ustavne spremembe samo povečujejo našo odgovornost in omogočajo, da odprta vprašanja učinkoviteje, na samoupravni osnovi in na sodoben način tudi rešujemo.

Zato smo soglasno podprli ustavna dopolnila in vsebino ustavnega zakona o resničevanju amandmajev. Hvala za pozornost!

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali dovoliš, dr. Avguštin Lah, da te kot člana zvezne ustavne komisije zaprosim, če bi hotel komentirati razpravo našega poslanca Švajncerja. Si toliko ljubezniv? Prosim!

Dr. Avguštin Lah: Imam pred seboj naše diskusije o XLI. (po novi uvrstitvi) amandmaju, ki v 4. točki pravi: »V oboroženih silah SFRJ je skladno z ustavo zagotovljena enakopravnost jezikov in narodnosti Jugoslavije in njihove pisave. Pri poveljevanju in vojaškem pouku v jugoslovanski armadi se lahko skladno z zveznim zakonom uporablja eden izmed jezikov narodov Jugoslavije, v njenih delih pa jeziki narodov in narodnosti.«

Ko smo razpravljali o teh vprašanjih, smo mislili, da je taka rešitev danes najbolj objektivna, ker bi v trenutni situaciji dosledno uporabljanje jezika udeležencev, borcev posameznih enot v tem poveljevanju bilo najbrž neuresničljivo. Taka solucija pa nam dovoljuje, da vse pravice posameznih borcev upoštevamo na način, ki dovoljuje red v armadi, ne pa ga otežuje. Če najdemo boljšo formulacijo, ki pa jo moramo do pojutrišnjem predložiti zboru narodov, jo bomo skušali upoštevati in zagovarjati. Torej, če se danes vaš zbor zavzame in pripravi ustrežnejšo formulacijo od sedanje, potem se bomo tudi mi zavzemali, da bi jo lahko sprejeli.

O komunalnem in skupščinskem sistemu, o čemer je bilo tudi govora, pa sem že povedal to, kar je rekel tovariš Kraigher in kar smo si sami postavili, namreč, da sedanje delo ni dokončano, da je to le prva faza ustavnih sprememb. Pripravljamo pa že nadaljnjo, drugo fazo, ki bo izhajala prav iz razvoja komunalnega in skupščinskega sistema. Mislim, da bomo tedaj ta vprašanja tudi bolje postavljali. Ravnaťi pa se je treba tako, kot smo že v dosedanji praksi ravnali, da tista načela, do katerih pridemo, pa čeprav še niso neposredno v ustavi zapisana in o katerih se dogovorimo, tudi sproti uporabljamo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Oproščam in zahvaljujem se hkrati! Se kdo želi razpravljati? Prosim, poslanec Dušan Šinigoj.

Dušan Šinigoj: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da, izhajajoč iz javne razprave z območja, katerega predstavljam, dam vso podporo ustavnim spremembam, hkrati pa izrazim tudi zahtevo, da se te ustavne spremembe, ustavni amandmaji, čim hitreje v neposrednem življenju tudi realizirajo. Menim, da je tovariš Kraigher danes v svojem ekspezeju tudi to zahtevo podčrtal; moram pa hkrati tudi reči, da so nekatere konkretne rešitve že tudi pred nami.

Brez dvoma je treba pozdraviti prizadevanja in tudi rešitve v zvezi z odpravo izvenproračunske bilance na ravni federacije, kakor tudi nekatere rešitve, ki postavljajo položaj delavca v družbenih službah na področju prosvete in kulture v enakopraven položaj z drugimi področji družbenega dela. Brez dvoma je zakon o usmerjanju in delitvi dohodka in osebnega dohodka, ki postavlja tudi pred druga področja družbenega dela, pred gospodarstvo zahtevo po usmerjanju in usklajevanju osebnih dohodkov in delitve, dejansko tudi že naš prispevek k uresničevanju zahteve, ki je jasno v javnosti zelo prisotna, da preidemo od samih besed, od samih resolucij, k dejanjem.

Menim, da ustavni amandmaji posegajo v bistvena vprašanja, v bistven položaj slehernega občana, delavca, čeprav tega v konkretnih obrisih ne dokazujejo. Tudi naše področje je v ustavnih amandmajih obdelano. Obdelano je v tistih amandmajih (XXI in pa v ostalih), ki razmejujejo odnose oziroma kompetence federacije in republik in prepuščajo posebno tem področjem največjo samostojnost republik. V ustavnem amandmaju XXII je opredeljen položaj delavca v družbenih službah, ki v 6. točki govori o prosti izmenjavi dela in podpira oziroma definira položaj samoupravnih skupnosti, ki smo jih že postavljali. Še enkrat mislim, da je prav, da poudarimo, da položaj delavca v družbenih službah postavljajo tudi amandmaji, ki govorijo o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov in da na ta način tudi ta področja dela opredeljujejo.

Drugo misel, ki mislim, da jo je treba poudariti v podpori amandmajev, je ta, da ni dovolj in da ne bi bilo dovolj, če bi z ustavnimi spremembami opredeljevali samo organe federacije; amandmaji morajo tudi ustvarjati pogoje, da bodo organi federacije imeli možnost uresničevati vse tiste zadeve, ki so jih postavili prednje dosedaj mnogi forumi, od prve konference Zveze komunistov Jugoslavije, našega centralnega komiteja in vseh drugih subjektivnih dejavnikov dalje, ki so prispevali k formuliranju ustavnih amandmajev. Ustvarjati pogoje za uresničitev amandmajev pa pomeni tudi to, da dobiva republika povsem nov položaj, v katerem je odgovorna za lasten razvoj; uspešno pa se bo lahko razvijala, če se bo po samoupravni poti združevala v skupnih interesih z ostalimi republikami, z ostalimi nacijami in narodnostmi Jugoslavije.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi razpravljati? Prosim, tovariš Martin Košir, član skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja.

Martin Košir: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede predloga poslanca Svajncerja bi vas v imenu ustavne komisije opozoril na poročilo ustavne komisije na strani 13 in 14, ki govori o tej problematiki. Ustavna komisija kot tudi celotna naša slovenska javnost se je pri prejšnjem XXXIX. amandmaju precej dolgo zadrževala, namreč pri problemu uporabe jezikov narodov in narodnosti Jugoslavije v jugoslovanski ljudski armadi.

Upoštevati je pri tem treba, da se v 4. točki govori o oboroženih silah Socialistične federativne republike Jugoslavije, ki jo sestavljajo teritorialne enote, druge oblike splošnega ljudskega odpora in jugoslovanska ljudska armada. Torej predlogi, ki so prav takšni, kot jih je poslanec Švajncer omenil, so bili prisotni v naši komisiji; sprejet in predlagan je bil zvezni ustavni komisiji tudi amandma, glede katerega pa ustavna komisija ni sprejela našega stališča, ker je menila, da je treba na tem področju upoštevati izhodišča in stališča, ki so bila že sprejeta na brionski seji ustavne komisije. Najbrž pa je potrebno o teh vprašanjih še naprej razpravljati in proučevati probleme, zlasti ob sprejemu zakona o uporabi jezikov v jugoslovanski ljudski armadi.

Iz teh razlogov menim, da je tako formuliran predlog, kot je označen v 4. točki, zaenkrat sprejemljiv, hkrati pa bi opozoril tudi na to, da je v republiški skupščini že predlog zakona o splošnem ljudskem odporu, kjer se dobesedno govori o tem, da se v vseh oblikah splošnega ljudskega odpora na teritoriju Slovenije izključno uporablja slovenski jezik. Najbrž je treba upoštevati tudi nekatere probleme, na katere je opozoril tovariš dr. Lah, to je predvsem problem sestava JLA. V Sloveniji bomo najbrž morali narediti nekoliko več naporov glede kadra, da se bodo spremenili odnosi; kajti nič nam ne pomaga, če zahtevamo slovenski jezik, če pa komandnega kadra praktično skoraj nimamo.

Mislím, da bo nadaljnja razprava o ustavnih reformah, zlasti pa o novem zakonu, ki ga tu omenjamo, prinesla ustrezne formulacije oziroma ustrezne vsebinske rešitve.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi besedo? Prosim, Vlado Uršič, poslanec našega zbora.

Vlado Uršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislím, da je danes prilika, da bolj kot emotivno, podpiramo amandmaje racionalno, razumsko, kajti tiste, ki so najbolj proučeni, najbolj pretehtani, bo življenje sprejelo, one pa, ki so manj, pa bo verjetno demantiralo. Ob tem bi želel postaviti nekaj vprašanj.

Amandma XXV govori o interesih ljudi in narodov pri uresničevanju enotnega trga. Čeprav sem prebiral ta amandma, nisem mogel narediti pri sebi zaključka, kdo bo tisti organ in kakšne bodo tiste sankcije, ki bi nastopile, če bi iz monopolnih ali drugih razlogov kdo izigraval enotni jugoslovanski trg. Ali je zato primerno v ustavi precizirati organ in morda tudi sankcije takim združenjem, pa naj bodo gospodarskega ali pa, če hočete, pokrajinskega značaja? Praksa nas namreč dosedaj uči, da smo kljub idealnim zveznim zakonom priča neštetim izigravanjem.

Če se ne motim, je amandma XXXI, ki govori o tem, kdo uresničuje ustavo Socialistične federativne republike Jugoslavije, zlasti pa, kako se določijo organi federacije in kako je z izdajo zakonov in drugih aktov. Iz zgodovine in iz prakse vemo, da imajo nekatere dežele federativnega značaja (to so predvsem Švica, Združene države Amerike, pa tudi Sovjetska zveza) svoje posebne zakone, republike pa svoje. Pri omenjenem amandmaju pa nikjer nisem našel na točno precizirano določbo, kako je z izdajo kazenskega zakonika. Mislím, da je to eno bistvenih vprašanj, ker prizadeva različne republike, ki živijo v različnem okolju, pa naj bo to versko, gospodarsko ali kulturno in kjer igrajo določeno vlogo še narodni običaji. Če bi bilo to prepuščeno izključno vsaki republiki, bi se kaj lahko dogodilo, da bi bil opis nekega postopka v eni republiki ocenjen

z enimi merili, v drugi republiki oziroma v drugih kulturnih sredinah pa z drugačnimi merili.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima Drago Šega, poslanec našega zbora.

Drago Šega: Na kratko bi se dotaknil problema, ki ga je sprožil poslanec Švajncer v zvezi s 4. točko XLI. amandmaja; rad bi povedal, da v celoti podpiram predlog tovariša Švajncerja, kot tudi formulacijo, ki jo je predlagal. Zdi se mi, da je to vprašanje načelne narave, ki bi ga bilo treba v ustavnih amandmajih temu primerno rešiti.

Mislím namreč, da je stvar ustave predvsem to, da uveljavlja načelo enakopravnosti uporabe vseh jezikov v ljudski armadi, stvar zakona pa je, da določi, kje so potrebne bodisi začasne bodisi trajnejše omejitve tega načela iz praktičnih, funkcionalnih razlogov. Mislím, da je to načelno vprašanje, kaj je naloga ustave in kaj je naloga zakona kot nekega praktičnega pripomočka, ki naj pomaga, da bodo ustavna določila in ustavni principi lahko v praksi zaživelí, da bo mogoče realno funkcioniranje teh načel.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi razpravljati? Tovariš France Zupan, poslanec našega zbora, prosim.

France Zupan: Tovariš predsednik, jaz bom samo podprl to, kar je tovariš Šega pred menoj povedal, ker vidim, da je tu začaran krog. Slovenci nimamo komandnega kadra; nimamo ga zato, ker to ni interesantno, lahko pa so še drugi razlogi, da bi se ljudje vpisovali v šole, kot na primer težave z jezikom.

Mislím, da moramo tu narediti premik, da stvar spremenimo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Prosim, tovariš Činč, poslanec našega zbora.

Ludvik Činč: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Verjetno bom že četrti, ki bom podprl tovariša Švajncerja, pa ne toliko zaradi jezika, saj če smo internacionalisti in se borimo za to, da bi v internacionalnem smislu prišlo do nekega jezika, ki bi ga vsi narodi priznavali, naj bi bil to esperanto ali karkoli, potem bi bilo to vprašanje doma prav gotovo tudi lahko rešljivo. Mene je bolj spodbudilo to, da nimamo komandnega kadra, pri čemer dvomim, da smo tako amilitarističen narod, kot včasih sami mislimo. Iz življenjske prakse to vem, ker sem iz svoje šole v prejšnjih letih mnogokrat poslal fante na naborno komisijo, toda nikdar ni bil nihče sprejet, kljub temu, da so ti fantje danes tudi dobri družbeni delavci itd., zato dvomim, da res niso bili sposobni biti za vojaka.

No, mislím, da je določen vzrok, da kadra ni in da ga verjetno tudi ne bo, v jeziku, saj štiri republike imajo zagotovljen svoj jezik, Makedonci in Slovenci pa ga praktično nimamo. Zato podpiram predlog poslanca Švajncerja, pa čeprav bi ga uresničili šele v roku petih let.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo, prosim? Ponovno prosi za besedo predsednik prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine dr. Avguštin Lah.

Dr. Avguštin Lah: Še enkrat bi se vrnil na vprašanje jezikov in pisav. Mi smo veliko razpravljali o tem, kako urediti vprašanje jezika v jugoslovanski ljudski armadi; dogovorili smo se, da bomo sestavili posebno skupino poslancev, ki bo obiskala vrsto vojaških šol in nato s poveljstvom, z generalnim štabom in svetom za narodno obrambo razpravljala o teh vprašanjih. Menim, da bi bilo dobro, da bi tudi ta zbor določil svojega predstavnika v to našo komisijo, da bi še tehtneje obravnavali to vprašanje.

Glede samega predloga pa sodim, da je treba nanj opozoriti tudi zbor narodov; jaz bom nanj opozoril tudi naš zbor, ko bomo 30. t. m. obravnavali to vprašanje.

Predsednik Miloš Poljanšek: Če ni nikogar več, ki bi želel poseči v razpravo, bi vprašanje uporabe slovenskega jezika v ljudski armadi takole zaključil:

Presojam, da ne kaže glasovati, da je večina za to, da se predlog poslanca Švajncerja, vsaj kar zadeva naš zbor, upošteva. Zatorej bi razpravo o tem vprašanju strnil na ta način, da je to stališče prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine in hkrati naprosil oba člana ustavne komisije republiške in zvezne skupščine, da preneseta stališče zbora hkrati s tekstom, ki jima ga bomo posredovali, pristojnima komisijama, ki naj bi obravnavali predloženi amandma in zavzeli o tem stališče.

Mislím, da gre tu za naslednje: v resnici je že v sedaj predloženem amandmaju v načelu postavljena enakopravnost jezikov; kasneje pa je ta enakopravnost omejena. Mi pa želimo, da bi ne bila omejena v ustavi, marveč, da bi bila omejena z zakonom. No, in ker smo tako zaključili, mi še dovolite, da preberem zaključno misel k razpravi o ustavnih spremembah k zvezni ustavi:

»Hkrati s poslanci ostalih zborov smo danes slišali ekspeze predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja tovariša Sergeja Kraigherja o pripravi amandmajev k zvezni ustavi. Na podlagi razprave, ki je pravkar potekala v našem zboru v zvezi s poslanskim gradivom o javni razpravi o amandmajih k zvezni ustavi in o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja ter v zvezi z ekspezejem tovariša Sergeja Kraigherja, predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, ugotavljam, da poslanci našega zbora odobravajo delo naše republiške ustavne komisije v pripravi amandmajev k zvezni ustavi in sprejemajo besedilo predloga amandmajev z že omenjenim dopolnilom kot izredno pomemben dokument, ki krepi samoupravni položaj delovnega človeka in vlogo delavskega razreda ter suverenost republik in narodov, pravice narodnosti in pokrajin in njihovo odgovornost za lasten razvoj in razvoj Jugoslavije kot zvezne države in socialistične samoupravne demokratske skupnosti.

Poslanci smatramo, da je v tem času kljub nekaterim srednjim rešitvam posameznih vprašanj za nadaljnji razvoj Jugoslavije poglobljanje samoupravnih socialističnih družbenih odnosov in razreševanje odprtih vprašanj ter utrjevanje enakopravnosti, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in vseh republik in pokrajin najvažnejše, da ustavne amandmaje, o katerih je doseženo najširše politično soglasje vseh odločujočih faktorjev, v zvezni skupščini čimprej sprejmejo in da se začne čimprej izvajati politika v skladu z določbami amandmajev in s smerjo, ki jo amandmaji nakazujejo.

Uresničevanje ustavnih amandmajev in ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev, posebej še uresničevanje XXI. in XXII. amandmaja, ki se začeta v smislu ustavnega zakona takoj uporabljati, pa bo seveda zahtevalo veliko naporov tako v družbeni bazi, to je v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in občinah, kot na ravni republike, kakor tudi za dosledno izvajanje ustavnih sprememb v okviru celotne federacije. Pristojni republiški organi bodo morali napraviti vse potrebno, da se bo republiška zakonodaja v predvidenih rokih vsebinsko in ne samo formalno-pravno prilagodila ustavnim amandmajem. Republiška ustavna komisija naj skupaj z družbeno-političnimi organizacijami, znanstvenimi, strokovnimi in drugimi ustreznimi organizacijami in institucijami ter javnimi, strokovnimi in znanstvenimi delavci še naprej intenzivno sodeluje v pripravi druge faze sprememb zvezne ustave.

Pred nami so torej velike naloge, ki zahtevajo našo veliko zavzetost in odgovornost, da bomo izhodišča in načela ustavnih amandmajev uspešno uveljavljali v življenju. K temu nas zavezujejo tudi mnenja in stališča iz široke javne razprave, ki je dala polno podporo ustavnim spremembam in njihovemu uresničevanju.

Tako lahko preidemo na 3. točko dnevnega reda, to je na problematiko dramskih in opernih gledališč v Sloveniji.

Gradivo je predložil skupščini v obravnavo republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Vprašujem, ali želi predstavnik predlagatelja gradivo ustno obrazložiti?

Vlado Uršič (iz klopi): Tovariš predsednik, oprostite, jaz sem postavil pri prejšnji točki dve vprašanji, pa nisem dobil odgovora.

Predsednik Miloš Poljanšek: Torej se vračamo nazaj. Besedo ima dr. Avguštin Lah.

Dr. Avguštin Lah: Prvo je bilo vprašanje k amandmaju XXV. V amandmaju XXV bi opozoril na tri stališča: prvič, na ugotovitev, da je protiuustaven vsak akt in vsako dejanje, s katerima se krši enotnost jugoslovanskega trga, drugič, preprečevanje pridobitve prednosti na podlagi monopola na trgu in drugih družbenoekonomskih neupravičenih prednosti se obravnava v smislu 30. člena ustave, in tretjič, o protiuustavnih predpisih odloča sodišče, ki ga določa zvezni zakon.

Glede drugega vprašanja lahko rečem, da je v postopku že revizija in kodifikacija zvezne zakonodaje, v katerem bo rešeno tudi vprašanje enotne kazenske politike in sankcioniranja, torej tudi vprašanje kazenskega zakonika.

Menim, da sta obe vprašanji na poti reševanja in da je takih vprašanj bilo postavljenih že več, ki terjajo, da se ne pusti vnemar ta problem.

Predsednik Miloš Poljanšek: Je tovariš poslanec zadovoljen z odgovorom? (Da.) Torej lahko preidemo na že začeto 3. točko dnevnega reda, na obravnavo problematike dramskih in opernih gledališč v Sloveniji. K besedi se javlja republiški sekretar za prosveto in kulturo tovariš Slavko Bohanec.

Slavko Bohanec: Čeprav je, spoštovane tovarišice in tovariši, pričujoča analiza morda le skromen zapisek o gledališki dejavnosti in njeni problematiki, vam vendarle, četudi je bila namenjena zgolj kot spremljajoče gradivo k nastajanju gledališkega zakona, omogoča, da ponovno ovrednotimo dosežke, in poudarimo naloge in poti gledališkega dela. Seveda bo pri vsem tem zlasti pomembna nadaljnja angažiranost gledaliških delavcev in njihovih organizacij, hkrati pa vključitev te problematike v delo nastajajočih kulturnih skupnosti kot osrednjih usmerjevalcev in uresničevalcev kulturne politike sploh in v njenem okviru gledališke kulture posebej.

Treba je reči, da je bil v nekaterih smereh v zadnjih letih dosežen napredek. Res je sicer, da 65 % prebivalstva praktično nima možnosti, da si ogleda predstave poklicnih dramskih in opernih gledališč, res pa je tudi, da si večina gledaliških delavcev in institucij resno prizadeva, da prodre tudi v kraje, kjer so možnosti gledališkega življenja minimalne ali pa jih sploh ni. Zelo pomembna je poleg drugega televizija, ki v zadnjih letih vse češče prenaša gledališke predstave in s tem tudi premošča tisto, kar je bilo doslej na videz nezdružljivo: gledališča, ki delajo v večjih centrih, in prebivalstvo, ki živi v oddaljenih krajih.

Hkrati je opazen premik v repertoarni politiki slovenskih gledališč, ki teže k zadostitvi želja vseh slojev, pri čemer se register gledaliških predstav, tematike in žanrov bistveno razširja, ne da bi s tem nižali nivo gledališke kulture. V zadnjem obdobju je gotovo pomembna usmeritev k domačim novitetam, gostovanjem na podeželju in mladinskim predstavam, kar vse je v obliki nagrad in regresov spodbujal republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti.

Tudi v organizacijskem pogledu, glede medsebojne povezanosti in delitve dela v smislu celovite obravnave slovenskega gledališkega prostora, kakor tudi glede izpopolnitve gledališke mreže na Slovenskem so bili doseženi določeni rezultati.

Materialna podlaga gledališkega dela se po predvideni sanaciji kulture kaže gotovo v drugi luči kot do nedavna, čeprav nam prehod na kulturne skupnosti, to je na novo organizacijo in sistem dela določene začetne težave tudi v pogledu financiranja.

Sicer pa je treba ponoviti, da se gledališki delavci otepajo s starimi težavami, ki se kažejo v obliki neprimernih prostorov, nestimulativnih delitvenih sistemov, togo oblikovanih umetniških zborov, neprimernega priliva mlajših moči, prilagoditve svojega dela prostemu času gledališke publike in še v marsičem drugem, o čemer govori analiza. Ne glede na vse to pa so še vedno v ospredju nekateri problemi in naloge, ki jih bomo morali s posebno pozornostjo vključiti v naše delo.

Gledališka kultura gotovo ni namenjena sama sebi, vznika in se vedno znova potrjuje, ter tako razvija le v družbeni sredini, v kateri in zaradi katere sploh eksistira. Zato je gotovo najpomembnejše, da gledališka dejavnost in gledališki delavci kot nje nosilci nenehno razširjajo svoj prostor odzivnosti in poglobljajo pristne, vse bolj neposredne vezi z občinstvom. Mislim, da še nismo izrabili vrste novih možnosti animacije in vključitve, tako v pogledu vsebine kot tudi oblik gledališkega dela. Ostajamo še v marsičem v starem, zakaj državne kulture vsi po vrsti nočemo, a razviti moramo, kot pravimo, samoupravno, ki pa mimo neposredne zveze in soočenja z ljudmi in širokim občinstvom ne more nastati in obstati.

Vse to se seveda tesno povezuje z marsičem konkretnim, kar že delamo in preizkušamo in kar bo moralo prevladovati tudi v prihodnjem. Naj samo navedem nekaj še vedno odprtih vprašanj: Ali smo na primer dovolj usmerjeni in organizirani, da sežemo z močjo gledališkega izraza do slehernega Slovenca, doma in prek meje? Kako je z gledališko propagando in informacijo, kako s posredniško službo? Ali smo dovolj mobilni in fleksibilni, da se s pomočjo različnih oblik, ne samo s klasično gledališko predstavo, približamo paleti najrazličnejših želja in okusov občinstva? Kako je s preučevanjem kulturnih potreb in nivoja? Kako je z neposredno povezavo z ljubitelji gledališča, z drugimi samoupravnimi subjekti v družbi, ne nazadnje z gospodarskimi organizacijami, šolami, društvi itd.? Kako je z ad hoc gledališkimi skupinami, znotraj gledaliških hiš in izven njih, z najrazličnejšimi programi po zahtevnosti in če hočete tudi po različni ceni? Dalje, ali smo organizirani tako, da bi celotni gledališki potencial na Slovenskem deloval kot sinhronizirana celota, kot eno samo, ne sicer fuzionirano, vendar pa tesno medsebojno in smiselno programsko in organizacijsko usklajeno veliko, če hočete, nacionalno gledališče? Kako je vsemu temu prilagojen televizijski medij, radio, tisk, gledališka vzgoja mladine, kako financiranje itd.?

Vsa ta in druga vprašanja gotovo niso nova; dolgo jih poznamo in se jih lotevamo z različno vnemo, čeprav terjajo seveda tudi sedaj nadaljnjih odgovorov prvenstveno od gledaliških delavcev samih, kulturnih skupnosti in družbe kot celote.

Naj na kraju omenim dve pomembni nalogi, ki sta neposredno pred nami in ki sta bili vsebovani že v predlogih, ki jih je oblikovala posebna komisija izvršnega sveta, ko je obravnavala krizno situacijo ljubljanske drame in gledališke problematike na Slovenskem. Gre na eni strani za problem šolanja gledaliških kadrov in na drugi strani za potrebo, da nekatera vprašanja uredimo z gledališkim zakonom, ki je danes kot osnutek na dnevnem redu tega zbora. Dejstvo je namreč, da smo pred reformo gledališkega študija, kar seveda kažejo med drugim na svojstven način tudi zadnji dogodki na akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Akademija sama, vključno s študenti te ustanove, kakor tudi gledališki delavci in njih organizacije bodo morali čimprej izoblikovati predloge za ustreznejšo vsebino in način izobraževanja gledaliških delavcev, pri čemer bo potrebno izhajati predvsem iz dejanskih potreb po številu in kvaliteti potrebnih kadrov, kar seveda hkrati terja večjo usoglašenost med gledališkimi zavodi, radiom, filmom in televizijo na eni strani ter med ustreznimi izobraževalnimi ustanovami na drugi strani. Vsekakor pa je treba utreti pot modernim pogledom in vsem tistim silam, ki hočejo izobraževanje kadrov izoblikovati na nov kvalitetnejši višji nivo.

Kar zadeva prilagojenost umetniških zborov repertoarnim načrtom posameznih gledališč, pa bo dal zakon, ki je pred vami, z uvedbo volilnosti za nekatere gledališke poklice možnost, da bo ta prilagojenost kar se da največja.

Dejstvo, da bo zakon zajel vse možne oblike gledališke dejavnosti, da bo poudaril institucijo umetniškega vodstva kot specifično obliko samoupravljanja v gledališčih in da bo z reelekcijo poglavitnih samostojnih umetniških ustvarjalcev omogočil gledališčem, da izbirajo najprimernejše nosilce, obsega hkrati najnovejša določila predloženega osnutka zakona, ki je nastajal tako na osnovi v tem zboru že obravnavanega predloga za izdajo zakona kakor tudi na osnovi sugestij in predlogov skupnosti slovenskih dramskih gledališč.

Z ustanovitvijo kulturnih skupnosti in njih materialnimi možnostmi, da na kvalitetno nov način posežejo v kulturno politiko, kakor tudi z uresničenjem predloženega zakona in pospešeno prilagoditvijo gledališkega študija potrebam gledaliških dejavnosti bodo gledališča in gledališki delavci laže dosegali zastavljene cilje. V tem okviru in s tem namenom dajemo, tovariši poslanci, v obravnavo analizo o problematiki dramskih in opernih gledališč, zavedajoč se, da je kljub aktualnosti vsebovanih problemov skromna in gotovo v marsičem pomanjkljiva informacija.

Predsednik Miloš Poljanšek: Kot je običajno, je predloženo gradivo obravnaval odbor za kulturne dejavnosti našega zbora; vprašujem predstavnika, ali želi ustno pojasniti odborova stališča? (Ne želi.)

Tako lahko pričnemo z obravnavo. Kdo želi razpravljati? (Ne javi se nihče.) Ker kaže, da ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo, pri čemer mislim, da ne kaže dajati nikakršnega zaključka, saj sama informacija dovolj jasno govori o položaju gledališke umetnosti pri nas. Preden preidemo na naslednjo točko, naj še rečem, da so prav razmere, kakršne so v naši gledališki dejavnosti, analiza, ki je na podlagi teh razmer opravljena, in problematika, ki jo vsebuje analiza, narekovali čimprejšen pristop k oblikovanju zakona, kar je pred nami pod 4. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o gledališki dejavnosti.

Osnutek zakona je predložil skupščini izvršni svet in kot svojega predstavnika določil člana izvršnega sveta dr. Vladimira Bračiča. Želi predstavnik izvršnega sveta ustno obrazložiti osnutek? (Ne želi.)

Osnutek zakona sta obravnavala naš odbor za kulturne dejavnosti in skupščinska zakonodajno-pravna komisija. Želita predstavnika odbora oziroma komisije besedo? (Ne želita.)

Tako lahko pričnemo z razpravo. Kdo želi razpravljati? Ne da bi kakorkoli želel spodbuditi navzoče goste in poslance k razpravi, bi vendarle rad opozoril, da gre za izredno tehtno materijo, ki je spodbudila v odboru precejšnjo razpravo, pri čemer so se pokazala tudi nekatera različna stališča, ki so se, moram reči, kasneje nekoliko uskladila.

Besedo ima tovariš Drago Šega, poslanec našega zbora.

Drago Šega: Prvotno se nisem mislil oglasiti k besedi, ker sem že v odboru našega zbora imel priložnost povedati svoje mnenje o osnutku gledališkega zakona; odbor je stališča, ki sem jih zastopal, tudi sprejel. Ker pa gre za zelo važno spremembo in spreminjivalni predlog, je prav, da to stališče skušam ponoviti.

Gre predvsem za problem tako imenovanega umetniškega vodstva. Osnutek zakona je predvidel, naj bi umetniško vodstvo gledališke ustanove predstavljal umetniški svet, voljen, če sem prav razumel, iz gledališkega kolektiva. Mislim, da bi s tako formulacijo in s tako zakonsko odločitvijo dejansko odpirali vrata situaciji, ko bi dejansko za vodstvo umetniške ustanove bili na nek način vsi odgovorni, hkrati pa ne bi bil odgovoren nihče, kadar bi nastajale problematične situacije. Zato sem predlagal v odboru, da bi bilo treba vprašanje umetniškega vodstva, ki je lahko samo eno in ki mora biti točno definirano in mora tudi za vse svoje odločitve, kot sem rekel v odboru, odgovarjati s svojo glavo.

Umetniško vodstvo take umetniške ustanove, kot je gledališče, je lahko samo individualno ali v skrajnem primeru, kadar so posebno ugodne dispozicije za to in kadar obstaja neka enako misleča umetniška ekipa z istimi umetniškimi nazori in koncepti, dvo ali tričlansko umetniško telo. Mislim, da je treba to stališče v interesu normalnega razvoja našega gledališkega življenja sprejeti in dejansko na ta način pravilno razdeliti in rešiti vprašanje umetniške odgovornosti, ki mora biti predvsem vezana na umetniško osebnost. Samo umetniška osebnost lahko daje pečat neki ustanovi in tudi ukrene vse, kar je potrebno, da ta umetniška ustanova raste in da vse tiste pretenzije, ki nastajajo vselej v umetniškem delu, posebej pa še v gledališkem, pravilno paralizira in jih pravilno usmerja.

Predsednik Miloš Poljanšek: Poslanec Boris Feldin ima besedo.

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Iz poročila odbora za kulturne dejavnosti, pa tudi iz obrazložitve izhaja, da glede nekaterih temeljnih načel ni bilo doseženo soglasje. Ker ne vem, katera temeljna načela so to, bi rad, da mi nekdo to pojasni.

Predsednik Miloš Poljanšek: K besedi se javlja tovariš Milan Merčun, v tem trenutku predstavnik odbora za kulturne dejavnosti.

Milan Merčun: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moram opozoriti, da gre verjetno za nesporazum. Odbor za kulturne dejavnosti našega zbora je v vseh načelnih stališčih v zvezi z zakonom dosegel polno soglasje. Velika nesoglasja so bila med prvotnimi pravnimi formulacijami osnutka zakona in stališči odbora, predvsem pri vprašanju umetniškega sveta ali umetniškega vodstva gledališča. Odbor je soglasno zavrnil predlog osnutka, da se oblikuje umetniški svet in soglasno izglasoval predlog za spremembo ustreznega člena, po katerem naj ima gledališki zavod oziroma samostojna gledališka enota umetniško vodstvo, ki je lahko individualno ali kolektivno in ki vodi umetniško delo v gledališkem zavodu; sestav umetniškega vodstva in njegovo delovno področje naj določa statut gledališkega zavoda. To je bilo sporno vprašanje, okrog katerega je tekla dolga razprava in stališča odbora so bila na koncu popolnoma soglasna.

Moram dodati, če mi je to dovoljeno kot poročevalcu, da smatram, da je bil dosežen velik napredek pri obravnavi zakona tudi s tem, da je zakonodajno-pravna komisija v celoti sprejela naše besedilo. Toliko glede na vprašanje o morebitnih nesoglasjih.

Nekatere spremembe so bile dosežene tudi glede naštevanja tistih umetniških osebnosti v gledališčih, ki se volijo na določeno dobo. V osnutku zakona smo spremenili vrstni red členov, s tem pa tudi vsebinsko podlago zakona zaradi tega, ker z zakonom ne določamo, kaj sodi v umetniško osebje v gledališčih, pač pa samo v posebnem členu naštevamo, kateri del umetniškega osebja se voli po načelu reelekcije, po našem predlogu vsaka tri leta.

Glede drugega dela vprašanja tovariša poslanca, kje so bili vzroki, da določeni umetniški zavodi v republiki niso dovolj intenzivno sodelovali pri obravnavanju osnutka zakona, moram pa reči, da je bilo na odboru, kot je v poročilu odbora tudi zapisano, zelo jasno ugotovljeno, da gre pri tem za vprašanje njihove notranje organizacije in odnosov med njihovimi lastnimi združenimi organiza-

cijami. Naj navedem samo konkreten primer. Ko so predstavniki društva dramskih umetnikov Slovenije navajali, da niso bili z osnutkom zakona dovolj seznanjeni, smo ugotovili, da je predsednik društva pravočasno dobil vse gradivo, da se pa potem niso uspeli med seboj dogovoriti, kako bodo to gradivo obravnavali. Ni stvar odbora in našega demokratičnega postopka, pač pa je odvisno od sposobnosti njihovih družbenih organizacij, kako se bodo organizirali, da bodo lahko obravnavali določeno gradivo po normalnem postopku. Če tega niso sposobni narediti, potem se morajo o tem sami med seboj zmeniti, ne pa s skupščinskimi organi in niti najmanj z odborom ali predlagateljem osnutka zakona. Nekoliko drugače je z opero SNG Ljubljana; njeni člani so bili sicer seznanjeni z osnovnimi intencijami zakona, o njem pa niso posebej razpravljali, ker niso člani skupnosti dramskih gledališč Slovenije. Vendar se je tudi v tem primeru pokazalo, da so bile možnosti za to dovolj velike.

Na podlagi stališč odbora in razprave v odboru lahko na kratko zaključim, da ne gre za onemogočanje razprave, pač pa za normalni postopek, da v razpravi sodeluje tisti, ki je zanjo zainteresiran in se je zanjo pripravljen organizirati. Če prizadeti tega niso napravili, potem je to njihova stvar. Dodati moram še to, da je odbor, ki je sodeloval v razpravah o osnutku zakona, ves čas imel pred očmi, da je osnovna pobuda za zakon prišla iz vrst gledaliških delavcev. Bila je torej njihova iniciativa, naša pa, polno priznanje in podpora, da se zakon sprejme. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Še kdo želi poseči v razpravo? (Ne javi se nihče.) Kolikor ne, zapiram razpravo, ne da bi kakorkoli širše zaključeval. Naj opozorim samo na dejstvo, da se namreč v zvezi z ustavnimi spremembami v celoti vendarle ne kaže jasen mehanizem delovnega razmerja za določen čas oziroma reelekcije in da bo sekretariat za prosveto in kulturo hkrati s pravnimi izvedenci v tretji fazi priprave zakona moral dodobra proučiti prav to vprašanje, ki je še nekoliko neizčiščeno. Zato je potrebno posebej opozoriti, da ne bi prevladalo mnenje, da je to že dokončno tako, kot je v samem osnutku postavljeno.

Ko zaključujem, predlagam, da sprejme naš zbor naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o gledališki dejavnosti se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku zakona.

4. Izvršni svet naj pripravi predlog zakona do 31. oktobra 1971.

Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za takšen sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep o sprejemu osnutka zakona o gledališki dejavnosti soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o ustanovitvi združenja višjih in visokih šol v Ljubljani.

Predlog za izdajo zakona je predložil skupščini v obravnavo izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil člana izvršnega sveta dr. Vladimira Bračiča.

Vprašujem, ali želi morda predstavnik kaj ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog za izdajo zakona so obravnavali odbor našega zbora za raziskovalno delo in odbor zbora za vzgojo in izobraževanje ter skupščinska zakonodajno-

pravna komisija. Vprašujem, ali želita predstavnika obeh odborov in komisije še ustno pojasniti stališče. (Ne želijo.)

Tako lahko pričnem razpravo. Ali želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in hkrati predlagam, da sprejme zbor naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o ustanovitvi združenja višjih in visokih šol v Ljubljani se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe, ki so bile dane na obeh odborih oziroma na zakonodajno-pravni komisiji.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi osnutek zakona do 31. oktobra 1971.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel sklep o spremembi predloga za izdajo zakona o ustanovitvi združenja višjih in visokih šol v Ljubljani.

Tako lahko preidemo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo o športni rekreaciji in turizmu na Slovenskem.

Gradivo za to točko dnevnega reda je predložil republiški sekretariat za prosveto in kulturo, danes pa ste na klopih prejeli tudi ugotovitve, priporočila in sklepe, ki sta jih sprejela komiteja izvršnega sveta za telesno kulturo in za turizem na svoji skupni seji.

Vprašujem, če želi predlagatelj oziroma predstavnik obeh komitejev še ustno pojasniti gradivo? (Da.) Besedo ima pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo tovariš Šugman.

R a j k o Š u g m a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zadnjem desetletju smo pričali izredno hitremu razvoju turizma in drugemu sociološkemu fenomenu današnjega časa, to je športu, še posebej športni rekreaciji. Predloženo gradivo »Športna rekreacija in turizem« obravnava le eno izmed vej športne dejavnosti pri nas ter v svetu in sicer športno rekreacijo in turizem; lahko bi imenovali to področje tudi športna rekreacija v povezavi s turizmom in obratno. Zavestna aktivna rekreacija kot reakcija človeka na spremenjeno življenjsko okolje, urbanizacijo, spremenjen način dela in življenja, industrializacijo ter avtomatizacijo je v zadnjem času vse bolj prisotna, zlasti v razvitejših državah. Športna rekreacija je postala najbolj aktualna v ZDA in v nekaterih drugih visoko razvitih državah in je zaradi tega prav tam dobila jasnejšo podobo in določene rešitve. Pohod aktivne rekreacije pa postaja vse bolj aktualen tudi v nekaterih srednje in manj razvitih državah, na kar prav tako vplivata omenjena procesa urbanizacije in industrializacije ter iz teh izhajajoče povečevanje prostega časa, dvig osebnega in družbenega standarda in podobno. Hkrati s tem pa se danes skoraj v vseh državah soočamo z vprašanji aktivne športne rekreacije zaradi hitrega razvoja turizma, ki se vse bolj odmika od svoje klasične vsebine in vključuje, nekje bolj, nekje manj, aktivno športno rekreacijo kot svoj pomemben sestavni del. Turisti namreč želijo zadovoljiti potrebe in navade s športno rekreacijskimi dejavnostmi v turističnih krajih, ne glede na nekatere ustaljene navade v teh krajih.

O teh vprašanih so bile v svetu izdelane obširne študije, pri nas pa se je lotil proučevanja problematike športa in turizma v zadnjem času le inštitut za

kineziologijo visoke šole za telesno kulturo v Zagrebu. Temeljne ugotovitve proučevanj tega področja so predvsem naslednje: Večina turistov, ne glede na socialno strukturo in starostno stopnjo, si želi tudi v času dopusta aktivno športno rekreacijo; športno rekreacijska dejavnost se je v zadnjih letih razširila z mnogimi športno rekreacijskimi dejavnostmi, o katerih še pred kratkim nismo razmišljali; turistična ponudba je vedno bolj odvisna od možnosti zadovoljevanja turistov z najrazličnejšimi oblikami aktivne športne rekreacije. Poleg znanih, lahko bi rekli tradicionalnih in klasičnih oblik aktivne športne rekreacije, kot so na primer lov, ribolov, sprehodi v naravo, planinstvo, alpinizem, turno smučanje in tudi nekatere druge aktivnosti, se vedno bolj pojavljajo tudi nove, kot na primer smučanje na vodi, tenis, podvodni ribolov, čolnarjenje, lokostrelstvo, kegljanje, jahanje, mini-golf, igranje odbojke, namiznega tenisa, golfa itn. Tudi v naši republiki se iz leta v leto večja povpraševanje turistov po možnostih udeleževanja v športno rekreacijskih aktivnostih tako v zimskem kot v letnem času.

Sliko stanja na področju športa in turizma v svetu nam osvetljujejo zgoščeni podatki v gradivu za razpravo. Iz podatkov v tem gradivu je razvidno, da si številne dežele kot na primer ZDA, Japonska, Velika Britanija, Švedska, Finska, Danska, Avstrija in mnoge druge prizadevajo, da bi ustvarile še boljše možnosti za aktivni oddih prebivalstva in turistov, da bi podrobneje spoznali interese in potrebe posameznikov in skupin, da bi se lahko na temelju tega lotili še načrtnjšega planiranja površin, objektov in s tem dejavnosti same. Nekatere države namenjajo zelo veliko sredstev za proučevanje športno-turistične dejavnosti ter si prizadevajo z najrazličnejšimi ukrepi zagotoviti materialne in druge pogoje, vključno z rezervacijami velikih zelenih in drugih površin, z varovanjem naravnega okolja in drugim. Podrobneje gradivo kaže trenutno stanje v naši sosednji državi Avstriji, predvsem zaradi njene vedno večje konkurenčnosti v zimskem turizmu. Ob tem lahko navedemo pomembno splošno ugotovitev, da predstavlja na primer možnost smučanja poglaviti motiv za obisk turista, urejenost smučišč, zagotovljena večja varnost in možnosti vadbe pod strokovnim vodstvom pa pogoj za večjo turistično ponudbo in s tem večjo konkurenčno sposobnost. Iz tega izhaja, da so športno-rekreacijske panoge, kot so smučanje, lov, ribolov in še nekatere druge, ne le pomožno sredstvo za zadovoljevanje potreb turistov, temveč glavni motiv, zaradi katerega se turisti sploh odločajo, da obiščejo določen kraj. S tega vidika so nekatere športne panoge važen element turističnega gospodarstva.

Omeniti moramo, da Jugoslavija kot celota relativno znatno zaostaja za mnogimi drugimi državami; prav tako pa tudi Slovenija zaostaja v nekaterih pogledih športno-rekreacijske ponudbe v letnem obdobju za nekaterimi drugimi republikami, predvsem za Hrvaško. Če tem vprašanjem v sedanjem trenutku ne bomo posvetili ustrezne pozornosti, se lahko v bodočnosti znajdemo v dokaj kočljivem položaju. Turistično gospodarstvo ne bo moglo napredovati, če ne bo razvijalo tudi potrebne infrastrukture v športno-rekreacijskem pogledu, ki naj bi bila prilagojena potrebam domačega in tujskega turizma. Napredek turizma in njegova konkurenčna sposobnost sta zato danes, zlasti v stacionarnih turističnih krajih tudi močno odvisna od ponudbe objektov in površin za izvajanje rekreacijskih dejavnosti, pa tudi od strokovnega vodenja. Prav v tem pogledu pa v naši republiki zaostajamo, kljub nekaterim premikom, ki smo jih lahko opazili v zadnjih dveh letih tako v obmorskih krajih kot tudi v planinskih in gorskih predelih.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je želel opozoriti na pomembnost predložene problematike, na dejansko stanje in bodoči razvoj. O tej problematiki sta že razpravljala na skupni seji komiteja izvršnega sveta za telesno kulturo in turizem, ter sklenila, da bosta odslej načrtno spremljala to dejavnost in problematiko ter uresničila sprejete ugotovitve, priporočila in sklepe. Ugotovitve, priporočila in sklepe skupne seje obeh komitejev izvršnega sveta smo danes posredovali tudi vsem poslancem prosvetno-kulturnega zbora.

Izhajajoč iz ugotovljenega stanja in sedanjih razprav o problematiki športne rekreacije v zvezi s turizmom bi bilo potrebno v naslednjem obdobju rešiti zlasti naslednja pomembnejša vprašanja: Potrebno bi bilo izdelati programe izgradnje in vzdrževanja športno-rekreacijskih objektov in površin ter dopolniti izdelane programe razvoja turizma in urbanistične plane posameznih turističnih krajev. Proučiti in sprejeti bi bilo potrebno normative za izgradnjo športno-rekreacijskih objektov in površin glede na število prebivalstva in turistov v turističnih krajih, pri tem pa izhajati iz širše osnove in spoznanj, naj bodo taki objekti tudi sestavni del telesno-kulturnega prostora prebivalcev kraja in bližnje okolice. Proučiti bi kazalo način pridobivanja potrebnih zemljišč, ki jih enostavno ne moremo obravnavati enako kot zemljišča, na katerih gradimo hotelske in druge objekte. Zaposlovati bi morali strokovnjake za organizacijo in strokovno vodenje športno-rekreacijske dejavnosti, nenehno spremljati in proučevati spreminjanje interesov in navad turistov ter doseči, da turistično gospodarstvo, bolj kot doslej, vključi v svoj program tudi skrb za organizacijo in podpiranje za turizem pomembnih športnih prireditev.

Spoznanje, da samo postelja in žlica nista dovolj za boljšo turistično ponudbo, mora biti vedno prisotno; zato je prav, da tudi športni rekreaciji kot vse pomembnejšemu elementu turistične ponudbe posvetimo znatno večjo pozornost. Predlagamo, da prosvetno-kulturni zbor podpre skupni dokument obeh komitejev izvršnega sveta oziroma njune ugotovitve, priporočila in sklepe. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Šugman.

Pred razpravo moram najprej opozoriti, da je omenjeno gradivo obravnaval tudi naš odbor za telesno kulturo. Vprašujem predsednika, ki je hkrati tudi poročevalec odbora, če želi besedo? (Ne želi.)

Odpiram razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim, tovariš dr. Desan Justin.

Dr. Desan Justin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Rad bi se dotaknil nekaterih misli o športni rekreaciji nasploh, ker menim, da bi bilo škoda obravnavati samo en aspekt športne rekreacije, to je njene povezave s turizmom. Mislim, da bi bilo treba ob tej priložnosti poudariti pomembnost aktivne in permanentne športne rekreacije vseh delovnih ljudi. Aktivne zato, ker je važno, da delovni ljudje gojijo aktivno in ne samo pasivno športno rekreacijo, permanentne zato, ker je pomembno, da je taka športna rekreacija stalna, ne pa samo občasna, npr. v času letnih ali zimskih dopustov. Ne nazadnje menim, da je aktivna športna rekreacija pomemben faktor v posrednem večanju delovne produktivnosti naših ljudi in je zato interes celotne družbe, da se iniciative, ki omogočajo tako športno rekreacijo, podpirajo. Pri takih iniciativah, ki naj bi omogočale rekreacijo delovnih ljudi, sta važna seveda dva faktorja, to sta finančni in kadrovski. Zaradi trenutnega pomanjkanja investicijskih sredstev se seveda poskuša v gradivih kot je danes predloženo našemu zboru,

na vsak način najti nekega investitorja, ki bi bil pripravljen zgraditi vsaj nekatere športne objekte, obenem pa ga prepričati, kako pomembna je rekreacija tudi za turizem, saj bo imel od tega neposredno finančno korist. Kadrovski problem je posebno važen, saj bodo turistični športni objekti, ki niso povezani z nekimi športnimi gorečneži, ki bi te objekte vzdrževali in bili pripravljeni včasih sodelovati tudi kakšno uro brez ustreznega honorarja, slabo izkoriščeni ali pa bodo propadli, čemur smo že bili priča. Zato se mi zdi prav, da opozorimo tako institucije kot podjetja in občine na pomembnost športne rekreacije in s tem v zvezi v celoti podpiram sklepe komiteja izvršnega sveta za telesno kulturo.

Če se pa dotaknem samo na kratko gradiva o športni rekreaciji in turizmu, bi rad opozoril samo na dve točki.

To gradivo je koristno, če bo po tej iniciativi zgrajen vsaj en objekt v turističnih krajih, ki bo koristno prispeval tudi k športni rekreaciji vseh ljudi, ne pa samo turistov. Trajnejša rešitev pa bo dosežena šele takrat, ko bo naš turizem prešel iz ekstenzivnega investiranja v intenzivnejše, ko ne bodo več vse kapacitete v celoti popolnjene, ne glede na usluge, ampak bo potreben kvaliteten skok v tem. Nuditi bo potrebno večjo pestrost v rekreaciji in ne nazadnje tudi v športni rekreaciji.

Ustavil se bom samo še ob eni točki, ki jo obravnava in podpira gradivo o športni rekreaciji in turizmu, to so investicije v golf igrišču na Bledu. V gradivih je dana podpora temu, češ da je pomembno, da se nekatera podjetja združijo v naporih za izgradnjo športnih objektov. Seveda se s tem strinjam, saj je ideja zelo spodbudna, vendar menim, da je važno tudi, za kakšen športni objekt se odločijo podjetja. Pri tem je nasvet športnih organizacij posebno pomemben. Kot poslanec se na vsak način strinjam s takim objektom, ki bo investitorju povrnil denar. Dvomim pa, da bo investicija v golf igrišče v višini 6 milijonov dinarjev v kratkem času povrnjena, čeprav bo morda privabila nekaj petičnih Anglosaksoncev. Zato bi pričakoval od teh gradiv, da opozorijo investitorja in ga spodbudijo predvsem k takim investicijam, ki, če že ne vrnejo denarja v kratkem roku, vsaj omogočijo športno udejstvovanje in rekreacijo tudi našim delovnim ljudem. Golf pri nas najbrž še ni tako grozotno razširjen, čeprav ne dvomim, da bi se našlo nekaj ljudi, ki bi ga začeli gojiti, če bi bilo igrišče postavljeno. Ob tem se mi vsiljuje misel, da bi bilo morda le primerneje, če ne bi toliko podpirali te akcije, ampak mogoče opozarjali na nujnejše pa tudi finančno ugodnejše investicije; menim, da bi se investicija v pokrit plavalni bazen v Ljubljani, ali pa mogoče tudi v drugih mestih, finančno izplačala.

Poudaril bi rad tudi drug aspekt v zvezi s temi gradivi. Zdi se mi važno, da bi ta gradiva podpirala možnost privatne iniciative v gradnji športnih objektov. To je na nekem mestu sicer poudarjeno, vendar menim, da premalo. Mislim, da bi bilo potrebno kot eno izmed možnosti v tej stiski z investicijskimi sredstvi v večji meri pritegniti tudi privatnike, morda nekatere bivše športnike, ki so, ne vem na kakšen način, morda v tujini, zaslužili nekaj denarja in ki so ga pripravljeni vložiti v športne objekte pri nas. Pri tem bi bila zagotovljena tudi neposredna kadrovska in strokovna pomoč kot zagotovilo, da ti objekti ne bi propadli.

Na koncu bi samo omenil, da podpiram te teze, vendar bi jih še z večjim veseljem podpiral, če bi obravnavale aktivno športno rekreacijo naših delovnih ljudi nasploh, ne samo športno rekreacijo v povezavi s turizmom. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Dalje, prosim, tovariš Hasl.

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kratek bom. Gradivo je tehtno in močno prepričljivo in ga podpiram. Soglašam tudi z obravnavo celotnega vprašanja, podpiram tu navedene misli tudi zaradi tega, ker jih kaže povezati z vedno ostrejšimi problemi, ki nastajajo v boju zoper onesnaženje vode, zraka, zoper včasih naravnost neusmiljeno in neupravičeno poseganje v naravo, v naravno okolje kot posledico urbanizacije. V širšem smislu gre končno pri tem tudi za človekovo zdravje in za izkoriščanje prostega časa našega delovnega človeka kakor tudi turista.

Citiral bi s 36 in nadaljnjih strani gradiva nekatere misli: »Naloga turističnih krajev je, da prično sistematično in organizirano reševati tudi vprašanje urejene izgradnje športno-rekreacijskih objektov. Urejevanje in izgrajevanje športno-rekreacijskih objektov ni samo naloga posameznih gostinskih in turističnih organizacij, temveč vseh nosilcev turističnega gospodarstva v turističnem kraju. Naša celotna turistična investicijska politika in nepovezane systemske rešitve favorizirajo predvsem izgradnjo hotelskih objektov, pri katerih se poslovni rezultat odraža direktno v devizni retencijski kvoti. Skrb za izgradnjo športno-rekreacijskih objektov v turističnih krajih bi morala biti permanentna; jasno izdelan prioritetni program izgradnje in urejevanje športno-rekreacijskih objektov je izhodišče za sistematično delo, ki ga pa mora nekdo izvajati.«

Kako se bodo te zadeve konkretno urejevale? Vemo, da smo v naši domovini sprejeli že veliko resolucij, priporočil in vseh drugih stvari, žal, brez posebnih konkretnih zahtev in sklepov.

Kar zadeva sodelovanje gostinsko turističnih organizacij pri gradnji športnih objektov, lahko povem, da smo na obali zgradili v teh zadnjih treh letih štiri plavalne bazene v okviru turističnih objektov Žusterna, Belvedere v Portorožu in v Luciji in niti eden od teh nima olimpijskih obsežnosti, da bi bila lahko v njih, posebno v izvensezonskem času, ali tekmovanja ali kakršnokoli drugo športno udejstvovanje. Tudi v prihodnje bomo gradili tako, ker so nekateri gostinski predstavniki celo rekli, da niso zainteresirani, da bi se v bazenih zbirali neki športniki. Verjamem, da bi jim preveč načeli njihov duševni mir v času izven sezone. Imamo res rekreacijske objekte, ki so pa predvsem namenjeni turistom ali pa gostom, manj pa uporabljeni v smislu, o kakršnem govori gradivo. Zato bi me zanimalo, ali imamo kakršnekoli možnosti resnejšega vplivanja na izgradnjo teh športnih objektov. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Dalje, prosim, tovariš Melanšek, poslanec našega zbora.

Jože Melanšek: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice. Omejil bi se na tisti zadnji stavek, ki je napisan v poročilu odbora za telesno kulturo: »V zvezi s tem je bilo posebej opozorjeno, da planinske postojanke in gorski prostor predstavljajo pomembno področje rekreacije in da planinstvo velja uvrstiti med najpomembnejše športe v Sloveniji, česar v predloženi analizi ni zaslediti.« Opozoril bi rad in pri tem ne izhajam iz povsem specifičnih pogledov, da planinska organizacija s svojimi 62 000 člani, 115 planinskimi društvi in 175 planinskimi kočami in domovi ali s skupno 6000 ležišči predstavlja določen kapital, ki ga pri tej problematiki ne smemo pustiti iz vida. Ta planinski kapital kot rezultat precejšnjega prostovoljnega dela planinskih delavcev in delovnih

kolektivov takoj po osvoboditvi je danes nerentabilna investicija, ker planinci nismo kreditno sposobni. In prav zaradi tega bi bilo potrebno v tem gradivu le dopolniti nekatera stališča. Danes je že sam pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo omenil planinstvo, v samem gradivu pa so omenjeni le na izraz gorski vodniki in nič drugega, čeprav je planinstvo s tako močno organizacijo, s tako močnim članstvom postalo družbeno pomemben dejavnik. Prav bi bilo, da v prosvetno-kulturnem zboru, če že enkrat razpravljamo o teh zadevah, dajemo določeno podporo tudi v tej smeri. Če je cilj športne rekreacije in rekreacije na splošno hoja v naravo, v čisti zrak in na gore, potem moramo priznati planinstvu določeno mesto. V stališčih obeh komitejev izvršnega sveta za telesno kulturo in za turizem je rečeno, da se je povpraševanje po določenih vrstah objektov za aktivno športno rekreacijo razširilo, tudi našete so te vrste objektov. Tu bi lahko dodali še planinske kočje in domove.

Opozoril bi še na to, da je tri četrtine slovenskega ozemlja gorskega oziroma planinskega sveta in da je prav s tega vidika treba izhajati, ko govorimo o rekreaciji, o aktivnem izkoriščanju prostega časa. Zato se čudim, da je v tej problematiki izpadlo pod pojmom »turizem« planinstvo; ne znam si zamišljati, da se v našem gorskem svetu turizem neha tam, kjer se žičnica ustavi in tam, kjer avtomobil več ne gre in se od tam naprej začneja planinstvo, ki je pravzaprav aktivna splošna rekreacija delovnih ljudi, če tako imenujemo tisto, kar dajejo sonce, zrak in višina.

Oprostite, ker sledim gradivu, ki nadalje govori o raznih vrstah športov, o hoji, sprehodih in tako dalje; mislim, da se izrazim z besedami profesorja Ulage, da je hoja eden izmed tistih elementov, ki dejansko k rekreaciji veliko prispeva. Prav zaradi tega pa bi opozoril na nekatere stvari, o katerih je že bilo govora v republiških forumih in sicer, da je potrebno planinske postojanke vključiti v investicijsko gospodarsko turistično dejavnost. Sosednja pokrajina Furlanija-Julijska krajina ima svoj pokrajinski zakon, ki ureja financiranje planinskih postojank. Furlanija pa ni nič drugega kot zahodni del Julijskih Alp in če smo mi na vzhodnem delu, zakaj ne bi začeli tudi o tem razmišljati, še zlasti, ker je leta 1969 obiskalo naše kočje 877 527 obiskovalcev, od tega 64 000 tujcev. To se pravi, glavni del je naš človek. Leta 1970 je bilo vseh gostov 788 000, število tujih turistov pa je padlo na 48 000. To se pravi porast našega članstva in padec tujcev. Zaradi teh razlogov menim, da bi bilo treba v gradivu in stališčih kljub specifičnim pogojem le opozoriti na planinstvo. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Marjan Lenarčič, predstavnik Zveze za telesno kulturo Slovenije.

Marjan Lenarčič: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Zahvaljujem se za besedo. V imenu Zveze za telesno kulturo Slovenije bi rad opozoril na nekatere probleme v zvezi s temo, ki je danes na dnevnem redu. O teh vprašanih smo aprila letos razpravljali v Portorožu in ob koncu svojega zasedanja izdali tudi izjavo, v kateri smo med drugim zapisali, da v položaju, v kakršnem se danes pri nas nahaja telesna kultura, ko resno ogroža vitalne interese naroda, in v pogojih, ki jih ima na razpolago telesno-kulturno področje, ne moremo in nečemo sprejeti odgovornosti za posledice, ki nastajajo zaradi sedanjega odnosa družbe do telesne kulture pri nas.

Smatramo namreč, da bomo na področju športne rekreacije dosegli uspehe samo, če bomo najprej v naši družbi dosegli spremenjen odnos do telesne kul-

ture. Da je temu tako, bi navedel samo nekaj podatkov, iz katerih smo izhajali na portoroškem posvetovanju, katerega so se udeležili strokovni delavci z vseh področij telesnokulturne dejavnosti v okviru Zveze za telesno kulturo, visoke šole za telesno kulturo in nekaterih drugih družbenih institucij. Sedanje stanje kaže, da 1. že nekaj let upada število telesnokulturnih organizacij in aktivnega članstva ter kadrov; 2. da so nekatere socialne kategorije, predšolski otroci, del študentov, kmetje, velik del zaposlenih, gospodinje, upokojenci itd. izven telesnokulturnih aktivnosti; 3. raven telesne zmogljivosti naših mladih ljudi zaostaja za sposobnostmi mladih, ki so jih ugotovili pri mladih v drugih deželah in za dosežki, ki so jih pokazala prejšnja merjenja telesnih zmogljivosti naše mladine; 4. delavci, stari od 20 do 30 let v poprečju pretečejo 800 m z enakim rezultatom kot otroci stari 12 let. Delavci med 25 in 40 letom počasneje pretečejo razdaljo 500 metrov kot 10-letne deklice. 40 % delavcev ne more preteči več kot 500 metrov; 5. 12 % vojakov zaradi bolezni, ki se pojavijo med služenjem vojaškega roka v JLA, predčasno odpustijo.

Na zadnji seji izvršnega odbora Zveze za telesno kulturo Slovenije — pretekli teden nam je predstavnik JLA posredoval podatke iz ene ljubljanskih občin, kjer je bilo približno 25 % fantov nesposobnih za sprejem v JLA, po treh tednih vaj pa so jih še 80 poslali domov. To le v podkrepitev podatkov, ki vam jih berem s portoroškega posvetovanja. Skoraj polovico fantov ob prihodu v JLA ne zmore najosnovnejših zahtev, ki jih terja sodobno vojskovanje. $\frac{7}{10}$ vojakov ne more preteči 1500 metrov, 60 % vojakov ne zna plavati, 80 % jih z območja SRS ne zna smučati. Za JLA je nesposobnih poprečno 16,7 % fantov, rojenih v 1943. letu in 25 % rojenih v letu 1944. Vsako leto se v Jugoslaviji utopi okrog 1000 ljudi. Naraščajo obolenja srca, ožilja, dihalnega sistema ter psihična in psihonevrotična obolenja. Okrog 50 % učencev v SR Sloveniji ima različne telesne okvare in tako naprej.

To je samo nekaj podatkov, iz katerih v Zvezi za telesno kulturo izhajamo, ko se odločno zavzemamo za realizacijo ciljev, navedenih v gradivu za današnje sejo. Čeprav ne poznam sklepov skupne seje komitejev izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za telesno kulturo in za turizem, ker jih nismo prejeli z vabilom, znana pa so mi mnenja, izražena na sejah Zveze za telesno kulturo, lahko rečem, da podpiramo v celoti take sklepe komitejev kot stališča v gradivu.

Želeli bi, da bi v pogojih sodobne civilizacije, tehnizacije in favoriziranja kvalitetnega športa, v razmerah, ko šport ne zajema večine otrok, žensk, starejših ljudi, kmetov, delavcev, delavske mladine in telesno manj razvitih ter ljudi z različnimi okvarami, tudi v naši družbi našli sredstva in ustvarili možnosti za razvoj rekreacije v vseh sredinah, kjer naši delovni ljudje žive in delajo.

V nekaterih deželah, kot je povedal v uvodni besedi tovariš Rajko Šugman, so nas v tem že prehiteli. V Sloveniji imamo le v Ljubljani športno-rekreacijski klub Slovan, ki se je lotil razvijanja te športno-rekreacijske dejavnosti »Trim«, v Celju pa že sedmo leto organizirajo tekmovanja za sindikalno športno-rekreacijsko značko, medtem ko v nekaterih drugih slovenskih središčih skušajo šele ustvariti pogoje za razvoj športne rekreacije. Ustanavljanje športno-rekreacijskih centrov je treba vsestransko podpirati in zagotoviti, da bodo v njih zaposleni strokovni kadri, predvsem organizatorji in višji organizatorji rekreacije ter nekateri drugi profili strokovnih kadrov, profesorji telesne vzgoje, trenerji, prednjaki itd. Zanje se zavzema tudi sestavljalac gradiva za današnje sejo. Takšne centre bi lahko najprej razvili v večjih središčih, kot so Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, N. Gorica, Ravne, Velenje, pa tudi pri večjih

delovnih organizacijah. Zato bi bilo potrebno, da bi vsi zainteresirani dejavniki v naši družbi enotno nastopali in izvajali agitacijsko in propagandno dejavnost, da bi čimprej in še v večjem številu ustvarili takšne športno-rekreacijske centre. Predvsem podpiramo težnje, naj bi republika ustvarila dva centra, letnega v Seči, kjer že imamo nekaj naprav, v Kranjski gori pa zimsko rekreacijsko-športnega. Njihova uporaba bi koristila množični rekreaciji, predvsem pa vzgoji novih strokovnih kadrov, ki bi nam prav na področju športne rekreacije bili izredno dobrodošli. Te kadre sedaj vzgaja visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani. Vendar pa tudi tega majhnega števila vsakoletnih diplomantov ne moremo zaposliti v naših turističnih središčih ob obali ali pa v zimskih turističnih središčih niti na eno ali dvomesečno prakso. Visoka šola jih pošilja na prakso v Istro.

Ali drug podatek. Lansko leto je center za vzgojo strokovnih kadrov pri visoki šoli za telesno kulturo organiziral tečaj za organizatorje rekreacije. Povabili smo vse delovne organizacije in vse občinske zveze za telesno kulturo, vsa društva Partizan in tudi delovne organizacije, pa vendarle se je prijavilo le pet ljudi, tako da tečaja ni bilo, ker bi ga bilo za pet ljudi nemogoče in neracionalno organizirati. Če hočemo, da bodo športno-rekreacijski centri, za katere se v gradivu zavzemamo, zaživel in da bodo dali to, kar od njih pričakujemo, potem je vsekakor potrebno v prvi vrsti vzgojiti ustrezno število strokovnih kadrov, jih namestiti po teh centrih in ob tem tudi strokovno razvijati delovanje takih centrov.

V načelu podpiramo tudi nekatere sugestije, ki so navedene v današnjem gradivu, naj bi čimprej prišli do ustreznih programov, ki bi vsebovali izgrajevanje in urejanje športno-rekreacijskih objektov.

Dalje podpiramo težnje, da se izgrajujejo infrastrukturni objekti v turističnih središčih, kot je to v gradivu navedeno. Žal smo imeli nedavno, ko smo razpravljali v Kopru o osnutku perspektivnega razvoja telesne kulture na Slovenskem, priliko slišati tudi pripombe, kako urbanisti, arhitekti in drugi činitelji odrivajo od obale čolnarne, igrišča za športna društva in športne organizacije in delovne organizacije. Ob morju so prostori rezervirani za hotele, restavracije in podobne objekte in zato podpiram predgovornika, ki se je zavzemal, naj bi tudi ob obali športniki in rekreacijski delavci ter turisti, gostinci in drugi zainteresirani našli skupni jezik, da bi se športni objekti pri hotelih in turističnih središčih izgrajevali po olimpijskih in podobnih normah.

Opozoril bi, da v Sloveniji manjka telesnokulturnih objektov, vendar analize, ki so bile napravljene pred kakim letom, kažejo, da so še ti, ki jih imamo, komaj 25 do 30 % izkoriščeni. To pomeni, da je naloga vseh zainteresiranih v turističnih središčih, tako športnikov kot drugih, da bi ti objekti bili močnejše izkoriščeni, da bi jih lahko koristili domači in tuji turisti. Tudi telesno kulturne organizacije bi se morale odpreti navzven in ponuditi svoje usluge in objekte na voljo koristnikom turističnih uslug v turističnih središčih. Prav tako, to je bolj moje osebno mnenje, podpiram stališče v gradivu, naj bi se na republiškem nivoju ustvarila neka sredstva za izgrajevanje in urejevanje turističnih objektov, seveda če se bodo za tak sklad ali nekaj podobnega po samoupravnih poti zedinile vse občine, skratka, če bo to plod medsebojnega dogovarjanja in sporazumevanja. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Dalje, prosim, tovariš France Zupan, poslanec našega zbora.

France Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izgleda, da smo vsi za to, da iz Slovencev naredimo nekoliko sposobnejši narod. Povrnili bi se še enkrat na planinstvo. Govorimo o objektih, govorimo o tem, da jih nimamo, o tem, da so slabo izkoriščeni. Nam pa je narava dala, lahko rečem, najlepši športno-rekreacijski objekt in to gratis, ampak mi se, kot sem sedajle videl, še vedno nekako pretvarjamo, kot da ga ni. Mislim, da je planinstvo že iz narodnoobrambne vzgoje, ali pa s stališča splošnega ljudskega odpora aktivnost številka ena. Za to posebnih investicij ni treba. Treba je samo dati nahrbtnik na rame in malo hoditi. Izgleda pa, da ravno to nikomur ne diši. Prav je, da bomo gradili nove rekreacijske centre, ampak imajo jih tudi že. Nekako se mi zdi, da hodimo po ovinkih, pa po mnogih stranpoteh in zakaj ne bi udarili naravnost? Struktura planinske organizacije je mogoče stara, da se pa spremeniti in napolniti z novo vsebino. Podpiram tovariša Melanška in se ponovno zavzemam za to, da se usmerimo bolj na planinstvo, pa četudi o tem še več govorimo. Ravno to pogrešam v sicer zelo dobrem gradivu, podpiram pa vse v zvezi s planinstvom, ker smo pač alpski, ali, če hočete, subalpski narod. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Dalje, prosim, še kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Dovolite, da zaključim razpravo. Mislim, da ni med nami poslanca, ki ne bi predlaganih ugotovitev, priporočil in sklepov podprl. Sam pa vendarle predlagam, saj je to bila tudi misel ali namera samih razpravljalcev, da se gradivo dopolni z vsem tem, kar je bilo danes tukaj izrečenega. Seveda bi se ne upal enostransko opredeliti samo za planinstvo, čeprav sem sam aktiven planinec, ker mislim, da je prav, da smo tudi po tej plati demokratični in omogočimo vsakomur, da se ukvarja s tisto zvrstjo športa, ki mu je najbližja in najprijetnejša. Res pa je, da ima naš slovenski narod nekaj svojih posebnosti, med nje sodi prav gotovo tudi planinstvo in z njim alpinizem.

Ne bi povzemal in ponavljal vseh posamičnosti, ki so bile v razpravi navedene, pač pa bi predlagal naslednje. Mislim, da je prav, da takšno gradivo z ustreznimi ugotovitvami, priporočili in zaključki poleg prosvetno-kulturnega zbora obravnavata gospodarski in socialno-zdravstveni zbor, kamor sodi med drugim tudi rekreacija. Ker je že v gradivu omenjeno, da bo celoten tekst posredovan občinskim skupščinam, naj morda o tem spregovorijo tudi delegati občin v naši skupščini, če ne zavoljo drugega pa bolj zato, da damo v tej smeri pobudo, da se bolj skupno organizirajo, povežejo, bolj skupno programirajo. Ena od slabosti v tem gradivu je prav ta, da premalo spodbuja neposredno prizadete, odgovorne za rekreacijo oziroma odgovorne za turizem, da začno z načrtnejšim delom. Gradivo sicer opozarja na naš petletni plan in našo dolgoročno projekcijo, ne govori pa o siceršnjih programih posameznih gostinskih in drugih turističnih podjetij in gospodarskih organizacij, kamor je obvezno in nujno vključevati tudi rekreacijske objekte. Ko govorimo o našem mikro in makro urbanističnem planu, ugotavljamo, da ob naši obali urbanisti ne določajo prostora za športno rekreacijo, ki se odvija na vodi. Spodbuditi je treba naše urbaniste, da v urbanistično planiranje naše Slovenije vključujejo tudi vse takšne in podobne objekte, ker je nemogoče, da rekreacijski objekti ne bi bili sestavni del našega makronačrta ali načrtov posameznih mest, regij ali pa, če hočete, naselij, šolskih okolišev, okolišev tovarne,

S temi besedami bi zaključil. Mislim, da ni treba posebej glasovati ali se kakorkoli opredeljevati glede samih ugotovitev, priporočil in zaključkov, ki so, kot je bilo v razpravi poslancev že rečeno, hkrati tudi naši zaključki in jih v celoti podpiramo.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog odločitve o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

Predlog odločitve je predložila komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja. Želi morda njen predstavnik ustno podati kakšno obrazložitev? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejme naš zbor naslednje mnenje:

»Prosvetno-kulturni zbor je na svoji 22. seji dne 16. junija 1971 na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije obravnaval predlog odločitve o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlagano odločitvijo strinja.«

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlagano mnenje, ki ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Lahko preidemo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog odločitve o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani.

Predlog odločitve je predložila komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja.

Ker predstavnik ne želi dati dodatne obrazložitve, pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne želi.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednje mnenje:

»Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na svoji 22. seji dne 16. junija obravnaval predlog odločitve o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elektrotehniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odločitve strinja.«

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlagano mnenje. Tudi to mnenje bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Tako lahko preidemo na 9. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Poslanec Marjan Tavčar je na zadnji seji zbora ustno zastavil dvoje vprašanj in sicer v zvezi s konceptom vzgojno-izobraževalnega programa na televiziji in v zvezi s slovenskim zamejskim tiskom.

Izvršni svet je sporočil, da bosta na vprašanji odgovorila generalni direktor RTV Ljubljana tovariš Milan Merčun in pomočnik sekretarja izvršnega sveta za informacije tovariš Ciril Šter. Prosim, tovariš Merčun.

Milan Merčun: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Dovolite, da vprašanja ne berem, ker ga je vsak poslanec že tako dobil v pismeni obliki.

V mesecu maju tega leta smo imeli na območju Slovenije že 243 123 prijavljenih TV sprejemnikov, mesečni prirastek pa je znašal 2400 sprejemnikov. Primerjava teh podatkov z nakladami dnevnega in tedenskega časopisa dokazuje, da je vplivnost televizije v naši republiki že na takšni ravni, da ta s svojim programom zares odločilno oblikuje prosti čas naših delovnih množic. Tega se programsko vodstvo in vsi programski delavci zavoda RTV in zlasti še TV programa, globoko zavedamo. Zato v programih slovenske televizije že nekaj let zavestno uveljavljamo principe edukativnosti in družbene angažiranosti. Ta dva elementa sta v novejšem času postala osnovni kriterij sleherne programske realizacije in v tem je prav gotovo največji napredek slovenske televizije. V slovenskem televizijskem programu danes skoraj ne najdemo več oddaje, ki bi ne bila edukativna in družbeno angažirana, pa četudi gre za oddaje, ki so izjemoma namenjene zabavi ali razvedrilo.

Poleg vseh resornih programskih služb, ki uveljavljajo ta načela, že sedem let deluje tudi posebno uredništvo izobraževalnih oddaj, ki se ukvarjajo izključno z vzgojnoizobraževalno problematiko ter sistematično pripravlja vzgojnoizobraževalni program kot sestavni del splošnega izobraževanja mladine in odraslih. Ta program je sestavni del slovenskega nacionalnega programa. Omenjeno uredništvo ima dolgoročno usmeritev, ki izhaja iz zagotovitev in zahtev veljavnih družbenih aktov o izobraževanju odraslih. Pri konkretnem koncipiranju vzgojnoizobraževalnih programov se je uredništvo redno naslajalo na odgovorne strokovne in družbene institucije na področju vse republike. Tako je pri delu te redakcije vsako leto posredno ali neposredno udeleženi prek sto strokovnjakov in znanstvenikov. Posredno pravim zato, ker številne programe pregledajo še strokovnjaki, da bi zagotovili ne le strokovno, pač pa tudi družbeno neoporečnost posameznih oddaj, saj gre neštetokrat za zelo delikatne probleme, pa naj bo to področje ekonomike, samoupravljanja, spolne vzgoje in podobno. V tem pogledu ima izobraževanje v programu slovenske televizije najširše družbeno zaledje, kamor poleg centralnih institucij v Ljubljani vse bolj vključujemo tudi številne enakovredne institucije v raznih centrih Slovenije. Ob dolgoročni orientaciji splošnega izobraževanja dajemo vselej največji poudarek tematiki, ki je v določenem programskem obdobju z vidika družbe in posameznikov najbolj aktualna. Oddaje koncipiramo tako, da ustrezajo vsem kategorijam odraslih gledalcev vključno z mladino, pri tem pa posebno pozornost posvečamo kategoriji samoupravljalcev in kategoriji z nižjo formalno izobrazbo.

Televizijsko izobraževanje poteka prvenstveno v tematskih ciklikih, ki obsegajo glede na obseg materije najmanj tri ali največ štirinajst oddaj. To je sistem, ki ga uveljavlja ves napredni svet. Večina teh oddaj je posnetih na filmu, zato niso le enkratne, ampak predstavljajo pomemben fondus splošnega izobraževanja, ki ga bodo v bližnji prihodnosti lahko koristno uporabile v svojem vzgojnoizobraževalnem procesu tudi številne izobraževalne institucije, kot so delavske univerze pa tudi šole. Ciklusi so obdelani tako, da jih je mogoče tudi dograjevati.

Poglavitna območja, ki smo jih doslej obdelali, so:

1. osnove sodobne ekonomike;
2. kibernetična organizacija podjetij;
3. metode sodobnega poslovanja;

4. aktualne teme s področja samoupravljanja in njegove nadaljnje afirmacije;
5. prikaz koncepta teritorialne obrambe in civilne zaščite;
6. vloga amaterskih organizacij v obrambni vzgoji;
7. oprema za civilno zaščito;
8. sodobna prometna vzgoja in kultura vseh uporabnikov cest;
9. zdravstvena vzgoja — zdravstvena kultura;
10. estetska vzgoja mladine in odraslih;
11. vzgoja staršev v reševanju sodobnih vzgojnih problemov;
12. spolna vzgoja;
13. ekonomska biografija sveta;
14. zgodovina NOV;
15. svetovna zgodovina med dvema vojnama;
16. aktualne teme sodobne agronomije za naše kmetijstvo;
17. redno posredovanje znanstvenih in tehničnih dosežkov doma in v tujini;
18. jezikovna kultura.

Skromen prelet čez to obsežno tematiko dokazuje, da je konkretno program izobraževanja prek televizije zares družbeno uveljavljen. To dokazuje tudi odmevnost tako pri delovnih organizacijah kot pri posameznih gledalcih. Odmevnost je posebno velika pri podajanju nove snovi ali pa širše organizirani skupni družbeni akciji. To zlasti velja za cikle oddaj s področja obrambne vzgoje, ki smo jih emitirali v času republiške akcije, za oddaje spolne vzgoje, ki jih je organiziralo 25 skupin v okviru terenskih delavskih univerz, za ciklus »Ekonomska šola na malih zaslonih«, ki je doživel tudi celoten ponatis besedil in skic pri Mladinski knjigi.

Na pomembno odmevnost smo naleteli tudi pri oddajah o sodobnih metodah poslovanja, kajti po emitiranju teh oddaj so se številne delovne organizacije začele javljati pri ustreznih institucijah zaradi vpeljave teh metod v njihova podjetja. O izrednem interesu naših gledalcev za izobraževanje po televiziji priča tudi anketa, ki smo jo opravili ob ciklusu oddaj profesorja dr. Černeta pod naslovom »Ekonomska šola na malih zaslonih«. Največji interes za ekonomsko izobraževanje je bil tedaj pri gledalcih v starosti od 30 do 50 let, precejšen tudi od 20 do 30 let. Med anketiranci se je pojavilo 45 % moških in 45 % žensk, med temi pa 9,6 % šolarjev, dijakov in študentov, 33 % manualnih delavcev in kar 56 % intelektualcev vseh poklicev, ostalo pa odpade na upoko-jence. V isti anketi je kar 98,7 % anketirancev izjavilo, da so jim poljudno strokovne oddaje na televiziji koristne, 80 % anketirancev pa, da jim prav pomanjkanje ekonomskega znanja predstavlja poglobitno oviro za njihovo večje angažiranje v samoupravnih organih.

Takšnim raziskavam, ki so nadvse interesantne, ne samo za programske delavce, ampak tudi za številne družbene organe in raziskovalne institucije, bi kazalo v prihodnje posvetiti večjo pozornost, kajti edino te dajejo objektivne slike odmevnosti, hkrati pa tudi jasno podlago za nadaljnje koncipiranje družbeno angažiranih izobraževalnih televizijskih programov. Tega se programski delavci polno zavedamo in ob tem pionirskem delu, ki ga opravljamo na tako pomembnem področju, pričakujemo več pomoči s strani tistih, ki so po družbeni funkciji dolžni spremljati razvoj in družbeno preobrazbo naših državljanov, hkrati pa tudi pozitivni in negativni učinek sodobnih medijev in občil v družbeni rasti in preobrazbi članov naših samoupravnih skupnosti.

Izven nacionalnega programa se pojavlja samo še problem šolske televizije, o čemer je vodstvo zavoda RTV že večkrat javno povedalo svoja stališča. Naj jih na kratko ponovim. Razvoj šolske televizije zahteva po eni strani temeljito pripravo vsebinskih programskih konceptov s strani prosvetnih organov, po drugi strani pa izgradnjo ustreznih prostorskih, tehničnih in kadrovskih kapacitet. Zavod RTV Ljubljana je v sodelovanju z zavodom za šolstvo SR Slovenije že uredil vrsto vprašanj, vse pa kaže, da bo pojav kasetne tehnike v celoti preusmeril šolsko televizijo iz prostorskega emitiranja izpred oddajnika naravnost v šole.

Drugi del vprašanja tovariša Tavčarja se nanaša na kmetijske oddaje.

V programskem konceptu televizijskega programa za leto 1971 ni bila predvidena posebna tema oddaje za kmetovalce. V razpravi o konceptu za leto 1972 bo ponovno proučeno vprašanje smiselnosti in učinkovitosti morebitne posebne TV oddaje za kmetovalce.

Problem ni tako enostaven, kot se kaže na prvi pogled. Naj to misel nekoliko razložim. Slovenski TV program je objavil v času od oktobra 1970 do maja letos 72 oddaj in sestavkov, posvečenih kmetijstvu. Skupno trajanje teh oddaj in sestavkov daleč presega vse morebitne tedenske oddaje za kmetovalce. Na temelju tega podatka je očitno, da ni vprašanje, ali slovenski TV program posveča kmetijstvu posebno pozornost, pač pa gre očitno za vprašanje, ali je pravilneje kmetijsko problematiko programsko obravnavati enakopravno v celotnem TV programu ali pa jo koncentrirati v posebno oddajo. Torej je treba iskati odgovor glede prednosti in slabosti ene ali druge programske metode. Izkušnje in raziskave kažejo, da ožje opredeljena namenska oddaja doživlja sicer nekoliko večjo pozornost pri sloju ali skupini gledalcev, katerim je namenjena, da pa izrazito pade učinkovitost take oddaje pri širšem krogu gledalcev. Nasprotno temu pa je programsko razprostrto obravnavanje določene problematike ali programskega področja izven specializirane oddaje, namenjeno določenemu sloju, po ozemljenosti širše in programsko učinkovitejše. Od te, sicer splošne ugotovitve so možnosti odstopanja.

Na temelju takih stališč programskega vodstva zavoda RTV je mogoče poslancu tovarišu Tavčarju, v strnjeni obliki odgovoriti. Možnosti, da bi prišli do domače oddaje za slovenske kmetovalce na temelju programskih konceptov, obstoje. Dosedanja razmišljanja programskega vodstva zavoda RTV pa se veliko bolj nagibajo k drugi, že omenjeni in učinkovitejši rešitvi, ki pa nikakor ne zanika nadaljnega povečanja pozornosti temu problemskemu področju. Statističen odnos kmečkih lastnikov TV sprejemnikov na tako ali drugačno rešitev bistveno ne more vplivati in tudi doslej ni vplival. Problematika kmetijstva bi morala imeti osrednje mesto v programu tudi ob minimalnem številu sprejemnikov na vasi. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Šter, prosim!

Ciril Šter: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Poslanec Marjan Tavčar je zastavil vprašanje, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi dosegli neovirano razširjanje slovenske zamejske publicistike. Prav tako posreduje željo in zahtevo urednikov sedmih primorskih revij, da bi omogočili trem tržaškim revijam, to je Mostu, Zalivu in Mladiki, brez administrativnih zapletov prihajati na trg v matično Slovenijo. Poslanec sprašuje, kaj je vzrok temu, da današnje stanje ne ustreza; ali morda ozkost naših kriterijev pri ocenjevanju skladnosti

uredniškega koncepta teh revij z našimi zahtevami ali morda neustreznost sedanjega zveznega zakona o tisku. Nadalje poslanec Tavčar sprašuje, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi naprednejši ali vsaj v osnovi lojalni slovenski tisk iz zamejstva neovirano prehajal mejo, ki jo v tem primeru ne bi smelo biti zaradi enotnosti slovenskega kulturnega prostora.

Po veljavnih predpisih se uvaža tuji tisk z namenom razširjanja prek pooblaščenih podjetij, kar velja tudi za slovenske publikacije, tiskane v zamejstvu. Za uvoz revij, katere navaja poslanec Tavčar, ni formalno-pravnih ovir, če ima uvoznik za to potrebno dovoljenje. Člen 68 zakona o tisku namreč določa, da je potrebno dovoljenje za vnašanja z namenom razširjanja tujega tiska, če je ta tisk namenjen državljanom SFR Jugoslavije, ali če se tiska v jezikih jugoslovanskih narodov. Po podatkih, ki jih ima na voljo sekretariat za informacije, uvažata te tri revije naslednji registrirani podjetji, ki sta si za uvoz in razširjanje pridobili predpisano dovoljenje: Primorski tisk, ki uvaža po en izvod vsake od navedenih revij ter Cankarjeva založba, ki uvaža po štiri izvode revij Zaliv in Mladika in po šest izvodov revije Most. Pri Državni založbi Slovenije je nedavno nekaj ustanov naročilo te tri tržaške revije, vendarle uvoz še ni stekel, ker založba čaka na dovoljenje za uvoz in razširjanje, za katerega je v skladu z zakonom o tisku zaprosila.

Po teh podatkih se uvozniki odločajo za uvoz teh revij samo po neposrednem naročilu interesentov, ne pa tudi za razširjanje v prosti prodaji. Seveda število izvodov tržaških revij, ki prihajajo prek knjigotrške mreže v SR Slovenijo, ni veliko. Izboljšanje bi lahko dosegli z dogovorom med našimi založniškimi podjetji, ki imajo ustrezno zunanjetrgovinsko registracijo in uredništvu teh revij na poslovni podlagi.

Naprednost ali lojalnost posamezne revije, kakor to omenja poslanec Tavčar, pri tem ni pravno veljavni kriterij za pridobivanje dovoljenja za uvoz, kajti zvezni zakon o tisku v 52. in 72. členu daje ustrezno pravno varstvo pred vnašanjem publikacij iz inozemstva s sovražno propagando ali kaznivo vsebino. Seveda pa nas dosedanja praksa pri uvozu slovenskega tiska iz zamejstva, kot jo pogojuje zvezni zakon o tisku iz leta 1960, navaja na razmišljanje o ustreznosti oziroma umestnosti zakonskih določil, ki vplivajo na pritok slovenske publicistike iz zamejstva. Pri pripravah za oblikovanje novih zveznih predpisov o uvozu tujega tiska, ki naj bi v smislu ustavnih sprememb nadomestili sedanji zvezni zakon o tisku, bi bilo vsekakor potrebno upoštevati pripombe, vsebovane v poslanskem vprašanju tovariša Tavčarja. Sekretariat za informacije pri izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije je zveznemu sekretariatu za informacije za leto 1969 poslal smiselno enake predloge za spremembo, kar bomo skušali uveljaviti tudi v novih predpisih, ki se pripravljajo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ima morda tovariš Tavčar kakšno dodatno vprašanje? Je zadovoljen z odgovorom? (Da.)

Poslanec tovariš Hasl je na zadnji seji zastavil vprašanje, kako je v zvezi z novim predmetnikom v osnovni šoli. Žal, niti direktorja zavoda za šolstvo niti njegovega namestnika ni med nami in zato sporazumno s samim poslancem prelagam odgovor na naslednjo sejo.

Poslanec Ciril Plut je na zadnji seji zбора ustno zastavil vprašanje v zvezi s poslovanjem službe družbenega knjigovodstva ob izračunavanju in označevanju novih stopenj prispevkov iz osebnih dohodkov.

Izvršni svet me je obvestil, da bo na vprašanje odgovorila tovarišica Dragica Dekleva, namestnik republiškega sekretarja za finance. Prosim!

D r a g i c a D e k l e v a : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Ciril Plut, poslanec vašega zbora je postavil naslednje vprašanje:

»Pred kratkim so vse šole in delovne organizacije izračunale nove prispevne stopnje, ker so se prispevki za socialno zavarovanje iz osebnega dohodka in za ostale dajatve v letošnjem letu dvakrat spremenili. Prejšnja leta smo obračun napravili tako, da smo izračunali in potem nakazali le razlike, to je plus ali minus, medtem ko je letošnje leto služba družbenega knjigovodstva, vsaj za podružnico službe družbenega knjigovodstva Krško to velja, zahtevala, da smo morali nakazati oziroma refundirati vse prispevne stopnje, vsa izplačila, potem pa ponovno zopet nakazati vsa vplačila; tako je osnovna šola Leskovec napisala 105 nalogov. Služba družbenega knjigovodstva obračunava te naloge po odstotkih oziroma od vsakega naloga zahteva takšne in takšne zneske. Sprašujem, ali je morda to terjala samo podružnica v Krškem ali pa je to praksa vseh podružnic službe družbenega knjigovodstva?«

Ker je vprašanje naslovljeno službi družbenega knjigovodstva, smo jo konzultirali in podajamo le njeno stališče.

Na področju obračunavanja in plačevanja prispevkov za zdravstveno, za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevkov za otroško varstveni dodatek so bile v letu 1971 uveljavljene določene spremembe. Posledica teh sprememb je bila tudi refundacija preveč vplačanih zneskov nekaterih prispevkov. Način vplačevanja in refundacija prispevkov, ki zavezuje tudi službo, je urejen z določbami naslednjih pravilnikov;

1. pravilnik o ugotavljanju osnove za obračunavanje in plačevanje prispevkov za socialno zavarovanje, to je zvezni predpis;

2. pravilnik o obravnavanju in plačevanju prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, prispevka za izobraževanje, prispevka za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek in prispevka za zaposlovanje, to je zvezni predpis;

3. pravilnik posameznih skupnosti zdravstvenega zavarovanja o načinu obračunavanja in vplačevanja prispevkov za zdravstveno zavarovanje.

Na območju Socialistične republike Slovenije je tako uveljavljenih 9 pravilnikov, ki temeljijo na republiškem zakonu, ki je bil lani sprejet.

Zaradi zelo zamotanega načina obračuna, refundacije in vplačila vseh naštetih prispevkov so komunalni zavodi socialnega zavarovanja izdali v začetku leta 1971 posebna navodila in jih posredovali vsem zavezancem za plačilo prispevkov. V navodilu posameznega komunalnega zavoda je tudi določen način refundacije. V nobenem primeru pa ni služba sama zahtevala ali predpisovala načina, kot ga navaja v svojem vprašanju tovariš poslanec Plut. Za področje podružnice službe družbenega knjigovodstva Krško je izdal navodilo komunalni zavod za socialno zavarovanje Novo mesto in zahteval tak način vplačila in refundacije, kot je opisan v poslanskem vprašanju. Zaradi tega bremeni tudi tarifa, predpisana s strani službe, komunalni zavod ne pa zavezanca. Poudarim naj, da postopanje podružnice službe družbenega knjigovodstva Krško v tem primeru ni bilo samovoljno, ampak je služba ravnala v skladu z navodilom pristojnega komunalnega zavoda za socialno zavarovanje. Zaradi tega je očitek, da je služba sama zahtevala tak način vplačevanja prispevka zaradi možnosti večjega zaslužka, neutemeljen. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek : Želi še kdo ustno zastaviti vprašanje? Tovariš Šega, nato pa tovariš Hasl.

Drago Šega : Imam dvoje poslanskih vprašanj in če dovolite, tovariš predsednik, bi jih prebral.

Letos, 15. maja, je minilo 16 let, odkar je bila na Dunaju podpisana avstrijska državna pogodba. Z njo je Avstrija pred mednarodnim svetom slovesno prevzela med drugim tudi obveznost, da bo zajamčila nemoten nacionalni obstoj in razvoj slovenski in hrvatski manjšini v Avstriji. Danes po 16 letih lahko ugotovimo, da je kljub nekaterim obetajočim izjavam avstrijskih državnikov in kljub posameznim delnim ukrepom položaj slovenske manjšine na Koroškem in ob obmejnih krajih na avstrijskem Štajerskem v celoti še vedno nerešen. Tako ta manjšina še vedno ne uživa pravice do enakopravne rabe materinščine v sodstvu, upravi in javnem življenju. Na ozemlju, kjer prebiva, še vedno niso uveljavljeni dvojezični topografski napisi in tudi enakopravnost na področju šolstva še ni dosežena. Namesto tega pa smo še vedno priča raznim javnim aktom, ki so sovražno naravnani zoper slovensko manjšino ali pa molče zanikavajo njen obstoj. Pri tem mislim na proslavo 50-letnice koroškega plebiscita, ki so se je udeležili najodgovornejši avstrijski državni predstavniki, na sodni postopek, ki je bil uveden zoper slovenskega dijaka Marjana Šturma, in na popolno ignoriranje slovenske manjšine in slovenskega jezika ob zadnjem popisu slovenskega prebivalstva v Avstriji.

Ker vsa ta in druga podobna dejstva prav nič ne kažejo, da bi bili avstrijski odgovorni organi pripravljeni radikalno prelomiti s tradicijo prikritega in odkritega raznarodovanja slovenske manjšine in brez odlašanja ter v celoti zagotoviti mednarodnim pravnim obveznostim, ki so jih pred 16 leti slovesno sprejeli, zastavljam slovenski vladi naslednje poslansko vprašanje:

1. Kako ocenjuje slovenska vlada aktualni narodnostni položaj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem in Štajerskem? Kaj je že storila in kaj namerava še storiti, da bo Avstrija takoj in v celoti izpolnila določila 7. člena avstrijske državne pogodbe? Kaj je že storila in kaj namerava še storiti, da bi Avstrija v skladu z določili saintgermainske mirovne pogodbe iz leta 1919 vrnila Jugoslaviji tisti del štajerskih deželnih arhivov, ki se nanašajo na slovensko ozemlje? Kakšne so dolžnosti in pravice SFRJ kot sopolisnice avstrijske državne pogodbe glede na to, da ta pogodba, kar zadeva njen 7. člen, še vedno ni uresničena?

2. V majniški številki 14-dnevnega glasila ljubljanskih študentov Tribuna sem prebral tole obvestilo uredništva bralcem:

»Opravičujemo se bralcem Tribune zaradi štiridesetdnevne prekinitve izhajanja. Krivda ni v nedelavnosti uredništva, saj so bile vse številke pravočasno pripravljene. V tiskarnah, kjer bi morali tiskati Tribuno, so si izmišljevali najrazličnejše izgovore, od strojev, ki so se pokvarili, pa do tiskarjev, ki so zboleli ali pa so jih poslali na orožne vaje. Medtem ko so v drugih republikah z neprijetnimi študentskimi listi opravili na odkrit način, se pri nas poslužujejo indirektnih metode, ki je prav tako uspešna, a manj neprijetna.«

Kot je razvidno iz citiranega obvestila, očita uredništvo Tribune tiskarnam, da z nestvarnimi izgovori onemogočajo redno izhajanje tega periodičnega lista in s tem ogrožajo njegov nadaljnji obstoj. Hkrati pa jih dolži, da ne ravnaajo tako iz poslovnih, marveč iz političnih pobud, s čimer na indirektno in pravno neustrezen način opravljajo posle, ki so zakonita domena državnih organov.

Ker je zlasti zadnji očitek take narave, da prerašča zgolj meje obravnavanega primera ter postavlja pod vprašaj splošno-pravno varnost pri nas izhajajočega z zakonom dovoljenega tiska, zastavljam naslednje poslansko vprašanje:

Ali očitki, ki jih naslavlja uredništvo Tribune v svojem obvestilu tiskarnam, ustrezajo resnici ali ne? Ali je naš veljavni zakon o tisku tak, da s svojimi določili in pooblastili, ki jih daje oblastvenim organom, v zadostni meri varuje našo družbo in njeno ureditev pred morebitnimi sovražnimi diverzijami ali pa bi ga bilo treba v tej smeri še dopolniti? Ali so naše tiskarne gospodarska podjetja in poslovni servisi, ki izvršujejo tekoča naročila, ali pa so jim morda v našem sistemu zaupane poleg tega še posebne pravno nedefinirane dolžnosti političnega in idejnega selektorja našega periodičnega in drugega tiska?

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Tovariš Hasl, prosim!

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Začenjam s prvim vprašanjem.

Te dni so mnogi kulturni zavodi in organizacije prejeli od sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti obvestila z naslednjo vsebino:

Citiram prvi odstavek: »V zvezi z vašo prošnjo na razpis sredstev sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti za leto 1971 sporočamo, da je upravni odbor sklada na seji dne 25. maja 1971 prošnjo obravnaval in sprejel sklep, da ne odobri zaprosene subvencije.« Obvestilo v nadaljnjem navaja zakon o kulturnih skupnostih, o novem načinu financiranja z odstopljenimi republiškimimi sredstvi, zbranimi od prometnega davka itd. V tretjem odstavku pa je zabeleženo. Citiram: »Glede na takšno razporeditev sredstev, namenjenih za financiranje kulturnih dejavnosti na področju Slovenije, in glede na novo vlogo republiškega sklada za kulturne dejavnosti oziroma nove kulturne skupnosti Slovenije, je utemeljen sprejeti sklep upravnega odbora sklada.« Tu so navedene še dejavnosti, ki jih je sklad leta 1971 prenehal financirati, kot so gledališka gostovanja, revije pevskih zborov, likovne razstave v Sloveniji in drugo.

Nova vloga kulturne skupnosti Slovenije je v glavnem znana. Ni pa znana »nova vloga republiškega sklada za kulturne dejavnosti«. Kljub predvideni ustanovitvi slovenske in temeljnih kulturnih skupnosti je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti lani objavil razpis, da bo finančno pomagal tem in tem kulturnim dejavnostim oziroma akcijam. Od te objave pa do danes je delo tega sklada in njegovih odborov in komisij bilo očitno nejasno, polno čakanja ter dilem, ali deliti sredstva ali čakati, da bo zadeve prevzela bodoča kulturna skupnost, organizirati poslovilne in zahvalne večerje ali kosila za člane, da bi zopet bilo sklenjeno, da bi se letos delila sredstva še po starem, in končno, še prelaganje sej zaradi nesklepčnosti.

Vprašujem, zakaj nista bila vloga in delo v skladu SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti v tem prehodnem obdobju jasneje opredeljena. Kaj in kdo je vplival na ta položaj?

Drugo vprašanje:

Sklad navaja, da je prenehal financirati dejavnosti, ki jih navadno uvrščamo v okvir tako imenovanih kulturnih akcij. Iz odgovora v tretjem odstavku pa ni razvidno, ali je sklad prenehal finančno podpirati tudi spomeniško-varstvena in sanacijska dela na spomeniško zaščiteneh objektih po Sloveniji.

Vprašujem:

— kako se bodo letos in v prihodnje financirala že začeta in nova spomeniškovarstvena in sanacijska dela? Ali je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti, kljub tako imenovani novi vlogi, odobril sredstva, komu in koliko kot subvencijo za sofinanciranje ali pomoč?

— bodo kulturne skupnosti, republiška in temeljne, reševale tudi problem novih investicij in investicijsko-vzdrževalnih del?

— ali bodo do sedaj izbrani in določeni slovenski kulturni objekti še naprej obdržali status nacionalnih kulturnih spomenikov? Je predvideno, da bi se mednje uvrstili še kakšni novi, na primer pretorska palača v Kopru? Bodo pri vzdrževanju in nadaljnjih sanacijskih delih udeležena tudi ali samo republiška sredstva, ali bodo skrb nad njimi v celoti prevzele temeljne kulturne skupnosti?

— koliko finančnih sredstev (tudi v odstotku narodnega dohodka) je namenila v zadnjih petih letih za spomeniškovarstvena in sanacijska dela republika in koliko posamezni zavodi za spomeniško varstvo oziroma občinske skupščine?

— smo z dosedanjim vlaganjem v sanacijo in spomeniškovarstvena dela za ohranitev naše spomeniške in kulturne dediščine uspeli zajeti vse objekte? Bodo bodoča dela potekala v okviru že sprejetih delovnih načrtov ali pa bodo kulturne skupnosti to dejavnost ponovno programsko, vsebinsko in finančno ovrednotile? Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali še kdo želi postaviti poslansko vprašanje?

Dovolite, da kot poslanec tudi sam enkrat zastavim vprašanje.

Občinski skupščini Brežice in Krško sta v oktobru lanskega leta, to je 1970, terjali od pristojnih republiških organov ukrepe, da ohrani reka Krka svojo prirodno turistično in gospodarsko značilnost. Zahtevo sta ponovili z dopisom z dne 26. 5. letošnjega leta. Reka Krka namreč omogoča dolgoročnejše načrtovanje in razvoj turizma, ne samo krajev ob Krki, marveč celotne doline, tja do izliva Krke v Savo in še dlje. Ker gre v omenjenem primeru za eno temeljnih zasnov razvoja obeh občin oziroma za dolgoročno razvojno projekcijo subregije in ker postaja vedno večje in vedno bolj trajno onesnaženje reke Krke zelo resna zadeva volivcev oziroma občanov Kostanjevice, Podbočja, Krškega polja, Brežic, Čateških toplic in tako naprej, saj močno ogroža zastavljeno načrtovanje, postavljam izvršnemu svetu oziroma njegovim organom naslednja vprašanja:

1. ali je po mnenju strokovnih izvedencev reka Krka res onesnažena;

2. če je res onesnažena, kakšna je stopnja te onesnaženosti in kakšne so možne posledice;

3. če sta odgovora na prvi dve vprašanji pritrdilna, kaže pojasniti, kaj je bilo doslej že storjenega, da bi se zaščitila prirodna vrednost reke Krke oziroma, zakaj še ni bilo nič storjenega in dalje, kateri pristojni organ bo opravil zakonite varnostne ukrepe v prihodnje in kateri so ti konkretni varnostni ukrepi?

Ker sem, kot kaže, zadnji vpraševalec in ker smo izčrpali dnevni red, zaključujem današnjo sejo.

(Seja je bila zaključena ob 13.50.)

SOCIALNO - ZDRAVSTVENI ZBOR

19. seja

(16. junija 1971)

Predsedoval: dr. Srečko Koren,
predsednik socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 10.20.

Predsednik dr. Srečko Koren: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 19. sejo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Odsotnost so opravičili poslanci: dr. Marta Šlibar, dr. Jože Marolt, dr. Dušan Mis, dr. Irena Ivančič, dr. Samo Pečar, dr. Boris Sušteršič, dr. Vojteh Pertot in dr. Vida Gerbec.

Na sejo zbora so bili vabljeni: predstavniki ustavne komisije naše skupščine, izvršni svet Skupščine SR Slovenije, republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za delo, republiška konferenca SZDL, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, slovensko zdravniško društvo, skupnost zdravstvenih zavodov Slovenije, zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije in zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo.

Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 18. seje zbora;
2. predlog amandmajev XX do XL k zvezni ustavi;
3. sprememba stališča socialno-zdravstvenega zbora o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji in
4. poslanska vprašanja.

Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 18. seje zbora.

Zapisnik ste prejeli hkrati s sklicem seje. Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne.) Če ni pripomb, ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog amandmajev XX do XL k zvezni ustavi.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli: predlog sprememb in dopolnitev k osnutku ustavnih amandmajev od XX do XL; prikaz javne razprave o spremembah zvezne ustave v SR Sloveniji; pregled pripomb, predlogov in sugestij iz javne razprave o osnutku ustavnih amandmajev XX do XL; poročilo o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles; besedilo predloga ustavnih amandmajev; predlog ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev. Prejeli pa ste tudi dopis, ki sem ga na podlagi stališč naših odborov do amandmajev k zvezni ustavi poslal predsedniku socialno-zdravstvenega zbora zvezne skupščine.

Ekspoze v zvezi s predlogi ustavnih amandmajev smo že poslušali na skupni seji vseh zborov skupščine, zato lahko preidemo k razpravi.

Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Slišali ste ekspoze predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja tovariša Sergeja Kraigherja o pripravi amandmajev k zvezni ustavi.

Na podlagi razprave, ki je potekala v zvezi s poslanim gradivom v javni razpravi o amandmajih k zvezni ustavi in o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja ter v zvezi z ekspozicijem tovariša Sergeja Kraigherja, predsednika skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, ugotavljam, da poslanci našega zbora odobravajo delo naše republiške ustavne komisije v pripravi amandmajev k zvezni ustavi in sprejemajo besedilo predloga amandmajev kot izredno pomemben dokument, ki krepi samoupravni položaj delovnega človeka in vlogo delavskega razreda ter suverenost republik in narodov, pravice narodnosti in pokrajin in njihovo odgovornost za lasten razvoj in razvoj Jugoslavije kot zvezne države in socialistične, samoupravne demokratične skupnosti.

Poslanci smatrajo, da je v tem času, kljub nekaterim »srednjim« rešitvam o posameznih vprašanjih, za nadaljnji razvoj Jugoslavije, poglobljanje samoupravnih, socialističnih družbenih odnosov in razreševanje odprtih vprašanj ter utrjevanje enakopravnosti bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in vseh republik in pokrajin najvažnejše, da ustavne amandmaje, o katerih je doseženo najširše politično soglasje vseh odločujočih faktorjev, čimprej sprejmejo v zvezni skupščini in da se začne čimprej izvajati politika v skladu z določbami amandmajev in s smerjo, ki jo amandmaji nakazujejo.

Uresničevanje ustavnih amandmajev in ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev, posebej pa uresničevanje XXI. in XXII. amandmaja, ki se začneta v smislu ustavnega zakona takoj uporabljati, pa bo seveda zahtevalo veliko naporov tako v družbeni bazi, to je v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v občinah, kot na ravni republike, kakor tudi za dosledno izvajanje ustavnih sprememb v okviru celotne federacije.

Pristojni republiški organi bodo morali napraviti vse potrebno, da se bo republiška zakonodaja v predvidenih rokih vsebinsko in ne samo formalno-pravno prilagodila ustavnim amandmajem. Republiška ustavna komisija naj skupaj z družbeno-političnimi organizacijami, znanstvenimi, strokovnimi in drugimi ustreznimi organizacijami in institucijami ter javnimi, strokovnimi in

znanstvenimi delavci še naprej intenzivno sodeluje v pripravi II. faze sprememb zvezne ustave.

Pred nami so velike naloge, ki zahtevajo našo veliko zavzetost in odgovornost, da bomo izhodišča in načela ustavnih amandmajev uspešno uveljavljali v življenju. K temu nas zavezujejo tudi mnenja in stališča iz široke javne razprave, ki je dala polno podporo ustavnim spremembam in njihovemu doslednemu uresničevanju.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na spremembo stališča socialno-zdravstvenega zbora o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli stališča socialno-zdravstvenega zbora, predlog stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji za spremembo stališča zbora in poročila odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo.

Želi poročevalec odbora Frančiška Pelicon še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odbora, da se 3. točka stališč zbora spremeni tako, da se glasi: »3. Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani naj ustanovi specializiran team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim osebam. V teamu naj sodelujejo strokovni sodelavci centra za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije v Škofji Loki, strokovni sodelavci Zveze slepih Slovenije, republiški zavod za zaposlovanje v Ljubljani in drugi.«

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Izvršni svet je predlagal, da se odgovora na poslanski vprašanji dr. Edmunda Kovačiča in dr. Igorja Vetra odložita do prihodnje seje zbora. V kratkem času, ki je bil na razpolago, namreč ni bilo mogoče dobiti ustreznih pojasnil od pristojnih zveznih organov. Menim, da je razlog za odložitev odgovorov na ti vprašanji utemeljen, poslanca pa bosta odgovor dobila na prihodnji seji, ki bo predvidoma 28. junija.

Na vprašanje poslanca Miroslava Kosija bo odgovoril dr. Stanko Lajevec, namestnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo.

Dr. Stanko Lajevec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš poslanec Miroslav Kosi je postavil vprašanje, kako so dosedaj konkretno izpolnjevale svojo obveznost občinske skupščine, ki so zavezane po določenem ključu finančno sodelovati pri izgradnji kliničnega centra.

Odgovor: Za prvo in drugo fazo je vseh 26 v zakonu o nadaljnji etapni izgradnji kliničnega centra navedenih občin sklenilo pogodbo za sofinanciranje in plačujejo svoje pogodbene obveznosti. Do 31. 5. 1971 so občine vplačale 90 % zapadlih obveznosti. Celotna obveznost znaša 29 milijonov 281 tisoč 117 dinarjev in 69 par. Plačanega je bilo skupaj 26 288 626,4 din, dolg dne 31. 5. 1971 znaša 2 milijona 992 tisoč 491 dinarjev in 65 par. Za tako imenovano tretjo fazo izgradnje kliničnega centra od 26 občin še ni podpisalo pogodb o financiranju

14 občin. Tako je bilo 31. 5. 1971 plačanih le 52 % zapadlih obveznosti. Obveznost znaša 3 milijone 148 tisoč 118 dinarjev 75 par. Plačano je 1 milijon 640 tisoč 148 dinarjev 15 par. Dolg dne 31. 5. 1971 znaša 1 milijon 507 tisoč 970 dinarjev in 60 par. Skupno neplačane obveznosti občin, zapadle do 31. 5. 1971, znašajo 4 milijone 500 tisoč 462 dinarjev 25 par, od skupnih obveznosti 32 milijonov 429 tisoč 236 dinarjev in 44 par. Zdaj so v teku ponovni dogovori z občinami za sklenitev pogodb za financiranje III. faze. SR Slovenija plačuje svoj prispevek, za katerega je zavezana po zakonu, v celoti ob dospelih rokih.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec Miroslav Kosi postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.)

Na vprašanje poslanca dr. Zdravka Javha bo odgovoril dr. Saša Cvahte, direktor zavoda SR Slovenije za zdravstveno varstvo.

Dr. Saša Cvahte: Vprašanje, ki mi je bilo zastavljeno, se glasi: »Kakšni so osnovni demografski kazalci slovenske populacije in kaj nam kažejo demografska gibanja v Sloveniji po letu 1960?«

Preden bi odgovoril na vprašanje, bi želel v kratkem eksplicirati demografsko stanje, v katerem se gibljejo Slovenci oziroma njihovo reprodukcijo. Danes imamo v svetu, kot veste, če se omejim na zadnje desetletje, tako imenovano populacijsko eksplozijo. To se pravi stanje, v katerem se človeštvo razmnožuje prek racionalne ali poprej kdajkoli opažene mere. Vzrok za tako stanje je po raziskavah, ki so danes že na razpolago, v biološki fertilitnosti. Po prej zavrta biološka sposobnost za reprodukcijo se z ukinitvijo zavor sprosti in nastane nova situacija, ki se deklarira kot eksplozija prebivalstva. Ta pojav opazamo predvsem tam, kjer so take zavore obstojale. Po kratkotrajnih izkušnjah se taka stanja biološke zavore omejujejo na nekatere zelo razširjene kronične infekcijske bolezni, predvsem na malarijo. Opozoril bi na podoben pojav v naši državi, se pravi na biološko situacijo v tistih delih države, v katerih je poprej bila malarija, kasneje pa eradicirana.

Seveda so še drugi faktorji, ki vplivajo na biološko fertilitnost, vendar so ti danes, saj kar zadeva teh velikih dogajanj, manj izraziti. Z druge strani pa nam raziskave, ki so bile opravljene v zadnjem času, jasno potrjujejo depopulacijske pojave, ki jih doslej v normalnem toku reprodukcije še nismo poznali. Zanimivo je, da so identični tako v zahodnem kot vzhodnem delu Evrope in že tudi na nekaterih drugih kontinentih in kažejo, če obravnavamo isto populacijo, približno enake tokove — tu mislim predvsem na ZDA, kjer je seveda potrebno izločiti drugovrstno populacijo in obravnavati samo tako, kot jo imamo v Evropi. Torej ta tok se je pričel opazati in beležiti po 1956. letu, ko je bila v Madžarski zabeležena prva večja grupna migracija prebivalstva, ki je zadevala najbolj fertilno oziroma reproduktivno grupo in se je kasneje zaradi tega zelo znižala fertilitnost. Seveda so tedaj to pripisali političnim razlogom. Enako so našli politične razloge za tako situacijo v Vzhodni Nemčiji. Za čuda pa se je ta situacija reproducirala z isto dinamiko, seveda pa z mnogo večjo jakostjo, na Zahodu. Tako imamo danes najnižjo rodnost v Zahodni Nemčiji, ki preti, da bo padla pod 13 %, kar pa še ni bilo zabeleženo. Opozarjam, da ta podatek ni oficialen, pač pa ga je omenil prof. dr. Malosen iz Hamburga — kdor je bil na tistem predavanju prisoten, ga je lahko slišal — ki je govoril o tem, da imamo danes na našem kontinentu probleme depopulacije in se bomo morali tem problemom bolj posvetiti kot pa problemom hiperpopulacije. Depo-

populacije pa ne povzroča biološka fertilitnost — značilna za eksplozijo — ki je zelo visoka in še nikdar ni bila tako visoka kot sedaj, pač pa drugi socialni faktorji, ki zavirajo obstoječo visoko biološko fertilitnost, da bi se do kraja odrazila. Nimam namena, da bi to stanje komentiral ali dal kakršnekoli politične ocene takim dogajanjem v smislu nadaljnjega razvijanja ali nihanja našega prebivalstva. Samo ko govorimo o stanju in gibanju našega prebivalstva, je prav, da imamo te stvari pred očmi. Populacijsko politiko je seveda težko pustiti ob strani, posebno, če ta pride do nas prek najrazličnejših virov, na primer časopisnih agencij in drugih, včasih tudi znanstvenih ali polznanstvenih informacij ali vsaj takih, ki želijo biti znanstvene.

Zgodovina je v zadnjih 20, 50, 100 letih ali morda tudi prej pokazala naslednje: Generalštabi so se vselej zelo zanimali za kakovost in količino bodočih vojakov. Sredi 19. stoletja so to zanimanje sprožili pred angleško javnostjo zaradi tega, ker niso imeli več na razpolago sposobnih rekrutov za nadaljevanje vojne na Krimskem polotoku. Seveda je to vprašanje reprodukcije. Vsi, ki so se ukvarjali s takimi ali drugačnimi željami po veliki ekspanziji, so seveda želeli imeti tudi primerno reprodukcijo, da bi jim te stvari tudi omogočala. Sedaj vedno bolj stopajo v ospredje drugačni trendi glede populacije. Biološki čas se izračunava in pri tem se opažajo gibanja in prognoze, ki so v nasprotju z običajnimi merili, ki so še dosegljiva. Zato bi to razsojanje o celotnem problemu nekoliko še prepustili času in pa tudi naši domišljiji.

Pogosto se sliši, da je slovenska populacija ogrožena. Poglejmo torej, v kakšnem smislu in kakšne posledice bi lahko povzročila. Ob popisu prebivalstva leta 1953 je bilo v SR Sloveniji 1 504 427 prebivalcev, ob popisu 1971 pa 1 725 888 prebivalcev, kar pomeni 0,82 % letni številčni porast ali za 14,7 % v obdobju od 1953—1971. Najmočnejši številčni porast prebivalstva zaznamujemo v zdravstvenih regijah Ljubljana 28,3 % in Kranj 23,2 %, medtem ko se je v istem obdobju zvišalo število prebivalcev v mursko-soboški regiji le za 2,8 %. Po ljudskem štetju leta 1971 ugotavljamo, da je bilo iz Slovenije v tujini zaposlenih povprečno 28,7 promile prebivalcev in sicer največ iz mursko-soboške regije (79 ‰), mariborške (46 ‰) in novomeške (31 ‰), najmanj pa iz koprške regije (9,5 ‰). Podatki o popisu prebivalstva z dne 31. 3. 1971 so le orientacijski, začasni in prehodni. Ker smo nujno potrebovali podatke o starostnem in spolnem sestavu prebivalstva po zdravstvenih regijah — takšna evidenca se pa vodi samo za republiko in ne tudi za manjša območja — smo bili primorani, da smo sami sestavili vsaj približno oceno tudi za zdravstvene regije. Za ta namen smo uporabili podatke zveznega zavoda za statistiko, ki daje vsako leto oceno o starostnem in spolnem sestavu za republike. Sorazmerno številu prebivalstva smo napravili enako oceno tudi za zdravstvene regije. Bolj zanesljivi podatki o starostnem in spolnem sestavu po manjših območjih Slovenije bodo na razpolago predvidoma proti koncu prihodnjega leta, ko bodo objavljeni rezultati iz letošnjega popisa prebivalstva.

Govoril bom o indeksih. Indeks porasta za SRS v primerjavi z letom 1953 znaša 108,4. Koliko je začasno odsotnih, sem povedal. Število članov na eno gospodinjstvo znaša 3,34. Največje je to število v Ravnah, kjer znaša 3,75, potem v Novem mestu 3,53, najnižje pa v Ljubljani 3,10. Ugotavljamo, da se relativno številčni del prebivalstva SR Slovenije v jugoslovanski skupnosti postopno zmanjšuje in sicer od 9,1 % v letu 1945 na 8,3 % v letu 1971 in to zaradi manjše rdnosti, večjega izseljevanja in višje umrljivosti ter vedno večjih kontingentov starejšega in starega prebivalstva.

Gostota prebivalstva Slovenije je porasla od 74,3 na km² leta 1953 na 85,2 leta 1971. Najgostejša naseljenost prebivalstva je v mariborski regiji 140,1 na kvadratni kilometer, najmanjša pa v goriški regiji 50 na km². Za slovensko prebivalstvo je značilna disperzna naseljenost, kar vpliva na organizacijo zdravstvene službe. Po oceni začasnih podatkov ljudskega štetja z dne 31. 3. 1971 se bo sredi leta 1971 povečalo število prebivalstva v SR Sloveniji na 1,726.513, od tega bo 832.731 moških (48,2 %) in 893.773 žensk (51,8 %).

Razvrstitev prebivalstva po bioloških številčnih skupinah je naslednja: dojenček, to se pravi 0 let je 1,8, od tega 1,9 moški in 1,6 ženske. Pri starostni skupini okrog 0 let prebivalcev prevladuje število moških, ne pa število žensk. Starostna skupina — 1 do 3 let, ki jo kategoriziramo kot malček, je v celotni populaciji zastopana s 5 % (moški 5,3 in ženske 4,7 %). Se pravi, da je razlika še izrazito večja v korist moških. Starostna skupina 4 do 6 let — predšolski otrok, celotni delež znaša 4,9 %, to je skoraj 5 % (moški 5,2 %, ženske 4,7 %). Tu se začenjajo prvič zapirati. Starostna skupina od 7 do 14 let — šolski otrok — relativni delež 13,1 % v celotni populaciji (moških 13,8 % in žensk 12,3 %), 15 do 19 let — mladina — relativni delež — 8,9 % (moški 9,4 %, ženske 8,4 %). 20—39 let — mlajše aktivno prebivalstvo — celotni delež 29,9 % (moških 31,5 %, žena 28,5 %). 40 do 59 let — starejše aktivno prebivalstvo — celotni delež — 21,8 % (moški 20,3 %, ženske 23,3 %). 60 do 64 let starejše in staro prebivalstvo — delež je 5 % (moških 4,6 %, ženske 5,3 %) in nad 50 let — starejše prebivalstvo — celotni delež 9,6 % (moških 8 % in žensk 11,2 %).

Leta 1956 je znašal delež prebivalstva, starega 60 in več let 174,000 ali 11,3 %, leta 1971 pa 252,850 ali 14,6 %. Razdelitev po spolu nam pokaže, da je ženskega prebivalstva v tej populaciji kar 16,5 %, moškega pa le 12,6 %. Ti podatki že danes kažejo na večje potrebe po zdravstvenem varstvu starega in starejšega prebivalstva, še bolj pa bodo nanje opozarjale v naslednjih letih.

Struktura prebivalstva pa nam kaže, da se številčno večja moška populacija od 0 do 39 let, v starosti 4 in več let pa številčno prevladuje ženska populacija. Leta 1953 je bilo 616.796 ali 41 % kmečkega prebivalstva, leta 1961 še 492,504 ali 30,9 %, leta 1970 pa le še 391,853 ali 22,8 %.

Delež kmečkega prebivalstva po regijah in sicer v odstotkih: Murska Sobota — 59,6; Novo mesto — 39,1; Celje — 27,6; Maribor — 25,8; Nova Gorica — 23,4; Ravne na Koroškem 19,3; Koper 19,1; Kranj — 9,9; Ljubljana — 9,6.

V povojnih letih se je iz prvotnih večdružinskih gospodinjstev pod vplivom industrializacije in migracije prebivalstva s podeželja v mesta in večje podeželske centre zelo naglo v večjem številu oblikovalo samsko in družinsko gospodinjstvo v ožjem smislu z obema partnerjema in z enim ali dvema otrokoma. V zadnjih petih letih od 1967 do 1971 pa ugotavljamo, da se je oblikovala v SRS poprečna družina s 3,3 družinskih članov; največ v radenski (3,7), v novomeški regiji (3,6), najmanj pa v ljubljanski (3,1) in koprski (3,1).

Ce sodimo po znakih, ki kažejo rodnost v zadnjih letih v Sloveniji (18,20 ‰ leta 1966 in 15,41 ‰ leta 1970) in če bo izseljevanje mladega prebivalstva v prihodnjih letih še prevladovalo nad priseljevanjem, lahko v prihodnjih letih pričakujemo še nadaljnje upadanje rodnosti. Najnižjo rodnost v zadnjih petih letih zaznamujemo v koprski (14,6 ‰ v poprečju) in mursko-soboški regiji (14,7 ‰), najvišja rodnost pa je v ravenski (18,7 ‰) in v kranjski regiji (18,5 ‰).

V jugoslovanski skupnosti je umrljivost prebivalstva v Sloveniji visoka in je tudi starostna sestava prebivalstva bistveno drugačna kot v drugih repu-

blikah. Slovenija se razlikuje po tem, da ima relativno manj otrok in mladine (33,7 ‰), nekoliko več odraslih (56,7 ‰) in še več starejših oseb nad 65 let (9,6 ‰). Umrljivost moških je vedno nekoliko večja kot pri ženskah in to za okoli 1,6 ‰ v poprečju. Življenje ženskega prebivalstva je v Sloveniji poprečno za 6,8 let daljše kakor pri moških. Najvišja splošna umrljivost prebivalstva v obdobju 1966—1970 je v goriški in mursko-soboški regiji (nad 11 ‰), najnižja pa v ravenski in koprski (8 ‰).

V vseh starostnih obdobjih je umrljivost moških večja kakor pri ženskah. Po pogostnosti pa je po posameznih starostnih obdobjih izračunano na 10.000 prebivalcev, letna umrljivost razrašča (leto 1969): na 10.000 oseb v starosti 75 in več let umre 1.393 oseb; 65 do 74 let — 445, nič let (dojenčki) — 253; 45 do 65 let — 119; 25 do 44 let — 23; 1 do 4 let — 11; 15 do 24 let — 10 in 5 do 14 let — 5.

Naravni prirastek, ki prikaže dinamiko in biološko moč prebivalstva, se je v Sloveniji od leta 1966 do 1970 zmanjšal od 9,7 ‰ na 5,7 ‰. Najvišji prirastek prebivalstva v preteklem obdobju 1966—1970 zaznamujemo v ravenski (10,7 ‰), v kranjski (9,6 ‰) in mariborski zdravstveni regiji (9,1 ‰), najnižji pa v mursko-soboški (3,5 ‰) in goriški (4,1 ‰).

Pri umrljivosti dojenčkov ugotavljamo, da smo dosegli v primerjavi s prejšnjimi leti (1950—1966) nagel padec, po letu 1966 pa umrljivost dojenčkov ostaja na isti višini — okoli 25,5 ‰. V 5-letnem obdobju 1966—1970 je umrljivost dojenčkov najnižja v goriški (18,3 ‰), najvišja pa v mursko-soboški regiji (31,1 ‰). Pri analizi ugotavljamo, da največ dojenčkov umre v prvem tednu starosti (62 ‰). Zmanjšanje te umrljivosti povzroča predvsem ustrezno predporodno varstvo.

Seznanil bi vas še z nekaterimi osnovnimi vitalno-statističnimi pokazatelji za petletno obdobje (1966—1970), na tisoč prebivalcev. Celje: rodnost — 16,68, umrljivost — 10,22, naravni prirastek 6,35; umrljivost dojenčkov — 26,60; mrtvorojenost na 100 — 0,95; Gorica: rodnost — 15; umrljivost — 11,20, naravni prirastek — 4,13; umrljivost dojenčkov — 18,30; mrtvorojenost — 0,60; Koper: rodnost — 14,61, umrljivost — 9,16, naravni prirastek — 5,45; umrljivost dojenčkov — 26,45; mrtvorojenost — 0,85. Kranj: rodnost — 18,47; umrljivost — 8,83; naravni prirastek 9,65, umrljivost dojenčkov — 22,79; mrtvorojenost — 0,97. Ljubljana: rodnost — 17,45; umrljivost — 8,69; naravni prirastek — 8,97, umrljivost dojenčkov — 24,55; mrtvorojenost — 0,99. Maribor: rodnost — 16,22; umrljivost — 9,10, naravni prirastek — 7,13; umrljivost dojenčkov 27,63; mrtvorojenost — 1,10. Murska Sobota: rodnost — 14,69, umrljivost 11,33, naravni prirastek — 3,45, umrljivost dojenčkov — 31,09, mrtvorojenost 0,64. Novo mesto: rodnost — 16,98, umrljivost — 9,73, naravni prirastek — 7,21, umrljivost dojenčkov 24,70, mrtvorojenost — 0,77. Ravne: rodnost — 18,74, umrljivost — 8,09, naravni prirastek — 10,65, umrljivost dojenčkov — 23,03, mrtvorojenost 0,77.

Poprečje za Slovenijo: rodnost — 16,69, umrljivost — 9,53, naravni prirastek — 7,15, umrljivost — 25,53, mrtvorojenost 0,93. To je 66,70.

Na številčno rast prebivalstva vpliva poleg rodnosti in splošne umrljivosti čedalje odločilneje njegovo priseljevanje oziroma odseljevanje. V obdobju 1965—1969 zaznamujemo v republiškem merilu tako upadanje naravnega kakor tudi selitvenega prirastka. Selitveni porast prebivalstva se je zmanjšal v tem obdobju od 2,7 ‰ na 0,6 ‰, predvsem zaradi občutno zmanjšane priseljevanja prebivalcev iz drugih republik v Slovenijo.

Najpogostejši vzrok splošne smrtnosti prebivalstva v Sloveniji na 100 tisoč prebivalcev v letu 1969:

- obolenja srca in ožilja — 239,0
- novotvorbe — 148,0
- živčevje (predvsem možganske krvavitve) — 115,0
- boleznih dihal — 74,4
- boleznih prebavil — 32,6
- poškodbe in nasilne smrti — 5,96.

Okoli 91 % vzrokov smrti odpade na bolezenske vzroke in samo 9 % na nasilne vzroke smrti. Od 100 vzrokov nasilnih smrti leta 1969 pa odpade na smrtne nesreče 67,4 %, na samomore 30,3 %, uboje in usmrtitve 2,3 %.

Slovenija danes z najdaljšo življenjsko dobo v jugoslovanski skupnosti — živorojeni otroci bodo poprečno živeli 68,9 let — izkazuje tudi največjo razliko med spoloma in sicer 6,63 let. Vse druge republike in obe avtonomni pokrajini izkazujejo nekoliko krajšo življenjsko dobo, vendar se njihovo stanje izboljšuje iz leta v leto, tako da bodo Hrvatska, Vojvodina, Črna gora in ožja Srbija kmalu dosegle in morda tudi presegle slovensko raven. V Sloveniji pa se dosežena življenjska doba trenutno ne podaljšuje.

Ce pa proučimo dolgotrajnost življenja po spolu, tedaj vidimo, da se je življenjska doba od 1961. do 1967. leta skrajšala pri moških, pri ženskah pa rahlo podaljšala. Dalje ugotovimo, da so se razmere izboljšale samo za otroke in mladino in da so se za odrasle in starejše osebe moškega spola celo poslabšale, obratno pa se je umrljivost pri ženskah zmanjšala tako pri otrocih in mladini kakor pri aktivni in starejši populaciji žensk.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec dr. Zdravko Javh postaviti še dopolnilno vprašanje. (Ne.) Na vprašanje poslanca dr. Mihe Likarja bo odgovoril Lojze Komel, pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Lojze Komel: Na poslanski vprašanji poslanca socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije tovariša dr. Mihe Likarja, ki se glasita:

1. Ali je res, da je v uvoženem maslu takšna količina pesticidov, da je za zdravje škodljivo in

2. Ali je res, da se proti temu ni nič ukrenilo?

Odgovarjamo: Zvezni pravilnik o maksimalno dovoljenih količinah pesticidov v živilih je začel veljati v letu 1969. Po določitvi tega pravilnika veljajo živila, ki vsebujejo večje količine ostankov pesticidov, kot so dovoljene, za zdravje škodljiva in ne smejo v promet za prehrano živil. Že v samem začetku veljavnosti omenjenega pravilnika pa so bile nekatere maksimalno dovoljene količine pesticidov z dopolnitvijo pravilnika spremenjene. Prvotni pravilnik je začel ponovno veljati 1. januarja 1971. leta. Organi veterinarske in sanitarne inšpekcije v SR Sloveniji so takoj pristopili h kontroli izvajanja tega predpisa. Prve analize manjšega števila vzorcev surovega masla, ki je bil uvožen iz Sovjetske zveze, so pokazale, da vzorci vsebujejo večje količine ostankov pesticidov, kot so dovoljene.

Ker na podlagi analize majhnega števila vzorcev ni bilo mogoče sklepati o higieni kakovosti celotne količine uvoženega surovega masla, sta republiški sanitarni in veterinarski inšpektorat odredila, da se izvrši analiza večjega števila vzorcev. Republiški sekretariat za gospodarstvo je zagotovil finančna

sredstva za pregled teh vzorcev. Analize vzorcev, ki so bile opravljene konec maja in v začetku junija, so dokazale, da vsebuje surovo maslo, uvoženo iz Sovjetske zveze, prevelike količine pesticidov. O tem je bil takoj obveščen zvezni sanitarni inšpektorat s predlogom, da ukrepa na območju vse države. Le-ta nas je obvestil, da je zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko pripravil nove normative za maksimalne količine ostankov pesticidov v živilih.

Pri uvoznih dovoljenjih, ki so bila izdana v začetku leta 1971, so že upoštevali določila novega pravilnika, ki bo v kratkem objavljen v Uradnem listu. Veterinarska in sanitarna služba SR Slovenije sta torej takoj pristopili h kontroli omenjenega predpisa, vsi naši ukrepi pa so ustavljeni zaradi tega, ker so zvezni organi že začeli pripravljati nov pravilnik, ki še ni v veljavi, ne da bi o tem kakorkoli obvestili republiške službe. Omeniti moramo, da se je dosedanja celotna problematika reševala s spremembami pravilnika, na žalost čisto na zahtevo trgovine.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec dr. Miha Likar postaviti še dopolnilno vprašanje? Besedo ima poslanec dr. Miha Likar.

Dr. Miha Likar: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ta odgovor me je zadovoljil, ker je pošten in menim, da je to prav. Vprašanja nisem postavil zaradi provokacije, ampak zaradi skrbi za nekatere stvari, ki se mi zdijo pri nas pomembne. Opozoril bi rad na nekatere nerešene probleme in s tem v zvezi postavil še eno dopolnilno vprašanje.

Očitno je, da pri nas strokovna služba že obvlada te preiskave, kar je treba pozdraviti, ker danes to povsod po svetu ni še mogoče. V razvitih deželah to že desetletja dobro deluje. Dobro se spominjam v New Yorku nabite ladje mesa iz Argentine, ki je odplula nazaj v Argentino zaradi diditija, ki so ga zasledili v prevelikih količinah. To je bilo pred 10 leti. Tudi pri nas so že strokovni mehanizmi, s katerimi se to lahko zavre. Rad bi vas pa opozoril na to, da najbrž že prepozno razpravljamo o teh problemih. Preiskovali so tudi količine in lastnost teh pesticidov v maščobi pri človeku — maščobi, ki so jo dobili pri obdukcijah in pri operacijah. Ugotovili so, da so v teh maščobah ostanki velikih količin pesticidov, diditi in njegovi najožji derivati, pa tudi pesticidi, ki so mnogo bolj nevarni, posebno cikloheksani, zlasti gamacikloheksan. Vznemirjajoče je, da so velike količine teh insekticidov navzoče tudi v maščobi dojenčkov, to je posledica prehajanja teh insekticidov z materinim mlekom na otroka. Te količine v človeških maščobah so približno 50-krat večje kot so dovoljene količine pesticidov v našem prvotnem pravilniku. Ne samo da so te količine precejšnje, ampak so navzoči tudi cikloheksani, med njimi je navzoč — v mislih imam konkretno preiskavo dojenčka — gamacikloheksan. Ta je znan kot strup, ki povzroča sterilnost pri človeku, je razen tega onkogen in povzroča tudi teratogene spremembe na poskusnih živalih itd. Skratka, ta maščoba vsebuje snovi, ki so zelo nevarne in je treba biti nanje pozoren. V sedaj veljavnem pravilniku eden od členov — menim, da je to 5. člen — vsebuje zelo pametno določbo, da ni pomembna količina posameznih insekticidov, kadar je navzočih v vzorcih preiskave več vrst insekticidov, ki med seboj lahko delujejo tudi sinergistično ali kumulativno. Zanimivo je, da so v vseh teh preiskavah, na podlagi katerih sem jaz postavil to vprašanje, navzoči mnogi insekticidi: dielgrin, lindan, cikloheksani, diditi, dedidi in še drugi. Le malationa ni, ki je pa čisti pesticid za podgane.

Ko sem se pozanimal glede teh preiskav, sem prišel do zaključka, da je potrebno postaviti še eno vprašanje in sicer: »Zakaj je ostalo nerešeno vprašanje financiranja teh preiskav?« Ne gre za opozicijo, čeprav sem tudi že mislil, da je pri nas gospodarstvo tako brezvestno, da tako ravna. Dalje sem pri teh poizvedovanjih prišel tudi do zaključka, da tiste preiskave, ki so opravljene, temeljijo samo na vnemi posameznih raziskovalcev in nekaterih zavodov za zdravstveno varstvo. Nekaj podatkov imam iz ljubljanskega zavoda, nekaj pa iz zavoda v Subotici, ki vodita te preiskave in sta usposobljena zanje. Vendar ni urejeno financiranje teh preiskav, ker so dokaj zapletene in drage. Glavni podatki so na voljo samo zato, ker obstaja neka znanstvena tema, ki jo je v preteklosti financiral zvezni fond. Torej imamo strokovne institucije, ki so zmožne opravljati te preiskave, ni pa preskrbljeno za financiranje teh preiskav in se čudim, da še vztrajajo entuziasti na zavodih za zdravstveno varstvo in da se s temi problemi ubadajo.

Predsednik dr. Srečko Koren: Lahko predstavnik izvršnega sveta odgovori na dopolnilno vprašanje? Besedo ima pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo Lojze Komel.

Lojze Komel: Na dopolnilno vprašanje tovariša doktorja sedaj ne bi mogel odgovoriti, bi pa informiral zbor, da je sedaj v obravnavi pravilnik zaščitnih sredstev na področju kmetijstva, gozdarstva in ostalih panog. S tem pravilnikom se bodo nekatera sredstva, ki so zdravju škodljiva, prepovedala, druga manj škodljiva pa omejila. Iz razprave tovariša poslanca izhaja, da se ne samo pri uvoženih, ampak tudi pri domačih živilih včasih pojavljajo te nevarne škodljive stvari. Zato menim, da bo izoliranje oziroma prepoved uporabe škodljivih preparatov doprinesla k neoporečnosti živil.

Predsednik dr. Srečko Koren: Tovariš poslanec Likar, odgovor na to vprašanje boste prejeli na prihodnji seji.

Na vprašanje poslanca Franca Kosmača je predstavnik RTV Ljubljana Milan Merčun poslal pismen odgovor, ki ga bo zaradi nujne zadržanosti tovariša Merčuna prečital sekretar našega zbora, tovariš Tance.

Vlado Tance: Generalna direkcija RTV Ljubljana je dala naslednji pismen odgovor: Poslanec socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije tovariš Franc Kosmač je postavil RTV Ljubljana naslednje vprašanje: »Kdaj in kako namerava televizija pripraviti boljši kmetijski program v slovenščini, ki bo bolj koristil kmetijski proizvodnji in samim kmetom?«

Odgovor: V programskem konceptu TV programa za leto 1971 ni bila predvidena posebna TV oddaja za kmetovalce. Razprava o konceptu za leto 1972 je sedaj v teku in takrat bo ponovno podrobno proučeno vprašanje smiselnosti in učinkovitosti morebitne posebne TV oddaje za kmetovalce. Problem ni tako enostaven kot se kaže na prvi pogled. Naj to misel nekoliko razložimo.

Slovenski TV program je objavil od oktobra 1970 do maja letos 72 oddaj in sestavkov, posvečenih kmetijstvu. Skupno trajanje teh oddaj in sestavkov daleč presega obseg morebitne redne tedenske oddaje za kmetovalce. Na osnovi tega podatka je očitno, da ni vprašanje ali slovenski TV program posveča kmetijstvu primerno pozornost, pač pa gre očitno za vprašanje ali je pravilneje

kmetijsko problematiko programsko obravnavati enakopravno v celotnem TV programu ali pa jo koncentrirati v posebno oddajo. Treba je torej iskati odgovor glede prednosti in slabosti ene ali druge programske metode. Izkušnje ter raziskave kažejo, da ožje opredeljena namenska oddaja doživlja sicer nekoliko večjo pozornost pri sloju ali skupini gledalcev, katerim je namenjena, da pa izrazito pade učinkovanje take oddaje na širši krog gledalcev. Nasprotno temu pa je programsko razprostrto obravnavanje določene problematike ali problemskega področja izven specializirane oddaje, namenjene določenemu sloju, po odzivnosti širše in programsko politično učinkovitejše. Od te, nekoliko splošne ugotovitve, so seveda možna določena odstopanja.

Na osnovi takih stališč programskega vodstva zavoda RTV je mogoče poslancu tovarišu Francu Kosmaču v strnjeni obliki odgovoriti: Možnosti, da bi prišli do domače oddaje za slovenskega kmetovalca na osnovi programskih konceptov, obstaja. Dosedanja razmišljanja programskega vodstva zavoda RTV pa se veliko bolj nagibajo k drugi, že omenjeni rešitvi, ki pa nikakor ne zanika nadaljnega povečevanja pozornosti temu problemskemu področju. Statističen odnos kmečkih lastnikov TV sprejemnikov na tako ali drugačno rešitev bistveno ne more vplivati in tudi doslej ni vplival. Problematika kmetijstva bi morala imeti ustrezno mesto v programu tudi ob minimalnem številu TV sprejemnikov na vasi.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec Franc Kosmač postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.) Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec Franc Kosmač.

Franc Kosmač: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Navedel bom primer, nad katerim sem se zamislil. Pretekli teden je TV objavila, da se bo podražilo olje za 2 dinarja, sladkor za 1 dinar in moka za 14 par. Kaj je taka objava povzročila na terenu? To je, da je narod navalil v trgovine. Poznam trgovino, ki zvečer ob petih teh artiklov ni imela več. Prav smešen je bil primer, da se je nekdo založil z oljem za vse leto, potem pa ga je le malo skrbelo in je prišel nazaj v trgovino vprašat ali se glede na tako veliko zalogo olje lahko tudi pokvari.

Menim, da bi v taki situaciji, kot smo sedaj, ko govorimo o stabilizaciji, tudi sredstva obveščanja in tisti, ki stojijo za cenami takih artiklov, ki jih nimamo preveč — to so predvsem določena živila, ne vsa — morala biti malo bolj previdna. V primerih, ko so možni večji nakupi in špekulacije, naj bi sredstva javnega obveščanja vsaj v interesu skupnosti ne hitela z objavo teh stvari.

Objava po televiziji, da je glede vseh teh artiklov predlagana podražitev, da je nastopil sindikat proti in da zaenkrat podražitve ne bo, sprožila je potrošniško mrzlico. Povsem drugačen primer je, če sredstva javnega obveščanja objavljajo novice o podražitvi elektrike — ker je nihče ne more »nabasati v žakelj«, mleka, avtobusa in drugih stvari pa tudi ne. Čim pa gre za podražitev takih artiklov, s katerimi imamo že tako dovolj velike težave in ki so — moramo biti poštene — sedaj izredno poceni, predvsem velja to za sladkor, pa je potrebna večja previdnost. Menim, da je upravičena zahteva za podražitev sladkorja, ker sem prepričan, da je najcenejši pri nas v Jugoslaviji in da je povsod v svetu dražji. Tudi če tistim, ki proizvajajo sladkorno peso, zagotovimo vsa

sredstva iz naslova podražitve sladkorja, bodo dejali, da premalo zaslužijo s peso.

Glede na navédeno postavljám vprašanje: »Zakaj sredstva obveščanja (predvsem televizija) ne poprej proučijo, kako bo z objavo vesti o podražitvah določenih artiklov vplivala na potrošnika, saj je znano, da ob vnaprej napovedani podražitvi ustvarjajo škodljiva potrošniška mrzlica in čezmerni nakupi, predvsem osnovnih živil, kot so olje, sladkor in moka?« S takim obveščanjem je dana lepa možnost za špekulacije in zmede na tržišču.

Predsednik dr. Srečko Koren: Odgovor boste prejeli na prihodnji seji. Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? (Ne.)

Če ni novih vprašanj, zaključujem 4. točko dnevnega reda.

Dnevni red seje je s tem izčrpan, zato zaključujem 19. sejo socialno-zdravstvenega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 11.30.)

SOCIALNO-ZDRAVSTVENI ZBOR

20. seja

(28. junija 1971)

Predsedoval: dr. Srečko K o r e n ,
predsednik socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik dr. S r e č k o K o r e n : Tovarišice in tovariši poslanci! Pričelnjam 20. sejo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Odsotnost so opravičili poslanci: dr. Dušan Mis, dr. Miha Likar, dr. Lidija Andolšek, dr. Srečko Košuta, Anton Grabenšek, Stane Keber in dr. Borut Rus.

Na sejo zbora so bili vabljeni: izvršni svet Skupščine SR Slovenije, republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za delo, republiška konferenca SZDL, republiški svet zveze sindikatov Slovenije, republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije, republiški zavod za socialno zavarovanje, republiška skupnost otroškega varstva, skupnost zdravstvenih zavodov Slovenije, slovensko zdravniško društvo in republiški zbor Skupščine SR Slovenije. Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 19. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. poslovanje socialnega zavarovanja in zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 ter sklepanje pogodb za leto 1971;
4. poslovanje republiške skupnosti otroškega varstva v letu 1970 in program za leto 1971;
5. akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971;
6. predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976 (uskaditev);
7. mnenje k razrešitvi republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo ter republiškega sekretarja za delo.

Se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Da.) Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 19. seje zбора.

Zapisnik ste prejeli hkrati s sklicanjem seje. Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Na strani 4, pod točko b) se je vrinila napaka, in sicer piše v zapisniku: »Na vprašanje poslanca dr. vojteha Pertota,« pravilno bi bilo »Na vprašanje poslanca dr. Zdravka Javha«. Prosim, da to korekturo zapisnika sprejmete. Ima kdo še kakšno pripombo k zapisniku? (Ne.) Če ni pripomb, ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Na vprašanje poslanca dr. Edmunda Kovačiča bo v imenu izvršnega sveta odgovoril pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo Lojze Komel.

Lojze Komel: Tovariš poslanec je postavil naslednja vprašanja:

Zakaj še vedno dovoljujemo domačo izdelavo špirituoza in kje je ovira, da domača izdelava špirituoza že zdavnaj ni prepovedana in kdaj bo?

Odgovor: Proizvodnja žganih pijač pri nas ni omejena. Žgane pijače lahko proizvajajo gospodarske organizacije, ki so za to registrirane pri sodišču in zasebni kmečki proizvajalci za lastne potrebe. Obstajata le dva predpisa glede najnujnejših pogojev za zavarovanje in ohranjanje kvalitete ter higienskih neoporečnosti izdelanih pijač in to: odredba o prepovedi uporabe sladkorja in žita pri pridobivanju žganja in močnih alkoholnih pijač ter pravilnik o kakovosti alkoholnih pijač, piva, umetnih brezalkoholnih pijač in sirupov, mineralnih vod in sodavice, ledu in kisa.

Kontrolo kakovosti alkoholnih pijač izvajata sanitarna in tržna inšpekcija, zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo pa analizira poslane vzorce in daje mnenja. Kolikor bi hoteli omejiti ali prepovedati proizvodnjo žganih pijač, bi to lahko izvršili le na podlagi zakona. Menimo, da bi moral biti v ta namen sprejet zvezni zakon, ker je Jugoslavija enotno gospodarsko področje. Lahko bi sprejeli le republiški zakon, vendar bi morali njegovo sprejetje koordinirati s sočasnim sprejetjem enakega zakona v drugih republikah, ker bi sicer to imelo za posledico le zmanjšanje naše proizvodnje, alkoholne pijače iz drugih republik pa bi pri nas še vedno lahko prodajali.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec dr. Edmund Kovačič postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.)

Na vprašanje poslanca dr. Mihe Likarja bo v imenu izvršnega sveta prav tako odgovoril Lojze Komel, pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Lojze Komel: Na poslansko vprašanje poslanca socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije tovariša dr. Mihe Likarja, ki se glasi: »Zakaj je ostalo nerešeno financiranje preiskav o navzočnosti pesticidov oziroma insekticidov v živilih?« odgovarjamo:

Zdravstveni pregled in preizkus živil iz surovin ter financiranje teh pregledov je urejeno z določili temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili. Po določilih tega zakona mora delovna organizacija, ki proizvaja živila na industrijski način, poskrbeti za potrebne preizkuse. Ker živilska industrija nima usposobljenih laboratorijev za pregled surovin in živil glede

prisotnosti pesticidov, morajo razumljivo dostaviti surovine oziroma živila v preizkus inštitutu za higieno živil veterinarskega oddelka biotehnične fakultete v Ljubljani ali zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo, ki sta pooblaščenata in usposobljena za tovrstne preiskave. Isto velja tudi za druge delovne organizacije, ki proizvajajo živila za prodajo. Vse omenjene preiskave morajo financirati delovne organizacije.

Zdravstveni nadzor nad živila v prometu opravljata sanitarna inšpekcija in glede živil živalskega izvora veterinarska inšpekcija. Obe inšpekciji imata pravico in dolžnost, da odvzameta vzorce živil v prometu in da jih dostavljata v analizo pooblaščenemu zavodu. Če se z analizo ali superanalizo ugotovi, da živila ali surovine niso neoporečne, trpi stroške za analizo oziroma superanalizo delovna ali druga organizacija ali tisti, čigar živilo je bilo preizkušeno. Če se z analizo ali superanalizo ugotovi, da so živila neoporečna, trpi stroške za analizo ali superanalizo organ, pristojen za inšpekcijo, ki je poslal vzorec na analizo. S temeljnim zakonom je torej urejeno tudi financiranje preiskav o navzočnosti pesticidov v živilih. Vendar pa je razumljivo, da je zdravstveni nadzor, ki ga morata opraviti sanitarni in veterinarski inšpektor, odvisen predvsem od razumevanja posameznih občinskih skupščin za to področje dela.

Kolikor nam je znano, je večina občin v Sloveniji v svojih proračunih rezervirala malo sredstev v te namene. Zaradi pomanjkanja sredstev inšpekcijski organi ne morejo zadostno nadzirati živila tudi z laboratorijskimi analizami in na ta način je izvajanje dobro zamišljenega temeljnega zakona v mnogih primerih omejeno zgolj na preiskave, ki jih lahko izvrši inšpektor sam. Tudi republiški veterinarski inšpektorat se je dobro zavedal, da bo v letu 1971 potrebno kontrolirati izvajanje pravilnika o maksimalno dovoljeni količini pesticidov v živilih. Zato je v predlogu predračuna za leto 1971 predlagal znatno višja sredstva, ki bi jih potreboval prav za kontrolo izvajanja tega pravilnika. Zaradi omejenih proračunskih sredstev pa je sekretariat za gospodarstvo dobil v letu 1971 za laboratorijske analize 30 % manj sredstev, kot je bil njegov predlog. S tem nam je razumljivo bila onemogočena uvodna analiza problematike pesticidov v živilih živalskega izvora v takem obsegu, kot smo menili, da bi bilo za zaščito zdravja potrošnikov potrebno. Hvala.

Predsednik dr. Srečko Koren: Poslanec dr. Miha Likar je opravičeno odsoten in bo prejel pismeni odgovor. Na vprašanje poslanca dr. Igorja Vetra bo v imenu izvršnega sveta odgovorila republiška sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo Majda Gaspari.

Majda Gaspari: Poslanec dr. Igor Vetr je postavil naslednji vprašnji:

1. Ali naša diplomatska predstavništva res dajejo tujim državljanom informacije, da lahko v naših ginekoloških bolnišnicah oziroma oddelkih zahtevajo prekinitve nosečnosti, in

2. ali obstaja kakšen predpis, na podlagi katerega bi naša diplomatska predstavništva lahko dajala takšne informacije?

Pri pripravljanju odgovora na postavljene vprašanje smo se obrnili za informacije na državni sekretariat za zunanje zadeve in za ekspertsko mnenje na inštitut za mednarodno pravo in mednarodne odnose pri pravni fakulteti v Ljubljani. Iz njihovih mnenj sledi naslednji odgovor:

1. Državni sekretariat za zunanje zadeve ni dal nikakršnih navodil našim konzularnim predstavnikom o vprašanju splava, niti mu ni znano, da bi ta predstavništva dajala informacije o tem tujim državljanke.

2. Tuji državljani, ki so na območju naše države, so iz pravnega naslova personalne suverenosti podrejeni predpisom lastne države, iz naslova teritorialne suverenosti pa tudi predpisom naše države. Vendar pa naša država načeloma ne sme posegati v odnos med tujimi državljani in njihovo državo, če niso prizadete njene koristi. Delna izjema od zgornjega načela velja samo za tuje državljane, ki stalno prebivajo v naši državi. Taki tuji državljani so glede pravic in dolžnosti praviloma izenačeni z državljani naše države. Naša država jim praviloma ne bo odrekala pravic, ki sledijo iz njenega pravnega reda, kar pa seveda ne pomeni, da so s tem osvobojeni dolžnosti, ki jih imajo po zakonih lastne države.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec dr. Igor Veter postaviti še dopolnilno vprašanje. (Ne želi.)

Na 19. seji zbora je postavil poslansko vprašanje tudi poslanec Franc Kosmač, ki pa je svoje vprašanje kasneje umaknil. Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec Boris Filli.

Boris Filli: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Veliko nas je, ki kadimo. Seveda marsikdo od nas tudi občuti to, da kadi, in vsi vemo, kam nas tobak pelje. Dobro bi bilo v zvezi s tem, če bi nas javnost, publikacije in reklama odvajali od kajenja. Vem, da je bilo v zvezi s tem že postavljeno vprašanje, menda v prejšnjem sklicu. Vprašujem, kako je z zadevno reklamo pri nas. Ko se zjutraj vozim v službo, pritisnem avtomatično gumb radia in slišim radio Koper v italijanščini seveda: »Kadite zjutraj Marlboro, ker je to najlažja cigareta, najboljša, najbolj se vam bo prilegla v jutranjih urah. Mladina, nikar drugih cigaret, ker so težje.« Ali ni to nesramno grdo. Kaj si ob tem misli Italijan, ko to posluša ob istem času. V Italiji je namreč prepovedana vsaka javna reklama. Sli so celo tako daleč, da so na televiziji za vsako oddajo, kjer nastopajo igralci ali diskutanti ali drugi, omejili ali prepovedali kajenje, da drugi tega ne bi videli. Prepovedali so tako reklamo tudi v časopisih. Mi pa za denar, ki nam ga oni plačujejo, objavljamo njihove reklame, z njihovimi igralci in podobno. Še več, v naših časopisih najdete skupino mladincev — to niso starejši ljudje, ki so že itak namenjeni za odstrel — mladega fanta in dekletu z reklamo: »Kadite Kent«. Fant ponuja dekletu 18. let cigareto. Vse to so stvari, ki menda škodujejo nam posameznikom, ki vemo, da bi se morali temu odreči, predvsem pa tistim, ki še ne vedo, da jim bo to nekoč škodovalo, to se pravi mladim, ki z užitek vzamejo cigareto. Če pogledamo današnjo mladino, lahko ugotovimo, da več kadi kot pa smo mi, ko smo bili mladi.

Postavljam vprašanje: »Ali je bilo kaj storjeno v zvezi s predlogom, da bi omejili reklamo za tobak in ali se da kaj storiti, da bi jo omejili, ker menim, da bi bilo to potrebno.

Predsednik dr. Srečko Koren: Poslanec Boris Filli bo prejel odgovor na prihodnji seji. Poslansko vprašanje bo postavil poslanec dr. Zdravko Javh.

Dr. Zdravko Javh: Vprašanje mi je tovariš Fili snel z jezika, zato postavljam naslednje dopolnilno vprašanje: »Kako daleč smo s pripravo zakona

o prepovedi reklamiranja alkoholnih pijač in tobačnih izdelkov v sredstvih javnega obveščanja?« O škodljivosti teh proizvodov za zdravje je bilo že toliko povedanega, da to ne bi bilo treba posebej poudarjati. Tudi angleške in naj-novejše ameriške statistike govorijo o škodljivosti. Ker so sodobne zakonodaje takšne zakone že sprejele, postavljam to vprašanje našemu sekretariatu.

Predsednik dr. Srečko Koren: Poslanec dr. Zdravko Javh bo odgovor prejel na prihodnji seji našega zbora. Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Poslansko vprašanje bo postavil poslanec Emil Šuštar.

Emil Šuštar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Iz odgovora tovariša Komela na zadnji seji našega zbora poslancu dr. Mihi Likarju je razvidno, da je maslo, uvoženo iz Sovjetske zveze, zdravju škodljivo. Izgleda, da bomo tudi v prihodnje uvažali zdravju škodljivo maslo, kajti namesto da bi ta uvoz prepovedali, je bil le spremenjen pravilnik in kaže, da bomo zavestno dovoljevali uvoz na pritisk trgovine. Menim, da se vsi zavedamo, kaj to pomeni za zdravje občanov, zato želim odgovor na vprašanje: »Kaj so republiški organi ukrenili, da se pravilnik ne spremeni, in kaj mislijo ukreniti, da se tako surovo maslo več ne uvažaja?«

Predsednik dr. Srečko Koren: Odgovor bo dala Majda Gaspari, republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. To vprašanje je sedaj permanentno na dnevnem redu zveznega sveta za zdravstvo in socialno varstvo, ker spada v njegovo pristojnost. Ponovna razprava o tem vprašanju bo ta četrtek. Danes zjutraj smo na seji našega kolegija razpravljali o tem, kakšno stališče naj zavzamejo naši predstavniki na tej seji. Odločili smo se, da bomo konzultirali še nekatere medicinske strokovnjake v naši republiki pred odhodom na to sejo, kajti nahajamo se v tej situaciji: Po ocenah preiskav masla iz katerekoli države, od koder ga uvažamo, vključno s Francijo, Finsko, Dansko, pa tudi naše domače maslo vsebuje več teh snovi, kot bi jih po sedaj veljavnem pravilniku smelo vsebovati. To se pravi, če vztrajamo pri sedanjem pravilniku, potem moramo iz potrošnje maslo popolnoma izločiti.

Seveda bodo morali strokovnjaki razčistiti, ali je mogoče to mejo, ki jo dovoljuje sedanji pravilnik in ki jo hkrati ocenjujejo kot skrajno ostro, spremeniti. Menim, da gre za resno strokovno dilemo, pri kateri ne gre več samo za to, ali imamo ali nimamo mnenja, ampak za pomoč pristojnih strokovnjakov o tem, ali naj ostane v veljavi sedanji pravilnik — in s tem avtomatsko onemogočimo potrošnjo katerégakoli masla, to se pravi, da maslo izključujemo iz naše potrošnje — ali pa bo treba najti drug izhod. Problem je veliko bolj zapleten, kot to izgleda na prvi pogled. Naše predstavnike, ki se bodo v četrtek udeležili seje zveznega sveta za zdravstvo, bomo seznanili z vsemi mnenji, ki bi lahko pripomogla, da bi svet na tej seji sprejel ustrezen sklep o tem, ali revidira pravilnik in kako ga revidira.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi poslanec Emil Šuštar postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.)

Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Vprašanje bo postavil poslanec dr. Samo Pečar.

Dr. S a m o P e č a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tudi iz materiala za današnje zasedanje je razvidno, da je za zdravstveno varstvo absolutno premalo denarja. Vendar pa naši zavarovanci pogosto tožijo, da tudi za denar, ki ga dajejo, dobijo relativno premalo zdravstvenega varstva oziroma uslug. Prav tako pa tudi zdravstveni delavci menimo, da od zbranega denarja dobimo premalo za svoje delo.

Ob teh dveh dejstvih naj navedem samo en podatek. V splošnih ambulantah naše občine smo v prvih 4 mesecih letošnjega leta za zdravstveni potrošni material, to so obveze, vata, razkužila, mazila, injekcije itd., porabili 6.500 ND, za papir pa 11.000 ND, torej skoraj dvakrat toliko. Ne vem, kako je v drugih zdravstvenih ustanovah oziroma v drugih skupnostih zdravstvenega zavarovanja, ker vemo, da je v vsaki hiši drugače, čeprav mislim, da ni kakih večjih, vsekakor bistvenih razlik.

Asociacija, da torej tudi za pisanje porabimo dvakrat toliko časa kot za zdravljenje, sicer ni čisto točna, vendar tudi ni daleč od resnice. Glavno opravilo naših medicinskih sester je postalo pisanje. Papir, ki gre v enem mesecu iz ene ambulante, lahko tehtamo s kilskimi utežmi. Tudi ta papir je plačan z dinarjem, ki ga daje zavarovanec za svoje zdravstveno varstvo. Toda s tem, ko ta papir napišemo v ambulanti, se njegova pot šele začne. Obdelujejo ga na upravi zdravstvenega doma in v komunalnem zavodu za socialno zavarovanje, na zavodu za zdravstveno varstvo in še kje drugje. Vse to stane. Zato postavljam vprašanje:

1. Ali ne bi bilo za bolnika bolje, da ga več zdravimo in manj popisujemo in razvrščamo po neštetihih vidikih in kategorijah zavarovanja?
2. Ali se je že kdo podrobneje ukvarjal z vprašanjem, koliko časa, denarja in dela se porabi v zdravstvu za pisanje?
3. Ali se ne bi izplačalo, da po temeljiti proučitvi tega vprašanja za širše območje določimo sistem zdravstvene administracije in zakaj ne bi te naloge sprejela skupnost zdravstvenih zavodov ali naš sekretariat? Menim, da bi se stroški za tako obdelavo že v enem letu desetkratno povrnili.

Predsednik dr. S r e č k o K o r e n : Hvala! Poslanec dr. Samo Pečar bo na svoje vprašanje prejel odgovor na prihodnji seji. Želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Ker ni novih vprašanj, zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poslovanja socialnega zavarovanja in zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 ter sklepanje pogodb za leto 1971.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste 10. 6. 1971 prejeli: poročilo o poslovanju socialnega zavarovanja v letu 1970; poročilo o poslovanju zdravstvenega zavarovanja kmetov v letu 1970; poročilo o poslovanju zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 in o sklepanju pogodb za leto 1971. Nadalje ste prejeli resolucijo Zveze zdravniških društev Jugoslavije o aktualnih problemih zdravstva, poročilo odbora za invalidsko pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo ter poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje.

Želita predstavnika zveze skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev oziroma kmetov še ustno obrazložiti predloženi poročili? (Ne želita.)

Želi predstavnik skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja obrazložiti predloženo poročilo? (Ne želi.) Želi predstavnik republiškega sekreta-

riata za zdravstvo in socialno varstvo dodatno obrazložiti predloženo poročilo? (V razpravi.)

Želi predstavnik izvršnega sveta seznaniti zbor s stališči izvršnega sveta do predloženih poročil? (Ne želi.) Želita poročevalca odborov, poslanca Alojz Počotnik in Jože Padovan še ustno dopolniti poročilo odborov? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo; Kdo želi besedo?

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima poslanec dr. Šušteršič.

Dr. Boris Šušteršič: Tovariš predsednik, poslanke in poslanci! Sma-tram za potrebno, da vas opozorim na zadevo, o kateri bi moral naš zbor dati svoje mnenje, pravzaprav še več, moral bo pravočasno zavreti njen škodljiv razvoj.

V čem je stvar? Kot vam je verjetno znano, je skupščina skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj na seji 24. maja sprejela sklep o zdravilnih, ki jih ni mogoče predpisovati na njen račun, oziroma izdala je tako imenovano negativno listo zdravil. Ne bi se na tem mestu spuščal v strokovno oceno te negativne liste, o kateri osebno menim, da je v marsičem dokaj dvomljiva, ampak bi raje opozoril na nesmiselnost takih ukrepov.

Govori se, da še štiri skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev pripravljajo svoje negativne liste. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli v tej ljubi in veliki Sloveniji kar devet veljavnih negativnih list zdravil. Menim, da nam je vsem jasno, da je tako početje nesmiselno. Zato upam, da ne bomo okrnili samoupravne nedotakljivosti slovenskih skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, če jim bo socialno-zdravstveni zbor slovenske skupščine priporočil, da se dogovorijo o izdaji samo ene negativne liste za vso Slovenije, če je taka lista res potrebna.

Upam, da nas skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev ne bodo imele za nadležne, če bi jim tudi svetovali in priporočili, da pri sestavi take liste sodeluje tudi republiški medicinski svet s svojimi strokovnjaki. Kajti tak ukrep ne sme zasledovati samo finančnega uspeha, ampak mora predvsem predpostavljati, da če že škoduje, da škoduje čim manj.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima republiška sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo Majda Gaspari.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Najprej bi vas seznanila z našim mnenjem o predlogu poslanca dr. Šušteršiča. Naš sekretariat se strinja s stališčem, kot ga je tukaj obrazložil tovariš poslanec. Tudi republiški medicinski svet je na seji v petek sprejel sklep z enako vsebino, torej sklep, s katerim priporoča zavarovalnim skupnostim, da preprečijo nastajanje posamičnih list, da ocenijo, ali je sploh potrebna lista in če se dogovorijo, da bi bilo to oportuno, da potem pripravijo enoten dokument, ki bo zavarovancem omogočil nemoteno koriščenje zdravstvenega varstva, v tem pogledu nabave zdravil na območju vse Slovenije. Medicinski svet je tudi sicer priporočil skupnostim, da čim več vprašanj v zvezi s koriščenjem zdravstvenega varstva zavarovancev urejajo skupno. Nadalje je predlagal, da bi v tem smislu v večji meri dajali iniciativo tudi zvezi skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev oziroma kmetov. Menim, da bo tudi socialno-zdravstveni zbor danes sprejel stališče o tem vprašanju, ki nas bo potem obvezalo, da v operativnem postopku skušamo doseči intencijo predloga tovariša dr. Šušteršiča.

V zvezi z obravnavano točko dnevnega reda pa mi dovolite, da v razpravi opozorim na nekatere stvari, ki so se po naši oceni nam zdele pomembne.

Leto 1970, kot ste lahko razbrali iz obeh poročil, lahko ocenimo kot eno najbolj uspešnih kar zadeva urejenost poslovnih odnosov in stopnjo soglasnosti glede bistvenih vprašanj izvajanja zdravstvenega varstva med skupnostni zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenimi delovnimi organizacijami. Le-to karakterizirajo naslednja dejstva:

Pogodbe o izvajanju zdravstvenega varstva so bile sklenjene razmeroma zgodaj in brez večjih zapletov, saj smo imeli malo, komaj šest arbitražnih sporov, ki so bili uspešno končani.

V obračunavanju zdravstvenih storitev je bil storjen znaten korak naprej, ki je tudi pripomogel, da smo dobili popolnejšo sliko o obsegu dejansko opravljenega zdravstvenega varstva in še bolj razjasnili tudi dejanske stroške, ki s tem nastajajo. V zvezi s tem je prav, da opozorim, da prehod na obračun storitev ni povzročil od nekaterih napovedane hipertrofije storitev. Zato imajo zasluži tako zdravstveni zavodi kot tudi služba zdravstvenega zavarovanja, ki so sproti in uspešno razreševali tista vprašanja, od katerih je bil odvisen takšen potek uvajanja storitvenega sistema.

Zdravstveni zavodi so poslovno leto zaključili skoraj brez izgub. Iz kazalcev o gibanju materialnih in drugih stroškov lahko zaključimo, da poslujejo vedno bolj gospodarno.

Iz poročil pa izhajajo tudi nekateri problemi, ki zaslužijo našo pozornost in sicer:

Še vedno se kaže precejšnja razlika med posameznimi vrstami zdravstvenih zavodov, zlasti med lekarnami in drugimi zdravstvenimi zavodi glede tega, kakšne učinke lahko dosegajo z notranjo delitvijo celotnega dohodka. Očitno gre še za prednosti, ki jih nekaterim prinaša veljavni sistem formiranja cen, na primer v lekarnah, in ne v celoti za rezultate temu ustrezne produktivnosti dela.

Lahko ugotovimo, da celoten dohodek zdravstvenih zavodov še ne odraža premikov v preporazdelitvi dela, do katerega prihaja med posameznimi vrstami zdravstvenih zavodov. Dosledna realizacija sistema dohodka po poti storitvenega obračuna bo pri enotnih kalkulativnih osnovah nedvomno postopno vplivala na prestrukturiranje celotnega dohodka, ki bo ustrezal opravljenemu delu.

V zdravstveni dejavnosti kot celoti osebni dohodki zaostajajo — za več kot za leto dni — za tistimi v gospodarstvu, za katere se je zavzemal in se še zavzema sindikalni katalog. To razmerje se je v letih 1969 in 1970 celo nekoliko poslabšalo. Ta gibanja so približno enaka v posameznih vrstah zdravstvenih zavodov in je realno stanje gotovo še nekoliko bolj kritično v tistih zavodih, ki imajo neprekinjen delovni čas. Iz tega izvirajo v določeni meri tudi problemi neustreznega nagrajevanja določenih profilov zdravstvenih delavcev, ki pa so številni in tudi njihov beg v druge poklice.

V notranji delitvi dohodka v zdravstvenih delovnih organizacijah še niso dovolj izoblikovana merila za nagrajevanje po rezultatih dela posameznih služb in posameznih zdravstvenih teamov ali delavcev. To zavira večjo storilnost in kvaliteto dela, tu in tam pa že povzroča tudi konfliktna situacije znotraj zdravstvenih delovnih organizacij. Na primer najbolj očitno je prisoten konflikt med zobozdravstvenimi in drugimi enotami v zdravstvenih domovih. Nadaljnje analize se bodo zato morale soočiti tudi z rezultati dela posameznih zdravstvenih delovnih organizacij in njihovim dohodkom glede na dejansko kadrovsko zasedbo in storilnostjo vseh zaposlenih.

Urejanje poslovnih odnosov med plačniki in izvajalci zdravstvenega varstva v tekočem letu je zasledovalo kontinuiteto prizadevanj iz prejšnjega leta in je potekalo že na osnovah nove zakonodaje, ki je terjala znatno okrepitev vloge in aktivnosti samoupravnih dejavnikov na obeh straneh. Lahko ugotovimo, da je bil že izoblikovan prvi družbeni dogovor o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva, da je v postopku za soglasje k stopnji prispevka iz zdravstvenega zavarovanja sodeloval širok krog zainteresiranih dejavnikov, od občinskih skupščin, delavskih svetov, zavarovancev do zavarovalnih skupnosti in da so se zasnove pogodb med zdravstvenimi zavodi in zavarovalnimi skupnostmi pretresale in usklajevale na skupnih razgovorih prizadetih samoupravnih organov. Čeprav še ni bil možen povsem logičen postopek sprejemanja samoupravnih odločitev, — najprej sporazum o obsegu zdravstvenega varstva in o stroških zanj, o elementih cen ter o načinu obračuna, do sklepa o prispevni stopnji — smo že znatno prej kot prejšnja leta zaključili globalne dogovore. Sklepanje pogodb se je sicer zavleklo za mesec, ponekod tudi za dva, vendar je potekalo uspešno. Imeli smo le dva arbitražna postopka, ki bosta končana s sporazumom prizadetih strank. V pogodbah so upoštevani kalkulativni elementi cen, ko jih določa družbeni dogovor, glede osebnih dohodkov pa predlog skupnosti zdravstvenih zavodov, to je 95 % od sindikalnega kataloga.

Čeprav je glede zasnove pogodb prišlo do visoke stopnje soglasnosti med plačniki in izvajalci zdravstvenega varstva in tudi do izboljšanja materialne osnove za izvajanje zdravstvenega varstva, zlasti kar zadeva nagrajevanje zdravstvenih delavcev, pa že zaznavamo nekatere probleme, ki so seveda odraz bolj zunanjih makro-ekonomskih dogajanj kot pa sklenjenih pogodb, in sicer:

Materialni stroški v zdravstvenih zavodih že prebijejo porast, ki je predviden v pogodbah, in se različno ostro očituje v zdravstvenih zavodih pač glede na vrsto njihovih stroškov. Najbolj postaja to vprašanje pereče v bolnišnicah. Sredstva za amortizacijo ne bodo dala zelenih rezultatov v izboljšanju opremljenosti zavodov zaradi gibanj cen na tržišču in pa zaradi razvrednotenja dinarja. Gibanje materialnih stroškov bo nujno pogojilo noveliranje tozadevnih določb v pogodbah. O tem se bodo začeli verjetno kmalu dogovarjati plačniki in izvajalci zdravstvenega varstva. Problem bo še težavnejši, če bo prišlo do novih podražitev življenjskih artiklov.

Sicer pa bi se morali zavzemati za čimbolj dosledno spoštovanje in izpeljavo sklenjenih pogodb. To poudarjam zato, ker je tu in tam slišati sugestije, da je spričo stabilizacijskih prizadevanj treba letošnje zdravstveno potrošnjo omejiti za vsako ceno v lanskoletni global, povečan za 10,8 %. Menim, da ta zahteva ni realna, saj bi jo morala spremljati nujno dva ukrepa in sicer: skrčenje pravic iz zdravstvenega varstva in večji neposredni prispevek zavarovancev k stroškom zdravstvenih storitev. Ta dva ukrepa bi lahko realizirali samo ob močni in vsestranski politični podpori. Tega, kot veste, sredi leta nismo sposobni realizirati. Zato tudi ni mogoče doseči znižanja stroškov zdravstvenega varstva pod tisti nivo, ki temelji na sklenjenih pogodbah. Vsako drugačno sklepanje bi dalo le navidezne rezultate, ki bi prav kmalu izbruhnili kot problemi v obliki izgub in nelikvidnosti s precejšnjimi posledicami in bi nam, kar je tudi bistveno, omajali zaupanje v samoupravno urejanje tega področja in v sistem dohodka.

S tem pa seveda ne zanikam nujnosti ostrejšega nadzora nad izvajanjem sklenjenih pogodb in aktivnosti v zavarovalnih skupnostih, ki bi pripomogla,

da zavarovanci globlje spoznajo strokovne in ekonomske elemente svojega zavarovanja in ga glede na svoj interes in plačilne sposobnosti ustrezno tudi modificirajo. Ne glede na to pa menim, da zdravstveni zavodi morajo dobiti plačilo za dogovorjeno in opravljeno delo, kajti največji sovražnik gospodarske stabilnosti so prav neporavnani računi za tisto, kar smo že porabili.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Janez Žampa, predsednik Zveze skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji.

Janez Žampa: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da v imenu skupščine republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov vašemu zboru povem, kar smo napisali v poročilu oziroma kar kmetje dejansko čutimo. V zadnjih desetih letih obstoja zdravstvenega zavarovanja kmetov smo na Slovenskem zabeležili 114 000 zavarovanih oseb manj. To se pravi, da res gremo k cilju, ki je zaželen, to je čim manj kmečkega prebivalstva. Ta cilj pa ima tudi senčno stran, kajti 114 000 ljudi, ki so odšli, so bili za delo ter fizično in umsko sposobni. To so ljudje, ki so dejansko ustvarjali dohodek za sklade zdravstvenega zavarovanja kmetov oziroma dohodek v kmetijstvu nasploh. Tako se ta studenec črpa in postaja vedno bolj prazen. Iz tega studenca pa bi morali vedno več zajemati v korist skladov zdravstvenega zavarovanja. Zato vas prosim, da o tem problemu razmišljate, ker ugotavljamo, da zdravstveno zavarovanje, ne glede na sofinanciranje s strani družbe, dolgo ne bo moglo več po lastnih nogah naprej. To ugotavljamo glede na strukturo prebivalstva, dohodke in potrošnjo. Dolgoročni razvoj Slovenije predvideva, da bi bilo leta 1980 kmečkega prebivalstva samo še 19 ali 20 %. Postavlja se vprašanje, ali ima sploh smisel to peščico prebivalstva glede vprašanja zdravstvenega varstva, ki je osnova za naš narod in za naš naraščaj, posebej obravnavati. Menim, da bi že enkrat nehali s takim parcialnim obravnavanjem posameznih skupin prebivalstva in zagotovimo vsakemu Slovencu vsaj enako zdravstveno varstvo.

Naslednji podatek nas zaskrbljuje. Število družinskih članov na enega zavarovanca znaša 1,93. Če upoštevamo ženo in dejstvo, da imamo v zdravstvenem zavarovanju še razširjene družinske člane — strice, tete, svake itd., kot je to zakon določil — potem vidimo, da je že veliko število kmečkih družin brez otrok oziroma brez naraščaja. Torej ta vrsta slovenskega naroda odmira. Če imamo kaj nacionalne zavesti, — ki bi jo morali imeti — se lahko vprašamo, kaj bomo jutri Slovenci sploh pomenili. Vsi dobro vemo, da je slovenski narod zrasel iz številnih kmečkih družin. Še dr. Matija Murko je zapisal v nekem svojem zapisu: »Slovenske kmečke družine bodo držale slovenski rod naprej.« On je to zapisal pred nekaj desetletji, vendar je zelo hitro po njegovem zapisu to usahnilo. Menim, da bi moral tudi ta zbor razmišljati o tem, kaj bo z našim kmečkim otrokom in še bolj, kaj bo s kmečko materjo. Sprašujem se, če je še katera družba na Slovenskem ali sploh v svetu bila tako kruta do matere, kot smo bili 25 let kruti do kmečke matere. Mi je nismo razbremenili niti sekundo pri njenem delu, ko je legla v porodniško posteljo. Niti dinarja ji nismo dali, da nam je rodila novega člana naše družbe. Skratka, nismo je prištevali med matere v naši družbeni skupnosti. To lahko trdim, ker sem kot oče to občutil na lastni koži in to vemo vsi kmečki ljudje. Zato menim, da je že čas, da na Slovenskem vse matere enako obravnavamo.

Starostna struktura kmečkega prebivalstva je naslednja: nad 50 let — 72,36 %, od 16 do 29 let pa le — 1,94 %. Kot kmet lahko trdim, da je zdravstvo za kmeta v današnjih razmerah investicija, ne pa potrošnja. In če je zdravstvo investicija, potem ga bomo morali drugače tretirati, kot ga tretiramo in mu dati ustrezno mesto. Vprašam se, ali gre za investicijo v zdravstvo ali ne, če zdravnik iztrga smrti kmeta zavarovanca, ki ga jutri nihče ne bo nadomestil na njegovi kmetiji. Bodimo mirni in brez skrbi. Ta družina in njegova zemlja bo ostala seveda neizkoriščena, kot je že mnogo ha zemlje neizkoriščene, kar je razvidno iz drugih ekonomskih podatkov. Zato menim, da je nujno, da zdravstvo tretiramo kot investicijo in da vsakemu, ki živi na Slovenskem, zagotovimo enako zdravstveno varstvo. To je »kruh, ki nas živi in ki nam podaljšuje naše življenje in veča našo produktivnost in nadaljnjo proizvodnjo.

V skladih zdravstvenega zavarovanja smo zabeležili primanjkljaje — 6 367 000 ali skupnih primanjkljajev 14 261 000. Na eni strani smo zavarovancem iztrgali zadnji dinar za zavarovanje, na drugi strani pa smo zavirali normalni razvoj zdravstvene službe, ker zdravstveni službi nismo mogli plačati opravljenega dela. Obveščeni smo, da bodo z družbeno pomočjo primanjkljaji pokriti. Lahko trdim, da zavarovanci tega primanjkljaja sami ne bi mogli pokriti.

Dovolite, da vas seznanim s potrošnjo sredstev za zdravstveno varstvo, ki jih kmetje tako težko ustvarimo. Za zobozdravstvo so skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov porabili 1 667 518. Za povračila stroškov občinskim skupščinam, v zvezi z odmero, pobiranjem in evidentiranjem prispevkov pa smo dali 3 373 000. Glede na navedeno postavljam pred ta zbor vprašanje: »Ali naj danes v skladu z veljavnimi predpisi kmet dela in ustvarja denar za administracijo ali za zdravstvo?«

Menim, da preveč težko pridemo do denarja, da bi ga toliko trošili samo za administracijo. Če so komunalni zavodi s trikrat manjšimi sredstvi opravljali delo, ki ga sedaj opravljajo davčne uprave občinskih skupščin, in verjamem, da so imeli še več dela, kot uprave, zakaj ga ne bi tudi le-te. Naj še opozorim, da mora kmet posebej plačati stroške rubeža, do katerega pride, če prostovoljno ne poravna svojih obveznosti. Zato se nam upira zdravstveno zavarovanje kmetov. Menim, da obstaja telo, ki bo sprejemalo takšne predpise, katerih izvajanje bo hkrati ceneno in učinkovito, da ne bomo delali samo za birokracijo itd.

Za ambulantno zdravljenje smo potrošili 9,801 ali 12,1 %, za zdravljenje v bolnišnicah pa 53,634 ali 66,3 % vseh sredstev, ki smo jih zbrali. Kaj ta primerjava pove, menim, da veste, saj vas je tu veliko številno zdravnikov, strokovnjakov. Kot kmet, ki že 6 let delam v samoupravnih organih zdravstvenega zavarovanja, se ne morem s tem sprijazniti.

Dejstvo je, da gre kmet le v skrajni sili v ambulanto. Toda če že gre k zdravniku in ta predpiše zdravila, često nima niti denarja, da bi jih kupil. Bolezen se zaostri in mora v bolnišnico. To je eden od razlogov za velik porast stroškov za bolniško zdravljenje. Nadalje, kmet-zavarovanec mora, ne glede na to, kako je bolan, ker ga nihče ne nadomešča na njegovem delovnem mestu, nadomestila pa ne prejema, svoje delo opraviti, pa tudi družbene obveznosti poravnati, pa čeprav v tem času ni toliko produktiven. In tako do zadnjega črpa svoje moči in se končno znajde v rešilnem avtomobilu in v bolnišnici.

V kmečkem zavarovanju imamo res nenormalno strukturo, kot sami veste, to je vse tiste, ki niso drugje zavarovani. To je nepregledna veriga ljudi, ki so skrajno socialno ogroženi, samci itd. Družinski prepiri in še številni drugi faktorji vplivajo na to, da tega bolnika nihče ne pogleda oziroma ga nihče ne

neguje. Ker ste zdravniki, sami dobro veste, kako je to. V bolnišnici ga zdravijo toliko časa, da je sposoben za odpust glede na njegove življenjske in družinske razmere pa ga morajo često zadržati v bolnici. S tem se ležalna doba podaljšuje, stroški pa večajo in tako pridemo do nenormalnega trošenja v bolnišničnem zdravljenju. Zato prosim ta zbor, da bi poskrbel, da bi zdravstveno varstvo kmečkega prebivalstva, ki ga je le še okrog 270 tisoč, čimprej vključili v zdravstveno zavarovanje ostalih kategorij prebivalstva in tako dosegli nacionalno zavarovanje.

Menim, da je popolnoma upravičeno nek član republiške skupščine zdravstvenega zavarovanja kmetov na zadnjem zasedanju rekel: »Kmetje smo črno-polta rasa« — seveda v odnosu na zdravstveno varstvo. Nadalje prosim, da vsi družbeni dejavniki in tudi ta zbor vsaj delno upošteva tudi minulo delo slovenskega kmeta.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi še kdo besedo? (Ne.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Na podlagi stališč in predlogov, ki sta jih odbora oblikovala v svojih pismenih poročilih ter razprave na seji zbora ugotavljam, da zbor pozitivno ocenjuje prizadevanja republiške skupščine socialnega zavarovanja in republiške skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov za leto 1970.

1. Zbor predlaga zvezi skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, Zvezi skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov in skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da v prihodnjem letu predložijo skupščini v obravnavo le krajši povzetek svojih letnih poročil z osnovnimi ugotovitvami in predlogi, ki izhajajo iz izkušenj preteklega poslovanja.

2. Zbor meni, da bi morale omenjene skupnosti na podlagi polletne realizacije skladov in ocene poslovanja do konca leta pripraviti izhodišča za financiranje zdravstvenega zavarovanja delavcev oziroma kmetov ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja za leto 1972. Na podlagi teh izhodišč je treba najkasneje oktobra sprejeti ustrezne družbene dogovore. Inicijator za sklenitev ustreznega družbenega dogovora o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva za leto 1972 naj bosta zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Zbor predlaga skupnostim zdravstvenega zavarovanja, da sklenejo, če menijo, da je to potrebno, sporazum o enotni negativni listi zdravil za Slovenijo. Pred sprejemom sporazuma naj ga skupnosti dajo v strokovno oceno republiškemu medicinskemu svetu. Zbor sodi, da niti iz političnih, še manj pa iz strokovnih razlogov ne bi bile opravičljive razlike med skupnostmi pri določanju negativne liste zdravil.

3. Socialno-zdravstveni zbor bo še pred skupščinskimi počitnicami obravnaval okvirni program zdravstvenega varstva prebivalstva SR Slovenije v obdobju 1971—1976 ter sprejel republiški program za zdravstveno varstvo za leto 1972.

4. Zdravstveni zavodi morajo vložiti maksimalne napore, da bi čimprej prešli na financiranje po storitvah. S 1. 1. 1972 naj vse bolnišnice preidejo na obračun po storitvah, s tem da ločeno obravnavajo hotelski del.

5. Zbor opozarja, da mimo določb sprejetega družbenega dogovora o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva za leto 1971 ni dopustno revidirati obstoječih pogodb.

6. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo naj čimprej preveri učinek limita 10,8 %, izvršni svet pa naj z ustreznimi ukrepi omogoči normalno poslovanje zdravstvenih delovnih organizacij.

7. Zbor priporoča zvezi skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev oziroma kmetov ter skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, da čimprej rešijo vprašanje svojih strokovnih služb.

Se strinjate s predlaganimi stališči in predlogi? (Poslanci se strinjajo.) Če nima nihče pripombe, menim, da se strinjate.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poslovanja republiške skupnosti otroškega varstva v letu 1970 in program za leto 1971.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste 10. 6. letos prejeli program republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971, poročilo o delu republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1970, zaključni račun sklada republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1970, finančni načrt sklada republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971 s priložo.

Nadalje ste prejeli družbeni dogovor o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva ter poročilo odbora za socialno in otroško varstvo.

Želi predstavnik republiške skupnosti otroškega varstva še ustno obrazložiti predložena gradiva? (Ne želi.) Želi predstavnik izvršnega sveta seznaniti zbor s stališči izvršnega sveta do predloženega gradiva? (Ne želi.) Želi poročevalec odbora za socialno in otroško varstvo, poslanka Tončka Lovše, še ustno dopolniti poročilo zbora? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo. Lahko ugotovim, da se zbor strinja z oceno, ki jo je o poslovanju republiške skupnosti otroškega varstva dal odbor za socialno in otroško varstvo v svojem pismenem poročilu. Zbor v celoti podpira sprejeti družbeni dogovor o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva, ki so ga sklenili izvršni svet, republiški svet zveze sindikatov za Slovenijo in republiška skupnost otroškega varstva. Zbor apelira na vse odgovorne družbene dejavnike, da se v polni meri zavzamejo za realizacijo tega dogovora.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo akcijskega programa izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste 3. 6. letos prejeli akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov. Nadalje ste prejeli poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje in skupno poročilo odbora za socialno in otroško varstvo ter odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo.

Želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti akcijski program. Besedo ima član izvršnega sveta Zora Tomič.

Zora Tomič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rada bi vas informirala o predlogih odbora za socialno politiko in komunalna vprašanja izvršnega sveta za izpopolnitev akcijskega programa izvršnega sveta, kot vam je bil predložen, na pokojninskem, zdravstvenem in socialno-varstvenem področju. Naš odbor je mnenja, da bi bilo najbolj umestno, da bi ta vprašanja izločili iz poglavja »Splošna in proračunska potrošnja ter davčna politika«

ter dodali posebno poglavje z naslovom »ukrepi na področju pokojninsko-invalidskega zavarovanja, zdravstva in socialnega varstva«, ki naj bi vsebovalo naslednje točke:

1. Na področju invalidsko-pokojninskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva, otroškega varstva in socialnega varstva je potrebno zagotoviti po eni strani gibanje potrošnje v skladu s sprejetimi družbenimi dogovori in finančnimi programi samostojnih skladov za leto 1971, po drugi strani pa vzdrževati realno vrednost vseh socialnih dajatev. Vsi morebitni presežki posameznih skladov se morajo prenesti v rezervo ali se po dogovoru z družbeno-političnimi skupnostmi vrniti še tekom leta gospodarstvu.

Vse samoupravne skupnosti s tega področja naj v sodelovanju s pristojnimi republiškiimi upravnimi organi pripravijo do konca septembra 1971 podrobne analize oziroma ocene gibanja dohodkov in izdatkov v tem letu. Na osnovi teh analiz je treba še v prvi polovici oktobra 1971 pripraviti izhodišča za družbene dogovore o delovnih programih in financiranju teh področij v letu 1972, katerih potrošnja mora biti v skladu s celotno stabilizacijsko politiko.

2. V pokojninsko-invalidskem zavarovanju je bilo s povečanjem pokojnin v začetku leta 1971 ter z naknadnim povečanjem pokojnin za 5% za enkrat zagotovljeno vzdrževanje realne vrednosti pokojnin tako v razmerju s povečanjem življenjskih stroškov, kot tudi z gibanjem osebnih dohodkov aktivnih zavarovancev. Ker velja naknadno povečanje pokojnin za vse leto 1971 in bo za prvo polletje izplačano v juliju 1971, ne bi bilo potrebno v teku leta ponovno povečevati pokojnin s porastom življenjskih stroškov. Morebitne presežke dohodkov skladov v tem letu je treba prenesti v rezervo sklada ter jih upoštevati v bilanci sklada in pri določanju prispevne stopnje za leto 1972. Izvršni svet in skupnost invalidsko-pokojninskega zavarovanja bosta sklenila poseben dogovor o izhodiščih za financiranje pokojninsko-invalidskega zavarovanja in o usklajevanju stališč glede vseh pomembnejših ukrepov pri urejanju te potrošnje. Republiški sekretariat za finance in republiški sekretariat za delo bosta pripravila v sodelovanju s skupnostjo pokojninsko-invalidskega zavarovanja do konca septembra letos podrobno oceno gibanja dohodkov in izdatkov sklada v letu 1971 kot podlago za izhodišča za financiranje v letu 1972.

3. Na področju zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva je treba izvršiti v cilju stabilizacije zlasti te ukrepe:

Uresničiti z družbenim dogovorom določena izhodišča za financiranje potrošnje na tem področju in zagotoviti izpolnitev sklenjenih pogodb med skupnostmi zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenimi delovnimi organizacijami, posebno glede gibanja osebnih dohodkov in materialnih stroškov zdravstvenih delovnih organizacij.

Morebitne presežke dohodkov skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev prenesti v rezervo sklada.

Zagotoviti likvidno poslovanje zdravstvenega zavarovanja kmetov v letu 1971 ter z uporabo sredstev odstopljenega 6% prispevka od kmetijskega dohodka in učinkovitejšo izterjavo drugih dohodkov skladov pokriti vse primanjkljaje skladov iz prejšnjih let ter obveznosti občin za socialno ogrožene kmete. V ta namen bo republiški sekretariat za finance v sodelovanju z republiškim sekretariatom za zdravstvo in socialno varstvo ter zvezo skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov opravil do srede septembra kontrolo pri vseh občinah in skupnostih zdravstvenega zavarovanja glede uporabe odstopljenih sredstev.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo bo skupno z zavodom za cene podvzel potrebne ukrepe, da prepreči nameravano bistveno povečanje cen zdravil.

— Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo in republiški sekretariat za delo bosta v sodelovanju z drugimi zainteresiranimi dejavniki (skupnosti zdravstvenega zavarovanja, skupnosti zdravstvenih zavodov) pripravila do konca septembra analizo oziroma oceno financiranja skladov zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1971, ki bo služila kot podlaga za pripravo izhodišč za družbeni dogovor o financiranju zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva v letu 1972.

4. Na področju otroškega varstva je treba uresničiti družbeni dogovor, ki so ga sklenili junija letos izvršni svet Skupščine SR Slovenije, republiški svet zveze sindikatov Slovenije in republiška skupnost otroškega varstva. V skladu s tem dogovorom bodo povečani iz že odobrenih sredstev republiškega proračuna otroški dodatki ob uporabi ustreznih socialnih meril.

5. Na področju socialnega varstva bodo z že odobrenimi proračunskimi sredstvi republike in proračunskimi sredstvi občin povečane stalne družbene denarne pomoči socialno ogroženih občanov, tako da bo znašala pomoč za tiste občane, ki jim je to edini vir prežvljanja, najmanj 250 dinarjev.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želita poročevalca odborov, poslanca dr. Davorin Valenti in Alojz Potočnik še ustno obrazložiti poročili odborov? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec Franc Kosmač.

Franc Kosmač: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Glede stabilizacije imam tak občutek, da se postopoma prevaljuje na breme tistega, ki je šibkejši. Povedal bom dva primera. Kmečki proizvajalec, ki proizvaja kmetijske dobrine v primerjavi z delavcem doseže komaj 50 % njegovega dohodka. Po drugi strani pa vidimo absurde. Kmet iz naslova gospodarstva plačuje 2 milijardi in pol starih dinarjev biološke amortizacije za obnovo gozdov. Nadalje plačuje takso za posek lesa na panju. Ta, ki eksploatira, ki črpa gozd, nič ne plačuje. Menim, da take monopolne težnje, kot so obstajale na področju gospodarjenja z gozdovi, bo slej ali prej treba odpraviti, sicer bo kupna moč kmečkega prebivalstva, ki je že tako slaba, še padla. Na vasi namreč ostajajo predvsem starejši ljudje, mlajši si poiščejo mesto v industriji.

Marsikateri kmet, ki mu zdravnik predpiše več zdravil, ne ve, kaj bi napravil. Često gre v apoteko in kupi tista, ki so poceni, ker za dražja nima denarja. Industrija zdravil, kot ena najbolj premožnih panog, ki bi lahko shajala z obstoječimi cenami, ima pa še večje apetite — za 70 % bi radi podražili zdravila. Menim, da bi tu morala biti poštena igra. Torej, breme stabilizacije se postopoma prenaša na breme šibkejšega. Kot primer naj omenim predelovanje kmetijskih dobrin. Čudim se taki politiki. Če bi denar, ki ga damo za uvoz kmetijskih dobrin, dali skladom kmečkih zavarovancev za pokojninsko zavarovanje, menim, da samim kmetom ne bi bilo treba več veliko plačati za pokojninsko zavarovanje.

Pri sklepanju družbenega dogovora za ceno živine bi morali izhajati s stališča, naj bi bile cene bolj stalne, ne pa kot sedaj, ko je stalno nihanje na trgu. Takrat sem dosti govoril po zadrugah o teh stvareh. Mnenje večine je bilo, če bomo podpisali družbeni dogovor za cene kmetijskih pridelkov, naj jih podpiše tudi trgovina za reprodukcijski material, ki ga mi potrebujemo.

Do tega ni prišlo. Mi smo podpisali dogovor o ceni za živino. Torej proizvajalec in potrošnik, ki naše dobrine kupuje, bosta prispevala sredstva v sklad za pospeševanje živine. Toda trgovina je šla svojo pot. Do 100 % so se povečale cene reprodukcijskemu materialu. Kmalu bomo izgubili še redke tržne proizvajalce, ker jim računica vedno slabše kaže. Tudi armada, ki je imela še tako dobre oficirje in generale, ni uspela, če je morala pri vojakih padla, in tudi pri nas tako ne gre več. Menim, da je treba več storiti kot je ustanovitev le skladov, ki pomenijo samo zasilno rešitev. Nam kmetom se očita drobnjarkarstvo, toda tudi v kmetijski politiki ta obstaja. Poglejmo. Vse naše kmetijske zadruge, ko je konjunktura na tržišču, dvigajo ceno pridelkom, ko pa je veliko pridelkov, so popolnoma nesposobne, da bi jih prodale. Popolnoma so nesposobne. Na rešitev tega problema čakamo že 25 let. Zadnje čase sem se udeležil več zborov kmetov v komunalni skupnosti Ljubljana. Na teh zborih obravnavamo ne samo probleme zdravstva, ampak probleme v kmetijstvu nasploh. Za kmeta so zdravstvene dobrine del standarda in to močno upošteva. Vprašanje pa je, kako jih bo plačal. 25 let smo čakali na organizacijo kmetov, na stanovsko organizacijo, gospodarsko organizacijo oziroma združeno zvezo in na samostojen sekretariat za kmetijstvo. Kmetje so zato tudi podprli predlog zakona o združevanju kmetov v zadrage.

Na podeželju obstaja pričakovanje, da bo kmet, ko bo sprejeta nova ustava, postal enakopraven partner tudi v razmerju do družbenega sektorja ter da ne bo več tega, kot je to bilo večkrat do sedaj, da je tisti šibkejši proizvajalec, ki je prideloval kmetijske dobrine razmeroma veliko ceneje, bil brez družbene podpore, tisti, ki pa je prideloval dražje, pa ga je družba podpirala. Menim, da je prav, če se kmet obravnava kot enakopraven partner pri družbeni pomoči. Takrat bomo dosegli tisto stopnjo, ko nas ne bo več sram, da moramo kmetijske dobrine uvažati, naša zemlja pa ostaja zaradi nerentabilnosti neobdelaña.

Predsednik dr. Srečko Koren: Kdo želi še besedo? Besedo ima poslanec dr. Mitja Mrgole.

Dr. Mitja Mrgole: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Menim, da je danes izredno težko razpravljati o stabilizacijskih ukrepih v zdravstvu, ko nam podatki, s katerimi razpolagamo, kažejo, da se že od leta 1965 gibljemo v dokaj razumnih mejah in v mejah minimalne potrošnje. Zaradi tega moramo jasno povedati, da z nižjo prispevno stopnjo ne moremo več pristopiti k stabilizaciji in da z nižjo stopnjo ne bomo rešili reforme. Danes je povsem jasno, da morajo vsa področja, predvsem druga, stremeti za tem, da ne zvišujejo cen, osebnih dohodkov in tako dalje. Danes smo že priče, take orientacije na drugih področjih, predvsem na področju gospodarstva, kjer prihaja do vedno večje diskrepance med posameznimi panogami na eni strani ter med gospodarstvom in družbenimi službami oziroma zdravstvom na drugi strani.

Vendar pa se moramo ob stabilizacijskih ukrepih zamisliti tudi v zdravstvu. Morda je težko omejiti ukrepe le na leto 1971, saj je znano, da se rezultati ukrepov, sprejetih v zdravstvu, kažejo šele v naslednjih letih. Zaradi tega menim, da moramo danes — ker smo že razpravljali o bolnišnični službi in imamo na tem področju že izdelano usmeritev nadaljnjega dela — izdelati tak pregled in usmeritev tudi za področje ekstrakospitalne dejavnosti. Pri tem moramo delo obeh dejavnosti med seboj uskladiti, zlasti pa njuni razvojni program, da se izognemo dupliranju določenih služb.

Danes pa bi morali nekoliko odločneje načeti vprašanje odprave tistih služb, ki delujejo po dveh tirih. Prav tako moramo stremeti za tem, da najdemo take oblike sodelovanja med hospitalno in ekstrasospitalno dejavnostjo, ki bodo sposobne nuditi najkvalitetnejšo zdravstveno varstvo. V mislih imam razjasnitev vprašanj v zvezi z dispanzersko in specialistično dejavnostjo. Zelo zanimiva in morda poučna so razmišljanja o bolnišnični in splošni zdravstveni službi glavnega inšpektorja za zdravstvo francoskega ministrstva za zdravstvo, ponatisnjena v 3. in 4. številki revije »Zdravstveno varstvo« iz letošnjega leta.

Pomembno je tudi, da se dokončno dogovorimo o kapacitetah v zdravstvu za srednjeročno obdobje. Moramo namreč vedeti, s kakšnimi stroški mora gospodarstvo računati v prihodnjih letih. Danes je bilo že govora o administraciji v zdravstvu. V bolnišnicah povečujemo administracijo zaradi tega, ker imamo devet skupnosti zdravstvenega zavarovanja, devet statotov in različnih pravilnikov. Zato moramo tudi obračune zdravstvenih storitev obračunavati po devetih različnih predpisih. Nujno bi bilo, da skupnosti zdravstvenega zavarovanja sprejmejo samoupravni dogovor o uskladitvi statotov in pravic za vso Slovenijo in o poenostavitvi obračunavanja zdravstvenih storitev, ker nam tak način kot ga imamo sedaj, jemlje prepotrebna sredstva, zlasti še, ker bomo prešli na doslednejše plačevanje po storitvah. Hkrati bi bilo treba razmisliti tudi o morebitni odpravi napotnic za določene specialistične dejavnosti.

Tovarišice in tovariši! Vse to so vprašanja, ki jih moramo čimprej rešiti, da bo zdravstvena služba kvalitetneje in smotrneje organizirana.

Predsednik dr. Srečko Koren: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Na podlagi poročil odborov in današnje razprave lahko ugotovim:

1. Zbor podpira akcijski program izvršnega sveta in se strinja z njegovo dopolnitvijo, kot jo je predlagal odbor izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja in ki jo je na današnji seji zbora obrazložila Zora Tomič, član izvršnega sveta.

2. Zbor poziva zdravstvene delovne organizacije, skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov ter skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, da sprejmejo svoje akcijske programe stabilizacije.

Se strinjate s predlaganimi stališči in predlogi? (Da.)

Če ni nikakršnih pripomb, menim, da se strinjate.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976.

Navedeni predlog akta je naš zbor sicer že sprejel, vendar je republiški zbor predlog akta sprejel v nekoliko drugačnem besedilu. Zato moramo v skladu s poslovnikom Skupščine SR Slovenije opraviti usklajevalni postopek.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste s sklicem 18. seje zbora prejeli predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobjih 1971—1976. Nadalje ste prejeli pismo predsednika republiškega zbora ter poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje.

Želi predstavnik odbora kot predlagatelj akta, poslanec dr. Ivan Kopač, še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne želi.) Želi predstavnik izvršnega sveta podati mnenje k amandmaju, ki ga je sprejel republiški zbor? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo. Na glasovanje dajem amandma republiškega zbora k 2. in 3. točki sklepov.

Ta amandma glasi: Besedilo 2. in 3. točke se združi in se glasi: »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj začne postopek za sklenitev družbenega dogovora o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976 s partnerji, ki so navedeni v 10. členu republiškega zakona o zdravstvu.

O konkretnih obveznostih republike bo Skupščina SR Slovenije sklepala, ko bo sklenjen družbeni dogovor na podlagi ustreznih investicijskih programov posameznih bolnišnic ter predloženi tudi ustrezni zakoni.«

Kdor se strinja s tem amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Eden.)

Ugotavljam, da je amandma republiškega zbora sprejet in je s tem predlog akta v obeh zborih sprejet v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo mnenja k razrešitvi republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo ter republiškega sekretarja za delo.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli predlog odloka o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje, ki ga je skupščini predložila komisija za volitve in imenovanja.

Zeli predstavnik komisije za volitve in imenovanja, poslanec Matija Malešič, še ustno obrazložiti predloženi odlok? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Izvršni svet SR Slovenije nas je pisмено obvestil, da se strinja s tem odlokom.

Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo. Predlagam, da zbor sprejme naslednje mnenje:

»Socialno-zdravstveni zbor je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji 28. junija 1971 razpravljal o predlogu komisije za volitve in imenovanja, da se zaradi poteka štiriletne mandatne dobe razrešita Jože Božič, dolžnosti republiškega sekretarja za delo, in Majda Gaspari, dolžnosti republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo, ter da ju bosta do imenovanja novih republiških sekretarjev nadomeščala njuna namestnika.

Socialno-zdravstveni zbor se s tem predlogom strinja.«

Kdor je za tak predlog mnenja, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je mnenje k razrešitvi republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo ter republiškega sekretarja za delo soglasno sprejeto.

Čeprav bo končno odločitev o predlaganem odloku sprejel republiški zbor na svoji seji čez dva dni, mi dovolite, da se v imenu našega zbora zahvalim republiškima sekretarjema Majdi Gaspari in Jožetu Božiču za tvorno sodelovanje pri reševanju naših skupnih problemov na socialno-zdravstvenem področju. Obema želim pri njunem nadaljnjem delu obilo uspehov. (Ploskanje.)

Dnevni red je s tem izčrpan, zato zaključujem 20. sejo socialno-zdravstvenega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 10.45.)

PRILOGE

Poročila odborov in komisij, ki k temeljnemu aktu ne predlagajo sprememb ali dopolnitev in ki v svoji obrazložitvi ne navajajo vsebinsko novih argumentov, so v prilogah označena samo z navedbo odbora ali komisije, ki je poročilo pripravil, ter z datumom in opravilno številko poročila

PISMENA VPRAŠANJA POSLANCEV

Jože Brilej,
poslanec republiškega zbora

Prvo vprašanje

Na podlagi 23. in 24. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije vas prosim, da posredujete izvršnemu svetu naslednje poslansko vprašanje:

Zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Slovenije, sprejet dne 10. februarja 1971 (Ur. l. SRS št. 4/71), med drugim določa v svojem 10. členu, da izvršni svet imenuje komisijo, ki opravlja zadeve SR Slovenije v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij ter odreja sestav in naloge te komisije. V členu 5. in 6. pa omenjeni zakon določa, da cestni in vodni sklad SR Slovenije ter izobraževalna skupnost SR Slovenije, raziskovalna skupnost Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije, določijo oziroma predvidijo v svojih srednjeročnih in letnih programih ustrezna dopolnilna sredstva za investicije in razvoj ustreznih dejavnosti na manj razvitih območjih. V zvezi s tem prosim za odgovor na naslednja vprašanja:

1. ali je izvršni svet že imenoval komisijo, predvideno v 10. členu zakona, kakšna je njena sestava in predstavniki katerih občin so njeni člani;

2. ali je komisija že začela z delom ter v čem je obstajalo dosedanje delo;

3. ali komisija ocenjuje, da so v 5. členu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji omenjena republiška sklada, namreč cestni sklad ter vodni sklad SR Slovenije in v 6. členu omenjeni skupnosti, namreč izobraževalna in raziskovalna skupnost, pri svojih letnih in srednjeročnih planih, ki so jih že, oziroma jih pripravljajo, upoštevali predloge in zahteve manj razvitih območij, določene v zakonu;

4. ali je komisija razpravljala o enotnih stališčih 6 občin, in sicer Šmarje pri Jelšah, Šentjur pri Celju, Laško, Sevnica, Krško in Brežice, v katerih sestavu so tudi deli Kozjanskega, glede petletnega programa razvoja cestnega

omrežja na Kozjanskem; kakšno je stališče komisije do predloženega programa šestih občin in ali je to svoje stališče posredovala cestnemu skladu SR Slovenije?

Prosim predstavnika izvršnega sveta, da odgovori na postavljena vprašanja na prihodnji seji republiškega zbora.

Drugo vprašanje

Na podlagi 23. in 24. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prosim, da posredujete izvršnemu svetu naslednje poslansko vprašanje:

Dne 12. avgusta 1970 sta občinski skupščini Brežice in Krško obvestili izvršni svet o čezmerni onesnažitvi reke Krke s predlogom, da pristojni republiški organi sprejmejo potrebne ukrepe, da se stanje popravi. Občinski skupščini o takih ukrepih doslej nista bili obveščeni, stanje onesnaženosti Krke pa se je prav v zadnjih tednih (dne 27. in 28. aprila ter od 19. maja naprej) še naprej poslabšalo. Omenjeni občinski skupščini in medobčinski svet posavskih občin, ki je o tem razpravljal na seji dne 24. maja 1971, ugotavljajo, da je te dni Krka umazano rjave barve in je kot gnojnica, zaradi česar je razumljiva ogorčenost in bojazen občanov tega dela Dolenjske in Posavja za zdravje ter preskrbo s pitno vodo in turistični razvoj območja. V zvezi s tem postavljam naslednje vprašanje:

1. Kateri ukrepi so bili sprejeti po pismu občinskih skupščine Brežice in Krško z dne 12. avgusta 1970 izvršnemu svetu SRS in kateri republiški organi skrbijo za njihovo izvajanje?

2. Kateri republiški organ je pristojen za izdajo soglasja za začetek obratovanja industrijskih obratov (stanje onesnaženosti Krke je izrazito kritično od Novega mesta navzdol), kdaj in pod kakšnimi pogoji je izdal to soglasje in kateri organ je dolžan kontrolirati izvajanje ukrepov, ki bi jih bilo treba pri obratovanju takih naprav nujno zagotoviti?

3. Kaj namerava izvršni svet oziroma pristojni republiški organi ukreniti, da se opisano stanje onesnaženosti Krke čimprej odpravi in zagotovi, da v prihodnje ne bi prihajalo do pojavov, kot so opisani v začetku tega vprašanja?

Prosim, da predstavnik izvršnega sveta odgovori na ta vprašanja na prihodnji seji republiškega zbora.

Jože Dernovšek,
poslanec republiškega zbora

Znano je, da se je tudi izvršni svet vključil v prizadevanja za stabilizacijo gospodarskih in družbenih razmer. V zvezi s tem je dne 23. 2. 1971 sprejel svoj stabilizacijski program, ki ga je nedavno še dopolnil. O programu vemo še bolj malo, sprejeli so ga samo predsedniki občin in sekretarji komitejev ZK, v dnevniku Delo pa je bil objavljen komentar, ki ta program ugodno ocenjuje.

Prosim izvršni svet, da mi odgovori na vprašanje:

1. Zakaj izvršni svet tega programa ne objavi. Ali so za to kakšni posebni razlogi?

2. Ker so v programu tudi postavljeni roki, recimo konec maja, konec junija itd., me zanima, kdaj bo dana kakšna krajša bilanca oziroma poročilo o rezultatih izvajanja programa po posameznih področjih?

Marjan Jenko,
poslanec republiškega zbora

Poslancem republiškega zbora je poznan problem in predlog kmetov, lastnikov traktorjev, da se jih oprosti plačila pristojbin in vsaj bistveno znižajo pristojbine za traktorje in prikolice, ki jih uporabljajo predvsem v kmetijske namene.

Vprašanje je bilo v tem zboru že večkrat postavljeno in nanj tudi odgovorjeno, da se išče rešitev, toda rešitev doslej še ni bila predlagana. Prosim izvršni svet, da mi odgovori na vprašanje:

1. Ali izvršni svet pripravlja novo, to je drugačno, in kakšno ureditev plačevanja pristojbin za traktorje in prikolice, ki jih kmetje uporabljajo izključno v kmetijske namene?

2. Kdaj namerava novo ureditev oziroma spremembo predložiti pristojnim skupščinskim organom?

Stane Jenko,
poslanec republiškega zbora

Prosim republiški sekretariat za finance, da mi odgovori na naslednje vprašanje:

— Ali je res, da namerava republiški sekretariat za finance izdati posebno dovoljenje za otvoritev še ene igralnice v Slovenskem primorju? Če je to res, kdo in na kakšen način izpolnjuje pogoje v smislu 4. člena zakona o igrah na srečo (Uradni list št. 29/65), da mu lahko republiški sekretariat za finance, po prostem preudarku, izda takšno dovoljenje?

Ivan Kreft,
poslanec republiškega zbora

Prvo vprašanje

Vljudno prosim, da posredujete izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

— Kdo je odgovoren za to, da vsota 75,5 milijona dinarjev še ni prenesena na zavarovalne zavode republik, kot je lani sklenila zvezna skupščina?

S kakšno pravico s temi sredstvi še vedno razpolaga zavarovalnica Jugoslavija?

Drugo vprašanje

Vljudno prosim, da posredujete izvršnemu svetu SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

Kako namerava slovenski izvršni svet ukrepati glede na dejstvo, ki ga je v odgovoru na moje poslansko vprašanje navedel dne 16. junija 1971 tovariš Riko Jerman, republiški sekretar za finance, namreč, da je služba družbenega knjigovodstva, centrala za Srbijo, odgovorna za to, da doslej še ni uresničen

lanski sklep zvezne skupščine o vrnitvi 77 milijonov dinarjev zavarovalnicam v republikah?

V republiškem zboru smo službo družbenega knjigovodstva v Sloveniji večkrat pohvalili zaradi njenega doslednega izvajanja predpisov in sklepov, tako republiških kot zveznih, česar v zvezi z navedenim konkretnim primerom ne moremo trditi za to službo v Srbiji oziroma v Beogradu, kjer je tudi njena centrala za vso Jugoslavijo.

Glede na navedeni primer si lažje razlagam, zakaj nismo zaključili nepro-računske bilance federacije že 31. 12. 1970 s takrat ugotovljenim zneskom 30 milijard dinarjev, pa tudi ne z zneskom 32 milijard dinarjev, ki ga je pred nekaj tedni uradno omenila Mirjana Krstinić, članica ZIS, temveč šele sedaj z znatno višjim zneskom, tako da bo za odplačevanje deficita morala prispevati tudi Slovenija, čeprav ga ni povzročila.

Miloš Polič,
poslanec republiškega zbora

Med kriteriji za sestavo srednjeročnega in dolgoročnega plana razvoja našega cestnega omrežja je bila tudi povezava turističnih območij. Stalno smo govorili, da je prometni davek na bencin in druga pogonska goriva nesorazmer-no razporejen med zvezo in republiko. Ker smo tik pred sprejemom zelo važnih dokumentov s tega področja, postavljam izvršnemu svetu naslednja vprašanja:

1. Ali je republika od teh sredstev dobila od zveze del sredstev in če je, koliko?

2. Če je sredstva dobila, kam naj bo ta denar — po mnenju izvršnega sveta — usmerjen?

3. Kako mislimo finančno rešiti srednjeročni in dolgoročni razvoj cestnega omrežja v Sloveniji?

Rado Pušenjak,
poslanec republiškega zbora

Pomanjkanje traktorjev povzroča med kmeti vedno večje nezadovoljstvo. Po časopisnih vesteh prodamo v naši državi letno le 3000 traktorjev, osebnih avtomobilov pa kar 50 000. Kmetje ne morejo razumeti, da so za uvoz osebnih avtomobilov na voljo devizna sredstva, za traktorje, ki bi jih v državi potrebovali kar 150 000, pa ne. Nadalje, zakaj ni domača proizvodnja večja in zakaj je bila znižana carina na uvožene osebne avtomobile, za traktorje pa ne.

Prosim izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da mi odgovori na naslednja vprašanja:

1. Kaj namerava izvršni svet ukreniti, da bi kmetje dobili vsaj za jesensko setev zadostno število traktorjev?

2. Ali je pričakovati znižanje sedanje 35 % carinske stopnje?

3. Ali so in kakšni so obeti, da bi se tudi slovenska industrija pečala s to proizvodnjo, oziroma kdaj je pričakovati prve proizvode?

Dr. V o j a n R u s ,
poslanec republiškega zbora

V pismeni obliki posredujem vprašanje, ki sem ga ustno postavil na seji republiškega zbora dne 30. 5. 1971 in prosim, da ga posredujete izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije.

Vprašanje se glasi:

— Gre za obči gospodarski in politični položaj v deželi, zlasti po zadnjem zasedanju zvezne skupščine. V Sloveniji sta republiški in gospodarski zbor nedavno sprejela sklepe o gospodarskih gibanjih, v katerih je posebej poudarjeno, naj izvršni svet pogosteje poroča, kako se ti sklepi uresničujejo. Mislim, da je priložnost za tako poročanje tudi ob sedanjem delu zvezne skupščine, saj sta zbora utemeljeno poudarila, da je zboljšanje možno le, če bo prišlo tudi do ustreznih zveznih ukrepov.

Nekatere najnovejše skušnje tudi kažejo, da so — poleg vzrokov in rešitev, ki jih naši sklepi upravičeno poudarjajo — še nekateri globlji vzroki in potrebe po radikalnejših rešitvah. Družbena kriza v Jugoslaviji je sedaj na najvišji točki prav na gospodarskem in socialno-političnem področju.

Kar manjka pri naših sklepih in kar postavljam kot prvo podvprašanje, je naslednje:

— Ali niso vzroki tega, da ne delamo in gospodarimo bolje, da ne proizvajamo bolj učinkovito, da je celo gospodarstvo in družba v takem stanju in da se včasih čutijo že kar pojavi razkroja — ali niso vzroki vsega tega predvsem družbeno-socialni, družbeno-politični?

— Ali ni eden glavnih vzrokov za to predvsem v določenih socialnih slojih, na primer v posebni jugoslovanski anonimni, skriti in neodgovorni birokraciji?

— Ali ni obstoj takih socialnih skupin eden izmed poglobitvinih vzrokov, da tisti zvezni izvršni organi, ki sami ugotavljajo alarmantno stanje, ne dajo nobene iniciative, za katero so zakonsko in moralno obvezni, da predstavniki zveznih izvršnih organov ne prihajajo na seje ipd., da v zvezni skupščini včasih manjka večina poslancev pri razpravi o odločilnih ukrepih, da del poslancev odobrava ukrepe, za katere vnaprej meni, da ne bodo uspešni, da včasih razpravljajo o manj pomembnih stvareh?

— Ali taki pojavi ne ustvarjajo političnega nezaupanja v deželi, saj so izraz nekakšne trenutne nemoči, pri premagovanju težke gospodarske situacije?

— Ali ni občutek posameznih funkcionarjev in poslancev, češ da pripadajo določeni ožji socialni skupini, ki jih bo v vsakem primeru branila, osnovni razlog, da ti posamezniki ne čutijo potrebe po temeljitejšem strokovnem izobraževanju, po kvalitetnejšem delu in po večji odgovornosti pred celotno javnostjo?

— Ali ni taka neodgovorna, specifična birokracija — ne želim, da bi jo zamenjali s kako čvrsto — na različne načine povezana s pojavi dekadence v upravnem kot v gospodarskem vodstvenem aparatu, med izobraženci pa tudi v nekaterih delih delavstva; ali ne obstoji pravzaprav nekakšen nepisan, tih sporazum med pojavi anonimne birokracije in gnilimi deli drugih slojev v tem smislu: jaz ne bom napadal tebe, ti ne boš mene in v svoji neodgovornosti in neučinkovitosti bova oba mirno živela naprej?

Ker je slovenska skupščina že pokazala na negativne družbenoekonomske pojave, imamo moralno pravico in dolžnost dati glede tega pobudo pri drugih organih. Zato postavljam še naslednje podvprašanje:

— Ali izvršni svet in vodstvo skupščine mislita, da moramo tudi pri ustreznih zveznih organih in pri organih družbeno-političnih organizacij v republiki in zvezi pokazati na nujnost odločnih socialno-političnih in idejno-političnih ukrepov, ki bi pomenili organizirano in nenehen boj za temeljito odstranjevanje omenjenih negativnih socialnih pojavov? Ali ni zadnji čas, da boj začnemo takoj, čeprav vemo, da bo trajal sorazmerno dolgo in da lahko poteka na miren, demokratičen in organiziran način?

Ivan Atelšek,
poslanec gospodarskega zbora

Prvo vprašanje

Že večkrat so me volivci moje volilne enote opozorili, da se nekatera vprašanja širšega pomena v naši skupščini rešujejo preveč enostransko ali pa na neenakopravni podlagi, oziroma, da se posamezna vprašanja ožjih skupnosti rešujejo hitreje, celo po hitrem postopku, medtem ko se enako pomembna vprašanja širših skupnosti odlagajo. Občutek neenakopravnega obravnavanja so volivci izven Ljubljane izrazili zlasti v zadnjih dveh primerih, ko se neenotno obravnava politično informativen tisk ter razvoj in strokovna usposobljenost bolnišnic v SR Sloveniji.

Nedvomno je potrebno reševati težave politično informativnega tiska v Sloveniji. Vendar je prav tako očitno, da je osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani le osnova za razvoj samo enega podjetja, kar pa ni v skladu s programiranimi stališči, ki bi celoviteje reševali položaj politično informativnega tiska v Sloveniji. Trdim, da tudi drugi časopisi (Večer, Ljubljanski dnevnik in drugi) opravljajo pomembno družbeno funkcijo političnega informiranja.

Še bolj občutljivo je vprašanje reševanja slabih razmer v slovenskih bolnicah, ki zahteva hitro, učinkovito in sistematično reševanje tako graditve kakor tudi opremljenosti in kadrovske zasedbe bolnišničnega omrežja. Medtem ko se občani izven Ljubljane odločajo, da s samoprispevkom podprejo razvoj zdravstvene in bolnišnične službe, pa v republiškem merilu ob delitvi sredstev kaj radi prezremo zavzetost in prizadevanja volivcev na območjih izven močnejših centrov. Koncept policentričnega razvoja ne more časovno favorizirati posamezne bolnice. S kliničnim centrom v Ljubljani bomo veliko dosegli, vendar menim, da bi s kar se da hitro funkcionalno usposobitvijo drugih splošnih bolnišnic v Sloveniji, zlasti pa še z izdatnejšo pomočjo specialističnih služb v njih, dosegli znatno več. Nedvomno bi skrajšali čakalno dobo, izboljšali kvaliteto zdravljenja, občutno zmanjšali stroške, skratka, prej pustili zdravega človeka domov ali na delo. Tudi dobro organizirana in opremljena služba zdravstvenih domov ima pomembno vlogo, saj je celotno zdravstvo svojevrstna ekonomska kategorija, ki ima poleg drugih humanitarnih lastnosti, tudi velik vpliv na rast nacionalnega dohodka.

Na podlagi navedenega postavljam izvršnemu svetu Skupščine Slovenije naslednji vprašanji:

1. Zakaj republiški izvršni svet ne rešuje na enakopravni osnovi in skladno s programiranimi stališči položaja in razvoja političnega in informativnega tiska v Sloveniji ter kdaj in kako namerava to storiti?

2. Kdaj in na kakšen način namerava republiški izvršni svet usposobiti bolnišnice in ambulantno specialistično-zdravstveno varstvo v Sloveniji, upoštevajoč stabilizacijske ukrepe, prizadevanja kolektivov bolnišnic in lokalnih faktorjev, da bi z republiškim sofinanciranjem ustvarili enakomerno razvitost in enotne pogoje za prihodnje delovanje bolnišnic za vsa področja Slovenije?

Drugo vprašanje

Položaj državljanov, ki zaradi starosti ali bolezni nimajo sredstev za preživljanje, niso si pa pridobili pravice do pokojnine in jih tudi ne preživljajo njihovi sorodniki, je vse prepogosto socialno tako težak, da to ni v čast naši socialistični skupnosti. Urejanje takšnih primerov je prepuščeno občinskim skupščinam, ki s svojimi socialnimi službami rešujejo položaj teh ljudi od primera do primera, brez enotnih kriterijev in materialno pač v odvisnosti od sredstev občinskega proračuna, ki pa jih najbolj primanjkuje prav v tistih občinah, kjer je potreb po socialnih podporah največ. Socialne podpore, ki so navadno edini stalni vir preživljanja teh ljudi, pa se gibljejo v tako nizkih zneskih, da jim s tem še zdaleč ni zagotovljen primeren življenjski minimum. Tako na primer od 113 socialnih podpirancev v velenjski občini le 14 prejema podporo v višini 200 ali 250 din, 3 po 180 din, drugi pa 150 din ali manj, celo v višini le 50 din mesečno.

Jasno je, da takšne podpore že zdavnaj več ne ustrezajo današnjim življenjskim stroškom in so le še simbolične.

V zvezi s tem postavljam republiškemu izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

1. Ali izvršni svet ne meni, da bi bilo potrebno položaj socialnih podpirancev urediti z ustreznim, za vse področje republike enotnim zakonom, ki bi predvideval splošne kriterije in postopek za dodeljevanje socialnih podpor, ter opredelil socialno podporo kot stalno obliko, ki mora upravičencu zagotoviti njegov življenjski minimum?

2. Ali ne bi bilo ustrezno, da bi ta zakon podrobneje obdelal tudi način, pogoje in postopek, ki bi socialnim službam občin dovoljeval takšno podporo izterjati od sorodnikov, ki so jo po zakonu tudi dolžni dajati?

Ferdo Papič,
poslanec gospodarskega zbora

Zakon o varnosti cestnega prometa (Ur. l. SRS, št. 17/71) v prvem odstavku 15. člena določa, da sme delovni stroj, ki se premika z močjo lastnega motorja, imeti med vožnjo po cesti le priključke, katere je predvidel proizvajalec stroja.

S tem v zvezi vprašujem:

— ali sme biti kosilnici, kot delovnemu stroju, ki se premika z močjo lastnega motorja, priključen lažji vprežni voz.

Navedeno vprašanje postavljam zato, ker je kosilnica v dolinskih predelih v veliki meri nadomestila konja in vola ali kakšno drugo podobno vprego in služi kot vlečna sila vprežnih vozov.

Kmetje, ki jih je milica opozorila na navedeno določilo, so zaradi tega prišli na občino. Povedali so, da je za nje kosilnica kot vlečna sila skoraj pomembnej-

ša, saj z njo speljejo domov vse pridelke in le za težje tovore uporabljajo traktorje. Poleg tega navajajo, da zaradi razdrobljenosti posesti ni mogoče računati na to, da bi šli v nabavo traktorjev ali rejo konjev in volov, ker je vse navedeno ekonomsko nesprejemljivo.

Prav tako ni mogoče prevozov organizirati tako, da bi se izognili cestam, ker za te namene ni dovolj stranskih poti, katere bi lahko uporabljali za opravljanje prevoza s kosilnicami.

Navedene ugotovitve kmetov so resnične. Dodati moram še to, da je uvedba take mehanizacije in vključitev le-te tudi v prevoz vplivala na intenzivnost reje in prispevala k hitrejšemu obratu črede. K hitrejšemu obratu črede zato, ker je reja volov nadomeščena s pitanjem pitancev, kar da več boljšega mesa.

Ce temu dodamo še ugotovitev, da na Tolminskem ne beležimo prometnih nesreč, katerih povzročitelj bi bila kosilnica, lahko zaključimo, da je navedeno določilo 1. odstavka 15. člena zakona o varnosti cestnega prometa, kolikor res gre za prepoved uporabe kosilnice za vleko lažjih vprežnih voz, prestrogo določilo, ki poleg tega povzroča veliko škodo kmetovalcem.

Glede na to, da bosta na podlagi že navedenega zakona prav gotovo sprejeta še ustrezen pravilnik in navodilo o izvajanju zakona o varnosti cestnega prometa, prosim, da pri sestavljanju že navedenega pravilnika in navodila upoštevate mojo pripombo, tako da bo kosilnico dovoljeno uporabljati tudi za prevoz oziroma vleko lažjih vprežnih vozov in ne samo priključkov, katere je predvidel prizvajalec stroja.

Franc Kosmač,
poslanec socialno-zdravstvenega zbora

Kmetijski proizvajalci že dalj časa nismo zadovoljni s sporedom in časom kmetijske oddaje RTV Ljubljana. Čudimo se, zakaj moramo gledati skoraj samo oddaje iz sosednjih republik. V zadnjem času je bila samo ena oddaja v slovenščini, in sicer o kmetijskih šolah, ki je bila zelo dobro sprejeta. Ne zdi se mi prav, da moramo spoznavati le izkušnje iz drugih republik, kjer so razmere drugačne in je drugačna tudi struktura zemljišča. Zelo je vprašljivo, ali ima naš kmet koristi od takih oddaj.

V naši republici se vse bolj širijo vzorne kmetije kot bodoči večji tržni proizvajalci. Imamo tudi dosti dobrih kmetijskih strokovnjakov, ki bi nam vedeli povedati marsikaj koristnega. Kmete tudi zanima, kaj prinaša nov združni zakon, kakšna bo vloga združne zveze, kako bo urejeno starostno zavarovanje kmetov itd. Vsem tem vprašanjem, ki so širšega družbenega pomena, posvečajo sredstva javnega obveščanja premalo pozornosti. Častna izjema je list Kmečki glas, ki ga pa po večini beremo le kmetje.

Prosim, da mi Radio-televizija Ljubljana odgovori na vprašanje:

— Kdaj in kako namerava televizija pripraviti boljši kmetijski spored v slovenščini, ki bo bolj koristil kmetijski proizvodnji in samim kmetom?

POROČILO

o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles

Po konstituiranju Skupščine SR Slovenije v sedanji sestavi aprila 1969 je bila izvoljena tudi nova skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, katere prvotna naloga je bila proučevati vprašanja, pomembna za uresničevanje ustavnih načel ter prakso, ki se je uveljavila na podlagi ustavnih določb in prejšnjih ustavnih amandmajev. Ugotoviti bi morala, ali je treba nekatere ustavne določbe spremeniti bodisi zato, ker jih je razvoj že prerasel in ovirajo nadaljnji razvoj, ali pa zato, ker je njihovo besedilo omogočilo in uporabo tolmačenja, ki ne ustrezajo duhu ustave. Komisija bi morala prevzeti v svoj delovni program tudi tista vprašanja, ki jih narekujejo družbenoekonomski in družbeno-politični razvoj in terjajo dolgoročneje proučevanje in katera ob sprejemanju ustavnih amandmajev 1968. leta zaradi restriktivnega pristopa komisije za ustavna vprašanja prejšnjega sklica niso bila rešena. Razlogi, da se je komisija za ustavna vprašanja prejšnjega sklica restriktivno lotila proučevanja ustavnih določb, so bili v veliki meri v tem, da je bilo treba na področju družbenoekonomskega in političnega sistema podrobno proučiti vprašanja, neposredno povezana z gospodarsko in družbeno reformo, začeto leta 1965, katera pa so zaradi svoje teže pomenila nalogo dolgoročnejšega značaja. Poglobljeno proučevanje in reševanje je terjala zlasti problematika družbenoekonomskih odnosov ter pravic in obveznosti na področju razširjene reprodukcije in minulega dela v pogojih samoupravljanja, dalje problematika integracije, vprašanja v zvezi z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem in drugi družbeni odnosi, ki se oblikujejo brez intervencije organov oblasti.

Komisija za ustavna vprašanja prejšnjega sklica je tudi ugotovila, da vloga in položaj občine še nista uveljavljena v taki meri, kot je to določeno v ustavni ureditvi, da še ni popolnoma uresničeno načelo, da je občina temeljna družbeno-politična skupnost, ki zagotavlja materialne in druge pogoje za delo ljudi in zadovoljuje potrebe občanov ter z usklajevanjem posameznih in skupnih interesov na samoupravni podlagi čimbolj neposredno uresničuje interese občanov in delovnih ljudi na svojem območju. Nadalje se je postavilo vprašanje uveljavitve delegatskega sistema in vprašanje financiranja družbeno-političnih skupnosti.

Že tedaj je bila izražena potreba, da se temeljito spremenijo odnosi med federacijo in republikami. S spremembo omenjenih odnosov bi bilo treba ustvariti pogoje za nov položaj republike in za njeno neposredno odgovornost za nacionalni razvoj in za uveljavitev načela, da delovni ljudje in narodi Jugoslavije uresničujejo v federaciji le tiste suverene pravice, ki jih v skupnem interesu, določenem v zvezni ustavi, prenesejo nanjo, v vseh drugih odnosih pa jo uresničujejo v republikli.

Spremenil se je tudi položaj delovnega človeka v naši samoupravni družbi. Že do takrat sprejete ustavne spremembe so ustvarjale pogoje za nadaljnji razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah in družbeno-političnih skupnostih v smeri prevzemanja funkcij države v vse večji meri po delovnih ljudeh v samoupravnih organih v najrazličnejših oblikah združenega dela.

Vsestransko poglobljeno delo so zahtevala tudi nekatere vprašanja pravosodnega sistema in varstva ustavnosti, vprašanja v zvezi z vlogo državne

uprave, v zvezi z gospodarskimi organizacijami, dejavnosti posebnega družbenega pomena, vprašanja nadaljnjega prilagajanja skupščinskega sistema družbenemu razvoju, vprašanja realizacije ustavnega amandmaja XIII k republiški ustavi (XV k zvezni ustavi), s katerim je bilo omogočeno delovnim organizacijam, da same določajo svojo notranjo organizacijo oziroma organe upravljanja v skladu s svojimi specifičnostmi, in še nekatera druga vprašanja.

Vsa omenjena vprašanja so posegala tako v zvezno kot republiško ustavno ureditev.

Navedene naloge republiške ustavne komisije, ki jih je postavil družbeni razvoj in so bile vsebovane v dokumentih VI. kongresa ZK Slovenije in IX. kongresa ZK Jugoslavije, pa so bile še aktualizirane s sklepi 12. seje predsedstva ZK Jugoslavije in I. konference ZK Jugoslavije o reformi našega družbenega sistema. Ti sklepi so pomenili v resnici zavesten začetek organiziranega dela pri spreminjanju ustavnega sistema, v katerega se je vključila tudi naša republiška ustavna komisija in katerega rezultat so sedanji amandmaji k zvezni ustavi.

Izhodišče za delo pri spreminjanju ustavnega sistema in s tem tudi za delo naše ustavne komisije, so pomenili zgodovinski sklepi I. konference ZK Jugoslavije, ki so osnovno usmeritev bodočega ustavnega sistema in s tem družbenega razvoja opredelili:

— v nadaljnjem razvoju ustavnega sistema, zlasti na področju družbeno-ekonomskih odnosov, h krepitvi samoupravljanja, nadaljnji demokratizaciji družbenih odnosov ter k večji družbeni učinkovitosti;

— v nadaljnjem razvoju komunalnega sistema;

— v nadaljnjem razvoju odnosov med republiko in federacijo na temelju neposrednega uveljavljanja suverenosti republik ter enakopravnosti narodov, narodnosti in republik;

— v nadaljnjem razvoju skupščinskega in volilnega sistema.

Za uresničitev omenjenih nalog je ustavna komisija že na svoji 1. seji ustanovila 4 delovne skupine za proučevanje posameznih skupin vprašanj ustavnega značaja:

— skupino za proučevanje komunalnega sistema;

— skupino za proučevanje družbeno-političnega sistema;

— skupino za proučevanje družbeno-ekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah;

— skupino za proučevanje pravosodnega sistema ter za varstvo pravic človeka in občana in samoupravnih pravic.

Delovne skupine so v skladu z nalogami in izhodišči ustavne komisije določile programe svojega dela, se povezovale z ustreznimi delovnimi skupinami zvezne ustavne komisije in takoj pričele s proučevanjem vprašanj ustavnega značaja, pomembnih za spremembe ustavnega sistema. V drugi fazi pa so delovne skupine aktivno sodelovale pri kreiranju dopolnil k zvezni ustavi s tem, da so pravočasno zavzemale stališča do besedil zveznih amandmajev, takoj seznanjale s svojimi stališči slovenske predstavnike v telesih zvezne ustavne komisije, ter za republiško ustavno komisijo pripravljale stališča in predloge do sprememb zvezne ustave. Tako so delovne skupine republiški ustavni komisiji predložile stališča in predloge tudi do zadnjega predloga osnutka zveznih ustavnih amandmajev. Njihovi predlogi so republiški ustavni komisiji na seji 9. in 10. 3. 1971 služili kot podlaga za sprejetje predlogov k osnutku zveznih amandmajev, katere je republiška ustavna komisija kot svoje posredovala

zvezni ustavni komisiji, še preden je zvezna skupščina dne 31. 3. 1971 sprejela osnutek zveznih amandmajev XX—XL in ga dala v javno razpravo. Ob tej priložnosti je treba omeniti, da je javna razprava v naši republici večino predlogov republiške ustavne komisije do zveznih ustavnih amandmajev podprla.

Neposredno pred sejo zvezne ustavne komisije 3. junija 1971 je republiška ustavna komisija na svoji plenarni seji dne 2. junija obravnavala predlog sprememb in dopolnitev v osnutku ustavnih amandmajev, ki ga je pripravila strokovna redakcijska skupina zvezne ustavne komisije. V tem predlogu niso bile napravljene samo strokovno-redakcijske izboljšave, ampak tudi nekatere vsebinske spremembe. Republiška ustavna komisija je zavzela stališča do posameznih amandmajev, ki jih je formulirala strokovna redakcijska skupina in jih prek slovenskih članov zvezne ustavne komisije posredovala zvezni ustavni komisiji.

Na posameznih področjih je delo republiške ustavne komisije potekalo takole:

I. DRUŽBENO-POLITIČNI SISTEM

A.

Delovna skupina za proučevanje vprašanj družbeno-političnega sistema skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja se je vključila v obravnavanje ustavnih amandmajev že takoj ob prvem osnutku ustavnih amandmajev, in sicer 6. 1. 1971.

Ta delovna skupina je obravnavala predvsem amandmaje v osnutku amandmajev, ki se nanašajo na področje družbeno-političnega sistema, in sicer XX., XXVIII., XXIX., XXX., XXXI., XXXII., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII., XXXVIII., XXXIX. in XL. amandma. Sodelovala pa je tudi v razpravi in pri oblikovanju ustreznih predlogov na 3. seji skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja dne 9. in 10. marca 1971, ko je bil obravnavan osnutek ustavnih amandmajev koordinacijske komisije vseh zborov zvezne skupščine za ustavna vprašanja z dne 16. 2. 1971.

Pri obravnavi področja družbeno-političnega sistema v osnutku ustavnih amandmajev so se v tej delovni skupini in republiški ustavni komisiji izoblikovala naslednja pomembnejša mnenja, pripombe, sugestije in predlogi, ki so bili vselej posredovani ustreznim telesom zvezne ustavne komisije in zvezni ustavni komisiji:

XX. amandma

V zvezi s prvotno predloženim besedilom predloga osnutka ustavnih amandmajev XX—XXXVIII koordinacijske komisije skupne komisije vseh zborov zvezne skupščine za ustavna vprašanja z dne 30. 1. 1971 je bilo najprej v omenjeni delovni skupini in ustrezni podskupini izraženo stališče, da tretji odstavek 3. točke in 4. točka v besedilu tega amandmaja nista potrebna. Besedili sta namreč opredeljevali, da pripadniki narodnosti poleg pravic, ki so

jim z ustavo zajamčene v drugih družbeno-političnih skupnostih, enakopravno uresničujejo suverene pravice v občini kot temeljni samoupravni družbeno-politični skupnosti in da so samoupravni položaj in pravica delovnega človeka, samoupravni položaj organizacij združenega dela in drugih organizacij in skupnosti delovnih ljudi, samoupravni položaj občine, temeljne svoboščine in pravice človeka in občana, določene z ustavo in svobodno razvijanje samoupravnega združevanja in spajanja, zagotovitev vsestranske dejavnosti pri uresničevanju interesov in ustvarjalnosti ljudi temelj, meja in smer uresničevanja pravic in dolžnosti federacije, republik in pokrajin.

Takrat je bilo namreč izraženo mnenje, da v tem amandmaju ni mogoče opredeljevati občine le v tem smislu, da bi se njen položaj opredelil le v odvisnosti z izvajanjem pravic narodnosti v občini. S tem, da bi ti dve formulaciji odpadli, se koncept tega amandmaja po takratnem mnenju ne bi v ničemer spremenil, ker je njegov smisel v opredelitvi funkcije in značaja federacije, republik in avtonomnih pokrajin. Republike oziroma avtonomni pokrajini so konstitutiven element federacije v smislu »državnosti«, ne pa občine kot take. Po tem mnenju tak konstitutiven element »državnosti« občine kot temeljne samoupravne družbeno-politične skupnosti ni mogoče vezati z opredelitvijo enakopravnega uresničevanja suverenih pravic pripadnikov narodnosti, ker gre v tem primeru za samostojno kategorijo izvrševanja pravic narodov in narodnosti, ki je kot ustavno načelo že ustrezno normirana v XIX. amandmaju k zvezni ustavi.

Prav tako je bilo takrat izraženo mnenje, da je citirano besedilo 4. točke tudi nejasno, ker občino in njen položaj popolnoma izenačuje z drugimi področji samoupravljanja, čeprav je sicer v zvezni ustavi določeno, da pomeni samoupravljanje občanov v občini politični temelj enotnega družbeno-političnega sistema (73. člen). Besedilo te točke je bilo po mnenju skupine nejasno tudi zaradi tega, ker ne izpeljuje dosledno koncepta tega amandmaja o opredelitvi SFR Jugoslavije ter republik kot držav oziroma republik in avtonomnih pokrajin kot elementov federacije, pač pa veže te elemente z opredelitvijo samoupravnega položaja in pravic delovnega človeka, samoupravnega položaja občine, temeljnih svoboščin in pravic človeka in občana, ki so določene z ustavo, in svobodnega razvijanja samoupravnega združevanja in spajanja ter zagotavljanje vsestranske dejavnosti pri uresničevanju interesov in ustvarjalnosti ljudi.

Ob obravnavi osnutka ustavnih amandmajev XX—XL po predlogu koordinacijske komisije skupne komisije vseh zborov zvezne skupščine z dne 16. 2. 1971 sta omenjena delovna skupina in ustrezna podskupina glede na obrazložitev, da pomeni besedilo nove 5. točke, da pripadniki narodnosti poleg pravic, ki so jim zagotovljene v drugih družbeno-političnih skupnostih, uresničujejo suverene pravice v občini kot temeljni družbeno-politični samoupravni skupnosti, realizacijo kategorije izveševanja pravic narodov in narodnosti v okviru občine in ne samo v okviru republike oziroma avtonomnih pokrajin, menili, da je bilo besedilo te točke pravilno postavljeno in k temu besedilu nista imeli pripomb. Menili sta tudi, da se besedilo te točke ne veže na izpeljavo koncepta tega amandmaja v 2., 3. in 4. točki in ne opredeljuje občine kot enega od elementov »državnosti«.

Delovna skupina ni imela pripomb k besedilu nove 6. točke, da so samoupravni položaj in pravice delovnega človeka v organizacijah združenega dela in interesnih skupnostih, samoupravni položaj občana v občini, svobodno samo-

upravno združevanje, dejavnost in ustvarjalnost delovnih ljudi in občanov, uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti ter temeljne svoboščine in pravice človeka in občana, ki so določene z ustavo, temelj, meje in smer uresničevanja pravic in dolžnosti družbeno-političnih skupnosti v izvrševanju funkcije oblasti. V skupini je bilo mnenje, da je sestavljalca teh amandmajev v bistvu upošteval njeno pripombo k besedilu prejšnje 4. točke ter besedilo te točke (6. točka) precej izboljšal oziroma postavil tako, da je ta točka jasno opredeljena.

V obravnavi na 3. seji skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije 9. in 10. marca 1971 pa je v komisiji na predlog delovne skupine za proučevanje komunalnega sistema prevladalo stališče, ki je bilo posredovano tudi zvezni ustavni komisiji kot dodatni predlog vsebinske izboljšave, da bi v okviru tega amandmaja, verjetno v posebni točki, morali opredeliti tudi občino kot temeljno socialistično samoupravno demokratično družbeno-politično skupnost delovnih ljudi in občanov. Glede na to, da je celovita obravnava komunalnega sistema predvidena šele v naslednji fazi ustavnih sprememb, bi po stališču republiške ustavne komisije določba o občini v tem amandmaju seveda ne smela prejudicirati, ali in kako naj se občina kasneje izrazi v organizaciji in delovanju federacije. Takrat v razpravi ni bilo predlagano konkretno besedilo za formulacijo o občini v tem amandmaju.

Sam osnutek ustavnih amandmajev XX—XL, ki ga je določil zbor narodov zvezne skupščine, opredelitve občine v tem amandmaju ne vsebuje, pač pa je bilo izboljšano besedilo 5. točke tako, da narodnosti poleg pravic, ki so jim zajamčene v drugih družbeno-političnih skupnostih, uresničujejo tudi pravice v občini kot temeljni družbeno-politični samoupravni skupnosti.

Na seji republiške ustavne komisije dne 2. junija je komisija sprejela argument, da v tem trenutku ne kaže posebej opredeljevati občine v zveznih ustavnih amandmajih. Občina predvsem ni konstitutivni element federacije, poleg tega pa to vprašanje še ni dovolj proučeno in je prihranjeno za drugo fazo ustavnih sprememb. Republiška ustavna komisija je na isti seji menila, da je pravilno, da se zagotavljajo pravice narodnosti v občini tudi v zvezni ustavi (5. točka XX. amandmaja) in ne samo v republiški ustavi; to je predvsem pomembno za italijansko in madžarsko narodnost v republiki Sloveniji v odnosu na matični državi teh manjšin.

XXVIII. amandma

V zvezi s tem amandmajem so delovna skupina za proučevanje vprašanj komunalnega sistema, delovna skupina za proučevanje vprašanj družbeno-političnega sistema in ustrezna podskupina v zvezi z besedilom prvotnega osnutka ustavnih amandmajev koordinacijske komisije zvezne ustavne komisije z dne 30. 1. predlagale, da je treba v drugi odstavek 3. točke tega amandmaja vključiti tudi interesne skupnosti oziroma akte interesnih skupnosti, kar je bilo v osnutku amandmajev tudi upoštevano.

XXIX. amandma

Omenjena delovna skupina in ustrezna podskupina sta v zvezi s predlogom osnutka amandmajev koordinacijske komisije zvezne ustavne komisije z dne 30. 1. 1971 menili, da je besedilo na koncu 3. alineje v 1. točki tega amandmaja,

da federacija prek zveznih organov in organizacij ureja temeljne pravice delovnih ljudi zaradi zagotovitve enotnega družbenoekonomskega položaja, socialne varnosti in solidarnosti delovnih ljudi, nejasno. Menili sta, da iz tega besedila ni razvidno, do kam sega in kaj pomeni pristojnost federacije v zvezi s tem besedilom oziroma ni razviden pomen in obseg opredelitve v zagotavljanju enotnega družbenoekonomskega položaja, socialne varnosti in solidarnosti delovnih ljudi.

Kasneje, ob obravnavi predloga osnutka ustavnih amandmajev XX—XL koordinacijske komisije zvezne ustavne komisije z dne 16. 2. 1971, pa ti delovni telesi republiške ustavne komisije v zadnjemu delu besedila 3. alinee 1. točke, da federacija prek zveznih organov in organizacij ureja temeljne pravice delovnih ljudi zaradi zagotovitve njihove socialne varnosti in solidarnosti, sicer nista imeli pripomb, ker sta menili, da je besedilo v primerjavi s prejšnjim, pri katerem je bil podan tudi element zagotovitve enotnega družbenoekonomskega položaja delovnih ljudi, jasnejše ter da bolj opredeljuje to področje (socialne varnosti in solidarnosti). Menili pa sta, da iz tega besedila še vedno ni povsem določno razvidno, do kam sega pristojnost federacije v zvezi z urejanjem temeljnih pravic delovnih ljudi na tem področju.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji dne 2. junija glede na spremembo, sprejeto na seji redakcijske komisije zvezne ustavne komisije dne 1. 6. 1971, menila, da se črta besedilo: »na področju zaposlovanja in pokojninskega in invalidskega zavarovanja« na koncu 3. podtočke, ter sprejela stališče, da je sedanje besedilo predloga sprememb in dopolnitev v osnutku ustavnih amandmajev XX—XL z dne 25. 5. 1971 ustrežnejše, ker bolj določno opredeljuje področja, na katerih je treba zagotoviti socialno varnost in solidarnost delovnih ljudi na območju celotne Jugoslavije. Pri tem pa po mnenju republiške ustavne komisije to besedilo ne bi smelo omogočati kakršnihkoli kvantifikacij s strani zveznih organov in organizacij.

V tej zvezi je bilo na seji republiške ustavne komisije poudarjeno, da je izredno pomembno, kako se bodo omenjene pravice delovnih ljudi uresničile v ustavnem zakonu za izvedbo ustavnih amandmajev s tem, da naj bi konkretno urejanje teh področij sodilo v republiško zakonodajno pristojnost.

K prvotnemu predlogu osnutka ustavnih amandmajev koordinacijske komisije zvezne ustavne komisije z dne 30. 1. 1971 sta omenjena delovna skupina in ustrezna podskupina v zvezi s četrto alineo 1. točke menili, da ne sodi med ustavne določbe pristojnost federacije, da ureja temeljne organizacije službe družbenega knjigovodstva, ker je nesporno, da je plačilni promet pristojnost federacije, zaradi česar pa prav gotovo ni potrebe po centralizaciji službe družbenega knjigovodstva. Ta pripomba je delno upoštevana v novi 5. podtočki 1. točke osnutka ustavnih amandmajev XX—XL, kjer je podano novo besedilo, da federacija po zveznih organih in organizacijah določa načela delovanja službe družbenega knjigovodstva.

Na 3. seji republiške ustavne komisije dne 9. in 10. 3. 1971 je bila izražena tudi pripomba k 15. podtočki 1. točke predloga osnutka ustavnih amandmajev z dne 16. 2. 1971, da je treba besedilo te podtočke dopolniti še z opredelitvijo »(kolizijske norme)«, ki bi pojasnjevala, da gre za kolizijske določbe pri neskladnostih med posameznimi republiškimi oziroma pokrajinskimi zakonodajami. Ta pripomba je bila tudi upoštevana v novi 16. podtočki 1. točke osnutka ustavnih amandmajev XX—XL.

V predlogu osnutka ustavnih amandmajev kot tudi v osnutku je upoštevana pripomba omenjene delovne skupine in podskupine, da se v 2. točki tega amandmaja z njim nadomestijo tudi določbe 160. do 162. člena zvezne ustave, ki opredeljuje pristojnost organov federacije.

XXX. amandma

Ko sta omenjena delovna skupina oziroma ustrezna podskupina obravnavali besedilo 3. točke tega amandmaja v predlogu osnutka amandmajev z dne 16. 2. 1971, s katerim je opredeljena pri določbah prvega dela zvezne ustave in določbi četrtega odstavka 252. člena zvezne ustave, z izjemo 123. člena zvezne ustave, republiška oziroma pokrajinska zakonodajna pristojnost tam, kjer je v zvezni ustavi predpisano, da se urejajo z zveznim zakonom ali zakonom, sta opozorili, da je v tem okviru možno z republiško in pokrajinsko zakonodajo urejati tudi odnose oziroma omejitve, ki so podane v posameznih določbah III. poglavja zvezne ustave »SVOBOŠČINE, PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLOVEKA IN OBČANA«. (Po XX. amandmaju k ustavi SR Slovenije so določbe tega poglavja sestavni del ustave SR Slovenije in se neposredno uporabljajo v SR Sloveniji.) To bi lahko pripeljalo do različnega ravnanja s temi pravicami po republikah. V zvezi s tem sta bili v omenjenih delovnih telesih republiške ustavne komisije izoblikovani dve stališči, in sicer:

1. Besedilo 3. točke tega amandmaja tudi v razmerju do omejitve v navedenem III. poglavju zvezne ustave ustreza v tem smislu, da te omejitve (na področju volilne pravice, svobode tiska in drugih oblik informacij, svobode združevanja, svobode govora in javnega nastopanja ter svobode zborovanja in drugega javnega zbiranja itd.) lahko urejajo republike oziroma pokrajine v svoji zakonodaji;

2. na ustrezen način bi bilo treba zagotoviti v ustavnih amandmajih, da bi se odnosi oziroma omejitve na področju svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana vsaj v osnovi urejale enotno za vso Jugoslavijo in to le z zveznim zakonom.

K prvotnemu besedilu predloga osnutka amandmajev z dne 30. I. 1971 je bila sprejeta pripomba, da je besedilo drugega odstavka 4. točke nejasno. Omenjeni delovni telesi republiške ustavne komisije sta namreč menili, da ni mogoče sprejeti stališča, da se na področjih, na katerih opravlja federacija upravne funkcije in ki pomenijo skupni interes narodov in narodnosti ter delovnih ljudi, ta funkcija federacije lahko uresničuje samo prek organov federacije. Prav tako sta menili, da neposrednega izvrševanja na področju upravne funkcije ni mogoče opredeliti na področje kot celoto, pač pa na posamezne pravice s takega področja. To formulacijo je mogoče razumeti, kot da so zvezni organi na navedenih »področjih« v celoti odgovorni za izvrševanje zveznih zakonov in drugih predpisov, kar pa ne drži. Zato naj bi se upravna funkcija zveznih organov, po tem mnenju, omejila na obseg funkcij, ki jih ima federacija.

Ob predlogu osnutka ustavnih amandmajev XX—XL z dne 16. 2. 1971 pa je bilo sprejeto nekoliko drugačno stališče obeh delovnih teles o tem vprašanju, namreč, da je besedilo drugega odstavka 4. točke razumeti le v tem smislu, da dejansko pomeni realizacijo pristojnosti federacije, ki so navedene v XXIX. amandmaju, na področjih mednarodnih odnosov, narodne obrambe, državne varnosti, ekonomskih odnosov s tujino, zagotovitve enotnosti tržišča, financ ter zaposlovanja in varstva jugoslovanskih občanov na delu v tujini. Ni

pa mogoče tega besedila razumeti v tem smislu, da bi bili zvezni upravni organi na navedenih področjih v celoti odgovorni za izvrševanje zveznih zakonov in drugih predpisov ter njihovo uporabo prek obsega funkcij, ki jih ima federacija na teh področjih po XXIX. amandmaju.

V osnutku ustavnih amandmajev je delno upoštevan predlog omenjenih dveh delovnih teles kot tudi same republiške ustavne komisije z njene 3. seje dne 9. in 10. 3. 1971, da lahko občujejo zvezni upravni organi z ustreznimi občinskimi organi uprave tudi neposredno v zadevah, ki se nanašajo na vojaško obveznost in vojaško mobilizacijo.

XXXII. amandma

V osnutku ustavnih amandmajev je v novem drugem odstavku 1. točke tega amandmaja upoštevan predlog delovne skupine republiške ustavne komisije za proučevanje vprašanj družbenoekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah ter ustreznih dveh podskupin, kot tudi predlog 3. seje republiške ustavne komisije z dne 9. in 10. 3. 1971, da organi federacije izdajajo na podlagi usklajenih stališč s pristojnimi republiškimi in pokrajinskimi organi tudi akte, ki zahtevajo kompenzacijo ter način in obliko kompenzacije. Ta predlog je bil utemeljen s tem, da je treba dopolniti amandma z določbo, iz katere bo nedvomno izhajalo, da je kompenzacija tako pomemben ekonomski instrument, da je za vsako fazo njenega uresničevanja potrebno soglasje pristojnih organov republik.

V 6. alineji prvega odstavka 1. točke je republiška ustavna komisija na omenjeni seji na predlog delovne skupine za proučevanje družbenoekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah sprejela dopolnitev z besedilom: »in stopnje tega davka razen za proizvode in storitve, za katere določajo stopnje davka druge družbeno-politične skupnosti«. Menila je namreč, da je ta dopolnitev potrebna, ker je treba vezati na medrepubliški usklajevalni postopek vrste in stopnje zveznega prometnega davka.

V zvezi s 5. točko tega amandmaja sta delovna skupina za proučevanje vprašanj družbeno-političnega sistema in ustrezna podskupina ob obravnavi osnutka ustavnih amandmajev XX—XL z dne 16. 2. 1971 menili, da opredelitev v drugem odstavku te točke ni dobra. In sicer ta odstavek določa, da je v primeru iz prvega odstavka te točke in v primeru, kadar s pristojnimi republiškimi in pokrajinskimi organi ni doseženo soglasje o predloženem amandmaju na predlog akta iz tega odstavka, predlog akta oziroma amandmaja sprejet v zboru narodov, če zanj glasuje večina delegatov vsake republike in avtonomne pokrajine v tem zboru. Ti delovni telesi republiške ustavne komisije sta v zvezi s tem smatrali, da bi bili delegaciji obeh avtonomnih pokrajin v zboru narodov zvezne skupščine pri glasovanju favorizirani, ker bi imeli glasovi delegacij avtonomnih pokrajin v razmerju do glasov delegacije republike dvojno vrednost in bi bila favorizirana tudi delegacija SR Srbije, ker bi se pri njej v primeru glasovanja lahko štela kot večina glasov skupna večina glasov vseh treh delegacij (SR Srbije in obeh avtonomnih pokrajin), to je skupaj 21 glasov.

O tem vprašanju je razpravljala tudi republiška ustavna komisija na svoji 3. seji dne 9. in 10. marca ter sprejela predlog, ki mu je dala poseben pomen

in ki ga je posredovala v obravnavo in sprejem zvezni ustavni komisiji. Menila je, da bi bilo primerneje postopek usklajevanja v zvezi s 5. točko vezati na dokončno odločanje v ustreznem paritetnem organu (na primer medrepubliškem komiteju) s tem, da bi o vprašanju, ki se usklajuje, izrekla mnenje zvezna skupščina ter bi se postopek v tem paritetnem organu tudi končal.

Ce pa se to stališče pri nadaljnjem izoblikovanju amandmajev ne bi sprejelo, je bila komisija takrat mnenja, da bi bila glede postopka, kot ga določa 2. odstavek 5. točke, lahko podana možnost, da o takem neusklajenem vprašanju odloča zbor narodov zvezne skupščine po postopku, ki je predviden v prvem odstavku 181. člena zvezne ustave, to je z večino glasov na seji, na kateri je navzoča večina njegovih članov, ali pa, da zbor narodov zvezne skupščine odloča s kvalificirano večino.

Na seji republiške ustavne komisije 2. junija 1971 je ponovno prišlo do izraza mnenje, da se glede predpisov o začasnih ukrepih glasuje z navadno večino v pristojnih zborih zvezne skupščine in ne z absolutno večino delegatov vsake republike in avtonomne pokrajine v zboru narodov zvezne skupščine. Vendar je bila na zadnji seji zvezne ustavne komisije sprejeta formulacija, da je predlog predpisa o začasnih ukrepih sprejet v zboru narodov, če za njega glasuje večina delegatov vsake republike in avtonomne pokrajine; predsedstvo SFRJ pa ima možnost razglasiti uporabo predpisa v besedilu, ki je bilo sprejeto z večino glasov (4. točka XXXII. amandmaja).

XXXIV. amandma

V zvezi s 1. točko tega amandmaja sta omenjeni delovni telesi republiške ustavne komisije tako ob obravnavi predloga osnutka ustavnih amandmajev XX—XXVIII z dne 30. 1. 1971 kot tudi predloge osnutka ustavnih amandmajev XX—XL z dne 16. 2. 1971 menili, da vezanje sklepanja mednarodnih pogodb na posebne obveznosti ene ali več republik ali pokrajin ne ustreza in da bi bilo potrebno to nadomestiti z bistvenimi ter posebnimi interesi ene ali več republik ali pokrajin pri sklepanju mednarodnih pogodb. Pri tem bi bilo treba, po njunem mnenju, natanko opredeliti interese republik in avtonomnih pokrajin oziroma v tem amandmaju določiti, da je potrebno poprejšnje soglasje republik oziroma pokrajin pri sklepanju mednarodnih pogodb, kadar to zahtevajo konkretno opredeljeni interesi republik in avtonomnih pokrajin (na primer sodelovanje pri reševanju politike do zamejskih rojakov oziroma pripadnikov narodnosti, ki živijo na ozemlju drugih držav, ter njihovih ekonomskih in socialnih problemov v odnosu do matičnega naroda).

To stališče v osnutku ustavnih amandmajev ni bilo upoštevano.

Na 3. seji republiške ustavne komisije z dne 9. in 10. 3. 1971 je bil v zvezi s 1. točko tega amandmaja sprejet tudi predlog, da je potrebno poprejšnje soglasje republik oziroma avtonomnih pokrajin pri sklepanju mednarodnih pogodb opredeliti kot soglasje republiških oziroma pokrajinskih skupščin.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija v zvezi s 1. točko XXXIV. amandmaja sprejela stališče, da je treba to točko dopolniti tako, da se glasi: »1. Mednarodne pogodbe, ki zahtevajo sprejem novih ali spremembo veljavnih republiških oziroma pokrajinskih zakonov ali iz katerih izhajajo posebne obveznosti za eno ali več republik ali avtonomnih pokrajin, se sklepajo in ratificirajo ob soglasju republik oziroma avtonomnih pokrajin. Postopek sklepanja in ratifikacije mednarodnih pogodb določa zvezna

skupščina ob soglasju republiških in pokrajinskih skupščin.« Republiška ustavna komisija je menila, da bo na ta način republikam in avtonomnim pokrajinama omogočeno, da sodelujejo tudi v postopku ratifikacije mednarodnih pogodb, kar je dejansko zanje bolj pomembno, kot če sodelujejo samo v postopku sklepanja teh pogodb. Predlog je bil na zadnji seji zvezne ustavne komisije tudi sprejet.

V zvezi s 3. točko tega amandmaja je bilo na predlog obeh omenjenih delovnih teles na 3. seji republiške ustavne komisije dne 9. in 10. 3. 1971 sprejeto mnenje, da v tej točki ne bi bilo potrebno z naštevanjem izenačevati republike in avtonomni pokrajini z vsemi drugimi subjekti (to je z občino, delovno in drugo samoupravno organizacijo), ker je značaj delovanja republike in tudi avtonomnih pokrajin na področju mednarodnih odnosov kot družbeno-politične skupnosti z lastnostmi suverene države drugačen, kot pa pri drugih naštetih subjektih.

Zvezni ustavni komisiji je republiška ustavna komisija takrat predlagala tudi naslednjo vsebinsko izboljšavo 3. točke :

»Republika in avtonomni pokrajini imajo pravico vzpostavljati sodelovanje z ustreznimi tujimi ali mednarodnimi organi in organizacijami ter vzdrževati odnose z njimi v okviru določene zunanje politike in mednarodnih pogodb.

Občine, delovne in druge samoupravne organizacije imajo pravico vzpostavljati sodelovanje in vzdrževati odnose z ustreznimi regionalnimi enotami tujih držav v okviru določene zunanje politike in mednarodnih pogodb.«

Tudi ta predlog je zvezna ustavna komisija sprejela.

XXXV. in XXXVI. amandma

Ob obravnavi prvotnih besedil predlogov osnutkov amandmajev z dne 30. 1. 1971 in 16. 2. 1971 je bilo v omenjenih dveh delovnih telesih republiške ustavne komisije izraženo stališče, da bi bilo v XXXV. amandmaju treba poudariti tudi odgovornost predsedstva SFRJ pri izvrševanju njegovih funkcij in povedati, komu je odgovorno. To je bilo delno upoštevano v 6. točki tega amandmaja v osnutku ustavnih amandmajev XX—XL, kjer je opredeljeno, da predsedstvo izvršuje svoje pravice in dolžnosti na podlagi in v okviru ustave in zveznih zakonov, ter je odgovorno za to.

Omenjena delovna skupina ter ustrezna podskupina kot tudi delovna skupina za proučevanje vprašanj komunalnega sistema sta ob obravnavi prvotnega predloga osnutka ustavnih amandmajev XX—XXXVIII z dne 30. 1. 1971 menili, da bi kazalo v besedilu obeh amandmajev (XXXV in XXXVI) konkretno navesti (tekstualno in ne le člene ustave), katere pravice in dolžnosti bodo v pristojnosti predsedstva SFRJ, in katere bodo v pristojnosti predsednika republike (ker le z naštevanjem členov ustave preglednost ni podana).

Ta pripomba je bila upoštevana ter konkretizirana v 3. točki XXXV. in 4. točki XXXVI. amandmaja v osnutku ustavnih amandmajev XX—XL.

XXXIX. amandma

Na predlog omenjene delovne skupine in ustrezne podskupine je bil zvezni ustavni komisiji posredovan predlog vsebinske izboljšave republiške ustavne komisije z dne 9. in 10. 3. 1971, naj se besedilo drugega stavka 4. točke dopolni tako, da bi se glasilo:

»Pri poveljevanje in vojaškem pouku v Jugoslovanski ljudski armadi se lahko izjemoma v skladu z zakonom uporablja eden izmed jezikov narodov Jugoslavije, v njenih delih pa jeziki narodov in narodnosti.«

Po mnenju republiške ustavne komisije je ta sprememba potrebna, da se poudari izjemna uporaba enega izmed jezikov narodov Jugoslavije pri poveljevanju in vojaškem pouku v Jugoslovanski ljudski armadi, kar pa mora seveda ostati v skladu z zakonom. V drugem delu tega besedila pa je med besedama »delih pa« in »jeziki« izpuščena beseda »tudi«, in sicer zaradi jasnosti besedila, da se natančno razmeji izjemna uporaba enega izmed jezikov narodov Jugoslavije v Jugoslovanski ljudski armadi, v delih Jugoslovanske ljudske armade pa uporaba jezikov narodov in narodnosti in ne kumulativno »tudi« uporaba jezikov narodov in narodnosti.

Ta predlog je bil v osnutku ustavnih amandmajev le delno upoštevan in je bila izpuščena beseda »tudi«. Ni bil pa upoštevan predlog glede izjemne uporabe enega izmed jezikov narodov Jugoslavije pri poveljevanju in vojaškem pouku v Jugoslovanski ljudski armadi.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija sprejela predlog, da se besedilo 4. točke XXXIX. amandmaja nadomesti z naslednjim besedilom: »4. V oboroženih silah SFRJ se v skladu z ustavo zagotavlja enakopravnost jezikov ter pisav narodov in narodnosti Jugoslavije.

Z zakonom se določi, v katerih primerih se lahko pri poveljevanju in pouku v JLA izjemoma odstopi od tega načela.«

V primeru, da ta predlog ne bi bil sprejet, pa je komisija menila, naj se sprejme naslednje besedilo te točke: »4. V oboroženih silah SFRJ se v skladu z ustavo zagotavlja enakopravnost jezikov in pisav narodov in narodnosti Jugoslavije.

Pri poveljevanju in vojaškem pouku v JLA se lahko izjemoma v skladu z zakonom uporablja eden od jezikov narodov Jugoslavije, medtem ko se v njenih delih uporabljajo jeziki narodov in ustrezno tudi jeziki narodnosti.«

V zvezi s to točko je bilo izraženo tudi mnenje, da naj bi se v skladu z načelom, ki se predlaga v spremenjenem oziroma dopolnjenem 2. odstavku te točke, to načelo uresničilo v okviru ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XX—XXXIX, s tem, da bi se ta realizacija vezala še na petletni rok.

To stališče je bilo zastopano tudi na seji zvezne ustavne komisije 3. junija. Vendar pa zaradi prevladujočega stališča, da se je treba čimbolj držati prvotnega osnutka amandmaja, kakršen je bil oblikovan na Brionih, zvezna ustavna komisija tega stališča ni sprejela in je ostalo stališče, kot je formulirano v besedilu predloga.

XL. amandma

V zvezi s tem amandmajem je republiška ustavna komisija na svoji 3. seji na splošno opozorila zvezno ustavno komisijo, da je treba delo pri izdelavi ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XX—XXXIX in zagotovitev prehoda na njihovo uporabo čimprej izpeljati tako, da bo ta ustavni zakon oziroma njegov osnutek čimprej v obravnavi. Ta sugestija je bila v zvezni ustavni komisiji kasneje tudi realizirana.

V zvezi z delom republiške ustavne komisije in njenih delovnih teles pri obravnavi besedil posameznih osnutkov ustavnih amandmajev k zvezni ustavi so bili posredovani tudi predlogi in pripombe posameznih članov te komisije in njenih delovnih teles. Ti predlogi in pripombe so bili vselej objavljeni v »Informacijah« Skupščine SR Slovenije in izvršnega sveta. Predlogi in pripombe članov republiške ustavne komisije na njeni 3. seji dne 9. in 10. 3. 1971 pa so bili tudi javno posredovani zvezni ustavni komisiji kot prispevek k javni razpravi in v želji, da se eventualno upoštevajo kot gradivo v delu redakcijske komisije zvezne ustavne komisije ter so bili objavljeni v 11. številki omenjenih »Informacij«.

B.

Skupina za proučevanje komunalnega sistema je teze, predloge osnutka oziroma osnutek zveznih ustavnih amandmajev obravnavala trikrat: na seji dne 3. 2. 1971, na seji dne 25. 2. 1971 ter na seji dne 18. 5. 1971 (predlog stalne konference mest Jugoslavije za opredelitev občine v XX. ustavnem amandmaju).

1. V zvezi s predlogom osnutka ustavnih amandmajev je bilo v skupini postavljeno vprašanje, ali ne bi kazalo v okviru XX. amandmaja opredeliti posebej tudi položaja občine. Posredna definicija občine v tem amandmaju namreč ne zadošča.

V zvezi z XXI. amandmajem je bilo poudarjeno, da je formulacija v 6. točki o prispevkih za pokrivanje splošnih družbenih potreb, ki naj bodo določeni z zakonom, preozka, ter ne omogoča, da se prispevki določijo tudi na druge načine, npr. z družbenim dogovorom.

Ob XXV. amandmaju je bilo izraženo mnenje, da bi morali v okviru določbe o družbenem planiranju izrecno omeniti tudi skupne interese občin oziroma razvojne programe in plane občin.

V zvezi z XXVIII. amandmajem so bile dane nekatere pripombe, katerih smisel je bil v tem, da se v besedilu jasneje opredeli mesto občine v njeni celotni strukturi (posebej naj bi poudarili občino namesto splošnega termina: »in drugih družbeno-političnih skupnosti«; pri temeljnih aktih pa naj bi posebej navedli še statut mesta z več občinami in statut interesne skupnosti).

V zvezi s predlogom osnutka XXXII. (sedaj XXXIV.) amandmaja je bilo izraženo mnenje, da bi morale biti na ustrezen način konzultirane ali vsaj informirane tudi posamezne občine v primerih, ko določena mednarodna pogodba zahteva spremembo njihovih aktov ali jim nalaga posebne obveznosti (npr. v zvezi s šolstvom narodnosti).

V zvezi s predsedstvom in predsednikom republike (amandmaja XXXIV in XXXV, sedanja XXXV in XXXVI) je bilo izraženo mnenje, da bi naj konkretno določili, komu predsedstvo in njegovi člani odgovarjajo za svoje delo, sicer pa bi kazalo natanko navesti, katere funkcije ne bo imelo predsedstvo, katere pa predsednik republike.

V razpravi o XXXVI. in XXXVII. (XXXVII. in XXXVIII.) amandmaju je bilo opozorjeno na problem osebne odgovornosti funkcionarjev, ki kot člani zveznega izvršnega sveta vodijo posamezne resorje zvezne uprave oziroma jasnejše razmejitve osebne od kolektivne odgovornosti. Dana je bila še sugestija, da bi med področji, na katerih se ustanavljajo medrepubliški komiteji, predvideli tudi mednarodno tehnično sodelovanje.

2. Na naslednji seji skupine je bilo ugotovljeno, da pomeni kasnejši predlog osnutka amandmajev po vsebini korak naprej v primerjavi s prejšnjim. Med drugim so bile upoštevane tudi pripombe, ki jih je dala skupina k XXI., XXVIII., XXXIV. in XXXV. (XXXV. in XXXVI.) amandmaju.

V zvezi s pripombo o občini (XX. amandma) so v skupini ugotovili, da formulacija 6. točke kljub nekaterim dopolnitvam ni ustrezna, ker navaja na ostro ločevanje funkcij oblasti in sfere samoupravljanja. V razpravi je bilo ponovno izraženo mnenje, da bi kazalo razmisliti o tem, da se v XX. amandmaju določijo osnovni elementi definicije občine v novih pogojih — z večjim poudarkom na njeni samoupravni vsebini.

V zvezi z drugim odstavkom 5. točke XXI. amandmaja, ki uvaja v ustavo interesne skupnosti, je bilo izraženo mnenje, da je to sicer nujno, vendar pa je besedilo nepopolno. Treba bi bilo namreč povedati, kaj so te skupnosti, kdo jih ustanavlja (ne le: delovni ljudje v združenem delu, temveč tudi občani kot interesenti), kakšen status imajo idr.

Glede pripomb skupine k XXV. in XXXIV. amandmaju (družbeni plan, mednarodni odnosi), ki niso bile upoštevane, je bilo izraženo mnenje, da ne bi kazalo na tem vztrajati, ker bo mogoče ta vprašanja ustrežneje urediti v republiški ustavi.

3. Glede na to, da se je v ustavni komisiji izoblikoval predlog, naj bi v okviru XX. ustavnega amandmaja, verjetno v posebni točki, opredelili tudi občino kot temeljno samoupravno družbeno-politično skupnost delovnih ljudi in občanov, kar pa se ne bi smelo prejudicirati, in določiti, kako naj se občina kasneje izrazi v organizaciji in delovanju federacije, je bilo to vprašanje ponovno obravnavano na seji skupine dne 18. 5. 1971 in na sestanku posebne delovne skupine dne 26. 5. 1971. Na seji skupine je bilo ugotovljeno, da je mogoče predlog formulacije občine v XX. amandmaju, ki ga je pripravila stalna konferenca mest Jugoslavije, sprejeti kot delovno podlago, ker bi s tem olajšali delo pri pripravi sprememb republiške ustave, pa tudi zvezne ustave v drugi fazi. Na sestanku delovne skupine, ki je sledil seji skupine za komunalni sistem zvezne ustavne komisije (na tej seji so se odločili, da predloga stalne konference mest ne sprejmejo, ker definicija ne vsebuje vseh potrebnih elementov, razen tega pa ni bila širše prediskutirana), pa so menili, da predlog stalne konference mest sicer sam po sebi ni sporen, vendar je vprašanje, če nekateri vendarle v njem ne vidijo prvega koraka k postavitvi občine kot konstitutivnega elementa federacije in zvezne skupščine, kar pa — kot kažejo vse dosedanje razprave v ustavni komisiji in skupini za komunalni sistem — ni sprejemljivo.

4. Ob predlogu strokovne redakcijske komisije za spremembe in dopolnitve v osnutku ustavnih amandmajev od XX do XL (25. 5. 1971) je po vsem tem možno ugotoviti naslednje:

— predlog za definicijo občine v XX. amandmaju ni upoštevan. Glede na nekatera nova opozorila v zvezni ustavni komisiji in v naši skupini za komunalni sistem (ter v posebni delovni podskupini) pa na takem predlogu ne bi kazalo vztrajati — predvsem zato, ker ni razčiščeno vprašanje posledic take formulacije na kasnejše spremembe v ustavnih določbah o komunalnem in skupščinskem sistemu;

— določba o interesnih skupnostih (drugi odstavek 6. točke XXI. amandmaja) je v tem predlogu tako dopolnjena, da v glavnem upošteva vse pripombe, ki so bile dane v skupini;

— od drugih konkretnih pripomb so bile nekatere upoštewane, nekatere pa bo treba realizirati v republiški ustavi, tako da z vidika razvoja komunalnega sistema ne bi kazalo vztrajati na nobenih spremembah ali dopolnitvah predloženega besedila zveznih ustavnih amandmajev.

C.

Delovna skupina za proučevanje pravosodnega sistema ter za varstvo pravic človeka in občana in samoupravnih pravic skupne komisije vseh zborov skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja se je vključila v obravnavanje ustavnih amandmajev že takoj ob prvem predlogu osnutka v januarju mesecu 1971. V tedanji fazi je bil v ustavnih amandmajih predviden še poseben amandma, ki je posebej obravnaval nekatera vprašanja s področja pravosodja. Delovna skupina je bila sprva mnenja, da bi se bilo težko v sedanji fazi ustavnih sprememb izogniti vsaj nekaterim spremembam in ureditvam v pravosodju in je zaradi tega imela nekaj zelo konkretnih in podrobnih pripomb na tedanjo formulacijo. Delovna skupina je še večkrat opozarjala na svoje stališče, da bi kazalo v sedanji fazi ustavnih sprememb urediti v ustavnih amandmajih vsaj status vrhovnega sodišča Jugoslavije. Menila je, da je vrhovno sodišče Jugoslavije, kot organ federacije, integralni del mehanizma v političnem sistemu federacije in bi težko v sedanji obliki izpolnjevalo naloge, ki jih bo zastavil nov koncept drugih ustavnih sprememb v političnem sistemu. Delovna skupina je tako stališče opirala predvsem na dejstvo, da so bila temeljna vprašanja v zvezi z razmejitvijo funkcij med federacijo in republikami na področju pravosodja v Sloveniji v glavnem že razčiščena. V okviru Skupščine SR Slovenije je bilo namreč že več razprav, predvsem v komisiji za pravosodje, pozneje pa tudi v delovni skupini, o funkcijah federacije na področju pravosodja. Tako je komisija za pravosodje razpravljala o funkcijah federacije na področju pravosodja že v maju in juniju 1970 in še pozneje v novembru 1970 ter tedaj tudi sprejela stališča, ki jih je posredovala pristojnim telesom zvezne skupščine. Glede na to je bilo delovni skupini v razpravi o ustavni razmejitvi funkcij federacije in republik na področju pravosodja delo zelo olajšano in njena stališča bistveno niso odstopala od že sprejetih stališč. Ker pa zvezna ustavna komisija ni sprejela mnenja, da bi bilo treba področje pravosodja urediti že v tej fazi ustavnih sprememb, bodo že zavzeta stališča delovni skupini služila kot izhodišče pri obravnavanju tega področja v drugi fazi ustavnih sprememb.

V nadaljnjem delu se je delovna skupina vključila v obravnavanje tistih določb osnutka ustavnih amandmajev XX do XXXIX k zvezni ustavi, ki zadevajo področje pravosodja. To so predvsem določbe 5. točke XXIV. amandmaja, glede katerih je bila delovna skupina mnenja, da bi moralo biti sodišče federacije pristojno le v sporih, ko gre za protiustavne ali nezakonite akte ali ukrepe družbeno-političnih skupnosti iz različnih republik, ne pa tudi za spore med delovnimi organizacijami, kar bi se dalo zaključiti iz besedila drugega odstavka te točke.

Delovna skupina je dalje opozorila, da bi bilo treba v amandmaju XXIX v točki 6, ko gre za urejanje vojaških sodišč, povedati, da gre le za sodišča, pristojna za jugoslovansko armado, ne pa za enote teritorialne obrambe, ker le-te spadajo v republiško pristojnost.

K točki 16 istega amandmaja je delovna skupina opozorila na slabo formulacijo, ki v takem besedilu ne bi imela pravega smisla, kajti če je republikam priznana originalna pravica, da sprejemajo svoje zakone, je tudi nemogoče, da pride do spora med takimi zakoni. Lahko gre le za tako imenovane kolizijske norme, kar pa bi bilo treba jasno povedati.

Pripombe delovne skupine k 5. točki amandmaja XXIX in k 16. točki amandmaja XXIX je usvojila tudi republiška ustavna komisija in jih posredovala zvezni ustavni komisiji.

Republiška ustavna komisija je bila na svoji seji 2. junija 1971 v zvezi z 12. podtočko XXIX. amandmaja mnenja, da lahko predloženo besedilo ostane. Pri tem pa je opozorila, da ne bi kazalo širiti pristojnosti federacije na tem področju. Izražen je bil tudi pomislek glede primernosti, da zadrži federacija popolno pristojnost glede postopkov, ker bi s tem dejansko v mnogočem okrnili samostojno urejanje pravosodnega področja v republikah.

Delovna skupina je predlagala tudi, da se za sedanjim amandmajem XXXVIII vstavi nov XXXVIII/a amandma, s katerim naj bi se uvedla za ustavno sodišče pariteta tako, da bi bila zastopana po dva sodnika tega sodišča iz vsake republike in po en sodnik iz avtonomnih pokrajin. Tako naj bi imelo ustavno sodišče Jugoslavije 14 sodnikov. Delovna skupina je predlagala tak amandma na podlagi enotnega mnenja predstavnikov vseh republiških ustavnih sodišč. Republiška ustavna komisija je tak predlog sprejela in ga posredovala zvezni ustavni komisiji. Naš predlog je bil v zvezni ustavni komisiji sprejet.

II. DRUŽBENO EKONOMSKI ODNOSI

V okviru uvodoma omenjenih nalog in izhodišč republiške ustavne komisije je bila osnovna zadolžitev delovne skupine za proučevanje družbenoekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah opredelitev ekonomskih funkcij federacije.

Na podlagi načelnih izhodišč je decembra meseca 1970. leta delovna skupina sprejela podrobnejši program svojega dela, v katerem se je — na podlagi do neke mere že formiranih stališč v SR Sloveniji — globalno opredelila do naslednjih vprašanj:

- sredstev za obrambo (armado, vojno upravo, teritorialno obrambo);
- enotnih temeljev za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov (pravica do dela in svoboda dela, združevanje dela in medsebojni delovni odnosi, delovna skupnost — organizacija združenega dela; pravice, pridobljene na podlagi dela, odločanje o pogojih in rezultatih dela; razpolaganje s sredstvi v družbeni lastnini in druge pravice na teh sredstvih, pogoji in oblike pridobivanja sredstev; samoupravljanje delovnih ljudi v različnih oblikah združenega dela; samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje; osebna lastnina);
- enotnega trga (svobodno gibanje sredstev, blaga in storitev ter svobodno zaposlovanje delovnih ljudi; skupna politika ekonomskih odnosov s tujino, enotna načela politike cen z ustrežno ekonomsko intervencijsko politiko na tržišču ter ustrezn sistem kompenzacij; mere, standardi, patenti, licence, žigi, modeli in vzorci; sistem družbenih blagovnih rezerv; kreditno-monetarni sistem z določanjem enotne valute in izvajanje enotne emisijske, eskontne in reeskontne

politike prek usklajenega sistema narodnih bank; zunanjetrgovinski sistem z enotnimi pogoji blagovne menjave s tujino; carinska in izvencarinska zaščita; devizni sistem; bančni sistem kot sistem institucij združenega dela in položaj drugih centrov finančne moči; sistem premoženjskega zavarovanja; financiranje družbeno-političnih skupnosti in davčni sistem s samostojnostjo republik, z med-republiškim usklajevanjem, z omejitvijo sredstev federacije na zvezni proračun razen sredstev sklada za nerazvite in z omejitvijo samega zveznega proračuna na izdatke za obrambo, zvezne organe, stimulacijo izvoza in dopolnitev financiranja manj razvitih, ter s prispevkom republik za potrebe federacije v obliki kotizacije; organiziranje in dejavnost službe družbenega knjigovodstva; vloga federacije na področju antimonopolne politike, vloga federacije na področju planiranja).

Že v samem programu so bila močnejše poudarjena stališča delovne skupine do sistema kompenzacij, do sredstev za pokrivanje potreb federacije (tudi prispevka republik v obliki kotizacije), da federacija ne sme ustanavljati nikakršnih investicijskih skladov ali drugih skladov (razen sklada za manj razvite) niti prevzemati drugih finančnih obveznosti (razen tistih, ki bodo določene z zvezno ustavo) ter zahtevo, da je treba v najkrajšem času likvidirati državni kapital na ravni federacije in ukiniti druge oblike neproračunske bilance federacije.

Iz vsega pravkar povedanega je razvidno, da so bila zgoraj navedena izhodišča in delovni program dovolj trdna opora za usmeritev prizadevanj delovne skupine v tista bistvena področja in vprašanja, ki so se pozneje v resnici izrazila v zveznih amandmajih XXI do XXVII, XXIX, XXXII in XXXIII. Ker gre za vprašanja odločilnega pomena za opredelitev bistva in vsebine naše jugoslovanske socialistične samoupravne družbe kot celote, ni treba posebej poudarjati, da je bilo delo delovne skupine do zaključka javne razprave o osnutku zveznih amandmajev v pretežni meri posvečeno spremembam in dopolnitvam ustave SFRJ.

Do posamičnih amandmajev osnutka amandmajev k ustavi SFRJ je na seji dne 9. in 10. 3. 1971 skupna komisija vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja, na podlagi stališč delovne skupine za proučevanje družbenoekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah, sprejela naslednje predloge:

XXI. amandma*

V zvezi s 1. in 2. točko tega amandmaja je komisija predlagala popolnoma novo besedilo, katerega namen je bil jasneje opredeliti »temeljno organizacijo združenega dela« in položaj delovnega človeka v njej, predvsem pravice delovnih ljudi do organiziranja temeljne organizacije združenega dela, do izločitve iz delovne organizacije ter do neposredne delitve dohodka, doseženega v temeljni organizaciji združenega dela. Povsem jasno je določeno načelo, da delovni ljudje odločajo o dohodku neposredno v temeljni organizaciji združenega dela.

V zvezi s 3. točko tega amandmaja je komisija predlagala novo besedilo prvega odstavka te točke ter določene spremembe tretjega odstavka te točke. Po predlogu komisije so organizacije združenega dela dolžne zagotavljati

* Celotno besedilo predlogov republiške ustavne komisije do osnutka zveznih amandmajev je bilo objavljeno v 11. številki »Informacij«.

pogoje, ki naj vsakemu delovnemu človeku v združenem delu z družbenimi sredstvi na podlagi njegovega dela omogočijo uveljavljati osebni dohodek in druge pravice vsaj v obsegu, ki mu zagotavlja socialno varnost in stabilnost. Omenjeno besedilo je po mnenju ustavne komisije ustreznejše od besedila, ki je bilo predloženo in iz katerega ni bilo jasno, kdo zagotavlja in kaj se zagotavlja vsakemu delovnemu človeku. Nekateri so namreč predloženo besedilo tolmačili tako, da širša družbena skupnost a priori zagotavlja vsakomur socialno varnost in stabilnost ne glede na napore in uspehe delovne organizacije in samega delovnega človeka, kar pa ni sprejemljivo.

K 4. točki je ustavna komisija predlagala dopolnitve tako, da delovni ljudje merila in osnove za delitve osebnih dohodkov usklajujejo ne samo s samoupravnimi sporazumi, temveč tudi z družbenimi dogovori; instituciji samoupravnega sporazuma in družbenega dogovora pa je uskladila z opredelitvijo obeh v 9. točki amandmaja XXII.

Prav tako je komisija predlagala določene spremembe v zvezi z 8. točko. Bistvo njenega predloga je v črtanju predloženega teksta, s katerim se obveznosti organizacij združenega dela do družbeno-političnih skupnosti določajo tudi v odvisnosti »od sposobnosti vsake organizacije združenega dela«.

V zvezi s predlogom za novo 10. točko XXI. amandmaja je republiška ustavna komisija na svoji seji 2. junija 1971 sprejela predlog Zveze sindikatov Jugoslavije in besedilo, s katerim bi nadomestili sedanje določbe 2. odstavka 18. člena ustave SFRJ (prisilna uprava). Na seji republiške ustavne komisije so bili izraženi tudi pomisleki o utemeljenosti predloženega novega besedila. Vendar je prevladalo prepričanje, da je treba besedilo vključiti v ustavni amandma, čeprav se tudi s posebnimi začasnimi ukrepi samoupravljanje delovnih ljudi ne sme popolnoma izključiti.

XXII. amandma

Bistvo predloga k 1. točki tega amandmaja je v tem, naj se že v ustavi določi, da delovni ljudje združujejo svoje delo in urejajo medsebojna razmerja ne samo s samoupravnimi sporazumi, kot določa zvezni osnutek, temveč tudi z drugimi samoupravnimi akti (statutarnimi določbami, sklepi organov upravljanja in podobno) pa tudi s civilno-pravnimi pogodbami. Predlagana je bila dopolnitev 3. točke tega amandmaja, s katero se določa, da združevanje sredstev delovnih organizacij za partnerje ne pomeni samo povečanja poslovnega rezultata in aдекватne udeležbe pri dohodku, temveč tudi ustrezno udeležbo na skupnem riziku v primeru, če skupno poslovanje ne doseže pričakovanih rezultatov.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija v zvezi s 4. odstavkom (prejšnjim 3. odstavkom) 8. točke tega amandmaja sprejela predlog, naj se ta odstavek črta. Predloženo besedilo in črtanje besed »se urejajo z zveznim zakonom«, namreč pomeni le ponavljanje splošnih načel XXI. in XXII. amandmaja o ustanavljanju in poslovanju, sodelovanju in delitvi dohodka, ki veljajo za vse organizacije združenega dela. Zato je v predloženem besedilu obravnavani odstavek nepotreben.

Poleg tega predloga sta bili na seji ustavne komisije za primer, da ne bi uspeli s predlogom o črtanju omenjenega odstavka, sprejeti še dve rezervni rešitvi. Po prvi naj bi predloženo besedilo dopolnili, da bi se glasilo takole:

»Ustanovitev in poslovanje organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s posli prometa blaga in uslug, se ureja v skladu z načeli združenega dela in samoupravljanja s pogodbami o medsebojnem vplivu na poslovno politiko v okviru njihovega trajnejšega sodelovanja s proizvodnimi in drugimi organizacijami, skupnega prevzemanja rizika in ustrezne udeležbe v dohodku, ustvarjenem s tem sodelovanjem.«; po drugi pa naj se predloženo besedilo sprejme s tem, da se upošteva »trajšnejše« sodelovanje.

XXII. a amandma

Na seji republiške ustavne komisije dne 2. junija so bili najprej ponovno izraženi pomisleki, ali naj se vprašanja samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja uredijo s posebnim samostojnim amandmajem. Po obširni razpravi je končno prevladalo mnenje v prid predlogu Zveze sindikatov Jugoslavije, da se omenjena vprašanja zaradi svojega pomena uredijo s samostojnim amandmajem. Na seji komisije sta bila podana dva predloga formulacij, vendar se komisija glede predlogov ni posebej opredelila in je oba posredovala zvezni ustavni komisiji.

Po prvem predlogu naj se v 1. odstavku 1. točke besede »in način uresničevanja« prenesejo na konec stavka, predhodno besedilo pa temu prilagodi; 2. odstavek te točke pa naj se v celoti črta, ker je obravnavanje monopola vsebovano v zadostni meri že v drugih ustavnih amandmajih in v 30. členu ustave SFRJ.

Po drugem predlogu pa naj bi se 1. točka glasila:

»Delovni ljudje in občani, uresničujoč svoje samoupravne pravice in dolžnosti, lahko s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem urejajo medsebojne odnose v uresničevanju svojih samoupravnih pravic in družbenih interesov in način tega uresničevanja.

S samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom se ne more kršiti načelo delitve po delu, ustvarjati kakršenkoli monopol (30. člen ustave) ali omejevati neodtujljive samoupravne pravice delavcev, ki so določene z ustavo.«

V zvezi s 3. točko XXII. amandmaja je komisija menila, da predloženo besedilo 1. odstavka te točke ne ustreza, ker prepušča določanje obveznosti brez omejitev zakonu. Zato naj se ohrani prejšnje besedilo zadnjega odstavka 9. točke XXII. amandmaja, ki določa, da zakon ureja ta vprašanja v skladu z republiško ustavo. Glede 2. odstavka te točke pa se je komisija opredelila za predlog, da se novi 2. odstavek v celoti črta.

XXIII. amandma

Se posebno pomemben je bil predlog komisije k 3. točki tega amandmaja, s katerim je treba delavcem, zaposlenim v dopolnilnem delu, s kolektivno pogodbo zagotoviti pravice v skladu z določbami XXI. amandmaja, ki določa pravice delovnega človeka v združenem delu. S predlagano dopolnitvijo se namreč delavcem, ki so zaposleni pri zasebnikih, jamči enak položaj glede pridobivanja osebnega dohodka, kot je priznan delovnemu človeku v temeljni organizaciji združenega dela, kar paktično pomeni, da bo treba delavcem, zaposlenim v dopolnilnem delu, s kolektivno pogodbo zagotoviti, da tudi njim pripada — v skladu z načelom delitve po delu — osebni dohodek, sorazmeren

rezultatom njihovega dela in njihovem osebni prispevku k skupnemu poslovnemu uspehu.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija obširno in temeljito razpravljala o tem amandmaju in se je večina članov ustavne komisije strinjala s predloženim besedilom. Nekaj članov ustavne komisije pa je opozorilo na nevarnost in se pri tem sklicevalo na kritične pripombe, ki so bile izražene v javni razpravi, da se z združevanjem dela in sredstev občanov, ki opravljajo samostojno delo, in z zaposlovanjem drugih delavcev praktično odpira možnost za ustanavljanje privatnih podjetij z velikim številom zaposlenih. Zato bi bilo treba v ustavi določiti, da se z zakonom omeji možnost zaposlovanja delavcev pri zasebnikih oziroma omejiti združevanje osebnega dela in sredstev občanov tako, da ne preseže obsega malih podjetij po mednarodnih normativih. Ustavna komisija slednjih predlogov ni sprejela. Pri tem je bilo poudarjeno, da predloženo ustavno besedilo v zadostni meri omogoča republikam reševati vsa odprta vprašanja osebnega dela s svojimi zakoni. V zvezi z opozorili na nevarnost neupravičenega bogatenja je bila komisija mnenja, da je treba za preprečitev takih pojavov v izvajanju amandmaja predvideti vse potrebne ukrepe.

XXIV. amandma

Republiška ustavna komisija je bila na svoji seji 2. junija 1971 mnenja, da je bilo besedilo prvega odstavka 5. t o č k e v osnutku ustrežnejše. Bistveni element protiustavnega predpisa ali drugega akta mora namreč biti tudi to, da tak akt ruši enotno tržišče, kar se samo ob sebi v sedanjem besedilu ne razume. Zaradi tega je bila komisija mnenja, da bi bilo treba na koncu prvega odstavka piko brisati in dodati besedilo: »in s tem ruši enotnost jugoslovanskega tržišča.«

Poleg tega je bila komisija mnenja, da je formulacija na koncu tega odstavka »postavljajo v neenakopraven ali neugoden položaj« zelo nedoločna, posebno kar zadeva pojem neugoden položaj. Dejstvo je namreč, da bo praktično v slehernem sporu ena od strank, to je organizacija združenega dela ali delovni ljudje, v neugodnejšem položaju. Zaradi tega je tembolj pomembno, da je podan nadaljnji pogoj, da se s tem ruši enotnost jugoslovanskega tržišča.

Drugi odstavek te točke pa po mnenju ustavne komisije presega okvir, ki ga določa prvi odstavek, saj pravi, da rešuje spore, ki izhajajo iz takih, se pravi onih iz prvega odstavka, protiustavnih ali protizakonitih aktov sodišče, ki ga določa zvezni zakon. Nemogoče je torej, da spore, za katere govori prvi odstavek, da so protiustavni, drugi odstavek širi še na protizakonite.

K 6. t o č k i je bilo na seji republiške ustavne komisije 9. in 10. marca 1971 predlagano povsem novo besedilo, ki se glasi:

»Kadar se z akti federacije, s katerimi se določa skupna ekonomska politika ali sprejemajo ukrepi za njeno izvajanje, trajneje in v večjem obsegu zmanjšuje dohodek organizacij združenega dela posameznih panog ali gospodarstva na območju republik oziroma pokrajin, se obenem določa in zagotavlja tudi kompenzacija v korist teh organizacij združenega dela.« S predlaganimi spremembami in dopolnitvami besedila se kompenzacija opredeljuje kot instrument ekonomske politike, katere primarni koristnik je delovna organizacija in šele izvedeno iz tega osnovnega principa republika oziroma pokrajina. Nadalje lahko kompenzacija v sistemov svobodnega in enotnega tržišča pomeni povračilo le za izjemne ukrepe zveznih organov, s katerimi se trajneje in v večjem obsegu poslabšuje položaj določenih gospodarskih panog.

Republiška ustavna komisija se je na svoji seji dne 2. junija opredelila v zvezi s 6. točko za dve varianti. Po prvi varianti naj se v tej točki črtajo besede »in zagotavljanja enakopravnosti republik in avtonomnih pokrajin« ter na koncu točke dodajo besede »trajneje in v večjem obsegu«; po drugi varianti naj bi se 6. točka dopolnila na koncu samo z besedami »trajneje in v večjem obsegu«.

Na zvezni ustavni komisiji teh predlogov niso sprejeli. V obrazložitvi za odklonitev teh predlogov je bilo poudarjeno, da je vprašanje kompenzacij predmet soglasja republik in avtonomnih pokrajin (v smislu XXXII. amandmaja). Glede formulacije »trajneje in v večjem obsegu« pa je bilo rečeno, da je ta formulacija nesprejemljiva zato, ker se enakopravnost republik in avtonomnih pokrajin sploh ne sme kršiti in ne samo »trajneje ali v večjem obsegu«; zato je ta formulacija nesprejemljiva.

XXV. amandma

Republiška ustavna komisija je na svoji 3. seji ocenila, da predvsem drugi odstavek zveznega amandmaja ni ustrezen odraz tržnega gospodarstva in potreb sedanje samoupravne družbe po planiranju, čemur sicer že sledi veljavni zvezni zakon o družbenem planiranju. Prav tako je izrazila mnenje, da družbeni plan Jugoslavije ne more temeljiti na družbenem dogovoru delovnih ljudi, ker takega družbenega dogovora sedanja družbena praksa ne prizna. V skladu z omenjenimi ocenami in ugotovitvami je ustavna komisija predlagala dopolnitve prvega in tretjega odstavka ter popolnoma novo besedilo drugega odstavka obravnavanega amandmaja.

XXVII. amandma

K 1. točki je bila predlagana dopolnitev v skladu z mnenjem republiške ustavne komisije, da je treba federaciji priznati pravico določati tudi stopnje zveznega prometnega davka.

XXIX. amandma

V 5. podtočki so bile predlagane dopolnitve, v smislu katerih naj federacija ne bi imela pravice določati obvezno združevanje v zvezno gospodarsko zbornico v vseh primerih, temveč le združevanje na območju cele države, kolikor je to pomembno za vso državo. Federacija naj ima tudi pravico urejati menico in ček.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija v zvezi s 5. podtočko sprejela predlog, naj se besedilo »ureja zunanjetrgovinsko in devizno poslovanje in drugo ekonomsko poslovanje z inozemstvom in zagotavlja njihovo izvajanje;« nadomesti z besedilom »ureja sistem zunanjetrgovinskega, deviznega in drugega ekonomskega poslovanja z inozemstvom in zagotavlja njihovo izvajanje;«; ter da se za besedami »ureja združevanje gospodarskih organizacij v gospodarsko zbornico za ozemlje Socialistične federativne republike Jugoslavije«; dodajo besede »kolikor je to v interesu za vso državo;«. Ta izboljšava je bila na seji zvezne ustavne komisije sprejeta.

XXXII. amandma

Pomemben je predlog delovne skupine v smeri dopolnitve 1. točke tega amandmaja, po katerem je treba vezati na medrepubliški usklajevalni postopek tudi določanje zveznega prometnega davka in ukrepov, ki zahtevajo kompenzacije, ter določajo način in oblike kompenzacij. Že pri obravnavi 6. točke amandmaja XXIV se je republiška ustavna komisija zavzela za jasno dopolnitev določb XXXII. amandmaja, ker so kompenzacije tako pomemben ekonomski instrument, da je za vsako fazo njihovega uresničevanja potrebno soglasje republik.

XXXIII. amandma

V zvezi s 3. točko je ustavna komisija na svoji 3. seji 9. in 10. marca predlagala novo besedilo o dohodkih federacije, ki se glasi:

»Dohodki federacije so:

- carine in zvezne takse,
- prispevki republik in avtonomnih pokrajin, toda največ do zneska skupnih izdatkov federacije, določenih v soglasju z republikami in avtonomnimi pokrajinami.

Prispevek vsake republike in avtonomne pokrajine se ugotavlja v določenem fiksnem znesku v skladu z njeno udeležbo v družbenem proizvodu vse države in uresničuje tako, da se federaciji odstopa del dohodkov od obdavčitev proizvodov in storitev v prometu.«

Predlagano besedilo je predvsem jasnejše, ker našteva dohodke federacije na nedvoumen način, pomeni pa tudi vsebinsko novost, saj se kot osnova za izračun fiksnega prispevka vsake republike in avtonomne pokrajine uvaja udeležba posamezne republike in pokrajine pri ustvarjanju družbenega proizvoda vse države. Republiška ustavna komisija je menila, da pomeni kategorija družbenega proizvoda objektivnejši in stabilnejši kriterij za določanje prispevka republik in avtonomnih pokrajin, od »enakega odstotka na območju republike in pokrajine pobranega prometnega davka«, katerega vloga bi se v slednjem primeru zreducirala na funkcijo fiskalnega instrumenta.

Republiška ustavna komisija je na svoji seji 2. junija v zvezi s 3. točko sprejela stališče, da bi glede na prejšnja stališča komisije in upoštevajoč vse nasprotno predloge kazalo besedilo te točke spremeniti tako, da bi se glasilo: »Dohodki federacije so carine, zvezne takse in dohodki iz dela zveznih organov in organizacij, kakor tudi prispevki republik in avtonomnih pokrajin v fiksnem znesku, ki se realizirajo z odstopanjem federaciji na način, določen z zveznim zakonom iz dela dohodka, ustvarjenega z obdavčenjem proizvodov in uslug v prometu, največ pa od zneska skupnih izdatkov federacije, določenih ob soglasju republik in avtonomnih pokrajin.«

Ta predlog na zvezni ustavni komisiji ni bil sprejet z obrazložitvijo, da je financiranje federacije predmet soglasja republik in avtonomnih pokrajin. Poleg tega pa je način določanja teh dohodkov in njihovo odstopanje federacije prepuščeno ureditvi z zveznim zakonom in je bila v tem smislu 3. točka na zadnji seji zvezne ustavne komisije še dopolnjena.

Na zadnji seji republiške ustavne komisije je bilo v zvezi s 4. točko XXXIII. amandmaja sprejeto stališče, da je treba 2. odstavek te točke dopolniti

z novim stavkom, ki naj se glasi: »Uresničevanje obveznih posojil zagotavljajo republike oziroma avtonomni pokrajini s svojimi predpisi.«

Tudi ta predlog zvezna ustavna komisija ni sprejela z obrazložitvijo, da je kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko ne dovolj razvitih republik in pokrajin predmet soglasja republik in avtonomnih pokrajin.

Poleg omenjenih predlogov republiške ustavne komisije je bilo zvezni ustavni komisiji posredovanih tudi večje število posamičnih predlogov k osnutku zveznih amandmajev, bili so sicer izoblikovani med delom republiške ustavne komisije ali v okviru delovne skupine, ki pa niso bili deležni širše podpore.

Delovna skupina za proučevanje družbenoekonomskega sistema in samoupravljanja v gospodarstvu in družbenih službah pa s sejo republiške ustavne komisije z dne 9. in 10. 3. 1971 še ni končala z delom na zveznih amandmajih. Zaradi nepretrganega dela redakcijske komisije zvezne ustavne komisije v času, ko je potekala javna razprava o zveznih amandmajih, je morala delovna skupina v širši ali ožji sestavi sproti in tekoče zavzemati stališča do pomembnejših novih predlogov k osnutku zveznih amandmajev, ki so bili omenjeni na sejah redakcijske komisije zvezne ustavne komisije, ali pa v drugih organih in organizacijah. V tem času je bilo izmenjanih tudi nekaj stališč in gradiv z drugimi republikami, posebno SR Hrvatsko o važnejših vprašanih financiranja družbeno-političnih skupnosti, kotizacije, kompenzacij, vloge poslovnih bank, reeksporterjev in drugih centrov finančne moči, še posebej pa glede usode tako imenovanega državnega kapitala in izvenproračunske bilance federacije.

III. PRIPRAVE USTAVNEGA ZAKONA ZA IZVEDBO ZVEZNIH AMANDMAJEV

Za izvedbo ustavnih amandmajev in za zagotovitev prehoda na njihovo uporabo bo v smislu amandmaja XL izdan poseben ustavni zakon. Za pripravo tega zakona je bila v okviru zvezne ustavne komisije postavljena posebna delovna skupina. Zaradi sodelovanja pri pripravi ustavnega zakona je bila tudi v okviru skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja ustanovljena posebna delovna skupina.

Zaporedne faze priprav ustavnega zakona so si sledile zelo hitro — po delovni zasnovi so bile pripravljene različne variante besedil do samega osnutka, ki ga je nato določil zbor narodov zvezne skupščine in je bil obravnavan v vseh zboreh zvezne skupščine. Temu je takoj sledila priprava predloga ustavnega zakona, ki je bil izdelan v zvezni delovni skupini in predložen zvezni ustavni komisiji.

Republiška delovna skupina za ustavni zakon je obravnavala vse osnutke in predloge ustavnega zakona ter dajala svoje pripombe in predloge in tako sodelovala pri oblikovanju najustrežnejših rešitev.

Ustavni zakon naj bi omogočil organizirano izvajanje ustavnih amandmajev. Poleg uvodnih splošnih določb o uporabi ustavnih amandmajev je v posebnem poglavju urejeno vprašanje volitev in konstituiranja predsedstva SFRJ, izvolitve novega zveznega izvršnega sveta, funkcioniranja zvezne uprave v prehodni dobi z rokom za sprejem novega zakona o zvezni upravi. Težišče zakona je v urejanju obstoječe zvezne zakonodaje glede na spremenjeno zakonodajno funk-

cijo federacije. V drugih določbah ustavnega zakona se ureja še vprašanje usklajevanja sedanjega zveznega proračuna, upravljanja in delovanja narodne banke Jugoslavije ter narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin ter določajo sodni organi, ki so pristojni za posebne postopke v zvezi z akti in dejanji, ki spodbkopavajo enotnost jugoslovanskega tržišča.

Tak koncept strukture ustavnega zakona je bil zastavljen že v prvih zasnovah in v kasnejših fazah ni bistveno spremenil.

Določbe, ki se v ustavnem zakonu nanašajo na organe federacije, so bile že od vsega začetka skladno in sporazumno pripravljene in glede njih ni bilo različnih stališč. V njih gre predvsem za ureditev prehodnega režima in določitev rokov, do katerih naj bi bilo izvoljeno in konstituirano predsedstvo SFRJ, nov zvezni izvršni svet in sprejet nov zakon o zvezni upravi, ki bo omogočil organizacijo in delovanje zvezne uprave v novih pogojih. Roki so bili prvotno postavljeni zgolj orientacijsko, kasneje pa so bili dokončno določeni tako, da bodo novi organi federacije lahko čimprej pričeli delovati v smislu ustavnih amandmajev.

Najbolj obsežna, podrobna in zapletena je skupina določb, ki se nanašajo na izvedbo ustavnih amandmajev na področju zvezne zakonodaje. Različne alternative in številne variante so izhajale predvsem iz naslednjih izhodišč:

— Zvezne zakone na področjih, na katerih federacija ne bo več imela zakonodajnih pristojnosti, je treba takoj ali pa v najkrajšem možnem roku po uveljavitvi ustavnih amandmajev razveljaviti, da bi lahko republike in avtonomne pokrajine čimprej začele izvajati svojo zakonodajno funkcijo na teh področjih oziroma da se omogoči neposredna in čimprejšnja uporaba ustavnih amandmajev tam, kjer republiška in druga zakonodaja ne bo potrebna.

— Zvezne zakone na tistih področjih, na katerih še ostaja zvezna zakonodajna pristojnost v celoti ali v skrčenem obsegu, je treba v čim krajših rokih uskladiti z ustavnimi amandmaji, pri čemer je treba določenim področjem zakonodajne ureditve zagotoviti prioriteto reševanje.

— Pri izvedbi ustavnih amandmajev, še posebej pa pri urejanju vprašanj zvezne zakonodaje, je treba zagotoviti kontinuiteto pravne ureditve in pravno varnost, da ne bi prišlo do pravnih praznin in ovir za uresničevanje pravic delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij.

Na podlagi upoštevanja teh načel so bili v ustavnem zakonu zvezni zakoni razvrščeni v več kategorij:

1. zakoni, ki prenehajo veljati takoj (splošni zakoni in drugi, ki nimajo več ustavne podlage niti v federaciji niti v republikah oziroma avtonomnih pokrajinah ali pa so nepotrebni);

2. zakoni, ki prenehajo z dnem, določenim z republiškim oziroma pokrajinskim zakonom, najkasneje pa 31. 12. 1971 (zakoni, ki urejajo vprašanja, za katera so po ustavnih amandmajih pristojne republike oziroma avtonomne pokrajine) in

3. zakoni, ki ostanejo v zvezni pristojnosti tudi po uveljavitvi ustavnih amandmajev, morajo pa se z njimi uskladiti do 31. 12. 1971 (prioritetni zakoni) oziroma do 31. 12. 1972 (preostali zvezni zakoni).

Treba je povedati, da so se glede razvrstitve posameznih zveznih zakonov vodile dokaj polemične razprave in da je bilo v številnih primerih potrebno usklajevati povsem nasprotna stališča. Izražale so se tudi tendence, da bi po

tej poti v nekaterih primerih z različni izjemami obšli ustavne amandmaje in ohranili obstoječe stanje — zlasti v primerih, ko je izguba zakonodajne funkcije hkrati pomenila tudi prenehanje določenega zveznega upravnega organa ali druge zvezne institucije in nekaterih materialnih ugodnosti. Ob tem so se pojavljala tudi smiselno preširoka in različna netočna tolmačenja pomena posameznih določb ustavnih amandmajev.

V zvezi z urejanjem vprašanj na področju zvezne zakonodaje je republiška delovna skupina za ustavni zakon predložila več sprememb in dopolnitev, ki so dobile podporo tudi v republiški ustavni komisiji.

Tako je bilo med drugim tudi predlagano, da se v ustavnem zakonu črta izjema, s katero naj bi ostale v veljavi posamezne določbe splošnega zakona o zdravstvenem zavarovanju. Ta izjema se namreč nanaša na določanje obveznih oblik zdravstvenega varstva z zveznim zakonom in v tej zvezi na zagotavljanje sredstev nerazvitim republikam oziroma pokrajinam, ki same ne morejo zagotoviti tega obveznega nivoja zdravstvenega standarda. Po našem mnenju predpisovanje obveznih oblik zdravstvenega varstva z zveznim zakonom nima podlage v ustavnih amandmajih; materialni odnosi pa so še nadalje urejeni tako, da ostaja dolžnost federacije glede zagotavljanja dopolnilnih sredstev za potrebe zdravstva in drugih družbenih služb v nerazvitih območjih (po določbi tretjega odstavka 123. člena ustave, ki ostaja nespremenjen in po 2. točki XXXIII. amandmaja).

Po takem našem predlogu je bila prvotno predvidena rešitev spremenjena tako, da naj bi izjema v navedenem smislu veljala le do konca letošnjega leta, dotlej pa je treba pripraviti zvezni zakon, ki bo na podlagi 123. člena zvezne ustave in 2. točke XXXIII. amandmaja uredil način zagotavljanja dopolnilnih sredstev za financiranje družbenih služb v republikah oziroma avtonomnih pokrajinah, ki nimajo zadostnih lastnih sredstev.

Po predlogu republiške skupine za ustavni zakon je bila v predlogu ustavnega zakona črtana tudi prej predvidena izjema, po kateri bi ostale v veljavi nekatere določbe temeljnega zakona o izmeri zemljišč in katastru, ki bi imele daljnosežne posledice za bodoče delovanje in organizacijo geodetske službe v federaciji in republikah.

Sprejet pa ni bil naš predlog, da se temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju in temeljni zakon o invalidskem zavarovanju, ki po predlogu ustavnega zakona ostajata v pristojnosti federacije, preneseta v republiško pristojnost, pri čemer bi si zvezna zakonodaja pridržala le urejanje temeljnih načel. Sicer je bil ta predlog odvisen od določene precizacije ustreznega besedila v ustavnem amandmaju XXIX, ki pa ni bila sprejeta.

Med pripravo osnutka in kasneje predloga ustavnega zakona so bile izražene zahteve, da se takoj in neposredno uveljavijo temeljne pravice delovnih ljudi v organizacijah združenega dela na podlagi XXI. in XXII. amandmaja. Tako je kasneje prišla v besedilo predloga ustavnega zakona določba, da se določbe amandmajev XXI in XXII, ki se nanašajo na pravice delovnih ljudi do organiziranja temeljnih organizacij združenega dela, do pridobivanja in delitve dohodka in do sredstev družbene reprodukcije ter na pravico temeljnih organizacij združenega dela do njihovega združevanja uporabljajo od dneva, ko jih razglasi zvezna skupščina. S tem dnem nehajo veljati določbe vseh zakonov, ki nasprotujejo amandmajem XXI in XXII glede pravkar omenjenih razmerij.

Ta načelna določba ustavnega zakona je velikega političnega pomena za hitrejši razvoj samoupravljanja in predstavlja ustavno-pravni odraz teženj II. kongresa samoupravljalcev v Sarajevu.

Glede usode sredstev sedanjega zveznega proračuna in sprememb veljavnih aktov o financiranju federacije je bilo predloženih več alternativ in so bila izražena različna stališča. Končno je prišla v predlog ustavnega zakona rešitev, ki predvideva uskladitev obstoječih predpisov o financiranju federacije in zveznega proračuna z ustavnimi amandmaji v roku treh mesecev po uveljavitvi ustavnega zakona.

Predvidene začasne rešitve glede upravljanja narodne banke Jugoslavije in pooblastila obstoječim centralam narodne banke v glavnih mestih republik, da začnejo opravljati funkcije narodnih bank republik, so bile sporazumno sprejete in glede teh ni bilo različnih stališč.

Ves čas priprave ustavnega zakona so se precej razhajala mnenja o določbi, s katero se v ustavnem zakonu določajo pristojnosti ustavnega sodišča Jugoslavije in vrhovnega gospodarskega sodišča v zvezi z varstvom interesov enotnega jugoslovanskega tržišča. Tudi v republiški delovni skupini za ustavni zakon so bili izraženi pomisleki v zvezi s predlaganimi rešitvami v ustavnem zakonu, zlasti glede tega, da bi vrhovno gospodarsko sodišče v prvi in edini stopnji razsojalo o odškodninskih zahtevkih v zvezi s protiustavnimi ali protizakonitimi akti in dejanji, s katerimi se spodkopava enotnost trga. V končni predlog je nato, v skladu s temi pripombami, prišla rešitev, po kateri na prvi stopnji rešuje take tožbe višje gospodarsko sodišče v republiki, na drugi stopnji pa vrhovno gospodarsko sodišče.

Ob pripravah ustavnega zakona je bilo ves čas prisotno vprašanje, ali je potrebno njegovo vsebino razširiti še z nekaterimi drugimi rešitvami v neposredni ali posredni povezavi z uresničevanjem intencij ustavnih amandmajev.

Tako so se v delovni skupini za ustavni zakon pri republiški ustavni komisiji in v delovni skupini zvezne ustavne komisije, ki je pripravljala vse osnutke in predloge ustavnega zakona, obravnavala naslednja pomembnejša vprašanja, ki še niso bila dokončno rešena oziroma so le delno vključena v nekatere rešitve predloga ustavnega zakona ali pa je bilo odločeno, da bodo rešena s posebnimi predpisi:

1. Obveznosti »izvenproračunske« bilance federacije.

V prvih zasnovah je bilo zamišljeno, da bo razrešitev tega vprašanja urejena z ustavnim zakonom. Zvezni izvršni svet naj bi pripravil vse potrebne predloge na podlagi sporazuma z republikami oziroma avtonomnimi pokrajinami. Rešitve so se dolgo pripravljale in ko je prišlo do načelnega sporazuma, je bilo hkrati sklenjeno, da se ta vprašanja uredijo s posebnimi predpisi po možnosti še pred sprejetjem ustavnega zakona.

2. »Državni kapital« v bivših zveznih bankah.

Tudi za rešitev tega materialno-finančnega vprašanja so bili zadolženi organi zveznega izvršnega sveta—in prav tako je prišlo do sklepa, da se te rešitve pripravijo v posebnih predpisih. V tej zvezi je bil pripravljen osnutek novega zakona o bankah in kreditnih poslih, ki naj bi vseboval tudi rešitve teh vprašanj.

3. Ureditev pogodbenih in drugih mednarodnih obveznosti, ki so bile povzete do uveljavitve amandmajev in za katere naj bi bile v bodoče odgovorne republike in pokrajine ter začasna ureditev postopka glede dajanja soglasja republik in avtonomnih pokrajin pri sklepanju mednarodnih pogodb, iz katerih

izhajajo posebne obveznosti za eno ali več republik oziroma avtonomnih pokrajin ali terjajo izdajo novih oziroma spremembo obstoječih republiških ali pokrajinskih zakonov.

Po predhodnih konzultacijah je bilo sklenjeno, da se rešitve v tej smeri vključijo v ustavni zakon — konkretna formulacija ustreznih določb pa naj bi bila predložena v končni fazi priprave besedila predloga ustavnega zakona.

4. Veljavnost deklaracij, resolucij in priporočil, ki jih je doslej sprejela zvezna skupščina.

V eni od variant osnutka ustavnega zakona je bilo predvideno, da se ti akti — podobno kot zakoni — prenehajo uporabljati ali v celoti ali posamezni njihovi deli, ki niso v skladu z ustavnimi amandmaji oziroma glede katerih federacija nima več funkcij. V delovni skupini smo tudi predlagali, da se napravi pregled vseh zveznih deklaracij, resolucij in priporočil ter opredeli veljavnost vsake posebej. Tak pregled je bil sicer napravljen, vendar pa v prvi predlog ustavnega zakona te rešitve kasneje niso bile vnesene. Resolucije in drugi omenjeni akti, ki sicer niso pravno obvezni, imajo pa močan vpliv na zakonodajo v federaciji in v republikah oziroma avtonomnih pokrajinah ter morajo zato ob ustavnih amandmajih deliti enako usodo kot zvezni zakoni. Naša delovna skupina je vztrajala pri predlogu, da bi moral ustavni zakon določiti, da prenehajo učinkovati omenjeni akti ali njihovi deli, ki niso v skladu z ustavnimi amandmaji oziroma glede katerih federacija nima več funkcij.

V končni predlog ustavnega zakona so bile nato uvrščene resolucije, ki se tako lahko uporabljajo le v skladu z ustavnimi amandmaji.

5. Ves čas priprave ustavnega zakona so hkrati tekle pospešene priprave novega zakona o zveznem izvršnem svetu in o zvezni upravi, s katerima naj bi bila v skladu z ustavnimi amandmaji urejena vprašanja statusa, organizacije, delovnega področja in delovanja zveznega izvršnega sveta in organov zvezne uprave. Ker je bilo pričakovati, da bosta oba zakona pripravljena hkrati ali vsaj neposredno po sprejemu ustavnega zakona, je predlog ustavnega zakona predvidel le najnujnejše rešitve o teh vprašanjih v prehodni dobi in določil rok za začetek delovanja zveznega izvršnega sveta in sprejem zakona o zvezni upravi. Hkrati je bilo zavzeto stališče, da bodo tudi te minimalne določbe v končni fazi ustavnega zakona lahko odpadle, če bi bila zakona o zveznem izvršnem svetu in zvezni upravi sprejeta pred sprejemom ustavnega zakona ali istočasno.

Priprave ustavnega zakona so potekale pospešeno in je bilo treba v zelo kratkih rokih reagirati na številne spremembe in variante v osnutkih in predlogih. Zato je delovna skupina za ustavni zakon pri republiški ustavni komisiji kolikor je bilo mogoče sodelovala z zainteresiranimi oziroma prizadetimi republiški organi in organizacijami. Pri tem je bilo zlasti intenzivno in koristno sodelovanje republiških upravnih organov, nekaterih delovnih skupin ustavne komisije in komisij skupščinskih odborov za revizijo zakonodaje na posameznih področjih. Za republiške upravne organe in revizijske komisije je bilo sodelovanje v pripravljanju ustavnega zakona pomembno tudi zato, ker so ob tej konkretizaciji ustavnih amandmajev že lahko pripravljali orientacije svojega bodočega dela pri ustvarjanju nove republiške zakonodaje, pri nadaljnji reviziji preostale zvezne zakonodaje in pri prevzemanju izvršilnih in upravnih nalog.

Delovna skupina je pri obravnavanju predloga ustavnega zakona tudi že predvidela nekatere nujne naloge, ki jih bo treba opraviti v republiki zaradi izvedbe ustavnega zakona zlasti v zvezi s prevzemom in preoblikovanjem do-

sedanje zvezne zakonodaje do postavljenega roka ter tistih dosedanjih upravnih in izvršilnih pooblastil zveznih organov, ki po sprejemu ustavnih amandmajev in ustavnega zakona prenehajo.

Republiška ustavna komisija je z nekaterimi svojimi predlogi uspela, z drugimi pa ne. Glede nekaterih pomembnejših vprašanj je bilo treba sprejeti, upoštevajoč realne razmere v jugoslovanski skupnosti, tudi kompromisne rešitve. Končno oceno o tem, v koliki meri je uspelo uveljaviti stališča SR Slovenije in jih izraziti v zvezni ustavi, pa bo mogoče dati šele po uveljavitvi novih zveznih ustavnih načel.

Iz predloženega poročila je razvidno, da vrsta pomembnih ustavnih področij in vprašanj ni predmet sedanjih ustavnih sprememb, ampak bodo obravnavana v drugi fazi do poteka mandata sedanjih skupščin leta 1973. To velja predvsem za nadaljnji razvoj skupščinskega in delegatskega sistema ter volilnega sistema, razvoj komunalnega sistema ter vloge in položaja krajevnih skupnosti, za razvoj pravosodnega sistema, za razvoj na področju varstva ustavnosti in zakonitosti ter za druga vprašanja, ki jih je že odprl in jih še odpira razvoj naše družbe. Vsa omenjena vprašanja bo treba pravočasno, odgovorno, strokovno in demokratično izraziti pri nadaljnjem spopolnjevanju našega zveznega in republiškega ustavnega sistema. Republiška ustavna komisija se že vključuje v navedena nadaljnja prizadevanja.

PREDLOG STALIŠČ IN SKLEPOV

o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976

Skupščina SR Slovenije je na seji republiškega zbora in na seji socialno-zdravstvenega zbora obravnavala poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji ter

u g o t o v i l a :

Bolnišnična služba je zelo pomemben in učinkovit del zdravstvenega varstva. V povojnem obdobju njen razvoj ni bil enakomeren, načrten in dovolj usklajen. Čeprav so bile posamezne bolnišnice pri oceni potreb in možnosti za lasten razvoj prepuščene same sebi, je bilo vse do sredine 50 let glede na naše takratne razmere vanje investirano veliko sredstev. Z odpravo zasebne zdravstvene prakse v letu 1956 je bilo težišče družbene skrbi za investicije v zdravstvu preneseno na osnovno zdravstveno službo, ki je bila praktično brez ustrezne materialne baze. Tako med letom 1955 in 1965 v bolnišnični službi — razen v nekaterih specialnih bolnišnicah — skoraj ni bilo investicij. Premik ugotovimo v letu 1965, ko je pričela gradnja kliničnega centra v Ljubljani ter bolnišnic v Mariboru in Novi Gorici. V zadnjih letih so bile modernizirane tudi bolnišnice v Celju, Ptujju, Novem mestu in Slovenjem Gradcu. Do ponovnega zastoja je prišlo zaradi ukrepov družbene in gospodarske reforme. Gradnja bolnišnic v Mariboru in Novi Gorici je bila ustavljena.

Mreža bolnišnic je zelo disperzna, vendar so naravni trendi že sprožili koncentracijo najbolj zahtevnih zdravstvenih storitev v močnejših bolnišničnih centrih — Ljubljani, Mariboru in Celju. Ena od značilnosti razvoja bolnišnične službe zadnjih let je tudi v tem, da so začele odmirati specialne bolnišnice. Več

specialnih bolnišnic za TBC se je preusmerilo v druge bolnišnične dejavnosti in integriralo s splošnimi bolnišnicami.

Bolnišnice so nasploh slabo opremljene, tudi standard bolnikov je v glavnem nižji, kot je predpisano. To velja tudi za klinične bolnišnice in zlasti za onkološki inštitut, čeprav sta vrhunski zdravstveni instituciji, prav tako pa tudi za regionalno bolnišnico v Mariboru. Za ambulantno specialistično dejavnost, ki so jo bolnišnice prevzele po letu 1967, niso bila zagotovljena potrebna sredstva za ureditev ambulantnih prostorov in za zaposlitev večjega števila kadrov. Posledica tega je dolga čakalna doba v specialističnih ambulantah, ki doživlja najostrejšo kritiko javnosti.

Kljub razmeroma slabim pogojem, v katerih delajo bolnišnice, je obseg in repertoar njihovega dela presenetljivo zahteven in razvejan ter zadovoljuje čedalje večje potrebe prebivalstva.

V težnji, da bi v prihodnjem obdobju dosegli enakomeren, načrten in usklajen razvoj bolnišnične službe v Sloveniji ter da bi bil ta razvoj najtesneje povezan z družbenoekonomskim razvojem SR Slovenije, sprejema Skupščina Socialistične republike Slovenije na podlagi 150. člena ustave Socialistične republike Slovenije naslednja

I. stališča :

1. Pri programiranju razvoja bolnišnične dejavnosti je treba območje Slovenije obravnavati kot enotno zdravstveno območje. Medicinsko zahtevne diagnostične in terapevtske postopke je treba združiti v regionalnih bolnišničnih centrih, nekatere od teh medicinsko najzahtevnejših dejavnosti pa je treba organizirati le za gravitacijsko območje celotne Slovenije. Vse specialistične službe naj razvijajo le bolnišnični centri, ki zagotavljajo ambulantno in bolnišnično varstvo za najmanj 300 000 prebivalcev. Druge splošne bolnišnice naj opravljajo splošno specialistično dejavnost.

Razdelitev dela med posameznimi bolnišničnimi enotami naj se opravi sporazumno znotraj posameznih medicinskih vej. Pobudniki za to naj bodo klinične ustanove, ki morajo po določbah zakona o zdravstvu usmerjati strokovno delo v bolnišnicah.

Verifikacijske osnove naj določijo, katere kadre in opremo ter kakšno organizacijo služb mora zagotoviti posamezna bolniška enota, da bo lahko opravljala določene zdravstvene storitve.

2. Sedanjega števila bolniških postelj ni treba povečevati, nujno pa je treba nadomestiti okoli 2000 neustreznih postelj s standardnimi in tako do leta 1976 zagotoviti vsaj okoli 7 standardnih postelj na 1000 prebivalcev.

3. Usposobiti je treba funkcionalne enote bolnišnic in ambulantno-specialistične dejavnosti (v smislu »out-patient« enot). Temeljito je treba proučiti odnose med hospitalno in osnovno zdravstveno službo in delitev dela med njima.

4. Zaradi zagotovitve potrebnega števila zdravstvenih delavcev, kot jih za bolnišnice predvidevajo minimalni kadrovske normativi, je treba urediti predklinično bazo medicinske fakultete in povečati zmogljivosti srednjih medicinskih šol, zlasti v Ljubljani.

Zagotoviti je treba, da bo vsak investicijski program vseboval kadrovske projekcije. Urediti je treba pogoje za delo zdravstvenih delavcev (stanovanja, otroško varstvo itd.).

II. sklepe :

1. Pri izgradnji bolnišničnih zmogljivosti je treba v prihodnjih petih letih dati prednost bolnišničnima centroma v Ljubljani (ki vključuje tudi onkološki inštitut) in Mariboru ter bolnišnicam v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti.

Funkcionalno je treba usposobiti tudi druge bolnišnice, da bi lahko zagotovile ambulantno specialistično zdravstveno varstvo zunanjih bolnikov in izpolnile verifikacijske pogoje.

2. Družbeni dejavniki iz 10. člena zakona o zdravstvu naj sklenejo družbeni dogovor o izgradnji oziroma sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji za srednjeročno obdobje in o zagotovitvi sredstev.

3. Skupščina SR Slovenije bo s sprejemom ustreznih predpisov zagotovila pokritje tistega dela investicijskih sredstev, ki bodo v skladu z družbenim dogovorom iz 2. točke teh sklepov bremenili SR Slovenijo.

4. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo naj:

- do 30. junija 1971 izda navodilo o metodologiji in kazalcih za oblikovanje programskih zasnov glede funkcije in namembnosti bolniških objektov;
- do 31. decembra 1971 izda izvršilni predpis za verifikacijo bolnišnic.

St.: 351-13/71

MNENJA, STALIŠČA IN PREDLOGI DELEGATOV OBČIN

Delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegat mesta Ljubljana so na svojem 13. zasedanju dne 19. 5. 1971 obravnavali poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji.

V razpravi so sodelovali delegati občin Brežice, Ljubljana-Center, Koper, Nova Gorica, Ptuj in mesta Ljubljane.

Na podlagi 3. točke VII. ustavnega amandmaja in 14. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini SR Slovenije pošiljata overitelja zapisnika, izvoljena na zasedanju, ta stališča republiškemu in socialno-zdravstvenemu zboru Skupščine SR Slovenije, da jih v smislu omenjene določbe ustavnega amandmaja kot pristojna zbora obravnavata in zavzameta do njih svoje stališče.

V razpravi se je več delegatov zadržalo na izredno slabih razmerah v slovenskih bolnicah, kar zahteva hitrih, učinkovitih in sistematičnih rešitev na področju graditve bolnišnične mreže. Zaradi takega stanja skoraj povsod iščejo rešitve ob naslonitvi na lastne sile, ob tem pa računajo tudi na ustrezno pomoč republike. Ugotovljeno je bilo, da poročilo nakazuje določene rešitve v sofinanciranju in vrstni red pri graditvi bolnic, ni pa priložena oziroma pojasnjena metodologija, po kateri so prišli do teh predlogov. Način sofinanciranja gradnje bolnic pa ne sme biti povod za neenakomerno razvitost in različne pogoje, v katerih bodo bolnišnice delovale, ampak zato, da se sedanje nepravilne razlike izgradijo. To seveda izključuje, da bi se sofinanciranje bolnišnic odredjalo brez pretehtanih odločitev, ki morajo vsebovati dobro premišljene in izbrane elemente, zlasti delitev dela med bolnišnicami, s posebnim ozirom na njihove razvojne programe, katere bo nujno potrebno uskladiti. Resno bo pri tem treba upoštevati tudi dosedanjo veliko aktivnost in to prav zdravstvenih de-

lavcev, ki so ponekod skoraj aktivistično pridobivali občane za uvedbo samoprispevka. Take akcije so zelo pogoste tam, kjer je materialna razvitost še skromna, medtem ko jih v razvitejših predelih ni dosti čutiti. Ta zavzetost ljudi je opozorilo, da ga ne smemo prezreti pri delitvi sredstev. (Delegat občine Ptuj.)

Precej razprave je bilo v zvezi s koncepcijo policentričnega razvoja, ki je bila sicer deležna polne podpore. Pri tem so se delegati zavzeli za enakomerno rast bolnišnične mreže v centrih, ki jih priznavamo kot prioritete, a brez časovnega favoriziranja posameznih izmed njih. Če namreč pride do takega favoriziranja, bo to vplivalo na beg kadrov iz periferije v centre, hkrati pa povzročilo osiromašenje periferije. Pri prevelikem favoriziranju republiškega kliničnega centra pa bi bilo treba upoštevati tudi faktor učne baze. Dejansko bo namreč že danes ali vsaj v najkrajšem času skoraj enako pomembno vlogo baze v medicini prevzel tudi Maribor, kasneje Celje in morda tudi Koper. Sedanja mreža zdravstvenih ustanov pa že sedaj specializira ljudi, navaja sestre k delu in izobražuje zdravnike splošne prakse. Zato bi bilo treba pri družbenem dogovoru, ki je omenjen v poročilu, zagotoviti, da sedejo za isto mizo enakopravni partnerji, predvsem zastopniki bolnišnic in drugi družbenopolitični faktorji, in da se pri razdeljevanju sredstev upoštevajo vsi dosedaj navedeni in še drugi faktorji. (Ptuj)

Ob prizadevanjih za dograditev oziroma modernizacijo bolnišničnih centrov v Ljubljani, Mariboru in Celju je bila izražena zahteva, da se v poročilu hkrati povsem določno reši vprašanje čimprejšnje funkcionalne usposobitve drugih splošnih bolnišnic v Sloveniji in jim zagotovi funkcionalno usposobitev in standardizacijo današnjih posteljnih kapacitet. Tega pa v poročilu ni zaslediti. Patologija obolevanj v Sloveniji namreč kaže, da prevladujejo bolezni, ki se uspešno zdravijo tudi v manjših splošnih bolnicah, kar je za družbo vsekakor ceneje. Razen tega moramo v skladu s stabilizacijskimi ukrepi smotno izkoristiti vse razpoložljive bolnišnične kapacitete v Sloveniji. Zato bi širša družbena skupnost morala v večji meri materialno podpreti napore delovnih kolektivov drugih bolnišnic in lokalnih faktorjev, ki si v skladu s skromnimi razpoložljivimi sredstvi že leta prizadevajo funkcionalno in strokovno usposobiti svoje zavode. (Brežice, Ljubljana-Center.)

V razpravi delegatov je bilo posebej opozorjeno na nekatere posebnosti in specifične potrebe na Primorskem. Ob jasni podpori predvideni varianti, po katerih naj bo razvoj bolnišnične dejavnosti tak, da bo upošteval policentrično usmeritev družbenoekonomskega razvoja in zakonitosti razvoja bolnišnic, kot jih terja sodobna medicinska tehnologija, je bilo izraženo mnenje, da bi bilo treba cenzus 300 000 prebivalcev jemati le kot orientacijski okvir za regionalne centre in pri tem upoštevati tudi druge momente, ki zlasti utemeljujejo reorganizacijo in dograditev splošnih bolnišnic v Novi Gorici in Kopru, ki naj bi za zahodno Slovenijo iz specifičnih razlogov prevzeli vlogo regionalnih bolnišnic in centrov, zlasti kar se tiče decentralizacije tako imenovanega rutinskega zdravstvenega dela. Pregled bolnišnične mreže v poročilu namreč nazorno kaže, da predstavljajo ti predeli Slovenije, kar se tiče bolnišnične službe, veliko praznino, ki je ne smemo zanemariti, ko obravnavamo organizacijo bolnišnične mreže v Sloveniji. Zlasti je treba upoštevati, da gre za obmejni območji, ki sta se pred vojno oskrbovali z dokaj razpredenim bolnišničnim omrežjem, ki je po vojni ostalo na italijanski strani. Standard bolnišnične oskrbe, na katerega je bilo prebivalstvo tega območja navajeno, so skušali v povojnih letih z adaptacijami

in provizoriji do določene mere nadomestiti, vendar je bilo to v celoti nemogoče. Ker so ti kraji bili anektirani, je naravno, da skušajo zaceliti rane amputacije, to se pravi doseči hitrejši ekonomski in socialni razvoj. Razvijajo se nove gospodarske panoge, vendar ob izredno skromni bolnišnični mreži in slabih pogojih delovanja. Razen tega je npr. območje, ki ga pokriva novogoriška bolnišnica, zelo obsežno in ga ni mogoče primerjati z območjem drugih splošnih bolnišnic v Sloveniji. Nesprejemljivo pa bi bilo, če bi hoteli območje novogoriške bolnišnice vezati glede vseh bolnišničnih uslug na regionalno bolnišnico s centrom v Ljubljani. Razdalje od Bovca do Ljubljane ali iz Goriških Brd, z goriškega Krasa, z Banjske planote iz Baške grape do Ljubljane se gibljejo od 130 do 170 km. Zato so v razpravi menili, da ta problem, čeprav se njegova rešitev v poročilu sicer nakazuje, ni adekvatno rešen in bi bilo treba pri določanju splošnih pogojev specifične pogoje ter potrebe bolj upoštevati. Pri tem je bila podčrtana kot zelo važen element za tak pristop k reševanju navedenih problemov plebiscitarna odločitev prebivalstva občin Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmina ter deloma Sežane, da bodisi s samoupravno odločitvijo vseh delovnih organizacij in občinskih skupščin o namenskem samopriskupku, bodisi s samopriskupki prebivalstva dogradijo novogoriško bolnišnico v pretežni meri z lastnimi sredstvi oziroma da v ta namen prispevajo tri četrte potrebni sredstev, medtem ko se na Koperskem dogovarjajo za podoben način financiranja. (Koper, Nova Gorica.)

Razprava je opozorila tudi na pereče stanje specialistične zdravstvene službe. Ugotovljeno je bilo, da so bolnice pred dobrima dvema letoma sprejele zelo težko in resno ter odgovorno nalogo, da bodo opravljale specialistično službo za ekstrahospitalne bolnike, kateri pa seveda niso kos, kar se vidi že iz tabele na strani 11: če upoštevamo število vseh opravljenih ur specialista v enem tednu in ga preračunamo na 42 ur, ugotovimo, da je v enem tednu samo okrog 170 zdravnikov zaposlenih v celotni specialistični dejavnosti. Že samo to dejstvo nam pojasnjuje izredno dolge čakalne dobe pri specialistih internistih, ortopedih, okulistih, urologih in nekaterih drugih. Stanje je tako, da signalizira zdravstvena služba, da je ogroženo normalno zdravstveno delo, proces zdravljenja in proces diagnostičnega postopka. To, da mora nekdo čakati na običajen internistični pregled po nekaj mesecev, pomeni že resno stvar in je zato treba nujno opozoriti vse, ki so odgovorni za to — bolnišnice in tudi zdravstveni domovi — da bodo prišli do nekakšnega dogovora za bolj elastičen način organizacije zdravstvene službe. Zelo koristno in zelo učinkovito bi se dalo intervenirati tako, da se funkcionalno bolj povezujeta ekstrahospitalni in hospitalni sistem na ta način, da na primer specialist in kirurg prideta v zdravstveni dom. Ni namreč res, da mora biti specialist za celotno svoje delo opremljen z najvišjo in najboljšo tehniko medicinske stroke. Specialist lahko v preprosti ordinaciji z rentgenom, z običajnim laboratorijem, ki je na razpolago v zdravstvenem domu, opravi zelo veliko rutinskega dela.

V zvezi z ugotovitvijo v poročilu, da nismo gradili »out-patient-sistema«, je bilo poudarjeno, da smo v našem socializiranem sistemu zdravstvene službe, kjer smo prepovedali privatno iniciativo, gradili posebno vrsto takega sistema. To je sistem dobro tehnično in kadrovsko opremljenih zdravstvenih domov, s katerimi smo pokrili celotno ozemlje republike. S tem konceptom smo začeli kmalu po vojni in smo ga doslej nekako dogradili. To, da zaostajamo na področju opremljenosti bolnišnic, torej ne bi smel biti razlog, da bi pozabili na ta naš izhodiščni koncept in zaradi tega, ker moramo zdaj svojo pozornost in sredstva

usmeriti v bolnišnično službo, ne smemo pozabiti na sistem zdravstvenih domov, ki ga je treba še razvijati. Bolnišnična služba pa, če bo še tako vrhunsko opremljena, namreč ne bo dosti koristila, če bomo v ekstraspositalnem sistemu vzpostavili na primer sistema za zgodnje odkrivanje in preprečevanje kardiovaskularnih bolezni, kar spada po našem konceptu v ekstraspositalni sistem, v sistem specialističnih ambulant. (Ljubljana-Center.)

Pozornost je bila posvečena tudi graditvi kliničnega centra v Ljubljani. Dana je bila podpora koncepta, ki je bil v gradivu predložen, in finančnim konstrukcijam za nadaljnjo gradnjo, oziroma za čimprejšnje končanje prve etape kliničnega centra, ker bi zavlačevanje gradnje tega centra predstavljalo veliko izgubo sredstev, problemi pa se bodo še zaostrili. Natlaččenost ljubljanske bolnišnice je že danes takšna, da je stanje dejansko nevzdržno in ne more niti najmanj ustvarjati vzdušja, ki lahko občutno pozitivno vpliva na zdravljenje. Ravno zato je bila sklepu o izgradnji kliničnega centra dana podpora večine zborov volivcev v Ljubljani, in tudi zdaj, ko grozi nevarnost, da bi se morala gradnja ustaviti, ker so bila z zakonom določena sredstva izčrpana, je tudi bila na vseh zborih volivcev dana polna podpora uvajanju ukrepov, da se ta stvar uredi.

Že preden je izvršni svet oziroma sekretariat za zdravstvo pristopil k tem ukrepom, je klinični center dal predloge, kako bi se našla sredstva, da bi se dela kljub vsemu lahko nadaljevala in kako bi se v regiji sami oziroma v treh regijah, ki so bile s prvotnim zakonom določene za financiranje te bolnišnice in ki v veliki meri uporabljajo usluge ljubljanskih bolnišnic, našla potrebna sredstva. Izoblikovan je bil predlog, da bi se uvedel dopolnilni prispevek kot delež regije za tisto, kar je potrebno za financiranje dograditve tistega dela bolnišnice, ki naj predstavlja regionalno bolnišnico. Ta predlog je bil izdelan tako, da bi se sicer v treh regijah uvedla enotna dodatna stopnja prispevka, to je 0,5 % na socialno zavarovanje delavcev s tem, da bi se po regijah to različno delilo: Ljubljana in njena neposredna okolica bi vsa ta sredstva dali za gradnjo samega centra, čim bolj pa se območja od Ljubljane oddaljujejo, tem bolj bi se delež za bolnišnico in za zdravstvene institucije na lastnem področju nekako delil: del kliničnemu centru, del pa za zdravstvene domove oziroma bolnišnice na njihovem območju. V Ljubljani so skupščina mesta Ljubljane in tri občinske skupščine sugestijo kliničnega centra v celoti podprle, ravno tako sta Socialistična zveza in mestni svet Zveze sindikatov sklicala predstavnike raznih delovnih organizacij, predsednike delavskih svetov, sindikalne funkcionarje, posamezne direktorje, predstavnike skupnosti komunalno socialnega zdravstvenega zavarovanja delavcev in prevladovalo je enotno mnenje, da je to edina rešitev, ki bo naletela na polno podporo tako, da lahko skupnosti zavarovanja pristopijo k zboru zavarovancev in sprejmejo tak odlok. Dana je bila sugestija, naj bi bil ta odlok sprejet že do konca maja, če se le da, ter bi po podaljšanju proračuna, ki je bil sprejet v zvezi, veljal tudi za prispevke samoupravnih skupnosti. Pri tem naj bi obveljala razmerja, kot so bila pri gradnji prve faze, to se pravi 40 % republika, 60 % pa regije. To pa predvsem zaradi tega, ker se zahteve za tisti del dejavnosti v kliničnem centru, ki zavzema vzgojo novih kadrov, niso od takrat, ko se to razmerje postavlja, nič zmanjšale, temveč celo povečale, po drugi strani pa se je število bolnikov izven ljubljanske regije, ki so prišli na zdravljenje najtežjih obolenj v ljubljansko bolnišnico, povečalo za 10 % in predstavlja danes okoli 42 % bolnikov izven območja ljubljanske regije.

Ugotovljeno je tudi bilo, da se ob tem, ko menimo, da je treba pristopiti k intenzivnemu urejanju problema bolnišnične službe v celoti in zdravstva sploh in da je ob splošnih deklaracijah o razbremenjevanju gospodarstva treba zdravstvo gledati predvsem kot ekonomsko kategorijo, ekonomisti se niso spopadli s problemom, koliko dobro organizirana zdravstvena služba sploh vpliva kot ekonomska kategorija na rast nacionalnega dohodka, da ne upoštevamo humane plati te dejavnosti. Dan je bil poziv tistim skupščinam občin, ki sodijo v te tri regije, da se po predlogu, ki ga je izdelal klinični center, zavzamejo, da se ta predlog sprejme, da pa na republiko odpade predvsem tisto, kar presega meje Ljubljane in ljubljanske regije — vrhunske medicinske storitve in pedagoški del ter da s tem delom nadaljujemo, ker bi vsaka prekinitve del takoj zahtevala dodatne milijarde, ne glede na to, da bi odlašanje samega dela v zvezi s konstantno podražitvijo gradbenega in drugih materialov to vsoto še občutno povečalo. (Ljubljana-Center, mesto Ljubljana.)

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 24. 5. 1971

POROČILA

Odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo je na seji dne 27. maja 1971 obravnaval poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji. Navedeno poročilo je Skupščini SR Sloveniji predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Odbor je poročilo pozitivno ocenil in poudaril, da podrobno prikazuje stanje organizacije bolnišnične službe v naši republici kot tudi njeno strokovno usposobljenost. Ugotovil je, da razvoj te mreže zaostaja že deset let, saj vanjo v tem času nismo vlagali nikakršnih večjih investicijskih sredstev. V glavnem smo v tem obdobju dograjevali mrežo osnovne zdravstvene službe (zdravstvene domove in dispanzerje) in dali večja sredstva tudi za gradnjo oziroma adaptacije nekaterih specialnih bolnišnic (Sežana, Golnik, Topolščica). V tej zvezi so poslanci kritično ocenili dejstvo, da je bilo po letu 1964 največ sredstev vloženih za bolnišnico za TBC Topolščica in to v času, ko so obolenja za pljučno tuberkulozo že močno upadla. Ta ugotovitev kaže, da so bile investicijske naložbe zakasnele, oziroma da nismo v zadostni meri in dovolj natančno proučili tedanje patologije in na podlagi podatkov predvidevali upada števila TBC obolenj.

Več poslancev je omenilo slabe razmere v nekaterih slovenskih bolnišnicah, predvsem kar zadeva njihovo opremo in standard bolnikov. Ta ugotovitev velja predvsem za klinične bolnišnice in onkološki inštitut in deloma tudi za regionalno mariborsko bolnišnico.

Poslanci so v razpravi poudarili, da mora biti program zdravstvenega varstva osnova za programiranje bolnišnične mreže in za določanje prednosti gradnje bolnišnic. Dokler ne bomo verificirali razvojnih programov posameznih bolnišnic — pri tem delu morajo najtesneje sodelovati samoupravne skupnosti zdravstvenega zavarovanja — bi bilo vsekakor preuranjeno sprejemati določene obveznosti republike za graditev posamezne bolnišnice. Zato je po mnenju odbora — danes še prezgodaj sprejemati določene odstotke te republiške udeležbe, ker bi lahko imeli taki sklepi za posledico težnje po neupravičeno visokih

investicijah, ki niso v skladu z realnimi možnostmi, niti ne bi bilo umestno že sedaj določiti prednost bolnišnicam v srednjeročnem programu. Treba je namreč prej opraviti verifikacijo bolnišnic, kot to določa republiški zakon o zdravstvu, in uskladiti investicijske programe, tako da ne bi prišlo do nesmiselnega dupliranja bolnišničnih zmogljivosti. Ker so regionalne bolnišnice nepogrešljive v mreži bolnišnične službe, je treba — po soglasnem mnenju odbora — storiti vse, da bi se funkcionalno čimprej usposobile in izpolnile verifikacijske pogoje, ki bodo določeni na podlagi republiškega zakona o zdravstvu. Pri tem so poslanci soglasno podprli policentrično organizacijo zdravstvene službe s stališčem, da je treba obravnavati celotno območje republike pri programiranju razvoja bolnišnične dejavnosti kot regijo. Težiti je k temu, da združimo medicinsko najbolj zahtevne diagnostične in terapevtske postopke v kliničnem centru.

Ko je odbor razpravljaval o kadrovskih vprašanjih v bolnišnični službi, je ugotovil, da ji primanjkuje zdravnikov in predvsem medicinskih sester. Poudaril je, da je treba zato omogočiti šolanje večjega števila zdravnikov in predvsem medicinskih sester, kar terja ureditev predklinične baze medicinske fakultete in povečanje zmogljivosti srednjih medicinskih šol.

V načelni razpravi je bil odbor soglasen, naj SR Slovenija usmeri razvoj bolnišnične dejavnosti v srednjeročnem obdobju ter naj s svojimi prispevki pri gradnji in modernizaciji bolnišnic zagotovi, da bodo sanacijski programi posameznih bolnišnic racionalni in usklajeni z začrtanimi smernicami. Pri tem je treba zlasti upoštevati bolnišnična centra v Ljubljani in Mariboru ter gradnjo bolnišnic v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti. Postopno bo treba funkcionalno usposobiti tudi druge bolnišnice, da bi lahko izpolnile verifikacijske pogoje. Zato naj republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo čimprej pripravi izvršilni predpis za verifikacijo bolnišnic in izda navodilo o metodologiji in kazalcih za oblikovanje programskih zasnov glede funkcije in namembnosti bolnišničnih objektov.

V podrobni obravnavi sklepnih ugotovitev in stališč (stran 26 in 27 predloženega poročila) odbor ni imel bistvenih pripomb.

Odbor predlaga republiškem zboru, da sprejme poročilo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji ter sklepne ugotovitve kot solidno podlago za programiranje in nadaljnji razvoj bolnišnične službe v SR Sloveniji.

Za svojega poročevalca na seji republiškega zbora je odbor določil dr. Majdo Benedik.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 2. 6. 1971

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 10. maja 1971 obravnaval poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji, ki ga je skupščini predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Predloženo poročilo je odbor pozitivno ocenil in podprl stališče, da je treba območje Slovenije pri programiranju razvoja bolnišnične dejavnosti obravnavati kot eno regijo. Odbor se je strinjal z oceno, da ni potrebno povečevati sedanjega števila bolniških postelj, treba pa je zagotoviti njihovo standardizacijo in moder-

nizacijo ter v srednjeročnem obdobju doseči vsaj sedem standardnih postelj na 1000 prebivalcev.

V razpravi je bilo opozorjeno, da je v zadnjem času v bolnišnični službi nastal določen nemir. Spričo posameznih vesti, ki so prodrle v javnost, so se zlasti periferne bolnišnice čutile ogrožene. Poudarjeno je bilo, da so se na nekaterih območjih vodile široke akcije med občani in delovnimi organizacijami za zbiranje sredstev za dograditev nekaterih bolnišnic. Javnosti je treba jasno povedati, kakšna naj bo prihodnja usoda bolnišnic v Sloveniji in katere bolnišnice bodo imele v prihodnjih petih letih prednost pri izgradnji. V tej zvezi je bil podan predlog, naj bi republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo organiziral poseben posvet s predstavniki »medobčinskih« bolnišnic, na katerem naj bi se razčistila vsa nejasna vprašanja in dileme. Odbor je poudaril, da so medobčinske bolnišnice nepogrešljiv faktor v bolnišničnem omrežju ter da je zato treba storiti vse, da bi se čimprej funkcionalno usposobile in izpolnile verifikacijske pogoje, ki bodo določeni na podlagi zakona o zdravstvu.

V razpravi je bilo opozorjeno, da bi moral biti program zdravstvenega varstva osnova za programiranje omrežja bolnišnic in za določanje prioritete gradnje bolnišnic za srednjeročno obdobje. Upoštevajoč dejstvo, da je bolnišnična služba že temeljito obdelana ter da ni mogoče zavlačevati z odločitvami glede nadaljnega razvoja celotnega bolnišničnega kompleksa, se je odbor strinjal, da se pred sprejemom programa zdravstvenega varstva sprejmejo stališča o nadaljnjem razvoju bolnišnične službe. Pri tem je odbor upošteval, da koncept razvoja bolnišnične službe predvideva hkraten kvaliteten razvoj osnovne zdravstvene službe in odločnejšo orientacijo na zdravljenje na bolnikovem domu.

Razprava je opozorila na nujnost delitve dela med hospitalno in osnovno zdravstveno službo. Največ kritike občanov je deležna dolga čakalna doba v specialističnih ambulantah. Le-te so preobremenjene zaradi pomanjkanja specialistov, vse večjih zahtev zavarovancev po specialističnih pregledih, pa tudi zato, ker zdravniki specialisti zelo pogosto naročajo bolnike na kontrolne preglede, prevezovanja itd. Poudarjeno je bilo, da bo treba odnose med hospitalno in osnovno zdravstveno službo še temeljito proučiti, predvsem pa razčistiti koncept specialistične dejavnosti. Odločiti se bo treba med skrajnima dilemama, ali naj bo specialistična dejavnost le konsiliarna dejavnost ali pa splošna ambulantna dejavnost na višjem strokovnem nivoju.

V zvezi z delitvijo dela med bolnišnicami je bilo poudarjeno, naj medobčinske bolnišnice opravljajo temeljno specialistično dejavnost, regionalni bolnišnični centri pa medicinsko zahtevano diagnostično in terapevtsko dejavnost. Nekatere od teh medicinsko najzahtevnejših dejavnosti je treba organizirati le za gravitacijsko območje celotne Slovenije. V tej zvezi je bila kritično ocenjena navedba v predloženih stališčih, naj bi se medobčinske bolnišnice usposobile »za opravljanje rutinskega zdravstvenega dela«.

Odbor je podprl predlog o prioriteti dograditve kliničnega centra v Ljubljani (z onkološkim inštitutom), dograditve bolnišnic v Mariboru in Novi Gorici ter gradnje bolnišnice v Kopru. Poudaril pa je, da je treba v srednjeročnem obdobju sanirati tudi druge bolnišnice v Sloveniji, da bi izpolnile verifikacijske pogoje. Širša razprava se je razvila o nujnosti dograditve bolnišnice v Murski Soboti. Za postavitev te bolnišnice, ki pokriva potrebe občanov na obsežnem nerazvitem območju, je ob podpori občanov in delovnih organizacij zagotovljena že velika večina potrebnih sredstev.

Po mnenju odbora bi bilo treba v skladu s sprejeto politiko republike do nerazvitih območij v SR Sloveniji zagotoviti čimprejšnjo gradnjo te bolnišnice s finančno udeležbo republike. Ker tudi na nekaterih drugih območjih računajo na udeležbo republike pri sanaciji bolnišnic — tudi tu so angažirali sredstva občanov, delovnih organizacij in skladov zdravstvenega zavarovanja — bo stališča o udeležbi republike odbor zavzel, ko bo izvršni svet predložil skupščini izhodišča za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v srednjeročnem obdobju.

Pri podrobni obravnavi sklepnih ugotovitev in stališč (stran 26 in 27 predloženega poročila) je odbor sprejel te spremembe in dopolnitve:

K 1. točki: Besedilo prvega odstavka naj se glasi:

»da je treba območje Slovenije pri programiranju razvoja bolnišnične dejavnosti obravnavati kot eno regijo in v projekciji težiti k temu, da združimo medicinsko zahtevne diagnostične in terapevtske postopke v regionalnih bolnišničnih centrih, nekatere od teh dejavnosti pa organiziramo le za gravitacijsko območje celotne Slovenije. Tako naj bi vse specialistične službe razvijali le bolnišnični centri, ki zagotavljajo ambulantno in bolnišnično varstvo za najmanj 300.000 prebivalcev. Druge splošne bolnišnice naj opravljajo temeljno specialistično dejavnost.«

K 2. točki: Besedilo te točke naj se glasi:

»da sedanjega števila bolniških postelj ni treba povečevati, pač pa je nujno potrebno nadomestiti okoli 2.000 neustreznih postelj s standardnimi in tako do leta 1976 zagotoviti vsaj okoli 7 standardnih postelj na 1000 prebivalcev, kar bi pomenilo standardizacijo in modernizacijo sedanjih bolniških postelj;«

K 4. točki: Doda naj se 3. odstavek v besedilu:

»Vsak investicijski program mora vsebovati tudi kadrovske projekcije;«

K 5. točki: Besedilo te točke naj se glasi:

»da je treba pri izgradnji bolnišničnih zmogljivosti v naslednjih petih letih dati prednost bolnišničnima centroma v Ljubljani (ki vključuje tudi onkološki inštitut) in Mariboru ter bolnišnicam v Kopru, Novi Gorici in Murski Soboti. Postopno je treba funkcionalno usposobiti tudi druge bolnišnice, da bi izpolnile verifikacijske pogoje.«

Odbor je sprejel še naslednji sklep:

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo naj:

- pospeši izdelavo izvršilnega predpisa za verifikacijo bolnišnic;
- izda navodilo o metodologiji in kazalcih za oblikovanje programskih zasnov glede funkcije in namembnosti bolniških objektov.

Odbor bo do seje zboru na podlagi dopolnjenih sklepov ugotovitev iz predloženega gradiva pripravil predlog ugotovitev in stališč in predlagal zboru, da jih sprejme.

Za poročevalca na seji zboru je odbor določil poslanca dr. Ivana Kopača.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 10. 5. 1971

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zboru Skupščine SR Slovenije je na seji dne 21. maja 1971 sprejel predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976.

Pri pripravi navedenega akta, o katerem naj bi razpravljala in sklepala republiški zbor in socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije, je odbor upošteval vsebino sklepnih ugotovitev iz predloženega poročila republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo in pripombe, ki jih je odbor podal k tem sklepnim ugotovitvam na svoji seji dne 10. maja 1971.

Predstavniki izvršnega sveta se je strinjal s predlaganimi stališči in sklepi.

Odbor predlaga pristojnima zboroma, da sprejmeta predlog omenjenega akta.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 21. 5. 1971

Odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo je na seji dne 9. junija 1971 obravnaval predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil odbor socialno-zdravstvenega zbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje.

V načelni razpravi odbor k predlogu ugotovitev in stališč ni imel pripomb, saj so ugotovitve, navedene v tem aktu, enake sklepnim ugotovitvam, ki jih vsebuje poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji. O tem poročilu in sklepnih ugotovitvah je odbor že razpravljal in jih v celoti tudi sprejel. Ista ugotovitev velja tudi za predložena stališča, medtem ko je imel k predlogu sklepov določene spreminjevalne predloge. Odbor se je namreč v načelni obravnavi predlogov sklepov sicer strinjal s tem, da bo republika prispevala k stroškom izgradnje bolnišnic, ki so navedene v sklepih pod točko 1. Ni se pa strinjal, da bi republika pokrivala vse obveznosti, ki bi izhajale že iz družbenega dogovora.

V podrobni obravnavi predloga stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976 pa je odbor sprejel tele dopolnilne in spreminjevalne predloge:

K II. sk le p u : Predloženo besedilo 2. in 3. točke naj se združi in spremeni tako, da se glasi:

»Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj začne postopek za sklenitev družbenega dogovora o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976 s partnerji, ki so navedeni v 10. členu republiškega zakona o zdravstvu.

O konkretnih obveznostih republike bo Skupščina SR Slovenije sklepala, ko bo sklenjen družbeni dogovor na podlagi ustreznih investicijskih programov posameznih bolnišnic ter predloženi tudi ustrezni zakoni.«

Odbor se strinja s tem, da bo republika prispevala k stroškom izgradnje bolnišnic, ki so navedene pod točko 1 sklepov, ne strinja pa se s tem, da bi republika pokrivala vse obveznosti, ki bi izhajale iz družbenega dogovora o višini sredstev republike, ki jih bo le-ta prispevala k izgradnji posameznih bolnišnic. O tem bo treba odločati tedaj, ko bomo že verificirali razvojne programe posameznih bolnišnic, uskladili investicijske programe ter razčistili namembnost in funkcijo teh bolnišnic. Šele nato naj bi se določila višina udeležbe republike pri izgradnji posameznih bolnišnic, kajti vsakršni drugačni sklepi bi lahko imeli za posledico težnjo po neupravičeno visokih investicijah, ki ne bi bile v skladu z realnimi možnostmi.

Sedanja 4. točka sklepov postane tako 3. točka.

Odbor se strinja z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, da se v prvem odstavku »ugotovitev« v peti vrsti nadomesti besedilo »do sredine 50 let« z besedilom »do leta 1956«.

Odbor predlaga republiškem zboru, da sprejme predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976 z zgoraj navedenim spreminjevalnim predlogom.

Za svojega poročevalca na seji republiškega zbora je odbor določil poslanko dr. Majdo Benedik.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 18. junija 1971 obravnaval obvestilo predsednika republiškega zbora Skupščine SR Slovenije o sprejemu predloga stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976.

Ugotovljeno je bilo, da omenjeni predlog akta na seji socialno-zdravstvenega zbora dne 31. 5. 1971 in na seji republiškega zbora dne 16. 6. 1971 ni bil sprejet v enakem besedilu. Razlika je v sprejetem besedilu 2. in 3. točke sklepov.

Odbor se je strinjal z amandmajem, ki ga je k 2. in 3. točki sklepov sprejel republiški zbor. Vsebina tega amandmaja v bistvu ne odstopa od intencije, ki jo je zasledoval odbor pri pripravi predloga tega akta, formulacija pa je tudi pravno tehnično bolj sprejemljiva.

Odbor zato predlaga socialno-zdravstvenemu zboru, da sprejme amandma republiškega zbora k 2. in 3. točki sklepov v predlogu stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveiji v obdobju 1971—1976.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca dr. Ivana Kopača.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji 31. maja 1971 obravnaval pripombo zakonodajno-pravne komisije k ugotovljenemu delu zgoraj omenjenega akta, ki ga je skupščini predlagal odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje. Odbor se je s predlaganim amandmajem zakonodajno-pravne komisije strinjal.

Odbor je ocenil, da je potrebno v drugi točki sklepov dodati pooblastilo izvršnemu svetu, da izpelje postopek za sklenitev družbenega dogovora. Zato je odbor predlagal, da se v drugi točki sklepov doda drugi odstavek k besedilu:

»Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pooblaščen, da izpelje postopek za sklenitev družbenega dogovora iz prejšnjega odstavka.«

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 31. 5. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 26. maja 1971 obravnavala predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije

predložil odbor socialno-zdravstvenega zbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje.

V načelni razpravi komisija k predlogu stališč in sklepov ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga stališč in sklepov je komisija sprejela tale amandma:

V prvem odstavku ugotovitev, v peti vrsti naj se besedilo »do sredine 50 let« nadomesti z besedilom »do leta 1956«.

Sprememba je utemeljena s pojasnilom predlagatelja, da so bila do navedenega leta investirana znatna sredstva za razvoj posameznih bolnišnic.

Št.: 351-13/71

Ljubljana, 26. 5. 1971

POROČILA

k predlogu izhodišč za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju od 1971. leta do 1976. leta

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 21. maja 1971 obravnaval predlog izhodišč za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju od 1971. leta do 1976. leta, ki ga je skupščini predložil izvršni svet.

Odbor je predložena izhodišča pozitivno ocenil. Pri tem je odbor izhajal iz sprejetega predloga stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976, ki izrecno zavezuje družbene dejavnike iz 10. člena zakona o zdravstvu, naj sklenejo zadevni družbeni dogovor o financiranju investicij v bolnišnični službi za srednjeročno obdobje.

Odbor je zlasti pozitivno ocenil pristop, po katerem so odločitve o razširjeni reprodukciji v bolnišnični službi stvar našega celotnega samoupravnega mehanizma. Tako je podano jamstvo, da bodo ustrezne odločitve sprejete ob najširšem angažiranju občanov, zavarovancev in njihovih samoupravnih skupnosti ter družbeno-političnih organizacij. Glede na načelo, da je treba pri programiranju razvoja bolnišnične dejavnosti območje Slovenije obravnavati kot enotno zdravstveno območje, je torej prav, da republiški družbeni dejavniki iz 10. člena zakona o zdravstvu z družbenim dogovorom določijo osnove za načrtovanje in financiranje izgradnje bolnišnic v Sloveniji za srednjeročno obdobje.

Odbor je podprl predlagana izhodišča in merila za udeležbo SR Slovenije pri izgradnji bolniških objektov v Sloveniji. Pri tem je ponovno poudaril, da je treba vse bolnišnice usposobiti tako, da bodo izpolnile verifikacijske pogoje, izgradnjo pa prilagoditi sprejeti prioriteti. Z uveljavitvijo nakazanega družbenega dogovora bo močno olajšana realizacija nekaterih dogovorov v regijah, po katerih so bile določene obveznosti posameznih financerjev za izgradnjo bolnišničnih objektov, vendar doslej zbrana sredstva še niso omogočila, da bi se načrti v celoti uresničili. S predvideno udeležbo republike bo nekatere od teh načrtov mogoče realizirati v sorazmerno kratkem času. Tako bo dana spodbuda družbenim dejavnikom na terenu, ki so s široko zastavljeno družbeno akcijo uspeli angažirati znatna sredstva občanov in delovnih organizacij za sanacijo bolnišnic.

V razpravi je bilo poudarjeno, da so doslej bolnišnice oblikovale programske osnove zelo različno in brez ustreznih kazalcev, čeprav je za tehniko načrtovanja bolnišnic na voljo že dovolj izdelanih metod. Zato je odbor podprl predlagano izhodišče, da udeleženci družbenega dogovora zavezujejo investitorje, da pripravijo programske osnove po enotni metodiki, tako da bo moč zahtevke med seboj tudi primerjati. Zadevno navodilo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo bo v pomoč ne le bolnišnicam, pač pa tudi drugim udeležencem investicije.

Odbor je predlagal, naj Skupščina SR Slovenije pooblasti izvršni svet, da v imenu Socialistične republike Slovenije sklene omenjeni družbeni dogovor.

K posameznim določbam predloga izhodišč so bile dane naslednje pripombe:

K 3. točki: V točki a) naj se v šesti in sedmi vrsti besedilo »subspecialistične dejavnosti pa organizirati le v določenih centrih.«, nadomesti z besedilom »nekatero od teh medicinsko najzahtevnejših dejavnosti pa je treba organizirati le za gravitacijsko območje celotne Slovenije.«

Zadnji stavek točke a) naj se glasi: »Druge splošne bolnišnice pa naj opravljajo splošno specialistično dejavnost.«

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve besedila s prvo točko stališč iz predloga stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971—1976.

K 4. točki: V drugem odstavku v drugi vrsti naj se za besedama »investicijski program« doda besedilo »vključno s kadrovske projekcije.«.

Dopolnitev je potrebna glede na sprejeto stališče zbora, naj se ne da soglasja k investicijskemu programu, ki ne vključuje tudi kadrovske projekcije.

K 5. točki: V drugem odstavku v točki b) naj se v tretji vrsti za besedama »specialistične veje« doda vejica in črta pomišljaj.

Sprememba je sicer redakcijskega značaja, odpravlja pa možnost tolmačenja, da bi udeležba SR Slovenije pri izgradnji regionalnih bolnišnic znašala do 20 % predračunskih investicijskih sredstev.

Po mnenju odbora so predlagana izhodišča z navedenimi dopolnitvami primerna osnova za sklenitev družbenega dogovora o izgradnji bolnišnic v srednje-ročnem obdobju.

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije pa je na seji dne 31. maja 1971 obravnaval še stališča skupščine občine Slovenj Gradec k izhodiščem za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju 1971 do 1976.

Občinska skupščina Slovenj Gradec ugotavlja, da poročilo o organizaciji in strokovni usposobljenosti bolnišnic v SR Sloveniji ne obravnava in ne nakaže rešitev za celotno bolniško mrežo v Sloveniji, temveč le za nekatere bolnišnice, zato se s prikazanim stanjem in rešitvami ne more strinjati. Po mnenju omenjene občinske skupščine so predlagana izhodišča za družbeni dogovor nesprejemljiva, ker postavljajo medobčinske bolnišnice v neenakopraven položaj v primerjavi z drugimi bolnišnicami, katerim se daje preveč očitna prednost. Zato naj bi po mnenju občinske skupščine Slovenj Gradec družbeni dogovor

določil, da bo SR Slovenija prispevala del sredstev, najmanj pa 20 %, tudi medobčinskim — regionalnim bolnišnicam, med katere šteje tudi bolnišnica Slovenj Gradec, dokler ne bodo izpolnjeni verifikacijski pogoji za delo bolnišnic.

Ocenjujoč ta predlog občinske skupščine Slovenj Gradec, je odbor ugotovil, da ni sprejemljiv. Po mnenju odbora so v peti točki predlagana izhodišča primerna osnova za sklenitev družbenega dogovora, saj je nujno potrebno opredeliti odnos republike do posameznih vrst bolnišnic. Tako bolnišnica v Slovenj Gradcu kot tudi vsaka druga medobčinska bolnišnica bo lahko računala na republiško udeležbo, če bodo izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v točki 5 c). Ne gre torej za nikakršno diskriminacijo, zlasti še, če upoštevamo jasen predlagani sklep zbora, da je treba funkcionalno usposobiti tudi druge bolnišnice (ne le tiste, ki imajo prioriteto), da bi lahko zagotovile ambulantno specialistično zdravstveno varstvo zunanjih bolnikov in izpolnile verifikacijske pogoje.

St.: 315-13/71

Ljubljana, 31. 5. 1971

PREDLOG ODLOKA

o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971

Na podlagi amandmaja VII k ustavi SR Slovenije in 5. člena zakona o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 46/256-70) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora sprejela

ODLOK

o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971

1.

Skupni dohodki posebnega računa sredstev SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti po začasnem finančnem načrtu za leto 1971 znašajo 210 000 000 dinarjev in sicer:

1. 1. Od republiškega prispevka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja (0,87 %)	118 400 000
1. 2. Od anuitet od vrnjenih kreditov, danih iz usmerjenih sredstev za investicije v gospodarstvu	54 000 000
1. 3. Od presežka sredstev dopolnilnega prometnega davka od prometa blaga na drobno	16 678 000
1. 9. Iz ostalih dohodkov	20 922 000

2.

Sredstva iz tč. 1 tega odloka se razporedijo za naslednje namene:

2. 1. <i>Kmetijstvo</i>	49 130 000
2. 1. 1. Prispevek SR Slovenije stabilizacijskemu skladu za živinorejo	15 000 000
2. 1. 2. Regres za mleko	13 500 000
2. 1. 3. Odplačevanje nekaterih kreditov (investicijskih) v kmetijstvu	10 000 000
2. 1. 4. Beneficirane obresti za kredite zasebnih kmetijskih proizvajalcev	1 400 000
2. 1. 5. Revaloriziranje hranilnih vlog pri hranilno-kreditnih službah	3 000 000
2. 1. 6. Sofinanciranje pospeševalnih služb	6 230 000
2. 2. <i>Turizem</i>	16 390 000
2. 2. 1. Beneficiranje obresti pri investicijskih kreditih	14 200 000
2. 2. 2. Sofinanciranje študij in projektov	800 000
2. 2. 3. Pospeševanje turizma	1 390 000
2. 3. <i>Promet</i>	118 094 000
2. 3. 1. Beneficiranje obresti za investicijske kredite modernizacije železniških prog	26 789 000
2. 3. 2. Participacija pri stroških za koriščenje nerentabilnih prog	4 005 000
2. 3. 3. Konverzija kreditov za izgradnjo proge Prešnica—Koper	34 000 000
2. 3. 4. Konverzija kreditov za komunalno in luško infrastrukturo v luki Koper	8 000 000
2. 3. 5. Sofinanciranje gradnje hitrih cest	44 000 000
2. 3. 6. Sofinanciranje nekaterih obveznosti zračnega prometa	1 300 000
2. 4. <i>Sredstva za pospeševanje razvoja manj razvitih območij</i> (za odločitve o beneficiranju obrestne mere, sofinanciranju investicijskih razvojnih programov ter projektov in za konverzijo kreditov kmetijskim organizacijam)	20 000 000
2. 8. <i>Sofinanciranje geodetskih del</i>	4 000 000
2. 9. <i>Sredstva za rezervo morebitnih realiziranih garancij republike</i>	2 386 000

OBRAZLOŽITEV

I. Splošne ugotovitve

Finančni načrt za 1971 predlagamo kot začasen okvir, v katerem naj bi bili opredeljeni letošnji dohodki posebnega računa SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

Neposredno po dokončnih odločitvah o prenosu sredstev in obveznosti izvenproračunske bilance federacije na republike bodo dohodki kot izdatki pomembno razširjeni, potrebno bo odločati o razširjenem okviru, v katerem naj bi ekonomska politika s sredstvi tega računa podpirala z zakonom določene naloge. Pričakujemo, da bo ob polletju letošnjega leta razpravo o prenosu izvenproračunskih in določenih proračunskih postavk zaključena. Neposredno po tem bo potrebno sklepati o dokončnem finančnem načrtu.

Srednjeročno obdobje 71—75 in zato tudi leto 1971 je že sorazmerno zelo obremenjeno zaradi odločitev, sprejetih v preteklem petletju. Večina teh odločitev ima večletno dejstvo ali pa časovno neomejene finančne posledice.

Zaradi že sprejetih odločitev v predloženem začasnem finančnem načrtu prevladujejo postavke, ki so že obveznost SR Slovenije, med katerimi večina dospe v plačilo z določenim odstotkom tudi že v prvem polletju t. l.

II. Predpostavke, na katerih je sestavljen začasni finančni načrt za 1971

1. Dohodki

Z zakonom o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti (Ur. list SRS št. 46/256 — 30. 12. 1970) so določeni možni viri sredstev, ki se usmerjajo na poseben račun in sicer:

— republiški prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja v višini 0,87 odstotka;

— sredstva SR Slovenije, ki so bila do leta 1970 usmerjena za investicije in se po pogodbenih obveznostih uporabnikov usmerjajo po 1. 1. 1971 na ta račun;

— ostanek sredstev na račun sredstev republiškega dopolnilnega prometnega davka, ki do uveljavitve tega zakona še ni bil razporejen;

— presežki ali del presežkov republiškega proračuna, če jih Skupščina SR Slovenije razporedi na ta račun z zaključnim računom o izvršitvi republiškega proračuna;

— anuitete od vrnjenih kreditov, danih v breme tega računa;

— morebitna posojila, ki jih za izvršitev izravnanj, posegov in pomoči kot dodatna sredstva za izpolnitev nalog (2. člen zakona) najame SR Slovenija in

— druga sredstva, določena s posebnimi predpisi.

Predlog začasnega finančnega načrta predvideva za sedaj v letu 1971 dohodke samo od prispevka od OD, iz priliva sredstev po pogodbenih obveznostih uporabnikov usmerjenih sredstev za investicije, od ostanka sredstev republiškega dopolnilnega prometnega davka ter od prenesenih, neporabljenih sredstev za izravnavanja in pospeševanje alocirana z lanskoletnim proračunom s predvidevanji za priliv obresti od avista sredstev na računu.

Anuitet od vrnjenih kreditov, danih v breme tega računa, v 1971. letu še ne bo, ker obveznosti, ki jih predvidevamo v letošnjem razporedu dohodkov, po pravilu niso zasnovane na kreditnem odnosu.

Na račun presežkov ali dela presežkov proračuna, morebitnih posojil ali drugih dohodkov, določenih s posebnimi predpisi, niso planirani konkretni dohodki, čeprav bo — kot je že v uvodu omenjeno — ob polletju potrebna razširitev celotnega finančnega načrta.

Med dohodke bo potrebno vključiti sredstva izvenproračunske bilance federacije, morebiti pa tudi nekatere prenesene postavke ali njihove dele zveznega proračuna, če so namenjene izravnavam in pospeševanju gospodarstva in če bo tak namen po prevzemu določen tudi v republiki. V pripravi je nadalje osnutek zakona o prispevkih za financiranje izgradnje energetskih objektov, po katerem, če bo sprejet, naj bi se stekala sredstva za namensko uporabo na ta račun.

1. 1. Od republiškega prispevka iz OD iz delovnega razmerja v višini stopnje 0,87 % se predvideva, da bo znašal priliv na posebnem računu 118,4 milijona dinarjev. Ta znesek bo dosežen ob predpostavki, da bodo neto osebni dohodki v 1971. letu realizirani s 15 % nad ravnijo leta 1970. Kolikor bi bil trend hitrejši, bo razlika med planiranim in realiziranim zneskom imobilizirana ali pa prenesena med dohodke tega računa v letu 1972.

1. 2. Po odplačilnih načrtih bo na osnovi pogodb z uporabniki virov sredstev SR Slovenije, uporabljenih do 1970 za investicije v gospodarstvu, vrnjenih 1971. leta 54,0 milijona dinarjev; od tega 42,7 milijona dinarjev od poslovnih bank na račun njihovih obveznosti, ki so nastale z odstopljenimi plasmaji ukinjenih investicijskih skladov (RIS in okrajnih DIS); ostanek 11,3 milijona din bo vrnjen po kreditnih pogodbah, ki jih je republika sklenila v letih 1966 do 1970 po določilih zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu.

1. 3. Sredstva dodatnega davka od prometa blaga na drobno so se zbirala po določilih posebnega zakona (Ur. list SRS, št. 42/66), s katerim je uveden v Sloveniji dodatni PD po stopnji 1,5 %, ki se je plačeval od 1. 1. 1967 do 31. 12. 1970.

Uporaba sredstev tega davka je bila določena za oblikovanje 2 % obvezne rezerve za kreditiranje materialnih in tržnih rezerv, za poravnavanje obveznosti republiškega proračuna, za izgradnjo I. in II. faze kliničnega centra, za projektiranje in udeležbo pri graditvi novih cestnih odsekov, za nadaljevanje gradnje že začetih visokošolskih zavodov ter za študije in raziskave.

Način financiranja vseh negospodarskih investicij iz tega vira in višina potrebnih sredstev je bila še posebej urejena z odloki o finančnih programih.

Z zakonom o uporabi sredstev iz dodatnega davka od prometa blaga na drobno v letu 1967 (Uradni list SRS, št. 6/67) je bilo predvideno, da bo v letu 1967 razdeljenih sredstev tega davka v skupnem znesku din 47 000 000.

Z zakonom o uporabi sredstev iz dodatnega davka od prometa blaga na drobno v letih 1968, 1969 in 1970 (Uradni list SRS, št. 5/68) pa je bilo določeno, da bodo znašala predvidena razpoložljiva sredstva din 188 200 000. V 3. členu tega zakona je navedeno, da se eventualni presežki rezervirajo za dokončen obračun v letu 1970.

Po obeh zakonih o uporabi sredstev navednega davka znašajo skupno razporejena sredstva din 235 200 000, z 2 % obvezno rezervo (din 4 800 000) pa din 240 000 000.

Priliv sredstev do 31. 12. 1970 znaša din 256 678 000. Presežek sredstev 16 678 000 se po 3. odstavku 4. člena zakona o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 46/70) usmeri na poseben račun SR Slovenije za intervencije v gospodarstvu.

1. 9. S postavko »ostali dohodki« je izkazan dohodek tega računa v znesku 20 922 000 dinarjev, ki vključuje

— 1. 9. 1. prenesena, neporabljena sredstva, alocirana s proračunom za leto 1970. Okoli 1,0 milijona dinarjev je prenesenih iz zneska, alociranega za beneficiranje obresti za kredite, odobrene zasebnim kmetijskim proizvajalcem od hranilno-kreditnih služb; okoli 0,2 milijona dinarjev pa od neuporabljenih alociranih sredstev za odplačila nekaterih investicijskih kreditov;

— 1. 9. 2. predvideni znesek 0,3 milijona dinarjev kot dohodek računa za obresti na avista sredstva;

— 1. 9. 3. planirane, vendar v času sprejemanja začasnega finančnega načrta še neopredeljene vire v znesku 19 422 000 dinarjev, ki bodo določeni v smislu intencij zakona ali s sredstvi presežkov ZR proračuna, prenesenimi sredstvi federacije, premostitvenimi krediti ali drugimi, ob rebalansu sprejetimi odločitvami.

V tem začasnem načrtu predlagamo za izravnavanje izdatkov z dohodki znesek 19 422 000 milijonov kot planirani dohodek, katerega vir bo dokončno opredeljen ob rebalansu tega načrta v zvezi s prenosom sredstev federacije. Če izravnavanje ob rebalansu iz kakršnihkoli razlogov ne bi bilo zagotovljeno, bo obveznosti četrtega kvartala tega leta potrebno prenesti na 1972. leto.

Uporaba sredstev

Predlog za uporabo sredstev je sestavljen na podlagi določbe 2. člena že omenjenega zakona v znesku 210 milijonov din.

Posamezne postavke v predlogu za uporabo so razvrščene po področjih, za najvažnejše postavke je Skupščina SR Slovenije že sprejela posebne predpise, s katerimi je SR Slovenija prevzela večletne ali časovne in po obsegu neomejene obveznosti.

2. 1. Kmetijstvo

Na tem področju je v začasnem načrtu predvidena poraba sredstev v skupnem znesku 49,13 milijona din. V tem znesku so vključene tele obveznosti.

2. 1. 1. Prispevek SR Slovenije stabilizacijskemu skladu za živinorejo

Z zakonom o prispevku SR Slovenije stabilizacijskemu skladu za živinorejo (Uradni list SRS, št. 26/70) naj bi republika zagotovila v letih 1971—1975 sredstva temu skladu, in sicer letno največ do 15 milij. din, potrebna glede na gibanje odkupnih cen živine in prodajnih cen mesa, da bo zagotovljena redna preskrba tržišča z mesom.

2. 1. 2. Regres za mleko

Na podlagi zveznega odloka o premijah za kravje mleko izda republika vsako leto odlok o višini premije, katera se izplačuje za tekoče leto. Republiški

sekretariat za gospodarstvo je na podlagi pogojev, navedenih v odloku o višini premije in številu zahtevkov, vsako leto ocenil višino potrebnih sredstev. V letu 1970 je bilo na podlagi odloka (Uradni list SRS, št. 16/70) izplačanih 9,6 milij. din premij. Po oceni bo potrebno za leto 1971 zagotoviti 13,5 milij. din za kritje odkupa in predelave mleka.

2. 1. 3. Odplačevanje nekaterih investicijskih kreditov v kmetijstvu

Zakon o prispevku SR Slovenije kmetijskim delovnim organizacijam pri odplačevanju določenih investicijskih kreditov (Uradni list SRS, št. 24/69) določa, da mora republika zagotoviti v času od 1969 do 1972 letno 10 milij. din. Na podlagi navodila za izvajanje določb tega zakona (Uradni list SRS, št. 26/69) je republiški sekretariat za gospodarstvo sklepal pogodbe s kmetijskimi organizacijami. Organizacijam, ki so vložile svoje zahtevke in izpolnile svoje pogoje, je RS za gospodarstvo pogodbeno zagotovil obroke za odplačevanje dela anuitet. Za leto 1971 znašajo obroki 10 milij. din.

2. 1. 4. Beneficirane obresti za kredite privatnih kmetijskih proizvajalcev

Zakon o nadomestilu dela obresti za investicije v zasebnem kmetijstvu (Uradni list SRS, št. 26/70) zagotavlja hranilno-kreditnim službam pri kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacijah nadomestilo za razliko v obrestih pod pogojem, da so navedeni v zakonu. Za 1971 je ocenjeno, da bo obseg beneficiiranja znašal 1,4 milij. din.

2. 1. 5. Revaloriziranje hranilnih vlog pri hranilno-kreditnih službah

Z zveznim odlokom za 6% dodatne obresti na hranilne vloge po stanju na dan 21. 1. 1971, od katerih plača 3% federacija, 3% pa plačajo banke iz sredstev svojih skladov in so zagotovljene dodatne obresti za hranilne vloge pri hranilno-kreditnih službah. V pripravi je poseben predlog republiškega odloka, s katerimi bi se ta nedoslednost odpravila v breme sredstev SR Slovenije za izravnave v gospodarstvu.

Po podatkih gospodarske zbornice SRS je bilo stanje hranilnih vlog pri HKS — na dan 24. 1. 1971 okrog 85 milij. din. Republika bi pri 6% dodatnih obrestih morala zagotoviti okrog 3,0 milij. dinarjev, ki so prikazani v začasnem finančnem načrtu. Računa se 6%, ker HKS za razliko od bank nimajo skladov, iz katerih bi same lahko krile 3%.

2. 1. 6. Sofinanciranje pospeševalnih služb na področju kmetijstva

V tem začasnem finančnem načrtu je predviden znesek 6,23 milijona din, in sicer za:

- sofinanciranje pogozdovanja in melioracije Krasa v znesku 1,0 milij. din, kjer republika sodeluje na podlagi določb zakona o gozdovih;
- sofinanciranje vzreje plemenskih konjev lipicanske pasme v znesku 0,2 milij. dinarjev;
- sofinanciranje zbiranja podatkov za ribiški kataster v smislu določb zakona o sladkovodnem ribištvi v znesku 0,03 milij. din ter
- druge pospeševalne službe, kot so: pospeševanje proizvodnje v zasebnem kmetijstvu, introdukcija poljščin in vrtnin, sadnih rastlin ter trte s prognostično

službo, ugotavljanje metod v nasadih semenskega krompirja, progeno-testiranje in nabave bikov ter še nekatere službe po programu pospeševalnih nalog, ki ga je pripravil kmetijski inštitut SR Slovenije.

Podrobnejše obrazložitve za pomembnejše postavke uporabe sredstev v kmetijstvu in sicer:

- 2. 1. 2. regres za mleko
- 2. 1. 3. prispevek republike pri odplačilu nekaterih investicijskih kreditov kmetijstva,
- 2. 1. 4. beneficirane obresti za kredite privatnih kmetijskih proizvajalcev ter
- 2. 1. 5. kmetijska pospeševalna služba so v prilogah I, II, III in IV te obrazložitve.

2. 2. Turizem

S tem začasnim finančnim načrtom je planirana poraba sredstev v 1971. letu v znesku 16,39 milijona dinarjev.

Med planiranimi postavkami je najpomembnejša

2. 2. 1. Beneficiranje obresti pri investicijskih kreditih v znesku 14,2 milijona dinarjev, kar je investitorjem zagotovil zakon o povračilu obresti uporabnikom investicijskih kreditov na področju turizma (2,5 %) (Ur. list SRS, št. 37/69). Podrobnejša obrazložitev je podana v prilogi V.

2. 2. 2. Sofinanciranje študij in projektov je postavka, ki z 0,8 milijona dinarjev zagotavlja udeležbo pri

2. 2. 21 — Sofinanciranje »Projekta zgornji Jadran«

Z odlokom o finančnem programu tega projekta znaša udeležba SR Slovenije 1 milij. din in sicer v letu 1970 500 000 din ter v letu 1971 500 000 din (Ur. list SRS, št. 12/70) in

2. 2. 22 — Financiranje raziskav s področja turizma

Izdelavo študij na področju turizma je dosedaj financirala republika (s skladom »Borisa Kidriča«, republiško gospodarsko zbornico in z drugimi) prek republiškega sekretariata za gospodarstvo. V sklepih in priporočilih za nadaljnji razvoj turizma Skupščine SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 20/68) je določena obveznost izdelave študije »Možnosti razvoja turizma v Sloveniji«. Ta študija je bila izdelana v prvih dveh fazah kot prva in fundamentalna izdelava na področju turizma Slovenije. Študija je bila tudi razmnožena po tem, ko je komite za turizem republiškega izvršnega sveta po opravljeni recenziji dal soglasje, da se študija lahko ponudi interesentom v uporabo. Pri tem se je pokazalo, da taka temeljna študija lahko v praksi le zelo malo koristi, če opravljenim raziskavam ne sledijo nadrobnejše raziskave, ki so lahko delno tudi že aplikativne. Kot posebno ugodno navajamo dejstvo, da pri podrobnejših študijah daje republika samo del sredstev in da pretežni del potrebnih sredstev večinoma iz drugih virov — sofinancerjev. Na ta način se z republiškimi sredstvi spodbuja izdelava parciarnih temeljnih in aplikativnih študij, ki omogočajo načrtovalcem prostora in pa zlasti izdelovalcem večjih projektov uporabo sodobnejših dognanj in dosežkov na področju turizma. Za te študije se zagotavlja v letu 1971 znesek 300 000 din, enak znesek se predvideva v ta namen tudi za prihodnja leta.

V okviru postavke:

2. 2. 3. Pospeševanje turizma se predlaga, da SR Slovenija prispeva skupno okoli 1,39 milijona dinarjev in sicer za:

2. 2. 31 Turistično propagando.

Skupščina SR Slovenije je v sklepu in priporočilih za nadaljnji razvoj turizma (Ur. list SRS, št. 20/68) naročila izvršnemu svetu Skupščine SRS, da še nadalje podpira sedanji sistem zbiranja sredstev za turistično propagando Slovenije s tem, da tudi v prihodnjih letih sodeluje pri financiranju te propagande z najmanj takim deležem kot doslej. Za leto 1971 se zagotavlja za turistično propagando 550 000 din. V tem znesku je zajet tudi prispevek za propagandno skupnost ALPS-kih dežel, ki ga je do leta 1971 plačevala federacija. Za članstvo v ALPS smo zelo zainteresirani, ker ta opravlja najcenejšo in tudi zelo uspešno turistično propagando v Ameriki. Prispevek za to skupnost znaša 5500 dolarjev letno, kar za tako obsežno propagiranje ALPS-kih dežel ni veliko. Delno pa je za splošno turistično propagando potreben tudi zaradi vse tesnejšega sodelovanja in skupnega propagandnega nastopanja štirih dežel (Furlanija, Julijska krajina, Koroška, Hrvatska, Slovenija). Da se trditi, da so lanski dosežki v turizmu Slovenije delno tudi posledica uspešnih propagandnih aranžmajev. Za splošno turistično propagando Slovenije da republika komaj eno četrtino sredstev, medtem ko se ostale tri četrtine zberejo prek republiške gospodarske zbornice od gospodarstva. Z dosedanjo prakso bi kazalo nadaljevati oziroma vsako leto predvideti celo nekaj več sredstev za turistično propagando.

2. 2. 32 Turistična zveza

Turistična zveza Slovenije ima v svojem sestavu 18 regionalnih turističnih zvez ter 228 turističnih društev s skupno nad 30 000 člani. Vsa ta organizacija, ki dela z majhnimi izjemami čisto volontersko, uspešno povezuje delo turističnega gospodarstva, splošne interese ter interese turistov. V turističnih krajih ustvarja sodelovanje med vsemi organi, katerih dejavnost se kakorkoli reflektira tudi na turizmu in na ta način izboljšuje našo turistično ponudbo z ukrepi, ki pripomorejo k boljšemu počutju gostov. Iz vrst turističnih društev in zvez izhajajo tudi mnoge iniciative, ki so bile že koristno uporabljene. Na turistično nerazvitih ali manj razvitih območjih so turistična društva nosilec in organizator začetkov in razvoja turizma. Ker zveza svoje dejavnosti ne more izvajati samo s članarinami članov turističnih društev in s prispevki občinskih skupščin za izvajanje sporazumno določenih programov dela, bo republika v bodoče sodelovala pri sofinanciranju redne dejavnosti turistične zveze Slovenije z zneskom 600 000 din, kar pa bi kazalo v okviru razpoložljivih sredstev v naslednjih letih postopno nekoliko povečati.

2. 2. 33 Triglavski park

Za vzdrževanje nacionalnega parka ter za gojitev in očuvanje avtohtone divjadi (gams, kozorog, muflon, svizec, petelin in planinski orel) v letovišču in Triglavskem narodnem parku, ki ga je ustanovil izvršni svet Skupščine LR Slovenije z odločbo št. 01-1021/11-60 z dne 30. 12. 1960 (Uradni list LRS, št. 7/61), se zagotavlja za leto 1971 160 000 dinarjev kot del sredstev za opravilo,

ki imajo značaj javnih služb. To službo opravlja zavod za gojitev divjadi »Triglav« na Bledu, ki za kritje vseh izdatkov ne ustvarja dovolj dohodkov.

Območje zavoda je že deloma razglašeno za Triglavski narodni park, kjer je že zaščitena flora in favna. Zavod opravlja v parku varstveno službo, izvaja gradnjo in vzdrževanje poti in stez, krmilnic, napajališč, opazovališč in drugih objektov.

V okviru svoje dejavnosti vrši zavod tudi raziskovalna dela v obliki tem in raziskovalnih del. S tem v zvezi sodeluje zavod s pristojnimi institucijami pri nas in v inozemstvu ter za

2. 2. 34 Gojitev divjadi na Snežniku

Za gojitev in očuvanje avtohtone divjadi na območju Snežnika, Javornika in okolice (jelen, medved, srnjad in petelin) ter za ohranitev snežniškega parka se zagotavlja zavodu za gojitev divjadi »Jelen« Snežnik za leto 1971 80 000 dinarjev kot del sredstev, ki jih zavod s svojo lastno dejavnostjo ne more ustvariti. Avtohtona jelenjad izvira iz tega območja in se naseljuje v druge predele Slovenije.

Gospodarski načrt in razvojni program zavoda izkazujeta potrebo po udeležbi republiških sredstev tudi za naslednja leta najmanj v enakem znesku kot v letu 1971.

2. 3. Promet

Z že sprejetimi odločitvami je v raznih panogah tega področja dejavnosti potrebno zagotoviti okoli 118 094 000 dinarjev v letu 1971. V spodnjih obrazložitvah so pojasnjene posamezne postavke:

2. 3. 1. Beneficirane obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog

Po zakonu o povračilu dela obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 9/69) zagotavlja SR Slovenija za investicijske kredite, ki so bili ali bodo v skladu s »Programom modernizacije železniških prog v SR Sloveniji od leta 1964 do leta 1974« najeti in uporabljeni za modernizacijo železniških prog Jesenice—Dobova (republiška meja) in Zidani most—Šentilj (državna meja) povečani za interkalarne obresti ter za investicijske kredite za drugo etapo graditve proge Prešnica—Koper, združenemu železniškemu transportnemu podjetju Ljubljana povračilo obresti, prispelih v plačilo po 1. januarju 1969.

V letu 1970 je bilo v proračunu za te namene zagotovljeno 15 milij. dinarjev. Obresti, ki bodo dospele v plačilo v letu 1971, znašajo 26 789 000 din.

2. 3. 2 Participacija pri stroških za koriščenje nerentabilnih železniških prog

V 23. členu zakona o organizaciji jugoslovanskih železnic (Uradni list SFRJ, št. 5/66) je določeno, da sme železniško transportno podjetje trajno ustaviti prevoz potnikov in blaga na posameznih progah ali delih prog, če se s tem strinja organ, ki ga določa republiški zakon. Če republiški organ (v SR Sloveniji izvršni svet) ne da soglasja za trajno ustavitev prevoza potnikov in blaga na nerentabilni progi ali delu proge, mora železniškemu transportnemu podjetju nadomestiti izgube, ki zaradi tega nastajajo v njegovem poslovanju.

Glede na taka določila zakona in na ukrepe izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je potrebno za leto 1971 zagotoviti sredstva za pokrivanje izgub in to za proge:

— Novo mesto—Metlika	1 239 000	dinarjev
— Stranje—Imeno	350 000	dinarjev
— Grobelno—Lupinjak	1 716 000	dinarjev
— Grosuplje—Kočevje	700 000	dinarjev
	4 005 000	dinarjev

2. 3. 3. Konverzija kreditov za izgradnjo proge Prešnica—Koper

S posebnim zakonom (Uradni list SRS, št. 9/69) je Skupščina SR Slovenije zagotovila konverzijo bančnih investicijskih kreditov, ki so bili najeti za izgradnjo proge. Anuitete v letošnjem letu znašajo 34,0 milijonov dinarjev od skupne obveznosti za konverzijo 230 milijonov din.

2. 3. 4. Konverzija kreditov za komunalno in luško infrastrukturo v Kopru

Na podlagi zakona o povračilu dela obresti za investicijske kredite za komunalno in luško infrastrukturo ter o odobritvi kredita za program razvoja luško-industrijskega kompleksa v Kopru iz sredstev SR Slovenije je v letu 1971 republika dolžna zagotoviti 2 milijona din za beneficiranje obresti v višini polovice obrestne mere za najete kredite in odobriti črpanje kredita 6 milijonov din za odplačilo kreditov, ki so bili v skladu s programom razvoja luško-industrijskega kompleksa Koper porabljeni za komunalno in luško infrastrukturo po najugodnejših pogojih (Uradni list SRS, št. 44/70).

2. 3. 5. Sofinanciranje gradnje hitrih cest

Obveznost republike za 1971 v znesku 44 milijonov din temelji na odloku o modernizaciji cestnih odsekov Vrhnika—Postojna—Razdrto in Hoče—Levec in na odloku o finančnem programu za financiranje projektiranja novih cestnih odsekov (Uradni list SRS, št. 9/69).

2. 3. 6. Sofinanciranje nekaterih obveznosti zračnega prometa

Republika je z dvema odlokoma prevzela obveznosti in sicer za:

2. 3. 61 Sofinanciranje obveznosti za aerodrom Brnik

Obveznost 0,5 milijona din temelji na sprejetem odloku o finančnem programu za financiranje nakupa meteorološke opreme na letališču Ljubljana-Brnik (Uradni list SRS, 12/70).

2. 3. 62 Sofinanciranje obveznosti za Adria-Avio promet

Odlok o finančnem programu za odplačilo dela kredita v znesku 2 260 000 din, ki ga je najelo podjetje Adria-Avio promet (Uradni list SRS, št. 24/69 in 40/69), zavezuje republiko, da zagotovi sredstva v znesku 0,8 milijona din v letu 1971.

2. 4. Z zakonom o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št.) je predvidena intervencija na breme tega računa, in sicer z beneficiranjem obresti (čl. 7), sofinanciranje razvojnih in investicijskih programov ter projektov (čl. 8) in konverzija določenih kreditov za kmetijstvo (čl. 9).

Znesek 20 milijonov dinarjev je orientacijski in je posledica dosedanjih razprav o manj razvitih območjih v Sloveniji.

2. 8. S sredstvi, predvidenimi za sofinanciranje geodetskih del v znesku 4 milijone din, se zagotavlja nadaljevanje programa geodetskih del iz obdobja 1968.—1970. leta. Pristop h kvalitetnemu in usklajenemu izvajanju del v preteklem obdobju je temeljil na potrebi obvladavanja prostora in na pomenu geodetskih evidenc pri prostorskem planiranju. Sredstva za naloge iz pretečenega obdobja so bila zagotovljena v vsakoletnem republiškem proračunu. V postopku je predlog republiškega predpisa, ki opredeljuje geodetska dela za obdobje 1971—1975.

Republika je dolžna sofinancirati izdelavo osnovne državne karte, načrtov mest in naselij, ter ažuriranje zemljiškega katastra v takem razmerju pri posameznih delih:

	Federacija	Republika	Občina
— osnovna državna karta	23	32—52	45—25
— topografsko-katastrski načrti mest	—	40—60	60—40
— ažuriranje zemljiškega katastra za vsa območja v SRS	—	50	50

2. 9. Za obveznosti, ki bi jih v letošnjem letu republika morala izpolniti, če bi bile realizirane določene garancije, ki so dane v prejšnjih obdobjih, predlagamo rezervo sredstev v višini 2 386 000 din, kar predstavlja okoli 2 % zneska še neugaslih garancij.

POROČILA

Odbor za finance ter proračun ter odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora sta na skupni seji 7. junija 1971 obravnavala predlog odloka o začasnem finančnem načrtu SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo izvršni svet.

V uvodni razpravi je bilo poudarjeno, da predstavlja predlagani odlok začasen okvir letošnjih dohodkov in izdatkov posebnega računa SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti. S prenosom sredstev in obveznosti izvenproračunske bilance federacije, morebitnih drugih sredstev in obveznosti iz zveznega proračuna ter z vključitvijo namenskih sredstev, zbranih v republiki za izgradnjo energetskih objektov, bo finančni načrt oziroma celotna bilanca sredstev na tem računu bistveno spremenjena. Kljub temu pa je po mnenju odborov začasen finančni načrt vendarle potreben, ker omogoča, da se v enem dokumentu zbilancirajo doslej znana sredstva, predvsem pa njihova poraba. Večina sredstev je razporejenih že z doslej sprejetimi sklepi, odloki in zakoni.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da je industrija kot poglavitna gospodarska dejavnost v Sloveniji udeležena pri koriščenju sredstev zelo malo, da je največ sredstev usmerjenih v promet, kar 56 0/0, v kmetijstvo pa 23,4 0/0.

Pri obravnavi razporeditve sredstev po namenih sta odbora soglasno sprejela sklep, da je treba čimprej ustrežneje rešiti problem premiranja za kravje mleko, vendar se odbora ne strinjata z variantami pripravljenega sporazuma, po katerem naj bi znašala razlika v odkupni ceni mleka od zasebnih proizvajalcev in od družbenih posestev za okoli 0,50 dinarja pri litru. Odbora menita, da to razlikovanje niti ekonomsko, še manj pa politično ni sprejemljivo. Odkupna cena mora biti enaka ne glede na to, kdo je proizvajalec mleka.

K besedilu odloka predlagata odbora naslednjo dopolnitev:

Doda naj se nova točka 3 v naslednjem besedilu:

»Postopek, pogoji in merila za pridobitev in uporabo sredstev s posebnega računa po tem odloku se določijo s posebnimi uredbami.«

Odbora menita, da je to potrebno zaradi možnosti, da se potegujejo za sredstva s tega posebnega računa vsi, ki izpolnjujejo pogoje in merila, ki se enotno določijo v republiki.

Odbora predlagata zboru, da sprejme odlok v predlaganem besedilu z zgoraj navedeno dopolnitvijo.

Za poročevalca na seji zbora sta odbora določila poslanca Poldeta Mačka.

St.: 402-162/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet ter za finance gospodarskega zbora sta na skupni seji 14. junija 1971 obravnavala predlog odloka o začasnem finančnem načrtu SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Uvodoma sta odbora ugotovila, da predstavlja predlog odloka le začasen okvir dohodkov in izdatkov posebnega računa SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti v tekočem letu. Menila sta, da bo šele z dokončnim prenosom sredstev ter obveznosti izvenproračunske bilance federacije, eventualnimi drugimi sredstvi in obveznostmi iz zveznega proračuna ter z vključitvijo prispevkov odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov znana dokončna bilanca sredstev na tem računu in sprejet finančni načrt, ki ne bo več začasen.

Odbora sta menila, da je kljub omenjeni začasnosti potreben sprejem odloka o začasnem finančnem načrtu, da bi tako bila zbrana vsa doslej znana sredstva in njihova uporaba. Odbora sta ugotovila, da je največji del sredstev za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971 že razporejen z doslej sprejetimi odloki in zakoni. Menila sta, da bi v prihodnje v podobnih odlokih bilo nujno potrebno pustiti določen del sredstev za rezervo za tiste potrebe izravnavanja v gospodarstvu, ki se ne dajo predvideti z vsakoletnim finančnim načrtom vnaprej.

Odbora sta tudi opozorila, da bodo v prihodnjih letih obveznosti posebnega računa SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti naraščale, ker so s posameznimi odloki ali zakoni sredstva tega računa deloma razporejena za več let vnaprej. Bilo je izraženo

tudi mnenje, da obstaja nevarnost, da pride do takega naraščanja obveznosti iz naslova beneficiranih obresti, da se bodo morale sprejeti nove dodatne obveznosti gospodarstva za kritje izdatkov omenjenega posebnega računa.

Ravno tako so člani odbora opozorili, da ni realno pričakovati nova sredstva iz naslova razformirane izvenproračunske bilance federacije, ampak je realno, da bo posebni račun obremenjen z novimi dodatnimi obveznostmi iz nepro-računske bilance federacije.

Poslanci so tudi opozorili, da v razporejenih sredstvih posebnega računa ni upoštevan sklep 9. seje gospodarskega zbora z dne 29. decembra 1969, ki se nanaša na to, naj izvršni svet ob reševanju vprašanja likvidacije državnega kapitala predlaga Skupščini SR Slovenije usmeritev sredstev iz tega naslova tudi za investicije v turizem in turistično infrastrukturo.

Odbora sta sklenila, da v prihodnje načelno ne bosta obravnavala raznih parcialnih rešitev o razporeditvi sredstev iz posebnega računa za razna izravnava njanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti izven rednega vsakoletnega finančnega načrta.

K besedilu predloga odloka odbora predlagata naslednjo dopolnitev:

Doda naj se nova 3. točka v naslednjem besedilu:

»Postopek in pogoje za pridobitev sredstev po tem odloku določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije s svojim predpisom.«

Odbora menita, da je ta dopolnitev potrebna zaradi tega, da se za sredstva s posebnega računa lahko potegujejo vse organizacije združenega dela, ki izpolnjujejo pogoje, po postopku, ki se enotno določi za republiko.

Odbora sta se seznanila z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, s katerim se doda nova 4. točka, ter se z njim strinjala.

Odbora predlagata zboru, da sprejme odlok v predlaganem besedilu z zgoraj navedenima dopolnitvama.

Za poročevalca na seji zbora sta odbora določila poslanca Alojza Žoklja.

Št.: 402-162/71

Ljubljana, 15. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 50. seji dne 9. 6. 1971 obravnavala predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnava njanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k predlogu odloka ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga odloka komisija ni imela pripomb k predlogu odbora za finance in proračun ter odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora, da se doda nova točka 3 v besedilu, kot je razvidno iz njenega poročila.

Komisija je ugotovila, da predlog odloka ne vsebuje določbe o veljavnosti in uporabi odloka in zato sprejela predlog za naslednjo dopolnitev:

Doda naj se nova 4. točka, ki naj se glasi: »Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1971.«

Št.: 402-162/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

OSNUTEK ZAKONA**o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega
in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani**

1. člen

Za investicijske kredite, ki so bili najeti za investicije Časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani, zagotavlja Socialistična republika Slovenija Časopisnemu in grafičnemu podjetju »Delo« v Ljubljani sredstva za konverzijo dela bančnih kreditov do zneska 16 000 000 dinarjev in sicer kot kredit po 5 % obrestni meri letno, ki se v času črpanja kredita pripisujejo po enostavnem obrestnem računu.

2. člen

Kot investicijski kredit po prejšnjem členu so mišljeni krediti, ki so bili najeti za modernizacijo in razširitev grafičnih zmogljivosti Časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani.

3. člen

Socialistična republika Slovenija bo zagotovila sredstva za kredit do zneska 16 000 000 dinarjev v letih 1971 do 1974 v enakih letnih obrokih po 4 000 000 dinarjev.

4. člen

Potrebna sredstva za konverzijo kreditov po 1. členu tega zakona se zagotovijo vsako leto iz sredstev SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

5. člen

Časopisno in grafično podjetje »Delo« v Ljubljani bo vrnilo izkoriščene obroke s pripisanimi interkalarnimi obrestmi v 8 enakih letnih anuitetah s 5 % obrestno mero, od katerih dospe prva v plačilo 1. decembra 1975. Zneski letnih anuitet se določijo s pogodbo iz 6. člena tega zakona.

6. člen

Za izvajanje tega zakona bo sklenjena pogodba med Socialistično republiko Slovenijo in Časopisnim in grafičnim podjetjem »Delo« v Ljubljani, s to pogodbo bo podrobneje določen namen uporabe sredstev iz 1. člena tega zakona in natančnejši pogoji o kreditnih razmerjih.

7. člen

Za Socialistično republiko Slovenijo sklene pogodbo republiški sekretar za za finance.

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

O B R A Z L O Ž I T E V

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je obravnaval ekonomski položaj ČGP »Delo« na pobudo in na podlagi informacije republiške konference SZDL Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pri sprejemanju odločitve o saniranju izgub časopisno založniške dejavnosti ČGP »Dela« oziroma pri sprejemu osnutka zakona o konverziji investicijskih kreditov tega podjetje izhajal iz dejstva, da je treba v breme republike zagotoviti sredstva za olajšanje in premostitev položaja, v kakršnem se je znašel dnevni informativno-politični tisk, ker meni, da je ta dejavnost takšnega pomena, da opravičuje družbenoekonomsko intervencijo.

Položaj dnevnega informativno-političnega tiska ČGP »Dela« bo v posebni informaciji, ki bo priložena obrazložitvi osnutka tega zakona, orisal izdajatelj, republiška konferenca SZDL Slovenije.

ČGP »Delo« je v letu 1963 izdelalo investicijski program za zgraditev »DOMA TISKA«, ki je temeljil na naj sodobnejši tehniki ter specializaciji. Predvidena investicijska vsota je znašala 57 780 910 dinarjev. Program je predvideval, da bo podjetje 50 % investicijske vsote financiralo iz lastnih sredstev, preostali del pa s kreditom republiškega in okrajnega investicijskega sklada. Kredit je bil predviden na 10 let s 7 % obrestno mero. Relativno težki kreditni pogoji so bili za podjetje sprejemljivi, ker so bila časopisna podjetja deležna nekaterih olajšav. Tako je družba tem podjetjem zaradi pomembnosti časopisov odstopala prispevek iz dohodka, v SR Sloveniji pa tudi prispevek iz osebnega dohodka. Zaradi neekonomske cene časopisov je podjetje prejelo tudi dotacijo.

Zaradi splošnih restrikcij na področju investicij, povečanih cen gradbenih storitev in opreme, spremembe paritete dinarja ter zaradi slabih pogojev gospodarjenja je bila predračunska vrednost investicije prekoračena, investicija podaljšana za več let in odložena gradnja redakcijske stavbe. Med zidavo so se pogoji gospodarjenja časopisnih podjetij zaradi spremenjenih instrumentov delitve bistveno poslabšali, kar je vplivalo na višino dohodka in na višino skladov. Ukinjene so bile tudi dotacije. Podjetje je bilo primorano najeti več investicijskih posojil in ker tudi banka ni mogla zagotoviti potrebnih sredstev, je podjetje našlo tudi inozemske kreditorje. Kreditni pogoji so slabši, kot jih je podjetje ob začetku izgradnje predvidelo. Krediti, predvideni na 10-letni odplačilni rok, so dejansko realizirani s 4 do 5-letnimi vračilnimi roki pri inozemskih dobaviteljih ter na 8 let pri bankah.

Skupna vrednost dosedanjih naložb v investicije znaša 125 374 294 din, in sicer:

— gradbena dela	45 846 407 din
— domača in uvozna oprema	77 735 558 din
— zagonski stroški	1 792 329 din

Za to investicijo je bilo potrebno plačati 4 057 901 din prispevka za energotiko in 7 882 680 din interkalarnih obresti. Financiranje je potekalo iz naslednjih virov:

— lastna sredstva	33 565 910 din
— bančni in drugi krediti	66 867 257 din
— inozemski krediti	24 941 127 din

SKUPAJ 125 374 294 din

Iz lastnih sredstev je plačan tudi prispevek za energetiko in 527 941 din za interkalarnе obresti, preostale interkalarnе obresti pa so prištete k posojilu.

Ker so bili krediti najeti med leti zidave, zapadejo v plačilo različno po letih. Za leto 1971 znašajo anuitete din 18 170 330 in se bodo znižale šele po letu 1974. Zaradi nove vrednosti dolarja se je letna obveznost za inozemske kredite povečala za 1 453 705 din.

Investicijsko izgradnjo je podjetje uresničilo samo delno in brez posebnih olajšav — ob enakih pogojih kot vse druge industrijske panoge. Zaradi spremenjenih gospodarskih razmer in stalnega naraščanja stroškov (zlasti cen papirja in poštnih storitev) so tako visoke obveznosti za podjetje preveliko breme, ki ogroža gospodarsko ravnovesje podjetja. Ob tem podjetje ni sposobno, da si zagotovi enostavno reprodukcijo, razširiti prodajno mrežo časopisov in nadaljuje z zidavo redakcijske stavbe.

S predvideno finančno intervencijo bi bilo podjetje nekoliko razbremenjeno velikih obveznosti v letih 1971—1974, ko so anuitete najvišje in že presegajo finančno sposobnost podjetja. Podjetje bi zato del svojih sredstev vložilo za razširitev prodajnih mest časopisov, povečalo dopisniško mrežo ter nadaljevalo z zidavo redakcijske stavbe, v kateri je projektiran tudi dokumentarni center Slovenije, ki ga bodo uporabile tudi družbene službe SR Slovenije.

Podrobnejši podatki o obveznostih za odplačilo investicijskih kreditov v letih 1971—1974, obveznostih SR Slovenije, ki izhajajo iz osnutka zakona o konverziji, in obveznostih ČGP »Delo« po konverziji do SR Slovenije, so razvidni iz naslednje tabele.

Leto	Obveznosti iz anuitet za kredite (glavnica in obresti)	Znesek v breme sredstev za izravna- vanja v gospodarstvu	Obveznosti podjetja »Delo« po konverziji do SRS		
			skupaj anuiteta	glavnica	obresti
1	2	3	4	5	6
1971	16 717	4 000			
1972	15 883	4 000			
1973	14 445	4 000			
1974	14 372	4 000			
1975			2 475	1 675	800
1976			2 475	1 759	716
1977			2 475	1 847	628
1978			2 475	1 939	539
1979			2 475	2 036	439
1980			2 475	2 136	337
1981			2 475	2 248	230
1982			2 475	2 358	117
Skupaj	61 417	16 000	19 800	16 000	3 800

Bistvo predloga je v tem, da omogočimo podjetju, da ob normalizirani obremenitvi samo sanira nastali položaj in da se v bodoče samo vzdržuje na racionalni ravni; pri tem mislimo na izdajanje časopisa »Delo« vključno z eventualno zidavo redakcijske stavbe in organizacijo sodobnega dokumentacijskega centra.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet ter odbor za finance in proračun republiškega zbora sta na skupni seji dne 7. 6. 1971 obravnavala osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku.

V uvodni obrazložitvi so predstavniki republiške komisije SZDL in časopisnega podjetja »Delo« podali širšo obrazložitev k stanju, ki narekuje intervencijo družbenih sredstev. Kritično finančno situacijo so povzročili pretirano veliki krediti, ki jih je podjetje najelo pod zelo neugodnimi pogoji. Če želi kolektiv zadržati oziroma izboljšati kvaliteto časopisa in razviti svojo prodajno organizacijo, mora v to vložiti del sredstev, ki jih je ustvaril. Brez predlagane konverzije pa tega ne zmore, ker mu sicer anuitete poberejo ves dohodek.

V načelni razpravi sta odbora podprla predlog osnutka predvsem zaradi tega, ker sta prepričana, da mora SR Slovenija podpreti osrednji slovenski informativni dnevnik in omogočiti, da opravlja svojo nalogo vsaj v takem obsegu kot doslej. Pri tem so bila izražena tudi mnenja, da bi morala SR Slovenija podpreti tudi druge slovenske časopise, kakor tudi mnenja, da je odplačevanje anuitet kljub vsemu predvsem skrb kolektiva »Dela«, ki se je samostojno odločal za modernizacijo.

Glede na obrazložitev k osnutku zakona, v kateri se poudarja, da bi konverzija kreditov omogočila med drugim tudi dograditev redakcijske stavbe, sta odbora opozorila na to, da odobravata konverzijo kreditov izključno zato, da se omogoči povečanje števila dopisnikov časopisa in število prodajnih mest, ne pa zato, da omogočita nove investicije.

Odbora sta ugotovila, da sredstva, potrebna za konverzijo dolgov po tem zakonu, zaenkrat še niso zagotovljena, kar je razvidno tudi začasnega finančnega načrta SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971. Predstavniki predlagatelja zakona je pojasnil, da je računati, da bo možno zagotoviti sredstva na podlagi prenosov sredstev in obveznosti izvenproračunske bilance federacije na republiko Slovenijo. Do predložitve predloga zakona bo treba seveda vprašanje zagotovitve sredstev rešiti.

Odbora sta tudi ugotovila, da v predloženih materialih ni natančnih podatkov o finančnem stanju podjetja, kar je za sprejem predlaganega zakona nujno potrebno.

Odbora sta sklenila, da sprejmeta predlagani osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za intervencije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani, da pa se mora ob predložitvi predloga zakona predložiti tudi natančno finančno stanje podjetja »Delo« in poročilo o nameravanih investicijah.

Svoje stališče do nadaljnjih investicijskih načrtov naj da tudi republiška konferenca SZDL kot ustanovitelj časopisa.

K posameznim členom osnutka zakona odbora nista imela pripomb.

Za poročevalca sta odbora določila poslanca Poldeta Mačka.

St.: 420-35/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet ter odbor za finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 14. 6. 1971 obravnavala osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani, ki ga je s predlogom, da se obravnava po skrajšanem postopku, predložil v obravnavo Skupščini SR Slovenije izvršni svet.

Uvodoma so predstavniki republiške konference SZDL Slovenije ter časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« obrazložili sedanji gospodarski položaj podjetja, predvsem pa razloge za tako intervencijo, kot je predložena z osnutkom zakona o konverziji investicijskih kreditov. Menili so, da je podjetje »Delo« upravičeno, da se mu zaradi težkih kreditnih pogojev kot izdajatelju vodilnega informativno-političnega dnevnika s sprejemom omenjenega zakona olajšajo pogoji odplačevanja najetih kreditov. Kolikor se tak zakon ne bi sprejel, podjetje ne bi moglo obdržati oziroma izboljšati kvaliteto dnevnika, odplačevati anuitete in bolje razviti svojo prodajno organizacijo.

V načelni obravnavi so člani odbora, upoštevajoč tudi »Stališča o merilih za razvoj časopisnih podjetij, ki izdajajo politično-informativna glasila v Sloveniji«, ki jih je s svojim pismom dostavilo časopisno podjetje »Mariborski tisk«, sicer podprli osnutek zakona, vendar je bilo slišati tudi mnenje, da se sprejem zakona odloži, vsaj v taki obliki, kot je bil predložen. Dokler ne bo pripravljena ustrezna dokumentacija o problematiki vseh časopisnih podjetij, ki izdajajo politično-informativna glasila v Sloveniji po tem mnenju, ne bi bilo treba nadaljevati z obravnavo zakona.

Odbora sta ugotovila, da potrebna sredstva za konverzijo kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« doslej še niso zagotovljena. To je namreč razvidno tudi iz začasnega finančnega načrta SR Slovenije za izravnava v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971. Predstavniki predlagatelja pa je odboroma zagotovil, da predlagatelj ne bo predložil predloga zakona, kolikor do tedaj ne bo zagotovil sredstev, potrebnih za omenjeno konverzijo kreditov. Na omenjena sredstva predlagatelj računa, da jih bo lahko zagotovil na podlagi prenosov sredstev in obveznosti izvenproračunske bilance federacije na republiko.

Glede na omenjeno odbora predlagata zboru, da se ne sprejme predlog, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku. Odbora predlagata zboru, da se predloženi zakon obravnava kot predlog za izdajo zakona. Ko bodo zagotovljena sredstva za izvedbo konverzije investicijskih kreditov, pa bi po mnenju odborov gospodarski zbor v naslednjih fazah eventualno lahko obravnaval osnutek in predlog zakona skupaj.

Predstavniki predlagatelja se je z mnenjem odborov glede postopka za sprejem zakona strinjal.

Odbora sta ugotovila, da obstoji na področju nadaljnega razvoja politično-informativnih glasil v Sloveniji cela vrsta nerešenih, odprtih vprašanj, ki ne zadevajo le financiranje in nadaljnji razvoj časopisnega in grafičnega podjetja »Delo«, ampak tudi drugih dnevnikov in drugih politično-informativnih glasil. Odbora sta tudi menila, da je potrebno pri pripravi osnutka zakona analizirati tudi nerešena vprašanja preostalega politično-informativnega tiska in predložiti ustrezne sistemske rešitve, s katerimi bi SR Slovenija podprla tudi druge slovenske časopise.

Z osnutkom zakona je nujno potrebno zagotoviti finančno kritje zakona, ki sedaj ni zagotovljeno.

K posameznim členom odbora nista imela pripomb.

Odbora sta za poročevalca na zboru določila poslanca Alojza Žoklja.

Št.: 420-35/71

Ljubljana, 15. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 9. 6. 1971, št. 420-35/71.

OSNUTEK ZAKONA

o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača

1. člen

Za investicijske kredite, ki so bili ali ki bodo najeti za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača, zagotavlja Socialistična republika Slovenija Združenemu železniškemu transportnemu podjetju v Ljubljani sredstva za konverzijo kreditov do zneska 388 300 000 dinarjev in sicer kot kredit z 2-odstotnimi letnimi obrestmi, ki se v času črpanja kredita pripisujejo po enostavnem obrestnem računu.

2. člen

Z modernizacijo železniških prog je mišljena rekonstrukcija prog in postaj, elektrifikacija z elektronapajalnimi postajami v Teznem, Poljčanah in Čretu, izgradnja signalno-varnostnih in telekomunikacijskih naprav, izgradnja tovornih postaj v Teznem in Čretu, tirnih naprav na postaji Divača ter nabava potrebnih voznih sredstev.

3. člen

Potrebna sredstva za kreditiranje po 1. členu tega zakona se zagotovijo vsako leto iz sredstev Socialistične republike Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

4. člen

Sredstva Socialistične republike Slovenije za kredit do 388 300 000 dinarjev bodo zagotovljena v naslednjih letnih obrokih:

1974 do zneska	66 200 000 dinarjev
1975 do zneska	71 500 000 dinarjev
1976 do zneska	77 200 000 dinarjev
1977 do zneska	83 400 000 dinarjev
1978 do zneska	90 000 000 dinarjev

5. člen

Združeno železniško transportno podjetje v Ljubljani bo vrnilo izkoriščene obroke s pripisanimi interkalarnimi obrestmi v 25-letnih anuitetah z 2⁰/₀ obrestno mero, od katerih dospe prva v odplačilo 1. decembra 1975. Zneski letnih anuitet se določijo s pogodbo iz 7. člena tega zakona.

6. člen

Za obrestno mero za kredit po 1. členu tega zakona ne veljajo določbe zakona o povračilu dela obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog v SR Sloveniji (Ur. list SRS, št. 9/69).

7. člen

Za izvajanje tega zakona bo sklenjena pogodba med Socialistično republiko Slovenijo in Združenim železniškim transportnim podjetjem v Ljubljani. S to pogodbo bo določen podroben program modernizacije prog, za katerega veljajo določbe tega zakona, ter natančnejši pogoji o kreditnih razmerjih.

8. člen

Za Socialistično republiko Slovenijo sklene pogodbo republiški sekretar za finance v soglasju z republiškim sekretarjem za gospodarstvo.

9. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

OBRAZLOŽITEV

Skupščina SR Slovenije je na sejah gospodarskega zbora dne 21. 2. 1971 in republiškega zbora dne 23. 2. 1971 obravnavala predlog za izdajo zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Sentilj—Zidani most ter Koper—Prešnica. Predlog je bil sprejet brez pripomb z nalogo, da se pripravi:

- osnutek zakona
- osnutek pogodbe z natančnejšimi določili o obveznostih in pravicah pogodbenih strank ter
- obrazložitev k osnutku zakona.

Predlagatelj je v smislu sprejetega sklepa pripravil gradivo z naslednjo obrazložitvijo:

Slovenija predstavlja prehodno območje, prek katerega teko prometni tokovi iz srednje in zahodne Evrope na Balkan, Bližnji in Srednji vzhod ter v

jadranske luke in obratno. Najpomembnejšo vlogo ima pri tem tako imenovani prometni križ.

V programu modernizacije železnic v SR Sloveniji je zato v prvi vrsti predvidena modernizacija prometnega križa s progami Jesenice—Dobova in Maribor—Sežana (Rijeka, Koper). Modernizacija obsega elektrifikacijo prog, opremo s sodobnimi signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami ter nabavo sodobnih vlečnih in prevoznih sredstev.

A. Proga Šentilj—Zidani most

Medtem ko so kraki Sežana (Reka)—Ljubljana. Jesenice—Ljubljana in Ljubljana—Dobova že elektrificirani in gorenjska proga že opremljena s sodobnimi signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami, se z elektrifikacijo odseka Zidani most—Maribor (Šentilj) še ni začelo, če zanemarimo elektrifikacijo Zidani most—Celje, ki je v gradnji.

Odsek Zidani most—Maribor povezuje Primorsko, Dolenjsko in Gorenjsko prek Ljubljane z Mariborom in naprej s srednjo Evropo, hkrati pa predstavlja glavno zvezo srednje Evrope z našimi republikami in jadranskimi pristanišči ter je širši značaj te zveze zlasti poudarjen z njeno tranzitno funkcijo. Za tako vlogo bi morala biti proga tehnično in gospodarsko usposobljena.

Proga Zidani most—Šentilj je dolga 108 km, od tega je 92 km dvotirne proge od Zidanega mosta do Maribora in 16 km enotirne od Maribora do Šentilja. Na progi je 16 postaj, skupna dolžina tirov pa znaša 200 km.

Pretežni del tirnic je zastarelih. Zamenjati je treba okoli 63 % gornjega ustroja. Na odseku Lipoglav—Šentilj je zaradi slabega stanja sedaj dovoljen le 18-tonski pritisk.

Hkrati z remontom gornjega ustroja je nujno treba obnoviti tudi spodnji ustroj (proga je stara 120 let), da bi bila proga glede na mednarodni tranzitni značaj usposobljena za 20-tonski osni pritisk.

Zavarovanje prometa ne ustreza zahtevam sodobnega prometa, ker so naprave zastarele. Zavarovanje je preveč odvisno od subjektivnih faktorjev. Postaje so namreč opremljene s starimi elektromehaničnimi napravami (12 postaj), mešano elektrolejno napravo (1), odvisnostjo varnostnih naprav s kretnicami (2) in enostavno s ključavnicami (1).

Prav tako so cestni prehodi sedaj opremljeni z ročnimi (20) in z vlečnimi (25) napravami ali pa so nezavarovani. Zaradi tega so hitrosti vlakov majhne in omejene.

Tako se med Lipoglavom in Šentiljem giblje dovoljena maksimalna hitrost vlakov med 50 in 60 km/h, čez most v Mariboru pa celo samo 20 km/h.

Vozni časi so od Zidanega mostu do Maribora celo za brzovlake znatno predolgi, saj znaša vožnja ca. 2 uri za 92 km prevožene poti.

Vleko na tej progi opravlja 36 parnih lokomotiv iz leta 1920—1930, 15 novejših dizelskih lokomotiv in 2 garnituri motork. Parne lokomotive so dotrajane in potrebne zamenjave.

B. Proga Koper—Prešnica—Divača

Na odseku Koper—Prešnica v dolžini 32 km do priključka na progo Pula—Divača je bila proga zgrajena v letih 1964/68 za 20-tonski osni pritisk. Dovršena je le prva etapa z najnujnejšimi tirnimi napravami za mejno kapaciteto 1 400 000

ton letnega prometa. Glede na trend naraščanja luškega prometa, možnosti prevoza nafte in perspektivni razvoj luke Koper je nujno, da se proga postopno usposobi za prevoz do 4 milijone ton letno, pozneje po potrebi pa na 5 milijonov ton letno.

Hkrati z dograditvijo koprške proge je nujna tudi modernizacija odseka Prešnica—Divača, ki predstavlja ozko grlo prometa v povezavi Kopra z drugo železniško mrežo. Ta odsek proge v dolžini 15 km je enotiren in neelektrificiran. V letu 1968/69 je bil v celoti usposobljen za 20-tonski osni pritisk. Od skupno 20 nivojskih križanj je en prehod zavarovan z zapornicami, drugi pa z opozorilnimi znaki. V naslednjem obdobju bo potrebno obnoviti en objekt, preurediti na predpisani gabarit 1 nadvoz in zgraditi 1 izvennivojsko križanje.

Na celotnem poteku proge Gradec—Maribor—Ljubljana—Koper (Trst), ki je pomembna povezava, ni usposobljen za električno vleko le še odsek Gradec—Šentilj—Zidani most in Koper—Prešnica—Divača, medtem ko je konkurenčna, čeprav daljša zveza iz Gradca prek Beljaka na Trst v celoti elektrificirana. Da bi mogli obdržati in še pridobiti tranzit iz Avstrije in Srednje Evrope na Koper (Trst), moramo nujno čimprej dovršiti elektrifikacijo odseka Gradec—Zidani most, pri čemer omenjamo, da je ustrezen odsek na avstrijskem ozemlju že v rekonstrukciji ter da predvideva plan avstrijskih železnic dokončanje do leta 1972 ob pogoju, da tudi mi elektrificiramo svoj del na jugoslovanski strani.

Širša tehnookonomska obrazložitev modernizacije, drugi podrobnejši podatki in njen narodnogospodarski pomen so podani v posebnem gradivu Združenega železniškega transportnega podjetja Ljubljana.

Modernizacija proge Koper—Šentilj je torej neizbežna, ker bo sicer ta proga, ki tvori pomemben del jugoslovanske in mednarodne železniške mreže, izgubila svoj mednarodni tranzitni karakter.

Za izvedbo modernizacije bo predvidoma potreben skupaj z dosedanjimi podražitvami znesek 747 300 000 dinarjev; pri tem eventualne podražitve v letu 1971 in kasneje niso upoštevane.

Od navedenega zneska bi 32 % vseh potrebnih sredstev vložile iz lastnih sredstev železnice, 44 % bi se zagotovilo z bančnimi krediti, preostalih 24 % pa s kreditom iz republiškega sklada skupnih rezerv.

Ob takih predpostavkah bi bila torej konstrukcija financiranja modernizacije proge Koper—Šentilj takale:

v milij. din

	Skupaj	Struktura	1970	1971	1972	1973
Potrebna sredstva						
Od tega:						
— ZŽTP	747,3	100	156,8	278,2	294,9	17,4
— investicijski krediti	240,8	32	51,6	89,0	100,2	
— republiški sklad	325,9	44	76,3	117,8	114,4	17,4
— skupnih rezerv	180,6	24	28,9	71,4	80,3	

Predvideva se, da se bodo investicijski krediti lahko zagotovili le s povprečno 8-odstotno obrestno mero in 5-letnim odplačilnim rokom. Železnice ne morejo zagotoviti sredstev za vračanje teh kreditov v relativno kratki dobi in pri visoki obrestni meri iz lastne akumulacije. Zato je potrebna pravočasna družbena intervencija in sicer konverzija investicijskih kreditov, vključujoč tudi morebiten kredit Mednarodne banke za obnovo in razvoj.

Upoštevati moramo, da gre za naložbe, ki jih ni mogoče amortizirati s ceno prevoznih uslug niti v približno enakem obdobju kot bi bili roki kreditov poslovnih bank ali morebiten kredit Mednarodne banke, zato je nujno, da SR Slovenija s svojimi intervencijskimi sredstvi premosti obveznosti železnice glede najetih kreditov tako, da bi železnica odplačala obveznosti v roku 25 let po končani modernizaciji.

Za odplačilo glavnice za investicijske kredite, ki jih bodo železnice najele v letih 1970—1973, bi morala republika s pripisanimi obrestmi v času črpanja zagotoviti železnici iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti 388 milijonov dinarjev. Podrobnosti so razvidne iz preliminarnega izračuna v naslednji tabeli (v milij. din):

	Investicijski	Interkalarne	Skupaj	Odplačilne obveznosti pri kreditorjih		Skupaj
				glavnica	obresti	
1970	76,3	24,4	100,7			
1971	117,8	23,6	141,4			
1972	114,4	13,7	128,1			
1973	17,4	0,7	18,1			
1974				66,19	31,06	97,25
1975				71,48	25,77	97,25
1976				77,20	20,05	97,25
1977				83,88	13,87	97,25
1978				90,05	7,20	97,25
SKUPAJ	325,9	62,4	388,3	388,30	97,95	486,25

Republika je odločitev o beneficiranih obrestih že sprejela.

Obveznosti republike iz že veljavnega zakona o povračilu dela obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 9/69) bi znašale za modernizacijo proge Koper—Šentilj ca. 49 milijonov, kar je polovica obveznosti za obresti.

Republika bi morala prevzeti v breme sredstev za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih dejavnosti še konverzijo dolžne glavnice v letih 1974—1978, povečano za interkalarne obresti, kar znaša skupaj 388 300 000 dinarjev, ter za enak znesek odobriti Združenemu železniškemu transportnemu podjetju kredit po 2-odstotni obrestni meri z odplačilno dobo 25 let.

Takšno obveznost bi republika lahko prevzela z ozirom na to, da bo priliv republiškega državnega kapitala v letih 1976—1980 (bivši RIF in okrajni DIS) znašal skupaj okrog 300 milijonov dinarjev, ki še ni angažiran in ni odvisen od predpostavk v zvezi z decentralizacijo funkcij federacije. Železnice in banka pa bi morale doseči takšen kreditni aranžma, da bi pretežni del obveznosti, to je ca. 300 milijonov din, dospeval v konverzijo v letih 1967—1980. Tak dogovor med železnico in banko bi moral omogočiti, da železnice izpeljejo modernizacijo s predvideno dinamiko v letih 1971—1973 v izogib povečanja investicijskih stroškov zaradi podražitev. Z odplačevanjem pa bi začeli šele po izvedbi modernizacije.

Obveznosti železnice do republike za vračanje konvertiranega kredita pa so razvidne iz naslednje tabele (v milij. din):

Leto	Glavnica	Obresti	Anuiteta
1974	12,1	7,8	19,9
1975	12,4	7,5	19,9
1976	12,6	7,3	19,9
1977	12,9	7,0	19,9
1978	13,1	6,8	19,9
1979	13,4	6,5	19,9
1980	13,7	6,2	19,9
1981	13,9	6,0	19,9
1982	14,2	5,7	19,9
1983	14,5	5,4	19,9
1984	14,8	5,1	19,9
1985	15,1	4,8	19,9
1986	15,4	4,5	19,9
1987	15,7	4,2	19,9
1988	16,0	3,9	19,9
1989	16,3	3,6	19,9
1990	16,7	3,2	19,9
1991	17,0	2,9	19,9
1992	17,3	2,6	19,9
1993	17,7	2,2	19,9
1994	18,0	1,9	19,9
1995	18,4	1,5	19,9
1996	18,7	1,2	19,9
1997	19,0	0,9	19,9
1998	19,4	0,5	19,9
Skupaj	388,3	109,2	497,5

V letih 1974—1978 bi bila torej republika dolžna zagotoviti 388 300 000 dinarjev za konverzijo investicijskih kreditov. Predvideva se, da bo modernizacija končana v letu 1973 in da bo začela železnica z odplačevanjem konvertiranega kredita takoj po končani modernizaciji, to je v letu 1974. Obveznosti železnice do republike znašajo v letih 1974—1978 torej 99 500 000 dinarjev. Republika mora v letih 1974—1978 dejansko zagotoviti le razliko, to je 288 800 000 dinarjev, kar je razvidno iz naslednje tabele (v milij. din):

	Obveznosti republike za konverzijo glavnice za investicijske kredite	Obveznosti železnice za odplačilo anuitet v republiki v času konverzije	Razlika
1974	66,19	19,9	46,29
1975	71,48	19,9	51,58
1976	77,20	19,9	57,30
1977	83,38	19,9	63,48
1978	90,05	19,9	70,15
Skupaj	388,30	99,5	288,80

Projekcija sredstev in obveznosti SR Slovenije za izravnave in prelivanja v gospodarstvu ter možnosti sprejetja kreditov za modernizacijo železniške proge Sentilj—Zidani most in Divača—Koper.

Srednjeročni načrt SR Slovenije, objavljen v gradivu Zavoda za plan SR Slovenije »Osnovni cilji in predpostavke družbenega plana razvoja SR Slovenije

1971—1975«, obravnava gospodarske posege tako, da jih opredeljuje za celotno območje republike. To, kar želimo pojasniti v tem gradivu, pa je le tisti del celotnega programa, ki se nanaša na republiko kot na družbenopolitično skupnost v obsegu, ki zadeva njene sedanje obveznosti financiranja iz finančnih sredstev republike. Pri tem je pomembno upoštevati, da projekcije srednjeročnega plana slonijo na cenah iz leta 1969, to gradivo pa obravnava sedaj znane vrednostne podatke, zlasti pa za 1971 že sprejeti republiški proračun. V pripravi pa je tudi podrobnejši bilančni pregled in politika javnega financiranja, ki bo v podrobnosti pojasnila projekcijo predloga srednjeročnega plana 1971—1975.

Za realno presojo vseh možnih posledic in materialne sposobnosti republike, da sprejme predlog konverzije kreditov za modernizacijo Južne železnice in odseka Divača—Koper, je potrebno upoštevati oceno materialnih možnosti glede na že sprejete obveznosti in doslej poznane nove obremenitve republiških sredstev.

Pri tem se opiramo na v uvodu citirano gradivo in že sprejete republiške predpise. Upoštevane niso bodoče spremembe cen, ki bodo v 5-letnem obdobju eventualno nastale. To pa na realnost globalnih ocen ne vpliva, saj bi eventualno drugačno vrednotenje obveznosti moralo biti kompenzirano tudi s sorazmernimi spremembami priliva sredstev. Prav tako ocene ne vsebujejo novega položaj republike, potem ko bo izpeljana dekoncentracija virov in obveznosti federacije. Glede tega pa je pomembno tudi v tem prikazu upoštevati že sedaj znane in nesporne ugotovitve, da gre v celotnem 5-letnem obdobju za pozitiven saldo pri vseh republikah. Zato je z njim realno računati tudi v Sloveniji. Pozitivni saldo obstoja le za celotno 5-letno obdobje — v letih 1971—1973 je pričakovati deficit, v letih 1974—1975 pa pomembnejše presežke. V tem gradivu seveda s tem še ne računamo.

Poseben račun za izravnave v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti

Financiranje bo potekalo prek posebnega računa, na katerem se bodo zbrala sredstva iz prispevkov gospodarstva (zaenkrat je to prispevek iz OD — po spremembah davčnega sistema pa bodo ti prispevki del obdavčitve čistega dohodka delovnih organizacij), neangažirana sredstva državnega kapitala, s katerim že sedaj upravlja SR Slovenija, eventualni presežki republiškega proračuna in druga namenska sredstva. Vsakoletno bodo sestavljeni finančni načrti in zaključni računi tega posebnega računa in obravnavani po enakem postopku kot redni proračun. Ker bodo sredstva izločena iz proračuna, poslovanje, ne bo vplivalo na ravnotežje rednega proračuna.

Potrebe po intervenciji republike glede izravnav in pospeševanja gospodarstva iz fiskalnih sredstev so v minulem 5-letnem obdobju nastajale postopoma, zato primerjava obdobj 1966—1970 in 1971—1975 ne daje realnih primerjav, saj gre za povsem drugačno vlogo republike, ki bo s prenosom pristojnosti iz federacije še zlasti bistveno spremenjena. Glede na sedanji obseg nalog in pristojnosti republike ocenjujemo, da bi sredstva za te namene morala realno rasti hitreje od realne rasti sredstev rednega proračuna, zato predpostavljamo, da bo povprečna realna rast letno 10 %. Takšni predpostavljeni rasti v 5-letnem obdobju seveda obstoječi instrumenti (za leto 1971) ne ustrezajo. Upoštevati je, da bomo v letu 1971 prenesli znatna sredstva iz presežka dodatnega republiškega davka in da bodo v letu 1971 postala tudi znatno večja

sredstva neangažiranega republiškega državnega kapitala, kot je to možno pričakovati v naslednjih letih. Za te namene bi morali uporabljati presežke dohodkov iznad limita 10,8 % v letu 1971 — oziroma presežek proračunskih dohodkov v prihodnjih letih, če bi ti rastli hitreje kot družbeni proizvod.

Iz pregleda je razvidna ocena sredstev in obremenitev — pri čemer je upoštevana tudi konverzija kreditov za Južno železnico. Potrebna sredstva za konverzijo v letu 1974—1975 138 milij. se znižujejo za 2-letna odplačila obveznosti JŽ do SR Slovenije, tako da bo neto obremenitev republiških sredstev v času 1971—1975 znašala le za 98 milij.

	1971	1972	1973	1974	1975	71-75
Sredstva republike za investicije v gospodarstvu	191,2	210,0	231,3	254,5	279,0	1,166,0
% od družb. proizv.	0,68	0,71	0,73	0,75	0,76	0,73
Že sprejete obveze skupaj	156,7	170,4	169,8	181,3	196,4	874,6
Od tega						
— promet	82,0	96,8	100,7	106,6	115,6	501,7
— turizem	15,0	17,9	21,9	26,9	30,6	111,4
— kmetijstvo	46,2	46,2	37,7	39,2	40,7	210,0
— ostalo	13,5	9,5	9,5	9,5	9,5	51,5
Možnosti za nove odločitve						
— nerazviti	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	100,0
— geodetska dela	4,0	8,0	10,0	12,0	13,0	47,0
— predlog za konverzacijo kreditov Južne železnice in Divača—Koper						
bruto manj anuitete JŽ	—	—	—	46,2	51,5	97,6
— neopredeljeno	10,5	11,6	31,5	6,0	1,8	46,8

S presežki v letu 1971 do 1973 bi z avansiranjem lahko pokrili sorazmerno male deficite sredstev, ki jih kaže bilanca za leta 1971—1975.

V letu po 1975 pa bi padle obremenitve — upoštevajoč v tem obdobju zapadle anuitete, ki bi jih morala JŽ plačati republiki iz naslova konvertiranega kredita v neto znesku 190,93 milij. din, ki bi jih krili iz že omenjenih prostih sredstev republiškega državnega kapitala, ki bo v letih 1975 do 1980 znašala ca. 300 milijonov din.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za finance in proračun republiškega zbora — poročilo z dne 9. 6. 1971, št. 402-160/71.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet ter odbor za finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 15. 6. 1971, št. 402-160/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 9. 6. 1971, št. 402-160/71.

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA
o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem
delovnem tednu v SR Sloveniji

Na podlagi prvega odstavka 248. člena in 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 40-309/67 in št. 15-119/69) predlaga republiški sekretar za prosveto in kulturo, da se izda zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji.

I.

Razlogi za izdajo zakona

7. člen zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 5-27/68 in št. 34-248/68) določa naslednje:

»Delovni čas v vzgojnih in izobraževalnih zavodih urejajo posebni predpisi.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo v sodelovanju z zavodi iz prejšnjega odstavka in z drugimi strokovnimi organi in organizacijami opravi potrebne priprave za prehod na petdnevni pouk v vzgojnih in izobraževalnih zavodih.«

Posebnih predpisov za petdnevni delovni teden, ki jih predvideva prvi odstavek 7. člena cit. zakona, sicer še ni. Pač pa drugi odstavek tega člena omogoča, da se opravijo potrebne priprave za prehod na petdnevni pouk.

V zvezi s temi pripravami se je eksperimentalno že v šolskem letu 1969/70 uvedel petdnevni delovni teden na 80 osnovnih šolah in 9 gimnazijah. V ta namen je republiški sekretar za prosveto in kulturo v sodelovanju z zavodom za šolstvo SR Slovenije in pedagoškim inštitutom določil za te šole posebni šolski koledar, ki je prilagojen petdnevni pouku na teden s prosto soboto.

Poskusno uvajanje prostih sobot v šolah je dve leti spremljal pedagoški inštitut in raziskoval posledice teh poskusov. Raziskava je potekala v treh smereh, in sicer: proučevala je spreminjanje subjektivnega odnosa učencev in učiteljev do nove organizacije vzgojnoizobraževalnega dela, strukturo in dinamiko življenja otrok v prostem času, zlasti v soboto in nedeljo, ter potek vzgojnoizobraževalnega dela po posebnem šolskem koledarju.

Petdnevni delovni teden je pozitivno sprejela večina učiteljev in staršev učencev. Za uvedbo petdnevnega delovnega tedna v šolah si prizadevajo tudi občinske skupščine na svojem območju.

V šolskem letu 1970/71 je uvedlo petdnevni pouk že 71,4 % centralnih oziroma samostojnih osnovnih šol in 64,3 % posebnih osnovnih šol. Tako ima proste sobote že skoraj 75 % učencev osnovnih šol in približno 60 % učencev, ki obiskujejo posebne osnove šole, torej večina osnovnošolskih otrok. Revidirani predmetnik in učni načrt, ki bosta uveljavljena v prihodnjem šolskem letu, bosta v veliki meri pomagala, da bodo petdnevni pouk brez težav lahko uvedle tudi ostale osnove šole.

Izmed srednjih šol so doslej pri preizkusu sodelovale zlasti gimnazije. Pokazalo se je, da petdnevni pouk v gimnazijah ne povzroča posebnih težav, zato število gimnazij, ki uvajajo proste sobote, naglo narašča. V šolskem letu 1970/71

dela po novem šolskem koledarju že 20 šol oziroma 55,5 % vseh gimnazij, tako da ima proste sobote približno 59 % učencev, ki obiskujejo gimnazije.

V drugih srednjih šolah pa se petdnevni pouk le počasi uveljavlja. Pojavljata se zlasti dve oviri: veliko število tedenskih ur (pri poklicnih šolah celo do 40) in povezava med teoretičnim in praktičnim poukom. Šole se morajo za novo organizacijo pouka temeljito pripraviti, vrsto težav pa bo mogoče tudi v teh šolah odpraviti šele z revizijo predmetnikov in učnih načrtov.

V šolskem letu 1970/71 delajo po novem šolskem koledarju nekatere ekonomske in upravno administrativne šole ter nekaj šolskih centrov. Izkušnje teh šol bodo v pomoč šolam, ki bodo v prihodnjih letih postopoma uvajale petdnevni pouk. K temu bo zlasti poklicne šole v veliki meri prisilila tudi uskladitev pouka z delovnim časom v gospodarskih organizacijah.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je mnenja, da naj uvajanje petdnevnega delovnega tedna v šolah ne bi bilo več eksperimentalno, temveč naj bi bil šolam z zakonom omogočen prehod na petdnevni delovni teden. Šole naj bi prešle na petdnevni delovni teden šele potem, ko bi dobile dovoljenje republiškega sekretarja za prosveto in kulturo. To dovoljenje bodo šole dobile, če se bodo ravnale po šolskem koledarju za petdnevni delovni teden in po prilagojenih predmetnikih in učnih načrtih.

V zvezi z eksperimentalnim uvajanjem petdnevnega delovnega tedna je republiški sekretariat za prosveto in kulturo predložil obširno informacijo izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije. To informacijo je obravnaval odbor IS za znanost, kulturo in prosveto na 44. seji dne 13. 10. 1970. Odbor meni, da je potrebno čimprej preiti v vseh šolah na petdnevni pouk in ugotoviti kaj preprečuje manjšemu delu šol, da še niso prešle na petdnevni teden. Odbor je poudaril potrebo, da se čimprej pripravijo predmetniki in učni načrti za osnovno šolo in gimnazijo s petdnevnim poukom ter da se posebej proučijo specifični primeri drugih šol.

Da se šolam omogoči uvedba petdnevnega delovnega tedna, je potrebno spremeniti in dopolniti zakon o petdnevem delovnem tednu v SR Sloveniji.

II.

Načela, na katerih naj temelji zakon

Zakon o petdnevem delovnem tednu v SR Sloveniji naj se spremeni in dopolni tako

— da bo vsem šolam omogočeno prehajanje na petdnevni delovni teden v soglasju z ustanoviteljem in izobraževalno skupnostjo, ki financira njihovo dejavnost potem, ko bodo dobile dovoljenje republiškega sekretarja za prosveto in kulturo;

— da se določi v osnovnih šolah učna obveznost za učitelje za razredni pouk toliko ur, kolikor jih določa predmetnik, vendar ne več kot letno 770 učnih ur, za učitelje za predmetni pouk letno 770 učnih ur, za učitelje v oddelkih podaljšanega bivanja učencev pa letno 1050 ur vzgojnega dela; v srednjih šolah pa za vse učitelje letno 770 učnih ur;

— da naj za osnovne in srednje šole prenehajo veljati določbe zakona o osnovni šoli in zakona o srednjem šolstvu, ki urejajo tedensko učno obveznost učiteljev.

III.

Finančne posledice zakona

Sprejetje zakona ne bi povečalo finančnih sredstev, ki so namenjena za šole.

O B R A Z L O Ž I T E V

Drugi odstavek 7. člena zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 5-27/68 in št. 34-248/68) pooblašča republiški sekretariat za prosveto in kulturo, da v sodelovanju z vzgojnoizobraževalnimi zavodi ter drugimi organi in organizacijami opravi potrebne priprave za prehod na petdnevni pouk v vzgojnoizobraževalnih zavodih. Na podlagi tega pooblastila je republiški sekretar za prosveto in kulturo imenoval komisijo, ki naj bi izvedla priprave in koordinirala delo ter eksperimentalno uvedla petdnevni delovni teden na 4 osnovnih šolah v Kranju ter 7 osnovnih šolah in 1 gimnaziji v Mariboru. Eksperiment je bil uveden v soglasju z občinsko skupščino in temeljno izobraževalno skupnostjo že v drugem polletju šolskega leta 1967/68. V Kranju in Mariboru, ki sta izraziti industrijski središči, so pogoji za prehod na petdnevni pouk najprej dozoreli, saj je velik del staršev učencev že imel proste sobote. Republiški sekretar za prosveto in kulturo je izdal tem šolam dovoljenje za prehod na nov delovni čas in predpisal začasni šolski koledar. Po tem koledarju je ostalo število dni pouka v šolah neokrnjeno, zaradi uvedbe proste sobote so se nekoliko skrčile zimske in letne šolske počitnice, ob praznikih med šolskim letom pa imajo učenci le toliko prostih dni kot njihovi starši.

Delo šol, ki so prešle na petdnevni delovni teden, je spremljala pedagoška služba. Ugotovila je, da prosta sobota ni ogrozila učnovzgojnih rezultatov šol. Nastajale so sicer didaktične in organizacijske težave, ki pa jih je mogoče odpraviti z dobro organizacijo pouka in skrbnim planiranjem. V teh šolah se je še bolj pokazala potreba po večji povezavi šole in doma pri vzgojni dejavnosti. Večina staršev je pozdravilo prosto soboto v šoli, ker je uskladila njihov prosti čas s prostim časom učencev.

Eksperiment, ki so ga izvedle šole v Kranju in Mariboru, je vzbudil veliko zanimanje med šolskimi delovnimi skupnostmi. Že v naslednjem šolskem letu (1968/69) je eksperimentalno prešlo na petdnevni delovni teden še 31 osnovnih šol in 6 gimnazij. Uvedba eksperimentalnega petdnevnega tedna se je v nadaljnjih šolskih letih vedno bolj širila. V šolskem letu 1969/70 je bil uveden petdnevni delovni teden na 80 osnovnih šolah in 9 gimnazijah. V šolskem letu 1970/71 je uvedlo petdnevni pouk že 71,4% centralnih oziroma samostojnih osnovnih šol in 64,3% posebnih osnovnih šol. Tako ima proste sobote že skoraj 75% učencev osnovnih šol in približno 60% učencev, ki obiskujejo posebne

osnovne šole, torej večina osnovnošolskih otrok. Revidirani predmetnik in učni načrt, ki bosta uveljavljena v prihodnjem šolskem letu, bosta v veliki meri pomagala, da bodo petdnevni pouk brez težav lahko uvedle tudi ostale osnovne šole.

Izmed srednjih šol so doslej pri preizkusu sodelovale zlasti gimnazije. Pokazalo se je, da petdnevni pouk v gimnazijah ne povzroča posebnih težav, zato število gimnazij, ki uvajajo proste sobote, naglo narašča. V šolskem letu 1970/71 dela po novem šolskem koledarju že 20 šol oziroma 55,5 % vseh gimnazij, tako da ima proste sobote približno 59 % učencev, ki obiskujejo gimnazije.

V drugih srednjih šolah pa se petdnevni pouk le počasi uveljavlja. Pojavljata se zlasti dve oviri: veliko število tedenskih ur (pri poklicnih šolah celo do 40) in povezava med teoretičnim in praktičnim poukom. Šole se morajo za novo organizacijo pouka temeljito pripraviti, vrsto težav pa bo mogoče tudi v teh šolah odpraviti šele z revizijo predmetnikov in učnih načrtov.

V šolskem letu 1970/71 delajo po novem šolskem koledarju nekatere ekonomske in upravne administrativne šole ter nekaj šolskih centrov. Izkušnje teh šol bodo v pomoč šolam, ki bodo v prihodnjih letih postopoma uvajale petdnevni pouk. K temu bo zlasti poklicne šole v veliki meri prisilila tudi usklajevanje pouka z delovnim časom v gospodarskih organizacijah.

Petdnevni delovni teden je pozitivno sprejela večina učiteljev in staršev učencev. Za uvedbo petdnevnega delovnega tedna v šolah si prizadevajo tudi občinske skupščine na svojem območju.

Poskusno uvajanje prostih sobot v šolah je dve leti spremljal pedagoški inštitut in raziskoval posledice teh poskusov. Raziskava je potekala v treh smereh in sicer: proučevala je spreminjanje subjektivnega odnosa učencev in učiteljev do nove organizacije vzgojnoizobraževalnega dela, strukturo in dinamiko življenja otrok v prostem času, zlasti v soboto in nedeljo, ter potek vzgojnoizobraževalnega dela po posebnem šolskem koledarju.

Obsežno gradivo, ki je bilo zbrano v okviru raziskave, je že obdelano in je mogoče že na podlagi do sedaj ugotovljenih dejstev dati jasne odgovore na nekatera vprašanja, ki so se pojavila med poskusnim uvajanjem petdnevnega pouka.

Prvo vprašanje, ki se je pojavilo ob uvedbi proste sobote, je bilo, ali se ne bosta dva prosta dneva negativno odrazila na vzgojnoizobraževalnih rezultatih šole. Raziskava pedagoškega inštituta nikjer ni ugotovila upadanja učnega uspeha. Učitelji v odgovorih na anketo ugotavljajo, da je novi šolski koledar prinesel v šolo večjo resnost, boljšo organizacijo dela in večjo učinkovitost. Tudi pomislek, da bo pouk v petek prav tako neučinkovit, kot je bil prej v soboto, se je pokazal kot neupravičen. Učni uspehi se v celoti niso zmanjšali, nastajajo pa razlike v notranji strukturi. Tako se je na primer bistveno zmanjšalo število učencev z več negativnimi ocenami, obenem pa je padlo tudi število odličnjakov.

Predvsem pa se je pokazala velika racionalizacija dela v šoli. Ker je novi šolski koledar zelo napet in natančno predpisuje realizacijo učnih ur, je na vseh šolah vidna skrb za realizacijo vsake ure, odpadanje ur je zmanjšano na najmanjšo možno mero.

Raziskava je obenem opozorila tudi na negativne elemente, ki so se pojavili ob uvajanju prostih sobot. Predvsem se je ponekod še poglobilo neskladje med vzgojno in izobraževalno funkcijo šole. V želji po čimvečji racionalizaciji izobraževalnega dela je bila ponekod oškodovana vzgojna komponenta šole.

Če hoče šola uspešno opraviti svojo vzgojnoizobraževalno funkcijo, mora skrbno planirati svoje delo. Izdelati mora podrobne načrte, od delovnega načrta šole pa do podrobne časovne razporeditve snovi za vsakega učitelja. Le s skrbnim planiranjem se je mogoče izogniti organizacijskim težavam, ki nastajajo zaradi prilagajanja starega predmetnika novemu koledarju.

Uvajanje prostih sobot po novem šolskem koledarju je psihološko, mentalnohigiensko in pedagoško ustrežnejše, ker poleg prostega dneva v tednu znižuje poprečno dnevno obremenitev učenca od 0,2—0,5 ure tedensko.

Ob uvajanju prostih sobot ostaja marsikje odprto vprašanje zaposlitve učencev v prostem času. Prostega časa v celoti sicer ni več kot ga je bilo prej, je pa drugače razporejen. V tej zvezi je pomemben element sobotno varstvo za tiste otroke, katerih starši nimajo prostih sobot, obenem pa se ob sobotah odpirajo široke možnosti za najrazličnejše oblike rekreacije in druge dejavnosti, ki jih organizira šola.

Bistven element za uspešno uveljavljanje proste sobote v šolah pomeni dejstvo, da je velika večina učiteljev pozitivno sprejela nov delovni čas. Rezultati ankete, ki je bila opravljena v okviru raziskave, kažejo, da na eksperimentalnih šolah podpira nov delovni čas od 86 do 93 % učiteljev.

Rezultate raziskave bo pedagoški inštitut objavil v posebni publikaciji, ki bo dobrodošel priročnik prosvetnim delavcem pri premagovanju težav, ki se pojavljajo z uvajanjem petdnevnega pouka v šole.

V zvezi z eksperimentalnim uvajanjem petdnevnega delovnega tedna je republiški sekretariat za prosveto in kulturo predložil obširno informacijo izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije. To informacijo je obravnaval odbor IS za znanost, kulturo in prosveto na 44. seji dne 14. 10. 1970. Odbor meni, da je potrebno čimprej preiti v vseh šolah na petdnevni pouk in ugotoviti, kaj preprečuje manjšemu delu šol, da še niso prešle na petdnevni tednik. Odbor je poudaril potrebo, da se čimprej pripravijo predmetniki in učni načrti za osnovno šolo in gimnazijo s petdnevним poukom ter da se posebej proučijo specifični primeri drugih šol.

Na podlagi zgoraj navedenih dejstev glede eksperimentalnega uvajanja petdnevnega delovnega tedna v šolah je republiški sekretariat za prosveto in kulturo mnenja, da naj uvajanje petdnevnega delovnega tedna ne bi bil le eksperiment, ampak naj se šolam omogoči, da lahko preidejo na nov delovni teden pod pogoji, ki naj jih določi zakon. Šole pa naj bi prešle na petdnevni delovni teden šele potem, ko bi dobile dovoljenje republiškega sekretarja za prosveto in kulturo. To dovoljenje bodo šole dobile, če se bodo ravnale po šolskem koledarju za petdnevni delovni teden in po prilagojenih predmetnikih in učnih načrtih. Zato, da se omogoči šolam ta prehod, je potrebno spremeniti in dopolniti zakon o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji tako, kakor je predlagano v osnutku.

V osnutku zakona so predvidene naslednje določbe:

— Osnovne in srednje šole ter šole po zakonu o poklicnem izobraževanju in o urejanju učnih razmerij lahko preidejo na petdnevni delovni teden v soglasju z ustanoviteljem in z izobraževalno skupnostjo potem, ko dobijo dovoljenje republiškega sekretarja za prosveto in kulturo. Šole bodo dobile tako dovoljenje, če se bodo ravnale po šolskem koledarju za petdnevni delovni teden ter po prilagojenem predmetniku in učnem načrtu.

— Učna obveznost učiteljev osnovnih šol in srednjih šol se spremeni tako, da se dosedanje tedenske ure učne obveznosti preračunajo v letno število ur

učne obveznosti. Ta določba naj bi veljala za vse osnovne in srednje šole. Letno število učnih ur je bolj smotrno in racionalno. V zvezi s tem naj bi prenehale veljati določbe o učni obveznosti v zakonu o osnovni šoli in v zakonu o srednjem šolstvu.

Z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji se strinja tudi sekretariat IS za zakonodajo.

POROČILA

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje je na seji dne 19. maja 1971 obravnaval predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji, ki ga je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet.

Odbor je v načelu soglašal s težnjo, da se tudi vzgojnimi in izobraževalnimi zavodom omogoči prehajanje na petdnevni delovni teden, če si pridobe soglasje ustanovitelja, pristojne izobraževalne skupnosti in republiškega sekretariata za prosveto in kulturo. Temeljito je ocenil tudi razloge za uvedbo prostih sobot v šole, navedene tako v predlogu za izdajo zakona kot pojasnjene na sami seji odbora. Pri tem je večina članov odbora menila, da doslej znani rezultati skoraj triletno preizkusne dobe petdnevnega delovnega tednika, uvedenega v veliki večini osnovnih šol in nekaterih gimnazijah, ne kažejo večjega kvalitetskega izboljšanja v vzgojnem izobraževalnem procesu. Za strokovno presojo ustreznosti predloga bi morali biti na razpolago predvsem kvalitativni pokazatelji kot najbolj prepričljivi podatki o prednostih skrajševanja delovnega tednika v šolah.

V razpravi je bila izražena resna bojazen, da se bo ob uvedbi prostih sobot vzgojni vpliv šole še zmanjšal, še zlasti, če ne bodo šole, ob pomoči družbeno-političnih skupnosti, društev in drugih za vzgojo odgovornih dejavnikov, bolj kot doslej poskrbele za interesno aktivnost otrok in mladine v prostem času, vključno v soboto in nedeljo. Pri tem je bilo posebno opozorjeno, da otroci kmetijskih območij prostih sobot ne bodo mogli uporabiti za lastno rekreacijo, kar je namen skrajšanega delovnega tednika, ker bodo bolj obremenjeni z delom doma.

Skrajšani delovni tednik bo terjal poleg spremembe šolskega koledarja tudi novo ureditev letne učne obveznosti učiteljev. V predlogu za izdajo zakona predvidenih 770 ur letne učne obveznosti pedagoških delavcev v nobenem primeru ne odvezuje dolžnosti, ki se na podlagi zakonov štejejo v 42-urni delovni čas.

Po mnenju večine članov odbora razlogi za izdajo zakona strokovno niso dovolj utemeljeni, še zlasti, ker manjkajo končno obdelani rezultati raziskave, ki jo je o poskusnem uvajanju prostih sobot opravil pedagoški inštitut in ki naj bi s pedagoškega, psihološkega in drugih vidikov utemeljili skrajšanje delovnega tednika v šolah. Glede na to se večina članov ni mogla odločiti za predložene spremembe in dopolnitve zakona o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil svojega člana Jerneja Leniča.

Št.: 14-9/71

Ljubljana, 20. 5. 1971

Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora — poročilo z dne 18. 5. 1971, št. 14-9/71.

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora — mnenje z dne 14. 5. 1971, št. 14-9/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 29. 4. 1971, št. 14-9/71.

POROČILO

k predlogu programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje je na seji dne 19. maja 1971 obravnaval predlog programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Kot podlaga za razpravo je zboru služilo tudi gradivo republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji glede usposabljanja, zaposlovanja in domskega varstva, ki ga je hkrati s svojimi stališči prosvetno-kulturnemu zboru poslal socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije.

Uvodoma je bilo poudarjeno, da je področje, prikazano v predloženem gradivu, pomembna družbena tematika, ki zasluži stalno spremljanje in skrb družbeno-političnih skupnosti, samoupravnih skupnosti s področja izobraževanja in vzgoje kot tudi ustreznih društev in združenj.

Odbor je podprl koncept usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju kot tudi izhodišča za pripravo programa nadaljnjega razvoja na tem področju; koncept upošteva načela tako zvezne resolucije o vzgoji in izobraževanju na samoupravni podlagi kot zvezne resolucije o socialnem varstvu ter dosedanje izkušnje na tem specifičnem področju vzgoje in izobraževanja. Sam predlog programa za razvoj zavodov za usposabljanje je temeljito pripravljen in pomeni pomemben korak k uresničevanju sodobnih načel rehabilitacije duševno in telesno prizadetih otrok in mladine. Predlog programa je bil hkrati s prikazom sedanjega stanja popolnejši, če bi slonel še na razvojnih programih, ki bi jih morale za to področje pripraviti tudi posamezne občinske skupščine, pa te naloge še niso opravile v celoti.

V programu za razvoj zavodov za usposabljanje so predvidena tudi republiška sredstva za povečanje domskih kapacitet. Pred dokončnim sprejetjem predloga programa je potrebno oceniti, če bo republika zmogla pokriti to znatno investicijo v predvidevnih petih letih, ali pa se kaže dogovoriti za daljši rok.

Člani odbora so opozorili, da je z družbeno skrbjo za otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju potrebno nadaljevati tudi po njihovem šolanju, to je pri zaposlovanju, vključitvi na primerna delovna mesta in stalnem spremljanju njihove prilagoditve novemu delovnemu okolju. Prav pri teh nalogah nastajajo težave in nerazumevanje s strani delovnih organizacij.

Odbor je obravnaval tudi gradivo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji ter podprl stališča, ki jih je v zvezi s tem sprejel socialno-zdravstveni zbor na svoji seji dne

31. marca 1971. Hkrati se je zavzel, naj bi se specializiran team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim mladostnikom ustanovil pri zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Menil je namreč, da je predlog v tem smislu, kakršnega je izoblikovala konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji ustrežnejši in strokovno bolj utemeljen.

Za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil svojega člana Borisa Feldina.

Št.: 560-3/71

Ljubljana, 20. 5. 1971

POROČILO

h koncepciji razvoja knjižničarstva v Sloveniji

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za kulturne dejavnosti je na seji dne 19. aprila 1971 obravnaval koncepcijo razvoja knjižničarstva v Sloveniji; gradivo o tem je pripravila republiška matična služba v sodelovanju z društvom bibliotekarjev in skupnostjo študijskih knjižnic Slovenije, v povzetku pa ga je predložil republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Temeljita, izredno kvalitetno pripravljena študija opozarja na pereče probleme slovenskega knjižničarstva, pri čemer izhaja iz ustreznih primerjav in realnih podatkov. Predlog za novo knjižnično mrežo je hkrati z ostalimi predlogi realizacija stališč samih knjižničarjev pa tudi predlogov in sklepov odbora za kulturne dejavnosti, izraženih ob nekajkratnih obravnavah zakonskega osnutka o obveznem pošiljanju tiskov študijskim knjižnicam. Odbor se je takrat zavzemal predvsem za oblikovanje sistema javnih splošnoizobraževalnih knjižnic, za ustrežnejšo organizacijo in delovanje fakultetnih knjižnic v okviru univerze, za funkcionalno povezavo šolskih knjižnic z vzgojnoizobraževalnim procesom ter za izdelavo modernih normativov za organizacijo in poslovanje knjižnic vseh vrst. Predloženi osnovni koncept izhaja iz teh zahtev.

Predlagane sodobne organizacijske oblike splošnega javnega knjižničarstva z osrednjo splošno izobraževalno knjižnico namesto sedanjih občinskih matičnih in študijskih knjižnic so eden od pogojev, da bodo knjižnice, poleg šol najvažnejše izobraževalne institucije, učinkoviteje opravljale svoje temeljne naloge. K regionalnemu knjižničnemu sistemu te vrste knjižnic, ki predvideva 14 knjižničnih regij in pravilno upošteva poleg šolskih regij še nekatere specifičnosti Slovenije, kot so velika razdrobljenost naselij, številna industrijska središča in visoka stopnja urbaniziranosti, člani odbora niso imeli pripomb. Nekatere ukrepe reorganizacije in vsebinskega preoblikovanja sedanjih knjižnic bi veljalo čimprej uresničiti (združevanje knjižnic v okviru ene občine), širše povezovanje v okviru regije in ob tem združevanju sredstev, druge pa časovno prioriteto opredeliti, upoštevajoč finančne možnosti. Predložene normative za organizacijo in poslovanje knjižnic bo v nekaterih krajih mogoče uresničiti takoj, knjižnicam v nerazvitih območjih pa bo potrebno pri tem nuditi strokovno in tudi materialno pomoč; le-ta naj bi bila prvenstvena skrb posameznih kulturnih skupnosti. Pogojem za verifikacijo splošnoizobraževalnih knjižnic, ki jih bo pripravila matična služba, naj da predhodno soglasje kulturna skupnost Slovenije.

V konceptih razvoja splošnoizobraževalnih knjižnic je potrebno predvideti tudi knjižnice, namenjene pripadnikom italijanske oziroma madžarske narodnosti, v turističnih krajih pa skupaj s turističnimi društvi in delovnimi organizacijami s tega področja, poskrbeti za ustrezno opremljenost in knjižnično gradivo knjižnic, namenjenih turistom. Dosedanji napori pri neposrednih turističnih dejavnostih še niso našli zadovoljivega odmeva.

Odbor je posebej opozoril, da je čimprej potrebno sistematično in organizirano poskrbeti za slovenske knjižnice, namenjene našim delavcem v tujini. S pomočjo in posredovanjem vseh, ki to zamisel lahko kakorkoli podprejo, od društev bibliotekarjev drugih dežel, jugoslovanskih diplomatskih predstavništav do neposredno zainteresiranih delovnih organizacij, naj bi v tistih mestih, kjer živi večje število naših zdomcev, odprli zanje v centralnih knjižnicah posebne oddelke s slovenskim knjižnim fondom.

Odbor je soglašal s predlagano mrežo univerzitetnih knjižnic, opozoril pa je, da pri tem ne gre zanemariti predvsem potreb študentov, ki morajo imeti na razpolago zadostno število učbenikov in priročnikov. Pri tem bi kazalo upoštevati izkušnje večjih univerzitetnih središč v drugih državah, kjer že ustanavljajo posebne oddelke z učbeniki, namenjene samo študentom. Poleg ureditve fakultetnih knjižnic je potrebno doseči racionalnost in sodelovanje tudi med študijskimi knjižnicami in knjižnicami visokošolskih zavodov izven univerze.

Pri dokončni izdelavi sistema šolskih knjižnic bi kazalo poveriti zavodu za šolstvo SR Slovenije skrb za ureditev in vodenje osrednje pedagoške knjižnice, ki naj bi bila z bogato strokovno vsebino namenjena vsem pedagoškim delavcem.

Knjižničarskim kadrom kot enemu od temeljev za uresničevanje novega koncepta je potrebno posvetiti vso pozornost in v okviru pospeševalne in raziskovalne dejavnosti bibliotekarstva stalno spremljati šolanje in specializacijo knjižničnih delavcev.

Člani odbora so bili mnenja, da zaskrbljenost za področje knjižničarstva v Sloveniji še dolgo ne bo odveč, vsaj dokler ne bo dosežen minimalni evropski normativ, ena knjiga na prebivalca. Temeljna naloga kulturnih skupnosti bo zato prav gotovo skrb za razvoj knjižničarstva na njihovih območjih, saj jih k temu sili že sam samoupravni dogovor med republiko in občinami glede odstopa sredstev kulturnim skupnostim.

Odbor je predlagal, naj se na podlagi predlagane koncepcije razvoja knjižničarstva pripravi podrobnejši akcijski program, s konkretnimi nalogami, njihovimi nosilci in roki izdelave.

Odbor bo stalno spremljal izvajanje programa, ki naj postane sestavni del kulturne politike na Slovenskem.

Odbor je v celoti podprl predloge, ki jih v povzetku gradiva navaja republiški sekretariat za prosveto in kulturo, hkrati pa se zavzel za to, da predlogi dobe ustrezno mesto v srednjeročnem načrtu razvoja Slovenije.

Zaradi pomembnosti področja pa bi bilo potrebno prek kulturnih skupnosti, strokovnih ter družbeno-političnih organizacij spodbuditi še nadaljnjo razpravo o predloženem gradivu.

Za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil svojega člana Milana Batisto.

St.: 63-20/71

Ljubljana, 14. 5. 1971

POROČILO

k analizi o problematiki dramskih in opernih gledališč v Sloveniji

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za kulturne dejavnosti je na seji dne 31. maja 1971 obravnaval analizo o problematiki dramskih in opernih gledališč v Sloveniji, ki jo je ob osnutku zakona o gledališki dejavnosti izdelal in skupščini predložil republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

V razpravi je odbor sodil, da je prikaz najaktualnejših problemov slovenskih gledaliških hiš dokaj podroben, vendar je potrebno analizo dopolniti z novjšimi podatki in nekatere trditve ponovno oceniti. Odbor je bil namreč na svoji seji opozorjen, da so npr. podatki o repertoarju opere SNG Ljubljana zastareli, da je sodobna organizacijska oblika finančne in programske osamosvojitve delovnih enot večjih gledaliških hiš uveljavljena v SNG Ljubljana in ne v zagrebškem gledališču. Nadalje naj kot za ostala gledališča dopolnjena analiza vsebuje kompletnejši prikaz dejavnosti in problematike mladinskega gledališča v Ljubljani. Oceniti kaže predlog analize o integraciji tega gledališča z lutkovnim gledališčem, še zlasti, ker bi bilo z združitvijo onemogočeno izvajanje načrtnih politike dejavnosti mladinskega gledališča. Posebej bi bilo potrebno poudariti, da prav mladinsko gledališče obiskuje s številnimi gostovanji tudi območja, ki so sicer odrezana od gledaliških predstav in jih štejemo med bele lise na gledališkem zemljevidu Slovenije.

Pri pregledu števila predstav in njihovega razmerja na prebivalce po občinah naj se informacijo dopolni s podrobnejšimi statističnimi podatki za tiste, gospodarsko sicer dovolj razvite občine, ki so hkrati blizu večjih kulturnih središč, glede kulturnega življenja pa so uvrščene na dnu lestvice.

Odbor se ni strinjal s trditvijo, vsebovano v gradivu, da so sedanjim krizam slovenskih gledaliških hiš vzrok predvsem problemi finančne in administrativne narave. Poglavitne težave tudi slovenskih gledališč poraja predvsem umetniška kriza gledališke dejavnosti, pomanjkanje finančnih sredstev krizo umetniškega izraza le močneje definira in zastruje zahtevo po oceni ustreznosti načelnih umetniških izhodišč.

Ob koncu razprave se je odbor zavzel za čimprejšnjo obravnavo kompleksne problematike ne le gledaliških hiš, ampak vseh vrst gledališke dejavnosti v celoti, vključno z vlogo, ki jo imajo pri tem zavodi, kot je RTV. Šele takrat bo namreč mogoče dovolj argumentirano in objektivno govoriti o belih lisah na gledališkem in kulturnem zemljevidu Slovenije in ocenjevati vzroke zanje.

Odbor je podprl predloge za hitrejšo rast gledališke dejavnosti v Sloveniji, ki jih republiški sekretariat za prosveto in kulturo navaja v svoji analizi, opozoril je le, da je potrebno pri tem upoštevati in poudariti vlogo in naloge novo ustanovljenih kulturnih skupnosti tako pri oblikovanju kot pri financiranju razvojnega programa posameznih gledaliških hiš.

Za svojega poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil svojega člana Milana Merčuna.

St.: 022-68/71

Ljubljana, 2. 6. 1971

POROČILO

h gradivu »Športna rekreacija in turizem«

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za telesno kulturo je na seji dne 6. maja 1971 obravnaval športno rekreacijo in turizem na podlagi gradiva, ki ga je izdelal republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

V razpravi je odbor ocenil, da gradivo »Športna rekreacija in turizem« dokaj obširno, podrobno in temeljito nakazuje in utemeljuje pomembnost povezovanja športnih dejavnosti s turizmom. Pri tem opozarja na nekatere specifične primere uporabe prostega časa v drugih deželah, ki kažejo, kako uspešna je lahko povezava med turistično dejavnostjo in športno rekreacijo.

Clani odbora so se strinjali z ugotovitvami in priporočili, ki jih vsebuje analiza, pri čemer so poudarili, da so v ta namen pravilno usposobljeni kadri prvenstveni pogoj za uveljavljanje športa kot aktivne oblike rekreacije. Zato morajo visoko šolo za telesno kulturo in drugi odgovorni dejavniki pravilnemu šolanju vodij aktivne rekreacije posvetiti poglobljeno pozornost, še zlasti, ker Slovenija nima večjih izkušenj glede organizacije in vodenja športno-rekreacijske dejavnosti v turističnih krajih.

Gradivo sicer pravilno poudarja potrebo po novih turističnih objektih, premalo pa opozarja, da kaže z večjo skrbjo izkoristiti že obstoječe turistične objekte in športno-rekreacijske površine, ki jih ponekod uporabljajo v povsem druge namene. Pri tem manjka organizirana animatorska skrb turističnih društev in samih gostinskih gospodarskih organizacij. V posameznih turističnih centrih naj bi čimprej ugotovili športne panoge, zaradi katerih turisti namenoma prihajajo in jih uvrstili v prvenstvene naloge v okviru razvoja turizma. V zvezi s tem je bilo posebej opozorjeno, da planinske postojanke in gorski prostor predstavljajo pomembno področje rekreacije in da planinstvo velja uvrstiti med najpomembnejše športe v Sloveniji, česar v predloženi analizi ni zaslediti.

Clani odbora so predlagali, naj bi tudi pri nas začeli izvajati propagandne konkretne akcije, kakršne so znane v drugih deželah. Ob sodelovanju tiska, radia in televizije ter šol bi spodbudili s tem manjše turistične kraje k živahnejši aktivnosti, turistična društva pa k učinkovitejši vlogi. Takšna akcija bi bila na primer lahko izgradnja plavalnih bazenov predvsem zaprtega tipa, kakršne narekujejo vremenske razmere.

Ob koncu razprav je odbor predlagal, naj bi bili poslanci prosvetno-kulturnega zbora seznanjeni s stališči, ki sta jih k predloženemu gradivu zavzela komiteja izvršnega sveta za telesno kulturo in turizem.

Za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil svojega predsednika Franceta Zupana.

Št.: 66-1/71

Ljubljana, 2. 6. 1971

PREDLOG STALIŠČ o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji

Socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije je na 16. seji dne 31. marca 1971 po razpravi o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji sprejel naslednja

stališča :

1. Socialno-zdravstveni zbor pozitivno ocenjuje predloženo gradivo in s spremembo, ki jo je predlagal odbor, sprejema v gradivu podane predloge za izpopolnitev zasnov družbene skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji, Začrtana politika na tem področju mora najti ustrezno mesto v programih srednjeročnega in dolgoročnega razvoja v SR Sloveniji.

2. Zaradi izredno težavnih pogojev, v katerih deluje Center za rehabilitacijo in varstvo slepih v Škofji Loki, zbor podpira etapno izgradnjo in sanacijo tega centra.

3. Republiški zavod za zaposlovanje naj ustanovi specializiran team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim osebam.

4. Zbor predlaga republiški izobraževalni skupnosti, naj z začetkom šolskega leta 1971/72 prevzame financiranje dejavnosti mobilne tiflo-pedagoške službe, ki jo opravlja Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani.

5. Zbor predlaga, naj bi stališča do predloženega gradiva zavzel tudi prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije.

St.: 50-12/71

Ljubljana, 31. 3. 1971

POROČILO

Odbor za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 26. maja 1971 obravnaval predlog konference za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji za spremembo 3. točke stališč socialno-zdravstvenega zbora o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da odbor ob obravnavi gradiva o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji ni posebej razpravljal o ustanovitvi specializiranega teama pri republiškem zavodu za zaposlovanje, ki bi se ukvarjal s poklicnim svetovanjem slepim in slabovidnim osebam. Stališče v tej smeri je na seji zbora v svojem ekspozeju podal predstavnik republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo in ker nanj v razpravi ni bilo ugovorov, ga je zbor sprejel skupaj z drugimi predlaganimi stališči.

Odbor se je strinjal z utemeljenimi argumenti, ki jih je podala konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji. Odbor je upošteval tudi stališče republiškega zavoda za zaposlovanje, da se ta ne more ukvarjati le s poklicnim svetovanjem ene kategorije invalidov. Sicer pa ta zavod tudi kadrovsko ni posposobljen za eventualno opravljanje take funkcije. Za poklicno svetovanje posameznim vrstam invalidov je potrebno kontinuirano in na znanstveni podlagi zasnovano delo specializiranih strokovnjakov. Odbor je zato s soglasjem

predstavnik zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani sprejel predlog, naj se 3. točka stališč zbora spremeni tako, da se glasi:

»3. Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani naj ustanovi specializiran team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim osebam. V teamu naj sodelujejo strokovni sodelavci Centra za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije v Škofji Loki, strokovni sodelavci Zveze slepih Slovenije, republiški zavod za zaposlovanje v Ljubljani in drugi.«

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je odbor določil poslanko Franciško Pelicon.

St.: 50-12/71

Ljubljana, 2. 6. 1971

POROČILO

k obravnavi poslovanja skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov ter zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 in o sklepanju pogodb v letu 1971

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 18. junija 1971 obravnaval poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov v letu 1970 na podlagi poročil republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov SR Slovenije. Posebej je obravnaval tudi poslovanje zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 in o sklepanju pogodb za leto 1971 na podlagi poročila republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo. Odbor je bil seznanjen tudi z resolucijo Zveze zdravniških društev Jugoslavije o aktualnih problemih zdravstva.

Ob obravnavi letnih poročil skupnosti zavarovanja je bilo poudarjeno, da so le-ta sicer vsebinsko bogata in zajemajo številne zanimive podatke, vendar za razpravo v skupščini ne ustrezajo. Po mnenju odbora bi morale skupnosti predložiti skupščini v obravnavo krajši povzetek svojega letnega poročila z osnovnimi ugotovitvami in predlogi. Ni potrebe, da se v takem poročilu na široko opisujejo nekateri ukrepi in ves postopek za njihovo sprejemanje, pač pa bi bilo treba predvsem oceniti, kako se je izvajala sprejeta politika, kakšni učinek so imeli posamezni ukrepi in kakšne izkušnje lahko iz dosedanjega poslovanja povzamemo za prihodnje. Po mnenju odbora je treba poslancem omogočiti, da bi lahko temeljito proučili krajša gradiva.

Pri oceni poslovanja skladov zdravstvenega zavarovanja je bilo poudarjeno, da je lani močno naraslo število zavarovancev in zavarovanih oseb (4,1 % namesto planiranih 2,5 %). Podoben trend se kaže v letu 1971, saj je bil planiran porast števila zavarovancev 2—2,5 %, že sedaj pa je dosežen nad 4 %. Povečuje se odstotek zavarovancev delavcev; pada pa odstotek zavarovancev kmetov. Zlasti je izrazit padec števila kmečkih zavarovancev in njihovih družinskih članov, slabša pa se tudi starostna struktura nosilcev kmečkega zavarovanja.

Ceprav se je delež izdatkov za zdravstveno zavarovanje v družbenem produktu obdržal na isti ravni kot v prejšnjih dveh letih, so se nominalni dohodki in izdatki skladov zdravstvenega zavarovanja močno povečali. Lani

so bili večji od načrtovanih. V primerjavi z letom 1969 je bila realizacija dohodkov večja za 24,4 %, realizacija izdatkov pa večja za 26,3 %. V strukturi izdatkov zdravstvenega zavarovanja so se povečali izdatki za zdravstveno varstvo.

Čeprav smo zadnja leta poudarjali, da je treba pri razdelitvi sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo, dajati prednost bolnišničnemu zdravljenju, to ni bilo realizirano. Čeprav se je obseg dela v bolnišnični službi povečal, v splošni zdravstveni službi pa zmanjšal, so bile bolnišnice v primerjavi z zdravstvenimi domovi tudi lani v slabšem finančnem položaju. Po mnenju odbora bi bilo treba še naprej graditi sistem financiranja po storitvah, ki se je, povsod kjer so ga uvedli, dobro obnesel. V vseh bolnišnicah, predvsem pa v vseh operativnih strokah bi morali takoj preiti na storitve s tem, da se hotelski del obravnava ločeno, posebej pa posamezne zdravstvene storitve. Dosledna uveljavitev tega sistema ne bo pomenila večjih stroškov za sklade zdravstvenega zavarovanja. V tej zvezi je bilo izraženo mnenje, da bodo določene izjeme le v internistični stroki, kjer se bo lahko uveljavilo financiranje le določenega dela storitev.

Razprava je opozorila, da bi morali v celotni zdravstveni službi čimprej preiti na financiranje po storitvah. Težave pa so predvsem v tem, ker nimamo dovolj ažurnih podatkov o delu zdravstvenih zavodov. Potrebno bi bilo uvesti moderen način evidentiranja dela z elektronskimi računalniki. Opozorjeno je bilo, da je bil v Zagrebu ustanovljen poseben organ, ki se ukvarja z uvajanjem kompjutorskega sistema v zdravstvu. Nakazana je bila možnost, da bi tudi zdravstvena služba uporabljala sodoben računski center, ki ga bo v nekaj letih ustanovila skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja v SR Sloveniji.

Poudarjena je bila zahteva, da SR Slovenija čimprej sprejme program zdravstvenega varstva. Ta je nujen, da bi na njegovi osnovi lahko sprejeli ustrezen družbeni dogovor o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva v letu 1972. V tej zvezi je bilo pojasnjeno, da je republiški zavod za zdravstveno varstvo že pripravil okvirni program zdravstvenega varstva prebivalstva SR Slovenije v obdobju 1971 do 1975 ter osnutek republiškega programa za zdravstveno varstvo prebivalstva za leto 1972. O teh programih bo najprej razpravljal republiški medicinski svet, nato pa bosta predložena Skupščini SR Slovenije, ki naj bi ju sprejela še pred skupščinskimi počitnicami.

Odbor je pozitivno ocenil prizadevanja izvršnega sveta za sklenitev republiškega družbenega dogovora o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva v letu 1971. Odbor je poudaril, da je treba določbe tega dogovora dosledno spoštovati ter da pri eventualni reviziji sklenjenih pogodb v ničemer ne bi smeli odstopati od določb tega dogovora. Poudarjeno je bilo, da bo revizija sklenjenih pogodb nujna, ker so materialni stroški porasli nad 3 %. Odbor se je zavzel, naj skupnosti zdravstvenega zavarovanja na podlagi polletne realizacije skladov in ocene do konca leta pripravijo izhodišča za financiranje zdravstvenega zavarovanja v letu 1972. Iniciator za sklenitev ustreznega družbenega dogovora o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva v letu 1972 naj bosta Zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in Zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Posebna pozornost je bila v razpravi posvečena razširjeni reprodukciji v zdravstvu. Izraženo je bilo mnenje, naj bi sedanjo stihijo nadomestile enotne rešitve za vse območje Slovenije. Morda bi kazalo vsa sredstva za investicije

v zdravstvu združiti in jih deliti po ustreznih kriterijih. Vsekakor pa bi bilo treba po mnenju odbora v ekonomskih izhodiščih za leto 1972 jasno določiti, kolikšen delež naj v stopnji prispevka za zdravstveno zavarovanje predstavljajo sredstva za investicije v zdravstvu.

Širša razprava se je razvila o nujnosti nadaljnjih integracijskih procesov v zdravstvenem zavarovanju in v zdravstveni službi. Odbor je bil informiran, da so v novomeški skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev podprli pobudo, naj bi se izenačile pravice delavcev in kmetov do zdravstvenega varstva. Taka rešitev bi terjala povečanje stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev za 0,5 odstotnega poena, s čimer so se v načelu strinjale tako občinske skupščine kot tudi delovne organizacije. Zadevni sklep skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Novo mesto je bil poslan v oceno lokalnim političnim faktorjem, ustrežna informacija pa bo poslana tudi socialno-zdravstvenemu zboru. Za izenačitev pravic delavcev in kmetov se je republiška skupščina zavzela že leta 1968, ko je v sklepih poudarila, da je naša perspektiva v postopni uvedbi nacionalnega zdravstvenega zavarovanja. Razen tega si je težko zamisljati uvedbo starostnega zavarovanja kmetov, ne da bi prej izenačili pravice kmetov in delavcev do zdravstvenega varstva. V prid predlagane rešitve govori tudi dejstvo, da se odstopljeni zvezni prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti prepušča skladom zdravstvenega zavarovanja kmetov. Tudi ta vir dohodka bi namreč prispeval k izenačenju pravic delavcev in kmetov.

Predstavnik Zveze skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov se je zavzel za izenačenje pravic delavcev in kmetov do zdravstvenega varstva, poudaril pa je, da bi morali, če take rešitve v Sloveniji ne bi uveljavili, določiti status kmeta. Skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov se namreč kljub intervenciji družbe neprestano borijo s finančnimi težavami, čeprav je obremenitev kmetov s prispevki za zdravstveno zavarovanje zelo visoka.

V razpravi je bilo poudarjeno, da so s pogodbami med zdravstvenimi zavodi in skupnostmi zdravstvenega zavarovanja za leto 1971 angažirana večja sredstva kot to dopuščajo finančni načrti skladov zdravstvenega zavarovanja. Dosedanja gibanja stroškov za zdravstveno varstvo kažejo, da bodo tudi v letošnjem letu ti stroški porasli za približno enak odstotek (26 %) kot lani. Že sama sprememba predpisov o zdravstvenem zavarovanju bo letos povzročila ca. 25 do 30 milijonov dinarjev več stroškov. Spričo omejitve porasta splošne potrošnje za 10,8 % v odnosu na preteklo leto, bo skladom zdravstvenega zavarovanja do konca letošnjega leta blokirano ca. 45 do 50 milijonov dinarjev. Spričo imobizacije, ki se striktno izvaja, skladi zdravstvenega zavarovanja v drugi polovici letošnjega leta ne bodo mogli izpolnjevati svojih obveznosti do zdravstvenih delovnih organizacij. Po mnenju odbora je zato treba čimprej preveriti učinek limita 10,8 % in z ustreznimi ukrepi omogočiti normalno poslovanje zdravstvenih delovnih organizacij.

Odbor je podvomil v točnost ugotovitve, da je preteklo leto na izredno delo v zdravstvenih zavodih odpadlo le 4 % mase osebnih dohodkov. Z družbenim dogovorom o izhodiščih za izvajanje in financiranje zdravstvenega varstva v letu 1972 je bilo določeno, da sredstva za osebni dohodek za delo nad polnim delovnim časom lahko znašajo največ 10 % od mase osebnih dohodkov. Očitno izračunana poraba sredstev za ta namen ni točna. Po ocenah skupnosti zdravstvenih zavodov Slovenije znaša zadevna poraba 9,5 % sredstev za osebne

dohodke. Po mnenju odbora bi bilo treba to vprašanje razčistiti, da bi lahko določili jasno orientacijo za prihodnje leto.

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je odbor določil poslanca Jožeta Padovana.

St.: 022-139/71

022-140/71

54-2/71

Ljubljana, 22. 6. 1971

POROČILO

o obravnavi poročila republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o poslovanju socialnega zavarovanja v letu 1970

Odbor za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 25. maja 1971 obravnaval poročilo o poslovanju socialnega zavarovanja v letu 1971, ki ga je skupščini predložila skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

Po uvodni obrazložitvi poročila, ki ga je podal direktor republiškega zavoda za socialno zavarovanje, je odbor svojo razpravo omejil na izvajanje invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

Odbor je pozitivno ocenil poslovanje republiške skupnosti socialnega zavarovanja 1970. Poslovanje v tem letu je bilo seveda odraz nestabilnih gospodarskih gibanj in inflacije. Dohodek invalidsko-pokojninskega sklada je bil pričo porasta osebnih dohodkov za 10 % večji od načrtovanega, to pa pomeni, da je bil za 24,2 % večji kot v letu 1969. Izdatki so se gibali v okviru finančnega načrta. Ker se je število upokojencev le minimalno povečalo nad pričakovanim porastom, je sklad namesto za načrtovanim deficitom 50 milijonov dinarjev zaključil poslovanje s suficitom 75 milijonov dinarjev, ki je bil zaključil poslovanje s suficitom 75 milijonov dinarjev, ki je bil odveden v rezervo. Tako so se sredstva rezerve povečala na skupno 429,5 milijona dinarjev.

Poudarjeno je bilo, da se je udeležba invalidsko-pokojninskega zavarovanja v družbenem proizvodu v letu 1970 le minimalno povečala (za 0,1 %) v primerjavi z letom 1969 oziroma je celo nižja kot v letu 1968. Udeležba zdravstvenega zavarovanja v družbenem proizvodu pa je že tri leta enaka. Socialno zavarovanje torej sledi intencijam skupščine in družbeno-političnih organizacij, naj se udeležba te potrošnje v družbenem proizvodu ne povečuje.

Posebna pozornost je bila v razpravi posvečena razmerju med pokojnino in osebnim dohodkom. Ugotovljeno je bilo, da je bil v letih 1968, 1969 in 1970 porast poprečne starostne pokojnine večji kot porast osebnega dohodka. V letu 1968 je namreč poprečni osebni dohodek porastel za 10 %, poprečna starostna pokojnina pa za 15 %; v letu 1969 poprečni OD za 15 % prav toliko pa tudi poprečna starostna pokojnina; v letu 1970 je poprečni osebni dohodek porastel za 20 %, poprečna starostna pokojnina pa za 24 %. Kljub večjemu porastu starostne pokojnine pa se razmerje med poprečno pokojnino in poprečnim osebnim dohodkom ni povečalo v korist pokojnine. Če bi hoteli, da bi poprečna starostna pokojnina predstavljala 65,5 % poprečnega osebnega dohodka, bi morali poprečno starostno pokojnino povečati še za 7 %. Izrecno je bilo po-

udarjeno, da za leto 1972 niti sedanja stopnja prispevka (12,7 %) niti prejšnja stopnja (12,9 %) ne bo zadoščala za pokritje obveznosti sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

V zvezi z diferencirano valorizacijo pokojnin je bilo izraženo mnenje, da bi bilo treba to obliko valorizacije uporabljati tudi v prihodnje, saj zaenkrat ni bojazni pred uravnalovko. Blaga degresija, kakršna je bila uporabljena v letu 1971, je povsem sprejemljiva tudi za prihodnje.

Odbor je kritično ocenil dejstvo, da je za beneficirana delovna mesta določena prenizka dodatna stopnja prispevka. Že večkrat je bilo namreč izraženo mnenje, da prispevki delovnih organizacij za beneficirana delovna mesta krijejo le ca. $\frac{1}{3}$ zadevnih stroškov sklada invalidsko-pokojninskega zavarovanja. Pri tem je odbor opozoril na stališče, ki ga je sprejel ob obravnavi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Odbor se je tedaj zavzel, da bi morale pretežni del bremena za beneficirana delovna mesta nositi prizadete delovne organizacije, ne pa vsi zavarovanci po načelu solidarnosti.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da je doslej republika svojo obveznost do invalidsko-pokojninskega sklada tekoče izpolnjevala. Glede neporavnanih obveznosti federacije so bile letos sprejete rešitve, ki zagotavljajo, da bodo skladu v celoti poravnane te obveznosti. Deloma bodo poravnane še letos v gotovini, za 52 milijonov dinarjev pa bo sklad dobil obveznice, ki bodo plačljive v treh letih.

Izraženo je bilo mnenje, da ugotavljanje pokojninske dobe počasi napreduje. V tem pogledu je zlasti v velikem zaostanku komunalni zavod v Kopru, kjer imajo ca. 2000 nerešenih prošenj. To pomeni enoletni zaostanek, pri čemer pa ne smemo prezreti, da $\frac{2}{3}$ nerešenih zadev predstavlja zahtevki za priznanje posebne dobe. V tej zvezi je bilo pojasnjeno, da se pri koprskem komunalnem zavodu zaostanek vleče že iz leta 1969. Imajo namreč velike težave, ker ne obstajajo pismeni dokumenti, večina predlaganih prič pa živi v Italiji. Število zahtevkov za priznanje posebne dobe se je močno povečalo, ko je bil za opredelitev statusa borca določen nov končni rok 13. 10. 1943. Republiški zavod se bo s koprskim zavodom dogovoril za sprejem potrebnih ukrepov za čimprejšnjo odpravo zaostanka. Izrecno pa je bilo v zvezi z ugotavljanjem pokojninske dobe poudarjeno, da dokončno tega problema še ne bo mogoče rešiti, ker se vlagajo vedno novi in novi zahtevki.

V zvezi z uporabo sredstev sklada, namenjenih za reševanje stanovanjskih vprašanj upokojujencev, je odbor podprl politiko republiške skupnosti, da se dajejo dotacije le za domove upokojujencev, sicer pa le krediti. Taka politika zagotavlja kar najbolj namensko uporabo teh sredstev. V zvezi z očitkom upokojujencev iz Velenja, objavljenem v Delu, da so sredstva za stanovanja upokojujencev koncentrirana v Ljubljani, je bilo poudarjeno, da očitek ni utemeljen in je rezultat nepoznavanja stanja. S sredstvi sklada, ki so namenjena za stanovanjsko izgradnjo in se zberejo na določenem območju, povsem samostojno razpolagajo posamezna društva upokojujencev. Sredstva so sicer naložena v ljubljanski banki, ta pa jih razporeja po odločitvah omenjenih društev.

Spričo novele temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, po kateri so bile ustanovljene skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zveza teh skupnosti, je bil odbor informiran o podrobnostih v zvezi s predvideno reorganizacijo. Pojasnjeno je bilo, da bo na prvem prihodnjem zasedanju skupščine skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja sprejet sklep

o vključitvi te skupnosti v zvezo skupnosti in sklep o ustanovitvi lastne službe pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako bo republiški zavod za socialno zavarovanje prenehal obstajati kot samostojna pravna oseba, služba skupnosti pa bo organizirana kot centrala v Ljubljani s podružnicami v dosedanjih krajih, ki jih bodo vodili upravniki. Spričo številnih skupnosti poslov (prijave v zavarovanje, kontrola prispevkov itd.) se bo skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja o skupnih zadevah dogovarjala s skupnostjo zdravstvenega zavarovanja in poskrbela za primerno delitev dela.

Ob predvideni reorganizaciji se je postavilo vprašanje, ali bi bilo umestno že takoj na začetku koncentrirati vso službo na enem mestu. Prevladalo je spoznanje, da to ne bi bilo umestno ter da je treba koncentracijo poslov izvajati postopoma glede na dozorevanje pogojev. Eden od teh pogojev je vsekakor uveljavitev visoke mehanizacije, na katero se republiški zavod že dalj časa pripravlja. Doslej je že uveljavljena koncentracija pri nakazovanju pokojnin. Nova mehanizacija (nov sodoben računski center bo začel z delom čez dve leti) nujno zahteva moderno organizacijo dela, koncentracijo določenih poslov in ustrezno kvalificirane kadre. Zato bo treba veliko pozornosti posvetiti prekvalifikaciji oziroma dokvalifikaciji strokovnih kadrov, od katerih bo veliko odvisno, ali bo nov računski center izkoriščen tako, da bo dajal vse potrebne podatke. V tej zvezi je bilo opozorjeno, naj bi se v ta računski center vključili vsi dejavniki, ki imajo opravka z istim zavarovancem (zdravstveno, invalidsko in pokojninsko zavarovanje, zaposlovanje, otroško varstvo itd.).

Sproženo je bilo tudi vprašanje samostojnih samoupravnih organov na področju rehabilitacije invalidov. Verjetno bi kazalo ustanoviti posebne samoupravne organe v večjih centrih, kjer je dosti zadevne problematike. Ta samouprava bi bila ločena od samouprave v zdravstvenem zavarovanju, volitve teh organov pa bi lahko opravili hkrati z volitvami samoupravnih organov zdravstvenega zavarovanja. To vprašanje je treba po mnenju odbora še proučiti.

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je odbor določil poslanca Alojza Potočnika.

St.: 022-139/71

022-140/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

POROČILO

o obravnavi programa republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971 in poročila o njenem delu za leto 1970

Odbor za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 15. junija 1971 obravnaval program republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971 in poročilo o njenem delu za leto 1970. Seznanil se je tudi z zaključnim računom sklada republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1970, s finančnim načrtom za leto 1971 ter z vsebino družbenega dogovora o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva, sklenjenega 16. 6. 1971.

Odbor je ocenil, da je republiška skupnost otroškega varstva s svojo široko razvejano dejavnostjo in z intervencijo sredstev sklada za neposredno otroško

varstvo zelo uspešno in na racionalni osnovi usmerjala razvoj otroškega varstva v Sloveniji. Zavzeto izvajanje sprejetih akcijskih programov je že dalo vrsto pozitivnih rezultatov. Odbor je zlasti pozitivno ocenil prizadevanja skupnosti za razširitev tistih oblik otroškega varstva, ki zajemajo največje število otrok, ter njena prizadevanja pri razvijanju posebnih oblik varstva za razvojno motene otroke.

Kljub pomembnim premikom, ki so bili doslej storjeni na področju otroškega varstva, pa po mnenju odbora s sedanjim stanjem ne moremo biti zadovoljni. V organizirano družbeno varstvo je zajet le majhen odstotek otrok, povsod pa tudi še ni prevladalo spoznanje, da reševanje teh vprašanj ne more biti le stvar skupnosti otroškega varstva, pač pa vseh družbenih dejavnikov od občanov, delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, občin, drugih interesnih skupnosti itd. Odbor je zato menil, da bo družbeni dogovor o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva, ki so ga 16. junija sklenili izvršni svet, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in republiška skupnost otroškega varstva, pomembna spodbuda za sklepanje družbenih dogovorov in pogodb med vsemi zainteresiranimi dejavniki na terenu, za sprejem ustreznih občinskih programov otroškega varstva in za širše vključevanje v družbeno varstvo tudi otrok staršev z nizkimi dohodki.

V zvezi s sprejemom srednjeročnega republiškega programa otroškega varstva je bilo ugotovljeno, da bo skupščina republiške skupnosti otroškega varstva na podlagi opravljene javne obravnave sprejela programsko usmeritev otroškega varstva na seji konec junija, podrobnejša kvantifikacija programa pa bo izdelana do konca leta.

Odbor je menil, da k predloženemu programu republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971 ni potrebno soglasje Skupščine SR Slovenije, ker gre za enoletni akcijski program. Skupščina SR Slovenije bo v skladu z zakonom o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji morala dati soglasje k srednjeročnemu programu razvoja otroškega varstva. Odbor je podprl program skupnosti za leto 1971 in poudaril, da bi se morali vsi odgovorni dejavniki v polni meri zavzeti za njegovo realizacijo.

K zaključnemu računu sklada republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1970 in k finančnemu načrtu za leto 1971 odbor ni imel pripomb.

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je odbor določil poslanko Tončko Lovše.

Št.: 402-116/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

PREDLOG ZAKONA

o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970

1. člen

Sprejme se zaključni račun o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1970.

2. člen

Dohodki so bili doseženi in razporejeni po bilanci proračuna za leto 1970 takole:

skupni dohodki	796 231 470,14 din
skupna razdelitev dohodkov	708 960 529,21 din
obračunana posebna rezerva	83 231 470,00 din
nerazporejeni dohodki	4 039 470,93 din

3. člen

Nerazporejeni dohodki proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1970 v znesku 4 039 470,93 din se dodelijo izvršnemu svetu Skupščine SRS za financiranje stanovanjske izgradnje za delavce republiške uprave.

4. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu SRS.

P O R O Č I L A

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 43. seji 17. junija 1971 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970, ki ga je Skupščini SR Sloveniji predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnava po skrajšanem postopku kot zakonski predlog v smislu 294. in 296. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Obenem je odbor obravnaval tudi poročilo SDK o ugotovitvah SDK pri pregledu zaključnega računa o izvršitvi proračuna SR Slovenije za leto 1970.

S predlogom izvršnega sveta, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, se odbor strinja.

Presežek proračuna, dosežen v letu 1970, je bil ustrezno določilom 1. člena zakona o obveznem izločanju proračunskih dohodkov (Uradni list SFRJ, št. 32/70) odveden v posebno rezervo. Izvršni svet predlaga, da se nerazporejeni dohodki proračuna namenijo za financiranje stanovanjske izgradnje za delavce republiške uprave.

Odbor se načelno strinja s predlogom izvršnega sveta, meni pa, da teh sredstev ne bi namenili le za stanovanja delavcev v republiški upravi, ampak tudi za stanovanja delavcev, zaposlenih v republiških predstavniških organih.

Zato predlaga odbor naslednjo dopolnitev predloga zakona:

— k 3. členu: v zadnji vrsti naj se za besedo »delavce« vstavi naslednje besedilo: »republiških predstavniških organov in«.

Odbor predlaga zboru, da tako dopolnjen predlog zakona sprejme. Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Ceneta Matičiča.

Št.: 400-40/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Začasna komisija enotnega zbora za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti je na seji dne 12. 7. 1971 obravnavala predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da ga obravnava po skrajšanem postopku kot zakonski predlog v smislu 294. in 296. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Obenem je začasna komisija obravnavala tudi poročilo SDK o ugotovitvah pri pregledu zaključnega računa o izvršitvi proračuna SR Slovenije za leto 1970.

Začasna komisija se je strinjala, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku.

V načelni razpravi je bilo ugotovljeno, da je bil presežek proračuna, odveden v posebno rezervo, v skladu z določili 1. člena zakona o obveznem izločanju proračunskih dohodkov (Ur. list SRS št. 32/70). Izvršni svet predlaga, da se nerazporejeni dohodki proračuna namenijo za financiranje stanovanjske izgradnje za delavce republiške uprave.

Začasna komisija se je strinjala s tem predlogom, vendar je predlagala dopolnilo predloga zakona:

K 3. členu: — v zadnji vrsti naj se za besedo »delavce« vstavi naslednje besedilo: »republiških predstavniških organov in«.

Začasna komisija je menila, da teh sredstev ne bi namenili le za stanovanja delavcev v republiški upravi, ampak tudi za stanovanja delavcev, zaposlenih v republiških predstavniških organih.

Začasna komisija se je strinjala tudi s spreminjevalnim predlogom zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k 4. členu.

Začasna komisija predlaga enotnemu zboru, da sprejme tako dopolnjen predlog zakona. Za svojega poročevalca je določila poslanca Dušana Šinigoja.

Št.: 400-40/71

Ljubljana, 12. 7. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 17. 6. 1971 obravnavala predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1970, ki ga je Skupščini SR Sloveniji predložil v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k predlogu zakona ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga zakona komisija ni imela pripomb k amandmaju odbora republiškega zbora za finance in proračun k 3. členu, ki je razviden iz poročila tega odbora.

Komisija je sprejela naslednji amandma:

K 4. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.«

Sprememba je v skladu z določbo 216. člena ustave SR Slovenije.

Št.: 400-40/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

PREDLOG ZAKONA

o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov

1. člen

Pooblastila za izvrševanje zveznih zakonov, dana zveznim upravnim organom, ki prenehajo veljati z dnem uveljavitve ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XX do XLII k ustavi SFRJ (v nadaljnjem besedilu: ustavni amandmaji), preidejo na območju SR Slovenije na ustrezne republiške upravne organe v skladu z njihovim delovnim področjem, določenim v zakonu o organizaciji republiške uprave SRS (Uradni list SRS, št. 14-150/65).

2. člen

Republiški upravni organi so od dneva uveljavitve ustavnih amandmajev dalje neposredno odgovorni za izvrševanje vseh zveznih zakonov in drugih zveznih predpisov, za katerih izvrševanje je po določbah ustavnih amandmajev prenehala neposredna odgovornost zveznih upravnih organov.

3. člen

Ustavno sodišče Slovenije je od dneva uveljavitve ustavnih amandmajev dalje pristojno presojati tudi skladnost predpisov in drugih splošnih aktov z zveznimi zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo odnose, katerih ureditev spada po ustavnih amandmajih v republiško pristojnost.

4. člen

Dokler ne bodo izdani ustrezni republiški predpisi, se bodo na območju SR Slovenije uporabljali:

1. 3. in 7. člen splošnega zakona o prekinitvi nosečnosti (Uradni list SFRJ, št. 20-299/69) ter določbe uredbe o pogojih in postopku za dovolitev splava (Uradni list FLRJ, št. 9-112/60) in navodila za izvrševanje uredbe o pogojih in postopku za dovolitev splava (Uradni list FLRJ, št. 62-681/60), kolikor niso v nasprotju z navedenima členoma splošnega zakona;

2. odredba o gospodarskih dejavnostih, ki se štejejo za obrt (Uradni list SFRJ, št. 46-674/63);

3. pravilnik o medicinski dokumentaciji, evidencah in poročilih zdravstvenih zavodov (Uradni list SFRJ, št. 50-830/65);

4. pravilnik o minimalnem načrtu in programu pripravniške dobe za zdravnike, zobozdravnike in diplomirane farmacevte (Uradni list SFRJ, št. 21-259/70);

5. navodilo o izdajanju zdravniških spričeval za prekomorska potovanja (Uradni list FLRJ, št. 8-70/49).

5. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu SRS.

O B R A Z L O Ž I T E V

Predlog zakona se nanaša na dva zvezna pravna akta in sicer na amandmaje od XX do XLII k ustavi SFRJ (v nadaljnjem besedilu: ustavni amandmaji) in na ustavni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev od XX do XLII (v nadaljnjem besedilu: ustavni zakon). Cilj predloga zakona je trojen: 1. urediti pristojnost in odgovornost republiških upravnih organov po sprejetju ustavnih amandmajev, 2. urediti pristojnost ustavnega sodišča SRS po sprejetju ustavnih amandmajev in 3. vzdržati v veljavi oziroma podaljšati veljavo nekaterim zveznim predpisom za območje SRS, zato da se prepreči nastanek pravnih praznin.

Po določbi 6. člena predloga ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev prenehajo veljati pooblastila zveznih organov za izvrševanje in uporabo zveznih zakonov, ki ostanejo po tem zakonu v veljavi na področjih, na katerih zvezni organi po ustavnih amandmajih niso neposredno odgovorni za izvrševanje in uporabo zveznih zakonov. 4. točka XXXI. ustavnega amandmaja omejuje neposredno odgovornost zveznih organov za izvrševanje in izvajanje zveznih zakonov in drugih zveznih predpisov na področja mednarodnih odnošajev, narodne obrambe, državne varnosti, ekonomskih odnošajev s tujino, zagotavljanje enotnosti jugoslovanskega trga, financ, zaposlovanja in varstva jugoslovanskih državljanov na delu v tujini ter drugih odnosov, v katerih skrbijo organi federacije po amandmajih XX in XLI za izvrševanje zveznih zakonov in drugih zveznih predpisov. Ti drugi odnosi so navedeni v XXX. amandmaju in sicer: točka 9 — urejanje kontrole prometa blaga čez državno mejo, režima prehajanja čez državno mejo, položaja, bivanja in varstva tujcev v Jugoslaviji; varstvo življenja in zdravja ljudi pred nalezljivimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo, varstvo živine in rastlin pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo, izročanje zdravil v promet ter vnašanje in razširjanje tujega tiska in drugih sredstev množičnega komuniciranja; točka 10 — skrb za izvrševanje zveznih predpisov na področju radijskih zvez ter točka 12 — skrb za izvrševanje zveznih predpisov na področju patentov, standardov, tehničnih normativov in norm, kvalitete proizvodov in storitev. Na področjih, navedenih v teh treh točkah, skrbe zvezni organi za izvrševanje zveznih predpisov le, kadar je to v interesu vse države določeno z zveznim zakonom. Na vseh drugih področjih torej preidejo pooblastila za izvrševanje in uporabo zveznih zakonov, ki še ostanejo v veljavi, na republiške upravne organe. Kateri od njih bo prevzel posamezna pooblastila, je odvisno od delovnega področja, ki mu je dodeljeno z zakonom o organizaciji republiške uprave SRS (Uradni list SRS, št. 14/65).

Predlog zakona ne ponavlja v zveznih ustavnih amandmajih načeta področja, ki smo jih zgoraj omenili in katerih vprašanje ostane še naprej v pristojnosti zveznih upravnih organov. V 2. členu določa neposredno odgovornost za izvrševanje republiških upravnih organov za tiste zvezne zakone in druge zvezne predpise, glede katerih je prenehala neposredna odgovornost zveznih upravnih organov, pri čemer se sklicuje na ustrezne določbe zveznih ustavnih amandmajev.

Določba 7. člena predloga ustavnega zakona izloča pristojnost ustavnega sodišča Jugoslavije za presojo skladnosti predpisov in drugih splošnih aktov z zveznimi zakoni, ki urejajo odnose, katerih ureditev po ustavnih amandmajih ne spada med pravice in dolžnosti federacije. Zato se po 3. členu predloga

tega zakona razširja pristojnost republiškega ustavnega sodišča tudi na presojo teh aktov z zveznimi predpisi.

Ker po določbi 1. odstavka 13. člena predloga ustavnega zakona prenehajo veljati zvezni splošni zakoni, je treba za območje SR Slovenije nekatere zvezne predpise, ki so izdani na podlagi teh zakonov, začasno še vzdržati v veljavi, ker jih ni mogoče takoj nadomestiti z ustreznimi republiški predpisi. Treba pa bo take republiške predpise čimprej sprejeti.

Ti zvezni predpisi so:

1. določbi 3. in 7. člena splošnega zakona o prekinitvi nosečnosti (Ur. list SFRJ, št. 20/69) ki sta se neposredno uporabljali ter v zvezi s tema določbama še uredba o pogojih in postopku za dovolitev splava (Ur. list SFRJ, št. 9/60) in navodilo za izvrševanje te uredbe (Uradni list SFRJ, št. 52/60). Osnutek republiškega zakona, ki bo zamenjal te predpise, je že predložen izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije;

2. odredba o gospodarskih dejavnostih, ki se štejejo za obrt (Ur. list SFRJ, št. 49/63), ker se republiški predpis delno sklicuje na cit. zvezno odredbo;

3. pravilnik o medicinski dokumentaciji, evidencah in poročilih zdravstvenih zavodov (Ur. list SFRJ, št. 50/65) (v načrtu je, da bo ustrezní predpis sprejet do konca leta);

4. pravilnik o minimalnem načrtu in programu pripravniške dobe za zdravnike, zobozdravnike in diplomirane farmacevte (Ur. list SFRJ, št. 21/70) (v načrtu je, da bo ustrezní predpis sprejet do konca leta);

5. navodilo o izdajanju zdravstvenih spričeval za prekomorska potovanja (Ur. list FLRJ, št. 8/49).

Ti predpisi so vzdržani v veljavi v 4. členu predloga zakona.

POROČILO

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 29. 6. 1971 razpravljala o predlogu zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi in v razpravi po posameznih členih komisija k predlogu zakona ni imela pripomb.

Št.: 010-21/71

Ljubljana, 29. 6. 1971

OSNUTEK ODLOKA

o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji

1. člen

S tem odlokom se razvrščajo javne ceste v SR Sloveniji tako, da se sistematično združujejo ceste, ki imajo enake pogoje in potrebe v skupine (kategorije) cest za potrebe načrtovanja, vzdrževanja, rekonstrukcije in izgradnje cest ter določitve pristojnosti.

2. člen

Kategorizirane javne ceste se v SR Sloveniji delijo na magistralne kot ceste I. reda, regionalne kot ceste II. reda in lokalne kot ceste III. reda.

Magistralne in regionalne ceste tvorijo osnovno cestno omrežje SR Slovenije in spadajo v pristojnost republiškega organa za ceste.

Lokalne ceste in nekategorizirane javne ceste tvorijo omrežje lokalnih cest v SR Sloveniji in spadajo v pristojnost občinskih organov za ceste.

3. člen

Javne ceste se razvrščajo v ustrezno kategorijo po kriterijih, ki jih določa ta odlok.

Pri razvrstitvi cest se regionalne ceste delijo po kriterijih v dve skupini in sicer v R—I in R—II.

Kriteriji so:

Post.	Kateg. ceste	Opis
1.		KRITERIJ PO FUNKCIJI CESTE
1.1		funkcija v cestnem omrežju
	M	glavna prometna žila, arterija v SFRJ
	R-I	glavna prometna žila, arterija v SFRJ
	R-II	zbiralka
	L	odpiralka ali srkalka prometa
1.2		osnovna funkcija
	M	prevaja promet
	R-I	povezuje promet
	R-II	zbira promet
	L	odpira, navezuje zemljišča
1.3		morebitna izjemna funkcija
	M	povezuje kot R-I
	R-I	zbira kot R-II, prevaja kot M, toda ne odpira kot L
	R-II	odpira kot L, povezuje kot R-I
2.		PO POLITIČNI TERITORIALNI DELITVI
2.1		glede na območje SFRJ
	M	vsaj čez 2 SR ali čez državno mejo v eno SR
	R-I	v eni SR, čez 2 ali več regij, med policentri, čez 3 Sob
	R-II	vsaj čez 2 Sob
	L	v eni Sob

Post.	Kateg. ceste	Opis
2.2	M R-I R-II L	glede na prehod meje SR zelo velik pomen velik, ev. srednji pomen srednji, ev. manjši pomen neznatn pomen, izjemno prehod med SR
2.3	M R-I R-II L	glede na območja izven SFRJ, prehode državne meje prehod, ki je trajno odprt za ves promet in zelo velikega pomena prehod, ki je trajno odprt za ves promet, večjega pomena ostali prehodi, ki so trajno odprti za ves promet, manjšega pomena cesta te kategorije praviloma ne prečka državne meje, izjemoma maloobmejni in dvolastniški promet
3.		PO URBANIZACIJI, NASELJENOSTI
3.1	M R-I R-II L	cestne povezave glavnih ali zelo važnih mest v SFRJ, velikih ali pomembnih mest izven SRS med centrom SR in policentri, po možnosti vseh sedežev Sob, zveze do železniških postaj, pristanišč, letališč velikega pomena med sedeži Sob, zveze do železniških postaj, pristanišč manjšega pomena med naselji v Sob, v samih naseljih, do železniških postaj, pristanišč in letališč manjšega pomena.
3.2	M R-I R-II	praviloma navezava mest z več kot 50 000 prebivalci z več kot 10 000 prebivalci z več kot 500 prebivalci
4.		PO POSEBNEM POMENU IN OZNAKI CEST
	M R-I	mednarodne E-ceste, ceste osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja izjemoma ceste osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja
5.		PO POMENU V PROMETU
	M R-I R-II L	splošen pomen za mednarodni promet pomen za promet v SR pomen za promet znotraj SR, na delu te SR, velik pomen za 2 ali več Sob ali bazen neznatn pomen za promet, osnovna komunikacija za oskrbovanje s prometom cest R-II, ev. R-I
6.		PO IZVORU, CILJU PROMETA
	M R-I	opazovano območje: SR prevladujoči promet: prehodni, tranzitni čez SR, medrepubliški izvor, cilj: praviloma oba izven SR, izjemoma eden ali celo oba v SR opazovano območje: regija v SR prevladujoči promet: znotraj SR, medregionalni izvor, cilj: praviloma oba v SR, eden v regiji, izjemoma oba v eni regiji

Post.	Kateg. ceste	Opis
R-II		opazovano območje: del regije, bazen, najmanj 2 Sob prevladujoči promet: medobčinski, znotraj bazena
L		izvor, cilj: praviloma oba v bazenu, izjemoma eden v bazenu opazovano območje: največ Sob prevladujoči promet: znotraj Sob, začetni ali končni za ceste R-II, event. R-I
		izvor, cilj: eden na opazovalni cesti

7. PO OBSEGU PROMETA

	sedanji promet PLDP mv/24 ur	izjemno
	normalno	
M	4000 mv = 2. razr.	2000 mv = 3. razr.
R-I	2500 mv = 3. razr.	1000 mv = 4. razr.
R-II	625 mv = 4. razr.	200 mv = 5. razr.
L	1 mv = 5. razr.	

8. PO POMENU ZA TURIZEM

M	velik pomen za turizem SFRJ, pretežno daljinski turistični promet
R-I	velik pomen za turizem SR, posebej važna cestna zveza do turistične postojanke, pretežno regionalni, izjemoma daljinski turistični promet
R-II	pomen za turizem na ožjem območju, pretežno bazenski turistični promet, izvor ali cilj večjega turističnega prometa
L	izvor ali cilj turističnega prometa

Pri razvrščanju javne ceste v ustrezno kategorijo je potrebno glede na važnost in izmerljivost upoštevati najmanj kriterije navedene pod št 2, 4 in 7.

4. člen

Magistralne in regionalne ceste se v SR Sloveniji razvrščajo kot sledi:

SPISEK JAVNIH CEST — MAGISTRALNE CESTE

St.	Odcepi	Potek	Priklj.	Dolžina km
111	meja	Šentilj—Maribor—Celje—Ljubljana—Postojna—Razdrto—Dekani—Lazaret	meja	268,074
112	meja	Vič—Dravograd—Maribor—(c. 111)—Pesnica—Gor. Radgona—odcep meja, most—Mur. Sobota—Lendava	113	145,680
113	meja	Dolga vas—Lendava	SRH	10,123
114	111	Maribor—Ptuj—Macelj	SRH	41,155
115	111	Celje—Zid. most—Krško—Drnovo	121	64,029
116	111	Postojna—Rupa	SRH	43,220
117	111	Razdrto—Ajdovščina—Nova Gorica	meja	48,470
118	111	Divča—Sežana	meja	12,738
119	meja	Škofije—Ankaran—Koper—Sečovelje	SRH	27,885
121	meja	Korensko sedlo—Podkoren—Jesenice—Kranj—Ljubljana—Bregana	SRH	204,154
122	meja	Rateče—Podkoren	121	4,269
123	meja	Ljubelj—Podtabor	121	22,026
124	121	Karteljevo—Novo mesto—Metlika—most čez Kolpo	SRH	35,473
125	121	Mačkovec—Novo mesto	124	3,568
Z B I R				930,864

SPISEK JAVNIH CEST — REGIONALNE CESTE R-I

St.	Odcepi	Potek	Priklj.	Dolžina km
201	meja	Predel—Bovec—Nova Gorica—Sežana—Senožeče	111	147,851
		odcepi Solkan, Rožna dolina, Šempeter		1,566
202	121	Kranjska gora—Vršič—Bovec	201	42,915
203	212	Bača—Podbrdo—zveza žel. predor—Škofja Loka— Jeperca—Kamnik—Stahovica—Črničevce—Gor. grad—Radmirje	218	119,944
		odcep žel. postaja Podbrdo		0,200
204	meja	Robič—Kobarid	201	8,979
205	meja	Učaja—Žaga	201	7,000
206	meja	Vipolže—Dobrovo—Plave	201	15,650
207	meja	odcep meja—Neblo—Dobrovo	206	4,000
208	meja	Krvavi potok—Kozina—Rupa	SRH	30,324
209	111	Aver—Kubed	SRH	16,658
210	111	Planina—Bloška polica—Žlebič	214	46,063
211	210	odcep Bloška polica—Pudob	SRH	18,732
212	111	Kalce—Godovič—Ušnik	201	66,108
213	212	Godovič—Črni vrh—Col—Ajdovščina	117	24,248
214	121	Škofljica—Kočevje—Brod na Kolpi	SRH	79,525
215	meja	Jezersko—Kranj—Škofja Loka—Gor. vas— Cerkno—Želin	212	88,912
216	121	Lesce—Bled—Boh. Bistrica—Savica	—	40,095
217	111	Trzin—Kamnik	203	10,574
218	111	Šentrupert—Solčava—Rinka	—	59,402
219	meja	Holmec—Dravograd—Slov. Gradec—Arja vas	111	73,191
220	111	Celje—Podplat—Rog. Slatina—Rogatec—Rok	SRH	47,846
221	meja	Radlje	112	5,204
222	111	Ljubljana—Litija—Zidani most	115	69,265
223	214	Kočevje—Dvor—Žužemberk—Trebnje—Boštanj— Radna—Sevnica—Planina—Lesično—Kozje— Podsreda—Bistrica	225	134,401
224	SRH	Draščiči—Metlika—Črnomelj—Vinica	SRH	42,546
225	meja	Dobrovnik—Beltinci—(št. 112)—Bratonci— Križevci—Lokavci—Grabe—Žihlava—Ptuj— Slov. Bistrica—Mestinje—Čatež	121	155,615
226	114	Ptuj—Ormož—Središče	SRH	37,047
227	226	Spuhlja—Borl—Zavrč	SRH	13,820
228	112	Radenci—Križenci—Ormož—most	SRH	37,912
229	meja	Hodoš—Mačkovci—Mur. Sobota	112	32,212
VMESNI ZBIR R—I				1477,805

SPISEK JAVNIH CEST — REGIONALNE CESTE R-II

St.	Odcepi	Potek	Priklj.	Dolžina km
301	122	Rateče—Planica—Tamar	—	6,340
302	121	Mojstrana—Vrata—Aljažev dom	—	13,276
303	216	Bled—Gorje—Mrzli Studenec—Jereka—Boh. jezero	216	38,291
304	303	odcep Mrzli Studenec—Pokljuka—Rudno polje	—	3,624
305	303	Krnica—Zg. Radovina—Mojstrana	121	13,750
306	305	odcep Zg. Radovina—Krmatica	—	5,000
307	121	Javornik—Poljane—Gorje	216	8,514
308	201	Strmec—Mangart	—	11,824
309	204	Staro selo—Breginj—Most na Nadiži	meja	14,200
310	201	Idrsko—Livek	meja	6,878
311	212	Most na Soči—Čepovan—Lokve—Ajdovščina	117	41,610
312	311	Lokve—Nova Gorica	201	19,450

St.	Odcepi	Potek	Priklj.	Dolžina km
313	311	Cepovan—G. Trebuša—Sr. Trebuša—Idrija—Žiri	325	45,287
314	201	Dornberk—Sela	117	5,400
315	201	Šempeter—Miren (odcep meja)—Lokvice—(odcep meja)—Opatje selo (odcep meja)—Kostanjevica—Komen—Štanjel—Manče	117	51,586
316	315	odcep Komen—Gorjansko (odcep meja) Brestavica—Klariči	meja	16,166
317	201	Dutovlje—Repentabor	meja	5,333
318	meja	Lipica—Lokev—Divača—Famlje—Ribnica	116	27,044
319	meja	Socerb—Kostelec	111	3,665
320	119	Bertoki—Gračiče	209	13,950
321	119	Koper—Šmarje—Dragonja	SRH	19,202
322	116	Prem—Obrov—Golac	SRH	28,504
323	208	Podgrad—Ilir. Bistrica—Knežak—Pivka	116	28,080
324	116	Ilir. Bistrica—Žabiče—Gomance	SRH	21,225
325	111	Postojna—Rakov Škocjan—Unec—Rakek—Laze—Logatec—Rovte—Žiri—Selo—Fužine	215	51,569
326	215	Gorenja vas—Lučine—Ljubljana—Horjul—Vrhnika—Borovnica—Podpeč—Ig—Škofljica	214	60,109
327	326	Ljubljana—Polhov Gradec—Dvor—Dobrava—Vič	111	24,876
328	121	Ljubljana—Ig—Rakitna—Selšek—Begunje—Cerknica	210	48,776
329	210	Sodražica—Hrib—Trava—(Čabar)	SRH	27,936
330	121	Grosuplje—Račna—Videm—Rašica	214	21,988
331	121	Šentvid—Tacen—Vodice—Brniki—Cerklje—žičnica Krvavec	—	23,957
332	121	Žirovnica—Begunje—Tržič—Golnik—Kokrica—Kranj—Brniki—Moste—Mengeš	217	49,705
333	216	Lesce—Radovljica—Kamna gorica—Kropa—Jamnik—Dražgoše—Rudno—Vresje—Boh. Bistrica	216	55,889
334	333	odcepi Kropa—Podnart—Podtabor	121	7,799
335	333	Rudno—Češnjica	203	2,475
336	333	Vresje—Sorica—Petrovo brdo	203	13,700
337	336	Sorica—Podrošt	203	5,400
338	218	Solčava—Matkov kot	meja	5,000
339	112	Dravograd—Libeliče	meja	8,805
340	112	Radlje—Ribnica (Ribniška koča)—Podvelka	112	31,090
341	219	Ravne—Kotle (Rimski vrelec)—Slovenj Gradec	219	15,054
342	219	Poljana—Črna—Šentvid—Šoštanj—Velenje—Polzela—Šempeter—Marija Reka—Trbovlje	349	81,082
343	112	Muta—Lovrenc na Pohorju—Pesek—Oplotnica—Slov. Konjice—Poljčane—Majšperk—Tržec—Leskovec	SRH	91,947
344	342	Šoštanj—Gorenje—Soteska	218	10,647
345	218	Mozirje—Golte	—	4,000
346	219	Zg. Dolič—Sp. Dolič—Vitanje—Stranice	111	19,362
347	111	Višnja vas—Dobrna—Črnova	219	12,667
348	203	Kamnik—Motnik—Ločica	111	29,214
349	111	Zelodnik—Moravče—Kandriše—Izlake—Zagorje—Trbovlje—Hrastnik—Šmarjeta—Jurkloster—Dežno—Črnlolica	366	96,651
350	349	odcepi Izlake—Trojane	111	7,297
351	349	Zagorje—most čez Savo	222	2,126
352	349	Trbovlje—most čez Savo	222	1,000
353	349	Hrastnik—kolodvor	222	1,612
354	349	Dežno—Planina	223	3,311
355	111	Ljubljana—Besnica—Šmartno pri Litiji—Reka—Sopota—Radeče—Breg—Jurkloster	349	87,603

St.	Odcepi	Potek	Priklj.	Dolžina km
356	355	odcepi Reka—Čatež—Vel. Loka	358	24,765
357	222	Litija—Šmartno—Bogenšperk—Pluskar—Bič	121	19,370
358	121	Škofljica—Šmarje—Grosuplje—Višnja gora— Radohova vas—Občine—Mirna peč—Novo mesto	361	54,022
359	121	Ivančna gorica—Krka—Žužemberk—Soteska— Podturen—Črmošnjice—Semič—Gradac—Grm— Adlešiči—Vinica—Stari trg—Brod na Kolpi— meja—Osilnica—meja—(Čabar)	SRH	144,089
360	214	Livold—Kanižarica	224	37,200
361	359	Soteska—Novo mesto—Kostanjevica—Krška vas —Bregana	SRH	62,682
362	223	Mokronog—Kronovo	121	17,890
363	362	Zbure—Škocjan—Raka	364	14,860
364	115	Impolca—Raka—Mršeča vas—Kostanjevica	361	23,745
365	223	Podsreda—Senovo—Videm—(most čez Savo)— Dol. Pohanca—Brežice—Dobova	SRH	41,369
366	111	Tepanje—Žiče—Dramlje—Dole—Šentjur— Črnlolica—Žegar—Lesično—Virštanj—Golobinjek	225	53,387
367	220	Rogatec—Strmec—Majšperk—Ptuj—Senarska— Lenart—Zg. Ščavnica—Trate	meja	68,631
368	367	Senarska—Videm (Žihlava)—Radenci—Petanjci— Cankova (meja)—Sotina—Kuzma	meja	54,271
369	112	Mur. Sobota—Gederovci	meja	9,960
370	111	Počehova—Zg. Kungota—Jurij	meja	12,500
371	370	odcep Zg. Kungota—Plač	meja	5,590
372	111	Šentilj—Trate—Gor. Radgona	112	35,108
373	229	Martjanci—Dobrovnik—Dolga vas (c. 113)—Len- dava—Pince	meja	31,755
374	375	Stročja vas—Jeruzalem—Pavlovci	228	14,738
375	112	Jula Marof—Sr. Bistrica—Razkrižje—Stročja vas —Ljutomer	228	12,790
376	111	Hoče—Areh, odcep žičnica, Mariborska koča	—	23,368
377	203	Stahovica—Kamniška Bistrica	—	8,326
VMESNI ZBIR R—II				2121,262
Z B I R — REGIONALNE CESTE I + II				3599,067

5. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SR Slovenije.

O B R A Z L O Ž I T E V

1. Splošno — ali je razvrstitev cest potrebna?

Z napredkom razvoja prometa dobiva vedno večji pomen vprašanje o primerni razvrstitvi cest tudi po funkciji.

Naloge razvrstitve cest so dokaj obsežne. Med glavne cilje lahko uvrstimo iskanje najustreznejšega cestnega omrežja, delitve stroškov in razvrstitev nujnosti izgrajevanja.

Zamisel o najustreznejšem sistemu cestnega omrežja sloni na »linijah želja« iz raziskav prometa. Za uporabnika cest bi bila idealna zasnova cestnega omrežja, če bi bila na voljo za vsako »linijo želja« prava prometna zveza. Ker

pa taka zasnova ni možna, je urejen kompromis z gospodarskim, realnim omrežjem. Samo malo »linij želja« je izpeljanih direktno. Večina voznikov mora prevoziti več vrst cestnih komunikacij na svojem potu, z lokalnih cest, ki srkajo promet z zemljišč (srkalk) čez zbiralne ceste, prispejo do glavnih prometnih žil ali arterij. Tako so v glavnem začrtane tudi funkcije cest od navezovanja zemljiških parcel pa do hitrega premagovanja velikih razdalj.

Primerna je delitev stroškov med nosilce, ki so različni glede na pomen, in uporabnike cest. Ustrezna razmejitev stroškov je ena izmed nalog razvrstitve cest.

Razvrstitev cest lahko nudi prvo, grobo razvrstitev nujnosti izgradnje. Ker vedno primanjkujejo sredstva za pokrivanje potreb na cestah, je zelo pomemben primeren prioriteten red. Jasno je, da ima neka izgradnja ali opuščena ukrep povsem različen vpliv glede na pomen ceste, število prizadetih ali težo pomanjkljivosti.

Razvrstitev cest, ki sloni na kriterijih o funkciji ceste, odvijanju prometa in tudi obsegu prometa, lahko oziroma mora vplivati tudi na stopnjo o nujnosti izgradnje.

Razvrstitev ali kategorizacija cest je potrebna tudi iz drugih razlogov, na primer:

- upravno-pravna kategorizacija, ki se ravna glede na pripadnost, lastništvo, dolžnost in pravico upravljanja, rešuje pristojnosti o programiranju in projektiranju cest, razmejuje dolžnost financiranja, vzdrževanja in odgovornosti. Nazivi po tej vrsti kategorizacije so na primer zvezne, deželne, okrožne, okrajne, občinske ceste glede na pristojni organ za določeno cesto;

- po gradbeno-tehnični kategorizaciji, ki navadno upošteva predvsem promet, se dimenzionirajo ceste po širini, določa debelino zgornjega ustroja itd. Obstoječi jugoslovanski predpisi ločijo glede na obremenitev z motornimi vozili 5 razredov cest;

- glede na potek, sedanji ali bodoči, so ceste mestne ali izvenmestne, kar se kaže v ustreznih ukrepih pri projektiranju in izgradnji cest;

- pomemben cilj razvrščanja cest je tudi ta, da vpliva na ravnanje voznikov med vožnjo glede na obliko ceste, ki mora seveda ustrezati prometu. Pri oblikovanju cest se posebej upošteva vodenje trase (odločilna je računsko hitrost), prečni prerez (število, vrsta prometnih pasov), ureditev vozlišč (vrsta, režim, nivo izgrajenosti), opremljenost (signalizacija, osvetljava itd.). Med posameznimi zahtevnostmi obstoja določena medsebojna zveza in odvisnost, to pa pripelje do gradbenih in prometnih tipov cest;

- razvrstitev cest je možna tudi po funkciji cest, kar daje stopnjevanje v hierarhiji cest glede na medsebojno priključevanje;

- prekategorizacija cest v SFRJ in osvojitve osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja priporoča tudi VII. kongres Jugoslovanskega društva za ceste v oktobru 1969 v Mostarju. Priporočajo tudi revizijo spiska E-cest pri nas, predlog razširitve naj se posreduje mednarodni organizaciji IRF.

Pripomba:

Za nadaljne razmotrivanje navajamo v pojasnilo nekaj pojmov.

Hitra cesta, cesta za hitri promet, označuje cestno napravo po prometnem namenu in je hkrati geografski pojem. Pomeni važno cesto, daljnico ali tranzitko, v prvi vrsti jo uporablja prehodni, direktni ali tranzitni promet.

E-ceste, ceste mednarodnega pomena, po spisku deklaracije o izgradnji glavnih cest za mednarodni promet, sprejete v okviru Ekonomske komisije OZN za Evropo 16. 9. 1950. Deklaracijo je ratificiral Zvezni izvršni svet 16. 2. 1960 (Sl. l. SFRJ dodatek 12/60).

Ceste osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja ali jugoslovanske magistralne ceste, določene s sporazumom med pristojnimi organi socialističnih republik z dne _____ so ceste splošnega jugoslovanskega pomena in tvorijo cestno-prometno osnovo SFR Jugoslavije.

A-ceste, avtoceste, so ceste z velikimi zmogljivostmi in praviloma v smeri cest mednarodnega pomena in cest osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja, tečejo čez več republik ali čez mejo SFRJ oziroma SRS in se navezujejo na podobne ceste onstran meje.

Avtocesta, izraz označuje posebno zvrst cest glede na namen in režim prometa, za kar je potrebna ustrezna gradbena ureditev.

Avtocesta je namenjena samo za motorni promet, dostopi na avtocesto so posebej urejeni, vsa križanja z drugimi cestami, z železnico, so vedno v različnih nivojih. Na teh cestah je običajno predpisana spodnja meja hitrosti, včasih tudi zgornja meja.

Po prečnem prerezu je avtocesta grajena z dvema ločenima voziščema za vsako smer vožnje s po 2 ali več prometnimi pasovi.

Izjemoma se naziva avtocesta tudi tedaj, če ima samo eno vozišče za obe smeri vožnje (polovična ali polstranska avtocesta).

Hitra cesta, izraz se uporablja za določeno zvrst cest, to je za ceste in za hitri promet. Oznaka upošteva prometni namen in je hkrati geografski pojem. Pomeni važno cesto, daljnico ali tranzitko, uporablja pa jo prvenstveno prehodni, direktni ali tranzitni promet.

Hite ceste v SRS so praviloma predlagane v kategorijo M-cest oziroma identične z njimi.

2. Cestno omrežje v SR Sloveniji in razvrstitev.

Cestno omrežje v SR Sloveniji sestavljajo javne kategorizirane in nekategorizirane ceste. Prve so razdeljene v štiri kategorije od I. do IV. reda. Pri svoječasnih razvrstitvi, ki danes nima več ustrezne osnove, ker so se spremenile pravice in dolžnosti, so uporabljali tudi te nazive: ceste I. reda — zvezne ceste, II. reda — republiške, III. reda — okrajne, IV. reda — občinske ceste.

V SR Sloveniji je po dosedanji kategorizaciji skupno 13 168 km javnih cest, od tega cest I. reda — 883 km, II. reda — 1703 km, III. reda — 3885 km in IV. reda — 6747 km. Razen kategoriziranih cest so še nekategorizirane ceste, to so mestne ceste in ulice, namenske ceste in poti, na primer gozdarske, poljedelske komunikacije in podobno.

Obstoječa upravno-pravna kategorizacija sloni na kriterijih za razvrščanje, vse premalo pa upošteva promet in prometno načrtovanje. Kot rečeno, sedanji predpisi razvrščajo ceste po raztezanju in po pričakovani obremenitvi. V razvrščanje cest naj bi se po mnenju kritike sedanje kategorizacije vpeljalo več prometno-tehničnih kriterijev glede na odvijanje prometa. V kategorizaciji naj bi se posamezni vidiki (prometni, upravni itd.) upoštevali skupaj ali bolj kompleksno.

Za potrebe študija cestne mreže in prometnih potreb smo skušali izvesti razvrstitev cest, s pripombo, da taka delitev pri nas doslej ni bila fiksirana ali predpisana.

Predlagana kategorizacija ima predvsem namen odpraviti nekatere pomanjkljivosti sedanje razvrstitve in dosledneje razmejiti osnovno in lokalno cestno omrežje.

Pri razvrščanju se skuša povezati upravno-pravne in prometno-tehnične kriterije za razvrščanje cest.

Pripomba: pri razvrščanju praviloma niso zajete mestne ceste. Celotno cestno omrežje, izven mest in v mestih, je enota. Kljub temu silijo k ločitvi obeh sistemov povsem različni pokazatelji mestnega prometa, zahtev občestnih mejašev do cest in podobno.

3. Kriteriji za razvrščanje cest

Predlaga se razvrstitev cest v dve večji skupini, to je osnovno cestno omrežje in lokalno cestno omrežje.

V osnovno cestno omrežje uvrščamo magistralne in regionalne ceste, vse pa med lokalne ceste.

M — Magistralne ceste, hitre ceste, daljnice, arterije glede na SFRJ

R — regionalne ceste, glede na kriterije delimo v dve kategoriji:

R—I — regionalne ceste prvega reda, arterije glede na SR

R—II — regionalne ceste drugega reda, bazenske ceste, zbiralke

L — lokalne ceste, odpiralke ali srkalke prometa.

Ceste se razvrščajo tudi po kategorijah

M — ceste I. reda

R—I in R—II — ceste II. reda

L — ceste III. reda.

V zvezi s posameznimi kriteriji pojasnjujemo:

KRITERIJ I — po funkciji ceste

Delitev cestnega omrežja sloni na zasnovi cestnega omrežja, pri čemer skuša uskladiti pokazatelje voženj in prometa na neki cesti z načinom oskrbovanja ploskve. Oskrbovanje ploskve ali odvijanje prometa ima zelo široke meje in ceste so lahko raztegnjene na velike daljave ali pa samo na kratke, lokalne razsežnosti.

Upošteva se osnovna ali morebitna funkcija ceste glede na potek prometa.

Funkcija ceste pada od zgoraj, to je od najpomembnejše cestne zveze, pa vse do neposredne navezave zemljišča, to je do začetne točke vozne poti motornega vozila. Take ceste odpiralke ali srkalke so včasih navezane na cestno omrežje samo na eni strani kot slepe ulice.

KRITERIJ 2 — po politični in teritorialni delitvi ter glede na meje SR oziroma SFRJ

Kriterij glede na politične in teritorialne enote temelji na poteke cestne smeri, v širokem razponu: od ceste čez več SR oziroma v drugo državo pa do ceste samo v eni občini.

Pri prehodih meje med SR Slovenijo in SR Hrvatsko so ceste kategorizirane takole (predlog je v razpravi s pristojnimi organi v SRH):

Zap. št.	Cesta — naziv	Prehod kraj km	CP	Predlog kategorije ceste
1.	Koper—Sečovlje—SRH	Sečovlje—most	KP	M
2.	Šmarje—Sečovlje—SRH	Dragonja—most	KP	R—II
3.	Pobegi—Gračišče—SRH	Graden	KP	L
4.	odcep Širci—Hrvoji	Hrvoji	KP	L
5.	Aver—Šočerga—SRH	Šočerga	KP	R—I
6.	Kostelec—SRH	Podgorje	KP	L
7.	Obrov—SRH	Golac	KP	R—II
8.	meja SRH—Starod	Mune	KP	L
9.	Krvavi potok—Podgrad—SRH	Šapjane	KP	R—I
10.	Postojna—II. Bistrica—SRH	Rupa	KP	M
11.	Žabiče—Gomajci	Gomanjci	KP	R—II
12.	Bloška polica—SRH	Prezid	LJ	R—I
13.	Sodražica—SRH	Čabar—most	NM	R—II
14.	SRH—Osilnica—SRH	Osilnica—most	NM	R—II
15.	SRH—Osilnica—SRH	Kočičin—most	NM	R—II
16.	Kočevje—Brod na Kolpi	Brod—most	NM	R—I
17.	Črnomelj—Vinica	Vinica—most	NM	R—I
18.	Metlika—Novo mesto	Metlika—most	NM	M
19.	Metlika—Božakovo	Božakovo—most	NM	L
20.	Metlika—Drašiči—Vivodina	Krmačina—most	NM	R—II
21.	Bušinja vas—Radovica	Radovica	NM	L
22.	Bregana—Novo mesto	Bregana—most	NM	R—II
23.	SRH—Čatež—Ljubljana	Bregana	NM	M
24.	SRH—Dobova—Brezice	Dobova—most	NM	R—II
25.	Bizeljsko—Klanjec	Klanjec—most	NM	R—I
26.	Podsreda—Kumrovec	Kumrovec—most	CE	R—I
27.	Rogatec—SRH	Hum—most	CE	R—II
28.	Celje—Rogatec—SRH	Sv. Rok—most	CE	R—I
29.	Ptuj—Gorence—SRH	Macelj—most	MB	M
30.	Videm—Leskovec—SRH	Cvetlin	MB	R—II
31.	Borl—Cirkulane—SRH	Višnjica	MB	L
32.	odcep Zavrč—Turški vrh	Drenovec	MB	L
33.	Spuhlja—Borl—SRH	Zavrč	MB	R—I
34.	Ormož—SRH	Ormož	MB	R—I
35.	Ormož—Središče—SRH	Trnavec—most	MB	R—I
36.	odcep Središče—Preseka	Preseka	MB	L
37.	Ljutomer—Razkrižje—SRH	Strigova	MB	R—II
38.	Lendava—SRH	Mursko Središče—most	MB	M

Pri prehodih državne meje med SFRJ in Italijo, Avstrijo ter Madžarsko so ceste kategorizirane takole (vrsta prehoda M — mednarodni, O — malo-obmejni promet):

Zap. št.	Obmejni prehod kraj v SFRJ — v sosednji državi	Vrsta preh.	Območje		Promet 1969 v 000		Predlog kat. ceste
			CP	Sob	mv	potn.	
SFRJ — ITALIJA							
1.	Lazaret—S. Bartolomeo	M	KP	Koper	1 113	3 336	M
2.	Čampore—Chiamppore	O	KP	Koper	65	176	L
3.	Čerej—Cerei di Sopra	O	KP	Koper	—	—	L
4.	Kašteljer—S. Barbara	O	KP	Koper	34	83	L
5.	Škofije—Albaro Vescova	M	KP	Koper	7 132	21 609	M
6.	Plavje—Noghera	O	KP	Koper	888	2 371	L

Tek. št.	Obmejni prehod kraj v SFRJ — v sosednji državi	Vrsta preh.	Območje		Promet 1969 v 000		Predlog kat. ceste
			CP	Sob	mv	potn.	
7.	Osp—Prebenico Carasana	O	KP	Koper	17	42	L
8.	Socerb—S. Servolo	O	KP	Koper	14	34	R—II
9.	Botač—Botazzo	O	KP	Sežana	—	—	NC
10.	Draga—Draga S. Elia	O	KP	Sežana	—	—	NC
11.	Kozina—Pesse	M	KP	Sežana	3 273	11 066	R—I
12.	Gračana—Grozana	O	KP	Sežana	—	—	NC
13.	Lipica—Lipiza	O	KP	Sežana	314	656	R—II
14.	Gropada—Groppada	O	KP	Sežana	—	—	NC
15.	Orlek—Orle	O	KP	Sežana	—	—	NC
16.	Fernetiči—Ferneti	M	KP	Sežana	4 938	14 286	M
17.	Repentabor—Monrupino	O	KP	Sežana	122	319	R—II
18.	Voglje—Vogliano	O	KP	Sežana	—	—	NC
19.	Gorjansko—Precenico di Comeno	O	KP	Sežana	129	304	R—II
20.	Mavhinje—Malchina	O	KP	Sežana	—	—	NC
21.	Klariči—Jamiano	O	KP	Sežana	106	196	R—II
22.	Opatje selo—Palichisce Micoli	O	GO	N. Gorica	—	—	R—II
23.	Lokvica—Devetacchi	O	GO	N. Gorica	8	17	R—II
24.	Miren—Merna	O	GO	N. Gorica	53	103	R—II
25.	Vrtojba—Gorizia S. Andrea	O	GO	N. Gorica	—	—	L
26.	Sempeter—Gorizia S. Pietro	O	GO	N. Gorica	466	997	L
27.	Rdeča hiša—Casa Rossa	M	GO	N. Gorica	3 300	10 543	M
28.	Pristava—Rafut	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
29.	Solkan I.—Solcano	O	GO	N. Gorica	348	720	R—I
30.	Solkan Polje—Solcano II	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
31.	Šentmaver—San mauro	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
32.	Podsabotin—S. Valentino	O	GO	N. Gorica	—	—	L
33.	Hum—S. Floriano	O	GO	N. Gorica	22	40	L
34.	Velerišče—Uclanzi	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
35.	Vipolže—Castelletto Versa	O	GO	N. Gorica	50	124	R—I
36.	Medana—Castelletto Zeglo	O	GO	N. Gorica	18	33	L
37.	Plešivo—Plessiva	O	GO	N. Gorica	17	35	L
38.	Neblo—Venco	O	GO	N. Gorica	167	282	R—I
39.	Škrljevo—Scrio	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
40.	Golo brdo—Mernico	O	GO	N. Gorica	6	10	L
41.	Mišček—Miscecco	O	GO	N. Gorica	3	6	L
42.	Podklanec—Ponte di Clinaz	O	GO	N. Gorica	—	—	NC
43.	Solarji—Solarie di Drenchia	O	GO	N. Gorica	—	2	L
44.	Kolovrat—Teleferica di Drenchia	O	GO	N. Gorica	—	—	L
45.	Livek—Polava di Ceplitischis	O	GO	Tolmin	4	11	R—II
46.	Jevšček—Monte Cau	O	GO	Tolmin	—	—	NC
47.	Robič—Stupizza	M	GO	Tolmin	840	2 170	R—I
48.	Robedišče—Robedischis	O	GO	Tolmin	—	—	L
49.	Most na Nadiži—Ponte Vittorio	O	GO	Tolmin	—	—	R—II
50.	Učēja—Uccea	M	GO	Tolmin	37	87	R—I
51.	Log pod Mangartom—Cave del Predil	O	GO	Tolmin	—	—	NC
52.	Predel—Passo del Predil	M	KR	Tolmin	81	246	R—I
53.	Rateče—Fusine Laghi	M	KR	Jesenice	226	766	M
SFRJ—AVSTRIJA							
54.	Korensko sedlo—Wurzenpass	M	KR	Jesenice	840	2 584	M
55.	Ljubelj—Loiblthal	M	KR	Tržič	451	1 572	M
57.	Jezerško—Seeburgsattel	M	CE	Kranj	29	102	R—I
58.	Pavličevo sedlo—Pavlitschsattel	O	MB	Celje	—	—	R—II
60.	Mežica—Raunjak	O	MB	Ravne na K.	4	1	L

Zap. št.	Obmejni prehod kraj v SFRJ -- v sosednji državi	Vrsta preh.	Območje		Promet 1969 v 000		Predlog kat. ceste
			CP	Sob	mv	potn.	
61.	Holmec—Grablach	M	MB	Ravne na K.	128	409	R—I
62.	Libeliče—Leifling	O	MB	Dravograd	—	3	R—II
63.	Vič—Dravograd—Rabenstein	M	MB	Dravograd	287	1 014	M
64.	Pernice—Mlake—Laaken	O	MB	Radlje oD.	—	—	NC
65.	Muta—Soboth	O	MB	Radlje oD.	—	—	NC
66.	Radlje—Eibiswald	O	MB	Radlje oD.	20	55	R—I
67.	Remšnik—Oberhaag	O	MB	Radlje oD.	—	—	L
68.	Kapla—Arnfels	O	MB	Radlje oD.	—	—	L
69. a	Sv. Duh—Grosswallz	O	MB	Radlje oD.	—	—	L
69. b	Gradišče—Schlossberg	O	MB	Maribor	—	—	L
70.	Jurij—Langgeg	O	MB	Maribor	6	13	R—II
71.	Spičnik—Sulztal	O	MB	Maribor	—	—	L
72.	Svečina—Berghausen	O	MB	Maribor	—	—	L
73.	Plač—Ehrenhausen	O	MB	Maribor	—	—	R—II
74.	Šentilj—Spielfeld	M	MB	Maribor	2 546	8 021	M
75.	Sladki vrh—Weitersfeld	O	MB	Maribor	—	—	L
76.	Trate—Mureck	O	MB	Maribor	58	168	R—II
77.	G. Radgona—Radkersburg	M	MB	G. Radgona	724	2 010	M
78.	Gederovci—Siecheldorf	O	MB	M. Sobota	76	214	R—II
79.	Cankova—Zelting	O	MB	M. Sobota	11	32	R—II
80.	Gerlinci—Pöltzen	O	MB	M. Sobota	2	5	L
81.	Korovci—Goritz	O	MB	M. Sobota	3	4	L
82.	Fikšinci—Gruisla	O	MB	M. Sobota	1	3	L
83.	Kramarovci—Sankt. Anna	O	MB	M. Sobota	—	—	L
84.	Serdica—Kalch	O	MB	M. Sobota	1	3	L
85.	Kuzma—Minihof—Libau	M	MB	M. Sobota	68	226	R—II
86.	Matjaševci—Tauka	O	MB	M. Sobota	—	—	NC
SFRJ—MADŽARSKA							
90.	Hodoš—Bajansenye	O	MB	M. Sobota	—	—	R-I
95.	Dolga vas—Redics	M	MB	Lendava	16	58	M

KRITERIJ 3 — po naseljenosti in urbanizaciji

Med osnove za razvrščanje spada naseljenost in težišča naseljenosti. Čim večje je število prebivalcev, tem višjo vrednost in višji red ima cestna prometna povezava.

Ustrezne cestne povezave morajo med drugim omogočiti policentrični razvoj republike. Urbane aglomeracije so prikazane v prilogi.

Po mnenju UI SRS je možno za območje SR Slovenije vzpostaviti teoretični model urbanskih regij, ki imajo center z vplivnim ali gravitacijskim območjem v polmeru 25 kilometrov. Ti centri zelo dobro pokrijejo območje SRS. Ceste vsaj II. kategorije naj bi vezale te centre med seboj.

Regije bi bile na primer: Celje, Dravograd, Gorica, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Postojna, Savinjska, Notranjska itd.

Te regije bi pri $R = 25$ km pokrile ca. 20 000 km² ali ca. 80 % območja SRS (priloga).

Z dodatkom še centrov Trbovlje, Ptuj, Brežic—Krškega in Kranja ter važnejših, bližnjih zunanjih centrov, prikazujemo predlagane zveze:

POLICENTRIČNI SISTEM — PRETEŽNI RED POVEZAV

	do centra													
	Ljubljana	Maribor	Brežice—Krško	Celje	Koper	Kranj	Murska Sobota	Nova Gorica	Novo mesto	Postojna	Ptuj	Radovljica (Jes., Bled)	Slovenj Gradec (Ravne)	Trbovlje
iz centra	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Ljubljana														
2. Maribor	I													
3. Brežice — Krško	I	I												
4. Celje	I	I	I											
5. Koper (Izola, Piran)	I	I	I											
6. Kranj	I	I	I	I										
7. Murska Sobota	I	I	I	I	I									
8. Nova Gorica	I	I	I	I	II									
9. Novo mesto	I	I	I	I	I	I								
10. Postojna	I	I	I	I	I	I	I			I				
11. Ptuj	I	I	II	II	I	I	II	I	II	I				
12. Radovljica (Jes., Bled)	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I			
13. Slovenj Gradec (Ravne)	I	I	I	II	I	I	I	I	I	I	II	I		
14. Trbovlje	II	I	I	II	I	II	I	I	I	II	I	II	II	

Izmed 91 zvez med 14 centri je glede na pretežno kategorizacijo cestnih smeri pretežno po predlagani kategorizaciji

78 zvez M cest

13 zvez R—I cest

Za primerjavo navajamo še podatke o prebivalcih naselij v letu 1969 in kategorijo ceste, ki povezuje naselja:

Naselje	Prebivalci	Kategorija ceste
Celje	33 998	M
Domžale	6 350	M
Hrastnik	6 220	R—II
Idrija	6 490	R—I
Izola	8 338	M
Jesenice	16 984	M
Kamnik	6 335	R—I
Kočevje	7 375	R—I
Koper	15 411	M
Kranj	26 310	M
Ljubljana	208 230	M
Maribor	115 774	M
Murska Sobota	9 080	M
Nova Gorica	12 188	M
Novo mesto	11 520	M
Piran	5 711	L
Postojna	5 948	M
Ptuj	9 666	M
Radovljica	5 434	M

Naselje	Prebivalci	Kategorija ceste
Ravne	6 160	R—I
Slovenj Gradec	5 151	R—I
Slovenska Bistrica	5 160	M
Škofja Loka	7 045	R—I
Trbovlje	16 558	R—II (R—I)
Trzič	6 380	M
Velenje	10 623	R—I
Zagorje	6 788	R—II (R—I)

Podatki: Statistični letopis SR Slovenije 1969.

KRITERIJ 4 — po posebnem pomenu in oznaki

Ceste, ki so uvrščene v posebno vrsto cest, npr. med E-ceste, ki so pomembne za mednarodni promet, ali ceste osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja in podobno, morajo dobiti praviloma tudi ustrezno kategorijo.

E-ceste

To so ceste mednarodnega pomena, vnesene v spisek Deklaracije o izgradnji glavnih cest za mednarodni promet in sprejete v okviru ekonomske komisije OZN za Evropo 16. 9. 1950. Deklaracijo je ratificiral zvezni izvršni svet 16. 2. 1960 (Sl. l. SFRJ, dodatek 12/60).

E-ceste na območju SR Slovenije so:

E-27 Trst—Koper—Sečovelje—(Pula—Rijeka—Dubrovnik—Skopje—Sofija—Varna)

E-93 (Bruck an der Mur—Gradec)—Šentilj—Maribor—Ljubljana—Trst

E-94 (Celovec)—Ljubelj—Ljubljana—Bregana—(Zagreb—Beograd—Bela Crkva—Timisoara—Pitesti).

Te cestne smeri so zajete v trasah M-cest, to je cest I. kategorije.

E-27 teče v SR Sloveniji po trasi ceste 119

E-93 po trasi ceste 111 in 118

E-94 po trasi ceste 121

Po izgradnji avtoceste A-cest se oznaka E-cest prenese na novozgrajeni odsek A-cest; potek E-cest mora ostati neprekinjen.

Ceste osnovnega jugoslovanskega magistralnega cestnega omrežja

Ceste osnovnega jugoslovanskega cestnega omrežja ali jugoslovanske magistralne ceste bodo določene s sporazumom med pristojnimi organi socialističnih republik. To so ceste splošnega jugoslovanskega pomena in tvorijo cestno-prometno osnovo SFR Jugoslavije.

V SR Sloveniji se predlaga določitev magistralnega cestnega omrežja kot sledi:

1 državna meja—Šentilj—Maribor—Celje—Ljubljana—Postojna—Razdrto—Dekani—Lazaret—državna meja

2 državna meja—Vič—Dravograd—Maribor—(c. pod 1)—Pesnica—Gornja Radgona—odcep državna meja,

most—Murska Sobota—Lendava

3 državna meja—Dolga vas—Lendava—SRH

4 Maribor—Ptuj—Macelj—SRH

5 Celje—Zidani most—Krško—Drnovo

- 6 Postojna—Rupa—SRH
- 7 Razdrto—Ajdovščina—Nova Gorica—državna meja
- 8 Divača—Sežana—državna meja
- 9 državna meja—Škofije—Ankaran—Koper—Sečovelje—SRH
- 10 državna meja—Korensko sedlo—Podkoren—Jesenice—Kranj—Ljubljana—Bregana—SRH
- 11 državna meja—Rateče—Podkoren
- 12 državna meja—Ljubelj—Podtabor
- 13 Karteljevo—Novo mesto—Metlika—most čez Kolpo—SRH
- 14 Mačkovec—Novo mesto

Ta magistralna mreža se navezuje na jugoslovansko magistralno mrežo, za katero sta sedaj v obravnavi dve varianti in sicer:

Po varianti I — predlog Jugoslovanskega društva za ceste in zveznega sekretariata za gospodarstvo, junij 1970 (v SFRJ ca. 10 480 km).

1. Jesenice—Ljubljana—Zagreb itd.
2. Trst—Koper—Pula—Rijeka itd.
3. Novo mesto—Karlovac—Banja Luka
4. Dravograd—Maribor—Ptuj—Varaždin itd.
6. Maribor—Celje—Ljubljana—Trst, Koper, Rijeka, Nova Gorica
7. Ptuj—Krapina itd.
8. Zagreb—Reka—Trst

Po varianti II — predlog Instituta »Kirilo Savić«, Beograd, september 1970 (v SFRJ ca. 6500 km).

2. avstrijska meja—Ljubelj—Kranj—Ljubljana—Zagreb itd.
3. Trst—Kozina—Rupa—Rijeka—Split itd.
4. avstrijska, italijanska meja—Jesenice—Ljubljana—Kočevje—Brod—Delnice—Ogulin—Bihač itd.
5. avstrijska meja Šentilj—Maribor—Ljubljana—Postojna—Sežana—italijanska meja
6. avstrijska meja Šentilj—Maribor—Ptuj—Krapina—Zagreb itd.
7. madžarska meja—D. Lendava—Varaždin—Zagreb—Reka—Pula.

KRITERIJ 5 — splošen pomen za promet

Pomen ceste za razne vrste prometa, od mednarodnega do ožjega, lokalnega prometa.

KRITERIJ 6 — po izvoru in cilju prometa

Upošteva se raztezanje potovanj.

Značilnost voženj oziroma vrsto prometa, dalje poprečne prevozne razdalje oziroma podatek o izvoru — cilju vozila. Pri daljših vožnjah so potrebne ustrezne ceste, torej z višjim standardom izgradnje, ker so prenizke hitrosti tu vplivnejše kot pri krajših potovalnih relacijah.

KRITERIJ 7 — obseg prometa

Promet je eden izmed značilnih pokazateljev za razvrstitev cest glede na obremenitev cest.

Tehnični predpisi o elementih in osnovnih pogojih, ki veljajo pri projektiranju javnih cest in objektov na njih (Ur. list SFRJ 12/69) določajo med drugim:

Po perspektivni gostoti in strukturi prometa delijo javne ceste na 5 razredov:

Razr.	Promet	mv/24 ur	Od tega: težka vozila nosilnosti nad 5 ton
1	zelo gost	nad 7.000	nad 1.200
2	gost	nad 3.000—7.000	nad 300—1.200
3	srednje gost	nad 1.000—3.000	nad 100—300
4	majhne gostote	nad 500—1.000	nad 10—100
5	zelo majhne gostote	— 500	— 10

Računska hitrost, ki je podlaga za določanje elementov ceste, določajo predpisi po pričakovani gostoti in strukturi prometa, po vrsti terena in po pomenu ceste v cestnem omrežju Jugoslavije.

Računske hitrosti so glede na razred bodočega prometa:

Razr.	Računske hitrosti km/uro							
	normalne				izjemne			
	ravn.	grič.	hrib.	plan.	ravn.	grič.	hrib.	plan.
ac 1	120	120	100	80	—	100	80	60
2	120	100	80	60	100	80	60	40
3	100	80	60	50	80	60	50	40
4	80	60	50	40	60	50	40	30
5	60	50	40	40	50	40	30	30

Pripomba: zanimivo je, da naši predpisi povezujejo red in razred ceste, med drugim določajo, da za ceste I. kategorije računске hitrosti ne smejo biti manjše od hitrosti 3. razreda, za ceste II. kategorije pa ne manjše od hitrosti 4. razreda. Hitrosti v tabeli pod »izjemne« pomenijo izjemno spodnje meje, njihovo uporabo je treba posebej opravičiti.

Pri razvrščanju cest naj bi bil praviloma današnji promet večji od navedenih najmanjših vrednosti:

Cesta	Obrem. razred		UC	Sedanji PLDP		Mv/24 ur	
	norm.	izj.		norm.	izj.		
A	1	—	A	10 000	—		
M = I	2	3	A	4000	2000		
R—I = II	3	4	B	2500	1000		
R—II = III	4	5	C	625	200		
L = IV	5	—	C	1	—		

Varianta: pripomba — praviloma se tak obseg prometa ne upošteva, če se obravnava območje, čez katerega teče cesta kot izjemno glede na doseženo stopnjo razvitosti.

KRITERIJ 8 — turizem

Priporoča se upoštevanje turizma, ki je zelo zanimiva gospodarska veja za SFRJ in SRS.

P O R O Č I L A

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije sta na seji dne 26. 5. 1971 razpravljala o osnutku odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji.

Poslanci so se načelno strinjali s predloženim osnutkom odloka, ki dopolnjuje zakon o javnih cestah s tem, da konkretizira tiste njegove določbe, ki se nanašajo na razvrstitev cest. Ugotovili so, da je vsebinsko odlok usklajen z zakonom ter pozitivno ocenili možnost dinamičnega prilagajanja razvrstitve cest dejanskemu stanju, ki je v odloku podana.

V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da je predloženi akt potrebno posredovati v široko javno razpravo, ker se z njim nalagajo občinskim skupščinam velike obveznosti. V zvezi s tem je bila tudi postavljena zahteva, da se v naslednji fazi sprejemanja odloka priloži tudi ustrezna kvantifikacija tako v pogledu razmejitve stroškov in dolžine cest, ki se prenašajo v pristojnost občinskih skupščin kot glede virov sredstev.

Predlagano je bilo, da naj se po javni razpravi usklajen predlog odloka sprejme sočasno z zakonom o javnih cestah.

V konkretni razpravi so bile predlagane naslednje pripombe:

k 3. členu: Med kriteriji, s pomočjo katerih se ceste razvrstijo v določene kategorije, je predlagatelj navedel tudi obseg prometa. Glede tega kriterija sta se v razpravi formirali dve nasprotujoči si mnenji. Nekateri poslanci so menili, da obseg prometa ne more biti merilo za razvrščanje cest, ker ni objektiven. Vse ceste namreč niso enako usposobljene za promet in zato se slabše ceste manj uporabljajo. Tako se tistim področjem, kjer so ceste slabše, dela krivica, če se kriterij upošteva.

Drugi pa so menili, da je obseg prometa najpomembnejše merilo pri razvrščanju cest, ker je zaradi točne tehnične in ekonomske izmerljivosti najbolj objektivno.

k 4. členu: Posamezni poslanci so predlagali prekategorizacijo naslednjih cest:

- Hodoš—Mačkovci—Murska—Sobota;
- Senarska—Videm—Radenci—Petanjci—Cankova—Sotina—Kuzma;
- Ljutomer—Razkrižje—Gibina—Mursko Središče—Čakovec in za vključitev dodatnih povezav v cestno omrežje;
- Trtkova—Mačkovci—Grad—Boreča;
- Jeruzalem—Železne Dveri—Pavlovci—Ormož;
- Ormož—Tomaž—Ljutomer.

Odbor do teh predlogov ni sprejel stališča, ker je menil, da je končen predlog omrežja in kategorizacije cest v SR Sloveniji možno oblikovati šele po strokovni presoji javne razprave.

Odbora predlagata republiškem zboru, da ob upoštevanju v razpravi podanih pripomb sprejme predloženi osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji.

Za poročevalca na seji republiškega zbora sta bila določena poslanca Štefan Toth in Miloš Polič.

Št.: 34-49/71

Ljubljana, 27. 5. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji 28. maja 1971 obravnavala osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k osnutku odloka ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila osnutka odloka je komisija predlagala naslednjo spremembo:

k 2. členu: Prvi odstavek naj se spremeni tako, da se glasi:

»Kategorizirane javne ceste se v SR Sloveniji delijo na magistralne, regionalne in lokalne ceste«.

Sprememba je utemeljena z rešitvijo, ki jo predvideva osnutek zakona o cestah, ki javne ceste deli na magistralne, regionalne in lokalne ceste.

Št.: 34-49/71

Ljubljana, 28. 5. 1971

OSNUTEK ZAKONA O CESTAH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem zakonom se urejajo vprašanja upravljanja, gradnje, vzdrževanja, rekonstrukcije, uporabe in varstva javnih cest v SR Sloveniji, virov financiranja in nadzorstva nad stanjem cest.

S tem zakonom se urejajo nekatera vprašanja gradnje, vzdrževanja, rekonstrukcije, uporabe in varstva tudi za tiste javne cestnoprometne zveze oziroma prostore, ki niso kategorizirani.

2. člen

Za javno cesto se šteje prometna površina, ki je splošnega pomena za javni promet in izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi.

3. člen

Javne ceste sestavljajo cestno omrežje, ki je kot celota vključeno v prostor ter omogoča funkcionalno povezovanje prostora in smotrno odvijanje prometa v tem prostoru.

Javne ceste so družbena lastnina v splošni rabi.

Na javni cesti ne more nihče pridobiti stvarnih pravic.

4. člen

Uporaba javne ceste, objekta na javni cesti, njenega sestavnega dela ali zemljišča javne ceste za drug namen kot za splošni promet, lahko izjemoma dovoli upravljalec javne ceste, če s tem ne prizadene prometa na javni cesti in ne poslabša stanja javne ceste.

Z dovoljenjem iz prejšnjega odstavka določi upravljalec javne ceste tudi pogoje za izjemno uporabo.

5. člen

Cesta postane javna cesta, ko se odpre za javno uporabo, preneha pa biti javna cesta z opustitvijo.

Javno cesto ali del ceste lahko opusti upravljalec ceste, če zgradi novo cesto ali del ceste, ali iz drugih razlogov.

Opustitev velja od dneva, ko je bila predana prometu nova cesta ali del ceste, ki nadomestuje opuščeno cesto oziroma od dneva, ko je zaradi drugih razlogov razglasil opustitev organ, ki je pristojen za razvrstitev te javne ceste.

Opuščeno javno cesto lahko prevzame drug upravljalec. Prejšnji upravljalec za opuščeno cesto, naprave ter objekte na taki cesti ne more zahtevati odškodnine.

Če opuščene ceste ni prevzel drug upravljalec, je dosedanji upravljalec ceste dolžan zemljišče opuščene ceste agrotehnično obdelati tako, kot je obdelana okolica opuščene ceste.

6. člen

Glede na gospodarski in družbeni pomen, glede na območje, za katero so namenjene in glede na pomen, ki ga imajo za promet, se javne ceste razvrščajo v magistralne ceste (ceste I. reda), regionalne ceste (ceste II. reda), lokalne ceste (ceste III. reda) in nekategorizirane ceste.

7. člen

Magistralne ceste so ceste, ki povezujejo glavna mesta ali pomembna gospodarska območja več republik oziroma pokrajin kot tudi mednarodne ceste in služijo za prevajanje glavnih prometnih tokov.

Regionalne ceste so ceste, ki povezujejo med seboj gospodarska območja in sedeže občin v republikah, se navezujejo na omrežje cest v sosednjih državah prek mejnih prehodov, ki so trajno odprti za ves promet ter za osnovno cestno omrežje sosednje republike; regionalne ceste so tudi ceste, ki imajo sicer poseben pomen za promet ter se navezujejo na ceste I. reda.

Magistralne in regionalne ceste določi s svojim aktom Skupščina SR Slovenije.

Lokalne ceste so ceste, ki povezujejo med seboj kraje v eni občini ali med več občinami in s tem zadovoljujejo lokalne potrebe prometa.

Nekategorizirane ceste so ceste, ulice, trgi, javne poti, gozdne ceste, dovozne ceste in druge prometne površine, ki so splošnega pomena za javni promet.

Lokalne ceste in nekategorizirane ceste določajo občinske skupščine.

8. člen

Dovodne ceste so lokalnega pomena. Izjemoma se dovodne ceste glede na svoj pomen lahko razvrstijo v ustrezno kategorijo.

9. člen

Javna cesta je ob pogojih in na način, kot to določajo zakon in drugi predpisi, prosta za ves promet.

10. člen

Javne ceste se po pomembnosti delijo na:

- a) javne ceste za mešani promet,
- b) javne ceste za promet samo z motornimi vozili,
- c) avtomobilske ceste.

Namembost javne ceste je določena z investicijskim programom za izgradnjo javne ceste v skladu z ustreznimi tehničnimi predpisi ali pa se določi pozneje na podlagi cestno-prometnih predpisov.

Za promet samo z motornimi vozili se lahko določi javna cesta ali del ceste, ki ima moderno urejeno vozišče in kadar poteka vzporedno ustrezna cestna povezava za druge vrste prometa.

11. člen

Upravljanje javnih cest I. in II. reda temelji na samoupravljanju uporabnikov cest in družbeno-politične skupnosti; samoupravljanje se uresničuje prek republiške skupnosti za ceste.

Republiški skupnosti za ceste se za gradnjo, vzdrževanje in rekonstrukcijo javnih cest zagotavljajo sredstva na podlagi tega zakona.

12. člen

Upravljanje in financiranje ter organizacijo vzdrževanja, rekonstruiranja in gradnje javnih cest III. reda in javnih cest, ki niso kategorizirane, urejajo občinske skupščine s svojimi predpisi.

Da bi se bolj enotno urejala vprašanja lokalnih cest, da bi se te ceste ustrezno vključevale v cestno omrežje I. in II. reda ter da bi se zagotovil vpliv občin na gospodarjenje s cestami I. in II. reda, lahko več občin skupaj ustanovi svojo regionalno skupnost za ceste.

13. člen

Republiška skupnost za ceste poverja dela na vzdrževanju javnih cest I. in II. reda za to usposobljenim cestnim podjetjem ali pa ustanovi v ta namen lastne tehnične enote.

14. člen

Cestno podjetje je gospodarska organizacija, katere osnovna dejavnost je vzdrževanje javnih cest I. in II. reda na območju, za katero je ustanovljeno.

15. člen

Republiška skupnost za ceste in cestno podjetje skleneta okvirno pogodbo za srednjeročno razdobje, za vsako leto pa posebno pogodbo o vzdrževanju cest I. in II. reda na ustreznem območju.

Republiška skupnost za ceste lahko s pogodbo poveri cestnemu podjetju tudi opravljanje določenih upravnih opravil na teh cestah.

16. člen

S pogodbo iz prejšnjega člena mora biti zagotovljeno tako vzdrževanje cest, da je trajno omogočen nemoten in varen promet. Morebitne izjeme glede usposabljanja cest za zimski promet morajo biti v pogodbi posebej določene.

Republiška skupnost za ceste lahko postavi v pogodbi posebne tehnične, tehnološke in organizacijske pogoje, ki jih mora izpolniti cestno podjetje pri vzdrževanju cest.

V pogodbi morajo biti tudi določbe o posledicah (penali itd.), ki zadenejo cestno podjetje, če cest ne vzdržuje, kot je določeno v prvem odstavku tega člena.

Če pride v zvezi s sklepanjem pogodbe do spora glede cene za dogovorjena dela oziroma storitve, lahko zahteva republiška skupnost ali cestno podjetje, da ugotovi sporno ceno posebna strokovna komisija (arbitraža), ki jo sestavljajo po dva predstavnika vsake pogodbene stranke in predstavnik, ki ga določi republiški sekretar pristojen za ceste.

17. člen

Če pride zaradi elementarnih nesreč ali kakega drugega vzroka do takega poškodovanja ceste, da je promet onemogočen, je dolžno cestno podjetje ne glede na pogodbo čimprej usposobiti cesto za promet, kolikor cestna skupnost ne določi drugače (prenos trase itd.).

O plačilu del iz prejšnjega odstavka in o drugih vprašanjih, ki se nanašajo na usposobitev ceste, se cestna skupnost in cestno podjetje sporazumeta s posebnim dogovorom. Če se ne moreta sporazumeti o vrednosti opravljenih del, lahko zahteva vsaka stranka odločitev arbitražne komisije iz prejšnjega člena.

18. člen

Cestno podjetje je nasproti cestni skupnosti odgovorno za vse zahtevke, ki bi bili postavljeni tej skupnosti zaradi materialne in druge škode, ki so jo utrpeli uporabniki cest zaradi pomanjkljivega vzdrževanja cest.

19. člen

Položaj in organizacijo tehničnih enot, ki jih ustanovi republiška skupnost za ceste, določi ta skupnost s svojim statutom.

20. člen

Rekonstrukcijska dela in novogradnje na javnih cestah I. in II. reda oddaja republiška skupnost za ceste po predpisih o graditvi investicijskih objektov.

Pri oddaji rekonstrukcijskih del ima cestno podjetje, ki izvaja vzdrževalna dela na teh cestah prednostno pravico.

21. člen

Republiški sekretar, ki je pristojen za ceste, lahko predpiše, katere podatke o javnih cestah mora voditi republiška skupnost za ceste oziroma izvajalci del na javnih cestah, in katerim upravnim organom morajo pošiljati te podatke.

II. REPUBLIŠKA SKUPNOST ZA CESTE

22. člen

Republiška skupnost za ceste je samoupravna organizacija.

Republiška skupnost za ceste je pravna oseba.

Republiška skupnost za ceste je odgovorna za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo cest I. in II. reda.

23. člen

Republiška skupnost za ceste ima svoj statut, s katerim ureja svojo notranjo organizacijo, način poslovanja in druga vprašanja, ki so pomembna za opravljanje njenih nalog.

24. člen

Republiška skupnost za ceste opravlja zlasti naslednje naloge:

- proučuje razvoj cestnega omrežja v SR Sloveniji,
- obravnava vprašanja, ki so splošnega pomena za ceste v SR Sloveniji,
- pripravlja v skladu z družbenim načrtom SR Slovenije dolgoročne in srednjeročne programe za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo cest I. in II. reda in jih prek izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlaga v sprejem Skupščini SR Slovenije,
- sprejema letne programe za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo cest I. in II. reda in programe projektiranja in raziskovalnih del na cestnem omrežju SR Slovenije,
- skrbi za izvajanje sprejetih programov,
- skrbi za ustrezen priliv sredstev za potrebe cestnega gospodarstva in za krepitev njegove materialne osnove,
- upravlja s sredstvi, ki ji pripadajo v skladu z njihovim namenom ter odloča o delitvi teh sredstev,
- sprejema letni finančni načrt in zaključni račun,
- opravlja druge naloge, ki so določene s tem zakonom ali z drugimi predpisi in s statutom skupnosti.

Ob obravnavanju in sprejemanju programov iz prejšnjega odstavka je republiška skupnost za ceste dolžna seznaniti občine oziroma regionalne skupnosti za ceste s temi programi in jim omogočiti, da lahko dajejo pripombe na te programe.

25. člen

Republiška skupnost za ceste skrbi tudi za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti, ki so v zvezi s cestnim gospodarstvom, kot so: dejavnost servisnih in črpalnih postaj ter remontnih delavnic, pridobivanje gradbenega materiala, dejavnosti motelov in drugih objektov na cestah.

26. člen

Najvišji organ upravljanja republiške skupnosti za ceste je skupščina, ki jo sestavljajo:

- predstavniki, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije,
- predstavniki občin, ki jih imenuje zbor delegatov občin v Skupščini SR Slovenije za območja, ki jih določi statut republiške skupnosti za ceste,
- predstavniki delovnih in drugih organizacij s področja cestnega prometa in turizma, ki jih imenuje gospodarska zbornica SR Slovenije,
- predstavniki cestnih podjetij, ki so z republiško skupnostjo za ceste sklenili pogodbo o vzdrževanju cest.

Število članov skupščine in njihovo mandatno dobo določa statut republiške skupnosti za ceste, pri čemer določi tudi število predstavnikov posameznih predlagateljev in način njihovega imenovanja.

Predstavniki, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije in predstavniki občin, ki jih imenuje zbor delegatov občin v Skupščini SR Slovenije, imajo najmanj polovico mest v skupščini republiške skupnosti za ceste.

27. člen

Republiška skupnost za ceste dela na sejah; seje vodi predsednik skupščine. Predsednika izvoli skupščina izmed svojih članov.

28. člen

Republiško skupnost za ceste predstavlja in zastopa direktor, ki je pristojnik strokovnih služb skupnosti.

Direktor ima pravico in dolžnost udeleževati se sej skupščine skupnosti, nima pa pravice glasovanja.

Če direktor spozna, da splošni akt skupščine republike skupnosti za ceste ali sklep, ki ni izdan v upravnem postopku, nasprotuje zakonu, jo na to opozori. Če skupščina kljub opozorilu direktorja vztraja pri svojem aktu ali sklepu, mora direktor v treh dneh predlagati Skupščini SR Slovenije, da izvršitev takega akta zadrži.

29. člen

Delovna skupnost strokovnih služb skupnosti ima položaj delovne skupnosti državnega organa. Direktor je odgovoren za izvrševanje sklepov, ki jih v lastni pristojnosti sprejmejo organi samoupravljanja delovne skupnosti.

Notranjo organizacijo, delovna razmerja in delitev sredstev strokovnih služb ureja s pravilniki delovna skupnost strokovnih služb v soglasju z direktorjem. Če se soglasje ne doseže, odloči o spornem vprašanju skupščina republiške skupnosti za ceste.

III. RAZMERJA MED SR SLOVENIJO IN REPUBLIŠKO SKUPNOSTJO ZA CESTE

30. člen

Skupščina SR Slovenije:

- potrjuje statut republiške skupnosti za ceste,
- sprejema dolgoročne in srednjeročne programe za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest I. in II. reda, programe raziskovalnih del in študij s področja cest ter obravnava poročila o izvajanju teh programov,
- zagotavlja potrebna sredstva za ceste in izvrši temeljno razdelitev teh sredstev.

Skupščina SR Slovenije ima pravico zadržati izvršitev splošnega akta republiške skupnosti za ceste, če je ta v nasprotju z zakonom, drugim predpisom ali statutom republiške skupnosti za ceste.

31. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije:

- obravnava dolgoročne in srednjeročne programe za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest I. in II. reda ter raziskovalnih del in študij s področja cest in jih s svojim mnenjem predloži Skupščini SR Slovenije,

— daje soglasje k finančnim načrtom, zaključnim računom in letnim programom republiške skupnosti za ceste,

— daje soglasje k imenovanju in razrešitvi direktorja strokovnih služb republiške skupnosti za ceste.

32. člen

Republiška skupnost za ceste mora obravnavati pripombe, mnenja in priporočila organov Skupščine SR Slovenije in jo obveščati o svojih sklepih in stališčih do teh mnenj oziroma priporočil.

IV. SREDSTVA ZA CESTE

33. člen

Sredstva za ceste se zagotavljajo:

1. z določenim zneskom od cene za bencin in plinsko olje v prodaji na drobno, ki ga določa pristojni zvezni organ,

2. z določenim zneskom od cene za pline, ki se uporabljajo kot pogonsko gorivo motornih vozil; višino te pristojbine, način plačevanja in pogoje določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije,

3. s pristojbinami, ki se plačujejo za cestna motorna vozila in vprežna vozila, katerih višino in način plačevanja določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije,

4. s pristojbinami za tuja motorna vozila, ki jih določi pristojni zvezni organ,

5. z zneski, ki jih namenijo za ceste družbeno-politične skupnosti iz svojih proračunov,

6. s posojili,

7. z drugimi sredstvi, določenimi za javne ceste s posebnimi predpisi.

34. člen

Pristojbine za cestna motorna vozila, registrirana na območju SR Slovenije, se ne plačujejo:

1. za cestna motorna vozila enot JLA,

2. za osebne avtomobile in motorna kolesa vojaških vojnih invalidov iz prvega odstavka 70. člena zakona o vojaških vojnih invalidih (Uradni list SFRJ, št. 49/65), mirovnih vojaških invalidov, za katere veljajo določbe prvega odstavka 70. člena zakona o vojaških vojnih invalidih — v smislu 40. člena zakona o mirovnih vojaških invalidih (Uradni list FLRJ, št. 46/59) in delovnih invalidov do 80 % ali večjo telesno okvaro ali s telesno okvaro, ki ima za posledico 60 % ali večjo nesposobnost spodnjih okončin, če je vozilo namenjeno za njihov osebni prevoz,

3. za vozila tujih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter oseb z diplomatskim potnim listom, kolikor velja načelo reciprocitete.

4. za gasilska motorna vozila poklicnih gasilskih enot, gasilskih enot prostovoljnih gasilskih društev in gasilskih enot delovnih organizacij, ki imajo gasilsko službo organizirano po predpisih o varstvu pred požarom,

5. za priklopnike kmetijskih traktorjev, ki se uporabljajo za prevoze za lastne potrebe.

35. člen

Občinska skupščina lahko določi višino in način plačevanja oziroma oprostitve plačevanja pristojbin za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij, ki opravljajo dejavnost na območju občine in za cestna vprežna vozila.

36. člen

Sredstva, zbrana na območju SR Slovenije za javne ceste in virov, določenih v 34. členu v točkah 1 do 4 tega zakona, se delijo tako, da pripada občinam za potrebe cest III. reda in nekategoriziranih cest:

1. 10 % zneska od cen za bencin in plinsko olje v prodaji na drobno,
2. 25 % dohodkov od pristojbin za cestna motorna vozila in
3. 100 % dohodka od pristojbin, ki se plačujejo za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij in vprežnih vozil.

V. GRADNJA, REKONSTRUKCIJA IN VZDRŽEVANJE JAVNIH CEST

37. člen

Javno cesto sestavljajo spodnji in zgornji ustroj (cestno telo), objekti, zemljiški pas obeh strani cestnega telesa (cestni svet), oprema ceste in zračni prostor nad cesto v višini 7 m. Za sestavni del javne ceste se štejejo tudi izgrajena avtobusna postajališča, odstavni prostori in parkirišča, zgradbe in zemljišča namenjene za vzdrževanje javnih cest, telekomunikacijske, električne in druge naprave vgrajene v ceste, ki služijo cestnemu prometu, kakor tudi vse naprave, ki služijo za usmerjanje ali urejanje prometa na javnih cestah (prometni znaki, opozorila, obvestila itd.).

38. člen

Pri projektiranju in gradnji javnih cest so obvezni elementi določeni z zakonitimi predpisi kot minimalni. Poleg tega je treba upoštevati predpisane standarde ter druge tehnične predpise in normative, ki se nanašajo na javne ceste.

39. člen

Elementi za projektiranje javne ceste se določijo tako, da ustrezajo kategoriji ceste, vrsti in konfiguraciji terena, po katerem naj cesta pelje, računski hitrosti, gostoti in vrsti prometa ter prometni obremenitvi.

Stopnja gostote prometa in razred se merita po predpisih o projektiranju in gradnji javnih cest.

40. člen

Trasa in elementi za izdelavo projektov za zgraditev javne ceste se določijo z investicijskim programom.

41. člen

Javne ceste II. in III. reda je treba graditi ali rekonstruirati s širino najmanj 6 m za dvosmerni promet, za enosmerni promet pa z najmanj 3,5 m.

Izjemoma se lahko javna cesta z dovoljenjem pristojnega upravnega organa za javne ceste zgradi z voziščem najmanj 5 m širine za dvosmerni promet in z

najmanj 3 m širine za enosmerni promet, če zaradi terenskih ali drugih krajevnih razmer ne bi bilo gospodarno zgraditi širše vozišče, ali če zaradi predvidene manjše gostote in vrste prometa to ni potrebno in če se istočasno na taki cesti uvede ustrezen prometni režim in drugi prometni pogoji.

42. člen

Javna cesta, ki se gradi ali rekonstruira za enosmerni promet, mora imeti na ustreznih in vidnih razdaljah, največ pa na vsakih 500 m, urejena izogibaljšča oziroma prostore za prehitevanje vozil ter mora biti opremljena s predpisanimi prometnimi znaki in obvestili o pogojih prometa na cesti.

43. člen

Širina vozišča, kolesarske steze in steze za pešce, kakor tudi širina vozišča za lokalni promet na mostovih, vijaduktih, nadvozih, podvozih, v predorih in galerijah ne sme biti manjša kot na ostalih odsekih ceste.

44. člen

Nad voziščem ceste mora biti prost prostor v višini 4,5 m, računano od najvišje točke vozišča (svetli profil).

Če bi višina 4,5 m pri gradnji objektov na cesti povzročala nesorazmerno velike stroške, se sme svetli profil z investicijskim programom znižati do višine 4,2 m.

V primeru iz drugega odstavka tega člena mora biti zmanjšanje svetlega profila na objektu primerno označeno.

Zaradi zagotovitve izvajanja izrednih prevozov, ki presegajo višine, možne glede na svetli profil po drugem odstavku tega člena, mora biti v takih primerih zagotovljen obvoz.

Vozišče javne ceste II. reda, ki se zgradi ali rekonstruira, mora biti zgrajeno iz betona, asfalta ali drugega sodobnega gradiva, vozišče javne ceste III. reda, na katerem so predvidene samo manjše prometne obremenitve, pa je lahko tudi makadamsko.

45. člen

Javna cesta mora biti zgrajena ali rekonstruirana za osni pritisk 10 ton. Javna cesta, na kateri je zaradi posebnih krajevnih razmer predviden samo promet z vozili z manj kot 10 ton osnega pritiska, se lahko s poprejšnjim dovoljenjem pristojnega upravnega organa za javne ceste zgradi ali rekonstruira tudi za manjši ustrezeni osni pritisk, vendar najmanj za 6 ton.

46. člen

Križišča javnih cest z drugimi javnimi cestami v istem nivoju ter priključki javnih cest na druge javne ceste je treba graditi tako, da so pregledni in morajo biti opremljeni s predpisanimi prometnimi znaki. Število križišč v nivoju in priključkov drugih cest mora biti kar najbolj omejeno na ta način, da je več cest usmerjenih na skupno križišče oziroma priključek.

Križišče javne ceste z zelo gostim motornim prometom z drugo javno cesto je treba urediti v različnih nivojih.

47. člen

Če se investitorji oz. upravljalci javnih cest ali drugih prometnih naprav, ki se križajo ali priključijo, ne dogovorijo drugače, oz. če ni s posebnimi predpisi drugače določeno, trpi stroške graditve in ureditve križišča oz. priključke investitor gradnje ali rekonstrukcije, zaradi katere je treba zgraditi in urediti križišče oz. priključek.

Če se na zahtevo interesenta ali organa družbeno-politične skupnosti zgradi ali uredi križišče oz. priključek v večjem obsegu kot je to določeno s tehničnimi predpisi, trpi presežne stroške interesent oz. organ družbeno-politične skupnosti, ki je to zahteval.

48. člen

Križišča javne ceste z železniško progo v istem nivoju morajo biti označena in zavarovana tako, kot to določajo veljavni zakoniti predpisi o varnosti cestnega prometa.

Stroške za vzdrževanje cestnega prehoda in stroške za zagotovitev varnega in neoviranega prometa na cestnem prehodu trpijo:

— stroške za vzdrževanje tirov in drugih delov železniške proge na cestnem prehodu, signalnih naprav in znakov, ki opozarjajo železniške delavce v vlaku na cestni prehod in za železniške telefonske zveze s cestnim prehodom — železniška organizacija,

— stroške za vzdrževanje vozišča na cestnem prehodu ter cestnih prometnih znakov, ki opozarjajo udeležence v cestnem prometu na cestni prehod — upravljalca ceste,

— stroške za vzdrževanje naprav, s katerimi se udeležencem v cestnem prometu dajejo znaki, da se cestnemu prehodu približuje vlak, in naprav za zapiranje prometa na cestnem prehodu v pogojih in obsegu, kot to predpisujejo veljavni predpisi o varnosti cestnega prometa ter nujne stroške za ravnanje s takimi napravami v enakih delih železniška organizacija in upravljalca ceste.

Železniška organizacija trpi vse stroške, ki jih imajo postaje in druga mesta, na katerih se ureja železniški promet ali, ki neposredno sodelujejo v železniškem prometu z urejanjem vožnje vlakov in z drugim delom, ki je v zvezi z zagotovitvijo varnega in neoviranega prometa na cestnem prehodu.

Podrobnejše medsebojno razmerje glede vzdrževanja križišč iz prvega odstavka tega člena uredita železniška organizacija in upravljalca ceste s pogodbo.

49. člen

Ob javni cesti, na kateri je predviden gost motorni promet, morajo biti v lokacijski in investicijsko tehnični dokumentaciji določena mesta zunaj vozišča, na katerih lahko ustavljajo vozila in prostori za zgraditev pomožnih objektov, kot so: bencinske postaje, avto servisi, moteli, avtobusne postaje in postajališča, prostori za parkiranje vozil, reševalne postaje, telefonske govornice, avtomehanične delavnice in podobno.

50. člen

Na javnih cestah z gostim motornim prometom ter v primerih, kadar to zahteva varnost prometa na javni cesti, je treba prostor za avtobusno postajališče zgraditi zunaj vozišča.

Republiški sekretar, pristojen za javne ceste, izda tehnične predpise o minimalnih pogojih za projektiranje, graditev in uporabo avtobusnih postajališč,

Za postavitev avtobusnih postajališč na samem vozišču javne ceste daje dovoljenje pristojni organ za notranje zadeve ob presoji okoliščin v zvezi z varnostjo prometa in v soglasju z upravljalcem ceste. Isti organ je pristojen, da prepove uporabo takega postajališča, če ugotovi, da je tako postajališče postalo nevarno za cestni promet.

51. člen

Avtobusno postajališče izven vozišča javne ceste se lahko gradi na podlagi lokacijskega in gradbenega dovoljenja ter ob soglasju pristojnega upravjalca ceste, uporabljati pa se začne po izdanem uporabnem dovoljenju.

Stroške graditve avtobusnega postajališča trpi predlagatelj gradnje. Zgrajeno avtobusno postajališče postane del javne ceste.

52. člen

Ob gradnji in rekonstrukciji javnih cest je treba v lokacijski in investicijsko-tehnični dokumentaciji predvideti tudi gradnjo oziroma rekonstrukcijo potrebnih dovoznih priključkov in pristopov na sosednja posestva ter le-te zgraditi oziroma rekonstruirati.

Pri tem je treba upoštevati določbe tega in drugih zakonov in na njegovi podlagi izdanih predpisov o dovoznih priključkih in pristopih.

53. člen

Na mestih, ki so izpostavljena snežnim plazovom, zametom, močnim vetrovom in padajočemu kamenju, morata biti cesta in promet zavarovana s stalnimi objekti (varovalni gozdni pasovi, zidovi, vetrobrani in podobno) ali pa z začasnimi napravami (palisade, snežne ograje, železne mreže ipd.).

54. člen

Investitor ni dolžan predložiti zahtevku za lokacijsko dovoljenje za javno cesto dokazilo, da je upravičen razpolagati z zemljiščem, je pa obvezan urediti zemljiškoknjižne zadeve pred izdajo gradbenega dovoljenja.

55. člen

Investitor mora nameravano gradnjo oz. rekonstrukcijo javne ceste pravočasno razglasiti v dnevem tisku ali na drug primeren način, da lahko upravljalec oziroma investitorji naprav v cestnem telesu uskladijo svoja dela in naprave z gradnjo oz. rekonstrukcijo javne ceste.

Investitor javne ceste mora dati upravljalcu oz. investitorju naprave v cestnem telesu na razpolago načrte in podatke potrebne za uskladitev del.

Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za upravjalce oz. investitorje naprav v cestnem telesu, kadar nameravajo graditi ali rekonstruirati svoje naprave v cestnem telesu.

56. člen

Če je treba obstoječo javno cesto prestaviti zaradi gradnje kakšnega objekta, kot je železniška proga, hidroenergetska naprava, rudarska naprava in drugo, mora biti prestavljeni del ceste zgrajen z elementi, ki ustrezajo razredu

ceste, oziroma drugim predpisom za javne ceste ne glede na dejansko stanje, v kakršnem je bila cesta pred prestavitvijo.

Stroške za prestavitev javne ceste iz prvega odstavka tega člena trpi investitor objekta, zaradi katerega je treba cesto prestaviti.

57. člen

Občinska skupščina, v mestih, ki imajo več občin, pa skupščina mesta lahko zahteva, naj se del javne ceste, ki pelje skozi naseljen kraj, zgradi kot mestna ulica z elementi, ki povzročajo večje gradbene stroške, kot jih povzroča cesta izven naselja (z dražjim ali širšim voziščem, s pločniki, z mesti za parkiranje vozil ipd.) kot tudi, da je treba most ali drug objekt na javni cesti v naseljenem kraju prilagoditi njegovim posebnim potrebam.

Presežne gradbene stroške po prvem odstavku tega člena trpi družbenopolitična skupnost, katere organ je zahteval izvedbo takih del.

58. člen

Tehnični pregled javne ceste in objekta na cesti opravi komisija, ki jo imenuje pristojni upravni organ za javne ceste.

S tehničnim pregledom se ugotovi, ali je javna cesta, njen del ali objekt na njej zgrajena v skladu z investicijsko-tehnično dokumentacijo.

59. člen

Javna cesta, del javne ceste ali objekt na cesti se smejo izročiti prometu samo na podlagi odločbe. Odločbo o izročitvi ceste ali objekta na cesti prometu izda upravni organ, ki je imenoval komisijo za tehnični pregled na njen predlog.

Upravni organ iz prejšnjega odstavka tega člena mora na primeren način razglasiti, da je cesta oziroma objekt izročen prometu.

Republiški sekretar, pristojen za ceste, s posebnim predpisom določi podrobnejša določila o tehničnem pregledu javne ceste.

60. člen

Za rekonstrukcijo javnih cest se po tem zakonu štejejo dela pri razširitvi ceste in njenih objektov, dograditev enega ali več prometnih pasov, deviacija ceste zaradi izboljšanja prometno-tehničnih pogojev, zgraditev ali dograditev nove podlage za predpisano nosilnost cestišča, izgradnja manjkajočega mostu, zamenjava starega ali provizornega mostu z novim stalnim mostom, izgradnja nadvoza ali podvoza na obstoječi cesti ter modernizacija makadamskega cestišča.

61. člen

Določbe členov 37 do 60 tega zakona veljajo tudi za rekonstrukcijo javnih cest.

62. člen

Javne ceste je treba vzdrževati v takem stanju, da omogočajo promet, za katerega so namenjene, in sicer na tak način in ob tistih pogojih, kot to določajo zakoniti predpisi o javnih cestah in predpisi o prometu na javnih cestah.

Kaj se šteje za vzdrževanje javne ceste, predpiše republiški sekretar, pristojen za javne ceste.

63. člen

Vzdrževalna dela na javni cesti je treba izvajati tako, da se zaradi tega ne ustavi promet na cesti.

Mesta, na katerih se izvajajo vzdrževalna dela, morajo biti označena z ustreznimi prometnimi znaki.

64. člen

Na odseku javne ceste I. ali II. reda, ki pelje skozi naseljen kraj je republiška skupnost za ceste dolžna vzdrževati le vozišče v isti širini in v enakem obsegu kot izven naseljenega kraja.

Javno cesto, ki pelje skozi naseljen kraj z manj kot 20 000 prebivalcev in ima značaj ulice, lahko skupnost za ceste s posebno pogodbo prenese občinski skupščini v upravljanje in vzdrževanje tako, da je skupnost za ceste dolžna prispevati tak delež sredstev, ki je glede na dolžino ceste enak kot na območju izven naseljenega kraja.

Javno cesto iz prvega odstavka tega člena, ki pelje skozi mesto z najmanj 20 000 prebivalcev in ima značaj mestne ulice, je dolžna vzdrževati občina: cestna skupnost pa je za vzdrževanje tega dela ceste dolžna prispevati delež sredstev, ki je glede na dolžino ceste tak kot na izven mestnem območju.

Osek javne ceste, ki ima značaj mestne ulice, mora biti vzdrževan vsaj v takem stanju kot ostali del javne ceste na izven mestnem območju.

Razmejitvev, do kod sega naselje ali mesto, se določi s postavitvijo znaka naselja ali mesta. Ta razmejitev se opravi sporazumno med republiško skupnostjo za ceste in občino, če pa do sporazuma ne pride, odloča arbitražo.

Arbitražo sestavljata predstavnik obeh strani in predstavnik, ki ga imenuje republiški upravni organ pristojen za ceste kot predsednik. Sklep arbitraže je obvezen.

65. člen

Če je javna cesta ali objekti na njej v takem stanju, da na njej sploh ni mogoč promet, ali je mogoč promet samo za posamezne vrste vozil, če bi promet posameznih vrst vozil škodoval javni cesti in objektom na njej, če se rekonstrukcijska dela na cesti ne dajo izvesti, ne da bi se ustavil promet, ali če to terjajo drugi razlogi, ki se tičejo varnosti prometa, sme upravni organ, ki je pristojen za promet, na predlog upravljalca ceste prepovedati promet sploh ali promet za posamezne vrste vozil in sicer na vsej cesti ali samo na posameznih njenih odsekih. Splošna prepoved prometa na cesti more biti samo začasna, prepoved prometa za posamezne vrste vozil pa je lahko začasna ali trajna.

Prepoved prometa mora biti pravočasno razglašena v dnevem tisku in na drug krajevno običajen način in označena na cesti z ustreznimi prometnimi znaki, poleg tega je treba ukreniti tudi druga zavarovanja.

66. člen

Če se na javni cesti prekine promet zaradi izrednih okoliščin, lahko odredi predsednik pristojne občinske skupščine na predlog in pod strokovnim vodstvom upravljalca ceste obvezno osebno delo in uporabo delovnih sredstev in materiala. Nastale stroške nosi upravljalac javne ceste.

67. člen

Če je zaradi nujnih vzdrževalnih ali rekonstrukcijskih del potrebno začasno zavzeti zemljišča ob cesti ali je potrebna v tak namen začasna služnost na obcestnem zemljišču, odloči o tem pristojna občinska skupščina.

Z odločbo občinske skupščine se odloči tudi o pravici do odškodnine in o višini odškodnine za začasno zavzeto zemljišče. Zoper odločbo občinske skupščine je dovoljena pritožba.

68. člen

Če je zaradi snega, poledice ali drugih razlogov promet na javnih cestah nemogoč ali je varnost prometa ogrožena in upravljalec ceste ne more ceste v čimkrajšem času usposobiti za varen promet, oz. je njena usposobitev po veljavnem prioritetenem redu časovno odmaknjena, ali sploh ni predvidena, mora cesto začasno zapreti. O tem ukrepu mora takoj obvestiti pristojni organ za javne ceste in organ za notranje zadeve.

Upravljalec cest mora v primerih iz prvega odstavka tega člena, ko po veljavnem prioritetenem redu ni predvidena ponovna usposobitev ceste, na zahtevo interesenta in če njegove zmogljivosti in druge okoliščine to dopuščajo, takšno cesto usposobiti in vzdrževati v ustreznem stanju, če interesent povrne vse stroške za usposobitev in vzdrževanje.

69. člen

Za tehnično ureditev prometa na javnih cestah I. in II. reda je odgovoren republiški sekretariat pristojen za ceste.

Za tehnično ureditev prometa na javnih cestah III. reda je odgovoren upravni organ, ki ga določi skupščina občine.

Republiški sekretar, ki je pristojen za javne ceste, izda navodilo o načinu ureditve tehnične opreme javnih cest.

70. člen

Upravljalec javnih cest mora zagotoviti nadzorstvo nad stanjem na javnih cestah in dogajanjem v varovalnem pasu ob njih tako, da lahko pravočasno oziroma čimprej ukrepa.

71. člen

Javne ceste morajo biti opremljene s stalnimi prometnimi znaki. Postavlja in vzdržuje jih upravljalec ceste.

Če potreba tako narekuje, se mora postavljatičasne ali prenosne prometne znake.

72. člen

Za zavarovanje gradnje javnih cest, ki je predvidena v dolgoročnem programu republiške skupnosti za ceste, lahko izvršni svet Skupščine SR Slovenije razglasi s svojim predpisom za cestni rezervat pas zemljišč in določi ostale posebne pogoje v zvezi s tem.

VI. UPORABA IN VARSTVO JAVNIH CEST

73. člen

Promet na javnih cestah je dovoljen samo na takšen način in ob tistih pogojih, kot to določajo zakoniti predpisi.

74. člen

Motorna vozila katerekoli vrste, ki vozijo po javnih cestah, in njihovi priklopniki, izvzemši vozila z gosenicami, morajo imeti kolesa take izvedbe, da ne poškodujejo vozišča.

Motorna vozila z gosenicami smejo voziti po javnih cestah s sodobnim voziščem samo, če imajo gosenice obložene s primernimi oblogami.

Lastniki vozil, ki zaradi neustrezne opreme vozila kakorkoli povzročijo škodo na vozišču, morajo to povrniti.

75. člen

Največji dovoljeni osni pritisk motornih vozil sme biti 10 ton na enojni, 16 ton na dvojni osi in skupno teža vozila 40 ton.

Ne glede na prvi odstavek tega člena smejo po javni cesti I. in II. reda, ki ne izpolnjuje predpisanih tehničnih pogojev o najmanj 10-tonskem osnem pritisku ter po cesti III. reda, ki je zgrajena za manjši osni pritisk od 10 ton, voziti le motorna vozila z osnim pritiskom, ki ustreza tehničnemu stanju ceste.

Na javni cesti iz drugega odstavka tega člena mora biti primerno označen dovoljeni osni pritisk.

Nižje dovoljeno osno obremenitev od predpisane določi za ceste I. in II. reda republiški sekretar, pristojen za javne ceste, za ceste III. reda pa pristojni upravni organ občinske skupščine.

76. člen

Kontrolo osnega pritiska in drugih izrednosti prevozov na javnih cestah izvaja upravljalec javne ceste. V ta namen ima upravljalec javne ceste pravico ustavljanja motornih vozil. Če upravljalec javne ceste ugotovi kršitev zakonitih predpisov, ima pravico do povračila povzročene škode in pristojbino za izreden prevoz.

Vsi stroški kontrole bremenijo upravjalca javne ceste.

77. člen

Vprežna vozila s skupno težo (lastno teža in teža tovora) nad 5 ton morajo imeti gumijasta kolesa z zračnicami ali prekati ali kolesa s podobnimi gumami.

78. člen

Prevoz z vozili, ki prazna ali skupaj z bremenom presegajo predpisani osni ali kolesni pritisk, ali skupno težo, ali dolžino, ali gabarid, je izreden prevoz.

Dovoljenje za izreden prevoz izda upravljalec ceste s poprejšnjim soglasjem pristojnega upravnega organa za notranje zadeve, v primerih kadar se prevoz ne more opraviti z drugimi prometnimi sredstvi ali na drug primeren način in če stanje ceste in prometa to dopuščata.

V dovoljenju za izreden prevoz se določijo način in pogoji za tak prevoz. Republiški sekretar, pristojen za ceste v soglasju z republiškim sekretarjem za notranje zadeve določi način izvajanja izrednih prevozov, predpiše natančnejše pogoje za izdajo dovoljenj in višino pristojbin.

79. člen

Če so za izredni prevoz potrebna izredna zavarovanja, kot je podpiranje mostov, ojačenje objektov in drugi ukrepi, trpi stroške v zvezi s takimi zavarovanji prevoznik. Poleg plačila pristojbine mora prevoznik povrniti tudi morebitno škodo, ki nastane na cesti in na njenih objektih zaradi izrednega prevoza.

80. člen

Prepovedano je začasno ali trajno zasesti javno cesto, izvajati na njej kakršnakoli dela, ki niso v zvezi z vzdrževanjem ali rekonstrukcijo, stresati, puščati ali metati na cesto kakršnekoli predmete ali material ali delati karkoli podobnega, kar bi lahko poškodovalo cesto ali objekte na cesti ali pa oviralo ali ogrožalo promet na njej.

81. člen

Če se vozilo na javni cesti pokvari ali če pade z vozila tovor, mora voznik vozilo oziroma tovor takoj odstraniti z vozišča, pri tem ne sme ovirati ali ogrožati prometa ali poškodovati ceste. Če vozila oziroma tovor takoj ne odstrani, stori to upravljalec ceste na stroške lastnika vozila.

82. člen

Kdor javno cesto onesnaži, jo mora takoj očistiti.

Lastniki oziroma uporabniki javnih prostorov (gostilne, kinematografi, sejmišča, prostori za javne prireditve in pod.), morajo takoj očistiti cesto pred javnim prostorom, če jo onesnažijo obiskovalci takih prostorov.

Čiščenje ceste je treba opraviti tako, da s tem ni oviran ali ogrožen promet in da se ne poškoduje cesta.

Če tisti, ki mora cesto očistiti, tega ne stori neposredno po onesnažitvi, očisti cesto na njegove stroške upravljalec ceste.

83. člen

Javne ceste ne smejo uporabljati samo za promet.

Izjemoma se lahko javna cesta uporabi tudi za druge namene, če to ne ovira ali ogroža prometa in ni v škodo cesti ali cestnim objektom (posebna uporaba ceste).

Za posebno uporabo ceste je potrebno dovoljenje, ki ga da upravljalec javne ceste.

84. člen

Dovoljenje za posebno uporabo javne ceste se da za določen čas ali proti odpovedi. Zaradi varstva ceste se v dovoljenju lahko določijo posebni pogoji.

Če se s posebno uporabo lahko poškoduje ali sicer prizadene cesta, se v dovoljenju ali drugače določi rok za vzpostavitev ceste v prejšnje stanje.

Plačilo povračila za posebno uporabo javne ceste in pogoje posebne uporabe določi upravljalec javne ceste v dovoljenju.

Kolikor prejemnik dovoljenja ne izpolnjuje pogojev, določenih z njim, izvrši te pogoje upravljalec ceste na stroške prejemnika dovoljenja.

85. člen

Da se preprečijo škodljivi vplivi okolice na cesto in cestni promet, se določa ob javnih cestah I., II. in III. reda varovalni pas. V varovalnem pasu se ne smejo graditi in rekonstruirati stanovanjske hiše in druge stavbe ter naprave.

Varovalni pas, v katerem ni dovoljeno graditi industrijske, rudarske in druge gospodarske objekte in naprave, je širok pri cestah I. reda 100 m, pri cestah II. reda 60 m in pri cestah III. reda 30 m; za stanovanjske, poslovne, pomožne in podobne stavbe je varovalni pas širok pri cestah I. reda 60 m, pri cestah II. reda 20 m in pri cestah III. reda 10 m; za ograje razen za tiste, ki so postavljene na vrhu podpornega ali opornega zidu, je varovalni pas širok pri cestah I. reda 10 m, pri cestah II. in III. reda pa 3 m.

Sirina varovalnega pasu po drugem odstavku tega člena, se računa od zunanjega roba cestnega sveta.

V naseljenih krajih, hribovitih predelih in v drugih utemeljenih primerih glede na krajevne razmere sme za izdajo dovoljenja pristojni upravni organ po prostem preudarku dovoliti gradnjo ali rekonstrukcijo objektov in naprav iz drugega odstavka tega člena tudi v varovalnem pasu, če to ni v nasprotju s koristmi ceste in prometa.

Pri taki izjemi mora biti upoštevan tudi najmanjši odmik od zunanjega roba cestnega sveta, ki ga bo zahtevala morebitna razširitev ceste.

86. člen

Dovoljenja za gradnjo v varovalnem pasu izdaja v soglasju z upravljalcem javne ceste za ceste I. in II. reda republiški upravni organ, pristojen za ceste, za ceste III. reda pa pristojni občinski upravni organ.

87. člen

Telegrafske in telefonske nadzemne in kabelske linije, nizkonapetostni električni oz. napajalni vodi se smejo postavljati samo v taki oddaljenosti od zunanjega roba cestnega sveta, ki je najmanj za 3 m večji od višine take naprave.

Kanalizacija, vodovodi, toplovodi in druge take naprave se smejo napeljevati oz. postavljati v varovalnem pasu samo, če se s tem strinja za izdajo dovoljenj v varovalnem pasu pristojni upravni organ.

88. člen

Določbe 85. in 86. člena tega zakona ne veljajo za naseljene kraje, za katere obstojijo potrjeni urbanistični načrti ali odloki, ki jih nadomestujejo, in tudi ne za vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah v varovalnem pasu.

89. člen

Skladišča lahko vnetljivih snovi in eksplozivov se lahko gradijo in vzdržujejo samo v isti oddaljenosti od zunanjega roba cestnega sveta, kot je to določeno po varnostnih predpisih za oddaljenost od naselij.

90. člen

V bližini javne ceste ali objekta na cesti niso dovoljena dela, s katerimi bi se lahko poškodovala ali spravila v nevarnost cestá ali objekti na njej, povečali stroški za vzdrževanje ceste ali objektov ali pa oviral oz. ogrožal promet na cesti zaradi spremembe terenskih razmer ali iz kakšnega koli drugega vzroka, ki bi nastal zaradi takih del.

91. člen

Če se v varovalnem pasu ceste gradi objekt oz. izvaja dela v nasprotju z določili tega zakona oz. v nasprotju s pogoji, predpisanimi v dovoljenju, izda pristojni upravni organ skupščine občine odločbo, s katero prepove gradnjo oz. naloži rušenje objekta.

Če pristojni upravni organ skupščine občine ne izda odločbe po prvem odstavku tega člena, jo lahko izda republiški upravni organ, pristojen za gradbene zadeve.

92. člen

Če pelje javna cesta z najmanj srednje gostim prometom mimo zemljišča oz. objekta, na katerem se zbirajo ljudje (športni prostori, prostori za druge prireditve, otroška igrišča, šole in pod.), mora biti zemljišče oz. objekt ob cesti ustrezno ograjen, če je to potrebno za varnost prometa.

Če pelje taka javna cesta mimo zemljišča, ki je namenjeno za živali ali iz katerega pogosto prihaja na cesto živina, mora biti zemljišče ob cesti ustrezno ograjeno.

Varstveno ograjo po prejšnjih odstavkih postavlja in vzdržuje lastnik oz. uporabnik zemljišča ali objekta.

93. člen

V bližini križišča dveh cest v nivoju ali priključka javne ceste na drugo javno cesto, ali v bližini križišča javne ceste z železniško progo v nivoju ni dovoljeno saditi drevesa, postavljati predmete ali naprave, ali storiti karkoli drugega, kar bi oviralo preglednost ceste ali železniške proge (pregledni trikotniki).

94. člen

Napisi in drugi opozorilni znaki se smejo zunaj strnjjenih naselij postavljati na cestah in v pasu 100 m, računano od zunanjega roba cestnega sveta, samo z dovoljenjem upravljalca ceste.

Za strnjeno naselje v smislu prejšnjega odstavka se šteje območje, ki leži znotraj prometnih znakov za zaznamovanje naseljenih krajev.

Upravljalca ceste mora izdati dovoljenje za postavitvev opozorilnega znaka, ki opozarja na kulturni spomenik ali zgodovinsko ali naravno znamenitost ali, ki obvešča o napravah, ki so v neposredni zvezi s turizmom in potrebami prometa in potnikov, kot so avtobusne postaje in postajališča, železniške postaje, letališča, pristanišča, campingi, moteli, garaže, turistične informacije in pod. Prav tako se lahko izda dovoljenje za postavitvev opozorilnega znaka za tiste gostinske objekte, ki morejo nuditi usluge večjemu številu gostov hkrati, kakor tudi za tiste gostinske objekte, ki so izredno zanimivi za turizem glede na svojo ureditev oz. lokacijo.

Podrobnejša določila o postavljanju napisov in drugih opozorilnih znakov ter pogojev za njihovo postavitvev v varovalnem pasu in nad javno cesto ureja poseben pravilnik, ki ga predpiše republiški sekretar, pristojen za javne ceste.

95. člen

Upravljalac ceste ne sme izdati dovoljenja za postavitev znaka, ki bi:

- nasprotoval zakonitim predpisom,
- pomenil komercialno reklamo,
- oviral ali ogrožal promet, škodoval cesti ali kvaril naravno okolje.

96. člen

Postavljene znake je treba redno vzdrževati. Postavlja in vzdržuje jih upravljalac ceste na stroške koristnika dovoljenja. Koristnik mora povrniti upravljalcu ceste stroške, ki nastanejo zaradi postavitve in vzdrževanja znaka na cestnem svetu.

97. člen

Dovozni priključki in pristopi na cesto morajo biti urejeni tako, da se z njimi ne ovira ali ogroža promet in ne poškoduje cesta in cestni objekti.

Dovozni priključki in pristopi brez utrjenega vozišča morajo biti po vsej širini vozišča in v ustrezni dolžini tlakovani.

V naseljih morajo biti dovozni priključki in pristopi navezani praviloma na stranski poti s skupnim priključkom na cesto.

Pri gradnji novih stavb in pri rekonstrukciji stavb in naprav ob cestah je treba dovozne priključke in pristope predvideti že v projektu teh gradenj.

98. člen

Dovozni priključki in pristopi na ceste se smejo napraviti ali rekonstruirati samo z dovoljenjem, ki ga da upravljalac ceste v soglasju s pristojnim upravnim organom za ceste, v skladu s tehničnimi in drugimi pogoji, ki se predpišejo z dovoljenjem.

Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena je potrebno tudi za vsako bistveno povečanje prometa na dovoznem priključku oziroma pristopu in za uporabo dovoznega priključka oziroma pristopa za drugačen promet kot doslej.

99. člen

Za ceste pristojni upravni organ lahko na predlog organa za notranje zadeve in upravljalca ceste prepove uporabo obstoječega dovoznega priključka ali pristopa, če je drugje zagotovljena možnost pristopa na cesto, ali odredi, da se več dovoznih priključkov ali drugih pristopov na cesto usmeri na skupen priključek, če je to potrebno zaradi varstva ceste, cestnih objektov ali prometa.

100. člen

Ob javni cesti ni dovoljeno polagati industrijski tir.

Poljski tir se sme položiti na javni cesti samo začasno, v posebno opravičenih primerih, z dovoljenjem upravljalca ceste, ki predpiše potrebne pogoje.

101. člen

Da se zavaruje javna cesta, lahko razglasi pristojni upravni organ za gozdarstvo, na zahtevo upravljalca javne ceste, posamezne gozdne pasove v bližini ceste ali ob cesti za varovalne gozdove v skladu z veljavnimi zakonitimi predpisi.

Organi, ki pogozdujejo goljave ter urejajo hudournike in deroče reke ob javni cesti, morajo sodelovati z upravljalcem javne ceste in prilagoditi vrsto in obseg takih del potrebam, da se zavaruje javna cesta.

Upravljalca javne ceste prispeva k stroškom za pogozditev goljav in za ureditev hudournikov in deročih rek glede na pomen, ki ga imajo taka dela za varstvo javne ceste, in glede na obseg takih del ob javni cesti.

102. člen

Prepovedano je odstranjevati, prestavljati, zakrivati ali poškodovati prometne znake na javnih cestah.

Če ni več potrebno, da bi bil na kakšnem mestu prometni znak ali če zaradi spremenjenih razmer na javni cesti pomen prometnega znaka ne ustreza več novim razmeram, mora upravljalca ceste tak prometni znak umakniti oziroma ga nadomestiti z ustreznim.

103. člen

Upravljalca javne ceste I. in II. reda, s katero se križa ali na katero se priključuje javna cesta III. reda ali druga nekategorizirana cestnoprometna zveza, skrbi, da se na javni cesti III. reda ali na drugi nekategorizirani cestnoprometni zvezi postavi in vzdržuje ustreznimi prometni znaki in nosi stroške v zvezi s tem.

104. člen

Kadar je zaradi cestnih del ali stanja ceste potrebno omejiti promet oziroma cesto zapreti, mora upravljalca take ceste zagotoviti ustrezen obvoz.

Upravljalca ceste, s katere se promet preusmerja, mora upravljalcu obvozne ceste povrniti stroške potrebnega prekomernega vzdrževanja.

105. člen

Na mejnih prehodih je upravljalca javne ceste dolžan skrbeti samo za vozišče javne ceste.

106. člen

Zičnice nad javnimi cestami in ob njih je dovoljeno graditi le ob pogojih, ki jih v soglasju določi upravljalca ceste.

107. člen

V varovalnem stožcu javne ceste je dovoljeno rudarjenje le pod pogoji, ki jih v soglasju določi upravljalca javne ceste.

108. člen

Pri vodnih delih izven varovalnega pasu, katerih posledica bi lahko bila spremembe vodostaja oz. višine podzemeljskih voda, ki bi vplivale na stabilnost cestnega telesa oz. na stroške vzdrževanja ali na promet na cesti, je potrebno upoštevati pogoje, ki jih v soglasju določi upravljalca javne ceste.

109. člen

Prepovedano je:

1. odvajati na javno cesto vodo, gnojnico, odplake ter druge tekočine,
2. puščati na javni cesti sneg ali led, ki pada ali zdrsne na cesto,

3. ovirati odtekanje vode z javne ceste,
4. puščati na javno cesto živali, napajati živali v obcestnih jarkih, pasti živino na cestnem svetu, ali graditi na cestah ali v njih neposredni bližini napajališča za živali,
5. puščati na javno cesto z moderno urejenim voziščem konje ali druge živali, ki so tako podkovani, da lahko poškodujejo cesto,
6. uporabljati na javni cesti vozila, ki imajo železne obroče na kolesnih platiščih tako pritrjene, da lahko poškodujejo cesto,
7. z mazili ali drugimi mastnimi snovmi pomastiti javno cesto ali z njimi tako ravnati, da lahko pomastijo cesto,
8. voziti ali parkirati po neurejenih bankinah, hodnikih za pešce in drugih delih javne ceste, ki niso namenjeni za promet z vozili, razen če je parkiranje izrecno dovoljeno,
9. postavljati ob javni cesti ograjo, zasejati živo mejo, drevje, trto ali druge nasade, nameščati les, opeko ali druge materiale ali predmete, če se s tem poslabša ali onemogoči preglednost ceste ali drugače ovira ali ogroža promet, ali če se s tem poškoduje javna cesta,
10. orati v razdalji 4 m od meje cestnega sveta v smeri proti cestišču, v širini 1 m od cestne meje pa se sploh ne sme orati,
11. obračati na javni cesti živali, traktorje, pluge ter drugo kmetijsko orodje in stroje,
12. nameščati in uporabljati na ali ob javni cesti luči ali druge svetlobne naprave, ki bi lahko ovirale ali ogrožale promet,
13. opravljati brez ustreznega zavarovanja na zemljišču ali stavbah ob javni cesti kakršnakoli dela, ki bi utegnila poškodovati cesto ali ovirati ali ogrozati promet,
14. zavirati vprežna vozila s privezovanjem koles ali s cokljami,
15. vlačiti po javni cesti hlode, veje, skale in podobne druge predmete, kot tudi pluge, brane in drugo kmetijsko orodje ter druge dele tovara,
16. spuščati po pobočjih cestnih nasipov in usekov kamenje, les in druge predmete ter material,
17. nameščati, stresati in metati kakršenkoli material ali predmete na javno cesto ali ga puščati na njej,
18. prinašati blato na javno cesto,
19. uporabljati za dovoz ali pristop na javno cesto mesto, kjer ni dovolj-nega dovoznega priključka oziroma pristopa.

110. člen

Avtokarte se smejo izdajati samo s poprejšnjim soglasjem republiške skupnosti za ceste.

VII. NEKATEGORIZIRANE CESTE

111. člen

Nekategorizirane ceste v splošni rabi se morajo graditi, rekonstruirati in vzdrževati v takem stanju, da se na njih lahko opravlja varen promet, za katerega so namenjene.

112. člen

Tehnični elementi za gradnjo, projektiranje in rekonstrukcijo nekategoriziranih cest, ki so v splošni rabi, se določijo z investicijskim programom v skladu z veljavnimi predpisi, ki veljajo za javne ceste.

113. člen

Ulice, križišča in priključke, njihovo funkcijo in širino ter prometni režim na njih določa urbanistični in zazidalni načrt naselja oziroma odlok, ki ga nadomestuje.

114. člen

Občinska skupščina uredi s svojimi predpisi, za kakšno vrsto prometa in ob kakšnih pogojih se gradijo, rekonstruirajo in upravljajo nekategorizirane ceste v splošni rabi.

115. člen

Nekategorizirana cesta v splošni rabi, ki je namenjena za promet z motornimi vozili, mora izpolnjevati vse tehnične pogoje, ki so zaradi varnosti prometa predpisani za javne ceste III. reda.

116. člen

Odločbo o izročitvi nekategorizirane ceste v splošni rabi prometu in o prepovedi prometa na taki cesti izda občinski upravni organ, pristojen za ceste.

117. člen

Za varstvo nekategoriziranih cest v splošni rabi se uporabljajo veljavni predpisi o varstvu javnih cest.

118. člen

Občinske skupščine natančneje urejajo s svojimi predpisi izročanje splošni rabi in prometu, upravljanje, financiranje, gradnje, rekonstrukcijo, vzdrževanje, uporabo, varstvo, nadzorstvo in druga vprašanja nekategoriziranih cest v skladu z veljavnimi predpisi.

VIII. INŠPEKCIJA JAVNIH CEST

119. člen

Republiški prometni inšpektorat nadzoruje javne ceste I. in II. reda.

Inšpekcijo javnih cest III. reda in nekategoriziranih cest opravljajo občinski upravni organi, ki so pristojni za inšpekcijo javnih cest.

120. člen

Organi za inšpekcijo javnih cest nadzorujejo zlasti:

1. stanje javnih cest, pravilno vzdrževanje javnih cest po tehničnih in drugih predpisih ter izpolnjevanje tehničnih in drugih pogojev, s katerimi se zagotovi sposobnost ceste za varen in neoviran promet.

2. izvrševanje določb tega zakona o pogojih za promet na javnih cestah in o ukrepih za varstvo javnih cest;

3. uporabo tehničnih predpisov, tehničnih normativov in standardov pri izvajanju del in uporabi materiala pri rekonstrukciji in gradnji javnih cest.

121. člen

Inšpektor za javne ceste opravlja inšpekcijo javnih cest samostojno in izdaja odločbe v mejah pravic in dolžnosti, ki jih ima po tem zakonu in po drugih predpisih.

Pri opravljanju inšpekcije javnih cest je inšpektor za javne ceste opravičen:

1. pregledovati dela na vzdrževanju, rekonstrukciji in gradnji javnih cest in njih objektov;
2. pregledovati tehnično dokumentacijo v zvezi z vzdrževanjem, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest;
3. ustaviti dela, ki se izvajajo v nasprotju s tehničnimi normativi in standardi pri izvajanju del in uporabi materiala pri vzdrževanju, rekonstrukciji in gradnji javnih cest, v nasprotju z določbami o pogojih za promet na javnih cestah ali v nasprotju z določbami o ukrepih za varstvo javnih cest;
4. odrediti, da se morajo odpraviti pomanjkljivosti na javnih cestah, ki ogrožajo varnost prometa na njih;
5. odrediti, da se morajo ustvariti dela v neposredni bližini javne ceste, ki lahko spravijo v nevarnost cesto in promet na njej;
6. odrediti ukrepe za zavarovanje javne ceste in če je treba, začasno prepovedati promet cestnim vozilom, ki utegnejo zaradi svoje skupne teže, dimenzije ali drugih tehničnih lastnosti prizadejati javni cesti škodo ali spraviti v nevarnost promet;
7. odrediti začasno prepoved prometa na novi ali rekonstruirani javni cesti, ki še ni tehnično pregledana;
8. ukreniti in storiti drugo, kar je upravičeno po posebnih predpisih.

Če je javna cesta v takem stanju, da na njej ni mogoč varen promet, odredi inšpektor za javne ceste takojšnje zavarovanje, po potrebi pa začasno prepove tudi promet na cesti oziroma promet na ogroženem odseku.

O vsem, kar je ugotovil in kar je ukrenil, mora inšpektor nemudoma obvestiti pristojni organ za inšpekcijo javnih cest in upravljalca javne ceste.

122. člen

Državni organ, delovne in druge organizacije in občani, ki uporabljajo javno cesto, ter cestna podjetja in druge delovne organizacije, ki izvajajo na cesti ali neposredni bližini javne ceste ali objekta na cesti kakšna dela ali delajo kaj drugega, kar bi lahko spravilo v nevarnost cesto ali promet na njej, morajo inšpektorjem za javne ceste omogočiti inšpekcijo, jim dati potrebna pojasnila in staviti na vpogled potrebno tehnično dokumentacijo.

123. člen

Inšpektorji za javne ceste izdajajo odredbe s pismeno odločbo.

Zoper inšpektorjevo odločbo je dovoljen v osmih dneh od njene vročitve ugovor pri organu za inšpekcijo javnih cest; ta lahko inšpektorjevo odločbo potrdi, spremeni ali odpravi.

Ugovor iz drugega odstavka tega člena odloži izvršitev odločbe.

Inšpektor za javne ceste sme v odločbi določiti, da ugovor ne zadrži njene izvršitve, če to terja nujnost v odločbi odrejenega ukrepa.

124. člen

Zoper odločbo, ki jo izda o ugovoru za inšpekcijo javnih cest pristojni upravni organ, je dovoljena v osmih dneh od njene vročitve pritožba na pristojni organ za inšpekcijo javnih cest višje stopnje.

Pritožba ne odloži izvršitve odločbe.

Organ za inšpekcijo javnih cest, ki je zoper njegovo odločbo vložena pritožba, lahko na obrazloženo zahtevo pritožnika odloži izvršitev odločbe, če bi mu izvršitev povzročila škodo, ki bi se težko dala popraviti.

125. člen

Če inšpektor za javne ceste pri inšpekciji spozna, da je bil storjen prekršek, gospodarski prestopok ali kaznivo dejanje, mora brez odlašanja predlagati postopek za prekrške oziroma naznaniti gospodarski prestopok ali kaznivo dejanje javnemu tožilstvu, ki je pristojno za uvedbo postopka.

Organ, pri katerem je predlagana uvedba postopka za prekršek oziroma vložena ovadba za postopek zaradi gospodarskega prestopka ali kaznivega dejanja, mora o izidu postopka obvestiti organ za inšpekcijo javnih cest, katerega inšpektor je vložil predlog oziroma ovadbo.

Zoper odločbo o prekršku, izdano na inšpektorjev predlog za uvedbo postopka za prekršek, se lahko pritoži tudi organ za inšpekcijo javnih cest, katerega inšpektor je predlagal postopek.

126. člen

Za postopek inšpektorjev za javne ceste in organov za inšpekcijo javnih cest veljajo določbe zakona o splošnem upravnem postopku, če ni s tem zakonom drugače določeno.

127. člen

Republiški prometni inšpektorat ima nasproti občinskim upravnim organom, ki so pristojni za inšpekcijo javnih cest, te pravice in dolžnosti:

- da neposredno nadzoruje njihovo delo,
- da jim daje obvezna strokovna navodila za njihovo delo,
- da jim odredi, da morajo opravljati posamezno inšpekcijsko zadevo iz občinske pristojnosti, lahko pa tudi sam opravi tako zadevo, če ugotovi, da občinski organ posamezne nadzorstvene zadeve ni opravil ali je ni opravil pravilno; o tem mora obvestiti občinski organ,
- da jim odredi, da mora opraviti posamezno inšpekcijsko zadevo iz republiške pristojnosti,
- da sam z odločbo izreče upravni ukrep in naznani kaznivo dejanje ali gospodarski prestopok, oziroma predlaga uvedbo postopka za prekršek, če tega ni storil v okviru svoje pristojnosti občinski organ, ki je pristojen za inšpekcijo javnih cest, čeprav je bil dolžan to storiti.

128. člen

Občinski organi, ki so pristojni za inšpekcijo javnih cest, morajo pošiljati republiškememu prometnemu inšpektoratu in njegovo zahtevo poročila iz svojega delovnega področja in podatke o stanju in pojavih, ki nastajajo v zvezi z izvrševanjem predpisov o javnih cestah in drugih cestah, katerih izvajanje nadzorujejo.

129. člen

Pri opravljanju inšpekcije mora imeti inšpektor za javne ceste izkaznico, s katero dokazuje svoje uradno svojstvo. Obrazec izkaznice in kako se izkaznice izdajajo, predpiše predstojnik republiškega prometnega inšpektorata.

130. člen

Inšpektor za javne ceste mora biti diplomirani gradbeni inženir ter mora imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj v gradbeni stroki in opravljen strokovni izpit.

IX. KAZENSKE DOLOČBE

131. člen

Z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev se kaznuje za gospodarski prestop ek upravljalca ceste:

1. če ne usposobi ali ne vzdržuje javne ceste za tak promet kot to določajo zakoniti predpisi o javnih cestah in predpisi o prometu na javnih cestah (63. člen);

2. če ravna v nasprotju z obveznostjo preventivnega nadzorstva nad dogajanjem na javnih cestah oziroma v njihovem varovalnem pasu in takoj ne ukrepa (70. člen).

Za dejanje iz prejšnjega odstavka se kaznuje tudi odgovorna oseba upravljalca z denarno kaznijo do 800 din.

132. člen

Z denarno kaznijo od 300 do 3000 din se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če prepreči postavitve začasnih varovalnih naprav (palisad, snežnih ograj, železnih mrež in podobno) ali jih odstrani (53. člen);

2. če kot investitor javne ceste oziroma upravljalca ali investitor naprave v cestnem telesu ne razglasi pravočasno nameravane gradnje ali rekonstrukcije ceste oziroma naprave v cestnem telesu ali če ne da upravljalcu oziroma investitorju naprave v cestnem telesu potrebnih načrtov in drugih podatkov (55. člen);

3. če vozi po javni cesti ali njenem delu, na katerem je pristojni organ sploh prepovedal promet, ali vozi po določenem delu ceste z vozilom, s katerim je pristojni organ prepovedal voziti (65. člen);

4. če vozi po javni cesti z motornim vozilom na gosenicah, ki nimajo oblog z ravnimi površinami ali drugih ustreznih oblog (74. člen);

5. če vozi po javni cesti z motornim vozilom, pri katerem skupna teža presega največji dovoljeni osni pritisk, ali vozi po njej z motornim vozilom, pri katerem osni pritisk ni v skladu s tehničnim stanjem javne ceste (75. člen);

6. če vozi po javni cesti z vprežnim vozilom, ki nima platišč predpisane minimalne širine ali pri katerem skupna teža presega 3000 kg (77. člen);

7. če brez posebnega dovoljenja opravi izredni prevoz ali ne opravi izrednega prevoza na takšen način in po takih pogojih, kot je to določeno v dovoljenju za izredni prevoz (78. člen);

8. če izvaja v bližini ceste ali njenih objektov kakšna dela ali dela kaj drugega, kar lahko spravi v nevarnost cesto oziroma objekt ali promet na cesti ali spremeni terenske razmere (90. člen).

Za dejanje iz prejšnjega odstavka se kaznuje tudi odgovorna oseba z denarno kaznijo od 50 do 500 din.

133. člen

Z denarno kaznijo od 100 do 1000 din se kaznuje pravna oseba za prekršek:

1. če začasno ali trajno zasede javno cesto ali izvaja na cesti kakršna koli dela, ki niso v zvezi z njenim vzdrževanjem ali rekonstrukcijo, če stresa, pušča ali meče na cesto kakršne koli predmete ali material ali če stori kaj drugega, kar lahko poškoduje cesto ali njen objekt ali ovira ali ogroža promet na cesti (80. člen);

2. če ne odstrani z javne ceste pokvarjenega vozila ali tovora tako, kot je predpisano (81. člen);

3. če onesnaži javno cesto in je ne očisti ali če pred javnim prostorom ne očisti javne ceste, ki so jo onesnažili obiskovalci javnega prostora ali živali (82. člen);

4. če brez dovoljenja upravljalca ceste uporablja javno cesto za kakšen drug namen kot za promet, ali če se ne drži pogojev, ob katerih ji je bila dovoljena posebna uporaba javne ceste (83. in 84. člen);

5. če brez dovoljenja pristojnega organa postavi v varovalnem pasu stavbo ali kakšen drug objekt, ki se v tem pasu brez dovoljenja ne sme postaviti (85. člen);

6. če ne ogradi zemljišča v primerih, ko je to dolžan storiti (92. člen);

7. če zasadi v bližini križišča dveh cest v nivoju, v bližini priključka javne ceste na drugo javno cesto ali v bližini križišča ceste z železniško progo v nivoju drevje, postavi tam predmete ali stori kaj drugega, kar ovira preglednost ceste ali železniške proge (93. člen);

8. če na javni cesti ali ob cesti postavi napis ali drug znak brez dovoljenja upravljalca ceste ali v nasprotju s pogoji dovoljenja (94. do 96. člen);

9. če zgradi dovozni priključek ali pristop na javno cesto v nasprotju z določbami 98. člena;

10. če brez dovoljenja upravljalca položi na javni cesti poljski tir, ali če se pri polaganju poljskega tira na javno cesto ne drži pogojev, ki so za to postavljeni (100. člen);

11. če odstrani, prestavi, zakrije ali poškoduje prometni znak na javni cesti (102. člen);

12. če ravna v nasprotju s prepovedmi iz 109. člena;

13. če izda avto karto brez soglasja, predvidenega v 110. členu.

Za prekrške iz prejšnjega odstavka se kaznuje tudi odgovorna oseba z denarno kaznijo od 10 do 200 din.

134. člen

Posamezniki se kaznujejo za prekrške iz 131. do 133. člena z denarno kaznijo od 10 do 500 din, če pa so storjeni zaradi materialne koristi, pa z denarno kaznijo od 10 do 3000 din.

135. člen

Upravljalca ceste se kaznuje za prekrške z denarno kaznijo od 100 do 3000 din:

1. če se ne ravna po odredbi, ki jo izda inšpektor po 121. členu tega zakona;

2. če onemogoča ali ovira opravljanje zadev z delovnega področja inšpektorja javnih cest (122. člen).

Za dejanje iz prvega odstavka tega člena se kaznuje tudi odgovorna oseba upravljalca javne ceste z denarno kaznijo od 50 do 200 din.

136. člen

Z denarno kaznijo od 50 do 500 din se kaznuje za prekršek posameznik, če ne ravna po odredbi, ki jo izda inšpektor javnih cest po 121. členu tega zakona.

X. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

137. člen

Republiška skupnost za ceste se mora ustanoviti do...

138. člen

Priprave za ustanovitev republiške skupnosti za ceste opravlja iniciativni odbor.

Iniciativni odbor imenuje Skupščina SR Slovenije.

139. člen

Iniciativni odbor pripravi in organizira ustanovno skupščino skupnosti za ceste, pripravi osnutek začasnega statuta skupnosti za ceste in osnutek poslovnika o delu ustanovne skupščine ter skliče ustanovno skupščino republiške skupnosti za ceste.

140. člen

Ustanovna skupščina sprejme sklep o ustanovitvi skupnosti za ceste, začasni statut in poslovnik o svojem delu ter izvoli začasni izvršilni odbor.

141. člen

Cestni sklad SR Slovenije preneha z

Pravice in obveznosti ter sredstva cestnega sklada SRS se prenesejo na republiško skupnost za ceste po prevzemni bilanci.

Arhivsko gradivo (tehnično dokumentacijo, spise in drugo gradivo) prevzame republiška skupnost za ceste.

142. člen

Upravljanje obstoječih avtobusnih postajališč se mora prilagoditi določbam tega zakona v 1 letu od dneva, ko začne veljati ta zakon.

Obstoječa avtobusna postajališča se morajo urediti zunaj vozišča javnih cest v skladu z določbami tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi v petih letih od dneva, ko začne veljati ti predpisi. Zato naj upravljalec javne ceste pozove graditelje takih avtobusnih postajališč, da jih do tega roka uredi in izroče.

143. člen

Ko začne veljati ta zakon, se lahko določi kategorija obstoječih cest glede na njihov pomen, ne glede na to, ali cesta izpolnjuje predpisane tehnične pogoje.

Ceste, ki se jim po prejšnjem odstavku določi kategorija, kot druge javne ceste, zgrajene do uveljavitve tega zakona, ki ne izpolnjujejo predpisanih tehničnih pogojev za kategorijo, ki jim je določena, je treba prilagoditi tem pogojem ob njihovi rekonstrukciji oziroma ob ponovni gradnji.

144. člen

Posebna uporaba javne ceste, ki je bila na podlagi dosedanjih predpisov izrecno dovoljena, se šteje, da je bila dovoljena za nedoločen čas proti šestmesečni odpovedi, razen, če je bilo v dovoljenju določeno, da se uporaba ceste dovoljuje za določen čas. Upravljalec ceste lahko zahteva plačilo povračila tudi za te primere posebne uporabe javne ceste.

Posebna uporaba javne ceste, ki po dosedanjih predpisih ni bila izrecno dovoljena, preneha v enem mesecu od dneva, ko začne veljati ta zakon.

145. člen

Obstoječe napise in druge opozorilne znake na javnih cestah in ob njih, za postavitve katerih po tem zakonu upravljalec javne ceste ne sme izdati dovoljenja, ali ki so postavljeni brez dovoljenja, morajo imetniki odstraniti v enem mesecu od dneva, ko začne veljati ta zakon, če tega ne store, odstrani znake upravljalec ceste na njihove stroške.

Obstoječi dovoljeni dovozni priključki in pristopi se morajo urediti v skladu z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov v dveh letih od dneva, ko začne veljati ta zakon.

Če jih imetniki v tem roku ne uredijo, jih morajo ukiniti, če tega ne storijo, jih ukine upravljalec ceste na stroške imetnikov.

146. člen

Določbe tega zakona se uporabljajo tudi za magistralne ceste, ki so ceste I. reda, kolikor niso posamezna vprašanja glede teh cest drugače rešena v temeljnem zakonu o javnih cestah (Uradni list SFRJ št.).

147. člen

Inšpektorji za javne ceste, ki ne izpolnjujejo pogojev za inšpektorje za javne ceste, predpisanih s tem zakonom, lahko ostanejo na svojih delovnih mestih najdalj do konca leta.

148. člen

Upravni organ, ki je pristojen za javne ceste, je pooblaščen, da lahko v predpisih in navodilih, ki jih izdaja po pooblastilu iz tega zakona, določa prekrške in predpisuje zanje kazni.

149. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati:

1. zakon o javnih cestah (Uradni list LRS, št. 39-275/62 in Ur. l. SRS, št. 12-79/67);
2. zakon o delitvi sredstev na območju SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 12-78/67);
3. zakon o cestnem skladu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 8-62/65, 30-310/65 in 12-80/67);
4. Odlok o pristojbinah za vprežna vozila (Uradni list LRS, št. 31-276/61);
5. zakona o modernizaciji ceste državna meja pri Šentilju—Maribor—Celje—Ljubljana—Postojna—državna meja pri Gorici — 11. čl. (Ur. list SRS, št. 9-63/69).

150. člen

Ta zakon začne veljati 30. dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Republiški sekretariat za gospodarstvo je novembra 1969 podal Skupščini SR Slovenije predlog za izdajo zakona o cestah, na podlagi česar je bilo odločeno, naj se republiški predpis pripravi, obenem pa opozori na rešitev sistemskih vprašanj v temeljnem zakonu o javnih cestah. Ravno to obdobje prinaša našemu celotnemu družbenemu sistemu bistvene spremembe, in sicer naj bi se izvršila delitev pristojnosti med federacijo in republikami, kar se odraža tudi na področju javnih cest oziroma cestnega prometa. Zaradi tega je prišlo do bistvenih sprememb v zvezni regulativi, z zadovoljstvom pa lahko ugotovimo, da so bila skoraj vsa stališča in predlogi, podani v SR Sloveniji, tudi sprejeti.

Sprejeta stališča o tem, kaj naj v bodoče na področju javnih cest urejuje zveza in kaj ter kako republika, so bila izhodišče za izdelavo končnega osnutka republiškega zakona o cestah. Predloženi osnutek predstavlja predpis, ki kompleksno ureja vprašanja v zvezi z upravljanjem, vzdrževanjem, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest, pri čemer usklajuje določila tez za zvezni predpis in jih prilagaja specifičnim razmeram in potrebam republike.

Bodoči zvezni zakon naj bi v vseh določbah dajal le osnovne definicije, podrobneje pa bi jih obdelal republiški predpis, razen za tista področja, ki bi še vedno bila v izključni zvezni pristojnosti. Zaradi tega ima osnutek republiškega zakona obliko popolnega zakona, saj urejuje vso materijo kompleksno z vsemi specifičnostmi, ki veljajo za našo republiko. Osnutek je v velikem številu izhajal iz potreb, ki jih je narekovala praksa in je skušal urediti tudi taka vprašanja, ki so doslej zaradi pomanjkanja predpisov povzročala težave oziroma različen in včasih tudi neprimeren način reševanja.

I. *Pojem javne ceste*

Sedanji temeljni zakon o javnih cestah je definiral javno cesto kot družbeno lastnino v splošni rabi, na kateri ni mogoče pridobiti služnosti, razen za splošne potrebe, niti ni možno priposestvovati premoženjsko pravnih pravic.

Teze za novi zakon so to definicijo v glavnem povzele, le da niso določile, da je javna cesta družbena lastnina v splošni rabi, pač pa določajo, da so javne ceste splošnega značaja in za javni promet in pod določenimi pogoji vsakomur dostopne in proste za javni promet.

Glede na stališče, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije, da so javne ceste del infrastrukture našega gospodarskega sistema, za katere naj z ozirom na njihov pomen in namen veljajo določeni kriteriji, se lahko javne ceste štejejo le kot družbena lastnina v splošni rabi, kar je republiška skupščina tudi izrecno določila ob sprejetju predloga za izdajo zakona. Tako stališče tudi dejansko ustreza razmeram, ki so na javnih cestah. Če je cesta prosta za vsak promet, potem je tudi njen uporabnik neznan, se organizacije, ki ji je poverjena skrb za cestno omrežje določenega območja — upravljalca javne ceste, ne more primerjati z drugimi sicer sorodnimi organizacijami s področja prometa (železnice, letališča in podobno) ter ji predati javno cesto tako, da postane njeno osnovno sredstvo. V tem primeru bi veljali vsi principi razpolaganja in gospodarjenja z osnovnimi sredstvi, ki so sicer osnova za doseganje dohodka, pri čemer bi bil vpliv družbe zelo omejen in večkrat celo eliminiran. Končno je vsem znano, da so javne ceste posebna kategorija družbene dobrine, ki imajo splošen in poseben pomen. Osnutek zakona o cestah je javno cesto definiriral tudi v fizičnem pogledu, ko jo je opredelil za prometno površino, ki je splošnega pomena za javni promet.

Dosedanji temeljni zakon in teze za bodoči zvezni zakon določata, da na javnih cestah sicer ni možno pridobiti služnosti, razen kadar gre za splošne potrebe kot so polaganje vodovodov, PTT naprav in drugih cevovodov, ki bodo v splošni rabi, vendar bo po tezah za zvezni predpis moral investitor takih naprav v primeru rekonstrukcije ali drugih del na javni cesti te instalacije premestiti oziroma odstraniti na lastne stroške.

Če smo dosledni stališču naše republiške skupščine, ki je rekla, da je javna cesta splošna družbena lastnina, potem tudi ne moremo osvojiti določila tez za zvezni predpis, ki služnosti na javnih cestah dopušča, pa čeprav le kot izjemo. Osnutek zakona pravi, da se javne ceste povezujejo v cestno omrežje, ki je kot celota vključeno v prostor ter omogoča funkcionalno povezovanje prostora in smotrno odvijanje prometa v prostoru. Zaradi tega namena, ki je izredno širok, je tudi jasno, da so ceste lahko le splošna družbena lastnina, na katerih pa ni možno pridobiti nikakršne stvarne pravice, torej tudi ne služnosti.

Zaradi tega bo treba tudi predlagati spremembo tez za zvezni zakon. Zgrajevanje teh naprav v cestno telo ali v svet, ki pripada cesti, bi dejansko predstavljalo obveznosti, ki se je cesta ne bi mogla odreči, četudi bi ji to škodovalo, ker bi organizacije, ki so lastniki teh naprav, bile obvezane te naprave le odstraniti ali prenesti na svoje stroške v primeru novogradenj oziroma rekonstrukcij.

II. Kategorizacija javnih cest

Doslej veljavna javna kategorizacija javnih cest na ceste I., II., III. in IV. reda izhaja iz teritorialno politične razdelitve, ko je za I. red bila pristojna zveza, za II. republika, za III. okraj in za IV. občina. Ob ukinitvi okrajev v SR Sloveniji je prišlo do spremembe in sicer tako, da so bile ceste I. reda do leta 1970 za financiranje v pristojnosti federacije, ceste II. in III. reda v pristojnosti

republike in ceste IV. reda v pristojnosti občine. Zaradi take delitve, ki je bila zgolj avtomatična, je prihajalo pri delitvi kompetenc med republiko in občinami glede cest III. reda do nejasnosti in celo težav, kar se je odražalo predvsem na kakovosti cest. Republika je namreč ob ukinitvi okrajev prevzela financiranje cest III. reda, za upravni organ pa so bile določene občine, do predvidene kategorizacije teh cest pa ni prišlo.

Teze za zvezni zakon predvidevajo tri kategorije javnih cest:

a) magistralne, ki so ceste I. reda in so pomembne za vso državo ali so mednarodne ceste in katerim zvezni izvršni svet določa kategorijo, zvezni predpisi pa tehnične normative, vse drugo (financiranje, upravljanje, gradnja, vzdrževanje in rekonstrukcija) pa sodi v pristojnost republike,

b) regionalne, ki so ceste II. reda in so pomembne za posamezno republiko oziroma povezujejo sosednji republiko ter so v izključni pristojnosti republike,

c) lokalne, ki so ceste III. reda in so pomembne za občino ter so v pristojnosti občin, republika pa zanje predpisuje le tehnične normative za gradnjo in določa splošne pogoje vzdrževanja in rekonstrukcije.

V praksi so se pojavile težave predvsem tedaj, ko je neka cesta zaradi zgraditve nove ceste popolnoma zgubila na svojem pomenu oziroma se je promet na njej znatno zmanjšal, tako da bi bila potrebna prekategorizacija. Doslej je teh primerov bilo več, vendar predpisi niso določali ustrezne rešitve. Osnutek zakona predvideva v takem primeru enostavno opustitev, če ni interesenta — upravljalca, ki bi cesto prevzel. Seveda pa je treba traso take ceste in agrotehnično okolico ustrezno obdelati. Če pa je opuščena cesta ali del ceste še vedno potreben za določen, običajno lokalni promet, pa se lahko taka cesta ali njen del preda v upravljanje novemu upravljalcu brez odškodnine.

Nova je tudi delitev javnih cest glede na njihovo namembnost v javne ceste za mešani promet, javne ceste, namenjene samo za promet z motornimi vozili, in avtomobilske ceste.

Pri tem velja poudariti, da bo v SR Sloveniji nujno potrebno vzporedno z izdajo zakona o cestah izdelati tudi prekategorizacijo, saj bodoči drugi red, to je regionalne ceste, danes vsebuje sedanji II. in III. red javnih cest, kar pa še doslej ni bilo urejeno in veljavna kategorizacija ni bila odraz dejanskega stanja.

III. Upravljanje z javnimi cestami

Vprašanju upravljanja z javnimi cestami je bila v zadnjem času posvečena posebna pozornost, ker se je ravno upravljanje tudi navajalo kot eden izmed razlogov več ali manj neurejenih razmer na naših cestah. Večina kritičnih pripomb je bila skoncentrirana na očitke razdrobljenosti, neenotnosti in nejasno razdeljene odgovornosti organizacije, ki skrbe za stanje javnih cest. Delno so bili ti očitki upravičeni in utemeljeni, poudariti pa velja, da je ravno nedoslednost zakonodaje omogočala take razmere. Temeljni zakon je določal, da z javnimi cestami I., in II. in III. reda upravljajo cestna podjetja ali za to usposobljene organizacije ob pogojih in na način, predpisan z republiškim zakonom. Republiški zakon o javnih cestah tega vprašanja ni reguliral, pač pa je bila s posebnim zakonom o cestnem skladu SRS temu skladu kot samoupravni organizaciji poverjena politika upravljanja s temi cestami. Cestni sklad je del svojih obveznosti (vzdrževanje in rekonstrukcija) prenašal s posebnimi

pogodbami na cestna podjetja, ki so bila v mejah teh pogodb odgovorna tudi za upravljanje s cestami v smislu določb temeljnega zakona.

V času priprav osnutka republiškega zakona o cestah so se pojavila različna gledanja in tudi bili podani konkretni predlogi, kako urediti vprašanje upravljanja javnih cest, Tako sta bila podana tudi dva med seboj ekstremna predloga, in sicer, da naj bi se ustanovilo združeno podjetje z elementi družbenega upravljanja, ki bi poslovalo po principu gospodarske delovne organizacije in drug predlog, po katerem naj bi upravljanje bilo poverjeno posebni organizaciji, ki ima vse lastnosti upravnega organa. Oba predloga organizacije upravljanja sta glede na značaj javnih cest in splošno politiko našega družbenega razvoja nesprejemljiva. Za podjetje je namreč značilno ustvarjanje dohodka in svobodno razpolaganje z njimi v korist lastnega razvoja, upravni organi pa so izvršilni organi predstavniških teles in kot taki niso več pristojni za izvrševanje nalog in opravljanje dejavnosti s področja celotnega gospodarstva.

Prevladalo je mnenje, da se mora celotno upravljanje z javnimi cestami, ki obsega tako financiranje kot tudi vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo, organizirati tako, da bo zagotovljena enotnost in strokovnost izvrševanja vseh nalog s področja cestnega gospodarstva ter točno opredeljena odgovornost za stanje javnih cest. Zaradi tega je bilo predlagano, da bi se naloge upravljalca javnih cest poverilo posebni interesni skupnosti za ceste. Ta oblika upravljanja je zlasti primerna za tak del družbene infrastrukture, kot so javne ceste, saj omogoča aplikacijo vseh gospodarskih metod hkrati z največjim možnim neposrednim vplivom družbene skupnosti.

Po tezah za zvezni zakon je oblika upravljanja popolnoma prepuščena republiški regulativi ter je rečeno le to, da je pri upravljanju javnih cest treba zagotoviti udeležbo neposrednih uporabnikov, družbenopolitičnih skupnosti in drugih zainteresiranih organov in organizacij. Zaradi tega teze predvidevajo, da se lahko ustanovijo ustrezne organizacije za upravljanje z javnimi cestami, med katerimi izredno omenja interesne skupnosti.

Za SR Slovenijo je v danih razmerah najbolj primerna oblika upravljanja z javnimi cestami republiška skupnost za ceste, ki naj bi upravljala s cestami I. in II. reda, to je magistralnimi in regionalnimi cestami. Skupnost za ceste je samoupravna organizacija in samostojna pravna oseba, ki je ustanovljena za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest s sredstvi družbe, ki so za to dejavnost namenjena in je njena dejavnost posebnega družbenega pomena. Da je dejavnost republiške skupnosti za ceste dejansko posebnega družbenega pomena, se kaže prvič po tem, da sestavljajo najvišji organ upravljanja — skupščino skupnosti tudi predstavniki družbe, in drugič s tem, da so splošno družbeni interesi in pravice uporabe javnih cest zavarovani tudi s posebnimi pravicami republiške skupščine in njenega izvršnega sveta, ki jih imata do skupnosti za ceste.

Ravno iz vsebine navedene oblike in števila ter značaja tega vpliva družbe na delo skupnosti za ceste je razvidno, da je to dejavnost, ki se je ne more enačiti s katerokoli podjetniško dejavnostjo niti z dejavnostjo, ki bi jo lahko opravljala kaka organizacija, podobna upravnemu organu. Področja dejavnosti organizacije, ki naj bi upravljala z javnimi cestami in nad katerimi ima družba poseben interes, so tako pomembna in obsežna, da se jih družba še vedno ne bi mogla odreči. Skupnosti za ceste kot samoupravni organizaciji je prepuščeno, da s statutom, ki ga potrjuje Skupščina SR Slovenije in drugimi samoupravnimi

akti, urejuje svojo notranjo organizacijo, delitev dohodka in osebnega dohodka, delovna in druga razmerja ter druga organizacijska vprašanja. Tako naj bi se s statutom tudi vrsta za skupnost in ceste pomembnih vprašanj, saj republiška skupščina z obravnavanjem in potrditvijo statuta lahko obveljavi svoj vpliv.

Povsem drugače pa je bilo treba pristopiti k formuliranju tistega dela osnutka zakona, ki govori o cestnih podjetjih. Ta podjetja so ob svojem začetku bila sicer ustanovljena kot posebna podjetja za vzdrževanje in rekonstrukcijo javnih cest in so jim javne ceste bile predane kot osnovno sredstvo. Z uveljavitvijo zakona o cestnem skladu SRS pa je vzdrževanje in rekonstruiranje, s tem tudi pravice upravljalca, prešlo na ta sklad, ki je del upravljanja s pogodbami prenašal na cestna podjetja. Tako so doslej cestna podjetja bila tiste operativne in dejansko edine delovne organizacije, ki so izvajale vsa dela na vzdrževanju in rekonstrukcijah javnih cest. Zaradi značaja, ki ga imajo cestna podjetja, je smotrno, da se jim tudi v bodoče z zakonom poveri dela pri vzdrževanju javnih cest. Da se v celoti zavarujejo interesi cest, osnutek predvideva, da lahko republiška skupnost za ceste ustanavlja tudi svoje organizacijske enote za vzdrževanje ceste, če bi za to nastopili posebni interesi. Odnosi med skupnostjo in cestnimi podjetji naj bi se urejali z dolgoročnimi pogodbami, obveznimi za obe stranke, s katerimi se mora zagotoviti enotnost in racionalnost cestno vzdrževalnih del. Istočasno bi bilo rešeno tudi vprašanje enotne odgovornosti za stanje cest nasproti tretjim osebam, ker bi kot odgovoren činitelj nastopala le republiška skupnost za ceste. Cestna podjetja bi v okviru sklenjene pogodbe odgovarjala nasproti tretjim osebam samo za škodo, ki bi dokazano nastala zaradi opustitve te obveznosti namenoma ali iz velike malomarnosti.

Cestna podjetja so dejansko organizacije, ki so mehanično opremljena predvsem za vzdrževalna dela, zaradi tega bi to bila odslej njihova osnovna dejavnost, dočim bi imela pri oddaji rekonstrukcijskih del na cestah pri ponudbi prednostno pravico.

Osnutek zakona ne obravnava načina upravljanja javnih cest III. reda in nekategoriziranih cest, kakor tudi ne drugih podrobnejših vprašanj v zvezi z načinom financiranja, vzdrževanja, rekonstrukcije in gradnje teh cest. To so ceste, ki so lokalnega pomena in sodijo v pristojnost občinskih skupščin. Osnutek predvideva samo to, da se lahko več občin dogovori za ustanovitev svoje regionalne skupnosti za ceste po istih principih, kot veljajo za republiško skupnost. Ustanovitev regionalne skupnosti za ceste bi lahko imela velik pomen za enotno urejevanje zadev s področja lokalnih cest določenega območja, ki imajo širši pomen za več občin. Taka skupnost bi lahko bolj organizirano in uspešno vplivala na politiko gospodarjenja in razvoja javnih cest I. in II. reda in vključevanja svojega lokalnega omrežja v omrežje regionalnih in magistralnih cest. Osnutek zakona predvideva ustanovitev regionalnih skupnosti za ceste le fakultativno, glede na potrebe večjega vključevanja občin v gospodarjenje s cestnim omrežjem.

IV. *Financiranje cest*

Nesporno je, da je financiranje javnih cest oziroma bolje, da so sredstva, namenjena za javne ceste, glavni činitelj, od katerega sta odvisna kakovost in obseg cestnega omrežja določenega območja. Vendar spričo našega hitrega in dinamičnega družbenega in gospodarskega razvoja tega vprašanja ni možno

enkrat za vselej in dokončno rešiti s sprejetjem tako obsežnega zakona, kot naj bi bil zakon o cestah, bodisi zvezni ali republiški.

Teze za zvezni zakon predvidevajo vire sredstev za ceste, ki so:

- znesek od maloprodajne cene bencina, katerega višino in način plačevanja določa zvezni izvršni svet,
- znesek od maloprodajne cene plinov, ki služijo za pogon motornih vozil; način plačevanja, višino in pogoje določajo republiški predpisi,
- nadomestila ob priliki registracije motornih in vprežnih vozil, ki sodijo v pristojnost republike,
- nadomestila za inozemska vozila, ki so na naših cestah; višino določa zvezni izvršni svet in
- druga sredstva, določena s posebnimi predpisi.

Predloženi osnutek zakona pa predvideva poleg teh virov še posojila in sredstva, ki jih lahko dajejo družbenopolitične skupnosti iz svojih proračunov.

Teze za zvezni zakon predvidevajo, naj republiški zakon uredi način oprostitve plačevanja tistih dajatev, za katere republika lahko določa višino in način plačevanja.

Dosedanji zakon o javnih cestah ni določal dejanske razdelitve sredstev, zbranih na območju SR Slovenije med republiko in občinami, pač pa je to urejeval s posebnimi predpisi. Ker zveza ne bo več udeležena pri sredstvih, ki se bodo namensko zbirala za ceste in tudi ne bo več s svojimi predpisi posegala v delitev teh sredstev, je smotrno, da se način razdelitve glavnih virov med občinami in republiko v čim večji meri regulira tako, da se uvede določen mehanizem.

Osnutek je pri konkretni delitvi, po kateri bi občine dobile 100 % od pristojbin na motorna vozila komunalnih delovnih organizacij in vprežnih vozil, 10 % na maloprodajno ceno pogonskih goriv in 25 % od pristojbin, pobranih ob registraciji motornih vozil, upošteval predvsem dolžino javnih cest, ki naj bi jih po novi kategorizaciji upravljale občine.

Poudariti velja, da problem financiranja javnih cest samo z uveljavitvijo avtomatizma delitve sredstev, ki se fiskalno pobirajo zanje, še vedno ne bo rešen, zato bo treba prispevati tudi znatna sredstva iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti in to predvsem za gradnje in večje rekonstrukcije ali pa ustrezno povečati sedanje vire sredstev. Pri občinah bi se za javne ceste lahko v večji meri oziroma zlasti zanje uporabljal tudi dohodek od mestnega zemljišča, ki v razvitejših občinah predstavlja znatna sredstva.

Opozoriti velja na spremenjeno stališče v zvezi z določanjem višine sredstev posameznih virov, kjer naj bi v bodoče zveza predpisovala višino pristojbin od pogonskih goriv in pristojbine za tuja motorna vozila, vse drugo pa republika. Prav tako je potrebna sprememba v tem, da se namenska sredstva za ceste sedaj lahko koristijo tudi za novogradnje in ne samo za vzdrževanje in rekonstrukcije.

Skladno s tem bo nadomestilo ob priliki registracije motornih vozil v bodoče predpisovala republika. To omogoča, da se dokončno uredi vprašanje kmetijskih traktorjev na ta način, da se cestna pristojbina za traktorje, ki se uporabljajo za kmetijske potrebe in lastne prevoze kmetijcev, obremeni z minimalno cestno takso in da se vsi priklopniki teh traktorjev oprostitjo od plačevanja cestnih pristojbin.

V. Gradnja, rekonstrukcija in vzdrževanje javnih cest

Ta del predloženega osnutka je več ali manj tehnične narave in je precej obsežen zaradi tega, ker bo v bodoče zvezni zakon le delno določal tehnične norme in sicer samo za magistralne ceste in avtoceste. Zato je tudi razumljivo, da je bilo treba veliko določb povzeti iz doslej veljavnega temeljnega zakona o javnih cestah in jih prilagoditi novim organizacijskim oblikam. Poleg tega številne določbe urejajo tudi vprašanja, ki so doslej bodisi bila premalo ali pa sploh ne razčiščena. Tako je urejen režim križišč javne ceste z železniško progo ter razmejeni stroški v zvezi z vzdrževanjem teh prehodov, rešeno je vprašanje obstoječih in novih avtobusnih postajališč ob javnih cestah. Čisto novo pa je določilo, ki investitorje javnih cest odvezuje predlagati dokazilo o razpolaganju z zemljiščem bodoče trase javne ceste že v lokacijskem postopku in sicer zaradi tega, ker je trasa ceste lahko točno locirana šele po opravljenem lokacijskem pregledu. Nova so tudi določila o tehničnem pregledu javne ceste in izročitvi prometu, ker teze za zvezni zakon ureditev tega prepuščajo republikam.

Poseben problem je v praksi predstavljalo vzdrževanje oziroma razmejitev kompetenc med občinami in republiko v mestih, skozi katera so potekale ceste I. in II. reda. Zaradi tega osnutek predvideva konkretno rešitev za take primere, ko skozi mesto poteka bodisi magistralna ali regionalna javna cesta, ki se obenem uporablja kot mestna ulica. V bistvu gre v tem primeru za točno določitev kompetenc upravljalca in financerja na takem odseku javne ceste I. oziroma II. reda. Osnutek predvideva, da je v mestih z najmanj 20 000 prebivalci upravljalca praviloma občinska skupščina, v mestih z manj kot 20 000 prebivalci pa je ta odločitev fakultativna. V obeh primerih je pristojna skupnost dolžna prispevati k stroškom vzdrževanja enak delež sredstev, kot znaša vzdrževanje take ceste izven mestnega območja. Pri tem določilo je upoštevano dejstvo, da imajo večja mesta lastno vzdrževalno službo, kateri se zaradi enotnosti vzdrževalnih del na območju mesta lahko poveri tudi odsek javne ceste I. oziroma II. reda.

VI. Uporaba in varstvo javnih cest

V določilih osnutka zakona, ki obravnavajo vprašanje uporabe in varstva javnih cest, gre v glavnem za določitev tega, kaj je na javni cesti in v njeni neposredni bližini še dopustno in kaj ne več ter kako morajo ravnati uporabniki in upravljalci javne ceste, da ji ne škodijo, obenem pa zagotavljajo varen promet. V bistvu gre za dokaj enostavne in jasne norme, ki ne terjajo posebnega pojasnjevanja, vendar so predvsem s stališča varnega prometa na javnih cestah izredno pomembne zlasti zaradi tega, ker je neizpolnjevanje in kršitev teh norm sorazmerno veliko.

Kot pomembnejše velja v tem delu osnutka zakona omejiti določila, ki obravnavajo izjemno koriščenje javne ceste in sveta v njeni neposredni bližini, ki je večkrat škodljivo oziroma povzroča motnje. To so:

— izredni prevozi, ki so na območju naše republike sorazmerno številni in predstavljajo organiziranje prevoza blaga pod izrednimi pogoji, ker predvsem tovor presega maksimalno dovoljeno obremenitev ali normalen gabarid,

— posebna uporaba javne ceste, ki predstavlja izjemo v načelu, se javna cesta sme uporabljati le za promet. Vendar je taka uporaba možna le tedaj, če ne ovira ali ogroža prometa in ni v škodo cesti in njenim objektom,

— gradnja v neposredni bližini javne ceste, to je v varovalnem pasu, ki je dovoljena le pod določenimi pogoji in predvsem za objekte, ki ne predstavljajo posebne ovire.

Vsa ta izredna koriščenja ceste in njenega varovalnega pasu pa morajo biti izrecno dovoljena in škoda, ki je cesti v zvezi s tem bila povzročena, mora biti povrnjena.

VII. Nekategorizirane ceste

Predloženi osnutek zakona o cestah določa v zvezi z nekategoriziranimi cestami samo splošne norme in principe, ki naj veljajo za te ceste, ki so sicer v splošni rabi, niso pa kategorizirane. S temi cestami upravljajo občinske skupščine in sicer po načelih, ki so jih uveljavile za javne ceste III. reda s svojimi predpisi samostojno.

VIII. Inšpekcija javnih cest

Inšpekcije javnih cest I. in II. reda opravlja republiški prometni inšpektorat, neposredno inšpekcijo javnih cest pa opravljajo inšpektorji za javne ceste.

Inšpekcija javnih cest III. reda in nekategoriziranih cest sodi v pristojnost občinskih skupščin.

Osnutek zakona tudi pri teh določilih povzema materijo temeljnega zakona o cestah, ker pač zasleduje težnjo, da naj bo republiški zakon popoln. Zato poleg pristojnosti inšpekcije kot organa določa tudi konkretne naloge oziroma ukrepe inšpektorja za javne ceste.

IX. Prehodne in končne določbe

Prehodne in končne določbe tega zakona bodo izjemoma imele zelo velik pomen. Z njimi je treba pravzaprav regulirati dejanski nastanek in pričetek dela republiške skupnosti za ceste in obenem določiti, kaj se zgodi z dosedanjim upravljalcem — cestnim skladom SRS.

Poleg tega pa naj bi te določbe določile tudi primerne roke, do katerih naj se razne pomanjkljivosti na javnih cestah, ki jih bo novi predpis uredil, tudi dejansko odpravijo; to so neurejena in nepravilno zgrajena avtobusna postajališča, kategorizacija oziroma prekategorizacija javnih cest, nedovoljena ali neprecizirana posebna uporaba javne ceste, ureditev napisov in opozorilnih znakov itd.

MNENJA, STALIŠČA IN PREDLOGI DELEGATOV OBČIN

Delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegat mesta Ljubljana so na svojem 13. zasedanju dne 19. 5. 1971 obravnavali osnutek zakona o cestah in odloku o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji.

V razpravi so sodelovali delegati občin Ajdovščina, Brežice, Gornja Radgona, Grosuplje, Krško, Lenart, Lendava, Ljutomer, Metlika, Mozirje, Murska Sobota, Ormož, Ptuj, Ribnica, Sevnica, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Tolmin

ter delegat občine Ljubljana-Šiška, ki je govoril tudi v imenu mesta Ljubljane in vseh ljubljanskih občin, delegat občine Maribor, ki je govoril tudi v imenu občin Lenart, Ormož, Ptuj in Slovenska Bistrica in delegat občine Sežana, ki je govoril tudi v imenu občine Koper.

Na podlagi 3. točke VII. ustavnega amandmaja in 14. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini SR Slovenije pošilja skupina delegatov, izvoljena na zasedanju, ta stališča republiškem in gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da jih v smislu omenjene določbe ustavnega amandmaja kot pristojna zbora obravnavata in zavzameta o njih svoje stališče.

V splošni razpravi je bilo poudarjeno, da sta osnutek zakona o cestah in pa odlok o razvrstitvi javnih cest bila v občinah deležna velike pozornosti in so bile za njuno obravnavo organizirane številne razprave. V razpravi so podprli precej rešitev, ki se predlagajo v zakonu, hkrati pa so opozorili tudi na več pomanjkljivosti oziroma nedoslednosti v pristopu k urejanju te materije.

A.

V zvezi z osnutkom zakona o cestah so bile kot glavne pomanjkljivosti poudarjene: nezadostna dokumentacija, ponekod prešibka utemeljitev in premalo jasne formulacije posameznih rešitev, čeprav osnutek pomeni sicer korak naprej v prizadevanjih, da se cestam da obeležje javne dobrine. Glede na to, da razvoja cest oziroma politike na področju cest ne moremo gledati samo skozi prizmo posameznih ozkih sektorskih ali zgolj pridobitnih interesov, ampak s stališča družbenoekonomskih interesov našega naroda, je bilo izraženo mnenje, da bi verjetno tak interes mogla delno izraziti predlagana republiška skupnost za ceste v približno taki sestavi, kot se predlaga. Pomembno pri tem pa bi bilo, da bi ta skupnost izhajala pri svojem delu iz res objektivnih kriterijev in da bi znala razviti potrebno iniciativo v vseh delih slovenskega ozemlja. Pretekla praksa nam namreč zelo izrazito kaže, kako krepko dopolnilo k razvijanju cest so pomenile širše akcije in iniciative in kako negativno je bilo, če se je pri tem čakalo predvsem na sredstva iz centra. Izhodišča in kriteriji za kategorizacijo cest, ki so v osnutku zakona postavljeni, v glavnem upoštevajo načela diferenciranega razvoja cest. V teh načelih je dana prednost smerem, ki dajajo hitrejše in tudi večje družbenoekonomske učinke, žal pa se v samem zakonu in odloku nekatere postavke pojavljajo kot kontradiktorne tem zaključkom. Nekatere konkretizacije v osnutku so namreč v konfliktu s samimi načeli zakona in obrazložitvijo, v marsičem pa tudi z osnutki drugih dokumentov, ki so v izdelavi, oziroma ki so že sprejeti. Tu gre predvsem za konflikt na področju predpisov, ki urejajo obveznosti občin glede občinskih cest, cest III. reda in pa nekategoriziranih cest, in glede načina financiranja. Predvsem gre za necelovito obravnavanje tega problema, ker ne razpolagamo s kalkulacijami in zlasti nimamo argumentov, iz katerih bi se videla vzročna povezanost med posameznimi vrstami dohodkov, ki se po tem osnutku dajejo posameznim občinam, in pa med stroški, ki jih občine imajo pri zagotavljanju takega funkcioniranja cest, kot jim ga nalaga sam zakon. Kot edini kriterij se jemlje delež na dohodkih in s tem postavlja v ospredje izključno pridobitni karakter na področju cest. To prav gotovo mora biti eden izmed kriterijev, ker nas orientira na vprašanje gospodarske logike tudi v to smer dejavnosti in spodbuja iniciativo ter orien-

tacija lastne sile. Kriterij dohodka pa ni povsem objektivni odraz donosnosti neke ceste v režimu, ki danes obvlada, zlasti kolikor gre za manjša območja. V zvezi s tem se postavlja tudi vprašanje regionalne skupnosti za ceste, ki ga osnutek zakona morda preveč mimogrede obravnava, čeprav intenzivnost prometnih tokov, ki nastaja med posameznimi občinami in pa dejstvo, da se zelo močno prepletajo viri sredstev in obveznosti, zahtevajo večje sodelovanje in bolj konsistentno rešitev vprašanja regionalnih skupnosti. To se postavlja tudi zaradi tega, ker so v praksi dohodki večkrat drugače locirani kakor so locirani izdatki. Zato bi bilo prav, če bi čimprej prišli do regionalnih skupnosti, kot so predvidene v zakonu. Po drugi strani pa je v osnutku zanemarjena bodoča gospodarska funkcija ceste v primerih, ko gre za aktiviranje neodprtih območij in povsem zanemarjena ekonomsko socialna funkcija ceste, ki pa je sicer v drugih dokumentih, zlasti zakonu o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij, močno poudarjena. Gre predvsem za manj razvita območja, ki skoraj po pravilu prevzemajo največ občinskih cest, kjer so skoraj po pravilu te ceste tehnično na najnižji stopnji in ki imajo skoraj po pravilu tudi najmanj sredstev. Zaradi tega bi solucija, naslovljena izključno na udeležbo na dohodkih, povzročila potenciranje neenakomernosti in pa seveda to, da bi se reprodukcija vršila hitreje na razvitejših in še počasneje na manj razvitih področjih. Kompleksen pristop k reševanju tega vprašanja bi bil mogoč v tem, da imamo pred očmi gospodarski princip, to se pravi dohodek v ožjem, kratkoročnem smislu, vendar pa moramo hkrati zagotoviti materialne možnosti občinam za vsaj minimalno izvajanje obveznosti do ceste kot javne dobrine. Zato bi prek instrumentarija delitve dohodkov morali po enotnih merilih zagotoviti sredstva za vzdrževanje cest z določenimi posegi skupnosti tistim občinam, ki bi imele manj dohodkov, kot bi jih potrebovale za kritje stroškov cest. Kar zadeva pospeševanje razvoja nerazvitih, pa bi morali še v okviru republiške skupnosti za ceste posebej formirati sredstva za modernizacijo cest v teh občinah na podlagi programov razvoja teh občin. Nalogo, da vodi posebno skrb glede nerazvitih, nalaga tudi cestnemu skladu oziroma skupnosti sam zakon o nerazvitih.

Posebno vprašanje je, ali so posamezne vrste dohodkov, s katerimi se v osnutku operira, resnično tudi funkcija stroškov, ki nastajajo pri uporabnikih teh dohodkov in obratno: ali izražajo dohodki, ki se predvidevajo, v resnici tudi stroške ali ne. Gre za to, da je promet bencina zelo pod vplivom razlik v cenah med posameznimi državami, trenutno je situacija taka, da je v Avstriji revalorizacija šilinga, Avstrijci kupujejo precej bencina v obmejnih predelih, vprašanje pa je, koliko časa bo to trajalo. Trenutna situacija v Italiji pa je taka, da so Italijani zgradili črpalke oziroma postavili nižje cene v obmejnih predelih in je vprašanje, kako bodo sedaj Italijani kupovali še bencin v slovenskem delu. Skratka, bencin je zelo pod vplivom teh razlik, raznih tržnih oscilacij in podobno in zaradi tega je vprašanje, če je iztržek za bencin v resnici odraz funkcioniranja ceste, stroškov, ki se pojavljajo na cestah in če je v vzročni zvezi s tem. Promet plinskega olja ima nekaj podobnih karakteristik kot bencin, čeprav je morda to objektivnejši kriterij, ker promet z nafto ni predmet špekulacij zaradi različnih cen v posameznih državah, razen tega pa si tovorna vozila praviloma ne izbirajo smeri sama. Zaradi tega je ta vrsta dohodkov bolj neposredno odvisna od stroškov in obveznosti, ki nastajajo na teh cestah, kot pa bencin. Pomanjkanje teh osnov v osnutku zakona onemogoča, da bi zavzeli definitivno in resnično objektivno stališče do dohodkov, oziroma ocenili, koliko ustrezajo odgovornostim oziroma nalogam občin. Zaradi tega je bilo predlagano, da se

pripravi dokumentacija, iz katere bi bilo razvidno stanje in ki bi verjetno morala upoštevati, da se v večji meri decentralizirajo tiste vrste dohodkov, ki so bolj neposredno odvisne od občinskih funkcij, tako da bi se tista vrsta dohodkov, ki je v manjši meri odvisna od občinskih funkcij, morala v večji meri uporabljati kot sredstvo za to, da se razlike zaradi neenakomerne razvitosti mreže črpalk odpravijo. (Delegat občine Maribor, ki je govoril tudi v imenu občin Lenart, Ormož, Ptuj in Slovenska Bistrica.)

Konkretne pripombe:

7. člen:

Predlagano je bilo, da se v prvem odstavku kot magistralne ceste upoštevajo tudi mestne ceste, ki služijo za prevajanje glavnih prometnih tokov. V drugem odstavku pa naj bi se kot regionalne ceste upoštevale tudi mestne ulice, ki imajo poseben pomen za promet ter se navezujejo na magistralne ceste.

Za tretjim odstavkom je bil predlagan nov odstavek, ki se glasi:

»Mestne ceste in ulice, ki so po določenih prvega in drugega odstavka tega člena magistralne in regionalne ceste, določi republiška skupnost za ceste sporazumno s pristojno občinsko skupščino, v mestih, ki imajo več občin pa z mestno skupščino. Kolikor se republiška skupnost za ceste in občinska oziroma mestna skupščina ne sporazumeta, odloči o tem vprašanju dokončno Skupščina SR Slovenije.«

V zadnjem odstavku pa bi naj predvideli, da določi lokalne ceste v mestih, ki imajo več občin, mestna skupščina (Ljubljana).

V obrazložitvi teh predlogov je bilo poudarjeno, da ni v osnutku zakona o cestah kljub številnim pripombam k prejšnjim osnutkom ustrezno oblikovan pojem mestne ceste in ulice, ki poteka skozi naseljene kraje oziroma predstavlja v prometnem sistemu cestni križ in povezavo magistralnih in regionalnih cest. Pomen teh cest predstavlja največje prometne obremenitve in največji obseg prometa v Sloveniji je tako evidenten, da ga ni mogoče obravnavati v občinskem merilu oziroma kot lokalno problematiko. To vprašanje bi imelo lokalni pomen samo takrat, ko bi v naših mestih in naseljih mestnega značaja imeli zgrajen sistem obvoznih cest. S predlagano rešitvijo bi dokončno rešili problem mestnih cest in ulic njihove posebne funkcije pri poteku magistranih in regionalnih cest, ki potekajo skozi naseljene kraje.

V zvezi s kriteriji za kategorizacijo cest je bilo v razpravi opozorjeno tudi na vprašanje upravljanja, vzdrževanja in financiranja režima na mednarodnih in meddržavnih prehodih. Odlok o razvrstitvi cest npr. omenja odcep do mednarodnega prehoda, kaj pa je za mednarodnim prehodom, ker je npr. na mostu na Muri in dalje še naša polovica cestišča na samem mostu, ni urejeno. Zato bi morali določiti obveznost vzdrževanja cest do tiste točke, do kamor sega dolžnost vzdrževanja in urejanja vseh vprašanj s strani sosednje države. Pri tem ne gre samo za cestišče, temveč tudi za druge naprave na tem prehodu, javno razsvetlavo idr. Zato je bilo predlagano, da se to vprašanje posebej prouči ali uredi v zakonu ali nekem podzakonskem predpisu. (Gornja Radgona)

13. člen:

V tem členu je določeno, da lahko cestna skupnost oziroma republiška skupnost ustanavlja lastne tehnične enote. Pri tem se postavlja vprašanje smotrnosti teh enot ob hkratnem obstoju cestnih podjetij (14. člen). (Lenart)

20. člen:

V tem členu je v 1. odstavku dana možnost, da se rekonstrukcijska dela in novogradnje oddajajo z javnim natečajem, oziroma po predpisih o graditvi investicijskih objektov. V drugem odstavku pa je določena izjema za cestna podjetja. Če so cestna podjetja delovne organizacije, ki delujejo po principu dohodka, potem se zdi povsem normalno, da ne bi smelo biti za cestna podjetja nobenih izjem. Zato naj bi se drugi odstavek črtal. Postavlja pa se tudi vprašanje, ali ne bi kazalo tudi za vzdrževalna dela, ki se oddajajo cestnim podjetjem (13. člen), uvesti take kriterije, ki bi upoštevali ekonomske zakonitosti ponudbe in povpraševanja. (Lenart)

24. člen:

V zvezi z nalogami republiške skupnosti za ceste je bilo v razpravi opozorjeno na zadnji odstavek, ki določa, da ta skupnost seznaniti občine oziroma regionalne skupnosti za ceste s svojimi programi in jim omogoči, da dajo predloge itd. Ker je samo seznanjenje premalo, bi bilo prav, da bi taki dokumenti, ki so pomembnejši, bili obvezno dani v javno razpravo tudi občinam, katere bi naj dale tudi konkretne predloge. (Lenart)

26. člen:

V zvezi s sestavo skupščine republiške skupnosti za ceste je bilo omenjeno, da bi moral zakon vsaj okvirno določiti, kolikšna naj bo udeležba predstavnikov občin v republiški skupnosti za ceste. Od celotnega števila članov skupščine bi bilo morda primerno, da bi bilo vsaj tretjina predstavnikov občin, da se na ta način zagotovi vpliv predstavnikov občin v skupščini. (Slovenska Bistrica)

Način financiranja cest (36. člen)

Razprava o načinu financiranja cest je bila izmed vseh vprašanj, ki jih zakon obravnava, najbolj živahna in zavzeta. Delegati so izrazili številne pomisleke in pripombe na rešitev, ki je predvidena v 36. členu osnutka in poudarjali, kakšne posledice utegne imeti na položaj posameznih občin in seveda tudi na nadaljnje vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo cest, za katere bi morale poslej skrbeti občine. Predlagani sistem financiranja ne upošteva vseh potrebnih elementov in bi bilo zaradi tega potrebno čimprej pripraviti analizo o finančnih posledicah predlaganih rešitev ter hkrati oblikovati sistem financiranja, ki bo kompleksno upošteval družbenoekonomske potrebe po vzdrževanju ter modernizaciji obstoječe cestne mreže in po njenem razširjanju, ob upoštevanju realnih ekonomskih možnosti občin, regij in republike.

V zvezi s tem je bilo posebej opozorjeno na neskladnost osnutka zakona z zakonom o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. V 5. členu tega zakona je namreč določeno, da cestni sklad Socialistične republike Slovenije določi v svojem srednjeročnem in letnem planu sredstva za osrednje ustrezne investicije infrastrukturnih objektov na manj razvitih območjih. Po osnutku pa sklad skrbi le za ceste 1. in 2. reda in tako obveznost sklada oziroma republike do posameznih manj razvitih občin odpade, ker pridejo ceste 3. reda v občinsko pristojnost. Po drugi strani pa je iz obrazložitve zakona o cestah razvidno, da prenesena sredstva na občine ne bodo zadostovala za financiranje cest in bo zato potrebno prispevati tudi znatna sredstva iz proračunov družbeno-političnih skupnosti. Postavljeno je bilo vprašanje, kako si

predlagatelj osnutka zakona zamišlja financiranje v nerazvitih občinah, ki so že dosedaj životarile na robu obstoja. Postavlja se tudi vprašanje njegove skladnosti z 10. členom zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji, po katerem je družbeno-politična skupnost, ki prenaša na drugo družbeno-politično skupnost določene pristojnosti in naloge, dolžna zagotoviti potrebna sredstva. Po osnutka zakona o cestah bo pa to načelo samo formalno realizirano, ker sredstva zato ne bodo zadoščala za uspešno financiranje bodočih lokalnih cest in bo zato v občinah prišlo do resnih težav. (Grosuplje, Lendava, Ormož)

V razpravi je bila kritizirana rešitev, po kateri bi bila za vzdrževanje cest v občini praktično namenjena le sredstva od prodanega goriva. Ugotovljeno je bilo, da imajo ljubljanske in pet drugih občin v Sloveniji okrog 75 % prometa z gorivi, kar kaže, da bo drugih 50 občin dobilo le malo sredstev. Ni pomembno tudi to, da si zadržuje cestni sklad ali bodoča cestna skupnost tiste ceste v posameznih občinah, ki so že modernizirane in v katere so posamezne občine vložile že precej svojih sredstev. Zato naj se sistem financiranja še enkrat skrbno prouči in na tej podlagi pripravi predlog ustrežnejših rešitev. (Ajdovščina, Krško, Lendava, Ljutomer, Metlika, Slovenske Konjice)

Konkretno je bilo predlagano, naj bi se delež občin povečal od 10 na 15 % (Koper, Sežana) oziroma bi se naj tako zbrana sredstva na celotnem ozemlju republike združevala in se potem delila ali po kriterijih, kot jih ima sedanjí cestni sklad SRS, oziroma ob upoštevanju dolžine cest. Prav tako je bilo predlagano, da bi od pobranih pristojbin za cestna motorna vozila občine dobile 50 %. (Lenart, Lendava, Mozirje, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice)

V razpravi je bilo predlagano, da bi za vzdrževanje cest — poleg predvidenih — namenili še sredstva od registracije prikolic in traktorjev za lastne potrebe, katerim se predloženi osnutek odpoveduje (Tolmin) oziroma da se za izgradnje cestnega omrežja namenijo vsi prometni davki od prodanih motornih vozil in še del maloprodajnega davka (Brežice). Občine naj bi dobile za javne ceste 10 % zneska od pristojbin na ceno bencina (ne od cene bencina) ter 50 % dohodkov od pristojbin za cestna motorna vozila, nemogoče pa je, da bi morali (kot je predvideno v obrazložitvi osnutka) za ceste uporabljati tudi prispevek od dohodka iz mestnega zemljišča. (Ljubljana)

38. člen:

Glede cest, ki jih krajevne skupnosti bodisi vaščani ali meščani hočejo sami zgraditi na hitro, s krajevnimi samoprispevki, je bilo izraženo mnenje, da ne bi smel zakon vztrajati, da bi tudi za take lokalne ceste morali imeti vse elaborate in vso tehnično dokumentacijo ter k temu tudi vse ostale zadeve, ki so v zvezi z investicijo, to je obvezni garancijski polož, obvezno deponiranje sredstev, potem sredstva za energetiko itd. Vse to bi za take, manj pomembne lokalne ceste lahko odpadlo. (Ljutomer)

57. člen:

Drugi odstavek naj bi se spremenil tako, da bi se glasil:

»Presežne gradbene stroške po prvem odstavku tega člena trpi družbeno-politična skupnost, katere organ je zahteval izvedbo takih del, ki so večja kot gradnja ceste po elementih, določenih v 39. členu tega zakona.« (Ljubljana)

64. člen:

Ta člen naj bi se spremenil tako, da bi se glasil:

»Na odseku magistralne in regionalne ceste, ki poteka skozi naseljene kraje, je republiška skupnost za ceste dolžna vzdrževati in urejati vozišče v celotni širini.« (Ljubljana)

B.

K odloku o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji so imeli delegati naslednje pripombe:

K 3. členu: V razpravi je bil dan predlog, da razvršča odlok ceste le v tri kategorije, ne pa da deli regionalne ceste v dve skupini (Gornja Radgona, Ptuj) oziroma, da odlok o razvrstitvi cest sprejme republiška skupnost za ceste, ko bo ustanovljena. Glede seznama javnih cest posameznih kategorij pa so imeli delegati naslednje pripombe:

Delegat občine Ajdovščina je predlagal, da se kot regionalna cesta II določi namesto odseka od Predmeje do Ajdovščine odsek Predmeja—Col, ker bi bil s tem dosežen v bistvu isti namen, medtem ko bi bili stroški ureditve in vzdrževanja tega odseka manjši (cesta 311).

Delegat občine Brežice je dal nekaj splošnih pripomb na razvrstitev cest. Menil je, da prav gotovo ni sporna uvrstitev cest t.i. cestnega križa med magistralne ceste, o večini drugih pa bi bilo mogoče razpravljati. Konkretno pa je menil, da niso ustrezno kategorizirane ceste Slovenska Bistrica—Čatež (225, R I), cesta Ljubljana—Trbovlje—Zidani most (222, R I), ter Škofljica—Kočevje—Delnice (214, R I), zato bi bilo treba uvrstitev teh cest proučiti. Nerazumljivo pa je, zakaj nista z obsoveljske ceste (225) upoštevani povezavi Bistrica ob Sotli—Kumrovec in Bizeljsko—Klanjec kot dve močno frekventirani cesti (kategorizirani naj bi bili kot regionalni).

Delegat občine Gornja Radgona je predlagal, da se cesta z mednarodnega prehoda Kuzma in iz močno frekventiranega mednarodnega prehoda Gornja Radgona prek Radencev in Ptuja proti Zagrebu, torej cesta, ki povezuje državno mejo Jugoslavija—Avstrija na dveh mestih in je najkrajša pot na Hrvaško, prekategorizira v regionalno cesto I. reda. V Slovenskih goricah pa bi morala biti razvrščena kot regionalna cesta iz Lenarta prek Gradišča v Gornjo Radgono, ki je gospodarsko in posebej turistično pomembna.

Delegat občine Krško je predlagal, naj bi se predlagani potek regionalne ceste II. reda Impolca—Raka—Mušičja vas—Kostanjevica spremenil v toliko, da bi ta potekala od Impolce prek Rake do Smlednika, to je do priključka na magistralno cesto Ljubljana—Zagreb, od tu naprej do Kostanjevice pa naj bi ostala lokalna cesta, to je cesta III. reda. Namesto te povezave z območjem Kostanjevica in širšega območja Krke kot pomembnega turističnega centra Dolenjske je predlagal, da se razvrsti cesta III. reda Raka—Velika vas—Drnovo in od tu oziroma od priključka na magistralno cesto pri Drnovem prek Krškega polja do Križaja kot regionalna cesta II. reda, zaradi potreb kmetijskega in turističnega gospodarstva. Glede na predvidene cestne povezave iz Hrvaške prek Gorjancev pa je predlagal, da bi se cestni potek Kostanjevica—Oštre—Polom kategoriziral v regionalno cesto II. reda in se na meji med Hrvaško in Slovenijo povezal s cesto, ki je programirana na hrvaški strani in se tam že modernizira. Strinjal se je s predlogom cestnega odseka Podsreda—Senovo—

Krško—Brežice—Dobova kot regionalne ceste II. reda s pripombo, da se odsek prek mostu Krško na zasavsko magistralno cesto jasneje opredeli oziroma oštevilči, da bo jasno, da se odcep regionalne ceste II. reda na odseku Podsreda—Senovo—Videm—Pohonca—Brežice priključi v Krškem na cesto št. 115. Nadalje je bilo predlagano, da bi bil potek ceste Brestanica—Blanca—Sevnica—Breg tako prekategoriziran v regionalno cesto II. reda. Ta poteka ob vznožju nerazvitega kozjanskega območja, ki veže večji del Bohorja z občinskimi spodnjezasavskimi centri; ta cesta bo pomembna tudi za razbremenitev prometa na zasavski magistrali in tudi v turističnem pogledu na območju Bohorja in Lisce.

Delegat občine Lendava je predlagal, da se odsek Dolnja Bistrica—Srednja Bistrica na poteku ceste Turnišče—Renkovci—Razkrižje—Ljutomer ne karakterizira kot cesta R II, temveč da gre cesta naravnost od Turnišča na Črenjšovce in na reko Muro.

Delegat občine Ljutomer je predlagal, da bi tudi cesto, ki povezuje Ljutomer in Razkrižje ter del odcepa, ki se povezuje s Hrvaško, vključili med regionalne ceste (I ali II).

Delegat občine Metlika je opozoril na hrvaški oziroma skupni plan »Kolpa«, ki predvideva nekatere mejne cestne povezave, ki bi jih bilo treba upoštevati tudi pri sedanjem razvrščanju cest.

Delegat občine Mozirje je omenil, da se v odloku kot regionalne ceste opredeljujejo tudi nekatere manj važne in celo gozdne ceste, npr. Logarska dolina—Pavličovo sedlo, kjer je maloobmejni peš prehod. Po drugi strani pa je cesta Nazarje—Gornji grad izpadla iz kategorizacije kot republiška cesta, čeprav predstavlja na področju občine in tudi v tranzitu prek Kamnika z Ljubljano dejansko in trenutno edino uporabno smer. Na to cesto gravitira prek 4000 prebivalcev, ki prebivajo v 19 večjih in manjših naseljih. Razen tega odpade na to cesto prek 30 % celotne lesne mase v Zgornji Savinjski dolini, kar znaša letno prek 14 000 kubikov. Zato naj bi se cesta Nazarje—Gornji grad prekategorizirala v regionalno cesto II. reda.

Delegat občine Murska Sobota je opozoril na redkost cestne mreže v Prekmurju. Predlagal pa je, da se podaljšek regionalne ceste I. reda št. 225 do Beltinec prek Dobrovnika do državne meje z Madžarsko, kjer pa komaj lahko beležimo lokalni promet, mejnega prehoda pa ni in ga tudi po vsej verjetnosti tudi ne bo, uvrstil v nižjo kategorijo. Zaradi predvidene izgradnje glavne cestne povezave Madžarske z Zagrebom in Reko prek Lendave pa naj bi prekategorizirali sedanjo cesto št. 229 v magistralno. Ker prevzema cesta od mejnega prehoda z Avstrijo (Kuzma) tudi promet iz Radgone in Šentilja in pomeni najkrajšo povezavo z morjem, je predlagal, da bi cesto št. 368 prekategorizirali v cesto I. reda. Obe omenjeni cesti pa bi morali na Goričkem dobiti medsebojno povezavo od Mačkovec do Kuzme. S tem bi dobili tudi povezavo dveh mejnih prehodov, Goričkemu pa dali prepotrebno prometno žilo.

Delegat občine Ormož je predlagal, da se dodatno razvrsti ta med regionalne ceste drugega reda še cesti Središče—Ljutomer (60/29) in cesta Ormož—Tomaž—Ljutomer (60/23) ter da se po dosedanji razvrstitvi regionalna cesta I. reda na poteku Ptuj—Ormož v Središče spremeni v magistralno cesto kot sestavni del magistralne ceste, ki povezuje srednjo in zahodno Evropo prek Viča, Dravograda, oziroma Maribora in Šentilja, Ptuja, Ormoža, Varaždina, Osjeka in naprej Beograda do Bližnjega vzhoda. Za ostali dve cesti, ki sta bili predlagani za uvrstitev v regionalne ceste II. reda, je poudaril, da izpolnjujeta kriterije odloka za regionalno razvrstitev v cesto II. reda in sicer tako glede funkcije

ceste kot po politično teritorialni delitvi, po urbanizaciji in naseljenosti in po pomenu v prometu, po izvoru cilja prometa, po obsegu prometa in po pomenu za turizem.

Delegat občine Ptuj je v imenu podravske občine glede ceste od Dravograda prek Maribora, Ptuja, Ormoža in v podaljšku v smeri Varaždina predlagal, da se tudi na poteku od Ptuja do hrvatske meje pri Varaždinu prekategorizira v magistralno cesto, ker je ta cesta širokega značaja, povezuje več držav, celotno obdravsko in nižje obdonavsko področje, pomembne gospodarske centre in prevzema že po tradiciji velik promet v smeri vzhodna—zahodna Evropa. Predlagal je tudi preuvertitev regionalne ceste št. 367 Cmurek—Lenart—Ptuj—Majšperk—Rogatec v regionalno cesto I. reda.

Delegat občine Ribnica je v zvezi s cesto 210, se pravi glavno cesto, ki povezuje južno Dolenjsko, Ribniško in Kočevski bazen z magistralo pri Rakeku oziroma Planini povedal, da je to edina cesta, ki je bila kot cesta II. reda sedaj uvrščena v cesto I. reda. Vendar je sama lokacija oziroma teren, po katerem je speljana, tak, da ne ustreza niti za cesto III. reda. Zaradi tega je že predlansko leto občinska skupščina Ribnica dala predlog republiškem cestnemu skladu, naj se trasa te ceste preloži na južno stran, in sicer prek Vabuke in s povezavo pri Studencu na sedanjo traso ceste 210. Kolikor pa ta cesta ne bo osvojena in bodo investicije veliko dražje, kot pa bi bile s preložitivijo ceste, pa občina vztraja, da se glede na pomembnost in obremenjenost cesta Studenec—Nova vas—Hrib prekategorizira kot cesta II. kategorije.

Delegat občine Sevnica je imel pripombe v zvezi s cesto III. reda Breg—Sevnica—Blanca—Brestanica, dosedanjo cesto III. reda Tržišče—Krmelj—Šentjanško—Tomaž in dosedanjo cesto III. reda Bistrica—Krmelj. Ob upoštevanju kriterijev v osnutku odloka bi morale biti navedene ceste razvrščene med regionalne ceste, saj povezujejo občino Sevnica z občino Laško, Krško in Trebnje ter mesta in kraje z več kot 400 prebivalci, Šenjanž, Krmelj, Loka, Blanca, Radeče, Brestanica, po funkciji prometa pa so zelo frekventne.

Delegat občine Sežana je postavil vprašanje, ali so bili kriteriji za razvrstitev cest, s katerimi se sicer strinjajo, na enak način upoštevani pri razvrščanju cest v posameznih občinah in posameznih območjih. Postavlja se namreč vprašanje, kako je mogoče, da je cesta Lipica—Loka—Divača po predlogu kategorizirana v regionalno cesto II. reda, če vemo, da mejni prehodi na bloku Lipica rastejo od 1965, ko smo imeli 114 000 prehodov potnikov, v letu 1970 pa nekaj čez 1 200 000 potnikov, motorna vozila pa od malenkostnega prehoda na prek 600 000 motornih vozil letno. Zelo nerazumljiva je tudi kategorizacija ceste Senožeče—Sežana, ki je del ceste E 93. Po predlogu naj bi to postala regionalna cesta I in naj bi cesta Divača—Sežana postala magistralna cesta, čeprav ne ustreza niti magistralni cesti niti regionalni cesti II. Imamo pa na mednarodnem bloku Fernetiči letno okrog 14 milijonov prehodov potnikov, ki se v glavnem prerivajo v notranjost Slovenije in drugam po evropski cesti 93. Nadalje se ni mogoče strinjati s kategorizacijo ceste Štorje—Vrabče—Podnanos, ki bi po tem predlogu postala lokalna cesta, povezuje pa celo vrsto naselij na gorskem hrbtu med Vipavsko dolino in Krasom in pa dve občini — Sežano in Ajdovščino. Predlagano je bilo, da bi cesta Sežana—Lipica ne postala lokalna cesta, tako kot se predlaga, ampak da bi postala regionalna cesta II. Ravno tako naj bi dobil značaj regionalne ceste II odcep proti Škocjanskim jamam. Težko je tudi razumeti kategorizacijo ceste Krvavi potok—Rupa, ki sicer ni cesta I. reda, je pa izredno močno frekventirana, saj je na mejnem prehodu v

Krvavem potoku v letu 1970 prešlo mejo 13 milijonov potnikov in 4 milijone motornih vozil.

Delegat občine Slovenska Bistrica je poudaril, da je bilo po dosednji kategorizaciji v občini 105 km cest I., II. in III. reda, po novem predlogu pa bi imeli samo 68 km magistralnih in pa regionalnih cest I. in II. reda. Zlasti se v občini ne strinjajo v celoti z razvrstitvijo v regionalne ceste II. reda, ker imajo še pomembne ceste, ki je glede na določila v osnutku zakona o javnih cestah bilo mogoče uvrstiti v to kategorijo. Predvsem je to cesta Slovenska Bistrica—Oplotnica, ki je velikega gospodarskega in strateškega pomena. Nadalje je bilo predlagano, da se uvrsti med regionalne ceste II. reda tudi cesta Pragersko oziroma Spodnja Polskava—Zgornja Polskava, ki veže magistralno cesto Maribor—Ljubljana in regionalno cesto I. reda Ptuj—Slovenska Bistrica. Regionalna cesta II. reda bi lahko bila tudi cesta Lokanja vas—Ptujška gora, ki povezuje več občin in sosednjo republiko Hrvaško ter zajema področje, kjer prebiva prek 4000 občanov, ter cesta Slovenska Bistrica—Šmartno v Pogorju. Ker je bilo v razpravi o odloku mnogo pripomb, je menil, da bi bilo bolj primerno, da se odlok začasno odloži z dnevnega reda zasedanja skupščine, na kar naj bi ga predložili občinskim skupščinam v razpravo.

Št.: 34-49/71

Ljubljana, 26. 5. 1971

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora sta na skupni seji dne 26. maja 1971 obravnavala osnutek zakona o cestah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V uvodni obrazložitvi je predsednik predlagatelja poudaril, da izhaja osnutek zakona o cestah iz predlaganih ustavnih amandmajev in da je usklajen z osnutkom zveznega zakona o cestah. Od sedanjega zakona o cestah se osnutek razlikuje v glavnem v: načinu kategorizacije cest, načinu financiranja in načinu tretiranja javnih cest, ki so po osnutku družbena lastnina v splošni rabi. Osnutek poskuša biti sinteza različnih teženj, ki se pojavljajo v Sloveniji glede cestnega gospodarstva. Predstavnik predlagatelja je poudaril, da so dosedanje razprave že pokazale, da je način financiranja v osnutku še nedodelan in da bo zato treba pripraviti analizo o financiranju cestnega gospodarstva ter na njeni osnovi dopolniti osnutek.

V načelni razpravi sta odbora pozitivno ocenila predloženi osnutek, ker pomeni precejšen napredek na področju cestnega gospodarstva in prinaša več reda na to področje. Ugotovila sta tudi, da osnutek upošteva nekatere dosedanje razprave in mnenja, ki so bila izražena o tem problemu v skupščinskih telesih.

Odbora sta bila enotnega mnenja, da izhajajo več ali manj vsi problemi cestnega gospodarstva iz dejstva, da namenjamo za ceste premalo denarja. Teh problemov ne bo rešil še tako idealen zakon ali sistem, zato si je treba prizadevati, da se sredstva povečajo. Pri tem je bilo tudi poudarjeno, da moremo računati na večja sredstva le ob hkratni skrbi za povečano moč slovenskega gospodarstva, posebej proizvodnje, iz katere ta sredstva izhajajo. Glede na tak pomen sredstev sta odbora menila, da je prav poglavje o sredstvih v osnutku

najbolj šibko obdelano. Poslanci so mišljenja, da bi morala vsa sredstva, zbrana iz prometnega davka od goriva, ki presega splošno prometno stopnjo prometnega davka in pripadajo republiko, biti namenjena izključno za potrebe prometnih komunikacij. Zahtevali so, da se v obrazložitvi poda kvantifikacija predvidenih sredstev za ceste in njihova delitev na občine in republiko. Prav tako naj se precizno določi instrumentarij delitve teh sredstev med občine, pri čemer nekateri poslanci niso bili za to, da se sredstva, pridobljena s prodajo goriva, delijo izključno po principu mesta prodaje, temveč da se upošteva tudi dolžino lokalnih cest v posameznih občinah in nekatere druge kriterije. Kazalo bi razmisliti o tem, da se prometni davek od prodaje motornih vozil plača v mestu registracije vozila.

Odbora sta tudi v načelu podprla predlagani sistem upravljanja s sredstvi za ceste, čeprav so nekateri poslanci menili, da zagotavlja sedanji sistem več samouprave. Enotna pa sta odbora bila zoper pomisleke združenja cestnih podjetij, po katerem je republiška skupnost za ceste odveč in po katerem bi morali sredstva prenesti neposredno na cestna podjetja. Ob tem je bila izražena misel, da bi morali zagotoviti večjo ekonomičnost poslovanj cestnih podjetij in onemogočiti prelivanje sredstev, ki so namenjena za ceste, na osebne dohodke in skupne potrebe cestnih podjetij prek določene mere. Vsekakor pa je treba zagotoviti čimvečji vpliv družbe na gospodarjenje s temi sredstvi.

Odbora sta enotno podprla določbo zakona, ki določa, da so ceste družbena lastnina v splošni rabi in zavrnila mnenje skupnosti cestnih podjetij, da so to gospodarski objekti v splošni rabi.

V nadaljevanju načelne razprave sta bila odbora mnenja, da je treba problem cestnega gospodarstva obravnavati v luči celotnega prometnega kompleksa in da moramo izkoristiti tudi druge prometne objekte, zlasti železnico ter na ta način razbremeniti cesto. V zvezi s tem je bil podan predlog, da se osnuje poseben organ, ki bo stalno usklajeval in strokovno reševal probleme prometa.

Izraženi so bili pomisleki zoper določbo, po kateri lahko skupnost za ceste ustanavlja svoje lastne tehnične enote. To bi lahko pomenilo na eni strani neracionalno ustanavljanje novih podjetij, po drugi strani pa bo to združevalo investitorja in izvajalca v eni osebi; to pa je misel združenja cestnih podjetij, ki sta jo odbora zavrnila. Zakon naj bolj dosledno kot osnutek loči gospodarske dejavnosti na cesti (rekonstrukcijo in novogradnje) od vzdrževanja, ki ima povsem drugačen karakter. Prav tako naj poleg tehničnih normativov za posamezne vrste cest določi tudi dobo, za katero se cesta gradi.

Sprejet je bil predlog, da republiška skupščina na ustrezen način vpliva na vsebino zveznega zakona o cestah in sicer v smislu predlaganega osnutka in pripomb nanj. Na koncu sta bila odbora mnenja, da je treba predvidene sankcije k IX. poglavju poostriti, če obstojajo za to pravne možnosti.

V razpravi k posameznim členom osnutka zakona sta odbora sprejela naslednje pripombe:

K 7. členu: Besedilo prvega odstavka naj zagotovi, da se med magistralne ceste štejejo tiste mestne ceste, ki služijo za prevajanje glavnih prometnih tokov. Isto velja za drugi odstavek, kjer je treba med regionalne ceste šteti tudi tiste mestne ulice, ki imajo poseben pomen za promet ter se navezujejo na magistralne ceste.

Glede na zgoraj predlagano spremembo je treba dodati določbo, po kateri mestne ceste, oziroma ustrezne ulice, določi skupnost za ceste skupno s pri-

stojno občinsko skupščino oziroma mestnim svetom. Spore naj bi reševal izvršni svet ali posebna arbitraža.

V zadnjem odstavku bi bilo treba dodati, da določa lokalne ceste in nekategorizirane ceste v mestih, ki imajo več občin, skupščina mesta.

S temi dopolnitvami bi dosegli, da se magistralne ceste v mestih ne prekinjajo in da se odpravijo nejasnosti glede vzdrževanja nekaterih mestnih cest in ulic.

K 11. členu: Dosledno naj se uporablja termin magistralnih, regionalnih cest, če smo se zedinili za to terminologijo. Ta pripomba smiselno velja tudi za ves osnutek.

Bolj natančno bi bilo treba definirati pojem upravljalca cest, ker se ta pojem v zakonu še velikokrat pojavlja.

K drugemu odstavku dodati na koncu še »... ali drugih predpisov.«, kar bi omogočilo, da tudi drugi predpisi določijo vire financiranja.

K 13. členu: Presoditi je treba, ali je smotrno, da sme republiška skupnost za ceste ustanavljati lastno tehnično enoto.

K 14. členu: Glede na značaj vzdrževanja cest bi kazalo besedilo tega člena popraviti tako: »Cestno podjetje je gospodarska organizacija, ki opravlja dejavnosti posebnega družbenega pomena...«.

K 15. členu: Položaj cestnega podjetja je treba okrepiti. Ker je cestno podjetje dolžno skleniti pogodbo o vzdrževanju, mu mora zakon zagotoviti tudi primerna sredstva.

V drugem odstavku se v prvi vrsti beseda »lahko« izpusti.

K 16. členu: V drugem odstavku naj se črta beseda »lahko«.

K 16. in 17. členu: V teh členih je treba bolj precizno definirati, kdo je odgovoren za nemoten promet na javnih cestah in medsebojne odnose med cestnim podjetjem ter cestno skupnostjo.

K 20. členu: Na drugem odstavku naj se dodajo besede »pod enakimi pogoji«, da se na ta način zagotovi čim ugodnejša ponudba.

K 24. členu: V tretji alineji prvega odstavka naj se črtajo besede »prek izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije«, ker je pot, po kateri normalno preidejo dokumenti v skupščino, že določena.

K 25. členu: K temu členu so bila mišljenja o vlogi republiške skupnosti za ceste pri razvoju gospodarskih dejavnosti, ki so v zvezi z uporabo ceste, deljena. Večina je bila mnenja, da bi to morala biti ne le skrb občinskih skupščin, temveč tudi republiške skupnosti za ceste, del poslancev pa je bil mnenja, naj to ne bi bila obveza skupnosti.

K 27. členu: V dodatku k temu členu ali v posebnem členu naj se predvidi izvršni odbor republiške skupnosti za ceste ali njemu ustrezen organ, ki naj zagotavlja večji vpliv javnosti na delo te skupnosti. Ob tem je bila izražena misel, da je treba že v zakonu bolj dodelati sistem upravljanja v republiški skupnosti za ceste.

K 30. členu: Soglasje k finančnemu načrtu in k zaključnemu računu naj daje republiška skupščina.

K 33. členu: V točki 3 naj se izpustijo vprežna vozila tako, da bi občine samostojno določale te pristojbine.

K 34. členu: K prvi točki tega člena je bilo podano ločeno mnenje, da se ta točka črta.

Na predlog zveze civilnih žrtev vojne sta odbora bila soglasna, da se druga točka tega člena dopolni tako, da se glasi:

»2. za osebne avtomobile in motorna kolesa vojaških vojnih invalidov iz 1. odstavka 70. člena zakona o vojaških vojnih invalidih (Ur. l. SFRJ, št. 49/65), mirovnih vojaških invalidov, za katere veljajo določbe prvega odstavka 70. člena zakona o mirovnih vojaških invalidih (Ur. l. SFRJ, št. 46/59), žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala iz 2. člena zakona o varstvu nekaterih kategorij žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala (Ur. l. SRS, št. 37/68) in delovnih invalidov do 80 % ali večjo telesno okvaro ali s telesno okvaro, ki ima za posledico 60 % ali večjo nesposobnost spodnjih okončin, če je vozilo namenjeno za njihov osebni prevoz.«

Smisel predloga je ta, da se civilne žrtve vojne glede te ugodnosti izenačijo z vojaškimi in delovnimi invalidi.

K 36. členu: Druga točka tega člena naj se spremeni tako, da ostane občinam 50 % dohodkov od pristojbin za cestna motorna vozila tako kot doslej, ker ni nobenega razloga, da se delež občin pri tem zmanjša.

V tem členu način delitev sredstev med občinami ni določen. Predlagatelj naj pripravi več variant delitve in jih kvantificira.

K 39. členu: V tem členu je zanemarjen element varnosti, ki ga je treba nujno upoštevati.

K 44. členu: Drugi odstavek naj se črta, ker se z rekonstrukcijo cest svetli profili že tako zmanjšujejo.

K 54. členu: V zakonu naj se iz razlogov racionalizacije časa čim bolj poenostavi postopek pri pridobivanju soglasij in dovoljenj za rekonstrukcijo cest.

K 57. členu: Drugi odstavek se dopolni tako, da se glasi: »Presežne gradbene stroške po prvem odstavku tega člena trpi družbeno-politična skupnost, katere organ je zahteval izvedbo takih del, ki so večja kot gradnja ceste po elementih določenih v 39. členu tega zakona.«

K 64. členu: Ta člen lahko odpade, če se sprejmejo pripombe k 7. členu zakona.

K 67. členu: Drugemu odstavku naj se zaradi racionalizacije postopka doda določba, po kateri pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

K 76. členu: V tem členu je treba upravljalcu ceste dati pravico, da opravlja štetje prometa in da v ta namen lahko zaustavlja motorna vozila.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je za svojega poročevalca na seji zbora imenoval poslanca Adolfa Tavčarja, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo pa poslanca Miloša Poliča.

Št.: 34-49/71

Ljubljana, 28. 5. 1971

Odbora republiškega zbora za proizvodnjo in blagovni promet ter za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo sta na seji dne 29. 6. 1971 razpravljala o pripombah nekaterih občinskih skupščin in zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k osnutku zakona o javnih cestah in k osnutku odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji.

Odbora sta že na prejšnjih sejah zavzela stališča do problemov, ki so nakazani v pripombah občinskih skupščin in se zato do pripomb nista konkretno opredeljevala. Ker menita, da bodo občinske skupščine še posredovale pripombe in da ne bi bilo pravilno, če bi nekatere obravnavali, druge pa ne,

predlagata zboru, da s sklepom naloži predlagatelju, da prouči vse pripombe občinskih skupščin, temeljito prediskutira najpomembnejša vprašanja iz zakona, kot so sistem financiranja in s tem v zvezi razvrstitev javnih cest, in skuša pri pripravi predloga zakona najti najbolj usklajene rešitve. K predlogu zakona naj tudi predloži čim bolj popolno finančno dokumentacijo.

St.: 34-49/71

Ljubljana, 29. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je na svoji seji dne 7. 6. 1971 razpravljal o pripombah ob osnutku zakona o cestah, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil upravni odbor poslovnega združenja cestnih podjetij SR Slovenije.

Upravni odbor poslovnega združenja cestnih podjetij je predložil skupščini nekaj načelnih pripomb in nekaj pripomb k posameznim členom osnutka zakona. V načelnih pripombah se zavzema za enakopravni položaj cestnih podjetij v odnosu do republiške skupnosti za ceste in za to, da se odgovornost za vzdrževanje cest prenese na tistega, ki razpolaga s sredstvi.

Odbor je bil po obravnavi pripomb upravnega odbora poslovnega združenja mnenja, da svojih stališč, ki so dana v njegovem poročilu z dne 28. 5. 1971, ne menja, ker je že opozoril na pomanjkljivosti osnutka in sicer v pripombah k 13., 14. in zlasti k 15. členu osnutka zakona.

Glede pripomb k posameznim členom je bil odbor mnenja, naj jih predlagatelj upošteva po svoji presoji pri pripravi predloga zakona.

St.: 34-49/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora je na seji dne 20. maja 1971 obravnaval osnutek zakona o cestah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet. Glede na uvodno ugotovitev, da je s tem zakonom tesno povezan tudi odlok o razvrstitvi cest, ki ga po določenih osnutka zakona o cestah sprejema Skupščina SR Slovenije, je odbor na predlog predstavnika predlagatelja sklenil, da hkrati obravnava tudi osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji. Odbor je na isti seji obravnaval tudi predloge za dopolnitev osnutka zakona o cestah, in sicer predsedstva skupščine mesta Ljubljane ter Zveze civilnih žrtev vojne SR Slovenije.

Predstavniki predlagatelja je uvodoma poudaril, da ima predloženi osnutek zakona značaj popolnega zakona, ki kompleksno ureja vsa vprašanja javnih cest in v polni meri upošteva posebnosti SR Slovenije. Osnutek zakona prav tako upošteva sprejeta stališča o tem, kaj naj v bodoče ureja zvezna in kaj republiška zakonodaja. Glede na to, da je uveljavitev republiškega zakona povezana z ustreznimi spremembami zveznega temeljnega zakona o javnih cestah, zlasti glede vprašanj kategorizacije cest, nalog cestnih podjetij, določanja virov sredstev, služnosti na cestah ter dokazila lastništva nad zemljiščem, je bila poudarjena potreba po čimprejšnji reviziji zveznega zakona o cestah, ki naj bi se opravila do konca letošnjega leta in ne šele do konca leta 1972, kot

to predvideva osnutek ustavnega zakona. Predstavnik predlagatelja je seznanil odbor tudi z nekaterimi temeljnimi pripombami in predlogi zasedanja delegatov občin v zvezi s predloženimi osnutki zakona o cestah in odloka o razvrstitvi javnih cest.

V načelni obravnavi osnutka zakona o cestah je predstavnik gospodarske zbornice SR Slovenije poudaril, da ima gospodarska zbornica svoj predlog urejanja problematike javnih cest, ki je še bolj radikalen, vendar ni prišel v obravnavo, ker v sedanjih razmerah še niso dozoreli vsi pogoji za njegovo uresničenje. Po mnenju gospodarske zbornice bo ta predlog aktualen šele v drugi fazi obravnave ustavnih amandmajev. V zvezi s tem gospodarska zbornica SR Slovenije podpira predloženi osnutek zakona, vendar meni, da osnutek ne rešuje vseh vprašanj perspektivno ter da zato ne bo imel trajnejšega pomena. Predstavnik gospodarske zbornice je izrazil pomisleke in stališča zbornice, zlasti glede vprašanj organizacije in finančne konstrukcije izgradnje hitrih cest, odnosa in statusa cestnih podjetij ter predstavnikov, ki jih imenuje gospodarska zbornica v skupščino republiške skupnosti za ceste.

Predstavnik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je poudaril, da republiški svet sindikatov v načelu ne soglaša s predloženim osnutkom zakona o cestah ter da je za sindikate nesprejemljiv. Ob ugotovitvi, da predlagatelj zakonskega osnutka ni upošteval številnih koristnih predlogov in pripomb sindikatov, je navzoče seznanil, da bo republiški svet Zveze sindikatov Slovenije v prihodnjih dneh, skupaj z gospodarsko zbornico, izdelal nove načelne in konkretne pripombe k zakonskemu osnutku, ki jih bo posredoval Skupščini SR Slovenije in izvršnemu svetu.

Predstavnik poslovnega združenja cestnih podjetij SR Slovenije je izrazil mnenje, po katerem osnutek zakona o cestah v tolikšni meri ne ustreza, da poslovno združenje predlaga njegovo zavrnitev in izdelavo novega osnutka. To velja predvsem za organizacijski del zakona, deloma pa tudi za strokovni del, zlasti v tistih določilih, ki so odvisna od oblikovanja besedila v organizacijskem delu zakona. Po mnenju poslovnega združenja cestnih podjetij so temeljne pomanjkljivosti zakonskega osnutka v tem, da novogradnja avtocest organizacijsko in finančno ni ločena od organizacije in financiranja upravljanja in vzdrževanja obstoječe cestne mreže, da niso usklajene pristojnosti in obveznosti cestnih podjetij glede na odgovornost cestnih podjetij za stanje cest, da zakonski osnutek ne omogoča gospodarjenja na cestah v skladu z načeli ekonomike v okviru realnih možnosti, ki obstajajo za to ter da pomeni odmik upravljanja in vzdrževanja cest od terena in družbeno-političnih skupnosti.

Potem ko se je odbor seznanil tudi z mnenji in stališči cestnega sklada SR Slovenije, je v celoti podprl predloženi osnutek zakona o cestah in pri tem poudaril, da je zakonski osnutek izdelan v skladu s stališči Skupščine SR Slovenije ob obravnavi predloga za izdajo zakona o cestah. Po tem ko so nekateri izrazili presenečenje glede stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in v načelu energično zavrnilo izražena mnenja poslovnega združenja cestnih podjetij, je odbor izrazil priznanje predlagatelju zakonskega osnutka za prizadevanje pri iskanju najustrežnejših rešitev. Ob tem so poslanci posebej opozorili na predloge in stališča, ki jih je odbor zavzel na seji dne 16. novembra 1970 ob obravnavi informacije o pripravi gradiv za obravnavo problematike cestnega gospodarstva, ko je predvideval, da bodo ob osnutku zakona o cestah ponovno prišla do izraza različna stališča. Odbor ugotavlja, da je predlagatelj

zakonskega osnutka v celoti upošteval predlog odbora, naj do posameznih alternativnih predlogov zavzame svoje stališče in prereže že več kot 5 let trajajoče razprave okoli vprašanj, kot so na primer, ali so ceste osnovna sredstva in čigava, ali je smotrna predlagana oblika večje ingerence družbe pri zaščiti širših družbenih interesov in podobno.

V zvezi z mnenjem, ki se še naprej pojavlja glede tega, da je cesta gospodarski objekt v splošni rabi in ne družbena lastnina v splošni rabi, je razprava ponovno opozorila na sprejeta stališča Skupščine SR Slovenije, po katerih so javne ceste del infrastrukture gospodarskega sistema, ki ima poseben pomen in pod katerim mora imeti družba poseben interes. S tem v zvezi je odbor v celoti podprl načelno izhodišče predlagatelja, po katerem se dejavnost na področju javnih cest ne more enačiti s podjetniško dejavnostjo, niti z dejavnostjo, ki bi jo opravljala kakšna organizacija, podobna upravnemu organu.

Ocenjujoč osnutek zakona v celoti, so bili člani odbora enotnega mnenja, da predloženi osnutek v skladu s sprejetimi skupščinskimi stališči in stališči odbora v zadostni meri zagotavlja izvajanje sprejete politike ter gospodarsko in politično pravilno ureja odnose na področju upravljanja in gospodarjenja z javnimi cestami. Pri tem je bilo zlasti poudarjeno, da je potrebno ločiti politiko in gospodarjenje od čistih pogodbenih odnosov, ki jih sklepajo posamezni partnerji, pri čemer so jim zagotovljene polne samoupravne pravice.

V razpravi se je pozornost članov odbora posebej osredotočila na vprašanje mestnih cest in ulic, ki potekajo skozi naseljene kraje in povezujejo magistralne oziroma regionalne ceste. V zvezi s tem je odbor posebej obravnaval predlog skupščine mesta Ljubljana k dopolnitvi in spremembi 7., 36., 57. in 64. člena osnutka zakona o cestah. V razpravi je bilo izraženo mnenje, da je pomen teh cest, ki predstavljajo največje prometne obremenitve, tolikšen, da ga ni mogoče obravnavati kot občinsko ali lokalno problematiko ter da bi bilo to vprašanje zadovoljivo rešeno, če bi se 7. kriterij za razvrščanje cest, to je obseg prometa, postavil na prvo namesto na sedmo mesto oziroma če bi se temu kriteriju dala večja teža.

Ob ugotovitvi, da je resnično težak položaj Ljubljane potrebno reševati ne le prek sredstev, ki so namenjena izključno za ceste, temveč tudi drugih virov, je v odboru prevladalo večinsko mnenje, po katerem vprašanje mestnih ulic v zadovoljivi meri rešuje 7. in 64. člen predloženega osnutka zakona o cestah. Glede na to, da se poslanec Natan Bernot s takšnim mnenjem ni strinjal, je zahteval, da se njegovo ločeno mnenje da na zapisnik.

Glede virov sredstev za ceste ter glede delitve sredstev med republiko in občinami za potrebe cest I. in II. reda oziroma za potrebe cest III. reda in nekategorizirane ceste so poslanci izrazili mnenje, da jim pomanjkanje kakršnihkoli analiz in kvantifikacij onemogoča opredelitev in presojo o tem, ali je delitev smotrna ali ne. Odbor meni, da je to vprašanje potrebno povezati s prekategorizacijo cest, saj obstoja bojazen, da delitev sredstev ni adekvatna prenosu pristojnosti in odgovornosti za ceste. Odbor predlaga, da predlagatelj zakonskega osnutka do izdelave predloga za izdajo zakona izdela podrobno analizo, ki bo dala kompletno informacijo, s kolikšnimi sredstvi bodo posamezne občine oziroma republike razpolagale po posameznih virih sredstev in s koliko kilometrov cest in kakšnih bodo upravljale glede na predlog odloka o razvrstitvi cest. Glede na to, da sredstev verjetno ne bo dovolj, naj predlagatelj prouči možnost kombinacije posameznih virov in originalnih virov politično terito-

rialnih enot oziroma oblikovanje posebnih sredstev v okviru republike, iz katerih bi se napajale tiste občine, ki bi zaradi prekategorizacije cest prišle v slabši ali težaven položaj. Odbor ugotavlja, da je glede vseh teh vprašanj potrebno in nujno posvetovanje z vsemi občinami, ki pri tej fazi zakonskega postopka niso sodelovale.

V razpravi so bila izražena tudi mnenja, da je potrebno strokovne službe cestne skupnosti organizirati tako, da bi opravljale le tista dela, ki jih ni mogoče oddati s pogodbo, da je potrebno bolj podrobno proučiti vprašanje odgovornosti za ceste, če niso vzdrževane, kot je potrebno, in zaradi tega povzročajo uporabnikom škodo ter vprašanje optimalne delitve in virov sredstev glede na potrebe manj razvitih občin in področij, kakor tudi glede na potrebe občin, ki imajo zaradi izredne frekvence prometa na glavnih cestah nadpovprečne stroške z vzdrževanjem lokalnih cest.

V zvezi z osnutkom odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji je v odboru prevladalo mnenje, da bi glede na številne dopolnilne in spreminjevalne predloge posameznih občin ob presoji smotrnosti in upravičenosti predlagane rešitve kazalo izzeti cestni križ in s tega stališča obravnavati medsebojno povezavo posameznih področij in pomembnost cest kakor tudi povezavo ozemlja SR Slovenije in nacije kot celote.

V obravnavi predloženega osnutka zakona o cestah in osnutka odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji v podrobnosti so bila v odboru izoblikovana naslednja mnenja, pripombe in stališča:

K osnutku zakona o cestah:

K 10. členu: Prvi odstavek tega člena naj se spremeni in dopolni tako, da se v prvi vrsti namesto besede »pomembnosti« vstavi beseda »namembnosti« ter doda nova točka d) v besedilu: »za posebne vrste prometa«.

Sprememba in dopolnitev sta potrebni, saj očitno gre za razvrščanje cest po namembnosti ter zato, ker so zlasti v mestih nekatere ceste in trgi namenjeni iz cestno-prometnih razlogov le za posamezne vrste prometa, ki niso zajete v točkah a, b in c.

K 26. členu: Tretja alineja prvega odstavka naj se dopolni tako, da se v skupščino republiške skupnosti za ceste med predstavniki, ki jih imenuje gospodarska zbornica, omogoči udeležba predstavnikov tudi »drugih neposredno zainteresiranih gospodarskih organizacij« in ne le predstavnikov delovnih in drugih organizacij s področja cestnega prometa in turizma, kot je to predvideno.

K 29. členu: Prouči naj se možnost, da bi se skupne strokovne službe organizirale tako, da bi opravljale le tiste posle in naloge, ki jih po naravi dela ni mogoče s pogodbo oddati drugim. Ustvarijo naj se večje možnosti, da se cestna skupnost s svojimi kadri v čim večji meri posveti pripravi del, ki naj jih s pogodbo oddaja v izvajanje cestnim podjetjem oziroma drugim organizacijam.

K 34. členu: — 2. točka tega člena naj se dopolni v tem smislu, da se plačila pristojbine za cestna motorna vozila oprostijo tudi žrtve fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in žrtev vojnega materiala iz 2. člena zakona o varstvu nekaterih kategorij žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala in njihovih družinskih članov (Ur. l. SRS, št. 37/68).

Odbor meni, da je predlog Zveze civilnih žrtev vojne SR Slovenije utemeljen. V predlagani dopolnitvi bi prišle v poštev žrtve, opredeljene v 2. členu navedenega zakona, katerih telesna okvara je enaka kot pri vojaških in delovnih invalidih, ki so v 2. točki 34. člena že zajeti.

— Prouči naj se možnost, da se plačila pristojbine za cestna motorna vozila oprostitjo tudi vozila ljudske milice, ki so registrirana po posebnih predpisih in posebej označena. Ob tem naj se prouči tudi prenos ustreznih sredstev.

K 50. členu : Tretji odstavek tega člena naj se spremeni tako, da dovoljenje za postavitve avtobusnih postajališč na samem vozišču daje upravljalec za ceste v soglasju z organom za notranje zadeve, pristojnim za varnost prometa.

K 63. členu : Vzdrževalna dela na javni cesti ni mogoče v vseh primerih izvajati tako, da se zaradi tega ne ustavi promet na cesti, na primer pri pluzenju ceste, kot to določa prvi odstavek tega člena. Potrebno je ponovno proučiti določilo tega člena.

K 64. členu : Peti odstavek tega člena določa, da se razmejitev, do kod sega naselje ali mesto, določi s postavitvijo znaka naselja ali mesta. Glede na to, da obstajajo različni znaki za naselje oziroma mesto (prometni, po pravilniku o oštevilčenju hiš, turistični) ter da se postavljajo po različnih kriterijih (zazidalni in gradbeni načrt, numeracija hiš, urbani izgled mesta itd.) je potrebno to vprašanje podrobneje proučiti. Odbor opozarja, da je razmejitev mesta od okolice zelo delikatna ter da ima materialne in finančne posledice.

K 77. členu : Proučiti je smotrnost, da se določilo tega člena zaostri v tem smislu, da bi že vprežna vozila s skupno težo nad 3 tone, morala imeti gumijasta kolesa z zračnicami ali kolesa s podobnimi gumami.

K 84. členu : Proučiti je možnost in koristnost, da bi se plačilo povračila za posebno uporabo ceste določilo za vse vrste posebnih prevozov, saj nekatere poškodbe ceste niso takoj vidne.

K 94. členu : V določilih o napisih in drugih opozorilnih znakih, ki se smejo postavljati na ceste zunaj strnjjenih naselij, je potrebno posebej obravnavati znake za obvestila, ki se postavljajo po cestno-prometnih predpisih.

Glede na to, da so navzoči predstavniki republiških upravnih organov, organizacij in združenj imeli k posameznim členom številne pripombe strokovno-tehničnega značaja, je odbor sprejel sklep, naj vsi navzoči predstavniki pošljejo pripombe v pisni obliki predlagatelju zakonskega osnutka, ki naj jih upošteva ob izdelavi dokončnega predloga zakona.

K osnutku o razvrstitvi javnih cest :

— Odbor meni, da bi bilo potrebno regionalno cesto I. reda Ravne—Dravograd—Slovenj Gradec—Petrovče v celoti ali pa vsaj od Dravograda naprej preuvesti v magistralno cesto iz gospodarskih in tudi drugih razlogov.

— Enako bi bilo potrebno preuvesti cesto, ki pelje v Tolmin, iz lokalne v regionalno, saj je verjetno to edina cesta, ki povezuje občinsko središče z drugimi cestami in središči, po predlogu odloka o razvrstitvi pa je ostala lokalnega pomena.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet predlaga gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da hkrati obravnava osnutek zakona o cestah in osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji ter ju sprejme skupaj s pripombami, mnenji in stališči odbora.

Odbor je za poročevalca določil poslanca Staneta Divjaka.

St.: 34-49/71

Ljubljana, 24. 5. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na sejah dne 26. in 28. maja 1971 obravnavala osnutek zakona o cestah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi je komisija ugotovila, da je osnutek zakona izdelan v skladu z načeli, ki jih je vseboval predlog za izdajo zakona, s katerimi se je komisija strinjala.

Komisija je ugotovila, da zakonski osnutek kompleksno ureja vprašanja v zvezi z upravljanjem, vzdrževanjem, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest, torej tudi vprašanja, ki jih sedaj ureja temeljni zakon o javnih cestah. Komisija se je strinjala s stališčem predlagatelja, naj to materijo v skladu s predvidenimi ustavnimi spremembami v prihodnje v čim večji meri ureja republiška zakonodaja. Ker še ni znano, kakšna bo pristojnost federacije in republike na tem področju, bo treba pri izdelavi predloga zakona poskrbeti, da bo republiški zakon v skladu z zveznim zakonom, ki je v reviziji.

V načelni razpravi je komisija opozorila, da v osnutku zakona ni dosledno izpeljano načelo, da republiška skupnost za ceste upravlja z magistralnimi in regionalnimi cestami. Iz nekaterih določb izhaja, da bodo določene funkcije upravljanja tudi v prihodnje izvrševala cestna podjetja.

Uvaja se posebni sistem samoupravljanja, ki se bistveno razlikuje od samoupravljanja na drugih področjih, kjer obstajajo interesne skupnosti. Po mnenju komisije ni utemeljenih razlogov za različno ureditev. Osnutek zakona namreč predvideva kot organ upravljanja le skupščino, kot individualni izvršilni organ pa direktorja strokovnih služb skupnosti, ki mu daje velika pooblastila, čeprav ni niti član skupnosti. Kolektivnega izvršilnega organa osnutek zakona ne predvideva. Po mnenju komisije je ta hiba posledica dejstva, da nimamo posebnega zakona, ki bi kompleksno urejal vprašanje statusa in organizacije interesnih skupnosti ter položaj delovne skupnosti strokovnih služb skupnosti in njihovega predstojnika.

Nadalje je komisija opozorila, da osnutek zakona ne opredeljuje dovolj jasno, kaj je javna cesta. Že doslej so sodišča imela težave, ker z zakonom to vprašanje ni bilo zadovoljivo rešeno, osnutek zakona pa ga tudi ne rešuje. Ta problem se bo predvsem pojavil v zvezi z nekategoriziranimi cestami.

Komisija je ugotovila, da je zakonski osnutek z vidika zakonodajno-pravne tehnike zelo slabo izdelan. Nekatero določbe so nepopolne in nejasne, posamezna določila pa si tudi nasprotujejo. Nasploh osnutek zakona terja številne popravke redakcijskega značaja. V zvezi s to ugotovitvijo je komisija kritično ocenila dejstvo, da zakonskega osnutka pred predložitvijo Skupščini SR Slovenije predhodno ni obravnaval sekretariat izvršnega sveta za zakonodajo kot tudi republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo, slednji glede kazenskih določb.

Pri podrobni obravnavi besedila zakonskega osnutka je komisija sprejela naslednje pripombe oziroma predloge za spremembe in dopolnitve:

K n a s l o v u : Naslov naj se dopolni tako, da se glasi:

»ZAKON O JAVNIH CESTAH«.

Dopolnitev je utemeljena, ker zakon ureja j a v n e ceste.

K 1. členu : Ta člen naj se črta, ker določa obseg republiške pristojnosti, čeprav se še ne ve, kakšne pristojnosti bo po sprejetju predvidenih ustavnih amandmajev na tem področju imela federacija oziroma republike.

K 3. členu : Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Javne ceste so družbena lastnina v splošni rabi.

Na javnih cestah ni mogoče pridobiti služnosti, razen za splošne družbene potrebe, kot so pravica napeljevanja vodovoda in kanalizacije ter električnih, telefonskih in telegrafskih nadzemnih vodov, podzemnih kablov in podobno.

Na javni cesti ni mogoče priposestvovati premoženjskih pravic.«

Prvi odstavek dosedanjega 3. člena ni dovolj jasen in je po mnenju komisije tudi nepotreben.

Ni sprejemljiva rešitev, po kateri na javni cesti v nobenem primeru ni mogoče pridobiti služnosti. Predlagana rešitev zagotavlja monopol upravljalcu javne ceste, ki je družbena lastnina. Po 4. členu namreč le upravljalec dovoljuje uporabo javne ceste, objekta na javni cesti, njenega sestavnega dela ali zemljišča javne ceste za drug namen kot za splošni promet. Ni sprejemljivo, da bi samo upravljavec ceste imel tako široka upravičenja, saj bi bili s tem nedvomno prizadeti interesi drugih javnih služb (PTT, kanalizacija itd.). Zato naj republiški zakon uveljavi sedaj veljavno ureditev.

Nujno pa je treba z zakonom določiti, da na javni cesti ni mogoče priposestvovati premoženjskih pravic.

K 4. členu: Ta člen naj se črta, ker se rešitev v tem členu povezuje z ureditvijo v 3. členu.

K 5. členu: Del besedila prvega odstavka »Cesta postane javna cesta, ko se odpre za javno uporabo« naj se vključi v 2. člen kot drugi odstavek, preostalo besedilo tega odstavka pa kot nepotrebno črta.

Sprememba je utemeljena zaradi ustrežnejše sistematike.

Preostalo besedilo člena naj se spremeni tako, da se glasi:

»Upravljalec lahko opusti javno cesto, če zgradi novo cesto, ki nadomesti prejšnjo.

Opuščeno javno cesto lahko prevzame drug upravljalec. Prejšnji upravljalec ne more zahtevati odškodnine za opuščeno javno cesto, naprave ter objekte na taki cesti.

Če opuščene javne ceste ni prevzel drug upravljalec, mora dosedanji upravljalec zemljišča opuščene ceste agrotehnično obdelati tako, kot je obdelana njena okolica.«

Spremembe so redakcijskega značaja.

K 6. členu: Besedilo v oklepajih naj se kot nepotrebno črta in v vseh ostalih členih dosledno uporablja terminologija: magistralne, regionalne, lokalne in nekategorizirane ceste.

K 7. členu: V petem odstavku naj se črtata besedi »gozdne ceste«.

Sprememba je utemeljena, ker niso vse gozdne ceste javne ceste.

K 8. členu: Ta člen se spremeni tako, da se glasi:

»Dovozne ceste so ceste, ki povezujejo železniške postaje, morske luke, notranja pristanišča, javna letališča, zgradbe podjetij in podobne objekte z javnimi cestami.

Dovozne ceste so nekategorizirane javne ceste; izjemoma pa se glede na svoj pomen lahko razvrstijo v ustrezno kategorijo.«

Sprememba je utemeljena, ker je potrebno z zakonom jasno določiti, kaj se šteje za dovozne ceste, kot to določa že dosedanji zvezni zakon.

K 10. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Po namenu je javna cesta lahko določena za mešani promet ali za promet samo z motornimi vozili.

Namen javne ceste je določen z investicijskim programom za izgradnjo javne ceste v skladu z ustreznimi tehničnimi predpisi ali pa se določi pozneje na podlagi cestno-prometnih predpisov.

Za promet samo z motornimi vozili se lahko določi javna cesta ali del ceste, ki ima moderno urejeno vozišče in kadar poteka vzporedno ustrezna cestna povezava za druge vrste prometa.«

Sprememba tega člena je, razen črtane točke c), redakcijskega značaja. Po mnenju večine članov komisije gre pri avtomobilski cesti za tehnični pojem oziroma za standard ceste, ne pa za posebno namembnost ceste. Komisija je nadalje opozorila, da bi bilo treba vprašanje avtomobilske ceste konkretnije urediti, bodisi v okviru tega ali drugega zakona. Osnutek zakona namreč le v tem členu omenja avtomobilske ceste.

K splošnim določbam naj se doda nov člen — deloma spremenjen oziroma dopolnjen prvi odstavek 12. člena — ki naj se glasi:

»Upravljanje, financiranje, gradnja, rekonstrukcija, vzdrževanje, uporabo, varstvo, nadzorstvo in druga vprašanja nekategoriziranih javnih cest urejajo občinske skupščine s svojimi predpisi.

Nekategorizirane javne ceste, ki so namenjene za promet z motornimi vozili, morajo izpolnjevati vse tehnične pogoje, ki so predpisani za lokalne ceste.«

Za 10. členom naj se doda novo II. poglavje — UPRAVLJANJE JAVNIH CEST.

Dopolnitev je utemeljena, ker številni člani obravnavajo upravljanje javnih cest in naj bodo v okviru enega poglavja. V okviru tega poglavja naj bi se člani razporedili v posamezna podpoglavja, ki naj bi obravnavala: republiško skupnost za ceste, organizacijo vzdrževanja in rekonstrukcije magistralnih in regionalnih cest ter razmerje med republiško skupnostjo za ceste in organi SR Slovenije.

K 11. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Upravljanje magistralnih in regionalnih cest temelji na samoupravljanju uporabnikov teh cest; samoupravljanje se uresničuje prek republiške skupnosti za ceste.«

Črtanje besedila »in družbeno-politične skupnosti« je utemeljeno, ker je sprejemljivo le načelo, da upravljanje javnih cest temelji na samoupravljanju uporabnikov cest. Organi družbeno-politične skupnosti imenujejo predstavnike v organe upravljanja skupnosti za ceste.

Črtanje drugega odstavka je utemeljeno, ker vprašanje financiranja ne sodi v okvir tega poglavja.

K 12. členu: Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Upravljanje lokalnih in nekategoriziranih cest urejajo občinske skupščine s svojimi predpisi.«

V okviru tega poglavja naj se obravnavajo le vprašanja upravljanja.

K 14. členu: Beseda »osnovna« naj se nadomesti z besedo »temeljna«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 15. členu: Komisija je opozorila, da iz drugega odstavka ni jasno razvidno, katera upravna opravila bo republiška skupnost s pogodbo poverila cestnemu podjetju in da bi bila potrebna določena razmejitev med tistimi upravnimi opravili, ki naj bodo v izključni pristojnosti skupnosti in tistimi, ki jih lahko opravljajo cestna podjetja.

K 16. členu: V prvem odstavku naj se v prvi vrsti med besedama »iz« in »prejšnjega« vstavita besedi »prvega odstavka«.

Dopolnitev je utemeljena, ker je tu mišljena le pogodba iz prvega odstavka 15. člena.

Tretji odstavek naj se črta.

Predlagana rešitev ni sprejemljiva, saj bi spodbujala cestna podjetja k neizpolnjevanju pogodbenih obveznosti. Pogodbene kazni so običajno manjše, kot pa je dejanska škoda.

Cetrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če pride v zvezi s sklepanjem pogodbe do spora glede cene za dogovorjena dela oziroma storitve, lahko zahteva republiška skupnost ali cestno podjetje, da ugotovi sporno ceno posebna arbitražna komisija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika vsake pogodbene stranke in predstavnik, ki ga določi za ceste pristojni republiški upravni organ. Odločitev arbitražne komisije je dokončna.«

Jasno je treba določiti, da gre za arbitražno, ne pa strokovno komisijo. Sprememba glede upravnega organa je v bistvu redakcijskega značaja in naj se tudi v ostalih členih uporablja ta terminologija.

Dopolnitev tega odstavka, je utemeljena, sicer je dvomljivo, ali je odločitev arbitražne komisije dokončna.

K 17. členu: V prvem in drugem odstavku naj se besedi »cestna skupnost« nadomestita z besedami »republiška skupnost za ceste«.

Sprememba je utemeljena s terminologijo, ki jo uporablja 11. člen. Ta terminologija naj se dosledno uporablja v vseh nadaljnjih členih, ki govorijo o tej skupnosti.

K 18. členu: Beseda »postavljeni« ni primerna. Cestno podjetje naj bi nasproti republiški skupnosti za ceste odgovarjalo le za že uveljavljene oziroma priznane zahtevke zaradi materialne in druge škode.

K 20. členu: Rešitev v drugem odstavku ni sprejemljiva, ker bi cestno podjetje, ki izvaja vzdrževalna dela, v vsakem primeru imelo prednostno pravico ne glede na to, kakšne pogoje bi ponudili drugi ponudniki in zato licitacija ne bi imela pomena. Treba je določiti, da ima cestno podjetje, ki izvaja vzdrževalna dela, prednostno pravico le pod pogoji najugodnejšega ponudnika.

K 24. členu: V skladu z načelno pripombo naj se začetni del prvega odstavka spremeni tako, da se glasi:

»Republiška skupnost za ceste upravlja z magistralnimi in regionalnimi cestami in pri tem:«

Naloge republiške skupnosti za ceste naj se razvrstijo po pomembnosti. Kot prva alineja naj bo sedanja 7. alineja, ki naj se spremeni tako, da se glasi:

»upravlja s sredstvi za javne ceste ter odloča o delitvi teh sredstev za posamezne namene v skladu s temeljno razdelitvijo, ki jo določa Skupščina SR Slovenije;«

Gre za večjo jasnost določbe.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Republiška skupnost za ceste mora seznaniti občine oziroma regionalne skupnosti za ceste z osnutki programov iz prejšnjega odstavka in jim omogočiti, da lahko dajo pripombe na te osnutke.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 25. členu: V prvi vrsti naj se med besedama »ceste« in »skrbi« vstavi beseda »lahko«.

Dopolnitev je utemeljena, ker ne bi bilo umestno naštetim dejavnostim dati takega poudarka kot temeljnim dejavnostim.

K 26. členu: V drugi alineji prvega odstavka naj se besedilo, »ki jih imenuje zbor delegatov občin...« nadomesti z besedilom:

»ki se imenujejo na zasedanju delegatov...«

Sprememba je redakcijskega značaja.

Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Predstavniki, ki se imenujejo na zasedanju delegatov občin v Skupščini SR Slovenije, predstavljajo večino v skupščini republiške skupnosti za ceste.«

Sprememba je deloma redakcijskega značaja, deloma pa je utemeljena s pojasnilom predstavnika predlagatelja, da je bila mišljena večina.

K 28. členu: V skladu z načelno pripombo ni sprejemljiva rešitev, da republiško skupnost predstavlja in zastopa direktor. Zastopanje za to skupnost bi bilo treba urediti tako, kot za druge interesne skupnosti.

Rešitev v tretjem odstavku ni sprejemljiva, saj ima direktor, ki ni niti član skupščine republiške skupnosti za ceste, prevelika pooblastila. Če za predlagano rešitev obstajajo praktični razlogi, potem bi bilo treba določiti, da je direktor po položaju član skupščine. Komisija je tudi opozorila, da ni mogoče sistema samoupravljanja v delovnih organizacijah prenašati na samoupravne skupnosti.

K 29. členu: Izražen je bil pomislek o umestnosti predlagane rešitve. Če predlagatelj vztraja pri rešitvi, da ima delovna skupnost strokovnih služb skupnosti položaj delovne skupnosti državnega organa, potem naj se drugi stavek prvega odstavka in drugi odstavek kot nepotrebna črtata. Komisija pa predlaga, naj predlagatelj prouči, ali ne bi bila umestnejša rešitev, da se položaj omenjene delovne skupnosti uredi s statutom republiške skupnosti za ceste.

K III. poglavju: To poglavje naj se spremeni tako, da se glasi:

»RAZMERJE MED REPUBLIŠKO SKUPNOSTJO ZA CESTE IN ORGANI SR SLOVENIJE«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 30. členu: V tretjem odstavku naj se pravica zadržati izvršitev splošnega akta da izvršnemu svetu in zato ta določba prenese kot nova alineja v 31. člen.

Sprememba je utemeljena z naravo dela Skupščine SR Slovenije oziroma izvršnega sveta.

K 31. členu: Po mnenju komisije naj predlagatelj ponovno prouči umestnost rešitve v drugi alineji, ker bi morda bila primernejša rešitev, da bi soglasje dajala Skupščina SR Slovenije.

K IV. poglavju: Naslov tega poglavja se spremeni tako, da se glasi:

»FINANCIRANJE JAVNIH CEST«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 33. členu: Po mnenju komisije ni potrebno posebej določiti organe, ki naj bi določali zneske oziroma pristojbine za financiranje cest.

V 4. točki naj se besede »s pristojbinami za« nadomestijo z besedami »s taksami na«, ker se le-te plačujejo na tuja motorna vozila.

K 34. členu: Postavljeno je bilo vprašanje, ali ta člen sodi v okvir tega zakona.

V načelu bi morali vsi plačati pristojbine za cestna motorna vozila; vsaka oprostitev pa bi morala biti kompenzirana.

K 35. členu: Sprejeta je bila ista pripomba kot k 34. členu.

K 36. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Od sredstev, zbranih po tem zakonu, pripada občinam za potrebe lokalnih cest in nekatégoriziranih javnih cest:

1. 10 % od pristojbine, ki je vsebovana v ceni bencina in plinskega olja v prodaji na drobno;

2. 25 % dohodkov od pristojbin za cestna motorna vozila in

3. 100 % dohodka od pristojbin za specialna motorna vozila komunalnih delovnih organizacij in vprežnih vozil.«

Sprememba je utemeljena zaradi večje jasnosti in uskladitve te določbe z določbo v 33. členu.

K V. poglavju : To poglavje naj se spremeni tako, da se glasi:

»GRADNJA IN REKONSTRUKCIJA JAVNIH CEST«.

K 37. členu : Potrebno bi bilo jasno določiti, kateri objekti sestavljajo javno cesto, kakor tudi katera izgrajena avtobusna postajališča se štejejo za sestavni del javne ceste, sicer bo to v praksi sporno.

K 38. členu : Ta člen bi bilo treba jasneje formulirati.

K 44. členu : Zadnji odstavek naj se vključi kot drugi odstavek 45. člena, ker po sistematiki spada v ta člen.

K 47. členu : Drugi odstavek naj se spremeni tako, da se glasi:

»Če se zgradi ali uredi križišče oziroma priključek v večjem obsegu, kot je to določeno s tehničnimi predpisi, trpi presežne stroške naročnik, ki je to zahteval.«

Na sprejemljiva rešitev, da bi v tem primeru trpel stroške interesent, ker ta ni vedno identičen z naročnikom. Trpi naj jih le tisti, ki delo naroči.

K 48. členu : V prvem odstavku naj se besedilo »kot to določajo veljavni zakoniti predpisi ...« nadomesti z besedilom »kot je to določeno s predpisi«.

Sprememba je redakcijskega značaja, ki naj velja tudi za ostale člene, kjer je govora o »zakonitih predpisih«.

K 51. členu : V drugem odstavku naj se beseda »predlagatelj« nadomesti z besedo »naročnik«, ker ni primerno, da bi te stroške nosil predlagatelj gradnje.

K 52. členu : Ta člen naj se redakcijsko spremeni tako, da se glasi:

»V lokacijski in investicijsko-tehnični dokumentaciji za gradnjo oziroma rekonstrukcijo javne ceste je treba predvideti tudi gradnjo oziroma rekonstrukcijo potrebnih dovoznih priključkov in pristopov na sosednja zemljišča.«

Za 61. členom : se doda novo poglavje — »VZDRŽEVANJE JAVNIH CEST«.

Dopolnitev je potrebna zaradi preciznejše sistematike tega zakonskega osnutka.

K 64. členu : V skladu s pripombo k 16. členu naj se v zadnjem odstavku beseda »obvezen« nadomesti z besedo »dokončen«.

K 65. členu : V primeru prepovedi prometa na cesti je treba zagotoviti obvoz in določiti povrnitev škode, če je cesta, po kateri se odvija obvoz, v pristojnosti drugega upravljalca.

K 66. členu : Definirati je treba izredne okolnosti, ki terjajo v tem členu predvidene ukrepe.

K 67. členu : Jasno je treba določiti, da gre za dvojne vrste odločb in sicer za odločbo, ki se nanaša na okupacijo zemljišča in jo izda na predlog upravljalca javne ceste pristojni upravni organ občine, v kateri leži zemljišče, ter za odločbo v zvezi z odškodnino za začasno zavzeto zemljišče. Glede odškodnine bi bilo primerno predvideti poravnavo strank, kolikor pa do nje ne pride, naj o sporu odloči sodišče v nepravdnem postopku.

K 68. členu : V zvezi z rešitvijo, predvideno v drugem odstavku, je bilo postavljeno vprašanje, ali je primerno, da v vsakem primeru plača stroške interesent. Po mnenju komisije to ne bi bilo utemeljeno v primerih, ko na primer neko naselje sicer ne bi imelo prometnih zvez z zunanjim svetom.

K 73. členu : Ta člen naj se redakcijsko popravi tako, da se glasi:

»Promet na javnih cestah je dovoljen samo na način in ob pogojih, kot to določajo ta zakon in predpisi o prometu na javnih cestah.«

K 75. členu: Ta člen naj se redakcijsko popravi tako, da se glasi:

»Največji dovoljeni osni pritisk motornih vozil sme biti 10 ton na enojni in 16 ton na dvojni osi; največja teža vozila sme biti 40 ton.«

K 74. členu: V prvem odstavku naj se črtata besedi »katerekoli vrste«. Sprememba je redakcijskega značaja.

V tretjem odstavku je treba zajeti tudi uporabnike vozil, da zajamemo vse, ki lahko povzročijo škodo na vozišču. Beseda »lastnik« pa tudi ni primeren izraz za delovno organizacijo, ki ima pravico upravljanja nad vozilom.

K 76. členu: Potrebno je določiti tudi osebe, ki so pooblaščenke za kontrolo, ker upravljalec javne ceste tega neposredno sam ne more izvajati.

K 83. členu: Komisija je opozorila, da predvidena rešitev glede dovoljena ni v skladu z zakonom o javnem redu in miru ter z zakonom o varnosti cestnega prometa. Zakon o javnem redu in miru namreč zahteva za javne prireditve na cestah le priglasitev, o kateri nadalje odloča pristojni organ za notranje zadeve.

Nadalje je komisija opozorila, da ni določen pravni značaj tega dovoljenja.

K 84., 85. in 86. členu: Omenjene člene je treba redakcijsko popraviti.

K 87. členu: Prvi odstavek tega člena naj se spremeni tako, da se glasi:

»Nadzemne telegrafске, telefonske in kabselske linije, nizkonapetostni električni oziroma napajalni vodi, se smejo postavljati samo v taki oddaljenosti od zunanjega roba cestnega sveta, ki je najmanj za 3 m večji od višine take naprave.«

Sprememba je utemeljena, ker so mišljene le nadzemne kabselske linije.

K 91. členu: Ta člen naj se kot nepotreben črta.

K 92. členu: Postavljeno je bilo vprašanje, ali ne bi kazalo v drugem odstavku poleg živali omeniti tudi divjad. Seveda pa je treba v tem primeru razčistiti, kdo naj krije stroške za varstveno ograjo.

K 94. členu: V tretjem odstavku naj se v drugi vrsti črta beseda »opozorilnega«, ker ni potrebna. V istem odstavku naj se začetni del zadnjega stavka redakcijsko popravi in beseda »usluge« nadomesti z besedo »storitve«.

K 106., 107. in 108. členu: Navedene člene je treba preformulirati v tem smislu, da je za omenjena dela potrebno soglasje upravljalca javne ceste.

K 110. členu: Ta člen naj se kot nepotreben črta.

K VII. poglavju: To poglavje naj se črta, ker nekategorizirane ceste sodijo v pristojnost občinskih skupščin, kot to izhaja iz splošne določbe.

K 117. členu: Določba tega člena naj se vnese v splošno določbo, ki obravnava vprašanje nekategoriziranih javnih cest.

K 123. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi:

»Inšpektorji za javne ceste izdajajo svoje odredbe s pismeno odločbo.

Inšpektor za javne ceste sme v odločbi določiti, da pritožba ne zadrži njene izvršitve, če to terja nujnost v odločbi odrejenega ukrepa.«

Po mnenju komisije je v tem primeru utemeljena pritožba, ne pa le ugovor.

K 124. členu: Ta člen naj se kot nepotreben črta.

K 125. členu: Črtata se drugi in tretji odstavek kot nepotrebnata.

K 126. členu: Ta člen naj se kot nepotreben črta.

K 127. členu: Ta člen naj se redakcijsko spremeni tako, da se glasi:

»Republiški prometni inšpektorat ima nasproti občinskim upravnim organom, ki so pristojni za inšpekcijo javnih cest, tele pravice in dolžnosti:

- odloča o pritožbah zoper njihove odločitve;
- neposredno nadzoruje njihovo delo;
- lahko jim daje obvezna strokovna navodila za njihovo delo;
- lahko odredi, da morajo opraviti posamezno inšpekcijsko zadevo iz občinske pristojnosti, lahko pa tudi sam opravi tako zadevo, če ugotovi, da občinski organ posamezne nadzorstvene zadeve ni opravil ali je ni opravil pravilno; o tem mora obvestiti občinski organ;
- lahko jim odredi, da morajo opraviti posamezno inšpekcijsko zadevo iz republiške pristojnosti;
- lahko sam z odločbo izreče upravni ukrep in naznani kaznivo dejanje ali gospodarski prestop, oziroma predlaga uvedbo postopka za prekršek, če tega ni storil v okviru svoje pristojnosti občinski organ, ki je pristojen za inšpekcijo javnih cest, čeprav je bil dolžan to storiti.«

K IX. poglavju: Komisija je predlagala, naj predlagatelj kazenske določbe prouči skupaj s sekretariatom za pravosodje in občo upravo.

K 133. členu: V skladu s pripombo k 110. členu naj se 13. točka črta.

K 136. členu: Ta člen naj se črta, ker je v nasprotju z načeli izvršbe.

K 142. členu: V drugem odstavku naj se kot nepotreben črta drugi stavek.

K 146. členu: Ta člen naj se kot nepotreben črta.

K 147. členu: Treba bo določiti rok, do kdaj lahko ostanejo inšpektorji, ki ne izpolnjujejo določenih pogojev, na svojih delovnih mestih.

St.: 34-49/71

Ljubljana, 28. 5. 1971

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi zaključnega računa cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970

Na podlagi amandmaja VII k ustavi SR Slovenije in 2. člena zakona o spremembah zakona o cestnem skladu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 30-310/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora sprejela .

ODLOK

o potrditvi zaključnega računa cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970

I.

Potrdi se zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970 s stanjem na dan 31. decembra 1970:

1. skupna sredstva	471 503 426,99 din
2. razporejena sredstva	422 412 005,00 din
3. ostanek sredstev	49 091 421,99 din

II.

Ostanek sredstev v znesku 49 091 421,99 din se prenese kot dohodek sklada v leto 1971.

OBRAZLOŽITEV

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 20. maja 1971 obravnaval zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970, ko ga je sprejel upravni odbor sklada na svoji seji dne 10. marca 1971 in poslal Skupščini SR Slovenije v potrditev.

Odbor je ugodno ocenil gospodarjenje cestnega sklada in pri tem ugotovil, da je upravni odbor cestnega sklada uresničeval začrtano politiko glede vzdrževanja in rekonstrukcije cest v SR Sloveniji, ki jo je določila Skupščina SR Slovenije ob potrditvi program cestnega sklada SR Slovenije o vzdrževanju in rekonstrukciji cest za obdobje 1967—1970.

V obravnavi poročila predstavnika službe družbenega knjigovodstva — centrale za SR Slovenijo, se je odbor posebej zadržal na ugotovitvi zapisnika o opravljenem pregledu zaključnega računa, po katerem je cestni sklad dela na nekaterih cestnih odsekih nepravilno obravnaval kot vzdrževanje, zaradi česar ni položil garancijskega zneska in izpolnil obveznosti do elektroenergetike. Ob tem je bilo ugotovljeno, da so kljub prizadevanju cestnega sklada pri praktični uporabi določb 35. in 37. člena temeljnega zakona o cestah še vedno možne neenotne tehnične razlage in težave, zlasti če se na enem cestnem odseku opravljajo različna dela. Zaradi tega odbor meni, da bi bilo potrebno z novim republiškim zakonom o cestah storiti vse, da se razmejitev med vzdrževalnimi in rekonstrukcijskimi deli podrobneje uredi.

Odbor sprejema ugotovitev službe družbenega knjigovodstva, da je zaključni račun za leto 1970 v materialnem pogledu v redu napravljen ter da v formalnem in računskem pogledu ni pripomb.

Glede na to, da so bila sredstva cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970 porabljena za namene, ki jih določa program cestnega sklada za obdobje 1967—1970 in finančni načrt za leto 1970, predlaga odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da v smislu 2. člena zakona o spremembah zakona o cestnem skladu potrdi zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970.

Odbor je za svojega poročevalca pri delu skupščinskih teles določil poslanca Staneta Divjaka.

St.: 400-21/71

Ljubljana, 24. 5. 1971

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije sta na skupni seji dne 26. maja 1971 razpravljala o zaključnem računu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970, ki ga je upravni odbor sklada sprejel na seji dne 10. marca 1971 in ga poslal Skupščini SR Slovenije v potrditev.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da so dohodki sklada v letu 1970 znašali 471 503 426,99 din, kar je 2,4% manj, kot je bilo predvideno v finančnem načrtu. Izdatki sklada so bili realizirani v okviru razpoložljivih sredstev in finančnega načrta, ostanek sredstev, ki znaša 49 091 421,99, pa je angažiran za posamezna dela, ki bodo zaradi nekaterih objektivnih vzrokov dokončana šele v letu 1971.

Cestni sklad je z realizacijo finančnega načrta za leto 1970 tudi zaključil izvajanje srednjeročnega plana od 1965—1970. Ugotovljeno je bilo, da so postavke srednjeročnega plana z majhnimi odstopanji realizirane, pri čemer pa je bilo opozorjeno, da je fizični obseg del zaradi podražitev zmanjšan.

Odbora pa sta pozitivno ocenila prizadevanja cestnega sklada za racionalizacijo porabe sredstev in gospodarjenja ter ugotovila, da je cestni sklad v letu 1970 nadaljeval s politiko, ki jo je določila Skupščina SR Slovenije v srednjeročnem programu. Glede na to predlagata Skupščini SR Slovenije, da v smislu amandmaja VII ustave SR Slovenije in 2. člena zakona o spremembah zakona o cestnem skladu SR Slovenije potrdi zaključni račun cestnega sklada za leto 1970.

Za poročevalca na seji republiškega zbora sta bila imenovana poslanca Ivo Tavčar in Franc Jere.

St.: 400-21/71

Ljubljana, 27. 5. 1971

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 43. seji 17. junija 1971 obravnaval zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo in odobritev upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije.

Predloženi zaključni račun je sprejel upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije na 13. seji dne 10. marca 1971.

V razpravi je odbor ugotovil:

— da je ostanek sredstev po zaključnem računu za leto 1970, ki se prenaša v finančni načrt za leto 1971, zelo velik, saj predstavlja 10,4% celotnih dohodkov sklada v letu 1970;

— da vplačilo 15,5 milijona dinarjev na depozit kot garancijski polog pomeni zelo velika mrtva sredstva sklada, ki pa je poleg tega zaključil finančno leto še z velikim presežkom in pomenita oba elementa zavoro za učinkovitejše operativno delo sklada;

— da je znesek 8,6 milijona dinarjev, izločenih kot obvezno posojilo za izgradnjo energetskih objektov, velik davek, ki ga plačuje naše cestno gospodarstvo za izgradnjo energetskih objektov, pri čemer pa je absurd prav v tem, da investicije v ceste ne povzročajo nikakršnih zahtev po povečanih količinah električne energije.

Za učinkovitejše delo cestnega sklada predlaga odbor za finance in proračun tole:

— s prenosom kompetenc na podlagi ustavnih sprememb s federacije na republiko, s čimer bo določanje garancijskega pologa v kompetenci republike, naj se prouči umestnost izločanja garancijskega pologa za dela, ki jih na cestah izvaja cestni sklad. Cestni sklad izvaja dela v okviru svojih finančnih programov, dohodki dotekajo tekoče skozi vse leto in praksa v preteklosti kaže, da do primanjkljaja oziroma nelikvidnosti sklada skoraj ne more priti;

— da se od investicijskih del na cestah vplačuje obvezno posojilo za izgradnjo energetskih objektov, ni utemeljene podlage. Po predloženem zakonu, ki je v obravnavi, bo ta obveznost od 1. julija 1971 dalje odpadla. Glede na veliko večje potrebe po modernizaciji in rekonstrukciji cest od realnih finančnih možnosti odbor predlaga, da se v smislu zakona o zagotovitvi dopolnilnih kre-

ditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov (Uradni list SRS, št. 42/66) na podlagi 9. člena v posebnem zakonu, ki bo odločal o uporabi presežkov in prihrankov sredstev iz 8. člena omenjenega zakona, upošteva možnost vrnitve vplačanih sredstev cestnemu skladu.

Odbor predlaga, naj izvršni svet sprejme oba predloga odbora kot pobudo za proučitev in rešitev navedenih vprašanj v cilju učinkovitejšega dela cestnega sklada, da ne poudarjamo še posebej nujnosti hitrejše modernizacije in rekonstrukcije cest.

Odbor predlaga zboru, da odobri zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije, kot je predložen.

Za poročevalca na seji zбора je odbor določil poslanca Poldeta Mačka.

St.: 400-21/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

PREDLOG ODLOKA

o soglasju k finančnemu načrtu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971

Na podlagi amandmaja VII k ustavi SR Slovenije in 1. člena zakona o spremembah zakona o cestnem skladu SR Slovenije (Uradni list SRS, številka 30-310/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zбора in na seji gospodarskega zбора sprejela

ODLOK

o soglasju k finančnemu načrtu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971

K finančnemu načrtu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971, ki ga je sprejel upravni odbor cestnega sklada dne 10. marca 1971 in ki izkazuje dohodke v znesku 649 558 116,00 din ter izdatke v enaki višini, se daje soglasje.

OBRAZLOŽITEV

Odbora republiškega zбора za proizvodnjo in blagovni promet ter urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo sta na skupni seji dne 26. maja 1971 obravnavala finančni načrt cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971, ki ga je sprejel upravni odbor sklada na svoji seji 10. marca 1971 in ga poslal Skupščini SR Slovenije v potrditev.

Finančni načrt cestnega sklada za leto 1971 je sestavljen na osnovi obstoječih virov financiranja in izkazuje dohodke 649 558 116 din in izdatke v enaki višini. Finančni načrt je v okviru sedaj veljavnih predpisov realen ter upošteva kriterije glede delitve sredstev za vzdrževanje in rekonstrukcije cest I., II. in III. reda, ki jih je sprejela v letu 1970 Skupščina SR Slovenije, tako da so sredstva razdeljena v korist vzdrževanja. Ker na ta način ostanejo na razpolago za rekonstrukcije minimalna sredstva, je za dokončanje nekaterih del pred-

videno najetje kredita. Kolikor bo v letošnjem letu prišlo do sprememb tako v virih financiranja kakor tudi v načinu delitve, pa bo potrebno sredstva ponovno razporediti.

V razpravi je bilo opozorjeno, da sredstva, predvidena v finančnem načrtu, komaj zadoščajo. Zato je bila ponovljena načelna zahteva, naj bi se sredstva, ki se formirajo v cestnem gospodarstvu, res porabila za ceste. Opozorjeno je bilo, da je federacija že prenesla del sredstev na republike, hkrati z obveznostmi, da pa so v SR Sloveniji ta sredstva večja od obveznosti. Zato predlagata odbora skladno s prvo zahtevo, da se del pozitivne razlike uporabi za povečanje sredstev v cestnem gospodarstvu.

V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da je leto 1971 že prvo leto srednjeročnega plana, ki pa še ni izdelan, prav tako ni izdelan dolgoročni program razvoja cestnega omrežja. Ker pa je za čimbolj racionalno uporabo že tako skromnih sredstev tako srednjeročna kot dolgoročna orientacija nujno potrebna, odbora ponovno zahtevata, da se problematika s področja cestnega gospodarstva obravnava v skladu z novembra 1970 sprejetim programom.

Odbora predlagata Skupščini SR Slovenije, da da soglasje k finančnemu načrtu cestnega sklada za leto 1971.

Za predstavnika odborov na seji zbora sta bila imenovana poslanca Ivo Tavčar in Franc Jere.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 43. seji 17. junija 1971 obravnaval finančni načrt cestnega sklada SR Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije.

Predloženi finančni načrt je sprejel upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije na 13. seji dne 10. marca 1971.

Kljub temu, da je v finančnem načrtu že upoštevano, da od 1. julija letos odpade obveznost izločanja obveznega depozita oziroma posojila za izgradnjo energetskih objektov, pa se višina izločenih sredstev bistveno poveča zaradi večjih vlaganj garancijskega pologa. Tako se izločanja za garancijski polog od 15,5 milijona v letu 1970 povečajo po finančnem načrtu za leto 1971 kar na 29,8 milijona dinarjev. V prvem letošnjem polletju vplačano posojilo za energetiko, v finančnem načrtu predvideno 26 milijonov din, bo vrnjeno na podlagi 8. člena zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov. V obsežni razpravi o nujnosti intenzivnejše izgradnje oziroma modernizacije in rekonstrukcije cestnega omrežja na nerazvitih področjih je bilo pojasnjeno, da je za ta področja namenjenih 27 % sredstev. Seveda pa register potreb znatno presega finančne možnosti cestnega sklada.

V razpravi je bil ponovno poudarjen sklep, da bo treba davek od tekočih goriv namensko usmeriti za ceste, kar bo treba upoštevati ob prenosu pristojnosti s federacije na republiko.

Iz diskusije in pojasnil predstavnika cestnega sklada jasno izhaja, da s sredstvi pri sedanjem formiranju dohodkov sklada tudi pri najbolj skrbni in preudarni porazdelitvi ne bomo mogli zadovoljivo rešiti niti najnujnejših potreb

za sanacijo cestnega omrežja. Izhod je le v zagotovitvi večjih sredstev za modernizacijo in rekonstrukcijo cest.

Odbor predlaga zboru, da da soglasje k predloženemu finančnemu načrtu.

Za poročevalca na seji zbora je odbor odločil poslanca Poldeta Mačka.

St.: 400-21/71

Ljubljana, 18. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 26. 5. 1971.

OSNUTEK ZAKONA

o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij

1. člen

Podjetja za proizvodnjo ter podjetja za proizvodnjo in prenos električne energije morajo vplačati kot posojilo za zgraditev energetskih objektov:

1. sredstva, ki so po delitvi dohodka po zaključnih računih za leta od 1970 do 1974 namenjena za sklade, razen sredstev, ki jih morajo izločati po posebnih zakonih, sredstev za sklad skupne porabe, ki se oblikujejo v skladu z zakonom o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, in sredstev za rezervni sklad, v skladu z družbenim dogovorom o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva,

2. 90 % sredstev amortizacije, zbranih v letih 1971 do 1975, kolikor na podlagi družbenega dogovora ni določeno drugače.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se vplačujejo pri banki, ki sama ali v imenu konzorcija bank da na razpolago ustrezen devizno-kreditni potencial, ki bo sodelovala pri deviznem odplačilu kredita in pri dinarskem kreditiranju s svojimi sredstvi ali sredstvi konzorcija ter izdala obveznice za vplačana posojila.

Republiški sekretariat za finance v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo in po predhodni pritrditvi izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije sklene ustrezno pogodbo z banko, ki v svojem imenu ali v imenu konzorcija prevzame obveznosti iz drugega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu banke).

2. člen

Posojilo iz prejšnjega člena se zmanjša za sredstva, ki so jih podjetja za proizvodnjo ter podjetja za proizvodnjo in prenos električne energije vezala s pogodbami za financiranje elektroenergetskih objektov, določenih s pogodbo med Ljubljansko banko in SR Slovenijo z dne 22. marca 1968 ali, ki so vezana za financiranje elektroenergetskih objektov in naprav po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

3. člen

Sredstva, zbrana po 1. členu tega zakona, sme banka uporabiti samo za kreditiranje elektroenergetskih objektov in naprav ter proizvodnje premoga za termoelektrarne po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

Natančnejši pogoji in način za uporabo sredstev iz prejšnjega odstavka se določijo s pogodbo med SR Slovenijo in banko.

Pogodbo iz prejšnjega odstavka sklene za SR Slovenijo republiški sekretar za finance s pritrditvijo izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

4. člen

Banka prevzema vse posojilne obveznosti in opravlja emisijsko in anuitetno službo za posojilo.

5. člen

Za znesek vplačanega posojila se izda obveznica. Obliko in besedilo obveznice predpiše republiški sekretar za finance na predlog banke.

6. člen

Banka mora sredstva iz 1. člena tega zakona vrniti vplačnikom posojila najpozneje v 15 letih, začeni s 1. 1. 1977.

Posojila se vračajo v enakih letnih zneskih, v katerih so vračunane 6-odstotne obresti, ki se obračunavajo od prvega naslednjega dneva, ko je bilo posojilo vplačano.

7. člen

Določbe tega zakona veljajo tudi za sredstva, zbrana po zakonu o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 (Uradni list SRS, št. 4-20/71).

8. člen

Republiški sekretar za finance predpiše v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona podrobnejše določbe o postopku za vplačevanje posojil (prvi odstavek 1. člena), za zmanjšanje obveznosti posojila (2. člen) in o rokih ter načinu vračanja sredstev (6. člen).

9. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 (Uradni list SRS, št. 4-20/71).

10. člen

Ta zakon velja osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

osnutkov zakonov:

a) o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij,

b) o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov,

c) o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskih objektov.

Skladno z razpravami o predlogih za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje energetskih objektov za čas 1971—1975 se v osnutkih zakonov ureja zbiranje sredstev z upoštevanjem primarnih interesov gospodarstva, to je, da se mu zagotovi ustrezna količina, stalnost in kakovost električne energije. Medsebojna povezanost gospodarstva kot porabnika energije in drugih potrošnikov električne energije ter elektrogospodarstva kot proizvajalca električne energije narekuje, da morajo svoj delež k zagotovitvi sredstev za razširjeno reprodukcijo prispevati predvsem sama elektrogospodarska podjetja, tako proizvodna kot proizvodno prenosna, dalje sami neposredni potrošniki oziroma porabniki električne energije, kakor tudi vsi tisti, ki s svojimi investicijskimi vlaganji povečujejo nasploh porabo električne energije. V osnutkih zakonov je ugodeno tudi načelu, da sistem zbiranja sredstev stimulira skupna vlaganja elektrogospodarskih podjetij, gospodarskih organizacij in drugih potrošnikov v energetske objekte, ki so v skupnem programu izgradnje energetskih objektov.

Menimo, da v osnutkih zakonov predvideni način zbiranja sredstev ne bo povzročil bistvenih posegov v družbenoekonomsko življenje, bo pa omogočil izvajanje programa izgradnje potrebnih elektroenergetskih zmogljivosti. Tudi ni mogoče z določeno ceno električne energije zagotoviti celotnih sredstev za razširjeno reprodukcijo. Vendar pa so potrošniki dolžni pokrivati tiste stroške, ki jih s svojo potrošnjo povzročajo elektrogospodarskemu sistemu.

Predloženi osnutki zakonov rešujejo zbiranje sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v obdobju 1971—1975. Pri tem so upoštevane vse intencije, ki jih je vseboval predlog za izdajo zakona.

1. Osnutki zakonov predvsem predvidevajo uveljavitev njihovih določil takrat, kadar ne pride do vlaganj v elektroenergetske objekte na podlagi neposrednega interesa potrošnikov oz. proizvajalcev električne energije. V takih primerih zahtevajo osnutki ureditev takih odnosov z družbenim dogovorom oziroma z ustreznimi pogodbami.

2. Dosedanji način zbiranja sredstev je temeljil samo na principu obveznih posojil od investicijskih vlaganj. Ta princip je v osnutkih zakonov sicer ohranjen, vendar predstavlja bistveno manjši delež v zbiranju potrebnih sredstev, ker niso le nove investicije edini povzročitelj potreb po novih gradnjah elektroenergetskih objektov.

Pri tem pa osnutki zakonov oproščajo plačevanja obveznih posojil tiste investitorje, ki s svojimi vlaganji ne povzročajo porasta potrošnje električne energije, investitorje in sfere splošne potrošnje. Vlagatelje v energetske zmogljivosti ter tiste investitorje, pri katerih sodeluje SR Slovenija s sredstvi ali jim z zakonom beneficira kreditne pogoje, toda vsakokrat le za beneficirani del republiških sredstev, če v posebnem zakonu ni drugače določeno, oziroma investitorje, ki se jim sredstva zagotavljajo s krajevnimi samoprispevki.

Poleg tega so oproščena plačevanja obveznih posojil od investicijskih vlaganj v elektrometalurške in elektrokemijske proizvodne zmogljivosti ter od plačevanja prispevkov na porabljeno električno energijo v takih zmogljivostih tista industrijska podjetja, ki jim je glavna dejavnost črna metalurgija oziroma kemična industrija in metalurgija barvastih kovin. Za povečanje te vrste potrošnje v programu razvoja energetike niso predvidene potrebne količine električne energije in zanje elektrogospodarska podjetja tudi ne bodo mogla dajati elektroenergetskih soglasij. Podjetja si bodo morala za tovrstno potrošnjo zagotoviti potrebno električno energijo s posebnimi dogovori na ta način, da bodo neposredno sodelovala s sredstvi pri financiranju v ta namen potrebnih elektroenergetskih kapacitet.

3. S predloženimi osnutki se obremenjujejo s prispevki za gradnjo elektroenergetskih objektov v sorazmerju s potrošeno električno energijo vsi potrošniki glede na stroške, ki jih s svojim odjemom povzročajo v proizvodnji električne energije.

V skladu s tem se predlaga najvišji prispevek pri potrošnikih v široki potrošnji. To so potrošniki na nizkonapetostnem omrežju (0,4 kV). Ta potrošnja je rastla v preteklem obdobju z mnogo večjim poprečnim indeksom (112) kot pri industriji (107). Udeležba široke potrošnje v celotni porabi se bo leta 1975 povečala na 30 % od udeležbe 26 % v 1970. letu. Razen tega povzroča ta kategorija potrošnikov največje dnevne in sezonske oscilacije, kar zahteva visoka investicijska vlaganja, ki so relativno nizko izkoriščena. Večja investicijska sredstva zahteva za široko potrošnjo tudi izgradnja in vzdrževanje potrebnega omrežja in transformacija zaradi njene razdrobljenosti. Potrošniki na 0,4 kV omrežju povzročajo tudi izdatno višje stroške poslovanja, saj je teh potrošnikov okrog 545 000, medtem ko je drugih na 35 in 10 kV omrežju samo okrog 650.

Pri tej kategoriji potrošnikov je bila doslej v ceni močno izražena določena politika zaščite, saj predstavlja električna energija osnovno življenjsko potrebo. Vendar pa je potrebno približati financiranje investicij stroškovnemu principu, saj bi z nadaljnjim nesorazmernim obremenjevanjem gospodarstva povzročili porast cen, kar pa bi v skrajni posledici predstavljalo zopet obremenitev široke potrošnje.

Prispevek naj bi začela široka potrošnja plačevati šele z letom 1972, znašal pa naj bi 25 % obračunskega zneska za porabljeno električno energijo v letih 1972 in 1973 ter 30 % v letih 1974 in 1975. Ta odstotka sta približen ekvivalent za prispevek v višini 6 oziroma 7 par za porabljeno kilovatno uro.

Nižji prispevek naj bi veljal za industrijo, ki je bila doslej najbolj obremenjena, čeprav ni povzročala največjega porasta potrošnje niti največjih oscilacij v dnevni in letni potrošnji. Dalje osnutki predvidevajo, naj prispevka ne bi plačevali odjemalci v elektrometalurški in elektrokemični potrošnji, ker se morajo prilagajati možnostim proizvodnje električne energije, s svojo veliko potrošnjo nočne energije pa celo prispevajo k racionalnosti izkoriščanja elektroenergetskih zmogljivosti. Pokrivanje porasta svoje potrošnje v omenjene namene pa se bodo oskrbeli s posebnimi dogovori.

Prispevek se plačuje od dohodka, namenjenega za sklade.

4. Osnutek plana izgradnje elektroenergetskih objektov za obdobje 1971 do 1975 predvideva potrebna sredstva v višini 1935 mio din. V zvezi s tem je treba naglasiti, da je izračun potrebnih sredstev zasnovan na elementih, ki so bili na razpolago iz programskih zasnov predlaganih objektov in na cenah konec 1970. leta. Potrditev te predpostavke ali odstopanje od nje bo možna

še, ko bodo investitorji razpolagali s konkretnimi ponudbami glavnih dobaviteljev opreme in izvajalcev del. Kljub temu menimo, da je zbiranje sredstev potrebno uveljaviti na predloženih predpostavkah od začetka drugega polletja 1971. leta.

Na podlagi določil predloženih osnutkov zakonov in predvidevanj za ostale vire sredstev bo struktura financiranja predloženega programa izgledala tako (v milijonih dinarjev):

a) prosti del bruto akumulacije elektrogospodarskih proizvodnih in proizvodno-prenosnih podjetij	200
b) obvezna posojila investorjev (2 % od investicijskih vlaganj)	370
c) prispevek potrošnikov na omrežju nad 0,4 kV (2 pari/kWh)	150
d) prispevek potrošnikov na in pod 0,4 kilovoltnem omrežju	415
e) krediti poslovnih bank	200
f) inozemski krediti	600
SKUPAJ	1935

A d a)

Po podatkih, ki so jih predložila elektrogospodarska proizvodno-prenosna in proizvodna podjetja SR Slovenije, bodo po zakonu o financiranju elektroenergetskih objektov v obdobju 1971—1975 ta podjetja odvedla 100 mio dinarjev bruto akumulacije.

Iz obveznih posojil v obdobju 1966—1970 bodo ta podjetja dobila povrnjenih okoli 100 mio dinarjev, ki jih bodo v smislu istega zakona prav tako odvedla.

A d b)

Po oceni republiškega zavoda za gospodarsko planiranje bodo znašala vlaganja uporabnikov družbenih sredstev — brez uporabnikov, ki so po predloženem zakonu oproščeni vplačevanja obveznih posojil — okrog 18 480 mio dinarjev. Torej bo znašalo 2 % obvezno posojilo 370 mio dinarjev, od tega približno 310 mio dinarjev za 4 in polletno obdobje od julija 1971—1975, 60 mio pa v prvem polletju 1971 na osnovi obeh začasno podaljšanih zakonov.

A d c) in d)

Pod predpostavko, da bodo znašali krediti poslovnih bank 200 mio dinarjev ali okrog 10 % celotnih investicijskih vlaganj in da pričakujemo na osnovi vrednosti uvozne opreme 600 mio dinarjev inozemskih kreditov, moramo za pokritje celotnega zneska 1935 mio dinarjev zbrati še 565 mio dinarjev na osnovi zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskega objektov.

Z ozirom na prej omenjeni stroškovni princip pa naj bi od tega zneska potrošniki na visokonapetostnem omrežju nad 0,4 kV prispevali 150 milij. dinarjev (2 pare/kWh), preostali potrošniki na in pod 0,4 kV omrežju pa 415 milij. dinarjev (6 par/kWh). Skupaj z obveznimi posojili investorjev bi gospodarstvo prispevalo 520 milij., preostali potrošniki pa 415 milij. dinarjev.

Gospodarstvo (brez elektrogospodarstva) in široka potrošnja naj bi torej zbrala 935 milij. ali 48 % potrebnih sredstev, elektrogospodarstvo pa 10,0 % potrebnih investicijskih sredstev. Upoštevajoč cene iz leta 1970 in vpliv devalvacije, lahko ugotovimo, da vlaganja ne odstopajo mnogo od vlaganj v obdobju 1966—1970. Pri tem pa se bistveno spremeni struktura obremenitve (ne upoštevajoč kreditov poslovnih bank in inozemskih kreditov).

	1966—1970	1971—1975
1. Elektrogospodarstvo	20 %	18 %
2. Gospodarstvo (na omrežju 0,4 kV)	80 %	45 %
3. Široka potrošnja	—	37 %
	100 %	100 %

Vsako dodatno zniževanje obveznosti posameznim skupinam potrošnikov pa bi pomenilo večje obremenjevanje ostalih skupin.

A d e) in f)

Realizacija financiranja predvidenega programa izgradnje elektroenergetskih objektov je seveda še v veliki meri odvisna od bančnih in inozemskih kreditov, ki so planirani v skupnem znesku 800 milij. dinarjev.

Za inozemske kredite bo potrebno zagotoviti garancijski potencial poslovnih bank ter devizna sredstva za vračanje glavnice in obresti.

Po dosedanjih informacijah in na podlagi veljavnega sistema bi poslovne banke imele prost devizni garancijski potencial. Za izdajo garancije na breme tega potenciala in s prevzemom obveznosti za devizno vračanje glavnice pa se postavlja problem vira deviznih sredstev.

Možnost, da bi elektrogospodarstvo samo prevzelo obveznost vračanja deviznih sredstev, je nerealna tako s stališča veljavnega sistema kakor tudi zaradi tega, ker ne gradimo elektroenergetskih objektov za izvoz električne energije.

Z zahtevo za povečanje odstotka amortizacije za odkup deviz pri Narodni banki bi lahko zagotovili del potrebnih deviznih sredstev in je treba to problematiko obdelati.

Taka možnost je v sedanjem deviznem sistemu že vgrajena za nekatere druge gospodarske dejavnosti (proizvajalci bakra, gozdarji itd.). Vztrajanje na taki rešitvi bi bilo za določene energetske objekte tudi opravičilo, ker je gradnja zmogljivosti za proizvodnjo vseh vrst energije pogojena predvsem za zadovoljitev domače potrošnje ne pa za izvoz tovrstnega primarnega produkta in je izgradnja takih zmogljivosti predpogoj za pospešitev izvoza.

Konstrukcija za devizno financiranje TE Šoštanj III v obdobju 1966—1970 je bila izvedena na osnovi zagotovitve dinarske protivrednosti po veljavnem tečaju za vsak dolar prevzete devizne kreditne obveznosti (glavnice).

Za konstrukcijo financiranja programa v letih 1971—1975, bi bil tak način s stališča bank najenostavnejši, če bi se banke zavezale odplačevati devizne obveznosti v breme lastnih zagotovljenih deviz.

Kolikor bi devizno vračanje morali zagotoviti na opisani način, bi bilo potrebno povišati:

— predlagano 2% obvezno posojilo od investicijskih vlaganj na 3% posojilo;

— prispevek potrošnikov električne energije nad 0,4 kV od 10 na 20 odstotkov (do 2 na 4 par/kW) in

— prispevek potrošnikov električne energije na 0,4 kV in izpod od 25 na 40 odstotkov (od 6 na 10 par/kWh).

Zagotovitev deviznih sredstev po opisani varianti bi močno angažiralo slovensko gospodarstvo ter vse občane-potrošnike v času izgradnje.

Zato bo treba obdelati tudi druge možnosti pokrivanja deviznih kreditnih obveznosti, ki bodo slonele na poslovnem interesu vseh partnerjev v izgradnji predvidenih elektroenergetskih objektov. Predvsem predstavlja realno možnost za ustvarjanje potrebnih deviz kooperacija domačih proizvajalcev z inozemskimi dobavitelji.

Posebej je treba opozoriti, da so v tem programu financiranja tudi objekti, ki ne bodo dograjeni niti v celoti financirani do konca 1975. leta. Zato bo potrebno najti tudi način, kako zadostiti veljavnim predpisom za investicijska vlaganja, ki zahtevajo, da so z investicijsko odločitvijo zagotovljena sredstva za celotno investicijo.

5. V določilih prvega člena zakonov o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij in o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov, ki govorijo o banki, kjer naj bi se sredstva deponirala, se predlaga pogodbeni odnos med republiko in banko. Banka se s tem v svojem imenu ali v imenu konzorcija bank pogodbeno zaveže, da bo zagotovila ustrezen devizno kreditni potencial in devizna odplačila po izdanih garancijah ter da se bo vključila v določenem obsegu z bančnimi krediti v konstrukcijo dinarskega financiranja.

Republiški sekretariat za finance bo v zvezi z gornjo problematiko pozval poslovne banke SR Slovenije, da predložijo svoje ponudbe za sodelovanje v kreditiranju (točke e) in v inozemskih kreditnih aranžmanih (točka f), ki bi bile osnova za pogodbeno ureditev odnosov med bankami in republiko v smislu tozadevnih določil v osnutkih zakonov.

V že omenjenih zakonih je v 7. členu določen rok vračanja obveznega posojila, ker je potrebno vplačila, ki se stekajo tudi še v prvi polovici 1976. leta, umiriti. Šele takrat je možno ugotoviti višino posojil in za njih izdati obveznice.

6. Prispevek po zakonu o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskih objektov je izražen v odstotkih od fakturnega iznosa za porabljeno električno energijo zaradi tega, ker bi prispevek, izražen v fiksnem znesku na porabljeno kilovatno uro, vplival na strukturo elementov tarife, tj. izkrivljal bi odnose med ceno za moč in energijo oziroma med ceno za energijo v času nizkih in visokih obremenitev (dan—noč, višja—nižja sezona). Ti odstotki so ekvivalent dvema oziroma šestim param na kilovatno uro. Prispevek se steka namensko na račun republike za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti. O uporabi tako zbranih sredstev naj bi odločal v smislu zakona o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti IS SR Slovenije na osnovi finančnega načrta, ki ga potrjuje skupščina.

Menimo, da pri obstajanju zakona o sredstvih za izravnavanje ni nobene potrebe, da bi se v te namene odpiral nov račun, za uporabo teh sredstev pa sprejemal poseben zakon.

Podjetja za distribucijo naj bi nastopala pri zbiranju prispevka v istem svojstvu kot nastopa trgovina pri zbiranju prometnega davka.

7. Predlagani način financiranja izgradnje elektroenergetskih objektov predstavlja neizogibno obremenitev tako za gospodarstvo kakor za široko potrošnjo.

Predvsem je treba ugotoviti, da bo gospodarstvu z anuitetami iz doslej vplačanih obveznih posojil za izgradnjo elektroenergetskih objektov vrnjenih v letih 1971—1975 okoli 300 milij. din, to je 81 % od novih posojil. To pomeni, da bodo gospodarske investicije kot celota obremenjene le z okoli 70 milijoni. To pa seveda ne velja za posamezne investitorje.

Obremenitev industrije s prispevkom na porabljeno električno energijo pa predstavlja za posamezne industrijske panoge naslednje procentualno zmanjšanje ostanka dohodka za sklade (po realizaciji iz 1969. leta).

Industrijska panoga	Zmanjšanje ostanka dohodka %
premogovništvo	9,4
barvne kovine	12,0
nekovine	3,8
kovinska industrija	1,3
elektroindustrija	0,8
kemična industrija	0,5
industrija gradbenega materiala	2,4
lesna industrija	1,2
proizvodnja papirja	14,7
tekstilna industrija	2,1
usnjarska industrija	0,8
industrija gume	3,4
živilska industrija	1,2
grafična industrija	0,4
tobačna industrija	0,3

Tabela kaže, da te obremenitve ne predstavljajo bistvenega poslabšanja gospodarskega položaja industrije.

V SR Sloveniji smo imeli v 1970. letu približno 492 000 gospodinjstev, priključenih na električno omrežje, ki so v tem letu porabila 856 milijonov kWh električne energije. Poprečno je torej eno gospodinjstvo porabilo okoli 145 kWh mesečno, kar pomeni pri novi približni poprečni ceni električne energije 0,25 din/kWh mesečni izdatek 36,25 din. Podrobna analiza konzuma v gospodinjstvu pa kaže, da je 52 % gospodinjstev porabilo mesečno do 100 kWh.

Pri poprečnem prispevku v višini 0,06 din/kWh bi znašali torej mesečni stroški za električno energijo pri poprečnem konzumu teh gospodinjstev iz 1970. leta v višini 145 kWh mesečno 46,40 din, kar predstavlja povečanje mesečnih izdatkov za 8,70 din.

Kot omenjeno, pa porabi 52 % odjemalcev mesečno do 100 kWh. Pri predpostavki, da znaša za to skupino porabnikov poprečna poraba 60 kWh mesečno, predstavlja nov mesečni izdatek znesek 18,60 din, kar pomeni povečanje mesečnih stroškov za 3,60 din oziroma pri najnižji skupini potrošnje do 20 kWh/mesec 1,20 din mesečno, pri najvišji do 100 kWh/mesec pa 6,00 din mesečno.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 14. junija 1971 obravnavala osnutek zakonov, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet, in sicer:

a) osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij;

b) osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov;

c) osnutek zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskih objektov.

Kot dopolnitev k obrazložitvi predloženih zakonskih osnutkov je bila predložena orientacijska osnova za kvantifikacijo potrebnih sredstev za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov in naprav v letih 1971—1975, pred sejo pa so člani odbora prejeli tudi informacijo službe družbenega knjigovodstva — centrale za SR Slovenijo — o kontroli zaključnih računov za leto 1970 in izvajanju določb zakona o obveznem deponiranju določenih sredstev podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije v SR Sloveniji za leto 1965—1970.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da hkrati z osnutki predloženih zakonov ni bil predložen program in plan izgradnje elektroenergetskih objektov in naprav za obdobje 1971—1975, čeprav je odbor ob obravnavi predlogov za izdajo omenjenih zakonov postavil takšno zahtevo, predlagatelj pa prevzel obveznost, da bo to storil do obravnave zakonskih osnutkov. V razpravi je bilo močno poudarjeno mnenje, da predložena gradiva, vključujoč naknadno predloženo orientacijsko osnovo za kvantifikacijo potrebnih sredstev za izgradnjo objektov v naslednjem obdobju, ne dajejo potrebnih informacij za kvalificirano razpravo in presojo, tako glede konkretnih potreb, ki izvirajo iz elektroenergetske bilance kot tudi glede kvantifikacije sredstev, ki jih je potrebno zagotoviti za izgradnjo objektov v naslednjem obdobju.

Predstavniki predlagatelja je pojasnil, da so proceduralno za sprejem programa in plana izgradnje elektroenergetskih objektov pristojni udeleženci družbenega dogovora o elektrogospodarstvu. Glede na to, da bo odbor udeležencev družbenega dogovora za urejanje vprašanj posebnega pomena na področju elektrogospodarstva dokončno uskladir predloge in zavzel svoje stališče šele 24. junija 1971, predlagatelju ni bilo mogoče, da že v tej fazi postopka za sprejem zakona predloži konkretni program izgradnje objektov in naprav. Predstavniki predlagatelja je na seji dal zagotovilo, da bosta odbora dobila program izgradnje elektroenergetskih objektov takoj po seji odbora udeležencev družbenega dogovora o elektrogospodarstvu, najpozneje pa do obravnave zakonov v zadnji fazi postopka za sprejem zakonov, in sicer skupaj z dokumentacijo, ki jo je pripravilo poslovno združenje energetike Slovenije in republiški sekretariat za gospodarstvo in podrobno kvantifikacijo potrebnih sredstev.

V zvezi s tem zagotovilo sta odbora sprejela sklep, da bosta o programu in planu izgradnje elektroenergetskih objektov in naprav razpravljala na eni od svojih prihodnjih sej. Odbora sta hkrati izrazila zaskrbljenost, da se s sprejemom plana in programa izgradnje elektroenergetskih objektov in naprav toliko odlašajo, kljub oceni izvedencev, da bi za objekte, ki bodo zgrajeni do leta 1975, morali podpisati konkretne pogodbe najpozneje do avgusta letošnjega leta.

S tem v zvezi je bilo opozorjeno, da bi s pripravljalnimi deli za izgradnjo posameznih objektov že morali pričeti. Glede informacije službe družbenega

knjigovodstva o kontroli podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije, je odbor sprejel sklep, da bo informacijo dal na dnevni red le pod pogojem, če bo služba družbenega knjigovodstva povedala, kaj je v okviru pristojnosti ukrenila, da se uresničijo sprejeti sklepi v zvezi z razpravo na gospodarskem zboru oziroma ko bo služba zahtevala konkretna pooblastila za uresničitev sprejetih sklepov.

Glede na to, da sta odbora o načelnih stališčih in izhodiščih bodočega sistema financiranja izgradnje elektroenergetskih objektov že razpravljala ob predlogih za izdajo omenjenih zakonov oziroma ob sprejemu zakonov, ki so začasno podaljšali zbiranje sredstev elektrogospodarskih podjetij in uporabnikov družbenih sredstev v letu 1971, odbor v načelu o predloženih zakonskih osnutkih ni razpravjal, saj bi ponovna razprava le potrdila že znana stališča.

V obravnavi zakonskih osnutkov so bila v odborih k posameznim predloženim osnutkom izražena naslednja mnenja, stališča in pripombe:

a) osnutek zakona o financiranju energetskega objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij.

V obravnavi tega zakonskega osnutka je bilo v ospredje postavljeno vprašanje, ali bodo z določili novega zakona obvladane razmere v elektrogospodarstvu tako, da bo v prihodnosti onemogočeno neracionalno obnašanje elektrogospodarskih podjetij in zagotovljena poraba sredstev v skladu z določili zakona. V razpravi je bila izražena bojazen, da so mogoče še vedno ostale odprte možnosti, da bodo elektrogospodarska podjetja do maksimuma izkoristila možnosti, ki jim dajejo rešitve v zvezi z dohodkom in skladi in da se bodo obnašala tako kot v preteklosti.

Predstavniki predlagatelja ter predstavniki republiškega sekretariata za gospodarstvo ter sekretariata za finance so pojasnili, da je besedilo 1. člena oblikovano tako, da v celoti onemogoča neracionalno obnašanje elektrogospodarskih podjetij in zagotavlja vsa sredstva, ki jih je možno zajeti za razširjeno reprodukcijo. Ob tem so še posebej opozorili na bistveno vlogo družbenega dogovora o elektrogospodarstvu, ki je v tem, da zagotavlja trajno prisotnost družbe in njen nenehni vpliv, da se bodo temeljna vprašanja elektrogospodarstva urejala in razvijala tako, kot bo družba menila, da je potrebno.

V zvezi z vprašanjem samoupravnih pravic delovnih kolektivov v elektrogospodarstvu in neposredno zainteresiranostjo za racionalno gospodarjenje v teh kolektivih je v razpravi prevladovalo mnenje, da zakonski osnutek ne zavira razvoja elektrogospodarskih podjetij in da ne odvzema iniciative in racionalno gospodarjenje. Poudarjeno je bilo, da gospodarjenje z infrastrukturo ni nikjer organizirano na posameznih podjetniških interesih in da je povsod zagotovljen širši družbeni interes v takšni ali drugačni obliki. Osnutek zakona ne odvzema elektrogospodarskim podjetjem akumulacije in amortizacije v celoti, v okviru družbenega dogovora pa za posamezna področja določa le limite, v okviru katerih dopušča možnosti, da se udeleženci družbenega dogovora sporazumejo za najboljši način, ki bi hkrati ustrezal tako posameznim podjetjem kot širši družbeni skupnosti in gospodarstvu.

Razprava je opozorila, da predloženi zakonski osnutek ne odgovarja na vprašanja, kdo je odgovoren za gospodarjenje s sredstvi v najširšem pomenu besede. Odbora se nista mogla strinjati s pojasnilom, da v predloženem sistemu nimamo konkretne odgovornosti in da odgovornost za gospodarjenje s sredstvi prevzema izvršni svet, gospodarska zbornica SR Slovenije in sindikati. Odbora menita, da je potrebno sistem postaviti tako, da bo odbor družbenega dogovora

za urejanje vprašanj posebnega družbenega pomena v celoti odgovoren za gospodarjenje z zbranimi sredstvi.

V razpravi je bilo ponovno sproženo vprašanje deponiranja sredstev pri tisti banki, ki naj bi ponudila in dala najugodnejše pogoje glede obrestne mere, lastne udeležbe ter rokov in načina vračanja teh sredstev ob hkratni možnosti, da sredstva do izplačila za konkretni objekt koristijo tudi gospodarske organizacije določenega območja. Pojasnjeno je bilo, da so razgovori glede ustanovitve konzorcija bank, ki bi na optimalni način rešil vsa sporna vprašanja, napredovali in da je pričakovati njegovo ustanovitev. V konzorciju bank bi vsekakor bila zagotovljena možnost najemanja kreditov celotnemu gospodarstvu. Temeljno vprašanje pri tem pa je zagotovitev vračanja deviznega dela investicijskih kreditov, kar naj bi rešil in omogočil nov devizni sistem, ki je v pripravi.

K posameznim členom zakonskega osnutka sta odbora dala naslednje pripombe in mnenja:

K 5. členu: Odbora menita, da bi v okviru tega člena kazalo ponovno proučiti možnosti, ki jih dajejo ustavni amandmaji v tem smislu, da bi se elektrogospodarskim organizacijam dale večje možnosti, ki bi spodbudile interes za racionalno gospodarjenje.

K 7. členu: Odbor meni, da je ta člen v sedanjem besedilu nerazumljiv in da ni dovolj jasen glede poračunavanja obveznosti elektrogospodarskih podjetij v zvezi z zakonom o določitvi začasnih obveznosti teh podjetij v letu 1971. Odbor predlaga, da republiški strokovni organi ponovno proučijo ta člen in predlagajo besedilo, ki bo odpravilo kakršnekoli nejasnosti.

b) Osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov.

V razpravi je bilo ponovno opozorjeno na problematiko vplačila obveznega posojila na podlagi izplačil za investicijska vlaganja.

Izraženo je bilo mnenje, da bi zajemanje prispevkov po instalirani moči prispevalo k ekonomiki potrošnje. Slišati je bilo tudi mnenje, da bi se to dalo urediti tako, da bi se za stare objekte zajemal prispevek prek cene, za nove objekte pa prek instalirane moči.

Potem, ko so predstavniki predlagatelja pojasnili razloge, ki so narekovali odločitve, da se obvezno posojilo plačuje od investicijskih vlaganj, je v odborih prevladalo mnenje, da je potrebno ostati pri odločitvi, da se posojilo plačuje v višini 2% od zneska izplačil za investicije. Primernost takšne odločitve vidita odbora zlasti v tem, da plačila od investicij gredo v breme dohodka in ne prispevajo zidanju cen. Možnost zajemanja prispevka prek cene pa je omejena tudi z obstoječimi predpisi, ki dovoljujejo zvišanje cen elektroenergije le za stroške enostavne ne pa tudi razširjene reprodukcije.

V razpravi je bilo izraženo tudi kritično mnenje, da osnutek zakona glede na predlog za izdajo zakona v zvezi z oprostitvijo železnic ni napravil napredka. Po mnenju predstavnikov združenega transportnega podjetja Ljubljana ni zadostne utemeljitve, da bi morale železnice plačevati prispevek po obeh osnovah, to je po porabi in po investicijskih vlaganjih.

Odbora sta izhajajoč iz načelnega stališča, ki sta ga zavzela že ob predlogu za izdajo zakona, to je, da je potrebno krog oprostitev čimbolj zožati, takšno mnenje zavrnila, opozarjajoč, da vsako širjenje oprostitev pomeni povečanje bremen za ostale gospodarske organizacije in nevarnost, da ne bodo zbrana potrebna sredstva. Ob tem je bilo poudarjeno, da je kvalitetnim potrošnikom

omogočeno, da uredijo tarifo s pogodbo oziroma po zadnji alineji 2. člena, ki daje možnost oprostitve, če republika sodeluje pri investicijah s sredstvi ali za katere beneficira obresti, če se skupščina za to odloči.

K posameznim členom predlagata odbora naslednje spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: — V zadnji alineji tega člena se na koncu stavka namesto pike postavi vejica in doda naslednje besedilo: »če z zakonom ni drugače določeno«.

V skladu z razpravo na seji odborov je predlagatelj predložil omenjeno dopolnitev. Odbora se s predlagano dopolnitvijo strinjata, vendar menita, da dopolnitev ne odpravlja vse nejasnosti in dvome glede določil te alineje, zlasti ne glede beneficiranih obresti. Glede na zapletenost in težavnost problematike, odbora predlagata, da strokovni organi v smislu razprave ponovno proučijo problem in predložijo besedilo, ki bo odpravilo vse nejasnosti;

— odbora predlagata, da se ta člen dopolni tako, da so posojila oproščena tudi investicije v primarno kmetijsko proizvodnjo.

Odbora menita, da je takšna oprostitve smotrna in potrebna ter v skladu z načelnim izhodiščem predlagatelja, po katerem so oproščeni obveznih posojil tisti investitorji, ki ne povzročajo porasta potrošnje električne energije. Odbora posebej opozarjata, da nikakor ne gre za oprostitve kmetijskih investicij v celoti, temveč le za investicije v primarno kmetijsko proizvodnjo, kot so: nakup zemlje in kmetijskih strojev, melioracijska dela, vinogradništvo in podobno.

c) Osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov.

Odbora sta načeloma podprla nujnost in potrebo po uvedbi posebnega prispevka za financiranje izgradnje energetskih objektov, vendar nista mogla mimo ugotovitve, da zbiranje sredstev v predlagani obliki dejansko pomeni davek in odtujevanje sredstev oziroma oblikovanje sredstev, ki ga pogosto označujemo s kompromitiranim izrazom »državni kapital«. V razpravi je prišlo do izraza, da na področju razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu, spričo znanih razmer, dejansko ni drugih možnosti ter da nas oblika zbiranja sredstev ne bi smela ovirati v uresničevanju temeljnih ciljev, ki jih imamo na tem področju.

Predstavniki predlagatelja so na vprašanja poslancev pojasnili, da predlagana rešitev ni v nasprotju z načeli XXI. in XXII. ustavnega amandmaja ter da ne onemogoča možnost sovlagateljskih odnosov potem, ko bi bila sredstva zbrana.

K posameznim členom zakonskega osnutka je predlagatelj med sejo predložil spreminjevalna predloga, s katerima sta se odbora v celoti strinjala. Spreminjevalni predlogi so bili dani k naslednjima členoma:

K 2. členu: Ta člen se spremeni in dopolni tako, da se v celoti glasi:

»Odjemalec električne energije na nizki napetosti, kot je določena v predpisu v tarifnem sistemu za prodajo električne energije, plačuje prispevek v odstotkih od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo.

Prispevek za odjemalca v gospodinjstvu znaša 20 odstotkov v letih 1972 in 1973 ter 25 odstotkov v letih 1974 in 1975, za druge odjemalce pa znaša 20 odstotkov v letih 1972 do 1975.«

Spremembe se nanašajo na višino odstotkov. Predlagajo se nižji odstotki glede na nove višje cene na odjemni mreži, ki stopijo v veljavo s 1. junijem 1971.

K 6. členu: Prvi odstavek tega člena se v celoti črta, ker ni potreben. Pojasnilo, da prispevek plačujejo gospodarske organizacije iz svojega dohodka, je nepotrebno, ker gre za zakonske obveznosti.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in odbor za finance predlagata gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da predložene osnutke zakonov o financiranju izgradnje elektroenergetskih objektov sprejme skupaj s predloženimi stališči, mnenji in predlogi.

Odbora sta za skupnega poročevalca določila poslanca Natana Bernota.

Št.: 402-163/71

Ljubljana, 16. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 51. seji dne 17. junija 1971 obravnavala osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij, ki ga je predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi je bila podana načelna pripomba, da bi bilo treba s tem zakonom zagotoviti vpliv podjetij za proizvodnjo ter podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije kot vlagateljev pri uporabi in upravljanju s posojilom zbranih sredstev za zgraditev energetskih objektov. Po mnenju članov komisije takšen vpliv ne izhaja neposredno iz osnutka tega zakona oziroma ni konkretno podan.

V zvezi z osnutkom tega zakona je bilo v komisiji opozorjeno, da bi bilo treba posebej rešiti vprašanje izdaje posebnega zakona, v katerem bi bila urejena uporaba morebitnih presežkov in prihrankov sredstev po 9. členu zakona o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov (Uradni list SRS, št. 42-214/66). Po mnenju komisije naj predlagatelj to vprašanje še posebej prouči glede na to, da so presežki in prihranki sredstev po prvem odstavku 8. člena citiranega zakona dejansko tudi nastali.

V obravnavi po členih je komisija sprejela naslednjo pripombo:

K 1. členu: Zaradi jasnejšega oziroma preciznejšega besedila bi bilo treba spremeniti drugi odstavek 2. točke prvega odstavka tega člena tako, da naj bi se glasil:

»Sredstva iz prejšnjega odstavka se vplačujejo pri banki, ki sama ali v imenu konzorcija bank da na razpolago ustrezna devizno-kreditna sredstva, in bo sodelovala pri deviznem odplačilu kredita, pri dinarskem kreditiranju s svojimi sredstvi ali sredstvi konzorcija ter izdala obveznice za vplačana posojila.«

Št.: 402-163/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora — poročilo z dne 29. 6. 1971, št. 402-45/65.

OSNUTEK ZAKONA

o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskih objektov

1. člen

Uporabniki družbenih sredstev so dolžni ob vsakem izplačilu za investicijska vlaganja na območju SR Slovenije do 31. decembra 1975 vplačati posojilo za zgraditev energetskih objektov v višini 2 % od zneska izplačila za investicijska vlaganja.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se vplačujejo pri banki, ki sama ali v imenu konzorcija bank da na razpolago ustrezen devizno-kreditni potencial, ki bo sodelovala pri deviznem odplačilu kredita in pri dinarskem kreditiranju s svojimi sredstvi ali s sredstvi konzorcija ter izdala obveznice za vplačana posojila.

Republiški sekretariat za finance v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo in po predhodni pritrditvi izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije sklene ustrezno pogodbo z banko, ki v svojem imenu ali v imenu konzorcija prevzame obveznosti iz drugega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu banke).

2. člen

Posojila so oproščene:

— investicije na področju proizvodnje, prenosa in razdelitve električne energije ter na področju proizvodnje in predelave premoga, urana, nafte in energetskega plina, vključno s prenosnim in razdelilnim omrežjem za nafto in plin;

— investicije za nakup ladij dolge plovbe;

— investicije v industrijske elektrarne in elektrarne, ki so sestavni del toplarn;

— investicije v elektrokemične in elektrometalurške objekte podjetij črne metalurgije, metalurgije barvastih kovin in kemične industrije;

— investicije na področju graditve in rekonstrukcije javnega cestnega omrežja;

— investicije na področju izobraževanja, kulture, znanosti, zdravstva, socialnega zavarovanja, socialnega varstva in fizikalnih objektov;

— investicije za graditev in vzdrževanje stanovanjskih hiš;

— investicije, ki se financirajo iz krajevnega samoprispevka.

— Posojila so oproščene tudi investicije v gospodarstvu, pri katerih na podlagi posebnih zakonov SR Slovenija sodeluje s sredstvi ali za katera beneficira obresti, in sicer za tisti del sredstev, s katerimi SR Slovenija sodeluje pri investiciji oziroma pri odplačevanju posojila.

3. člen

Posojilo iz 1. člena tega zakona se zmanjša za sredstva, ki jih je uporabnik družbenih sredstev vezal s pogodbo za sovlaganje za izgradnjo elektroenergetskih objektov in naprav po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

4. člen

Sredstva, zbrana po 1. členu tega zakona, sme banka uporabiti samo za kreditiranje graditve elektrogospodarskih objektov in naprav ter proizvodnje premoga za termoelektrarne po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

Natančnejši pogoji in način za uporabo sredstev iz prejšnjega odstavka se določijo s pogodbo med SR Slovenijo in banko.

Pogodbo iz prejšnjega odstavka sklene za SR Slovenijo republiški sekretar za finance s pritrditvijo izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

5. člen

Banka prevzema vse posojilne obveznosti in opravlja emisijsko in anuitetno službo za posojilo.

6. člen

Za znesek vplačanega posojila se izda obveznica. Obliko in besedilo obveznice predpiše republiški sekretar za finance na predlog banke.

7. člen

Banka mora sredstva iz 1. člena tega zakona vrniti vplačnikom posojila najpozneje v 15 letih, začenši s 1. 1. 1977.

Posojila se vračajo v enakih letnih zneskih, v katerih so vračunane 6-odstotne obresti, ki se obračunavajo od prvega naslednjega dneva, ko je bilo posojilo vplačano.

8. člen

Določbe tega zakona veljajo tudi za sredstva zbrana po zakonu o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 (Uradni list SRS, št. 4-21/71).

Uporabnikom družbenih sredstev, ki so po zakonu o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 vplačali posojilo, ki presega obveznost po tem zakonu, se razlika sredstev vrne.

9. člen

Republiški sekretar za finance predpiše v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona podrobnejše določbe o postopku za vplačevanje posojila (1. člen), za zmanjšanje obveznosti posojila (3. člen), o vrnitvi preveč vplačanih posojil (drugi odstavek 8. člena) ter o rokih in načinu vračanja sredstev (7. člen).

10. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. julija 1971.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 51. seji dne 17. junija 1971 obravnavala osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskega objekta, ki ga je predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi je bila tako kot pri osnutku zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektro-gospodarskih podjetij dana načelna pripomba, da bi bilo treba s tem zakonom zagotoviti vpliv uporabnikov družbenih sredstev kot vlagateljev pri uporabi in upravljanju s posojilom zbranih sredstev za zgraditev energetskih objektov. Tudi pri tem osnutku takšen vpliv, po mnenju članov komisije, neposredno iz osnutka ne izhaja oziroma ni konkretno podan.

V obravnavi po členih je komisija sprejela naslednje pripombe, mnenja in stališča:

K 1. členu: Iz prvega odstavka tega člena izhaja obveznost vseh uporabnikov družbenih sredstev ob vsakem izplačilu za investicijska vlaganja na območju SR Slovenije do 31. decembra 1975 za vplačilo posojila za zgraditev energetskih objektov v višini 2% od zneska izplačila za investicijska vlaganja. Po mnenju komisije naj predlagatelj pri sestavi predloga tega zakona prouči možnost, da ta obveznost naj ne velja za vse uporabnike družbenih sredstev oziroma, da naj ne velja za nekatere kategorije uporabnikov družbenih sredstev (npr.: JLA, pravosodni organi itd.). To pomeni, da se je v komisiji postavilo vprašanje oportunitati predpisovanja take obveznosti prav za vse uporabnike družbenih sredstev.

K 2. členu: Zaradi jasnosti naj bi se dopolnilo začetno besedilo tega člena kot tudi začetno besedilo zadnje alineje tega člena tako, da bi se glasilo:

»Obveznosti plačila posojila so oproščene...«.

St.: 402-164/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora — poročilo z dne 29. 6. 1971, št. 402-164/71.

OSNUTEK ZAKONA

o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov

1. člen

Odjemalci električne energije morajo do 31. decembra 1975 plačevati prispevek za financiranje energetskih objektov (v nadaljnjem besedilu: prispevek).

2. člen

Odjemalec električne energije na nizki napetosti, kot je določena v predpisu o tarifnem sistemu za prodajo električne energije, plačuje prispevek v odstotkih od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo, ki znašajo 25 odstotkov v letih 1972 in 1973 ter 30 odstotkov v letih 1974 in 1975.

3. člen

Odjemalec električne energije na visoki napetosti, kot je določena v predpisu o tarifnem sistemu za prodajo električne energije, plačuje prispevek v višini 10 odstotkov od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo.

4. člen

Podjetja, ki jim je glavna dejavnost črna metalurgija, metalurgija barvastih kovin ali kemična industrija, ne plačujejo prispevka za električno energijo porabljeno v svojih elektrometalurških ali elektrokemičnih obratih.

Elektrogospodarsko podjetje ni dolžno dati elektroenergetskega soglasja za povečanje priključne moči v obratih iz prejšnjega odstavka, temveč je zato potrebna posebna pogodba med odjemalcem in elektrogospodarskim podjetjem o ugotovitvi za tako povečanje.

5. člen

Sredstva, zbrana s prispevkom; so sredstva SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti (zakon o sredstvih SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti, Uradni list SRS, št. 46-256/70) in se smejo uporabljati za financiranje elektrogospodarskih objektov in naprav ter proizvodnje premoga za termoelektrarne po planu, sprejetem po določbah družbenega dogovora o ureditvi vprašanj posebnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

Sredstva bo SRS deponirala pri banki, ki v svojem imenu ali v imenu konzorcija sklene pogodbo s Socialistično republiko Slovenijo v smislu določb 3. odstavka 1. člena zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskega objektov (Uradni list SRS, št. . .).

6. člen

Prispevek plačujejo gospodarske organizacije iz svojega dohodka, namenjenega za sklade.

Prispevek pobirajo pri odjemalcih električne energije podjetja za distribucijo električne energije hkrati s plačilom za porabljeno električno energijo.

7. člen

Republiški sekretar za finance predpiše v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona podrobnejše določbe o postopku in načinu pobiranja ter nakazovanja prispevka.

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je na 35. seji dne 17. junija 1971 in na 36. seji dne 29. junija 1971 obravnaval osnutek zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetskega objektov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je predlagatelj upošteval stališča odbora iz razprave o predlogu za izdajo zakonov. Glede na tako ugotovitev osnutek zakona sprejema s pripombo, da predlagatelj v predlogu zakona predvidi možnost sodelovanja in soodločanja odjemalcev električne energije pri porabi teh sredstev prek primernih asociacij.

V razpravi k posameznim členom je odbor imel naslednje pripombe:

K 1. členu: 1. člen se spremeni tako, da se v celoti glasi:

»Odjemalci električne energije morajo za porabljeno električno energijo do 31. decembra 1975 plačevati prispevek za financiranje energetskega objekta (v nadaljnjem besedilu prispevek).«

Dopolnilo je potrebno zaradi večje jasnosti. Prispevek se plača za energijo, porabljeno v določenem obdobju ne glede na to, kdaj se plača račun za to energijo.

K 2. členu: člen se spremeni tako, da se glasi:

»Odjemalec električne energije na nizki napetosti, kot je določena v predpisu o tarifnem sistemu za prodajo električne energije, plačuje prispevek v odstotkih od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo.

Prispevek za odjemalca v gospodinjstvu znaša 20 odstotkov v letih 1972 in 1973 ter 25 odstotkov v letih 1974 in 1975, za druge odjemalce pa znaša 20 odstotkov v letih 1972 do 1975.«

K 4. členu: drugi odstavek tega člena se dopolni tako, da se glasi:

»Elektrogospodarsko podjetje ni dolžno dati elektroenergetskega soglasja za povečanje priključne moči v obratih iz prejšnjega odstavka, temveč je za to potrebna posebna pogodba med odjemalcem in elektrogospodarskim podjetjem o zagotovitvi sredstev za tako povečanje.«

K 6. členu: prvi odstavek tega člena odpade. Drugi odstavek se dopolni tako, da se glasi:

»Prispevek kot zakonsko obveznost pobirajo pri odjemalcih električne energije podjetja za distribucijo električne energije hkrati s plačilom za porabljeno električno energijo.«

Odbor predlaga republiškem zboru, da sprejme predlagani osnutek z navedenimi pripombami.

Za svojega poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Gregorja Klančnika.

St.: 402-45/65

Ljubljana, 29. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 51. seji dne 17. junija 1971 obravnavala osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskega objekta, ki ga je predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi je bilo ugotovljeno, da sedanja ureditev v zvezni ustavi kot tudi v temeljnem zakonu o prispevkih in davkih občanov takega prispevka, kot ga opredeljuje osnutek tega zakona, ne pozna.

V načelni razpravi je bilo izraženo mnenje, naj bi predlagatelj pri sestavi zakonskega predloga proučil tudi možnost, po kateri se bi financiranje energetskega objekta prek odjemalcev električne energije lahko uredilo z zvišanjem

cene električne energije tako, da bi se zajela sredstva, ki bi jih elektrogospodarske organizacije s takim zvišanjem pridobile kot svoj dohodek. To možnost dopuščajo tudi ustavni amandmaji k zvezni ustavi, ki bodo uveljavljeni še pred sprejemom predloga tega zakona.

Sicer pa komisija ni imela pripomb k besedilu zakonskega osnutka niti k spremenjenemu besedilu 2. člena, ki ga je predložil predlagatelj in ki se glasi:

»Odjemalec električne energije na nizki napetosti, kot je določena v predpisu o tarifnem sistemu za prodajo električne energije, plačuje prispevek v odstotkih od obračunskega zneska za porabljeno električno energijo.

Prispevek za odjemalca v gospodinjstvu znaša 20 odstotkov v letih 1972 in 1973 ter 25 odstotkov v letih 1974 in 1975, za druge odjemalce pa znaša 20 odstotkov v letih 1972 do 1975.«

Št.: 402-165/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

PREDLOG ZAKONA **o republiških priznavalninah**

1. člen

Občanom, ki imajo posebne zasluge za nacionalni obstoj, za zmago narodno-osvobodilnega boja in ljudske revolucije, za razvoj socialistične družbene ureditve, za splošni napredek slovenskega naroda in za napredek njegove kulture in znanosti, se pod pogoji, določenimi s tem zakonom, lahko podeli republiška priznavalnina.

Republiška priznavalnina se lahko podeli tistim zaslužnim občanom iz prejšnjega odstavka, ki s svojimi dohodki (dohodek iz delovnega razmerja, pokojnina, dohodek od kmetijske dejavnosti, dohodek od samostojne gospodarske dejavnosti itd.) ne morejo vzdrževati take življenjske ravni, ki bi ustrezala okolju, v katerem živijo, njihovemu družbenemu položaju in zaslugam, ter tistim zaslužnim občanom, ki so zaradi posebnih začasnih okoliščin socialno prizadeti.

Republiška priznavalnina se lahko podeli tudi družinskim članom umrlih zaslužnih občanov, če izpolnjujejo pogoje iz 6. člena tega zakona.

2. člen

Sredstva za republiške priznavalnine se zagotavljajo v proračunu SR Slovenije.

3. člen

Posebne zasluge v smislu 1. člena tega zakona imajo:

— občani, ki so posebno zaslužni za obrambo in celovitost slovenskega ozemlja in za pravice narodnih manjšin;

— občani — predvojni člani komunistične partije in organizatorji naprednih delavskih gibanj, udeleženci velike oktobrske revolucije in španske državljanske vojne;

— občani, ki so posebno zaslužni za narodnoosvobodilni boj — narodni heroji, imetniki »Partizanske spomenice 1941«, komandni in drug vodilni kader

v vojaških enotah odredov, brigad in višjih vojaških enot ter vodilni člani okrožnih in višjih političnih vodstev;

— občani, ki so posebno zaslužni organizatorji gospodarstva in družbenih dejavnosti v povojni socialistični graditvi;

— občani, ki so posebno zaslužni za razvoj in ugled slovenske kulture, znanosti in umetnosti.

4. člen

Republiška priznavalnina je stalna, začasna ali enkratna.

Stalna priznavalnina se podeli tistemu občanu, ki je potreben družbene pomoči za stalno ali za nedoločen čas.

Začasna priznavalnina se podeli za določen čas tistemu občanu, ki je zaradi bolezni, elementarnih nesreč ali drugih okoliščin začasno v težkem materialnem položaju.

Enkratna priznavalnina se podeli občanu za premostitev trenutnih materialnih težav.

5. člen

Republiška priznavalnina znaša najmanj 200 dinarjev, največ pa 800 dinarjev na mesec.

Pri določanju višine priznavalnine se upošteva število družinskih članov, zdravstveno stanje občana in njegove družine, kraj prebivanja, stanovanjske razmere in druge socialne okoliščine.

6. člen

Stalna republiška priznavalnina se podeli občanu:

— če živi sam in njegovi dohodki ne presegajo osnove za dodatek za zaposlene udeležence narodnoosvobodilnega boja v tekočem letu;

— če živi v skupnem gospodinjstvu z družinskim članom, ki ga preživlja, in njegovi dohodki ne presegajo osnove za dodatek za zaposlene udeležence narodnoosvobodilnega boja v tekočem letu, povečane za tretjino;

— če živi v skupnem gospodinjstvu z več družinskimi člani, ki jih preživlja, in njegovi dohodki ne presegajo osnove za dodatek za zaposlene udeležence narodnoosvobodilnega boja v tekočem letu, povečane za polovico.

Izjemoma in v posebno upravičenih primerih se lahko podeli stalna republiška priznavalnina ne glede na pogoje iz prejšnjega odstavka tega člena in v večjih zneskih, kot so določeni v prvem odstavku 5. člena tega zakona.

7. člen

Za dohodek v smislu 6. člena tega zakona se ne šteje invalidnina za telesno okvaro in dodatek za tujo pomoč po predpisih o invalidskem zavarovanju, otroški dodatek, dohodki iz naslova odlikovanj in drugi prejemki, ki se po posebnih predpisih ne štejejo za dohodek, kadar je pridobitev neke pravice odvisna od dohodkov.

8. člen

Postopek za podelitev republiške priznavalnine se začne na predlog občana, družbeno-političnih skupnosti in njihovih organov, družbeno-političnih in drugih organizacij, državnih organov oziroma na pobudo organa, ki je pristojen za odločanje.

9. člen

O podelitvi republiške priznavalnine odloča izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Republiške priznavalnine izplačuje skupnost invalidsko-pokojninskega zavarovanja SR Slovenije.

10. člen

Če se materialni položaj uživalca stalne republiške priznavalnine tako izboljša, da uživalec ne izpolnjuje več pogojev iz 6. člena tega zakona, se republiška priznavalnina lahko zniža ali ukine. Če se materialni položaj uživalca poslabša, se priznavalnina lahko zviša.

11. člen

Spodnja in zgornja meja stalne republiške priznavalnine iz prvega odstavka 5. člena tega zakona in podeljene stalne republiške priznavalnine se vsako leto uravnavajo z gibanjem poprečnih življenjskih stroškov, če so se ti stroški v prejšnjem letu povečali najmanj za 3 %.

O usklajevanju republiških priznavalnin odloča izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

12. člen

Uživalci stalne republiške priznavalnine imajo zagotovljeno zdravstveno varstvo v obsegu, kot je določen z zakonom in s splošnim aktom skupnosti zdravstvenega zavarovanja za zavarovance-delavce, če nimajo zagotovljenega zdravstvenega varstva na drugi podlagi. V istem obsegu imajo zagotovljeno zdravstveno varstvo tudi ožji družinski člani uživalca stalne republiške priznavalnine.

Uživalci stalne republiške priznavalnine imajo zase tudi pravico do podaljšanega ali nadomestnega zdravljenja v naravnih zdraviliščih.

13. člen

Dosedanje stalne republiške priznavalnine se morajo uskladiti z določbami tega zakona v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

14. člen

Natančnejša navodila za izvrševanje tega zakona izda izvršni svet Skupščine SR Slovenije v soglasju z republiškim odborom ZZB NOV in republiško konferenco SZDL.

15. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Med sklepi, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije marca 1968 glede izpopolnitve sistema družbene skrbi za predvojne revolucionarje in borce NOV, je tudi sklep, da bo že v letu 1968 sprejela zakon, na podlagi katerega bo z nekaterimi pogoji zagotovljena republiška priznavalnina predvojnim revolucionarjem, španskim borcem, udeležencem oktobrske revolucije, imetnikom

»Partizanske spomenice 1941«, najzaslužnejšim borcem NOV in borcem za severno mejo. Sklep zahteva, naj zakon določi tudi načela za podeljevanje občinskih priznavalnin.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo SR Slovenije je v letih 1968, 1969 in 1970 pripravil več osnutkov zakona o priznavalninah oziroma o družbeni materialni pomoči borcem NOV, o katerih so razpravljali nekateri organi izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. O osnutkih je razpravljala tudi posebna delovna skupina, ki je bila sestavljena na pobudo komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev. Ta skupina je, upoštevajoč številne pripombe organov izvršnega sveta in komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV, sprejela besedilo zakonskega osnutka, ki pa pozneje v razpravah skupščinskih organov ni bil sprejet.

V smislu zadnjih razprav v komisiji Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV in zakonodajno-pravne komisije je treba z zakonom urediti le republiške priznavalnine, ki temeljijo sedaj na treh sklepih izvršnega sveta. Dva sklepa — sklep o postopku pri podeljevanju republiških priznavalnin in občasnih podpor ter sklep o postopku pri podeljevanju izjemne pomoči je izvršni svet sprejel aprila 1969. Tretji sklep — sklep o merilih za podeljevanje republiških priznavalnin imetnikom partizanskega spominskega znaka 1941 je izvršni svet sprejel februarja 1969 in ga dopolnil decembra istega leta.

Stališča in predlogi delegatov občin na zasedanju dne 25. 5. 1971 za zakonsko ureditev osnovnih kriterijev za podeljevanje občinskih priznavalnin in za določitev razpona, v katerem naj bi se občinske priznavalnine gibale, so se obravnavali v predhodnih razpravah z organi izvršnega sveta in Skupščine SR Slovenije. V smislu stališč, ki jih zagovarjajo delegati občin, so bili pripravljene tudi nekateri osnutki zakona o družbeni materialni pomoči zaslužnim občanom.

Razprave so ugotovile, da z republiškim zakonom ni mogoče predpisati enotnih kriterijev in fiksirati razpona občinskih priznavalnin, ker so priznavalnine odvisne od specifičnih razmer v občini. Sodilo se je, da z enakimi priznavalninami tudi ne bi mogli uravnavati socialnega položaja borcev in upoštevati različnih razmer, ki izvirajo iz življenjskega okolja.

Zato naj občinski odloki kot doslej urejajo podeljevanje priznavalnin, občinske skupščine pa naj na posameznih območjih uskladijo kriterije, ki jih vsebujejo odloki.

Po odloku o pooblastitvi administrativne komisije za odločanje o določenih zadevah iz pristojnosti izvršnega sveta SR Slovenije podeljuje republiške priznavalnine administrativna komisija.

Predlog zakona uveljavlja tista načela, ki jih je sprejela komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV in s katerimi je soglašal tudi republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije.

Predlog določa, da se priznavalnina podeljuje v načelu zaslužnim občanom, ne izključuje pa možnosti, da dobi priznavalnino tudi družinski član zaslužnega občana.

Republiška priznavalnina je opredeljena kot socialna kategorija. Dejstvo, da živijo zaslužni občani in udeleženci NOV v družinski skupnosti s člani, katere morajo preživljati, pravzaprav regulira priznavalnino po materialnem položaju njihovih družin. Pri ocenjevanju materialnega položaja zaslužnega občana je v zadnjih razpravah prevladalo mnenje, da naj bo začetni cenzus za

podeljevanje stalne republiške priznavalnine osnova za republiški dodatek za zaposlene udeležence NOV v tekočem letu. Cenzus se povečuje glede na število družinskih članov, ki jih zaslužni občan preživlja. Če preživlja enega družinskega člana, se cenzus poveča za tretjino, če preživlja več družinskih članov, se cenzus poveča za polovico.

Najnižja republiška priznavalnina znaša po predlogu zakona 200 din, najvišja pa 800 din mesečno.

Predlog zakona predvideva tudi izjemno podelitev republiške priznavalnine v posebno upravičenih primerih, ne glede na pogoje zakona in v višjih zneskih, kot jih dopušča zakon. Na območju SR Slovenije je bila doslej podeljena le ena stalna republiška priznavalnina, ki je višja od 800 din. Podeljena je bila v znesku 1200 din mesečno. Priznavalnine, ki jih prejema zaslужni zamejski Slovenci, so znatno višje. Le v štirih primerih znaša priznavalnina od 700 do 800 din, druge priznavalnine pa se gibljejo od 1000 do 4400 din mesečno.

Pri podeljevanju priznavalnin se za dohodek ne štejejo prejemki, kot so invalidnina za telesno okvaro in dodatek za tujo pomoč, otroški dodatek in drugi prejemki, ki se po posebnih predpisih ne štejejo za dohodek, kadar je neka pravica odvisna od dohodkov.

O podelitvi republiške priznavalnine bo odločal izvršni svet oziroma komisija, ki jo bo izvršni svet pooblastil. Komisija bo opravljala delo na podlagi poslovnika. Določila bo podrobnejše kriterije za ugotavljanje posebnih zaslug, za višino priznavalnine in druge za odločanje pomembne okoliščine.

Po določilih predloga zakona bo moral izvršni svet v začetku vsakega leta uskladiti podeljene stalne republiške priznavalnine z gibanjem poprečnih življenjskih stroškov, če so se ti stroški v prejšnjem letu povečali najmanj za 3 %. Prav tako bo moral vsako leto uskladiti z gibanjem poprečnih življenjskih stroškov tudi najnižjo in najvišjo mejo priznavalnine.

Ena izmed pomembnih pravic, ki jo uživanci priznavalnin že imajo, je pravica do zdravstvenega varstva. Uživanci stalne republiške priznavalnine imajo po predlogu zakona zdravstveno varstvo v takem obsegu kot ga imajo delavci, če nimajo urejenega zdravstvenega varstva na drugi podlagi. V istem obsegu in z istimi pogoji imajo zdravstveno varstvo tudi uživalčevi družinski člani. Zaslužnim občanom samim zagotavlja osnutek zakona tudi zdravljenje v naravnih zdraviliščih.

Glede upravičenosti sedanjih prejemnikov republiške priznavalnine zakonski predlog pravzaprav ne prinaša novosti. Priznavalnino bodo ohranili vsi tisti zaslužni občani, ki jo dobivajo po sedanjih internih aktih izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Po podatkih administrativne komisije izvršnega sveta je dne 31. 12. 1970 dobivalo republiško priznavalnino in izjemno pomoč 1189 zaslužnih občanov. Poprečni znesek republiške priznavalnine je 350 din. Republiške priznavalnine se gibljejo od 150 do 500 din mesečno, v nekaterih primerih pa znašajo 600 oziroma 800 din mesečno. Izjemno pomoč dobiva 17 občanov. Materialni položaj narodnih herojev je izvršni svet Skupščine SR Slovenije rešil z izjemnimi pokojninami, ki se gibljejo od 2500 do 2800 din.

Po sedanjem stanju podeljenih republiških priznavalnin je bilo odobreno v republiškem proračunu za leto 1971 7 600 000 din. Ta vsota bo zadoščala za kritje izdatkov po predvidevanjih, da se bo število prejemnikov povečalo na 1200.

POROČILA

Odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo je na seji dne 21. junija 1971 obravnaval predlog zakona o republiških priznavalninah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da je predlagatelj v predlogu zakona upošteval vse njegove pripombe in predloge, ki jih je dal k osnutku zakona. Odbor je ponovno poudaril, da se z zakonom ureja le vprašanje republiških priznavalnin, ki temeljijo sedaj na treh sklepih izvršnega sveta in da s tem zakonom ni mogoče predpisati enotnih kriterijev ter fiksirati razpona občinskih priznavalnin, ker so pač priznavalnine odvisne od specifičnih razmer v občini. Zato naj tudi v prihodnje urejajo občinski odloki podeljevanje priznavalnin, občinske skupščine pa naj na posameznih območjih uskladijo kriterije, ki jih vsebujejo odloki.

Odbor je bil sicer načelnega mnenja, naj priznavalnino ohranijo vsi tisti zaslužni občani, ki jo prejema po sedanjih internih aktih izvršnega sveta, vendar le pod pogojem, če izpolnjujejo pogoje iz 6. člena tega zakona. V tem smislu bi bilo treba dopolniti obrazložitev (str. 4, drugi odstavek), kar bi bilo tudi v skladu z 10. členom zakona, ki postavlja materialni položaj užívalca republiške priznavalnine kot pogoj za zvišanje, znižanje ali celo za ukinitve priznavalnine. Zato naj navodila za izvrševanje tega zakona upoštevajo to načelno pripombo odbora.

Pri podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je odbor sprejel naslednji amandma:

K 12. členu: V drugem odstavku v prvi vrsti naj se besedilo »Užívalci stalne republiške priznavalnine« nadomesti z besedilom: »Zaslužni občani, ki prejema stalno republiško priznavalnino...«

Sprememba je utemeljena, sicer bi bila v nasprotju z obrazložitvijo k predlogu zakona (str. 4), ki navaja, da zakon zagotavlja za služnim občanom samim tudi zdravljenje v naravnih zdraviliščih. Amandma torej onemogoča, da bi to pravico imeli tudi družinski člani umrlih zaslužnih občanov.

Odbor se je strinjal z obema amandmajema, k 1. členu in k 14. členu, ki jih je sprejela zakonodajno-pravna komisija in so razvidni iz njenega poročila z dne 17. 6. 1971.

Odbor predlaga republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona z zgoraj navedenim amandmajem.

Za svojega poročevalca na seji republiškega zbora je odbor določil poslanca Mile Vižintina.

St.: 191-21/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Odbor za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora — poročilo z dne 7. 7. 1971, št. 191-21/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 17. 6. 1971 obravnavala predlog zakona o republiških priznavalninah, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k predlogu zakona ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga zakona je komisija sprejela naslednje amandmaje:

K 1. členu: V prvem odstavku se v drugi vrsti beseda »ljudske« nado-
mesti z besedo »socialistične«.

Sprememba je utemeljena, saj je pojem »socialistične« širši in zajema tako
ljudsko kot socialistično revolucijo.

V četrti vrsti naj se za besedo »kulture« doda še beseda »umetnosti«.

Dopolnitev je potrebna, ker 3. člen poleg kulture omenja še umetnost.

K 14. členu: Ta člen naj se spremeni tako, da se glasi: »Natančnejša
navodila za izvrševanje tega zakona izda izvršni svet Skupščine SR Slovenije,
potem ko dobi mnenja republiškega odbora ZZB NOV in republiške konference
SZDL.«

Sprememba je utemeljena, ker predlagana rešitev ni v skladu z veljavnim
pravnim sistemom.

Komisija je vztrajala pri pripombi, ki jo je dala že k osnutku zakona k
zadnjemu odstavku 12. člena. Komisija ponovno opozarja, da je predlagana
rešitev v nasprotju z obrazložitvijo k osnutku zakona (stran 4), ki navaja, da
zakon zagotavlja za služnim občanom samim tudi zdravljenje v
naravnih zdraviliščih.

Št.: 191-21/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 26. 6.
1971 razpravljala o amandmaju k predlogu zakona o republiških priznavalninah,
ki ga je predložil odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo.

Zakonodajno-pravna komisija se je strinjala z amandmajem odbora repu-
bliškega zbora za socialno politiko k 12. členu predloga zakona. Ugotovila je,
da je predlagatelj amandmaja upošteval pripombo, ki jo je komisija dala k
12. členu predloga zakona.

Št.: 191-21/71

Ljubljana, 29. 6. 1971

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA

o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo

Razlogi za izdajo zakona

Z zakonom naj bi ustanovili samostojni republiški upravni organ za kme-
tjstvo in gozdarstvo in sicer republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo.

I. Zahteva o ustanovitvi samostojnega republiškega sekretariata za kmetij-
stvo in gozdarstvo je bila izražena že v razpravi v Skupščini SR Slovenije leta
1968 ob sprejemanju sklepov in priporočil o vprašanjih, pomembnih za nadaljnji
razvoj kmetijstva. Še posebej nedvoumno in množično pa je bila izražena ta
zahteva v javni razpravi o gospodarjenju z gozdovi v letu 1969. Sprejela jo je
tudi II. konferenca Zveze komunistov Slovenije junija 1970, ki v sklepih in

stališčih o aktualnih političnih in družbenoekonomskih vprašanjih razvoja kmetijstva poudarja tudi, da je potrebno proučiti možnosti za oblikovanje samostojnega republiškega upravnega organa za kmetijstvo in gozdarstvo.

Odbor za gospodarstvo izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je na 50. seji dne 23. 10. 1970 sklenil, da republiški sekretariat za gospodarstvo, sekretariat za zakonodajo izvršnega sveta in urad za proučevanje delovnih metod v javni upravi izvršnega sveta pripravijo predlog za izdajo zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo.

II. Vprašanja s področja kmetijstva in gozdarstva so tako specifična, da zahtevajo samostojnejše in kompleksnejše reševanje. Specifičnost te gospodarske panoge priznavajo povsod po svetu in imajo ustrezno temu tudi organizirano posebno upravno službo. Verjetno smo ena redkih držav, ki nima posebnega, samostojnega upravnega organa na tem področju.

Po reorganizaciji državne uprave leta 1965 opravlja upravne naloge na področju kmetijstva in gozdarstva v republiki poseben sektor v sestavi republiškega sekretariata za gospodarstvo. Ob združitvi sekretariatov za posamezna področja gospodarstva je bila poudarjena na eni strani zahteva po racionalizaciji državne uprave, na drugi strani pa po enotnem, koordiniranem obravnavanju vseh gospodarskih vprašanj na enem mestu. Posledica prve zahteve je bila prešibka kadrovska zasedba sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo, saj delajo neposredno na strokovnih zadevah na področju kmetijstva le trije strokovnjaki, na področju gozdarstva pa vse doslej celo samo eden. Tako se je delo republiške uprave na tem področju zožilo skoro pretežno na čisto upravne naloge, nekatere naloge pa so bile (npr. vprašanja zemljišč, strokovnega šolstva itd.) prenesene na druge republiške upravne organe.

Poudariti je treba, da je bila vse doslej ekonomska politika in usmerjanje razvoja kmetijstva skoraj v celoti v pristojnosti zveznih organov. Tudi v federaciji je bil leta 1965 odpravljen zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, njegove pristojnosti pa — ob zmanjšanem številu zaposlenih — prenesene na zvezni sekretariat za gospodarstvo.

Ob gospodarski reformi leta 1965 smo na področju kmetijstva predvidevali njegovo konkurenčnost, uspešno vključitev v mednarodno menjavo, liberalizacijo izvoza in uvoza ter prosto delovanje domačega trga kmetijskih proizvodov in s tem bistveno zmanjšanje, oz. odpravo posegov družbeno-političnih skupnosti. Vloga državne uprave naj bi se zato v dobršni meri zožila na upravno-oblavstvene zadeve; vse ostalo, zlasti skrb za razvoj, naj bi prevzelo samoorganizirano gospodarstvo.

Vendar pa so diskriminacijski ukrepi držav uvoznic kmetijskih proizvodov (zlasti držav EGS) ob istočasnem upadanju splošne gospodarske rasti že v prvih letih po reformi in neustrezne ali nepravočasne intervencije ekonomskega sistema povzročile znano krizo v slovenskem in jugoslovanskem kmetijstvu, ki je dosegla vrh v letih 1967 in 1968. Razvoj kmetijske proizvodnje in kmetijskega trga v teh letih je znova potrdil, da je kmetijstvo specifična gospodarska panoga, ki zahteva trajnejše intervencijske in usmerjevalne ukrepe širše družbene skupnosti.

Te ugotovitve, še posebej pa naloge v zvezi s preobrazbo in modernizacijo slovenskega kmetijstva, začrtane z dolgoročnim programom in srednjeročnim planom razvoja kmetijstva in prenos pristojnosti federacije na področju ekonomskega sistema na republiko, narekujejo takojšnjo ustanovitev samostojnega republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo.

Dolgoročni program razvoja kmetijstva v naši republiki namreč predvideva njegovo celovito preobrazbo in preusmeritev v skladu z naravnimi in drugimi proizvodnimi možnostmi v specializirano, intenzivno blagovno proizvodnjo ter njegovo modernizacijo. V okviru republike je potrebno izoblikovati sistem ukrepov na področju zemljiške, davčne in socialne politike, izobraževanja, še posebej pa na področju trga s kmetijskimi proizvodi, ki bodo omogočili uresničiti glavni dolgoročni cilj, to je odpravo, oz. bistveno zmanjšanje dohodkovne disparitete med kmetijstvom in ostalim gospodarstvom.

Za predvideno prestrukturiranje proizvodnje, njeno specializacijo in izrazito usmeritev na blagovno proizvodnjo pa je potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju na področju kmetijstva izpolniti zlasti naslednje naloge:

- izoblikovati sistem usmerjanja proizvodno-tržnih gibanj v kmetijstvu z ekonomskimi posegi, ki naj preprečijo nadaljevanje cikličnih nihanj v proizvodnji (tržne rezerve, premije in regresii, rizični skladi, politika cen itd.);
- izboljšati in programsko tesneje povezati pospeševalno službo, ki naj zagotovi hitrejšo prenašanje dosežkov znanosti v proizvodnjo;
- izpopolniti davčno politiko in jo prilagoditi sedanjim razmeram in glavnim razvojnim ciljem kmetijstva (olajšave za preusmeritev, destimulacija drobitve posesti itd.);
- izpopolniti zakonodajo o združevanju kmečkih proizvajalcev;
- spremeniti in dopolniti zakonodajo o zemljiških razmerjih, zlasti o dedovanju zemljišč in o različnih oblikah agrarnih operacij (zamenjava parcel, arondacija in komasacija), ki naj omogoči z zaokroževanjem zemljišč in sistemom socialističnega zakupa postopno sanacijo razdrobljene kmečke posesti;
- zagotovite minimalnih oblik starostnega varstva kmetov v skladu z ekonomskimi možnostmi kmeta in družbe;
- racionalizirati in izboljšati osnovno in dopolnilno izobraževanje kmetijskih proizvajalcev.

Prav tako bo potrebno tekoče spremljati in dopolnjevati izvajanje ukrepov, ki jih je že sprejela republika za družbeno usmerjanje in intervencije na področju kmetijstva (beneficirane obresti, prispevek stabilizacijskemu skladu za živinorejo, odplačilo dela anuitet kmetijskih organizacij itd.).

Posebej je treba omeniti, da s prenosom dela ekonomskih funkcij federacije dobiva republika pomembnejšo vlogo tudi pri usmerjanju razvoja kmetijstva. Tako bo v načelu v celoti prenesen na republiko sistem premij in regresov, odločanje o družbeni kontroli cen za vrsto proizvodov itd. Še vedno pa bo federacija izvrševala tiste posege na področju kmetijstva, ki so potrebna in posledica enotnega trga, to je zlasti usmerjanje izvoza in uvoza, družbeno kontrolo cen in rezerve za nekaj najpomembnejših kmetijskih proizvodov, ki imajo pomen za vso državo. Zato bo potrebno stalno sodelovanje pri oblikovanju sistemskih ukrepov v federaciji.

Naštete naloge na področju kmetijstva prav gotovo utemeljujejo nujnost okrepitev upravne službe v republiki.

Pomembne naloge je potrebno v naslednjem obdobju izvršiti tudi na področju gozdarstva, še posebej zaradi prenosa pristojnosti s federacije na republiko, ki naj bi v prihodnje skoraj v celoti urejala vse zadeve na tem področju. Ena najpomembnejših nalog je spremljanje izvajanja spremenjenega zakona o gozdovih, ki bo osnova za pripravo novega republiškega zakona o gozdovih. Čimprej je potrebno sprejeti tudi vse izvršilne predpise v skladu s spremembami zakona.

Za zagotovitev širših družbenih interesov pri gospodarjenju z gozdovi je zelo pomembno kvalitetno delo pri potrjevanju gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih območij in enot, ki je v pristojnosti sekretariata. Nujnost hitrejšega izkoriščanja gozdov pa narekuje predvsem tudi hkratno večje vlaganje v njihovo razširjeno reprodukcijo. Zato je potrebno v skladu s sklepi in priporočili Skupščine SRS ustanoviti republiški sklad, z družbenim dogovorom pa pritegniti tudi porabnike lesa, da prispevajo del sredstev za vlaganje v razširjeno reprodukcijo.

Vsebina predloga

Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo naj bi ustanovili s posebnim zakonom, ki naj opredeli njegove bistvene naloge in pristojnosti ter v načelu določi organizacijo in financiranje. Vsebina zakonske ureditve je razvidna iz priloženih tez.

Posledica zakona

Dokončna organizacijska oblika republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo bo odvisna od razmejitve delovnih področij med sedanjim republiškim sekretariatom za gospodarstvo in novo ustanovljenim sekretariatom oziroma v okviru celovite reorganizacije republiške uprave ter z razmejitvijo pristojnosti med federacijo in republiko. Bodoči sekretariat bo moral poleg omenjenih nalog opravljati seveda tudi čisto upravne strokovne zadeve na področju kmetijstva (živinoreja, poljedelstvo, vinogradništvo in sadjarstvo), gozdarstva, lova, ribolova, obmejne fitokarantenske in veterinarske službe. Prav tako bi bila v okviru sekretariata organizirana tudi kmetijska, veterinarska in gozdarska inšpekcija ter inšpekcija za lov in ribolov.

Sekretariat bo seveda moral imeti tudi vse pomožne (pravna služba) in administrativno-tehnične službe. Organiziran naj bi bil po posameznih sektorjih in oddelkih in sicer:

- kmetijski sektor
- gozdarski sektor
- veterinarska služba
- inšpekcijske službe
- splošni oddelek.

Sekretariat naj bi vodil sekretar z dvema podsekretarjema (za kmetijstvo in gozdarstvo), v njem pa naj bi delalo po približni oceni 30 do 35 ljudi. (Sedaj je zaposlenih v vseh teh službah v okviru republiškega sekretariata za gospodarstvo približno 20 ljudi, predvsem v inšpekcijah). Po grobi oceni bodo ob taki organizaciji in zasedbi znašali letni stroški za njegovo delo od 2,5 do 3 milijone dinarjev.

POROČILA

Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora — poročilo z dne 21. 6. 1971, št. 021-83/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 17. 6. 1971, št. 021-83/71.

PREDLOG ODLOKA

o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji

I.

S tem odlokom se ureja financiranje nakupa tehnične opreme za organe za notranje zadeve v SR Sloveniji v času od 1971 do leta 1975.

II.

Sredstva za financiranje nakupa tehnične opreme v skupni vrednosti 33 022 000 dinarjev zagotovi SR Slovenija iz republiških proračunskih sredstev, in sicer:

v letu 1971	2 000 000 din
v letu 1972	6 000 000 din
v letu 1973	7 000 000 din
v letu 1974	8 000 000 din
v letu 1975	10 022 000 din

III.

Za izvajanje tega finančnega programa neposredno skrbita republiški sekretariat za notranje zadeve in republiški sekretariat za finance.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloži Skupščini SR Slovenije poročilo o izvršitvi tega finančnega programa.

IV.

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Vse hitrejši razvoj cestnega prometa, naglo naraščanje potniškega prometa na mejnih prehodih, nove oblike izvrševanja kaznivih dejanj in drugih kršitev javnega reda in miru zahtevajo tehnično sodobno opremljeno službo javne varnosti.

Odprte meje v Sloveniji nudijo prav gotovo tudi večjo možnost za sovražno delovanje tujih in domačih elementov. Zaradi tega ima služba državne varnosti odgovorne naloge na področju varstva ustavnega reda in zaščite samoupravne socialistične družbe.

Za uspešno opravljanje nalog organov za notranje zadeve so potrebna sodobna tehnična sredstva v obsegu, ki ga narekujejo vsakokratne naloge, s katerimi se srečujejo posamezne službe.

Pri reševanju problematike tehnične opremljenosti ne smemo pozabiti, da imajo organi za notranje zadeve odgovorne naloge na področju sodelovanja

pri izvrševanju ukrepov za obrambo pred elementarnimi nesrečami in na področju varovanja prebivalstva in materialnih dobrin pred vojnimi akcijami.

Fond tehnične opreme ni v skladu z razširjenimi nalogami organov za notranje zadeve. V zadnjih letih smo sicer vložili znatna sredstva za nadomestitev izrabljene opreme, deloma pa tudi za modernizacijo in za dopolnitev manjkajoče opreme. V prizadevanju, da se ustvarijo ugodni pogoji za nadaljnje razvijanje fonda tehnične opreme, je republiški sekretariat za notranje zadeve na podlagi 7. točke 53. člena zakona o notranjih zadevah (Ur. list SRS, št. 13/67) izdelal sistemizacijo tehnične opreme, potrebne za opravljanje službe javne in državne varnosti v republiki. Za posamezne službe in njihove notranje organizacijske enote je določeno minimalno število tehničnih sredstev, za katere je potrebno zagotoviti sistematično financiranje.

Tako je bila zagotovljena nabava novih, sodobnih in kvalitetnejših tehničnih sredstev, s katerimi bi se fond tehnične opreme sistematično krepil. Priloženi osnutek predvideva tako izpopolnitev v petih letih, začeni z letom 1971.

Služba javne varnosti

Skupna vrednost sistemiziranih tehničnih sredstev postaj milice s splošnim in posebnim delovnim področjem ter drugih enot službe javne varnosti znaša po lanskoletnih ocenitvah 84 952 519 dinarjev.

Vrednost tehnične opreme, s katero sedaj razpolagajo službe javne varnosti, znaša 54 221 510 din. Iz tega izhaja, da nam primanjkuje za izpopolnitev predpisane minimalne sistemizacije skupno 30 731 000 dinarjev.

Največ denarnih sredstev je potrebnih za izpopolnitev sredstev za zveze (približno 14 500 000 din). V organih za notranje zadeve je sistemiziranih 4 130 telefonov, 135 telefonskih central, 206 teleprinterjev, 93 magnetofonov, 319 ultrakratkovalovnih radijskih postaj za avto, 182 za motorno kolo itd.

Do izpopolnitve sistemizacije posameznih sredstev pa manjka še 1 436 telefonov, 83 telefonskih central, 47 teleprinterjev, 88 magnetofonov, 181 UKV avtomobilskih postaj itd.

Vsa ta sredstva so že približno 30 % iztrošena in delno tudi zastarela. Na področju zvez nam primanjkuje do minimalne predpisane sistemizacije približno 37 % predvidenega fonda celotne tehnične opreme.

Za izpopolnitev in modernizacijo prevoznih sredstev nam primanjkuje okrog 9 500 000 din. Za redno opravljanje služb je sistemiziranih na postajah in oddelkih milice, na stalnih službah in v posameznih upravah javne varnosti 1 440 vozil, in sicer 709 mopedov, 357 osebnih avtomobilov, 65 terenskih vozil, 53 intervencijskih vozil. Še vedno nam do minimalne sistemizacije manjka 120 mopedov, 42 osebnih avtomobilov, 44 terenskih vozil, 18 intervencijskih vozil ipd. Poleg tega so sedanja prevozna sredstva že približno 45 % izrabljena. Pri tem pa moramo še upoštevati, da so vsa ta vozila v naših službah pogosto v rabi in se zato tudi hitro iztrošijo.

Pri določitvi materialnih potreb za službo javne varnosti republiški sekretariat za notranje zadeve ni upošteval sredstev, ki jih prispevajo občine na podlagi 51. člena zakona o notranjih zadevah za nabavo določene opreme za delo milice, ker računa z dejstvom, da bodo občine še naprej izpolnjevale z zakonom predpisane obveznosti, ki jih imajo nasproti postajam milice in njihovim oddelkom.

Tehnična oprema za zavarovanje meje na morju

Po osnutku odloka, ki ga je pripravil zvezni sekretariat za notranje zadeve glede financiranja opreme organov za notranje zadeve za zavarovanje meje na morju, rekah in jezerih, bo v naslednjih treh letih (od leta 1970 do 1972) potrebnih v te namene skupno 57 041 500 dinarjev. Program za modernizacijo omenjene opreme je bil izdelan na podlagi ugotovitev posebne komisije ZSNZ.

Po takratnih ugotovitvah bi za modernizacijo te opreme v SR Sloveniji potrebovali 4 582 000 dinarjev in sicer za nabavo večjega patrolnega čolna z gumijastim gliserjem (4 500 000 dinarjev) in za nabavo enega gliserja (82 000 dinarjev).

Polovico teh sredstev, tj. 2 291 000 dinarjev bi zagotovila federacija, če zagotovi republika enako vsoto.

Po omenjenem osnutku bi federacija zagotovila v letih 1970 in 1971 po 40 % svoje udeležbe, v letu 1972 pa 20 %, zato bi morala republika zagotoviti v letu 1970 in 1971 vsakokrat po 900 000 dinarjev, v letu 1972 pa 491 000 dinarjev.

Končne ugotovitve

Za sistematično nabavljanje, vzdrževanje in obnavljanje fonda tehničnih sredstev naj bodo organom za notranje zadeve zagotovljena potrebna družbena sredstva s posebnim odlokom, ki obsega obdobje 1971 do 1975. Z odobrenimi sredstvi po tem odloku bi se ustvarila osnova za perspektivno gospodarjenje s fondom tehnične opreme, hkrati pa zagotovil reden dotok potrebnih sredstev.

Za navedeno obdobje je potrebnih 33 022 000 dinarjev in sicer za javno varnost 30 731 000 dinarjev, za zavarovanje meje na morju pa 2 291 000 dinarjev.

Po realizaciji tega programa bi bilo organom za notranje zadeve potrebno zagotoviti sredstva za amortizacijo tehnične opreme, ki bi po predvidevanjih znašala letno okoli 9 000 000 dinarjev. S sredstvi amortizacije bi bilo organom za notranje zadeve omogočeno, da obnavljajo obstoječo tehnično opremo z novo in sodobno, ki ustreza potrebam razvoja služb.

Osnutek odloka je izdelan v skladu s priporočilom republiškega zbora Skupščine SR Slovenije. Ta zbor je namreč na svoji seji dne 26. 6. 1970 sklenil, naj izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi ustrezne ukrepe za rešitev teh vprašanj in sicer tako, da bodo v bilanci sredstev za leto 1971 in v srednje-ročnem planu zagotovljena za to potrebna sredstva.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 42. seji 7. junija 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo izvršni svet v skladu s priporočilom republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, sprejetim na seji dne 26. 6. 1970.

V obravnavi predloga odloka je bilo poudarjeno, da gre za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji, ki ni možna iz sredstev, ki so redno vsakoletno odobrena v proračunu. Potrebe po

tehnično sodobno opremljeni službi javne varnosti narekujejo sistematičen nekajletni nakup.

Odbor k predlogu odloka nima pripomb in predlaga zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Avgusta Majeriča.

Št.: 402-75/71

Ljubljana, 7. 6. 1971

Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora je na 27. seji dne 18. 6. 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Odbor je ugotovil, da je odlok v skladu s sklepom 16. seje republiškega zbora z dne 26. junija 1970, ki je naložil izvršnemu svetu SR Slovenije v pripravo ustreznih ukrepov za rešitve, ki bodo omogočale v organih odkrivanja, pregona in sojenja zadovoljivo zasedbo strokovnih kadrov, njihovo tehnično opremljenost in druge materialne pogoje za kvalitetno in uspešno delo. Zaradi tega naj bodo v bilanci sredstev za leto 1971 in v srednjeročnem planu zagotovljena za to potrebna sredstva.

Odbor je opozoril na možnost potrebe po revalorizaciji višine predvidenih sredstev za nakup tehnične opreme v primeru podražitev, ki bi nastale zaradi devalvacije dinarja ali zaradi drugih vzrokov.

Glede na to je bil odbor mnenja, naj republiški zbor odlok sprejme.

Št.: 402-75/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 50. seji dne 9. 6. 1971 obravnavala predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k predlogu odloka ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga odloka je komisija predlagala naslednjo spremembo:

k IV. točki: Ta točka naj se spremeni tako, da se glasi: »Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v 'Uradnem listu SRS', uporablja pa se od 1. januarja 1971.«

Sprememba je utemeljena z določbo 216. in 217. člena ustave SR Slovenije.

Št.: 402-75/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

PREDLOG ODLOKA**o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve**

I.

S tem odlokom se ureja financiranje gradnje in nakupa stanovanj za delavce organov za notranje zadeve v SR Sloveniji v času od 1971 do leta 1975.

II.

Sredstva za financiranje stanovanj v višini 43 400 000 dinarjev zagotovi SR Slovenija iz republiških proračunskih sredstev v letnih zneskih in sicer: v letu 1971 — 3 000 000 dinarjev, v letih 1972, 1973, 1974 in 1975 pa po 9 100 000 dinarjev.

III.

Za izvajanje tega odloka neposredno skrbita republiški sekretariat za notranje zadeve in republiški sekretariat za finance.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloži Skupščini SR Slovenije poročilo o izvršitvi tega finančnega programa.

IV.

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

1. Stanovanjski problem organov za notranje zadeve predstavlja 733 aktivnih delavcev z družino, ki nimajo stanovanj ali stanujejo v neprimernih stanovanjih. Med njimi je 596 delavcev milice, 25 delavcev službe državne varnosti in 152 delavcev drugih služb. Značilno je, da 378 delavcev sploh nima lastnega stanovanja, drugi pa prebivajo v podstrešnih in kletnih stanovanjih ali v stanovanjih, ki so potrebna adaptacije.

Za tako velike potrebe po stanovanjih je več vzrokov, med katerimi je najbolj pomembno dejstvo, da odhajajo stari kadri, ki so sodelovali v NOB, v pokoj in obdržijo stanovanja. Ta proces se bo še v bodoče nadaljeval, zaradi česar se obstoječi stanovanjski fond ne more povečati, pač pa kaže kljub vsakoletnemu neznatnemu prirastku tendenco zmanjšanja.

Približno vsakemu četrtemu novemu delavcu je treba zagotoviti družinsko stanovanje. Po kadrovskem planu bo potrebno sprejeti v prihodnjih letih približno 300 novih delavcev, med katerimi jih bo 70 do 80 z višjo in visoko strokovno izobrazbo.

Stanovanjski problemi v organih za notranje zadeve so se zlasti v zadnjih letih tako nakopičili, da so začeli že resno ogrožati delo teh organov in postajajo vse večja ovira pri iskanju novih kadrov, ki bi jih morali zaradi neustrezne starostne in izobrazbene strukture dosedanjih delavcev pospešeno sprejemati.

2. Nabavo oziroma gradnjo stanovanj, s katerimi bi bilo mogoče sanirati stanovanjsko problematiko, je mogoče realizirati le v etapah, v katerih morajo biti na razpolago stalna sredstva. Priloženi osnutek odloka predvideva način sistematičnega in namenskega financiranja stanovanjske izgradnje.

Za kritje sanacijskih potreb in potreb, ki jih terjajo novi kadri, bi morali imeti letno na razpolago najmanj 170 vseljivih stanovanj.

Zadnji podatki s stanovanjskega tržišča kažejo, da je cena dvosobnega stanovanja, za katerega smo prvotno v informaciji planirali povprečno 150 000 dinarjev, v resnici 180 000 din, kar predstavlja že danes 20 % podražitev. Z gotovostjo pa lahko računamo, da bomo morali najbrž že konec leta 1971, vsekakor pa od leta 1972 dalje plačevati m² stanovanjske površine po 3,200 din ali 27,5 % več kot smo prvotno planirali.

Ker verjetno višine predvidenih sredstev v letu 1971 ne bo možno bistveno zvišati, bi morali razliko za te podražitve nadoknaditi v naslednjih štirih letih.

Sredstva naj bi v letu 1971 dotekala takole:

— sredstva, ki dotekajo organom za notranje zadeve iz naslova obveznega stanovanjskega prispevka . . .	4 500 000 din
— občinska sredstva po 52. členu zakona o notranjih zadevah	4 500 000 din
— sredstva bančnih kreditov in sredstva, ki bodo zbrana s prodajo stanovanj	2 000 000 din
— sredstva republiškega proračuna	7 000 000 din

S k u p a j 18 000 000 din

Od leta 1972 do vključno leta 1975 pa bi moral znašati dotok:

— iz naslova obveznega stanovanjskega prispevka, če bo ostal še tudi naprej	5 000 000 din
— občinski proračuni bodo morali zagotoviti v poprečju 100 000 din ali skupaj letno	6 100 000 din
— iz naslova kreditov in prodaje stanovanj	3 425 000 din
— iz republiškega proračuna	9 100 000 din

S k u p a j 23 625 000 din

Republiški proračun naj bi na ta način zagotovil vsega 43 400 000 din in sicer 7 000 000 din v letu 1971, po 9 100 000 din pa v nadaljnjih štirih letih:

Spričo tržnih nestabilnosti tudi ta sredstva verjetno ne bodo povsem zadoščala za realizacijo plana. Zaradi tega bomo morali iskati tudi dodatnih rešitev in sicer predvsem:

— v soudeležbi delovnih organizacij, v katerih delajo družinski člani (mož, žena) naših delavcev, ki so brez stanovanj,

— v večjem angažiranju lastnih sredstev delavcev organov za notranje zadeve, zlasti kadar bo šlo za individualne gradnje,

— v sodelovanju s stanovanjskimi podjetji, ki že pričenjajo akcijo za graditev cenejših in preprostejših stanovanj itd.

V predlogu za financiranje stanovanjske gradnje bi bil republiški proračun udeležen s 7 000 000 din, oziroma 9 100 000 din letno. Pri tem pa je treba poudariti, da se bodo s 1. 1. 1971 stekala v republiški proračun vsa sredstva iz naslova prodaje zaračunljivih tiskovin, ki jih zalagajo in prodajajo organi za notranje zadeve. Ker bo letna vsota iz tega naslova znašala najmanj 4 000 000 dinarjev, pomeni, da bo republiški proračun dodatno obremenjen v resnici le s približno 50 % planiranih sredstev.

Osnutek odloka je izdelan v skladu s priporočilom republiškega zbora Skupščine SR Slovenije. Ta zbor je namreč na svoji seji dne 26. 6. 1970 sklenil, naj izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi ustrezne ukrepe za rešitev teh vprašanj in sicer tako, da bodo v bilanci sredstev za leto 1971 in v srednjeročnem planu zagotovljena za to potrebna sredstva.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 42. seji 7. junija 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Izvršni svet predlaga odlok v smislu sklepov republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, sprejetih na 16. seji 26. junija 1970 v okviru obravnave o nekaterih kadrovskih in materialnih vprašanjih organov javne in državne varnosti.

Za saniranje stanovanjske problematike delavcev organov za notranje zadeve ne zadoščajo sredstva iz naslova obveznega stanovanjskega prispevka, občinska sredstva po 52. členu zakona o notranjih zadevah in sredstva, pridobljena iz drugih virov, zaradi česar nastaja primanjkljaj za zagotovitev števila novih stanovanj, ki so potrebna.

Odlok zajema srednjeročno sofinanciranje v letih 1971—1975, kar odbor ocenjuje kot pozitivno, ker le tako srednjeročno sofinanciranje omogoča oblikovanje trajnejše politike v izgradnji stanovanj.

K predlogu odloka predlaga odbor naslednjo spremembo:

— k II. točki: v prvi vrsti se mora znesek »43 400 000« zamenjati s pravnim zneskom »39 400 000«.

Popravek je potreben zaradi računske pomote.

Odbor predlaga republiškemu zboru, da predlagani odlok sprejme.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Avgusta Majeriča.

Št.: 402-75/71

Ljubljana, 7. 6. 1971

Odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora je na 27. seji dne 18. 6. 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

Odbor je ugotovil, da je odlok v skladu s sklepom 16. seje republiškega zbora z dne 26. junija 1970, ki je naložil izvršnemu svetu Slovenije pripravo ustreznih ukrepov za rešitve, ki bodo omogočale v organih odkrivanja, pregona in sojenja zadovoljivo zasedbo strokovnih kadrov njihovo tehnično opremljenostjo in druge materialne pogoje za kvalitetno in uspešno delo in sicer tako, da bodo v bilanci sredstev za leto 1971 v srednjeročnem planu zagotovljena za to tudi potrebna sredstva.

Odbor je opozoril, da je v točki II. višino 43 400 000 din spremeniti v 39 400 000 din, kar izhaja tudi iz obrazložitve k predlogu odloka. V predlogu za financiranje stanovanjske izgradnje bi bil namreč republiški proračun udeležen s 7 000 000 dinarjev oziroma 9 100 000 din letno. Pri tem pa se bodo s 1. 1. 1971 stekala v republiški proračun vsa sredstva iz naslova prodaje zaračunljivih tiskovin, ki jih zalagajo in prodajajo organi za notranje zadeve. Ker bo letna vsota iz tega naslova znašala najmanj 4 000 000 din, bo torej republiški proračun dodatno obremenjen v resnici le s približno 50 % planiranih sredstev.

Odbor je tudi opozoril, da izvršni svet pripravlja osnutek za spremembo zakona o obveznem stanovanjskem prispevku, v katerem se predvideva, da bi se sedanji 4 % obveznega stanovanjskega prispevka ne zbirali več pri delovnih organizacijah, temveč se bodo stekali v občinske solidarnostne sklade. Ker so sredstva, ki dotekajo organom za notranje zadeve iz naslova obveznega stanovanjskega prispevka, eden od virov finančnega programa za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, je potrebno, da izvršni svet in republiški sekretariat za notranje zadeve razčistita to nasprotje.

Glede na to je bil odbor mnenja, naj republiški zbor odlok sprejme.

St.: 402-75/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 50. seji dne 9. 6. 1971 obravnavala predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi komisija k predlogu odloka ni imela pripomb.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga odloka komisija ni imela pripomb k predlogu odbora za finance in proračun republiškega zbora, da se v II. točki v prvi vrsti znesek »43 400 000« nadomesti s pravilnim zneskom »39 400 000«.

Komisija je predlagala naslednjo spremembo:

k IV. točki: Ta točka naj se spremeni tako, da se glasi: »Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1971.«

Sprememba je utemeljena z določbo 216. in 217. člena ustave SR Slovenije.

St.: 402-75/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

PREDLOG ODLOKA

o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975

I.

S tem odlokom se ureja financiranje in sofinanciranje izvajanja naslednjih geodetskih del v obdobju 1971—75:

- izdelava osnovne državne karte v merilu 1 : 5000 in 1 : 10 000
- izdelava topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1 : 500 do 1 : 5000
- bonitiranje zemljišč
- obnovitev katastrske klasifikacije in študija izdelave novega katastrskega operata
- ažuriranje zemljiškega katastra
- regionalna geodetska dokumentacija republike
- izdelava splošnih topografskih kart v merilu 1 : 25 000 do 1 : 750 000.

II.

Za izdelavo osnovne državne karte v merilu 1 : 5000 oziroma 1 : 10 000, za izdelavo topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1 : 500 do 1 : 5000 in za ažuriranje zemljiškega katastra bo SR Slovenija do leta 1975 prispevala 41 060 000 dinarjev.

Za bonitiranje zemljišč, obnovitev katastrske klasifikacije, študijo izdelave novega katastrskega operata, regionalno geodetsko dokumentacijo republike in za izdelavo splošnih topografskih kart bo SR Slovenija do leta 1975 zagotovila 7 100 000 dinarjev.

Sredstva iz gornjih dveh odstavkov te točke bo SR Slovenija zagotovila v svojem proračunu.

III.

Sredstva iz prejšnje točke bo SR Slovenija zagotovila takole:

v letu 1971	4 000 000 din
v letu 1972	7 500 000 din
v letu 1973	11 000 000 din
v letu 1974	13 000 000 din
v letu 1975	12 600 000 din

Sredstva se bodo uporabljala po programu del, ki ga za vsako leto posebej določi izvršni svet Skupščine SR Slovenije; v programu se določi tudi višina sredstev za vsako posamezno delo po občinah.

IV.

Sredstva, ki ne bodo porabljena v posameznem letu, bodo za isti namen prenesena v naslednje leto.

V.

Za izvajanje tega finančnega programa neposredno skrbita geodetska uprava SRS in republiški sekretariat za finance.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloži Skupščini SRS poročilo o izvršitvi tega finančnega programa.

VI.

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Odlok o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—75 zagotavlja kontinuirano izvajanje geodetskih del, h katerim smo v SR Sloveniji sistematično pristopili na osnovi predhodnega odloka za obdobje 1968—1970, obenem pa omogoča prvo fazo nastavitve nekaterih novih geodetskih evidenc in reševanje nalog, ki so bile uzakonjene v letu 1970 s sprejetjem zakona o geodetski službi (Ur. list SRS, št. 21/70).

V odloku je urejeno financiranje izdelave osnovne državne karte v merilu 1 : 5000 in 1 : 10 000, izdelave topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1 : 500 do 1 : 5000, bonitiranja zemljišč, obnovitve katastrske klasifikacije in študija izdelave novega katastrskega operata, ažuriranja zemljiškega katastra, nastavitve regionalne geodetske dokumentacije republike in izdelave splošnih topografskih kart v merilu 1 : 25 000 do 1 : 750 000.

Glede na zastarelost zemljiškega katastra kot edine obstoječe evidence, ki pokriva ves slovenski prostor, smo se odločili, da bomo v prvi etapi izdelali nov sodoben kataster samo v mestih in naseljih, kjer je prostor najbolj obremenjen, medtem ko bomo za ruralni prostor izdelali »osnovno državno karto« in pristopili k enostavnejšim oblikam ažuriranja obstoječega zemljiškega katastra. Zato je v finančnem programu poudarek na izdelavi topografsko-katastrskih načrtov za mesta in naselja ter izdelavi osnovne državne karte. Samo na ta način bo možno v roku približno 10 let pokriti ves teritorij SR Slovenije z ustreznimi sodobnimi geodetskimi načrti in kartami, ki bi jih že danes morali imeti za potrebe republiških in občinskih organov in gospodarskih organizacij pri prostorskem planiranju regij in občin (regionalni prostorski plan, urbaništni programi in načrti), pri izdelavi razvojnih programov in projektov kmetijstva, gozdarstva, cestnega, vodnega in energetskega gospodarstva itd., pri ugotavljanju fizičnih danosti prostora (relief, hidrologija, pedologija itd.), pri reševanju davčnih, pravno-lastninskih in drugih zemljiških vprašanj ter pri poslovanju komunalnih in drugih prostorskih služb. Temu dolgoročnemu cilju je prilagojena tudi dinamika izvajanja del.

Pri izvajanju del, navedenih v odloku, je poleg udeležbe republike v skupnem znesku 48 160 000 din zagotovljeno sofinanciranje s strani občin v skupnem znesku 38 750 000 din ter sofinanciranje s strani cestnega sklada SRS v znesku 3 080 000 din in vodnega sklada SRS v znesku 1 220 000 din.

Količina del in poraba sredstev po posameznih delih je določena v »Srednje-ročnem programu geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—75«,

ki ga je pripravila geodetska uprava SRS. V njem je predvidena naslednja količina del, ki jih financira republika:

— izdelava osnovne državne karte na površini 789 500 hektarov v vrednosti	10 440 000 din
— izdelava topografsko-katastrskih načrtov za 102 naselja v skupni površini 17 394 ha v vrednosti	27 200 000 din
— obnova katastrske klasifikacije na površini 75 000 ha v vrednosti	400 000 din
— izdelava študije o vsebinsko novem katastrskem operatu v vrednosti	200 000 din
— ažuriranje obstoječega zemljiškega katastra na površini 685 000 ha v vrednosti	3 420 000 din
— izdelava bonitiranja zemljišč na površini 75 000 ha v vrednosti	3 500 000 din
— nastavitev regionalne geodetske dokumentacije in ustreznih topografskih kart za vso republiko v vrednosti	3 000 000 din

Program je bil pripravljen v najtesnejšem sodelovanju s prostorskimi sektorji in občinami. V usklajevalnem procesu, ki je potekal vse leto 1970, so bile zajete vse potrebe republiških in občinskih koristnikov. Večina občinskih skupščin je na osnovi tega programa že sprejela svoje srednjeročne programe geodetskih del za obdobje 1971—75 in ustrezne finančne odloke.

Občine so finančno udeležene praktično pri vseh delih, navedenih v odloku. Z ozirom na prej navedeno izredno veliko finančno soudeležbo občin smatramo, da je njihov odziv in pripravljenost za sofinanciranje najboljša ocena programa geodetskih del ter obenem jamstvo, da so dela najbolj racionalno izbrana in dimenzionirana.

Za dela, ki se bodo po predlaganem odloku financirala iz republiških sredstev, je v »Srednjeročnem programu geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—75« podana podrobnejša utemeljitev, pomen in vloga del, dolgoročna orientacija izvajanja, sedanje stanje geodetskih evidenc, podroben program srednjeročne etape 1971—75 ter razrez financiranja z detajlnimi pregledi izvajanja posameznih del po občinah. Zato ga kot podrobnejšo utemeljitev financiranja v odloku navedenih geodetskih del v celoti prilagamo.

POROČILA

Odbor za družbenoekonomske odnose gospodarskega zbora je na seji dne 17. junija 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet. Hkrati je odbor obravnaval srednjeročni program geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da je izvajanje geodetskih del na območju Slovenije v letih 1971—1975 sestavni del in podlaga za izdelavo dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije, kakor tudi regionalnega pro-

storskega plana Slovenije in urbanističnih načrtov občin. Smotrnost gospodarjenja s prostorom, njegov pomen in vpliv v zvezi z uresničevanjem zastavljene naloge je bilo ocenjeno tudi skozi dejstvo, da so v financiranju geodetskih del udeležene občine z nad 50 %, od teh pa je le ena izrazila pomislek, da ne bo mogla zagotoviti potrebnih sredstev.

V zvezi z obsežnimi nalogami, ki jih ima geodetska uprava SR Slovenije v prihodnjem obdobju, je bil izražen pomislek, ali ima geodetska uprava dovolj strokovnih moči za uresničenje programa. Predstavnik geodetske uprave sta pojasnila, da so že pred dvema letoma uskladili potrebe po strokovnih kadrih z ustreznimi šolami in da bodo v zadnjih treh letih programa zagotovili potrebno število geodetov. S kadrovskimi možnostmi je usklajena tudi dinamika izvajanja del.

V načelni razpravi odbor ni imel pripomb, v obravnavi v podrobnostih pa upoštevajoč mnenje odbora za finance predlaga naslednje spremembe:

K 11. točki:

— V prvem odstavku naj se zaradi preciznosti besedila zamenjajo besede »do leta 1975« z besedami »v letih 1971—1975«.

Iz besedila 3. točke predloga odloka je sicer razvidno, da gre za financiranje v letih 1971—1975, vendar besedilo v prvem odstavku te točke izloča leto 1975.

— V drugem odstavku te točke naj se besedilo »do leta 1975« zamenja z besedilom »v letih 1971—1975«.

— V tretjem odstavku te točke naj se besedilo »v svojem proračunu« nadomesti z besedilom »iz sredstev proračuna oziroma iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti«.

Dopolnitev je potreba, ker se v letu 1971 sredstva ne zagotavljajo iz proračuna, temveč iz posebnega računa za izravnavanja v gospodarstvu.

Odbor za družbenoekonomske odnose predlaga gospodarskemu zboru Skupščini SR Slovenije, da predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975 sprejme, skupaj s predlaganimi dopolnitvami in predlogi.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Štefana Nemca.

St.: 402-114/71

Ljubljana, 17. 6. 1971

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 42. seji 7. junija 1971 obravnaval predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975 in srednjeročni program geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975, ki ju je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo izvršni svet.

V načelni razpravi odbor ni imel pripomb, v obravnavi po podrobnostih predloga odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del pa predlaga naslednje spremembe:

K II. točki:

— v prvem odstavku naj se zaradi preciznosti besedila zamenjajo besede »do leta 1975« z besedami: »v letih 1971—1975«. Čeprav je iz točke III. predloga

odloka jasno razvidno, da gre za financiranje v letih 1971—1975, pa dikcija v predlogu odloka v prvem odstavku II. točke izloča leto 1975;

— v drugem odstavku II. točke naj se besedilo »do leta 1975« zamenja z besedilom »v letih 1971—1975«;

— v tretjem odstavku naj se besede »v svojem proračunu« zamenjajo z naslednjim besedilom: »iz sredstev proračuna oziroma iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.«

Dopolnitev je potrebna, ker se v letu 1971 sredstva ne zagotavljajo iz proračuna, ampak iz posebnega računa za izravnavanje. S predlagano dopolnitvijo je dana možnost zagotoviti sredstva iz enega ali iz drugega vira.

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlagani odlok.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Dušana Kolenca.

Št.: 402-114/71

Ljubljana, 9. 6. 1971

Odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora — poročilo z dne 14. 6. 1971, št. 402-144/71.

Zakonodajno pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 9. 6. 1971, št. 402-114/71.

PREDLOG ODLOKA

o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani

Na podlagi prvega odstavka 2. točke amandmaja VII k ustavi Socialistične republike Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora in na seji prosvetno-kulturnega zbora sprejela

ODLOK

o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani

I.

S tem odlokom zagotavlja SR Slovenija univerzi v Ljubljani sredstva iz republiškega proračuna za vračilo kreditov s pripadajočimi obrestmi do zneska din 21 893 024,00, uporabljenih za plačilo dveh študentskih stanovanjskih stolpičev z oznakami E₂ in E₃ v Študentskem naselju v Ljubljani.

II.

SR Slovenija zagotovi univerzi v Ljubljani v točki I. navedeni znesek v sledečih letnih obrokih:

1971 do 2 861 428,50

1972 do 7 409 522,00

1973 do 7 409 522,00

1974 do 4 212 551,50

III.

Za izvajanje tega odloka neposredno skrbita republiški sekretariat za finance in republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Izvršni svet SR Slovenije predloži Skupščini SR Slovenije poročilo o izvršitvi tega odloka.

IV.

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

V prizadevanjih za izboljšanje kadrovske strukture v delovnih organizacijah kaže posvetiti posebno skrb zlasti formiranju višjih in visokošolskih kadrov.

Ce naj pričakujemo, da bo vse več študentov pravočasno zapuščalo univerzo, si moramo med drugim prizadevati, da bodo v času študija študentske materialne razmere čimbolj urejene, sem pa je treba šteti v prvi vrsti stanovanje.

Podatki univerze v Ljubljani kažejo na precejšnje pomanjkanje stanovanjskega prostora v študentskih domovih. Zaradi tega je bilo v zadnjih šolskih letih odklonjenih za sprejem v študentske domove veliko študentov (1966/1967 — 435, 1968/1969 — 322, 1969/1970 — 467, 1970/1971 — 413).

V študijskem letu 1970/1971 se je vpisalo na univerzo v Ljubljani približno 13 500 rednih študentov. Od tega je 42 % študentov iz ljubljanske regije, torej si mora približno 7000 študentov iz drugih krajev Slovenije zagotoviti stanovanje bodisi v študentskih domovih bodisi pri zasebnikih. Če si 50—55 % teh študentov uspre rešiti stanovanjsko vprašanje v privatnih sobah, ostane še vedno 3500 študentov, ki predstavljajo prosilce za sprejem v študentske domove. V študentskih domovih je zaenkrat 2790 postelj. Ob sedanjem številu študentov primanjkuje še najmanj 610 postelj.

K že nakazanemu stanovanjskemu vprašanju študentov v Ljubljani se je v lanskem letu pridružilo še eno težko vprašanje. V Ljubljani bo namreč letos avgusta mednarodni računalniški kongres IFIP, katerega pokrovitelj bo predsednik republike. Organizacijski odbor kongresa pričakuje okoli 4000 udele-

žencev. To pa terja izredna prizadevanja, kako zagotoviti udeležencem kongresa v tem času namestitev.

Ko so predstavniki izvršnega sveta Slovenije, univerze v Ljubljani in organizacijskega odbora kongresa po napovedanih prijavah udeležencev proučevali v avgustu lanskega leta možnost za namestitev tolikšnega števila gostov, zlasti še, ker je treba računati tudi s turisti, so ugotovili dokajšnje pomanjkanje hotelskih prenočitvenih zmogljivosti. Zato je bilo dogovorjeno, da je treba tudi za omilitev tega vprašanja pospešeno graditi študentske domove.

Ocenjeno pa je bilo tudi, da kljub dejstvu, da je za izgradnjo študentskih stolpičev v Študentskem naselju že bila izdelana izvedbena dokumentacija (glavni projekti, lokacijsko dovoljenje, gradbeno dovoljenje) in usklajena s predpisi v duhu »Navodil o postopku za pridobitev sredstev in o nadzorni službi za investicije, ki se v celoti ali deloma financirajo iz sredstev SR Slovenije« (Ur. list SRS, št. 23/70):

— ne bi mogla biti stanovanjska študentska stolpiča E-2 in E-3 dana v uporabo do začetka omenjenega kongresa, če bi čakali za zagotovitev sredstev za financiranje izgradnje s predhodno sprejetim odlokom Skupščine SRS o financiranju izgradnje;

— zaradi stanja sredstev, namenjenih za negospodarske investicije, republika ne bi mogla zagotoviti v teku 8 mesecev v letu 1971 okoli 2 milijardi din za tekoče financiranje teh dveh objektov.

Izhajajoč iz takšne ocene, je univerza v Ljubljani v soglasju z zainteresiranimi organi pristopila k izbiri ponudnikov — izvajalcev, s ciljem, da si pogodbeno zagotovi čimbolj realno predkupno pravico z določeno ceno, rokom pridobitve objektov in drugimi pogoji v zvezi z odkupom stolpičev. Pri tem je bila univerza pripravljena prenesti na izbranega proizvajalca stanovanjskih objektov izvedbeno dokumentacijo vključno z zemljiško knjižnim prenosom pravice do uporabe zemljišča. Vse to pa pod pogojem, da bo pogodba med univerzo in izbranim proizvajalcem stanovanjskih objektov veljavna za univerzo šele po predhodnem sprejetem odloku SR Slovenije o zagotovitvi sredstev za stanovanjska stolpiča E-2 in E-3. Univerza je dne 14. 10. 1970 v duhu navedenih izhodišč sklenila pogodbo z opcijo z SGP Grosuplje dne 14. 10. 1970, anketo k tej pogodbi pa dne 8. 6. 1971 z nekaterimi spremembami določil pogodbe.

Zaradi neugodnega stanja sredstev za negospodarske investicije republike je univerza hkrati zaprosila pri Ljubljanski banki in mestu Ljubljana za kredita v obsegu predračunske vrednosti obeh stanovanjskih stolpičev, s katerima bi plačala proizvajalcu stanovanjskih objektov pogodbeno obveznost. Pri tem je univerza tudi uspela. Ljubljanska banka je dne 3. 5. 1971 sprejela sklep o odobritvi namenskega kredita za delno kreditiranje omenjenih stolpičev univerze v višini 15 000 000 din, mesto Ljubljana pa je 31. 3. 1971 s pogodbo o kreditu v znesku 4 500 000 din sklenjeno z univerzo v Ljubljani, zagotovilo drugi del kredita. Univerza si je z navedenima kreditoma zagotovila kreditno linijo v znesku 19 500 000 din. Oba kreditodajalca sta črpanje sredstev pogojila s tem, da si mora univerza zagotoviti z odlokom Skupščine SR Slovenije sredstva za vračanje kreditov.

Univerza v Ljubljani je predložila vso omenjeno dokumentacijo republiškem sekretariatu za finance in republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo s prošnjo, da le-ta sprožita tudi formalni postopek za sprejem odloka

o zagotovitvi sredstev za odplačilo kreditov univerzi v Ljubljani, uporabljenih za odkup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani.

Z odlokom naj bi republika zagotovila sredstva v višini do 21 893 024,00 din, in sicer:

din 2 861 428,50 v letu 1971

din 7 409 522,00 v letu 1972

din 7 409 522,00 v letu 1973

din 4 212 551,50 v letu 1974

Zahtevk univerze za zagotovitev navednega zneska je bil utemeljen z naslednjimi obveznostmi, ki izhajajo iz pogodbe med univerzo in SGP Grosuplje ter iz sklepa Ljubljanske banke in pogodbe med univerzo in mestom Ljubljana o odobritvi kredita:

1. Z uveljavitvijo pogodbe s SGP Grosuplje bi bila univerza v Ljubljani pogodbeno vezana na plačilo bazne cene objektov v višini 17 306 489,16 din (čl. 3 pogodbe). Bazna cena sloni na kalkulativnih elementih in cenah na dan 27. 9. 1970.

2. Za eventualne podražitve si je SGP Grosuplje zagotovilo pravico na obračun razlik med kalkulativnimi elementi, ki so bili osnova za ugotovitev bazne cene objektov in morebitnega povečanja cen v času izgradnje objektov za gradbene materiale in morebitno povečanje osebnih dohodkov delavcev (čl. 5 pogodbe). Ta morebitna povečanja pa so limitirana z gornjim limitom 10 %, kar znaša din 1 730 648,92.

3. Pri oblikovanju pogodbenih obveznosti je SGP Grosuplje vztrajalo na avansih s predkupno pogodbo dogovorjene cene. Iz že navedenih razlogov (zagotovitev kreditov in pogoji v zvezi z njimi) sledi, da ni bilo možno črpati sredstva kreditov za plačilo 30 % avansa z dospelkom 10. 3. 1971 in 25 % avansa z dospelkom 10. 4. 1971 (4. čl. pogodbe in anex k pogodbi). Pod predpostavko, da bo Skupščina SR Slovenije sprejela odlok najkasneje do 30. 6. 1971, je potrebno za zneska 30 % avansa tj. din 5 191 947 in 25 % avansa tj. 4 326 622, ki ju kreditira SGP Grosuplje po 8 % obrestni meri kot jo zahtevata oba omenjena kreditorja, zagotoviti din 207 101,70 ($5\,191\,947 \times 8 \times 112$): 36 000 in ($4\,326\,622 \times 8 \times 81$): 36 000.

4. Ker bo kredit Ljubljanske banke po oceni izčrpan dne 1. 7. 1971 v višini 13 845 191, razlika do 15 000 000 pa ob prevzemu objektov, to je 1. 8. 1971, ko bo kredit tudi stavljen v odplačilo, je potrebno zagotoviti za 13 845 191 na račun pripisanih interkalarnih obresti din 98 455 ($13\,845\,191 \times 8 \times 32$): 36 000.

Obveznosti univerze v Ljubljani SGP Grosuplje (tč. 1, 2, 3) v višini din 19 244 239,80 bodo delno plačane do 15 000 000 s kreditom Ljubljanske banke, za preostale pogodbene obveznosti univerze do SGP Grosuplje pa bodo porabljena sredstva kredita mesta Ljubljane v znesku din 4 342 695,80. Ta znesek kredita mesta Ljubljane bo črpan 1. 8. 1971, stavljen v odplačilo pa 1. 11. 1971. Za čas od 1. 8. 1971 do 31. 10. 1971 je treba zagotoviti za interkalarne obresti, ki se pripišejo dolgu znesek din 78 168,50. Za interkalarne obresti obeh kreditov skupaj torej din 176 623,50.

5. Dolžna glavnica s pripisanimi interkalarnimi obrestmi na dan 1. 8. 1971 za kredit Ljubljanske banke in na dan 1. 11. 1971 za kredit mesta Ljubljane bo torej din 19 420 864,30.

6. Po pogojih, ki jih je za odplačilo kredita odobrila univerzi v Ljubljani Ljubljanska banka, je 15 000 000 povečanih za pripisane interkalarne obresti potrebno odplačati v 6 polletnih anuitetah, od katerih zapade prva v plačilo 1. 12. 1971. Po teh pogojih dospevajo anuitete v naslednjih rokih in zneskih:

Valuta	Dolg	Obresti	Glavnica	Anuiteta	Ostaneček dolga
1. 12. 1971	15 000 000,00	406 666,70	2 454 761,80	2 861 428,50	12 545 238,20
1. 6. 1972	12 545 238,20	510 173,00	2 351 255,50	2 861 428,50	10 193 982,70
1. 12. 1972	10 193 982,70	414 555,20	2 446 873,30	2 861 428,50	7 747 109,40
1. 6. 1973	7 747 109,40	313 327,50	2 548 101,00	2 861 428,50	5 199 008,40
1. 12. 1973	5 199 008,40	211 426,30	2 650 002,20	2 861 428,50	2 549 006,20
1. 6. 1974	2 549 006,20	—	2 549 006,20	2 549 006,20	—
		1 856 148,70	15 000 000,00	16 856 148,70	

7. Kredit mesta Ljubljane, ki je odobren v višini 4 500 000, črpan bo pa s pripisanimi obrestmi v višini din 4 420 864,30 potrebno po pogodbenih pogojih odplačati v 6 polletnih anuitetah, od katerih zapade prva v plačilo 1. 5. 1972.

Po določenih pogodbe dospevajo anuitete v naslednjih rokih in zneskih:

Valuta	Dolg	Obresti	Glavnica	Anuiteta	Ostaneček dolga
1. 5. 1972	4 420 864,30	178 799,40	664 533,10	843 332,50	3 756 331,20
1. 11. 1972	3 756 331,20	153 592,20	689 740,30	843 332,50	3 066 590,90
1. 5. 1973	3 066 590,90	123 345,10	719 987,40	843 332,50	2 346 603,50
1. 11. 1973	2 346 603,50	95 950,00	747 382,50	843 332,50	1 599 221,00
1. 5. 1974	1 599 221,00	64 324,40	779 008,10	843 332,50	820 212,90
1. 11. 1974	820 212,90	—	820 212,90	820 212,90	—
		616 011,10	4 420 864,30	5 036 875,40	

8. Rekapitulirane obveznosti iz tč. 6 in 7 so po letih dospelja in zneskih naslednje:

1971	2 861 428,50
1972	7 409 522,00
1973	7 409 522,00
1974	4 212 551,50

Skupaj 21 893 024,00

Na podlagi tako ugotovljenih predvidenih obveznosti univerze, ki slonijo na pogodbi z opcijo SGP Grosuplje in na sklepu oziroma pogodbi obeh kreditorjev, predlagamo, da Skupščina SR Slovenije sprejme odlok o zagotovitvi sredstev univerze v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za odkup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 44. seji 29. junija 1971 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet.

Prvotno predloženi predlog odloka je odbor obravnaval na 42. seji 7. junija, vendar je menil, da bi ga bilo treba pred obravnavo na zasedanju zbora dopolniti. Predlagatelj je na podlagi te obravnave umaknil prvotni predlog in predložil nov predlog odloka.

V razpravi o samem odloku je odbor ugotovil, da sedaj predloženi odlok precizno določa obveznost republiškega proračuna za odplačilo kreditov, najetih za financiranje izgradnje dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Ljubljani, medtem ko so bile določbe v prvotnem predlogu okvirne.

Odbor ugotavlja naslednje:

— gradnja obeh stanovanjskih stolpičev se je začela že v letu 1970, ne da bi bila za financiranje zagotovljena sredstva;

— univerza v Ljubljani je sklenila 14. oktobra 1970 s SGP Grosuplje pogodbo o nakupu obeh študentskih stanovanjskih stolpičev, ki sta se gradila za tržišče za znesek din 17 306 489,16, ne da bi imela ustrezno finančno kritje;

— ker republika ni imela sredstev za financiranje izgradnje, je univerza izposlovala načelno odobritev dveh kreditov pri Ljubljanski banki in pri mestnem svetu Ljubljana za plačilo obeh stanovanjskih stolpičev. Vendar je koriščenje kreditov pogojeno s sprejetjem odloka Skupščine SR Slovenije za odplačevanje obeh kreditov;

— oba stanovanjska stolpiča sta pred dograditvijo. Ker je predvideno, da ju bodo v avgustu koristili delegati mednarodnega kongresa IFIP, postaja vprašanje zagotovitve plačila gradbenemu podjetju vse akutnejše;

— v celotnem postopku pristopa in izvajanja investicije gre po mnenju odbora za vrsto nepravilnosti in kršenja predpisov, sicer ne bi bil predložen predlog odloka skupščini šele pred dokončanjem obeh stanovanjskih stolpičev;

— dejstvo je, da je Skupščina SR Slovenije postavljena pri odločanju o financiranju oziroma odplačilu kreditov pred izvršeno dejstvo in da predloga odloka praktično ni mogoče zavrniti, saj sta oba stanovanjska stolpiča grajena namensko in tudi lokacijsko vključena v okvir Študentskega naselja;

— zaradi plačila investicije s kreditom bo morala republika plačati tudi 2 855 884 dinarjev interkalarnih in rednih obresti v naslednjih letih, oziroma 2 239 873 dinarjev glede na naknadni sklep mestnega sveta Ljubljana o odobritvi brezobrestnega kredita;

— tudi če upoštevamo samo investicijske stroške, je eno ležišče v obeh stanovanjskih stolpičih v Ljubljani za 106 % dražje kot v mariborskem stolpiču. Tako velikih razlik v gradbenih stroških pa skoraj ni mogoče sprejeti kot realne;

— v konkretnem primeru so v praksi izrazito kršena vsa načelna prizadevanja in deklaracije za stabilizacijo in ureditev razmer v našem gospodarstvu;

— odbor tudi meni, da so bila v zvezi s to gradnjo presežena pooblastila, ki jih imajo organizacije in njihovi predstavniki, ko je bila podpisana pogodba z izvajalcem del za znesek nad 17 milijonov dinarjev brez finančnega kritja;

— struktura stroškov oziroma obveznosti za republiko:

	din	%	din na posteljo
a) cena po pogodbi med univerzo in SGP Grosuplje z dne 14. oktobra 1970	17 306 489	81,4	48 074
b) podražitve (maksimalno možne, ki pa še niso dokončno določene, ker je objekt še v gradnji)	1 730 649	8,1	4 807
	19 037 138	89,5	52 881
c) interkalarnе obresti	383 726	1,8	1 065
d) redne obresti za najeti kredit pri Ljubljanski banki (za kredit mestnega sveta že računamo, da je brezobrestni)	1 856 149	8,7	5 156
Skupaj obresti	2 239 875	10,5	6 221
Skupna obveznost za republiko po odbitku obresti za kredit mestnega sveta Ljubljana	21 277 031	100,0	59 102
Obresti kredita mestnega sveta Ljubljana (ki odpadejo)	616 011		
Znesek obveznosti republike po predlogu odloka	21 893 024		

— Skupščina SR Slovenije je v maju 1970 (Uradni list SRS, št. 18/70) sprejela odlok o financiranju gradnje stanovanjskega stolpiča v Mariboru in odobrila znesek 6 668 163 dinarjev obenem z odločbo, da investitor ne more zahtevati dodatnih sredstev iz republiškega proračuna za ta namen. Stolpič III. v Mariboru mora biti dograjen do 1. septembra 1971 in ima 260 ležišč. Za eno ležišče je šlo torej iz proračuna republike 25 647 dinarjev;

— primerjava podatkov o sredstvih za eno ležišče v stolpiču v Ljubljani in v Mariboru kaže na popolnoma nerazumljive razlike, ki jih za normalne pogoje verjetno ni možno opravičiti. Ljubljanski primer kaže na povsem neodgovorno trošenje denarja. Tako v ljubljanskem kot v mariborskem stolpiču so dvo-posteljne sobe, v obeh so po nadstropjih čajne kuhinje. Primerjava cen na ležišče (za republiški proračun)

	Stolpič	
	ljubljski	mariborski
— dinarjev na ležišče	59 102	25 547
— ljubljanski je dražji za dinarjev na ležišče	33 555	
— indeks	230	100

Za republiški proračun je torej eno ležišče v študentskem stolpiču v Ljubljani dražje za 130 % kakor v Mariboru.

K besedilu predlaganega odloka predlaga odbor naslednjo spremembo:

K II. točki: besedilo II. točke naj se glasi:

»SR Slovenija zagotovi univerzi v Ljubljani v točki I navedeni znesek ob zapadlosti posameznih anuitet

v letu 1971 do din 2 861 428,50

v letu 1972 do din 7 409 522,00

v letu 1973 do din 7 409 522,00

v letu 1974 do din 4 212 551,50.«

Sprememba je umestna, ker jasno določa, da se sredstva zagotovijo do termina zapadlosti posameznih anuitet, ne pa naenkrat za vse anuitete, ki zapadajo sicer v odplačilo v različnih terminih.

Odbor tudi poudarja, da v gornjih zneskih niso odštete obresti kredita mestnega sveta, ker odbor ni razpolagal s točnim izračunom razen z informacijo, da je mestni svet Ljubljana 23. junija sklenil, da bo načelno že odobreni kredit brezobresten. Zato je v dikciji II. točke navedena besedica do, kar pomeni, da bo pač republiški sekretariat za finance nakazoval sredstva ustrezno dejanski višini anuitet.

Glede na dejstvo, da sta oba stolpiča skoraj zgrajena in to namensko projektirana za stanovanja študentov, da sta oba stolpiča locirana na kompleksu študentskega naselja, da univerza denarja nima, da je koriščenje kreditov pri Ljubljanski banki in mestnem svetu pogojeno z odobritvijo sredstev s strani republike in da gradbeno podjetje mora dobiti plačano svoje delo, sicer lahko proda stanovanja drugim kupcem, odbor predlaga republiškem zboru, da sprejme predlagani odlok.

Za poročevalca na seji zborna je odbor določil poslanca Ceneta Matičiča.

St.: 402-75/71

Ljubljana, 29. 6. 1971

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 44. seji 29. junija 1971 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet.

V zvezi z razpravo o navedenem predlogu na dveh sejah odbora so se oblikovala tudi nekatera stališča in sklepi, ki ne obravnavajo samo konkretnega vprašanja financiranja obeh stanovanjskih stolpičev v Ljubljani, ampak tudi širšo problematiko financiranja negospodarskih investicij v republiki Sloveniji.

Odbor je sprejel naslednje sklepe in stališča ter predlaga, da jih sprejme tudi republiški zbor:

1. Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije naj pregleda celoten postopek v zvezi z investicijo v oba študentska stanovanjska stolpiča, poroča o ugotovitvah odboru in republiškem zboru ter predlaga ustrezne ukrepe.

2. Nadzorna služba pri republiškem sekretariatu za finance naj v smislu navodil o postopku za pridobitev sredstev in o nadzorni službi za investicije, ki se v celoti ali deloma financirajo iz sredstev SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 23/70), pregleda dokumentacijo in izvedbo stolpiča v Mariboru in obeh stanovanjskih stolpičev v Ljubljani ter ugotovi racionalnost projekta in izvedbe ljubljanskih stolpičev, namembnost in racionalnost porabljenih sredstev ter o ugotovitvah poroča odboru za finance.

3. Republiški sekretariat za finance naj opozori vse, ki pripravljajo financiranje negospodarskih investicij, na dosledno izvajanje navodil o postopku za pridobivanje sredstev in o nadzorni službi za investicije, ki se v celoti ali deloma financirajo iz sredstev SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 23/70).

4. Skupščina SR Slovenije sprejema vedno več zakonov in odlokov, ki obvezujejo republiko za financiranje oziroma zagotovitev določenih sredstev ne

samo v tekočem proračunskem letu, ampak tudi v naslednjih letih. Predlogi teh zakonov in odlokov se običajno predlagajo Skupščini SR Slovenije posamično, tako da poslanci nimajo kompleksnega pregleda nad že odobrenimi sredstvi in obveznostmi, predvsem pa ne o obveznostih, katerih predlaganje se pripravlja. To velja tako za negospodarske investicije kot za investicije in posege v gospodarstvu. Znano je na primer, da se pripravljajo številne in obsežne negospodarske investicije (poleg kliničnega centra v Ljubljani še onkološki inštitut oziroma onkološka klinika v Ljubljani, cela bolnišnična mreža širom po Sloveniji za nekaj 100 milijonov dinarjev, ekonomska fakulteta v Ljubljani, pedagoška akademija in visoka komercialna šola v Mariboru, medicinska fakulteta v Ljubljani, centralna tehnična knjižnica, mreža strokovnih in srednjih šol, vrsta osnovnih šol, Drama v Ljubljani itd.). Prav gotovo ne bo možno začeti graditi vsega naenkrat, pač pa po nekem vrstnem redu v skladu z razpoložljivimi sredstvi. Ne bi bilo primerno, da se odobrijo sredstva investitorju, ki prej predloži zahtevek, pač pa po vrstnem redu nujnosti.

Zato je treba izdelati in predložiti celotno republiško bilanco sredstev za te namene najmanj za obdobje srednjeročnega plana, s specifikacijo virov sredstev, predvsem pa porabe z že izvršeno okvirno selekcijo in prioriteten redom investicij.

5. Izvršni svet naj v bodoče ob predložitvi predlogov zakonov in odlokov za financiranje ali sofinanciranje investicij pa tudi drugih predlogov aktov, katerih sprejetje finančno obvezuje republiko, priloži kompleksen pregled vseh virov in sredstev za te namene, že sprejetih obveznosti in prostih sredstev.

6. Prakso izsiljevanja in postavljanja pred izvršeno dejstvo ocenjujemo kot politično nesprejemljivo, tujo vsem pozitivnim načelom v naši ureditvi. Ob tem ne smemo prezreti dejstva, da je takih primerov bilo že več (cela vrsta predlaganih odlokov v letu 1970 in letos oba študentska stanovanjska stolpiča).

7. Ugotavlja se, da vrsta institucij, ki računa na financiranje investicij iz republiških sredstev, vnaprej naroča izdelavo glavnih projektov in raznih predel, kar pomeni neracionalno trošenje družbenih sredstev. Glavni projekti naj se izdelajo potem, ko je investicija predvidena za realizacijo in ko so okvirno že predvidena sredstva.

8. Zaradi obsežnih negospodarskih investicij, ki jih financira ali sofinancira republika, lahko pomeni racionalnost izvedbe investicij in doseganje ugodnih cen zelo velik prihranek, oziroma je možno z razpoložljivimi sredstvi realizirati vse predvidene investicije v dokaj krajšem času, ne pa, da je republika prisiljena najemati zelo drage kredite. Z javnimi natečaji, po načelu s čim funkcionalnejšimi in racionalnejšimi projektnimi in izvedbenimi rešitvami, zgraditi čim več in čim hitreje, naj postane osnovno načelo pri vseh investicijah, kjer je republika financer ali sofinancer.

9. Financiranje investicij z dragimi premostitvenimi krediti, kakor je to primer obeh stanovanjskih študentskih stolpičev v Ljubljani, v bodoče ne smemo več dovoliti, kar naj izvršni svet še posebej upošteva.

Predlagani sklepi so po mnenju odbora za finance in proračun potrebni, da ne bo Skupščina SR Slovenije ponovno postavljena pred izvršeno dejstvo, kakor je sedaj v primeru obeh študentskih stanovanjskih stolpičev, ko mora v izogib neprijetnim posledicam odobriti sredstva ne glede na to, da niso bila predvidena, kajti na seji odbora so bile omenjene nepreverjene informacije o možnostih, da bodo zopet predloženi zahtevki za financiranje že sprejetih obveznosti investitorjev.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 29. 6. 1971, št. 402-75/71.

AKCIJSKI PROGRAM

izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971*

I

1. Z akcijskim programom izvršni svet opredeljuje ključne tekoče naloge, ki jih moramo realizirati v bližnji prihodnosti, in nekatera vprašanja v zvezi s spremembami gospodarskega sistema ter pripravami srednjeročne razvojne politike. Akcijski program vsebuje pomembnejše aktualne naloge, zaradi tega moramo upoštevati vse doslej izdelane in osvojene dokumente v zvezi s stabilizacijo kot širši del tega programa. Hkrati izvršni svet pričakuje, da bodo vsi republiški organi, samoupravne skupnosti in drugi samoupravni nosilci v okviru svojih področij dela podrobneje opredelili konkretne naloge za realizacijo ciljev reforme in dosego stabilizacije.

2. Kot izhodiščni dokumenti za opredelitev programa naše aktivnosti v nadaljnjem obdobju so predvsem: zvezna resolucija o temeljih družbeno-ekonomske politike v letu 1971 s stabilizacijskim programom, izhodišča ekonomske politike ter načela za zbiranje sredstev splošne porabe v SRS za leto 1971, nove usmeritve v družbenoekonomskem sistemu, ki jih nakazujejo predlogi ustavnih amandmajev, stališča 17. seje predsedstva CK ZKJ, sklepi in priporočila republiškega in gospodarskega zbora ob razpravi o gospodarskih gibanjih z dne 4. maja 1971 ter sklepi in stališča 20. seje CK ZKS.

Izvršni svet vztraja na doslednem izvajanju že sprejetih usmeritev in programu stabilizacije. Tekoča gospodarska gibanja nas opozarjajo na resnost položaja in nujnost hitrejšega ukrepanja kot tudi na potrebo po širši družbenopolitični akciji in mobilizaciji vseh samoupravnih subjektov pri izvajanju temeljnih ciljev stabilizacije in reforme.

3. Da bi okrepili uveljavljanje principov in ciljev reforme ter pospešeno vzpostavljali gospodarsko ravnotežje, bo izvršni svet podpiral, spodbujal in izvajal temeljne usmeritve v razvojni politiki za leto 1971, kot so zlasti: oblikovanje osebne, splošne in investicijske potrošnje na vseh ravneh v okviru razpoložljivih sredstev in možnosti, intenzifikacija gospodarstva in krepitev konkurenčne sposobnosti na osnovi lastne učinkovitosti in lastnih sil, krepitev tržnih meril in tržnega obnašanja, povečanje izvoza blaga in storitev ter oblikovanje bolj uravnovešene regionalne devizne bilance, zmanjševanje strukturnih neskladnosti z gospodarskimi metodami vključno z oženjem zaščite oziroma uveljavljanjem tržne selekcije, spoštovanje ter izvajanje veljavnih predpisov in razvijanje učinkovitejše gospodarske strukture Slovenije ob pospešeni vzgoji ter kadrovanju sposobnih kadrov.

* Izvršni svet je sprejel prvi akcijski program za uresničevanje resolucije o ekonomski politiki za leto 1971 s programom stabilizacije dne 23. 2. 1971 in se po njem doslej ravnal. Predloženi program je dopolnjen prvotni program.

II

Naloge v gospodarstvu

4. Nosilci pglavitnega dela bremena v prilagajanju novim razmeram so organizacije združenega dela, ki morajo v okviru lastnih možnosti in sil iskati poti v premagovanju težav; tem intenzivneje tiste organizacije, ki jih je nova pariteta dinarja postavila v realnejše razmerje in v še večji razkorak do produktivnosti v tujini. Ob upoštevanju pomena in vloge izvoza so organi upravljanja dolžni izkoristiti notranje rezerve in iskati rešitve v racionalizaciji poslovanja, zmanjševanju odvečnih stroškov, v reviziji proizvodnih programov, preusmeritvah proizvodnega in komercialnega poslovanja ter v zboljšanju kadrovske strukture, ne pa le v zviševanju cen in pričakovanju rešitev od zunaj. Nujna je odločna usmeritev na lastne sile.

5. Zagotoviti moramo operativno spremljanje položaja v gospodarskih organizacijah in grupacijah, za katere je še sedaj razvidno, da jim izvršene spremembe v zvezi s stabilizacijo povzročajo občutne težave, pri čemer je treba upoštevati, da se bo število takšnih organizacij še povečalo v zvezi s predvideno revalorizacijo osnovnih sredstev.

Tekoče spremljanje gibanj je obveza vseh organov upravljanja v organizacijah združenega dela, asociacijah, bankah itd., posebej pa sta v republiki za tekoče spremljanje zadolžena republiški sekretariat za gospodarstvo in zavod SRS za planiranje, ki bosta o ugotovitvah obveščala izvršni svet in Skupščino SRS ter predlagala ukrepe.

6. Namen stabilizacije ne bi bil dosežen, če bi nastale težave v gospodarstvu reševali linearno, ker s tem ne bi bila izvedena potrebna diferenciacija in selekcija med delovnimi organizacijami, ki je bila v zadnjem obdobju precej zavrtá. Zato bi kazalo nastajajoče probleme reševati predvsem tam in na tistih točkah, ki bi imeli težje posledice za socialno-politično ravnovesje in celoten razvoj gospodarstva, vendar tako, da bi sprejeti ukrepi imeli kar največji gospodarski učinek.

Pospešiti bomo morali dosledneje kot doslej likvidacijo določenih dejavnosti v primerih, ko za eventualne sanacijske programe ni možno zagotoviti konstrukcije in nosilcev financiranja, to je v primerih, ko poslujejo delovne organizacije že z izgubo ali na meji rentabilnosti in nimajo realnih izgledov za vključevanje v gospodarske tokove. Eden izmed kriterijev za ocenjevanje takega posega bo nesposobnost delovne organizacije za izplačevanje z družbenim dogovorom določenih osebnih dohodkov.

Za pravočasno reagiranje na pričakovane težje probleme prilagojevanja gospodarstva ostrejšim razmeram so poleg delovnih organizacij odgovorne zlasti občinske skupščine. Reševanje problemov sanacije bo omogočeno prek usmerjenega sofinanciranja sanacijskih programov iz sredstev rezervnih skladov občin in republike, sredstev poslovnih bank ter sredstev poslovnih partnerjev v raznih oblikah integracije.

Izjemoma bo tudi izvršni svet dal pobudo za reševanje kritičnih situacij. Pri tem mora spremljanje gibanj omogočati preventivno in pravočasno reagiranje. Zaradi tega bo izvršni svet v določenih primerih, kjer bodo ugotovljeni kritični procesi, vztrajal, da vsi neposredno odgovorni faktorji z vso odgovornostjo pravočasno izdelajo sanacijske programe in jih uresničijo.

7. Do težavnih problemov pri odpravljanju izgub gospodarskih organizacij prihaja predvsem zaradi prepoznega ugotavljanja vzrokov pešanja uspešnosti

gospodarjenja. Podatki zaključnih in periodičnih obračunov nudijo možnost pravočasnega ugotavljanja upadanja učinkovitosti poslovanja. Vendar so pregledi zaključnih računov često reducirani na nivo običajnih, sicer potrebnih statističnih analiz oziroma prikazov, niso pa zadosti usmerjeni v analize uspešnosti gospodarjenja.

SDK mora ob podpori gospodarske zbornice in skladov skupnih rezerv gospodarskih organizacij zagotoviti ustrežnejše vsebinske analize bilanc ter vzrokov slabljenja uspešnosti poslovanja, predlagati ustrezne ukrepe oziroma sanacijo nastalih razmer.

Splošna in proračunska poraba ter davčna politika

8. Glede na to, da je SR Slovenija svojim razmeram ustrezno in različno za posamezne koristnike prilagodila splošno porabo v okvir limita 10,8, je potrebno, da opredeli obveznosti do limita za vsakega porabnika sredstev splošne porabe in pri tem zagotovi tekoče prilagajanje splošne porabe globalnemu limitu.

Za realizacijo tega bo republiški sekretariat za finance v sodelovanju s centralo službe družbenega knjigovodstva za SR Slovenijo pripravil obračun do 31. maja 1971.

9. Občinske skupščine in organi upravljanja samoupravnih skladov naj izvršijo oceno realizacije vseh dohodkov splošne porabe ter presežke nad sprejetimi proračuni oziroma finančnimi načrti vrnejo gospodarstvu.

Republiški sekretariat za finance bo v sodelovanju z republiškim zavodom za planiranje in republiškim sekretariatom za gospodarstvo na osnovi 4-mesečne realizacije izdelal do 31. 5. ponovno oceno dohodkov splošne porabe po vrstah dohodkov in po koristnikih teh sredstev, glede katerih se odloča na ravni republike, ugotovil presežke, njihovo dinamično nastajanje ter predlagal ukrepe za njihovo vračanje gospodarstvu ali:

a) kot znižanje obveznosti gospodarstvu, vendar ne linearno pač pa difrencirano, upoštevajoč zlasti delovno intenzivne dejavnosti,

b) kot vračanje presežkov gospodarstvu, pri čemer morajo predlogi zasledovati predvsem pospeševanje konvertibilnega izvoza,

c) del sredstev naj bi družbeno-politične skupnosti porabile tudi za poravnavo svojih obveznosti.

Izvršni svet bo v mesecu juniju predlagal Skupščini ustrezne predpise.

10. Glede na doseženi sporazum o ukinitvi izvenproračunske bilance federacije in njenega prenosa na republike bodo zavod SRS za planiranje ob sodelovanju z republiškim sekretariatom za finance in republiškim sekretariatom za gospodarstvo pripravili predloge za konkretno opredelitev prevzetih obveznosti v skladu z razvojnimi cilji in ekonomsko politiko v SR Sloveniji.
Rok: 1. julij 1971.

11. Ker je področje invalidsko-pokojninskega zavarovanja izvzeto iz splošnega limita 10,8 % ter zaradi spremenjenih prispevnih stopenj, je potrebna ponovna ocena formiranja in uporabe rezerv invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

Republiški sekretariat za finance bo tako oceno predložil izvršnemu svetu z eventualnimi predlogi ukrepov do 15. junija 1971.

12. S prevzemom določenih nalog s področja monetarne politike (dela emisije, ki se prenaša na republike) bo SR Slovenija zagotovila zlasti večjo

stimulacijo izvoza na konvertibilno področje, hitrejši razvoj turistične dejavnosti in financiranje določene sezone proizvodnje za uravnavanje ponudbe.

Ker dobiva s tem republika pomembne naloge, naj centrala NB za Slovenijo, republiška sekretariata za gospodarstvo in finance v sodelovanju z drugimi organi republike do 25. maja predložijo IS predloge odlokov za izvršitev gornje naloge. Izdelajo pa naj tudi osnove dolgoročneje politike na tem področju.

13. SDK mora v bodoče posvetiti več pozornosti pravilnosti in pravočasnosti odvodov prometnih davkov ter to nalogo kvalitetneje opravljati tudi v vsebinskem in ne le formalnem pogledu.

Prav tako bodo občinske davčne uprave poskrbele za doslednejše ugotavljanje prometnih davkov pri zasebnih zavezcih.

Službe SDK bodo per 30. junij poročale o neposrednih ukrepih, da se zagotovi dosledni obračun in odvajanje prometnih davkov. Republiški sekretariat za finance bo do 31. oktobra pripravil predloge za večje poenotenje stopenj prometnega davka ter skupno z republiškim sekretariatom za gospodarstvo pripravil predloge za kreiranje ustrežnejše politike prometnih davkov v SR Slovenije.

14. Republiški sekretariat za finance bo pripravil osnove za nov davčni sistem v republiki ter predlagal sistem financiranja družbeno-političnih skupnosti in skladov. Zakonodajni postopek naj bi tekel tako, da bo možno uveljaviti predpise s 1. 1. 1972, zato naj predloži sekretariat potrebno gradivo izvršnemu svetu do 15. 9. 1971.

Osebna poraba

15. Gibanje osebnih dohodkov je v največji meri odvisno od oblikovanja normalnih oziroma v določeni meri zaostrenih gospodarskih pogojev, ki silijo gospodarstvo k optimalni strukturi delitve dohodka in k oblikovanju akumulacije kot faktorja prosperitete in učinkovitosti v tekmi na tržišču.

S sprejetjem samoupravnih sporazumov bo odpravljeno sedanje splošno limitiranje gibanja osebnih dohodkov in ustvarjen prehod k oblikovanju osebnih dohodkov in razmerij med njimi na podlagi osnov in meril, uveljavljenih v samoupravnih sporazumih. Zato je treba učinkovito organizirati in voditi postopek samoupravnega sporazumevanja, o čemer naj bolj neposredno skrbijo pristojni organi sindikatov, prav tako pa komisija za sporazumevanje in dogovarjanje ter deloma republiški sekretariat za delo. Postopek je treba organizirati in voditi tako, da bo večina samoupravnih sporazumov sprejeta do konca prvega polletja letos.

Treba je hkrati pospešiti začetek verifikacijskega postopka s tem, da:

— izvoljene komisije delovnih organizacij, ki pripravljajo osnutke samoupravnih sporazumov, te osnutke brez odlašanja predložijo v obravnavo verifikacijski komisiji in pristojnim organom sindikatov; v ta namen naj verifikacijska komisija in pristojni sindikalni organi pismeno pozovejo komisije, naj brez odlašanja predložijo v obravnavo osnutke sporazumov;

— verifikacijska komisija mora takoj začeti z delom na podlagi svojega poslovnika, ki naj omogoči takšno notranjo delitev dela in takšne metode sodelovanja, ki bodo omogočale najracionalnejši verifikacijski postopek in sodelovanje s komisijami delovnih organizacij;

— pristojni sindikalni organi naj pozovejo svoje organizacije, da pomagajo pri organiziranju razprav o osnutkih v delovnih organizacijah, da bi potekale brez odlašanja, racionalno in učinkovito, da bi se na tak način pospešila izdelava predlogov in sprejem samoupravnih sporazumov ter njihova registracija;

— tudi gospodarska zbornica SRS naj v svojem glasilu, namenjenem članicam, opozori delovne organizacije na poglobitve momente v postopku samoupravnega sporazumevanja.

Da se postavi verifikacijskemu postopku trdna osnova z določitvijo primerjalnih načel in meril, bodo gospodarska zbornica SRS, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in izvršni svet sprejeli splošne družbene dogovore do konca maja 1971. Komisija, ki jo sestavljajo pooblaščenca podpisnikov splošnih družbenih dogovorov, pa bo zagotovila, da bo služba družbenega knjigovodstva v okviru svojih z zakonom določenih nalog in pooblastil zagotovila sistematično spremljanje delitve dohodka in gibanje akumulativnosti takoj po sprejetju posameznih samoupravnih sporazumov.

Ta komisija bo tudi pripravila predlog za ustanovitev posebne strokovne službe z nalogo, da bo načrtno, sistematično in tudi z uporabo znanstvenih metod analitično sprejemala gibanje delitvenih razmerij, osebnih dohodkov in razmerja med njimi, hkrati s proučevanjem pojavov in problemov, ki bodo nastajali pri izvajanju samoupravnih sporazumov in splošnih družbenih dogovorov.

Investicijska poraba

16. Da bi realno ugotovili dejansko stanje na področju izvajanja investicij v SR Sloveniji ter da se v bodoče zagotovi trajno in dosledno izvajanje načel investicijske politike, bodo v SR Sloveniji izvajani naslednji ukrepi:

a) SDK mora zahtevati od investitorjev in poslovnih bank, da v roku do 30 dni proučijo realnost predračunske vrednosti in finančne konstrukcije investicij ter zagotove eventualno manjkajoča investicijska sredstva ali pa da investicijo ustavijo.

b) Služba družbenega knjigovodstva bo pri koristnikih družbenih sredstev izvršila pregled investicij, ki so v izvajanju, pa tudi investicij, ki so sicer dokončane, obstojajo pa še neporavnane obveznosti do izvajalcev. SDK mora v bodoče zagotoviti ažurno evidenco vseh investicij pri porabnikih družbenega premoženja. Zato naj SDK zahteva od vseh investitorjev prijavo vsake investicije in presodi predvsem realnost predračuna glede na event. spremembe programa in gibanje cen in presodi realnost konstrukcije financiranja.

c) SDK mora zahtevati od investitorjev prilagajanje realnih finančnih konstrukcij eventualno spremenjeni višini investicijskih stroškov.

d) SDK mora ugotoviti vrednostni obseg, način financiranja in finančne konstrukcije za uvoženo investicijsko opremo v letu 1970 in 1971.

e) SDK naj dosledno nadzira izvajanje ukrepov, ki jih bo v zvezi s tem sprejela zvezna skupščina konec maja.

17. Poslovne banke morajo izvršiti pregled vseh izdanih garancij, s katerimi jamčijo izvajalcu za pravočasno plačilo investicij in v primeru, če ugotove, da prevzetih obveznosti glede na svoj investicijski potencial in finančno sposobnost investitorjev ne zmorejo, zmanjšajo obseg izdanih garancij v primerih, ko investicije še niso začete oziroma ne izdajajo novih garancij, dokler sedanjih

obveznosti ne spravijo v sklad s svojimi realnimi možnostmi. Take analize bodo banke izdelale do 30. junija in jih poslale centrali SDK za SR Slovenijo, ki bo po njihovi analizi poročala Skupščini SRS s predlogi potrebnih ukrepov.

18. SDK mora pri vseh investitorjih ugotoviti stanje njihove zadolženosti. Če SDK pri takem pregledu ugotovi, da znašajo obveznosti do dobaviteljev več kot pa njihove terjatve od kupcev, mora SDK zahtevati od investitorjev, da v roku 30 dni odpravijo takšno stanje ali da prenehajo z nadaljnjim investiranjem, pri čemer morajo investicijska sredstva uporabiti za sanacijo dolžniško upniških odnosov.

SDK bo takšne preglede opravljala trajno in o tem obveščala IS in skupščino. Prvo takšno poročilo bo SDK posredovala do 30. 6. 1971.

19. Do 30. junija 1971 bo republiški sekretariat za finance ob sodelovanju SDK proučil realnost predračunov in konstrukcij financiranja za vse negospodarske investicije, ki so deloma ali v celoti financirane iz sredstev republiškega proračuna in skladov samoupravnih skupnosti, katerim dohodke določa SR Slovenija. Skupščini je poleg izčrpnega poročila posredovati tudi predloge za dosledno uskladitev obsega in dinamike izvajanja investicij z dejansko razpoložljivimi sredstvi.

Vprašanja nelikvidnosti

20. Poslovne banke morajo v okviru svojega združenja sprejeti dogovor, kako bodo v sodelovanju s svojimi komitenti normalizirale medsebojne zahtevke v gospodarstvu.

21. SDK in poslovne banke morajo v soglasju s komitenti do 30. septembra izvršiti medsebojno pobotanje dolgov in terjatev, starih nad 2 meseca, s komitenti v Sloveniji ter ugotoviti salde dolgov in terjatev z drugimi republikami.

Združenje poslovnih bank in SDK bosta do 15. junija izdelala program take akcije in zagotovila permanentno izvajanje medsebojnega pobotanja terjatev in dolgov.

22. SDK mora zagotoviti dosledno izvrševanje predpisov pri poslovnih bankah glede:

a) prenosa sredstev iz kratkoročne v dolgoročno bilanco sredstev poslovnih bank,

b) vsakodnevnne likvidnosti poslovnih bank v obsegu, ki ga določajo predpisi NB,

c) da ne bodo poslovne banke vzdrževale svoje likvidnosti z zadrževanjem plačilnih nalogov komitentov,

č) da ne bodo sprejemale depozitov na rok od delovnih organizacij, ki imajo več dospelih obveznosti do dobaviteljev kot dospelih terjatev od kupcev,

d) namenske porabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo.

SDK za Slovenijo bo poročala o svojih ugotovitvah in svojih ukrepih tri-mesečno, prvokrat pa 30. junija 1971. SDK mora dosledno nadzirati izvajanje ukrepov, ki jih je in bo v zvezi z odpravljanjem nelikvidnosti sprejela zvezna skupščina.

23. Glede na ugotovitev, da je možno s kreditno-monetarno politiko pomembno vplivati na realizacijo ciljev razvojne in tekoče ekonomske politike, morajo poslovne banke pri izvajanju kreditne politike poleg splošnih ukrepov kreditno-monetarne politike upoštevati zlasti:

a) da bodo prednostno kreditirale izvoz na konvertibilno območje in proizvodnjo, ki lahko nadomesti konvertibilen uvoz,

b) na področju investicij bodo poslovne banke zlasti zagotovile skladnost obsega investicij z dejansko razpoložljivimi sredstvi, pri čemer bodo dale prednost vlaganju v trajna obratna sredstva in preprečile njihovo posredno pretvarjanje v investicije v osnovna sredstva. Pri kreditiranju investicij v osnovna sredstva bodo poslovne banke dajale prednost investicijam, ki zagotavljajo večji izvoz in izboljšanje plačilne bilance Slovenije.

Ekonomski odnosi s tujino

24. Bodoči razvoj ekonomskih odnosov s tujino mora potekati v smeri večje liberalizacije in uvedbe konvertibilnosti dinarja. Proučiti bi bilo treba, kakšna bodo gibanja v gospodarstvu SR Slovenije v novih liberalnejših pogojih poslovanja in to po tehnoloških grupah, panogah in drugih organizacijah. Na podlagi takšne analize bi bilo lažje zastopati stališča SR Slovenije pri kreiranju novega gospodarskega sistema v državi. Navedena naloga zahteva daljše poglobljeno študijsko delo.

Delo na projekcijah in prognozi stanja slovenskega gospodarstva v procesu liberalizacije je nujno, ker mora republika z vso odgovornostjo sodelovati pri izdelavi osnovnih projekcij zunanjetrgovinskega in deviznega sistema v državi. S tem v zvezi bo treba razpravljati in izdelati oceno programov:

- a) o uvedbi konvertibilnosti dinarja,
- b) o uvedbi deviznega trga,
- c) o liberalizaciji ekonomskih odnosov s tujino.

Razprava je vezana na izdelavo predlogov, ki jih pripravlja komisija za revizijo zakonov s področja deviznega in carinskega sistema pri zvezni skupščini.

Na tem področju smo v fazi, ko bo potrebno preiti iz administrativnega urejanja stvari na liberalnejše odnose. Uspeh tega prehoda je bistveno odvisen od sposobnih in strokovno kreativnih kadrov, zaradi tega je nujna akcija evidentiranja teh kadrov, njihova usmeritev na to področje in pospešena vzgoja novih kadrov.

To področje dejavnosti bo spremljal republiški sekretariat za gospodarstvo, ki bo tudi podrobneje analiziral učinke devalvacije dinarja in spremenjenih instrumentov zunanjetrgovinskega sistema na blagovno menjavo SR Slovenije s tujino. Omenjena analiza bo napravljena do 15. julija 1971.

25. Kronična pasiva v blagovni menjavi z Evropsko gospodarsko skupnostjo je eden osnovnih problemov plačilne bilance s konvertibilnim področjem. Težke konkurenčne pogoje zaradi odprave medsebojnih carin v okviru te integracijske skupnosti zaostruje še zlasti protekcionistična agrarna politika. V ta namen bo izdelal sekretariat za gospodarstvo analizo blagovne menjave z EGS. Rok 10. junij 1971.

Sekretariat bo analiziral tudi ekonomsko sodelovanje SR Slovenije z deželami v razvoju zaradi stagnacije ekonomskih odnosov s temi državami. Rok 10. junij 1971.

26. Poleg ukrepov za skladnejše gibanje na notranjem trgu je treba sprejeti tudi ukrepe za pospeševanje izvoza kot tudi ukrepe, ki bi zagotovili, da bi se obseg uvoza gibal v okviru programiranih proporcev.

V ta namen bi bilo treba urediti predvsem naslednje:

a) poleg reeskonta kratkoročnih kreditov za izvoz blaga in storitev, ki jih daje Narodna banka SFRJ, naj SR Slovenija prouči možnost, da v okviru določenih kvot odredi posebne kredite za dopolnilno selektivno stimuliranje izvoza;

b) zagotoviti je treba, da se devizna sredstva, določena za uvoz, uporabljajo izključno v mejah določenih kvot, ker se po vseh pozicijah blagovnega režima uvoz nekontrolirano in visoko prekoračuje;

c) zavzeti se je treba, da se v dogovoru med narodno banko in poslovnimi bankami določi raven devizno-kreditnega garancijskega potenciala, ki ne bo dopuščala, da uvoz opreme s konvertibilnega področja preseže predvideni obseg. Predvsem je treba podrobno proučiti in omejiti uvoz opreme na podlagi posebnih deviznih kvot;

d) na vseh ravneh je treba okrepiti kontrolo zunanjetrgovinskega in deviznega poslovanja, odgovornost njenih nosilcev ter zaostri sankcije.

27. Zaposlovanje naših delavcev v tujini.

V smislu skupščinskih sklepov o zaposlovanju v tujini je potrebno zlasti:

a) oblikovati in uresničevati migracijsko politiko, ki bo zagotovila izpolnjevanje cilja: »čim manj delavcev na začasnem delu v tujini«. V ta namen si je treba prizadevati, da bo čim več pogojev za zaposlovanje doma. Zato je potrebno z ekonomskimi in političnimi ukrepi odpravljati vzroke, ki spodbujajo odhod v tujino, kot tudi pospeševati vračanje zaposlenih v tujini v domovino;

b) delavce, ki varčujejo svoja devizna sredstva pri domačih bankah, naj bi spodbujali glede na dolgot varčevanja in višino zneska z dodatnimi obrestmi, ugodnejšimi pogoji za kredite za stanovanjsko izgradnjo, gradnjo storitvenih in gostinskih objektov in podobno. Z davčnimi in kreditnimi olajšavami bi lahko ustvarili pogoje, da bi svoja devizna sredstva vlagali v gospodarske dejavnosti manj razvitih območij;

c) pristojni republiški upravni organi ter službe za zaposlovanje in socialno zavarovanje naj okrepijo sodelovanje z ustreznimi organi drugih republik, da bi sporazumno pripravljali federaciji predloge za nadaljnjo izpopolnitev meddržavnih sporazumov in za njihovo uspešnejše izvajanje. Takšno sodelovanje je treba čimprej uveljaviti, ker je treba mnoge konvencije spremeniti in dopolniti, pohiteti pa s pripravo konvencije z Avstrijo, kjer so pravice naših delavcev najbolj okrnjene;

d) pri republiškem sekretariatu za delo je potrebno kadrovske okrepiti strokovno službo za vprašanje zaposlovanja delavcev z območja republike v tujini, ki naj jo vodi pomočnik sekretarja in se s tem usposobi za reševanje problematike zaposlovanja delavcev z območja republike v tujini.

Kmetijstvo in turizem

28. V kmetijstvu je dokaj zaostreno stanje, kar zahteva prilagoditev tekočih ukrepov osnovnih dolgoročnih nalogam, ki jih skuša doseči vsaka organizirana družba na tem področju. Te naloge so predvsem:

— zagotoviti čimvečjo oskrbljenost trga z živili in drugimi kmetijskimi proizvodi iz domače proizvodnje;

— politika stalnih cen in ustrezna pariteta teh z drugimi proizvodi;

— ustrezna kreditna politika, ki bo omogočala hitrejšo modernizacijo in racionalizacijo kmetijske proizvodnje in s tem omogočala boljšo oskrbljenost trga in hitrejšo naraščanje standarda agrarnega prebivalstva.

V okviru navedenih osnov je potrebna čim hitrejša razmejitev pristojnosti med federacijo in republiko. Pri tem je neobhodno uveljavljati načelo, da bodo bodoči ukrepi federacije v bistvu le sporazum med republikami.

V teh okvirih se bodo v republici pripravili naslednji predlogi ukrepov:

— družbenoekonomske intervencije v kmetijstvu in gozdarstvu ter njihova razmejitev.

V predlogih ukrepov bodo obdelane osnovne smernice za razmejitev ekonomskih funkcij med republiko in federacijo, vprašanje režima cen (varstveni sistem, sporazumi), kreditna politika, družbenoekonomske intervencije, delovanje družbenih materialnih rezerv, dejavnost kmetijsko-pospesevalne službe, ekonomski ukrepi v prehodnem obdobju (1971) in principi za srednjeročno obdobje. Rok: junij 1971.

— Priprava predlogov za predpise s področja ekonomskih intervencij v kmetijstvu in gozdarstvu.

Na podlagi odločitev o razmejitvi družbenoekonomskih intervencij bodo pripravljene predpisi o premijah, regresih, o bonifikacijah obrestnih mer itd. Rok: junij—julij 1971.

— Priprava predloga za odložitev plačila anuitet za kredite iz sredstev federacije za leto 1971. Informativni predlog je bil že odposlan republiškem sekretariatu za finance.

— Priprava predloga o uporabi neodplačanih kreditov bivših družbenih investicijskih skladov.

Del teh sredstev naj bi se uporabil za razbremenitev stroškov proizvodnje in uskladitev proizvodnih pogojev v obeh sektorjih kmetijstva. Rok: november 1971.

— Priprava predlogov za spremembo republiške zakonodaje s področja kmetijstva in gozdarstva (lovstva in ribištva). Ta dela bodo potekala vzporedno z revizijo zvezne zakonodaje in s prenosom pristojnosti na republiko.

29. Na osnovi poročila o izvajanju »Sklepov in priporočil za nadaljnji razvoj turizma« sprejeti resolucijo republiške skupščine o smeri razvoja turistične dejavnosti in o ukrepih, ki so za to potrebni.

Rok: maj 1971, republiški sekretariat za gospodarstvo in republiška gospodarska zbornica.

Z republiškim zakonom usmerjati selektivno družbena sredstva za beneficiranje obrestne mere za investicije na področju turizma v

- kompleksno izgradnjo obstoječih in nastajajočih turističnih centrov,
- omogočanje najetja posojil pri mednarodni banki za obnovo in razvoj,
- razvoj zasebnih penzijskih gostinskih obratov,
- razvoj mladinskega in delavskega turizma.

Rok: junij 1971 — republiški sekretariat za finance, republiški sekretariat za gospodarstvo.

Na osnovi medrepubliškega sporazuma izdelati predlog republiškega predpisa o splošni turistični propagandi.

Rok: september 1971 — republiški sekretariat za gospodarstvo, republiška gospodarska zbornica.

Izdelati predloge republiških zakonov o gostinstvu, o zasebnem gostinstvu, o turističnem šotorenju.

Rok: oktober 1971 — republiški sekretariat za gospodarstvo, republiška gospodarska zbornica.

Z delovanjem v komisijah in odborih federacije doseči doslednejše evidentiranje in stimuliranje doslej formalno neizkazanega deviznega priliva od malo-obmejnega, tranzitnega in izletniškega turizma.

S stališča pristojnih organov republike vplivati na federacijo, da bo pospešila sprejem najustreznejših ukrepov za nadaljnjo liberalizacijo mejnega prometa, za večjo možnost uporabe leasinga in olajšala soinvestiranje tujega kapitala pri nas.

Politika cen

30. Za stabilnost na tržišču je bistvena primarna delitev dohodka, ki se praktično izvaja prek politike cen v smislu njihovega tržnega in administrativnega reguliranja. Neposredna prisotnost pri kreiranju politike cen v federaciji in v delu paritetne komisije je pogojena s solidnim in ažurnim poznavanjem problemov ravnovesja na tržišču, konjunktura na domačem ter tujem trgu, paritete cen, politike zaščite ipd. To zahteva ustrezno organizacijo in usposobitev republiških organov.

Temeljito moramo oceniti, ali nam sedanje razmere že dovoljujejo liberalizacijo cen, ki bi bila sicer zaželena. Naše materialne možnosti, devizne in druge rezerve nam ne omogočajo potrebnega vpliva na cene.

Liberalizacija cen je za večino proizvodov in storitev nujna posledica nakazanega razvoja gospodarskega sistema. Program liberalizacije cen naj bi zlasti upošteval:

- globalno in sektorsko ponudbo in povpraševanje ter sezonske proizvode in potrošne cikle,

- minimalne pogoje in kriterije za sprostitev cen konkretnih proizvodov in storitev,

- metode in sistem intervencij na tržišču,

- sistem in obveznosti blagovnih rezerv, zgrajenih na osnovi rezerv gospodarskih organizacij, republik in federacije ob upoštevanju koncepta vseljudske obrambe,

- stopnjo konkurenčnosti oziroma monopolnega položaja na tržišču.

V zvezi z liberalizacijo je potrebno pripraviti:

- pregled skupin proizvodov, katerih sedanje cene so nižje od izvozno-uvozne paritete in ki bi jih morali torej povečati, še posebej je treba oceniti njihov vpliv na povečanje proizvodnih stroškov drugih dejavnosti;

- pregled skupin proizvodov, katerih cene so na pariteti izvozno-uvoznih cen ali višje, s predlogom ukrepov — zlasti ekonomsko-intervencijskih, za njihovo zadržanje na sedanji ravni;

- predlog liberalizacije uvoza in izvoza ter njegovega prilagajanja politiki cen (carinska in druga zaščita za posamezne blagovne skupine);

- postopna liberalizacija cen mora temeljiti na obvladovanju gibanja ponudbe in povpraševanja. Zato je potrebno s materialnimi intervencijami iz rezerv iz uvoza in zagotavljati stabilnost tržnih gibanj oziroma cen.

Liberalizacija in odmrzovanje cen se bosta odvijala na osnovi izdelanega programa, iz katerega bodo poleg kriterijev za liberalizacijo razvidni še: dinamika odmrzovanja in drugi pogoji, predvsem pa splošna stabilizacija tržišča. V razprave o liberalizaciji cen se morajo aktivno vključiti delovne organizacije.

Iz resolucije o temeljih družbenoekonomske politike v letu 1971 so razvidni trije načini spremembe sedaj zadržanih cen.

Eden od teh načinov je sporazumevanje delovnih organizacij o cenah. Večinoma so ti sporazumi negativno ocenjeni. Zato je potrebno, da se temeljito revidira sedanji pravilnik zvezne gospodarske zbornice o postopku za sklenitev sporazuma o spremembi zadržanih cen.

Skupno s pristojnimi zveznimi organi bo s področja cen potrebno proučiti:

— sedanji zakon o oblikovanju in družbeni kontroli cen (Uradni list SFRJ, št. 12/67),

- družbena kontrola cen in kompenzacije,
- varstveni sistem cen v kmetijstvu in premije ter regresi,
- odnosi v primarni razdelitvi in odnosi cen med bazično ter predelovalno industrijo,
- prenos določenih pristojnosti iz federacije na republike,
- družbeno-blagovne rezerve in njihov intervencijski karakter za stabilizacijo cen ter tržišče.

Trajnejše družbeno usmerjanje in kontrola cen bo potrebna: pri oblikovanju cen bazičnih proizvodov, infrastrukturnih storitev in energije ter osnovnih prehrambnih proizvodov (kruh, mleko, goveje in svinjsko meso, sladkor, olje).

Razmejitev funkcij s področja cen med družbeno-političnimi skupnostmi se naj izvede tako, da bo:

— republika ukrepala na področju cen za storitve v cestnem, rečnem, jezerskem in pomorskem obalnem prometu, všteti tudi luške storitve, cene za električno energijo, cene za zdravstvene storitve, radijske in televizijske naročnine, obvezno avtomobilsko zavarovanje, cene gradbenega materiala, cene stanovanj in določene marže v trgovini,

— skupno z občinskimi skupščinami pa bo ukrepala na področju tistih proizvodov, za katere bo obstojal skupen dogovor in sporazum (npr. cene za osnovne živilske proizvode v prometu na drobno, nekatere komunalne storitve itd.).

Gornje naloge bo opravil republiški zavod za cene v sodelovanju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo in zveznim zavodom, gospodarsko zbornico in zvezo sindikatov Slovenije.

31. Program neposrednih akcij je samo eden izmed elementov doseganja dolgoročneje stabilnosti, zato je nujno tako v srednjeročnem programu razvoja Slovenije kot dolgoročnem konceptu opredeliti osnovne strateške naloge in smeri tako gospodarske kot tudi politične akcije za prihodnje.

Preprečiti moramo nevarnost, da bi kopičenje poslovnih odločitev, ki preveč upoštevajo trenutne pogoje, še nadalje vodilo k nadaljnjim nestabilnim gibanjem v gospodarstvu. Zato je nujna usmeritev na oblikovanje srednjeročnejših in dolgoročnejših nalog ter na tej osnovi k izdelavi taktike in strategije v republiki, občinah in delovnih organizacijah.

Tak pristop lahko vodi k stabilnejšim gospodarskim gibanjem in samoupravni krepitvi nosilcev gospodarjenja brez potrebe po stalnem poseganju države kot interventa pri vzpostavljanju stabilizacije. Pri tem je zlasti pomembna odločnejša izvozna usmeritev in težnja po višji stopnji vključitve v mednarodno delitev dela.

Zaradi tega je treba pospešiti priprave dokumentov srednjeročnega in dolgoročnega razvoja na vseh ravneh od organizacij združenega dela do republike.

32. Zaradi že začelih in bodočih procesov izgradnje republike kot ekonomsko in politično vse bolj suverenega sestavnega dela federacije se v osnovi spreminjajo dolžnosti in način dela vseh organov republike:

— Izvršni svet in republiški organi bodo predlagali in spodbujali v federaciji take rešitve v ekonomskem sistemu in ekonomski politiki, ki bodo vodile k realizaciji ciljev reforme in k vzpostavitvi stabilizacije na trajnejših osnovah.

— Prek mehanizma dogovarjanja bodo izvršni svet in drugi predstavniki v paritetnih organih federacije soustvarjali jugoslovansko politiko na osnovi poznavanja problemov in sprejetih ciljev razvoja v republiki.

— Soustvarjanje skupnega ekonomskega in političnega sistema na novih osnovah zahteva preciznejši in operativnejši sistem spremljanj vseh gospodarsko-političnih procesov v republiki.

33. Izvršni svet bo pripravil do začetka junija: pregled potrebnih predpisov, ki jih bo morala sprejeti republika po spremembi zvezne ustave. V juniju bo izdelal program in zagotovil izdelavo potrebnih predpisov.

34. Odgovornejše naloge v republiki zahtevajo pritegnitev novih strokovno in politično kvalitetnih kadrov na odgovorna mesta. Nalogam primerno je treba prilagoditi tudi organizacijsko in kadrovsko strukturo vseh organov republike. Treba je zagotoviti potrebne materialne in organizacijske pogoje za čimbolj učinkovito delovanje republiške uprave.

35. Pri ugotavljanju, delitvi in izvajanju nalog bi morali v bodoče v večji meri upoštevati, da je družba in njen razvoj rezultanta vseh sil, zato je nujno zagotoviti sodelovanje:

— vseh samoupravnih subjektov,

— političnih organizacij in

— občanov, v funkciji proizvajalcev in potrošnikov, aktiviranih prek ustreznega sistema informacij.

Ob sodelovanju teh faktorjev bomo uspeli ustvariti potrebno stopnjo aktiviranja vseh sil za realizacijo stabilizacijskih programov kot neposredne naloge in izgradnje učinkovito organizirane samoupravne družbe. Stabilizacija je naloga, ki mora biti prisotna istočasno in z enako ostrino na vseh ravneh. Vsak naj dosledno uresniči svoj del nalog glede na realne možnosti in zaupana pooblastila.

36. Izvršni svet bo o izvajanju tega programa občasno poročal na sejah republiškega in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije. O ugotovitvah ocen in analiz bo obveščal tudi občinske skupščine in vodstva družbeno-političnih organizacij v republiki.

POROČILA

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 18. junija 1971 obravnaval akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971.

V skladu s stališči in sklepi, sprejetimi na 17. seji predsedstva CK ZKJ in 20. seji CK ZK Slovenije, da se vsi družbeni dejavniki v polni meri zavzamejo za stabilizacijo gospodarstva in sprejmejo tudi konkretne akcijske programe, je odbor najprej načel dilemo, ali naj tudi socialno-zdravstveni zbor sprejme

poseben akcijski program za socialno-zdravstveno področje. Soglasno je bilo sprejeto stališče, da poseben akcijski program zbora ni potreben, treba pa je opredeliti stališča socialno-zdravstvenega zbora ob akcijskem programu izvršnega sveta ter predlagati eventualno dopolnitev tega programa. Tako bi bolje zagotovili enotnost akcije vseh pristojnih republiških dejavnikov.

Odbor se je strinjal z akcijskim programom izvršnega sveta in republiških upravnih organov, menil pa je, da bi v tem programu morale najti mesto tudi družbene službe.

Izraženo je bilo mnenje, da stabilizacije ne bomo dosegli, če bomo kratko malo znižali stopnje prispevkov za zdravstveno zavarovanje oziroma drugih prispevkov za kritje splošnih družbenih potreb.

Nestabilna gibanja v gospodarstvu se močno kažejo na področju zdravstva, zlasti v bolnišnični službi, kjer je delež materialnih izdatkov izredno visok. Podražitev živil, elektrike, vode, obrtniških storitev, zdravil itd. angažira večja sredstva, kot so bila predvidena s finančnimi načrti za leto 1971, zaradi česar bo nujno prišlo do revizije pogodb med zdravstvenimi zavodi in skupnostmi zdravstvenega zavarovanja. Revizija pogodb na tej osnovi je tudi utemeljena z družbenim dogovorom o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva v letu 1971, po katerem se lahko pogodbe revidirajo, če se materialni izdatki povečajo za več kot 3%. Del dohodka skladov zdravstvenega zavarovanja, ki je bil prek finančnega načrta ustvarjen zaradi večjega porasta osebnih dohodkov od planiranega, bo torej nujno moral biti uporabljen za kritje povečanih materialnih izdatkov.

V zvezi z zahtevki zdravstvenih zavodov za revizije pogodb pa je bilo poudarjeno, da mimo določb družbenega dogovora, sklenjenega v začetku leta, ne bi smeli povečevati sredstev za osebne dohodke, pa čeprav le-ti nekoliko zaostajajo za osebnimi dohodki enakih profilov delavcev v gospodarstvu. Zaostriti je treba vprašanje izkoriščanja delovnega časa v zdravstvenih zavodih ter storilnost zdravstvenih delavcev. Predvsem pa je treba preprečiti vsako dupliranje zdravstvenih storitev ter v ta namen doseči še boljše funkcionalno povezanost med zdravstvenimi zavodi. Dana je bila pobuda, da bi se v manjših krajih integrirala osnovna in bolnišnična zdravstvena služba, kar bi vplivalo na racionalnejšo izkoriščenost kadrov in opreme, odpravilo dupliranje storitev in zboljšalo zdravstveno varstvo občanov.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je treba osnovne vzroke nestabilnosti iskati izven socialno-zdravstvenega področja. Čeprav se je potrošnja v zdravstvenem zavarovanju zadnja leta sicer povečala, se je od 1968. leta dalje zadrževala v višini 4,1% od družbenega produkta. Rešitev je treba poiskati v samem gospodarskem, pa tudi v političnem sistemu. Kar zadeva slednjega, bi bilo treba predvsem zmanjšati celotno družbeno režijo. V tej zvezi se postavlja vprašanje ustreznosti strukture skupščine in števila njenih poslancev, velikega števila sej, velikanskih količin porabljenega papirja itd.

Posebna pozornost je bila posvečena pripravi samoupravnih sporazumov o oblikovanju in delitvi dohodka in njihovi realizaciji v praksi. Postavljena je bila zahteva, naj se samoupravni sporazumi sprejmejo v predvidenem roku ter tako omogoči njihovo učinkovanje v drugem polletju 1971. Izraženo pa je bilo tudi mnenje, da preveč gradimo na dogovorih in sporazumih, saj praksa kaže, da se preveč potencirajo parcialni interesi, v premajhni meri pa je prisotna zavest v upoštevanju skupnih družbenih interesov. Več kot z dogovori bi dosegli z jasnimi predpisi, katerih izvedbo bi striktno nadzorovali.

Odbor je menil, da bi morale skupnosti zdravstvenega zavarovanja in v njihovi zvezi sprejeti svoje stabilizacijske programe. Te skupnosti naj na podlagi polletne realizacije skladov čimprej pripravijo izhodišča za financiranje zdravstva v letu 1972 ter prevzamejo pobudo za sklenitev ustreznega družbenega dogovora za izvajanje in financiranje zdravstvenega varstva v letu 1972.

Za poročevalca na seji zбора je odbor določil poslanca dr. Davorina Valentija.

St.: 400-42/71

Ljubljana, 21. 6. 1971

Odbor za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo in odbor za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije sta na skupni seji dne 21. junija 1971 obravnavala akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971.

Odbora sta menila, da je predloženi akcijski program dobra osnova za delo republiških organov, premalo pa so v njem opredeljene naloge na socialno-zdravstvenem področju. Najbrž bi kazalo poudariti tudi vlogo vseh družbenih dejavnikov, zlasti občinskih skupščin.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je zelo delikatna opredelitev nalog na socialno-zdravstvenem področju. Po eni strani je nujno sprejeti ukrepe za ublažitev socialne diferenciacije in za izboljšanje materialnega položaja socialno najbolj ogroženih skupin prebivalstva, po drugi strani pa so nujna prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva in za zmanjšanje vseh oblik splošne potrošnje. Poslanci so odločno postavili zahtevo, da stabilizacije ne smemo izvajati predvsem na račun socialno najbolj ogroženih skupin prebivalstva, saj le-to ni prav nič prispevalo k nestabilnim gospodarskim gibanjem. Prej bi se lahko postavilo vprašanje, zakaj smo tako tolerantni do oseb z visokimi osebnimi dohodki in zakaj valoriziramo tudi najvišje pokojnine.

Poslanci so opozorili, da so restrikcije proračunov družbeno-političnih skupnosti iz leta v leto omejevale možnosti za uspešnejšo intervencijo družbe pri izboljšanju materialnega položaja socialno najbolj ogroženih skupin prebivalstva. Nagel porast življenjskih stroškov povzroča, da se zmanjšuje realna vrednost socialnih dajatev, čeprav se le-te valorizirajo, in je zato gmotni položaj socialno ogroženih skupin prebivalstva vse slabši.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je nujno doseči gospodarsko stabilnost, ker je od te odvisna tudi socialna stabilnost. Zato je treba postaviti v ospredje bitko za rentabilno proizvodnjo v gospodarstvu, pa tudi bitko za večjo storilnost in boljšo izrabo delovnega časa v negospodarski dejavnosti. Nadaljevati je treba s sklepanjem samoupravnih sporazumov in doseči, da bo osebni dohodek posameznika resničen odraz njegovega vložnega dela.

Republika je v letošnjem letu storila maksimalne napore, da bi izboljšala materialni položaj nekaterih kategorij prebivalstva. Tako so bile dodatno usklajevane pokojnine in valorizirane pokojnine borcev. Povečan je bil znesek minimalnega osebnega dohodka, valoriziran varstveni dodatek upokojenec, povečani zneski otroškega dodatka, predvideno je povečanje otroškega dodatka za družine, ki imajo manj kot 500 din dohodka na družinskega člana, zagotovljena

je republiška intervencija občinam za družbene denarne pomoči, in zagotovljena so bila sredstva skladom zdravstvenega zavarovanja kmetov za stroške zdravstvenega varstva socialno ogroženih kmečkih zavarovancev ter za kritje primanjkljajev teh skladov. Iz republiškega proračuna bo v letošnjem letu izločeno 44 milijonov dinarjev več sredstev kot je bilo predvideno v začetku leta in sicer: za valorizacijo pokojnin borcev 14 mio din, za povečanje otroškega dodatka 11 milijonov, za družbene denarne pomoči 5 milijonov in za intervencijo skladom kmečkega zavarovanja 14 milijonov dinarjev.

Ugotovljeno je bilo, da obstajajo nove zahteve za valorizacijo nekaterih socialnih dajatev ter za razširitev nekaterih pravic. Med novimi obveznostmi, ki jih bodo prevzele družbeno-politične skupnosti, bo njihova udeležba pri financiranju starostnega zavarovanja kmetov, ki naj bi se v prihodnje uveljavilo. Po predlaganih izhodiščih za uvedbo tega zavarovanja — v njih bo skupščina razpravljala v začetku julija letos — naj bi družbeno-politične skupnosti prispevale tretjino potrebnih sredstev za starostno zavarovanje kmetov. Nadalje obstajajo zahteve za uvedbo varstvene pokojnine za kmete borce NOV, za priznanje otroškega dodatka za vse socialne šibke kategorije prebivalstva ter zahteve za povečan obseg varstva žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in žrtev vojnega materiala.

Odbora sta se zavzela za sprejem ukrepov, ki vzdržujejo realno vrednost obstoječih socialnih dajatev, menila pa sta, da v sedanjih pogojih stabilizacije ni mogoče širiti pravic, če ni v celoti zagotovljeno njihovo pokritje. Odbora sta tudi menila, da bo z dodatno uskladitvijo pokojnin, ki bo realizirana julija letos, zagotovljeno primerno razmerje med pokojninami in osebnimi dohodki, čeprav v celoti ne bo doseženo optimalno razmerje. Zato so poslanci menili, da niti iz političnih niti iz finančnih razlogov letos ne pride v poštev dodatna valorizacija pokojnin po 97. členu TZPZ zaradi porasta življenjskih stroškov.

Poslanci so poudarili, da mora skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja pripraviti svoj stabilizacijski program. Na podlagi poslovanja v I. polletju 1971 in prognoze do konca leta naj skupnost pripravi prognozo za leto 1972, da bi lahko septembra oziroma najkasneje oktobra oblikovali družbene dogovore o financiranju na področju pokojninskega zavarovanja v letu 1972. Ustrezna izhodišča je treba pripraviti tudi za področje zdravstvenega zavarovanja in otroškega varstva.

V razpravi je bilo sproženo tudi vprašanje ustrežnejšega obdavčevanja kmetov. Sedanje obdavčenje na podlagi katastrskega dohodka je namreč deležno vse močnejše kritike. Približno polovica kmetov ne doseže dohodka, ki naj bi ga ustvarila na svojem zemljišču. Vzrok je v pomanjkanju sposobne delovne sile in v vse slabši starostni strukturi kmečkega prebivalstva. Odbora sta se strinjala, da se do konca letošnjega leta poišče sistemska rešitev za najustreznejši način obdavčevanja kmetov. Seveda bo pri tem treba rešiti tudi problem obdavčenja zemlje nekmetov.

Odbora sta pozitivno ocenila sprejeti družbeni dogovor o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva. Sprejeta izhodišča pomenijo pomemben prispevek k ublažitvi socialnih razlik, so pa tudi v skladu s stabilizacijskimi naporimi.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Alojza Potočnika.

St.: 400-42/71

Ljubljana, 22. 6. 1971

PREDLOG ODLOKA
o izvolitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča
v Ljubljani in Mariboru

Na podlagi 16. alinee 135. člena, 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. in XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 6. in 8. členom zakona o gospodarskih sodiščih v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 20-221/65) ter s 45. členom zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-83/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK
o izvolitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča
v Ljubljani in Mariboru

1. Za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani se izvoli Anton Pipan, sodnik občinskega sodišča I v Ljubljani.
2. Za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru se izvoli Dušan Dougan, sodnik občinskega sodišča v Mariboru.

OBRAZLOŽITEV

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je dne 17. 3. 1971 razpisala prosto sodniško mesto pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani in okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru.

V predpisanem roku so se prijavili na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani: Lunder Meta, sodnica za prekrške republiškega senata za prekrške; Pipan Anton, sodnik občinskega sodišča I v Ljubljani; Prištovnik Stanko, šef premoženjsko-pravne službe skupščine občine Ljubljana-Center in Vipotnik Irena, stanujoča v Ljubljani, Smoletova 18; na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru pa Dougan Dušan, sodnik občinskega sodišča v Mariboru.

Meta Lunder, sodnica za prekrške republiškega senata za prekrške, je bila rojena 19. 2. 1938 v Ljubljani. Od 1. 4. 1961 dalje je delala kot pripravnica na občinskem sodišču v Ptujju. 5. 6. 1963 je opravila sodniški izpit, za sodnico občinskega sodišča v Ptujju pa je bila izvoljena 21. 9. 1963. Od 1. 1. dalje je sodnica za prekrške republiškega senata za prekrške.

Anton Pipan, sodnik občinskega sodišča I v Ljubljani, je bil rojen 16. 5. 1934 v Ljubljani. Po diplomu na pravni fakulteti univerze v Ljubljani se je v letu 1958 zaposlil pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani. Po odsluženju kadrovskega roka v JLA pa se je v letu 1960 zaposlil kot sodniški pripravnik pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Pravosodni izpit je opravil v letu 1962 ter bil izvoljen za sodnika občinskega sodišča v Trebnjem. V letu 1963 se je zaposlil kot vodja pravne službe pri zavodu za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo Vič v Ljubljani ter nato opravljal isto delo pri stanovanjskem podjetju Dom v Ljubljani. Od leta 1967 dalje je sodnik občinskega sodišča I v Ljubljani.

Stanko Pristovnik je bil rojen 13. 4. 1924 v Črešnjicah pri Celju. Na pravni fakulteti univerze v Ljubljani je diplomiral 30. 10. 1964, pravosodni izpit je opravil 28. 3. 1969. Od leta 1964 do januarja 1969 je bil zaposlen na Carinarnici Ljubljana, od februarja 1969 pa pri skupščini občine Ljubljana-Center kot šef premoženjsko-pravne službe.

Irena Vipotnik, stanujoča v Ljubljani, Smoletova 18, je bila rojena 7. 9. 1937 v Migojnicah pri Celju. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomirala leta 1960. Od marca 1962 do oktobra 1963 je bila zaposlena pri glavnem odboru Rdečega križa Slovenije. Dne 13. 11. 1964 je opravila sodniški izpit. Od oktobra 1963 do decembra 1964 je opravljala pripravniško prakso pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Nato se je zaposlila pri Zavarovalni skupnosti SR Slovenije (sedanja zavarovalnica »SAVA« Ljubljana), kjer je delala do junija 1968. V zadnjih treh letih je živela v Milanu v Italiji.

Dušan Dougan, sodnik občinskega sodišča v Mariboru, je bil rojen 7. 4. 1939 v Mariboru. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral 23. 3. 1962. Po šestmesečnem službovanju kot pravni referent v podjetju Splošna plovba Piran je odšel na odsluženje kadrovskega roka v JLA. 1. 3. 1964 se je zaposlil kot sodniški pripravnik na okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru. Dne 27. 3. 1966 je opravil sodniški izpit in nato kot pripravnik delal na okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru še do marca 1967, ko je bil izvoljen za sodnika občinskega sodišča v Mariboru.

Po določbah XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je komisija za volitve in imenovanja poslala dne 30. 4. 1971 višjemu gospodarskemu sodišču v Ljubljani v strokovno mnenje prijavljene kandidate, ki so se prijavili na prosto sodniško mesto pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani in okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru.

Višje gospodarsko sodišče v Ljubljani je sporočilo svoje mnenje o strokovni sposobnosti kandidatov. Na osnovi tega in upoštevajoč ostale elemente, je komisija za volitve in imenovanja na seji dne 26. 5. 1971 razpravljala o prijavljenih kandidatih na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani in okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru ter predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije izvoli za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani Antona Pipana, sodnika občinskega sodišča I v Ljubljani in za sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru Dušana Dougana, sodnika občinskega sodišča v Mariboru.

PREDLOG ODLOČBE

o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani

Na podlagi 17. alinee 135. člena, 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi z II. amandmajem k ustavi Socialistične republike Slovenije ter na podlagi 18. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih (Uradni list SRS, št. 26-148/70) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora

odločila

Svetu inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani se daje soglasje k imenovanju dr. Toneta Ferenca, do sedaj vodjo arhiva in znanstvenega sodelavca v tem inštitutu, za ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

Po določbi 18. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih (Uradni list SRS, št. 26-148/70) imenuje ravnatelja svet raziskovalnega zavoda v soglasju z ustanoviteljem.

Pred imenovanjem ravnatelja je treba dobiti mnenje sveta raziskovalcev.

Svet inštituta za zgodovino delavskega gibanja je na podlagi predhodno opravljenega razpisa sklenil, da imenuje za ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani dr. Toneta Ferenca, do sedaj vodjo arhiva in znanstvenega sodelavca tega inštituta.

V skladu z uvodoma citiranim zakonom predlaga svet inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani Skupščini SR Slovenije kot ustanovitelju inštituta, da izda soglasje k imenovanju dr. Toneta Ferenca za ravnatelja inštituta.

Dr. Tone Ferenc je bil rojen 6. decembra 1927 v Veržeju. Diplomiral je na zgodovinskem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani leta 1956. Doktorsko disertacijo je zagovarjal na beograjski univerzi marca 1965. Od leta 1956 do 1959 je bil zaposlen kot arhivist v muzeju narodne osvoboditve v Ljubljani; od leta 1959 do 1965 v inštitutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani; od maja 1965 do 1968 v muzeju ljudske revolucije v Ljubljani in od leta 1968 dalje na sedanjem delovnem mestu. Ves čas je bil zaposlen v arhivu ali na raziskovalnem področju, ker se je ukvarjal z raziskovanjem zgodovine narodnega boja slovenskega naroda.

PREDLOG ODLOČBE

**o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elektroniko
in vakuumsko tehniko v Ljubljani**

Na podlagi 17. alinee 135. člena, 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi z II. amandmajem k ustavi Socialistične republike Slovenije ter na podlagi 18. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih (Uradni list SRS, št. 26-148/70) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora

odločila

Svetu inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani se daje soglasje k imenovanju Miloša Kobeta, dipl. ing., do sedaj vodjo oddelka za visokofrekvenčno termiko, za direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani.

O B R A Z L O Ž I T E V

Po določbi 18. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih (Uradni list SRS, št. 26-148/70) imenuje direktorja svet raziskovalnega zavoda v soglasju z ustanoviteljem.

Pred imenovanjem direktorja je treba dobiti mnenje sveta raziskovalcev.

Svet inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani je na podlagi predhodno opravljenega razpisa sklenil, da imenuje za direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani Miloša Kobeta, dipl. ing., do sedaj vodjo oddelka za visokofrekvenčno termiko tega inštituta.

V skladu z uvodoma citiranim zakonom predlaga svet inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani Skupščini SR Slovenije kot ustanovitelju inštituta, da izda soglasje k imenovanju Miloša Kobeta, dipl. ing., za direktorja inštituta.

Miloš Kobe je bil rojen 10. novembra 1928 v Beogradu. Na elektrotehniški fakulteti v Ljubljani je diplomiral leta 1953. Od 15. 10. 1953 do 24. 9. 1954 je bil zaposlen kot asistent na tehniški visoki šoli v Ljubljani, od 14. 9. 1955 dalje pa kot šef odseka na inštitutu za elektroniko in avtomatiko v Ljubljani in nato na sedanjem delovnem mestu. Posebno se je specializiral za področje tehnike visokofrekvenčnega segrevanja in tehniko močnostnih elektronskih oscilatorjev.

P R E D L O G O D L O K A

o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije

Na podlagi 17. alinee 135. člena in 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in v zvezi z 20. in 21. členom zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 16-115/67) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

O D L O K

o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije

1. Razreši se predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije:

Stanko Petelin, pomočnik republiškega sekretarja za narodno obrambo;

2. v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije se imenuje:

Rudi Likar, strokovni svetovalec za obrambno vzgojo mladine pri republiškem sekretariatu za narodno obrambo.

O B R A Z L O Ž I T E V

Predstavniki SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije Stanko Petelin, pomočnik republiškega sekretarja za narodno obrambo, je dne 19. aprila 1971 poslal Skupščini SR Slovenije dopis, v katerem prosi, da ga

Skupščina SR Slovenije razreši dolžnosti predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije, ker namerava prevzeti drugo dolžnost.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 29. aprila 1971 razpravljala o razrešitvi Stanka Petelina dolžnosti predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije in o kandidatu za novega predstavnika SR Slovenije v tej skupščini.

Na podlagi razprave je komisija za volitve in imenovanja vlogo Stanka Petelina sprejela kot utemeljeno, zato predlaga pristojnim zborom Skupščine SR Slovenije, da se Stanka Petelina razreši dolžnosti predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije in namesto njega imenuje za predstavnika SR Slovenije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije Rudiya Likarja, strokovnega svetovalca za obrambno vzgojo mladine pri republiškem sekretariatu za narodno obrambo.

Rudi Likar je bil rojen 8. marca 1931 v Ljubljani. Na učiteljskišči je diplomiral leta 1950. Strokovni izpit za strokovnega učitelja predvojaške vzgoje je opravil leta 1954. Od leta 1950 do leta 1956 je bil učitelj-pripravnik na raznih šolah, v letu 1956 inšpektor za predvojaško vzgojo pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto, od leta 1956 do 1970 učitelj predvojaške vzgoje na gimnaziji v Postojni in Ljubljani in od leta 1970 dalje na sedanjem delovnem mestu v republiškem sekretariatu za narodno obrambo.

PREDLOG ODLOKA

o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani

Na podlagi 17. alineje 135. člena, 5. alineje 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z II. amandmajem k ustavi Socialistične republike Slovenije in na podlagi 16. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih (Uradni list SRS, št. 26-148/70) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani

Za predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja se imenuje:

Uroš M a r k i č, svetovalec republiškega sekretarja za gospodarstvo.

OBRAZLOŽITEV

V skladu z določbami 16. člena zakona o raziskovalnih dejavnostih je za imenovanje predstavnikov družbene skupnosti v svet zavoda pristojen tudi ustanovitelj zavoda.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je prejela od inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani obvestilo, da je potekla mandatna doba predstavniku družbene skupnosti, ki ga je imenoval ustanovitelj zavoda.

Na seji komisije za volitve in imenovanja dne 29. aprila 1971 je komisija razpravljala o kandidatih za predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja in na podlagi razprave predlaga pristojnemu zboru Skupščine SR Slovenije v obravnavo in imenovanje za predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja Uroša Markiča, svetovalca republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Uroš Markič je bil rojen 28. 10. 1927 v Ljubljani. Na ekonomski fakulteti je diplomiral leta 1950. Istega leta je opravil državni izpit iz konzularno-diplomatske stroke. Od leta 1950 do 1970 je bil na raznih dolžnostih v državnem sekretariatu za zunanje zadeve oziroma diplomatsko konzularnih predstavništvi, od leta 1970 dalje na sedanjem delovnem mestu.

PREDLOG ODLOKA

o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije

Na podlagi 17. alinee 135. člena in 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi z II. amandmajem k ustavi Socialistične republike Slovenije ter na podlagi 36. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu kulturnih spomenikov v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 11-123/65) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora 1971 sprejela

ODLOK

o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije

Za predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije se imenuje:

dr. Sergej Vrišer, ravnatelj pokrajinskega muzeja v Mariboru.

OBRAZLOŽITEV

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 29. aprila 1971 razpravljala o kandidatih za predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije.

Na podlagi razprave komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja predlaga pristojnemu zboru Skupščine SR Slovenije v obravnavo in imenovanje za predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije dr. Sergeja Vrišerja, ravnatelja pokrajinskega muzeja v Mariboru.

Dr. Sergej Vrišer je bil rojen 9. 11. 1920 v Ljubljani. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomiral leta 1954. Za doktorja umetnostno zgodovinskih znanosti je bil promoviran leta 1962. Od leta 1954 dalje je bil zaposlen najprej kot kustos pokrajinskega muzeja v Mariboru in nato kot direktor tega muzeja.

PREDLOG ODLOKA

o razrešitvi in imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije ter o imenovanju namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije

Na podlagi 17. alinee 135. člena, 5. alinee 152. člena, zadnjega odstavka 167. člena in 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o razrešitvi in imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije ter o imenovanju namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije

1. Dolžnosti tajnika Skupščine SR Slovenije se razreši Peter Zorko, ker mu je potekla mandatna doba.

2. Za tajnika Skupščine SR Slovenije se imenuje Jože Pavec, šef kabineta člana sveta federacije.

3. Za namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije se imenuje dr. France Petrič, pomočnik tajnika Skupščine SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 18. junija 1971 razpravljala o razrešitvi tajnika Skupščine SR Slovenije, ker mu je potekla mandatna doba in o kandidatih za novega tajnika Skupščine SR Slovenije ter o kandidatu za namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije.

Na podlagi razprave predlaga komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja kot kandidata za tajnika Skupščine SR Slovenije Jožeta Packa, šefa kabineta člana sveta federacije. Glede na obseg dela tajnika Skupščine SR Slovenije se hkrati predlaga tudi kandidata za namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije dr. Franceta Petriča, pomočnika tajnika Skupščine SR Slovenije.

Jože Pavec je bil rojen 13. 3. 1934 v Velikem Mraševem pri Krškem. Diplomiral je na pravni fakulteti univerze v Ljubljani leta 1959. Do prevzema dolžnosti šefa kabineta člana sveta federacije je delal na sodišču in v gospodarski organizaciji. Leta 1967 je bil izvoljen za poslanca republiškega zbora Skupščine SR Slovenije in za podpredsednika zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije. Vsa leta po vojni je aktivno delal v družbeno-političnih organizacijah. Sedaj je predsednik občinske konference SZDL Ljubljana-Center in član predsedstva mestne konference ZK Ljubljana.

Dr. France Petrič je bil rojen 11. 11. 1919 v Stari vasi pri Vidmu. Na pravni fakulteti univerze v Ljubljani je diplomiral leta 1946. Do leta 1958 je bil na raznih dolžnostih v državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS, od leta 1958 do leta 1963 šef kabineta podpredsednika izvršnega sveta in od leta 1963 dalje pomočnik tajnika Skupščine SR Slovenije.

PREDLOG ODLOKA

o imenovanju sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije

Na podlagi 17. alineje 135. člena, 5. alineje 152. člena in 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o imenovanju sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije

Za sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije se imenuje Franjo Turk, dosedanji sekretar izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Sekretarju izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Franju Turku je potekla štiriletna mandatna doba.

Po določbah 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije je funkcionar lahko izjemoma ponovno imenovan za tako funkcijo še za naslednja štiri leta, če to zahtevajo posebno opravičeni razlogi. Republiški zbor na predlog predsednika izvršnega sveta najprej odloči z večino glasov o tem ali so razlogi za odstop od načela omejitve utemeljeni.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja podpira predlog predsednika izvršnega sveta, da se Franjo Turk, sekretar izvršnega sveta izjemno ponovno imenuje na to funkcijo.

PREDLOG ODLOKA

o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje

Na podlagi 17. alinee 135. člena, 5. alinee 152. člena in 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje

I.

Ker je potekla štiriletna mandatna doba, se razrešijo:

Jože Božič, dolžnosti republiškega sekretarja za delo;

Riko Jerman, dolžnosti republiškega sekretarja za finance;

Majda Gaspari, dolžnosti republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo;

dr. Viktor Damjan, dolžnosti republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo;

Dragica Dekleva, dolžnosti namestnika republiškega sekretarja za finance.

II.

Imenuje se:

za republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo Bojan Škrk, pomočnik zveznega sekretarja za notranje zadeve;

III.

Dokler ne bosta imenovana nova republiška sekretarja za delo ter za zdravstvo in socialno varstvo, bosta nadomeščala razrešena republiška sekretarja njuna namestnika.

Republiškega sekretarja za finance bo do imenovanja novega republiškega sekretarja nadomeščal Jože Novinšek, direktor zavoda za gospodarsko planiranje SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je v skladu z določbami 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije ugotovila, da republiškim sekretarjem za delo, za finance, za zdravstvo in socialno varstvo,

za pravosodje in občo upravo ter namestniku republiškega sekretarja za finance dne 30. 6. 1971 oziroma 8. 6. 1971 poteče štiriletna mandatna doba in s tem nastopijo pogoji za njihovo razrešitev v smislu 196. člena ustave Socialistične republike Slovenije.

Komisija predlaga republiškemu zboru Skupščine SR Slovenije, da za novega republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo imenuje Bojana Škrka. Republiška sekretarja za delo ter zdravstvo in socialno varstvo bosta do izvolitve novih sekretarjev nadomeščala namestnika, posle republiškega sekretarja za finance pa bi začasno opravljajl Jože Novinšek, direktor zavoda za gospodarsko planiranje SR Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja utemeljuje svoj predlog s tem, da je v SR Sloveniji že začel postopek za spremembo ustave, ki v svojih izhodiščih vsebuje tudi predloge sprememb položaja in organizacije izvršnega sveta oziroma republiških organov uprave.

Komisija meni, da je kadrovske spremembe v republiški upravi potrebno obravnavati v skladu s temi predlogi tembolj, ker je z namestniki kontinuiteta dela zagotovljena.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je razpravljala o razrešitvi republiških sekretarjev in namestnika sekretarja, ki jim je potekel mandat, in o kandidatu za republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o kandidatu, ki bi začasno nadomeščal republiškega sekretarja za finance, na svoji seji dne 18. 6. 1971.

Na podlagi razprave daje komisija za volitve in imenovanja predlog odloka v obravnavo in odločanje.

Podatki o kandidatu:

Bojan Škrk je bil rojen 20. 4. 1924 v Ljubljani. Na pravni fakulteti univerze v Ljubljani je diplomiral leta 1959. Do leta 1950 je bil na raznih dolžnostih v JLA, od septembra 1950 do leta 1958 na raznih dolžnostih v državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS, od septembra 1958 do 1963 pomočnik sekretarja izvršnega sveta, od junija 1963 do 1966 javni tožilec SR Slovenije in od novembra 1966 dalje pomočnik zveznega sekretarja za notranje zadeve.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Belopavlovič Niko: 52	Matičič Cene: 66, 70, 78, 80, 116, 131,
132, 134
Benedik dr. Majda: 25, 29	Mihelič Magda: 52, 113, 120
Blenkuš Lojze: 119	Mikoš Boris: 72
Bračič dr. Vladimir: 135	Pirjevec Roman: 97
Cvenk Miran: 91	Polič Miloš: 33, 101, 115
Česnik Janko: 85, 87, 117	Pučnik Ivan: 34, 76
Dernovšek Jože: 65	Pušenjak Rado: 22, 30, 40, 47, 64, 76,
99, 115, 128
Dolenc Marjan: 58, 66, 74	Rebek Rudi: 105
Dolinšek Zdravko: 77, 93, 124	Renko Ivan: 136
Florjančič Jože: 37, 108	Repar Stane: 47
Gaspari Majda: 27	Rihtaršič Franc: 100
Gerbec Franc: 82, 111	Roter Zdenko: 26, 40
Goljevšček Boris: 70	Sambt Štefan: 34, 65
Gorjup Mitja: 42	Svetelj Franc: 20
Jerman Riko: 35, 49, 60, 75	Šnabl Bogdan: 36, 64, 118
Klančnik Gregor: 55, 123	Štrukelj Jožko: 50, 84
Klemenčič Ivo: 62, 77	Tavčar Adolf: 29
Kopač dr. Ivan: 22	Toth Štefan: 79, 92
Košir Martin: 86, 106	Ulrih Ela: 37, 38
Kraigher Sergej: 3	Vadnjal Boris: 88
Kreft Ivan: 19, 31, 57, 69, 83, 86, 104,
125, 129	Verbič Janez: 106, 129
Kristan Milan: 117	Vižintin Milo: 95
Kuhar Franci: 24, 28	Vrviščar Franc: 118
Lešnik Zoran: 32, 103, 131	Zidar Milovan: 132
Maček Polde: 51, 80, 114	Zupan Ivan: 121, 127
Majerič Avgust: 37, 39	Zlender Mirko: 36, 41

Gospodarski zbor

Antončič Alojz: 176	Levičnik Andrej: 144
Atelšek Ivan: 152, 160, 163, 174	Lutar Karel: 190
Belopavlovič Niko: 185	Makovec Stojan: 145
Božič Vinko: 168, 178	Papič Ferdo: 151, 161, 176
Črnivec Miro: 188	Petauer Franc: 146, 158, 166, 168
Dekleva Dragica: 143	Pirš Jurij: 141, 174
Dolenc Marjan: 167	Prinčič Egon: 169
Eržen Jože: 172, 179	Pungerčar Stane: 150
Florjančič Jože: 141	Simšič Stane: 182
Gluhar Peter: 160, 161	Šter Janez: 151, 155, 177
Gole Ivan: 166	Tomič Zora: 158, 162, 164
Knez Jože: 165, 173	Tribušon Tone: 155, 156
Kolarič Franc: 184	Zupan Ivan: 153, 169, 179, 181
Korelc Franc: 179	Žigon Žarko: 177
Korenčan Viktor: 144	Žokalj Alojz: 182

Prosvetno-kulturni zbor

Berčič dr. Branko: 198	Habjan Vinko: 208
Bohanec Slavko: 212, 219, 249	Hartman Bruno: 210
Brodar dr. Demetrij: 216	Hasl Miran: 193, 258, 270
Činč Ludvik: 246	Justin dr. Desan: 256
Dekleva Dragica: 268	Komar Gojmir: 230
Feldin Boris: 197, 206, 252	Kornhauser dr. Aleksandra: 207

Korže-Strajnar Ančka: 205, 208	Praprotnik Adi: 227
Košir Martin: 244	Rojc Emil: 226
Lah dr. Avgustin: 212, 237, 247, 248	Suhadolnik Jože: 226, 236
Lenarčič Marjan: 259	Šega Drago: 246, 251, 269
Lenič Jernej: 222	Šinigoj Dušan: 244
Medveš Zdenko: 223	Šter Ciril: 266
Melanšek Jože: 192, 258	Šugman Rajko: 254
Merčun Milan: 252, 264	Švajncar Janez: 235
Mušič Vladimir: 209	Tavčar Marjan: 193
Oberlintner Roman: 195, 227	Uršič Vlado: 245, 248
Plut Ciril: 195, 228	Vižintin Avgust: 203
Poljanšek Miloš: 210	Zupan France: 246, 262

Socialno-zdravstveni zbor

Cvahte dr. Saša: 275	Mrgole dr. Mitja: 299
Filli Boris: 287	Pečar dr. Samo: 289
Gaspari Majda: 286, 288, 290	Šuštar Emil: 288
Javh dr. Zdravko: 287	Šušteršič dr. Boris: 290
Komel Lojze: 279, 281, 285	Tance Vlado: 281
Kosmač Franc: 282, 298	Tomič Zora: 296
Lajevec dr. Stanko: 274	Žampa Janez: 293
Likar dr. Miha: 280	

VSEBINA

Republiški zbor

27. seja — 16. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	3
2. Uvodna obrazložitev predloga ustavnih amandmajev XX do XLII k zvezni ustavi (skupno z gospodarskim, prosvetno-kulturnim in socialno-zdravstvenim zborom)	3
Govornik:	
Sergej Kraigher	3

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 26. seje republiškega zbora	18
2. Predlog amandmajev XX do XLII k zvezni ustavi	18
Govornika:	
Ivan Kreft	19
Franc Svetelj	20
3. Organizacija in strokovna usposobljenost bolnišnic v SR Sloveniji	22
Govorniki:	
Rado Pušenjak	22
dr. Ivan Kopač	22
Franci Kuhar	24
dr. Majda Benedik	25
Zdenko Roter	26
Majda Gaspari	27
Franci Kuhar	28
dr. Majda Benedik	29
Adolf Tavčar	29

4. Predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971 30

Govorniki:

Rado Pušenjak	30
Ivan Kreft	31
Zoran Lešnik	32
Miloš Polič	33
Ivan Pučnik	34
Štefan Sambt	34
Riko Jerman	35

5. Osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani 35

Govorniki:

Mirko Žlender	36
Bogdan Šnabl	36
Ela Ulrih	37
Avgust Majerič	37
Jože Florjančič	37
Ela Ulrih	38
Avgust Majerič	39
Zdenko Roter	40
Rado Pušenjak	40
Mirko Žlender	41
Mitja Gorjup	42
Rado Pušenjak	47
Stane Repar	47
Riko Jerman	49
Jožko Štrukelj	50
Polde Maček	51
Magda Mihelič	52
Niko Belopavlovič	52
Gregor Klančnik	55

6. Osnutek zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača . . 56

7. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o 5-dnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji 57

Govornik:

Ivan Kreft	57
----------------------	----

8. Poslanska vprašanja 58

Govorniki:

Marjan Dolenc	58
Riko Jerman	60
Ivo Klemenčič	62
Bogdan Šnabl	64
Rado Pušenjak	64
Jože Dernovšek	65
Štefan Sambt	65
Cene Matičič	66
Marjan Dolenc	66

9. Volitve in imenovanja:

- predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije 66
- predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja 67
- predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svet zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije 67
- predlog odloka o izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in Mariboru 67
- predlog odločbe o soglasju k imenovanju dr. Toneta Ferenca za ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani 67
- predlog odločbe o soglasju k imenovanju Miloša Kobeta za direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani . . . 67

28. seja — 30. junija 1971

Pred dnevnim redom:

- 1. Odsotnost poslancev 68
 - 2. Določitev dnevnega reda 68
- Govornika:
- Ivan Kreft 69
 - Cene Matičič 70

Dnevni red:

- 1. Odobritev zapisnika 27. seje republiškega zbora 70
 - 2. Poslanska vprašanja 70
- Govorniki:
- Boris Goljevšček 70
 - Boris Mikoš 72
 - Marjan Dolenc 74
 - Riko Jerman 75
 - Ivan Pučnik 76
 - Rado Pušenjak 76
 - Zdravko Dolinšek 77
 - Ivo Klemenčič 77
 - Cene Matičič 78
 - Štefan Toth 79
 - Polde Maček 80
- 3. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970 80
- Govorniki:
- Cene Matičič 80
 - Franc Gerbec 82
 - Ivan Kreft 83
 - Jožko Štrukelj 84

4. Predlog zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podaljšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov 85

Govorniki:

Janko Česnik	85
Martin Košir	86
Ivan Kreft	86
Janko Česnik	87

5. Osnutek zakona o cestah 88

Govorniki:

Boris Vadnjal	88
Miran Cvenk	91
Štefan Toth	92
Zdravko Dolinšek	93
Milo Vižintin	95
Roman Pirjevec	97
Rado Pušenjak	99
Franc Rihtaršič	100
Miloš Polič	101
Zoran Lešnik	103
Ivan Kreft	104
Rudi Rebek	105
Janez Verbič	106
Martin Košir	106
Jože Florjančič	108
Franc Gerbec	111

6. Osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji 112

7. Zaključni račun cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970 112

8. Finančni načrt cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971 113

Govorniki:

Magda Mihelič	113
Polde Maček	114
Rado Pušenjak	115
Miloš Polič	115
Cene Matičič	116
Milan Kristan	117
Janko Česnik	117
Franc Vrviščar	118
Bogdan Šnabl	118
Lojze Blenkuš	119
Magda Mihelič	120

9. Osnutek zakona o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij 120

Govorniki:

Ivan Zupan	121
Gregor Klančnik	123
Zdravko Dolinšek	124
Ivan Kreft	125
Ivan Zupan	127

10. Osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranja graditve energetskih objektov	127
11. Osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskih objektov	127
12. Predlog zakona o republiških priznavalninah	127
13. Predlog za izdajo zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo	128
Govorniki:	
Rado Pušenjak	128
Janez Verbič	129
Ivan Kreft	129
Cene Matičič	131
Zoran Lešnik	131
Cene Matičič	132
Milovan Zidar	132
14. Predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji	132
15. Predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve	133
16. Predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971 do 1975	133
17. Predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani	133
Govornika:	
Cene Matičič	134
dr. Vladimir Bračič	135
18. Razrešitev in imenovanje tajnika Skupščine SR Slovenije ter imenovanje namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije	136
Govornik:	
Ivan Renko	136
19. Imenovanje sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije	138
20. Razrešitev nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, imenovanje republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter določitev oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje	138

Gospodarski zbor

25. seja — 16. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 140
2. Določitev dnevnega reda 140

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 24. seje gospodarskega zbora 140
2. Predlog amandmajev od XX do XL k zvezni ustavi 140

Govornika:

- Jurij Pirš 141
Jože Florjančič 141

3. Poslanska vprašanja 143

Govorniki:

- Dragica Dekleva 143
Viktor Korenčan 144
Andrej Levičnik 144
Stojan Makovec 145
Franc Petauer 146
Stane Pungercar 150
Ferdo Papič 151
Janez Šter 151
Ivan Atelšek 152
Ivan Zupan 153
Tone Tribušon 155
Janez Šter 155
Tone Tribušon 156

26. seja — 24. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 157
2. Določitev dnevnega reda 157

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 25. seje gospodarskega zbora 158
2. Poslanska vprašanja 158

Govorniki:

Franc Petauer	158
Zora Tomič	158
Ivan Atelšek	160
Peter Gluhar	160
Ferdo Papič	161
Peter Gluhar	161
Zora Tomič	162
Ivan Atelšek	163
Zora Tomič	164
Jože Knez	165
Ivan Gole	166
Franc Petauer	166
Marjan Dolenc	167
Franc Petauer	168
Vinko Božič	168
Egon Prinčič	169

3. Osnutki zakonov o financiranju graditve energetske objekto:

a) osnutek zakona o financiranju energetske objekto iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarske podjetij;	
b) osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetske objekto;	
c) osnutek zakona o prispevku potrošnikov električne energije za financiranje energetske objekto	169

Govorniki:

Ivan Zupan	169
Jože Eržen	172
Jože Knez	173
Ivan Atelšek	174
Jurij Pirš	174
Alojz Antončič	176
Ferdo Papič	176
Zarko Žigon	177
Janez Šter	177
Vinko Božič	178
Franc Korelc	179
Ivan Zupan	179
Jože Eržen	179
Ivan Zupan	181

4. Predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarske dejavnosti za leto 1971**Govornika:**

Alojz Žokalj	182
Stane Simšič	182

5. Osnutek zakona o konverziji investicijske kreditov za modernizacijo železniške prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divača**6. Osnutek zakona o konverziji investicijske kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani****Govornika:**

Franc Kolarič	184
Niko Belopavlovič	185

7. Predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971—1975	188
Govornik:	
Miro Črnivec	188
8. Mnenje k predlogu odloka o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale republiške sekretarje	189
Govornik:	
Karel Lutar	190

Prosvedno-kulturni zbor

21. seja — 1. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	191
2. Določitev dnevnega reda	191
3. Sporočila pred prehodom na dnevni red	191

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 20. seje prosvedno-kulturnega zbora	192
2. Poslanska vprašanja	192
Govorniki:	
Jože Melanšek	192
Marjan Tavčar	193
Miran Hasl	193
Ciril Plut	195
3. Predlog programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju	195
Govornika:	
Roman Oberlintner	195
Boris Feldin	197
4. Konceptcija razvoja slovenskega knjižničarstva in predlog nove organizacije splošne izobraževalne knjižnične mreže v Sloveniji	198
Govorniki:	
dr. Branko Berčič	198
Avgust Vižintin	203
Ančka Korže-Strajnar	205
Boris Feldin	206

dr. Aleksandra Kornhauser	207
Vinko Habjan	208
Ančka Korže-Strajnar	208
Vladimir Mušič	209
Bruno Hartman	210
Miloš Poljanšek	210
5. Predlog zakona o obveznem pošiljanju tiskov	211
6. Osnutek zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti	211
Govorniki:	
Slavko Bohanec	212
dr. Avguštin Lah	212
dr. Demetrij Brodar	216
7. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o 5-dnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji	219
Govorniki:	
Slavko Bohanec	219
Jernej Lenič	222
Zdenko Medveš	223
Jože Suhadolnik	226
Emil Rojc	226
Adi Praprotnik	227
Roman Oberlintner	227
Ciril Plut	228
8. Predlog zakona o strokovnih naslovih	229
Govornik:	
Gojmir Komar	230
9. Predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slove- nije v skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije	231
10. Predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani	232
11. Predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije	232

22. seja — 16. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	234
2. Določitev dnevnega reda	234
3. Sporočila pred prehodom na dnevni red	234

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 21. seje prosvetno-kulturnega zbora	235
2. Predlog amandmajev XX do XL k zvezni ustavi	235
Govorniki:	
Janez Švajncer	235
Jože Suhadolnik	236
dr. Avguštin Lah	237
Dušan Sinigoj	244
Martin Košir	244
Vlado Uršič	245
Drago Šega	246
France Zupan	246
Ludvik Činč	246
dr. Avguštin Lah	247
Vlado Uršič	248
dr. Avguštin Lah	248
3. Problematika dramskih in opernih gledališč v Sloveniji	248
Govornik:	
Slavko Bohanec	249
4. Osnutek zakona o gledališki dejavnosti	251
Govorniki:	
Drago Šega	251
Boris Feldin	252
Milan Merčun	252
5. Predlog za izdajo zakona o ustanovitvi združenja višjih in visokih šol v Ljubljani	253
6. Športna rekreacija in turizem na Slovenskem	254
Govorniki:	
Rajko Šugman	254
dr. Desan Justin	256
Miran Hasl	258
Jože Melanšek	258
Marjan Lenarčič	259
France Zupan	262
7. Predlog odločitve o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgo- dovino delavskega gibanja v Ljubljani	263
8. Predlog odločitve o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elek- troniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani	263
9. Poslanska vprašanja	263
Govorniki:	
Milan Merčun	264
Ciril Šter	266
Dragica Dekleva	268
Drago Šega	269
Miran Hasl	270

Socialno-zdravstveni zbor

19. seja — 16. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 272
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 272
3. Določitev dnevnega reda 272

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 18. seje socialno-zdravstvenega zbora 272
2. Predlog amandmajev XX do XL k zvezni ustavi 273
3. Sprememba stališča socialno-zdravstvenega zbora o oskrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji 274
4. Poslanska vprašanja 274

Govorniki:

- dr. Stanko Lajevec 274
dr. Saša Cvahte 275
Lojze Komel 279
dr. Miha Likar 280
Lojze Komel 281
Vlado Tance 281
Franc Kosmač 282

20. seja — 28. junija 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 284
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 284
3. Določitev dnevnega reda 284

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 19. seje socialno-zdravstvenega zbora 285
2. Poslanska vprašanja 285

Govorniki:

- Lojze Komel 285
Majda Gaspari 286
Boris Filli 287

dr. Zdravko Javh	287
Emil Šuštar	288
Majda Gaspari	288
dr. Samo Pečar	289
3. Poslovanje socialnega zavarovanja in zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 ter sklepanje pogodb za leto 1971	289
Govorniki:	
dr. Boris Šušteršič	290
Majda Gaspari	290
Janez Žampa	293
4. Poslovanje republiške skupnosti otroškega varstva v letu 1970 in pro- gram za leto 1971	296
5. Akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971	296
Govorniki:	
Zora Tomič	296
Franc Kosmač	298
dr. Mitja Mrgole	299
6. Predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Slove- niji v obdobju 1971 do 1976 (uskladitev)	300
7. Mnenje k razrešitvi republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo ter republiškega sekretarja za delo	301

Priloge

1. Pismena vprašanja poslancev:	
— Jože Brilej, poslanec republiškega zbora	302
— Jože Dernovšek, poslanec republiškega zbora	303
— Marjan Jenko, poslanec republiškega zbora	304
— Stane Jenko, poslanec republiškega zbora	304
— Ivan Kreft, poslanec republiškega zbora	304
— Miloš Polič, poslanec republiškega zbora	305
— Rado Pušenjak, poslanec republiškega zbora	305
— dr. Vojan Rus, poslanec republiškega zbora	306
— Ivan Atelšek, poslanec gospodarskega zbora	307
— Ferdo Papič, poslanec gospodarskega zbora	308
— Franc Kosmač, poslanec socialno-zdravstvenega zbora	309
2. Poročilo o delu skupne komisije vseh zborov Skupščine SR Slovenije za ustavna vprašanja in njenih delovnih teles	310
3. Predlog stališč in sklepov o izgradnji in sanaciji bolnišnic v SR Slo- veniji v obdobju 1971 do 1976	336
Mnenja, stališča in predlogi delegatov občin	338
Poročila:	
— odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo	342
— odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstve- nega zbora	343

— odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora — dodatno poročilo	345
— odbora za socialno politiko in zdravstvo republiškega zbora	346
— odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora	347
— odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora — dodatno poročilo	347
— zakonodajno-pravne komisije	347
4. Poročila k predlogu izhodišč za družbeni dogovor o izgradnji bolnišnic v SR Sloveniji v obdobju od 1971. leta do 1976. leta	348
5. Predlog odloka o začasnem finančnem načrtu posebnega računa o sredstvih SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in za pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti za leto 1971	350
Obrazložitev	352
Poročila:	
— odbora za finance in proračun ter odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora	360
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet ter za finance gospodarskega zbora	361
— zakonodajno-pravne komisije	362
6. Osnetek zakona o konverziji investicijskih kreditov za investicije časopisnega in grafičnega podjetja »Delo« v Ljubljani	363
Obrazložitev	364
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet ter odbora za finance in proračun republiškega zbora	366
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet ter odbora za finance gospodarskega zbora	367
— zakonodajno-pravne komisije	368
7. Osnetek zakona o konverziji investicijskih kreditov za modernizacijo železniških prog Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica—Divaja	368
Obrazložitev	369
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance in proračun republiškega zbora	375
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet ter odbora za finance gospodarskega zbora	375
— zakonodajno-pravne komisije	375
8. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o 5-dnevnem delovnem tednu	376
Obrazložitev	378
Poročila:	
— odbora prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje	381
— odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora	382
— odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora — mnenje	382
— zakonodajno-pravne komisije	382
9. Poročilo k predlogu programa za razvoj zavodov za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju	382
10. Poročilo h konceptiji razvoja knjižničarstva v Sloveniji	383

11. Poročilo k analizi o problematiki dramskih in opernih gledališč v Sloveniji	385
12. Poročilo h gradivu »Športna rekreacija in turizem«	386
13. Predlog stališč o skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji	387
Poročilo:	
— odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo socialno-zdravstvenega zbora	387
14. Poročilo k obravnavi poslovanja skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov ter zdravstvenih delovnih organizacij v letu 1970 in o sklepanju pogodb v letu 1971	388
15. Poročilo o obravnavi poročila republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije o poslovanju socialnega zavarovanja v letu 1970	391
16. Poročilo o obravnavi programa republiške skupnosti otroškega varstva za leto 1971 in poročila o njenem delu za leto 1970	393
17. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1970	394
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	395
—časne komisije enotnega zbora za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti	396
— zakonodajno-pravne komisije	396
18. Predlog zakona o pristojnosti republiških upravnih organov za izvrševanje pooblastil zveznih upravnih organov, ki prenehajo veljati z uveljavitvijo amandmajev od XX do XLII k ustavi SFRJ, o pristojnosti ustavnega sodišča SR Slovenije in podalšanju veljavnosti nekaterih zveznih predpisov	397
Obrazložitev	398
Poročilo:	
— zakonodajno-pravne komisije	399
19. Osnutek odloka o razvrstitvi javnih cest v SR Sloveniji	400
Obrazložitev	405
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora	416
— zakonodajno-pravne komisije	417
20. Osnutek zakona o cestah	417
Obrazložitev	445
Mnenja, stališča in predlogi delegatov občin	452
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora	461

— odbora republiškega zbora za proizvodnjo in blagovni promet ter za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo — dodatno poročilo	464
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora — dodatno poročilo	465
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora . . .	465
— zakonodajno-pravne komisije	470
21. Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa cestnega sklada SR Slovenije za leto 1970	477
Obrazložitev	478
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora . .	478
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	479
22. Predlog odloka o soglasju k finančnemu načrtu cestnega sklada SR Slovenije za leto 1971	480
Obrazložitev	480
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	481
— zakonodajno-pravne komisije	482
23. Osnutek zakona o financiranju energetskega objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih podjetij	482
Obrazložitev	484
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet in odbora za finance gospodarskega zbora	490
— zakonodajno-pravne komisije	494
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora . . .	494
24. Osnutek zakona o obveznem posojilu uporabnikov družbenih sredstev za financiranje graditve energetskega objektov	495
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	497
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora . . .	497
25. Osnutek zakona o prispevku odjemalcev električne energije za financiranje energetskega objektov	497
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora . . .	498
— zakonodajno-pravne komisije	499
26. Predlog zakona o republiških priznavalninah	500
Obrazložitev	502
Poročila:	
— odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo	505
— odbora za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora	505
— zakonodajno-pravne komisije	505
— zakonodajno-pravne komisije — dodatno poročilo	506

27. Predlog za izdajo zakona o ustanovitvi republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo	506
Poročila:	
— odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora	509
— zakonodajno-pravne komisije	509
28. Predlog odloka o finančnem programu za financiranje nakupa tehnične opreme organov za notranje zadeve v SR Sloveniji	510
Obrazložitev	510
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	512
— odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora	513
— zakonodajno-pravne komisije	513
29. Predlog odloka o finančnem programu za gradnjo in nakup stanovanj za delavce organov za notranje zadeve	514
Obrazložitev	514
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	516
— odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora	517
— zakonodajno-pravne komisije	517
30. Predlog odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971 do 1975	518
Obrazložitev	519
Poročila:	
— odbora za družbenoekonomske odnose gospodarskega zbora	520
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	521
— odbora za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora	522
— zakonodajno-pravne komisije	522
31. Predlog odloka o zagotovitvi sredstev univerzi v Ljubljani za odplačilo kreditov, uporabljenih za nakup dveh študentskih stanovanjskih stolpičev v Študentskem naselju v Ljubljani	522
Obrazložitev	523
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	527
— odbora za finance in proračun republiškega zbora — dodatno poročilo	529
— zakonodajno-pravne komisije	531
32. Akcijski program izvršnega sveta in republiških upravnih organov za uresničevanje nalog v zvezi z ekonomsko politiko in stabilizacijo v letu 1971	531
Poročila:	
— odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora	542
— odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo in odbora za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora	544

33. Predlog odloka o izvolitvi sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in Mariboru	546
Obrazložitev	546
34. Predlog odločbe o soglasju k imenovanju ravnatelja inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani	547
Obrazložitev	548
35. Predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani	548
Obrazložitev	549
36. Predlog odloka o razrešitvi in imenovanju predstavnikov SR Slovenije v skupščino izobraževalne skupnosti SR Slovenije	549
Obrazložitev	549
37. Predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani	550
Obrazložitev	550
38. Predlog odloka o imenovanju predstavnika družbene skupnosti v svetu zavoda za spomeniško varstvo SR Slovenije	551
Obrazložitev	551
39. Predlog odloka o razrešitvi in imenovanju tajnika Skupščine SR Slovenije ter o imenovanju namestnika tajnika Skupščine SR Slovenije	552
Obrazložitev	552
40. Predlog odloka o imenovanju sekretarja izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije	553
Obrazložitev	553
41. Predlog odloka o razrešitvi nekaterih republiških sekretarjev in namestnika republiškega sekretarja, o imenovanju republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo ter o določitvi oseb, ki bodo nadomeščale razrešene republiške sekretarje	554
Obrazložitev	554
42. Seznam govornikov	556

*Sekretariat Skupščine SR
dokumentacija*

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

aprila 1972

v 300 izvodih

Obseg 576 strani

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA

St-S. 78/14